

SZÁJER JÓZSEF

**SZABAD
MAGYARORSZÁG,
SZABAD EURÓPA**

ÚJABB TIZENÖT ÉV

**BESZÉDEK, ÍRÁSOK, DOKUMENTUMOK
1998–2013**

SZÁJER JÓZSEF

SZABAD MAGYARORSZÁG,
SZABAD EURÓPA

ÚJABB TIZENÖT ÉV

SZÁJER JÓZSEF

SZABAD MAGYARORSZÁG, SZABAD EURÓPA

ÚJABB TIZENÖT ÉV

BESZÉDEK, ÍRÁSOK, DOKUMENTUMOK
1998–2013

BUDAPEST, 2014

Szerkesztette:

FARKAS JUDIT

RÉMAI DÁNIEL

A pdf verziót létrehozta: Rémai Dániel

A kiadásért felel:

Szájer József európai parlamenti képviselő irodája – Rémai Dániel

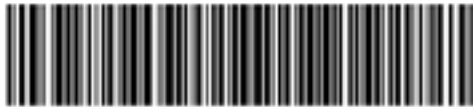
E-mail: jozsef.szajer@europarl.europa.eu

Korrektúra: Bodnár Kriszta

Angol nyelvű szövegek fordítása: Herczeg Zsuzsanna

ISBN

978-963-08-9032-8

*Családomnak, Tündinek és Fanninak
ajánlom*

TARTALOM

Előszó	17
<i>Polgári értékek által vezérelt kormányzás</i>	21
A polgári kormányról a Fidesz frakcióvezetői székéből	23
A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról I	23
A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról II	28
Az új évezred küszöbén. Kormányprogram a polgári Magyarországért	34
A Fidesz – Magyar Polgári Párt negyvenpontos cselekvési tervének kormányzati megvalósításáról	39
A kormány 1999. évre tervezett nyugdíj- és adóintézkedéseiről	42
Részünkről nincs bizalomhiány	44
Az 1998-as önkormányzati választások eredményéről és az Orbán-kormány és a parlament első száz napjáról	48
A Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről	50
Az ellenzéki obstrukció és a kétarcú politizálás	58
Az 1998-as kormányzás értékelése	62
A Fidesz-frakció elvárásairól Magyarország kormányával szemben	63
Az új parlamenti munkarendről	65
Az Orbán-kormány első évének értékelése	67
Az Országgyűlés előtt álló feladatok az őszi ülésszakban (1999)	69
Az Orbán-kormány 1999. évi munkájáról	72
<i>A munkarend a siker kulcsa</i>	<i>74</i>
Az Orbán-kormány munkájáról	76
A takarékosabb törvényhozásról	78
Az ezredforduló Magyarországról	83
A politikai közösség, a bíró és a jogtudós	83
Nyitóbeszéd „Az első határnyitás” konferencián	101
A Tisza áradásáról	104
Az Alkotmánybíróságról és az alkotmányos jogállamról	105
A NATO-csatlakozásról	108
Vállaljuk a konfliktusokat	112
A magyar gazdaságról	116
A Postabank-ügyről	118
Az eltüntetett szerkesztőség, avagy a Nagyvilág kifosztása	120
A közbiztonság alakulásáról	122
A magyar gazdaság helyzetéről	124
A lakhatás támogatásáról	126
A ciánszennyezés okozta ökológiai katasztrófáról	128
A Magyar Rádió és a Hungária Televízió Közalapítvány Kuratóriuma Elnökségének megválasztásáról	130

A gazdasági növekedés és a kedvező makrogazdasági helyzet	131
A legjobb szociálpolitika: a jó foglalkoztatáspolitikai	133
Ügyrendi javaslat az adókra és járulékokra vonatkozó egyes törvények vitájában	135
Az ország előtt álló feladatokról	136
Az időközi választásokról	139
Magyarország olimpiai pályázatáról	141
2001. október 23.	143
A sorponi népszavazás 80. évfordulójáról	144
Soproni szilveszteri köszöntő	146
Az elmúlt négy év munkájáról	148
Terror Háza múzeum: az eredeti ötletadó Szájer József volt	150
Március 15-i beszéd soproni Petőfi téren	153
Képviselői beszámoló 1998–2002	155
A hűség városából érkező politikus	158
Köszöntő az Országgyűlés alelnökéeként	166
Országgyűlési választások után, önkormányzati választások előtt	167
A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról	171
Parlamenti gondolatok Európáról és a világról	181
Gratuláció az új szlovák kormánynak	181
A 2001. szeptember 11-i terrortámadásokról I	183
A 2001. szeptember 11-i terrortámadásokról II	185
A Magyar Köztársaságnak az Egyesült Államokkal szemben elkövetett terrortámadást követő kül- és biztonságpolitikai lépéseiről	187
Az európai integrációról	193
Úton az Európai Unió felé	195
Az európai uniós csatlakozási tárgyalások érdemi szakaszának megkezdéséről	195
Az európai csatlakozás küszöbén	197
Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozásáról	201
Érvényesítjük érdekeinket	208
Az Európai Bizottság jelentéséről	211
A szolnoki EU-nap megnyitóján	212
A helsinki csúcstalálkozóról	216
Közös feladat az EU-tagság elérése	217
A magyar EU-csatlakozás helyzete és Magyarország integrációjának körülményei	221
Az Európai Unióhoz történő csatlakozásról	223
Hozzászólás az európai felzárkózás kérdéseivel foglalkozó harmadik vitanapon	225
Csak az erős érdekérvényesítés hozhat sikeres csatlakozást	232

Az Európai Unióhoz történő csatlakozás tárgyában	243
Csatlakozást, ne csatlakozást	250
A Fidesz kongresszusa az európai uniós csatlakozásról	254
Egy könnyecseppet sem ejtenek értünk	255
Ez a költségvetés: „nem” az Európai Unióra!	258
Nemzetek és Európa	262
Érdemi egyeztetés az európai uniós tisztségviselők kiválasztásáról – írásbeli kérdés	268
Az európai uniós csatlakozással kapcsolatos tájékoztatásról	269
A Magyarország uniós csatlakozásáról szóló szerződés megerősítéséről	272
A kormány európai uniós ügyekben történő együttműködéséről	279
Vasárnapi interjú a BBC-n	287
Vitanap az Európai Unióról	292
Megjelent dr. Szájer József „Európa” című könyve	300
Kit látna szívesen a magyar kormány az Európai Bizottság élén? Ki lesz a magyar biztos? – írásbeli kérdés	301
<i>Az európai alkotmány</i>	305
Az Európai Konvent	307
Európa jövője és a konvent eddigi működése	307
Köszöntő az eukonvent.hu-h	312
A kereszténységre való hivatkozás az Európai Unió alkotmányos szerződésében	313
Az Európai Konvent első évéről	314
Beszéd az Európai Konventben a kisebbségekről	316
Felszólalás az Európai Konventben az európai spirituális örökségről és a kisebbségekről	317
Módosító javaslat az Európai Konventnek a nemzeti és etnikai kisebbségek képviselőitéről	318
Felszólalás az Európai Konventben Európa jövőjéről I	322
Írásban benyújtott hozzászólás az Európai Konventhez a kisebbségek tisztelőben tartásáról	324
Felszólalás az Európai Konventben Európa jövőjéről II	325
Egy hazában – kisebbségek az Európai Unióban	326
Levél Medgyessy Péterhez az Európai Konventről	330
Az európai alkotmányról és a konventről	331
Beszámoló az Európai Konvent munkájáról	342
Invocatio dei	351
Az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés aláírásáról	352
Ki áll ki a keresztény értékek mellett?	358
Az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés megerősítéséről	359
Európában az Európai alkotmányról	363
Quo vadis, Európa?	364

Mi legyen az Európai alkotmányos szerződéssel?	368
Tudatos feszültséggerjesztés folyik	368
Egy fideszes európai parlamenti képviselő	375
Magyarok az Európai Unióban	377
Az első magyar szó az Európai Parlamentben	377
<i>Milyen jövőt jelent Magyarországnak az európai uniós tagság?</i>	<i>378</i>
Az első európai uniós választásokról	379
Messze még a Kánaán	381
Európai megoldás	384
Gyurcsány bizonyítványa: EU elégtelen!	391
Elszalasztott lehetőségek	394
<i>EU-tagságunk első éves mérlege</i>	<i>396</i>
<i>Tanulságok és következtetések az EU-tagság első évéről</i>	<i>397</i>
Tony Blair brit miniszterelnök programbeszédéről	398
<i>Magyarország évéről</i>	<i>399</i>
Néppárti képviselők nyílt levele a magyar külügyminiszterhez	400
Elszakadt a cérna	400
A finn elnökség programjáról	402
Orbán nélkül nincs Fidesz	403
Hírünk Európában	408
<i>Bibó István portréjának felavatása Brüsszelben</i>	<i>413</i>
Európa sem hisz Gyurcsánynak	414
Úton az európai újjáegyesítés felé	419
Antall Józsefről nevezzék el az EP új épületét!	422
Távolodó Európa	422
<i>Meg kell erősíteni Magyarországon a szociális jogokat</i>	<i>424</i>
A Szabadság Kör nyilatkozata a schengeni térség kiterjesztéséről	425
Az Antall József épületszárnyról	427
Nyilatkozat a Civil Jogász Bizottság petíciójáról	427
Néppárti konferencia Európáról	428
Mit hozott a konyhára a négyéves EU-tagság?	429
Demokratikus átmenet	429
A kicsik helyett is vitázik az Európai Unió a multikkal	438
A kormány elveszítette a hitelét Brüsszel előtt	443
Erős Európa, erős Magyarország	449
<i>Szájerék kidöntöttek egy határ menti behajtani tilos táblát</i>	<i>459</i>
Békétlen, rosszkedvű ország lettünk	460
Vitaindító beszéd a Német–Magyar Fórum közgyűlésén	462
Magyarország többre képes	469
Naivak voltunk a rendszerváltáskor	477
Az ökör következetessége – Miért nem véd meg az unió?	481
Európa nem érti a kisebbségeket	486
A Pindroch-ügyről	491

Helyre kell állítani a megroggyant tekintélyt	492
<i>Hazugságok nélküli, gyarapodó, értékelvű Európát!</i>	497
Európai parlamenti munka	501
Barroso úrnak, az Európai Bizottság kinevezett elnökének nyilatkozatáról	501
Politikai stratégiai iránymutatások, 2004	502
Stratégiai iránymutatások – jogalkotási és munkaprogram 2005-re	503
A lisszaboni stratégia félidős felülvizsgálata	504
2007-es, éves politikai stratégia	505
<i>Jelentés az Európai Bíróság döntéshozatali eljárásának bővítéséről</i>	507
A schengeni vívmányok rendelkezéseinek alkalmazása	507
A Lisszaboni Szerződésről	509
<i>Az Európai Parlament érdekeiért</i>	510
A parlamenti ellenőrzésről	510
Az unió jelképeinek Parlament általi használata	512
Az Európai Parlament eljárási szabályzatának hozzáigazítása a Lisszaboni Szerződéshez	513
A Bizottság 2010. évi jogalkotási és munkaprogramja	514
A 2011. évi bizottsági munkaprogram ismertetése	516
„Chief Whip”	517
<i>Az Európai Parlament elfogadta a szabadalmi csomagot</i>	518
A Bizottság 2014. évi munkaprogramja	519
Az értékekről itthon és Európában	523
A szabadságjogokról 2003-ban Magyarországon	523
A kommunizmus áldozatainak emléknapja	524
Előszó az Országgyűlési választások és képviselők Sopronban 1848–2004 című könyvhöz	526
<i>Soproni egyéni képviselő, 1990–2004</i>	528
2005. március 15.	532
Nyílt levél Franco Frattini biztosnak	535
Nincsenek másodosztályú áldozatok – emlékezés a XX. század önkényuralmi rendszereire	536
Hazugságok romjain – a kormány feladta a polgári szabadságjogok eszményét	540
Az Európai Parlament állásfoglalása a magyar forradalom 50. évfordulójáról	544
Nekünk kell helyreállítani a szabadságjogokat	546
A 2006-os Magyarországi tüntetésekről	551
A Kossuth téri rendőrakciónról	551
A Kossuth tér a magyar embereké	552
Korlátos demokrácia	553
A szólásszabadságról	556

Mindenkit megillet a gyülekezés joga	556
A Szabadság Kör Alakuló Nyilatkozata	557
Javaslat a rendőrségi törvény módosítására	559
A Szabadság Kör nyilatkozata az Európai Unió Alapjogi Chartájáról ..	560
A gyülekezési jog Kossuth téri korlátozásáról	561
A tibeti atrocitások ellen	562
<i>A kordonbontás egyik legfontosabb eredménye</i> <i>a demokrácia győzelme</i>	563
Az egyház zenei hagyománya kincset jelent minden nép életében I	564
<i>Legyen hungarikummá a magyar nyelvű egyházi zene!</i>	565
Az egyház zenei hagyománya kincset jelent minden nép életében II	566
Nagy Imre és társai kivégzéséről	567
Úgy éreztem, eljött az ideje	567
A prágai tavasz eltiprásának 40. évfordulóján	568
Beszéd a soproni szennyvíztisztító telep átadásakor	569
„Rendszerváltók”	572
<i>Nem feledtem el, hogy soproni vagyok</i>	579
A kormány az országért van és nem fordítva	579
Az egyetlen mérce az emberi méltóság	582
A szabadság kis köreinek időszaka	583
Ünnepi beszéd a Páneurópai Piknik huszadik évfordulója alkalmából	585
A Szabadság Kör nyilatkozata a melegfelvonulásról	587
A totalitárius rendszerek által elkövetett emberiség elleni bűncselekmények elítéléséről	588
Nyílt levél Morvai Krisztinához	589
2010. március 15.	592
Emléknyilatkozat a trianoni békeszerződés aláírásának 90. évfordulóján	597
Wilfried Martens köszöntése	598
A soproni díszpolgári cím átvétele	600
A soproni Hűségzászlónál	602
Árral szemben	607
Új Magyarország, új kihívások	609
A Nemzeti Együttműködés Programja	609
Elfogultságok Európája	611
Sine ira et studio	615
Piros lap Lambrinidisnek kettős mércéért	616
A többség kisebbségek feletti uralmáról	617
Heller Ágnes eltévesztette a házszámot	619
Az Európai Parlament lejáratta magát Magyarországról szóló határozatával	620
Levél Orbán Viktor elnök úrnak	621
Senki ne dirigáljon	622

Én egy európai magyar fideszes demokrata vagyok	626
Levél Neelie Kroesnak	627
Hallgattassék meg a másik fél is!	631
A Frankenstein-vád – az európai támadásokról	637
Gyengeség, renyhesség, butaság, felkészületlenség	642
A magyarok maguk akarják irányítani sorsukat	653
Az alapvető jogok helyzete: magyarországi normák és gyakorlatok	672
Az új magyar Alaptörvény	679
Nemcsak az észnek, hanem a szívnek is szóló alkotmányt kell létrehozni	679
Javaslatok egy új alkotmánnyal kapcsolatban	683
<i>Mit tanácsolna Szájer József a kormányfőnek</i>	<i>686</i>
<i>2011 az alkotmány megújulásának éve</i>	<i>687</i>
Alaptörvény – östervezet	689
Nemzeti hitvallás, első tervezet	703
Nemzeti hitvallás, második tervezet	705
A Magyarország polgárainak szóló nemzeti konzultációs levél tervezete	707
Nemzeti konzultáció – Kérdések az új alkotmányról a magyar polgárokhoz	708
Nemzeti konzultációs felkérés az új alkotmányról az önkormányzatokhoz	713
<i>Parlamenti feladat az alkotmányozás</i>	<i>714</i>
Blogbejegyzés az alkotmányozásról	716
A családi szavazatról	717
Saját házunk előtt	718
Az MSZP kivonul	723
Magyarország alkotmányának szabályozási elveiről	724
Az átmeneti alkotmányról és a születendő alaptörvényről	727
A világon az első alkotmány, amely iPadon íródik	731
Cybertámadással szembeni védekezés az új alkotmányban?	732
Nem állítjuk, hogy az állam nem működik	733
Az alkotmányozásból kimaradó pártok elárulják saját szavazóikat	741
Egyedülálló-e a magyar nyelv?	742
Kell-e népszavazás az Alaptörvényről?	743
Parlamenti felszólalás Magyarország alaptörvényéről	743
Az alaptörvény-tervezet nem hivatalos fordítása négy nap rekordidő alatt készült el!	751
A Nyilvánosság Klub nem jött el a kérdőívek feldolgozásának bemutatására, hiába hívtuk	753
<i>Szájer alkotmánya</i>	<i>755</i>
Van sapka vagy nincs sapka?	758
Az alaptörvény és a környezet védelme	759

A nemzetiségek és az új alaptörvény	761
Az új magyar Alaptörvény	762
<i>Az új Alaptörvény méltó Magyarországhoz</i>	763
Európa és az új Alaptörvény	764
„Beszélgetések Szájer Józseffel és Gyulyás Gergellyel a Magyar Alaptörvényről”	767
Jelentés az alkotmányozásról	771
Vita a magyar alkotmányról az Európai Parlamentben – részletek	790
A magyar Alaptörvényről a Velencei Bizottság meghallgatásán	796
Magyarország nem tudja elfogadni a Velencei Bizottság véleményét ..	802
Átmeneti rendelkezések Magyarország alaptörvényéhez – tervezet	804
<i>„Megadatott az a lehetőség, hogy lezárhassunk egy húszéves értékvitát”</i>	813
Fékek és ellensúlyok	815
<i>Orbán Viktor nem Superman</i>	818
Magyarország Alaptörvényéről az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán	820
Az önkéntes választási regisztráció a felelős állampolgári magatartást erősítő intézmény	835
Az Alaptörvény és a történeti alkotmány	840
A történeti alkotmányról	842
„Modern, nyugati demokrácia”	853
A júniusi melegtüntetés útvonalának meghosszabbításáról	853
A gyülekezési jogról pártos elfogultságok nélkül	854
A Szabadság Kör nyilatkozata a tibeti helyzetről	855
A magyar elnökség áttekintése	856
Szakmai siker volt a magyar elnökség	857
Ünnepi beszéd a Kossuth Lajos téren	861
Tiszteletadás Bauer Sándor szobrának felavatása alkalmából	867
Bibó István és a jogász szakkollégium	869
Egy találkozás Herbert L. A. Harttal	885
A Fidesz XXV. kongresszusán	894
<i>Európa példát vehet Magyarországról</i>	900
Gróf Bánffy Miklós szobrának avatása	900
<i>„Egy illúzió rabjai voltunk”</i>	902
2014. március 15.	909
Névmutató	915

ELŐSZÓ

Lectori salutem!

1998-ban, közel tizenöt éve jelent meg a *Jogállam, szabadság, rendszerváltoztatás* című könyvem. A beszédeimet és írásaimat az 1987 és 1997 közötti időszakban összefoglaló kiadvány ötlete Irena Lasotától, az Institute for Democracy in Eastern Europe (IDEE) akkori, lengyel származású igazgatójától származott. Magam is úgy véltem, hogy tíz év politikai tevékenységét érdemes kötetbe rendezve kézre adni, hogy segítse politikai törekvéseim és a rendszerváltoztatás jobb megértését. Azóta eltelt újabb tizenöt év.

Ezalatt számos politikai szerepem és feladatom volt. Ez a sokszínűség mutatkozik meg beszédeim, írásaim gyűjteményének újabb kötetében.

Az első kötet politikai dokumentumai a rendszerváltoztatás korától tekintették át a magyar politikai életet. Egy formálódó, alakuló demokrácia mindennapjait mutatták be egy fiatal politikus szemüvegén keresztül. Ezzel szemben a második kötet már egy professzionális politikus politikai arcélét mutatja. 1998 és 2002 között a Fidesz parlamenti frakciójának vezetőjeként, 1998 és 2004 között a Magyar Országgyűlés képviselőjeként vettem részt az országos politikában. 2002–2003-ban tagja voltam az európai alkotmányt előkészítő konventnek, illetve 2003-tól mint egy csatlakozó ország képviselője megfigyelő voltam az Európai Parlamentben. 2004-től fideszes magyar képviselőként a brüsszeli és strasbourgi Európai Parlament tagja vagyok. 2009-től a jogalkotásért felelős frakcióvezető-helyettese vagyok az Európai Néppárt képviselőcsoportjának az Európai Parlamentben. 2007-től tagja vagyok az Alkotmányügyi Bizottságnak és 2004-től a Jogi Bizottságnak. Korábban dolgoztam a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottságban.

Egy európai képviselő csak hét közben van Brüsszelben, így a hazai politikával sem szakad meg a kapcsolata. Alapító tagja voltam a Szabadság Körnek. Ápolom soproni gyökereimet; 2010-ben az a megtiszteltetés ért, hogy a város díszpolgári címet adományozott nekem. A 2010-es választások után Orbán Viktor miniszterelnök felkérésére részt vettem Magyarország új Alaptörvényének kidolgozásában a

Fidesz és a KDNP Alkotmányszövegező Bizottságának elnökeként és a Nemzeti Konzultációs Testület vezetőjeként.

A média és tömegtájékoztatás területén sok változás történt tizenöt év alatt. A technikai innovációk és új kommunikációs formák terjedése új műfajok megjelenését eredményezte politikai munkámban is. Ennek egyik legjobb példája az Alaptörvényről szóló blog vagy a konventről készített honlap. A kitágult térben és időben igazodnom kellett a változásokhoz, és ez műfaji és stílusbeli változásokat is hozott magával.

Ez a kötet válogatás, de a lehető legnagyobb teljességre törekszik. Igyekeztem összegyűjteni benne minden olyan dokumentumot, amely az elmúlt tizenöt évben végzett munkáim közül szerintem fontos, jellemző vagy releváns volt. Így a könyvben egyszerre vannak jelen tanulmányok, magyar és európai parlamenti felszólalások, interjúk, blogbejegyzések, beszédek, előadások és sajtóközlemények. De megtalálta a helyét a kötetben néhány jogtudományos szakmai cikk és több visszaemlékezés is. A célom az volt, hogy ez a gyűjtemény átfogó képet nyújtson politikai tevékenységemről és azokról a témákról, amelyekkel foglalkoztam az elmúlt időszakban.

A kötetbe került anyagok esetében a dokumentumszerűsége törekedtem, ezért a szövegekben csak technikai természetű javításokat végeztem. Dőlt betűs írásmóddal jeleztem, ha egy szövegnek – bár rólam szól vagy az én gondolataimat közvetíti, de – közvetlenül nem én voltam a szerzője. A nyilvánosan megjelent szövegeken túl magánarchívumomból közöltem számos olyan eddig még nem publikált hézagpótló szöveget, eredeti forrást is – főként az alkotmányozás köréből –, amely szélesebb érdeklődésre tarthat számot. Erre az biztosított lehetőséget, hogy nemrégiben eddigi politikai pályafutásom során összegyűlt minden köz- és magánérdekű iratomat és birtokomban lévő dokumentumomat digitalizáltam. Ennek a digitális archívumnak egy részét az Országos Széchényi Könyvtárnak adtam át.

Ajánlom e könyvet mindazoknak, akik a napi híreknél részletesebben érdeklődnek Magyarország, az Európai Unió és a világ problémái iránt, és egy politikus munkáján keresztül is szívesen szemügyre vennék a XXI. század Európájának és Magyarországnak fontos kérdéseit.

A politikus munkaeszköze a szó, a beszéd, az írás. A könyvben szereplő írások – a dőlt betűvel jelzett kivételekkel – saját műveim, az abban szereplő gondolatokért én vállalok minden felelősséget.

De a politikus munkája mindig csapatmunka. Ezek az anyagok nem jöhettek volna létre munkatársaim és tanácsadóim segítségével. Nekik ezúton köszönöm meg az odaadó munkát és a termékenyítő gondolatokat. Nem teljes névsoruk itt következik: Farkas Judit, Rémai Dániel, Herczeg Zsuzsanna, Farkas Nikoletta, Molnár Ágnes, Járóka Livia, Pass Bea, Torda Eszter, Tóth Edina, Hídvégi Balázs, Bólya Boglárka, Palotai Viktória, Török Gábor, Holbok Sándor, Rákossy Balázs, Zih Katalin, Oláh Márta, Koncz Mária, Tóth Éva, Gáva Krisztián, Módos Mátyás, Kardos József, Jakab András, Bárány Tibor, Simon Attila, Gulyás Gergely, Győri Enikő, Rahói Zsuzsa, Varga Zs. András, Juhász László, Hankiss Ágnes, Szemerkényi Réka, Panyi Miklós, Benkő Levente, Hölvényi György, Szőke Zoltán, Cs. Kiss Lajos, Varga Csaba, Evangeliszta Mitszopulu, Gérardine Philibert, Anthony Teasdale, Adam Isacs, Kai Wynards, Maria José Martínez, Antoine Ripoll és még sokan mások.

Budapest, 2014. március 15-én

Szájer József

POLGÁRI ÉRTÉKEK
ÁLTAL VEZÉRELT
KORMÁNYZÁS

1998–2002

A POLGÁRI KORMÁNYRÓL A FIDESZ FRAKCIÓVEZETŐI SZÉKÉBŐL

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG MINISZTERIUMAINAK FELSOROLÁSÁRÓL I.

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról” című vitában, 1998. június 25.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Az elmúlt hónapokban és hetekben a nyilvánosság fórumain is gyakran esett szó azokról a tervekről, amelyek a kormány szerkezetének átalakítására vonatkoznak. A megalakuló polgári kormány formájában is különbözni fog az elődjétől.

Tisztelt Országgyűlés! Az önök elé terjesztett törvényjavaslat valójában ennek a már korábban jelzett, a magyar polgárokkal közösen kialakított és a koalíciós partnerekkel egyeztetett koncepciónak a jogszabályi leírását szolgálja.

Tisztelt Országgyűlés! A jövőendő polgári kormány által meghirdetett gazdasági és társadalmi program végrehajtásának intézményi megalapozásához az államigazgatás felépítésének átalakulása elengedhetetlen. E törvényjavaslat jóváhagyásával teremthetők meg az államigazgatás megváltoztatni kívánt feladataihoz, a hangsúlyváltáshoz szükséges intézkedések szakmai feltételei. A kitűzött cél egy, az állampolgárok érdekei szerint eljárni képes aktív államigazgatás.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz a polgárokat szolgáló államot kívánja kialakítani. A Fidesz – Magyar Polgári Párt által megvalósítandó kormányzati rendszerátalakítás kulcsfontosságú eleme a Miniszterelnöki Hivatal átformálása, mert ugyan a Miniszterelnöki Hivatal nem minisztérium, de erről is néhány szót kell ejteni. A törvényjavaslatban erről külön nem esik szó, de szorosan összefügg annak tartalmával. [Közbeszólás a bal oldalról: Röviden!] A magyar alkotmányos berendezkedésben a miniszterelnök jogállása hasonlatos a német rendszerhez, úgynevezett kancellári típusú rendszer.

A miniszterelnök kéri fel kormánya tagjait, és az egyes miniszterek ellen nem, csak a kormány egésze és a miniszterelnök ellen lehet élni kollektív bizalmatlansági indítvánnyal. Vagyis nem a kormánynak

van elnöke, hanem a miniszterelnöknek van kormánya ebben a rendszerben.

A fentiek miatt indokolt, hogy a Miniszterelnöki Hivatal megerősödjön, és a megerősítésre szoruló részek mellett hatékony stratégiai kormányzati tervező funkciókat is a korábbiaknál jóval inkább képes legyen ellátni. Ez a változtatás nem valamiféle hatalmi koncentrációra irányul, hanem egy hatékony, a polgárok céljait megvalósítani képes, cselekvőképes, határozott kormányzati elképzeléseket felrajzolni képes és megvalósításukra alkalmas irányító központi igazgatás kialakítására irányul.

Milyen változtatásokat javaslunk a minisztériumi rendszerben? Az első helyen említeném meg a Gazdasági Minisztérium létrehozását. Az előttünk fekvő javaslatban szereplő gazdasági tárca – szándékaink szerint – nem csupán az Ipari, Kereskedelmi és Idegenforgalmi Minisztérium megerősített utóda lesz. A korábbi kormányzati szerkezetben az egymás mellé rendelt gazdasági ágazatok koordinálására tett kísérletek eddig nem voltak sikeresek. Részint a korábbi intézményi különállás miatt az ágazatok egymástól idegen testek maradtak egy minisztériumon belül, és összehangoltság helyett sokszor inkább széttartásról, a legjobb esetben is csak békés egymás mellett élésről beszélhetünk.

Úgy véljük, hogy a Gazdasági Minisztériumnak a Pénzügyminisztériummal és a Miniszterelnöki Hivatallal együtt a kormány gazdasági stratégiáját kialakító műhellyé kell válnia, ahol a Miniszterelnöki Hivatal szerepe a megvalósítható társadalmi és gazdasági irányok megrajzolása.

A Pénzügyminisztérium elsősorban a pénzügypolitikára, ezen belül a makropénzügyi keretszámokra és a gazdaságfejlesztési pénzforrásokra tesz javaslatokat. A Gazdasági Minisztérium pedig a rendelkezésre álló források felhasználását dolgozza ki mind a felhasználási prioritásokat, mind a felhasználás módjait és a mechanizmusokat illetően. Ez a stratégia szolgál aztán alapul a költségvetés részletes lebontásához a különböző tervek, feladatokra és intézményekre.

Tisztelt Országgyűlés! A Gazdasági Minisztérium gazdaságstratégiai tervező szerepe nem egy pluszfeladat, pluszteher a hivatal hátán, amely tovább nehezítené a bürokratikus működést, éppen ellenkezőleg: olyan rendezőelvet, olyan elsőbbségi sorrendet ad a miniszter kezébe, hogy adott esetben képes legyen az ellenérdekelt ágazatok között egyértelmű döntéseket hozni. Az elmúlt évtizedben részben érthető okokból – a piacgazdasági átmenet okozta, rövid távon

megoldandó feladattömeg miatt – a közép- és hosszú távú gazdasági stratégiai tervezés háttérbe szorult.

A jelenlegi gazdasági helyzet azonban lehetővé, de egyben elengedhetlenné is teszi a távlatos gazdaságtervezés újbóli megerősítését.

A gazdasági tervezés mellett a munkaügyek egy része is logikusan ehhez a tárcához fog tartozni, hiszen a való életben is a munkahelyek léte vagy nemléte a gazdasági helyzettől és a gazdaságpolitika foglalkoztatáspolitikai vetületeitől függ. Célszerű együtt, egy helyen és nem elkülönítve utánaszámolni, hogy egy adott vállalkozásfejlesztési, munkahelyteremtő program költségei hogyan viszonyulnak a munkanélküli-ellátás összegéhez. Ez az összetett megközelítés, vagyis a gazdasági célok egyértelmű kijelölése az ágazati érdekek közötti egyensúlyozgatás helyett, illetve a munkahelyteremtés és a vállalkozásfejlesztés közös logika szerinti kezelése az elkülönült bürokratikus rendszerek fenntartása helyett, lehetővé teszi a kezdeményező, aktív gazdaságpolitikát, szemben a korábbi szerkezetet jellemző követő, védekező jellegű magatartásformával.

Ugyanez a komplex cél- és feladatorientált látásmód érvényesül a Földművelési és Vidékfejlesztési Minisztérium kialakításakor. Véleményünk szerint indokoltak a névváltoztatás mögött rejlő tartalmi változások, így elsősorban a területfejlesztés átkerülése a környezetvédelmi tárcától.

Az agrárium fejlesztésének logikájához szervesen kapcsolódnak a területfejlesztési feladatok, míg a korábbi felállásban kifejezetten zavaró volt az egymáshoz nem illő területek, mint a környezetvédelmi és regionális gazdaságfejlesztés, közös kezelése. Ha a mezőgazdaságban jártas szakapparátus véleményét veszik figyelembe, a jövőben talán nem fordulnak majd elő olyan esetek, hogy rekordidő alatt csődöt mondó vodkagyárat támogat az állam területfejlesztésre szánt alapokból. Ezt a nagy port felvert ügyet abból a szempontból is érdemes megnézni, hogy az össze nem illő minisztériumi feladatok egyidejű végrehajtása eleve megnehezítette az előző kormány tagjainak a dolgát.

Tisztelt Ház! A területfejlesztés más minisztériumhoz való áthelyezése, és ehhez alkalmazkodva a tárca nevének Környezetvédelmi Minisztériummá módosulása ezért az egyik minisztérium szemszögéből nézve profiltisztítás, a Földművelési Minisztérium szempontjából pedig az ágazati cél elérését jól szolgáló, odailleszkedő funkció.

Tisztelt Országgyűlés! A szociálpolitika és az egészségügy a fenti logikát követve két, funkcionálisan eltérő, közös apparátussal nem megfelelően működtethető ágazat szétválasztásának kívánását képezi le: a Szociális és Családügyi Minisztérium, illetőleg az Egészségügyi Minisztérium kialakításának igényét. A teljesen eltérő funkció ugyanis a szétzilált egészségügy működtetése, az egészségügyi szolgáltatások reformja, illetőleg a segélyezési és szociálpolitikai, munkanélküli-ellátások megszervezése. Ez két külön feladat.

A szociális támogatási rendszer azáltal is átláthatóbbá, olcsóbbá és működtethetőbbé válik, ha ezek a különböző támogatások, ellátások, segélyek egy apparátus kontrollja alatt állnak. A Szociális és Családügyi Minisztérium elnevezésében is törekedtünk annak a szándéknak a bemutatására, amely szociális és társadalmi céljaiban, támogatási filozófiájában a Fidesz részéről, a Fidesz – Magyar Polgári Párt és koalíciós partnerei részéről a családokat helyezi előtérbe.

Véleményünk szerint a családi szemléletmód nemcsak társadalomépítési és erkölcsi szempontból célravezető, hanem különösen a szociálpolitikában maguk a családok – mint ésszerű, de közben szociálisan is felelős tevékenységet gyakorló egységek – alapjául szolgálhatnak, például a munkanélküliek vagy a fogyatékosok, vagy az idősebb korúak, nyugdíjasok életkörülményeinek elviselhetőbbé tételéhez.

Tisztelt képviselőtársaim! A polgári Magyarország nem lehetséges erős családok nélkül. Az új kormány a névváltoztatással is hangsúlyozni kívánja, hogy sem gazdasági fejlődés, sem kulturális és életminőségbeli emelkedés nem lehetséges a családok érdekeinek középontba helyezése nélkül, érdekeiket sértve pedig különösen nem. Az ország gyarapodása, fejlődése egyenes arányban áll a polgárok és a családok gyarapodásával. Az új kormány határozott szándéka lesz, hogy a polgárok ne csak a számok, a mindössze papíron létező gazdasági mutatók olvasása, hanem saját életfeltételeik változásának érzékelése révén dönthessék el, hogy megfelelő irányban és ütemben halad-e az ország.

A feladattípusok különbözősége és a feladatok nagysága egyaránt arra ösztönzött bennünket, hogy javasoljuk az oktatási és kulturális ügyek szétválasztását, és azt, hogy mindkettőt külön minisztérium felügyelje. Mind a két területet olyan súlyúnak ítéljük meg, amely igényli az önálló tárca meglétét. Tapasztalataink azt mutatták, hogy a megelőző időben nem volt sikeres e két – egyébként egymással nyil-

vánvalóan rokonítható – terület egy minisztérium és egy miniszter által való kezelése.

A törvényjavaslat 1. paragrafusában felsorolt minisztériumok új hatáskörének megállapításához szükséges törvénymódosító javaslatokat a kormány a törvény hatálybalépésétől számított 120 napon belül a tisztelt Ház elé be fogja terjeszteni – legalábbis a törvényjavaslat erre vonatkozóan kötelezettséget állapít meg a kormány számára. Négy évvel ezelőtt az akkori kormánypártok előterjesztéséből ez a 120 napos kiegészítés kimaradt, hasonló passzussal akkor a Fidesz – Magyar Polgári Párt javaslatára került be ez a szabály a törvénybe garanciális okokból.

Tisztelt képviselőtársaim! A beterjesztő tisztában van azzal, hogy az előttünk fekvő javaslat nem tisztázza teljeskörűen és részletesen a hatáskörök újrarendezését – éppen ezért van szükség a 120 nappal későbbi törvényjavaslat beterjesztésére –, ez ugyanis az időkorlátokat figyelembe véve nem is volt lehetséges.

Ez a megkötés garanciát nyújt arra, hogy a felálló kormány záros határidőn belül tisztázza az új hatásköröket, és az államigazgatás teljes mértékben stabil állapotban folytathassa az ország kormányzását. A gyors elfogadásra pedig a miniszterek mielőbbi meghallgatása, tehát végső soron az új kormány működésének mielőbbi megkezdése érdekében van szükség. Éppen ezért értékeljük az ellenzéknek azt a gesztusát, amelyben a Hárszabálytól való eltérés keretében támogatja e törvényjavaslat gyors elfogadását.

Tisztelt képviselőtársaim! A törvénytervezet felhatalmazást is tartalmaz a kormány számára a tekintetben, hogy a törvényi végrehajtáshoz szükséges fejezetek közötti, illetve új fejezethez történő előirányzat-átcsoportosításokat elvégezhesse. Az államháztartási törvény rendelkezik a költségvetési előirányzatok átcsoportosítási lehetőségeiről.

Ezen jogszabály értelmében a kormánynak lehetősége van az átcsoportosításokat végrehajtani, ha egy adott fejezetnél a feladatok megváltoznak, és más fejezethez kerülnek át. Ezt a jogát korábban már gyakorolta az előző kormány, ennek megfelelően erre a lehetőség most is meglesz.

Ez a javaslat nem jelent felhatalmazást a költségvetés bevételi és kiadási előirányzatainak módosítására, illetve az egyenleg megváltoztatására, mindössze egyszeri, meg nem ismételt és rendszeres költségvetési átcsoportosításra vonatkozó előterjesztést képez.

Tisztelt képviselőtársaim! Befejezésül engedjék meg, hogy kiemeljem: az új, általunk beterjesztett kormányzati struktúrát avégett dolgoztuk ki, hogy a harmadik évezred kihívásainak, az európai uniós csatlakozásnak és a gazdasági átmenet lezárásának súlyos feladatait egy, a polgárok érdekeit és törekvéseit híven leképező, azokat érvényesíteni és megvalósítani képes államigazgatási szerkezettel lehessen megvalósítani.

Tisztelt Országgyűlés! Szeretném kérni képviselőtársaimat, hogy támogassák a javaslatot annak érdekében, hogy az új polgári kormány minél előbb hivatalba léphessen.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. [*Taps a jobb oldalon.*]

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG MINISZTERIUMAINAK FELSOROLÁSÁRÓL II.

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Magyar Köztársaság minisztériumainak felsorolásáról” című vitában, 1998. június 30.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! „A kormány legfontosabb feladatának a polgári jövő programjának minél teljesebb körű megvalósítását tekinti. Ennek az elvárásnak akkor felelhet meg, ha mindenekelőtt megteremti a hatékony munkavégzés szervezeti feltételeit. A megújított szervezet kialakítása során a rendszerváltozás utáni alkotmányozás ismert, de eddig kellően végre nem hajtott akarátát is szem előtt tartva a polgári koalíciós kormány új típusú kormányzást valósít meg.”

Tisztelt képviselőtársaim! Ez a néhány sor idézet abból a kormányprogramból való, amely most már az önök rendelkezésére áll. Ez a kormányprogram alaposan indokolja egészében és részeiben is, hogy az állami minisztériumi irányítás korszerűvé tételére miért van szükség. Az a törvényjavaslat, amelyet a Fidesz, a Kisgazdapárt és a Magyar Demokrata Fórum terjesztett elő a minisztériumok felsorolásáról, az első lépés kíván lenni a polgári kormány programjának megvalósítása érdekében szükséges szervezeti változtatások sorában. Mint azt többször elmondtuk, ez a törvény előfeltétele annak, hogy az új kormány egyáltalán megalakulhasson.

Tisztelt Ház! A polgári kormány célja, hogy a mainál hatékonyabb, a polgárok pénzével takarékosabban bánó államszervezet jöjjön létre. Azt akarjuk, hogy törjön meg végre az a rossz magyar hagyomány, amely mindig az államot tette az első helyre, és csak ez után következtek az emberek. A Fidesz vezetésével létrejövő kormány a polgárt

teszi majd az első helyre, és kialakítja azt az államszervezetet, amely a polgárokat szolgálja.

Az általunk a mostani törvényjavaslatban javasolt új szerkezet egy korszerűbb és rugalmasabb, cselekvőképesebb, az Európai Unióhoz való felzárkózás igényeinek a mainál jobban megfelelő államszervezetet vetít előre. Ebben a formában – számos fejlett európai országban meghonosodott módon – több, de kisebb méretű minisztérium jön létre. A polgári kormány célja, hogy felhasználja mindazt a tapasztalatot, amely 1990 óta felhalmozódott, a XXI. század igényeihez és kihívásaihoz igazítsa az állam szerkezetét, hogy ezután már csak kizárólag a polgárokkal közösen kialakított programunk megvalósítására kelljen összpontosítani, és ezt a programmegvalósítást az ósdi szerkezet ne akadályozhassa.

Tudjuk, kedves képviselőtársaink, hogy a polgárokat nem érdekli különösebben, hogy az egyik minisztériumot melyik másikkal vonják össze, és mi lesz az egyiknek vagy a másiknak a neve. Ami viszont érdekli őket, az az, hogy kapnak-e a gyermekeik megfelelő oktatást, hogy ha megbetegednek, akkor az egészségügy képes lesz-e emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, hatékonyan foglalkozni velük, vagy nő-e a vidéken élők esélye arra, hogy munkát találjanak. A minisztériumok hatásköreinek kialakításánál az ország mai legégetőbb gondjaiból indultunk ki, ilyenek: a családpolitika, a hosszú távú gazdasági tervezés ügye, az oktatás, a nemzeti kultúra védelme vagy az eddig gyakran elhanyagolt vidékfejlesztés. Ezeknek a szempontoknak és kérdéseknek a szervezeti szintű megjelenítése az ország és a polgárok számára is fontos ügy.

Szeretnénk világossá tenni – a polgárok számára is –, hogy a központi államigazgatás már a külső formáját tekintve is az ő ügyeikkel kíván foglalkozni és az ő érdekükben kíván cselekedni. Ez a terv nem új. Itt a Házban az elmúlt héten többen is idézték ezeket a sorokat, a négy éve általam elmondottakat: „Ha a Fidesz hatalomra került volna, akkor más minisztériumi struktúrát javasoltunk volna. Valóban olcsóbbat, korszerűbben működőt, és megjelent volna az az elképzelés, amelyet a mi választási programunk tartalmazott egy gazdasági csúcsmisztérium felállítására.” Íme, tisztelt képviselőtársaim, négy év után az új kormány programja megvalósíthatja ezeket a terveket.

A vitában többen felvetették, hogy ebből a javaslatból önmagában még nem látszik, mitől lesz takarékosabb az új szerkezet. Ez valóban helyes észrevétel, de téved az, aki pusztán a minisztériumoknak a számából kívánja megítélni ezt. Biztosíthatom önöket arról, hogy a

több, de kisebb elemekből álló szerkezet és az azok közötti jobb összehangolás már rövid távon képes csökkenteni a költségeket, még akkor is, ha egyébként maga az átalakítás – és ezt helyesen jegyezték meg képviselőtársaim – pénzbe is fog kerülni. Ha hozzávesszük azt a tervet is, amely ebben a javaslatban nem szerepel, de a kormányprogramban már igen – hiszen majd a következő kormány feladata lesz [*Moraj az MSZP padsoraiban*], vagyis hogy az átszervezés együtt jár egy alapos költségvetési szempontú átvilágítással és feladat-felülvizsgálattal, ezenkívül egy jelentős jogszabálycsökkentéssel, idegen szóval: deregulációval –, ezek után talán kételkedő képviselőtársaimat is meg lehet győzni arról, hogy ez a szerkezet valóban takarékosabban fog bánni a polgárok pénzeivel és az állami feladatokat hatékonyabban lesz képes megvalósítani.

Tisztelt Országgyűlés! Köszönöm az ellenzéki képviselőknek, hogy hozzájárultak a törvényjavaslat gyors tárgyalásához, és minden képviselőtársam közreműködését, aki a vitát gazdagította jobbító szándékú észrevételeivel. Köszönjük a kritikát is, hiszen azt gondoljuk, hogy az ellenzéknek ez a feladata.

Be kell vallanom azonban, hogy kicsivel több támogatást és együttérzést vártam volna a magát egyébként lépten-nyomon idegen szóval konstruktívnak nevező ellenzéktől [*Közbeszólás az MSZP padsoraiból: Idegen szó?*] azoknál az ügyeknél, amelyekben velünk azonos nézeteket vallottak korábban. Kovács frakcióvezető úr szinte naponta nyilatkozik arról, hogy az ország javát szolgáló intézkedéseket a szocialista képviselők mind támogatni fogják. [*Közbeszólások az MSZP padsoraiból: Így igaz!*] Akkor viszont nem egészen értem, hogy amikor például arról van szó, hogy a korábbi nagyobbik kormánypárt terveivel egyezően, a jobb összehangoló tevékenység érdekében a törvénynek megfelelően miniszteri rangú személy vezesse a Miniszterelnöki Hivatalt, vagy hogy a gazdaság hosszú távú fejlesztése érdekében egy gazdasági minisztérium jelenítse meg ezt a szempontot [*Dr. Toller László: Nem is elleneztük!*], ilyenkor miért hiányzik a Szocialista Párt támogatása. [*Moraj az MSZP padsoraiban.*] Hiányzik a támogatás! Talán azért, mert ez szerintük már akkor sem szolgálta az ország javát, amikor két éve ők javasolták, vagy mert az ország haszna az MSZP szerint azon múlik, hogy ki javasol egy megoldást, és nem pedig annak tartalmán? [*Taps a Fidesz padsoraiban. Vancsik Zoltán: Nem mondasz igazat, Jóska!*]

Tisztelt képviselőtársaim! Az SZDSZ persze más eset, hiszen kisebbségi kormánypártként saját államszervezeti elveit eddig sohasem válthatta valóra, így tevékenysége az előző négy évben is

kimerült az MSZP terveinek személyzeti alapon történő megtorpedózásában. *[Derültség. Moraj az SZDSZ padsoraiban. Taps a Fidesz padsoraiban.]*

Azt nem tudjuk, hogy az előző kormányzat nem akart, nem tudott vagy nem mert egy hatékonyabb államszervezeti korszerűsítésbe belekezdeni.

Amit mi kívülről láttunk, az az volt, hogy az ilyen kísérletek esetén a kisebbik partner koncepcionális és tudományos érvei mindig készen voltak annak leszerelésére. Mint a csütörtöki vitában hallottuk, az előző koalíció nem a posztokat osztogatta, hanem elvi alapon állott. A kormánystruktúra-átalakítási vita is – Kuncze Gábor és Madách Imre után szabadon – körülbelül egy kicsit így folytatható le:

– Gáborom, szükségem volna – nem pénzre, ahogy Madách mondja, hanem – egy gazdasági minisztériumra.

– Ó, Gyulám, rendben van. De csak akkor, ha nem a Sanyit nevezed ki. *[Derültség, taps a Fidesz és az FKGP padsoraiban.]*

Vagy ismét ugyanazokkal a szereplőkkel:

– Szükségem volna egy miniszterre a Miniszterelnöki Hivatal élén. – mondja Horn Gyula.

– Rendben, de csak akkor, ha nem az Elemér lesz. Különben meg kilépünk a koalícióból! *[Derültség.]*

Ezek a komoly, tudományos előtanulmányokra alapozott döntő érvek mindig meg is tették a hatásukat.

Tisztelt Ház! A törvényjavaslat vitája során sok hasznos észrevétel hangzott el, és 14 módosító indítványt nyújtottak be képviselőtársaim. Több olyan javaslat is volt, amely továbbgondolásra érdemes, de a mostani formájában valamely szakmai hibától szenvedve nem elfogadható. Ilyen volt például Toller képviselő úr azon indítványa, hogy szükséges rendezni a megszűnő Munkaügyi Minisztérium magánjogi jogutódlásának kérdését. Ez valóban így is van, de emlékeztetném képviselőtársamat, hogy négy évvel ezelőtt ezt a problémát a képviselő úr pártja, illetőleg az ebből létrejövő kormány egy kormányrendelettel oldotta meg, és nincs okunk eltérni ettől a gyakorlattól. *[Dr. Toller László közbeszól. Dr. Bársony András: Téves az információ!]* Természetesen ez a kormányrendelet rendelkezett erről a kérdésről; tényekről nyilván nehéz vitatkozni. Különben is, a magánjogi jogutódlást egyébként nemcsak a munkaügyi, hanem más átalakuló minisztériumok esetében is rendezni kellett volna. Ilyen értelemben tehát a probléma, amelyet a módosító indítvány felvet, valóban érdemi, ennek megvalósítására azonban nem alkalmas.

Tisztelt Ház! Nehéz volt az előterjesztő dolga, hogy miként tud eleget tenni az egymásnak és néha önmaguknak is ellentmondó ellenzéki igényeknek. Itt van például az új minisztériumok ügye. Az egyik felszólaló sokallotta, hogy eggyel több lett a minisztériumok száma, ezzel óriási költségnövekedést prognosztizált, míg egy másik indítvány szerint – többen is megfogalmazták – további minisztériumok létrehozását, összevonását, átszervezését javasolták.

Egy másik indítvány – mint Csizmár Gábor MSZP-s képviselőtársunk indítványa – tartalma egyezik ugyan az előterjesztő hosszabb távú céljaival, de a javaslat súlyos szakmai hibában szenved, hiszen bár rendelkezik egy új minisztérium létrehozásáról, de a javaslat szövege elfelejti megmondani – az indoklásban érinti ezt a kérdést, de ez kevés –, hogy azt mely szervezetekből kellene összehozni. A képviselő úr erre – mint említettem – az indoklásban utal, pedig már a második ciklusát kezdő képviselőként tudhatná, hogy ez nem elegendő.

Kedves képviselőtársaim! A legsúlyosabb megrázkódtatást azonban 6, azaz hat MSZP-s képviselő – Szekeres Imre, Nagy Sándor, Toller László, Göndör István, Kertész István és Veres János – 3, azaz három, közösen benyújtott módosító javaslata okozta a számomra. Ez a hat képviselő úr egyik indítványában 60 napra akarta lerövidíteni azt az időt, amely a kormánynak rendelkezésére állna ahhoz, hogy benyújtsa a végleges hatásköri változásokat.

Csak megjegyzem, hogy négy éve az akkor hivatalba lépő MSZP-s kormány ellenzéki javaslatra – éppen az én javaslatomra – fogadott el egy jóval kisebb átalakítás esetében 120 napot erre. Eredetileg semmilyen határidőt sem akartak a törvénybe beletenni. Örülök, hogy annak idején ezt elfogadták.

Ez még hagyján, tulajdonképpen itt jön az az ellentmondás, amelyre szeretném felhívni a figyelmüket. Ugyanezen képviselők ugyanazon a napon benyújtott másik indítványukban a parlamentnek való kormánybeszámolás határidejét – újabb fordulat – mégis 120 napban kívánják más szövegkörnyezetben meghatározni. De itt még nincs vége!

Szekeres, Nagy, Toller, Göndör, Kertész és Veres urak egy újabb indítványukban elhagyni javasolják a törvénytervezet 5. paragrafusát. *[Dr. Toller László: Így igaz!]* Az most mellékes, hogy ez pontosan mit tartalmaz, erről a vitában volt szó. *[Közbeszólás az MSZP padsoraiból: Mellékes?]* De egy ugyanazon a napon benyújtott, már említett másik indítványuk arról szól, hogy kis módosítással mégiscsak meg kellene

tartani ezt az ominózus paragrafust anélkül, hogy a másikat visszavonták volna. [*Vancsik Zoltán: Konstruktív az MSZP!*]

Előterjesztő legyen a talpán, aki ebből meg tudja fejteni, hogy mi is volt a hat képviselő valódi szándéka. Három indítvány között négy ellentmondás egy kicsit sok, képviselőtársaim! [*Derűlség. Dr. Toller László: Nem érted?!*] Igaz, lehetnénk egy kicsit megértőbbek is. Lehet, hogy ezen képviselőtársaink számára a választási vereség olyan önazonossági válságot okozott, hogy [*Derűlség a jobb oldalon*] Karinthyt kissé módosítva elmondhatjuk: álmunkban hat macska voltam, és játszottam egymással. [*Derűlség és taps az FKGP, a Fidesz és az MDF padsoraiban.*]

Az utolsó kérdés, amivel foglalkozni szeretnék, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának ügye. Nem érintem azt az egyébként rosszindulatú feltételezést, hogy ez a minisztérium csak a múlt relikviáit jelentené, ebből következően szocialista képviselőtársaink szerint valamifajta archaikus jellegű kultúrával foglalkozna, mert erre Várhegyi képviselőtársam világos választ adott.

Én egy nyelvtani természetű javaslattal szeretnék foglalkozni, amelyet Szabó képviselőtársunk korábban már idézett. Ezt Lendvai Ildikó és társai nyújtották be. Ők a magyar nyelvet féltik az új kormánytól. Véleményük szerint a minisztérium hivatalos elnevezésében az „a” határozott névelőt kell szerepeltetni mint a tulajdonnév részét, ilyen értelemben nagybetűvel.

Tisztelendő az ilyen nyelvi purifikátori hevület, főként, ha helyes cél érdekében alkalmazzuk. Ez esetben azonban képviselőtársaim elfeledkeztek egy másik, bevett nyelvtani szabályról. Nevezetesen arról, hogy a névadás szabályai nem mindig követik szorosan az egyébként alkalmazott nyelvtani megoldásokat. Zárójelben jegyzem meg egyébként, hogy a szabadság nem olyan mértékű, mint annak idején, amikor négy éve Kuncze és Horn képviselőtársaim az egyik minisztériumot „külügyminisztérium minisztérium”-nak szerették volna elnevezni az általuk benyújtott javaslatban. [*Derűlség a jobb oldalon.*] Ilyen mértékű szabadságot nem engednek a magyar nyelv szabályai – zárójel bezárva.

A nevekben való birtokos szerkezetek használatakor azonban a határozott névelő általában nem nagybetűs része a szervezet nevének. Hadd mondjak néhány teljesen nyilvánvaló példát, amely minden képviselőtársamat meg fogja győzni. Nem része a határozott névelő a következő szervezetek nevének: ENSZ – Egyesült Nemzetek Szervezete, ez egy nyilvánvaló birtokos szerkezet; NATO

– ennek a magyar nevét nem szoktuk használni, de ez az Észak-atlanti Szerződés Szervezetét jelenti. Ez is egy birtokos szerkezet, és szintén nem szerepel a határozott névelő.

De ha egy kicsit közelebb jövünk, akkor képviselőtársaim emlékezetéből még valószínűleg nem mosta el az idő azt, hogy a parlament éppen a múlt héten hozott létre két olyan bizottságot is, melyek nevében hasonlóképpen szerepel egy ilyen birtokos szerkezet: európai integrációs ügyek bizottsága, valamint társadalmi szervezetek bizottsága. Egyik esetben sem része a névnek a határozott névelő. Ez a nyelvi tisztító hevület, úgy látszik, ekkor még – egy héttel ezelőtt – nem érvényesült szocialista képviselőtársaim körében, hiszen frakcióvezetőjük vagy az ő nevükben tárgyaló ezt korábban nem tette szóvá, és ezen bizottságok neve elég régóta hasonlóképpen hangzik, nemcsak a mostani szavazás következtében.

Tisztelt Országgyűlés! Kérem önöket, hogy szavazzák meg a törvényjavaslatot, és ezzel hárítsák el az utolsó jogi akadályt is a polgári kormány megalakítása elől.

Bejelentem, hogy a benyújtott módosító indítványok közül a 11. számú, Arnóth Sándor által benyújtott indítványt támogatom.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a jobb oldalon.]*

AZ ÚJ ÉVEZRED KÜSZÖBÉN. KORMÁNYPROGRAM A POLGÁRI MAGYARORSZÁGÉRT

*Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az új évezred küszöbén – Kormányprogram a polgári Magyarországért” című vitában,
1998. július 2.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Házelnök Úr! Tisztelt Országgyűlés!

Montaigne francia filozófussal elmondhatjuk, hogy a széljárás nem segíti a céltalan hajóst. A helyes terv, a jól kiválasztott cselekvési program, a jól kitűzött célok már a siker fele. „Az új évezred küszöbén” címet viselő kormányprogram, amelynek vitáját most az Országgyűlés megkezdi, erre a gondolatra épül.

Felidézem a Fidesz – Magyar Polgári Párt, akkor még Fiatal Demokraták Szövetsége első programnyilatkozatát *[Dr. Szabó Zoltán: Emlékszel még?]*, amely megfogalmazza: az államhatalom önmagában kevés ahhoz, hogy a demokrácia letéteményese és végső biztosítéka legyen. Ezt a feladatot egy demokratikus kultúrájú társadalom tudja csak csorbítatlanul megvalósítani.

A néhány nap múlva megalakuló kormány a polgárok kormánya lesz; olyan kormány, amely eltökélte, hogy az emberek támogatásával meg is valósítja a rendszerváltozás máig beváltatlan ígérletét, hogy mindenki számára lehetőséget teremtsen a felemelkedés valódi esélyére.

A választók megértették a kor kihívását, és többségük a változásra szavazott. Sokan belátták, hogy egy sikeres Magyarország megteremtéséhez más politikára van szükség; olyan politikára, amely képes felszabadítani az ország lakóiban ott élő erőt és tenni akarást egy közös nemzeti vállalkozás érdekében.

Olyan új politikára van szükség, amelyet a jövő iránt elkötelezett, a jelen lehetőségeit megvalósító, az ezeresztendős magyar államiságból erőt merítő polgári erők képviselnek. A választók azt találták helyesnek, hogy egy új évezredhez egy olyan nemzedéket kell megbízniuk az ország vezetésével, amely koránál fogva is elkötelezett az ország, a polgárok, a családok dolgát tovább is gondolni, a közösségeknek teret adni, messzebb látni a holnapi napnál.

Kedves képviselőtársaim! A néhány nap múlva létrejövő új, polgári kormány élén Orbán Viktor személyében először áll olyan fiatal politikus, aki politikai tapasztalatát már a rendszerváltozás szabadságért folytatott küzdelmeiben és a demokratikus országépítés korszakában szerezte. Ebben a tekintetben a magyar demokrácia 1990 utáni történetében új szakasz kezdődik, olyan szakasz, amely szemléletmódjában, beidegződéseiben, megnyilvánulásaiban, minden rezdülésében nem a múltba, hanem a jövőbe tekint. *[Taps a Fidesz, az FKGP és az MDF padsoraiban. Dr. Toller László: Most vettük észre nemrég!]*

Tisztelt Országgyűlés! Az Orbán-kormány a politikai nemzedékváltás kormánya. A jövő évezred első magyar kormánya már nem elégszik meg az ország problémáinak megoldására használt eddigi, régi módszerekkel. Egy új évszázad új kihívásaira új, friss erővel fog megfelelni. A most munkába álló Orbán-kormány felállásakor *[Közbeszólás az MSZP padsoraiból: Orgyán!]* a miniszterelnök az egyes miniszterek kiválasztásakor a közös program iránti elkötelezettséget és a hozzáértést tartotta lényegesnek.

Tisztelt Ház! Az új kormány programja tíz év demokratikus politika tapasztalatára, a magyar polgárok százezreinek együttműködő észrevételeire és segítő javaslataira épül, középpontjában a polgár, az egyén, a család áll. Polgár ebben a hazában mindenki, aki másoknak megadja a tiszteletet, és megköveteli, hogy mások is tiszteljék az ő méltóságát. A kormány programja azokhoz az emberekhez

igazodott, akik saját sorsuk jobbítása érdekében cselekedni hajlandók, akik felelősséget vállalnak a közösségért, a nemzetért.

Amit az emberek akarnak, annak a megvalósítását megszervezni – ez a jövő kormány tiszte. Az emberek azt akarják, hogy a gyermekek születése ne jelentse egyben családjuk számára a szegénység vállalását, ehhez gyesre, családi pótlékra van szükségük, arra, hogy az állam, az adórendszer hasznos, társadalmilag elismert tevékenységként vegye figyelembe a gyermeknevelést. A kormányprogram azt üzeni a családoknak, hogy áldozatvállalásuk nemcsak számukra, hanem a közösség számára is érték. Ez az üzenet, amiről a kormányprogram beszél, minden magyar családnak megkülönböztetés nélkül szól. Az a 40 milliárd forint, ami ennek a megvalósításához szükséges, azt jelzi, hogy sokan vannak ebben a hazában, akiknek szükségük van arra, hogy az állam is szerepet vállaljon az ő áldozatukban.

Vallja a polgári koalíció kormányának programja azt is, hogy az államnak nem a szegénység konzerválására, az elesett helyzet megőrzésére kell összpontosítania, hanem abban kell segítenie, hogy abból ki lehessen szabadulni. Ezért rendkívül fontos számunkra az iskoláztatási támogatás vagy a közmunkához feltétlenül kötött munkanélküli segély intézménye, amely az állami támogatást a megsegített együttműködéséhez köti. Az ezen az úton már elindult nyugati demokráciák bizonyítják, hogy a XXI. század államának fő feladata az esélyteremtés.

Tisztelt Ház! Az új kormány programja úgy szeretné helyzetbe hozni a magyar polgárokat, hogy megnyitja számukra a munka és a tanulás lehetőségét, helyreállítja a tisztességes munka becsületét. Erről szól az a terv, hogy az elkövetkezendő négy esztendőben 200 ezer polgártársunk jut majd új munkahelyhez. Erről szól az, hogy az új kormány a tanulás, a tudás iránt elkötelezett, ezért első lépésként már szeptembertől megszünteti a tandíjat, ezzel az első diploma megszerzését tandíjmentessé teszi. Ezt követi majd a kollégiumi hálózat fejlesztése és egy olyan, az önkormányzatokhoz kapcsolt ösztöndíjrendszer kialakítása, amely a tanulást nem a szülők pénztárcájának vastagságától, hanem a tehetségtől és a szorgalomtól teszi függővé.

Szüleinkről, nagyszüleinkről, az ország idős polgáraitól is szól ez a program, akik mindent megtettek azért, hogy ez az ország talpon maradjon, megbecsülést, tiszteletet és gondoskodást érdemelnek, esélyt a méltóságteljes időskorra.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt vezetésével létrejövő kormány a gyermekvállaláshoz, a gyermekneveléshez segítséget, a fiataloknak tanulási lehetőséget, az aktív polgároknak az értelmes munka esélyét,

az időseknek tisztos nyugalomba vonulást akar biztosítani, és így valósítjuk meg a nemzedékek szövetségét.

Mindezen programpontok tiszta közélet és megfelelő közbiztonság nélkül még nem elégségesek az élhető polgári életforma megteremtéséhez és fenntartásához. Kossuth Lajos 1848. március 17-én mondott szavai érvényével: „A szabadságnak megszilárdítására jogszerű rend és jogszerű nyugalom kell.” Ha az állampolgárok azt látják, hogy a mindennapi kemény munkával csak a töredékét lehet megkeresni annak, amit egyesek a törvény megkerülésével, sőt, büntetlen megszegésével felhalmoznak, akkor nem tudjuk velük megértetni, hogy miért kell nekik súlyos adóterheket vállalniuk. Az a célunk, hogy ebben az országban a tisztességes polgárok nyugalomban élhessenek, és félni csak a csalóknak, a törvénysértőknek kelljen. Ezért szükséges a büntetőintézkedések és a büntetőjogszabályok szigorítása.

Tisztelt Országgyűlés! Bírálóink máris előszeretettel hangoztatják, hogy a Fidesz által elképzelt polgári Magyarország létrejöttének nincsenek meg a feltételei. Mi tudjuk és tudtuk, hogy az emberekben megvan az erő és a tenni akarás. Teszik a dolgukat, és keresik a felemelkedés lehetőségét. Ennek köszönhető, hogy mára a kishitűségen győzött az önbizalom, a beletörődésen a reménykedés. Országépítő hangulat uralkodik ebben a hazában. Most, az új kormány programjának vitájakor mi, kormánypárti képviselők biztosak lehetünk abban, hogy a helyesen kitűzött célok elérhetőek. A Fidesz helyzetértékelése pontos volt: helyes gazdaságpolitikával gyorsuló gazdasági növekedést teremtünk, ezzel létrehozuk a polgárosodás feltételeit.

A társadalom működésének alapját adó feladatokra: az egészségügyre, az oktatásra, a közbiztonságra az eddigieknél több forrás nyílik meg. A polgárok többsége a májusi választásokon bizonyította, hogy tisztában van azzal: nagyon fontos eldönteni, hogy mire kívánjuk fordítani az ország megnyíló fejlesztési forrásait.

A napokban egy, a nyilvánosság előtt a kormányprogramról szóló vitában a nagyobbik ellenzéki párt egyik vezetője nem értette: a bős-nagymarosi erőmű ügye miért a gazdasági növekedésről szóló fejezetben szerepel. Úgy tűnik, újra és újra ki kell jelentenünk, hogy az elkövetkezendő években a gazdasági növekedés teremtette több száz milliárd forintos fejlesztési forrást, amely minden magyar polgár számára 250 ezer forintot jelent, hasznosabban is fel lehet használni, mint hogy betont öntsünk a Dunába. Mi olyan rendszert akarunk létrehozni, amely a járulékfizetők számára hoz hasznot. Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz országgyűlési képviselői nevében bizto-

síthatom önöket, hogy mi szabad folyást akarunk engedni e tervek megvalósításának, ezért nyugodtak lehetnek afelől, hogy nem fogunk gátat építeni a Dunára. [*Taps a Fidesz, az FKGP és az MDF padsoraiból.*]

Tisztelt Ház! Az ország számára nemcsak a növekedéssel teremthetünk új forrásokat, hanem hatékonyabban használhatjuk ki a meglévő lehetőségeinket. Ha gátat vetünk az állam testén élösködő korrupciónak, akkor nem folyik el a polgárok adója az állam kasszájából. Ha jobb lesz az állam irányítása, akkor kevesebbe kerülnek, és mégis hatékonyabbá válnak majd a hivatalok. Az elmúlt fél évtized azt is bebizonyította, hogy a társadalombiztosítási alapok mai irányításának rendszere túl sok pénzt emészt fel értelmetlenül, ezért haladéktalanul, még a mai napon nekilátunk a polgárok pénzét pazarló rendszer felszámolásához, és a hatékonyabb gazdálkodás rendszerének kialakításához. [*Taps a Fidesz, az FKGP és az MDF padsoraiból.*]

Kedves képviselőtársaim! A polgárokat nem téveszti meg az a zaj és tiltakozás, ami ekörül van. Ők jól tudják, hogy akik most emiatt kiabálnak, azok eddig komoly hasznot húztak ebből a rendszerből [*Dr. Szabó Zoltán és dr. Avarkeszi Dezső: Szégyellj magad! Szakszervezet!*], ezért ezeknek a haszonélvezőknek sok a vesztenivalójuk. Mi olyan rendszert akarunk létrehozni, amely a járulékfizetők számára hoz hasznot. [*Taps a Fidesz, az FKGP és az MDF padsoraiból.*]

Tisztelt Országgyűlés! A polgári kormány programja készen áll. Orbán Viktor kijelölt miniszterelnök, a Fidesz és koalíciós partnerei olyan dokumentumot tettek le az Országgyűlés asztalára, amely méltón képviseli a polgári értékeket. Tudjuk, hogy a polgárok választásokon megszerzett bizalma addig tart, amíg a győztes politikai erő a felhatalmazók szándékának megfelelően tevékenykedik.

Tisztában vagyunk azzal a felelősséggel is, hogy az immár harmadik szabadon választott kormánynak meg kell szolgálnia ezt a bizalmat. Ha van értelmes célokat kitűző kormány, ha van jó és hatékony program, akkor a polgárok szívesen vesznek részt személyes hozzájárulásukkal ebben a közös munkában.

Tisztelt Ház! Az az érdekes helyzet állt elő, hogy még a kormány megalakulása előtt módunk volt nekilátni az első fontos feladatok megvalósításához. Legyen ez az igyekezet annak bizonyítéka, hogy a kormány a megszabott időn belül végre is fogja hajtani programját a köztársaság és a polgárok javára.

Kedves képviselőtársaim! A Fidesz képviselőcsoportja és a Fidesz vezette polgári koalíció kormánya az ország ügyeinek intézése közben egy pillanatra sem feledkezik majd meg a polgárokról, akiket képvisel.

A polgári erők győzelme azt bizonyítja, hogy a beletörődésen úrrá lett a bizakodás. Igenis lehetséges az érdekek egyesítése és a rendszerváltozás erőinek összefogása.

A polgári koalíció kormánya a remény kormánya. Remény arra, hogy beteljesítheti a rendszerváltozás eredendő céljait, és a megszerzett szabadság és függetlenség mellé képes lesz majd a rendet és a polgárok jólétét is megteremteni. Tisztában vagyunk azzal, hogy a polgárok reménye számunkra óriási felelősség. Világos, hogy mire kaptunk felhatalmazást, és készen állunk a közös tervek megvalósítására.

Tisztelt Ház! Mi, a Fidesz – Magyar Polgári Párt országgyűlési képviselői, akik Soprontól Erzsébetvároson át Nyíregyházáig, Szécsénytől Mátyásföldön át Bajáig az egész ország minden táján őket képviseljük, támogatjuk „Az új évezred küszöbén” című, a polgári Magyarország felépítését célzó benyújtott kormányprogramot. Támogatjuk a hétfői szavazásnál, és támogatni fogjuk az elkövetkezendő négy év minden napján Orbán Viktor miniszterelnök úr kormányát abban, hogy programunkat a polgárok meglegedésére végrehajthassa, és biztos kézzel kormányozza az ország hajóját az új évezredbe.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Nagy taps a jobb oldalon. Taps a MIÉP padsoraiban.]*

A FIDESZ – MAGYAR POLGÁRI PÁRT NEGYVENPONTOS CSELEKVÉSI TERVÉNEK KORMÁNYZATI MEGVALÓSÍTÁSÁRÓL

Hozzászólás Orbán Viktor miniszterelnök napirend előtti felszólalásához a Magyar Országgyűlésben az „Időszerű politikai kérdések” című vitában, 1998. szeptember 8.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Miniszterelnök Úr! 1998 áprilisában a Fidesz – Magyar Polgári Párt 40 pontos cselekvési tervvel lépett a választók elé. Májusban a polgárok többsége a belenyugvás helyett a változást választotta. A kormány megalakulásával a 40 pont a polgári koalíció kormány a programjának részévé vált. A 40 pont arról szól, hogy a távlatos és a jövő évezred új Magyarországnak megteremtését kitűző politikából mi az, ami már ebben az esztendőben megvalósítható. Erre szeretném felhívni azoknak a figyelmét is, akik nem világosan értik, hogy a 40 pont mit jelent.

A végrehajtás mértéke az idő. Tudjuk jól a korábbi példákból is, hogy azok az ügyek kerülnek a legtöbbe a polgároknak, amelyekben a kormányzat késlekedik. A Fidesz – Magyar Polgári Párt vezette új koalíció és kormány ezért azonnal nekilátott saját programjának és a 40 pontnak a megvalósításához. Két és fél hónappal a parlament és 60 nappal a kormány megalakulása után ebből a programból, a 40 pontból 16 pontot meg is valósított. *[Moraj az ellenzék padsoraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! Menjünk végig ezeken a pontokon egyenként! Az 1. pont – és az eredeti pontozás szerint fogom követni ezt a felsorolást –: a kormány létrehozta az önálló Gazdasági Minisztériumot az egységes és hosszú távú gazdaságpolitika összehangolása érdekében.

A 6. pont: nem folytatódott az energiaszektor megalapozatlan magánosítása, és a koalíció szándékai szerint a kormányváltáskor még állami kézben levő stratégiai energetikai cégek nemzeti tulajdonban maradnak. Hadd jegyezzem meg, tisztelt képviselőtársaim, hogy az előző kormány által kötött szerződések eddig nem nyilvános részeiben vállalt állami kötelezettségek felmérését – például a sajtóban megjelent állításoknak, a Mátrai Erőmű ügyének a kivizsgálását – a Fidesz országgyűlési képviselőcsoportja tegnap kezdeményezte. Sajnálom egyébként, hogy a Szocialista Párt pótcelekvésnek nevezi azt, hogy a polgárok pénzének sorsát kívánja a parlament vizsgálni. Sajnos, igen tisztelt képviselőtársaim, épp azért kell ma ezeket az ügyeket megvizsgálni, mert a Szocialista Párt az elmúlt négy esztendőben is pótcelekvésnek tartotta ezeket az ügyeket. *[Közbeszólás a Fidesz padsoraiból: Úgy van! Taps a Fidesz és az FKGP padsoraiban.]*

A 9. pont: amint azt terveztük, elkezdődtek a tárgyalások az autópályákat üzemeltető cégekkel a Közlekedési Minisztérium részéről az autópályadíj-rendszer átalakításáról egy, a magyar polgárok számára kedvezőbb matricás rendszer kialakítása érdekében.

A 10. pont: nem nyílik mód a külföldiek termőföldtulajdon-szerzése elé támasztott korlátok idő előtti lebontására. A kormány az ilyen tartalmú javaslatokat nem támogatta és a jövőben sem fogja támogatni. *[Taps a Fidesz és az FKGP padsoraiban.]* Az előző kormány nagy felháborodást keltő földtörvénytervezete lekerült a parlament napirendjéről.

A 12. pont: az Országgyűlés határozatot fogadott el a gyermekek után járó adókedvezményről, és ennek alapján fognak elkészülni a jövő évi adótörvények. *[Szili Sándor: Azt hittem, a gyerekek!]*

A 14. pont: az Országgyűlés határozata alapján készülő törvény-módosítások szerint a kormány a családi pótlékot minden gyermek után folyósítani fogja.

A 15. pont: az iskoláskorú gyermekek számára iskoláztatási támogatást fognak biztosítani.

A 18. pont: a kormány a nemzetközi bíróság ítéletének talaján állva nem épít a Dunára a polgárok pénzét pazarló, egyébként több száz milliárd forintba kerülő és a természeti környezetet is csúfító gátat. [*Taps a Fidesz és az FKGP padsoraiban.*]

A 19. pont: szeptembertől a diákoknak nem kell tandíjat fizetni az állami felsőoktatási intézményekben, és ennek megfelelően azt gondolom – az imént elhangzottak alapján is elmondhatjuk –, hogy nem is várhatjuk el azoktól, akik ezt néhány éve bevezették, hogy ezt a lépést üdvözljék és örüljenek neki.

Tisztelt Országgyűlés!

A 23. pont: a nyugdíj- és társadalombiztosítási önkormányzatokban folyó pazarló gazdálkodás megszüntetése érdekében a társadalombiztosításnak új rendjét alakította ki az Országgyűlés.

A 24. pont: megindult a Garé melletti veszélyes hulladék ártalmatlanítása.

A 28. pont: tárgyalások kezdődtek a protestáns egyházakkal a legutóbbi egyház-finanszírozási törvények módosításakor velük szemben keletkezett méltánytalanság kiküszöbölésére.

A 29. pont: miniszterelnök úr találkozott a határon túli magyarok képviselőivel annak érdekében – és megegyezés is született –, hogy a határon túli magyarság képviselőinek intézményes és rendszeres kapcsolattartásának elveit kialakítsák.

A 31. pont: a rendőrség már több milliárd forintos gyorssegélyt kapott az új kormánytól, a további külön támogatások kifizetésére pedig még az idén sor kerül.

A 38. pont: a kormány megkezdte a szervezett bűnözés elleni törvénycsomag kidolgozását, amelyet az őszi ülésszak idején be is fog nyújtani a parlamentnek.

A 39. pont – és ez az utolsó –: a Gazdasági Minisztérium elindította az energiaszektorban az árképzés és az árszabályozás felülvizsgálatát.

Eddig a felsorolás, igen tisztelt képviselőtársaim. Persze mindannyian tudjuk, hogy az elmúlt hetekben a 40 pontban foglaltakon túlmenően számos más, a polgárokat szolgáló kormányzati döntés is született, és a miniszterelnöki beszédhez kapcsolódó hozzászólá-

somban én most pusztán egy dimenziójával, a 40 pont megvalósításával kívántam foglalkozni. Eppen ezért nem szólhattam például arról, hogy például a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium milyen helyes módon állt helyt a súlyos gabonaválság kezelésében. [Moraj az MSZP padsoraiban. Közbeszólások a Fidesz padsoraiból: Így van! Taps a Fidesz és az FKGP padsoraiban.]

Sok feladat áll még előttünk ebben az esztendőben. Szigorítani fogjuk az adóbehajtást, véget vetünk annak a politikának, amely a kicsiket és nagyokat nem azonos mérce szerint ítéli meg például az ellenőrzés, az adó- vagy járulékfizetés szempontjából. Javítani fogjuk a bűnüldözés törvényi feltételeit. Bízunk abban, hogy ezeket az intézkedéseinket, mint ahogyan eddig is, továbbra is támogatni fogják a polgárok.

Igen tisztelt képviselőtársaim! „A helyzet reménytelen, de nem komoly” – hangzott a nyolcvanas évek akkor beletörődést propagáló jelszava. Ma – és erről meg vagyok győződve – azt üzenhetjük a polgároknak, hogy a helyzet komoly, de reményteljes. Köszönöm, hogy meghallgattak. [Taps a Fidesz, az FKGP és a MIÉP padsoraiban.]

A KORMÁNY 1999. ÉVRE TERVEZETT NYUGDÍJ- ÉS ADÓINTÉZKEDÉSEIRŐL

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A kormány jövő évre tervezett nyugdíj- és adóintézkedései” című vitában,
1998. szeptember 14.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A nyáron beiktatott kormány egyik legfontosabb célkitűzése, hogy a családok életkörülményeit javítsa. A családot mi generációk szövetségének tekintjük, és a családok helyzetének javításához több generáció anyagi viszonyait is szükséges megerősíteni. Különösen fontos a még és már nem keresőképes két csoport, az idősek és a fiatalok anyagi ellehetetlenedését megállítani. Ezért a polgári koalíció kormánya feltétlenül meg akarja őrizni a nyugdíjak értékállóságát, és javítani kívánjuk az idős állampolgárok ma sokszor mostoha életkörülményeit.

Az erre irányuló kormányzati intézkedések tervét azonban, úgy tűnik, finoman szólva félreértések kísérik. Ezért a tisztánlátás kedvéért célszerű néhány tényt leszögezni.

Az első diplomájukért tanulók tandíjának eltörlésével már könnyítette a kormány a tanulni vágyó fiatalok és családjaik, e generáció helyzetét. A gyed, a gyes és a gyermekek után járó adókedvezmény

új feltételrendszerének 1999. január 1-jétől való bevezetését pedig a polgárok jelentős többsége érezheti.

Mit tesz ez a kormányzat – jogos a kérdés – az idősebb generációk ügyében? Talán szimbolikusnak is tekinthető, hogy a júniusban létrejött új Országgyűlés első érdemi döntése a nyugdíjak megemeléséről szólt.

Érdemes összehasonlítani ezeket a tényeket az 1994–98-as időszak történéseivel. A nyugdíjak reálértéke jelentősen csökkent az előző kormányzati ciklusban. A baloldali kormánytöbbség idején az 1994–1997-es időszakban mintegy 15-20 százalékkal csökkent a nyugdíjak vásárlóereje. Csak hogy pontos adatokról beszéljünk: az 1994-es 6 százalékos értéknövekedést 1995-ben 12,8 százalék, 1996-ban pedig 11 százalék értékcsökkenés követte, 1997-ben pedig nem volt számottevő növekedés. Ilyen értelemben a nyugdíjmelések mértéke messze elmaradt az elmúlt években az infláció mértékétől.

A mostani kormányzati terveket támadó ellenzéki vélemények szerint a mostani nyugdíjmelési tervek nem megfelelőek. Teszik ezt azok, akik saját kormányzásuk idején jelentősen rontották a nyugdíjasok életkörülményeit, majd utána más kontójára ígérgettek, vagyis az ismert afrikai közmondással élve: más dárdájával verték a bozótot. *[Derűltség, taps a kormánypártok soraiban.]*

A Fidesz – Magyar Polgári Párt választási programjában azt vállalta, hogy megőrzi a nyugdíjak vásárlóértékét, sőt, növeli is azt, vagyis a polgári koalíció kormánya az infláció mértékénél nagyobb arányban növeli a nyugdíjakat. Ezt a vállalásunkat teljesíteni is fogjuk. 10-12 százalékos infláció esetén ennek alapján 13-14 százalékkal fognak emelkedni 1999-ben a nyugdíjak; továbbá a polgári koalíció kormánya tervezi, hogy eltörli a nyugdíjas vállalkozók egészségügyi járulékfizetési kötelezettségét.

Az ismert előzmények után több mint furcsa, ha azok, akik kormányzásuk alatt hagyták, hogy lényegesen romoljanak a nyugdíjasok jövedelmi viszonyai, most azt a kormányt bírálják, amelyik vállalja, hogy megőrzi a nyugdíjak értékét, és minden évben az infláció mértékét meghaladó mértékben növeli a nyugdíjakat.

Sajnos ez a magatartás azonban nem csak nyugdíjügyben érhető tetten. Az Orbán-kormány tevékenységét bírálók politikai tisztogatást emlegetnek, pedig az 1994-es kormányváltás után semmivel sem kevesebb személycserére került sor, mint most. Nem beszélve arról, hogy a júliusi kormányváltás előtt közvetlenül leköszönők majdnem

annyi közigazgatási államtitkárnak mondtak fel, mint a hivatalba lépő mostani kormány.

Az 1990-es költségvetés tervezetének benyújtásával késlekedő és ezzel törvénysértő előző kormány tagjai most ellenzékben azért kritizálják a kormányt, mert egy hónappal később nyújtja be a parlament elé a jövő évi költségvetést. Emlékeztetkiesésük miatt nem jut hivatali elődeik eszébe, hogy 1994-ben maguk is egy hónappal később tudták csak benyújtani a következő évi költségvetést. Sőt, néhány hónapja az előző kabinet igazságügy-minisztere azt mondta, hogy szeptemberben be fogják nyújtani az ügyészség kormány alá rendeléséről, a hatékonyabb bűnüldözésről és a közbiztonság javításáról szóló törvényjavaslatot, most pedig ezt ellenzik. Az igazi bajuk nyilván nem az, hogy emeljük a nyugdíjat vagy az ügyészséget a hatékonyabb bűnüldözés szolgálatába állítjuk, hanem az, hogy ezt nem ők teszik. Közölnöm kell, hogy ezt az alapvető támadási felületet a jövőben sem kívánjuk megszüntetni.

Köszönöm a figyelmet. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

RÉSZÜNKRŐL NINCS BIZALOMHIÁNY

*Bednár Imre interjúja, Népszabadság, 7. oldal,
1998. szeptember 21.*

Szájer József nem tartja kizártnak, hogy a kormány javasolni fogja a nyugdíjtörvény módosítását, és a költségvetés helyzetének függvényében állapítja majd meg a jövő évi nyugdíjemelés mértékét. A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakcióvezetője lapunknak adott interjújában közölte: 1999-ben mindenképpen nő a nyugdíjak vásárlóértéke, és javulnak a családi életkörülmények. Szájer József kijelentette: a Fidesz nem törekszik a kisgazdapárt beolvasztására, a koalíciós kormányzáson túl nincsenek szorosabb együttműködésre vonatkozó tervei az FKGP-vel.

– Az egyik reggel a rádióban egy idős ember arról érdeklődött, hogy ha neki a törvény szerint 19-20 százalékos nyugdíjemelés járna, akkor a kormány miért csak 13-14 százalékos emelést ígér. Mi a válasza erre a kérdésre?

– Az elmúlt négy évben jelentősen, 15-20 százalékkal csökkent a nyugdíjak vásárlóértéke. Azok a pártok, amelyek most az ország teherbírásánál nagyobb mértékű emelést követelnek, felelősek a nyugdíjak 1994–1998 közötti értékvesztéséért.

– Nemcsak a volt kormánypártok, jelenleg ellenzékben lévő erők követelik a 13-14 százaléknál nagyobb emelést, hanem törvény írja elő, hogy jövőre

az idei nettó keresetnövekedés függvényében, az előzetes számítások szerint 19-20 százalékkal kell emelni a nyugdíjakat.

- A polgári kormány tervei szerint már jövőre jelentősen nő a nyugdíjak vásárlóértéke. A koalíciós pártok frakcióvezetői azt javasolták a kormánynak, hogy vizsgálja meg a differenciált nyugdíjmelés lehetőségét. Valószínű, hogy a kisnyugdíjasok átlag felett, akár 20 százalékos emelésben is részesülhetnek. A nyugdíjak értékének növelésével párhuzamosan jövőre javul a családok tagjainak az életkörülménye. A kormány már döntött a családi pótlék és a gyes alanyi jogának visszaállításáról, január 1-jétől bevezetjük a gyermekek után járó adókedvezményt, eltöröltük a tandíjat, a munkahelyteremtés elősegítése érdekében csökkentjük a vállalkozók tb-járulékterheit.

- *Csak akkor lehet 19-20 százaléknál kisebb nyugdíjmelést adni, ha a kormány módosítja a törvényt. Készülnek erre?*

- Nem kívánunk törvénysértést elkövetni. A jövő évi nyugdíjmelés mértékének meghatározása a költségvetés helyzetének függvénye lesz, adott esetben nem zárható ki a törvény módosítása sem. Szeretném azonban még egyszer leszögezni, hogy jövőre emelkedik a nyugdíjak értéke, az idős emberek az ideinél több árut tudnak majd vásárolni. Ezt tudom válaszolni a rádióműsorban érdeklődő idős embernek.

- *A jövő évi nyugdíjmelés mértéke mellett az elmúlt hetekben az úgynevezett megfigyelési botrány részletei foglalkoztatják erőteljesen a közvéleményt. Láttam már a saját személyét érintő aktákat? Hiszen Orbán Viktor bejelentése alapján ön is azok között volt, akiket 1997-ben részben a polgárok pénzén titkos és törvénytelen módon megfigyeltek.*

- Nem láttam, és nem is foglalkoztat különösebben, hiszen nekem nincsenek gazdasági érdekeltségeim. Egyébként pedig a Fidesz által kezdeményezett, és a közeljövőben létrejövő parlamenti vizsgálóbizottságnak lesz a feladata, hogy kivizsgálja ennek a botránynak a részleteit.

- *Három hét telt el a miniszterelnök bejelentése óta. Azóta nem kapott a közvélemény tájékoztatást arról, hogy kik és kinek a megbízásából végezték a megfigyelést, a sajtóhoz eljuttatott dokumentáció alapján pedig nyilvános cégadatok képezték az adatgyűjtés alapját. Nem tart attól, hogy a magyar Watergate-nek beharangozott ügyből lufigate lesz?*

- A minősítéssel jó volna megvárni a kormányzati, majd később a parlamenti vizsgálat lezárását. A világ minden országában jelentős botrányt kavart, ha politikusokkal vagy más állampolgárokkal

szemben a személyiségi jogaikat sértő vizsgálódást folytatnak akár állami szervek, akár magáncégek.

– A Fidesz frakciója a napokban hét parlamenti vizsgálat megindításáról döntött. A vizsgálatok jórészt az előző kormány alatt történetekre vonatkoznak, a Postabanktól kezdve a tb-önkormányzatokig. Ezeket a vizsgálatokat válaszlépésnek szánják arra, hogy az MSZP és az SZDSZ parlamenti vizsgálatot kezdeményezett az Orbán-kormány kinevezési gyakorlatáról, benne Simicska Lajosnak, a Fidesz volt gazdasági igazgatójának APEH-elnökké történt kinevezéséről.

– Nincs ilyen összefüggés. A Fidesz által kezdeményezett hét vizsgálat komoly, a társadalmat élénken foglalkoztató problémákra, adott esetben visszasságokra próbál fényt deríteni. Az új kormánynak világosan kell látnia, hogy milyen örökséget vett át az elődjétől. A Fidesz ezen vizsgálatok egy részét, például a privatizációs szerződések áttekintését, a pártvagyonok kezelését és ingatlanok használatát már ellenzéki korában is szorgalmazta, de ezeket a javaslatokat az akkori kormánykoalíció elvetette.

– A Postabank vezetőinek menesztése óta, de már előtte is megjelentek a sajtóban olyan híresztelések, hogy még a választások előtt a pénzügyminiszter jelentős pénzeket utalt át egyes pártoknak, közte a Fidesznek. Igaz ez a híresztelés?

– Orbán Viktor közvetlenül a választások előtt reagált ezekre a híresztelésekre. Csak az ő szavait tudom ismételni: a Fidesz nem kapott pénzt a Postabanktól.

– Lapunk nemrégiben olyan közvélemény-kutatást tett közzé, amelyből kiderül, hogy még a Fidesz-szavazók egy része sem tartja alkalmasnak az APEH elnöki posztjára Simicska Lajost. Személy szerint egyetértett Simicska kinevezésével?

– Az APEH-elnök kinevezése a pénzügyminiszter hatáskörébe tartozott. A közvélemény-kutatás eredménye érdekes, de véleményem szerint mindenkit az elvégzett munkája alapján szokás megítélni, így a közvélemény-kutatás kérdésfelvetése kissé idő előtti.

– Az elmúlt hatvan napban a kormánypárti frakciók fegyelmezetten tartották csekély parlamenti többségüket. Az elmúlt napokban azonban kiskisgazda képviselők több olyan önálló képviselői módosító indítványt nyújtottak be, amelyekről koalíciós partnereiket előre nem tájékoztatták. Meddig tudják kezelni az előző parlamenti ciklusban kezelhetetlennek bizonyult kiskisgazdákat?

– Nem tulajdonítok különösebb jelentőséget annak, hogy a kiskisgazda frakció két olyan képviselője, aki korábban nem vett részt

az Országgyűlés munkájában, előzetes konzultáció nélkül indítványt nyújtott be. Erre a jövőben biztos nem kerül sor, hiszen a frakciók közötti megállapodás betartása mindhárom képviselőcsoportnak az érdeke, tehát a három koalíciós frakció és a kormány harmonikusan működik együtt. Minden fontos kérdésben előzetesen konzultálunk, így a döntések meghozataláért is együtt viseljük a felelősséget.

- Egyetért egyébként Pokol Béla kiskazda képviselő azon javaslatával, hogy a sajtót bírósági úton is kötelezni lehessen vélemény megválaszolására?

- A Fidesz frakciója azt támogatja, hogy a javaslatot vegyük fel a parlament napirendjére, mert az indítvány az elmúlt hetekben társadalmi vitát váltott ki. Erre a vitára már csak azért is szükség van, hiszen köztudomású, hogy a sajtótörvény elavult. A személyiségi jogok megsértését például a törvény alig szankcionálja. Ezért szükséges egy új sajtótörvény, amely sok más mellett lehetővé teszi azt, hogy a polgárok személyiségi jogának megsértését legalább olyan szankciók kövessék, mint Nyugat-Európában.

- Több kiskazda politikus nyilatkozott úgy az elmúlt hetekben, hogy az FKGP ellenáll a beolvasztási kísérleteknek. A jelenlegi koalíciós együttműködésnél terveznek-e szorosabb kapcsolatot?

- A koalíciós megállapodás a kormányzás időszakára szól. A Fidesz részéről nincsenek ennél szorosabb együttműködésre vonatkozó elképzelések.

- A kormány programjában számos olyan elképzelés szerepel, amely igényelné kétharmados törvények és az Alkotmány módosítását. A politikai bizalom hiánya miatt azonban az MSZP nem támogatja az ügyészség kormány alá rendelését. Hogyan lehet a politikai bizalmat helyreállítani a kormánypártok és az ellenzék között?

- Részünkről nincs bizalomhiány. Éppen ezért is kezdeményeztem egyeztetést Kovács Lászlóval, az MSZP frakcióvezetőjével. Nem tartom kizártnak, hogy az MSZP néhány héten belül, a parlamenti vita során visszatér a választások előtti álláspontjához, és támogatja a hatékonyabb bűnüldözés érdekében az ügyészség irányításának megváltoztatására tett törvényjavaslatot és az ehhez kapcsolódó alkotmánymódosítást. Vastagh Pál, a volt kormány igazságügy-minisztere még ez év májusában is szükségesnek tartotta az ügyészség jogállásának módosítását. A kormány csak akkor tudja vállalni a felelősséget a bűnüldözés hatékonyságáért, ha ehhez megkapja a szükséges jogi felteteleket. A közbiztonság megerősítése pedig olyan összetársadalmi érdek, amelyet az ellenzék sem hagyhat figyelmen kívül.

AZ 1998-AS ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYÉRŐL ÉS AZ ORBÁN-KORMÁNY ÉS A PARLAMENT ELSŐ SZÁZ NAPJÁRÓL

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„A parlament és a kormány eddigi tevékenysége 100 nap után”
című vitában, 1998. október 19.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Májusban a magyar választópolgárok meggyőző többsége a változásra szavazott. A változás iránti igényt immár az új kormány első lépéseinek sikerére alapozva fejezték ki a tegnapi önkormányzati választáson, ahol a Fidesz – Magyar Polgári Párt eddigi legnagyobb választási sikerét érte el *[Felzúdulás az MSZP és az SZDSZ padsoraiban]*, és a parlamenti után megnyerte az októberi választást is. *[Taps a kormánypártok padsoraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! Frakciónk nevében innen, a parlamentből szeretném megköszönni a ránk szavazó polgároknak a bizalmat, és biztosíthatom őket arról, hogy mind a kormány, mind pedig a Fidesz országgyűlési képviselői, polgármestereink, önkormányzati képviselőink – amint eddig is – az ő, a polgárok érdekeit fogják szolgálni.

Tisztelt Ház! A tegnapi választások győztese a sok magyar polgár is, aki elment szavazni, hiszen az eddigi legnagyobb részvételi aránnyal állunk szemben önkormányzati választásokon. Ez része annak a folyamatnak, amely az idén májusban kezdődött el, amikor egyre többen reménykedtek a polgárok, családjaik életének jobbra fordulásában és abban, hogy végre saját kezükbe vehetik az ország és a településeik ügyeinek intézését. Májusban a magyar polgárok többsége egy programra szavazott: a Fidesz, a polgári erők programjára. A tegnapi önkormányzati választáson a programon túl már a tetteket is értékelte, és azokat – nevezetesen a kormány első száz napjának munkáját – sikeresnek minősítette.

Ezt igazolja az, hogy a polgári erők, a mai kormánykoalíció erői kapták a megyei és a fővárosi listás szavazatok többségét, hogy olyan nagyvárosok, mint Debrecen, Szeged, Miskolc, Hódmezővásárhely *[Közbekiáltások az MSZP padsoraiból: Pécs!]*, Szolnok, Kaposvár, Kecskemét, Szombathely polgármestereit a Fidesz adja. *[Taps a kormánypártok padsoraiban.]* A szavazás eredményéből az is világos, hogy a polgári erők május óta jelentősen tovább gyarapodtak. *[Derűlttség és közbeszólások az MSZP padsoraiból: És Fehérvár.]* Különösen látványos az előretörés Budapesten, ahol a májusi választásokon a Fidesz csak második helyet szerzett, de ma már a kerületi polgármesterek mintegy

[Lendvai Ildikó: *Mintegy!*] felével és a legnagyobb létszámú fővárosi frakcióval a háta mögött a vidék után a fővárosban is a legerősebb párttá vált. [*Taps a kormánypártok padsoraiban.*]

Tisztelt képviselőtársaim! Az elmúlt száz napban az volt a kormány kötelessége, hogy új, a polgárok által kívánt irányba fordítsa az ország hajóját. E száz nap alatt a polgári koalíció kormánya számos intézkedést hozott. A májusi választások előtt nyilvánosságra hozott rövid távú terveink – a 40 pont – kétharmadát ennek tudatában valósítottuk meg, és ha nem ütközünk újabb akadályokba, ez év végéig a maradék vállalást is teljesítjük. Frakciónk támogatta a kormánynak azon szándékát, amely az új adórendszer kidolgozása során a terheknek a jelenleginél igazságosabb megosztását, a családok figyelembevételét célozta. Támogattuk a gyēs alanyi jogúvá tételét, támogattuk a kormányt a rendőrség anyagi, szervezeti megerősítésében. Ezek helyes, igazságos és ésszerű döntések voltak. Legutóbb egy afrikai közmondással szórakoztattam önöket, most a híres kínai közmondást szeretném idézni: „Az ezer mérföldes út is az első lépéssel kezdődik.” Ilyen a kormány első száz napja is. Nem kétséges, hogy a júliusban hivatalba lépett polgári koalíciós kormány esetében egy határozott, lendületes és fiatalos lépés volt, olyan lépés és olyan cselekvési sor első eleme, amelyre már eddig is nagy szüksége lett volna ennek az eddig határozott irányítás nélküli országnak.

Tisztelt Országgyűlés! Egy kormányzati ciklus nem száz napból áll. Az elmúlt hetek, hónapok intézkedései, tudjuk, nem tetszettek a Szocialista Pártnak. Bírálták a tandíj eltörlését, kifogásolták, hogy a kisnyugdíjasoknak az átlagnál nagyobb mértékben emelkedik a nyugdíjuk, ellenezték, hogy az ő kormányzásuk idején elvett családi támogatásokat az új kormány visszaállította. De ellenezték a pazarló tb-önkormányzatok megszüntetését is, és még nagyon sok mást. Biztosíthatom önöket arról, hogy a Fidesz frakciójának nem a Szocialista Párt tetszésének elnyerése volt a célja. Volt vita elég az elmúlt időszakban. Célunk nem az ő tetszésük megszerzése, hanem az ország polgárai javának szolgálata volt.

Vannak azonban olyan kérdések, amelyekért félre kell tenni az ellentéteket. Ilyenek lehetnek az ország alkotmányos intézményeinek – az Alkotmánybíróságnak, az ügyészségnek – az ügye, a közbiztonság – amint Kossuth mondta: a közbátorság – ügyének biztosítása, de ilyen az ország biztonságának garantálása, Magyarország NATO-tagsága és felzárkózása az Európai Unióhoz. [*Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret leteltét.*] A Fidesz részéről azt a szomorú

tényt, hogy az ellenzék ezeket a területeket politikai csatatérnek tekintette, a múlt hétig tartó választási kampány vadhajításának tekintjük.

Tisztelt ellenzéki képviselőtársaim! A kampánynak vége, a polgárok döntöttek, így mostantól nem lesz szükség a közös nemzeti ügyek konfrontációs megközelítésére. *[Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret leteltét.]* A legnagyobb kormánypárti frakció nevében abban bízom, hogy az elkövetkező hónapokban sikerül olyan helyzetet teremteni, amely a nemzeti kérdések megoldását közös gondolkodással biztosíthatja, ahol az ellenzék végre a dolgok érdemét nézheti, s nem a mindentváró ellenzés politikáját választja. *[Közbeszólások az SZDSZ padsoraiból: Ez nem ötperces volt! A frakcióvezetőknek is öt perc jár!]* Mi a magunk részéről nyitottak vagyunk ennek a politikának a megvalósítására.

Köszönöm a figyelmet. *[Taps a kormánypártok padsoraiban.]*

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG 1999. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSÉRŐL

*Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„A Magyar Köztársaság 1999. évi költségvetéséről” című vitában,
1998. november 17.*

DR. SZÁJER JÓZSEF, A FIDESZ KÉPVISELŐCSOPORTJA RÉSZÉRŐL: „Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! A költségvetés megtárgyalása és elfogadása az Országgyűlés legfontosabb joga és kötelessége. A költségvetés előkészítése és előterjesztése a mindenkori kormány egyik legnagyobb horderejű feladata, a kormányzati tevékenység évente visszatérő vizsgálója. Egy kormány első költségvetése különleges jelentőségű dokumentum. Ez a valódi szembesítés a választási és a kormányprogrambeli ígéretekkel – az első igazi megméréstetés. Vízválasztó, amely meghúzza a demagógia és az igazmondás határát. Amíg egy kormány nem terjesztett ilyet elő, addig miniszterei a szembesülés szégyene nélkül folytathatják a választási kampányban megszokott ígéretek halmozását az általuk kiválasztott tetszés szerinti társadalmi csoportok felé.

Ahogy azonban beírják egy törvényjavaslatba a tényleges számokat, attól fogva a tőle eltérő ígéretés hazudozássá válik, s tegyük hozzá, egyben visszamenőleg szemfényvesztéssé silányul minden addigi megalapozatlan ígéretés. *[Bauer Tamás tapsol.]* A költségvetés világos látletele egy kormány valódi politikájának. Kiderülnek belőle igazi prioritásai, hogy mi az, ami egy kormány számára valóban fontos.”

Tisztelt Országgyűlés! Azon képviselőtársaimnak, akik az előző parlamenti időszakban még nem voltak képviselők, szeretném felhívni a figyelmét, hogy egy 1994-ben, itt a parlamentben elhangzott beszédből idéztem ilyen hosszan. Ezt a beszédet a Horn-kormány első, amúgy késedelmesen benyújtott költségvetési tervezetének vitájában az akkor ellenzéki Fidesz frakcióvezetőjeként én mondtam el. *[Szórványos taps mindkét oldalon.]*

Tisztelt Országgyűlés! Négy év elteltével az immár kormánypárti Fidesz – Magyar Polgári Párt vezérszónokaként nincs okom a négy évvel ezelőtti szavaim megmásítására! *[Közbeszólások az MSZP padsoraiból: Így van! Taps a kormánypárti padsorokban.]* A Fidesz következetes politikájának eredményeként kormányzati helyzetbe jutva ma ugyanazt várja el a kormánytól, amit ellenzékben is elvártunk volna: a választási és a kormányprogram teljesítését, azt, hogy az itt élő polgárok érdekét tartsa mindig szem előtt. *[Közbeszólás az MSZP padsoraiból: Na ez az!]*

Tisztelt Országgyűlés! Ebben a tekintetben a polgári koalíció kormányának nincs pirulnivalója, hiszen mi, fideszes képviselők az ország polgárainak túlnyomó többségével együtt elégedetten látjuk, hogy az új kormány betartja korábban tett ígéreteit: gyors ütemben és határozottan kezdte el megvalósítani a Fidesz és koalíciós társai programját. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

Talán nem haszontalan itt arra emlékeztetni, hogy a választások előtt a Fidesz – Magyar Polgári Párt egy világos, mindenki számára érthető és egyértelmű 40 pontos programmal állt a választók elé. A 40 pontba a „Szabadság és jólét” címet viselő programunkból azokat az intézkedéseket foglaltuk, amelyek a Fidesz kormányra kerülése esetén még ebben az évben, tehát 1998-ban megvalósíthatók. Akkor azt kértük az emberektől, hogy tegyék el az újságot, amelyben a pontok megjelentek, és sorban pipálják ki a már teljesített pontokat!

Tisztelt Ház! Tisztelt polgárok! Orbán Viktor koalíciós kormánya a mai napig ennek a 40 pontnak a többségét már megvalósította. *[Közbeszólások az MSZP padsoraiból.]* Efelől még az ellenzékbe került szocialista képviselőtársaimnak sincsenek kétségei, hiszen néhány hete egy napirend előtti hozzászólásában épp az önök frakcióvezetője panaszkolta fel, hogy oly gyorsan valósítjuk meg választási 40 pontunkat, hogy nem marad belőle a négyéves kormányzás maradék három és fél évére. *[Csige József: Stílusérzéked, az van!]* Javasolom, amiatt ne aggódjanak, hogy nem marad teendő. A Fidesz 40 pontjának intézkedései ugyanis erre az évre szólnak, és csupán első lépések a szabadság és jólét

programjának megvalósítása érdekében. Még nagyon sok tennivaló áll előttünk.

Tisztelt Ház! Igaz, szocialista és szabad demokrata képviselőtársaim a 40 pont szinte minden elemét ellenezték, és még ma sem tudják eldönteni, hogy azért bírálják-e a kormányt, mert megvalósítja a programját – mint azt az imént idézett szocialista frakcióvezető hozzászólásában tette –, vagy azért, mert szerintük nem tartja ígéreteit, amint azt tegnap a költségvetési bizottság szintén szocialista kisebbségi előadója állította. De addig is, tisztelt képviselőtársaim, amíg az ellenzéki Szocialista Párt vezetői rendezik belső ellentéteiket, vegyük számba a fontosabb lépéseket. A polgárok által támogatott céljaink megvalósításában ugyanis eddig sem akadályozott meg bennünket, hogy a májusban leszerepelt mai ellenzéki pártok ellenezték azokat.

Tisztelt Ház! Mik ezek a lépések? A polgári kormány megszüntette a társadalombiztosításon belüli pazarlást, eltörölte a tandíjat, leállította a polgárok adóforintjait felfaló bős-nagymarosi gát előkészületeit, bevezette a gyermekek után járó adókedvezményt, bevezette a lakáscélú áfa visszaigénylését, megszüntette a tankönyvek forgalmi adóját, hogy csak néhányat említsek. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

Tisztelt Ház! A költségvetés világos láttelepe egy kormány valódi politikájának. Ennek a törvényjavaslatnak a benyújtásával a Fidesz 40 pontjának még nem teljesített részei is valóra válhatnak. Így teljesülhet az iskoláztatási támogatás bevezetése, a családi pótlék, a gyes alanyi jogúvá tétele, a rendőrség, a közbiztonság támogatása, a vállalkozók közterheinek mérséklése annak érdekében, hogy Magyarországon több munkahely jöheszen létre. Ezeket a terveket néhány hét múlva már költségvetési törvény szintjén láthatják megvalósulni. A 40 pont megvalósulását január 1-jétől törvény ereje biztosítja. Ez a polgári kormány csattanós válasza azoknak, akik eddig kétségbe vonták azt, hogy szavainkat majd valóra fogjuk váltani!

Tisztelt Országgyűlés! A közvélemény a költségvetés benyújtásakor szemlét tart, bírálatot gyakorol azok felett, akikre az ország sorsát bízta. A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciójának az a meggyőződése, hogy a választók azt vizsgálják, hogy az ország tudásban, vagyonban és erőben előrehalad-e, hogy a kormány képes-e elhárítani az akadályokat, lendületet adni Magyarország fejlődésének és polgárai gyarapodásának. A számos szlopok mögött ez a most benyújtott költségvetés is világos politikai üzenetet tartalmaz. Fulbright szenátor, az amerikai politika nagy öregje mondotta egyszer, hogy egy nemzet költségvetése mindig tele van erkölcsi megfontolásokkal,

megmutatja, milyen az a társadalom, amelyet szeretnénk, és számot ad legfontosabb értékeiről. A most benyújtott költségvetési törvényjavaslat a Fidesz és a polgári koalíció programjának értékvilágára épül. Abban a részében, amelyben az új kormány befolyással bírt, megjeleníti ez a költségvetés azt, hogy mi az, ami az emberek, a polgárok számára igazán fontos. Egy gondolatban megfogalmazva: a most tárgyalt költségvetési javaslat világos és biztató üzenete az, hogy az 1999. évi költségvetés a családok gyarapodásának költségvetése. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

Tisztelt hölgyeim és uraim! Az előttünk fekvő törvényjavaslatban tükröződnek azok a szempontok és gondolatok, amelyeket a „Szabadság és jólét” című programunk kialakításával a polgárokkal közösen érvényesítettünk. Az első ilyen a biztonság alapelve. Az államnak kötelessége minden tőle telhetőt megtenni, hogy polgárai életét, testi épségét és vagyonát megóvja. A polgárok biztonságának garantálása közfeladat. Szerencsétlennek és erkölcsi szempontból kifogásolhatónak tartjuk azokat az elképzeléseket, amelyek testi épségünk és vagyonunk védelmét külön szolgáltatásnak tekintik, amit külön ellenszolgáltatás fejében másodállású rendőrök vagy éppen rovott múltúak úgyszólván gebinben nyújthatnak az azt megfizetni képes keresletnek. A közbiztonság erősítése érdekében több fontos lépést teszünk, így a költségvetésben megjelent a rendőrségi dolgozók fizetésemelése. Olyan mértékű gyarapodásról van szó, amire az elmúlt évtizedben nem volt példa.

Az utóbbi hetekben újra kiderült, hogy a biztonság nyilvánvalóan nem csak rendészeti kérdés. Természeti, társadalmi vagy politikai okokból kialakulhatnak olyan helyzetek, amikor a kormánynak nyilvánvalóan nincs mérlegelési lehetősége, a körülmények kényszerítő ereje miatt minden létező erőforrást össze kell vonnia egy adott probléma megoldására. Remélem, ebben a Házban egyetértünk abban, hogy a bűnözés és a természeti katasztrófák elleni harc most ilyen területek.

Tisztelt Ház! A második fő törekvésünk a családnak, a társadalom alapegységének a megerősítése. A család összefogja a nemzedékeket, a gyermekeknek biztonságos gyermekkorra, a fiataloknak jó iskolára, a szülőknek lakásra és munkahelyre, az időseknek nyugodt öregkorra van szükségük. Sokszor elhangzott már az a szomorú tény, hogy a rendszerváltozás legfőbb kárvallottjai a gyermekek voltak. Ma, 1998-ban közel félmillió veszélyeztetett kiskorú él Magyarországon. Akik más társadalmi rétegek helyzetének viszonylag szerényebb

mértékű javulását panaszolják, nem árt, ha emlékezetükben tartják ezt a számadatot.

A gyermekvállalás támogatása mind erkölcsi, mind társadalmi szempontból elsőbbséget élvez. A teljes költségvetési javaslaton és az adótörvényeken végighúzódik az a felismerés, hogy egy gyermek az egész társadalom számára érték. Ez magyarázza az adókedvezményeket éppúgy, mint a családi pótlék helyreállított rendszerét és a lakásépítés támogatásának új formáját, az áfa-visszatérítés lehetőségét, vagy az első lakáshoz jutó fiatalok mentességét az illetékfizetés egy része alól. Amikor a nemzedékek összefogásáról beszélünk, úgy gondolom, hogy ez nem történhet az egész életüket végigdolgozók kárára. Ezért, szemben az előző kormányzati időszakkal, biztosítjuk, hogy jövőre növekedjen a nyugdíjak értéke, a nyugdíjasok többet vásárolhassanak, mint az idén a nyugdíjukért. Különösen fontos a kisnyugdíjasok fokozott segítése.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz – Magyar Polgári Párt szerint az állam egyik legfontosabb feladata a magas színvonalú oktatás biztosítása. Nemcsak a gyermekvállalási kedvet kell ösztönöznünk, hanem azt is biztosítanunk kell, hogy a feltörekvő, felnövekvő fiatalok megfelelő oktatásban részesülhessenek. Ez az a terület, ahol az esélyegyenlőség elvét mindenképpen biztosítani kell. Ezért mentesítjük a Fidesz-frakció indítványára a tankönyveket a forgalmi adó alól, ezért töröltük el a tandíjat és ezért kétszerezünk meg a felsőoktatás támogatását. Valamennyi ilyen kérdés a költségvetési törvényben megtalálható. A költségvetés jelentős összegeket különít el a tanítók és tanárok bérének rendezésére. Két szempont vezérelt minket ebben a döntésben. Egyrészt a történelmileg kialakult jövedelmi aránytalanságok és igazságtalanságok jóvátétele, másrészt egy ennél talán messzebb mutató törekvés. A polgári koalíció kormánya úgy érzi, hogy a tanítók és a tanárok foglalkozásukból adódóan természetes szövetségesei annak a törekvésnek, amit ő is képvisel. Az a feladatuk, hogy irányt adjanak és segítsék kibontakozni a tehetséget, amelyre az ország céljai és tervei épülhetnek. Ezeket a célkitűzéseket azonban csak Magyarország egésze válthatja valóra. Ennek megfelelően nagy jelentőséget tulajdonítunk a vidékfejlesztési feladatoknak. Közép- és hosszú távon fejlettebb városoknak és régióknak sem érdeke annak a drámai mértékű különbségnek a fenntartása, amely a kedvező és kedvezőtlen adottságú területeket ma elválasztja egymástól. Ahhoz, hogy az Európai Unió vérkeringésébe igazán bekapcsolódjunk, először Ma-

gyarországnak ezeket a beteg térségeit kell a kezdeményező államnak lehetőséghez juttatnia.

Tisztelt Országgyűlés! Az államháztartás állapotáról szóló eddigi beszámolók mindig feltételes mondatokkal kezdődtek: ha hozzászámítjuk, amennyiben tekintetbe vesszük – és hasonló kifejezéseket olvashattunk. Ma nincs szükség ilyen bűvészmutatványokra, mindenkinek, aki erre igényt tart, egységes és egyértelmű képet kell kapnia az állam pénzügyeiről. Csak így nyerhetnek újra értelmet az olyan egyszerű kifejezések, mint követelés, tartozás, bevétel, kiadás, hiány, köteleességvállalás, egyensúly, növekedés. A közpénzek átlátható és ellenőrzött felhasználásának elemi igénye készteti a köztársaság kormányát a külön állami pénzalapok számának és súlyának radikális csökkentésére. A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciója úgy látja, hogy az alapok fennmaradását egyetlen ésszerű költségvetési alapelv sem indokolja. Túl sok minden létezik pénzügyi rendszerünkben kivételként – mint az általános szabálytól való eltérés. A közpénzek összegyűjtésének és felhasználásának rendezett csatornái léteznek, ezekért a kormányzat egyetemlegesen felelősséget vállal. Az elkülönített állami pénzalapok az elérni kívánt célok szempontjából nem nyújtanak semmiféle olyan előnyt, amit a központi költségvetés ne tudna biztosítani. Ezzel szemben hajlandók önálló életet élni, törvényhozási kontroll és szoros kormányzati ellenőrzés nélkül működni. Az elmúlt évek tapasztalatai azt mutatják, hogy mindez pazarláshoz, az előjogok fű alatti osztogatásához, végső soron pedig felelőtlen gazdálkodáshoz vezet. Ezeknek a felszámolása egybeesik a kormánynak azzal a céljával, hogy megakadályozza a közpénzek elszivárgását. A közpénzek elköltésének szigorú ellenőrzése miatt volt szükség arra is, hogy néhány, az ország, az adófizetők teherbírását ma meghaladó beruházást még idejében leállítson vagy későbbre halasszon a kormány. Az előző kormányzat ma bennünket ezért hevesen bíráló volt miniszterei tudják a legjobban, hogy költséges terveik megvalósítására már az előző kormány sem volt hajlandó biztosítani a pénzeszközöket.

Tisztelt Ház! Költségvetési terveink nem jelentik az állam szerepének növelését, csak saját hatáskörében annak határozottabb cselekvését. A Fidesz cselekvőképes, feladatait ellátni képes államot kíván. A GDP mostani 47 százalékaról 1999-re 45 százalékra csökken az állami újraelosztás mértéke. A gazdaság önszerveződésének ebben a szellemben egyre nagyobb teret kívánunk biztosítani, egyre több pénzt kívánunk kinn hagyni az állam polgárainál. A legfontosabb

társadalmi célok elérésére előirányzott összegeket megtaláljuk ebben a költségvetésben, de nyilvánvalóan őszintén és világosan kell beszélni arról, hogy sok, teljesen jogos társadalmi igénynek nem tud ez a költségvetés megfelelni. Az előző kormányt alkotó pártok ma ellenzékben előszeretettel kérik számon azt, hogy miért nem jut egyik vagy másik társadalmi célra több pénz. De olyan követelések is megfogalmazódnak, amelyek csak hosszabb távon megvalósítható tervek azonnali valóra váltását akarják. Mondják ezt annak dacára, hogy 1994 és '98 között, hogy egy példát vegyünk, a nyugdíjak reálértéke csökkent, most pedig végre növekszik. De nem olyan mértékben – mondják az ellenzék soraiból. Nőnek a bérek, de nem olyan mértékben – panaszkodnak, és a parlamenti demokrácián túli eszközök bevetésével fenyegetőznek azok a szakszervezeti vezetők, akik megértőleg támogatták a megszorító Bokros-csomagot. Érvelésük szerint 1994-től '98-ig azért volt négy szűk esztendő, ha nem is Tocsik Mártának, de legalábbis a bérből és fizetésből élőknek, hogy 1999-re már tejjel és mézzel folyó Kánaán jusson az embereknek osztályrészül. Saját könyvelésük és leltáruk szerint tele kasszát hagytak az új, 1998-ban megválasztott polgári kormányra.

Sajnos, ez a mérleg, igen tisztelt képviselőtársaim, hamis, körülbelül annyira felel meg a valóságnak, mint a Postabanknál folytatott korábbi könyvvizsgálatok. Az új kormány az átvételkor a leltárt ellenőrizve pontról pontra hatalmas hiányokat talál, és ez a leltár még nem fejeződött be. Egy ilyen pénzelnyelő fekete lyuk volt a Postabank, amely részben állami, részben lakossági pénzből valószínűleg színlelt szerződésekre, ráfizetéses bulvárlapokra, magántévé támogatására költött óriási összegeket. Ilyen volt az oly sikeresnek mondott privatizációs és koncessziós szerződések egy része, melynek során titkos záradékok húznak ki ma milliárdokat az állam zsebéből. Ilyen tétel volt a pártérdekből kinevezett közalkalmazottak végkielégítése az új kormány hivatalba lépése előtt, még az előző kormány által fogantatottan. Ilyen tétel továbbá a Nemzeti Színház építési feltételeinek mindenfajta kormányfelhatalmazás nélküli jogtalan, önkényes megváltoztatása az adófizetők kárára. Ilyen a Magyar Fejlesztési Bank vagy a Nemzeti Bank bécsi leányvállalata által okozott óriási kár. Az így elveszett 200-300 milliárd forintból biztosan többre juthatna ma az ország.

Mindezek fényében a jövő évi javulásokat fitymáló volt kormánypárti megnyilvánulások súlytalanok; helyett, tisztelt képviselő-

társaim, szívesen hallgatnánk azt, amikor számot adnak arról, hogy hová lett ez a 200-300 milliárd elúszott forint.

Tisztelt Ház! A mostani javaslat alapját közösen vallott értékek jelentik. Tudjuk, hogy egyszerre lehetetlen valamennyi területen áttörést elérni, a társadalmi felemelkedés követelményét egyeztetni kell az ország versenyképességének igényével. Ez a feladat nem megoldhatatlan, de a gazdasági és a politikai élet szereplőinek együttes munkáját kívánja. Az egyik legfőbb ellenségünk az infláció, amely jövőre ismét csökken, és várhatóan mértéke nem haladja meg a 11 százalékot. Nem véletlen, hogy a kormány máris jelentősen csökkenti a vállalkozások terheit, s ezzel azt kívánja kifejezésre juttatni, hogy számít a polgárok alkotóerejére és kezdeményezőkézségére. Erről szól a társadalombiztosítási járulék jelentős mértékű csökkentése.

Tisztelt Országgyűlés! Ez a költségvetés fontos állomás a magyarországi hosszú gazdasági átmenet lezárásában. Tíz éve már, hogy megindult a szocializmus romjain az a próbálkozás, amelynek ma már az elnevezésében sem tudunk egyetérteni; van, aki rendszerváltásnak nevezi, mások rendszerváltoztatásnak hívják, ismét mások semlegesen átmenetről beszélnek.

Emlékezzünk arra, hogyan is festett az elképzelés, amelyet a jövőbe vetítve elképzeltünk a magyar fejlődésről! Ugy hittük, hogy a demokrácia és a szabad piac egyszerre teremthető meg a '90-es évek Magyarországon. Politikától független, autonóm gazdasági eszméje volt ez a tiszta pálya kiépítésének igénye, ahol a tehetségesek jutnak a legtovább. Az évtized során át kellett értékelní az állam szerepéről vallott felfogást. A társadalomban olyan nemkívánatos folyamatok indultak el és erősödtek meg, amelyek az őszinte demokratának és a biztonságos polgári piacgazdaság híveinek nem lehetnek helyeselhőek.

Tisztelt Ház! Az elmúlt évtized gazdasági változásai óriási árat követeltek a polgárok döntő többségétől. A jövedelmek közötti olló túlságosan tágra nyílt, az utóbbi években a felső egymillió részesedése az összjövedelemből dinamikusan nőtt, míg a középrétegek és a szegények pozíciója jelentősen romlott. Ebben a helyzetben felelős kormánynak nem lehet egyéb társadalompolitikai célja, mint a középrétegek talpra állítása és a szegénység továbbterjedésének megakadályozása, annak megakadályozása, hogy a középosztály alsó része reménytelenül és végérvényesen a szegények közé csússzon. A kormány biztosítani akarja a felemelkedés lehetőségét a veszélyeztetett társadalmi csoportok számára, azok számára, akik saját

erejüket, törekvésüket hajlandóak beleadni e cél elérésébe. Ezért is mondhatjuk joggal, hogy ez a költségvetés a családok gyarapodásának költségvetése. Sokan nevezték bátornak ezt a költségvetést. Ez a megállapítás helytálló: bátor, de nem vakmerő. A köztársaság kormánya valóban kormányozni akar, nem pedig sodortatni magát az eseményekkel; ha kell, gyorsítani, tartalékot képezni, és a veszélyes zátonyokat mindenképpen kikerülni. Hogy ez sikerüljön, az mindannyiunk közös érdeke.

Örömmel hallgattam az Állami Számvevőszék igen tisztelt elnökének beszámolóját, amely értékelte a kormány erőfeszítéseit, hogy formájában is az előző évekénél jobb, áttekinthetőbb, ellenőrizhetőbb költségvetése legyen az országnak. Az ÁSZ ezzel elismerte törekvéseinket, ugyanakkor jogos észrevételük az, hogy a költségvetés teljes körű megújításának ez a javaslat még természetesen nem tesz eleget. A költségvetést még az előző kormány készítette elő, ezért alapos átdolgozása ellenére sem vallhatjuk teljes mértékben saját magunkénak.

Igen tisztelt képviselőtársaim! A görög mitológiában jártas hallgatóim bizonyosan értik, amikor azt mondom, hogy nagy az az Augiász istállója, amit ki kell takarítani, de az új kormányban megvan Herkules ereje, elszántsága, határozottsága és kitartása, és végre is hajtja azt, amit a polgárokkal együtt eltervezett.

Tisztelt Ház! A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja támogatja az 1999. évi állami költségvetésről szóló javaslat elfogadását. Képviselőtársaim a vitában részletesen kifejtik majd frakcióm véleményét. Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormánypártok és a MIÉP soraiból.]*

AZ ELLENZÉKI OBSTRUKCIÓ ÉS A KÉTARCÚ POLITIZÁLÁS

*Varjú Frigyes interjúja, Magyar Nemzet, 7. oldal,
1998. december 19.*

A Fidesz már teljesítette a negyven pontban összefoglalt s az idei évre vonatkozó gazdasági, társadalmi tennivalóit – jelentette ki Szájer József frakcióvezető, aki szerint a tervek végrehajtását és az Országgyűlés működését az ellenzék destruktív magatartásával gátolja.

– A magyarországi politizálási stílus megfelel-e a nyugati hagyományoknak? A fehér asztal mellett általában orvosolhatók-e politikai sérelmek, s a politikai kultúra részévé válhat-e a közösen elköltött vacsora vagy ebéd?

– Azokkal, akikkel már nyolc éve dolgozom a parlamentben, személyes viszony is kialakult, de általában a programunknak nem

része a sörözőbe járás; az alapvető kérdések mégiscsak az ülés-teremben dőlnek el. Az mindenképpen fontos, hogy a kemény viták a parlamentben a határozottan és világosan egymásnak feszülő érdekek mentén, az érdemi kérdésekben alakuljanak ki. Bár a társadalom nehezen szokja meg, a különböző politikai erők érdekeinek ütközése természetes dolog.

- *Ha jól emlékszem, három-négy évvel ezelőtt vonult ki először a parlamentből a Fidesz. Akkor a kormánykoalíció önöket demokráciaellenességgel bélyegezte meg. Hogyan értékeli a mai ellenzék rendszeres kivonulási demonstrációját?*

- A Fidesz az elmúlt nyolc évben ellenzékben volt, de egy kezemen meg tudnám számolni azokat az alkalmakat, amikor úgy döntöttünk, hogy a tiltakozásnak e szokásos renden túlmenő formáját választjuk. Az egyik ilyen volt, amikor az MSZP-SZDSZ-koalíció egyoldalúan módosította a választási törvényt azzal a hátsó szándékkal, hogy a közelgő önkormányzati választásokon saját pozícióit biztosítsa az akkori ellenzék pozícióival szemben, amit mi durva alkotmányos sérelemnek éreztünk. Manapság ez a forma már nem számít rendkívüli eszköznek. Annál is inkább, mert az MSZP azzal debütált a mostani ciklusban, hogy az első, a tb-önkormányzatok működésével kapcsolatos parlamenti határozati javaslatnál kivonult az ülésteremből. Mint látható, azóta rutinszerűvé vált náluk ez a módszer, a célja pedig egyértelműen a Ház munkájának ellehetetlenítése.

- *Eljött volna a dackorszak a magyar parlamentarizmus történetében?*

- Az ellenzék valószínűleg úgy tartja, hogy mindenáron meg kell akadályozni a kormányprogram végrehajtását. Ha visszaemlékszünk, 1994-ben, a választások évében késett a költségvetés benyújtása, s bár a Fidesz nem értett egyet a költségvetés tartalmával, mert elhibázottnak tartottuk azt, ám annak érdekében, hogy az Országgyűlés dönthessen róla, és 1995-ben megfelelő feltételek jöjjenek létre az állami szervek működéséhez, mi hajlandók voltunk eltérni a Ház-szabálytól. Az idén is választások voltak, és a költségvetés-tervezet benyújtása szintén késett. De az ellenzék minden eszközzel, kivonulásokkal, obstrukcióval igyekszik megakadályozni az ország költségvetésének elfogadását.

- *Parlamentáris demokráciában elfogadható-e, hogy az egyik politikai erő kétségbe vonja a választói akaratot?*

- Valószínűleg ez húzódik meg az ellenzéki pártok viselkedése mögött. Igazából még nem tudták feldolgozni magukban, hogy a kormányzati hatalom már nem az övék. Ez abból is látszik, hogy fo-

lyamatosan saját programjuk teljesítését kérik számon a kormányon. Ugyanakkor egy másik furcsa jelenséget is felfedezhetünk a mostani ellenzék viselkedésében: egyre-másra olyan indítványokkal bombázzák a parlamentet – például az általános hadkötelezettség enyhítését javasolják –, amelyeket az elmúlt négyéves ciklusban, amikor ők kormányoztak, maguk is végrehajthattak volna.

– *Meddig folytatható, hogy a politikai erők mást cselekedjenek a hatalomban és mást ellenzékben?*

– Ennek a választói akarat lehet a kontrollja, az emberek remélhetőleg átlátnak a szitán, és felismerik, hogy az obstrukciós politizálás nem az ország továbbépülését szolgálja, hanem pártpolitikai céltól vezérelve egyszerű destruktív tagadást jelent. Ezt a káros magatartást demonstrálja, hogy az egykori kormánypártok azon előterjesztések ellen politizálnak, amelyeket annak idején még ők készítettek elő és terjesztettek a parlament elé. Mivel ezek megtárgyalására a mostani kormány működése idején kerül sor, ez elegendő ok számukra, hogy megtagadják saját javaslatukat. Az egyik ilyen előterjesztés a NATO-csatlakozással kapcsolatos alkotmánymódosítás terve, a másik az ügyészség kormány alá rendelése.

– *A NATO-val kapcsolatos alkotmánymódosítás megszavazásakor az ellenzék ellenszolgáltatásként az általa jelölt vizsgálóbizottsági elnökök támogatását kérte a koalíciótól, amit végül is nem kapott meg.*

– Gyerekes magatartás a vizsgálóbizottságok ügyére kenni a szavazás megtagadását, hiszen nem számít egyedül egyetlen bizottságok és vezetőik körül zajló vita. Az elmúlt négy évben számos vizsgálóbizottság a kezdeményezést követően eleve fel sem állt, egy másik életre hívása pedig kifejezetten a személyi összetétel miatt kirobant vita miatt feneklett meg. De amelyek megalakultak, azoknak a bizottságoknak a jelentős része sem tudta elvégezni a feladatát. Gondoljunk csak a Tocsik-bizottság sorsára, amelyben az akkori kormánykoalíció megakadályozta egy végső határozat elfogadását.

– *Bekövetkezhet-e az Országgyűlés működésképtelensége?*

– Az Országgyűlés kicsit nagyobb fegyelemmel úgyis meghozhatja a döntéseit, ha az ellenzék továbbra is obstruálja. Egyedül a kétharmados törvények megszavazásában nem tudunk továbblépni, s különösen fájdalmas, hogy az ellenzék a szervezett bűnözés büntességéjé szegődött azzal, hogy a bűnelkövetők elleni hatékony fellépést biztosító törvényt torzítóvá alakította, és várhatóan továbbra is e törvény ellen szavaz majd. Az Európai Unióban hiába elsőrendű a szervezett bűnözés elleni fellépés, a magyar ellenzék kicsinyes po-

litikai szempontjai miatt e cél támogatásához Magyarország nem járul hozzá.

- *Nem túl erős az a nyíltan megfogalmazott koalíciós vélemény, amely szerint az Országgyűlés ellenzék nélkül is működik?*

- A parlament és a kormány azokat a fontosabb céljait, amelyekre felhatalmazást kapott a választóktól, így is képes megvalósítani. Nevezetesen az ország biztonságának megőrzéséhez, a közbiztonság javításához vagy a családtámogatás újragondolásához, illetve a kis- és középvállalkozások támogatásához elegendő a parlamenti többség akkor is, ha az ellenzék tartósan az obstrukció eszközéhez nyúl. Ez így történt a tb-önkormányzatok megszüntetésével, a tandíjak eltörlésével, a családoknak adott adókedvezménnyel, a családi pótlékkal és az iskoláztatási támogatással is. Mi természetesen számítunk az ellenzék jelenlétére, a kétharmados támogatást igénylő ügyeknél pedig tárgyalni kívánunk velük.

- *Miként vélekedik a budapesti amerikai nagykövet minapi nyilatkozatáról, amelyet a NATO-csatlakozással kapcsolatos alkotmánymódosítás ellehetetlenülése váltott ki?*

- Az amerikai nagykövet most nem tett mást, mint felhívta a figyelmet arra, hogy ez a kérdés milyen nagy jelentőségű. Ebből a szempontból helyeselni tudom, hogy ez a diplomáciai állásfoglalás megszületett.

- *Hogyan tud dolgozni ebben a helyzetben a Fidesz-frakció?*

- A feszültség oka az ellenzék magatartása, ennek ellenére a parlament normális ütemben alkotja a törvényeket. A frakciónk fontos szerepet játszott abban, hogy az év végére a párt által tervezett negyven pont gyakorlatilag megvalósultnak tekinthető. Egy sor ügyben szeretnénk továbblépni, ezért a képviselőcsoport a negyven ponthoz hasonlóan a jövő év elején a kormányprogram alapján újabb intézkedéssort kíván kidolgozni az előttünk álló esztendőre. Elégedett vagyok a frakció működésével, s mivel nagyon sok tehetséges képviselőnk vállal közszereplést, az a korábbi téves beállítás is megdőlt, amely szerint a Fideszben nincs második vonal. Harmadik és negyedik vonal is működik, az önkormányzati választási sikerünk pedig azt bizonyítja: a Fidesz olyan párttá vált, amelyet a nagy európai pártok karakterisztikus jellemvonásai jellemeznek.

AZ 1998-AS KORMÁNYZÁS ÉRTÉKELÉSE

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Fidesz – Magyar Polgári Párt vezette kormánykoalíció cselekvési programjának végrehajtása” című vitában, 1998. december 28.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Néhány nap múlva vége az esztendőnek, s mielőtt átlépünk 1999-be, néhány perc erejéig érdemes végiggondolnunk, hogy mit végeztünk – mit végzett a kormány és mit végzett a parlament – 1998-ban.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt a májusi választások előtt tette közzé azt a 40 pontból álló cselekvési programot, amely az ország számára a legégetőbb problémákra tett megoldási javaslatokat. Azt is vállaltuk, hogy kormányra kerülésünk esetén az ebben foglaltakat még az idén meg fogjuk valósítani.

Tisztelt Országgyűlés! Jelenthetem, hogy néhány pont kivételével január 1-jével a kitűzött, megtervezett, meghirdetett pontok teljesülni fognak. [Taps a kormánypárti oldalon.] Arra kérjük a polgárokat, hogy ennek a nyilatkozatnak az ellenőrzéseképpen vegyék elő az áprilisban közzétett 40 pont szövegét, és pipálják ki a megvalósult intézkedéseket. Mindössze öt-hat esetben fogják azt látni, hogy az ez évre szóló tervünk megvalósítása átnyúlik a jövő esztendőre, de a polgári kormány több esetben túlteljesítette ezeket a pontokat.

Lássuk is, mik ezek! Távirati stílusban mondom, hiszen az öt perc nem ad lehetőséget valamennyi ismertetésére. Csökkentettük a társadalombiztosítási járulékot, egyszerűsödtek az adózás szabályai. Visszavontuk a külföldiek földvásárlását lehetővé tevő törvényjavaslatot. Adókedvezményt vezettünk be a gyermekek után. A jövő év közepétől – a Fidesz-frakció kezdeményezésére – ismét bevezetésre kerül a gyed. Családi pótlék minden gyermek után alanyi jogon jár, az iskolás korú gyermekeknél mint iskoláztatási támogatás. Felére csökkent a fiatal házások lakásvásárlási illetéke. Januártól a lakás célú áfa egy része visszaigényelhetővé válik. Új tárgyalások kezdődtek Szlovákiával, nem épül Nagymaroson forintmilliárdokból gát. Eltöröltük a tandíjat az első diploma megszerzéséhez. Felszámoltuk a költséges és pazarló társadalombiztosítási önkormányzatokat. Januártól nincs áfa a tankönyveken. Szerződést kötöttünk a történelmi egyházakkal állami támogatásuk összegéről. Létrejöttek a határon túli magyarok képviselőivel folytatott rendszeres párbeszéd keretei. A Fidesz és a Kiszgazdapárt frakciói javaslatot terjesztettek be egy, a mainál jóval kisebb parlamentre. Idén több milliárd forint gyorssegélyt kapott a

rendőrség, ebből félmilliárdot a kábítószer elleni küzdelem. Jövőre a rendőrök fizetése először lesz a törvényben meghatározott bértáblának megfelelő és az infláció fölötti. Megteremtettük annak feltételeit, hogy az életfogytiglani büntetés a legelvetemültebb bűnelkövetők esetében az élet végéig tartson. Szigorítottuk a kiskorúak elleni bűncselekmények büntetési tételét. Szigorítottuk a fegyvertartás szabályait. Szigorodtak a kábítószer-kereskedelem és -fogyasztás szankciói. A parlament törvényt fogadott el a szervezett bűnözés ellen. Jövőre a közüzemi díjak új, átlátható rendszerben kerülnek megállapításra. S végül a kormány új felfogásban tárgyal Magyarország európai uniós csatlakozásáról.

Tisztelt Országgyűlés! Ennyi tehát a kivonatos leltár. A felsorolt lista a polgári koalíció kormánya három pártjának – a Fidesznek, a Kiszgazdapártnak és a Demokrata Fórumnak – a határozott támogatása segítségével jöhetett létre. Itt a parlamentben szavaztuk meg ennek többségét. Sajnáljuk, hogy az előző kormány pártjai – a mai ellenzék – ezek közül nem talált egy pontot sem, amelyet támogathatott volna, és ennek megfelelően az indítványok többsége ellen szavazott.

Tisztelt Országgyűlés! Ma a Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportjának nevében az imént felsorolt intézkedésekkel kívánok az ország minden polgárának és a határainkon túl élő magyaroknak sikeres és boldog új esztendőt.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormánypárti oldalon.]*

A FIDESZ-FRAKCIÓ ELVÁRÁSAIRÓL MAGYARORSZÁG KORMÁNYÁVAL SZEMBEN

Hozzászólás Orbán Viktor miniszterelnök napirend előtti felszólalásához a Magyar Országgyűlésben a „Tavaszi ülészak feladatairól” című vitában, 1999. február 8.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Miniszterelnök úrnak a beszéde jó alkalmat teremt arra, hogy a parlamenti évad elején, a Fidesz-frakció nevében néhány pontban megfogalmazzuk, hogy mit vár a Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja a polgári koalíció kormányától 1999-ben.

Tisztelt Ház! A júliusi kormányalakítás megteremtette annak politikai feltételeit, hogy az országban végre a polgárok akarata szerint működjenek a dolgok. A közösen kialakított kormányprogram által kijelölt úton rövid idő alatt gyors és hatékony intézkedéseket hozott a kormány. Ha visszatekintünk, akkor megállapíthatjuk, hogy a polgári

koalíciós kormány hat hónap alatt több munkát végzett el, mint amit más kormányok évek alatt. *[Taps és közbeszólások az MSZP padsoraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! A polgári kormány eddigi tevékenysége bizonyítja, hogy a bizakodás és az emberek támogatása milyen hatalmas és új energiákat képes felszabadítani, a kormány ennek alapján megvalósította programjának időarányos részét. A polgárok életkörülményeit javító negyven pont teljesítésével megtette a kezdeti lépést: eltörölte a tandíjat; bevezette a gyermekek után járó adókedvezményt; alanyi jogúvá tette a gyest, a családi pótlékot; a lakásépítés forgalmi adójának egy részét visszaigényelhetővé tette, és a fiatalok elsőlakás-vásárlási illetékét a felére csökkentette. De eltöröltük a tankönyveket terhelő forgalmi adót, és megtettük a szükséges lépéseket arra is, hogy megakadályozzuk a közpénzek eltékozlását. Felelős vezetés alá helyezték a társadalombiztosítás pénzeit, és leváltották a százmilliárdokat eltékozló Postabank vezetését.

A kormány véget vetett annak a torz szocialista hagyománynak, hogy egyes emberek a törvény felett állhattak. Az életfogytiglani büntetés a legelvetemültebb bűnözők esetén valóban életfogytiglanig tart majd, szigorodtak a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények és a fegyvertartás szabályai, törvény született a szervezett bűnözésről. Ma, tisztelt Ház, Magyarország polgárai azt érezhetik, hogy a kormányban őszinte szövetségesre leltek mindennapi gondjaik megoldásában, azt érezhetik, hogy végre olyan kormánya van az országnak, amely álviták helyett azokra a kérdésekre összpontosít, amelyek az embereket és családjaikat érdeklik. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz képviselőcsoportja meg van győződve arról, hogy ma jó irányba mennek a dolgok. Magyarország a világ egyik leggyorsabban fejlődő gazdasága. Idén az Európai Unió növekedési átlaga kétszeresének megfelelő, öt százalék körüli gazdasági növekedéssel számolhatunk, és a várakozásoknál nagyobb mértékben csökkent a pénzromlás üteme, az év végére átlépi az álomhatárt: tíz százalék alá csökken. Ez növeli meg igazán, tisztelt képviselőtársaim, a forint vásárlóerejét, a jövedelmeknek és a nyugdíjaknak az értékét.

Ma jó irányba mennek az ország dolgai: alig néhány hét van hátra a teljes jogú NATO-tagságig, és az is bizakodásra ad okot, hogy novemberben megkezdődtek az Európai Unióval való tagfelvételi tárgyalások, és a tervezett ütemben haladnak.

Tisztelt Ház! Meggyőződésem, hogy egy ország helyzete akkor tekinthető jónak, hogyha polgárai valódi esélyt látnak terveik és

álmaik megvalósítására. Ennek az esélyét teremtette meg a Fidesz által vezetett kormány első fél éve. A kormány ez idő alatt olyan alapokat rakott le, amelyekre idén már biztonsággal lehet támaszkodni. 1999 Magyarország számára a nyugodt, kiegyensúlyozott építkezés esztendeje lesz. A Fidesz-frakció a kormánytól azt várja, hogy folytassa a polgárokkal közösen kialakított programja megvalósítását, a családok, a biztonság, a közpénzek elfolyásának meggátolása, az emberek egészsége és gyarapodása érdekében.

A kormánynak 1999-ben az lesz a dolga, hogy végrehajtsa az adóreformot, elvégezze az egyetemi integrációt, kidolgozza a beteg egészségügy átalakításának irányelveit, létrehozza a társadalmi párbeszéd, az érdekegyeztetés európai formáit, segítse a határon túl élő magyarságot, bevigye Magyarországot a NATO-ba. De nagyon fontos az is, hogy a bank- és értékpapír-felügyeleteknek a megerősítésével úgy alakítsa át ezt a rendszert, hogy az képes legyen megvédeni a polgárok nehezen megtakarított pénzeit.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja – átérezve azt a felelősséget, amit a polgárok a választásokon ráruháztak – 1999-ben is aktívan fogja támogatni az Orbán-kormányt egy modern, hagyományaira büszke, polgári Magyarország kialakításának törekvéseiben.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

AZ ÚJ PARLAMENTI MUNKARENDRŐL

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben az „Alkotmánybíróság határozata és a parlamenti munkarend” című vitában, 1999. április 12.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Ez év februárjától a Magyar Országgyűlés új munkarend szerint ülésezik.

A fiatal magyar demokrácia első évtizedének végén a polgári koalíció fontosnak tartotta, hogy a parlament kiegyensúlyozottabban és hatékonyabban működjön, hogy jobb törvények születhessenek az ország Házában. Ennek keretében az Országgyűlés az eddigi hetenkénti kétnapos ülésről áttért a háromhetenkénti ötnapos ülésezésre. Ebben a strasbourgi Európai Parlament gyakorlatát tekintettük példának, ahol egyébként négyhetes rendben üléseznek.

Az eddigi tapasztalatok igazolták az előzetes várakozásainkat, a parlamenti bizottságok *[Moraj az SZDSZ padsoraiból]* minden eddiginél alaposabban tudták megtárgyalni a javaslatokat. Talán a legfontosabb eredménye ennek az új rendnek az, tisztelt képviselőtársaim, hogy

ezáltal több lehetősége nyílik a képviselőknek arra, hogy a polgárokkal találkozassanak és megismerhessék a véleményüket.

Valószínűleg ez az oka annak is, hogy a polgárok többsége támogatja az új parlamenti ülésrend bevezetését [*Derültség az SZDSZ padsoraiból*] a rendelkezésünkre álló közvélemény-kutatási adatok szerint. [*Taps a Fidesz padsoraiból, közbeszólások ugyanonnan: Így van!*] Épp ez tette lehetővé egyébként, hogy az egyes ellenzéki pártok hosszú szünet után szóba álljanak az emberekkel. [*Közbeszólás az SZDSZ padsoraiból: Polgárok!*] Ez azért is fontos, mert az eltelt nyolc hónap politikai vitáiban rendre olyan álláspontokat foglaltak el, amelyek az ország polgárainak az érdekeit sértették: nem támogatták a tandíj eltörlését, nem támogatták a gyermekek utáni adókedvezményt vagy a gyed újbóli bevezetését sem. [*Moraj az MSZP és az SZDSZ padsoraiból.*] Bízunk abban, hogy a polgárokkal való párbeszéd [*Horn Gábor: Szegény polgárok!*] parlamenti munkarendben megnyíló lehetőségei felülvizsgálatra készítetik, tarthatatlan álláspontjaiktól eltántorítják az ellenzéki pártokat.

Azt javasoljuk, tisztelt ellenzéki képviselőtársaink, hogy kövessék a Fidesz – Magyar Polgári Párt gyakorlatát, és ne csak az év egyetlen napján, hanem a többi 364 napon is tartsák a kapcsolatot az emberekkel! [*Moraj az MSZP és az SZDSZ padsoraiból.*]

Tisztelt Ház! Az új parlamenti tárgyalási rend ez idáig azt is biztosította, hogy a tavaly decemberben a parlamentben közösen megállapított törvényhozási terveket sikerült végrehajtani, s a tavaszi ülésszak további teendői is maradéktalanul elvégezhetőek. [*Szabados Tamás közbeszólása.*] A gyakorlatban tehát beigazolódtak, tisztelt képviselőtársaim, az új rend előnyei. [*Közbeszólás az SZDSZ padsoraiból: Csak egy kis baj van! Közbeszólás a Fidesz padsoraiból: Így van!*]

Tisztelt Ház! Az Alkotmánybíróság minapi döntésével az is bebizonyosodott, hogy az új eljárásrend az alkotmányosság szigorú próbáját is kiállta. [*Derültség és taps az SZDSZ és az MSZP padsoraiban. Közbeszólások ugyanonnan: Hú!*] Az ítélet világosan kimondta: „Annak eldöntése, hogy az ülések milyen rendszerességgel kövessék egymást, az Országgyűlés és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.” [*Moraj az MSZP és az SZDSZ padsoraiból.*] Csak azt a követelményt szabta, hogy az ülések közti idő ésszerű hosszúságú legyen, és ez akkor ésszerű – idézem az Alkotmánybíróság ítéletét –, ha „az így megállapított ülésezési rend biztosítja, hogy az Országgyűlés maradéktalanul el tudja látni az Alkotmányban meghatározott feladatait”. [*Szalay Gábor: A kétharmadot idézd, Józsi!*] A határozat egyértelműen le-

szögezi – ismét idézem –: „Az Országgyűlés folyamatos működése nem jelent folyamatos ülésezést.”

Tisztelt Ház! Ezekből az idézetekből is világos – szemben a gyakran elhangzó ellenzéki érveléssel –, hogy az Alkotmánybíróság ítélete nem hogy nem mondta ki az új rend alkotmányellenességét, de annak jogi alapjait éppen hogy megerősítette. *[Derűltség az SZDSZ padsoraiból, közbeszólás ugyanonnan: Jaj!]* Nem is mondhatta ki egyébként ezt, mert az indítványozó ellenzéki képviselők ezt nem kérték, nem is merték kérni az Alkotmánybíróságtól, tisztelt képviselőtársaim *[Taps a Fidesz padsoraiból]* a beadványukban. Amit az Alkotmánybíróság kimondott, az nem más, mint hogy az előző kormány idején az alkotmányügyi bizottság kormánypárti elnöke vezetésével elfogadott Házszabály hiányosságokban szenved.

Tisztelt Ház! Az elmúlt napokban ellenzéki képviselők, köztük épp az alkotmányügyi bizottság egykori – ma ellenzéki – elnöke, több parlamenti tisztségviselő lemondását követelték, eléggé méltatlan stílusban egyébként. A Fidesz-frakció szerint, ha az alkotmánybírósági döntés után valakinek le kell mondania, az éppen az alkotmányügyi bizottság egykori SZDSZ-es elnöke! *[Taps a Fidesz padsoraiból.]*

Tisztelt Ház! A dolgok mennek a maguk rendjén s útján. Frakciónk kezdeményezésére a múlt héten az ügyrendi bizottság albizottságot hozott létre. Bízunk abban, hogy ebben az albizottságban az ellenzéki képviselők is részt vesznek, és megszülethet a meg egyezés. Fontos lenne ugyanis, hogy miközben az ország határaitól pár száz kilométerre, Koszovóban etnikai tisztogatás folyik, Magyarországot pedig az évszázad legnagyobb árhulláma sújtja, az álviták végre átadják a helyüket a polgárokat valóban érdeklő kérdéseknek! *[Dr. Kóródi Mária: Azért kellene itt ülnünk a parlamentben minden héten! Kuncze Gábor: Szégyellj magad!]*

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormányzó pártok padsoraiban.]*

AZ ORBÁN-KORMÁNY ELSŐ ÉVÉNEK ÉRTÉKELÉSE

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A kormány első egyéves tevékenysége” című vitában, 1999. június 21.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Hölgyeim és uraim! Edison azt mondta, hogy ha valamibe belevágunk, és eredményeket akarunk elérni, akkor három dologra van szükségünk:

az első a kemény munka, a második, hogy figyeljünk a feladatra, a harmadik pedig a józan ész.

Amikor számot vetünk a polgári koalíció kormányának eredményeivel, elmondhatom, hogy az elmúlt egy esztendőöt valószínűleg Edison is eredményesnek találta volna. Keményen dolgoztunk a kormányprogramban foglaltak megvalósításán, nem hagytuk elterelni a figyelmünket a feladatról, és sokszor volt szükségünk a józan eszünkre is, hiszen sok váratlan helyzettel találtuk szembe magunkat, nemzetközi, gazdasági válságokkal, árvízzel, belvízzel, hóval és háborúval.

Tisztelt képviselőtársaim! Vizsgáljuk meg az elmúlt év eredményeit a Fidesz – Magyar Polgári Párt elképzeléseivel, cselekvési tervünkhöz és az ennek alapján készült kormányprogramhoz képest; másodszer pedig, és ez a fontosabb szempont, a polgárok elvárásainak és vágyainak a tükrében.

Tisztelt Országgyűlés! Ami az első pontot illeti, elmondhatjuk, hogy Magyarországnak végre valóban cselekvőképes, határozott és nem tehetetlenkedő kormánya van. A kormányprogramnak rövid egy év alatt az időarányosnál jóval nagyobb részét végrehajtottuk, a negyven pontot teljesítettük. Ha összehasonlítjuk a mostani kormány teljesítményét – és ilyenkor jogos – az előző kormány tevékenységével, akkor nagyon lényeges különbséget érzékelhetünk: míg az előző kormánynak Bokros-csomagja volt, a polgári kormánynak természetesen szintén van egy csomagja, ezt nevezhetnénk talán Orbán-csomagnak is, amely a következőket tartalmazta:

1999-től a családokat minden gyermek után, jövedelmükre való tekintet nélkül, megilleti a családi pótlék. Ez azt jelenti, hogy idén száz-ezerrel több gyermek kap családi pótlékot, mint tavaly. 1999. január 1-jétől minden gyermek után jár a gyés. Ezen intézkedések hatására a magyar családok összesen 26 milliárd forint többletkezhez jutnak. Tovább javítja a gyermekes családok helyzetét a januártól bevezetett adókedvezmény. Ezen intézkedések eredményeképpen tartottuk azt az ígéretet, hogy egy átlag magyar család mintegy 140 ezer forinttal kap többet, mint az előző kormány idején.

Leállítottuk az energiaszektor gazdaságtalan privatizációját, a hágai döntésnek megfelelően mederbe tereltük a gátépítésről szóló szlovákiai tárgyalásokat, létrehoztuk a Magyar Állandó Értekezletet. A tavalyi évhez képest 2,4 százalékkal több a munkahelyek száma, ami azt jelenti, hogy mintegy 16 ezerrel többen jutottak kenyérkeresethez. Különösen nagy mértékben, 15 százalékkal csökkent a tb-já-

mulék. Januártól bevezettük az áfa-visszatérítést, az első lakáshoz jutók illetékkedvezményét. A lakáscélú hitelek átlagkamatai 15 százalékkal kisebbek lettek. Az első negyedévben 50 százalékkal több lakásépítési engedélyt kértek és adtak ki ennek eredményeképpen, mint az előző esztendőben. Ez tehát az Orbán-csomag.

Hölgyeim és uraim! Rátérek a fontosabb értékelési szempontra, amely hazánk lakóinak az elvárásaira épül. Bizony azt kell mondanom, hogy sok feladattal megbirkóztunk, de még annál is több van hátra. Egy amerikai mondás szerint semminek nincs vége, amíg be nem fejeződött. Hogy példákat mondjak: számos intézményben megtörtént ugyan a legfelsőbb szinteken a vezetőcsere, de az embereket érintő legfontosabb állami hivatalokban még gyakran rossz tapasztalatokat szerezhetünk, éppúgy, mint korábban.

A pedagógusok vagy a kórházi nővérek tudják, hogy a kormány kiemelt gondot fordít a fizetéseik megemelésére, de a több évtizedes lemaradás miatt még mindig rendkívül alacsony a bérük. Bevezettük újra a gyest, a gyedet, van gyermekkedvezmény, alanyi jogon jár a családi pótlék, de továbbra is csökken Magyarország lakossága. Javult, mégpedig elképzeléseinket is felülmúló módon, a közbiztonság, de még mindig vannak az igazságszolgáltatás hálóján olyan jogi lyukak, amelyeken egyes halak képesek kibújni.

Tisztelt Országgyűlés! Azt gondolom – és azt hiszem, ebben mindannyian osztják a véleményemet –, jócskán van még dolgunk a következő évben. Meg kell nyugtatnom a tisztelt Országgyűlést, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Párt lendülete nem hagyott alább, energiánk nem fogyott el, folytatjuk a munkát egy polgári Magyarország érdekében.

Köszönöm a figyelmet. *[Taps a kormányzó pártok padsoraiban.]*

AZ ORSZÁGGYŰLÉS ELŐTT ÁLLÓ FELADATOK AZ ŐSZI ÜLÉSSZAKBAN (1999)

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„Az Országgyűlés őszi ülősszaka előtt álló feladatok” című vitában,
1999. szeptember 6.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Az eltelt alig több mint egy esztendő különösen fontos volt a fiatal magyar demokrácia történetében. Először fordult ugyanis elő, hogy egy győztes választás után a kormányrúdhhoz került politikai erők nem arra fordították az energiáikat, hogy a választási

ígéreteik mögül miként tudnak kihátrálni, hanem tüstént nekiláttak a polgárokat és családjaikat szolgáló terveik megvalósításához. [*Moraj az ellenzék padsoraiból. Közbeszólások a Fidesz padsoraiból: Így van! Taps a Fidesz padsoraiban.*]

Egy év után már látszik és a magyar állampolgárok látják ennek a munkának az első eredményeit is. [*Zaj. Az elnök megkocogtatja a csengőt.*] Ha ugyanis nem a polgári koalíció került volna tavaly júliusban a kormányrúdhhoz, tisztelt képviselőtársaim, gondoljunk bele, hogy a Postabank még mindig az adófizetők pénztárcája terhére folytatná kétes ügyleteit, és tovább pénzelné a sorsáról döntenit hivatott politikusokat. Akkor még állnának és virágoznának a korrupt tb-önkormányzatok, a diákok az egyetemen egyre emelkedő tandíjat fizetnének. Nem lehetne visszaigényelni az áfát a lakásépítés után [*Közbeszólások az MSZP padsoraiból: Most sem!*], de nagy lendülettel épülne több száz milliárd forintért az erőmű a Dunán; nem járna minden gyermek után családi pótlék, nem volna a gyermekek utáni adókedvezmény, de, mondjuk, a külföldi állampolgárok szabadon adnák-vennék a magyar termőföldet. [*Taps a Fidesz padsoraiból. Közbeszólások a Fidesz padsoraiból: Így van!*]

Tisztelt képviselőtársaim! A változások egy éve folynak, és a közvélemény-kutatások szerint az emberek megelégedésére. [*Szabados Tamás: Ugye, ezt már te is csak olvasni mered?!*] A fiatal, most alig tízéves magyar demokrácia történetében egyedülálló az a közvéleménybeli támogatás és helyeslés, amelyet az Orbán-kormány élvez sorra megvalósuló intézkedései miatt. Ezért is nevezik sokan a polgári kormányt a rendszerváltozás legsikeresebb kormányának. [*Derűlttség az ellenzék soraiban. Taps a kormánypártok soraiban.*]

Tisztelt Ház! Ha mindehhez hozzávesszük azt, hogy terveink megvalósulása során több komoly akadályba ütköztünk és ezek rengeteg energiát vontak el – de nem voltak képesek ellehetetleníteni terveink megvalósítását.

Tisztelt Ház! A Magyarországot sújtó természeti katasztrófák sora, a délszláv háborús helyzet igényelt különleges éberséget és vont el sok forrást az országépítő munkától. A másik akadály a múlt erőinek szívós ellenállása volt, akik minden tervünket kivétel nélkül elleneztek. Ez az ő szempontjukból, tisztelt képviselőtársaim, érthető, az ország, a családok szempontjából viszont felelőtlenség. Az, hogy a gyed bevezetésével vagy a tandíj eltörlésével a polgári kormány bebizonyította, hogy értelmetlen, felesleges volt a Bokros-csomagnak az emberek számára leginkább húsba vágó része, egyben az ő kor-

mányzásra való alkalmatlanságuknak ékes bizonyítéka. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! Ezért indultak véget nem érő rágalomhadjáratok a kormány politikusai, képviselők ellen, gyűjtötték csokorba – mint az imént hallhattuk a szocialista frakcióvezető úrtól – azokat a támadásokat, amelyek arról szólnak, hogy a sikerekről, amelyeket ő is az imént elismert, minden eszközzel el kell terelni a figyelmet. Ezért van az, hogy nemritkán háborús hasonlatok jutnak eszünkbe, ha a magyar politikai elit küzdelmeit figyeljük. A múlt csak hosszú és szívós küzdelemben adja fel több évtizede a társadalomtól elbitorolt hadállásait.

A botránypolitikában a volt kormányzó pártok kiváló szövetségesre találtak a sajtó azon részében, amely korábban postabankos VIP-hitelek és a hozzá hasonló vörös segélyek formájában busás hasznot zsebelt be a hűséges politikai támogatásért. *[Derűltség az ellenzék soraiban. Taps a kormánypártok soraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! Nekem meggyőződésem, hogy a felszín viharai csalókák. Az embereket nem az éppen legfrissebben futó rágalmak érdeklik, hanem az, hogy saját sorsuk alakításában milyen segítséget kapnak az államtól. És ha ezt nézik, akkor világos, hogy egy átlag magyar család mintegy 140 ezer forinttal járt jobban azzal, hogy a polgári kormány a munkáját akadályozó ügyek helyett a polgárok és a családok dolgára figyelt oda. Bízunk benne, hogy a polgári kormány, az ellenzékkel ellentétben, továbbra sem véti el a helyes mértéket, és akkor az emberek támogatása is megmarad, gyarapodhat a politikába vetett bizalom.

Tisztelt Országgyűlés! Alig néhány hónapra a 2000. évtől, most ismét összeült az Országgyűlés – nehéz és felelősségteljes ülőszakot kezd. A parlament felelőssége azért is nagyobb a szokásosnál, mert – mint ahogy a miniszterelnök úr is erről szólt – az adók és járulékok, és az állam közcélokra fordított kiadásai meghatározásakor az idén tárgyal először úgy, hogy a kiadások és a bevételek között közvetlen kapcsolatról kell állást foglalnia. Vagyis ha valaki újabb kiadást javasol, rögtön meg kell mondani, milyen bevételt kíván megnövelni. *[Derűltség az ellenzék soraiban.]* Ez gátat szabhat az eddigi oly gyakori költségvetési handabandázásnak.

Tisztelt Ház! A Fidesz képviselőcsoportja osztja a kormánynak azt a nézetét, hogy olyan költségvetést kell a 2000. évre készíteni, amely a gazdasági gyarapodás újabb megnyíló forrásait úgy osztja szét, hogy azzal az országgal jövőjébe és az emberek, a családok helyzetének

már rövid távon is érezhető javulásába egyaránt befektet. Célunk, hogy legalább egy kicsit mindenki előreléphessen, érezhesse a javuló helyzet hatásait. Erejénél fogva a Fidesz a legnagyobb felelősséget viseli az ország ügyeinek előremeneteléért a parlamentben. Szerintünk a családok további támogatása, az otthonteremtés segítése, a közbiztonság ügye, a kis- és középvállalkozások fejlesztése, az oktatás és az idegenforgalom azok a területek, ahol a legnagyobb lépésekre van szükség.

Tisztelt Országgyűlés! A kormány koalíciós kormány. A parlamenti többség három párt – Fidesz, Kiszgazdapárt, Demokrata Fórum – együttműködéséből építkezik. Sikeres és felelősségteljes döntéseket akkor hozhatunk a jövő évről is, ha ezt mind a három párt támogatja. Az elmúlt hetekben ellendrukkereink ismét megverték harci dobjaikat, és súlyos koalíciós válság előjeleit látták kiolvasni a felhőkből. Ők, tisztelt képviselőtársaim, ismét, immár sokadszorra csalódní fognak. Az eltelt egy év ugyanis eddig bebizonyította, hogy a polgári koalícióban mindhárom pártnak megvan a saját arca, de az ebből fakadó különbségeket mindeddig békésen megoldotta. Ismerve az előző koalíciók viharos történetét, bátran állítható, hogy a Fidesz, a Kiszgazdapárt és a Demokrata Fórum együttműködése a fiatal magyar demokrácia eddig legsikeresebb koalíciója. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! Befejezésül, így az ülésszak kezdetén, hadd kívánjak a parlament minden tagjának jó munkát az őszi ülésszakra.

Köszönöm a figyelmet. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

AZ ORBÁN-KORMÁNY 1999. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Biztató gazdasági eredmények” című vitában, 2000. február 7.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! Az elmúlt esztendő volt a polgári koalíció első teljes esztendeje.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciója részéről örömmel állapíthatjuk meg, hogy a polgári kormány gazdasági-pénzügyi elképzelései megvalósultak; sikerült valóra váltani időarányos terveinket. A magyar gazdaság hozta azt a teljesítményt, amit a Fidesz vezette kormány 1998 őszén, sokkal bizonytalanabb helyzetben, a felsorolt gondok túlnyomó többségét előre még nem látva prognosztizált.

Tisztelt Ház! A magyar gazdaság 1999-ben elért eredményei önmagukért beszélnek, de ezzel kapcsolatban az elmúlt napokban külföldön is elismerő cikkek jelentek meg erről a kérdésről. Például a Neue Zürcher Zeitung szerint a gazdasági adatok és a külpolitika teljesítménye alapján jó bizonyítvány állítható ki az Orbán-kormány vezette Magyarországról. De hasonló elismerést kaphattunk – és ezt a Világgazdaság *Dicsér a Chase* című cikkében olvashattuk – a Chase Manhattan Kelet-Európáról szóló minapi jelentésében is. Úgy vélik, szemben a magyarországi ellenzékkel, hogy jelentősen csökkenni fog Magyarországon az infláció üteme.

Tisztelt Ház! A fideszes és a kereszténydemokrata képviselők számára persze nem a külföld elismerése, nem a makrogazdasági adatok a legfontosabbak, hanem az, hogyan változnak és változnak-e ennek eredményeképpen a polgárok életkörülményei. A Fidesz vezette polgári kormány a hivatalba lépése óta jelentős lépéseket tett azért, hogy a gazdasági növekedés eredményei a családok életében is érzékelhetővé váljanak. Ezért vezettük be a gyermekek után járó adókedvezményt, alanyi jogúvá tettük a családi pótlékot, a gyest, s az új esztendőről visszaállítottuk a gyedet. A gazdaság növekedésének és teherbíró képességének figyelembevételével az Orbán-kormány megfordította azokat a Bokros-csomag keltette folyamatokat, amelyek által az előző kormány a lakosság nagy részének életszínvonalát csökkentette.

Ma már hivatalos adatok is rendelkezésünkre állnak a tavalyi esztendőről. A Statisztikai Hivatal jelentése szerint a reálkeresetek növekedése tavaly 2,5 százalékos volt. A bruttó átlagbérek 16, a nettó keresetek 13,5-14 százalékkal emelkedtek. A polgári kormány, eltérően az MSZP-SZDSZ-kormány idejétől, hivatalba lépésének időszaka alatt nem hagyta csökkenteni, hanem éppen hogy növelte a nyugdíjak vásárlóértékét. A nyugellátások vásárlóértékének vesztesége a Horn-kormány négyéves működése során összességében 12 százalékos, 1995-96-ban pedig 18 százalékos volt. Ezzel szemben 1998-ban 6,4, tavaly pedig több mint 3,5 százalékos növekedés történt.

1999-ben a lakossági fogyasztás 3,5 százalékkal, a polgári kormány működésének eddigi időszakában a minimálbér több mint egynegyedével emelkedett. A munkanélküliség 7,2 százalékos, amely elmarad az európai uniós országok átlagától, és javult a keresők és eltartottak arányának mutatója is. A folyó fizetési mérleg hiánya tavaly kisebb volt a tervezettnél, a deficitet finanszírozta a 2,6 milliárd dollárnyi tőkebeáramlás.

Tisztelt Ház! A 2000. év költségvetése az adottságok és lehetőségek költségvetése. A büdzsében tükröződő értékrend legfontosabb jellemzője az, hogy összekössük a gyorsuló gazdasági növekedést a munkahelyteremtéssel és a családok helyzetének a javításával. Tiszta szívvel mondhatjuk tehát, hogy Magyarország jó úton van, hogy a polgárokat elérje a gazdasági növekedés és gyarapodás hatása, ebben különösen fontos lesz a 2000. esztendő.

A gazdasági teljesítmények alakulásában természetesen fontos szerepe volt az új polgári kormány első önálló költségvetésének, a kabinet gazdasági intézkedéseinek, s a parlamenti többség nyugodt, kiegyensúlyozott törvényhozása nyomán kialakult gazdasági szabályozói környezetnek. Elsősorban mégsem a kormány érdeme a jelenlegi biztató helyzet. Az eredmények kovácsai a magyar polgárok: a dolgozók, a vállalkozók, a magyar és a külföldi vállalatvezetők, akik sikerre viszik cégeiket, azok a tanárok, akik olyan képzésben részesítik a tanulóikat, hogy azok felnőttként felveszik a versenyt a nyugat-európai munkaerővel, az ápolók és az orvosok, a családok, amelyek biztosítják a háttérrel, ami nélkülözhetetlen a jó munkavégzéshez, azok a nagyszülők, akik nehéz helyzetük ellenére még ma is besegítenek fiaik, lányaik családjának.

A jelenlegi gazdasági sikerek persze nem adnak okot és módot arra, hogy megnyugodva hátradőljünk a székünkben. A polgári életszínvonal emelkedése, Magyarország uniós csatlakozása olyan gazdasági követelményeket állít eléink, amelyek *[Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret lejártát]* teljesítéséhez minden erőnkre szükség van. John F. Kennedy elnök mondta: még az egy helyben járáshoz is gyors cselekvésre van szükségünk. Mi, magyarok pedig nem egy helyben akarunk állni, hanem felzárkózni a világ legfejlettebb ipari nemzeteihez.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormányzó pártok padsoraiban.]*

A MUNKAREND A SIKER KULCSA

Blázsovcics Lívია, Magyar Nemzet, 3. oldal, 2000. július 8.

Hatékony és hasznos volt a parlament tavaszi ülésszaka, az Országgyűlés a háromhetes munkarend eredményeként alapos munkát végzett, és minőségi törvényeket alkotott – így értékelte Szájer József, a Fidesz frakcióvezetője a törvényhozás elmúlt fél évét. Az elért eredmények közül a haderőreformról szóló határozati javaslatot, az önkormányzati képviselők összeférhetetlen-

ségéről szóló jogszabályt emelte ki. Ma induló sorozatunkban a frakciók képviselői erőssorrendben értékelik a parlament tavaszi ülésszakát.

Szájer József, a Fidesz frakcióvezetője úgy látja: a parlament tavaszi ülésszaka hatékony és sikeres volt. Véleménye szerint ez a háromhetes ülésrenddel magyarázható, ugyanis a parlament alaposabb munkát végzett. Az egyes javaslatokat a különböző szakszervezetek részletesebben tárgyalták, így lehetőség nyílt az esetleges hibák orvoslására is. Időarányosan több és minőségében is jobb javaslatot fogadott el a parlament, mint a heti ülésezési rendben, fűzte hozzá a frakcióvezető. Az MSZP és az SZDSZ szerint a kormánypártok felszólalásai miatt az ellenzéknek kevesebb ideje volt az azonnali kérdésekre és az interpellációkra. Szájer József erre reagálva leszögezte: napi politikai vita lebonyolítására továbbra is minden frakciónak van lehetősége. Hozzáfűzte: az a kijelentés, hogy a kormánypártok elvennék az ellenzékétől az időt, nem igaz. Az adatok tanúsága szerint az elmúlt ülésszakban a szocialista és a szabad demokrata képviselők interpelláltak a legtöbbet.

A frakcióvezető eredményesnek tartja a tavaszi ülésszakot abból a szempontból is, hogy több fontos, kétharmados többséget igénylő kérdésben a képviselőcsoportoknak sikerült konszenzusra jutniuk. Példaként említette a haderőreformról szóló javaslatot, amelyben a lehető legszélesebb körű egyeztetés zajlott. Kiemelte az is, hogy másfél év után sikerült megegyezni a csapatmozgások kérdésében, így lehetővé vált a honvédelmi törvény és az Alkotmány módosítása is. Szájer József szerint előrelépés az is, hogy tíz évvel a rendszerváltozás után megszületett az önkormányzati képviselők összeférhetetlenségéről szóló törvény. Mint mondta: a Fidesz szigorú jogszabály elfogadása mellett érvelt, ám az MSZP ezt elutasította, s a szocialisták nélkül nincs meg a kellő támogatás. Ezért a Fidesz felvállalta az egyoldalú kompromisszumot annak érdekében, hogy legalább a gazdasági összeférhetlenséget szabályozzák. A politikus úgy fogalmazott: egy kevésbé szigorú törvény is jobb, mint a semmi.

Ugyanakkor a T. Ház adós maradt a médiatörvény jogharmonizációs korrekciójával, amely szintén minősített többséget igényel. Szájer József szerint az MSZP és az SZDSZ felelőtlen magatartása gátolja Magyarország EU-csatlakozását, és több millió forintos kárt okoz a magyar kultúrának, illetve a filmiparnak. A politikus reményét fejezte ki, hogy az MSZP és az SZDSZ, szem előtt tartva az EU-integrációt, ősszel elfogadja a médiatörvény módosítását.

Nem került sor a tavaszi ülésszakban a Házzsabály korrekciójára sem, holott az Alkotmánybíróság döntése értelmében 1999. december 15-ig a módosítást a parlamentnek el kellett volna fogadnia. A frakcióvezető elmondta: az ügyrendi bizottság folyamatosan tárgyalja ezt a

kérdést, ám az ellenzék képtelen a megegyezésre, és rendre elutasítja a javaslatokat.

Szájer József az értékelés kapcsán kiemelte azt is, hogy a társadalompolitikai kérdésekben az MSZP és a Fidesz között lényeges eltérések vannak, ezért ezen a területen nincs lehetőség a megegyezésre. Mint mondta: 1994–98 között az MSZP válsághelyzetet teremtve folyamatos elvonásokkal sújtotta a magyar lakosságot. A Fidesz ezzel szemben a támogatási lehetőségek kiszélesítésére helyezi a hangsúlyt. A politikus szerint jellemző az MSZP kormányzására, hogy a szocialisták még egy évvel ezelőtt is megszorító intézkedéseket követeltek a polgári kormánytól, holott a gazdaság állapota akkor már ezt egyáltalán nem indokolta. Ennek oka, hogy az MSZP-nek nincs más receptje a gazdaság problémáinak kezelésére, mint a megszorító intézkedések, csomagok bevezetése, fűzte hozzá a frakcióvezető.

Hangsúlyozta a különböző hosszú távú programok, így például az autópálya-építés, az otthonteremtési és családtámogatási rendszerek kibővítésének fontosságát. Mint mondta, a következő két évben is ezen tervek megvalósítása, illetve a lehetőségek további bővítése szerepel a legfontosabb célkitűzések között.

A politikus rámutatott arra is: a kormányprogramban vállaltakat időarányosan sikerült teljesíteni. Ez alapján elmondható: a négy év alatt teljes egészében teljesíthetők a kormányprogramban rögzített kötelezettségek. Szájer József hangsúlyozta: egyedülálló az újkori magyar politikatörténetben, hogy egy párt a választások előtt rögzítette konkrét cselekvési terveit, és végre is hajtotta őket.

AZ ORBÁN-KORMÁNY MUNKÁJÁRÓL

Hozzászólás Orbán Viktor miniszterelnök napirend előtti felszólalásához a Magyar Országgyűlésben „Az ország helyzetének értékelése” című vitában, 2000. szeptember 4.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Köztársasági Elnök Úr! Elnök Úr! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Tisztelt képviselőtársaim! Valamennyien tudjuk, hogy ebben az országban rengeteg a teendő. Amikor megköszönöm a Fidesz-frakció nevében a miniszterelnök úr hozzászólását, akkor egyben a kormánynak azt a tevékenységét is szeretném megköszönni, amit annak érdekében tett, hogy ebben az országban minden ember jobban élhessen. A frakciónk örül annak, amikor a kormány cselekedeteiben a Fidesz – Magyar Polgári Párt politikájának elemei, programjának elemei valósulnak meg.

Tisztelt Országgyűlés! A kormány fő erejét adó Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciójának a felelőssége ugyanis, hogy figyelemmel kísérje, érvényesítse és ellenőrizze a meghirdetett kormányzati szándékok érvényesülését és megvalósulását.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Néhány pontot szeretnék kiemelni abból, amit a miniszterelnök úr mondott, azokat, amelyek a frakciónk számára különösen fontosak, a szívünkhöz közel állnak.

Ma már vannak adatok az 1998-ban bevezetett családi adókedvezmények hatásairól. A tények azt mutatják, hogy a családok többsége, több mint négyötöde tudott élni a személyi jövedelemadó kedvezményével. Nem igaz tehát az az ellendrukkerek részéről gyakran hangoztatott vád, hogy csak egy kisebbség élhetett volna ezzel a lehetőséggel.

Ennek az intézkedésnek az igazi nyertesei a dolgozók, az ország működését biztosító dolgozó emberek és családjaik, vagyis a magyar társadalom túlnyomó többsége. A támogatás hatásának nagyságát jelzi, hogy míg a reálbérek tavalyi növekedési üteme kedvezmények nélkül 2,5 százalék volt, addig a családi adójóváírást is figyelembe véve már 4,4 százalék. A kedvezmények jövőre tovább növekednek. Egy gyermek után 3 ezer, kettő után kétszer 4 ezer, vagyis 8 ezer forint a jóváírás mértéke. A nagycsaládoknál gyermekenként 10 ezer forint ez a kedvezmény, tehát háromgyerekeseknél 30 ezer, négygyerekeseknél 40 ezer, ötgyerekeseknél 50 ezer forint a kedvezmény és így tovább.

Az adókedvezményhez, tisztelt képviselőtársaim, azok is hozzájuthatnak, akiknek nem nagy a fizetésük. Egy kétgyermekes szülő például már havi 54 ezer forintos fizetés esetén is igénybe tudja venni ezt a teljes kedvezményt.

Ha az ellenzék és az ellendrukkerek egyes képviselői szerint csak a gazdagok élhetnének ezzel az adókedvezménnyel, akkor, kérdezem én, gazdagnak tartanak-e önök valakit, aki 54 ezer forintos havi fizetésből él. Ez így volt egyébként már annak idején is, az adósáv legmagasabb sávja szerint, vagyis a leggazdagabbaknak a társadalom többsége adózott, az MSZP-SZDSZ-kormány idején. Érdemes ezenkívül megjegyezni, hogy az egy gyermeket nevelő szülő 33 ezer, a kétgyermekes 54 ezer, a háromgyermekes 112 ezer forintos havi jövedelemig egyáltalán nem fizet adót. A szegény szülők egyike tehát nemhogy adókedvezményt, hanem teljes adómentességet kap. Mindenki nyertes tehát, aki adót fizet, vagyis mindenki, aki dolgozik, és akinek legális jövedelme van. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

Tisztelt képviselőtársaim! Ezt a ma már hatásában is jelentős vívmányt akarja legújabb javaslatával eltörölni a Szabad Demokraták Szövetsége, vagyis egy-egy átlagcsalád zsebéből több mint 100 ezer forintot évente kivenni.

Tisztelt Országgyűlés! A polgári kormány célja, hogy mindenkinek legyen munkája, és hogy mindenki megélhessen a munkajövedelméből. A miniszterelnök úr beszélt a minimálbér növekedéséről. A kormány ezen intézkedésével hatékonyan és aktívan gondoskodni kíván a szegényekről is; a szegénység ellen, nem pedig a szegények ellen politizál. Ezt szolgálja tehát a minimálbér tervezett mértékű emelése, 25.500 forintról 40 ezerre, majd 2002-től 50 ezerre, illetve az a lépés, hogy a személyi jövedelemadó rendszerében csak az alsó sávhatárt az inflációt jóval meghaladó mértékben emeli.

Tisztelt képviselőtársaim! Csak egy olyan társadalom tud segíteni a szegényein, amely maga is gazdag, és meg tudja védeni a középrétegeket a lecsúszástól. A társadalom józan többsége saját tapasztalatai alapján tudni fogja: a polgári kormány nem a szegények, hanem a szegénység ellen küzd. *[Taps a kormánypártok soraiban.]* Természetesen ellenzéki képviselőtársaim a minimálbér-emelést is úgy fogják értelmezni, hogy bebizonyítják, ez is csak a gazdagoknak jó, hiszen önekik mindenről csak ugyanaz jut az eszükbe. *[Az elnök jelzi az idő leteltét.]* Természetesen ez nem így van, a polgári kormány céljaihoz, azok támogatásához a Fidesz-frakció az elkövetkezendő időszakban is hozzájárul; szeretnénk, ha a Fidesz programja – időarányos megvalósulás után – a ciklus végére *[Az elnök jelzi az idő leteltét]* teljes mértékben, a teljes ciklusra megvalósulhatna.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

A TAKARÉKOSABB TÖRVÉNYHOZÁSRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A kisebb létszámú Országgyűlés” című vitában, 2001. augusztus 13.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz képviselőcsoportja sajnálja, hogy az Országgyűlés ismét a szocialista ellenzék választási hadjáratának áldozata lett. *[Moraj az MSZP soraiban. Dr. Szabó Zoltán: A ti áldozatotok három éve!]* Nem örülünk annak, hogy az idei nyáron ugyanaz az izgága politizálás *[Általános zaj. Az elnök csenget]* folytatódik, mint amit a magyar polgárok már eddig is láthattak a Szocialista Párttól. Építés helyett rombolás, az

országot előrevivő hiteles, kritikus javaslatok helyett vég nélküli botránypolitizálás, hazugság, álügyek felfújása – hozzáteszem, nagy médiatámogatással. Ebben a szocialista választási show-műsorban, tisztelt ellenzéki képviselőtársaim, önök nem számíthatnak a Fidesz segítségére. Ehhez a színjátékhoz nem adjuk a nevünket, ezért a napi-rendről szóló szavazásnál nem fogjuk megnyomni a gombot. *[Moraj az ellenzéki pártok soraiban.]*

Látható az elmúlt hetek szocialista kampányából is, hogy a polgárok által tőlük három esztendeje elvett hatalomba való visszakerülésük érdekében semmitől sem riadnak vissza. Kiváló példája ennek az a szocialista jelszó, hogy a kormány el akarja venni az emberektől a szabad szombatot.

Tisztelt Ház! Mintegy fél tucat szombat telt már el a magyar munkaügyi szabályokat az Európai Unióhoz igazító munka törvénykönyvének júliusi életbelépése óta. A magyar polgárok ez idáig nem érzékelhettek változást, a szabad szombat maradt. Amit állítottak, az szemtelen hazugság volt. *[Közbeszólások a kormánypárti padsorokban: Így van! Taps a kormánypárti padsorokban.]*

Tisztelt Országgyűlés! A múlt héten a szocialisták újabb ígéretéről bizonyosodott be, hogy nem több, mint választási fogás. Medgyessy Péter, a Szocialista Párt miniszterelnök-jelöltje bejelentette, hogy pártja kétkamarás és egyben kisebb parlamentet szeretne. Tekintsünk el most attól az apró kis logikai ellentmondástól, hogy miképp lehetne kisebb a képviselők száma, ha egy újabb, második parlamentet is létrehozánk, ez ugyanis a javaslattevő párt számára régóta ismert marxista dialektika módszerével jól magyarázható: eszerint ahhoz, hogy valami csökkenhessen, előbb növekednie kell. *[Derűlttség a kormánypárti padsorokban.]*

Régóta ismert a magyar polgárok számára, hogy a Fidesz mindig is kisebb és takarékosabb parlamentet szeretne. E tervünket eddig azért nem tudtuk megvalósítani, mert a szocialista ellenzék támogatását nem tudtuk megszerezni, hiszen az ezt érintő törvények kétharmadosak.

Tisztelt Országgyűlés! Abszurd, hogy egy tízmilliós országnak nagyobb létszámú Országgyűlése van, mint több nálunk nagyobb nemzetnek. A Fidesz szerint a választási rendszer felforgatása nélkül, kis módosítással mintegy száz fővel csökkenthető lenne a parlamenti létszám. Javaslatunk szerint elsősorban a polgárok által kevésbé támogatott listás helyeket kellene csökkenteni.

Ebben a kérdésben, mármint a kisebb parlament kérdésében, a polgárok között már régen konszenzus van, ideje lenne, hogy a parlamentben is kialakuljon ez az egyetértés. Örültem ezért Medgyessy Péter javaslatának, hiszen ha a Fidesz egy újabb, második parlament felállítását nem is támogatná, de abban igenis találkozik a véleményünk, hogy a mostani létszám csökkenthető, és a jelölt úr javaslata az eddigi szocialista álláspont komoly változását is jelenti egyben. Nemrégiben egy tudós társadalmi szervezet, a Batthyány Kör is felszólította a pártokat a létszámcsökkentésre, még az új választások előtt. A Medgyessy-javaslat hallatán feltámadt bennem az a remény, hogy a törvényhozás még az őszi ülésszakon módosítani tudná a szükséges törvényeket kétharmados többséggel, és az új parlament már kisebb létszámmal alakulhatna meg. Ezért kezdeményeztem a Fidesz részéről tárgyalást a Magyar Szocialista Párt frakciójával. Jött is gyorsan a válasz, hogy a Szocialista Párt minden érdemi kérdéstről szívesen tárgyal.

Aztán aludtak rá egyet, és másnap már elutasították a tárgyalási ajánlatot. Hogy mi történt közben, mindenki kitalálhatja – én nem tudom. De ezzel annak az esélye is elesett, hogy valóban rövid úton elérjük: kisebb, hatékonyabb és takarékosabb Országgyűlése legyen Magyarországnak. Hiszen eddig erről a kérdéstről hatpárti keretekben két évig folyt a tárgyalás eredménytelenül. A két nagy párt, tisztelt képviselőtársaim, ha megfelelően felelősen viselkedik, kimotozhatta volna a holtpontról az ügyet – ha a szocialisták valóban komolyan gondolták volna azt, amit mondtak. De így egy újabb illúzióval kevesebb: nem gondolták komolyan, csak az derült ki, hogy elvesztett hatalmuk visszaszerzéséért mi mindenre képesek. Sajnos, tisztelt képviselőtársaim, nem minden hazugság derül ki ilyen hamar – de azért érdemes a szemünket nyitva tartani.

Megköszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

AZ EZREDFORDULÓ MAGYARORSZÁGÁRÓL

A POLITIKAI KÖZÖSSÉG, A BÍRÓ ÉS A JOGTUDÓS

Megjelent: Jogállam – Budapesti jogi és politikai szemle,
1997/1-2., 64-77. oldal

A jog eltérő szemléletei

„Képzeljenek el egy hatalmas papírvet, melyen az Egyenesek, Háromszögek, Négyzetek, Ötszögek, Hatszögek és egyéb síkidomok... szabadon mozognak a felületen vagy benne, ám nem képesek fölébe emelkedni vagy alája süllyedni, leginkább árnyakhoz hasonlatosak, épp csak kemények, és a sarkaik fénylenek – így hozzávetőleg helytálló fogalmuk lesz országomról és honfitársaimról... Amikor Térföldön voltam, hallottam, hogy az Önök tengerészei ehhez igen hasonlót tapasztalnak, amikor a tengereken hajózva a láthatáron megpillantanak valamely szigetet vagy partot. A távoli földnek lehet, hogy öblei vannak, nyúlványai, számos kisebb-nagyobb ki- és beszögellése, mégis messziről ezekből mit sem látnak... csupán egy szürke, töretlen vonalat a víz színén.”

Edwin Abbot: *Flatland: A Romance of Many Dimensions*¹

A jogászi világkép és a joguralom eszméje

A nyugati civilizáció modern kori történetében a jog viszonylagos autonómiát élvez. Ennek egyik fő tényezője s egyszersmind legfontosabb eredménye a független, önszervező és autonóm jogászi világkép megjelenése. A szakmai doktrína önállósága a modern nyugati jog egymással összefüggő módszertani, intézményes, tartalmi és foglalkozási autonómiáira alapozódik.² A jogi érvelés sajátos szabályai, a modern társadalom specializált ítélelhozatali intézményei, a jogi rendszert alkotó normák belső koherenciája és a joggal való foglalkozásra felhatalmazott független szakmai testület együtt egy sajátos szakmai világkép fundamentumát alkotják. E világfelfogás alanyai a jogászok, „a jog papjai”. A jogászi világkép konstruktív szerepet játszik a korábbi autonómiák különféle aspektusainak egyesítésében is.

Ez a doktrína adja meg a jogi szereplők attitűdjeinek, értékeinek és vélekedéseinek keretét, s ez formálja a sajátos jogi problémafelvetés alapját.³ A jogászi világkép létrehozza a maga valóságát, és megszabja saját határait. Vilhelm Aubert szavaival élve: „a jog és sajátos ideológiai komponensei... átfogó szellemi rendszert alkotnak... Csak olyan prob-

lémákat engednek megjelenni, amelyeket meg tudnak válaszolni.”⁴ Ez utóbbi értelemben a jogi rendszer elszigetelődik társadalmi környezetétől, zárt rendszerként működik, „csak saját kategóriái szerint elemezhetjük és érthetjük meg”.⁵ A belső szellemi koherencia megte-remtésén túl a szakmai doktrína feladata a sajátos jogi diskurzus határainak kijelölése, „hiszen a doktrína követői, a doktrinális közösség, szigorúan őrzik e diskurzus határait a befoglalás és a kizárás, az ortodoxia és a heterodoxia kritériumainak megállapításával”.⁶

A jogászai világkép kerete azonban maga is állandóan változik. A szakmai doktrína különböző időszakokban más-más formát ölt. Egyes nézetek és vélemények időnként széles körben elterjednek, de azután új paradigmák váltják fel őket. Dworkin erre a jelenségre a következőképpen utal: „Talán évtizedeken át nem kérdőjelezi meg egyetlen bíró sem – még gondolatban sem – azt a doktrínát, hogy az egyes törvényhozók szándékai irrelevánsak az általuk hozott törvény jelentésének meghatározásakor”, később azonban „a paradigma megtörik és új paradigmák jelennek meg”.⁷ Továbbá, az éppen uralkodó doktrína látszólagos horizontális egységét viszonylagossá teszik a belső következetlenségek és a korszak más rivális paradigmái. Peter Goodrich nyomán elismerhetjük, hogy a szakmai doktrína „távolról sem immunis a kétségekkel és a lelkiismereti válságokkal szemben”.⁸

A modern jogászok szakmai doktrínája a jog uralmának (Rule of Law) politikai gondolatából ered. A jog uralmának eszméje az egyéneket kívánja megvédeni az éppen hatalmon lévő politikai erők korlátlan önkényének lehetőségével szemben. Történetileg ez a doktrína a felvilágosodás politikai szótárában jelenik meg először, s a főbb társadalmi csoportok egyensúlyának felborulását tükrözi. A különféle társadalmi erők számára akkor ez jelentette egyben annak a kölcsönös megbékélésnek is az alapját, amelynek érdekében hatalmuk és függetlenségük egy-egy darabját hajlandók voltak feladni.⁹ A jog uralmának gondolata, a hatalmak szétválasztásának belőle következő elvével együtt, megkérdőjelez minden olyan ellenőrizhetetlen és központosított hatalmat, amely egyetlen személy vagy csoport kezébe van letéve.

A jog uralmának eszméje az abszolút uralkodókkal és az abszolút hatalommal szembeni társadalmi bizalmatlanság kifejeződése. Ez a bizalmatlanság – Nonet és Selznick szerint – „részben az ember és a társadalom természetéről alkotott pesszimista premisszákon nyugszik”.¹⁰ A jog uralmának gondolata az olyan jogrend iránti vágyat

fejezi ki, amely képes az antagonisztikus érdekek természetes összebékítésére. Unger szavaival élve, „minden egyén vagy csoport képes kell hogy legyen arra, hogy a jog uralmában a legjobb eszközt lássa saját hosszú távú céljainak előmozdítására”.¹¹

A jogtudomány speciális területén a jog uralmának eszméje a semlegesség, az előreláthatóság és az egységesség erényeit jelenti. Ezek az erények a másképp intézményesen nem ellenőrizhető bírói hatalom korlátaiként is kell hogy szolgáljanak. A hatalmi ágak elválasztásának gondolata szerint a bírói kar belső autonómiája és függetlensége azon a biztosítékon alapszik, hogy a bíró alá van rendelve a törvényhozás által hozott törvényeknek. A bíró feladata tehát szigorúan csakis a létező jogi szabályok alkalmazása lehet.

Az az állítás, hogy a jog uralmának eszméje politikai garanciát jelent a bírák önkényével szemben, jelentős hatást gyakorolt a jogászvilágképre. A szakmai doktrína szerint a bíróságok konkrét döntéseit egyfelől az absztrakt szabályokból, másfelől a konkrét tényekből szigorú logikai szabályok segítségével kell levezetni. A jogászvilágkép nem fogad el semmilyen más közvetítést az általános törvények és az egyedi esetek között, csak a logikai következtetést: a bíró nem lehet más, mint „a törvényhozó szája”, aki ítéleteit a szabályok mechanikus alkalmazásával hozza. Egyedül ez biztosítja az „őfelsége, a nép” akaratában megtestesülő szuverenitást. Egyedül ez biztosíthatja a bírói hatalom személytelenségét. A logikai művelet tana az ítélkezési folyamat ellenőrizhetőségét és áttetszőségét hangsúlyozza, valamint a folyamat eredményének előreláthatóságát.

A common law ítélkezési hagyományára mindez csak bizonyos módosításokkal illik. A precedensrendszer ki kell egészíteni valamilyen további technikával avégett, hogy tökéletesen összeegyeztethetővé váljék a joguralmi tannal. Ezt a szerepet játssza a stare decisis elve. Ennek az ítélkezési elvnek a segítségével a bíróságok korábbi hatályos döntéseit logikai műveletek révén általánosítani kell, hogy azután a bírák az új tények ismeretében ismét konkretizálhassák őket. Következésképpen a fentebbi doktrinális elvek és szabályok hasonló funkciót töltenek be még egymástól különböző jogi kultúrákban is. Peter Goodrich a problémát a common law hagyománya felől vizsgálja, következtetése azonban azonos: „A stare decisis doktrínájának és a jog uralma elvének, amely szerint a bíró feladata egyszerűen az előre meghatározott jogi szabályok logikus alkalmazása, megvan a maga megfelelője az európai jogalkotásban is, s más megfogalma-

zásban bár, de mindkettő létezett már a common law korai történetében is.”¹²

A doktrínába még egy garanciát bele kell építeni annak érdekében, hogy a bírói önkény lehetősége teljesen kizárható legyen. A bírónak a jogrendszert „folyamatos szövetnek” kell tekinteniük, amelyben nincsenek hézagok.¹³ Másképpen a bírák a törvényhozás feladatát gyakorolnák, amikor kitöltik a „joghézagot”. Ezért hajlik arra a szakmai doktrína, hogy a jogot átfogó rendszernek tekintse, amely a jogi szereplők számára minden lehetséges esetben megadja az ítélet alapjául szolgáló szillogizmus premisszáit. A jogász világszemlélet nézőpontjából a releváns társadalmi tények vagy cselekedetek nem mások, mint egyes jogtételek alkalmazásai vagy végrehajtásai.¹⁴

A jog uralmának tana által kínált garancia azonban formális. A jog uralma eszméjének követelménye, amely szerint a bírónak az érvényes jogi szabályokhoz kell igazodniuk, egyáltalán nem függ e szabályok tartalmától. A modern kor jogrendszereiben a jogi normák érvényessége teljesen formális eljárásoktól függ, tekintet nélkül a szabályozás tartalmára. A legszélsőségesebben formalista kelsen felfogás szerint „bármiféle tartalomtól lehet törvény”¹⁵. Max Weber szerint a formális jognak formalista doktrínára van szüksége: „A jogra ma jellemző, sajátosan szakszerű jogász munkával elért kifinomultság azonban csak akkor lehetséges, ha a jognak megvan ez a formális jellege.”¹⁶

Azonban, bár erős a vélelem, hogy a jog uralma és a demokrácia együtt járó erények, fogalmilag ez mégsem szükségszerű. Joseph Raz szerint „egy nem demokratikus rendszer, amely az emberi jogok tagadásán alapszik... elvben jobban is eleget tehet a jog uralma követelményeinek, mint a felvilágosult nyugati demokráciák jogrendszere”.¹⁷ A formalista jogrendszerben egy konkrét döntés igazolásakor elegendő az érvényes jogszabályokra hivatkozni. Semmiféle további igazolásra nincs szükség, nem jön szóba a materiális igazságosság kérdése. Az ortodox szakmai doktrína az egyformaság, semlegesség és előreláthatóság formalista erényeitől való legkisebb eltávolodást is elítéli. A joguralom üzenete a bírák számára egyértelműen formalisztikus: „Az egyetlen olyan terület, ahol a jog uralma kizár mindenfajta önkényes hatalmat, a bírói kar jogalkalmazása, amelynek során a bíróságok egyedül a törvényt tarthatják szem előtt és szigorú eljárási szabályoknak kell eleget tenniük.”¹⁸

A formalista igazolás egy másik kérdést is felvet a jogász világgéppel kapcsolatban: a szakmai doktrína szilárd alapját a jogszabályok

érvényességének pozitivistikus előfeltevése adja. A jogalkalmazók ugyanis formális alapon fogadnak el érvényesnek egy jogszabályt. Az ő „jogfogalmuk”, a jogi doktrína a jogrendszer önmeghatározásán nyugszik, mégpedig a magát saját hajánál fogva a bajból kirángató Münchhausen báróhoz hasonlóan konstruált alapszabályon (Kelsennél: Grundnorm, Hartnál: Rule of Recognition), amely a jogi rendszerben való bentlét vagy az abból való kizárás tesztje. A szakmai doktrína ezért „előfeltételezi a jog pozitivista felfogását”, hiszen „a modern korban a pozitívizmus az elsődleges alapja a jogászi megismerésnek... Következésképpen erős érvek vannak arra, hogy a jogi elemzés pozitivista formáját megtartsuk.”¹⁹ Azonban annak ellenére, hogy a jogi pozitívizmus fontos velejárója a szakmai doktrínának, tévedés lenne a kettőt összekevernünk. A modern pozitivista jogelméletek például nem oly mértékben elkötelezettjei a jog uralma gondolatának, mint a jogászi szakmai doktrína. A döntések gyakorlati igazolásának követelménye ugyanis nem vezeti őket oda, hogy tagadnák a jogrendszer hézagait s az ezzel járó bírói jogalkotást a jog műhelyeiben, a bíróságokon. Továbbá a pozitívizmus ragaszkodik az úgynevezett forrástézishez (source thesis), amely a társadalmi tényekre való hivatkozást elválasztja az értékelő érvektől.²⁰ A szakmai doktrína a pozitivista elméletektől eltérő mértékben kombinálja a preskriptív és a deskriptív elemeket.

A jog uralmára és a jogászi világgépre mindeddig mint eszmére utaltam. A gondolatok és az eszmények természetükből következőleg csak egyének fejében léteznek, célok, szándékok formájában, amelyeket a lehető legnagyobb mértékben szeretnének megközeleltetni. Az „ideális” helyzet a „külső” valóságban sosem valósul meg teljesen, s ezért a gondolatok társadalmi jelentősége abban áll, milyen mértékben válnak az emberi cselekedetek részévé. Az eszmény szab irányt a cselekvésnek, s az eléréséhez szükséges módszereket és eszközöket hatékonyságuk és alkalmasságuk felől kell megítélnünk.

Ugyanez a helyzet a jog uralmának eszméjével is, s annak következményeivel a jogi doktrínában. Megvalósulása mindig hiányos és tökéletlen, azaz a jogszociológus szavaival élve a jog uralma mindig olyan formában létezik, amelynek homályos elvei számos eltérést engednek meg, mégis megadják az ideológiai keretet. A jog uralmának léte és megvalósulásának korlátai a jog formális és szubsztanciális racionalitásának egyensúlyát tükrözik, amely minden olyan rendszerben jelen van, amely szabályok révén kormányoz.²¹

Annak ellenére, hogy a jog uralma és a jogászi világkép csak tökéletlenül valósulhat meg, súlyos szakmai és politikai érvek szólnak ezen eszmények fenntartása mellett. Ezek az eszmények egyaránt szolgálják a társadalmi legitimitációt és a szakmai önképet.

Még Hans Kelsen, a jogi pozitivizmus doyenje szerint is az a felfogás, amely szerint a „jogi norma csak egy »helyes« értelmezést enged meg”, politikai célokat szolgáló fikció,²² vagyis elleplezi a jogbiztonság, a jogegyenlőség és a semlegesség mögé bújó bírói döntésben megtestesülő tényleges politikai, erkölcsi és társadalmi választásokat. A jog uralmának gondolata megköveteli, hogy a bírói jogalkotást különféle értelmezési stratégiák és technikák mögé rejtsek. A távolsághoz vezető technikák, a formalitás hangsúlyozása, a bírói döntés nyelve mind segíthet fenntartani „a vitathatatlan autoritás és helyes jogi értelem” képét.²³ A jog csak akkor képes eleget tenni szabályozási és szervezési feladatának a társadalomban, ha mögötte áll a szakmai doktrína. De a doktrína érvényessége mögött látnunk kell a társadalom valóságát, azt tehát, hogy az az állítás, hogy a jogértelmezésnek megvan a maga szigorú logikája, s hogy egyedül a „jogi érvelés” ad „helyes” választ a jogi problémákra, nem más, mint túlzó megfogalmazása annak a követelménynek, hogy a törvényt... be kell tartani.²⁴

A szakmai doktrína politikai funkciója így szorosan összefonódik a fogalmi, reflexív jellegű funkcióval. A jog uralmának elve nem pusztán „nemes hazugság”, a doktrína nem egyszerűen hamis tudat, hanem mindkettő konstitutív eleme magának a jognak, ezek adják a modern kor racionális jogi diskurzusának alapját és keretét. Az eszménynek megvan a maga logikája, amely híveit a megvalósítható korlátain túl vezeti – legalábbis gondolatban. A jog cselekvői a szakmai doktrína segítségével határozzák meg magukat, saját cselekedeteiket úgy fogják fel, mint amelyek a jog uralmának nemes elveit követik. Azok a fogások, amelyek következtében maga az eszmény is torzul, evilági eszközök az ideál megvalósításához – s részei a jogászi gyakorlati tudásnak, amit csak hosszú évek bírói tapasztalatával lehet megtanulni. Így a jogászi világszemlélet gyakorlati elsajátításának terepe nem más, mint a jogalkalmazás temploma, a bíróság.

A jog hermeneutikai szemlélete. Ronald Dworkin, *Law's Empire*

A továbbiakban egy olyan doktrinális kísérlet egyes elemeit vizsgáljuk, amely a jogászi világszemlélet merev – ámbar intellektuális fegyelménél és belső logikájánál fogva mégis komoly szellemi értékű – hagyományos pozitivistá felfogásának felbontására törekszik. Ronald Dworkin *Law's Empire* (A jog birodalma)²⁵ című műve egyben a jogu-

ralmi elv és a jogászai világszemlélet egységének rekonstrukcióját is célul tűzi – s mindezt az angolszász jogfilozófiai hagyomány alapján, annak megújítása igényével. Dolgozatunk most két problémát: a törvénytörvények értelmezésének kérdését, valamint a jogtudomány és a jogértelmezés egyesítésének tételét vizsgálja meg közelebbről.

A bíró birodalma: a törvénytörvények értelmezése

Az írásbeliség megjelenése óta az írott jogi törvények fontos szerepet töltenek be a jogi diskurzusban. A jogászai szakmai doktrína szerint az autoritatív jogi törvényekre való hivatkozás döntő érveknek számít a jog rendelkezéseinek meghatározásakor. Az a gondolat, hogy a törvény forrása az írott törvénytörvény – bár eltérő mértékben –, egyike a modern jogi kultúrák legalapvetőbb tanainak. A törvénytörvények központi szerepet kapnak a jog birodalmában, különösen a kontinentális jogi hagyományban, ugyanakkor a common law rendszerek is egyre növekvő mértékben szembesülnek a törvénytörvények értelmezésének problémáival. Egyes törvények autoritása jogi kultúránként változik. A modern jogrendszerek többségében ugyanakkor a jogi normák maguk szabályozzák a kanonizálódás folyamatát. A modern formális jogi kultúrák formális kritériumok alapján határozzák meg, melyek a jog autentikus forrásai. A jogpozitivisták elmélet „hermeneutikai” változatát képviselő H. L. A. Hart szerint a „pedigréteszt” az úgynevezett elismerési szabály (Rule of Recognition) alapján végezhető el.

A kanonikus törvények azonban bár fontos, de nem egyedüli elemei a jognak. Az autoritatív törvények gondolata számos teoretikust vezetett arra a téves elképzelésre, hogy a jog azonos elfogadott forrásaival. A jog általános elméletei azonban jobb úton haladnak, amennyiben nem korlátozzák vizsgálódásukat az írott, explicit szabályokra, hanem a jog egész birodalmát szemügyre veszik. Az előzőekben a jogászai világkép elemzésekor láthattuk, hogy a pusztán a jogi normákra leszűkítő vizsgálódás a jog társadalmi működésének megértését súlyosan redukálhatja. A feladat tehát nem kisebb igényű, mint a jog belső normatív szemléletének a külső, szociológiai szemléletmóddal való elméleti harmonizálása. Századunk számos jogi teoretikusa megpróbálkozott ezzel a kísérlettel.

Ronald Dworkin teóriája a jogot integritásként azonosítja, és az értelmezés fogalmában véli megtalálni azt a kötőerőt, amely a feladat megoldására képes. Dworkin a jogi értelmezést a bírák érvelési gyakorlataként jellemzi, amely annak megállapítására vonatkozik, hogy: „miképp rendelkezik a törvény”. Dworkin szerint a bírák a jogi

gyakorlat egészét értelmezik, amikor ítéletet hoznak, más szavakkal, általában a közösség egész jogi történetét alapul veszik. Eszerint a jog gyakorlása nemcsak akkor jár értelmezéssel, amikor a jogászok adott dokumentumokat értelmeznek, hanem általában a jogász minden aktusakor. Dworkin szakít azzal a hagyományos felfogással, amely szerint a jogi értelmezés szöveghez kötött tevékenység, amelynek célja az, hogy megállapítsa a közösség törvényei hivatalosan elismert autoritativ megfogalmazásainak értelmét. A „bírói gyakorlat értelmezésének” fogalma alatt Dworkin olyan tevékenységeket és technikákat foglal (és mos) össze, amelyeket mindeddig különböző jelenségekként fogtunk fel. Ide tartozik, többek között, a jogi források pedigrétesztje, a szó szerinti értelmezés, a politikai közösség értékeinek értékelése stb. Következésképpen Dworkin elutasítja azt a pozitivistá forrásfelfogást, amely szerint „egy jog vagy felelősség csak akkor következhet múltbeli döntésekből, ha az explicite megjelenik bennük, vagy a jogi szakma egésze által hagyományosan elfogadott technikák és módszerek segítségével explicitté tehető”.²⁶ Szerinte a múlt politikai döntéseinek teljes skáláját tekintetbe kell venni, egyensúlyba hozva a politikai moralitás és a megfeleléség követelményeit.

A fenti érvekből következik, hogy Dworkin elméletében, amely integritásként fogja fel a jogot, a kanonikus szövegek elveszítették központi jelentőségüket. Az elismerési szabály egyszerű pedigrétesztje alapján nem autoritativak többé, s értelmezésük nem független a bírói gyakorlat más komponenseinek általános értékelésétől. Az autoritás az egyes szövegektől a jogi gyakorlat egészéhez kerül át. A múlt politikai döntéseinek autoritása a bírák elkötelezettségéből következik saját szakmai értelmező közösségük iránt. Ez az elkötelezettség megköveteli a bírótól, hogy oly módon folytassa „a jog történetét”, amely azt a lehető legjobb fényben tünteti fel. Másfelől ez az elkötelezettség „elegendő kezdeti egyetértést nyújt azt illetően, hogy mely tevékenységek tekinthetők jogi gyakorlatnak, amely alapján a jogászok tehát nagyjából ugyanazon adatok alapján érvelhetnek”.²⁷ A bírának csatlakozniuk kell a bírósági gyakorlathoz, s elkötelezettségük „automatikusan” biztosítja számukra az „interpretációt megelőző egyetértést” és „tagsági igazolványukat”.²⁸

Az úgynevezett kanonikus szövegek (törvényszövegek, precedensek írott szövegei) Dworkinnál autoritativ sajátágaikat a jogi gyakorlat más elemeivel osztják meg. Csak annyiban autoritativak, amennyiben ezt a jogi gyakorlat megengedi. Következésképpen az „elavult” megkülönböztetés autoritativ, félig autoritativ és nem auto-

ritatív jogi elemek között az ítélkezés (és általában a jogtudomány) szempontjából elveszíti jelentőségét. Így aztán joggal feltételezhetjük, hogy e nézet szerint bármi lehet a jog „forrása”, a bíró által használt kifejezésektől egészen az alkotmány egyenlő jogi védelmet garantáló rendelkezéséig, legalábbis annyiban, hogy autoritativ lehet későbbi bírói döntések számára. Dworkin véleménye szerint a törvényszövegek és a precedensek a bírói gyakorlat közönséges példái, amelyek egyenrangúak a jogi gyakorlat más elemeivel. Ha azonban ez a helyzet, hogyan oldják meg a bírók a „megfelelőség” kérdéseit? Hogyan rangsorolják ezeket az elemeket annak érdekében, hogy megtalálják a „helyes” választ?

A törvényszövegek értelmezésének itt vázolt elmélete nem tagadja, hogy az írott törvényszövegek szerepet játszanak a bírói gyakorlatban: „Minden meggyőző munkaelmélet elutasítana egy olyan törvényértelmezést, amely tagadja a törvényhozás kompetenciáját vagy szupremáciáját.”²⁹ Az értelmező közösségnek ugyanis „munkaelméletekre” van szüksége, amelyek meghatározzák, hogy a gyakorlat mely elemeinek autoritása erősebb. Az olyan, a jogi kultúra által közvetített gondolatok, mint például „tiszteletet kell a törvényhozó szupremáciáját”, olyasféle módon működnek, mint Hart elismerési szabálya. Ugyanakkor az „értelmezést megelőző egyetértés” és az elismerési szabály között az a fő különbség, hogy az előbbi nem ad vezérfonalat, az alacsony küszöbű kezdeti egyetértés önmagában nem nyújt elég információt ahhoz, hogy a bíró pontosan azonosíthassa a jogrendszer érvényes normáit. Ezen a ponton Dworkin doktrínája rászorul a pozitivista forrásfelfogásra. E pedigéteszt hiányában ugyanis fel sem tehetnénk azt a dworkini kérdést, hogy „hogyan olvassuk a törvényszövegeket?”³⁰, mivel nem tudnánk különbséget tenni a gyakorlat különféle elemei között. Előzetesen választ kell adnunk arra a kérdésre, hogy „mi a törvényszöveg”.

Dworkin saját változatot dolgozott ki a törvényszövegek értelmezésével kapcsolatban: „Herkules nagyjából ugyanazokat az értelmezési technikákat használja a törvényszövegek olvasásakor, mint a common law esetek megítélésakor... Először felteszi a kérdést, hogy a törvény mely olvasata... mutatja jobb fényben a törvényt magában foglaló és körülvevő politikai történetet.”³¹

A törvényszövegek tehát nem pusztán a törvényhozó akaratának megnyilvánulásaként olvasandók, hanem a közösség joggyakorlatának példáiként, a lehető legjobb megvilágításban. Dworkin érve a jogértelmezés pozitivista, forrásközpontú elemzése ellen irányul.

Véleménye szerint a törvényszövegek nem kommunikációs aktusok, s értelmezésük nem „beszélgetés révén való értelmezés”, hanem inkább konstruktív értelmezés. A konstruktív értelmezés célja az, hogy a megszemélyesített, „egységes hangon szóló” társadalom politikai és jogi gyakorlatát koherens egységnek mutassa. A konstruktív értelmezés nem „pusztán a törvény szövegét, de a törvény életét is magyarázni szeretné, azt a folyamatot, amelyet a törvénnyé válás pillanata indít el, de amely messze túlterjed ezen az első pillanaton”.³²

A törvényszövegek értelmezése tehát inkább politikai vállalkozás, mint pusztá exegézis. A törvényértelmezés Dworkin által rajzolt képe rendkívül érdekes, s azt ígéri, hogy világosabb magyarázatot ad a politika, az erkölcs szerepéről az ítélkezési folyamatban, valamint a törvényszövegek jelentésváltozásairól a bírói gyakorlatban. Ugyanakkor azáltal, hogy az értelmezés hagyományosan bevett fogalmát kitágítja, azzal egyben kockáztatja, hogy annak magyarázó értéke a jogértelmezés eredeti szűkebb fogalmára nézve elvész vagy túl általánossá válik. A bírói jogértelmezés szakmai technikai szabályai így könnyen feloldódnak egy jóval általánosabb fogalomban, s elveszítik gyakorlati segítő funkciójukat. Az értelmezés új fogalmának bevezetése bár jelentős újítás, és bővítheti a jog társadalomtudományi szemléletű magyarázatának eszköztárát, de mindezt annak árán, hogy a jog belső szemlélete kidőgözött rendjének magyarázatát gyengíti. Igaz, a jogban a „külső” és a „belső” szemléletmód integrációja vagy harmonizálása szükségképpen együtt jár az ehhez hasonló kompromisszumokkal.

A törvényszöveg-értelmezés tekintetében tehát a klasszikus jogi elmélet jogosan veti Dworkin szemére azt a kritikát, hogy az írott jogi szöveg autoritásának alábecsülésével átesett a ló túlsó oldalára. Az ítélkezési folyamat során a törvényszöveg – legalábbis formális értelemben – kikerülhetetlen elem. A bíró az eset elemeit behelyettesíti a törvényszöveg jelentésének meghatározatlan elemeivel. Így az ítélkezésben a konkretizált jelentés immár tartalmazza a szövegen kívüli elemeket is. Ilyen, a szövegen kívüli, az esethez szűkebben vagy a társadalmi környezethez tágabban kapcsolódó elemek természetrajzának jobb megértéséhez járul hozzá a dworkini elmélet, de a célul tűzött integráció csak félig sikerül.

A jogászvilágkép és a jog uralma kapcsán kifejtettek alapján egy további bírálatnak is lehet alapja. Eszerint rögzíthető a joguralom elvének sérelme is a relativisztikus „bírói uralom” tételével szemben: a joguralom eszméjét a bíró uralma váltja fel, s a törvény birodalmának

helyébe a bíró birodalmát állítja. S mindezt immár doktrinális szinten legitimálva, ami gyengítheti a joguralmi eszme garanciális politikai szerepét.

De mindezek a kritikák a hagyományos jogászi világszemlélet szempontjai, Dworkin azonban az angolszász jogi és politikai filozófia hagyományának megfelelően elsősorban politikai és morális elméletet kívánt megfogalmazni, s kevésbé a jog saját elméletét. A következőkben látni fogjuk, hogy a magyarázó elmélet és az önmagára folyamatosan reflektáló gyakorlat integrálása az értelmezés fogalmának kötőanyagával jóval túlmegegy a szűkebb értelemben vett jog szféráján.

A jogtudomány és az ítélkezés egyesítése

Ronald Dworkin jogfelfogásában, amely a jogot integritásként értelmezi, a jogtudomány és az ítélkezés azonosítása módszertani értelemben kitüntetett szerepet játszik. Összetettsége és az érvelésben játszott integratív szerepe folytán paradigmaticus jelentősége van általában a dworkini elmélet elemzése szempontjából. Az azonosság tézisének kritikája az „integritásként felfogott jog” alapvető gondolataival kerül szembe, s rávilágít Dworkin elméletének gyenge pontjaira. Dworkin úgy gondolja, hogy elmélete „egyesíti a jogtudományt és az ítélkezést”³³, vagy – más szavakkal – hogy „a jogtudományt semmiféle világos határ nem választja el az ítélkezéstől”.³⁴ Az egység-tézis alapja három előzetes következtetés, amelyek Dworkin általános elméletéből következnek. Érveit a következőképpen foglalhatnánk össze: az értelmezés a jogban olyan érvelési gyakorlat, amely a közösség egészének múltbéli politikai döntéseire irányul, s a célja az, hogy a lehető legjobb fényben tüntesse fel ezeket a döntéseket. A jogtudomány és az ítélkezés ezért, lévén mindkettő értelmező tevékenység, azonosak egymással, azon az alapon, hogy 1. ugyanolyan tevékenységgel járnak (azaz értelmezéssel), 2. ugyanazon tárgyra irányulnak (a múlt politikai döntéseire) és 3. ugyanazon nézőpontból (ti. egy belső nézőpontból) vizsgálják a kérdéseket.

Ad 1. Az első pont az értelmezés fogalmának konstrukciójára vonatkozik. Dworkin az értelmezést igen széles körű tevékenységnek tekinti. A társadalmi gyakorlatok értelmezése „lényegében inkább célokkal, mint okokkal foglalkozik”³⁵, „a kreatív értelmezés... a cél és a tárgy együtthatásából következik”, továbbá „minden értelmezés arra törekszik, hogy a lehető legjobbá tegye tárgyát”.³⁶ Az ily módon jellemzett tevékenység azután lehetővé teszi számára, hogy a jogtudományi-elméleti és a bírói-gyakorlati tevékenységet könnyedén egy kalap alá vegye.

Míg egyfelől Dworkin kitágítja a jogi értelmezés hagyományos (eredendően pusztán technikai) fogalmát, vagyis a törvényszövegek homályos elemeinek tisztázására irányuló régi típusú értelmezés-fogalom helyébe egy általános kreatív tevékenységet állít, amely a jog egészére vonatkozik, másfelől viszont körvonalaz egy jogelméletet, a jogtudományt mint értelmezést, amely arra törekszik, hogy „a jogi gyakorlat egészét a lehető legjobb fényben tüntesse fel, hogy egyensúlyt érjen el a jogi gyakorlat... és e gyakorlat legjobb igazolása között”.³⁷ Dworkin tehát egyaránt módosítja a jogtudomány és az ítélkezés hagyományos fogalmait.

A jogtudomány és az ítélkezés közös vonása az értelmezés, mindkettő értékek által vezérelt, érvelő jellegű tevékenység, amely célokra vonatkozik, s mindkettő a lehető legjobb fényben szeretné feltüntetni a saját tárgyát, ezért tehát – a jogfilozófus szerint – azonosak egymással. Dworkin érve az azonosság mellett három főbb műveletet foglal magában. Először is igencsak általánosan határozza meg az értelmezés fogalmát, másodsor, a jogtudományt és az ítélkezést egyaránt jogi értelmezési tevékenységnek tekinti, harmadszor, a két utóbbit azonosítja egymással azon az alapon, hogy értelmező tevékenységük azonos jellegű.

Dworkin természetesen tudatában van e tevékenységek „formai” különbségeinek. Az elméleti hasonlóságokból kiindulva eltérő, de egymást kölcsönösen kiegészítő funkciójukat fenomenológiai szinten írja le, kijelentvén, hogy egyfelől „a bírói vélemények maguk is a jogtudomány részei”, másfelől pedig „a jogtudomány az ítélkezés általános része”.³⁸ A dworkini értelmezésfogalom homályossága további különbségeket is megenged. Mit mondja, az értelmezés „különféle formákban jelenhet meg a különféle kontextusokban... mivel a különféle tevékenységek esetében más és más a mércéje a sikernek vagy az értékeknek”.³⁹ A tevékenység ugyanakkor mindig ugyanaz: értelmezés. Esetünkben azonban tulajdonképpen nincs is szükség a formák vagy kontextusok különbségeinek egerútjára, hiszen – Dworkin nézete szerint – a jogtudomány és az ítélkezés tevékenysége és mércéi azonosak (vagy legalábbis alapvetően hasonlóak).

Ad 2. A „tevékenység” egységét a tárgya adja, amikor tehát Dworkin elveti az ítélkezés sajátosságát, kiterjeszti a bíró hatáskörét a jogtörténet egészére. A bírának a múlt politikai döntéseinek egész „folyamatos szövetét” szem előtt kell tartaniuk, amikor ítélkeznek, továbbá konklúzióikat oly módon kell kialakítaniuk, hogy a jogtörténetet a lehető legjobb színben mutassák a közösségnek: „a bírónak

kell eldönteniük, mit mond a törvény, oly módon, hogy értelmezik más bírók hasonló gyakorlatát.”⁴⁰ A jogtudomány szempontjából ez a tág hatáskör nem szokatlan. A jogtudomány mindig is a jog egészével foglalkozott. Dworkin szerint azonban a jogtudomány a bírói gyakorlat elemzésére szorítkozik: „az általános jogelméletek... a bírói gyakorlat általános értelmezései.”⁴¹

Összefoglalva, a jogtudomány és az ítélkezés tárgyának azonosítása végett Dworkin, először oly módon tágítja ki az ítélkezési tevékenység tárgyát, hogy az a bírói gyakorlat egész történetét magába foglalhassa, másodszor pedig ugyanilyen mértékben szűkíti a jogtudomány tárgyát, félretéve annak más - hagyományosan beletartozó - elemeit.

Ad 3. A jogtudomány és az ítélkezés értelmező tevékenységeinek „mércei” a jogfilozófusok és a bírák „belső nézőpontjából” következőleg egységesek. Dworkin ezt az értelmezői közösség fogalmának bevezetésével támasztja alá: a bírók és a teoretikusok eszerint ugyanabból az - elkötelezett - nézőpontból vizsgálják a jogot. Dworkin a következőképpen fogalmazza ezt meg:

„A jogi gyakorlat... érvelő jellegű. Minden szereplője tudja, hogy az, hogy mit enged vagy kíván meg, bizonyos kijelentések igazságától függ, amelyeknek csak a gyakorlaton belül van értelmük... Az olyan nép, amelynek vannak törvényei, megvitathatja, mit kíván vagy tilt meg a törvény, ez azonban... lehetetlen volna törvény hiányában... A belső nézőpont azokat jellemzi, akik ilyen állításokat fogalmaznak meg.”⁴²

A bírák belső nézőpontjának paradigmaticus jelentősége van a jog érvelő jellegének megértésében - hangsúlyozza Dworkin Hart nyomán.⁴³ Dworkin azt a következtetést vonja le, hogy a jogtudomány azért képes megragadni a jogi gyakorlat legfontosabb sajátosságát, „mert e gyakorlathoz kapcsolódik és megküzd az igazságnak és a megfelelés elvének azokkal a kérdéseivel, amelyekkel a résztvevők is szembekerülnek”.⁴⁴ Másutt ismételten hangsúlyozza, hogy a jogtudományi értelmezés nem különbözik a bírói értelmezéstől, hanem annak riválisa.⁴⁵

Összefoglalva Dworkin érvét: először is, a bíró nézőpontja a jogi gyakorlat során alapjában belső nézőpont; másodszor, a jogtudomány akkor adja a legjobb értelmezést a jogi gyakorlatról, ha ugyanazon nézőpontból közelít a tárgyhöz, mint a bírák. Az eredmény megint csak az, hogy Dworkin a jogtudomány és az ítélkezés alapjában azonos jellegét hangsúlyozza. A jelen esetben azonban ez a jogtudomány

hagyományos nézőpontjának módosításából, illetve tudatos félreértelmezéséből ered.

Mint láttuk, Dworkin több szempontból is módosította a jogtudomány és az ítélkezés hagyományosan elfogadott modelljeit annak érdekében, hogy egyesíteni tudja őket. Ezek a módosítások jogosak, amennyiben az új változatok mélyebb betekintést nyújtanak a jog természetébe, vagy legalább vannak olyan hasznosak, mint a korábbiak. A következőkben amellet fogok érvelni, hogy az azonosítás minden szintjén – a nyilvánvaló nyereségek mellett – veszünk is valamit e változtatásokkal a fogalmi rezponzivitás tekintetében.

1. Dworkin értelmezésfogalma igencsak kényelmes. Eszerint minden értelmezésnek tekinthető, ami célokra és nem okokra vonatkozik. Az értelmezés így egyfajta ernyőfogalom a társadalomtudomány számára, különféle tevékenységeket vesz egy kalap alá. Fő előnye az, hogy a tények és az értékek viszonyának régi problémáját azzal oldja fel, hogy egy közvetítő módszert helyez közéjük. Dworkin szerint az értelmezés az a varázsszó, amely megőrzi a megfelelés és a politikai moralitás, a leírás és az értékelés egyensúlyát.

A fogalom általánossága és általános alkalmazhatósága ugyanakkor gyanút kelt. Arra a következtetésre juthatunk, hogy a fogalom hátrányai pontosan abból fakadnak, amiből előnyei is. Túlságosan tág fogalomról van szó, így ez csökkenti annak információtartalmát. Ha minden célra vonatkozó tevékenység értelmezés, akkor hogyan tehetünk különbséget közöttük? Ha elfogadjuk Dworkin fenomenológiai tézisé (hogy ugyanis az értelmezések azért különböznek, mert az érintett tevékenységek és értékek is különböznek), akkor – paradox módon – arra a következtetésre kell jutnunk, hogy az értelmezés fogalma konkrét esetekben kevésbé releváns, mivel azon specifikus, konkrét elemeknek, amelyeket jelöl, nem sok közül van egymáshoz. Dworkin másutt elismeri, hogy az általánosság szintjén alapvető különbség van jogtudomány és ítélkezés között, továbbá elfogadja, hogy az értelmezés különböző szintjeit hierarchiába állíthatjuk. Az utóbbi kijelentés alkalmazható az ítélkezés = jogtudomány tézisre is: „ha a közösség használ egyáltalán értelmező fogalmakat, akkor az értelmezés fogalma maga is közöttük lesz: az értelmezés elmélete magasabb rendű értelmező fogalmakat használó gyakorlat.”⁴⁶ Ezekre az eltérésekre azt a választ adja, hogy az értelmezés formái közti szoros összefüggés lényegtelené teszi különbségeiket.

Az ítélkezés hagyományos vagy klasszikus felfogása a tevékenységet elkülöníti a jogtudománytól. Az ítélkezés alapjában konkrét,

gyakorlati tevékenység, amely konkrét emberi magatartásokkal foglalkozik, konkrét vitákat rendez a társadalomban. A másik oldalon a jogtudomány általános, elméleti jellegű tevékenység, amelynek célja az, hogy általában növelje a jogról való tudásunkat. A két terület sok ponton összefügg egymással, de nem azonosak.

2. Nagyon hasonló problémákkal találkozunk az ítélkezés és a jogtudomány tárgyának szintjén is. Még ha elfogadjuk is azt a felfogást, hogy a bírának tekintetbe kell venniük kollégáik és elődeik jogi praxisát, akkor sem mondhatjuk, hogy a jogtudomány tárgya pusztán a bírói gyakorlat. Ez még az angolszász common law esetében is túlzó állítás volna. A jogi teoretikusok kutatási témái az ítélkezésen túl számos más jogi problémával is foglalkoznak (jogdogmatika, törvényhozás, jogi szemantika stb.), s a jogtudomány területe általában a jog és nem pusztán az ítélkezés. Másfelől, ami a bírák gyakorlatát illeti, az ő tevékenységük többnyire sokkal partikulárisabb, mint a bírói gyakorlatot elemző jogi teoretikusoké, s azt mindig az eléjük kerülő konkrét ügy határozza meg. Kétségtelen, hogy a bírának tiszteletben kell tartaniuk a múlt döntéseit, amennyiben e döntések hatással vannak az adott egyedi döntésre, de nem feltétlenül ugyanazon általános elméleti szinten, mint a jogtudománynak. A dworkini módosítások tehát nem adnak pontosabb képet az ítélkezés vagy a jogtudomány tárgyáról, ellenkezőleg, összemoszák a két fogalmat.

3. A Hart *Concept of Law*⁴⁷ című műve által bevezetett belső nézőpont (internal point of view) fogalma (amelyet az elméleti szociológiából vett át) annak idején új utakat nyitott a jogtudomány módszertanában. A jogelmélet Hart-féle felfogása azt hangsúlyozza, hogy világosabban értjük a jogot, ha tudatában vagyunk a jogi cselekvők és a normák sajátos kapcsolatának. A jog birodalmában a bírának belső nézőpontból kell elfogadniuk az adott társadalomra jellemző elismerési szabályt. Dworkin Hart követője, amikor a bírák elkötelezett nézőpontját hangsúlyozza. Ugyanakkor továbbmegy ennél: azt állítja, hogy a jogtudománynak is ezt a nézőpontot kell magáévá tennie – a jog teoretikusainak is a bírók szemszögéből kellene látniuk a jogot. Ez az állítás abból ered, hogy Dworkin eltérő fogalmi keretei miatt kénytelen elhanyagolni azt a tényt, hogy a jogelmélet legalább részben reflexív természetű. Ezzel el is tünteti a határt a jog két különböző aspektusa, a belső és az úgynevezett hermeneutikai aspektus között.

A Hart-féle hermeneutikai aspektus nem követeli meg a teoretikustól, hogy adja fel saját feladatát a jobb megértés érdekében, csak annyit állít, hogy a legjobban akkor értjük meg a jogot, ha résztvevői

belső nézőpontjából elemezzük. Következésképpen a hermeneutikai aspektus a résztvevő és a kívülálló nézőpontjait kombinálja: vagyis nem kell bírónak lennünk ahhoz, hogy megértsük a jogot, de tudnunk kell, hogyan szemlélik ezt a bírók. A hermeneutikai megfigyelő többet lát a résztvevőnél, felfedezhet tendenciákat, fejlődési irányokat, azonosíthatja a bírák belső pozícióit, továbbá látja azt is, amit a bíró tesz. A hermeneutikai megfigyelő láthatja azt is, amit Dworkin ily módon kikapcsolt a jogtudományból, azt tudniillik, hogy azok az érdekek és célok, amelyek a bírákat vezérlik, különbözhetnek a teoretikus céljaitól. A bíró egy eléje kerülő ügyet kíván megoldani; „esztétikai” célja, hogy a lehető legjobb fényben mutassa a jogot, számára másodlagos az ügy tényszerű implikációihoz képest. Dworkin e hermeneutikus nézőpontot „külsőnek” tekintené, ahogy külsőnek tekinti a történész vagy a szociológus nézőpontját is: „a történész perspektívája magában foglalja a résztvevőét is... mivel a történész mindaddig nem érvelő társadalmi gyakorlatként érti a jogot... amíg fel nem veszi a résztvevő nézőpontját, amíg ő maga is látni nem kezdi, mi számít jó vagy rossz érvek az adott gyakorlatban.”⁴⁸ Ugyanakkor elutasítja azt a gondolatot, hogy ez a típusú megértés kívánatos volna a jogtudomány esetében.

Dworkin azonosságtézisének erénye és valódi újdonsága, hogy rávilágít: a jogtudomány és az ítélkezés között szorosabb a kapcsolat, mint gondolni szoktuk. Azzal ugyanakkor, hogy egyesíti őket, éppen az összehasonlításukat nehezíti meg. A jogi teoretikusok elképzelései jelentős hatással vannak a bírák gondolkodására (vö. a realista felfogás hatását a mai ítélkezési gyakorlatra az Egyesült Államokban). Ezeket az elképzeléseket a jogi oktatás közvetíti s építi be a jövőendő jogászok tudatába. A bírának szükségük van munkaelméletekre. Továbbá a jogtudomány számos gondolatot kölcsönöz a bírói gyakorlattól, az új ítélkezési problémák új nyersanyagot jelentenek az elmélet számára. Ugyanakkor a jogtudománynak és az ítélkezésnek megvan a maga sajátos feladata, amelyek kölcsönösen támogatják egymást. Ezeket a kölcsönös funkciókat akkor elemezhetjük a legjobban, ha fenntartjuk autonómiájukat, ha különálló jelenségeként kezeljük. A bírói és a teoretikus diskurzus más-más szinten működik a jogban; alanyaik, perspektívájuk, tárgyuk, módszereik, önmeghatározásuk elválasztja őket egymástól. Ezt egy új fogalomalkotó szellemi kísérlet sem nagyon hagyhatja figyelmen kívül. Ronald Dworkin érvei nem eléggé meggyőzőek ahhoz, hogy átlépjük ezeket az elfogadott diskurzív határokat, s egy mesterséges egységet teremtsünk valamely nehezen

megragadható fogalmi harmónia érdekében. Dworkin belsőnéző-pont-tézise a bíró sajátos szerepének óriási jelentőségét hangsúlyozza. Helyesen állítja, hogy „a bírói érvelés szerkezete általában explicitebb, s a bírói érvelésnek olyan hatása van a jogi diskurzus egyéb formáira, amelyet nem tekinthetünk teljes mértékben kölcsönösnek”.⁴⁹ Ezt a tényezőt oly sokáig nem vették figyelembe, annyira elnyomta a jog uralmának hagyományos eszméje, hogy megjelenését komoly hozzájárulásként kell üdvözlönnünk a jog társadalmi-politikai-morális jellemvonásainak a megértéséhez. A bírák belső nézőpontjának domináns szerepét azonban ki kell egészítenünk a megfigyelő nézőpontjával. Vagyis: lehet, hogy „vissza” kell lépnünk Harthoz?!

(A tanulmányt angol nyelvű kéziratból fordította: Babarczy Eszter)

JEGYZETEK

1 Dover, New York, 1952. Idézi Umberto Eco: *Hat séta a fikció erdejében*. Európa, Budapest, 1995. Fordította: Schéry András és Gy. Horváth László. 111–112.

2 Roberto M. Unger: *Law in Modern Society. Toward a Criticism of Social Theory*. Free Press, New York–London, 1977. 52–53.

3 Alan Hunt: *The Critique of Law: What is 'Critical' about Critical Legal Theory?* In: *Critical Legal Studies*. Szerk.: Peter Fitzpatrick és Alan Hunt. Blackwell, Oxford, 1987. 12. Hunt az „ideológia” szót használja a „doktrína” helyett. Elsősorban azért tartom kerülendőnek az előbbi szót, mivel olyan politikai és gyakorlati felhangjai vannak, amelyek félrevezetőek lehetnek a politikailag elkötelezett szakmai világnézet magyarázatakor.

4 Vilhelm Aubert: *In Search of Law. Sociological Approaches to Law*. Robertson, Oxford, 1983. 78.

5 Roger Cotterrell: *The Sociology of Law*. London, 1984. 18.

6 Peter Goodrich: *Reading the Law. A Critical Introduction to Legal Method and Techniques*. Blackwell, Oxford, 1986. 89.

7 Ronald Dworkin: *Law's Empire*. Fontana Press, London, 1986. 89.

8 Goodrich: *i. m.* 210.

9 Unger: *i. m.* 75–76.

10 Philippe Nonet és Philip Selznick: *Law and Society in Transition: Toward Responsive Law*. Harper and Row, New York, 1978. 15.

11 Unger: *i. m.* 129.

12 Goodrich: *i. m.* 141.

13 Max Weber: *Gazdaság és társadalom. A megértő szociológia alapvonalai. 2/2. A gazdaság, a társadalmi rend és a társadalmi hatalom formái. Jogszociológia*. Fordította: Erdélyi Ágnes. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1995. 22.

14 Uo.

15 Hans Kelsen: *Reine Rechtslehre*. Második, átdolgozott és kibővített kiadás. Verlag F. Deuticke, Wien, 1960. 201.

16 Weber: *i. m.* 21. Max Weber kiemelése.

17 Joseph Raz: *The Authority of Law. Essays on Law and Morality*. Clarendon Press, Oxford, 1979. 211.

18 *Uo.* 219.

19 Cotterrell: *i. m.* 319.

20 Raz: *i. m.* 296.

21 Cotterrell: *i. m.* 319.

22 Kelsen: *i. m.* 353.

23 Goodrich: *i. m.* 188.

24 *Uo.* 141.

25 Dworkin: *i. m.* 176–224.

26 *Uo.* 95.

27 *Uo.* 91.

28 Az elégséges egyetértés gyakorlati követelményének megfogalmazása tulajdonképpen nem más, mint az elismerési szabály pozitivista tesztjének lazább megfogalmazása.

29 *Uo.* 255.

30 *Uo.* 313.

31 *Uo.*

32 *Uo.* 384.

33 *Uo.* 410.

34 *Uo.* 90.

35 *Uo.* 51.

36 *Uo.* 53.

37 *Uo.* 90.

38 *Uo.* Az én kiemeléseim. (Sz. J.)

39 *Uo.* 53.

40 *Uo.* 410.

41 *Uo.*

42 *Uo.* 13.

43 *Uo.* 14.

44 *Uo.*

45 *Uo.* 64.

46 *Uo.* 49.

47 H. L. A. Hart: *The Concept of Law*. Clarendon, Oxford, 1961. 263. Magyar kiadás: *A jog fogalma*. Osiris, Budapest, 1995. Fordította: Takács Péter. 375.

48 Dworkin: *i. m.* 14.

49 *Uo.* 15. Az én kiemelésem. (Sz. J.)

NYITÓBESZÉD „AZ ELSŐ HATÁRNYITÁS” KONFERENCIÁN

*Megjelent: Az első határnyitás. Szerkesztette: Kurucz Gyula.
Kortárs Kiadó, Budapest, 2000. 7–11. oldal*

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Az Európai Unió elődjének, a Közös Piacnak a fő kezdeményezője, Robert Schuman mondta az európai egyesülésre utalva, hogy „semmilyen tartós dolog nem valósul meg könnyedén”.

Joggal mondhatjuk el ugyanezt a magyar rendszerváltozásról is. Az a tíz év, ami 1989 óta eltelt, már történelmi értelemben is tartósnak nevezhető idő, s az sem kétséges, hogy az 1988–89 viharos gyorsaságú változásai után létrejött fiatal politikai demokrácia és szabad piacgazdaság működőképesnek bizonyult. Sikeresen küzdötte le azt a válságot, amelyet az előző rendszer hagyott rá 1990-ben.

1988–89-ben szükségünk volt a változásra.

Mindannyian újat akartunk: szabad, polgári Magyarországot. A rendszerváltozás függetlenséget hozott az országnak, és meghozta mindenkinek a politikai szabadságot. Együtt küzdöttünk meg érte.

Tíz év után visszatekintve ugyanakkor azt is láthatjuk, hogy az akkor kitűzött célok csak részben valósultak meg. A rendszerváltozás nem hozta meg mindenkinek a remélt felemelkedést. Az eltelt tíz év arra kellett, hogy ledolgozzuk azt a súlyos válságot, amit a szocializmus évei okoztak Magyarországon.

Ralf Dahrendorf szabadelvű oxfordi filozófusnak az európai forradalmakról írott elmélkedései jó előre megjósolták, és saját tapasztalatunkból is tudjuk, hogy még mindig nincs vége ennek a történelmi küzdelemnek. Lehet, hogy egy egész emberöltő szükséges az előző rendszer ma is szívósan velünk élő káros hagyományai felszámolásához. Igaza volt Orbán Viktornak, amikor a magyar forradalom mártírjainak temetésén a következőket mondta: „Mind a mai napig 1956 volt az utolsó esély arra, hogy nemzetünk a nyugati fejlődés útjára lépve gazdasági jólétet teremtsen. A ma vállunkra nehezedő csődtömeg egyenes következménye annak, hogy vérbe fojtották forradalmunkat, és visszakényszerítettek bennünket abba az ázsiai zsákutcába, amelyből most újra megpróbálunk kiutat találni. Valójában akkor, 1956-ban vette el tőlünk – mai fiataloktól – a jövőnket a Magyar Szocialista Munkáspárt. Ezért a hetedik koporsóban nem csupán egy legyilkolt fiatal, hanem a mi elkövetkező húsz vagy ki tudja, hány évünk is ott fekszik.”

Bohumil Hrabal, a fiatal korában itt, Sopronban is többször megfordult cseh író írja egy helyen, hogy – idézem – „vannak olyan foltok, amelyek nem távolíthatóak el az anyag megsértése nélkül”.

A fiatal magyar demokrácia egy évtizede is bebizonyította, hogy a rendszerváltoztatás valami ehhez hasonló felteltávolításhoz mérhető. Gyakran a régi szövet helyére teljesen újat kell rakni ahhoz, hogy használható legyen. Vagyis a hatalmas társadalomátalakító vállalkozás egy vétkesen válságba sodort kiindulási alapról rengeteg érdekütközéssel és vitával jár.

Manapság egyes jól körülhatárolható köröktől, akik a rendszer-változás nehézségére, konfliktusaira építenek, gyakran hallani, hogy mennyivel könnyebb lett volna, mennyi áldozattól megkímélhette volna az országot, ha a radikális rendszerváltozás helyett a folyamatosság jegyében a mérsékelt reformálás útján haladtunk volna, „felvilágosult” és az ország ügyeinek vitelében „tapasztalt” vezetőkkel az élen.

Ez a nézet hamis és hazug. Az ország gazdaságának csődjét épp ez a gondolkodás idézte elő tíz éve. S hogy a múlt rendszer úgymond országvezetési tapasztalatai fabatkát sem érnek a demokrácia keretei között, azt a napnál is világosabban bebizonyította az előző, poszt-kommunista kormány működése.

A fiatal demokrácia kiépítése közben az ország vezetőinek egy percig sem szabad megfélemlkezniük arról, hogy a rendszerváltoztatás azért történt, mert az ország polgárai azt akarták, hogy az életkörülményeik megváltozzanak.

Gazdag csak az az ország lehet, amelynek lakóit nem fenyegeti az elszegényedés. A magyar polgárok olyan országban szeretnének élni, ahol mindenkinek van esélye a jólétre és a felemelkedésre. Olyan országban, ahol a tisztességes munka eredménye a tisztas megélhetés. Olyan országban, ahol biztosítottak a polgári lét alapfeltételei: a szabadság és a jólét; az egyén, a család, az ország, a nemzet biztonsága.

Most, egy nehéz évtized elteltével, végre megvannak a feltételek, hogy az ország a gyarapodás útjára lépjen, a lehetőség arra, hogy a polgárok megvalósíthassák személyes és közös céljaikat. Hogy olyan értékrendet tudhassanak magukénak, amelynek középpontjában a tisztesség, a munka becsülete és a szeretet áll.

A rendszerváltás gyarapodás és a közjó felé haladó, ámbár kanyargós, göröngyös, nehéz útjának tíz éve áll mögöttünk.

Egy évtizeddel a demokráciát, a polgárokat politikai jogaiba visszaállító felemelő események után ma még mindig nincsen

közmegegyezésem képünk az 1989–90-es békés forradalomról. Ennek fő oka, hogy a rendszerváltoztatás akkori szereplői jórészt a mai politikai életnek is vezető résztvevői. Mai politikai vitáink jó része erre az időre utal vissza, és a fiatal magyar demokrácia alapkérdése azóta sem változott: a szocializmus romjain sikerül-e egy nyugati típusú, jóléti demokráciát teremteni, sikerül-e a múlt erőit és nehézségeit legyőzve olyan országot teremteni, ahol a polgárok jól érzik magukat.

A tíz évvel ezelőtti események értelmezése még nem jutott nyugvópontra. Az akkor történteknek van egy etatista és egy demokrata értelmezése.

Az etatista értelmezés azt mondja, hogy a változások felülről, a hatalom csúcsairól indultak el. Az orosz glasznoszt, a felvilágosult, a népi kommunizmus tarthatatlanságát belátó bölcs vezetők indították meg és küzdötték végig a reformok folyamatát, amely aztán kicsúszott a kezük közül, és békés forradalomhoz vezetett.

Nekem mély meggyőződésem, hogy ez az értelmezés súlyosan félrevezető. Igaz, hogy Gorbacsov vagy a magyar reformkommunisták „felülről” való ténykedése nélkül a tíz évvel ezelőtti események másképpen néztek volna ki, talán más lett volna a lefolyásuk, de mindaz a változás elképzelhetetlen lett volna a polgári társadalom szabadságvágya nélkül. A rendszerváltozás így 1956 szabadságharcához vezet vissza.

Az is árulkodó tény, hogy bár a magyar rendszerváltoztatásnak nincs egy olyan kitüntetett eseménye, időpontja, mint a csehszlovák bársonyos forradalomnak, de amikor ünnepeljük, mégsem Kádár János leváltására vagy a pártétekezletre emlékezünk, hanem a polgári társadalom szabadságküzdelseinek eseményeire, a Magyar Demokrata Fórum első összejövetelére, a Fidesz, a TDDSZ, a Hálózat megalakulására, az először szabadon ünnepelt március 15-re és október 23-ra, az ellenzéki kerekasztal megalakulására, Nagy Imre mártírtársainak temetésére.

Vagy éppen a soproni Páneurópai Piknikre, amely egy tervezett szabadságdemonstrációból az akkor a keletnémetek számára nagyon is valóságos „vasfüggöny” tényleges áttörésévé fejlődött, s így a szabadságunkat elzáró határ megsemmisítésének eseménye lett.

Nehéz volna ennek az eseménynek etatista értelmezést adni; ott a szabadságvágy elemi emberi ösztönei léptek működésbe.

De ha az etatista koncepció igaz volna, akkor is felmerül egy alapvető erkölcsi kérdés. A nagy történelmi események erkölcsisége a rákövetkező békés mindennapok erejét is adja.

Az erkölcsi kérdés különösen fontos, amikor a nagy „fal” lerombolására, a soproni piknikre emlékezünk: ez pedig nem más, mint hogy tartozunk-e köszönettel az addigi börtönőröknek, akik azt látva, hogy nem nagyon maradt más választásuk, az utolsó pillanatban megnyitották előttünk a börtön kapuit.

Erre a kérdésre számomra, sokunk számára világos választ adott Magyarország mai miniszterelnöke 1989. június 16-án elmondott beszédének az egykori börtönőrökhöz szóló néhány szava, idézem: „Mi úgy véljük, nem tartozunk hálával azért, hogy harmincegy év után eltemethetjük halottainkat, nem jár nekik köszönet azért, mert ma már működhetnek politikai szervezeteink. A magyar politikai vezetésnek nem érdeme, hogy a demokráciát és szabad választásokat követelőkkel szemben – bár fegyvereik súlyánál fogva megtehetné – nem lép fel a Pol Potéhoz, Jaruzelskiéhez, Li Pengéhez vagy Rákosiéhoz hasonló módszerekkel.”

Az elkövetkező órákban fontos beszélgetések, viták tanúi lehetünk itt, Sopronban. Az akkori eseményekkel való szembesítés fontos történeti feladatát fogják elvégezni a konferencia résztvevői.

Amikor Sopron város és a környező falvak országgyűlési képviselőjeként, Sopron városára büszke polgáraként megnyitom városunk és a környék közelmúltbeli történetének legnagyobb nemzetközi jelentőségű eseményére emlékező konferenciát, hadd kívánjam mindenkinek, hogy emlékezőereje jól működjön, hogy a vitákban higgadt tudjon maradni, s ne felejtse egy percig sem, hogy itt, Sopronban tíz éve egy olyan csoda ment végbe, amit az egész világ álmélkodva bámult: ezt a csodát úgy hívják: SZABADSÁG.

A TISZA ÁRADÁSÁRÓL

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A felső-Tisza-vidéki árvízhelyzetről” című vitában, 1998. november 9.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Vannak pillanatok, amikor az ország Házában nem a törvényhozás kapja a főszerepet. Az utóbbi napok Tisza menti történéseinek szomorú aktualitása most elégséges ok erre.

Az utóbbi napokban az elmúlt évszázad legnagyobb árhulláma vonult le Észak-Magyarországon, a Tiszán és mellékfolyóin. Ennek következtében a kormány rendkívüli készültséget rendelt el az érintett területeken, és 500 millió forintot csoportosított át az árvízvédelmi és a mentési munkálatokra.

Miniszterelnök úr, hivatalos külföldi útját lemondva, a helyszínre utazott, és hasonlóképpen cselekedett Katona Kálmán közlekedési miniszter úr is. Rövid időn belül felállították a központi műszaki és koordinációs irodát az árvízveszéllyel kapcsolatos feladatok irányítására. A leginkább veszélyeztetett településeken helyi védelmi bizottságokat hoztak létre, és elrendelték a védelmi bizottság ügyeleti szolgálatának működtetését is. A Magyar Vöröskereszt különleges mentőalakulata az árvíz sújtotta vidékeken tartózkodik, de az egész országban mozgósították a szervezet önkénteseit. A Duna menti vízügyi igazgatóságok műszaki állományát felkészítették arra, hogy szükség esetén segítséget nyújtsanak a Felső-Tiszán.

Tisztelt Országgyűlés! Természetesen ezekre a katasztrófákra sohasem lehet tökéletesen felkészülni, mert ritkán és váratlanul érik azokat, akiket ezek megtámadnak. A természeti csapások válogatás nélkül avatkoznak be mindenki életébe, és nincsenek tekintettel senkire. Ezért csak a valódi szolidaritás, az ellentétek háttérbe szorítása, az összefogás révén lehet az emberéleteket és a vagyontárgyakat, nehéz verejtékkel létrehozott épületeket, műhelyeket megmenteni.

Egy szó mint száz, az ország készen volt most, ebben a nehéz időben a bajba jutottak segítésére. Különös tekintettel szeretném kiemelni azt a támogatást, amit az ország, illetőleg a Magyar Köztársaság kormánya a bajba jutott kárpátaljai magyarság részére biztosított.

Ezért engedjék meg, tisztelt képviselőtársaim, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja nevében ezúton mondjak köszönetet mindazoknak, akik erejüket nem kímélve dolgoztak éjjel-nappal, hogy saját és mások otthonait megóvják a pusztulástól. Köszönöm a figyelmet. [Taps.]

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGRÓL ÉS AZ ALKOTMÁNYOS JOG- ÁLLAMRÓL

*Felszólalás a Magyar Országgyűlésben az „Alkotmánybíróság
döntése a TB-önkormányzatok felosztásáról” című vitában,
1998. november 30.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A múlt héten véget ért egy alkotmányos korszak, az Alkotmánybíróság Sólyom László elnök úr nevével fémjelzett korszaka. Sólyom Lászlónak és az 1989–90-ben megválasztott Alkotmánybíróság tagjainak lényegében a semmiből, az illegitim párturalom közjoginak semmiképpen sem nevezhető káoszából kellett az alkotmányosság alapköveit

letennie. Sólyom elnök úr vezetésével az Alkotmánybíróság döntéseiben gyakran védte meg az állampolgárokat az állam túlkapásaitól, és az Alkotmánybíróság rendíthetetlen híve volt tisztében a polgári jogoknak, az alkotmányosságnak és a jogállamiságnak.

A párt uralma helyett a jog uralma megteremtésének folyamatában nagyon fontos szerepet játszott a többi alkotmányos intézménnyel együtt az Alkotmánybíróság. Sólyom László elnök úr vezetése alatt a bíróság különböző politikai oldalról érkezett, eltérő világnézeti háttérrel rendelkező tagjai egységes egészet tudtak alkotni. Találóa n hasonlította a szervezetet a leköszönt elnök egy szerzetesrendhez, ahol a belépő szakít a múltjával, a külvilággal, és egyetlen célnak, az alkotmányosság szent ügyének szenteli napjait.

Az igazi rendszerváltozást nem egyedül a pártállam bukása hozta meg, hanem a joguralom megszilárdítása. A mostani parlamenti többség által, tisztelt Ház, hozott szinte minden fontosabb törvény vitájában a volt kormánypártok ellenzékként ma azzal a váddal illetnek bennünket, hogy alkotmánysértő intézkedéseket tervezünk, sőt, olyan képet festenek a kormányról, amely szerint már eleve az alkotmánysértés tudatában járna el. Talán igaz az az amerikai kongresszusban a '60-as évek elején elhangzott és azóta is gyakran emlegetett kifejezés, hogy egyeseknek csak akkor válik fontossá az alkotmány ügye, ha őket, az ő klientúrájukat és azoknak az érdekeit érintő kérdésekről van szó. A tb ügynevezett önkormányzatának megszüntetésével a nyári parlamenti vitában például több MSZP-s képviselő is lényegében egyszerűen alkotmányellenesnek minősítette a Fidesz-frakció által benyújtott törvényjavaslatot.

A múlt heti alkotmánybíróági döntéssel a Szocialista Párt – miután már kormányzati helyzetben alkotmányossági kudarcsorozatot szenvedett el a Bokros-csomag, majd a törvénytelen népszavazásügy és még számos ügy tekintetében – immár ellenzékben is megkapta az első alkotmányos pofonját. Az Alkotmánybíróság a múlt héten elutasította azokat az indítványokat, amelyek a társadalombiztosítási önkormányzatok állami irányítás alá helyezését kifogásolták. Az Alkotmánybíróság szerint az Alkotmányt nem sérti az önkormányzatok megszüntetése, mert az Alkotmány szempontjából közömbös, hogy állami vagy önkormányzati formában valósul-e meg a társadalombiztosítás irányítása.

Tisztelt képviselőtársaim! Engedjék meg, hogy még egyszer leszögezzem, hogy mi az, ami nem lehet alkotmányellenes: az, ha gyakorlatilag a keresőképes lakosság egészének járulékai felett rendelkező szer-

vezet a szavazók által megválasztott kormány felügyelete alá kerül. Ez semmiképpen sem alkotmányellenes. Egy semmilyen közvetlen legitimációval nem rendelkező delegáltakból álló testület legfeljebb attól nevezhető önkormányzatnak, hogy önmaguk kormányoznak valamit, amit nem nekik kellene. Egy ilyen úgynevezett önkormányzat gazdálkodása pedig csak úgy hemzseg a célszerűtlenül elpazarolt költségtételektől. Így lehetett a járulékfizetők számlájára veszteséges irodaház-ügyletekbe bonyolódni, többször is működésképtelennek bizonyult számítástechnikai rendszereket venni, nem létező magánklinikák felépítését finanszírozni, vagy egy vezetőnek idén márciusban 1,2 millió forintot reprezentációs célokra fordítani – hogy csak a legszembe-tűnőbb visszasságokat említsem.

Az Alkotmánybíróság mostani döntése csak megerősített bennünket abban, hogy az adófizetők pénzének elköltését alkotmányos keretek figyelembevételével és betartásával is lehet szigorúbb felügyelet alá vonni. A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciója törekszik arra, hogy az adókból és a járulékokból befolyt pénzek elszívárgását megakadályozza. Törekvésünk persze érdekeket sért, leginkább azokat, akik közvetve vagy közvetlenül érdekeltek voltak az elszívárgás fenntartásában. Sokatmondó tény az, hogy az tb-önkormányzat megszüntetése után rövid idővel az egyik szakszervezeti tömörülés irodaházát áruba kívánja bocsátani. Az említett szakszervezetnek eddig volt módja a fenntartás költségeit állni, most pedig hirtelen – egyben a szakszervezeti vezető postabanki felügyelőbizottsági tagságának megszűnésével egyidejűleg – elfogytak a forrásai.

Tisztelt képviselőtársaim! A kormánykoalíció szándéka és alkotmányos elkötelezettsége megkérdőjelezhetetlen, jogérzékének helyességét ebben az ügyben az Alkotmánybíróság is igazolta.

Fontos tanulsága az esetnek, hogy amikor nagyon gyakran ellenzéki padsorokból elhangzik, hogy alkotmányellenes egy javaslat [*Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret leteltét*], akkor nem biztos, hogy mindig az önök szavára és tanácsára kell nekünk hallgatnunk.

Köszönöm a figyelmet. [*Taps a kormánypártok soraiból.*]

A NATO-CSATLAKOZÁSRÓL

*Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„A Magyar Köztársaságnak az Észak-atlanti Szerződéshez történő
csatlakozásáról és a szerződés szövegének kihirdetéséről”
címmű vitában, 1999. február 8.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Magyarországot történelme során mindvégig az a törekvés jellemezte, hogy minél aktívabb részese legyen Európa és az euroatlanti térség politikai, szellemi és gazdasági fejlődésének.

Hazánk az államalapítás óta immár ezer esztendeje a keresztény szellemiségű nyugati kultúra szerves része; Magyarország társadalmi és kulturális értelmű európaisága, az európai értékrend vállalása történelmi adottságunk. Nemzedékek sora küzdött és dolgozott ezért. Magyarország több mint negyvenéves katonai megszállása kiszakított bennünket a szerves európai folyamatokból, és ez alatt az idő alatt – a két világháború véres tapasztalataiból okulva – a kontinens nyugati fele hatalmas lépésekben alakította ki a biztonságot, a gazdasági gyarapodást új, minden eddigénél hatékonyabb intézményrendszerét.

Magyarország évtizedekre kimaradt ebből a folyamatból, ezért természetes történelmi igényünk, ha Európa történelmi térképén elfoglalt helyünket összhangba kívánjuk hozni az euroatlanti intézményekben elfoglalt helyünkkel. Éppen emiatt a szocialista rendszerrel és a szovjet katonai megszállással szemben a nyolcvanas évek végén fellépő ellenzéki erők számára a NATO és az Európai Unióba való belépés a XXI. századi Magyarország egyik legfontosabb törekvéseként jelent meg. Belépésünk ezekbe az intézményekbe, köztük a NATO-ba, nemzeti érdekeink érvényesítése számára kínáló, történelmileg szinte páratlanul kedvezőnek tűnő új keret, amely eszközül szolgál a nemzet polgárai biztonságának, jólétének biztosítására, térségünk fejlődési feltételeinek javítására.

Tisztelt Ház! A fiatal magyar demokrácia egy évtized alatt történelmi fontosságú sikereket ért el az euroatlanti politikai, gazdasági és védelmi intézményekhez való kapcsolódás terén.

Teljes jogú tagjai vagyunk az Európa Tanácsnak, társult parlamenti viszonyt létesítettünk a Nyugat-európai Unióhoz, csatlakoztunk az OECD-hez, és társulási megállapodásunk van az Európai Közösségekkel is.

Most, a mai, illetve a holnapi napon a parlament hagyja jóvá a NATO-hoz való csatlakozás dokumentumait. A rendszerváltozás

visszaadta Magyarország szuverenitását, megnövelte az ország nemzetközi mozgásterét, és lehetőséget adott nemzeti érdekeink érvényesítésére.

1990 óta, illetve amióta a Varsói Szerződés katonai erői kivonultak az országból, az Országgyűlés határozhatja meg a magyar érdekeket, választhatja meg Magyarország számára a hosszú távon legelőnyösebb nemzetközi kapcsolatrendszer. Ezzel együtt azonban megnövekedett a magyar döntéshozók felelőssége; állami és nemzeti érdekeink világos megfogalmazása és határozott képviselése a nemzetközi szinten történelmi felelősséget ró a Magyar Országgyűlésre és kormányra.

Magyarország ma ismét szuverén módon lehet tagja a nemzetközi közösségnek, ahol természetszerűleg képesnek kell lennie a nemzeti érdekeket megjeleníteni és képviselni, összehangolni ezeket Magyarország valódi partnereivel és szövetségeseivel. A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciója felelőssége teljes tudatában ezt a demokratikus elkötelezettséget és erkölcsi hitelességet kívánja megjeleníteni az állami és nemzeti érdekek nemzetközi képviselésében, a magyar külpolitika alakításában.

Tisztelt Ház! A Magyar Országgyűlés a holnapi napon olyan döntést hoz meg, amely szimbolikus és gyakorlati értelemben is lezárja a fiatal magyar demokrácia első fejlődési korszakát; olyan döntést, amely Magyarországot hosszú távra a biztonság, a stabilitás, a békés polgári gyarapodás terepévé teheti.

[Az elnöki széklet dr. Szili Katalin, az Országgyűlés alelnöke foglalja el.]

A NATO-tagság hazánkat visszavonhatatlanul a biztonságos világ részévé teszi. Többé nem kell az itt élő embereknek külső bizonytalanságtól vagy fenyegetettségtől tartaniuk. Az ebben a régióban eltöltött több mint ezer esztendő során nemzedékek sora esett áldozatul annak a helyzetnek, hogy Magyarország Európa szívében a háború keresztútján helyezkedett el. De a XX. század története, az ország többszöri katonai megszállása vagy a közelmúlt és a jelen határainktól alig néhány kilométerrel lefolyt és folyó harcai is arra figyelmeztetnek bennünket, hogy a hazai belső gyarapodás feltételeit csakis hatékony szövetségi rendszerben lehet biztosítani. Erre ma az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, a NATO a legalkalmasabb szervezet.

Tisztelt Országgyűlés! A NATO-tagság elnyerése Magyarország külpolitikai rendszerváltásának beteljesüléséhez vezet. Az euroatlanti kapcsolat jelenti ma azt a biztonsági, politikai és civilizációs értelemben vett természetes közeget hazánk számára, amelyhez korábbi évszázadokon át tartozott, és reményeink szerint az eljövendőkből is

tartozni fog. Ebből a közegből Magyarországot a XX. század legvéresebb diktatúrái és e rezsimek honi haszonélvezői szakították ki, történelmi távlatokkal mérve persze rövid időre.

A NATOmadridi döntése Magyarország meghívásáról helyretolta a kizökkent időt, és szimbolikusan is azokat igazolta, akik 1956-ban szóval és fegyverrel szembeszálltak a megszállókkal, majd évtizedeken át ébren tartották a meg nem alkuvás szándékát magukban és gyermekeikben.

Magyarország meghívása a NATO-ba azokat is igazolja, akik az 1989–90. évi rendszerváltoztatást elgondolták és végrehajtották. A NATO-csatlakozás mindenekelőtt azon magyar polgárok sikere, akik életükkel, munkájukkal és cselekedeteik következetességével adtak hitelt politikai és kulturális hovatartozásuknak.

Az ország békéjénél és biztonságánál, tisztelt képviselőtársaim, semmi sem előbbre való. Magyarország teljes jogú NATO-tagsága hazánk biztonságpolitikai érdeke. Ezt a békét ma csak a NATO képes számunkra biztosítani, csak a washingtoni szerződéshez való csatlakozással tehetünk szert valódi biztonsági garanciákra. A NATO biztonsági védernyője nélkül az ország kiszolgáltatott maradna bármiféle ellene irányuló agresszióval szemben.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt politikai meggyőződésének egyik alappillére az atlanti gondolat megerősítése Magyarországon. Az atlanti kapcsolat egyik fontos előnye a biztonság garantálása Magyarország számára, biztonság nélkül pedig nem képzelhető el sem hosszú távú gazdasági fejlődés, sem a polgárosodás, sem a demokratizálódás folytatása térségünkben.

Ma már egyre világosabb, hogy a hidegháború végeztével nem szűntek meg a békét és biztonságot veszélyeztető körülmények. Magyarország szövetségesek nélkül nem lenne képes megvédeni magát e veszélyektől, tartós biztonságot számunkra pedig csak az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, a NATO képes nyújtani.

Ennek kapcsán fel lehet vetni azt a kérdést, amely különösen a népszavazás idején hangzott el: sokan felvetik, hogy Magyarország miért nem választja a semlegesség útját. Hazánk semlegessége ma nem jelenthetne mást, mint kiszolgáltatott helyzetünk konzerválását. A semlegesség önmagában ugyanis csak annak az óhajnak a kinyilvánítása, hogy szeretnénk kimaradni minden esetleges fegyveres konfliktusból. Ez a kívánság lehet rokonszenves, de nem jelent biztonságot. A semlegesség csak abban az esetben nyújt védeltséget a katonai konfliktusokkal szemben, ha ezt a státuszt katonai nagyhatalmak

garantálják. Ennek a törekvésnek ma semmiféle realitása nincsen. A semlegesség követelése a pacifisták és az anarchisták részéről végtelen naivitás, a kommunisták részéről pedig végtelen cinizmus.

Tisztelt Ház! A Fidesz frakciója a magyar polgárokkal együtt örül annak, hogy ugyan ötvenéves késéssel, de végre idén április 4-én tagként ünnepelheti a NATO fél évszázados születésnapját. Ezzel az aktussal talán kitörölhetjük fejünkéből április 4-ének, a szovjet megszállás kezdete kényszerünneplésének nyomasztó emlékeit is.

Tisztelt Ház! A polgári koalíció kormánya elkötelezett az atlanti gondolat, Magyarország biztonsága mellett. A Fidesz képviselőcsoportja tisztában van azzal, hogy a NATO-tagság kötelezettségekkel is jár, olyan kötelezettségekkel, amelyek teljesítése a mai kormány feladata lesz. Meg kell teremteni többek között a védelmi tevékenységbe történő bekapcsolódás valódi feltételeit, a hadsereg polgári ellenőrzésére, további erősítésére van szükség, biztosítani kell a NATO-n belüli katonai együttműködési készségünket, javítani kell a védelmi erők működőképességét, a szolgálati, élet- és munkakörülményeket. Hosszú távon a kormány célja a NATO-tagállamok védelmi felkészültségének átlagos szintjéhez való felzárkózás kell hogy legyen.

Tisztelt Országgyűlés! Amit egy ország saját biztonsága érdekében tesz, lényegét tekintve csak méreteiben különbözik attól, mint amit otthonunk, javaink védelmében teszünk, amikor biztosítást kötünk. A veszély esetei, a bizonytalanságok és a véletlen nehezen kalkulálható, de szerződésünk a biztonságot és a nyugalmat teremti meg a baj idejére is, érdemes tehát meghozni ezt az áldozatot és a vele járó kötelezettségeket is. A holnapi döntés történelmi horderejű. Nagy öröm számunkra, fideszes képviselők számára, hogy koalíciós és ellenzéki képviselőtársainkkal együtt mi lehetünk azok, akik szavazatunkkal lezárunk egy korszakot és megnyitunk egy újat. Holnap, amikor igent mondunk Magyarország NATO-tagságára, szerencsés helyzetben leszünk, hiszen a döntés felelősségében osztozhatunk a magyar polgárok túlnyomó többségével, azokkal, akik népszavazáson fejezték ki világos és egyértelmű véleményüket a biztonság, a polgári gyarapodás és a demokrácia külső feltételeit garantáló NATO-tagság mellett.

Tisztelt Ház! Alig száz évvel ezelőtt Ady Endre azt írta Magyarországról, hogy nem más, mint egy kompország, amely Kelet és Nyugat között ingázik. Kedves képviselőtársaim! A holnapi igen szavazatunkkal végleg lehorgonyozzuk ezt a kis országot, a magyar

nemzetet a nyugati parton. Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormánypártok és az MSZP soraiból.]*

VÁLLALJUK A KONFLIKTUSOKAT

*Gyémánt Mariann interjúja, Magyar Demokrata, 8–9. oldal,
1999. február 18.*

Az utóbbi időben a Fidesz frakcióvezetője többszörösen is a figyelem középpontjába került. Bizonyos kijelentései – például az ellenzék által indított „szellemi polgárháború” – bejárták a sajtót. Mintha egy új erkölcsbíró színrelépésének tanúi lennénk. Vajon képviselheti-e a vegytiszta kérlelhetetlenséget olyan politikus, akinek pártja mindmáig tisztázatlan gazdasági ügyekben érintett? Erről is beszélgetünk Szájer Józseffel, aki a vele készült interjút remélhetőleg nem tekinti a szellemi polgárháború részének. Gyémánt Mariann mindenekelőtt azt kívánja tisztázni: mit is jelent az, hogy „polgári világ”?

– Önök a polgári jelzőt a szokásosnál kicsit többször használják. Megfogalmazná, mit értenek ezen?

– Egy demokratikus jogállam politikai rendszerét egyrészt, egy életformát másrészt.

– Ami a demokratikus jogállamot illeti: 1990 óta minden kormány ezt tekintette alapnak és célnak.

– Igen, de vannak olyan politikai erők, amelyek nem a polgárosodást tartják elsődlegesnek, hanem például a modernizációt...

– De hát a polgárosodásnak szinte a szinonimája a modernizáció: a polgárosodás a történelem folyamán mindig együtt járt a modernizációval.

– Én úgy gondolom: a modernizáció nem kielégítő fogalom a polgárosodás meghatározására, hiszen modernizáció elképzelhető egy diktatórikus társadalomban is. Erre kiváló példák vannak Ázsiában. A polgárosodás viszont a modernitáson túl demokratikus tartalmat és kultúrát is feltételez.

– Ha viszont a modernizációt, a progresszivitást másodlagosnak tekintjük, akkor ahhoz az avított polgárfelfogáshoz térünk vissza, amelyet az MDF-kormány képviselt, s amellyel az akkori liberális Fidesz szemben állt.

– A Fidesz lényegében nem változtatta meg álláspontját, hiszen valóban nagyon élesen kritizálta az MDF-et 1990 és 1994 között – ám ez a kritika a kormányzás módjára vonatkozott, s nem a piacgazdaság, az alkotmányos rendszer kiépítésére, a rendszerváltozás nagy jelentőségű törvényeire. A polgárosodás eszméjét illetően a Fidesz

mindig partnere volt az akkori kormánynak. Azok az alapok tehát, amelyeket akkor raktak le, elfogadhatóak.

– Ön azt mondja: a Fidesz kritikája az MDF kormányzásának módjára vonatkozott. Én hozzáteszem: stílusára is, amely most sajnos az önök kormányzásában köszön vissza. S a Fidesz éppen akkor és amiatt veszítette el hihetetlen népszerűségét 1993-ban, az ominózus székházügy kapcsán, mert a közvélemény nem vette jó néven a kapcsolatot azzal a párttal, amelyik a hatalom birtokában hajlamos volt bizonyos erkölcsi normák felrúgására.

– A kérdésben foglalt állítással nem értek egyet. 1993-ban valóban ártalmas volt a Fidesz számára, hogy egy éppen népszerűsége mélypontján lévő kormánnyal hozták összefüggésbe, de a közös értékek hosszú távon mégis megmaradtak. Így létrejöhetett a polgári koalíció, amely képes a rendszerváltás legfőbb teendőinek végrehajtására. Az akkori áldozat nem volt hiábavaló, hiszen a népszerűségi hullámvölgy ellenére kiálltunk a polgári értékek mellett.

– Thomas Manntól viszont tudjuk: polgár és polgár között nagy különbség lehet. Mint a Buddenbrookok és a Hagenströmök között. S azt is tudjuk, milyen az, amikor a szolid polgári erkölcs helyébe a gátlástalanság és az erőszakosság lép, még ha az nem okvetlenül törvénytelen is. Önök némely szempontból emlékeztetnek a Hagenströmökre... Nem volna jó már egy kis nyugalom?

– Ami az összehasonlítást illeti: mi a polgár fogalmat nem gazdasági s nem is osztályértelemben határoztuk meg. Polgár mindenki lehet. De Európában – s a világ más részein is – ez szellemi teljesítménnyel jár együtt. Olyan magatartásformával, amelyre az a jellemző, hogy az egyén nem nyugszik bele kiszolgáltatottságába, hanem saját kezébe veszi sorsa irányítását. A polgári koalíció kormánya is cselekszik – és ez a cselekvés ellenállást vált ki. De hát hogy is ne váltana ki ellenállást bizonyos privilégiumok felszámolása, bizonyos személyek törvényfeletti helyzetének megszüntetése – gondolok a Postabankra vagy a társadalombiztosítási önkormányzatokra... A konfliktusokat viszont vállalni kell.

– Közbevetőleg: a Postabank össznépi fejőstehén volt...

– Az a tény magáért beszél, hogy ezt a tehenet a demokrácia viszonyai között nyolc évig lehetett fejni. S egyetlen kormánynak sem volt bátorsága hozzá, hogy a helyzeten változtasson. Mi megtettük. És vállaljuk a konfliktusokat – ami nem jelenti azt, hogy ne volnának olyan esetek, amikor békés megoldással is célt lehet érni. Stílusunkat sokan azért kifogásolják, mert a magyar politikában szokatlan az egyenes beszéd. A mellébeszélés „történelmi hagyománynak” számít.

A mi kormányunk világosan megmondja, mit akar csinálni. Mi felnőtteknek tekintjük az embereket.

– *De az ellenzékkal nincs sok beszélőnivalójuk.*

– Az ellenzék a demokrácia sérelméről beszél, s nagyon nehéz elfogadni a kritikát olyanoktól, akik az előző ciklusban maguk is több vizsgálóbizottság felállítását akadályozták meg. Hasonló a helyzet az úgynevezett elbocsátási ügyekkel. Vagy nem volt barátságos lépés az MSZP-SZDSZ többségű parlamenttől az önkormányzati választási szabályok módosítása sem, ami azt a célt szolgálta, hogy az akkori ellenzék rosszul szerepeljen a választásokon. Normális parlamenti demokráciában ilyesmit tenni nem szokás. Még számos példát tudok említeni az előző kormány működése idejéből – a sortűzbizottság megszüntetésétől az '56-os filmek anyagi alapjainak elvonásáig, ami az akkori ellenzéknek ugyanúgy nem tetszett, mint a mostani kormány némely intézkedése a jelenleginek. De az előző négy évben mégsem volt ekkora feszültség. Mit gondol, miért nem?

– *Ön szerint miért nem?*

– Ez pontosan megfogalmazódott az MSZP „titkos tanulmányában”. Azért nem, mert az akkori ellenzék – a maitól eltérően – nem akarta lerövidíteni a kormány működési idejét. Nem akart szándékosan feszültséget kelteni. A Fidesz soha nem gondolta, hogy kockára teheti azt a stabilitást, amely az elmúlt nyolc évben kialakult, s amely komoly értéke a rendszerváltásnak.

– *Az MSZP elnöke és mértékadó képviselői világosan elhatárolták magukat ettől a „tanulmánytól”. Azért ezt nem lehet a szocialisták programjának tekinteni.*

– Nem mindenki határolta el magát. Sőt, az egyik frakcióvezető-helyettes úgy nyilatkozott: nagyon sokan egyetértenek a „tanulmánnyal”. Márpedig ha feszültséget akarnak kelteni, feszültség keletkezik. Én mindemellett nagyon bízom abban, hogy a nemzeti kérdésekben – például a NATO-csatlakozás vagy a kisebb létszámú parlament ügyében – végül egyetért majd a kormány és az ellenzék. A többi kérdés kapcsán pedig megvívják azt a politikai harcot, amelyet minden demokráciában szokás.

– *Eddig szándékosan kerültem, hogy lejátsszuk a Simicska-, a Pelikán- vagy a lehallgatási ügy immár begyakorlott koreográfiáját – minden érvet és ellenérvet immár unásig ismerünk. De hát az kétségtelen: a polgári koalíció ténykedése olyan epizódokkal kezdődött, amelyek láttán az egykori finnyás Fidesz is felhúzta volna az orrát. Márpedig ez volt a feszültség kezdete...*

- A pénzügyminiszter számos alkalommal kinyilvánította: ha Simicska Lajossal kapcsolatban bárki bármilyen visszaélésről tud, jelezze... Semmi ilyesmi nem történt az elmúlt fél évben. Pelikán Lászlóval kapcsolatban: maga a Fidesz-frakció javasolta megbízásának megfontolását. Én mindenesetre elég furcsának találom, hogy valaki össznépi támadás célpontja lesz anélkül, hogy ellene bármi kézzelfogható bizonyíték lenne. Közben a feladatát jól látja el, hiszen növekedtek az adóbevételek, amelyekből futja majd iskolára, kórházra... Magyarországon eddig nyolcszázmilliárd forintot nem lehetett beszedni.

- *Ha jól értem, ezért is kell az adóhatóság élére olyan ember, aki az adó-megkerülés minden csínját-bínját ismeri. S ezért kell az adórendőrséget olyan jogosítványokkal ellátni, amelyek félelmet gerjesztenek.*

- Ez az ön véleménye. Az új adónyomozó hatóságnak nincsenek olyan jogosítványai, amelyek korábban a hasonló szervezeteknek – például a Vám- és Pénzügyőrségnek – ne lettek volna meg. Nem hiszem, hogy bárkinek is félnie kéne... El szokták felejtetni, hogy a kormány jelentős adó- és társadalombiztosítási tehercsökkentést vezetett be. A folyamatot tehát, amely a szürkegazdaságot „kifehéríti”, nem csak a kényszer eszközeivel akarja elindítani. Egy példa: a gyerekek utáni adókedvezmény arra ösztönöz, hogy az emberek olyan helyen is belépjenek a fehérgazdaság rendszerébe, ahol eddig feketén dolgoztak.

- *Gondolja, hogy ez csupán a munkavállalók elhatárolásán múlik? Hiszen a munkáltatónak kell fizetnie a bért és a járulékokat...*

- Természetesen tudom: ez nem olyan egyszerű, de talán egyre több munkáltató megérti ennek fontosságát. Mindenesetre szakítottunk azzal a hagyománnyal, amely eltűri, hogy egyesek ne adózzanak. A dolog egyszerű: ha többen adóznak, kevesebb teher jut mindenkire. A külföldi visszhangja is nagyon jó volt annak, hogy a kormány fellép a feketegazdaság ellen.

- *Annak viszont tudtommal nem olyan jó a visszhangja Európában, hogy ellenséges viszony alakult ki a kormánypártok és az ellenzék között.*

- Az Európai Unió majd valamennyi tagállamának parlamentjében jártam. Némelyikhez viszonyítva a magyar parlament igencsak békés hely. Nagyon bízom egyébként abban: az új parlamenti rend az ellenzéki képviselők számára is lehetővé teszi, hogy szembesüljenek az ország problémáival. Ne következzenek be tehát az, hogy a polgárok kívánságának megfelelő döntésekre sorozatban nemet mondjanak.

– Ha már a most bevezetett parlamenti rendet említette: ez a legújabb feszültségforrás. Sokak szerint az ellenzék politikai szerepvállalásának viszszaeszesztetéséről van szó.

– Nem így van. Az eddiginél hatékonyabb, kiegyensúlyozott rend bevezetése nem nekünk jutott először eszünkbe. Már az Antall- és a Horn-kormány is gondolkodott ezen. Csak éppen a törvénygyártási hajzában erről eddig nem lehetett szó. Nem véletlen, hogy az előző kormány miniszterelnöke is hasznosnak találta a változtatást. Egyébként alig csökken a plenáris ülések száma. A magyar demokráciát tehát korántsem veszélyezteti az új rendszer.

– Igen, de a közvélemény leginkább a napirend előtti felszólalások során, az azonnali kérdések órájában és az interpellációkból ismerte meg a mindenkori ellenzék politikáját. Erre a mostani ellenzéknek csak háromhetente lesz módja.

– A kormánypártoknak és az ellenzéknek is megvan a lehetősége arra, hogy a parlamenten kívül is elmondja véleményét, alakítsa arculatát, építse kapcsolatait. Erre nagyon is alkalmas az a bizonyos harmadik hét, amikor a választókerületükbe utazhatnak a képviselők... A politika nemcsak a parlamentben zajlik. Sőt, én a parlamenttel való visszaélés kategóriájába sorolom, ha valaki kizárólag a napirend előtti felszólalásokban éli ki politikai ambícióit.

– Csak nem az ellenzéki Torgyán Józsefre gondol?

– Akkoriban is többször elmondtuk: azt a gyakorlatot, amelyet folytatott, nem tartjuk szerencsésnek.

A MAGYAR GAZDASÁGRÓL

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„Az egyszámjegyű infláció” című vitában, 1999. március 1.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Az elmúlt hónap gazdasági adatai szerint 11 éve először került Magyarországon 10 százalék alá az infláció. A pénz értékvesztéséhez, az árak folyamatos emelkedéséhez az elmúlt két évtizedben, sajnos, hozzájárultak a magyar polgárok. Az infláció elvitte a megszerzett jövedelmek, nyugdíjak értékét, megnehezítette a befektetéseket, gátolta a polgárok gyarapodását, és akadályozta a hosszabb távú gondolkodás kialakulását mind a gazdaság, mind a családok költségvetésének tervezésében.

Tisztelt Ház! A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja 1996-ban, még ellenzékiből az áremelkedések letörésére irányuló

javaslatcsomagot tett le az akkori pénzügyminiszter asztalára. Nem véletlen, hogy a polgári kormány programjának és hivatalba lépése óta folytatott gazdaságpolitikájának kiemelt fontosságú része a polgárok életét megnehezítő, a gazdaságot lebénító infláció elleni küzdelem. Ha az áremelkedések kisebbek, akkor többet ér a megszerzett jövedelem és a nyugdíj, akkor a szükséges javakból mindenki többet vásárolhat.

Kedves képviselőtársaim! Egyévtizedes rossz hagyomány tört meg idén januárban, és a fiatal demokrácia történetében először beszélhetünk egyszámjegyű inflációról. Ez alatt az egy évtized alatt azonban Magyarország polgári piacgazdasággá változott, ezért korántsem az 1988-as helyzet ismétlődik, hanem immár egy versenyelvű gazdaság áll a mai javuló helyzet hátterében. A nemzetközi tapasztalatok szerint a tartós inflációcsökkentés sikerének kulcsa a hitelesség és a bizalom a polgárok felé. Ebből a szempontból az elmúlt esztendő és az év eleje mérőföldkőnek tekinthető. Neves pénzügyi szakértők is úgy foglalnak állást, hogy úgy tűnik számukra, hogy a kormánynak sikerült a magas inflációs várakozásokat megtörni.

Az év első hónapjában – hosszú idő óta újra, először – egyszámjegyű, 9,8 százalékos inflációt mért a Központi Statisztikai Hivatal az előző év januárjához képest. Egy éve, tisztelt képviselőtársaim, ugyanez az adat, ugyanez a szám még 17 százalék volt. Mindez – figyelembe véve a nemzetközi tapasztalatokat – példátlanul rövid idő alatt következett be. A következő számok talán jól szemléltetik, hogy tulajdonképpen miről is van szó: 1999 januárjában az élelmiszerek árai átlagosan mindössze 5 százalékkal voltak magasabbak az egy évvel korábbinál, a háztartási energia ára körülbelül 9 százalékkal emelkedett, a tartós fogyasztási cikkek árai 8 százalék körüli összeggel növekedtek.

Tisztelt Országgyűlés! Az átlagos növekedési ütem mérséklődése néhány alapvető fogyasztási cikk esetében egyenesen az árak csökkenésével jár. Tekintettel arra, hogy ezek elsősorban az olyan termékek körébe tartoznak, amelyek jelentős szerepet játszanak az alacsonyabb jövedelműek fogyasztásában, minden bizonnyal enyhítettek az alacsonyabb jövedelműek és a nyugdíjasok helyzetén.

Tisztelt Országgyűlés! A korábbi években szinte megszokottnak nevezhető januári áremelkedések ebben az évben jóval visszafogottabbak voltak. Ebben fontos szerepet játszott az is, hogy az év elején – akár a tavalyi esztendő utolsó felében – a kormány megfontoltabb és körültekintőbb volt az általa szabályozott árak megállapításánál. Az árváltozások azt jelzik – és ennek örülhetünk –, hogy a gazdaság

szereplői ugyanúgy számolnak, ahogyan ezt a kormány és a jegybank teszi.

Tisztelt Országgyűlés! Ennek fényében, úgy gondolom, megalapozott az a kijelentés, hogy a polgárok szemében hiteles a kormány-programban megfogalmazott gazdaságpolitika az infláció leküzdése érdekében. A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja szerint ez a szavahihetőség megfelelő alapot teremt az elkövetkezendő évek további stabil inflációcsökkentéséhez, olyan inflációcsökkentéshez, amely minden magyar polgár számára érezhetővé és kézzelfoghatóvá válik.

Köszönöm a figyelmet. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

A POSTABANK-ÜGYRŐL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Hamis vádak a magyar politikai pártok és gazdasági szereplők kapcsolatáról” című vitában, 1999. június 14.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Az öszö-vetségi Dániel könyvében szerepel *[Derűltség az MSZP soraiban]* Zsuzsanna és a vének története – megjegyzem: az eset leírása a protestáns bibliafordításokból hiányzik. Az európai festészetnek Raffaellótól Rembrandtig, a zenetörténetnek Händel csodálatos szépségű oratóriumától a legújabb kortárs amerikai Floyd operájáig gyakori témája Zsuzsanna esete. A történet lényege, tisztelt képviselő-társaim, hogy két tekintélyes, a közösségben nagy megbecsülésnek örvendő, öreg bíró szemet vet a fiatal férjes asszonyra, Zsuzsannára, meglesik fürdőzés közben, majd megtámadják, de Zsuzsanna ellenáll, és végül elmenekül. Hogy az így megghiúsult kísérletért járó súlyos büntetést elkerüljék, hamisan megvádolják Zsuzsannát, hogy egy ifjúval megcsalta a férjét. Mivel befolyásuknál fogva hitelt adnak szavaiknak, Zsuzsannát csak az isteni igazságszolgáltatás közbe-jötte menti meg a halálbüntetéstől. Hamis vádjukért a vének végül életükkel fizetnek.

Tisztelt Ház! A hamis, alaptalan vádaskodás sajnos nem csupán a bibliai idők sajátja *[Közbeszólások és taps az MSZP soraiból]*, manapság is sokan vannak, akik saját bűneik eltakarása végett nagy nyilvánosság előtt hamis vádakot szórnak azokra, akik tisztán tudtak maradni. Ezek nem tűrik mások tisztaságát, hiszen így feltűnőbb az a piszok, ami őrajtuk van. *[Derűltség az MSZP soraiban. Taps a kormánypártok soraiban.]* Az ország, a polgárok ügyeit jobbító programok híján saját múltbeli,

korrupt tetteik eltakarására az előző kormánykoalíció pártjai az elmúlt hónapokban meg nem szűnő rágalomhadjáratba kezdtek. *[Moraj az MSZP soraiban.]* Az egyik volt kormánypárt vezetője joghézagokról beszélt, miközben valójában inkább saját és pártja korábbi, az adófizetők pénzét elherdáló magatartására irányuló emlékezháziának hézagjait kellene kitöltenie. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! A kormányt és a kormányzó koalíciót a legdurvább támadás azonban az előző kormány legsúlyosabb korrupt hagyatékának a felszámolására irányuló törekvései miatt, a Postabank ügyében éri. *[Közbeszólások az MSZP soraiból.]* Ma azok vádolják a mai kormányt a Postabank ügyeinek rendbetétele miatt, akik hosszú éveken át maguk voltak haszonélvezői és a kormányon belüli csendestársai a magyar adófizetők állami segédlettel történő, kollektív kirablásának. *[Közbeszólások az MSZP soraiból. Közbeszólások a kormánypártok soraiból: Így van! Taps a kormánypártok soraiban.]*

Igen tisztelt képviselőtársaim, el kell hogy ismerjem itt, az ország nyilvánossága előtt, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Pártnak van köze a Postabank ügyéhez. *[Közbeszólások és derűltség az MSZP soraiban.]* Közünk pedig az ügghöz nem más, mint hogy a Fidesz volt az a párt, amely az óriási ellenerővel szemben is vállalta, hogy felszámolja a hatalmas csődtömeget, amely egyes politikusok magánkasszájaként annyi kárt okozott a magyar polgároknak. *[Közbeszólás az MSZP soraiból: Ez igaz!]* Ma már látszik, hogy a bank és az előző kormány tudatos tevékenységének eredményeképpen az adófizetőknek okozott kár több száz milliárd forintba rúg. *[Derűltség az MSZP soraiban.]*

Tudtuk, hogy az ügyben érintettek hatalmas támadást fognak indítani, ez történt az elmúlt hetekben *[Vancsik Zoltán közbeszól]* – jó okuk van erre, tisztelt Országgyűlés. Míg a Postabank kormányzati, rendőrségi és parlamenti vizsgálata hamarosan lezárul, saját érintettségükről akarják elterelni a figyelmet, összemossa az ügy megoldóját annak okozójával *[Moraj az MSZP soraiban]*, van tehát miről elterelni a figyelmet. Jó okuk van rá, tisztelt Ház, hiszen zavarják őket a kormány mindmáig magas népszerűségi mutatói *[Derűltség az MSZP soraiban]*, és a hamis vádaskodástól sem visszariadva el akarják terelni a polgárok figyelmét a valódi, érdemi eredményekről – van miről elterelni a figyelmet, tisztelt Országgyűlés.

Azt akarják, hogy a közélet vitái az ő bizonyítatlan vádjaikról szóljanak, és ne arról, ami a magyar polgárokat igazán érdekli, vagyis arról, hogy a kormány odafigyel a családokra, hogy ma az emberek jobban élnek, mint tavaly *[Közbeszólások és derűltség az MSZP soraiban];*

hogy csökkentek az egyetemi taníttatás költségei; hogy az idén egy átlagos család 140 ezer forinttal kap többet azért, mert ez a kormány vezeti az országot; hogy jövőre újból járni fog a családoknak a gyed; hogy a kormány fel kívánja számolni a korrupciót és visszaállítja a szabadság rendjét; hogy a kormány betartotta a választóknak tett ígéreteit. [Vancsik Zoltán: Olvasd fel a 23. pontot!]

Tisztelt Ház! A Fidesz és a kormány ellen a mentelmi jog fedezékéből intézett igaztalan támadások valójában nem a Fideszt támadják, hanem a jóérzésű magyar polgárokat, akik örülnek annak, hogy a XX. század legkorruptabb négy éve után jobb idők köszöntöttek erre az országra. [Közbeszólások az MSZP soraiból.]

Tisztelt Ház, tisztelt ellenzéki képviselőtársaim: Zsuzsanna példája intő jel a hazug vádaskodóknak. Köszönöm a figyelmet. [Taps a kormánypártok soraiban.]

AZ ELTÜNTETETT SZERKESZTŐSÉG, AVAGY A NAGYVILÁG KIFOSZTÁSA

*Azonnali kérdés megtárgyalása a Magyar Országgyűlésben
„Az eltűnt szerkesztőség, avagy a Nagyvilág kifosztása” című
vitában, 1999. szeptember 7.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Asszony! Tisztelt Államtitkár Úr! Egy olyan ügyről kell itt a Házban szólnom, amelyről eddig azt hittük, hogy csak a kommunizmus legsötétebb éveiben történhetett meg Magyarországon.

A sajtószabadság súlyos sérelme, a kultúra ellen elkövetett merénylet, hogy egy polgárjogi vita eredményeként a Nagyvilág című patinás magyar irodalmi folyóirat és műhely szerkesztőségét a napokban a záruk lecserélésével titokban, jogellenesen kirámolták. Eltűntették a szerkesztőség bútorait, irodai felszereléseit és sok ezer könyvet, folyóiratokat, valamint a Nagyvilág teljes archívumát. Elvitték a folyóirat kinyomtatott, postázásra, terjesztésre váró legújabb számát, így ma Magyarországon – behoztam a példányt – valószínűleg én vagyok az egyetlen olyan olvasó, akinek mind a Nagyvilág első, 43 évvel ezelőtti, illetve egyben az 1999-es augusztusi szám is a birtokában van. Nem azért, mert ez az 56-os szám olyan kuriózum lenne, valóban kuriózum, a kuriózum azonban sajnos a legújabb szám, amelynek a terjesztésére nem kerülhet sor, hiszen erővel megakadályozták.

Tisztelt Ház! Demokratikus országokban egy ilyen esetet a szolidáris sajtó óriási felháborodása kísérne, most Magyarországon a Magyar Nemzet című lap kivételével még a merénylet hírét sem közölték. A többi néma csendben van ebben az ügyben.

Kérdésem célja a figyelemfelhívás, és az, hogy a minisztérium segítségét kérjem egy fontos szellemi műhely megmentéséhez. Abban is bízom, hogy azok a személyek és testületek, lapok, akik oly gyakran emelik fel a szavukat ennél jóval jelentéktelenebb, sokszor mondva-csinált ügyekben, most lépni is fognak, és tiltakoznak majd a jogsértő eljárás ellen.

Kérdezem ezért az államtitkár urat, hogy a minisztérium tesz-e valamit annak megakadályozására, hogy ez a felbecsülhetetlen szellemi érték fennmaradjon, és a Nagyvilág megfelelő körülmények között jelenhessen meg. Várom a válaszát. [*Taps a Fidesz padsoraiból.*]

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Kérdésére a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának politikai államtitkára, Várhegyi Attila úr válaszol. Államtitkár úr!

VÁRHEGYI ATTILA, A NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTERIUMÁNAK ÁLLAMTITKÁRA: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! Tisztelt Képviselő Úr! Mint ahogy ön említette, a Magyar Nemzetben, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma sajtónyilatkozatában olvasható, hogy megdöbbenőnek és elfogadhatatlannak tartunk minden olyan atrocitást, amely a nemzeti kultúra bármely értékével szemben történik.

Bár a dolog jogi vizsgálata nem a minisztérium tárgykörébe tartozik, az azonban már jól látható, hogy jogerős bírósági végrehajtás hiányában – természetesen egyetértek önnel ebben – jogellenes lépésre került sor. Érdekes, valóban, az is, hogy a betörés nem fájt és nem zavarja azokat az erőket, akik oly gyakran szoktak fogadatlan vagy fogadott prókátorai lenni ennél jóval kisebb jelentőségű ügyeknek.

Ezzel együtt tájékoztatást kértünk az Országos Rendőr-főkapitányságtól, amely azt a tájékoztatást adta, hogy az V. kerületi rendőrkapitányság rendelt el feljelentés-kiegészítést az ügyben. Mi pedig felvettük a kapcsolatot a Nagyvilág főszerkesztőjével, és abban állapodtunk meg, hogy szemben az 1997-ben eljáró miniszterrel, a magunk részéről nem a kiköltöztetést tartjuk szükségesnek, hanem a segítségnyújtást. Így 1999-ben 10 millió forintos, 2000 és 2005 között pedig évi 20 millió forintos támogatást kívánunk nyújtani a Nagyvilágnak, azzal együtt, hogy – a Petőfi Irodalmi Múzeum főigazgatójával egyet-

értésben – a Magyar Irodalom Házában méltó szerkesztőségi elhelyezést biztosítunk a folyóirat számára.

Már most szeretném jelezni a tisztelt Háznak, hogy hasonló megoldás kimunkálásán dolgozunk más, a nemzeti kultúra értékeit hordozó, akár múltjában, akár jelenében értékeit hordozó folyóiratoknak történő segítségnyújtás ügyében.

Kérem a válaszom elfogadását. [*Taps a Fidesz padsoraiból.*]

A KÖZBIZTONSÁG ALAKULÁSÁRÓL

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„A közbiztonság alakulásáról” című vitában, 1998. október 18.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Egy neves közgazdász az üzleti szereplők várakozásainak gazdaságra gyakorolt hatásával kapcsolatban jegyezte meg, hogy „egy földre ejtett gyufa gyakran óriási pánikot kelt egy zsúfolt színházban”.

Tisztelt Ház! A kormány a gazdaság szabályozásának irányítójaként komoly felelősséget visel a várakozások megalapozását illetően. Gondoskodnia kell arról, hogy a gazdasági élet színházában megelőzze a pánikot. Ez a képesség nagyban meghatározza, hogy a gazdasági szektor milyen bizonyítványt állít ki a kormányról, és ez a hitelesség egyik alapkőve. Tavaly már a büdzsé vitájának a kezdetén kiéleződtek azok a viták, amelyek a kormány által megalapozottnak ítélt 1999. évi költségvetés vérmérséklettől függően radikális vagy enyhe kiigazítását helyezték előtérbe. Pedig Galbraith amerikai közgazdász szerint kétfajta közgazdász létezik: az egyik az, amelyik nem ismeri a jövőt, a másik pedig nem ismeri be, hogy nem ismeri a jövőt.

Már a negyedik negyedév kezdetén, gyakorlatilag az elmúlt gazdasági év értékelése kapcsán elmondhatjuk, hogy a parlament és a kormány, amikor a parlamenti többség megszavazta az idei költségvetést, jól számolt. A kormány számításainak helyességét utólag a gazdasági szaksajtó is elismeri. Hadd idézzek a Világgazdaság minapi számából, amelynek címe: *Megcáfolt jó sok*. Idézem: „Diadalt ülhét a magyar kormány az elemzők felett. Az októberben közzétett statisztikai adatok szinte minden előzetes pesszimizmusra rácáfolnak, az ipari növekedés gyorsabb, a fizetési mérleg jobb, a GDP nagyobb, mint azt a többség néhány hónapja várta volna. Mintha semmi sem történt volna, a folyamatok úgy alakulnak, mint ahogyan azt egy éve tervezték.” [*Taps a Fidesz soraiból.*]

Az év elején sokan nem hitték, hogy a magyar gazdaság kedvezőtlen körülmények között is rendkívüli eredményekre képes. Ma már kijelenthető, hogy idén legalább 4 százalékos lesz a gazdasági növekedés. Mindez olyan egyensúlyi feltételek mentén történik, amelyek a mértékadó elemzők szerint is a növekedési pálya fenntarthatóságát segítik elő. Fontos, hogy itt nemcsak egyszeri adatokról, nem pillanatképről van szó, hanem folyamatról, tendenciáról.

A hitelesség kedvéért idézzünk néhány tényadatot! Az első negyedéves GDP 3,3 százalékos növekedést követően a második negyedévben 3,8 százalékos növekedést mért, és a harmadik negyedéves gyorsuló növekedés esetén a 4 százalék fölötti növekedés is elképzelhető, mert az egész éves GDP-számításnál nem egyszerűen a negyedévek számtani átlagának a kiszámításáról van szó. Az ipari termelés üteme gyorsul. Augusztusban az év-év index 9,5 százalékos növekedést eredményezett.

A munkaerő kihasználtsága tovább fokozódott. A munkanélküliségi ráta 6,8 százalékra csökkent. Ez azt jelenti, hogy számos új munkahely jött létre, és a jövőben is biztosíthatom, hogy a kormány szándéka, hogy biztosítani kívánja azokat a feltételeket, hogy Magyarországon minden tisztességes ember, aki dolgozni akar, majd dolgozhasson is. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

A kormány ennek feltételeit kívánja megteremteni. Az áremelkedés szintén egyszerűen lehet ebben az esztendőben, az eddig eltelt időszak rátája 9,8 százalékos volt. Jövőre is hangsúlyos szerepet kap a Nemzeti Bank és a kormány összehangolt antiinflációs politikája, így a hatósági árak szabályozása és a kamatpolitika kérdése. Így érhető el a ciklus végére tervezett 3,5-4,5 éves áremelkedési ütem. A növekedés az egyensúly megborulása nélkül következett be, tisztelt képviselőtársaim, amelyet a folyó fizetési mérleg helyzete is jól tükröz. Többek között az augusztusi többletnek köszönhetően a nem adósság jellegű befektetések fedezetet nyújtanak a hiány finanszírozására.

Tisztelt Ház! A kormány, a kormánypárti frakciók nem a saját vállukat veregetik akkor, amikor a gazdaság kiemelkedő teljesítményeiről beszélnek az év viszontagságait is beleszámítva. Az érdem, tisztelt képviselőtársaim, a gazdaság szereplőie, a tisztességesen dolgozó polgároké. Nem szabad azonban arról sem elfeledkezni, hogy az államnak, a kormányzatnak van szerepe az említett szabályozóknak, a kereteknek a meghatározásában. Többek között azért, mert eloltja azokat a látszattüzeket, pánikkeltő kísérleteket, amelyek tüzet kelthetnek ebben a képzeletbeli színházban.

Tisztelt képviselőtársaim! Míg 1998-ban Cseh- és Horvátországban csökkent az egy főre jutó bruttó nemzeti termék, addig Magyarországon ez 80 dollárral emelkedett. Akinek nem tetszik, hogy borús jóslatait megcáfolva a kormány tavalyi gazdasági előrejelzései beigazolódnak, azoknak egy amerikai újságíró szavait tudom idézni: „Ha nem tetszik nekünk egy információ [Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret leteltét], azt propagandának minősítjük, ha tetszik, akkor információ.”

Köszönöm, hogy meghallgattak. [Taps a kormánypártok pad-soraiban.]

A MAGYAR GAZDASÁG HELYZETÉRŐL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Be nem teljesedett jóslatok” című vitában, 1999. november 8.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! Teiresiasz – az ókori Görögország talán leghíresebb jósa – elvesztette a szeme világát, mégis a jövőbe látott. Talán ezzel is jelképezte a görög mitológia, hogy sokszor a fától nem látni az erdőt. Igazi jövőbe látás csak elfoglultságok nélkül lehetséges, különben a jóslat helyett jövőbe vetített vágyakról, rosszabb esetben pedig szándékos rosszindulatról van szó.

A költségvetés, a gazdasági tervezés óhatatlanul tartalmaz a száraz és egzakt közgazdaság-tudomány mellett bizonytalansági elemeket, természeti, politikai, külgazdasági katasztrófák, földindulások esetleges jövőbeli bekövetkezésének a mérlegelését, sőt számos pszichológiai elemet is. Közeledve az 1999. év végéhez és készülve a következő esztendőre, érdemes visszatekinteni, hogy az elmúlt évben ki bizonyult higgadt jósnak és ki kiáltott farkast ok nélkül.

Tisztelt Ház! A tavalyi parlamenti költségvetési vitában jó néhány ellenzéki képviselőtársam tamaskodott a kormány által előre jelzett inflációs terveket illetően. Elnézést kérek, de néhány képviselőtársunk nevét kell hogy emlegessem. Majdnem pontosan egy éve, tavaly november 17-én Takács Imre MSZP-s képviselőtársunk úgy vélekedett, hogy „a megtakarítások mérséklődése az inflációra is kedvezőtlen hatással lehet, ami a költségvetés kulcsszámát, a 11 százalékos tervezett inflációt is esetleg növelheti”. Hasonlóan vélekedett ugyanezen a napon a Trend-Prognózis gazdaságkutató intézetet is elnöklő MSZP-s dr. Nagy Sándor, aki azt mondta a kormány inflációs prognózisáról, hogy „azt merész feltételezésnek érzem”. A szocialista

politikus szakértők sorában ismerősen cseng Akar László neve is önöknek, aki korábban a PM államtitkára volt, ma pedig – a legutóbbi sajtóhíradások szerint – Princz Gáborral vállalkozásokat közösen fenntartó Gazdaságkutató Intézet egyik vezetője. Ő már nem csupán a kormány inflációs előrejelzését vonta kétségbe, hanem a költségvetés összeomlását jövendölte egy napilapban '98., tavaly november 26-án. Állítása szerint „nagy valószínűséggel jön az 1999-es pótköltségvetés”.

A Népszava az idei év március 1-jén a költségvetési bizottság szocialista elnöke, Szekeres Imre hasonló véleményét adta közre, miszerint „lehet, hogy pótköltségvetésre lesz szükség”. A hazai Vörös Rébék messzire hangzó károgása külföldi elemzőkre is hatott, legalábbis a Népszabadság főcíme szerint az idén márciusban „Pótköltségvetést jósol az Economist”.

'99. április 10-én a Magyar Nemzetben a szocialista Nagy Sándor – idézem – „akár pótköltségvetést is” lehetségesnek tartott.

A fenti idézetekkel szemben a kormány inflációs várakozásai beigazolódtak, pótköltségvetésről pedig már senki nem beszél. Ehelyett egy vezető gazdasági napilap november 4-ei száma csupa jó hírről ad számot. Eszerint októberben szufficittel zárt az államháztartás, a hiány az egész évre előirányzottak mindössze 95-97 százaléka csökkent, a megelőző havi 106 százalékos szintről.

Ugyancsak jó hírek érkeznek az iparból. Az ipari termelés volumene jelentős mértékben nőtt szeptemberben. „A vártnál jobban javult a külső egyensúly” – ez is még idézet ebből a napilapból. Szeptemberben a folyó fizetési mérleg az előzetes számítások szerint 93 millió dolláros hiánnyal zárt, ami 233 millióval jobb, mint tavaly ilyenkor. Még az egészségügy területén is – idézem a lapot – „példátlan módon az Egészségbiztosítási Alap több alkasszájában megtakarítás van a tervekhez képest”. A gazdaságból érkező jó hírek nem a kormányt, hanem a gazdaság szereplőit dicsérik elsősorban. Azt azonban nehéz elvitatni a kormánytól, hogy a keretfeltételeket biztosítja a gazdaság fejlődéséhez.

A gazdasági döntések meghozatalakor fontos szerepet játszik egy ország kormányába vetett bizalom. A gazdaság szereplői idén láthatták, hogy érdemes a kormány előrejelzéseiben és számításaiban bízni. Öröndetes lenne most, amikor a költségvetési vita folyik, ha mindazok, akik az elmúlt időszakban hamis prófétának bizonyultak, nem ismételnék meg menetrendszerű és az idén már bebizonyosodottan hamis világvége-jövendöléseiket is. Hallhattunk ilyen eleget

az elmúlt hetekben a költségvetési vitában az infláció előrejelzésével kapcsolatban.

Tisztelt Ház! Kerek évszámok, ezredfordulók érkeztek a megelőző korokban számos sarlatán riogatta a hiszékeny embereket. Bízom benne, hogy a 2000. év előestéjén kevesebben terjesztik majd tévtanaikat.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypárti pad-sorokban. Csurka István tapsol.]*

A LAKHATÁS TÁMOGATÁSÁRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A lakáscélú támogatások új rendszeréről” című vitában, 2000. január 31.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz programjának kulcsa a családok életfeltételeinek javítása. Mi, fideszes és kereszténydemokrata képviselők azt szeretnénk, hogy a statisztikailag kimutatott makrogazdasági növekedés a családok számára is minél inkább érezhetővé váljék. Az eddigi kormánydöntések, parlamenti határozatok ennek a célnak rendelődtek alá. Ezért bevezettük, majd pedig megnöveltük a gyermekek után járó adókedvezményt, alanyi jogúvá tettük a gyest és a családi pótlékot, és bevezettük a gyedet.

A tanulás szintén a családokat segíti, ezért eltöröltük az egyetemi tandíjat, és nem szed már az állam forgalmi adót a tankönyvek után.

Tisztelt Ház! A gyermekvállalásnak azonban van még egy további fontos előfeltétele, ez pedig az igazi otthon megléte. A Fidesz képviselőcsoportjának legfontosabb feladata, hogy segítse a családokat saját otthonuk megteremtésében. Egy ház vagy lakás felépítése, megvásárlása, de akár felújítása is tetemes összegbe kerül. Egy átlagos fiatal magyar család, különösen ha megtakarított pénzzel nem rendelkezik, eddig nem is gondolhatott saját otthonra. A lakásvásárlás a gazdagabb országokban is elsősorban hosszú távú hitelekkel történik, nálunk mindeddig megfizethetetlenül magasak voltak a hitelkamatok. Ezért gondolják a fideszes és kereszténydemokrata képviselők, hogy a fiatalok lakásépítését elsősorban azzal tudjuk támogatni, ha a lakáshitelek havi törlesztési díját minél jobban leszorítjuk. Ehhez a hitelkamatok csökkentése és a kölcsönszerződések lejáratí idejének meghosszabbítása szükséges. Ezért a most létrehozott, új állami jelzálogrendszerrel a holnapi naptól a kamatok lényegesen alacsonyabbak

lesznek a kereskedelmi bankok jelenlegi kamatainál. *[Taps a kormány-pártok soraiban.]*

A hitel kamatainak egy részét az állam ráadásul át is vállalja. A gyermeket nevelők és fiatal házaspárok további kamatfizetési támogatást kapnak; 2000-ben az otthonteremtést összesen 71 milliárd forint központi költségvetési támogatás segíti, amelyet további jelentős önkormányzati támogatási rendszer egészít ki. Magyarul: széles rétegek számára elérhetővé válik az otthon építése.

Öröndöses módon egy nyilatkozat szerint mára már a Szocialista Párt is eljutott arra a felismerésre, hogy – idézem – „A biztonságos családi élethez, a jövő nemzedék felneveléséhez igazi otthonra van szükség. A szocialisták a valódi segítség formáit keresik.” Ha csak most vált világossá az MSZP számára, hogy ez megoldandó probléma, akkor egy kicsit elkéstek. Ha már 1994-ben, amikor kormányra kerültek, látták a problémát, akkor az említett szocialista segítségkeresés olyasmi, mint a Szent Grál keresése a kerekasztal lovagjai számára – keresik, keresik, de évek óta nem lelik.

Tisztelt Ház! Nyilatkozataikat olvasva az a benyomásom, hogy az MSZP nem ismeri eléggé a kormány lakásprogramját, ami több okból is szerencsétlen dolog: egyrészt ha a Szocialista Párt tagjai saját pártjuknak hisznek, akkor hátrányos helyzetbe kerülhetnek saját lakásépítési terveik megvalósításánál, amit természetesen fájlnának; másrészt – ami súlyosabb – tájékoztatatlanságukban félretájékoztatják az embereket. Külön örömet jelent számomra, hogy itt az MSZP-nyilatkozatokban megfogalmazott aggodalmakat eloszlathatom.

Tisztelt képviselőtársaim! A kormány lakásprogramja az átlagot el nem érő jövedelműek lakáshoz jutásának támogatására is tartalmaz megoldást. A jelenlegi központi költségvetési támogatás igénybevételenek lehetősége ki fog terjedni majd használt lakás vásárlására, bérlakások építésére, a régi hitelek törlesztésének támogatására, a gyermektelen fiatal házaspárok számára is lehetővé fogja tenni a támogatások igénybe vételét. A további program alapján a kormány a későbbiekben a hiteltámogatások mellett a szerényebb jövedelműeknek nyújtott támogatásokról is rendelkezik majd. Fontos, hogy az állampolgárok számára világos legyen, milyen támogatási formákat vehetnek igénybe, ezért a kormány könnyen elérhető tájékoztatást fog nyújtani az érintettek felmerülő kérdéseire.

Tisztelt Ház! A lakástámogatási rendszer már a közgazdász közvélemény támogatását is élvezi. Az egyik legtekintélyesebb hazai gazdasági hetilap nagyon pozitívan nyilatkozott erről a rendszerről.

Miután az ellenzéki Szocialista Párt egyedül maradt a polgárokat szolgáló új lakástámogatási rendszer elutasításával, javasoljuk képviselőtársainknak, hogy rombolás helyett inkább *[Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az időkeret leteltét]* segítsék az új rendszer bevezetését, esetleges hibáinak kijavítását.

Tisztelt képviselőtársaim! Működjünk együtt annak érdekében, hogy ebben az országban minél több család, minél több ember tudjon saját otthonhoz jutni!

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

A CIÁNSZENNYEZÉS OKOZTA ÖKOLÓGIAI KATASZTRÓFÁRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Tisza folyó ciánnal való szennyeződése” című vitában, 2000. február 28.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Miniszterelnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Az ember felelőtlenségének borzasztó és ma még beláthatatlan következményeivel szembesülhettünk az elmúlt hetekben. A ciánszennyezés ökológiai katasztrófát idézett elő a Szamos és a Tisza és most már a Duna térségében is, polgárok százezreinek lakóhelyén, és ezzel megélhetésüket, otthonukat közvetlenül is veszélyeztetve. A Tisza és a Szamos sajátos, egyedülálló élővilágának egy jelentős része kipusztult, s nemcsak a halak, hanem a tápláléklánc számottevő hányada is. A folyóhoz alkalmazkodó életformák, a halászat, az ártéri gazdálkodás, vendéglátás, nemzeti kultúrkincseink szintén részben ellehetetlenültek, a károk egy része helyrehozhatatlan.

„Napjaink realitása Földünk sebezhetősége” – mondotta Kennedy elnök. A súlyos katasztrófa fel kell hogy hívja a figyelmünket az emberi felelősségre, mindannyiunk felelősségére, amellyel tartozunk önmagunknak, környezetünknek, de leginkább utódainknak. „A Föld valódi tulajdonosai még nem születtek meg” – tartja egy amerikai közmondás. A minket követő generációk sora, gyermekeink és unokáink fogják minősíteni mai tetteinket. Utódaink fognak ítélni felettünk, ezt sose felejtjük el! A katasztrófa bizonyítéka annak, hogy szempillantás alatt veszhet el, pillanatok alatt lehet semmivé az, amit örökkévalónak és mindig természetesnek hittünk: környezetünk biztonsága. Környezetünk biztonsága, tisztelt képviselőtársaink, egyet jelent családunk biztonságával, saját biztonságunkkal. A kettő elválaszthatatlan egymástól. Legfőbb értékeink a levegő, amit belélegzünk, a víz, amelyet elfogyasztunk, a föld, amely táplál bennünket.

A világ pusztításai ellen kizárólag együtt, közös összefogással védekezhetünk. A katasztrófák hívják fel figyelmünket a megelőzés és a védekezés elkerülhetetlenségére.

A Szamos és a Tisza térségében kialakult katasztrófa a nemzet, az ország közös tragédiája. A kárelhárítás, a turizmus visszaesése a régióban is túlmutató gazdasági hátrányt okozhat. A legsúlyosabb károk azonban a szűkebb térségben érvényesülnek. Az ott élők, az önkormányzatok, a kormány hozzáállása megelőzte a még súlyosabb szennyezés kialakulását, az emberi élet, az egészség, az ivóvíz közvetlen veszélyeztetését. Vitathatatlan, hogy az elmúlt időszak egyik legnagyobb európai környezeti katasztrófája az egész országra jelentős hatást gyakorolt. Az elpusztult állatállomány, az állatok haláltusájának a látványa megrázta az ország közvéleményét. Országszerte érzékelhetőek az együttérzés jelei mindazokkal, akik úgy érzik, a Szamos és a Tisza megmérgezésével a megélhetésüket veszítették el, hálójuk üres marad a következő években.

Tisztelt Ház! A polgárok válasza a katasztrófahelyzetre mintát állít mindnyájunk elé. Az érettség, bölcsesség, amellyel megelőzték a komolyabb veszélyt, az emberi életben keletkező károk kialakulását, az a segítő szellem, amellyel az ország számos pontján magánszemélyek és szervezetek felajánlották segítségüket, rendkívüli felelősségérzetről és együttérzésről tanúskodik.

A térségben kialakult természeti károkat orvosolni kell. A létbizonytalanságba kerülteket a kormány sem hagyhatja magára. Ugyancsak megkerülhetetlen az a kérdés, tisztelt képviselőtársaink, hogy milyen nemzetközi kárfelelősségi rendszer kialakítása szükséges. A felelősség ugyanis nemcsak egy-egy vállalaté, hanem másodlagosan az államé is, amelynek vagy nem elég szigorúak a környezetvédelmi szabályai, vagy elég szigorúak, de azokat nem tartja be.

Tisztelt Ház! Ha nem leszünk képesek megállítani környezetünk további rombolását, jövőnk múlt időbe kerülhet. Környezetünk, a természet védelméért mindannyiunknak tenni kell, együtt, saját magunk és gyermekeink jövőjéért!

Köszönöm, hogy meghallgattak. [Taps.]

A MAGYAR RÁDIÓ ÉS A HUNGÁRIA TELEVÍZIÓ KÖZALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA ELNÖKSÉGÉNEK MEGVÁLASZTÁSÁRÓL

Hozzászólások a Magyar Országgyűlésben „A Magyar Rádió és a Hungária Televízió Közalapítvány kuratóriuma elnökségének megválasztásáról” című vitában, 2000. február 29.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciója sajnálattal vette tudomásul azt a helyzetet, amely mára kialakult [*Derűlttség az MSZP és az SZDSZ soraiban*], vagyis azt, hogy ismételten egyoldalú kuratóriumok állhatnak fel két fontos közszolgálati média tekintetében. [*Zaj.*] Ez a helyzet valóban sajnálatos.

Egyetértek Kovács László frakcióvezető úrral, aki azt mondta, hogy ezért az Európai Unió, illetve egyes országok várhatóan kritikával fogják illetni Magyarországot. Mi is úgy gondoljuk, hogy az európai normák súlyos megsértése az, amit az ellenzék ebben a tekintetben művel [*Élénk derűlttség az MSZP és az SZDSZ soraiban*], vagyis hogy megegyezésképtelenségével az Országgyűlés, illetve Magyarország jó hírét teszi kockára.

A helyzet ugyanis, tisztelt képviselőtársaim, az, hogy a médiatörvény egyértelműen rendelkezik arról, hogy a médiakuratóriumokba, azok elnökségébe az egyes ellenzéki pártok, bocsánat, az egyes oldalak [*Derűlttség és taps az MSZP és az SZDSZ soraiban*] – az ellenzék, illetve a kormánypárt oldala – állítanak jelölteket. A médiatörvény elég egyértelműen beszél erről, és nagyon sokszor esett már szó arról, hogy egyetértéses, konszenzusos jelölésre van szükség ezekben a kérdésekben. [*Mozgás és zaj.*]

Az ellenzéki pártok követhették volna a kormánypártok példáját, amelyek néhány hónappal ezelőtt mind a Magyar Televízió, mind pedig a többi médium esetében megegyeztek a kérdésekről, méghozzá méltányosan, a számarányokat sok esetben figyelmen kívül hagyva, hiszen a Magyar Demokrata Fórum, a Független Kisgazdapárt és a Fidesz egy-egy médiakuratórium elnökségének az elnöki tiszttét kapta meg a köztük lévő méretbeli különbségek ellenére is.

Vagyis azt gondolom, hogy az ellenzéki pártok megegyezésképtelensége okozza a jelenlegi helyzetet [*Taps a kormánypártok soraiban*], ami sajnálatos a kiegyensúlyozott médiatájékoztatás tekintetében. Amennyiben önök megteremtik a törvényes feltételeket, mi készek vagyunk arra, hogy szavazzunk a médiatestületek kiegészítéséről. Azt

viszont nem tudjuk elfogadni, hogy önök a saját hibájukat [*Felzúdulás, mozgás és zaj az MSZP és az SZDSZ soraiban*] a kormánypártokra kívánják rákenni. Ez elfogadhatatlan számunkra. Kérjük, egyezzenek meg ebben a kérdésben. Köszönöm a megtisztelő figyelmüket. [*Taps a kormánypárti oldalon.*]

[...]

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A javaslatom a következő. Miután az imént a Duna TV-vel kapcsolatos Hungária Televízió Közalapítvány kuratóriumának megválasztása nem sikerült, és az elnök úr felszólítása alapján tanulmányoztuk a médiatörvény megfelelő passzusait, azt szeretnénk kérni – miután minden feltétele megvan annak, hogy ezt a jelölést közösen, hasonlóképpen a három frakció közös jelöléseként, vagyis a kormánypárti oldal jelöléseként megismételjük, ennek következtében szeretném kérni –, hogy ennek a dokumentumnak az elkészüléséig rendeljen el szünetet – megfelelő szavazások után –, és kérném, hogy a közös javaslat benyújtásával a napirendet most egészítsük ki a Duna TV kuratóriumi elnökségének megválasztásával. Ennek következtében teljesítjük a médiatörvény megfelelő előírásait, vagyis lehetőség van az elmaradt, illetőleg nem megfelelő, nem eredményes szavazás pótlására.

Köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket. [*Taps a Fidesz pad-soraiban.*]

A GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS ÉS A KEDVEZŐ MAKROGAZDASÁGI HELYZET

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Gazdasági növekedés és a kedvező makrogazdasági helyzet” című vitában, 2000. június 19.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Engedjék meg, hogy egy idézettel kezdjem hozzászólásomat: „Az első negyedévi gazdasági folyamatok valamennyi magyarországi gazdaságelemző intézetet arról győzték meg, hogy az idén a fellendülés tovább tart majd. A kereskedelmi és a fizetési mérleg, továbbá az államháztartás is a tervezettek szerint, sőt akár még jobban is alakulhat.” A félreértések elkerülése végett, tisztelt képviselőtársaim, ezt a nyilatkozatot nem a kormányszóvivő jegyezte, hanem a Figyelő című gazdasági hetilap.

Tisztelt Ház! A folyamatosan bővülő, az Európai Unió átlagát kétszeresen meghaladó mértékű gazdasági növekedés nemhogy az egyensúlyi mutatók romlásával járt volna, hanem azok folyamatosan

javulnak. A polgári kormány új gazdaságpolitikájának köszönhetően tehát sikerült meghaladni a magyar gazdaság fejlődését hosszú éveken keresztül gúzsba kötő hamis dilemmát, mely szerint növekedést akarunk vagy egyensúlyt. A helyes választ a Fidesz – Magyar Polgári Párt már évekkel ezelőtt megadta, most pedig a koalíciós partnereivel együtt a gyakorlatban is bebizonyíthatta: természetesen egyensúlyt akarunk – növekedéssel együtt.

Tisztelt Ház! Néhány napja hozta nyilvánosságra a Központi Statisztikai Hivatal: az első negyedévi növekedés mindössze 0,2 százalékkal kevesebb, mint 7 százalék. Ez az adat a legmagasabb, amióta ilyen számok készülnek. A magyar gazdaság növekedése tehát lényegében elérte a bűvös 7 százalékot, azt a 7 százalékot, amit az előző kormány képviselői, önök, igen tisztelt ellenzéki képviselőtársaim, lehetetlennek tartottak.

Nem tanulságok nélkül való, tisztelt Ház, ha felidézzük az 1998-as választások előtti, a gazdasági növekedés mértékéről folytatott vitákat; a Fidesz akkor azt állította, hogy a gazdaságban benne van a 7 százalékos növekedés lehetősége. Az akkori kormánypártok és szakértőik reakciói több mint hevesek voltak. A szocialisták akkori miniszterelnök-jelöltje – akkor még csak egy volt [*Derűltség a Fidesz soraiban*] – győri kampánynyitóján életveszélyesnek minősítette a 7 százalék megcélzását, egy budai lakossági fórumon pedig a régi ötéves tervek jutottak eszébe a 7 százalékról. A Nagy Sándor képviselőtársunk által jegyzett Gazdasági Kutatóintézet szerint „a növekedési ütem gyorsítása egyúttal növeli az inflációt és veszélyezteti az egyensúlyt”. Petschnig Mária Zita neves pénzügyi szakértő a Népszabadság 1998. március 10-ei számában a következőket állította: „Sem a piac, sem a források oldaláról nem reális a 7 százalékos növekedés.”

Tisztelt hölgyeim és uraim! Nyilvánvaló: a politikai érdektől vezényelt borúlátás ezúttal is hamis volt. Az új gazdaságpolitikai modell eredményeképpen ma kiemelkedő mértékben növekszik a gazdaság, csökken a fizetési mérleg és az államháztartás hiánya, növekszik a foglalkoztatottság, csökken az infláció, még ha ez utóbbi a világpiaci olajárrobbanás miatt a vártnál szerényebb mértékben is; a munkanélküliség szintje az Európai Unió átlaga alatt van és tovább csökken.

Hadd emeljek ki még egy rendkívül fontos és egészen friss, örömteli adatot. Hosszú évek után először nemcsak a vámszabad területi, hanem a vámterületi gazdaság exportja is lényegesen növekedett, ez pedig fordulatot jelent, arra utal, hogy jó esély van a magyar gazdasági fejlődés szigetszerű jellegének oldására, a szűkebb

értelemben vett nemzeti gazdaság, a magyar vállalkozók és vállalatok felzárkózására.

Tisztelt Ház! Ma a rendkívüli gazdasági növekedést az export bővülése mellett a belföldi fogyasztás növekedése is serkenti. Mindez azt jelenti, hogy a gazdasági mutatók javulását immár nemcsak a vállalatok, hanem a fogyasztók széles rétegei is érzékelik. Az elmúlt évben a jövedelmek reálértéke 4 százalékkal, a lakossági fogyasztás pedig 5 százalékkal nőtt. Ezzel összhangban folyamatos a kiskereskedelmi forgalom bővülése; tavaly karácsonykor például mintegy 20 százalékkal többet költöttek a magyar polgárok ajándéokra, mint az előző évben.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz – Magyar Polgári Pártnak mindig is az volt a célja, hogy a polgárok számára érzékelhetővé és érezhetővé tegye azt a gazdasági növekedést, amely öröndetesen csaknem elérte a 7 százaléket.

Tisztelt képviselőtársaim! Az ismerttetett adatok tükrében döntsék el önök, hogy a gazdasági mutatók a volt szocialista pártelnök által megjövendölt életveszélyről vagy a gazdaság és az azt működtető polgárok, munkavállalók és vállalkozók életképességéről tanúskodnak-e.

Köszönöm figyelmüket. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

A LEGJOBB SZOCIÁLPOLITIKA: A JÓ FOGLALKOZTATÁSPOLITIKA

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„A kormány munkahelyteremtési eredményei” című vitában,
2000. szeptember 25.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! A legjobb szociálpolitika a jó foglalkoztatáspolitikai. A legjobb foglalkoztatáspolitikai pedig a gyors gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés. Minden ember számára biztosítani kell, hogy saját munkájával kereshesse meg a kenyerét.

Tisztelt képviselőtársaim! A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja támogatja a polgári kormányt abban a törekvésében, hogy minden munkaképes, dolgozni akaró ember jusson munkahe-lyhez, hiszen azok számára, akik nem jutnak álláshoz, a munkanél-külség százszázalékos. Örömmel mondhatom, hogy 1998 óta folya-matosan csökken azon honfitársaink száma, akik ebben a méltatlan helyzetben vannak. *[Bauer Tamás: 1994 óta!]* Ettől az időponttól kezdve

észrevehetően élénkül a munkaerőpiac, és erősödik a gazdaság természetes munkahelyteremtő képessége. A foglalkoztatottak korábbi jelentős létszámvesztéséből az elmúlt két esztendő alatt 210 ezret sikerült visszapótolni, ebből 130 ezer a nők, 80 ezer pedig a férfiak foglalkoztatásbővülésének köszönhető. A gazdasági növekedés foglalkoztatásösztönző hatása ma már az ország gazdaságilag elmaradottabb keleti régióiban is érzékelhető.

Tisztelt Országgyűlés! A magyar munkanélküliségi ráta ma jóval az Európai Unió átlaga alatt helyezkedik el, ez év második negyedévében 6,5 százalékot tett ki, míg az európai uniós országok együttes mutatója 8,3 százalék volt. A tartósan munka nélkül levők létszáma csökken, és a munkahelykeresés átlagos időtartama mérséklődik. A gazdaság élénk munkaerő-keresletére utal, hogy augusztusban a munkaerő-piaci szervezethez bejelentett munkaerőigények száma 23 százalékkal haladta meg az egy évvel ezelőtti munkaerő-keresletet. A megelőző hónapok bejelentéseivel együtt augusztusban összesen 90 ezer volt a rendelkezésre álló álláshelyek száma. A Központi Statisztikai Hivatal szeptember eleji adatai szerint a május-júliusi időszakban a munkanélküliek száma 265 ezer volt, vagyis 19 ezerrel kevesebb, mint tavaly ilyenkor. A munkaügyi nyilvántartások szerint a regisztrált munkanélküliek száma február óta folyamatosan csökken.

A munkaerő-piaci előrejelzés szerint a gazdaság jelenlegi helyzetében a munkaerő-piaci folyamatok stabilak és előreláthatók. E folyamatok regionális szinten is általános javulást mutatnak, az első fél évben a foglalkoztatotti létszám mind a hét régióban növekedett. A gazdasági élénkülés Magyarország keleti régióira is kiterjedt tehát, ami nagyon jelentős eredmény. Az egy évvel korábbiakhoz képest több mint 20 százalékkal bővült az álláshelyek száma az észak-magyarországi régióban. Az elmúlt hónapokban a legmagasabb munkanélküliséggel sújtott régiókat is élénk munkaerő-kereslet jellemzi. Legjobban, tisztelt képviselőtársaim, az építőiparban nőtt a létszám, de számottevően bővült az alkalmazottak száma a kereskedelem és a járműjavítás ágazatokban is. Örömteli eredmény, hogy a pályakezdekők között is csökken az állástalanok száma.

Tisztelt képviselőtársaim! Az álláshelyek teremtése nagyon fontos, de nem kevésbé lényeges kérdés az, hogy mennyit keresnek az emberek. Szomorú tény, hogy néhány ágazatban és régióban a minimálbér szinte egyben a legmagasabb bérrel is egyenlő. A kormány a minimálbér jelentős emelésével a legszegényebb és legkiszolgáltatottabb foglalkoztatottak helyzetén kíván javítani, jövőre a 40 ezerre,

majd 2002-ben az 50 ezer forintba történő emeléssel. Ez egyébként része annak a folyamatnak, hogy az elkövetkezendő két évben a bérek általában az eddigieknél nagyobb mértékben fognak emelkedni.

A munkahelyteremtés és a minimálbér drasztikus emelése lehetővé teszi a legszegényebb rétegek felzárkózását a középrétegekhez, és esélyt ad a felemelkedésre. Ezekkel az intézkedésekkel a polgári kormány hadat üzen a szegénységnek. Tisztelt képviselőtársaim! A Fidesz képviselőcsoportja ezt a küzdelmet teljes erejével támogatni kívánja.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. [*Taps a kormánypártok soraiból.*]

ÜGYRENDI JAVASLAT AZ ADÓKRA ÉS JÁRULÉKOKRA VONATKOZÓ EGYES TÖRVÉNYEK VITÁJÁBAN

*Engedély időkeretben való tárgyalásra a Magyar Országgyűlésben
„Az adókra, járulékokra és egyéb költségvetési befizetésekre
vonatkozó egyes törvények módosításáról” című vitában,
2000. szeptember 25.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Vita alakult ki az időkeret használatával kapcsolatban. Európában és a világ parlamentjeiben az időkeretes tárgyalás a fő szabály; a magyar parlamentben van az, hogy az időkeretre viszonylag ritkán kerül sor. Ennek következtében, ha megnézzük a szomszéd országok parlamentjeit vagy akár az Európai Unió parlamentjét, az Európai Parlamentet, láthatjuk, hogy mindenhol az időkeretes tárgyalással igyekeznek beosztani és az időgazdálkodás szempontjából biztosítani mind a hozzászólás lehetőségét – egyébként mandátumarányosan –, mind pedig azt, hogy időben befejeződhessenek ezek a viták, és a törvények megszülethessenek a maguk idején.

Egyébként felesleges az a küzdelem, amelyet önök folytatnak ezzel kapcsolatban, hiszen az adótörvények részletes vitája soha az elmúlt tíz esztendő során nem haladta meg a tíz órát. [*Közbeszólás az SZDSZ soraiban: Mert lusta volt az ellenzék! Mert ti voltatok ott!*] Ennek megfelelően teljesen értelmetlen olyasmit követelni, amikor az adótörvények részletes vitája négy óra, három óra, az elmúlt esztendőben meglehetősen alacsony volt. Nagyon gyakran előfordult, hogy éppen az ellenzéki képviselők nem tudták kitölteni, mint tavaly is, az adótörvényekkel kapcsolatos vitát, nem tudták felhasználni a teljes időt. De ez így volt minden időkeretes tárgyalásnál, általában inkább az ellenzéki oldalon maradnak meg a hozzászólási lehetőségek.

Egyébként pedig a házbizottság ülésén éppen az önök frakcióvezetője, Kuncze Gábor úr említette azt, hogy a tíz óra biztosan elég lesz arra [*Kuncze Gábor: Ezért nem kell időkeret!*], hogy ezt meg tudjuk tárgyalni; természetesen hozzátette, hogy ő ezt nem támogatja, de tíz óra elegendő lesz. [*Kuncze Gábor: De nem kell időkeret! Kérem jegyzőkönyvben rögzíteni, hogy a Szájer megint hazudik!*] És a házelnök úr pedig arra tett javaslatot, szemben az előbb elhangzottakkal, hogy 12 órára emeljük ezt az időkeretet, erre azonban az volt a válasz – ezt viszont a szocialisták képviselőjében jelen lévő frakcióvezető-helyettes úr mondta –, hogy erre nincs szükség.

Ennek megfelelően tehát az önök küzdelme ebben a tekintetben eléggé sajátos, mert házbizottsági ülésen másképpen viselkednek, mint itt a plénum előtt, és úgy próbálják feltüntetni az egyébként a Ház működése szempontjából technikai jellegűnek mondható intézményt, az időkeretet, mint valami politikai elnyomás eszközét. Ezek után kíváncsian várjuk, hogy önök kitöltik-e azt a tíz órát, amelyben önöknek lehetőségük nyílik hozzászólásra, és nehogy a felénél elfáradjanak és abbahagyják a hozzászólást.

Köszönöm szépen a figyelmet. [*Derűlttség, taps a Fidesz és az FKGP soraiban.*]

AZ ORSZÁG ELŐTT ÁLLÓ FELADATOKRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az ország előtt álló feladatok” című vitában, 2001. február 12.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Ház! Tisztelt Miniszterelnök Úr! A Fidesz – Magyar Polgári Párt és a Kereszténydemokrata Szövetség képviselői nevében szeretném megköszönni azt a valósághű helyzetértékelést, amit a magyar polgárok mai gondjairól, örömeiről és a polgári kormány teendőiről adott. Szeretném biztosítani önt és Magyarországot minden polgárát, hogy frakciónk biztos támasza a kormánynak országépítő tervei megvalósításában, az emberek életkörülményeinek javítására, gyarapodásra irányuló erőfeszítéseiben, és örülünk a közös eredményeknek; annak, hogy Magyarország maga mögött hagyta a legnehezebb esztendőket, és az ország lakosai egyre több jel szerint újraéledő bizalommal tekintenek a jövőbe.

Örülünk annak is, hogy az elmúlt hetekben, hónapokban nőtt a kormányba vetett bizalom, és az emberek egyre nagyobb számban ismerik el a kormányzat és a Fidesz – Magyar Polgári Párt erőfeszítéseit. [*Taps a kormánypárti padsorokban.*] Ez visszaigazolása annak, hogy

érdemes a közös célok megvalósításáért keményen dolgozni, hiszen ha nem is szemvillanásnyi idő alatt, de reális időn belül meghozza az eredményét, és minden bizonnyal ez okozza a közvélemény növekvő bizalmát a kormány és a Fidesz iránt is. S higgyék el, hogy ez a visszaigazolás, tisztelt képviselőtársaim, erőt ad nekünk, és könnyebbé teszi az új feladatok elvégzését.

Tagadni, bírálni, csak a bajokról beszélni persze mindig könnyebb, mint dolgozni és nekivágni hosszú évtizedek óta reménytelennek ítélt dolgok megoldásának. Az elmúlt több mint két év egyik legfontosabb eredménye éppen az, amiről a miniszterelnök úr is beszélt, hogy a polgári kormány képes volt új utakat keresni, és ez vezetett az átöröshöz az otthonteremtés, a családpolitika és az oktatás terén is.

Az eddig elhangzott egyetlen ellenzéki hozzászólás is másról szólt, mint amiről ez a mai vita valójában: pártpolitikai kérdésekről. Sem a miniszterelnök úr, sem pedig én nem a pártpolitikáról, hanem azokról a kérdésekről szeretnénk beszélni, amelyek az emberek mindennapjait érintik. Talán egyetlen kivétel volt, hiszen Szent-Iványi István említette a korrupció kérdését, amiben én messzemenőig egyetérték vele a Fidesz-frakció részéről. Demonstrálni is lehet gyakorlatilag néhány órán belül az elkötelezettséget arra, hogy a korrupció elleni küzdelmet éppen a parlamenti képviselőknél kezdjük, hiszen holnap kerül szavazásra az a törvény, amely a képviselők vagyonátvilágítását biztosította. Sajnálom, hogy az előjelek rosszak, hiszen az elmúlt heti házbizottsági ülésen mind a Magyar Szocialista Párt, mind pedig a Szabad Demokraták Szövetsége bejelentette, hogy ellene fog szavazni a korrupció megszüntetésére irányuló törvénynek. *[Zaj. Közbeszólások a kormánypárti padosorokból: Pfuj! Szégyen!]* Még itt a lehetőség egyébként, hogy változtassanak ezzel kapcsolatban.

Visszatérve a kritikákra: hiteles lenne a kritika természetesen azoknak a szájából, akik maguk saját irányító tevékenységük során nem az adóemelést tennék, szavaikkal ellentétben, és például kormányzati idejük alatt az egészségügyi kérdések tekintetében akár csak egyetlenegy lépést is tettek volna előre. *[Közbeszólások a Fidesz soraiból: Úgy van!]*

Tisztelt képviselőtársaim! Amint azt a kormányfő az imént elmondta, hazánk az új évezred elején újabb történelmi próbatétel előtt áll, a 2001-es, majd az azt követő évben Magyarország Európa újraegyesítésének befejező és egyben legnehezebb szakaszához érkezett. Az uniós tagságra való felkészülés komoly és nagy terhet jelent nekünk, törvényhozóknak is.

A kormány nemrégiben tekintette át a jogalkotás integrációs feladatait, és ennek alapján két év alatt több mint száz törvényt kell módosítanunk, illetve megalkotnunk, hogy teljesíthessük a magyar törvények illeszkedését az unió jogrendszeréhez.

Ennek a munkának az elvégzése komoly figyelmet és alapos, nyugodt, megfontolt munkát igényel.

Ez a feladat csak úgy teljesíthető, ha a parlament zajos és a polgárokat gyakran zavaró felszíni vitái nem terelik el a figyelmet az ország és az emberek valódi gondjairól. [*Bauer Tamás: Parlamenti vitára van szükség.*] Természetesen parlamenti vitákra szükség van. [*Bauer Tamás: Igen?*] Éppen ezért kezdeményeztem hetekkel ezelőtt, hogy az Országgyűlés két legnagyobb pártja üljön le egymással, és a viták megkezdése előtt beszéljen arról az ügyről, amely mindenki életét, gyermekeink jövőjét, az ország fejlődését alapvetően meghatározza, vagyis nem másról, mint a magyar polgárok életkörülményeinek európai szintre emeléséről, az uniós tagsághoz szükséges száznál több törvény megalkotásáról. Meggyőződéseim ugyanis, hogy az uniós csatlakozás nemzeti ügy, amely nemhogy csak az ország lakóinak kétharmadát, hanem minden magyart határon belül és határon túl érint.

Ezért javasoltam egy széles körű és rendszeres egyeztetést a Magyar Szocialista Pártnak, s szemben az általuk gyakran elmondottakkal, nem csupán a kétharmados törvényekben, hanem a neki átnyújtott, több száz törvényt tartalmazó lista 95 százalékában a rendes törvényekben is, amelyek elfogadásához amúgy normál esetben a világ országaiban nem szokták kérni az ellenzék egyetértését.

Tisztelt Országgyűlés! Mélységesen sajnálom, hogy kezdeményezéseink nem találtak megfelelő válaszra, a szocialisták nem tekintik az európai újraegyesítés parlamenti teendőit eléggé fontos kezdeményezésnek ahhoz, hogy arról egyeztessenek. A Fidesz számára ez a nézet nehezen fogadható el, és ezért azt a nézetet viszont visszautasítjuk, hogy az európai újraegyesítés ügye ne lenne minden magyar állampolgár kérdése. Az eset azt is igazolja – és sajnos két éven belül már másodszor –, hogy az ellenzék legnagyobb pártja nem híve a politikai viták enyhülő légkörének [*Moraj az MSZP soraiban*], és szavaival ellentétben nem érdeke a párbeszéd az ország fontos ügyeiről.

Tisztelt Ház! A Fidesz és a koalíció természetesen készen áll arra, hogy az integráció feladatait elvégezze. Nehezebb lenne ez a feladat, ha ehhez a szükséges támogatást nem kapjuk meg, hiszen akkor a külső erőkhöz túl a belső akadályokkal is meg kell küzdenünk. De önök jól tudják, hogy nem szoktunk megijedni a nehézségektől [*Egy hang*

az SZDSZ soraiból: Ááá!], és azt tesszük, ami minden magyar polgár érdeke. Éppen ezért bízom abban, hogy a nemzeti érdek védelme érdekében megkapjuk azt a támogatást, ami ennek a nagy feladatnak az elvégzéséhez szükséges.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. [*Taps a kormánypártok és a MIÉP soraiban.*]

AZ IDŐKÖZI VÁLASZTÁSOKRÓL

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„A választások eredményéről” című vitában, 2001. április 17.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! „Egyre nyilvánvalóbb az emberek többsége előtt, hogy nem ilyen kormányt szeretnének látni. Talán ezért is van az, hogy Nyíregyházán az időközi önkormányzati választásokon 47 százalékkal győzött az MSZP jelöltje.”

Tisztelt Ház! Kedves magyar polgárok! Mielőtt megijednének, hogy szereptévesztésben vagyok, jelzem, hogy a mai napirend előtti hozzászólásom kezdő mondatai idézetek egy ellenzéki frakcióvezető másfél hónappal ezelőtti felszólalásából. Nagy Sándor egy időközi önkormányzati képviselő-választás eredményéből rögvest az ország kormányzására vonatkozóan vont le következtetéseket. Ez persze azt is jelzi, hogy általános vélekedés szerint fiatal demokráciánkban minden választás egyben országos jelentőségű ügy. Nem is lehet más, hiszen a magyar polgárok csak a rendszerváltozás óta gyakorolhatják demokratikus választójogukat; a szocializmus idején megrendezett állválasztások nem voltak szabadok.

Tisztelt Ház! Így országos ügy az ebben a ciklusban utolsóként megtartott időközi parlamenti választás Dabason és környékén, ahol a kormánykoalíció fideszes jelöltjére a polgárok 54 százaléka szavazott, míg a szocialista ellenzék jelöltje 39 százalékot, az SZDSZ pedig 2,94 százalékot kapott. [*Közbeszólások az MDF és a Fidesz soraiból: Hú!*]

Országos ügy lett egy helyi önkormányzati választás is: néhány hete a Golop községben megtartott polgármester-választáson 67 százalékkal nyert a Fidesszel szövetséges Kereszténydemokrata Szövetség jelöltje, a dabasi választás napján Gyulán pedig 55 százalékkal nyert a kormánykoalíció jelöltje. Ugyanezen a napon a Veszprém megyei Halimba községben tartott polgármester-választáson a szocialisták által támogatott jelölt mindössze 25 voksot, azaz 5,4 százalékot kapott – ez még a parlamenti határ felett van.

Ha mindent összevetünk, akkor az említett eredményekből a Fidesz részéről azt a következtetést is levonhatnánk, hogy az időközi választások tanúsága szerint – ismét idézem – „egyre nyilvánvalóbb az emberek többsége előtt, hogy nem ilyen” ellenzéket szeretnének látni. [*Taps a Fidesz soraiban.*]

Tisztelt Ház! Számunkra, fideszesek számára megtisztelő az emberek belénk és a polgári kormányba vetett bizalma. Ez a bizalom bennünket nem elbizakodottá tesz, hanem erőt ad az előttünk álló feladatok végrehajtásához. Még nagyon sok a kormány és a Fidesz teendője, a polgárok bizalmának ilyen kinyilvánítása azonban megerősíti bennünk azt a hitet, hogy bár rengeteg még ebben az országban a helyrehoznivaló, de a kormány jó úton jár, és ezen az úton élvezheti, hogy az emberek nagy többsége mögötte áll. Higgyék el, ez a tudat könnyebbé teszi a mi munkánkat, köszönet érte! Dabason és környékén az emberek a kormány munkájáról is ítéletet mondtak, és a folytatásra szavaztak. A polgárok egyben az összefogásra, a polgári erők szövetségére is voksoltak.

A dabasi körzet választási eredménye több más tanulsággal is szolgál. A legfontosabb eredménynek nem is a koalíció jelöltjének fölényes győzelmét tartom, hanem azt, hogy a választás érvényes és eredményes volt. A részvételi arány magasabb volt néhány korábbi időközi választásénál. Volt ez annak ellenére, hogy a legnagyobb ellenzéki párt vezetője demokrata politikushoz méltatlan módon az első forduló előtt azzal akarta lebeszélni a választókat a szavazásról, hogy az úgysem lesz majd eredményes. Ez a választás azzal is bevonul a politikatörténetbe, hogy itt adták ki a szocialisták az eddigi legízletlenebb, a női nemet megalázó választási röplapot, de erről, kedves képviselőtársaim, holnap napirend előtt Mátrai Márta képviselőtársam fog részletesen szólni.

Tisztelt Ház! Szemben az ellenzéki jelöltek és pártjaik vereség utáni propagandahadjáratával, Dabason és környékén nem valamely pártnak vagy pártoknak a vazallusai, hanem a választópolgárok voltak azok, akik győzelemre segítették a koalíció jelöltjét. Rendkívül szerencsétlennek, károsnak tartom, hogy a vesztes pártok nemcsak egyes pártokat, de a választókat is megbélyegzik napi politikai érdekeik miatt, ők ugyanis úgy képzelik el a polgárokat, mint akiket birkaként terelgetnek a pártvezetők a két választási forduló között. Aki az MDNP vagy a MIÉP visszalépésének tudja be a koalíció dabasi győzelmét, az egyszerre próbálja saját kudarcát leplezni, és egyszerre sérti meg a választópolgárokat. Tisztelt képviselőtársaim! Ez nem de-

mokratikus dolog – hozzáteszem egyébként, hogy ez a számítás matematikailag is megbukik.

Tisztelt Ház! A koalíció és a Fidesz nevében megköszönöm a választópolgároknak a szavazatait, és ígérem, hogy itt a parlamentben mi arra fogunk törekedni, hogy közös álmainkat valóra váltsuk. Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

MAGYARORSZÁG OLIMPIAI PÁLYÁZATÁRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Magyarország olimpiai pályázata ügyében” című vitában, 2001. május 28.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Miniszterelnök Úr! A múlt héten Orbán Viktor miniszterelnök úr Lausanne-ban, a Nemzetközi Olimpiai Bizottság székhelyén bejelentette, hogy a kormány azt tervezi, hogy Magyarország megpályázza a 2012-es nyári olimpiai játékok rendezési jogát. *[Taps a kormánypárti padsorokban és szórványos taps az MSZP soraiban.]*

Tisztelt Ház! A kezdeményezést kedvezően fogadta a magyar közvélemény, és örömünkre máris komoly társadalmi vita alakult ki körülötte. Az olimpia ügye sokakat érdekel ebben az országban. A magyar sportolóknak az újkori olimpiákon aratott kimagasló sikerei Magyarországot száz esztendeje a nemzetközi olimpiai mozgalom egyik legfontosabb országává emelték. Az összesített éremtáblázatok szerint – ahol Magyarország az előkelő 9. helyet foglalja el – Svédország kivételével nincsen előttünk olyan ország, amely lakosságát tekintve nálunk kisebb lenne, és nincsen olyan ország, amely területét tekintve kisebb lenne, mint Magyarország.

Tisztelt Országgyűlés! Ami a rangsorok tekintetében a mostani vita szempontjából még fontosabb, hogy az első, 1896-os athéni olimpia óta összesített éremtáblázat szerint az első tízben Magyarország az egyetlen olyan ország, ahol eddig még nem rendeztek olimpiát. Nézzük csak: volt már nyári olimpia az Egyesült Államokban, Oroszországban, Németországban, Olaszországban, Franciaországban, Svédországban, Nagy-Britanniában – néhol többször is –, ezek előttünk állnak a rangsorban; de a közvetlenül mögöttünk állók között is számos olyan van, ahol már rendeztek olimpiát, ilyen Finnország, Japán vagy legutóbb Ausztrália, hogy csak a legsikeresebb sportországokat említsem.

Ez azt mutatja, tisztelt képviselőtársaim, hogy a magyar sportolók sikerei már előre kiérdemelték nekünk, Magyarország számára az

olimpiát. Vagyis amikor a magyar kormány olimpia megrendezését kezdeményezi, akkor egyben egy történelmi adósságnak a teljesítését is elvégzi. Köszönet ezért egyébként a magyar sportolóknak, akik annyi dicsőséget hoztak ennek a kis országnak. *[Taps.]*

Tisztelt Országgyűlés! De vajon képes-e ez az ország egy ilyen nagy vállalkozásba belevágni és azt meg is valósítani? A olimpia megrendezése nagy dicsőség, de egyben hatalmas erőfeszítést, áldozatvállalást és kitartást is igényel. Ha egy ilyen vállalkozás sikerül, az óriási lökést adhat az egész ország fejlődésének.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz képviselőcsoportja úgy gondolja, hogy minden kishitúséggel szemben Magyarország, annak fővárosa – együttműködésben az ország többi településével – a XXI. század második évtizedében igenis képes egy sikeres olimpia lebonyolítására. Ezért a Fidesz frakciója támogatja a kormány kezdeményezését.

Budapest mai állapotairól persze a Fidesznek is megvan a maga saját álláspontja, de minden pártpolitikai elfogultság ellenére is, a szocialista polgármester-helyettessel szemben a fővárost irányító MSZP-SZDSZ-koalíció tízéves munkájáról nem olyan a véleményünk, hogy azt állítanánk, mint ahogyan Vajda Pál tette a napokban: „Budapest lassan arra sem alkalmas, hogy ki lehessen lépni az utcára.”

Tisztelt Ház! A Fidesz véleménye szerint az olimpiára való sikeres felkészülés alapos, megfontolt döntéseket, széles körű egyetértést és nemzeti elhatározást igényel. Az olimpia ügye össznemzeti ügy, ezért a politikai erők és pártok között is rendszeres egyeztetést igényel. Ennek az egyeztetésnek a színtere lehet a Magyar Köztársaság Országgyűlése. Ezért a Fidesz képviselőcsoportja mai ülésén úgy döntött, hogy javasolja a magyar parlament sport-, területfejlesztési és gazdasági bizottságának, hogy az olimpia megrendezésével kapcsolatos parlamenti feladatok összehangolására hozzanak létre egy közös olimpiai albizottságot. Az olimpiai albizottság jó keret lehet a pártok közötti egyetértés kialakítására. Javaslatunkról levélben fogom értesíteni Áder János elnök urat, illetőleg az érintett bizottságok elnökségeit.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz üdvözli és a magyar polgárok többségével együtt örül a kormány nagy horderejű kezdeményezésének, és biztosíthatom a kormányt, a miniszterelnök urat, hogy a magunk eszközeivel hozzájárulunk országépítő vállalkozásunk sikeréhez.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

2001. OKTÓBER 23.

Ünnepi beszéd, Sopron, 2001. október 23.

Tisztelt hölgyeim és uraim, Nagykövet Úr!

45 évvel ezelőtt, 1956. október 23-án forradalom robbant ki Magyarországon.

Az elnyomást nem tűrő magyar nemzet elegendő erőt tudott gyűjteni ahhoz, hogy még egyszer megkísérelje elérni 1848-ban már megfogalmazott céljait: a nemzeti függetlenséget és politikai szabadságot.

Az 1989-ben bekövetkezett rendszerváltozás előtt 1956 jelentette a magyarság számára az utolsó esélyt arra, hogy a kommunizmus zsákutcája helyett a nyugati fejlődés útjára lépjen.

A nemzeti szuverenitásért vívott csatát vérbe fojtották, és a lehetőséget, hogy Európa vérkeringésének szerves részei legyünk, hosszú évekre elvették tőlünk. Az utcai harcokban elesettek és a bosszúhadjárat áldozatainak küzdelme mégsem volt hiábavaló. Tisztelettel adózunk emlékük előtt, hiszen 1956 legnagyobb öröksége az ő nemzeti elkötelezettségük, humánus értékrendjük, azonosulásuk a magyar társadalom akaratával.

Ma, a szabad és demokratikus Magyarországon október 23-a nemzeti ünnepünk, jelképe a magyar nemzet szabadságvágyának, függetlenségre való törekvésének.

A forradalom leverését követően Magyarország a kommunista rendszer megtévesztő uralma alatt lassanként elkezdte felélni saját jövőjét. Az élet minden területén alapos munkát végző cenzúra sem tudta azonban elfojtani a polgárosodás egyre sürgető igényét. A hamis ideológiákra épülő társadalomban évtizedekig gyülemlő feszültségnek, a bénító korlátok közül való kitörésnek az 1980-as évek végére már semmi sem tudta útját állni.

Az 1956-ban megszületett és széttört remények 1989-ben békés úton váltak valóra és hozták el Magyarország számára az áhított sorsfordulót. Az orosz megszállás, a kommunista diktatúra több mint negyven évét mi, magyarok, nem tudjuk elfelejteni. Nem is kívánjuk feledni azt a múltat, amely szüleink, családjaink múltja, és amely elvette tőlünk a demokrácia lehetőségét, elvágta előttünk az Európába vezető utat.

1989 júniusában, az 1956-ban ártatlanul kivégzett forradalmárok, köztük Nagy Imre miniszterelnök újratemetésén, a koporsók előtt állva éreztük, eljött a vízválasztó pillanat, amikor Magyarország

végleg leszámolhat a csendes diktatúrával és a maga választotta jövőt kezdheti el építeni. Eltemethettük végre halottainkat, azokat a bátor honfitársainkat, aki nem tagadták meg a nemzetet életük árán sem.

A keletnémet emberek hasonló sorsot mondhattak magukénak, mint hazám polgárai.

1848 egész Európában a forradalmak éve volt, a szabadságra egyformán vágyott német és magyar, és száz évvel később a kommunista rezsim alatt is egy sorsban osztoztak, sínylődtek nemzeteink. Szüleink, nagyszüleink generációja mindkét országban jól tudja, mint jelent a cenzúra, a szabadság korlátozása, a félelem. Eric Hoffer amerikai filozófus mondta, hogy „a félelem és a szabadság kölcsönösen kizárják egymást”.

A félelemmel való leszámolásnak, a szabadság visszanyerésének mámorító érzése járhatta át az önköket nemzetét is 1989. november 9-én, amikor a szabadabb utazási rendelet bejelentésének hírére, a Berlin utcáira vonuló tömeg örömtáncot járt a kommunista elnyomás megvetett jelképén. A berlini fal, amely évtizedeken keresztül családokat, barátokat választott el egymástól, megszűnt létezni.

Helmuth Kohl kancellár 1990 augusztusában, a Bundestagban elmondott beszédében kijelentette, hogy amikor Magyarország megnyitotta határait az NDK-s menekültek előtt, ezzel tört ki az első kő a berlini falból. Mi, magyarok, büszkéek vagyunk arra, hogy országunkban az 1980-as évek végén békés úton bekövetkezett események, a határnyitás, jótékony hatással voltak a német egyesítési törekvésekre és ha közvetett módon is, de hozzájárultak a mai Németország létrejöttéhez.

1989-ben Magyarországon, a rendszerváltozás idején, eltökéltek voltunk, hittünk a saját erőnkben, ugyanúgy, mint azok a fiatalok, akik 1956 októberében az utcákra vonultak. Ma, október 23-án, immár egy európai, szabad Magyarország hajt fejet 1956 és a forradalmárok emléke előtt.

Köszönöm, hogy hazám nemzeti ünnepén osztoztak velem a megemlékezés pillanataiban.

A SORPONI NÉPSZAVAZÁS 80. ÉVFORDULÓJÁRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Soproni népszavazás 80. évfordulója” című vitában, 2001. december 10.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! Néhány nap múlva, december 14-én az egész ország

tiszteleg Sopron, a leghűségesebb magyar város előtt, akkor, amikor a népszavazás 80. évfordulóját ünnepeljük. A történelmi évforduló tükrében gondolkozzunk el néhány perc erejéig azon, hogy mit jelent Magyarországnak, valamennyiünknek, magyaroknak ez a város, milyen öröksége van számunkra a 80 évvel ezelőtti népszavazásnak!

Tisztelt képviselőtársaim! Az első világháború következménye, illetőleg a trianoni békekötés szinte reménytelen helyzetet teremtett Európának ezen a részén. Az 1919 szeptemberében kötött békeszerződés Nyugat-Magyarország egy részét Ausztriának ítélte. A végrehajtást késleltette, hogy a magyar kormány bejelentette igényét a területre.

1921 szeptemberében a Sopron környékére bevonuló osztrák csendőröket egy közel százfőnyi, főleg diákokból álló csapat tartóztatta fel Ágfalván. A Selmechányáról áttelepített Bányászati és Erdészeti Főiskola és a magyaróvári Gazdasági Akadémia hallgatói őszinte nemzeti érzéstől vezérelve vállalták a magyar föld védelméért azt az összecsapást, amelynek hatására a csendőrök visszavonultak – azonban az összetűzésnek magyar részről három halálos áldozata is volt.

A határvita lezárására az 1921 októberében Velencében zajló tárgyalások jelentették a megoldást. A velencei egyezmény értelmében Sopron és környéke hovatartozásáról népszavazásnak kellett döntenie. A magyarság egy közössége, tisztelt Országgyűlés, példa nélküli helyzettel találta szembe magát, Sopron polgárai egy igen kiélezett pillanatban kényszerültek nemzeti hovatartozásuk megvallására. Nemzetünk történelmének első demokratikus szavazása, amelynek téje a haza megtartása vagy elhagyása volt, egyértelmű eredményt hozott: az eredetileg Ausztriához csatolt Sopront újra magyar földre helyezte. A 24.072 szavazatból 15.343 szolt Magyarországra, vagyis Sopron környéke megközelítőleg 73 százalékos szavazati többséggel került újra Magyarországhoz.

A Magyar Nemzetgyűlés az 1922. évi XXIX. törvénycikkben örökítette meg az eseményt: „A soproni népszavazási terület lakossága, amidőn válságos időkben az állami hovatartozás iránti hajlandóság próbára tétetett, a megtartott népszavazáson nyelvi és faji különbség nélkül az ezeréves magyar államhoz való tántoríthatatlan hűségről tett tanúbizonyságot.” A Magyar Nemzetgyűlés a népszavazás emlékére adományozta Sopronnak a leghűségesebb város, civitas fidelissima elnevezést, és felállította a Hűségkaput.

A népszavazás a világháborús békediktátumok időszakának egyetlen és kiemelkedő demokratikus nemzetközi eseménye is volt,

Európa más területeivel ellentétben valóban az ott élő emberek dönthettek saját sorsukról. Talán másképpen alakult volna, tisztelt képviselőtársaim, a XX. század egyébként szörnyű történelme Európában, ha a nemzeti önrendelkezés ezen demokratikus formáját másutt is alkalmazták volna. *[Közbeszólás a Fidesz soraiból: Így van!]*

Bottlik József, a Nemzetgyűlés alelnöke 1921. december 14-i parlamenti beszédében a következőket mondta: „Ez a népszavazás kiindulópontja lesz annak a folyamatnak, amely a világ lelkiismeretét van hivatva felébreszteni.”

Tisztelt képviselőtársaim! Sopron 80 évvel ezelőtt megmutatta, hogy mire képes egy elszánt közösség, még akkor is, amikor egy vesztes háború után az ország romokban áll és jövője nem sok reménnyel kecsegtet.

Azt, hogy mit jelentett a soproniak számára a népszavazás eredménye, egy akkori helyzetjelentés is hűen tükrözi: „Amikor a szavazatok összeszámlálása befejeződött és kihírdették az eredményt, az osztrák kancellár telefonon történt érdeklődésére az egyik antant katonatiszt a telefonkagylót a nyitott ablakon át kitartotta az utcára; Sopron tizenegy templomában zúgtak a harangok, ezrek özönlöttek el az utcákat, az emberek lelkéből köszönet szállt fel, köszönet a soproni népszavazás magyar igazságának diadaláért, köszönet a hűség jutalmául az egy talpalatnyi földért, Sopronért.”

Tisztelt képviselőtársaim! Évszázadok óta három etnikai csoport élt együtt ezen a vidéken, és Sopron a népszavazáskor éppen ezért nemcsak hazaszeretetből mutatott példát, hanem a nemzetek minta értékű együttéléséből is.

Tisztelt képviselőtársaim! Számomra, aki Sopront és környékét tizenegy esztendeje képviselem a szabad magyar Országgyűlésben, nagy öröm volt néhány szó erejéig megosztanom a soproniak és az ország ünnepét önökkel.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps.]*

SOPRONI SZILVESZTERI KÖSZÖNTŐ

Ünnepi beszéd, Sopron, 2001. december 31.

Kedves soproniak! Kedves fiatal barátaim!

John Wayne amerikai színész mondta, hogy „a holnap az élet legfontosabb eseménye. Éjfélkor tisztán köszönt be. Tökéletes, amikor megkapjuk és a rendelkezésünkre áll.”

Néhány perc múlva nemcsak a holnap köszönt be, de egy új év és vele egy új jövő is.

Amikor az óra visszaszámlálását figyeljük és a Himnuszt hallgatjuk, bizonyára mindannyiunk gondolatai a múlt és a jövő között kavarnak majd. Ez az a pillanat életünkben, amikor az önfeledt ünneplés közepette is megállunk egy percre, hogy számot vessünk az eltelt idővel, és mint egy filmet, szemünk előtt végigpergessük a hátunk mögött hagyott évet. Talán ezért van az, hogy minden szilveszter éjszakát átjár egy kicsit a szomorúság érzése akkor, amikor a nemrég még nagyon is valós jelenre már nosztalgiával tekintünk vissza. Ahányan vagyunk ebben az országban, annyiféle múltat hagyunk hátra ma éjjel, de abban biztosan hasonlítunk egymásra, hogy egy sikeres, eredményes jövőt kívánunk magunknak és szereteteinknek.

Egy ősi kínai mondás szerint a jóslás nagyon nehéz mesterség, különösen az időre vonatkozóan.

A legkönnyebben úgy jósolhatjuk meg jövőnket, ha mi magunk, együtt alkotjuk azt meg.

Remélem, hogy a múlt tapasztalataira építve úgy tekintenek a most kezdődő esztendőre, hogy érzik, lehetőségeik tovább gyarapodnak majd, terveik pedig újabb támogatásra találnak.

Abban, hogy az elkövetkező években Magyarország milyen képet mutat majd magáról a világban, meghatározó szerepe lesz Sopronnak, az itt élőknek, a fiatal generációnak.

Ismerve nemcsak a most búcsúzó év, hanem a város egy évtizednyi fejlődését, minden soproni embert a büszkeség érzése tölthet el. Büszkének lehetnek városukra, azokra az előrelépésekre, amelyek nemcsak az önök mindennapjaiban éreztetik jótékony hatásukat, de hozzájárulnak Magyarország sikeres jövőjének alakításához is. Büszkének lehetnek történelmükre, arra, hogy a hűség városa név birtokosai, arra, hogy az itt élők nyitottsága, sajátos soproni szellemisége, befogadókészsége példaértékű minden magyar település számára. Az, hogy mit hoz a jövő számunkra, rajtunk múlik. Az életnek, így a jövőnek is az alkotás ad értelmet. Tudjuk jól, hogy sorsunk a saját kezünkben van, és lakóhelyünk sorsa is munkánk nyomán formálódik. Sopron múltja és jelene mindenki számára bizonyíthatja, hogy ez előtt a város előtt csakis egy sikeres jövő lehetősége rajzolódhat ki. Önök mindannyian képesek küzdeni a közös célért, valóra tudják váltani a saját és a közösségük terveit, így meglévő eredményeikre mint biztos alapokra építkezhetnek tovább. A jövő a tudásé, amiről a

ma fiataljai tudják jól, mit jelenthet a számukra: egy kiegyensúlyozott, sikeres élet lehetőségét, boldogulást, az ország sorsának jobbítását. A tudás valóban hatalom, magabiztosságot és erőt ad a kihívások leküzdéséhez, esélyt a tisztességes polgári jólét eléréséhez.

Kedves soproniak!

Ha előretekintünk, mindannyian azt szeretnénk, hogy értelme legyen az életnek, hogy értelme legyen a munkánknak, az erőfeszítéseinknek, hogy biztonságban és nyugalomban lehessünk otthon ebben a városban és hazában. Soproniként mindig is éreztem, hogy az itt élők bíznak a jövőjükben. Optimizmusuk magával hozza azt az akaraterőt és elszántságot, amivel bátran vállalnak újabb és újabb kihívásokat.

Minden eredményben, amit ez a város magáénak mondhat és büszkén vállalhat, az önök munkájának is szerepe van. Támogatásuk, segítőkészségük erőt és biztatást adhat mindenkinek, aki Sopronért tenni kíván.

2002 kapujában állva azt kívánom mindannyiuknak, hogy a jövő új holnapjai tisztán és tökéletesen köszöntsék önöket, és a ma éjszaka vidámsága, gondtalansága jellemezze majd hétköznapijaikat is. Kívánom, hogy leljék örömeiket az életben, merjenek újabb és újabb terveket szövögetni, ériék el egyéni vágyaikat és azokat is, amelyeket közösségük álmodott meg.

Boldog új esztendőt kívánok mindannyiuknak!

AZ ELMÚLT NÉGY ÉV MUNKÁJÁRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az elmúlt négy év munkájának befejezése” című vitában, 2002. február 26.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Négy évvel ezelőtt, amikor megalakult az új Országgyűlés, mi, fideszes képviselők nehéz és felelősségteljes feladatot vállaltunk magunkra. Most, a parlament utolsó ülésén érdemes számot vetni azzal, hogy hova jutottunk négy esztendő alatt.

Az 1998–2002 közötti négy évben bebizonyítottuk, a magyar gazdaság képes arra, hogy az Európai Unió növekedésének kétszeresét teljesítse. Esélyt teremtettünk rá, hogy egy nemzedék alatt felzárkózzunk Európa fejlett országaihoz.

A családok támogatása csaknem megháromszorozódott. A családi adókedvezmény 1999 óta a gyermeket nevelő és dolgozó szülőknek, több mint egymillió családnak nyújt segítséget és bátorítást. Alanyi jogúvá tettük a gyest, bevezettük a gyedet.

Tisztelt Ház! Ott van becsülete a munkának, ahol a munkabér értéke meghaladja a munkanélküli-segélyét. 1998 és 2002 között a 19.500 forintos minimálbért 50 ezer forintra emeltük. A munkavállalók csaknem negyede számára jelent ez előrelépést. 236 ezer új munkahelyet teremtettünk. A munkanélküliség 8,7 százalékról 5,6 százalékra mérséklődött. Ez több mint 2 százalékkal kedvezőbb az Európai Unió átlagánál. 18,4 százalékról 6,8 százalékra mérséklődött az infláció.

Ma már nem terheli illeték a 30 millió forintnál nem drágább új építésű lakások vásárlását. A kamatokat 25 százalékról 3 százalék alá csökkentettük. Eddig több mint 40 ezer család élt az új otthon teremtésének lehetőségével. Az otthonteremtő támogatás egyetlen év alatt megkétszerezte az épülő lakások számát. Két év alatt több szociális bérlakás épült, mint az előző tíz évben.

Az előző kormány a nyugdíjak értékét 12 százalékkal csökkentette, ezzel szemben a polgári kormány a nyugdíjak értékét 15,9 százalékkal emelte. 320 ezer munkát vállaló nyugdíjas összesen évi 15,5 milliárd forinttal gyarapodik, mert eltöröltük a nyugdíj beszámítását a nyugdíjalapba.

Tisztelt Országgyűlés! Megszüntettük a tankönyvek áfáját. Kétszeresére emeltük a tankönyvtámogatást. Eltöröltük az általános tandíjat a felsőoktatási intézményekben. 2001-ben diákhitelrendszert vezettünk be, melyet már több mint 70 ezren vettek igénybe.

A Széchenyi Terv az új gazdasági modell lelke és motorja. Minden támogatásra fordított forintja négy forintnyi vállalkozói tőkét aktivizál a gazdaságban. Tíz évvel a rendszerváltozás után a magyar vállalkozók végre fővállalkozók lehetnek saját hazájukban.

2002-ig 203 kilométer árvízvédelmi töltést építettünk és erősítettünk meg. A polgári kormány hétszer annyi milliárd forintot áldozott erre, mint szocialista elődje. Kifizettük a rendőrségnek a Horn-Kuncze-kormány által felhalmozott 4,5 milliárdos adósságát. Emeltük a rendőrök fizetését. A szervezett bűnözés ellen hatékonyan felléptünk. Az ismertté vált bűncselekmények száma 600 ezerről 465 ezerre csökkent.

Elérkezett az a pillanat, amire a magyar gazdák évek óta vártak: a magyar termőföld megműveléséből származó hasznat a magyar gazdák és családi gazdaságok élvezhetik. Külföldiek magyar termőföldet továbbra sem vásárolhatnak. Több mint 80 százalékkal emeltük a termelési támogatások értékét. Sikeresen halad a külső üzletrészek megvásárlása. Megalkottuk a földtörvényt. Egy új hitelezési rendszer

indul: a családi gazdálkodók 300 millió forintig vehetnek fel 5-20 éves futamidőre kedvező kölcsönt. Létrejött a Nemzeti Földalap.

Míg az előző kormány alatt nem emelkedett, addig '98 és 2002 között az egészségügy támogatását 30 százalékkal növeltük. Új kórház-törvény született. Az infláció kétharmada alá szorítottuk a támogatott gyógyszerek árának emelkedését.

Tisztelt Ház! Úgy látjuk ezen eredmények alapján, hogy érdemes volt négy éve nagy célokat kitűzni. A négyéves munka eredményeként az ország elindult fölfelé. Sok még a teendő, de az eredmények az ország polgárainak, mindannyiunk közös munkáját dicsérik. Sikereink igazolják Széchenyi István mondását: a kis magból idővel tölgyfa lesz, csak senki le ne gázolja.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypártok sorai-
ból. Csurka István tapsol.]*

TERROR HÁZA MÚZEUM: AZ EREDETI ÖTLETADÓ SZÁJER JÓZSEF VOLT

*T.A. és T.É. interjúja, Cyberpress.sopron.hu közéleti magazin,
2002. március 4.*

Február 24-én nyitotta meg kapuit a Terror Háza múzeum az Andrássy út 60. szám alatt. A nyilaskeresztes és a kommunista diktatúra áldozatainak emléket állító múzeum létrehozásának alapötlete Szájer Józsefé, akit az ötlet indíttatásáról, megszületéséről és kivitelezéséről kérdeztünk.

– Részben valóban igaz az, hogy az én ötletem volt a múzeum létrehozása, bár igazából azon csodálkoztam, hogy ez nyolc-tíz éven keresztül senki másnak nem jutott eszébe. Az Andrássy út 60. Magyarországon fogalom, hiszen mindenki tudja, aki az előző rendszerben élt, és vannak tapasztalatai vagy tanulmányai a nyilas időszakról, illetve az ötvenes évekről, hogy az Andrássy út 60. az ország legszörnyűbb épülete volt. Pár évvel ezelőtt újraolvastam Faludy György *Pokolbéli víg napjaim* című könyvét, amelyben egy egészen hosszú fejezet foglalkozik azzal, hogy mi történt vele az Andrássy út 60. pincéjében, hogyan vallatták, verték őt ott; nagyon megrázó része ez a műnek. Az épületet magát, amely szépen belesimult az Andrássy út szép polgárházai és palotái sorába, én addig nem láttam. Egy vasárnap délután elmentem és megnéztem a családommal, hogy melyik is ez az épület, amelyben akkor különböző használaton kívüli, lakatlan hivatalok, irodák voltak. Arra gondoltam, hogy ennél hite-

lesebb hely arra, hogy a nyilas és a kommunista diktatúrák áldozatainak emléket állítsunk, nem lehet. Ezután indult el a munka. A múzeum kivitelezése már nem az én dolgom volt.

- *A Terror Háza Múzeum megnyitását megelőzően politikai támadások célpontjává vált.*

- Magyarországon tizenkét évvel a rendszerváltoztatás után minden jó érzésű embernek egyet kell értenie azzal a gondolattal, hogy a nyilas és a kommunista terror áldozataira való megemlékezés helyét, egy világszínvonalú múzeumot létrehozunk. A Terror Háza létrehozását ért támadások technikai köntösbe bújtatottak, de valójában politikai jellegűek voltak. Hosszú ideig nagyon sokan úgy gondolták, hogy 12 év után megúsztatják azt, hogy megnevezik őket, hiszen ez a múzeum megnevezi az áldozatokat és megnevezi azokat is, akik a bűnöket elkövették. Nem kiszabott büntetést kaptak az elkövetők, hanem a történelem hiteles bemutatása az az eszköz, amelyet a múzeum használ. Egyébként meg azok, akik ezt bírálják, be sem mentek a múzeumba, úgy mondtak róla sommás ítéletet, hogy konkrétan nem is tudták, hogy abban mi található.

- *Orbán Viktor miniszterelnök kifejtette, hogy erre a múzeumra nem azért van szükség, hogy a fiatalok a félelemről és a megaláztatásról személyes élményeket szerezve megborzongjanak, hanem azért hogy tudják azt, hogy mit álltak ki az előttük járók. Mennyire megdöbbentő a benti látvány?*

- Azokat a szörnyűségeket, amelyeket nők és férfiak ellen elkövettek ebben a házban a két diktatúra különböző tisztségviselői, titkosszolgálati emberei, naturálisan nem is lehet bemutatni. Nem is az a cél, hogy ezeket naturális formájukban mindenki láthassa. Viszont láthatnak a látogatók számos interjút, visszaemlékezést arról, hogy mi történt ebben az épületben. Visszaemlékezéseket arról, hogy mit jelentett a nyilas rémuralom, illetve a kommunista korszak Magyarország és a magyarok életében. Mindezt hitelesen, érhetően. Én magam kétszer láttam a kiállítást: nagyon megrázó élmény volt, mint már említettem, nem a naturálisan bemutatott élmények miatt, amiről szó sincs, hanem megrázó volt egyáltalán végigkísérni és átélni azt a folyamatot, ahogyan egy országban lehetséges volt az, hogy ilyen szörnyűségeket elkövessenek. Az ember azzal a meggyőződéssel jön a múzeumból ki, hogy ilyen többet nem történhet meg. Éppen ezért azt gondolom, hogy lélekben erősít minket, magyarokat abban a múzeumban, hogy Magyarországon ilyen többet nem következhet be. Abban a tudatban is megerősít a kiállítás, hogy ilyen nem is követ-

kezhetett volna be Magyarországon külföldi hadseregek támogatása nélkül.

– *Számítottak-e arra a hatalmas tömegre, amely a megnyitó napján megjelent és fegyelmezetten és méltóságteljesen adózott az emlékezésnek?*

– A rendszerváltozás óta nem volt ilyen nagy, az emberi jogok, a demokrácia melletti tüntetés, amely ugyanakkor a diktatúrák ellen szólt. Különböző számok jelentek meg arról, hogy hány ember vett részt a megnyitón. Azt hiszem, nem a számok fontosak. Mi, akik ott jelen voltunk, mindenképpen láthattuk és megtapasztalhattuk, hogy óriási az a támogatás, az a kiállás, ami azt bizonyítja, hogy erre szükség volt. A múltat le kell zárni, a múlt lezárásának ez az eszköze. Az a sok ember, aki oda eljött, és az az egymillió ember, aki televízión keresztül nézte a megnyitőünnepséget, átélhette azt, amitől még nem is vagyunk időben annyira messze.

– *A szocialisták kormányra jutásuk esetén a megbékélés és emlékezés házává neveznék át a Terror Házáat. Ehhez a bejelentésükhöz ön szerint hogyan viszonyul az, hogy a megnyitón nem is képviseltették magukat?*

– Különös ötlet a szocialisták részéről az átnevezés. Ismerjük, hogy a szocialisták hogyan nevezik át a különböző dolgokat, mint például annak idején, amikor az MSZMP-ből MSZP lett... Én ebben a kérdésben egyetértek Schmidt Máriával, aki azt mondta, hogy a nyilas- és a kommunista terrornak nincs más neve: ez a neve. Semmilyen terrort nem lehet szépelgő kifejezésekkel megszépíteni, azzal ebben a formában valóban szembe kell nézni. Ez a ház valóban a terror háza volt, szerencsére ma már csak múzeum.

Ami a meghívást illeti, szintén sajnálatos, hogy Magyarországon még vannak ma is olyanok, akik nem vesznek részt olyan eseményen, amely – véleményem szerint – minden magyar számára közös esemény kellene hogy legyen. Ezzel maguk zárták ki magukat abból a fajta demokratikus felfogásból, ami a diktatúrák elítélését jelenti. Ebben a tekintetben sajnálatos, hogy olyan politikusok is, mint Mécs Imre – akinek a szenvedéseire emlékezett a százezres tömeg a Terror Háza előtt –, úgy nyilatkozott, hogy nem látta és nem is akarja látni ezt a múzeumot. Úgy gondolom, hogy a múlttal szembe kell nézni.

A múzeum nyitását követő napokban beszélgettem egy európai parlamenti képviselővel – svéd liberális párt képviselője –, aki azt mondta, hogy ő nagyon szeretné, ha több ilyen emlékhely lenne, hiszen mindenki számára fontos, hogy ezek az emlékhelyek megmaradjanak. Nagyon érdekelte a múzeum, amely egyébként a külföldiek számára is érthető és átélhető lehet.

- *Mi az, amit ön a múzeumban nagyon megrázónak talált?*

- Számomra a ház legmegrázóbb része a pince volt, ahol a valódi cellák, a vallatóterem eredeti formájában található. Ezen túl sokat nem is kellett „dolgozni”, hiszen a terrorrendszer letűnte után még arra sem vették a fáradságot, hogy ezek nyomait eltakarítsák. Meggyőződésem, hogy Magyarország számára a nyilasterror és a kommunista terror időszaka számokban, összegekben alig mérhető módon, rengeteg kárt okozott: negyvenéves lemaradásunkat, azt, hogy most nem úgy élünk, mint a környező Ausztria vagy Németország polgárai. Örök mementó a múzeum, ezért az összeg, amiből megteremtődött, nem sok, hiszen a világból mindenhol eljönnek látogatók és velünk együtt ők is megemlékeznek azokról az áldozatokról, akik ebben az épületben és Magyarországon szenvedtek.

- *Sokan közreműködtek az eredeti ötlet kivitelezésében. Ákos volt a zenei ötletek megvalósítója, Fábrý Sándor – ennek az időszaknak jó ismerője – a tárgyi kultúráé, de nagyon sok történész is dolgozott ezen a múzeumon.*

- Már most érkeztek olyan jelzések, amelyek arról szólnak, hogy sokan dokumentumokat, tárgyi emlékeket szeretnének oda bevinni. Ez alapja lehet tehát egy olyan gyűjteménynek, ahol a terror időszakának emlékei megőrződnek és így részeivé válnak a történelemnek.

- Egy dolgot nem sikerült elérni. Péter Gábor irodája a szomszédos épületben volt, egy ajtót kellett volna kinyitni hozzá és a Magyar Tudományos Akadémiának egy termét kellett volna ehhez átadnia. Ez ügyben még – annak érdekében, hogy Péter Gábor irodáját annak eredeti formájában be lehessen mutatni – tárgyalásban van a múzeum vezetése.

MÁRCIUS 15-I BESZÉD SOPRONI PETŐFI TÉREN

Ünnepi beszéd, Sopron, 2002. március 15.

Tisztelt hölgyeim és uraim, kedves ünneplő soproniak! Kevés olyan dolog létezik egy ember életében, ami változatlan formában végigkíséri. A tárgyak, a barátok, az érzelmek gyakran tűnnek fel másfajta színben, az igazán biztos és örök holmik fogynak létünkéből. Fogynak, de nem vesznek el. Ha visszaemlékezem az elmúlt évtizedek márciusaira, eszembe jut bizonyos állandóság. Már gyerekként is, amikor március 15-e még nem volt piros betűs ünnepnap, de akkor is kokárdát tűzve indultunk az iskolai megemlékezésekre, később a nemzeti színű kis koszorú fontos jelentést hordozott. Szinte tüntetőleg hordtuk március idusán, aztán az elmúlt évtizedben üzenete változott: együvé tar-

tozásunk, közös nyelvünk, ünnepünk jelképe lett. Megmaradt, végigkísér mindannyiunkat.

Ahogy végigkísér minket az a felemelő érzés, amelyet minden esztendő márciusában újra és újra érezhetünk. Százötvennégy év lendülete és reménye éled fel minden évben a tavasszal együtt. A szabad polgári jövő ünnepén nemcsak emlékezünk, hanem talán újraéljük azokat a mámoros eseményeket. A pest-budai történesekről valamennyi magyar iskolás tanul, eljártsszák, megelevenítik a legendás helyszíneket, újraélik a forradalom hangulatát, és közben észrevétlen tisztelegnek is másfél évszázaddal korábbi magyar honfitársaik előtt. Ünnepelünk, emlékezünk ezen a napon. Olyan elődök példáit idézzük, akik egy országot ráztak fel, olyan nagyszerű fiatal magyarok neveit soroljuk, akik szabad polgárai akartak lenni szeretett hazájuknak. Az 1848-as eseményeknek szerte az országban és a határon túl is léteznek emlékhelyei. Mi, soproniak hagyományosan itt a Petőfi téren, a forradalom és szabadságharc költőjének szobránál ünnepelünk. Sopronban nem történtek világfordító események, a város a forradalom csendestársa volt. Méltóságos, büszke társ, lakói magyarságukról, helytállásukról hetvenhárom évvel később, az 1921-es népszavazás alkalmával tettek tanúbizonyságot.

Hölgyeim és uraim!

Kokárdát tűzünk tehát ezen a napon, és igyekszünk barátaink, ismerőseink közé, hiszen ez az ünnep nem engedi a csendes elmélkedést. Március tizenötödike a közös ünneplés napja. Annak kifejezése, amiről százötvenöt évvel ezelőtt csak mint elvárásról szólhattak a szónokok. A független magyar polgárság ünnepe. Mondják, ez a nap a fiatalság ünnepe, jól emlékezünk mindannyian, egykoron deklaráltan a forradalmi ifjúsági napok részeként kezelt, félig-meddig szabaddá tett március tizenötödikéket éltünk meg. Azt gondolom, ez az ünnep minden korosztály számára nagy fontossággal bír. Azoknak, akik egykoron titokban, a puha diktatúra idején tán félelemmel telve ünnepeltek, nyilván más üzenete van. Másként gondolnak a márciusi ifjakra apáink és nagyapáink kortársai, és mást üzen az ünnep a mi gyerekeinknek. Egy dolog biztosan összeköti a gondolatokat: a kokárda trikolórja, a piros, fehér, zöld szalagos friss tavasz.

Széchenyi azt írta: „Csak addig él egy nemzet, ameddig vannak hagyományai.” Azt gondolom, amíg kokárdát tűzünk kabátunkra, amíg kézen fogjuk gyerekeinket, és amíg együtt tudjuk ünnepelni közös múltunk legszebb pillanatait, addig van jogunk egy nemzethez tartozónak vallani magunkat.

Tisztelt ünneplők!

Magyarságunkat másként éljük meg Sopronban, mint az ország más tájain. A város speciális léte másfajta hangsúlyokkal erősíti e fogalmat. Az egykori szabad királyi város büszke polgárai számára nem is volt kérdés, hogy a magyar korona alattvalóinak számítsák-e magukat. A XIX. századi polgárság számára szintén ugyanaz volt a válasz. És akkor sem töprengtek ezen a soproniak, amikor a várost hermetikusan elzárták a – nevezzük így – anyaországtól. Amikor Sopront büntették, amiért oly közel esett a vasfüggönnyel elkerített másik világhoz. Önök talán jól emlékeznek a Fertő tó közepén keresztül húzódó aknazárra, vagy emlékeznek a Görbehalom feletti méteres sávban megkopasztott erdőségre, és biztosan emlékeznek a vonatokon igazoltató civil ruhás nyomozókra. Gyerekeinknek ez ma már csak egy a papa furcsa meséi közül. Nekünk pedig a saját életünkkel megélt történelem. Tanulmány a magyarságunkról. Az egyesült Európa eszmeiségének ismeretében szinte hihetetlen felidézni is.

Mit mond nekem, mit mond nekünk ez a márciusi ünnep? Hogy maradjunk hűek hagyományainkhoz, hogy őrizzük nemzetünk szellemét, hogy óvjuk a szabad polgárság eszméjét, mert ezek adják a nemzetünk lényegét.

Csodálatos a soproni tavasz, az öreg épületekre ragyog a nap, fátyolos köd ül a Lővérek felett, a Széchenyi tér megtelik sétálókkal és megérkeznek az első turisták is. A bizakodás és a várakozás évszaka következik, olyan tavasz, amely sem hősöket, sem forradalmi hevületet nem hoz. Ad viszont esélyt arra, hogy teret kapjon az, amit ma ünnepelünk: a szabad polgári jövő.

KÉPVISELŐI BESZÁMOLÓ 1998–2002

Sopron, 2002. május

Tisztelt soproni polgárok! A négyéves parlamenti időszak végéhez közeledve választók és megválasztott képviselők egyaránt mérleget készítenek: mit és hogyan valósított meg a képviselő mindabból, amit a választók igényein, céljain, elvárásain, akaratán alapuló programjában megfogalmazott. Természetes igény, hogy a négy esztendőre visszapillantva értékeljünk. Szükséges, hogy minden fontos történést, eseményt számba vegyünk, hisz ezen összegzés alapján ítéldhetjük meg, hogy kamatozott-e az előző választáskor megszavazott bizalom, s ha igen, akkor bizonyára érdemes az újabb „befektetésre”, a további felhatalmazásra.

1998-ban képviselőjelöltként arra tettem ígéretet, hogy továbbra is a lehető leghatékonyabban képviselem a parlamentben Sopron érdekeit: a több évtizedes politikai és gazdasági elnyomottság okozta hátrányok csökkentését, a helyi ipar, a gazdaság, az infrastruktúra, az egészségügy, az oktatás, a kultúra és az idegenforgalom fejlesztését, s ami kiemelten fontos: a visszatérést a város régi, regionális szerepköréhez.

Az itt élők tudásának, szorgalmának, elhivatottságának, felmutatott eredményeinek és legendás lokálpatriotizmusának köszönhetően számos jelentős eredmény megszületésének lehettem előkészítője, segítője, támogatója. Büszke vagyok a városomra, büszke vagyok az elmúlt négy esztendő közösen elért sikereire.

Van mire büszkének lennünk. S ha valaki az elért eredmények említését, felsorolását „sikerpropagandának” minősíti, az csak azt jelenti, hogy – mindannyiunk szerencséjére – nincs muníciója a „kudarcpropagandához”.

Képviselői munkám során minden alkalmat, lehetőséget igyekeztem megragadni, melyeket Sopron és a választókerület fejlesztésének, az itt élők érdekeinek szolgálatába lehetett állítani. Ez nem csupán a törvények, a költségvetés előkészítésének, a különböző pályázati lehetőségeknek figyelemmel követését jelenti, hanem a szó jó értelmében vett és a város polgáraitól el is várt lobbitevékenységet is. Sok, a városunk számára rendkívül fontos ügyben sikerült a szaktárcákat vezető miniszterek, a parlament, a kormány és nem egy esetben nemzetközi pályáztató szervezetek támogatását megnyerni. Mindezek érdekében rendszeresen hívtam meg Sopronba a magyar és a külföldi politikai, gazdasági élet vezető személyiségeit, bemutatva nekik adottságainkat, lehetőségeinket, meggyőzve őket arról, hogy a város anyagi és erkölcsi támogatásra egyaránt méltó és érdemes.

Az 1998 és 2002 közötti időszak néhány kiemelkedő jelentőségű eredménye, a teljesség igénye nélkül:

- hosszú évek után végre sor került a 85-ös út korszerűsítésére, több milliárd forintos beruházási költséggel

- a kormány garanciát vállalt az előző kormány egészségügyi minisztere által elutasított teljes soproni kórházrekonstrukció befejezésére

- 600 millió forintot takaríthatott meg a város az Erzsébet kórház a rekonstrukcióra felvett *adósságtörlesztő hitel* szerkezetének állami garanciavállalással történt megváltoztatásának köszönhetően (az 1999. évi állami költségvetés módosítására volt ehhez szükség)

- az országban egyedülállóan Sopron és 18 társult önkormányzat tulajdonába kerülhetett a *Regionális Vízmű*, ami kb. 600 millió forintos vagyongyarapodást jelent

- a Széchenyi Terv 100 millió forintos támogatásával megvalósulhatott a *Kossuth utcai önkormányzati bérlakások* felépítése és átadása

- új épület és tornaterem átadásával befejeződött a *Vendéglátó Szakközépiskola* 320 millió forintos állami támogatással végzett rekonstrukciója

- a Phare-CBC, a Gazdasági Minisztérium és a központi költségvetés forrásaiból kapott közel 650 millió forintos beruházással megvalósult a 18 hektáros *Ipari Park* közművesítése, a terület előkészítése, s további 600 millió forint pályázati támogatást sikerült szerezni az inkubátorház létrehozására

- 700 millió forinttal járult hozzá a Széchenyi Terv és a Phare-CBC az augusztusban átadásra kerülő *Konferencia- és Kulturális Központ* építéséhez (segítve ezzel egy évtizedek óta megoldhatatlannak látszó soproni gond megoldását, a Magyar Művelődés Háza teljes felújítását, átépítését)

- az állami költségvetés és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma 426 millió forintos támogatást biztosított az új *Zeneiskola* megépítéséhez, megoldva ezzel az intézmény hosszú ideje méltatlan és kilátástalan helyzetét

- központi források és az ISPA-pályázat támogatásának egyesítésével 4 milliárd 463 millió forintos beruházás eredményeként valósítható meg a *Soproni Régió szennyvíztisztító projektje*

- az Országos Műemlékvédelmi Hivatal pályázatain nyert 60 millió forintos támogatásnak köszönhetően kerülhetett sor a *várfal és műemlék épületek rekonstrukciójára*

- számos fejlesztő és beruházó projekt valósulhatott és valósulhat meg különböző költségvetési, minisztériumi és pályázati finanszírozási segítségnek köszönhetően, például *Brennbergbánya csatornázása* (110 millió forint), a *Sopron–Fertőrákos kerékpárút* tervezése, kivitelezése (104 millió forint), *csapadécsatorna-építések* (95 millió forint), a *Győri úti körforgalom* megépítése (40 millió forint), a *Káposztás utcai labdarúgópálya korszerűsítése* (355 millió forint), az *egyetemi kollégium* építése (275 millió forint), *templomok, rendházak, egyházi szociális intézmények felújítása, rekonstrukciója* (408 millió forint), az *Evangélikus Líceum tornaterem-építése* (35 millió forint) stb.

- az új *mentőállomás* közeljövőben sorra kerülő megépítéséhez az egészségügyi miniszter jóvoltából 100 millió forintos forrás teremődött meg

- soproni *helyi vállalkozások* összesen 465 millió forint vissza nem térítendő pályázati támogatás segítségével fejlődhetnek, korszerűsödhetnek.

Mindezeken túl számtalan soproni önkormányzati, - elsősorban oktatási és művelődésiintézmény részesült pályázati vagy egyéb támogatásban (eszközfejlesztés, rendezvények, környezetvédelem, táboroztatás, versenyek, ösztöndíjak, továbbképzés, drogmegelőzés stb.), mintegy 2 milliárd forint értékben.

A város gazdasági törekvéseinek figyelemmel kísérése és támogatása, érdekeinek érvényesítése mellett fontos feladatommak tekintettem a Sopron jövőstratégiájának alakításában való részvételemet is. Ennek jegyében nyújtottam segítséget az *egyetemi integráció* kialakításához, a *soproni határátkelő* korszerűsítéséhez, a *kistérségi programok* menedzseléséhez, hogy Sopron a három megyét összefogó *régió közigazgatási központja*, meghatározó gazdasági, kulturális és idegenforgalmi tényezője legyen.

Tisztelt soproniak!

Természetesen minden meglevőnél, minden elért eredménynél lehet többet kívánni vagy ígérni. Bízom abban, hogy önök ismerik, értékelik, elismerik törekvéseimet és azt a munkát, amit városomért és választóközrzetemért az elmúlt négy esztendőben - az önök támogatása és együttműködése által segítve - eredménnyel és tiszteességgel igyekeztem végezni.

Kérem, hogy továbbra is tiszteljenek meg bizalmukkal!

A HÚSÉG VÁROSÁBÓL ÉRKEZŐ POLITIKUS

Gyuricza Péter interjúja

Megjelent: Gyuricza Péter: *Van választás. - Huszonegy XXI. századi magyar politikus portréja*, 276-288. oldal, 2002.

- Mit jelent az életedben Sopron?

- Ez csak akkor tudatosul az emberben, amikor már tartósan és folyamatosan nem él ott, hogy micsoda háttérrel ad egy ilyen hely. A gyermekkoromat jelenti, de nem csak abban az értelemben, hogy egy ilyen ősi város falai között élhettem, ráadásul olyankor, amikor azt tanították, hogy a történelemnek már vége van. Én ezt rettenetesen rossz néven is vettem.

- *Milyen emlékeket őriztél meg magadban?*

- Azt, hogy vannak ezek a szép fehér, kicsit szürkés, kőből épült tornyok, fölötte pedig valami egészen elképesztően mediterrán színű kék ég van, és ennek a kontrasztja. Ilyen emlékeim vannak iskolás koromból. Az teljesen természetes volt, ami nem természetes más helyeken – és erre csak később jöttem rá, amikor már elkerültem onnan –, hogy az egyik házban Liszt Ferenc adta az első koncertjét, a másikban Petőfi hallgatta Liszt Ferencnek egy másik koncertjét, hogy Bartók Béla rendszeresen adott hangversenyeket a városban, és ennek az emlékét az emberek őrzik. És az is jellemző, hogy ha valaki soproni, azt ott számon tartják.

- *Az a szó, hogy hűség, Sopronnal természetes módon kötődik össze, de ha a politizáló Szájer Józsefről beszélünk, akkor számodra mit jelent ez?*

- 1990-ben az országos politikában úgy váltam ismertté, hogy a nevem Sopronhoz kötődött. Ez egyfajta felelősséget is jelent, hiszen azóta engem itt mindenki úgy ismer, mint aki Sopront képviseli. A hűség pedig annyit jelent – és azt hiszem, ebben volt igazából hosszú időn keresztül következetes Sopron –, hogy nagyon nehéz történelmi időszakban két alkalommal, 1777-ben és 1921-ben is manifestálta ezt: kollektívan úgy döntött a város, hogy Magyarországhoz akar kapcsolódni. Holott kultúráját és gyökereit tekintve adott esetben később megerősíthetőek lettek volna azok a gyökereik, amik máshová kötik – esetleg a szomszédos Ausztriához vagy a Birodalomhoz, attól függően, hogy melyik történelmi időszakot nézzük. Ebből a szempontból tehát a döntés a magyar történelemhez való következetességet jelenti, és azt, hogy ez a város azonos önmagával.

- *Szájer József életében a hűség a Fideszhez való viszonyulást jelenti?*

- Mindenképpen, mert a Fidesz az én életemben nem pusztán egy politikai pártot, hanem egy közösséget is jelent. Olyan közösséget, ami a nyolcvanas évek elejétől folyamatosan velem van, személyekben is. Ha az embernek ilyen meghatározó kollektív háttér nélkül kellene az életét leélnie, a viszonyítási pontjait kialakítania, akkor nagy bajban lenne. Nekem sokkal nagyobb nehézségekkel kellett volna megküzdennem, mint amivel ennek a közegnek a védelmében és ennek a közegnek a részeként.

- *Említetted az 1990-es választást. Akkor te Pozsgay Imrét utasítottad magad mögé, aki államminiszter volt és az MSZP országos listavezetője. Mit éreztél? Azt, hogy na, most aztán tényleg itt a rendszerváltás?*

- Két dolgot éreztem. Az egyik az, hogy mivel nálam föl sem merült, hogy bárhol máshol induljak, mint Sopronban, ezért ott kellett

megnyerni ezt a versenyt. Az, hogy kik az ellenfelek, nem volt kérdés. A másik az, hogy valóban egyfajta rendszerváltozás volt, bár éppen Pozsgay Imrének fontos szerepe volt a rendszerváltozás előkészítésében, így ő akkor már nem az előző rendszert képviselte.

– *Éreztél valami olyasmit, hogy akkor ott történelmet írtál?*

– Abban az értelemben igen, hogy a Fidesz választási célja az volt, hogy a Szocialista Pártnál jobban szerepeljen. Ez nem sikerült. Viszont a Fidesz szempontjából nagy jelentősége volt, hiszen én voltam az egyetlen olyan jelölt, aki egyéni kerületben bejutott úgy, hogy egyedül a Fidesz jelöltje volt, tehát más párt támogatása nélkül kerültem a parlamentbe. Tehát valóban azt gondoltam, hogy huszonnyolc évesen egyfajta nemzedéket is képviselek.

Ma már más a kérdés...

– *Fodor Gáborral hogyan változott meg a kapcsolatod?*

– Nyilvánvaló, hogy a politikai tábor változása érinti azokat a kapcsolatokat is, amelyeket az ember korábban alakított ki. Gábor esetében is erről volt szó, hiszen ő ment el közülünk. Igyekeztem a személyes figyelmet fenntartani, még akkor is, ha ez gyakorlatilag ma már abban merül ki, hogy amikor a Parlamentben összeháldkozunk a folyosón, köszönünk egymásnak. Ha véletlenül hosszabb időn keresztül vagyunk egy helyen, akkor megkérdezzük, hogy vannak a gyerekek, tehát ha minimálisra is csökkent a személyes kapcsolat, de nem szakadt meg. Más, mint egy idegen politikussal. Én követem az ő politikai útját, ő is követi az enyémet. Ezek nagyon sok esetben eltérnek egymástól, de azt gondolom, hogy korrekt, normális viszonyt sikerült fenntartani, és ha később adódik olyan alkalom valamikor, amikor a köztünk lévő politikai akadályoktól mentesen lehet beszélgetni, akkor a személyes kapcsolatot is intenzívebbé, élénkebbé lehet tenni.

– *Elképzelhetőnek tartod, hogy lesztek még barátok?*

– Nem mondanám, hogy nagyon közeli barátok lettünk volna valaha, inkább a feleségeink kapcsolata volt szoros baráti. Soha nem gondoltam a Gáborra úgy, mint személyes barátomra, hanem mint akivel együtt csinálunk olyan dolgokat, amelyeknek az értelmét látjuk. Ezért is váltak el az útjaink, mielőtt ezek a célok különbözőek lettek.

– *Ki változott nagyobb? Fodor Gábor vagy a Fidesz? Fodor Gábor, vagy Szájer József?*

– Nyilván a magyar demokrácia meg a magyar politika változott az elmúlt tíz évben a legnagyobbat. Ma nem ugyanazok a kérdések, mint 1990-ben vagy '88-ban voltak. Az új kérdésekre más válaszokat

adtunk, és ebben a tekintetben nincsen értelme arról beszélni, hogy ki változott és ki nem változott.

- *Vagy a világról érkező kérdésekre másféle válaszokat adnak politikusok és a pártok?*

- Ez is lehetséges. Egészen más egy '88-as kérdésfelvetés és mondjuk egy '93-as vagy '98-as. Ezek már csak időben is politikai válaszutakat állítanak az ország elé, amelyekben a pártoknak egyértelműen döntenük kell.

- *Vegyünk egy metszetet! 1993-ban a következőt nyilatkoztad: „Nem szívesen ülnék az MDF-fel egy kormányban, azt szeretném, ha ennek az országnak liberális kormánya lenne.”*

- Azt hiszem, hogy ez az akkori helyzetet megfelelően tükrözte is, hiszen egy liberális közép kísérletét fogalmaztuk meg akkor, egy nemzeti elkötelezettségű szabadelvű pártként – mert ez – 1993-ban megfogalmazott kategória volt –, és azt szerettük volna megvalósítani. Ez azonban súlyos kudarcot szenvedett a '94-es választásokon. Ezután az SZDSZ egészen más irányba ment, mint ami a rendszerváltás ethoszából következett volna, hiszen koalícióba ment egy olyan 53 százalékos párttal, amely éppen a rendszerváltás ethoszával ellentétes véleményt képviselte, tehát az útjaink elváltak.

- *És a Fidesz ugyanazon az úton maradt?*

- Nyilván mi sem mehettünk teljesen ugyanazon az úton tovább, hiszen ez az alternatíva kiesett, és 1994-ben a kérdés úgy vetődött fel, hogy a múlt lesz-e a meghatározó az ország jövőjére, vagy pedig van lehetőség arra, hogy ezen esetleg át lehet törni. És ebben az MDF határozottabb és világosabb szövetségesként tudott szerepelni. Erről beszéltem, amikor azt mondtam, hogy a kérdések másképp vetődtek fel '94-ben, mint azelőtt. 1992-ben mi abban az illúzióban éltünk, hogy Magyarországon már abszolút versenyelvű demokratikus rendszer van, amelyben a jobbnak egyszerűen győznie kell. Amikor ellenzéki magatartást tanúsítottunk, akkor igyekeztünk ezt a lehető legtökéletesebben megvalósítani. Amikor viszont 1993-ban az látszott, hogy itt korántsem erről van szó, hanem hogy a múltnak és a jövőnek a harca még korántsem fejeződött be, és egészen más jellegű igények vannak, akkor a Fidesz meghozta a saját döntését, és áldozatot is hozott, hiszen a '94-es választásokat azért veszítette el olyan mértékben, mert az akkori közhangulattal szemben kiállt az akkori kormányoldal mellett.

Aki győz, győz, aki veszít, veszít

- *Hogyan változott meg a kérdésfelvetés Torgyán Józseffel kapcsolatban? És hogyan változik most a MIÉP megítélésével?*

– Torgyán József megítélése nem változott, hiszen őt és pártja tevékenységét a '90-es kormányzat idején a Fidesz meglehetősen élesen bírálta. 1998 után sem arról beszéltünk, hogy a tetszés vagy a politikai közelség okán kötünk koalíciót a Független Kisgazdapárttal. A választási eredmények kényszere hozta azt. Ezzel lehetett biztosítani az alapcélt, ami arról szólt, hogy a múlt szerkezeteit szétbontsuk, és egy új gondolkodási irányokat megfogalmazó Magyarországot lehessen létrehozni. Akkor ebben ez volt a legkisebb rossz.

– 2002-ben a MIÉP lehet majd a legkisebb rossz?

– Nem hiszem, a MIÉP más kategória...

– *Lehet majd azt mondani, hogy a választók akaratából jutott be a parlamentbe, és mint ilyen párt, ha a programok egyeztethetők és az ország érdeke azt kívánja, és ha nem akarják, hogy a régi rendszer emberei visszajöjjenek, akkor bizony...*

– Én azt hiszem, hogy ezen kívül más variációk is vannak. A Kisgazdapárttal kapcsolatban ilyen vádak nem fogalmazódtak meg soha. A Kisgazdapártot mindenki ismeri, magát Torgyán Józsefet is volt mód megismerni, de olyan nézeteket ez a párt nem képviselt, amelyek adott esetben – egy olyan szabadelvű politikus számára, amilyen én vagyok – ne lennének vállalhatóak. A MIÉP-nek vannak ilyen nézetei, még akkor is, hogy ha nagyon sokszor ezt eltúlozzák, felnagyítják vagy politikai célokra használják ki. A MIÉP ilyen értelemben szabadelvű politikus számára nem vállalható.

– *Mit jelentenek a más utak? Mit jelent Pokorni Zoltán nyilatkozata, hogy akár a kisebbségi kormányzást is vállalja a Fidesz?*

– A különböző metszetekben készült választási eredmények esetén nagyon kevés olyan variáció állt elő, amelyben a MIÉP egyik vagy a másik oldalon szükséges lett volna ahhoz, hogy a kormánytöbbséget biztosítsa. Tehát ilyen értelemben olyan kérdésről beszélünk, aminek a valószínűsége minden más scenárióénál kisebb. Ez is nyilván politikai vita kérdése, hiszen Magyarországon a baloldal mindig is törekedett arra, hogy a jobboldalt azáltal gyengítse, hogy a radikális jobboldalnak a médiabeli jelenlétét, egyáltalán a súlyát megnövelje. Ebből következően tehát akár egy győztes párt is mondhatja azt, hogy nem tud ilyen feltételekkel kormányozni. Egy győztes párt azt is mondhatja, hogy adott esetben alakítson más koalíciót a MIÉP-pel, még akkor is, ha a mostani arányok szerint a MIÉP nagyon könnyen be sem jut a magyar Országgyűlésbe. Megfelelő részvétel esetén elképzelhető, hogy mindösszesen két párt lesz az Országgyűlésben – a mi részünkről nyilván az MDF egy külön pártként is megfogalmazható,

de önállóan bejutó választási szövetségként kettő lesz –, ennek következtében ezek a kérdések elesnek. Aki győz, győz, aki veszít, veszít.

A jobboldali integrátor

– A Fideszt nagy előszeretettel vádolják azzal, hogy ledarálja a politikai ellenfeleit, talán éppen azért, hogy kétpólusú politikai rendszer jöjjön létre. Olyan elemzők is vannak, akik ezen is túlmennek, és azt mondják, hogy a Fidesz a demokratikusan működő egypártrendszert akarja.

– Hát ezek gyakorlatilag a szokásos magyar politikai folklórban megjelenő olyan vádak, amelyeknek a valósághoz nem sok közük van.

Nevezzük legendának, de az tény, hogy a Fidesz beemel más pártokból politikusokat, tehát azok megszűnnek parlamenti pártok lenni. Ahogy a KDNP megszűnt, most lehet, hogy a Független Kisgazdapárt nem jut be, de a Kisgazdapárt néhány embere Fidesz-politikus lesz.

A kiindulópont nyilván téves, hiszen a Fidesznek 1988 óta meghatározó politikai krédója, hogy az országnak ezt a fajta szocialista hagyatékát, amit örököltünk, ami negyven éven keresztül ebben az országban működött, ezt lehetőleg minél előbb magunk mögött hagyjuk, minél határozottabb vonalat húzzunk a múlt és a jövő közé. Azt hiszem, ez még abban az időszakban is nyilvánvaló volt, amikor 1990–94 között a Fidesz egy polgári kormány ellenzékeként ült a parlamentben. Antall József lehetne a tanú rá, aki mindig is korrektnek és konstruktívnak értékelte a Fidesz magatartását, tehát ilyen értelemben már abban a viszonyban is benne rejlik a későbbi szövetség alapja. De ami a politikai szervezetre vonatkozik, Magyarországon van egy választási rendszer. Ebben a rendszerben az a párt nyer, amelyik nagyobb mennyiségű szavazatot tud a maga oldalán felsorakoztatni. 1994 kiváló tanulsága annak, hogy a magyar polgároknak több mint hatvan százaléka jobboldali, jobbközép pártokra szavazott. Ennek ellenére a másik oldalnak sikerült a mandátumok 53 százalékát megszerezni. Ez a választói rendszer azóta sem változott, ennek következtében a választásokat az a párt nyeri meg, amelyik a saját oldalán a legtöbb erőt tudja felmutatni, és ezt a választási rendszerre is le tudja fordítani. 1995-ben, amikor ennek a súlyos történelmi traumának a tanulságait elemeztük, mi és az MDF-esek, a kereszténydemokraták arra jutottunk, hogy szövetséget kell létrehoznunk. Ez volt a Polgári Szövetség, amelyben a három párt egyenrangú félként működhetett volna, már 1995-től világos alternatívát nyújtva a '98-as választásokra. A három párt közül nem a Fidesz volt az, amelyik azt

mondta, hogy várjunk még az együttműködéssel, és majd meglátjuk, hogyan alakulnak az erőviszonyok.

– *Giczy Györgyék úgy gondolták, hogy a Fidesznél erősebb alternatívát jelenthet, ha a Torgyán József vezette Kisgazdapártra várnak?*

– Igen. Ez is lehet, de azt hiszem, hogy éppen a kereszténydemokrata politikusok – akik ennek eredményeképpen ki is estek a magyar politikai életből – mondták azt, hogy versenyezzünk még, és majd meglátjuk, hogy ki az erősebb. A Fidesz vállalta ezt amellest, hogy közben meg kellett vívni a másik oldallal a nagy meccset. A Fidesz így vált a saját oldalán integráló tényezővé. A polgárok nem azt akarták, hogy a jobboldalon lévő erők egymást felőrlő versenyben legyenek, hanem azt, hogy világos alternatívája legyen annak a kormányzatnak, amely 1994-től Magyarországon működött. Ebből következően tulajdonképpen ezt az átfogó nemzeti egységet az emberek, a szavazók hozták létre azáltal, hogy a Fidesznek ilyen bizalmat adtak, és a Fidesz kötötte meg a szövetségeket a kereszténydemokratákkal, a kisgazda politikusokkal, ami ahhoz volt szükséges, hogy a polgári oldal le tudja győzni a másik oldalt, és ezt pártpolitikai, párttechnikai akadályok ne gátolják. Ezt én nem tekintem bedarálásnak, hanem egy olyan józan kompromisszumnak, amit a polgári oldalon lévő politikusok annak érdekében fogadtak el, hogy Magyarországon ne az legyen a helyzet, hogy alternatíva nélkül marad a baloldal.

– *Mennyire vagy erős ember a Fidesz vezetésén belül?*

– Erről másokat kellene megkérdezned...

– *Azért azt gondolom, hogy a Fidesz frakcióvezetője meghatározó súlyú politikus. Ráadásul nem váltottak le ez alatt a négy év alatt, tehát elégedettek lehettek a munkáddal.*

– Jó. Azt gondolom, hogy azt a feladatot, ami rám bízott, hogy egy eredetileg 20 fős frakció helyett a 148 fős frakcióval elboldoguljak, ezt a feladatot elvégeztem. Amiben viszont az ember nem annyira az erejét, inkább az eszméit méri le, az az, hogy milyen ötletek, eszmék valósultak meg abból, amiket a sajátomnak érzek, amelyeket én gondoltam ki. Számos olyan eset volt, amikor a Fidesz programjává vált az én szellemi termékemnek tekinthető dolog, tehát ilyen értelemben jó azt érezni, hogy bizonyos gondolatok megvalósulhattak. Tulajdonképpen másért nem is érdemes kormánypárti politikusnak lenni, mint azért, hogy az adott esetben régebben érlelt, közben átalakított, megfogalmazott vagy újonnan kialakuló gondolatokat az ember viszontláthassa a valóságban, a politika színterén.

- *A győzelem után több Fidesz-politikusnak megadatot, hogy miniszter vagy államtitkár legyen. Ez nem hiányzik az életedből?*

- Nem. Elvileg erre lett volna lehetőségem. Ilyen típusú beszélgetések még a választások előtt voltak is.

- *Az igazságügyi tárcára gondoltál?*

- Nem feltétlenül. Azért így, tíz év politizálás után az ember többféle feladatban is ki tudja próbálni magát. Ennek következtében több variáció felmerült, tegyük hozzá a külügyet is. Nem cáfolom, hogy így volt, de hadd maradjon ez a majdani memoárjaim része... Tulajdonképpen a saját döntésem volt az, hogy nem vettem részt a kormányzati tevékenységben, és ennek két oka van. Egyrészt azt gondolom, frakcióvezetőként nagyobb rálátásom van a teljes tevékenységre. Másrészt van egy speciális terület, ami közel áll hozzám. Ez az európai integrációval kapcsolatos munka, ami szintén a '90-es évek elejéig nyúlik vissza.

- *Ha, teszem azt, nem politikus lennél, vagy nem politikus lettél volna, akkor mit választasz?*

- Valószínű, hogy a jogi egyetemen tanítanék, vagy valamilyen módon a joggyakorlatban dolgoznék.

- *Tudós tanáremberként?*

- Valószínű. A tudomány és a gyakorlat határán, bár a politikában a legnagyobb élményem, amikor 1990-ben az ember kvázi hivatalos politikussá vált, az éppen az volt, hogy elméleti helyzetből a cselekvő ember helyébe kerültem. És volt még egy pillanat, a '98-as állapot, hiszen addig ellenzékéből politizált az ember, ami tulajdonképpen virtuális politikacsinalás, szemben azzal, amikor kormányon van, és adott esetben a hülye gondolatai is megvalósulhatnak, ha nem vigyáz. Tehát a gyakorlatra való áttérés az én életem szempontjából is fontos élmény volt, ahogy az elméletből átlépett az ember a gyakorlatba, és sok időbe tellett, amíg ennek az új világnak, ennek az új összefüggésnek a szabályait az ember eltanulta.

- *A tanári, tudósi pályáról azt mondtad annak idején, hogy ezeknek az a jellemzője, hogy az ember mindent megkérdőjelez. Politikusként viszont határozottan kell állást foglalni. Meglepett, amikor a következő idézetet találtam tőled: „Úgy érzem, sok esetben az ellenkezőjét éppúgy meg tudnám indokolni.” Az érvelés csak megközelítés kérdése?*

- Van olyan. Néha ma is azt érzem, ha az ellenzék megkért volna, és esetleg rám bíznák, hogy indokoljam meg azt a szempontot, amit ő képvisel és a kormánnyal szemben jelenít meg, akkor lehet, hogy kicsit frappánsabban, ütősebben tudnám megfogalmazni. Ez az, amit

valóban meg kell tanulni, hogy a politikában nincsen egyrészt-másrészt. A politikában az egyrészt az egyik párt, a másrészt a másik párt képviseli. Az meg, hogy megindokoljon az ember valamit, az már intellektuális feladat, amit adott esetben, ha a meggyőződés megvan, és a döntés is megvan, hogy hol áll az ember, akkor azt annak megfelelően kell elvégezni.

Narancs után

– *Hova lett a csokornyakkendő?*

– Néhány éve letettem. Ez szervesen következett a személyiségfejlődésemből. Azt hiszem, hogy a csokornyakkendő igazából a személyiségemnek egy olyan vonását tükrözte, hogy kicsit ki akartam tűnni a szürkéségből. Inkább szerettem volna persze, ha ez a személyiségjegy a politikai tevékenységben jelenik meg, ha az emberek észreveszik, hogy nem pusztán egy aktuális véleményt képviselek, de adott esetben a csokornyakkendő is lehetett kifejező.

– *Engedj meg egy kis gonoszságot. Ha 1990–92 között beszélgettünk volna, ha az előszobádban leülök és várok néhány percet, akkor az asztal közepén valószínűleg narancs van. Most tudod, mi van ott?*

– Nem tudom.

– *Dísztek.*

– Nagyon sokat küzdöttem, hogy tegyék el azokat. De tudod, 1992-ben feltehetőleg én magam gondoskodtam volna még a narancsról. Egy kicsi, húszfős frakciónál adott esetben az ember ilyen kérdésekkel is foglalkozik, míg egy ilyen nagyméretűnél ezek már nem feltétlenül tartoznak a frakcióvezető kompetenciájába.

– *Milyen Magyarországot képzelsz 2002 tavasza után?*

– Azt várom a 2002 utáni időszaktól, hogy az 1998 óta kialakult stabil politikai szerkezet elvezet oda, ahova a nyugati demokráciák is eljutottak az ellenzék-kormány kapcsolatrendszerében és a parlamenti képviselők magatartásában. Tehát bizonyos értelemben lezárul az átmenet politikai és parlamenti értelemben is, és innentől fogva a 2002-es választás minden előjel szerint egy stabil és hosszú távon kiszámítható pártszerkezetet fog az országnak adni.

KÖSZÖNTŐ AZ ORSZÁGGYŰLÉS ALELNÖKEKÉNT

Ülésnap megnyitása a Magyar Országgyűlésben, 2002. május 25.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Köszöntöm a jelen levő képviselőket és mindenkit, aki figyelemmel kíséri munkánkat. Mivel megválasztásom óta először vezetem az Országgyűlés ülését,

ezért engedjék meg, hogy megköszönjem képviselőtársaimnak a támogatást és a bizalmat, és egyben azt a türelmet és megértést kérem, ami az első időszakban a közlekedésben is megadatik a „T” jelet viselő tanuló vezetőknek.

Az Országgyűlés a társadalom és a politika vitáinak kitüntetett színhelye. A most kezdődő ciklusban újból lehetőség adatik nekünk, országgyűlési képviselőknek arra, hogy vitáinkat ne egymás személyéről, hanem az általunk képviselt ügyekről s a jövőre vonatkozó elképzeléseinkről folytassunk. Mint még várhatóan sok ülés levezető elnöke, biztosítom önöket arról, hogy ehhez a munkához és ehhez a magatartáshoz mindenképpen partner leszek.

Nem leszek viszont partner abban, ha a vita hevében az Országgyűlés tekintélyét vagy az emberi méltóságot kívánja bárki – pártállásra való tekintet nélkül – veszélyeztetni; ebben a tekintetben a Házsabály szabályait szigorúan és megszorítólag fogom értelmezni.

Tisztelt Országgyűlés! Az Országgyűlés 2002–2006. évi ciklusa tavaszi ülésszakának negyedik ülésnapját megnyitom. Bejelentem, hogy az ülés vezetésében Füle István és Vidoven Árpád jegyzők lesznek a segítségemre.

A május 16-ai házbizottsági ülésen történt megállapodás értelmében napirend előtti hozzászólásra a mai napon nem kerül sor.

Tisztelt Országgyűlés! Soron következik a „Cselekedni, most és mindenkiért!” című H/19. számon benyújtott kormányprogram-előterjesztés vitájának a folytatása és lezárása.

Tisztelt Országgyűlés! Felkérem a jegyzőt, hogy ismertesse a mai nap időkeretét.

ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK UTÁN, ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁSOK ELŐTT

*K. E. interjúja, Cyberpress.sopron.hu közéleti magazin,
2002. május 28.*

Szájer József, Sopron választott képviselője, a Magyar Országgyűlés alelnöke a közelmúltban levélben kereste meg a soproni és Sopronhoz kötődő országgyűlési képviselőket azzal a javaslattal, hogy a város és a térség érdekében parlamenti munkájukban fogjanak össze.

- Megalakult az Országgyűlés, amelyben ugyan különböző pártállású képviselők vannak, de léteznek bizonyos kérdések, amelyekben fontos közös álláspontot kialakítani. Azt gondolom, hogy a soproni képviselők számára, függetlenül attól, hogy a kormányol-

dalhoz vagy a kisebbséghez tartoznak, egy ilyen alapkérdés, hogy a város és térsége parlamenti képvisellete erős legyen, az érdekei megjelenhessenek a politikai spektrum minden oldalán. Én a múlt héten írtam egy levelet hat soproni kötődésű képviselőnek, és arra kértem őket, hogy alkalmas időpontban üljünk össze és beszéljük meg, hogy mit tehetünk közösen Sopronért. 1990 óta nem volt még ilyen sok soproni származású képviselő a Magyar Országgyűlésben. Azokat keresem meg, akik a városban élnek vagy itt születtek, és a városhoz, a térséghez való kötődésük nyilvánvaló: Kránitz László MSZP-s soproni, listán bejutott képviselő, Hiller István MSZP, Simon Gábor, a Fidesz oldaláról pedig Ágota Gábor soproni alpolgármester, Ivanics Ferenc, a megyei közgyűlés elnöke, de egyben soproni lakos és Csapody Miklós, aki Sopronban született. Vannak a parlamentben más képviselők is, akik Sopronhoz kötődnek, így bővíthet a kör, és szeretném megkeresni Balsay Istvánt és Bebes Istvánt. Konkrét időpontjavaslattal fogom megkeresni ezeket a képviselőket, hiszen énnekem a város és térsége országgyűlési képviselőjeként az is dolgom, hogy a térségért tenni akarókat összefogjam.

- Gyakran kerülhet sor a parlamentben a várost is érintő kérdésekben döntő szavazásra, és ezt azt is jelentheti, hogy adott esetben a képviselők a térség érdekeit elsődlegesnek tartva akár át is szavazhatnak?

- A kis parlamenti többség miatt van esély arra, hogy bizonyos, a soproniak érdekeit szolgáló indítványok átmenjenek abban az esetben, ha a soproni képviselők valamennyien támogatják ezeket a javaslatokat.

Például a címzett és céltámogatási, valamint a költségvetési törvénynél konkrétan Sopront és térségét érintő tételekben kell valamifajta kis koalíciót létrehozni a Magyar Országgyűlésen belül. A képviselőnek pedig azt is felelőssége eldönteni, hogy milyen érdekeket tart fontosabbnak.

- Több mint egy hónappal a választások eredményének megszületése után részben már kiderült, hogy ki milyen szerepet, feladatot kap párton belül.

- A parlamentben és a pártokban egyaránt megtörtént a munkamegosztás. Én az Országgyűlésnek az alelnöki tisztségét nyertem el, amely, fogalmazhatunk úgy is, hogy a legmagasabb közjogi méltóság, amely a Fidesz számára jár. Ez miniszteri beosztással járó tisztség, tehát azt is mondhatnám, hogy a korábbi pozíciómhoz képest magasabb.

Nem a kormányoldalon vagyunk, ellenzékben másként kell politizálni, ez természetesen nehezebbé teszi a munkánkat, de azt hiszem, hogy az az erő, amit a Magyar Demokrata Fórummal a parlamentben

képviselünk, biztosítja azt, hogy a szavunknak legyen súlya, és adott esetben szólni és tenni tudjunk, minden olyan esetben, amely a polgári vívmányok megőrzésére irányul.

Ezen kívül külpolitikai szempontból nagyon lényeges tényező, hogy a Fidesz árnyékkormány külügyminiszteri tisztségét szintén én veszem át. A parlamentben alelnökként bizottsági tisztséget nem tölthetek be, ez nem szokás, azonban a két külügyi bizottság, tehát az európai integrációs és a külügyi bizottság fölötti fideszes munkacsoportokat én vezetem. A Fidesz külpolitikai pártkapcsolatainak irányításával is én foglalkozom ebben a parlamenti ciklusban.

- Ön tagja az Európai Unió Konventjének, az elmúlt héten több alkalommal részt vett az EU-konvent munkájában.

Tagja vagyok az Európai Unió Konventjének. Rendszeresen járok Brüsszelbe az Európai Unió jövőjével kapcsolatos vitának a lefolytatására.

A külpolitika és a külügyek irányítása tőlem nem áll távol, és azt hiszem, hogy Sopron, amely a világra nyitott, a nemzetközi kapcsolatok terén aktívan részt vevő város, ebből mindenképpen profitálhat. Én a külügyi tevékenység mellett és annak részeként egyik legfontosabb tevékenységemnek továbbra is az európai integrációnak az elősegítését tekintem.

- 2003. második felében népszavazást fognak kiírni, illetve 2004-ben szeretnénk csatlakozni az Európai Unióhoz, kevesebb mint húsz hónap van hátra. Hol tartanak most a tárgyalások?

- A választások miatt ebben a fél évben kisebb figyelem kísérte az uniós integrációs tárgyalásokat, ez azonban nem jelenti azt, hogy ezek bármilyen értelemben ütemükben lassultak volna.

Tovább folytatódtak ezek a megbeszélések, és remélhetőleg az elkövetkezendő időszakban, ennek az évnek a végéig alá is lehet írni a megállapodást az Európai Unióval, amelyet követően a jövő év elején sor kerülhet a népszavazásra. Az Európai Parlament júniusban és novemberben tart egy bővítéssel kapcsolatos ülést, és várhatóan Koppenhágában a jövő évi elnökség idején lehetőség nyílik a tárgyalások befejezésére.

- Az idei novemberi európai uniós parlamenti tárgyalásnak egy soproni vonatkozása is lesz.

- Néhány héttel ezelőtt indítottuk útjára azt az óriási Európa-levelet, amelyet a soproni polgárok kezdeményezésére bélyegeztek fel az ország nagyon sok pontján, és nemrégiben állapodtam meg az EU Parlament elnökével abban, hogy a november 18-ai bővítési vitán

Strasbourgban ki fogják állítani és ünnepélyes körülmények között fogadják majd a levelet, amelyet ezt követően Brüsszelbe visznek, ahol szintén kiállításra kerül. Valamennyien részesei vagyunk a csatlakozási folyamatnak, és így is jelezzük a világnak, hogy a csatlakozás és az integráció nemcsak a diplomataknak, hanem minden polgárnak – beleértve a soproni polgárokat is – az ügye.

Jövő héten ismételten igen komoly tárgyalásaim lesznek: Rigába megyek, az Európai Parlament elnökével találkozom, a csatlakozó országok parlamenti elnökeinek a találkozóján Szili Katalint, az Országgyűlés elnökét fogom alelnökként képviselni.

– *Közben megalakult az új kormány.*

– Remélem, hogy jó gazdája lesz az országnak az új kormány, és teljesíti mindazokat az ígéreteket, amelyeket a választási kampány során tett. A parlamenti munkában a Fidesz minden, a polgári értékek érdekében tett intézkedést támogatni fog és minden esetben fellép, ha ezeket meg kell védeni.

– *Közelednek az önkormányzati választások. Megkezdte-e a Fidesz a választásokra való felkészülést?*

– Az a hatalmas támogatás és az az eredmény, amit a Fidesz Sopronban elért, bizakodóvá tesz bennünket abban a tekintetben, hogy az önkormányzati választásokon sikerrel szerepelhetünk. Az országnak a nyugati felében mindig 50 százalék körüli és fölötti volt a Fidesz MPP-nek és szövetségeseinek a támogatottsága. A Fidesz egy nem végleges, elvi döntést hozott arra vonatkozóan, hogy milyen csapattal indul az önkormányzati választásokon, és arról, hogy polgármesterként, illetve alpolgármesterként kiket szeretnénk a város vezetésében látni. Egy új programmal, új csapattal szeretnénk az önkormányzati választásokon indulni.

Az őszi önkormányzati választásokon polgármesterjelöltként dr. Molnár Ágnes szeretnénk indítani.

Az országos választási kampány során kiválóan tudtam együttműködni dr. Molnár Ágnessel, aki a kampányomat is segítette és támogatta. Meggyőződésem, hogy ő egy kiváló, a város vezetésére alkalmas személy. Dr. Molnár Ágnes gyermekorvos, ezenkívül sikeres vállalkozó és nő, ami szintén új elem a város életében, amelynek még nem volt női polgármestere. Sopronban a Fidesz egy új és jó csapattal indul neki az önkormányzati választásoknak. Alpolgármesternek a Fidesz mostani elnökét, Havas Andrást szeretnénk jelölni. Úgy gondolom, hogy az önkormányzati pozíciókért a többi fideszes képviselővel együtt egy nagyon jó, olyan ütőképes csapatot indíthatunk,

amely a város lehetőségeit és adottságait messzemenően ki tudja majd használni. A soproniakkal folytatott beszélgetések során megfogalmazódott a Fidesz számára egy új arculattal való megjelenés igénye a városvezetést illetően.

- Mikor kezdődik a tényleges kampány?

- Mi azt szeretnénk, ha minél szélesebb koalíció indulhatna a polgári oldalon, mert ez biztosíthatja azt, hogy egy olyan városban, mint Sopron, amely polgárváros, megteremtődjön annak lehetősége, hogy valóban a polgári értékek iránt érzékeny és azokat megőrző irányítás jusson érvényre. Folynak az egyeztető tárgyalások szövetségeseinkkel, és természetesen más pártokat is megkeresünk annak érdekében, hogy a lehető legszélesebb koalíció alakulhasson ki a város élén annak érdekében, hogy egy új arculattal a polgári célokat lehessen megvalósítani.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYÁRÓL SZÓLÓ 1949. ÉVI XX. TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRÓL

Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról” című vitában, 2002. november 13.

DR. SZÁJER JÓZSEF, A FIDESZ KÉPVISELŐCSOPORTJA RÉSZÉRŐL: Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! Miniszter Úr! Tizenkét esztendővel ezelőtt, amikor ezek között a falak között módosítottuk a Magyar Köztársaság Alkotmányát, immár nem először, akkor arra gondoltam, hogy nemsokára elkövetkezik az a pillanat, amikor majd legközelebb hozzányúlunk az Alkotmányhoz, és jelentős mértékben hozzányúlunk, mert az Európai Unióhoz csatlakozunk, akkor én is úgy gondoltam, mint az igazságügy-miniszter úr, illetőleg Vastagh Pál képviselőtársam, hogy majd az ünnepélyesség fogja belengeni ezt a pillanatot. És azt hiszem, erre joggal számíthattunk is valamennyien, történelmi távlatokban is, hiszen azért a szabadságért, azért a függetlenségért, amit 1989-90-ben az akkori rendszerváltoztató erők kivívtak, valóban nagyon sokat áldoztunk. És nemcsak mi, akkor, a rendszerváltoztatás során, hanem jóval korábban is sokan adták a vérüket ezért az 1956-os forradalomban. Azt gondolom, hogy az az alkotmánymódosítás, ami most itt hever az asztalunkon, megérdemelné az ünnepélyességet. Azért is megérdemelné, mert alkotmányjogi jelentőségét tekintve is – azt hiszem, ezt az igazságügy-miniszter úrnak nem kell igazán részleteznem – felér azokkal a nagy jelentőségű alkotmányos dokumentumokkal, amelyekre a magyar történelem során nagyon

büszkék vagyunk, amelyek a szuverenitást érintik, az ország szabadságát, függetlenségét érintik. Így az 1848-as törvényekre, a Pragmatica Sanctióra, az Aranybullára és leginkább összehasonlítható példaként az 1867-es kiegyezésre gondolok, amikor ugyanerről a kérdésről volt szó. Emlékezzünk vissza, azt is nagyon hosszú vita előzte meg, nem is beszélve az 1989–90-es alkotmánymódosításokról.

Hogy mégsem olyan ünnepélyes ez a mai alkalom, annak több oka is van. Az egyik ok az, hogy egy ilyen módon előterjesztett alkotmány-szöveg teljesen váratlanul tűnt fel a szemünk előtt. Sokak szemében úgy tűnhetett, hogy két vagy három nappal az önkormányzati választások előtt, nem építve azokra a vitákra, amelyek éppen az alkotmányügyi bizottságban például a nyáron is lezajlottak, egy olyan szöveg került elénk, amely nem követi azt a hagyományt, amely a rendszerváltoztatás során ilyen fontos alapvető kérdésekben kialakult, vagyis a konszenzusos alkotmánykészítésnek az ütemét, illetőleg annak a példáját. Az ünnepélyesség tehát ezért eloszlik. Ez azonban nem ment fel bennünket az alól a felelősség alól, hogy ez óriási jelentőségű lépés, amit megteszünk, és száz év múlva úgy fognak erre az aktusra emlékezni, ahogyan az imént említett történelmi példákra mi; hiszen az ország szabadsága, függetlensége, a népfelség elve olyan dolog, amelyről ha önkéntesen lemond egy ország, akkor nagyon alapos megfontolásoknak kell ezt alávetnie.

Éppen ezért azt gondolom, nem felesleges az a vita, amit erről a kérdésről folytatunk; nem felesleges a visszatérés a konszenzuskéréshez ebben a kérdésben, amelynek valamennyien részesei vagyunk. Én is abban bízom, hogy ennek a folyamatnak a végén egy olyan alkotmány lesz, amely biztosítja, hogy Magyarország csatlakozhat az Európai Unióhoz, vagyis teljesíti azt a feltételt, hogy az Európai Közösség joga Magyarországon akadálytalanul érvényesülhessen, másrészt pedig lehetővé tesszük azt a kérdést, hogy Magyarországon erről az ügyről népszavazást lehessen tartani. Ebben a tekintetben tehát, azt hiszem, az egyetértés felé való közeledésnek a szándéka mindenkiben megvan.

A kormány azonban, amikor előterjeszt egy ilyen anyagot, nem feledkezhet el arról, hogy nem véletlenül rendelkezünk 1990-ben az alkotmány kérdései körében arról, hogy milyen módon kell az alkotmányt módosítani: nem véletlen, hogy az összes képviselő kétharmadára van ehhez szükség. Ennek éppen az az oka, hogy a mindenkori egyszerű többség ne tudja egyoldalúan, adott esetben szakmai vagy politikai érvek erőszakolása mentén az ország alapvető

kérdéseit egymaga eldönteni, hanem kényszerüljön rá arra a kompromisszumra, amely valóban létrehozza a nemzeti egyetértést ebben a kérdésben. Erről van szó, erről beszélünk, ennek a létrehozatalán kell az immár megnehezült körülmények között gondolkodnunk.

Ebben a tekintetben nem helyes, ha bárki is kijelöli az úgynevezett sarokpontokat, amelyek nem mozdulnak; ráadásul, amikor az imént az igazságügy-miniszter úr ezt elsorolta, kicsit elmosolyodtam, hiszen ezek a sarokpontok éppen az elmúlt néhány hónapban jelentősen mozogtak. Ugyanis az egyik ilyen sarokpont, amiről a miniszter úr beszélt, a parlament és a kormány viszonya, körülbelül három változatban jelent meg néhány hét leforgása alatt éppen az igazságügy-miniszter úr által vallott anyagban, az őáltala aláírt anyagban.

Nehéz ebben az esetben kitalálni, hogy akkor melyik változat az, ami valójában a sarokpontot képezi, az eredetileg a parlamenthez benyújtott változat, amiből hiányzik ez a tétel, tehát sarokpontról eleve nem lehet szó, vagy a második változat, amikor részben a Szocialista Párt, részben a Fidesz kérésére belekerült egyáltalán ez a téma, vagy pedig a harmadik változat, mert miután ez ellen tiltakoztunk, és úgy gondoltuk, hogy nagyon szűk, ezután egy ennél még szűkebb változat került megfogalmazásra.

Tehát ilyen tekintetben azt gondolom, a kompromisszumkészséghez az szükséges, hogy nyitott fülekkel hallgassunk egymás érveire, és keressük meg azt a legkisebb közös többszöröst, amelynek eredményeképpen kielégülnek azok a szempontok, hogy Magyarország az Európai Unióhoz csatlakozzon, és ne játsszuk azt a játékot, amely arról szól, hogy kit lehet Európa-ellenesnek bélyegezni. Mert én azt gondolom – és én azzal egyetértek, amit a miniszter úr is mondott –, hogy amikor ide följön valaki, és erről a kérdéstről beszél, akkor valóban tegye félre a pártpolitikai szempontjait. De a nemzeti érdekképviselő szempontjait nem szabad egyikünknek sem, egyik párt képviselőjének sem félretenni. Most ennek az alkotmánymódosításnak a keretében éppen erről van szó.

Egyébként nem előképek nélküli ez a történet, hiszen néhány év telt el azóta, hogy sikertelenül próbáltuk meg módosítani a Magyar Köztársaság Alkotmányát akkor, amikor a Magyar Köztársaság a NATO-ba, az Észak-atlanti Szerződés Szervezetébe belépett. Akkor megpróbáltunk konszenzust keresni. Nem jutottunk eredményre. Az akkori ellenzék, az akkori szocialista és szabad demokrata ellenzék nem támogatta az alkotmánymódosítást, mondván, nem kíván a

kormánynak olyan hatásköröket adni, amelyek eddig a parlamentnél voltak, mert nem bízuk ebben a kormányban.

Tisztelt képviselőtársaim! Itt az ideje, hogy ebben a tekintetben is egy új fejezetet nyissunk. A közelmúlt és a közeljövő magyar történelmének két fontos eseménye, az európai uniós csatlakozás és a NATO-csatlakozás kérdésében is rendezni kell az alkotmány kérdéseit. Ezért a Fidesz – Magyar Polgári Párt részéről azt javaslom – és ezt támogatjuk is szavazatainkkal, módosító indítvány formájában be is nyújtjuk –, hogy a NATO-val kapcsolatos, annak idején még a polgári kormány által benyújtott, egyébként a kormánynak széles felhatalmazást biztosító alkotmánymódosítás is legyen része ennek a tárgyalásnak. Én úgy tudom, hogy a kormánynak tetszik ez a gondolat, hiszen elfogadná ezeket a hatásköröket. Zárjuk le ezt a két fejezetet együtt! Éppen ezért támogatjuk, hogy a NATO esetében szükséges, három évvel ezelőtt a Szocialista Párt ellenállása miatt el nem fogadott alkotmánymódosításhoz megadjuk a szükséges szavazatokat is.

Az európai uniós csatlakozással kapcsolatos alkotmánymódosításnál pedig azt gondolom, hogy alapvetően a nemzeti szempontokból kell kiindulni. Nem abból, amit az egyik egyeztetésen az igazságügy-miniszter úrtól hallottunk, hogy azért nem szabad a szuverenitást, a népfelséget, az ország függetlenségét érintő klauzulát túlságosan szűkre szabni, túlságosan szűkkeblűre szabni, mert ezzel felingereljük az Európai Uniót. Azt gondolom, hogy ezek hosszú távú alkotmányos kérdések, amelyeknél nincs helye ilyennek. Én azzal egyetértek, hogy az Európai Unió kritériumát, vagyis a közösségi jogot Magyarországon alkalmazni lehessen. Erre, ennek a célnak az elérésére tökéletesen elegendő – az egyébként a kormány által benyújtott anyagból elhagyva az „átengedés” szót – a közös gyakorlásra való utalásnak a kérdése.

Nem elfogadható – és nemcsak szakmai szempontból, hanem, azt gondolom, hogy politikai és, fogalmazzunk így, történelmi jelentőségét tekintve sem – az az elv, amely alapján az Európai Unió jogából lehetne levezetni a Magyar Köztársaság Alkotmányát és teljes jogrendszerét. Fordítva van ugyanis a történet. Az Európai Unió nem a KGST, nem a Varsói Szerződés, ott az államok nem egy szuperállamot hoznak létre, hanem közösen gyakorolják bizonyos jogosítványukat. És igaza van Vastagh Pál képviselő úrnak, vannak olyan jogosítványok, amelyekre közvetve lehet csak azt mondani, hogy közösen gyakorolják. De az Európai Unió 15 tagállamából 13-ban az alkotmány nem ruház olyan típusú jogokat, mint amelyet mi most rá akarunk ruházni, az Európai

Unióra, és ennek ellenére a közös gyakorlás mégis érvényesül, a közös jog alkalmazása azokban az országokban mégis akadálytalan.

Ebből következően nekünk nem azt az utat kell választanunk, amelyet Írország és Görögország választott ebben a kérdésben. Egy magára, saját alkotmányos hagyományára, saját alkotmánytörténetére büszke ország nem engedheti, hogy ne a saját szuverenitásából vezesse le az Európai Unió jogát is. Hiszen a történet úgy néz ki, hogy ezek az országok, az unióban részt vevő országok a saját szuverenitásuk, a saját döntéseik egy részét közösen gyakorolják, és ez az Európai Unió. Az Európai Unió nem egy önálló állam. Ne akarjunk többet adni az Európai Uniónak az alkotmány tekintetében sem, mint amennyit az tőlünk ebben a tekintetben kér! Ez saját büszkeségünknek, nemzeti büszkeségünknek is alapvető kérdése.

Azt gondolom, hogy mindez belefér abba a kritériumba, amit az igazságügy-miniszter, a Szocialista Párt és a Szabad Demokraták Szövetsége is megszabott, vagyis hogy biztosítsuk az alkotmány tekintetében az Európai Unióhoz való csatlakozás feltételét. Ez a feltétel ezzel teljesül. Aki ehhez képest akar adott esetben pluszt bevinni, saját maga kockáztatja azt, hogy ezen a minimumon felüli konszenzus megteremtésének a hiánya éppen őrá tolja át annak a felelősségét, hogy ez az alkotmányszöveg végül is nem úgy születik meg, ahogyan azt valamennyien szeretnénk.

Tisztelt Országgyűlés! A másik olyan pont, amelyről beszélni szeretnék – bár azt gondolom, hogy az imént említett téma az, ami számunkra a legfontosabb –, a parlament és a kormány viszonya. Már említettem az imént, hogy milyen metamorfózisokon, milyen változásokon ment át néhány hét leforgása alatt ez a szöveg. A mi álláspontunk ebben a tekintetben sem pártpolitikai, hanem abból indulunk ki, hogy miután itt mi most törvényhozók vagyunk, törvényeket alkotunk az országban, tudjuk, hogy ezek a mi jogosítványaink, ahogy belépünk az Európai Unióba, az Európai Unió kizárólagos hatáskörei tekintetében az Európai Unióban a Magyar Köztársaság egyik minisztere fog részt venni a többi állammal együtt, és fog olyan jogot alkotni, amelyet lehet, hogy a megjelenés után, a nyilvánosságra kerülés után másnap már Magyarországon közvetlenül alkalmaznak, a bíróságok, az adminisztratív hatóságok azonnal érvényesítik ezeket a jogokat Magyarországon.

Ebből következően tőlünk, a Magyar Köztársaság Országgyűlésétől kerülnek át hatáskörök az Európai Unióba közös gyakorlásra. Innentől fogva a miniszter lesz az az egyetlen pont, amelyen

meg tudjuk fogni, hogy Magyarországon majd milyen jog fog érvényesülni. Éppen ezért mi nem azt mondjuk, hogy ellenzék vagy kormány, hiszen semmi jelentősége ebben a tekintetben, hogy ez milyen jogokkal rendelkezzen, hanem mi azt mondjuk, hogy abban a jogkörben, amelyben eddig a Magyar Országgyűlésnek döntési jogköre volt, a parlamentnek vagy egyik bizottságának maradjon meg az ellenőrzése a fölött a törvényalkotás fölött, amely Brüsszelben folyik.

Az a javaslat, amelyet az Igazságügyi Minisztérium második változatban – hiszen az első a nulladik változat – előterjesztett, szövegezését tekintve elfogadható, terjedelmét tekintve nem, hiszen az csak az Alkotmányban törvényi szinten kötelezően szabályozott körökre terjed ki. Ezek pedig a kétharmados törvények, valamint néhány, az alapvető polgári jogokat és kötelezettségeket érintő szabály. Ez az Európai Unió döntési jogkörében, szabályai tekintetében nem a legfontosabb terület, tehát éppen elhúznak ezek egymás mellett. Egyik oldalon vannak az alkotmányos kérdések; a lelkiismereti szabadságról szóló törvény kérdései nem merülnek fel az Európai Unió napi törvényhozási gyakorlatában.

Éppen ezért mi azt gondoljuk, hogy ami hiányos, amiben már nem fogunk dönteni... – de abban legalább maradjon meg a lehetőségünk, hogy ha akarunk kötelező mandátumot adni, akarunk kötelező felhatalmazást adni a kormánynak, akkor adjuk meg. Ez egyébként nem okozhat semmiféle problémát. Dániában okoz, mert Dániában kisebbségi kormányok sora következik egymás után, tehát mindig külön meg kell teremteni a konszenzust. De ha a magyar parlament e bizottságának az egyszerű többsége – ami nyilván mindig kormánypárti többség – azt mondja, és a kormány ezt kéri tőle, hogy ne akarjon mandátumot adni nekem, ne kötelezzen erre, akkor nem ad, és ez szabadságában áll. Ez egyszerűen igazából a nyilvánosság kérdése. Tehát nincs kockázat; nincsen kockázat ennek a passzusnak a bevételeiben.

Tisztelt hölgyeim és uraim! A harmadik kérdés, ami számunkra nagyon nagy jelentőségű, a népszavazás ügye. Valóban egyetértünk abban – és ez régóta így van –, hogy Magyarországon az uniós csatlakozásról ügydöntő népszavazást kell tartani.

Az ügydöntő népszavazás azért fontos, mert egy ilyen nagy történelmi jelentőségű lépést valóban csak az emberek felhatalmazása alapján lehet megtenni, azonban itt vita bontakozott ki arról, hogy mikor legyen ez.

Nem igazán értjük, nem tudjuk, nem követtük, hogy mi volt az oka annak, hogy a hozzánk egyébként augusztusban elküldött koncepcióhoz képest – ami egyetértésben volt azzal, amit a korábbi kormány megfogalmazott – jelentős mértékben megváltozott néhány perc, néhány nap leforgása alatt a mostani kormány álláspontja, és mindenfajta egyeztetés, előzetes konzultáció nélkül kijelölt egy napot, amely az uniós népszavazás időpontja lehet, és azt mondta, aki eszi, eszi, aki nem eszi, nem kap mást. Ez a variáció van, és ha nem ezen a napon van, akkor igazából nem lesz mód az alkotmánymódosításra. Nagyon örülök, hogy ettől az álláspontjától a kormány már eltért.

Ebben a tekintetben valóban felesleges lett volna a merev ragaszkodás ehhez, de a probléma az időponttal nem az volt, hogy az éppen egy hazai, magyarországi, számunkra, a szívünknek nagyon fontos nemzeti ünnep napjára esett, hanem az, hogy mi úgy szeretnénk népszavazást tartani, hogy arról a polgárok világos véleményyt tudjanak alkotni. Nem feltétlenül arra gondolok, hogy majd minden egyes magyar polgár leül az internet elé, és elolvassa az ezeroldalas dokumentumot, bár magyarul is hozzáférhető lesz, hanem arra gondolok, hogy mi, politikusok és a sajtó képviselői, lehetővé tegyük a magyar állampolgároknak, hogy egy szerződés ismeretében dönthessenek erről a kérdésről. Én azt gondolom, ez egy alapvető demokratikus alapelv, demokratikus elv alapján van erre szükség.

Nem véletlen, hogy az unióhoz való csatlakozás során az eddigi alkalmakkor, egyetlenegy kivétellel, Ausztria kivételével, minden alkalommal úgy történt meg a népszavazás, hogy az az aláírás után és a ratifikáció előtt történt, hiszen a népszavazásnak nem a miniszterelnök egyébkénti elkötelezését kell megerősítenie, mint ahogy ezt sokan most már nagyon furcsán vélik, hanem azt a döntést, amit mi itt a parlamentben meghozunk, amikor ratifikáljuk az Európai Unió szerződését. A Magyar Köztársaság jelenleg hatályos Alkotmánya alapján a nemzetközi szerződéseket az Országgyűlés köti. Kérem, olvassák el az ezzel kapcsolatos szöveget! Tehát ehhez kell a felhatalmazást kérnünk.

Az egyetlen kivétel, azért ez is érdemel néhány mondatot: Ausztriában azért történt úgy, hogy először volt a parafálás, utána bekövetkezett a szerződés végleges szövegének a rögzítése, majd a népszavazás, majd pedig az aláírás, mert Ausztriában az alkotmány módosításához nem lehet másképp hozzáfogni, mint úgy, hogy népszavazást tartanak erről a kérdésről. Tehát Ausztriában azért történt így, mert előtte a miniszterelnök még alá sem írhatta volna azt

a szerződést, nem volt erre semmiféle jogosítványa. Tehát nem arról van szó, amiről Kovács László beszélt, hogy a polgárok támogatását kell kivívni ehhez. Az az időpont, az április közepi időpont, hiszen akkor kerül sor az aláírásra, azért alkalmatlan, mert nem elegendő ennek a szövegnek a megfelelő megismerésére.

Egyetértünk abban, hogy csak akkor van lehetőség népszavazásra, ha ezt a parlament elrendeli. Én nagyon bízom abban, hogy ebből a kérdésből sem csinál senki presztízskérdést, és meg fogjuk találni azt a közös pontot, ami valamennyiünk számára elfogadható.

Az európai uniós alkotmány elfogadása, mint említettem, történelmi jelentőségű lépés. A Fidesz – Magyar Polgári Párt mint rendszerváltoztató párt, támogatja Magyarország európai uniós csatlakozását; támogatja azt, hogy alkotmánymódosításra van szükség, és kész arra, hogy az alkotmánymódosítással kapcsolatban szükséges kompromisszumokat megtegye – ezért is kezdeményeztük a megfeneklett négypárti tárgyalások után egy újabb forduló megkezdését.

Nagyon bízom abban, hogy mindenkiben a józanság kerekedik felül, és sikerül ennek az alkotmánymódosításnak a végére pontot tenni. Mi ígérjük, hogy elfelejtjük azokat a csúnya közjátékokat, amelyek ennek az alkotmánynak a benyújtásával és megfogalmazásával kapcsolatban bennünket értek.

Köszönöm szépen a figyelmet. [*Taps az ellenzéki pártok padsoraiban.*]

PARLAMENTI GONDOLATOK EURÓPÁRÓL ÉS A VILÁGRÓL

GRATULÁCIÓ AZ ÚJ SZLOVÁK KORMÁNYNAK

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A szlovák kormány megalakulásának üdvözlése” című vitában,
1998. november 4.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Adam Smith, a híres skót gondolkodó írja, hogy egy ország akkor tesz helyesen, ha nem arra törekszik, hogy szomszédai koldusszegénnyé váljanak, hanem ha segíti őket gazdag és boldog országgá válni. Szavai Közép-Európában annál is inkább megfontolandóak, mert Magyarország szomszédainak határain belül él a magyar nemzet tagjainak mintegy egyharmada.

Tisztelt Országgyűlés! Örömmel állapíthatjuk meg, hogy Közép-Kelet-Európa népei egyre inkább kilépnek a posztkommunizmus árnyékából. A múlt héten Pozsonyban megkötött négypárti megegyezés nyomán megalakult az új szlovák kormány, véget ért tehát a Mečiar-korszak. Az új kormányba a Magyar Koalíció Pártja egy miniszterelnök-helyettest, két minisztert és négy államtitkárt delegált.

Túl ezen az öröndetes tényen, a szomszédunkban lezajló változások számos további tanulság levonására adnak alkalmat. Szűkebb térségünk talán ki tudja kerülni a történelmi zsákutcát, amelyet a demokratikusnak álcázott, de igazából egynemű politikai rendszerek megszilárdulása jelentett volna. Egyre több helyen zajlik valódi verseny a társadalmi küzdőtéren. Leválthatatlannak hitt politikai erők szembesülnek a megújulás és az alkalmazkodás kényszerével. Világossá válik, hogy a képviseleti demokrácia viszonyai között a magyar kisebbségek és politikai szervezeteik valóban államalkotó tényezővé válhatnak. Azokkal az erőkkel léphetnek szövetségre, amelyek a nemzeti elzárkózás helyett az európai együttműködés és a nyitottság politikáját választják.

Tisztelt hölgyeim és uraim! A kommunizmus utáni hosszú átmenet éveiben nagy Közép-Európa vezető politikusainak a felelőssége. Türelemmel és megértéssel új fejezetet nyithatunk közös

történelmünkben, de rossz politikával ismét mindent elronthatunk. A politikáról azt szokták mondani, hogy a szükségszerűség tudománya, de azt hiszem, egyben annak is a művészete, hogy miként tudunk élni a megnyíló lehetőségekkel. Akkor vagyunk méltóak a kihíváshoz, ha ellenséggé helyett képesek vagyunk jövőképben gondolkodni. A szlovák–magyar viszony ma tele van oldásra váró görcsökkel; gondoljunk a kisebbségi magyarság elmúlt években tovább nehezült helyzetére, a bősi erőművitára vagy a félben álló, illetve meg sem épült párkányi hídra.

Tisztelt Országgyűlés! Súlyos akadálya a kölcsönös megértésnek az is, hogy sokkal kevesebbet tudunk egymás kultúrájáról, mint a távoli nyugati nemzetekéről. Az alapszerződés kudarca világosan bebizonyította azt is, hogy nem felszínes látszatmegegyezésekre van szükségünk most, hanem mindkét oldalról komolyan vett, érdemi párbeszédre és együttműködésre. A demokratikus szlovákiai erők hatalomra kerülésével ennek nyílt meg a reménye, s így talán az alapszerződés holt betűje is tartalommal telhet majd meg.

Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! Tudjuk, hogy az új kormány nehéz feladatra vállalkozott: egy felesleges kitérő után vissza kell vezetniük országukat az európai fejlődés fő vonalába. A meciarizmus hosszú uralma után valóban demokratikussá kell tenniük Szlovákiát.

Tisztelt Országgyűlés! A legnagyobb kormányzó párt, a Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja azt vallja, hogy ez a törekvésük egybeesik a Magyar Köztársaság hosszú távú érdekeivel és szándékaival is. Az országainkat ma megosztó ügyeket csak közös erővel oldhatjuk meg. Éppen ezért engedjék meg, hogy a Fidesz képviselőcsoportja nevében innen, a Magyar Köztársaság Országgyűléséből kívánjak sok sikert az új szlovák kormánynak és a kormányba bekerült magyar politikusoknak, és kívánom, hogy élni tudjanak azzal a hatalmas bizalommal és reménnyel, amit Szlovákia polgárai és a nemzetközi közösség előlegezett meg számukra.

Engedjék meg, hogy felszólalásomat a szlovák diplomata és publicista, Štefan Osuský szavaival zárjam: „Az egyenjogúság és az egyenjogúság érzése Közép-Európa nemzetei számára lehetővé teszi, hogy kölcsönösen közeledjenek egymáshoz. Az új Európa nemcsak új nyelvezetet szül, hanem új szellemet és mentalitást is. Tudatában vagyunk nemcsak annak a parancsnak, hogy élni és élni hagyni, hanem annak is, hogy kölcsönösen életben kell tartanunk egymást.”

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypárti sorokban.]*

A 2001. SZEPTEMBER 11-I TERRORTÁMADÁSOKRÓL I.

*Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Magyar Köztársaságnak az Egyesült Államokkal szemben elkövetett terroristámadást követő kül- és biztonságpolitikai lépéseiről” című vitában,
2001. szeptember 24.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Köszönöm szépen a szót, elnök asszony. A képviselőtársaimnak javasoltam a házbizottságban, hogy az előző és a mostani témáról közös vita folyjon, hiszen ebben az esetben nem kellene ismételni magunkat. Én igyekszem elkerülni az ismétléseket.

Annak, ami szeptember 11-én New Yorkban történt, minden ember és minden nemzet számára emlékeztetőül kell szolgálnia, hogy mire képes a gonosz a maga legnyersebb formájában, kicsinyes céljai megvalósítása érdekében. Emlékeztetőül kell szolgálnia arra, hogy a terrorizmust éppúgy, mint a fasizmust és a kommunizmust, le kell szorítani a történelem színpadáról. Ehhez, ahogy a miniszterelnök úr is mondta az imént, tiszta fejre, erős akaratra és mindenekelőtt összefogásra van szükség, a nemzetek összefogására és minden jóakarátú ember összefogására. Ez a nyugati civilizáció részeként egy évezrede azonos eszméket, értékeket valló országgént, a NATO-szövetség új tagjaként Magyarországnak is erkölcsi kötelessége.

Nekünk, magyaroknak sajnos van tapasztalatunk súlyos történelmi katasztrófákban, de nem ez a fő oka annak, hogy az amerikai néppel szolidaritást kell vállalnunk. A New York-i és washingtoni, sok-sok ezer áldozatot követelő terroristámadás mindannyiunk ellen, minden, szabadságot és rendet, rendezett életet szerető ember ellen irányult. Nincs, egyszerűen nem létezhet olyan eszme, olyan ok, olyan mentség, amely az ártatlan polgárok halálát okozó terrorista cselekedeteket indokolhatná vagy igazolhatná. Akik ilyet keresgélnek a történetek mögött, rossz úton indulnak el.

Tisztelt Országgyűlés! Szeptember 11-e óta megváltozott a világ felfogása mindennapi biztonságunkról. A terrorizmus, természeténél fogva, épp mindennapi biztonságunk gyenge pontjait igyekszik saját gonosz céljainak szolgálatába állítani. Ezért aztán saját védelmünk érdekében mostantól mindannyiunknak fokozottabban oda kell figyelniünk arra, ami körülöttünk történik. Az állam, a rendvédelmi szervek sem működhetnek csupán a régi rutin szerint. Új eszközöket, nehezen kivívott szabadságunkat továbbra is tiszteletben tartó új módokat kell találni a polgárok, életünk rendjének megvédésére. De

ez csak akkor lehet hatékony, ha közben ebben a folyamatban minden polgár aktívan részt vesz. Nem állítható rendőr minden kapu elé, de mi magunk ezentúl nagyobb felelősséget tanúsíthatunk saját környezetünk iránt.

Az amerikai tragikus események következtében Magyarországot közvetlen veszély nem fenyegeti, amint ezt a külügyminiszter úr is mondta. Ez azonban nem ok arra, hogy ne tegyünk meg mi is mindent saját biztonságunk érdekében. Ez nem jelenti azt, hogy nekünk ne lenne közünk a tőlünk sok ezer kilométerre történetekhez. Hiszen az elmúlt években, különösen a déli határainkon dúló háború miatt mi, magyarok is ki voltunk téve a terrorcselekmények fokozott kockázatának, még ha nagyságrendjét és az áldozatok számát tekintve nem is lehet összehasonlítani őket. Személyesen, családommal együtt én magam is szenvedő alanya voltam egy máig, talán véglegesen felderíthetetlen terrorcselekménynek, egy húszlakásos lakóközösség életét és javait fenyegető robbantásos merényletnek néhány esztendővel ezelőtt. Ezért ismerem, átéltem az arcát nem vállaló, eszközökben nem válogató, emberi életet, javakat nem kímélő, gonosz, sunyi támadás romboló következményeit.

Tisztelt Ház! Ugyanakkor nem felejthetjük el azt sem, hogy az sem volt olyan régen, még a szocializmus idején, hogy az akkori magyar politikai vezetés hivatalos politikája támogatta a szabad világ ellen küzdő terrorista csoportokat. *[Rockenbauer Zoltán: Úgy van!]* Gondoljunk csak többek között Carlos magyarországi tartózkodásaira, menedékére, és akik ezt akkoriban bátorították, még ma sem tűntek el maradéktalanul a politikai életből. *[Közbeszólások a Fidesz padsoraiból: Úgy van! Taps a Fidesz padsoraiból.]*

Amellett is nehéz elmenni, hogy ma Magyarországon létezik a parlamenti bejutás küszöbén álló olyan párt, a Munkáspárt, az MSZMP szellemi utódja, amely ezt a múltat ma is nyíltan vállalja. S nemhogy vállalja, de ma is közvetlen és baráti kapcsolatokat ápol népelnyomó, terroristáknak otthont adó, a terrorizmust nyíltan támogató olyan rezsimekkel, mint például Irak. Sajnos van olyan, nála komolyabb parlamenti erőt képviselő párt, amely koalíciókat és választási szövetségeket köt ezzel a párttal, így válva annak cinkosává. *[Rockenbauer Zoltán: Szégyen!]*

Tisztelt Ház! A Fidesz elfogadhatatlannak tartja azokat a politikai nyilatkozatokat, amelyek a gyász és a megdöbbenés óráiban saját párt-céljaikat előbbre valónak tekintik, mint a közös, elemi erejű tiltakozás ügyét. Demokratikus politikai erőként súlyosan elhibázottnak tartjuk

a MIÉP és a Munkáspárt nyilatkozatait és azokat az ellenzéki politikusi megnyilvánulásokat is, amelyek az amerikai terrortámadást, mint minden mást az elmúlt három évben, csak ürügynek tekintik arra, hogy a polgári kormányt támadják.

Tisztelt Országgyűlés! Az emberi alapon elfogadhatatlan, hogy emberek tömeges, szörnyű halálát egyesek kicsinyes célokra használják. A magyar politikai erőknél ehelyett inkább példát kellene mutatni arra, hogy a nehéz időkben képesek az összefogásra. A most tárgyalt parlamenti nyilatkozat, határozat közös elfogadása is bizonyíthatja a világnak, hogy hasonlóan gondolkodunk ezekről a kérdésekről. Örülök annak, hogy hatpárti egyeztetések során ez a határozati javaslat végül is elfogadásra kerülhet. Annak viszont kevésbé örülök, hogy a hatpárti találkozó után minden pártnak még eszébe jutott egy-egy újabb gondolat, amit módosító indítvány formájában részben ennek a megállapodásnak a módosításaként, megváltoztatásaként kíván benyújtani.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz képviselőcsoportja részvétét nyilvánítja az amerikai népnek, elítéli a terrorizmust, és az elkövetők, a terrorizmust támogatók büntetését követeljük. Felhívjuk a kormányt, a társadalmi szervezeteket, a sajtót, minden magyar polgárt, hogy a maga területén tegyen meg minden tőle telhetőt a terror elleni világméretű küzdelemben. Biztosíthatom önöket, tisztelt képviselőtársaim, hogy a Fidesz képviselőcsoportja ezt fogja tenni.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a Fidesz padsoraiból.]*

A 2001. SZEPTEMBER 11-I TERRORTÁMADÁSOKRÓL II.

Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az »Infinite Justice« (Végtelen igazság) művelethez történő magyar hozzájárulásról” című vitában, 2001. szeptember 24.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! „A szabadság ellenségei nem érvelnek, hanem üvöltenek és lőnek” – mondta egy múlt századi amerikai politikus. Az elmúlt évszázad során három nagy kihívás érte az emberiséget, három nagy kihívás fenyegette a szabadság rendjét; ebből a nemzetiszocializmust és a vörös szocializmust mára már sikerült legyőzni – de csak most kezdődik el a valóban világméretű összefogás a múlt század utolsó nagy kihívásával, a terrorizmussal szemben.

A New Yorkot, majd Washingtonot ért terrortámadásokról hallva, a sokkoló képsorok láttán nem tudtuk és nem akartuk megérteni a

dolgokat, a döbbenet és a megrendülés mellett csak azt voltunk képesek felfogni, hogy a világot megváltoztató szörnyű események szemtanúi vagyunk. S ezt nemcsak azok érezték, akiknek személyes érintettségük volt, akiknek volt kiért aggódni, hanem minden jóérzésű embert az iszonyat járta át ezekben a pillanatokban.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja napokkal a tragédia után is értetlenül áll a történetek előtt, és a leghatározottabban elítéli az Egyesült Államokat ért terrorcselekmények kiagyalóit és elkövetőit. Döbbenet állunk a demokratikus értékeket semmibe vevő és ártatlan életet kioltó pusztítás előtt. Az ember arra született, hogy szabadságban és biztonságban élve találja meg a boldogságát, nem pedig arra, hogy a félelemtől kiszolgáltatottá váljék.

Most, az Amerikát ért aljas merényletek láttán, nem hunyhatunk szemet afölött, hogy ezek a fanatikusoktól vezérelt akciók bárki életébe beleavatkozhatnak; nem állunk közömbösen csak azért, mert több ezer kilométer választ el bennünket attól az országtól, amelyet ez a támadás ért. A támadás révén nemcsak az amerikai nemzetet sújtotta tragédia, nemcsak az amerikai nép biztonsága és szabadsága forog kockán, hanem mindannyiunké. A támadás ártatlanokat ért, olyan embereket, 62 nemzet polgárait, akik még élvezhették volna az élet és a szabadság áldásait. A szeptember 11-ei támadások az Egyesült Államok földjét érték, a tragédián azonban az egész emberiség osztozik. Egy embert azzal lehet mérni, hogy vállalja-e a tetteiért a felelősséget. Az arctalan elkövetők hallgatásba burkolva, gyáván megbújva figyelik gyalázatos munkájuk eredményét, vagyis azt, amit el akartak érni, hogy félnek-e a világ polgárai. A szabadság pedig, tisztelt képviselőtársaim, nem ismeri, nem ismerheti a félelem fogalmát.

Az elmúlt héten az Egyesült Államok a kollektív önvédelem jogán légtérhasználatot és repülőgépei számára földi kiszolgálást kért Magyarországtól. Az elmúlt heti hatpárti egyeztetés után úgy döntöttünk, a Fidesz frakciója támogatja, hogy a parlament támogassa az amerikai kérés teljesítését. Mi, a Fidesz-képviselőcsoport tagjai, támogatjuk a Magyar Köztársaság kormányát abban, hogy Magyarország nyújtson segítséget Amerikának az elkövetők felderítésében és a terrorizmus központjainak megsemmisítésében; támogatjuk, hogy a magyar légteret és az azt kiszolgáló földi bázisokat a terrorizmus elleni küzdelem érdekében az Egyesült Államok rendelkezésére bocsássa.

Tisztelt képviselőtársaim! Meggyőződésem, hogy döntésünk nyomán, segítségnyújtásunk miatt nem nő Magyarország fenyege-

tettsége. Joggal bízhatunk abban, hogy Magyarország továbbra sem lesz semmilyen terrorcselekmény célpontja, és országunk továbbra is biztonságos hely marad. E példátlan katasztrófa ellenére sem kételkedhetünk egyetlen pillanatig sem abban, hogy a XXI. század a béke és a biztonság időszeke kell hogy legyen országunkban és a nagyvilágban egyaránt, ehhez azonban közös akaratra van szükség.

Arra kérem önöket, tisztelt képviselőtársaim, a pártokat, a sajtót, a társadalmi szervezeteket, minden jóakarátú magyar embert, hogy támogassák és segítsék azt a nehéz és hosszú küzdelmet, amely a terrorizmus járványának megfékezésével a demokratikus erők győzelméhez vezethet.

Köszönöm, hogy megtiszteltek a figyelmükkel. *[Taps a kormány-pártok, az MSZP és az SZDSZ soraiban.]*

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁGNAK AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKKAL SZEMBEN ELKÖVETETT TERRORTÁMADÁST KÖVETŐ KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKAI LÉPÉSEIRŐL

*Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Magyar Köztársaságnak az Egyesült Államokkal szemben elkövetett terror-támadást követő kül- és biztonságpolitikai lépéseiről” című vitában,
2001. szeptember 25.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Hadd csatlakozzam az imént elhangzott szavakhoz: örülök annak, hogy bár komoly zökkenőkkel, de a végére remélhetőleg a most következő határozatot széles többséggel tudja elfogadni az Országgyűlés. Nem volt könnyű az út, ami ide vezetett. Egy héttel ezelőtt, amikor megfogalmazódott annak a gondolata, hogy az Országgyűlés határozattal fejezze ki részvétét az amerikai népnek, fogalmazza meg a terrorizmus elleni küzdelem fő irányait, akkor úgy éreztük a házbizottság ülésén, majd a későbbi egyeztetésen is, hogy sikerül majd egy olyan vitát itt a parlamentben a hétfői és keddi napon lefolytatni, amely valóban méltó lesz a Magyar Országgyűléshez, és méltó ahhoz az együttérzéshez, amit a Magyar Országgyűlés pártjai az Egyesült Államokat ért terror-támadások miatt éreztek.

Sajnos azonban ez a vita nem volt mindig méltó. Néha azt éreztük az elmúlt két napban, hogy hiába minden erőfeszítés, a hatpárti, ötpárti konszenzusteremtésre való törekvés mégsem járt eredménnyel, hiszen például a tegnapi nap nem egészen úgy kezdődött, ahogyan azt valamennyien terveztük; még akkor sem, ha a kormánypártokban

megvolt a nyitottság, hogy bármilyen indokra, bármilyen érvre, amely az ellenzék részéről megfogalmazódik, pozitívan válaszoljunk, hiszen nem pusztán azt tartottuk szem előtt, hogy a határozat elfogadásához és mai elfogadásához négyötödös többségre van szükség, hanem azt is, hogy tartalmi egyetértésre van szükség, és sajnáljuk azokat az ügyrendi kitérőket, amelyek ennek kapcsán megjelentek.

Nehéz olyan esetben egyetértést kialakítani, ha – mint ahogyan pénteken tették – a hat parlamenti párt egymással leül, és ennek eredményeképpen öten megállapodnak egy egységes szövegben, majd azután hétfőn – anélkül, hogy egyébként a partnereket külön figyelmeztetnék erről – mégis néhány párt meggondolja magát, és tömegével módosító indítványokat nyújt be. Ez, tisztelt képviselőtársaim, sajnálatos módon nem méltó ennek a határozati javaslatnak a tárgyalásához, de talán ezen egy kicsit túlmenően arról is beszél, arról is szól, hogy mennyire lehet megbízni egymásban, amikor valóban őszintén úgy gondoljuk, hogy mindenki őszintén akarja, hogy egy egységes, emelkedett határozatot fogadjunk el, és vannak vitáink, ezeket próbáljuk meg lehetőleg nem a parlament nyilvánossága előtt lefolytatni. Sajnálom, hogy e tekintetben nem minden sikerül.

Annak viszont örülök, hogy a Magyar Országgyűlés végül is, ha másként nem, írásos formában, valamilyen módon széles körű egységgel tud ezekről az eseményekről nyilatkozni, hiszen – mint ahogy ezt tegnap valamennyien, valamennyi párt, vagy a pártok többsége elmondta – együtt érzünk az Egyesült Államok népével, együtt érzünk és igyekszünk a terrorizmus ellen mindent megtenni, ami lehetséges.

A terrorizmus – mindannyian tudjuk – nem tegnap kezdődött, nem szeptember 11-én kezdődött. A terrorizmus gyökerei ennél jóval messzebb mennek vissza; a meglehetősen szörnyű XX. század diktatúráihoz vezetnek vissza. Többen felrótták a vitában azt, hogy úgymond pártpolitikai jellegű megnyilvánulás volt az, amit én tegnap a Szocialista Párttal kapcsolatban, valamint a Munkáspárttal és a MIÉP-pel kapcsolatban elmondtam.

Tisztelt képviselőtársaim! Nem ez a helyzet. Nem pártpolitikai megnyilvánulás volt ez, hanem annak a kifejezése, hogy közösen gondolkodunk most itt ennek a határozatnak a keretein belül, hogy kinek mi a teendője a terrorizmussal kapcsolatban. És vannak köztünk itt a parlamentben is olyanok, akiknek a múltjukkal kapcsolatban vannak teendőik a terrorizmussal összefüggésben. *[Közbeszólások az MSZP soraiból: Micsoda? Taps a kormánypárti padsorokban. Közbeszólás a kor-*

mánypárti padosorokból: Úgy van!] Ezzel, tisztelt képviselőtársaim - és ezt tegnap is kifejtettem -, szembe kell néznünk. *[Közbeszólások az MSZP soraiból.]* Hiszen a terrorizmus okainak az elhárítása, a terrorizmus legyőzése, ennek ez is része. Nem mindenkinek kell ezzel szembenézni és nem mindenkinek ugyanúgy, hiszen más és más volt a szerepük az elmúlt években.

Éppen ezért azt gondolom, hogy ezt a különbségtételt szükséges megtenni, és ez nem pártpolitikai értékelés, hanem egyszerűen egy ténynek a rögzítése azzal kapcsolatban, hogy egyes személyeknek, egyes politikai erőknél más és más a múltja, és ez hatással van arra az erkölcsi állásfoglalásra is, amit a terrorizmussal kapcsolatban teszünk. A Fidesz képviselőcsoportja őszintén együtt érez az amerikai nép gyászával, őszintén erkölcsi felháborodását fejezi ki ezzel kapcsolatban, és nem kételkedünk abban, hogy a többi párt, amikor hasonlóképpen szól ezekről a kérdésekről, akkor ne lenne őszinte ezzel az üggyel kapcsolatban. Így tehát, tisztelt képviselőtársaim, a határozat elfogadása széles alapokon nyugodhat.

Néhány szót a módosító indítványokról. Nem értettem azt a vehemenciát, amellyel néhány ellenzéki képviselőtársunk arról beszélt, hogy a parlament emelje be az indokolásban szereplő szövegrészeket a határozati javaslat főszövegébe. Azért nem értem, mert egy szöveg, amit a kormány vállal a benyújtással, annak a határozati része és annak az indokolási része is olyan, amit vállal. Ebben nincsen különbség a kettő között. A Fidesz is szeretné és örül annak, hogy ez a határozati javaslatnak a részévé válik, bár egy olyan javaslat, amely pontokban, részletekben sorolja a teendőket, más arányúvá vált, hiszen egy szerkezeti módosítást szenvedett el ennek következtében a szöveg. De azt gondolom, nem a szöveg esztétikai minősége a fontos ebben a tekintetben, hanem annak tartalma. Tartalmában pedig mind a határozat, mind pedig az indokolási rész egyenértékű, ebben semmiféle változás nem ment végbe a kormánypártok oldalán. Mi, a kormánypártok is vállaljuk, mint ahogyan a kormány is vállalta ennek a szövegnek mind a főszövegét, mind pedig az indokolását. Mindenesetre örülünk, hogy az ellenzék képviselői is örülnek ennek a ténynek.

Tisztelt képviselőtársaim! Ha nehéz úton is, de eljutottunk ennek a javaslatnak a megszavazásához. A kormányoldal azt tartotta szem előtt, hogy az ellenzéki indítványok közül lehetőleg mindent elfogadjon, ami a szöveget javítja. Ennek következtében több, az ellenzék

által is benyújtott módosító indítvány szerepel támogatólag abban a listában, amelyet a kormány is támogatott.

Természetesen a parlament azzal nem végzi el a feladatát, hogy elfogadja ezt az országgyűlési határozatot. Mindent meg kell tennünk a kormány, a rendvédelmi szervek feladatainak a segítségével, mindennapi környezetünkben és valamilyen értelemben a politikai vitáknak a hevületében is azzal kapcsolatban, hogy a terrorizmus ellen mindent megtegyünk.

A tegnapi beszédemben azt mondtam, hogy ez a harmadik nagy kihívása az emberiségnek az elmúlt száz esztendőben. Egyetérttek az imént szóló volt miniszterelnök úrral: nem lesz könnyű, ez egy hosszú folyamat lesz. De meggyőződésem, hogy az emberiség úrrá tud majd lenni a terrorizmuson, és ezt is le fogja tudni győzni, ahogyan a másik két kihívásra is meg tudta adni a megfelelő és csattanós választ, és a terrorizmust is a történelem szemétdombjára tudja utasítani. Így legyen, tisztelt képviselőtársaim.

Köszönöm, hogy meghallgattak. [*Taps a Fidesz és az MDF soraiban.*]

AZ EURÓPAI INTEGRÁCIÓRÓL

1998–2004

ÚTON AZ EURÓPAI UNIÓ FELÉ

AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSI TÁRGYALÁSOK ÉRDEMI SZAKASZÁNAK MEGKEZDÉSÉRŐL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A magyar európai uniós csatlakozásról” című vitában, 1998. november 9.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Újabb rendkívül fontos szakaszához érkezett hazánk európai uniós csatlakozásának folyamata: holnap, november 10-én megkezdődik a csatlakozási tárgyalások érdemi szakasza öt közép-európai ország, köztük a Magyar Köztársaság, valamint Ciprus és másik oldalról az Európai Unió 15 tagállama között.

Ez a tárgyalássorozat reményeink szerint 2002. január 1-jével elvezet a teljes jogú európai unióbeli magyar tagsághoz. Ezzel a tárgyalássorozat-megnyitással az egyoldalú nyilatkozatokat és elméleti vitákat felváltja a konkrét, szakterületre lebontott érdemi tárgyalások sora.

A csatlakozási tárgyalások első szakasza idén március 31-én kezdődött a közösségi joganyag 31 fejezetének átvilágításával. Az Európai Unión belül hosszas viták után született meg ezután a döntés arról, hogy a joganyag úgynevezett átvilágításával egy időben, azzal párhuzamosan folyjanak az érdemi tárgyalások is, azzal a fenntartással, hogy az itt elért megállapodások a későbbiekben mindaddig újratárgyalhatók, amíg minden egyes részletkérdésben nem születik megállapodás. Az uniós tagfelvételi tárgyalások – és nyilván a majdani tagság – az egész magyar társadalom, a gazdaság, minden magyar ember életét jelentősen befolyásolják.

A kormány, az Országgyűlés nagy kihívás előtt áll. Mi, a magyar állampolgárok által megválasztott országgyűlési képviselők, csak olyan felzárkózást és csatlakozási stratégiát tartunk helyesnek, amely megteremti az ország, az itt élő polgárok tisztas gyarapodásának lehetőségét. A Fidesz – Magyar Polgári Párt képviselői szerint európai uniós integrációnk egyik fő kérdése az, hogy a teljes jogú tagság elnyeréséig sikerül-e egy valóban polgárosult és az unió lehetőségeit kihasználni képes országot teremtenünk.

A rendszerváltozás nemzetközi szempontból visszaadta Magyarország szuverenitását, megnövelte az ország nemzetközi mozgásterét, és lehetőséget adott nemzeti érdekeink érvényesítésére. 1990 óta, illetve amióta a szovjet katonai erők kivonultak az országból, az egyoldalú külső befolyásolás nélkül az Országgyűlés fogalmazhatja meg a közös nemzeti érdekeinket és választhatja meg Magyarország számára a hosszú távon legelőnyösebb kapcsolatrendszer. Ezzel együtt azonban megnövekedett a magyar döntéshozók felelőssége is a magyar polgárok előtt. Állami és nemzeti érdekeink világos megfogalmazása és határozott képviselése a nemzetközi szinten történelmi felelősséget ró a Magyar Országgyűlésre és kormánya.

Tisztelt Ház! Azáltal, hogy Magyarország ismét szuverén módon lehet tagja a nemzetközi közösségnek, természetesen képesnek kell lennie nemzeti érdekeket megjeleníteni és képviselni, összehangolni ezeket hazánk valódi partnereivel és szövetségeseivel.

Hazánk az államalapítás óta, immár több mint egy évezrede kötődik a keresztény szellemiségen nyugvó, nyitott nyugati kultúrához és értékekhez. Ezer éve otthon vagyunk Európában. Ez a civilizációs alap, amelyre az uniót ma alkotó államok politikai és jogi rendszere épült. A nyugati kereszténységben gyökerező jellemvonásait hazánk más kultúrájú és értékrendszerű keleti birodalmakkal vívott küzdelmei során is mindvégig meg tudta őrizni.

Hazánk természetes igénye, hogy Európa kulturális térképén elfoglalt helyünket összhangba hozzuk Európa gazdasági térképén elfoglalt helyünkkel. Az unió tagállamai az elmúlt negyven év alatt gazdasági értelemben sikeresen működő, intézményesített integrációt hoztak létre. Az unió egységes piacán önálló közösségi jogrendszer biztosítja a mintegy 400 millió polgár számára az áruk, a szolgáltatások, a személyek és a tőke fizikai határok nélküli szabad áramlását.

Tisztelt Ház! Sokan mondják azt manapság itthon, hogy Európába megyünk. Én ezzel a gondolattal nem értek egyet, hiszen Magyarország ezer éve Európa szívében van. Mi az Európai Unióhoz kívánunk csatlakozni, az Európai Unióhoz való csatlakozás pedig a konkrét kérdéseket megközelítő tárgyalások kérdése, ugyanakkor nemzeti céljainkkal is összhangban van.

A polgári koalíció kormányának célja az Európai Unió országaihoz hasonló, erős középosztállyal bíró társadalomszerkezet kialakítása, az, hogy az elkövetkezendő tíz-tizenöt év Magyarország számára a gyors és mindenki számára érezhető gazdasági fejlődés és növekedés időszaka legyen. Ennek megvalósításához az európai

uniós tagság elengedhetetlennek látszik. Éppen ezért a magyar külpolitika kiemelt célkitűzése és feladata ennek elérése. Az Európai Unió tagsága nemzeti érdekeink érvényesítése számára kínálkozó, történelmileg szinte páratlanul kedvezőnek tűnő új keret, amely eszköz a nemzet és polgárai jólétének elősegítésére és boldogulására. A Fidesz – Magyar Polgári Párt tíz éve, megalakulása óta töretlenül támogatja ezt a folyamatot.

Köszönöm a figyelmüket. *[Taps a kormánypártok és az MSZP soraiból.]*

AZ EURÓPAI CSATLAKOZÁS KÜSZÖBÉN

Véleménycikk, Népszabadság, 12. oldal, 1998. november 12.

Magyarországot történelme során mindvégig az a törekvés jellemezte, hogy részese legyen a Nyugat politikai, szellemi és gazdasági fejlődésének. Törekvésünk alapja pedig az volt, hogy hazánk az államalapítás óta – immár egy évezrede – kötődik a keresztény szellemiségű nyugati kultúrához. E törekvéseknek köszönheti, hogy létrehozhattuk azokat az intézményi és gazdasági szerkezeteket, amelyek jórészt ma is fennállnak, és amelyek a társadalom általános szemléletmódjában alapvetően elfogadottnak számítanak, valamint annak, hogy az elmúlt évszázadokban állandóan változó politikai és gazdasági viszonyokhoz történő kényszerű alkalmazkodás sem tudta megtörni a magyar nemzet európai érzelmű kulturális azonosságát.

Ezért Magyarország társadalmi és kulturális értelemben vett európaiságát, az európai értékrend vállalását hazánk adottságainak és hosszú távú programjának tekinthetjük. Természetes történelmi igényünk tehát, hogy Európa kulturális térképén elfoglalt helyünket összhangba kívánjuk hozni az európai gazdaságban elfoglalt helyünkkel.

Sikerül-e polgárosulni?

Az Európai Unió tagállamai az elmúlt 40 év alatt gazdasági értelemben sikeresen működő, intézményesített integrációt hoztak létre. Az unió egységes piacán önálló közösségi jogrendszer garانتálja a mintegy 400 millió polgár számára a szabad határátlépést, valamint az áruk, szolgáltatások és a tőke szabad mozgását. A XXI. század Magyarországanak tehát egyik legfontosabb törekvése nem Európához, hanem az Európai Unióhoz való csatlakozás.

Hazánk az elmúlt majdnem egy évtized alatt történelmi fontosságú sikereket ért el az euroatlanti politikai, gazdasági és védelmi intézmé-

nyekhez való kapcsolódás terén: teljes jogú tagja az Európa Tanácsnak, az 1991. december 16-i európai megállapodás megkötésével társulási dokumentumot írtunk alá az Európai Unióval, társult partneri viszonyt létesítettünk a NATO európai pillérének és egyben az Európai Unió védelmi karjának tekintett Nyugat-európai Unióval, valamint csatlakoztunk az OECD-hez, a fejlett ipari országok nemzetközi gazdasági és együttműködési szervezetéhez.

Európai uniós csatlakozásunk folyamata napjainkban újabb, rendkívül fontos szakaszához érkezett.

1998. november 10-én megkezdődött az öt közép-európai ország, köztük Magyarország, valamint Ciprus és az Európai Unió 15 tagállama közötti csatlakozási tárgyalások érdemi szakasza, amely reményeink szerint 2002. január 1-jével elvezet a teljes jogú európai unióbeli magyar tagsághoz.

Ezzel az általános megnyilatkozásokat, egyoldalú nyilatkozatokat és elméleti vitákat felváltja a konkrét, szakterületekre lebontott érdemi tárgyalási folyamat. A tárgyalások során azonban nem szabad szem elől tévesztenünk azt a lényeges szempontot, hogy az unió kibővítése a legfejlettebb kelet-közép-európai országokkal a jelenlegi és a majdani tagállamoknak egyaránt érdekében áll. Ezen országok európai uniós tagsága az unió tagországai számára bővülő piacot, szakképzett háttérpiacot ad, és növeli Európa esélyeit a globális piacon.

Ezen túlmenően pedig tagságunk a magyar gazdasági fejlődés katalizátora kell hogy legyen, ami hozzájárul majd a régió fejlődéséhez és minőségileg jobb lehetőségeket nyújt a határon túli magyarok támogatásához is.

Világossá kell tennünk, hogy bár Magyarország uniós csatlakozása a magyar külpolitika kiemelt célja és feladata, belépésünk nem öncél, hanem nemzeti érdekeink érvényesítése számára kínálgató, történelmileg szinte páratlanul kedvezőnek tűnő új keret, amely eszköz a nemzet és polgárai jólétének elősegítésére, boldogulására, hiszen az uniós tagfelvételi tárgyalások az egész magyar társadalom, valamennyi magyar polgár életét jelentősen befolyásolják. Ezért csak olyan felzárkózást tarthatunk helyesnek, amely megteremti a tisztas gyarapodás esélyeit.

Az unióhoz való csatlakozás egyik fő kérdése tehát az is, hogy a belépésig sikerül-e egy valóban polgárosult, az unió lehetőségeit kihasználni képes országot teremtenünk. A történelmi lehetőség megragadására és kihasználására csak egy öntudatos, érdekeinek és értékeinek biztos tudatával felvértezett nemzeti külpolitika képes.

Természetesen a külpolitikai érdekek helyes azonosításának egyik alapfeltétele a megfelelő helyzetértékelés. Így tisztában kell lennünk azzal, hogy az euroatlanti integráció nem kegy vagy ajándék a Nyugat részéről, hanem a felek kölcsönösen előnyös érdekeinek felismerésén alapuló szerződés. Magyarország számára tehát az Európai Unióval megkezdődő csatlakozási tárgyalások téje elsősorban nemzetgazdasági érdekeink érvényesítése, hiszen biztonságpolitikai problémáinkat a NATO-ba való meghívásunk lényegében megoldja.

Mostanra egyértelművé vált az is, hogy kudarcra ítéltetett az a korábbi külpolitikai stratégia, amely a gyors uniós csatlakozás reményében mindent egy lapra tett fel. A Fidesz – Magyar Polgári Párt által vezetett kormányzat célja, hogy – a társadalmi és civilszervezetek aktív bevonásával – olyan stratégiát képviseljen a csatlakozási tárgyalásokon, amely összehangolja gazdálkodóink, gazdasági életünk szereplőinek érdekeit és az optimális integrációs sebességet. A polgári erők vezette kormány ezért minőségileg kíván javítani a korábbi kormányzatnak az európai integrációt illető hozzáállásán, stílusán és technikáján. Ezt elsősorban hosszú távon tervező, nyitott, az érdekelt feleket párbeszédre ösztönző koncepció révén kívánja elérni.

A magyar kormány integrációs stratégiájának középpontjában a korrekt és áttekinthető gazdasági viszonyok kialakítása áll. Gazdaságpolitikánk feladata a kormányprogrammal összhangban, hogy struktúraalakító, hosszú távú programot léptessünk életbe, amelynek alapelemei egy erős hazai középosztály kialakítása, a növekedésen nyugvó külgazdasági offenzíva, az infrastruktúra fejlesztése, a gazdaság növekedésének és egyensúlyának megőrzése, az infláció csökkentése.

Ezeket az elképzeléseket támasztja alá az unió hivatalos véleménye is, amely szerint hazánk középtávon képes lehet az unión belüli versenyhelyezettel és a piaci hatásokkal való megbirkózásra, feltéve, hogy a gyors gazdasági növekedés, valamint a hosszú távú stabilitás feltételei megmaradnak. Világos tehát, hogy bár el kell követnünk minden tőlünk telhetőt a mielőbbi csatlakozás érdekében, a gazdasági és nemzeti érdekeink határozott védelmét nem áldozhatjuk fel az uniós csatlakozás oltárán. Sem gazdasági, sem politikai téren nem kerülhetünk kiszolgáltatott helyzetbe, sem a csatlakozási folyamat alatt, sem pedig a teljes jogú tagság elnyerését követően.

Saját érdekek

Ezért világosan meg kell fogalmaznunk nemzeti és gazdasági érdekeinket, hogy a csatlakozási tárgyalásokon már a kezdettől

következetesen képviselhessük őket, és tisztában kell legyünk azzal a ténnyel, hogy nem számíthatunk nagylelkűségre, történelmi hálára az unió országaitól. Annak tudatában kell folytatni a csatlakozási tárgyalásokat, hogy a tagságnak nemcsak előnyei, hanem hátrányai is lesznek, és e hátrányok olyan mértékben csökkenthetők csupán, amilyen feltételeket sikerül magunknak kiharcolni a tárgyalásokon. A tárgyalásokat sokkal inkább fogja ugyanis jellemezni a partnerek saját érdekének érvényesítésére törekvő magatartás, mint bármi, a gazdasági ésszerűségen kívüli más megfontolás, így nagy szakmai felkészültséggel kell keresni a közös gazdasági racionalitást.

Nem követhető tehát az a gyakorlat, hogy bármiféle Brüsszelből jövő nyomásnak a magyar diplomácia azonnal utat engedjen, maga pedig ne lépjen fel igényekkel az unióval szemben. Látni való, hogy ha nem védjük következetesen nemzeti és gazdasági érdekeinket, akkor szimpatikusak lehetünk ugyan, de hosszú távú eredményeket nem érhetünk el.

Ezért fontos mind külpolitikai, mind belpolitikai szinten tudatosítani, hogy csak egy határozott, a magyar érdekeket szem előtt tartó kormányzat tudja Magyarországot hitelesen képviselni az európai integrációs folyamat során. Csak egy ilyen kormány tudja a teljes körű és a jelenlegi tagállamokéval azonos jogokat szavatoló uniós tagságot kiharcolni, példának okáért a négy uniós alapszabadság teljes körű megjelenítését a majdani magyar EU-csatlakozásról szóló szerződésben.

A november 10-ével megindult csatlakozási tárgyalásokon magatartásunkat tehát nem a mindenáron való alkalmazkodás kell hogy jellemezze, hanem a különféle területeken meglévő magyar érdekek következetes és a változó körülményeknek megfelelően állandóan módosuló megfogalmazása és képviselése.

Alapkonszenzusok

Csatlakozási tárgyalásaink hosszú távú sikerének fontos mércéje, hogy mennyire tudjuk saját érdekeinket érvényesíteni. Az is világos kell hogy legyen mindenki előtt, hogy az unióhoz való csatlakozás fontos eszköz hazánk polgárainak, mindannyiunk jobb boldogulásához.

De az európai uniós tagság mindezeken túl alapos belső felkészülésünket is megköveteli. A zökkenőmentes csatlakozás feltétele, hogy politikai és gazdasági konszenzus szülessen az alapkérdésekben, hiszen ennek hiánya bizonytalanságot kelthet a bennünket támogató tagországokban.

Történelmi felelőssége tehát minden pártnak, szervezetnek és polgárnak, hogy ezek a megegyezések minél előbb megszülethessenek, hiszen a kormány csak ezek birtokában tudja minden kétséget kizáróan képviselni Magyarország érdekeit az integrációs tárgyalások során.

MAGYARORSZÁG EURÓPAI UNIÓHOZ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSÁRÓL

Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Magyarország Európai Unióhoz történő csatlakozása” című vitában, 1999. szeptember 29.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Asszony! Miniszter Úr! Tisztelt képviselőtársaim! Hölgyeim és uraim! Tulajdonképpen két minőségemben szólalok most fel, egyrészt a Fidesz vezérszónokaként, másrészt pedig mint az Országgyűlés európai integrációs ügyek bizottságának elnöke is. Mint az a jelenlévők előtt, remélem, hogy ismert, ezt a vitanapot az európai integrációs bizottság kezdeményezte. Természetesen a Házszabály szerint a bizottságok nem kezdeményezhetnek vitanapot, ezért az érintett képviselők mellett, akik a bizottságunkban valamilyen nyien támogatták ennek a vitának a megrendezését, más képviselőtársaink segítségét is hívtuk ahhoz, hogy a mai napon erről a kérdésről, erről az ország számára fontos stratégiai kérdésről beszélhessünk.

Az Országgyűlés 1994 eleje óta lényegében nem vitatkozott teljes ülés keretében az integráció ügyeiről. Tulajdonképpen meglepőnek is mondható, hogy egy, az ország és a polgárok számára ilyen fontos ügyben egy egész kormányzati ciklus telt el 1994 és 1998 között, hogy a parlamentben erről az ügyről szó esett volna. Így azt hiszem, valamilyen egyetérthetünk abban, hogy ennek a kérdésnek a tárgyalása itt a parlament plenáris ülésén több mint időszerű.

Régóta tudjuk, hogy az európai integráció ügye nem klaszszikus külpolitika. Az integrációs bizottság is úgy fogja fel a szerepét, hogy nem elsősorban vagy nem kizárólagosan külpolitikai kérdésekkel foglalkozik, hanem az ország felkészülésével, azzal, hogy mit kell tenni Magyarországon annak érdekében, hogy egy modern, új Magyarország teremthessen meg, és ez minél jobban alkalmazkodhasson és illeszkedhessen az unió rendszeréhez.

Éppen ezért nagyon hasznos ennek a vitának a megrendezése, hiszen itt a plenáris ülésen a bizottsági vitákon túl, a képviselőcso-

portok tagjai, képviselőtársaink felszólalásaiból kiderülhet, hogy mely kérdésekben van egyetértés, illetve hol vannak a véleményeltérések. Természetesen egy ilyen alkalom a polgárok jobb tájékoztatását is segíti. A rendelkezésünkre álló felmérések szerint a közép-európai tagjelölt országok polgárai közül a magyarok támogatják leginkább az európai uniós csatlakozást.

Tisztelt Országgyűlés! Nagyon gyakran elhangzott az elmúlt időszakban is és a Fidesznek nagyon határozott véleménye, hogy téves, amikor arról beszélünk, hogy Magyarország Európába megy. Nem megfelelő megfogalmazása ez a kérdésnek: Magyarország nem Európához kíván csatlakozni, hiszen hazánk ezer éve része Európának, az európai kultúrának. Csatlakozni az Európai Unióhoz, egy intézményrendszerhez kívánunk, amely jelenleg egyike a világ legfejlettebb integrációinak. Éppen ezért úgy vélem, hogy fontos megvizsgálnunk, milyen külső és belső feltételek között kell ezt a lépést megtennünk. És mérlegelnünk kell, hogy mik ennek a hasznai és adott esetben hogyan lehet tompítani azokat a hátrányokat, amelyek persze szükségképpen szintén bekövetkeznek.

Szakemberek számára ismert tény, hogy az unió minőségileg különbözik az Európai Közösségektől. Ha megnézzük, hogy milyen területekre terjesztette ki a kezdetek óta a tevékenységét, akkor láthatjuk, hogy annak idején a legtöbbje ezeknek a területeknek nem szerepel az alapító atyák, Jean Monnet és Robert Schuman tervei között. Ebben az évben is három olyan esemény történt, amelyek új dimenzióba helyezik az Európai Unió jövőjét és ezzel összefüggésben Magyarország kilátásait is.

Az első ilyen tényező az euró bevezetése, amely január 1-jétől az EU 11 országában lényegében számlapénzként megkezdte a működését. Az ily módon megvalósult valutaunió hozzájárul az unió versenyképességéhez, és egy igen fontos lépés az egységes piac megvalósításához.

A másik tényező az Amszterdami Szerződés hatálybalépése. Ez a szerződés célul tűzi ki a szabadság, a biztonság, az igazságosság térségének megteremtését, a polgárok Európájának megteremtését, azért, hogy a személyek szabad áramlása ezeken a területeken belül korlátozásmentesen megvalósulhasson. Új politikák is megjelentek a közösség feladatai között. Fokozott hangsúllyal érvényesül majd a szociális és foglalkoztatási kérdés az unió politikái között.

A harmadik kérdés az Európai Bizottság márciusi lemondása, amely ugyan nem egy előre tervezett esemény volt az unió történe-

tében, és példa nélkül áll ennek az integrációnak az eddigi eseményeiben. Az új Bizottság elődjeinek megtépzott tekintélyét szigorú magatartási és etikai normák megfogalmazásával kívánja visszaszerezni, az unió olyan programokat és politikákat hirdet meg, az új Bizottság olyan programmal lépett a megújult és megerősödött Európai Parlament elé, amely ezeknek a mércéknek, a polgárok előtti helytállásnak és a morális normáknak a betartását is fontosnak tartja.

E három tényezőtől is világos számunkra, hogy az integrációs folyamat a megtorpanásai ellenére is gyors ütemben halad; sport-hasonlattal élve: az integráció belső törvényszerűségeiből következően egyre magasabbra helyezi a léceket a tagjelölt országok számára. A helyzet különösségét mi sem bizonyítja jobban, hogy a csatlakozni kívánó országoktól az unió olyan követelmények teljesítését is elvárja, amelyeket a tagállamok még mindig nem tudnak teljesíteni. Éppen ezért a kívülről jövő országok számára ez a mérce néhol magasabban van, mint az egyes uniós tagországok számára.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt a mielőbb bekövetkező, ésszerű kompromisszumok árán kialakított, nemzeti érdekeket figyelembe vevő csatlakozás híve. Ebben az értelemben meggyőződésem, hogy minél későbbre tolódik a csatlakozás dátuma, annál nehezebben, nagyobb gazdasági és társadalmi áldozatok árán tudunk eleget tenni az egyre fokozódó tagsági követelményeknek. Ugyanakkor az is nagyon fontos, és a magyar politikusok, a Magyar Országgyűlés képviselői számára talán az előbbinél még fontosabb feladat, hogy az ország érdekeit, az itt élő polgárok érdekeit határozottan megjeleníthessük az uniós csatlakozás során.

Ha belegondolunk abba, hogy az Európai Unió milyen módon fejlődött az elmúlt évtizedekben, akkor láthatjuk, hogy ez az egyéni országok egyéni nemzeti érdekeinek az összességéből áll. Téved tehát az, aki azt gondolja, hogy elegendő valamilyen fő irányt kikutatni és abba az irányba belesimulni. Az Európai Unió nem úgy működik, mint a KGST, nem úgy működik, mint a Varsói Szerződés, ahol egy vezérelvnek az irányait kellett volna követni, és az volt a legszorgalmasabb tanítvány, aki a legtökéletesebben teljesíti ezeket az irányokat.

Az Európai Unió egészen apró, a mindennapi életben jelentkező érdekekből felépülő rendszer, ezért olyan furcsa és különös a közjogi berendezkedése, ezért olyan furcsa és különös az az előrelépés, ahogy lépésről lépésre egyfajta reformoknak a keretében mindig is egy kicsit tovább tudott lépni, és erősíteni tudta azt a közösségi érdeket, amely természetesen az egyes nemzeti érdekekből áll össze. Éppen

ezért, amikor Magyarország tárgyalásokat folytat az Európai Unióval, akkor az a helyes, ha éppen ehhez a mechanizmushoz igazítva igyekszik Magyarország érdekeit, az itt élő polgárok érdekeit, a magyar gazdaság, társadalom, kultúra érdekeit határozottan képviselni ezeknek a tárgyalásoknak a során.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, tisztelt Ház, hogy Magyarország csatlakozását nem kis mértékben meghatározza, hogy az Európai Unió is mennyire tudja saját belső feladatait, kitzúzott feladatait elvégezni. Ebben a tekintetben optimisták lehetünk, az idei berlini és kölni értekezletek határozatai zöld utat biztosítottak a bővítésnek. A berlini csúcstalálkozón – mint a külügyminiszter úr is említette – elfogadták az Agenda 2000 reformcsomagot. Ez a dokumentum rögzíti, hogy 2000-től új előcsatlakozási alapok állnak a tagjelölt országok rendelkezésére; Magyarország esetében ez évi 240-260 millió, forintba lefordítva 60-70 milliárd éves pénzügyi támogatást jelent. Ez körülbelül háromszorosa az eddigi éves PHARE-segélyeknek. Tulajdonképpen ebben az értelemben rajtunk múlik, hogy ésszerűen használjuk-e fel ezeket a támogatási forrásokat.

A 2002-től az új tagállamok számára elkülönített támogatások már megjelennek az unió költségvetésében. Az imént beszéltem arról, hogy az Európai Unió mennyire az aprólékos érdekek és részletek rendszere. Ebben a tekintetben azt gondolom, hogy áttörés és óriási jelentőségű, hogy az unió költségvetésének egy ilyen elemében egy ilyen szám megjelenhetett. Ez a mechanizmus az egyeztetések, kompromisszumok rendszeres mechanizmusa. Abban a pillanatban, hogy valamit programként leír, azt már jelentős előrelépésnek tekinthetjük.

Tulajdonképpen az Európai Unióval folyó tárgyalásokat – talán meglepődnek képviselőtársaim, ha ezt mondom – unalmasnak is nevezhetjük. Nincsenek ebben az elindult folyamatban igazán nagyon döbbenetes fordulatok, nincsenek krimibe illő események. Természetesen ahogy közeledünk a fontosabb és egyre érdemibb kérdésekhez, a tárgyalások izgalma is fokozódni fog; ugyanakkor ezt az unalmasságot, ezt az izgalommentességet én pozitívumként értékelem, hiszen lényegében rutinkérdések tisztázásáról van szó. Mind az Európai Unió, mind pedig a magyar tárgyaló fél kialakítja és ki tudta alakítani azt a mechanizmust, amelynek keretében a kompromisszumokat képes lesz majd megkötni. Ez nem jelenti azt, hogy ne ütköznének érdekek ennek a folyamatnak az eredményeképpen és ebben a folyamatban. Ezen érdekek ütközése, ütköztetése fontos, és az unió természetéből fakadó, Magyarország számára, a magyar

tárgyaló fél számára pedig az ország iránti, az itt élő polgárok iránti kötelezettség.

Számunkra kedvező, képviselőtársaim, hogy júniusban az Európa Tanács kölni ülésén meghatározták az intézményi kérdések megoldására hivatott kormányközi konferencia három fő témáját, ilyen módon az egyik fontos, az unió belső fejlődéséből fakadó akadály is elhárulhat a magyar csatlakozási tárgyalások, a csatlakozás bekövetkezte előtt. A csatlakozási tárgyalások – amint azt a miniszter úr az expozéjában is részletesen kifejtette – jól állnak, és lendületesen, az eredetileg tervezett menetrend szerint haladnak előre. A következő, illetve a jelenlegi finn elnökségtől is az eddigi lendület fenntartását várjuk, amellett, hogy támogatjuk a bővítési folyamat befogadó és gyorsuló jellegét.

Az átvilágítási tárgyalások – a kiváló és a magyar nyelvben is sajnos meghonosodott szóval: a „screening” – igazolták, hogy Magyarország képes az uniós feltételeknek megfelelni, és belső felkészülésünket éppen ezért továbbra is ahhoz a feltételezéshez igazítjuk, hogy Magyarország 2002-ben az unió tagjává válhat, annak feltételeit ki tudja elégíteni.

A magyar gazdaság, tisztelt képviselőtársaim, jó állapotban van. Az utóbbi idők világgazdasági válsága és a belső természeti katasztrófák ugyan érintették a magyar gazdaság helyzetét, de ennek ellenére is képes lesz ebben az évben a több mint 4 százalékos növekedés biztosítására. Magyarországon a piacgazdaság jogi és intézményi, gazdasági feltételei megteremtődtek, Magyarországon a magánszektor a nemzeti jövedelem jelentős részét állítja elő, azt is mondhatjuk, hogy néhány európai uniós tagállamhoz képest is magasabb ez az arány. Piacgazdaság, dinamikusan fejlődő érték- és árutőzsde működik, és megteremtődött a forint konvertibilitása. Egyre nagyobb hangsúlyt kap az infláció leszorításának üteme, amely a valutaunióhoz való csatlakozás egyik nagyon fontos kérdése, és jelentős előrelépés, hogy már az idén egy számjegyű inflációval számolhatunk, a jövő évre szóló tervek pedig 6-7 százalék körül vannak.

A jövő évi költségvetés céljai – ha rövid távról beszélünk – a családok támogatása, a közbiztonság, a vidékfejlesztés és magának az Európai Uniónak az immár tételesen is megjelenő kérdései; ezek lényegében az unió céljaival megegyeznek. Ilyen értelemben az unióhoz való csatlakozás nemzeti program, nemcsak a szó technikai, hanem valóban stratégiai értelmében is.

A koppenhágai kritériumokat szem előtt tartva Magyarország elfogadja a gazdasági és monetáris unió célkitűzéseit, azaz hosszabb távon meg kíván felelni a maastrichti kritériumoknak. Ezt tükrözik az ország gazdasági prioritásai is.

Örömmel mondhatom, tisztelt képviselőtársaim – és remélem, hogy az ez után következő vita nem fogja ezt megcáfolni –, hogy Magyarországon az európai integráció ügye széles körű politikai támogatást élvez. A cél tekintetében a parlamenti pártok között széles körű egyetértés van. Az eszközök tekintetében, az ország belső programjának megítélésében természetesen vannak viták, ezek néha éles viták is, bizottságunkban is hasonló módon ezek előfordulnak, ezek azonban ennek természetes velejárói.

Én arra számítok, hogy ahogyan az elkövetkezendő években a döntő kérdések eldőlnék, ahogy az uniós csatlakozás időpontja egyre közelebb kerül, ezek a viták még élesebbek, még érdemibbek lesznek, de azt gondolom, hogy nekünk, országgyűlési képviselőknek éppen az a kötelezettségünk, hogy ezekben a kérdésekben nagyon is határozottan felemeljük a hangunkat azoknak az embereknek az érdekében, akiket itt képviselünk.

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy támogatni kellene az olyan típusú, néha megjelenő hangokat, amelyek az ország nemzetközi tekintélyének rontását vagy romlását tűzik ki célul. Kinek is állhat érdekében, képviselőtársaim, hazánkról negatív megítélést gerjeszteni külföldön, ezzel rontani a tárgyalási pozíciókat? Ebben az esetben, azt gondolom, ez nyilván senkinek az érdekében nem áll, ez nem segíti Magyarország érdekeit.

Gyakran előfordul, és néha parlamenti bizottsági vitákban is felmerül az Országgyűlés szerepe az integrációs folyamatban. Az Országgyűlés állandó bizottságai és az általuk létrehozott integrációs albizottságok folyamatosan, rendszeresen és átfogóan ellenőrzik a kormány integrációs tevékenységét. Ebben a folyamatban az európai integrációs ügyek bizottságának kulcsszerepe van, amely nyolcéves tapasztalattal, a régióban egyébként elsőként jött létre, és kellő szakértelemmel látja el feladatait. Valamennyi tárgyalási pozíció elfogadását követően a külügyminiszter úr személyesen tájékoztatta bizottságunkat az álláspontunk tartalmáról, a Magyarország által igényelt átmeneti mentességekről és az uniótól várható reakciókról.

A minisztérium ígéretet tett arra is, hogy még az őszi folyamán a legkényesebb kérdésekre vonatkozó tárgyalási álláspontok elfogadását megelőzően – ilyen a bel- és igazságügyi együttműködés,

a schengeni probléma – előzetes konzultáció lesz a kormány és az országgyűlési képviselők között.

A Külügyminisztériumban felállt az a rendszer, amely az integrációt Magyarország részéről vezényli. Az integrációs államtitkárság és az egyes minisztériumok illetékes munkatársai rendszeresen és átfogóan tájékoztatják az állandó bizottságokat a felkészülés aktuális kérdéseiről.

Az európai integrációs ügyek bizottsága az elmúlt egy évben fejezetről fejezetre haladva áttekintette a közösségi joganyag átvilágításának történéseit, és tájékoztatást kapott az ott képviselt uniós, illetve magyar álláspontokról. Öröndetes tény, hogy nemcsak az integrációs bizottságra korlátozódott ez a tevékenység, hanem az állandó bizottságok többsége, immár 16 állandó bizottság a bizottságunk javaslatára létrehozta integrációs albizottságát, és ezek a testületek hozzákezdték az egyes szakkérdések megvizsgálásához. Bizottsági elnökként a múlt héten is találkozóra hívtam az albizottságok elnökeit, és az volt a benyomásom, hogy a bizottságok jelentős része nagyon komolyan veszi ezt a feladatot.

Tisztelt Országgyűlés! Természetesen az integráció nem pusztán az Országgyűlés, nem pusztán a kormányzat feladata. Lényegében egész társadalmunk számára fontos feladat, lényegében minden polgár valamilyen formában részt vesz ebben. Bizottságunk különösen fontosnak tartotta az elmúlt esztendőben a társadalmi szervezetekkel és érdekképviselőkkel való kapcsolattartást is. Elég, ha utalok arra, hogy két konferenciát tartottunk, az egyiket az érdekképviselők meghívásával, amely éppen arról szólt, hogy az érdekképviselők, különböző szakszervezetek, környezetvédelmi szervezetek, munkaadói képviselők milyen segítséget tudnak nyújtani a kormányzati politika megvalósításához, hogyan tudják segíteni a tárgyalásokat az Európai Unióban. De hasonló feltételeket, hasonló jellegű irányultságot jelzett az idén tavasszal az az Ausztriával közösen rendezett konferencia, amely éppen az osztrák érdekképviselők tapasztalatait oszthatta meg a magyar érdekképviselőkkel. Ebben a tekintetben – a külügyminiszter úr említette, és én is szeretném kiemelni – üdvözlendő, hogy a kormány a szociális partnerekkel folytatott integrációs konzultációja intézményesült azzal, hogy létrejött az Európai Integrációs Tanács.

Tisztelt Országgyűlés! Magyarország megítélése ma mind az unióban és az Európai Unió Bizottságában, mind pedig az unió tagállamainak közvéleményében töretlenül jó. Az elmúlt másfél évben minden EU-beli tárgyalópartnerünk éllovasként minősítette hazánkat,

és ennek azért is örülhetünk valamennyien, mert sajnos nem volt ez mindig így.

Tisztelt Országgyűlés! Az európai uniós tagság nem csak Magyarország jövőbeli fejlődése szempontjából fontos, hatásai már ma jelentősen befolyásolják országunk életét. A polgári koalíció kormánya és a Fidesz - Magyar Polgári Párt mindent megtesz a csatlakozás sikere érdekében. A Fidesz - Magyar Polgári Párt az európai uniós integráció iránt elkötelezett párt. A kormány úgy tartja, hogy az uniós tagságra történő zökkenőmentes felkészülés Magyarország minden polgárának érdeke. A csatlakozási folyamat közben kell megteremtünk a polgárok számára a gyarapodás lehetőségét és egy jobb élet feltételeit.

Köszönöm a figyelmüket. *[Taps a kormánypártok, szórványos taps az MSZP padsoraiban.]*

ÉRVÉNYESÍTJÜK ÉRDEKEINKET

Inotai Edit interjúja, Népszabadság, 6. oldal, 1999. október 13.

Európai uniós csatlakozásunk lényege, hogy olyan feltételekkel legyünk tagjai a közösségnek, amelyek mellett érvényesülhetnek az ország érdekei is – mondta lapunknak Szájer József, az Országgyűlés európai integrációs bizottságának elnöke. Szájer, aki egyben a Fidesz-MPP frakcióvezetője, a tárgyalások legnehezebb fejezetének a környezetvédelmet tartja, de továbbra is tarthatónak véli Magyarország 2002. január elsejei csatlakozását.

– A kormány illetékesei többször is hangsúlyozták, hogy az uniós tárgyalásokon nem annyira a gyors csatlakozás, mint inkább a nemzeti érdekek érvényesítésének hívei. Vannak olyan nemzeti érdekeink, amelyek ütköznek az EU-csatlakozással?

– Értelmetlennek tartom a szembeállítást. Az EU-csatlakozás nem önmagában fontos: a lényeg, hogy olyan feltételekkel csatlakozzunk, amelyek mellett érvényesülhetnek az ország érdekei. Ha például a környezetvédelem terén nem kérnénk átmeneti könnyítést, ez olyan erőfeszítést – esetleg hitelfelvételt – követelne az országtól, amely nem vállalható. A nemzeti érdek azt diktálja, hogy bizonyos területeken átmeneti időszakot kérjünk, mert különben egész iparágakat kell bezárni. Az unióban minden ország a saját, gyakran nagyon partikuláris érdekeit igyekszik érvényesíteni, és Magyarországnak is így kell eljárnia. Ezzel együtt a kormány a mielőbbi csatlakozás híve, hiszen az előző kabinethez hasonlóan mi is 2002. január elsejét jelöltük meg.

- *Ha már a dátumoknál tartunk: Magyarország az egyetlen jelölt, amely ragaszkodik a 2002-es dátumhoz, pedig ez egyre nehezebben tartható. Nem félnek a magyar lakosság kiábrándulásától?*

- Nem látom, hogy csökkenne a 2002-es dátum realitása. Már Brüsszelben is furcsállják, hogy az egyes országoktól úgy kérnek átmeneti időszakokra vonatkozó javaslatokat, hogy azt sem tudni, hogy az átmeneti mentesség mikor kezdődik. Ez tárgyalási nonszensz. A dátum szerintem reális, és erre Brüsszelnél is kaptam megerősítést. A csatlakozás időpontját azonban nem szakmai, hanem politikai szinten döntenek el.

- *Térjünk vissza a nemzeti érdekekhez. A tárgyalásokon nem lehet minden szektor vagy ágazat érdekeit egyszerre képviselni, hiszen ezek olykor egymással is ütköznek. Vannak-e kiemelt ágazatok, van-e olyan stratégia, amihez Magyarország mindenképpen ragaszkodik?*

- Hiba lenne, ha előre elárulnánk, hogy melyek azok a területek, amelyekből nem tudunk engedni. A csatlakozási tárgyalások ugyanis hasonlítanak egy üzleti tárgyalásra. Arra kell törekedni, hogy a végeredmény Magyarország számára is kedvező legyen. Fontos, hogy az országnak legyen hosszú távú jövőképe, amelyet össze kell hangolni az unió stratégiájával. A viták már ma is arról folynak, hogy melyek azok az ágazatok, amelyekben Magyarországnak kitörési lehetőségei vannak. Egy példa: az idegenforgalom és a mezőgazdaság csaknem ugyanakkora jövedelmet hoz az országnak, de az egyik lényegesen nagyobb támogatást kap, mint a másik. A kérdés az, hogy a jövőben melyik terület támogatandó.

- *A tárgyalások érdemi szakaszában alkukról is szó lesz. El tudnak képzelni olyan esetet, hogy a környezetvédelmi derogációkért „cserébe” Brüsszel korlátozza a munkaerő szabad áramlását?*

- Egy tárgyaláson minden előfordulhat, akár látszatra távol álló területek is összekapcsolhatók. De attól óvnám a politikusokat és a sajtót is, hogy a brüsszeli tárgyalási álláspontokat összekeverjék az uniós követelményekkel. Az unió ugyanúgy tárgyal a csatlakozás feltételeiről, mint Magyarország. A magyar részről kért átmeneti könnyítések nyilván „felértékeli”, míg saját átmeneti időszakait kevésbé fontos színben tünteti fel.

- *Vegyünk egy konkrét esetet: Magyarország átmeneti könnyítést kért a cigaretta kátránytartalmának csökkentésében. Ennek egyik indoka mintegy ötvenezer munkahely megőrzése, ezzel szemben a magyar dohányosok még évekig rosszabb minőségű cigarettát szívnak. Ilyenkor mi a nemzeti érdek: egy régió, egy szektor túlélése vagy egy ország egészsége?*

– Ezt a politikának kell mérlegelnie. Ez jó példa arra, hogy hányféle szempont és érdek jelenik meg. Ilyen értelemben nincs mindentől független nemzeti érdek. A politikusok dolga, hogy meghozzák azokat a döntéseket, hogy hol kérünk átmeneti könnyítést, illetve a tárgyalások során mi az, amiből nem lehet engedni. A nemzeti érdek tehát politikai kategória.

– *Hamarosan két kritikus fejezetről, a környezetvédelemről és a mezőgazdaságról is megkezdődnek a tárgyalások. A két tárcát a kisgazdapárt irányítja, és Brüsszelből mindkét címre érkezett már bíráló. Agrárberkekben az is elhangzik, hogy a magyar mezőgazdaság mai állapotában nem érdek az uniós csatlakozás. A kormány és az ellenzék között EU-ügyekben meglévő konszenzus vajon érvényes a koalíción belül is?*

– Egy kormány van, amelynek ezen a területen is egységes a politikája. A két tárca valóban nehéz helyzetben van, de ennek nem politikai okai vannak. A környezetvédelem fél évszázados öröksége nagyon súlyos. Ezzel egyetlen ország sem tud egyedül megbirkózni, a megoldásban az uniónak is részt kell vállalnia. A mezőgazdaság kisebb probléma, itt az eltérő tulajdonszerkezet okoz gondot. Feszültségre adhat okot az is, hogy az agrár- és a környezetvédelmi tárca költségvetése nagyobb mértékben növekszik, mint más minisztériumoké: ahhoz, hogy eleget tegyünk az uniós követelményeknek, ezeket a területeket kell a leginkább fejleszteni, és maguknak a tárcáknak is részt kell vállalniuk a társfinanszírozásban.

– *Az utóbbi évben mintha eltolódtak volna a hangsúlyok a külpolitikában, a regionális törekvések mellett mintha kisebb hangsúly jutna az integrációra. Brüsszel időnként óvatos bírálatokat juttat el a kormánynak: ilyen volt a magyar–horvát speciális kapcsolatok rosszallása vagy a határon túli magyarok autonómiakoncepciójának nem éppen lelkes támogatása. Érdemes túlhangsúlyozni a regionális középhatalmi szerepet esetleg éppen az integráció rovására?*

– A magyar külpolitikának lassan tíz éve három prioritása van: az európai integráció, a szomszédsági politika és a határon túli kisebbségek védelme. A kormány továbbra is nagy energiát fordít az integrációra, amit az is bizonyít, hogy a folyamat élén olyan szakemberek állnak, mint például Martonyi János külügyminiszter. A szomszédsági politikánál azonban nemcsak Brüsszel iránymutatását – bár szerintem ilyenek nem is léteznek – kell figyelembe venni, hanem az ország régiós nemzeti érdekeit. Magyarország tekintélyének növelése minden magyar kormány kötelessége, de arra ügyelni kell, hogy ezt senki ne érezze irritálónak a környezetünkben. Említette a horvát

kapcsolatot: ez Magyarország számára fontos reláció. A nemzetközi reakciók különbözőek: bár az EU szabályai kizárják a szabadkereskedelmi egyezményt Horvátországgal, az Egyesült Államok például nem ellenezte a horvát kapcsolatot.

AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG JELENTÉSÉRŐL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Be nem teljesedett jóslatok” című vitában, 1999. október 18.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Miniszter Úr! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz – Magyar Polgári Párt, mint az európai uniós csatlakozás híve, örül annak, hogy az Európai Bizottság jelentése visszaigazolta azt, hogy az polgári koalíció kormányának vezetésével jó irányba halad az ország, jó irányba halad az európai uniós tagságra való felkészülés. Ezt bizonyos értelemben éppen a kritikák is kiegészítik és jelzik, hiszen a polgári koalíció kormányának a legfontosabb kérdései azok, amelyek az európai csatlakozás szempontjából is a legfontosabbak. Ez is mutatja azt, hogy az uniós csatlakozás nem egy öncél, nem pusztán azért kell, hogy valamely közösségbe tartozhassunk, hanem azért kell, hogy belátható időn belül a magyar állampolgárok olyan színvonalon élhessenek, ahogyan szerencsésebb országokba született nyugat-európai társaik. Ez az európai uniós csatlakozás lényege. Ebben az értelemben tehát mindaz, amit az unió bizottságának a jelentése tartalmaz, számunkra nagyon fontos. Fontos az eredmények visszaigazolásában, és ezek között számosnak és jelentősnek mondhatjuk azt, hogy jelentős részben az ellenzék részéről elhangzott kritikai hangok ellenére Magyarország helyzete nem változott, megtartotta vezető szerepét az uniós csatlakozás során. Ennek – azt gondolom – együtt kell hogy örüljünk, míg más pontokon pedig nyilvánvalóan a kormányprogram teljesítése éppen az uniós csatlakozáshoz kapcsolódik. Ilyen a szervezett bűnözés, a korrupció elleni küzdelem, határaink biztonságának biztosítása, az ország belső nyugalmanak és biztonságának garantálása, a gazdasági növekedés biztosítása, az áremelkedés elleni küzdelem. Ezek azok a kritériumok, amelyeket annak érdekében teljesítenünk kell, hogy Magyarország mielőbb az Európai Unió teljes jogú tagja lehessen, és a magyar polgárok élvezhessék annak előnyeit, amit ez a tagság magával hoz.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypártok soraiból.]*

A SZOLNOKI EU-NAP MEGNYITÓJÁN

Ünnepi beszéd, Szolnok, 1999. október 26.

Tisztelt hölgyeim és uraim, kedves barátaim!

Mint a Magyar Országgyűlés európai integrációs ügyek bizottságának elnöke, szeretettel köszöntök minden vendéget és érdeklődőt, aki megtiszteli a mai rendezvényünket.

Magyarország európai uniós csatlakozása a magyar kül- és belpolitika kiemelt célkitűzése és feladata, így minden, ennek elősegítését célzó rendezvény és konferencia, mely lehetőséget teremt arra, hogy a kérdésben érdekelt és érintett emberek, politikusok, érdeklődők, a lakosság minél szélesebb köre és a közvélemény megvitassák az ezzel kapcsolatos, éppen aktuális kérdéseket, üdvözlendő, hisz elősegíti és hozzájárul hazánk mielőbbi és minél sikeresebb uniós integrációjához.

Magyarországot történelme során mindvégig az a törekvés jellemezte, hogy részese legyen a Nyugat politikai, szellemi és gazdasági fejlődésének. Törekvésünk alapja az volt, hogy hazánk az államalapítás óta – immár ezer esztendeje – kötődik a keresztény szellemiségű nyugati kultúrához. Magyarország társadalmi és kulturális értelmű európaisága, az európai értékrend vállalása hazánk adottsága. Természetes történelmi igényünk azonban, ha Európa történelmi térképén elfoglalt helyünket összhangba kívánjuk hozni az európai gazdaságban elfoglalt helyünkkel.

Éppen emiatt a XXI. századi Magyarországnak az egyik legfontosabb törekvése az Európai Unióhoz való csatlakozás. Belépésünk nem öncél, hanem nemzeti érdekeink érvényesítése számára kínálkozó, mind ez idáig történelmileg szinte páratlanul kedvezőnek tűnő új keret, amely eszközül szolgál a nemzet és polgárai jólétének elősegítésére, boldogulására. A csatlakozás nem jelenti a nemzeti önazonosságunk, kultúránk és értékeink feladását. Éppen ellenkezőleg, mindezen értékek erősítését segíti elő, a közös európai identitás megerősödését jelenti.

Hazánk a rendszerváltás óta eltelt majd' egy évtized alatt történelmi fontosságú sikereket ért már el az euroatlanti politikai, gazdasági és védelmi intézményekhez való kapcsolódás terén. Teljes jogú tagjai vagyunk az Európa Tanácsnak, társult partneri viszonyt létesítettünk a Nyugat-európai Unióval, csatlakoztunk az OECD-hez és március 12-e óta teljes jogú tagjai vagyunk a NATO-nak.

Ebben az euroatlanti láncsorban nélkülözhetetlen az európai unióbeli tagságunk, mint utolsó láncszem, amely végérvényesen

lezárja azt az elszigeteltséget, melynek megszüntetéséért a rendszer-váltás óta mindannyian küzdünk.

Csatlakozásunk időpontja korántsem csak belső teljesítményünk és felkészültségünk függvénye. A magyar álláspont szerint a politikai szándék kölcsönös megléte és a tárgyalások dinamikus előrehaladása esetén az egyre inkább előtérbe kerülő, a magyar felkészülés számára irányadó magyar munkahipotézis továbbra is érvényes és tartható.

Belső felkészülésünket továbbra is úgy alakítjuk, hogy 2002. január 1-jére képesek legyünk vállalni a tagsággal járó követelményeket. Ez a dátum ambiciózus, de nem irreális célkitűzés. Ebben a tekintetben egyik államtól sem kívánjuk, hogy konkrét ígéretet tegyen vagy elkötelezze magát e dátum vonatkozásában, de azt igen, hogy lehetőség szerint kerülje el a bővítés első körét jóval későbbi időpontra (2005-2006) helyező nyilatkozatokat, amelyek egyrészt megalapozatlanok, másrészt zavart okoznak és káros pszichológiai hatást fejtenek ki mind a tagjelöltek, mind pedig a tagállamok közvéleményében. Ezzel kapcsolatos legújabb, bizakodásra okot adó fejlemény, hogy a múlt hét folyamán Magyarország lényegében először hallhatta az Európai Unió részéről a belépés dátumának – igaz, nem hivatalos – megjelölését. A 2003-as időpont, melyről az Európai Bizottság elnökétől, illetőleg számos más forrásból értesülhettünk, nem áll messze attól a tervtől, melyet még az előző kormány eredetileg kidolgozott, majd a mostani kormányzat átvett és fenntartott.

A dátum kérdésével kapcsolatban érdemes felidézni: 1993 végén, amikor Magyarország felvetette, hogy be kívánja nyújtani csatlakozási kérelmét az akkor még Európai Közösséghez, akkor az elgondolást elborzadva fogadta számos európai bizottsági tisztviselő. Ha akkor nem úgy járunk el, akkor az egész integrációs folyamat lelassult volna, ám hogy megtettük, ez minden bizottsági anyagban szerepelt ezután. Esetenként igenis ambiciózusnak kell lenni, dátumokkal és határidőkkel kell dolgoznunk, ezáltal is megkönnyítve a magunk és mások munkáját. Célokat tűzünk ki, munkahipotéziseket dolgozunk ki, és abból sem csinálunk titkot, hogy ezzel a másik félnek is jelezzük, mi készen leszünk, rajtunk nem fog múlni. Munkánkat segíti és ismételten megerősít célkitűzéseink megvalósításában, hogy a legutóbbi felmérések szerint a magyar lakosság több mint 70 százaléka támogatja hazánk csatlakozását, ez rendkívül magas aránynak számít.

Bizakodásra és a helyes úton való továbbhaladásra ad okot csatlakozási folyamatunkban az, hogy két hete szerdán, október 13-án az Európai Bizottság nyilvánosságra hozta a tíz EU-tagjelölt országról,

valamint a csatlakozási folyamat helyzetéről és jövőjéről készült összefoglaló éves jelentését. Az 1997. évi, majd a tavalyi után ez a Magyarországról készített harmadik, ez idáig a legátfogóbb bizottsági jelentés. Nagyon fontosnak tartom ezt a jelentést Magyarország szempontjából és nagyon fontos a kormány eddigi munkájának megítélése szempontjából is.

A jelentés sokkal részletesebben és nagyobb mélységben foglalkozik a csatlakozásra váró országokkal, mint az eddig megszokott volt. Ilyen értelemben maga a dokumentum terjedelme is tükrözi, hogy az elmúlt időszakban az Európai Unióban is megérett az a felismerés, hogy hazánk és a többi belépni szándékozó ország hamarosan tagja lehet az uniónak, és ahogy közeledünk a belépéshez, egyre fontosabbá válik az egyes országok valós, egyedi teljesítménye.

A jelentés – amely egy objektív, külső álláspontot tükröz – Magyarországról alkotott képe és véleménye, összehasonlítva a többi közép- és kelet-európai társult ország értékelésével, megállapítható, hogy összességében Magyarország kapta a legjobb, a legpozitívabb értékelést a Bizottságtól. Egyértelműen rögzítették, hogy hazánk tartja vezető helyét a csatlakozni szándékozó országok között csatlakozási felkészültségében és felkészülésében. A jelentés elismeri és méltányolja Magyarországnak azokat az erőfeszítéseit, melyeket az uniós tagság érdekében tesz, és pozitívan igazolja vissza azokat a változásokat, amelyek az utóbbi időben bekövetkeztek. Óriási eredmény, hogy lényeges kérdésben visszaesésről nincs szó, míg a legtöbb területen előrehaladásról számol be a jelentés.

Ebben a tekintetben azért is fontos ez a jelentés, mert ez, immár az előző évitől eltérően, már egyértelműen az új polgári kormány időszakára vonatkozó teljesítményt méri és ennek megfelelő értékelést tartalmaz. Nagyon fontos ez a jelentés abból a szempontból is, mert visszaigazolja, hogy a polgári koalíció kormánya az európai integráció irányába vezeti az országot, visszaigazolja az erre irányuló törekvéseit a kormánynak. Ebből a szempontból tehát elégedettek lehetünk, hiszen az európai bizottsági jelentés mind abszolút értelemben, mind pedig a többi csatlakozni szándékozó országról szóló jelentéssel összehasonlítva nagyon pozitív képet fest hazánk felkészüléséről. Mindannyiunknak, akik az európai integráció érdekében dolgozunk, magyar polgároknak, politikai pártoktól függetlenül, örülnünk kell. Ezt az örömet a magyar ellenzéki pártok is osztják velünk, ők maguk is elismerik, hogy pozitív jelentésről és országgépről van szó.

Örölnünk kell, hogy mind a politikai, mind a gazdasági kritériumokat illetően jeles értékelést kaptunk, hazánk jogállam és működő piacgazdaság, az európai jogszabályok átvétele és a belső intézményi reformok jó ütemben haladnak.

A csatlakozási tárgyalások jó ütemben haladnak, a screening a terveknek megfelelően júniusban befejeződött. Hazánk mindeddig 23 tárgyalási álláspontot adott át, a helsinki csúcstalálkozó előtt a fennmaradó hat tárgyalási álláspont is átadásra kerül. A jövő év közepére valamennyi fejezetben megfogalmazódnak a magyar és az uniós tárgyalási álláspontok, és ez lehetővé teszi az érdemi, „alkudozásos” tárgyalások megkezdését. Várakozásaink szerint a portugál elnökség idején át lehet térni az országokénti, egyéni megközelítésre, 2000 második felében pedig, a francia EU elnökség idején, áttörést várunk a csatlakozási tárgyalásokon.

A csatlakozási folyamatban, beleértve az első csatlakozási kör kialakulását is, változatlanul elengedhetetlennek tartjuk a teljesítmény-elv érvényesülését.

Magyarországon a piacgazdaság jogi, intézményi és gazdasági feltételei mind makro-, mind mikroszinten megeremtődtek. A magyar gazdaság stabil, működőképes piacgazdaság, ahol a magánszektor szerepe meghatározó: a GDP több mint 80 százalékát adja. Meghatározóak a kis- és közepes vállalkozások (számuk meghaladja az egymilliót, a munkahelyek 60 százalékát, a GDP 50 százalékát adják), a gazdaság nagymértékben liberalizált, dinamikusan fejlődő érték- és árutőzsde működik, a forint konvertibilis az IMF VIII. cikkelye értelmében.

A strukturális átalakítások bázisán egyre dinamikusabb a gazdasági növekedés, a GDP bővülése hosszú távon 5 százalékos szint körül stabilizálódhat. A növekedés gyorsulását jelentős mértékben segíti a már ma is 18 milliárd USD-t meghaladó összegű külföldi működő tőke következő években várható további évi 1.5-2 milliárd USD-s beáramlása, melyet tovább erősíthet a kormány azon szándéka, hogy a tőkemozgások liberalizáltsága a csatlakozásig teljes összhangban lesz az EU-normákkal.

Gazdasági fejlettségi szintünk az EU-átlag 47 százalékán áll vásárlóerő-paritáson számolva (EUROSTAT). Tekintettel arra, hogy a magyar gazdaság növekedési üteme idén és az elkövetkező években jelentősen meghaladja az EU gazdasági teljesítményét, felgyorsul a catching-up folyamat, s a csatlakozásig lényeges változás várható ezekben az arányszámokban is Magyarország javára (Írország

51 százalékon, a déli országok az EU-átlag 30-50 százalékán álltak csatlakozásukkor).

Látványos javulás következett be a magyar ipar versenyképességében. Az EU hazánk legfontosabb gazdasági és kereskedelmi partnere. Az EU aránya az összes kivitel arányában 71 százalék, míg a behozatal tekintetében ez 64 százalék. Az unióval folytatott kereskedelem egyenlege szerény mértékű, 35 millió USD értékű többletet mutatott az év első felében.

Miközben múlik az idő és a csatlakozási stratégia logikája kikristályosodott, továbbra is tartós bizonytalanság lengi körül azt a célmodellt, amelyhez a közép-kelet-európai országoknak saját belső elrendezéseiket hozzá kell igazítani.

Magyarország érdeke, hogy egy erős intézményekkel rendelkező és hatékonyan működő szervezet tagja legyen; a közösségi politikák és intézmények reformjának mielőbbi megvalósítása ezért számunkra is igen fontos szempont.

Az intézményi reformokat a jelenlegi tagállamok belügyének tekintjük, azt érdemben nem tudjuk befolyásolni, ezért jogos elvárásunk, hogy az ne jelentkezzen tagságunk újabb feltételeként.

A HELSINKI CSÚCSTALÁLKOZÓRÓL

Hozzászólás Martonyi János külügyminiszter napirend előtti felszólalásához a Magyar Országgyűlésben „Az ET helsinki ülése” című vitában, 1999. december 13.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz – Magyar Polgári Párt örömmel üdvözlí a helsinki csúcstalálkozó döntéseit, és bizonyítékát látja a pozitív döntésekben annak, hogy Magyarország jó úton van az európai uniós csatlakozás felé. Jó úton van abban a tekintetben is, hogy jól választotta meg a stratégiáját, amikor az unió kihívásainak megfelelő felkészülést hangoztatja a tárgyalások során és tesz meg ezért mindent. Annak is örülünk, hogy a polgári koalíció kormányzásának másfél éve alatt jelentős előrelépéseket mondhatunk magunkénak abban a tekintetben, hogy Magyarország közelebb került ez Európai Unióhoz.

Természetes, és erről is fontos beszélni ezen alkalommal, fontos kérdés ebben a tekintetben az, hogy az Országgyűlésben széles körű, kormány-ellenzék határokon túlnyúló egyetértés van ebben a kérdésben. Ez nagyon fontos, és ha valóban őszinte az ellenzék

részéről az európai uniós csatlakozás támogatása, akkor ez mindenképpen üdvözlendő kérdés.

A helsinki csúcstalálkozó eredményeiben annak az elismerését is látjuk, hogy Magyarország jó állapotban van. Az elmúlt hetekben, hónapokban számos kormányközi szervezet, köztük az Európai Unió Bizottsága és társadalmi-gazdasági szervezetek adtak úgynevezett átfogó országvéleményt Magyarországról. Ezek az országvélemények, megnyilatkozások egyértelműen pozitív képet festenek Magyarországról, sőt az Európai Unió összefüggésében csaknem kivétel nélkül Magyarországot az első helyen esélyes országok között említik meg.

Ha hasonló szellemben az ország gazdaságának, társadalmának, életszínvonalának gyarapításán dolgozunk az elkövetkezendő hónapokban és években, akkor, azt gondolom, a várva várt európai uniós csatlakozás is be fog következni, időben be fog következni, és ez a magyar nép, a magyar polgárok érdekeit fogja szolgálni.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. [*Taps a kormánypártok soraiból.*]

KÖZÖS FELADAT AZ EU-TAGSÁG ELÉRÉSE

Véleménycikk, Magyar Nemzet, 6. oldal, 2000. szeptember 26.

A közelmúltban mindannyian szem- és fültanúi lehettünk számos, hazánk európai uniós csatlakozásának jövőjét kedvezően befolyásoló, nagy jelentőségű történésnek, amelyek előreláthatólag nemcsak előremutató hatást gyakorolnak a parlament európai integrációs ügyek bizottságának jövőbeni tevékenységére, hanem az Európai Unióhoz történő csatlakozási folyamatra is kedvezően hatnak, tágitják külpolitikai és diplomáciai mozgásterünket, további lendületet, alapot és támogatást nyújtanak eddig is meglévő lehetőségeinkhez, mielőbbi uniós tagságunkhoz.

Martonyi János külügyminiszter még tavaly kezdeményezte, hogy a parlamenti pártok frakcióvezetői rendszeresen egyeztessenek integrációs kérdésekben. A Magyar Köztársaság Országgyűlésében képviselt pártok frakcióvezetői és a kormány képviselői az integrációs témában a hónapok óta tartó rendszeres egyeztetések eredményeként – melyek során közösen áttekintették a csatlakozási tárgyalások helyzetét és a csatlakozási folyamat fejlődésének kilátásait – közös, hatpárti konszenzuson alapuló nyilatkozatot írtak alá a csatlakozási folyamat aktuális kérdéseiről. A hatpárti megállapodás és egyetértés politikai életünkben manapság szinte példa nélküli. Jelentősége

nemcsak abban áll, hogy Magyarország és a magyar kormányzat az Európai Unió felé fel tud mutatni egy ilyen dokumentumot, amely hathatósan elősegítheti Magyarország csatlakozását (nagyon kevés olyan csatlakozásra váró ország van, ahol ilyen széles körű egyetértés és támogatás áll a csatlakozás ügye mögött), hanem azért is, mert a legalapvetőbb és legáltalánosabb kérdéseken túl konkrét ügyekben is egyetértést tükröz a parlamenti pártok részéről.

A kormány és a parlamenti pártok megállapodtak abban, hogy nemzeti érdekünk a lehető legkorábbi időpontban, az elérhető legkedvezőbb feltételek melletti csatlakozás az Európai Unióhoz. Ennek érdekében egyetértés alakult ki a pártok és a kormány között mind az Európai Unió, mind a hazánk által vállalt időpontok és határidők tekintetében, mind pedig a felkészüléssel kapcsolatos egyéb konkrét kérdésekben. A megállapodás elvi jelentősége abban áll, hogy nem pusztán egy hosszú távra szóló nyilatkozat született, amely tükrözi a pártok egyetértését a legkisebb közös többszörösben, illetőleg minimumban, hanem nagyon sok konkrét, az elkövetkezendő fél év feladatát jelentő kérdést tisztáz, melyek remélhetőleg hozzásegítenek a további, újabb kérdések felmerülésénél kialakítandó konszenzushoz. A konszenzusos dokumentum jelentősen bővíti mind hazánk, mind pedig az európai integrációs ügyek bizottságának mozgásterét a csatlakozási tárgyalások folyamán.

Arra persze senki sem számít, hogy elülnének a viták a hazai politikában az európai kérdések körül. Különösen azért nem, mert az ellenzék fő erői eléggé sajátos felfogással továbbra is azt tekintik külpolitikájuk gerincének, hogy mintegy a belpolitikai viták folytatásaként, rendszeresen azzal vádolják a kormányt minden lehetséges külső fórumon, hogy pusztán működésével fenyegeti a demokrácia alapértékeit. Ez eddig csak mérsékelt sikerrel járt, hiszen ezt az álláspontot egyetlen uniós tagország kormánya sem fogadja el, és valamennyi uniós dokumentumban Magyarország a felvételre leginkább alkalmas jelöltként szerepel. Zavarkeltésre viszont alkalmasak az ilyen jellegű és rendszeresen ismételt kijelentések, hiszen az unión belül az elmúlt hónapokban csak erősödtek azok a csoportok, amelyek a bővítés elhúzóztatásában érdekeltek, s keresve keresik, hogy mibe lehet belekötni.

Két éve több szocialista politikus megvádolta a kormányt, s többek között engem is, amiért szerintük a polgári kormányzat nem akarná az ország „leggyorsabb” csatlakozását. Újabban azonban Kovács László amiatt kezdett el méltatlankodni, hogy a kormányzat miért sürgeti a csatlakozási időpontot. Vajon mi változott két év

alatt? Lehet, hogy persze csak a megszokott beidegződésről van szó nála. Nyilván találkozóin Berlinben és Párizsban azt hallotta, hogy a sürgetés kényelmetlen a tagországoknak. (Hát persze hogy az, hiszen korábbi beváltatlan ígéreteikre emlékezteti őket!) Németh Miklósnak pedig mindössze egy folytonosan ismételt mondandója van európai ügyekben, az, hogy a magyar nemzet „mentálisan alkalmatlan” a csatlakozásra, még nagyon sokat kell dolgoznunk azért, hogy a „klubba” befogadjanak minket. Szocialista politikusaink e retorika átvételekor elfelejtették, hogy őket nem Brandenburgban vagy Londonban, hanem itthon választották, s ezért a magyar polgárok érdekeit kell képviselniük.

A dokumentum nyolcadik pontja alapján a kormány és a parlamenti pártok parlamenti eszközökkel kívánják biztosítani és segíteni az integrációs folyamat mind szélesebb parlamenti ellenőrzésének és megvitatásának lehetőségét. Ennek érdekében megállapodtak abban, hogy az európai integrációs ügyek bizottsága havonta kibővített ülést tart, amelyre meghívja az Országgyűlésben képviselt bizottságok integrációs albizottságainak elnökeit, a külügyi bizottság elnökét, valamint három alelnökét. A kibővített ülés nem előzmény nélküli elképzelés, hiszen az elmúlt két év során három alkalommal került sor az integrációs albizottságok elnökeinek összehívására, és ezen alkalmakkal mód volt az egyes parlamenti bizottságok közötti európai integrációs szempontú koordinációra is. Azt pedig, hogy – tekintettel az Országgyűlés és az egyes állandó bizottságok megnövekedett jogharmonizációs feladataira – lehetőleg minden bizottságban legyen integrációs albizottság, még én kezdeményeztem a parlament megalakulása után. Tehát tulajdonképpen egy létező intézménynek a továbbfejlesztéséről van szó, azzal, hogy havi rendszerességgel fog sor kerülni az ülésre, s nyilvánvaló, hogy nagyobb jelentőségű kérdéseknek a megtárgyalására lesz mód. Ami a bizottságnak a működését illeti, mint ennek elnöke, remélem, hogy ugyanabban a konstruktív szellemben működhet a bizottság, ahogy a hatpárti nyilatkozat is megszületett.

A kibővített bizottsági üléseken lehetőség szerint a külügyminiszter úr is részt vesz, és személyesen fogja a képviselőket tájékoztatni a tárgyalási álláspontok alakulásáról. Az európai integrációs ügyek bizottságának e kibővített ülése nem formálisan megalakult parlamenti bizottság, hanem konzultatív testület, vagyis szavazati joggal továbbra is az európai integrációs ügyek bizottságának a tagjai

rendelkeznek. A kibővített bizottsági ülésre első ízben október hónap folyamán kerül majd sor.

Elhárult nemrég még egy akadály. Az Európai Unió tizennégy tagállama feloldotta az év eleje óta Ausztriával szemben fennálló szankcióit, ezzel egy olyan elemet iktatott ki az Európai Unió belső vitáiból s remélhetőleg a hazaiak közül is, amely áttételesen érinthette magának a bővítésnek az ügyét is. Az Ausztria körül kialakult vita rontotta az Európai Unió belső légkörét. Éppen ezért hazánk európai integrációja szempontjából fontos az, hogy Ausztriával kapcsolatban a szankciókat feloldották. Ezt követően megvan a lehetőség arra, hogy az unió a lényeges kérdésekre fordítsa a figyelmet, úgymint a kormányközi konferencia ügyére, illetőleg a bővítés kérdésére. A magyar külpolitika szempontjából ezért kedvező és helyes volt a döntés, amellyel kapcsolatosan a magyar álláspont mindvégig következetes és egyértelmű volt. Az ezzel kapcsolatos hazai vita már csak azért is felesleges volt, hiszen annak idején épp a Fidesz volt az egyik kezdeményezője Haider Szabadságpártja kizárásának a Liberális Internacionáléból.

A kormány jóváhagyta 2001–2002. évi költségvetési tervezetben egy jelentős újdonság van. Az előzetes tervek szerint a költségvetés tartalmaz egy európai uniós mellékletet is. A 2001. évi jogharmonizációs és intézményfejlesztési feladatokra a fejezetek összesen 30,4 milliárd forint értékben nevesítettek előirányzatokat a tervezetben. Ezt az összeget 10,1 milliárd forint értékben egészíti ki a PHARE-programok társfinanszírozása, az ISPA és a SAPARD előcsatlakozási forrásoknak a társfinanszírozását pedig nyolcmilliárd forint szolgálja. A 2002. évi költségvetésben a költségvetési fejezeteknél nyolc százalékkal magasabb összegben tervezték meg a központi költségvetés hozzájárulásait, mint ahogyan azt egy korábbi kormányhatározat tervezte.

Az 1999-től 2001-ig tartó időszakban a kormány 1450 milliárd forintot fordított és fordít az európai integrációra összességében, ami a költségvetéseknek az egyik legjelentősebb tétele. A jogharmonizációs és intézményfejlesztési intézkedések, amelyeknek teljesítése a csatlakozási feltételek teljesítéséhez szükséges, 2000 és 2002 között mintegy 257,5 milliárd forintnyi ráfordítást igényelnek, ennek 26 százaléka 2000-ben, 36,6 százaléka 2001-ben, 37,4 százaléka pedig 2002-ben esedékes. A teljes ráfordítás 56 százalékat tervezik a felelős intézmények költségvetési forrásból fedezni, az EU-támogatások aránya 33 százalék. A költségek legnagyobb része, mintegy

57 százaléka a bel- és igazságügyi együttműködés, az agrárgazdaság, a foglalkoztatás és a szociális ügyek területén jelentkezik.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás kérdésében a pártok között kialakított egyetértés példaértékű a hazai politikai és közéletben. Mint az európai integrációs ügyek bizottságának elnöke, bízom benne, hogy e széles körű támogatás biztos alapul szolgál Magyarország lehető legkorábbi időpontban és az elérhető legkedvezőbb feltételek melletti európai uniós csatlakozásához.

A MAGYAR EU-CSATLAKOZÁS HELYZETE ÉS MAGYARORSZÁG INTEGRÁCIÓJÁNAK KÖRÜLMÉNYEI

*Felszólalás a Parlamenti Európa Klubban, 2001. március 27.
Megjelent: Parlamenti Európa-füzetek 1. Szerkesztette: Földeák
Iván és Sinka László. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2002.
11–13. oldal*

Magyarország elemi érdeke, hogy az Európai Unió tagjává váljon. Az unió döntéshozási mechanizmusa egy nagyon kifinomult, évtizedek alatt kialakított rendszer. Mindenképpen fontos, hogy belülről lehessen a befolyásunkat érvényesíteni.

Az Európai Unióban vannak nagy országok, és sok kis ország is képviselteti magát. Meggyőződésem, hogy az Európai Uniónak éppen az alkukra, az érdekegyeztetésekre épülő, nagyon kifinomult mechanizmusa a legnagyobb értéke. Éppen ez az, ami lehetővé teszi, hogy adott esetben egy kis ország speciális érdekei is érvényesüljenek.

Az EU nem ugyanaz, mint a KGST, nem arról van szó, hogy Moszkvában kiadják az ukázt, és akkor azt kell követni, nevezetesen hogy itt autóbust gyártotok, máshol esetleg traktorokat stb., hanem az együttműködés finom és nagyon aprólékos gazdasági érdekek egyeztetésének eredményeképpen születik meg. Meggyőződésem, hogy ezt látva a magyar kormánynak is úgy kell viselkednie, hogy azokat az érdekeket, amelyek a magyar társadalomban megjelennek a legkülönbözőbb szektorokban, hatékonyan jelenítse meg az EU rendszerében.

Mi a másik ok, ami miatt az unióhoz szeretnénk csatlakozni? Az EU-ban természetesen működik olyan mechanizmus, amely segíti azokat az országokat, amelyek bizonyos fejlettségi mutatók tekintetében hátrébb vannak. Ennek következtében Magyarország a saját fejlődéséhez, saját átalakulásához olyan forrásokat, új energiákat is remél az EU-n belülről, amelyet más olyan országok is megkaptak,

amelyek csatlakozásukkor hátrébb voltak. Ennek kiváló példája, s itt a parlamentben plenáris ülésen, bizottsági üléseken, tárgyalásokon gyakran idézzük is, Írország, amely történelmileg rövid idő alatt az EU segítségével egészen bravúros gazdasági fejlődést hajtott végre, és ezzel kivívta a többi EU-tagország csodálatát. Természetesen az unióba integrálódni kívánó országoknak a figyelmét felkeltette, hogyan lehet olyan mechanizmusokat kialakítani, amelyek az unió forrásait a leghatékonyabban, és leginkább a közös és a nemzeti érdekek javára tudják használni. Fontos a döntéshozatalban való részvétel, de nem az egyetlen tényező. Gyakran beszélünk Magyarországon arról, hogy Európához csatlakozunk, Európába megyünk. Meg kell hogy mondjam, nem igazán kedvelem ezt a kifejezést. Történelmileg, úgy tudom, Magyarország már 1100 éve része Európának.

Számos polgármester megkeres, mint integrációs bizottsági elnököt, azzal, hogy ők kiszámították, falujuk a kontinens geográfiai középpontjában van, míg mások azt állítják, hogy a matematikai középpontjában. Ezért tartunk ott egy integrációs bizottsági ülést. Meggyőződésem, hogy Szlovákiában, Ausztriában, Lengyelországban is vannak hasonló települések, és ez is jelzi azt, hogy a történelmi térkép mennyire eltolódott a geográfiai térképhez viszonyítva. Szerintem a unióhoz való csatlakozás részben a korábbi helyzetnek a visszaállítását is jelenti. Röviden: az uniós csatlakozás Magyarország számára egy intézményrendszer bővülő lehetőségeihez való kapcsolódást tesz lehetővé. Saját nemzeti érdekeink kibontakoztatásának olyan kiváló terepe ez, amelyért mindenképpen érdemes dolgozni, és amely felemelő feladata a mostani, az 1998-ban megválasztott Országgyűlésnek, ugyanis az unióhoz való csatlakozás döntő feladatait ez az Országgyűlés végzi el.

A parlamentnek nagyon sok minden más mellett természetesen elsősorban az a dolga, hogy törvényeket alkosson. Ebben az évben nagyon kevés olyan más jellegű törvény szerepel az Országgyűlés napirendjén, amely nem nevezhető valamilyen szempontból az integrációt elősegítő javaslatnak. Szoktunk számokkal is dobálózni, hogy Magyarország a jogharmonizációt milyen mértékben hajtotta végre. Én ebbe a számháborúba nem mennék bele, hiszen nagyon nehéz kiszámítani ezt, és megvalósult a jogi értelemben vett integráció is.

A parlament a maga részéről igyekszik komolyan venni ezt a feladatát, és ebben az esztendőben megváltoztatta az uniós csatlakozáshoz szükséges törvények túlnyomó többségét. Összeszámoltam a kormánynak a 2002 második feléig tartó listáján szereplő törvényja-

vaslatokat. Ez mintegy százhusz törvény módosítását jelenti. Vannak persze közöttük néhány mondatos módosítások, és vannak egészen nagyszabású EU-jogszabályok elfogadására irányuló javaslatok is. De az átlag valahol a kettő között van, és igazából a parlament elkövetkezendő időszakának a munkáját leginkább ez fogja kitölteni.

Ebben szeretném az önök és vendégeim, valamint a jelen lévő képviselők segítségét kérni. Természetesen az utóbbiaknak ez hivatali kötelességük, de azok, akik nem ilyen minőségben vannak jelen, sokat tudnak segíteni ezeknek a törvényeknek a megfelelővé tételében, finomításában. Abban, hogy a Magyar Országgyűlés ne csak sokat, hanem minőségben is jót tudjon produkálni. Ennek az óhajnak a jegyében indítom útjára ezt a beszélgetést, illetve ezt a folyamatot, amelyhez mindenkinek jó kedvet és jó energiákat kívánok.

Köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket.

AZ EURÓPAI UNIÓHOZ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁSRÓL

Hozzászólás Orbán Viktor miniszterelnök napirend előtti felszólalásához a Magyar Országgyűlésben „Az Európai Unióhoz történő csatlakozás tárgyában” című vitában, 2001. június 19.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Szimbolikusnak is érzem, hogy éppen tízéves szabadságunk napján, a magyar függetlenség kivívása után tíz évvel beszélünk az Európai Unióhoz való csatlakozás valóban érdemi kérdéseiről itt, az Országgyűlés épületében.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz képviselőcsoportja nevében szívből gratulálok a magyar kormánynak az uniós tagfelvételi tárgyalásokon elért áttöréshez. *[Taps a Fidesz és az MDF soraiból.]* Örülünk annak, hogy a Fidesz politikai céljaival összhangban sikerült megvédeni a magyar termőföldet a spekulációs veszélyekkel szemben. *[Közbeszólás az SZDSZ soraiból: Hahaha!]* A múlt héten lezárt három, valamint a néhány héttel korábban lezárt környezetvédelmi fejezet valamennyien nagy fontosságúak, az itt elért eredmények megfelelnek annak a hat parlamenti párt által tavaly együttesen elfogadott elvnek is, hogy Magyarország a lehető leghamarabb és a lehető legkedvezőbb feltételekkel csatlakozzon az unióhoz.

A legnehezebb fejezetek lezárása a magyar EU-tárgyalásokon megalapozta azt is, hogy az unió göteborgi csúcstalálkozója végre világos csatlakozási menetrendet fogadott el. Ebben a magyar magatartásnak oroszlánrésze volt, a magyar diplomáciának a sikere.

A lezárt 22 fejezettel Magyarország egyébként az élre került, ezt egész Európában elismerik.

Tisztelt Országgyűlés! A magyar polgárok számára mindez azt jelenti, hogy elérhető közelségbe, karnyújtásnyira került Magyarország teljes jogú tagsága, és ezáltal annak a jobb esélye, hogy az emberek életkörülményei is gyors ütemben zárkozhassanak fel az unió átlagához – vagyis mindannyiunk ügye.

Meggyőződésünk, hogy a kormány mesteri tárgyalási stratégiát választott. A visszajelzések szerint brüsszeli körökben is meglepetést váltott ki, hogy a magyar fél milyen határozottan védelmezte a nemzeti érdekeket mind az adózás, mind a szabad munkavállalás, mind pedig a termőföld tekintetében. Az utóbbinál különösen fontos, hogy a fejezetet nálunk néhány nappal korábban lezáró tagjelölt Csehországnál lényegesen jobb feltételeket sikerült kialkudni. Ez különösen a zseb-szerződések törvényesítésére irányuló, egyébként illegális törekvésekkel szembeni fellépés terén különösen fontos, hiszen ha azonnal biztosítani kellett volna ezt a lehetőséget, akkor nem lehetett volna olyan feltételeket megszabni, amelyek arról szólnak, hogy bizonyítsa valaki, hogy három éven keresztül ebben az országban élt. Ennek óriási a jelentősége.

Tisztelt Országgyűlés! Többek között ezért is mondható bátran, hogy példászerű a magyar tárgyalási módszer.

A Fidesznek mindig is az volt a meggyőződése, hogy a nemzeti érdekek, jelen esetben a munkavállalók, a mezőgazdaságban dolgozók és az adófizetők érdekeinek a határozott képvisellete nem akadály a gyors csatlakozásnak. Most ennek világos megerősítésére láthattunk példát: a kormány hatékonyan védte meg az ország érdekeit.

Azt is mondhatnám, hogy mindezt a történelmi horderejű eredményt maradéktalan elismerés övezte. Persze akadékoskodók mindig is vannak, pedig ennek az eredménynek az elérésében, ahogy a miniszterelnök úr is mondta, minden magyar polgár munkája benne van: benne van a korábbi kormányok tevékenysége, valamint a mai ellenzék erőfeszítése és támogatása is. Éppen ezért furcsállom azokat a megnyilatkozásokat, amelyek például a nullakulcsos adóval kapcsolatban a Szocialista Párt részéről megfogalmazódtak, hiszen a nullakulcsos adóban, tisztelt képviselőtársaim, csupa olyan tétel van, amit annak idején már a Fidesz-kormány tett bele ebbe a körbe; ilyen a bébipelenka vagy a tankönyvek kérdése. Akkoriban, amikor ezekről a törvényekről szavaztunk, önök például az adótörvényeket nem szavazták meg; ennek következtében kicsit furcsálljuk, hogy azt, amit

akkor támadtak, most külön megvédendőnek tartják az európai uniós tárgyalásokon, és természetesen ezt a fejezet tartalmának az ismertetésekor sem vetették fel, sem az európai integrációs bizottságban, sem pedig más helyeken. Űgyesen titkolták az elműlt három évben, hogy önök mégis támogatják ezeket a tétéleket. *[Bauer Tamás: Nevetséges!]*

Tisztelt Országgyűlés! Nem gondolom, hogy jó ötlet volna az a szocialisták által tegnap, az egyik egyeztetésen felemlégetett ötlet, mely szerint most, hogy sikerűlt a magyar termőföldet, a magyar gazdákat az uniós tárgyalásokon megvédeni a külföldi spekulációs tőkétől, éppen most kellene felmelegíteni a földvásárlási lehetőség teljes megnyitását a jogi személyek és így a külföldiek számára is, ugyanis tegnap ilyen javaslatot hallhattunk. Űgy gondoltam, hogy e vita végére már négy éve pontot tehattünk.

Meggyőződéseim, hogy a termőföld védelme tekintetében az uniós tárgyalásokon ma nem sikerűlt volna elérni azt az eredményt, amit elérünk, ha annak idején a Fidesz és társai nem akadályozzák meg az önök magyar termőföldre veszélyes törekvéseit, ami jogi személyek számára is megnyitotta volna a forgalmat. Azt gondolom, ebben a tekintetben mindenki örűlhet ennek az eredménynek, nem pedig ennek a visszacsinálásán kellene gondolkodni.

Tisztelt Országgyűlés! Amint azt a miniszterelnök az imént elmondta, a föld ügyében a parlamentnek még további számos teendője van – a második félévben is –, annak érdekében, hogy a tárgyaláson megszerzett biztosítékok a magyar termőföld megvédelmezését valóban lehetővé tegyék. A Fidesz képviselőcsoportja ezen a területen és a csatlakozási felkészűlés többi területén is kész a kormánynak a jövőben azt a támogatást megadni, amely a sikeres uniós tagsághoz és a magyar nemzeti célok érvényesítéséhez szükséges.

Köszönöm megtisztelő figyelműket. *[Taps a kormányzó pártok padsoraiban.]*

HOZZÁSZÓLÁS AZ EURÓPAI FELZÁRKÓZÁS KÉRDÉSEIVEL FOGLALKOZÓ HARMADIK VITANAPON

Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben az „Európai integrációs vitanap” című vitában, 2001. november 29.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Űr! Tisztelt Miniszterelnök Űr! Kedves képviselőtársaim! A Magyar Országgyűlés életében ez már a harmadik vitanap, amelynek keretében kizárólag az európai felzárkózás kérdéseivel kívánunk foglalkozni. 1999-ben, amikor bizottságunk, az

európai integrációs bizottság kezdeményezésére először került sor a vitanap megtartására, akkor nem titkoltan az volt a szándékunk, hogy hagyományt szeretnénk teremteni.

Az Európai Bizottság november 13-án ismét nyilvánosságra hozta a tagjelölt országokról készített éves jelentését, és hozzászólásomban a Fidesz – Magyar Polgári Párt frakciója részéről ennek a jelentésnek néhány pontjára szeretnék kitérni.

Előzetesen viszont szeretném leszögezni, hogy ugyan a jelentés Magyarország számára nagy fontosságú, számos jelentős kérdésben mond véleményt Magyarország fejlődéséről, a magyar polgárok tevékenységéről, a kormány működéséről, azonban az Európai Unió nem feltétlenül és nem száz százalékban a magyar érdekek szempontjából fogalmazza meg ezt a véleményét, hanem a saját érdekei szempontjából. Nekünk, országgyűlési képviselőknek az a feladatunk, hogy az általunk képviselt polgárokat, a magyar polgárokat képviseljük, és ennek fényében jelenítsük meg az ország érdekeit.

Ma az európai uniós csatlakozás Magyarország számára nemzeti program. Ennek következtében nagyon jelentős az az átfedés, ami nemzeti céljaink megvalósítása és az európai uniós csatlakozás keretében történő feladatok megvalósítása között van. Éppen ezért az országjelentés számos lehetőséget ad arra, hogy elgondolkozzunk közös dolgainkon, azon, hogy hol tartunk és milyen fontos feladatok állnak előttünk.

Megelégedéssel állapíthatjuk meg – és ezt külügyminiszter úr is elmondta –, hogy a 2001-es országjelentés az eddigi legjobb értékelés Magyarország uniós felzárkóztatási folyamatáról. Az 1994-es csatlakozási kérelmünk benyújtása óta jelentős lépésekkel haladtunk az európai uniós csatlakozás felé, és most a magyar polgárok többéves intenzív munkájának eredményeképpen érezhető közelségbe került az a reményteli 2004. január 1-jei időpont, amikor Magyarország várhatóan az Európai Unió teljes jogú tagjává válhat.

A rendszerváltozást megelőző negyven év maradandó nyomot hagyott a magyar polgárok történelmében, az emberek lelkében is. Csatlakozásunk az unióhoz így nem egyszerűen csak egy politikai cél, hanem régóta várt történelmi lehetőség. A nemzetünket megtépázó világháborút követően a vasfüggöny mögé kényszerítették, egy olyan társadalmi berendezkedés alá vetették az országot, amely nem ismerte sem a szabadság, sem pedig a demokrácia fogalmát. Az elnyomás szimbólumává nőtt vasfüggöny kettészakította a kontinens testét, hazánkat pedig az emberi jogokat tipró rendszer uralma alá süllyesz-

tette. Ezek az évek azonban, tisztelt képviselőtársaim, nem tudták elfeledtetni velünk történelmi hovatartozásunkat, így nem meglepő az, hogy az európai uniós csatlakozás rendkívüli támogatottságot élvez Magyarországon.

Magyarország, tisztelt hölgyeim és uraim, ezer éve Európa szívében van, így csatlakozásunk nem valami megérkezést, hanem visszatérést jelent oda, ahova évszázados politikai, gazdasági, kulturális, szellemi kapcsolataink kötnek. Európa a mi számunkra, magyarok számára, nem pusztán egy földrajzi egység, hanem az a közösség, amelyben az emberi szabadság az első, amelyhez mi is tartozunk. Az Európához való tartozásunk igényét még a szovjet rezsim vigyázó gondoskodása sem tudta kiölni belőlünk. A vasfüggöny mögött élt bennünk a nemzeti és történelmi Európa-tudat, hogy a kereszténység felvétele óta európaiak vagyunk, és az elmúlt ezer évünkben elődeink európai politikát folytattak, szokásrendszerünk is egyértelműen a kontinens szellemiségéhez köt bennünket. Robert Schuman, az Európai Közösség alapítójának szavait idézem: „Az az ország, amely ezeket az elveket, vagyis az európai elveket nem ismeri el, önmagát zárja ki Európából.”

A rendszerváltozással az az elfojtott, de mindig is vágyott lehetőség nyílt meg számunkra, hogy egy demokratikus és modern állam polgáraiként élhessük mindennapjainkat. A változást követelők előtt megkérdőjelezhetetlen volt kezdettől fogva, hogy hazánkat múltja Európához köti, mint ahogyan az is, hogy a jövőt az Európai Unióhoz való csatlakozás jelenti számunkra. Ez a konszenzus, tisztelt képviselőtársaim, a rendszerváltozás kezdete óta él ebben az országban.

Azt is felismertük persze ez idő alatt, hogy a csatlakozás feltételeit elsősorban nekünk magunknak, magyar polgároknak kell megteremtünk, az ország polgárosodását saját erőből kell elvégeznünk.

Tisztelt Országgyűlés! A polgári kormány alapvető célja, hogy a csatlakozás során megjelenítse az itt élő polgárok érdekeit. Magyarország kormánya és a Fidesz képviselőcsoportja 1998 óta munkáját annak a tudatnak a birtokában végzi, hogy Magyarország polgárai az Európai Unió, az Európai Közösség polgárai kívánnak lenni. Az uniós taggá válásunk olyan közös ügyünk, amelyre ezeréves múltunk és jövőnk is ösztönöz bennünket.

A kormány politikáját folyamatosan bírálóknak azt lehet mondani ezzel kapcsolatban, hogy az országjelentés, amelyet alig néhány hete adott ki az Európai Bizottság, egyértelműen kifejezi Magyarország eredményességét, munkánkat és törekvéseinket igazolja. Ezek a

kritikák gyakran, véleményem szerint, azért is hangzanak el, hiszen maga az országjelentés számos olyan kérdésben állást foglal, amiről itt, a parlament kereteiben mi meglehetősen éles vitákat szoktunk folytatni. S ezekben a kritikákban számos olyan elem található, amely az Európai Unió és az Európai Bizottság támogatását, egyértelmű tetszését nyerte el. Néhány intézkedés, amelyet például ellenzéki képviselőtársaink nagyon intenzíven támadtak itt a parlamentben és az Európai Bizottság jelentésében pozitív színben szerepel: ilyen a minimálbér felemelése, ilyen a közigazgatási reform érvényesítése; a munka törvénykönyvének az elfogadása; a képviselők, illetőleg köztisztviselők vagyonynyilatkozatának a bevezetése, amiről éppen napjainkban folyik a vita, hogy hogyan lehet ezt tovább kiterjeszteni; a Magyar Nemzeti Bankról alkotott törvény vagy a szervezett bűnözés elleni vagy a korrupció elleni küzdelmet célul tűző jogszabályok elfogadása. [*Bauer Tamás: A státustörvényt kihagyta!*] Ezek valamennyien az európai uniós jelentésben pozitív színben szerepelnek. Aki ezeket az eredményeket, igen tisztelt képviselőtársaim, támadja, az sok millió magyar polgár erőfeszítéseit veszi semmibe.

Tisztelt Országgyűlés! 1990-ben az európai pályára állított magyar gazdaságot megviselte, fejlődésében hátráltatta egy hosszabb tétlenség időszaka. Az akkori állapotokat a magas infláció és a munkanélküliség, az alacsony GDP és az ipari termelés növekedése jellemezte. A polgári kormánynak azonban nem külön EU-csatlakozási politikája vagy külön gazdaságpolitikája van, hanem egy, a belső és a külső összefüggéseket és a feladatokat egységében, egészében megvalósító tevékenysége és programja, amelyben kitüntetett jelentőséget ad az európai uniós felzárkóztatásnak.

Ezekből következik az az alaptétel, hogy célunk nem önmagában az Európai Unióhoz való csatlakozás, a fejlett Európához való – négy évtized katasztrofálisága után történő – visszatérésünk; alapvetően eszköz saját nemzeti céljaink, fejlődésünk megvalósításához itt, Közép-Kelet-Európában, de a globális világ egészében elfoglalt történelmi helyünk kialakításához is. Amely országoknak vagy nemzeteknek a csatlakozás folyamán vagy a csatlakozásig nem sikerült eddig vagy nem sikerül a hátralévő rendelkezésükre álló időszakban egy belső nemzeti, gazdasági, politikai összetartozást, erőteret, fejlődésvonalat kialakítani, azaz ilyen szempontból gyengék, azok az európai uniós tagság elérése után is, legalábbis relatív pozíciójukat tekintve, gyenge európai uniós tagok lesznek és maradnak.

Tisztelt képviselőtársaim! Magyarország nem ezen az úton kíván járni. A polgári kormány nem ezt tűzte ki célul, s éppen ezért azok a feladatok, amelyek az európai uniós tagságig elvégzendők, lényegesen többek és nagyobbak, mint amit pusztán az Európai Unió vagy az Európai Bizottság Magyarországtól elvár. Éppen ezért a gazdaságpolitika ennek kell hogy alárendelve legyen, nem pusztán az európai uniós technikai céloknak. 1998-ban a magyar gazdaságpolitika új értelmezést nyert. A mi olvasatunkban ez azt jelenti, hogy a Fidesz vezette kormány a magyar emberek, vállalkozók, vállalkozások érdekeit szolgálja, célja a családok jólétének, biztonságának, a munka becsületének és a nemzeti összetartozásnak a növelése. Gazdaságpolitikánk középpontjába az európai felzárkózást és a gazdaság hosszú távú növekedését állítottuk. A számok igazolják ezeket a tételeket. 2000-ben a magyar gazdaság 5,2 százalékkal nőtt, ami a legmagasabb növekedési arány az átmenet óta. A nemzetközi környezet romlása ellenére a nemzeti össztermék erőteljesen tovább növekedett. A polgári kormány, tisztelt hölgyeim és uraim, kedves képviselőtársaim, tudatában van annak, hogy Magyarország csak akkor lehet sikeres a jövőben, ha a gazdaságban meghatározó szerepet tölt be a magasan képzett, korszerű ismeretek birtokában levő, folyamatosan fejlődésre képes ember.

Engedjék meg, hogy a számok jegyében még egy fontos adatot idézzek önöknek, amely a parlamentben már korábban is elhangzott! Az OECD a tudásalapú társadalmat, gazdaságot vizsgálva Magyarországot az idei esztendőben a hatodik helyre rangsorolta. Előkelő ez a hely számunkra, büszkeségre adhat okot, tisztelt képviselőtársaim; különösen annak ismeretében, hogy a jelenlegi tizenöt uniós tagállamból mindössze három előz meg bennünket. Ennek fényében tehát bátran építhetünk az Európai Unióban is arra a versenyelőnyünkre, amely a magyar polgárok, magyar emberek képzettségében és munkakultúrájában rejlik. A nemzet gazdaságának a növekedése a családok gyarapodását, a háztartások fogyasztásának bővülését, a munkahelyek számának az emelkedését is magával vonta. Folytattuk felzárkózásunkat tehát az Európai Unió gazdasági szintjéhez, ennek következtében az EU átlagának kétszerezésével nőtt a gazdaság teljesítménye, emelkedett a bérek vásárlóereje. Csökkentettük a költségvetés hiányát, miközben sikerült gyarapítani azokat a forrásokat, amelyek a hosszú távú versenyképességet biztosították.

Ezek az adatok, tisztelt képviselőtársaim, joggal adnak optimizmusra alapot számunkra abban a tekintetben, hogy igenis reális cél, amit a miniszterelnök úr nemrégiben megfogalmazott, és a Fidesz – Magyar Polgári Párt programjában szerepel, hogy 2015-re Magyarország elérheti az Európai Unió fejlettségének átlagos szintjét.

Visszatérve a jelentésre, tisztelt képviselőtársaim, megjegyzem, ez is vita tárgya volt korábban, de a jelentés egyértelműen pozitívan értékeli a kétéves költségvetés elfogadását is, amely az unió véleménye szerint a gazdaság valamennyi szereplőjének stabil, áttekinthető és kiszámítható hátteret nyújt. [*Bauer Tamás: És a következő mondat, ami utána van? Dr. Szanyi Tibor: És mi van a következő mondatban?*] Ezt az unió írja.

„Tőlünk függ minden, csak akarjunk!” – mondta Széchenyi. A nevével fémjelzett és a polgári kormány által elindított terv mára már minden magyar ember előtt ismert fogalomná vált. A Széchenyi Terv a fejlődés új távlatait nyitotta meg a magyar gazdaság előtt, sok tenni akaró, vállalkozó szellemű honfitársunk álmát valóra váltva. A Széchenyi Terv szemléletváltást eredményezett hazánk gazdasági életében. Ennek a programnak a sikerét és jelentőségét támasztja alá az Európai Bizottság véleménye is, hiszen elismeréssel szól a Széchenyi Terv első sikereiről a bérlakásépítésben, és dicséri a közép- és kisvállalkozások fejlődését, valamint a külkereskedelem dinamikus növekedését. A polgári értékeket magáénak valló Fidesz – Magyar Polgári Párt alapvetőnek tekinti, hogy a tisztességgel végzett munkát tisztességes jövedelem és elismerés illesse meg. Ennek következtében felemeltük a minimálbért, amelynek révén elszakítottuk egymástól a munkáért járó legkisebb jövedelem és a munkanélküli-járadék összegét. Így a magyar bérek vásárlóértéke jóval közelebb került az Európai Unió átlagához.

Tisztelt Országgyűlés! Az éves jelentés minden egyes ország esetében kiemelten vizsgálja a korrupcióellenes intézkedéseket, illetőleg az emberi és kisebbségi jogok érvényesülését. A jelentés elismerő szavakkal szól a polgári kormány által tett korrupcióellenes intézkedésekről. Mindez azért fontos megállapítás számunkra, mert az elmúlt három évben számos lépés történt a törvényhozásban és a kormány döntései közepette a korrupció visszaszorítása érdekében.

Tisztelt képviselőtársaim! Valamennyien tudjuk, hogy a korrupció nem kizárólag magyar jelenség. Ugyanúgy jelen van a legfejlettebb demokratikus államokban, mint a totalitárius rendszerekben, még ha utóbbiakban ez jelentős mértékben erőteljesebb is.

A polgári kormány azonban komoly erőfeszítéseket tett azért, hogy a korrupciónak még a lehetőségét is csökkentse: szigorítottuk a korrupciós bűncselekmények büntetését; létrehoztuk az APEH bűnügyi nyomozó hivatalát és a maffiaellenes központot; csatlakoztunk az ENSZ korrupcióellenes globális programjához; az Országgyűlés szigorúbb összeférhetetlenségi szabályokat fogadott el, és nemcsak magára nézve, hanem a köztisztviselők vagyonynyilatkozatának bevezetésével is ez irányban tett lépéseket. Most is a parlament előtt van egy ilyen törvénynek a tárgyalása.

Ennek eredményeképpen a különböző nemzetközi szervezetek korrupciós indexei ma Magyarországot több európai uniós ország elé sorolják, ami persze nem ad okot arra, hogy bármilyen módon csökkentjük annak intenzitását, amit eddig végeztünk a korrupció elleni küzdelemben. Ebben a folyamatban, tisztelt képviselőtársaim, a legfejlettebb demokráciákban sem lehet soha megállni.

A jelentés megállapítja azt is, hogy a romakérdést illetően sok intézkedés történt, amely felöleli az oktatás, a jogvédelem és a kultúra területeit. Ilyen pozitívan az ezzel kapcsolatos intézkedésekről még soha európai uniós országjelentés nem szólt. Itt azonban a jelentés természetesen további erőfeszítéseket is szükségesnek tart, amelyekkel természetesen egyetértünk, hiszen ezek a jövőbeni feladatok a kormány céljaival és a Fidesz céljaival egyeznek. Meggyőződésünk, hogy a roma kisebbség társadalmi integrációja és felemelkedése egyszerre kisebbségpolitikai, társadalompolitikai és nemzeti kérdés, és a foglalkoztatás és az oktatás eszközeivel kell rá megtalálni a megfelelő megoldásokat. Ebben az Európai Unió segítségére is számíthatunk.

Tisztelt Országgyűlés! Az országjelentés kiemelkedő és egyértelmű dicsérettel szól a jogharmonizáció magas fokáról, és minden területen előrehaladást állapít meg. Külön kiemel néhány olyan területet, amely a korábbi időkben nehézségekkel nézett szembe. Ilyen a környezetvédelem, de dicséri a bel- és igazságügyi együttműködés területén megvalósított jogharmonizációt is, aminek elismerése éppen a tegnapi nap, amikor sikerült a bel- és igazságügyi fejezetet lezárni.

A jelentésben kiemelt említett hiányosságok megoldását a magyar kormány célul tűzte ki maga elé. Nem kétséges, tisztelt képviselőtársaim, hogy a felkészülés utolsó szakaszában még előttünk álló feltételeket és vállalásainkat – hasonlóan az elmúlt esztendőkhöz – a továbbiakban is teljesíteni tudjuk. Mindennek alapján, és annak tudatában, hogy Magyarország megítélése mind az unióban, tagállamaiban, annak polgárai körében – ami nagyon fontos – mind a

jelentést kiadó Európai Bizottságnál nagyon jó, azzal számolunk, hogy 2004. január 1-jén beléphetünk az Európai Unióba, az elmúlt esztendőben végzett közös erőfeszítéseink meghozzák az eredményeket, és a belépés karnyújtásnyira van.

Tisztelt Országgyűlés! Ezáltal nekünk, magyaroknak régóta dédelgetett céljaink érnek elérhető közelségbe. A magyar polgárok több mint tízéves hatalmas munkája érik be hamarosan és nyit új fejezetet Magyarország történetében. Mindazok, akiknek keze munkája, szellemi ereje révén fejlődött és előrébb jutott az ország, mindazok, akik vállalták az áldozatokat, emelt fővel, büszkén léphetnek be az Európai Unióba. A magyar emberek, tisztelt képviselőtársaim, ismét bebizonyítják, hogy elszántsággal és összefogással történelmet tudnak csinálni, és hosszú évek kirekesztettségével a hátuk mögött végre elfoglalhatják méltó helyüket az Európai Unió intézményeiben.

Tisztelt képviselőtársaim! Legkönnyebben úgy jósolhatjuk meg saját jövőnket, ha mi magunk alakítjuk azt. A csatlakozási folyamat eredményességének érdekében és ahhoz, hogy Magyarország sikeresen *[Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az idő leteltét]* tudja folytatni útját a jövő felé vezető úton, mindannyiunk segítő közreműködését és támogató összefogását kérem. A Fidesz továbbra is cselekvő részese kíván lenni ennek a folyamatnak.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

CSAK AZ ERŐS ÉRDEKÉRVÉNYESÍTÉS HOZHAT SIKERES CSATLAKOZÁST

Bánhidai Károly interjúja,
Magyar Demokrata, 40–44. oldal, 2002/40.

Gyarapodni, felzárkózni akarunk egy olyan életminőséghez, ami az Európai Unióra jellemző. Ez azonban nem járhat azzal, hogy el kellene hagyni azokat a pozitív tulajdonságainkat, amiket éppen magyarokként tudunk bevinni az Európai Unióba. Másrészt, és ez legalább olyan fontos, mint az előbbi, a csatlakozás lehetősége nem azt jelenti, hogy mindent kritikátlanul át kell venni, amit az unióban követelményként állítanak elénk. A minapi nagy felzúdulás a szocialisták rossz lelkiismeretére vezethető vissza, mert nem azon az úton haladnak a hatalomátvétel után, amelyen a polgári kormány az EU-csatlakozás folyamatában elindult – nyilatkozta a Demokratának Szájer József, az Országgyűlés alelnöke, a Fidesz külügyi kabinetjének vezetője.

- *Mint arról a médiumok beszámoltak, az MSZP küldöttségének haza kellett utaznia az Európa Tanács legutóbbi üléséről, mert nem tudták volna biztosítani a parlamenti többséget a szavazásoknál. Ismerős módon az ellenzéket vádolták, hogy nem elég konstruktív. Nem gondolja – bár beleillik az MSZP-SZDSZ-koalíció viselkedésnormájába –, hogy kicsit farizeusnak tűnik másokon számon kérni a saját problémák megoldását?*

- Szerintem nem is kicsit farizeus ez a magatartás. A szocialistáknak tudniuk kellene, hogy az Európa Tanácsban olyan képviselők ülnek, akik a nemzeti parlamentjeiknek is a tagjai, de a nemzeti parlamentekben való szavazás mindig elsőbbséget élvez. Számos példa volt arra az elmúlt időszakban, hogy a képviselőknek haza kellett utazniuk, mert nem lehet az ET ülésrendjéhez igazítani a részt vevő harmincvalahány nemzeti parlamentnek, illetve képviselőjének a munkarendjét. Mindenkinek saját magának kell összehangolnia a nemzetközi és a hazai elfoglaltságát. Miután az elmúlt négy esztendőben az akkor ellenzékben lévő MSZP-SZDSZ rendre azt az eljárást követte, hogy jó néhány képviselőjük nem nyomta meg a szavazógombot, miáltal több alkalommal is veszélyeztették, hogy egyáltalán a napirendet el lehessen fogadni, ezért ne tőlünk várják a megoldást. Nem vagyunk felelősek ennek a helyzetnek a kialakulásáért, először a kormányoldalnak kellene gesztust tennie. Egy általuk rosszul kialakított szokást kellene felülbírálniuk, ez legyen az ő problémájuk. Az elmúlt ciklusban kormánypárti frakcióvezetőként ilyen esetekben nem engedélyeztem a kiutazást a saját képviselőinknek, mégsem sírtunk, mint a mostani kormánypártok.

- *Orbán Viktor miniszterelnök nemrégiben olyan gondolattal állt elő, hogy az ellenzék csak akkor szavazza meg az Európai Unióhoz való csatlakozáshoz nélkülözhetetlen alkotmánymódosítást, ha a hatalmon lévők megfelelő garanciákat adnak arra, hogy Magyarország a polgári oldal által is kedvezőnek ítélt kondíciókat tud elérni a csatlakozásban. Pontosabban a Fidesz-kormányzat által elindított nemzeti programok folytatását várják a Medgyessy-kormánytól. Miért váltott ez ki akkora felháborodást az MSZP-SZDSZ részéről?*

- Eddig azt hittem, hogy amikor a politikai pártok arról beszélnek, hogy egyetértés van közöttük az EU-csatlakozás stratégiai kérdésében, akkor ez nem csak arra a szűk mezsgyére korlátozódik, hogy le kell folytatni a tárgyalásokat és be kell kerülni az Európai Unióba. Szerintem ennél jóval fontosabb dologra is oda kell figyelni. Nevezetesen, hogy az EU-csatlakozás nem cél, hanem eszköz arra, hogy a magyar társadalmat felzárkóztassuk az európai uniós átlaghoz.

A társadalom jelentős része a rendszerváltást is azért támogatta, hogy az életminősége, életszínvonala jobb legyen annál, mint amit a szocialista négy évtizedben megélt. Gondoljuk csak el, Ausztria nem volt sokkal gazdagabb 1945 után Magyarországnál, mégis hová jutottak napjainkra. Ha tehát ezt a lemaradást be lehet hozni, márpedig be lehet, akkor végre a magyar emberek is úgy élhetnek majd, mint a nyugati polgárok. Ez nagyon fontos hajtóereje volt a rendszerváltoztatásnak, de meggyőződésem, hogy az uniós csatlakozásnak is ez a célja. Különböznélünk mi másért csináltuk volna? Pusztán azért, hogy összehozzunk, arra elegendőek lennének más európai szervezetek, mint az Európa Tanács vagy a NATO. Már évek óta tagjai vagyunk az euroatlanti rendszernek, földrajzi értelemben pedig Európa közepén élünk ezer éve. Nem Európába megyünk, ahogy azt nagyon sokan félreértelmezve, kiforgatva mondják. Ha az EU-csatlakozásról beszélünk, akkor a politikusokat is az kell hogy vezérelje, segítsék az ország fejlődését mind gazdasági, mind szellemi és kulturális területen. Gyarapodni, felzárkózni akarunk egy olyan életminőséghez, ami az Európai Unióra jellemző. Azonban ez nem járhat azzal, hogy el kellene hagyni azokat a pozitív tulajdonságainkat, amiket éppen magyarokként tudunk bevinni az Európai Unióba. Másrészt, és ez legalább olyan fontos, mint az előbbi, a csatlakozás lehetősége nem azt jelenti, hogy mindent kritikátlanul át kell venni, amit az unióban követelményként állítanak eléünk. A minapi nagy felzúdulás a szocialisták rossz lelkiismeretére vezethető vissza, mert nem azon az úton haladnak a hatalomátvétel után, amelyen a polgári kormány az EU-csatlakozás folyamatában elindult.

– *Tehát nem az EU-csatlakozás obstrukciójáról van szó Orbán Viktor megfogalmazásában, ahogy a baloldali médiában harsogták, hanem arról, ami lényege az egésznek, hogy csak egy erős Magyarországnak szabad belépni az Európai Unióba. Akkor lehetünk egyenrangú partnerek, ha megőrizzük a magyarságunkat, védjük a hazai gazdaságot, a piacot. Erről lenne szó?*

– Igen. A gazdaságtörténeti tények azt mutatják, hogy az Európai Uniónak a hasznát azok az országok tudták a leginkább megszerezni, amelyek maguk is képesek voltak saját célokat kitűzni, azokat megvalósítani. Svédországban ez a mai napig érződik, keserű szájjal csatlakoztak, nem is léptek be az euróövezetbe. Ha most tartanának népszavazást arról, hogy kilépjenek-e, akkor könnyen lehet, hogy az igen pártiak fölényesen győzedelmeskednének. Ugyanakkor Finnországban nagyon komolyan támogatták a belépést, és az elmúlt esztendőik őket igazolták. A finnek az unió egyik sikerállamává váltak.

Brüsszelben egy mondás járja ezzel kapcsolatban. Mi a különbség a svéd és a finn EU-csatlakozás között? Az, hogy a finnek megszabták a csatlakozás feltételeit, a svédek meg csatlakoztak. Egy kiváló, nálunk fejlettebb országok csatlakozásáról szóló példánk van arra, ha nem jó a felkészülés, ha nem megfelelő és kemény követelményeket szabva lépünk be az Európai Unióba, ha nem elég szemfüles a tárgyalódelegáció, a magyar kormány, amikor a feltételeket kialkudja, akkor olyan sorsra juthatunk, amely nem emelkedéshez, hanem stagnáláshoz, végső soron csatlakozáshoz vezetne. Persze általában véve az EU-csatlakozás, legalábbis eddig, hosszú távon mindenhol meghozta a kívánt eredményeket a tagországoknak. Magyarország pillanatai drágák, hogy idézzem a kampányszlogent. Nekünk, akiknek amúgy is kimaradt negyven esztendő, nem mindegy, hogy mikor következik be az EU-országok életminőségbeli utolérése. Ha nem vagyunk elég erősek, akkor nem tudjuk igénybe venni a brüsszeli támogatásokat, nem jutunk előrébb. Az uniós csatlakozási folyamat eddigi története is azt bizonyította, hogy nem várhattunk sokat másoktól, és többnyire Münchhausen báró módjára, saját hajunknál fogva kellett magunkat kihúzni a bajból.

- *Az egyik napilapban azt írta: nem mindegy, hogy sikeres vagy sikertelen a csatlakozás módja. Mitől lehet sikertelen a csatlakozás, akár az időpont halogatásától is?*

- A szomszédos Ausztriában nagyon sokat vártak a csatlakozástól, de amikor bekövetkezett, elsősorban annak negatív hatásai kerültek elő. Ha 2004-re tesszük a tagságot, akkor is majd két esztendő áll még a rendelkezésünkre. Ezt kell nagyon okosan és jól kihasználni. Ismét utalnék Orbán Viktorra, aki amikor garanciát kért az MSZP-SZDSZ-kormány részéről a sikeres uniós csatlakozásra, akkor nem a levegőből kapkodott elő érveket. Azt kérte, hogy a polgári kormány ideje alatt beindított programoknak a filozófiáját folytatva haladjon a Medgyessy-kormányzat a még hátralévő tárgyalásokon. Erős ellenzéki pozícióból, kívülről, azt kérte számon a mostani kormányon, hogy folytassák a Fidesz-kabinet arra irányuló munkáját, amikor is mindent megtettek a csatlakozás sikere érdekében. Az MSZP-SZDSZ eddigi megnyilvánulásai ugyanis nem ezt sejtetik. Például nem elegendő a háromszázalékos béremelés megajánlása, és nem folytatják az Orbán-kormánynak azt a programját sem, amit a minimálbér megemelésével megkezdett, vagyis a hazai béreknek az európaihoz való felzárkóztatását. Továbbá az agrártámogatások leállítása, a földtörvénynek a szövetkezetek, a társas vállalkozások tekintetében kedvező

módosítása, a családi gazdaságok háttérbe szorítása mind gyengítik a magyar gazdák, gazdálkodók esélyeit. Ha nem folytatják tovább az Orbán-kormány alatt elkezdett és megszavazott agrártörvény-csomag célkitűzéseit, akkor komoly gondjaink lesznek a támogatások igénybevételeivel. Természetesen ugyanez érvényes a vállalkozásokra is. Nem ragaszkodunk ahhoz, hogy Széchenyi Terv néven hirdessen a Medgyessy-kormány programot. Sajnáljuk ugyan annak befagyasztását, hiszen kiválóan működő gazdaságélénkítő volt. De addig nem lett volna szabad leállítani és kimondani a halálos ítéletet egy, a magyar kis- és közepes vállalkozásokat támogató, a magyar gazdaság motorjaként működő tervre, amíg nem tesznek másikat a helyébe. Tehát amikor Orbán Viktor ezeket a garanciavállalásokat megjelölte az alkotmánymódosítás ellenzéki támogatásával összefüggésben, akkor nem csinált mást, mint felhívta az MSZP-SZDSZ-koalíció figyelmét arra, hogy folytatniuk kellene a jót.

- Az Orbán Viktor feltételei után összehívott parlamenti négypárti egyeztetésen született dokumentumot a Fidesz is aláírta. Hogyan egyeztethető össze mindez az ultimátumként is felfogható bejelentéssel?

- Létezik a mostani négypárti megállapodásnak egy előtörténete, a hatpárti megállapodás 2000 szeptemberéből. Ott az volt a kiindulópont, ma is ez, hogy a pártoknak EU-csatlakozási kérdésekben azokban az ügyekben kell megállapodniuk, amelyekben egyetértenek. Arról sem a mostani, sem a két évvel ezelőtti egyeztetés nem szól, hogy amiben nézetkülönbségek vannak, azt el kell felejtetni. A megállapodás célja pontosan az ország mozgásterének a tágítása. Ugyanis egy kormány, ez vonatkozott az Orbán-kabinetre is, könnyebben tárgyal Brüsszelben, ha a partnerei azt látják, stratégiaileg mögötte áll a teljes politikai spektrum. Ez a négypárti megállapodás számos ponton tartalmazza a javaslataink elfogadását. A dokumentumban benne van az, hogy csak erős Magyarország csatlakozhat az EU-hoz. Ennek következtében szükséges a hazai vállalkozások helyzetbe hozása, a régiók, az agrárium támogatása, illetve szerepelnek a foglalkoztatottságra vonatkozó kérdések is. Ilyen értelemben azt mondhatnám, hogy az a harsány támadássorozat, ami Orbán Viktort érte, értelmetlenné válik e nyilatkozat fényében. Hiszen maguk az MSZP-SZDSZ képviselői is belátták – remélhetőleg nemcsak szavakban, hanem tettekben is megnyilvánul majd ez –, hogy a csatlakozás másról is szól, mint a tárgyalások technikai kérdéseiről. Legfőképpen az ország felkészüléséről, felkészítéséről. Ezen nyilatkozat alapján számon tudjuk kérni mindazokat a garanciákat, amelyek ahhoz szükségesek, hogy sikeres

legyen a csatlakozás. És ha nem ezt követik a hatalmon lévők, akkor pedig fontos hivatkozási alap lesz, hogy időben jeleztük, megjelentettük, hogy milyen feltételek mellett valósulhat meg sikeresen Magyarország EU-csatlakozása.

- A szavahihetőséget említette. Ez a koalíció a választási ígéreteiből jószívet semmit sem teljesített úgy, ahogy azt hirdette a kampány alatt. Az elmúlt száz napban mintha spontán ötletektől vezérelve cselekedett volna, és igazából semmiféle konkrét tervekkel nem rendelkezne az ország jövőjét illetően, és ez nemcsak a belpolitikára vonatkozik, hanem az EU-csatlakozásra is, ahol egyeztetés sincs, mint azt tették az előző ciklusban. Lehet még bízni az MSZP-SZDSZ-koalícióban, a Medgyessy-kormányban?

- Meggyőződésem, hogy a Medgyessy-kormány titkolja a valószínűségeit. Azért fogalmaz száz napokban, rövid távon – gondoljunk a második száz napra –, mert nem nehéz kiszámítani, hogy az önkormányzati választásokig, október 20-áig van takargatni valójuk. Azért néhány jelből lehet arra következtetni, hogy milyen terveik vannak a jövőt illetően. Például amikor három százalékos bérnövekedésről beszélnek, amely enyhén szólva sem az európai bérekhez való felzárkózásnak az irányába tolja Magyarországot. Vagy hogy leállították a hitelezéseket, az autópálya-építéseket és a legutóbbi, igencsak elgondolkasztató, az adózásra vonatkozó javaslatuk, amiről ugyancsak kiderült, hogy semmi köze sincsen a választási ígérekhez. Említhetem az egészségügyet is, ahol a kampányban megjelentett és ígért összegek nagyságrendekkel fognak különbözni. Csehák Judit már a ötödével beéri, mint amit a választási kampányban megszabott. Az ember az életét nem száz napra tervezi. Valószínű, hogy az MSZP-SZDSZ-koalíció előrukkol az önkormányzati választások után az új költségvetésben azzal, hogyan is képzei el Magyarország jövőjét. Ami az EU-csatlakozási folyamatot illeti, azt hiszem, hogy az a vita, amit Orbán Viktornak a programadó nyilatkozatára kihoztak, megmutatja, hogy komoly gond van a szocialistáknál az uniós teljesítmény kapcsán. A Medgyessy-kormány hivatalba lépése óta egyetlen fejezetnek a lezárására került sor. Az is csak azért sikerült, mert a polgári ellenzék, szemben a korábbi szocialista-liberális ellenzéki magatartással, nem azt az Európai Unió-ellenes és nemzetrontó politikát választotta, amely megakadályozta a médiafejezet lezárását, miután nem szavazták meg a módosítást. A polgári ellenzék segített, elfogadtuk a médiatörvény módosítását, enélkül nem lehetett volna továbblépni. Való igaz, hogy négy hónapig semmiféle egyeztetés sem történt EU-ügyekben. Talán még az olvasók is emlékeznek rá, hogy

az elmúlt ciklusban Kovács László milyen hangosan követelte, hogy vonják be az ellenzéket is az egyeztetésekbe. Kialakult egy olyan rendszer, amiben havi rendszerességgel a parlamenti pártok frakcióvezetői összegyűltek a külügyminiszter irodájában, és zárt ajtók mögött megvitatták a csatlakozási tárgyalások legfontosabb részleteit. Ez április vége, az Orbán-kormány hivatali idejének letelte óta máig szünetelt, végül hosszú levelezés után sikerült kikényszeríteni a kormánytól az újraindítását. A rombolás, a csatlakozást segítő programok leállítása pedig rossz jel, hiszen most jön a tárgyalások legnehezebb része, a pénzről, a támogatásokról szóló fejezetek lezárása. Ezért is kell a jelenlegi kormánynak úgymond a sarkában lennünk és támogatnunk is, hogy a lehető legkeményebben tárgyaljanak. Nem annak az időszaka ez, amikor ízlésünk szerint kellene néznünk, hogy milyen színű a kormány, hanem arra kell törekednünk, hogy ha kell, kényszerítsük, ha kell, segítsük a legelőnyösebb pozíciók elérésében. Hosszú időre eldőlnek a támogatási pénzek, és ha nem sikerül jó feltételeket kialkudni, az nem csak a jelenlegi ciklusra fog kihatni.

– *A pénzosztogatásban egyre szűkebb kereteket akarnak elfogadtatni az új tagokkal. Ha az egyes bent lévő tagállamok GDP-jét vesszük alapul, akkor csak ezrelékekben mérhető összegekről van szó, és amennyiben nem megfelelő a tárgyalási taktikánk, akkor a svédek mintájára csupán a csatlakozók közé sorolják majd Magyarországot. Milyen esélyünk van a jó kondíciók elérésére?*

– Tény, hogy ma már nem olyan előnyös az EU-hoz csatlakozni, mint a '80-as évek közepén volt, jelentős mértékben megcsappant az Európai Unió bőkezősége. Ez persze nem azt jelenti, hogy ne működnenek azok a kiegyenlítő mechanizmusok, amelyek segítik a hátul lévőket a felzárkózásban. Mi, magyarok, megtanultuk az elmúlt tizenkét esztendőben, hogy ha baj van, akkor csak magunkra számíthatunk. Tudnunk kell, hogy ez az Európai Unió már nem annyira szolidáris és segítőkész, mint korábban volt. Egykoron többször hallhattuk az 1994–98 közötti és most újból külügyminiszter Kovács Lászlótól, hogy naponta kétmilliárd forinttal fog gazdagodni a magyar államkassza, ha az EU tagjai leszünk. Messze vagyunk ettől, és nem látjuk igazából, hogy miképpen alakul ennek a finanszírozási rendszernek a jövője. Ettől függetlenül több érv szól az uniós csatlakozás mellett, mint ellene. Arról nem is beszélve, hogy az ország uniós csatlakozása igazából egy régóta késlekedő dolog abban az értelemben, hogy az EU számára a magyar piacok már megnyíltak. Általában is az uniós országok számára tőkebefektetési lehetőségeket, plusz adóbevételt, munkahelyeket teremtett a Közép- és Kelet-Európába

irányuló exportjuk. Bizonyos érzékeny termékeket kivéve eltűntek a vámhatárok. Gyakorlatilag az előnyöket az EU országai igénybe vették és élvezik, miközben mi még nem részesülünk a kiegyenlítő támogatásokból. Másrészt, ha többek között a Kis-Magyarországot is érintő döntést hoznak Brüsszelben, annak sokkal erőteljesebb a hatása, sokkal jobban érvényesül nálunk, mint néhány erős tagállamban, ahol esetleg könnyebben ki tudják védeni a negatív hatásokat. Ráadásul ezek a döntések úgy születnek, hogy nem ülünk ott az asztalnál, nélkülünk döntenek. Ilyen értelemben, egy hasonlattal élve, a behorpadt labdát végre ki kell gömbölyíteni, kerekké kell tenni, hogy hozzájuthassunk végre ahhoz, ami jár nekünk. Lényegében erről szól a csatlakozás. Ehhez azonban nem lehet olyan mentalitással, lelkülettel tárgyalóasztalhoz ülni, hogy a magyar tárgyaló fél nem érzi, hogy a magyar polgárok választották meg erre a feladatra, hazája érdekeit kell képviselnie, nem pedig mindenáron megfelelni a brüsszeli elvárásoknak.

- Nem arról szól ez a szocialista tárgyalási metodika, ami messzemenően alátámasztja az ön által elmondottakat, vagyis hogy az MSZP-SZDSZ-koalíció nem igazán a magyar polgárok érdekeinek megfelelően áll e kérdéshez? Illetve hogy Brüsszelnek is jobb tárgyalópartnerek, mint Orbán Viktor és polgári kormánya?

- Valóságos tapasztalatként megállapítható az elmúlt tizenkét évről, a rendszerváltásról – és nemcsak Magyarország, hanem más, egykor volt szocialista országok esetében is –, hogy a posztkommunista baloldali kormányzatokkal jobban szót tudtak érteni a nyugati testületek. Ennek elsősorban az az oka, hogy ezekben az utódpártokban nagyon erős a bizonyítási kényszer Brüsszel, Washington, a Nyugat felé. Azt kell bizonyítani, hogy nagyon átalakultak, nagyon demokratikusak, nagyon hívei a piacgazdaságnak. És hát ismerjük, hogy ez a buzgalom túlzásokhoz vezet. Éppen ezért valóban engedékenyebbek, kevésbé védik a nemzeti érdekeket, hajlamosak könnyen elfogadni a másik oldal szempontjait. Miközben nyilvánvaló, hogy igen komoly érdekkülönbségekről van szó. Az Európai Unió abban különbözik a KGST-től, hogy az abban részt vevőknek a központ mondta meg, hogy mit gyártsanak, termeljenek. Az EU ellentétesen működik, és bármelyik tagországa késhegyig menő harcot folytat a saját terméke, termelési módozata elismertetéséért. Nem véletlen, hogy az Európai Unióban paradicsomháborúról, banánháborúról beszélnek, vagyis olyan kérdésekről is komoly küzdelmeket vívnak, hogy mondjuk mekkora legyen a szabványmérete a paradicsomnak, az uborkának és így tovább. Vagyis komoly érdekegyeztetés és érdekérvényesítés

során dőlnek el a dolgok. Ezért is helytelen az a fajta, talán régről beidegződött magatartás, ahogy most a szocialisták egyszerűen kicserélték a viszonyítási pontot. Nem Moszkvát, hanem Brüsszelt teszik annak a helyébe, és igyekeznek az elvárásoknak megfelelni, nem pedig annak alakítójává, részesévé válni. Brüsszelben nagyon gyakran csodálkoznak, nem értik, mert nem ehhez a magatartáshoz szoktak, hogy mi ez az engedékenység. És egyáltalán, hogyan lehetséges az, hogy egy ország nem a saját érdekeit képviselje a tárgyalóasztalnál, hanem csendben ül és arra vár, hogy mikor veszik majd fel az Európai Unióba. Miközben csupán arra figyel, nehogy valamilyen rossz pontot szerezzen a tárgyalásokon. Ez az EU-ban nem természetes magatartás, és ha nem igazodunk, akkor a jövőben mint tagok is nagyon rosszul járhatunk. Mert bár úgy tűnik, hogy a folyamatok, a támogatások automatikusak, de valójában mindenért keményen meg kell küzdeni. Annak idején a spanyol tárgyalódelegáció államtitkárától megkérdeztem, hogy mi a titka az uniós csatlakozásnak, hiszen Spanyolország ezt sikeresen hajtotta végre. Azt mondta: be kell dugni a lábunkat az ajtórésbe és addig nyomni, amíg ki nem tudjuk feszíteni az ajtót, és soha nem szabad engedni. Mindig előre kell menni.

– *Az ajtó feszegetése közben milyen veszteséggel számolhatunk?*

– Bizonyos területeken, például a mezőgazdaságban, előfordulhat ilyesmi, de a vállalkozásoknál is, mert a verseny növekedését jelenti a csatlakozás. Azonban, miután ezt az állapotot lassan már tizenkét éve eresztjük rá a magyar piacra, talán nem lesz hirtelen nagy nyomása, és eddig is voltak a versenyben alulmaradt vállalkozók. Éppen ezért, ennek a felismeréséből fakad, magán az EU-n belül is, hogy a nemzeti gazdaságok erősítése érdekében a kis- és középvállalkozásokra koncentrálnak. Amikor az EU-ban az ilyenek támogatásáról van szó, minden európai uniós országban ki lehet hallani a nemzeti tőke támogatásának a problémáját is. Sajnos Magyarországon nem szervesen alakult ki a piacgazdaság, nem évtizedes fejlődés eredményeképpen, ezért a nemzeti tőke jóval kisebb szerepet játszott, mint másutt. Nálunk és a többi csatlakozó szocialista országban ez egy strukturális probléma, amit társadalmi és politikai értelemben is kezelni kell. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a társadalomnak is van ez irányú érzékenysége. A kis- és középvállalkozások a támogatás révén minél nagyobb számban alakulhatnak át középvállalkozókká, idővel pedig nagyvállalkozókká. Ezt nagyon egyszerűen úgy ábrázolhatjuk, ahogy az az Orbán-kormány filozófiájában megjelent, hogy a magyar vállalkozók is lehessenek fővállalkozók a saját hazájukban.

- *Néhány hónap alatt évszázadokat léptünk vissza. Ismerve, hogy az autópálya-építéseket hatodára vették vissza...*

- *Ráadásul kifejezetten külföldi cégeket hívnak meg a munkára.*

- *Az ír népszavazás megvételozhatja a bővítést?*

Ez annyiban tévedés, hogy az ír népszavazás közvetlenül nem a bekerülésünkről, hanem a nizzai szerződésről szól. Természetesen léteznek az EU-ban olyan forgatókönyvek, amelyek ezt az elsősorban jogi problémát megoldják. Például hogy a nizzai szerződésnek az írek által esetleg leszavazott passzusait beépítenék a csatlakozási szerződésekbe. Természetesen nem tenne jót a bővítés ütemének az írek nemleges hozzáállása. Sokan, akik az Európai Unión belül már megbánták azt, hogy annyira elkötelezték magukat a bővítés mellett, most jó ürügyet fognak találni az ír népszavazásban, hogy esetleg a saját országukban megfogalmazott ellenkezést felerősítsék. Ugyanakkor szerintem az EU sokat veszítene abban az esetben, ha nem sikerülne 2004-ben a bővítésnek az első és valószínűleg nagyobb körét megvalósítania. Hiszen a 90-es évek elején a legoptimistább számítások szerint is Magyarország 2000-re tagja kellett volna hogy legyen az uniónak. Kohl kancellár és Chirac elnök is optimista adatokat mondott ebben a tekintetben egykor. Az unió számára nagy kudarc lenne, ha nem sikerülne a bővítés.

- *A németországi választások, hogy továbbra is baloldali-zöld hatalom maradt, befolyásolhatják ezt a folyamatot?*

- Nehéz eldönteni, hogy magának a választásnak konkrétan milyen hatása lehet a bővítésre. Egy tekintetben pozitív lehet, mégpedig abból a szempontból, hogy végre lezárult a választásokkal a bizonytalanság. Most a szemek Berlinre szegeződnek, hogy miképpen alakulhat a bővítés anyagi feltételrendszere. Sajnos a kis arányú győzelem, a német gazdaság problémái nem sok jóval kecsegtetnek. Nem arról van szó, hogy a gazdag Németország majd jó mélyen a zsebébe nyúl és megfinanszírozza a bővítést. Ezzel kapcsolatban egyre több kritikai hang hallatszott, és Schröder kancellár maga is az uniós befizetések csökkentésének volt a hangadója.

- *Dávid Ibolya megint szemben menetelt és nem támogatta Orbán Viktor EU-csatlakozási feltételeit, legalábbis erről szóltak a baloldali médiumok. Miként látja az MDF elnök asszonyának szerepét?*

- Szerintem, ha más szavakkal is, de lényegében ugyanazt fogalmazta meg Orbán Viktor és Dávid Ibolya is. Nem hiszem, hogy komoly eltérés lenne ebben. Szerintem az ezzel kapcsolatos médiavita a polgári oldal megosztási kísérleteinek sorába illik. Igyekeztek

éket verni közénk, ez nem sikerült és nem is fog sikerülni. Képesek vagyunk kezelni a köztünk lévő, többségében csak megfogalmazásban jelentkező különbségeket.

– *Mi az az erő, amiről Orbán Viktor beszélt, és amivel kényszeríteni lehet a hatalmon lévőket arra, hogy valóban meghallgassák és magukévá tegyék az ellenzék javaslatait az EU-csatlakozás előtt?*

– Az alkotmánymódosításhoz a parlamentben kétharmados többségre van szükség, a polgári oldal hozzájárulása nélkül a csatlakozás kérdését nem lehet megoldani. Ez megkerülhetetlen. Az elmúlt néhány hónapban bebizonyosodott, hogy a Medgyessy-kormány nem nagyon hallgat a szép szóra, és elengedték a fülük mellett a polgári erők figyelmeztetéseit. Ilyen esetben marad az, amikor az ellenzék keményebben fogalmaz, hogy értsék a szavát. Az EU-csatlakozás meggyőződésünk szerint olyan kérdés, amelyben nemcsak az MSZP, hanem a polgári erők által képviselt polgároknak a szavát is meg kell hallgatni. Ilyen értelemben nekünk kötelezettségünk, hogy gyakoroljuk a parlamentben a jogainkat, ha más kérdéseknél, ahol kétharmados többségre nincsen szükség, figyelmen kívül hagyták a véleményünket. Adott esetben az alkotmánymódosításkor meg fogjuk vizsgálni, hogy mennyire teljesültek azok a feltételek, azok a garanciák, hogy mennyire veszélyeztet az, hogy a csatlakozás után rossz helyzet alakulhat ki. Az ország érdekeit fogjuk figyelembe venni, amikor erről a kérdésről szavazni fogunk, és ehhez minimum az alkotmánymódosítás szövegét is ismernünk kell. Harcolunk, mert az uniós csatlakozásnak rövid távon, ezt nem szabad eltitkolni, lehetnek nyertesei és vesztesei is, különösen, ha nem jól tárgyalunk az Európai Unióval. Azonban, ha sikerül egy jó csatlakozást elérni, akkor egyenjogú polgáraivá válhatunk az Európai Uniónak. Megszűnik az a hosszú időn át fenntartott helyzet, amelyben, úgymond, kisebbségnek tekintettek.

– *Az eurózónába mikor léphetünk be?*

– 2007–2008 táján. A csatlakozás után is ketyegnek bizonyos határidők, de a legfontosabb, ami az ügyességünk nélkül nem megy, az az, hogy az unió forrásait igenis hatékonyan igyekezzünk hasznosítani. Nincsen olyan recept, amely automatikusan sikert hoz, viszont az oda nem figyelés, a gyenge tárgyalási érdekérvényesítés automatikusan kudarchoz vezet. A szorgalmas, tehetséges és komoly kulturális háttérrel rendelkező Magyarország sikerállama lehet az EU-nak. Ha nem, az mindenkinek rossz lesz, az mindenkitől elvesz valamit. Senkinek sem okozhatunk csalódást, ezért harcolunk és követeljük a polgári kormány által elindítottak folytatását.

- Ez kétélű fegyver, amit jó propagandával a baloldal visszájára is fordíthat, hogy a Fidesz akadályozza az EU-csatlakozást. Nem félnek ettől?

- Azok a csatlakozás igazi ellenzői, akik felkészületlenül akarják bevenni az országot az EU-ba és akik az erős nemzeti gazdaság fejlődését szolgáló programokat leállították. Nem gondolkodom ebben a scenárióban. Inkább abban reménykedem, hogy a józan ész felülke-rekedik. Ehhez segítséget ad a polgári oldal, a közvélemény nyomása, ezzel rávehetjük a hatalmon lévőket a helyes út követésére.

- Az EU-csatlakozás támogatottsága 70-80 százalékos, ezt csak lerontani lehet.

- A magyar lakosság kétharmada EU-párti.

- Vajon tudják a polgárok, hogy mit is támogatnak?

- Úgy vélem, hogy tudják, mert az emberek szeretnének jobban élni, magasabb életszínvonalon, európai bérekkel, egy nyugodtabb országban. Ez a vágy fogalmazódik meg a támogatottságban. A polgári kormánynak mindig is volt programja, mindig is felzárkóztatásban gondolkodtunk. Akkor is, amikor a szocialisták elszörnyedtek, hogy azt mondtuk, szeretnénk elérni 2015-ig, hogy a magyar életszínvonal, a magyar keresetek elérjék az unió átlagát. Nem elégedhetünk meg kisebb ütemmel. Ha világos célokat tűzünk ki és összefogunk, valóban elérjük a következő évtized közepére az EU-átlagot. Ami persze még nem az osztrák színvonal. De nem lehet elégszer elmondani, ezt az átlagot is csak úgy lehet elérni, ha erős nemzeti helyzetből csatlakozunk.

AZ EURÓPAI UNIÓHOZ TÖRTÉNŐ CSATLAKOZÁS TÁRGYÁBAN

Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az Európai Unióhoz történő csatlakozás tárgyában politikai vitanap kezdeményezése” című vitában, 2002. november 13.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz megalakulása óta támogatja Magyarország csatlakozását az Európai Unióhoz. A Fidesz mint rendszerváltoztató párt, a nemzeti megerősítés és az európai újraegyesítés pártja. A sikeres uniós csatlakozáshoz arra van szükség, hogy a magyar bérek felzárkózása, a hazai kis- és középvállalkozások, a gazdák támogatásának politikája folytatódjon. Azért kezdeményeztük ezt a vitanapot, hogy a csatlakozásig hátralevő időszak még elvégezhető hazai teendőit számba vegyünk annak érdekében, hogy a csatlakozás a magyar polgárok számára

valóban meghozza a várt gyarapodást. Meggyőződésünk, hogy csak egy erős, öntudatos, érdekeit képviselni képes Magyarország válhat az unió sikeres tagjává.

Tisztelt Országgyűlés! Amikor a Fidesz megalakult, azt tűzte ki célul maga elé, hogy Magyarországot a demokratikus világba, demokratikus rendszerbe visszavezeti. Nem arról beszéltünk, hogy Európába szeretnénk visszamenni, hiszen ha csak a saját példából indulok ki, én egy nyugati kisvárosban, Sopronban születtem, amit még a nyolcvanas évek végén is vasfüggöny vett körül. Húszéves voltam, amikor először átléptem Ausztria és Magyarország határát, és eljutottam a Soprontól 60 kilométerre levő Bécsbe. Ugyanakkor ez alatt a húsz év alatt, amíg ott felnőttem, soha nem gondoltam, hogy nem Európa egyik legszebb városában lennénk. Magyarország ezer éve Európa kellős közepén van. Ahová mi megyünk, az az Európai Unió, az Európai Unió intézményrendszere, amelyből Magyarország nem a saját jószántából maradt ki annak idején. Éppen ezért nem jó, amikor ezeket a kifejezéseket használjuk, hogy Európába megyünk.

Tisztelt Országgyűlés! Meggyőződésünk, hogy az európai uniós csatlakozás a rendszerváltás eredménye, a rendszerváltoztatás erői voltak azok, amelyek meghatározták ezt az irányt, és nagyon örülök annak, hogy ma már az európai gondolat olyan erőssé vált, hogy ma már azok is híveivé szegődtek, akik annak idején a KGST és a Varsói Szerződés hívei voltak.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesznek meggyőződése, hogy az uniós csatlakozás a magyar nemzet, a magyar polgárok életlehetőségeinek szellemi, kulturális, gazdasági megerősödésében, gyarapodásában, a magyar nemzet határokon átnyúló újraegyesítésében jelent új történelmi lehetőséget. Azonban e célok nem önmaguktól, automatikusan a tagság által valósulnak meg, hanem Magyarország aktív cselekvésével, amelyet önmaga, saját szellemi, kulturális, gazdasági erőforrásainak gyarapítása, a nemzeti összetartozás, nemzeti kohézió megerősítése céljával végez a csatlakozásig, majd uniós tagként is.

Meggyőződésünk, hogy csak egy erős, öntudatos Magyarország képes erőteljes érdekérvényesítéssel a saját javára fordítani az Európai Unió tagságából fakadó lehetőségeket, kiállni az uniós kihívásokat, a perifériára sodródásnak, valamint a globalizáció negatív hatásainak ellenállni. Éppen ezért a Fidesz európai uniós politikája a magyar nemzeti érdekekből indul ki.

Tisztelt Országgyűlés! „Hazánk sikeres európai tagságának elsőrendű és elengedhetetlen célja, hogy az állampolgárok életszínvonala,

életminősége belátható időn belül felzárkózzon az európai uniós tagországok átlagához. A magyar gazdaság versenyképességének erősítésére, a régiók kiegyenlített fejlődésére kell törekedni, amihez nélkülözhetetlen a területfejlesztésre, a magyar kis- és középvállalkozások és a mezőgazdasági termelők segítésére, a hazai munkahelyteremtésre, valamint a környezetvédelemre irányuló programok végrehajtása, továbbá a mindehhez szükséges hatékony intézményrendszer kiépítése.”

Talán többen, akik az elmúlt időszak EU-politikájában aktívan részt vettek, felkaphatták a fejüket, hogy ez az utóbbi két mondat egy idézet volt. Idézet volt, amit a Fidesz magáénak vall, ugyanakkor ez a szeptemberben megkötött négypárti nyilatkozat része. Éppen ezért, amikor mi, fideszesek, arról beszélünk, hogy az európai bérekhez kell felzárkózni, hogy a magyar gazdáknak meg kell teremteni az életlehetőségeiket az Európai Unióban, hogy segíteni kell a hazai kis- és középvállalkozókat, akkor ezekre a vállalatokra is utalunk. Ezeket a vállalatokat a kormány, a kormány nevében a kormánypártok is megtették. Mi ezeket szeretnénk számon kérni a kormányon.

Örülök annak, hogy koncepcióváltás fogalmazódott meg a mostani vita során, és valóban megszűnt az az állapot vagy remélhetőleg megszűnt az az állapot, amelyben a tagság mindenáron való elérése volt az egyetlen szempont a Szocialista Párt számára. Most már látjuk, hogy a beilleszkedés, a felzárkózás kategóriáiban is elkezdtek gondolkodni.

A Fidesz számára mindig is az volt az iránytű, hogy Magyarország európai uniós csatlakozása az itt élő emberek életkörülményeit kell hogy érintse, abban kell hogy új perspektívákat nyisson. Éppen ezért nyitottunk olyan perspektívát, amelyben megfogalmaztuk – és ezt annak idején önök, szocialista képviselőtársaim, talán még emlékeznek, nagyon hevesen kritizálták –, hogy a következő évtized közepére Magyarország érje el az Európai Unió fejlettségének az átlagát. Mi úgy gondoljuk, hogy ez lehetséges, mi úgy gondoljuk, hogy van mód arra, megfelelő politikával, hogy ezeket a célokat el tudjuk érni.

Éppen ezért van szükség azokra a hazai lépésekre, amelyeket az elkövetkezendő időszakban a mostani kormánynak meg kell tennie. Amikor a Fidesz ezekről a kérdésekről beszél, a gazdáról, a kis- és középvállalkozókról, a bérek felzárkóztatásáról, akkor nem levegőre épít. Az elmúlt négy év polgári kormányának politikája lényegében ezeket a programokat fogalmazta meg. Mi nem azt várjuk önöktől, hogy szó szerint vagy név szerint ezeket a programokat egyenként

lemásolva folytassák – bár sajnáljuk, hogy ezeket a programokat lerombolták –, hanem azt várjuk, hogy ezeken a területeken valóban legyen előrelépés, valóban legyen felzárkóztatás, mert az európai uniós csatlakozás egy egyszeri lehetőség, és hogyha ezt elszalasztjuk, ha ezt rosszul végezzük el, akkor annak a következményeit hosszú távon fogjuk viselni.

Mert igaz ugyan, hogy a siker sokféle mércével mérhető, de azt gondolom, hogy mi, magyarok, nem kell hogy kisebb célt kitűzzünk magunknak, mint hogy a lehetséges legsikeresebb európai uniós csatlakozó tag legyünk. S ebben a tekintetben nem segít az, hogyha ezzel kapcsolatban olyan kritikák fogalmazódnak meg, mint amit a polgári kormány idején éppen Kovács László mostani külügyminisztertől hallhattunk számos alkalommal, hogy az európai uniós tárgyalásokon Magyarország azért kapott rossz feltételeket, mert a magyar kormány így vagy úgy viselkedett. Azt is hallhattuk – választási kampányban is –, hogy az egyéni elbírálásra kell törekedni, Magyarországnak ezért nem a többi tíz tagországgal együttes megítélés alá kell esnie, hanem önálló, egyéni elbírálás alá.

Izgalommal vártuk az elmúlt fél esztendőben, hogy a magyar kormány mit tud elérni ezen a területen, és ennek az eredményeit nem nagyon láttuk. Mi azt várjuk a magyar kormánytól, hogy lehetőség szerint javítson azokon a feltételeken, amiket valamennyien ismerünk – a mezőgazdasági termelőknek érkező támogatások és a vidék-fejlesztés és a regionális támogatások területén –, csökkentse azt az átmeneti időszakot, ameddig Magyarország százszázalékosan haszonélvezője lesz ezeknek a programoknak, és lehetőség szerint biztosítsa a magyar gazdáknak a legjobb feltételeket.

Éppen ezért vártuk szintén izgalommal a köztudomásúan kiváló francia kapcsolatokkal rendelkező magyar kormányfőnek a párizsi látogatását, annak érdekében, reméltük, hogy áttörést sikerül majd elérni ezeken a tárgyalásokon éppen a Franciaország és Magyarország számára is kulcsfontosságú mezőgazdasági területen. Sajnos a tudósításokból arra következtettünk – és kérem a külügyminiszter urat, cáfoljon meg, ha nem így van –, hogy üres kézzel távoztunk [*Kovács László nemet int*], mert jottányit sem változott a francia kormány magatartása és politikája ezeken a pontokon.

Tisztelt Országgyűlés! Amikor mi a bérek felzárkóztatásáról beszélünk, akkor azoknak a programoknak a folytatását szeretnénk látni – vagy legalábbis nem leállítását –, amelyek azzal kezdődtek el, hogy Magyarországon több mint kétszeresére emelkedett néhány év

leforgása alatt a minimálbér, valamint pályát nyitó, a jövőbe perspektívát adó szakmai foglalkoztatási programok nyíltak meg különböző szakmai csoportok számára, így a rendőrök, katonák, köztisztviselők részére nyíltak meg ezek a pályák.

Éppen ezért mi helyesnek tartjuk, hogyha bérfelzárkóztatás keretében megtörténik a bérek kiigazítása, de remélem, nem értem félre a miniszterelnök urat, amit az imént mondott, ami arról szólt, hogy elvégezte a kormány a bérek Európai Unióhoz való csatlakozását azon a néhány területen, ahol kell. Ugyanis itt nem szabad megállni. A polgári kormány programot hirdetett, egy belátható, éveken keresztül végrehajtott foglalkoztatási programot, előmeneteli rendszert.

Ezzel szemben ami a szocialista kormány alatt történt, az eseti béremelkedéseknek a sora volt, amelyre szükség volt, és a mi programunkban is benne volt, de programszerűen, beláthatóan és a jövőre vetíthetően. Ugyanakkor éppen nemrégiben kaptunk egy választ egy fideszes képviselői kérdésre a pénzügyminisztertől, amiből világossá vált, hogy az elkövetkezendő négy esztendőben az átlagbér-emelkedés Magyarországon annyi lesz, mint a polgári kormány utolsó esztendejében. Ez nem az európai bérfelzárkóztatás politikája, ennél több kell, és a kormánytól azt szeretnénk számon kérni, ami a négy-párti megállapodás első, általam is idézett pontjában található az életminőség belátható időn belül való felzárkóztatásáról.

A magyar kis- és középvállalkozások támogatásánál pedig, valamint a magyar gazdák, a magyar mezőgazdaság támogatásánál ma már nem lehet a levegőbe beszélni. Néhány hete előttünk van a Magyar Köztársaság 2003. évi költségvetése, és érdeklődéssel hallgattam a miniszterelnök urat, amint elsorolta azokat az intézkedéseket, amelyeket a mezőgazdaság területén tett. Ezeknek nyomát ebben a költségvetésben csak sporadikusan lehetett felfedezni. Vagyis azt gondolom, nagyon sok a teendő annak érdekében, hogy a magyar gazdák számára valóban ne sokkoló legyen az Európai Unióba való belépés, annak érdekében, hogy az a program, amely a birtokszerkezet átalakítására az Orbán-kormány alatt elkezdődött, folytatódhasson, és ne kelljen tömegével tönkremenniük a magyar kisgazdaságoknak, annak érdekében, azt gondolom, hogy már nagyon rövid az idő.

Éppen ezért nagyon koncentrált cselekvésre van szükség, a magyar mezőgazdaságnak nagyon komoly tőkeinjekcióra van szüksége, a magyar családi gazdaságok támogatására, és nem pedig az agrárhitel leállítására, amint azt a nyáron láthattuk. Ez pontosan akkor érte

legsúlyosabb csapásként a magyar gazdákat, amikor a legnagyobb szükség lett volna, amikor még időben vagyunk, hiszen az Európai Unióba belépve jelentős mértékben leszűkül a mozgásterünk; tudjuk, az ágárpolitika az Európai Unióban a közösségi politikák közé tartozik.

A kis- és középvállalkozások fejlesztésével és támogatásával Magyarországon a magyar nemzeti gyökerű gazdaságot is erősítjük. Magyarország a rendszerváltozás után egy olyan sajátos helyzetbe került, amelynek eredményeképpen a nagytőke általában multinacionális nemzetiségű, a nagytőkében nagyon kis részben van jelen a magyar tőkeerő. Éppen ezért azt gondolom, hogy egy ilyen szerkezetű, ilyen gazdaságszerkezetű országnak különösen fontos kell hogy legyen a hazai kis- és középvállalkozásoknak a támogatása.

Ennek a programját az Orbán-kormány elkezdte, kitűzte azokat a célokat, amelyek alapvető fontosságúak számunkra, ezt a Széchenyi Terv foglalta magában. A Széchenyi Tervet önök lerombolták; nem kérjük, hogy építsék újjá, azonban azt követeljük, hogy a kis- és középvállalkozók helyzetének ne az ellehetetlenítésére, hanem valóban a segítésére vezessen az európai uniós csatlakozás. Segítenünk kell őket abban, hogy az uniós piacának a megnyíló, teljes mértékben megnyíló versenyében állni tudják ezt a versenyt. És itt vissza kell nézni néhány ország korábbi tapasztalatára is, hiszen ugyan lehet, hogy összességében sikeresnek mondhatjuk majd néhány év múlva az uniós csatlakozást, amikor már túl leszünk az első évek nehézségein, azonban nem mindegy, hogy ki lesz ennek a folyamatnak a vesztese.

Ennek a meghatározásában éppen most, ma, nekünk van lehetőségünk, leginkább a kormánynak a különböző programok bevezetésével. Mert lehet sírni a nemzeti fejlesztési terv megszületésének a hiányáról, azonban nem tudjuk, hogy mi történt az elmúlt fél esztendőben; a nemzeti fejlesztési tervről eddig csak beszélni hallottunk, miközben a Széchenyi Terv egy működő, kisvállalkozásokat segítő program volt.

Tisztelt Országgyűlés! Már az elején beszéltem arról, hogy a tárgyalásokon Magyarországnak nagyon hatékony érdekérvényesítést kell folytatnia, és félre kell tenni azokat a szempontokat, amelyek adott esetben a tárgyalók fejében újra és újra előjönnek. Vagyis nem internacionalista és simulékony politikát kell folytatni ebben a tekintetben, hanem nagyon határozottan ki kell állni a magyar érdekek mellett.

Mire gondolok? Azt gondolom, hogy nem szerepe a Magyar Köztársaságminiszterelnökének, hogy akkor, amikor Magyarországgal és a többi csatlakozó országgal szemben az Európai Unió egy

precedens nélküli büntetőzáradékot készül a tárgyalásokon bevezetni, amelyben három éven keresztül Magyarország másodrangú, másodjogú tagságát vetíti előre és amelynek korábbi példái nem hozhatók, hiszen Ausztria esetében és a korábbi csatlakozások esetében ezek egy évre rúgtak, és jóval szűkebb területre terjedtek ki –, ebben az esetben nem az a tiszte a magyar miniszterelnöknek, hogy azt a néhány percet, ami Koppenhágában, a csatlakozó országok csúcstalálkozóján neki jut, azt arra használja ki, hogy Magyarország áll elébe, néz elébe ezeknek a védzáradékoknak.

Ugyanis ezek a büntetőzáradékok nemcsak arra alkalmasak, hogy alkalmazzák őket, nemcsak akkor hatnak, amikor alkalmazzák őket, hanem kiváló zsarolási eszközként is alkalmazhatók. És ebben a tekintetben, azt hiszem, nem kell hogy illúzióink legyenek, láthattuk az elmúlt időszakban azokat a gazdasági háborúkat, amelyek – a magyar bárányok éppen húsvét előtti exportjának a leállítása – bizonyos országok viszonylatában rendszeresen és menetrendszerűen bekövetkeztek.

Ezek a piaczavarások nem általános és elvont nemzeti érdekekre vonatkoznak, hanem nagyon is húsba vágó, a magyar gazdaság alapvető érdekeit érintő kérdésekre.

Kiválóan használható ez az eszköz arra, hogy ha Magyarország – éppen nemzeti érdekeiből kiindulva – valami olyan álláspontot, amit az unió szeretne, hogy elfogadjunk, elfogadjon, akkor mégiscsak helyes útra térítse a mi gondolkodásunkat. Tehát ezek a büntetőzáradékok meggyőződésünk szerint sértik az ország érdekeit. És azt is tudjuk, hogy az nem érhető el ezeken a tárgyalásokon, hogy ezeket a büntetőzáradékokat teljesen annullálják, és ne legyen ilyen büntetőzáradék.

De arra felhívom a figyelmet, hogy a magyar kormánynak nem az a kötelezettsége, hogy ezt védje, hanem az, hogy ehhez képest a lehető legjobb feltételeket alakítsa ki.

Tisztelt Országgyűlés! A tárgyalásokra nagyon kevés idő van hátra, és azt is látjuk, hogy az Európai Unió meglehetősen szűk terepet hagyott nyitva a tárgyalások számára. Emlékezzünk vissza, hogy amikor Ausztria tárgyalta, akkor az utolsó néhány napban, éjszakát nem ismerve, folyamatos tárgyalások voltak.

A külügyminiszter úr tájékoztatásából hallhatjuk, hogy kétoldalú külügyminiszteri találkozóra az uniós csatlakozással kapcsolatban már nem is kerül sor, csak multilaterális, tizenöt plusz tíz országnak a miniszterelnökeire kerül sor. Vagyis azt is látjuk, hogy nagyon szűk az

a mozgástér, amit az Európai Unió a jelölt országok számára biztosít. Ez azonban nem ok arra, hogy a tárgyalások befejező szakaszában, amikor alapvető, húsba vágó kérdések hosszú távra dőlnek el, ne tárgyaljunk keményen.

Éppen ezért szeretném felajánlani, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Párt teljes nemzetközi kapcsolatrendszerét mozgósítja annak érdekében *[Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az idő leteltét]*, hogy az Európai Unió ma meglehetősen keménynek látszó pozícióján puhítson, és segítsen abban, hogy Magyarország számára a legjobb feltételeket sikerüljön kialakítani.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzék soraiban. Szórványos taps a kormánypártok soraiban.]*

CSATLAKOZÁST, NE CSALATKOZÁST

Élő Anita interjúja, Heti Válasz, 10–11. oldal, 2002. november 15.

A januári áfaemelést az uniós csatlakozással indokolta a kormány. A hírre sokan felkapták a fejüket, akik eddig leginkább az Európai Unió előnyeiről, az onnan áradó forintmilliárdokról hallottak. Az unió szerint az ország felkészült a csatlakozásra, de felkészültek a polgárai is? Miért vált a kormány és az ellenzék közötti vita legfontosabb területévé az EU? Európa-ellenes a Fidesz, vagy éppen a sikeres csatlakozás ügyéért cselekszik? S ha ez utóbbi igaz, miért kényszerül mégis kommunikációs váltásra? A Heti Válasz Szájer Józsefet, az Európai Konvent tagját, a Fidesz alelnökét kérdezte.

– Az az érzésem, az emberek többségének fogalma sincs arról, az ő sorsába hogyan szól majd bele a csatlakozás. Ön szerint az okot magunkban kell keresni, mert mindig mindent az utolsó pillanatra hagyunk, vagy a csatlakozás természetéből adódik így?

– Eddig is tudtuk, hogy a csatlakozás beleszól az életünkbe, azt azonban, milyen pontokon, még többnyire ma sem ismerjük, mert a tárgyalások legnehezebb, leginkább húsba vágó szakasza hátravan. Például egy magyar szójatermelő ma még nem tudja felmérni, előnyös vagy hátrányos lesz-e számára, mert nem látja a végső pontot.

– Sokáig konszenzus jellemezte a belpolitikát az EU-val kapcsolatban. Az utóbbi időben mintha a két nagy politikai erő közötti frontvonal erre a területre helyeződött volna át. Akadály lehet ez a legkedvezőbb csatlakozási pozíció kiharcolásának?

– Segíti a folyamatot. Vita nélkül ott lennénk, mint a szocializmus idején: nem tudnánk felismerni a nemzeti érdekeket. Van ma Magyarországon fontosabb vitakérdés, mint az uniós csatlakozás? Az EU erős

nemzeti érdekképviselőt követel. Ehhez képest ma internacionalista kormánya van az országnak.

– *Internacionalista?*

– Internacionalista az én szememben az, aki a magyar nemzeti érdekek elé helyezi a nemzetközi szempontokat. A nemzeti érdekképviselő most óriási jelentőségű. Gondoljon arra, hogy először vezetnének be a jelölt országok ellenében egy olyan büntetőzáradékot, amelyet a korábbi csatlakozások során soha nem alkalmaztak.

– *Az unió ezt nevezi védzáradéknak?*

– Igen. Például ha piacszavarás vagy ennek csak a gyanúja felvetődik, akkor az országgal szemben szankciók alkalmazhatók – a korábban szokásos eljárás és garanciák nélkül. Ez kiválóan alkalmas zsarolásra is. Amikor az ellenzék jelezte, hogy a büntetőzáradék Magyarországra hátrányos, a külügyminiszter és a miniszterelnök azt mondta: ettől mi nem félünk. Medgyessy Péter a koppenhágai csúcson egyenesen kijelentette: nézünk elébe a büntetőzáradékok alkalmazásának. Ez teljesen felesleges, a nemzet érdekeivel szembeni magatartás. Az ellenzéknek arra kell sarkallnia a kormányt, hogy határozott legyen, ne pedig simulékony és internacionalista.

– *A megosztottság a nemzetközi tárgyalásokon is látszik?*

– Mi úgy véljük, hogy a kormány nem a megfelelő irányba viszi az országot, de ez nem érintheti az ország nemzetközi érdekeit. Nem minősítjük antiszemitának őket, nem célunk amúgy is gyenge pozícióik további gyengítése. Sajnos ez nem kölcsönös, a másik oldalon érdemi tárgyalások helyett gyakran azzal vannak elfoglalva, hogy az előző kormányhoz mért kiválóságukat hangoztassák.

– *Orbán Viktort az Európai Néppárt alelnökévé választották. Pozitív hatása lehet ennek a csatlakozásra?*

– Természetesen, hiszen a Néppárthoz tartozó pártok adják az EU kormányfőinek több mint felét. Orbán Viktor az egyetlen alelnök, aki a most csatlakozó országokból származik. A megtiszteltetés és a felelősség is óriási.

– *Medgyessy Péter felkérte Orbán Viktort, hogy a Néppárt alelnökeként lobbizzon az ország érdekében. Orbán közölte, ehhez titkos dokumentumokra is szüksége van. Vannak olyan részletek, amelyekről a választók nem tudhatnak?*

– Nem titkos dokumentumokat mondott, hanem nem nyilvánosakat.

– Ez nem ugyanaz?

– Nem. Csak annyit jelent, hogy a tárgyalások előtt az ember nem mondja el a televízióban, mik a céljai, mert akkor tárgyalópartnere a tárgyalásokon lépéselőnybe kerül. Orbán Vikornak és az ország érdekében tárgyaló ellenzéki politikusoknak ismerniük kell, mi a kormány által képviselt álláspont, különben nem tudnak hatékonyan tárgyalni. Orbán Viktor a legutóbbi néppárti kongresszuson öt európai kormányfővel tárgyalt. Legutóbb hivatalos tájékoztatást kértünk a Külügyminisztériumtól a mezőgazdasággal kapcsolatos tárgyalási pozíciókról. Nem kaptuk meg. Ez megnehezíti a nemzetközi szinten végzett munkánkat.

– *Rengeteg szó esik az Alkotmány módosításáról. A korábbi összetűzések után mintha a kompromisszum irányába mozdulnának el a pártok. Végül is mi ennek a tétje?*

– Az EU-ba való bekerüléshez biztosítanunk kell, hogy az európai jog Magyarországon is érvényesülhessen. Ha a csatlakozásról üggyöntő népszavazást akarunk tartani, ahhoz is módosítani kell az Alkotmányt.

– *Hogyan keletkezhetett ebből ekkora vita?*

– Rosszak voltak az előjelek. A kormány úgy terjesztette be a javaslatát, hogy nem konzultált azokkal a pártokkal, amelyek szavazatai szükségesek a módosítás elfogadásához. Felháborító a kabinet eljárása, nemzeti érdekekből mégis kezdeményeztük a négypárti tárgyalások felújítását. Ha szempontjaink megjelennek az alkotmánymódosításban, semmi akadálya, hogy ez még december 31-e előtt megtörténjen.

– *Orbán Viktor korábban feltételekhez kötötte az alkotmánymódosítást. Nem látszik, hogy azóta bármi történt volna ezekben a pontokban.*

– Van, amelyikben történt, és van, amelyikben nem. Fontos eredmény, hogy szeptemberben megszületett egy négypárti megállapodás az Orbán Viktor által megfogalmazott pontokról, amelyek azért fontosak, hogy a csatlakozás ne csatlakozás legyen. Eredménynek tartjuk, hogy Magyarország a csatlakozás után nem kaphat kevesebb uniós támogatást, mint előtte. Nem látunk előrehaladást az agrárhiteleknel és a kis- és középvállalkozókat érintő programoknál, de ezeket folyamatosan számon kérjük.

– *Az EU-val kapcsolatos népszavazást a csatlakozási szerződés aláírása után akarja megtartani a Fidesz. Mi ebben a logika?*

- Mi nem az aláírás időpontjához viszonyítunk. Nekünk az a fontos, hogy a magyar állampolgároknak tisztában kell lenniük azzal, mire szavaznak. A szerződés ismeretében kell dönteniük.

- *A híradásokból úgy tűnik, Medgyessy Péter nemzetközi elfogadottsága nagyobb, mint Orbán Viktoré volt. A francia köztársasági elnök és kormányfő után az amerikai elnök is fogadta.*

- Nem Medgyessy Péter volt az első személy, akit az amerikai elnök a kormányváltás után fogadott, hanem Orbán Viktor, akivel júniusban találkozott. Látjuk, hogy a miniszterelnök nagyon igyekszik, és van mit ledolgoznia. Attól félünk, a látványos külföldi találkozók az ország szempontjából károkkal is járhatnak. Orbán Viktor is tárgyalhatott volna Putyin orosz elnökkel, ha bizonyos feltételeket teljesít.

- *A találkozóknak ára van?*

- Természetesen. Bár a sajtóból nem derült ki, Medgyessy Péter üres kézzel távozott franciaországi tárgyalásairól. Nem tudta elérni sem a mezőgazdasági termelőknek adandó támogatás százalékos növekedését, sem az átmeneti időszak lerövidítését. Lehet magas szintű nemzetközi találkozókat tartani, de ha az ország számára nincs eredményük, akkor legfeljebb annak jók, aki a kamerák fényében sütkérezik. Majd meglátjuk, a washingtoni és a moszkvai látogatás milyen pluszfeladatokat és -vállalásokat hoz.

- *A Fidesz legutóbbi elnökségi ülésén a stílusváltás fontosságáról tárgyaltak.*

- Nem stílus-, hanem kommunikációs váltás szükséges, mert az MSZP igyekszik olyan pozícióba beszorítani minket, mintha Európa-ellenesek lennénk. Sok emberrel el tudták hitetni ezt a képet, pedig ez képtelenség. Hogyan választhatták volna meg Orbán Viktort az Európai Néppárt alelnökévé, ha ez igaz lenne? Nem mondtunk mást, mint hogy a sikeres csatlakozásnak vannak belső feltételei, házi feladatok, amiket el kell végezni, hogy megerősítsük az országot. Csak egy erős, öntudatos, saját érdekeivel tisztában lévő és ezt hatékonyan képviselő Magyarország lehet sikeres az EU-ban. Az elgyengülő, pozícióit könnyen feladó, simulékony magatartás a KGST-ben célravezető lehetett, de az unióban mindenki határozottan képviseli a saját érdekeit. Az Európa-ellenes, aki ezekben a kérdésekben meghátrál, aki puha álláspontot képvisel. Nem pedig az, aki határozottan érvényesíti a nemzeti érdekeket. Ezt kell világossá tennünk az emberek számára. A Fidesz mint rendszerváltoztató párt egyszerre a nemzeti megerősödés és az európai újraegyesítés pártja ma Magyarországon.

A FIDESZ KONGRESSZUSA AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSRÓL

Hozzászólás Kovács László külügyminiszter napirend előtti felszólalásához a Magyar Országgyűlésben a „Brüsszel után Kopenhága előtt” című vitában, 2002. december 10.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Külügyminiszter Úr! A Fidesz – Magyar Polgári Párt támogatja az európai uniós csatlakozást. Így van ez akkor is, hogyha úgy látjuk, hogy minden idők legkevesébé méltányos és legkevesébé bőkezű, pontosabban szólva valójában szűkmarkú bővítésére számíthatunk az Európai Unió részéről.

A Fidesz – Magyar Polgári Párt úgy érzékeli, hogy az elmúlt időszakban jelentős mértékben romlottak az ország tárgyalási pozíciói [*Derűlttség az MSZP soraiban*], éppen ezért úgy látjuk, szükséges, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Párt a maga részéről szintén megmozgassa nemzetközi kapcsolatrendszerét annak érdekében, hogy ezt megáltsuk.

Annak idején, januárban, az év elején, önök azért bírálták az Orbán-kormányt, mert nem sikerült egyéni elbírálást kialakítani az ország számára. Nos, önök is most már lassan több mint fél éve kormányoznak, és önöknek sem sikerült ezt a célt elérni, és olyan területeken, mint az agrárgazdaság – noha önök a száznapos programjukban kifejezetten az ottani feltételek javítását tűzték ki célul – ez sikertelen volt. Tehát ilyen értelemben meglehetősen nehéz időknek nézünk elébe.

A Fidesz kongresszust tartott az európai uniós csatlakozásról, Európa újraegyesítéséről, és egy hatvanoldalas programot fogadott el, amely részletezi az elkövetkezendő időszak felkészülési feladatait. Ebben részletesen beszélünk arról, mit kell tenni annak érdekében, hogy az a ma nagyon impozáns támogatottság, amely a magyar polgárok részéről az uniós csatlakozás tekintetében megvan, a csatlakozás után is megmaradhasson. Ez elsősorban házi feladat, Magyarországnak kell megtenni ezeket a lépéseket. Sajnáljuk, hogy a kormány nem ezen az úton jár, a 2003-as költségvetés nem úgy néz ki, mint egy ország uniós csatlakozás előtti költségvetése.

Tisztelt Külügyminiszter Úr! A programot, annak érdekében, hogy a kormány is hasznosíthassa annak tételeit, önnek átadom.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet. [*Taps az ellenzék soraiban.*]

EGY KÖNNYCSEPPET SEM EJTENEK ÉRTÜNK

Sümei Noémi interjúja,
Heti Válasz, 12–13. oldal, 2003. november 14.

Nem hiszem, hogy helyénvaló, ha a kormányzati rendszer a csodában bízik – nyilatkozta lapunknak Szájer József hazánk európai uniós csatlakozási felkészüléséről. A Fidesz integrációs kabinetjének vezetője szerint a tavaszi európai parlamenti választásokon sárga lapot lehet adni a kormánynak.

– Hazánk csatlakozási felkészülését látva már szeptemberben azt nyilatkozta, hogy rossz országjelentés várható. Ezek szerint most nem lepődött meg.

– A Fidesz elsősorban nem országjelentésekben gondolkodik. A fő célunk az, hogy Magyarország és minden polgára sikeres legyen. Ebből a szempontból vizsgáltuk a felkészülést, és azt érzékeltük hosszabb ideje, s többször szóvá is tettük, hogy hazánk meglehetősen rosszul áll. Régóta sokasodnak a baljós előjelek, különös tekintettel az uniós pénzek magyarországi fogadásához szükséges ellenőrzési rendszer hiányosságaira. A kormány tehetetlensége miatt az uniós pénzek vagy jelentős késéssel, vagy egyáltalán nem érkeznek majd meg, vagy nem olyan mennyiségben, mint amennyire számítunk. Emellett az állampolgárok, a majdan pályázó intézmények tájékoztatása is elmaradt. Brüsszel azokat a kritikákat fogalmazta meg, amelyeket mi belülről látunk. Reménykedem is: ha nemcsak az ellenzéktől és a közvéleménytől, a gazdáktól hallja ezt a kormány, hanem kapnak egy fekete pontokkal teletűzdelt brüsszeli jelentést is, akkor talán a sarkukra állnak. Igaz, a földművelésügyi államtitkár azt nyilatkozta, hogy csak a csoda segíthet – ami szerinte be fog következni. Nem hiszem azonban, hogy a kormányzati rendszernek úgy kellene működnie, hogy csak a csodában reménykedhessen.

– Egyéb szankcióra nem számíthatunk?

– Ennek csak mi isszuk meg a levét, az unió egy könnyecseppet sem fog ejteni amiatt, hogy Magyarország nem alakította ki az uniós pénzek fogadására képes rendszert. Még örülnek is, ha ezek az intézmények nem állnak föl: annál később fizetnek, s ezzel meg tudják oldani költségvetési problémáikat. Uniós tagokká válunk május 1-jén akkor is, ha ezek az intézmények nem állnak föl. Csak akkor a csatlakozás nem hazánk lehetőségeinek bővülésével jár majd; mások fogják megszerezni ezeket az összegeket.

– Véglegesen eleshetünk a pénzektől?

– Az unióban 75 százalék körüli a strukturális alapok kihasználási aránya, s ha a magyar költségvetés nem biztosít megfelelő forrá-

sokat az államigazgatási intézményeknek, hogy pályázzanak, akkor Magyarország esetében ez még alacsonyabb lesz. Az unió nem várja meg, amíg a magyarok összeszedik magukat.

– A napokban megindult az egymásra mutogatás, hogy melyik kormány hibás a késlekedésért, s miután a legsúlyosabb elmarasztalás az agráriumot érte, a jelenlegi kormány sűrűn emlegeti Torgyán József volt földművelésügyi miniszter nevét.

– A kormány részéről az előző ciklusra való mutogatás nem most kezdődött, hanem abban a pillanatban, amikor hivatalba lépett, és ez a mai napig tart: minden jó a szocialisták érdeme, és minden rossz az előző kormány máig ható ármánykodása. Most azonban nevetségessé válhat a kabinet, hiszen ez a monitoringjelentés kizárólag azon feladatok végrehajtását kéri számon, amelyeket a mostani kormány vállalt. Az egyik legfontosabb kritika a SAPARD-hivatalokat érte. Ebben a kérdésben sem áll meg a kormány bírálata, hiszen 2002 tavaszára felállt a SAPARD-pénzeket fogadó intézményrendszer, s ezt szeptemberben akkreditálták is Brüsszelben. Csodálnám, ha a nyári hónapok alatt történt volna az az óriási változás, aminek alapján az intézményt elfogadták. De mit tett a kormány hivatalba lépésekor? Elkezdte átszabni a már létrehozott SAPARD-hivatalt és a teljes mezőgazdasági pénzfelvető intézményrendszert. Leváltotta a hivatal vezetőjét, ami Brüsszelben rosszallást váltott ki, politikai tisztogatást hajtott végre: ezek az intézmények további egy éven keresztül szinte kizárólag az átszervezésükkel voltak elfoglalva. A kormány kritikája másfél év távlatából nevetségesnek mondható.

– Hiányzik egy sor további jogszabály is: módosítani kellene többek között a közbeszerzési törvényt. Ennek elmaradása milyen következményekkel járhat?

– Éveleje óta mondjuk, hogy a parlament alibitevékenységet folytat. A kormány nemhogy azokat a törvényjavaslatokat nem nyújtotta be, amelyekre vártunk, hanem azokat sem, amelyek beterjesztésére az év elején ígéretet tett. A törvényhozási késlekedés a kormányzás hiányát jelzi. Az országjelentés nem csak a törvény-előkészítő tevékenységet bírálja: az Európai Bizottság is érzékeli, hogy a magyar gazdaságpolitikának nincs világos iránya. Egymásnak ellentmondó, egymást kioltó intézkedések rontják az ország gazdaságának hatékonyságát a legkritikusabb időszakban. Szintén Magyarország kára lehet, ha a közbeszerzési törvényt nem módosítjuk, s így már január 1-jétől nem lehet kiírni azokat a pályázatokat, amelyek az uniós pénzek fogadásra irányulnak. Minden elmaradáson milliók és milliárdok múlhatnak.

A végén – adott esetben – nekünk majd minden kötelezettségünket le kell rónunk, be kell fizetnünk a vámbevételeink 75 százalékát és sok mást az unió kasszájába, miközben nem jutunk elegendő forráshoz.

– *Jogszabályt kell alkotni arról is, hogy a parlament az uniós keretek között hogyan ellenőrzi a kormány tevékenységét. Erről is viták várhatók?*

– Karnyújtásnyira vagyunk a megegyezéstől. A kompromisszumos javaslat értelmében a parlament integrációs bizottsága határozhatná meg a kormány mozgásterét, s döntésétől a kabinet csak különösen indokolt esetben térhet el Brüsszelben. Kemény tárgyalásokon vívtuk ki, hogy a parlamentnek ilyen erős jogosítványai legyenek.

– *Nem sikerült viszont megegyezni az európai parlamenti képviselők választásáról. A kormány szerint a Fidesz közpénzen szeretne volna utaztatni delegáltjait a szavazást külföldön felügyelő választási bizottságokba.*

– Föl sem merült, hogy állami pénzen szeretnénk pártdelegáltakat utaztatni. A kérdés az: hogyan tudunk olyan választási rendszert kialakítani, amelyben minden magyar állampolgár bízhat. Olyat, amelyben nincsenek olyan hiányosságok, amik alapján bárki azt mondhatja, hogy erről vagy arról a külképviseletről megkérdőjelezhető hitelességű szavazatok érkeztek. Olyan választás után vagyunk, amelyen néhány voks döntött: a külképviseleteken történő szavazás új intézmény, az lesz érvényes az önkormányzati és a magyar parlamenti választásokra is, amit most elfogadunk. Elemi szinten kell tehát garantálni a választások tisztaságát. Azt szeretném, ha nemcsak a külföldön tartózkodó – tanuló, külszolgálatot teljesítő –, magyarországi lakóhellyel rendelkezők szavazhatnának, hanem minden magyar állampolgár: azok is, akik külföldön élnek. Erre már többször tettünk javaslatot az elmúlt évtizedben, ám a mostani kormánypártok nem voltak hajlandók támogatni. Sok kritika is érte hazánkat, mert ezt a világ számos országa meg tudja oldani. Most azonban megfontolandó, hogy amíg megegyezés nem születik, a külföldön történő szavazás kerüljön le a napirendről. A téma függetleníthető az európai parlamenti képviselők választásáról szóló törvénytől, hiszen annak minden érdemi kérdésében megegyezés született.

– *Dönteni kell még arról is, hogy az európai parlamenti képviselőség összeférhetetlen legyen-e a magyar országgyűlési tagsággal. Hogyan vélekedik erről egy jövődöbéli érintett?*

– Minden párt úgy látja, hogy a két tevékenység tartósan nem végezhető együtt. Mi huszonnégyen, akik megfigyelőként már részt vehetünk az Európai Parlament munkájában, tudjuk ezt. Egy-két évig lehet bírni, hosszú távon viszont túllépi a teljesítőképesség határát. El

kell viszont dönteni, hogy a jelenlegi országgyűlési képviselők 2006-ig párhuzamosan betölthetik-e a két tisztséget, hangsúlyozva, hogy csak az egyik után kaphatnak javadalmazást. Hazánkban ugyanis – Angliához hasonlóan – ha az egyéni választókerületben valaki lemond, időközi választást kell tartani. Ezt a szempontot az EU Anglia esetében méltányolta, és 2009-ig mentességet adott.

– *Ha ön lemondana, Sopronban időközi választásokat kellene kiírni. Tartanak a pártok az időközi megmérettetéstől?*

– Nem, de a polgárok négy évre választották meg a képviselőket, és 2002-ben még a jelöltek sem tudták, hogy Magyarország mikorra lesz az Európai Unió tagja.

– *Milyen javadalmazásra számíthatnak az „euroatyák”? Megkapják az uniós átlagnak megfelelő 6-8 ezer eurót?*

– Az EU szabad kezét ad a nemzeti parlamenteknek, hogy milyen tiszteletdíjat biztosítanak az európai képviselőiknek. Hazánkban erről még nem volt egyeztetés. El kellene azonban kerülni, hogy egy magyar képviselőt kevesebb tiszteletdíj illessen meg, mint amennyit mondjuk a titkárnője keres. Külszolgálatot teljesítő magyar diplomaták javadalmazását kellene figyelembe venni a tiszteletdíj megállapításakor.

– *Az európai parlamenti választásoknak minden párt belpolitikai jelentőséget tulajdonít, s a tavaszi megmérettetés lesz a Fidesz új kommunikációjának főpróbája. Milyen kampányt terveznek?*

– Mivel a 2006-ig tartó időszakban ez lesz az egyetlen olyan esemény, amikor az állampolgárok pártokra szavazva véleményt nyilváníthatnak, a választás belpolitikai erőpróba is lesz. A közvélemény-kutatások nem megbízhatók, ezért mindennél többet jelent, hogy ezen a választáson melyik párt listájára szavaznak többen. Ez alkalommal sárga lapot lehet adni a kormánzatnak, fel lehet hívni a figyelmet arra, hogy elhibáztak az intézkedései. A Fidesz arra készül, hogy a választók előtt világossá tegye: ahogy eddig mentek a dolgok az országban, az nem folytatódhat.

EZ A KÖLTSÉGVETÉS: „NEM” AZ EURÓPAI UNIÓRA!

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló nemzetközi szerződés megerősítéséről” című vitában, 2003. december 15.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Elnök Asszony! A döntés, amit ma hozunk, évtizedekre meghatározza Magyarország jövőjét. Ma még nem ismerjük minden következményét, a jövőt nem

látjuk tisztán. De amikor ilyen sorsalakító döntést hozunk, akkor nem a jövő bizonytalanságait kell kiindulásul vennünk, hanem hitünket, eszméinket és értékeinket. Azt, hogy mire kötelez minket az ezeréves Magyarország. Azt, hogy mi az, ami minket összeköt a velünk együtt sok évszázada Európában élő nemzettel, azt, hogy mit követel ma, a XXI. század elején tőlünk a haza.

Nehéz pillanatokban, amikor keresztúthoz érkezünk, az iránytű saját azonosságunk marad. Keresztény hitünk, római alapú jogunk, görög eredetű demokráciánk, európai közös kultúrkincsünk, nemzeti elkötelezettségünk és szabadságvágyunk, nemzeteink évszázados akarata egy szabad Európára.

Az első szabadon választott magyar kormány rögtön beiktatása után első számú külpolitikai célként jelölte meg Európa szerencsésebb feléhez, a politikai értelemben vett Európához való visszatérést. Ez a cél az ő szájukból hitelesként hangzott.

Azok ugyanis, akiknek személyesen vagy pártjuk révén közük volt ahhoz, hogy Magyarország kívül rekedt az európai fejlődés fő folyamán, válhattak ugyan eszmét és köpönyeget, de hitelt nem nyerhettek. *[Közbeszólás a Fidesz soraiból: Úgy van!]* Az Európai Közösség alapító atyái Adenauertől De Gasperin és Schumanon át a kontinens romjain polgári, keresztény értékek mentén fektették le a mai nyitott, minden irányt befogadó Európai Unió alapját. Európa a magyaroknak ezt az értékközösséget és szabadságot jelentette a megszállás évei alatt, ezen értékek Európájára azonban akkor csak vágyakozhattak, részeivé nem válhattak. Tény ugyanis, hogy amikor a magyarok fegyvert ragadtak a szabadságért és az Európa által szimbolizált értékekért, az egész világ, egész Európa csodálta őket.

A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség megalakulása óta hisz Európa újraegyesítésében. Mindig is szívesebben beszéltünk az európai családba való visszatérésről, mint bővítésről, a történelem ugyanis 2004. május 1-jén tér vissza a normális kerékvágásba. A visszatérést is pontosítani kell: nem az elcsatangolt fiú tér haza, hanem a fogságból szabadult, az, akinek rengeteg próbatételen kellett keresztülmennie.

Tisztelt Ház! Az elmúlt tíz év arra is megtanított minket: ne legyenek illúzióink. A Fidesz szerint az Európai Unió nemcsak eszme és érték, hanem érdekközösség is. Magyarországnak is azért kell csatlakoznia, mert azon túl, hogy azonosul az uniós eszmékkal és értékekkel, számításait a jövőben az Európai Unióban véli megtalálni. Az érdekközösség nem jelent ugyanakkor folyamatos érdekazonosságot:

láthattuk, önök is láthatták, milyen viták kísérték az elmúlt héten is az unió új alkotmányának a szövegét.

Aki azt gondolja, hogy az a jó európai, aki mindenre rábólint, az téved, s nem ismeri az unió természetét. Az unió attól ment előrébb az elmúlt 46 év alatt, hogy volt, aki mert nagyot álmodni, és vállalta, hogy álmaiért konfliktusba is keveredhet. Az unióban azt becsülik, aki ésszerűen alkalmazkodik, de kiáll a nemzeti érdeke mellett; a mindent feladókat, a csak megfelelni vágyókat, az utasításra várókat ott nem tartják sokra.

A Fidesz mindig is azon volt, hogy reális európai képet vázoljunk a polgárok elé. Sosem gondoltuk, hogy Európa a gyógyír minden bajunkra, sosem festettük rózsaszínre a képet, hogy elhomályosítsuk az emberek látását, a hitegetésért később ugyanis mindig magas árat kell fizetni, mert lefegyverzi az embereket, ahelyett, hogy felkeltené önvédelmi és alkalmazkodási képességeiket. Az európázással, Európa fölösleges emlegetésével az a baj, hogy fő használói igencsak válogatóan bánnak ezzel a kifejezéssel: Európa minden, hogyha az ő érdekeikkel egybeesik, de Európa nem számít vagy elfogult, hogyha terveiket keresztbe vágja.

A mai nap mérlege a kormánykoalíció szempontjából 1:1, egy igen az unióra most, majd pedig egy nem az európai alapelvekre, amikor a pénzügyi felügyeleti törvénynek a szavazására kerül sor. Ennek a felfogásnak az álszent voltát szimbolikusan is bizonyítja ez a véletlen egybeesés, tisztelt szocialista és szabad demokrata képviselők.

Lehet-e valaki kora délután európai, majd kora este a féldemokráciákhoz és banánköztársaságokhoz hasonló módon eltávolítja azokat, akik a kormányzat gyanús ügyeit vizsgálják? Nem ez-e valójában az igazi Európa-ellenesség? *[Taps az ellenzéki padsorokban.]*

Tisztelt képviselőtársaim! Koppenhága óta tudjuk, mire számíthatunk az Európai Unióból: az európai uniós bővítés még soha nem sikeredett ennyire szűkmarkúra. Ma azonban arra kell koncentrálnunk, elfelejtve ennek a nehézségeit, hogy adott feltételek mellett hogyan csatlakozhatunk a legjobban, ez pedig most már csak attól függ, hogy mennyire használjuk fel a megmaradó hónapokat a felkészülésre.

A polgári kormány elvezette Magyarországot a csatlakozás küszöbéig: működő gazdaságot adtunk át, egy olyan országot, ahol az emberek világos jövőképpel bírtak, lélekben is emelkedett volt a hangulat, Magyarország éppen méltó módon ünnepelte meg az államalapítás ezeréves évfordulóját. Ma pedig mit látunk? A szocialista-

szabad demokrata koalíció sorra szegi meg választási ígéreteit, a gazdaság súlyos válságban van, a forint mentőövre szorul, folyik a tőke kimenekítése az országból, a polgárok rosszkedvűek, a lakáshitelprogram felszámolásával sokak álmai örökre álmok maradnak.

Egy rosszkedvű ország áll tehát az uniós csatlakozás küszöbén, nem tud lelkesedni, és nem is akar ünnepelni. Az áprilisi népszavazás részvételi aránya ezt mindennél világosabban megmutatta. Nem tud lelkesedni, hiszen itt, ezen a vitán sincs jelen például az ország miniszterelnöke, holott nagyon fontos döntést fogadunk el. *[Moraj az MSZP soraiban.]*

De mitől is lennének lelkesek, amikor a felkészülés címén is gyakran csak mellébeszélés folyik? Emlékezzünk csak vissza az országjelentésben megfogalmazott uniós kritikák elbagatellizálására; a kormány árokbetemetésről beszél, majd teljesítményektől függetlenül elmozdítja pozícióikból a korábban kinevezetteket; képtelen tiszteletben tartani a független intézményeket, a bíróságoktól, a rádiótól, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletét, a KSH-n át – Statisztikai Hivatal – a legfőbb ügyészig és a Nemzeti Bank elnökéig; korlátozza a polgárok szabad gyülekezési jogát, szabadságát, és bíróság elé citálja az öt bírálót; hitegeti a gazdákat, hogy jól járnak a csatlakozással, majd nem válaszol arra a kérdésre, hogy hol van a büdzsében a Koppenhágában megígért 30 százalékos nemzeti támogatás.

Tisztelt képviselőtársaim! Az imént mondott 1:1 lehet, hogy 1:2-re egészül ki, hiszen az a költségvetés, amit ma készül elfogadni a kormányoldal és a kormánykoalíciós oldal, ismételten egy újabb nem az Európai Unióra, egy újabb nem Európára.

A strukturális alapokra benyújtott előzetes pályázatoknál minden elképzelhető határidőn túl sem hirdettek eredményt, elérve azt, hogy az jár rosszabbul, aki idejében pályázott. A kormány nem válaszol azokra a kérdésekre, milyen kritériumrendszer alapján történik a pályáztatás és mi az oka a késedelemnek. Megfigyelőként Brüsszelben Magyarország néha a számára kulcsfontosságú kérdésekben sem nyilvánul meg, nincsen álláspontja. Visszalép a korábbi négypárti megállapodástól, hogy ne szülessen meg az a törvény, amely európai integrációs ügyekben ennek a testületnek, az Országgyűlésnek a fontos jogosítványait igyekszik megőrizni. *[Dr. Salamon László: Úgy van!]* Tisztelt képviselőtársaim! Nem ez az igazi Európa-ellenesség?

Tisztelt képviselőtársaim! Tisztelt Országgyűlés! Jóformán csak négy hónapunk van hátra a csatlakozásig. A Fidesz – amint ezt már többször is jelezte – készen áll arra, hogy partnere legyen a kormánynak

a felkészülés folyamatában. Őszinteséget, egyenes válaszokat és tisztességes eljárásokat várunk a kormánytól. A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség, annak képviselői támogatják a javaslatot, és igennel fognak szavazni.

Tisztelt Országgyűlés! A Jóisten áldását kérem a most meghozandó döntéseinkre, hogy nemzetünket vezesse el a gyarapodáshoz és a régóta várt víg esztendőhöz!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Nagy taps az ellenzéki padso-
rokban.]*

NEMZETEK ÉS EURÓPA

Véleménycikk, Nagyvilág 2004/1. 830–835. oldal

A szovjet uralom alól felszabadulva, a polgári demokrácia megte-remtésével Magyarországnak hosszú idő után ismét lehetősége nyílt nemzeti céljainak meghatározására és arra, hogy ezek érdekében szabadon cselekedjék. A lehetőséget az egész nemzet kapta, az elmúlt évtized kormányai azonban különböző mértékben vállalták az ezzel járó felelősséget. A polgári kormányzás négy éve azt bizonyítja, hogy az európai újraegyesítés és a nemzeti érdeket védő politika egységes stratégiába foglalható. Mi azt valljuk: Európa a jövőnk, Magyarország a hazánk. Éppen ezért nem mindegy, hogy hazánk európai uniós csatlakozása küszöbén milyen válaszokat adunk a nemzetünk jövőjét érintő kérdésekre.

El kell döntenünk, melyik utat választjuk az újraegyesülő Európában. A jelenlegi kormány által követett internacionalista, euro-szervilis út a nemzet érdekei fölé helyezi az úgynevezett nemzetközi elvárásokat.

A polgári erők által kínált stratégia középpontjában az erős nemzeti érdekvédelem áll. A feladat egyszerre vonatkozik a jelenlegi országhatárokkal körülvett mai Magyarország területére, és egyúttal a magyar nemzet egészének fejlődésére.

E céljaink elérésében – megfelelő politika és gazdaságpolitika mellett – a XXI. század nemzetközi politikai és gazdasági viszonyai a korábbi évtizedekhez viszonyítva inkább jelentenek lehetőségeket, mint korlátokat. Maga az Európai Unió létrejötte, mai állapota és céljai az országhatárok feloldását, az egyes országok és a bennük élő népek összekapcsolódását jelentik. Kibontakozóban van egy folyamat, amelyben kisebb szerepük lesz a politika által megrajzolt, sokszor

mesterséges határoknak. Az elválasztó határok helyett az együttműködés új kereteit a közös kulturális és értékörök jelentik majd.

Az ezredfordulón az is felelősségünk része, hogy e célokat ne csak felismerjük és megfogalmazzuk, hanem képesek is legyünk azok elérésére. Ehhez olyan szilárd érdek-, érték- és érvrendszerre van szükség, amely egy új történelmi korszakban is biztos támaszul szolgál független nemzeti létünkhöz. A gyenge, gazdasági erejükben és nemzeti értékeikben elsorvadt országok egy integrációba lépve még gyengébbek lesznek, a nagyobb közösség olvasztótégelyében feloldódnak.

A nemzeti összetartozásukban, kohéziójukban erős nemzetek az Európai Unió közösségébe lépve még erősebbek lesznek, az érdekek és a közös értékek összekapcsolódásából új, hozzáadott értékeket meríthetnek.

Ezért is állítható, hogy egy ország számára a csatlakozás előtti időszak nagyon fontos. Ekkor követhet el később már pótolhatatlan mulasztásokat, de nagy lendületet is vehet a felkészülés időszakában. Ekkor erősítheti meg nemzetgazdaságát, teheti versenyképessé önmagát. Ekkor készítheti fel polgárait, iskoláit, egyetemi hallgatóit, dolgozóit, nyugdíjasait, családait, vállalkozóit, valamint falvait, városait, régióit és az egész országot az új környezetben való eligazodásra, helytállásra, a korábbinál nagyobb körben és keretekben a kulturális, szociális, gazdasági értékek növelésére, befogadására, átvételére.

A nemzetközivé váló világ mind ideológiájában, mind gyakorlatában az országhatárok feloldását, megszűnését hirdeti. Erős nemzeti, gazdasági és kulturális lét nélkül a világ gazdaság önmagában a nemzetet összetartó erők és terek szétfeszítésére és feloldására irányul. A transznacionális vállalatok létrejöttével és az egész világot uralni kívánó törekvéseikkel a nemzetgazdaságoknak is számolniuk kell.

A XXI. század eleje a nemzetközivé váló világ kora. Közös feladatunk, hogy a magyar nemzet összetartó erejének és versenyképességének növelésével megszilárdíthassuk helyünket ebben a világban. A külvilágtól való elzárkózás nem megoldás: csak a világszintű gazdasági versenyben való helytállás biztosíthatja nemzetünk jövőjét.

A világ változó feltételeihez az Európai Unió saját akaratából – az Európai Unión belül működő nagyvállalatok önálló politikai erejéből adódóan is – folyamatosan alkalmazkodott az elmúlt évtized során. Hivatalosan és leglátványosabban azonban a 2000 márciusában Lisszabonban hozott döntéseivel deklarálta e törekvését.

A lisszaboni döntések egyaránt célozták az Európai Unió technikai felzárkózását a világszintű versenyben és a közös értékrenden alapuló új Európa programját. Az információs társadalomhoz való gyors felzárkózás meghirdetése mellett azonos erővel hangsúlyozták a szociális Európa megvalósítását.

Saját fejlődésünk, politikánk és gazdaságpolitikánk szempontjából is alaptörvény: az értékek megteremtéséhez és megőrzéséhez a gazdasági erő és a vele járó politikai hatalmi tér birtoklása alapfeltétel. Végso soron e két tényező egymáshoz való viszonya dönti el, hogy e fejlődésben a technikai szemlélet lesz-e a meghatározó, vagy e technikák birtoklása mellett biztosítható-e saját nemzeti fejlődésünk feltétele is.

Ha kissé megkésve is, a polgári átalakulást követő évtized zárásakor, a kilencvenes évek végén ezért fogalmazódott meg az a felismerés, hogy az európai harmonizációs programokhoz illeszkedve, azokkal a lehetséges mértékben összekapcsolódva ki kell alakítani saját – nemzeti jelenünket és jövőnket erősítő – programunkat. Ezt a célt szolgálta a Széchenyi Terv.

Úgy tűnt, a magyar nemzeti fejlődésben a Széchenyi Terv lehet a kerete és alapja az Európai Unióba, a globalizált világba illeszkedő, annak korlátait és lehetőségeit figyelembe vevő, de értékeiben, gazdasági és társadalmi tartalmában mégis önálló, összetartozásunkat erősítő programnak. A Széchenyi Terv valódi esélyt kínált a magyar gazdaság megerősödésére. Segítségével két év alatt az ország minden második településén új beruházás és új fejlesztés valósult meg.

A XXI. század elején nem a nemzeti fejlődés válik az Európai Unióhoz való csatlakozás és világgazdasági versenyképességünk megteremtésének eszközévé, hanem fordítva: az európai csatlakozással nyerhető többleterő lehet az elősegítője nemzeti fejlődésünknek. Ezért fontos tudatosítanunk a magunk számára: a globális világ és az Európai Unió elismeri az önálló nemzeti fejlődés jogosságát, és felismeri, hogy saját hatalma is csak tagjainak nemzeti önazonossága elismerésével növekedhet.

Magyarország nem emelhető ki ebből a nemzetközi világrendből. Része „kívülről”, mint egy szuverén ország; és része „belülről”, mint az országban a polgári átalakulás óta létrejött és működő, a nemzetgazdaság teljesítményéhez is hozzájáruló nemzetközi vállalatok hazája. E vállalati, pénzügyi világ nemzeti létünk részévé vált akkor is, ha ma még kevésbé vállalja nemzeti céljaink képviselését, a hazánkkal való természetes közösséget. Mivel mindez nemzeti és társadalmi érdek, a

politikának, ezen belül a gazdaságpolitikának, sajátos eszközrendszerével kell elősegítenie ezt a folyamatot.

Ebből következik az állami felügyelet alatt álló, még meglévő magyar nagyvállalati kör kiemelkedő felelőssége és szerepe. Ez a szerep csak egy új együttműködés keretei között válhat a XXI. századi polgárosodást meghatározó tényezővé. Mindenekelőtt „egymásra kell találnia” a gazdaságpolitikának és a magyar nagyvállalati körnek. Joggal várható el, hogy egy átmeneti évtized után a belső piacon egyenlő esélyei, versenyfeltételei legyenek a magyar vállalatoknak. A megerősödött magyar nagyvállalatok biztos bázisai lehetnek a kis- és középvállalkozói réteg sokáig késleltetett és most ismét késlekedni látszó erősödésének.

Végso soron ez az erősödő forrásokra alapozott gazdasági fejlődés biztatóbb jövőt és életfeltételeket hozhat a rendszerváltás veszteségeinek, a munkából már kivált idős korosztályoknak, az elszegényedett, munkanélkülivé vált, vagy a képességüknél alacsonyabb megbecsültségű munkát vállalni kénytelen pályakezdőknek, azaz rendkívül széles társadalmi körnek.

A magyar társadalom akkor fogadja el az európai uniós tagságot, ha érzékeli, hogy az újonnan befogadandó értékek rokonságban állnak a nemzet értékeivel és céljaival. Fontos, hogy az egyes társadalmi csoportok és az emberek külön-külön és együtt is érezzék és tudják: a csatlakozással egyrészt adunk, de talán még többet kapunk nemzeti fejlődésünk és értékeink kiteljesítéséhez. Ez biztosíthatja a nemzet határokon átvéelő újraegyesítését, valamint a szomszédos országokkal való hatékony együttműködést is.

Európa újraegyesítése megköveteli céljaink világos megfogalmazását, ha kell, elkülönítését az összeurópai céloktól, valamint a nemzeti és az európai érdekek és értékek találkozását.

Milyen Európát szeretnénk?

„Európát nem lehet egy csapásra vagy egyszerű egyesítéssel megteremteni. Olyan konkrét tények nyomán jöhet csak létre, amelyek először a szolidáris cselekvést teremtik meg. Európa az általánosan érvényes demokrácia megvalósítása” – mondta Robert Schuman francia kereszténydemokrata külügyminiszter 1950. május 9-én.

Az Európai Unió nem hagyományos államszövetség, nem is nemzetközi szervezet. Olyan közösség, amelynek polgárai nem egy nagy politikai döntéssel, hanem gazdasági, politikai és egyéb szerződések, megállapodások, határozatok következményeképpen, évtizedek alatt váltak egy hatalmas gazdasági, majd politikai alakulat

tagjaivá, alkotóivá és haszonélvezőivé. Az unió fokozatosan vált azzá a gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális közösséggé, aminek mi is hamarosan tagjai leszünk.

Hazánk uniós csatlakozása számunkra azt jelenti, hogy nem megérkezünk, hanem hazatérünk Európába. A magyar nemzet, a magyar kultúra, a magyar történelem mindig is része volt Európának. Még akkor is, amikor erőszakkal kiszakították belőle. Ezt legékebben 1956-os forradalmunk bizonyította az egész világ számára.

Az Európai Unió nem statikus államszövetség, hanem folyamatosan változó, alakuló, egyre szorosabban együttműködő államok együttese, mely bővülő kereteivel egyre több államot fogad magába, s így egyre nehezebben működnek azok a döntéshozatali mechanizmusai, amelyek eredetileg, a kezdetekkor hat állam együttműködését szolgálták.

A kilencvenes évek eleje óta egyre több vita folyik az integrációs folyamatok hatékony intézményi és döntéshozatali rendszerének létrehozásáról. A probléma gyökere abban van, hogy a nemzeti érdekérvényesítésnek és a szupranacionális közösségi politikáknak a sajátos „egyvelege és egyensúlya” mára egy lassú, kevésbé átlátható döntéshozatali rendszert eredményezett. Az Európai Unió küszöbönálló bővülésétől függetlenül is szükséges az intézményi és döntéshozatali rendszer átalakítása.

„Ha Európát polgárainak elégséges támogatása nélkül akarjuk felépíteni, létrejöhetnek ugyan közösségi vívmányok, de valódi közösség nem jöhet létre. Európa csak akkor lesz valóban a polgárok Európája, ha a polgárok közreműködésével jön létre” – mondta Wilfried Martens az Európai Néppárt kongresszusán.

Közös, emberléptékű Európát. Olyan Európát, amelyet minden polgára magáénak érez, ahol a kitűzött célokkal a polgárok egyetértenek, azok alakításában részt vesznek, ahol a jogszabályrendszert és az intézmények működését a polgárai értik, támogatják. Részt kell vállalnunk annak átgondolásában, hogyan működtethetnénk a mostanál átláthatóbban, a polgárokhoz közelebb hozva a közös európai intézményrendszert.

Felelős Európát, ahol a közös intézmények jogosítványai egyértelműek, világos munkamegosztással és demokratikus felhatalmazással dolgoznak. Az unió döntései a polgárok életkörülményeit döntően befolyásolják. Elengedhetetlen, hogy az európai polgárok hallathassák hangjukat és közreműködhessenek az európai célok kitűzésében és a döntések meghozatalában.

Hatékony Európát. Az unió hatékony működtetéséhez a föderális és a kormányközi elemeknek olyan ötvözésére van szükség, amely egyszerre biztosítja az unió működésének hatékonyságát, a világban elfoglalt helyének megerősítését és a szubszidiaritás elvének következetes figyelembevételét és alkalmazását.

Azokat a feladatokat és jogosítványokat kell és lehet európai szintre telepíteni, amelyek ott a polgárok érdekében hatékonyabban megoldhatók, gyakorolhatók.

Versenyképes Európát. Az unió bővítése hozzá fogja segíteni Európát, hogy megfelelhessen a XXI. század követelményeinek. A kibővítés többletforrás az unió számára, aminek segítségével sikeresen nézhet szembe a globális kihívásokkal.

A közös értékek Európáját. Két évezred tudása, tapasztalata sűrűsödik össze a világnak ezen a táján. Az „öreg kontinens” egész szellemi öröksége meghatározza történelmünket, mindennapjainkat, és megalapozza jövőnket is. Európa elsősorban nem földrajzi fogalom, hanem közös értékrend, szilárd érdekközösség. Ezekre az alapvető európai értékekre épülnek az unió szerződesei, erre épül egész normarendszere.

A kisebbségek képviselője is jelenjen meg a jövő Európájában. A nemzeti és etnikai kisebbségek védelmének mind az Európai Unió joganyagában, mind intézményrendszerében jobban kellene tükröződnie, illetve meg kellene jelennie. E probléma még hangsúlyosabban vetődik fel a küszöbönálló bővítésre való tekintettel, mivel az újonnan csatlakozó országok igen nagyszámú nemzeti és etnikai kisebbséget visznek az unióba. Ezért kezdeményeztem az Európai Konventben egy új uniós intézmény, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottsága felállítását. Ez az új bizottság az EU már létező két tanácsadó szerve, a Gazdasági és Szociális Bizottság, illetve a Régiók Bizottsága mintájára jönne létre, hozzájuk hasonló felépítéssel és jogosítványokkal.

Én olyan Európában szeretnék élni, amelyben a népek, kultúrák, hagyományok sokszínűsége biztosított, a nemzetek és régiók Európájában. Ebben az Európában őrizhetjük meg ezeréves államiségünket, biztosíthatjuk nemzeti létünket és gyarapodásunkat, valósíthatjuk meg nemzetünk határokon átvéelő újraegyesítését.

A magyar nemzet elsősorban szellemi gazdagságával járulhat hozzá Európa gazdagításához. Célunk a kulturálisan sokszínű, gazdag és termékeny Európa megőrzése. Csak ilyen Európa képes a kultúrát pusztító globalizációs törekvéseknek ellenállni.

Az Európai Unió a polgári Magyarország számára azt jelenti, hogy csak egy erős, önmagát becsülő, értékeire büszke, lehetőségeit kiaknázni képes, felkészült nemzet, felkészült Magyarország léphet be az unióba a siker reményében.

ÉRDEMI EGYEZTETÉS AZ EURÓPAI UNIÓS TISZTSÉGVISELŐK KIVÁLASZTÁSÁRÓL – ÍRÁSBELI KÉRDÉS

Dr. Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke részére

Helyben

K/8742.

Tisztelt Elnök Asszony!

„Érdemi egyeztetés az európai uniós tisztviselők kiválasztásáról” címmel a Házszabály 91. paragrafusa alapján kérdést kívánok benyújtani Kovács László külügyminiszterhez.

Tisztelt Miniszter Úr!

Ön 2003. december 2-án ígéretet tett az Országgyűlés EU-nagybizottsága ülésén, hogy az uniós pozíciókról egyeztetni fog az ellenzékkel, ehelyett ez ügyben január elején írt megkeresésemre nem válaszolt, és a vezető beosztású jelöltek (biztos, bírák, számvevőszék tagja) nevének nyilvánosságra hozatala előtt negyed órával ismertette csak a Fidesz képviselőjével, hogy kiket nevez a kormány. A 2004. február 2-án létrejött néhány perces tájékoztató jellegű megbeszélésen felvettem önnek, hogy az uniós intézmények apparátusába kerülő tisztviselőkről (felső és középvezetők), valamint a már eldöntött vezető posztokra történő esetleges újrajelölés esetén folytasson egyeztetést az ellenzékkel. Tudomásunk van arról, hogy a kormány elképzelése alapján, az uniós középvezetői állásokba megnevezhető személyek listája elkészült.

Ha a kormányzat ez ügyben az egyeztetést ismételten elutasítja, akkor álláspontunk szerint egyértelműen szocialista klientúraépítés történik az uniós intézményekben. Magyarország integrációs sikere érdekében nagy jelentőséggel bír, hogy ne egyoldalú és „elfogult” jelölések történjenek, hanem átlátható eljárás keretében kerüljenek kiválasztásra a jól felkészült, széles körben elfogadott és támogatott szakemberek.

Kíván-e a kormány, az eddig gyakorolt tájékoztatás helyett, érdemi egyeztetést folytatni a vezető uniós tisztségviselők (biztos, bírák) esetleges újbóli jelöléséről, továbbá a felső és középvezetői

állások betöltése ügyében? Létezik-e a kormány által összeállított, a felső és középvezetői állásokba javasolt személyek listája?

Várom megtisztelő választ.

Budapest, 2004. február 16.

Dr. Szájer József

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

AZ EURÓPAI UNIÓS CSATLAKOZÁSSAL KAPCSOLATOS TÁJÉKOZTATÁSRÓL

*Azonnali kérdés megtárgyalása a Magyar Országgyűlésben
„A magyar állampolgárok tájékozottsága az alapvető európai uniós
kérdésekről” címmel, 2004. március 29.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Az elmúlt időszakban az emberek között járva az a tapasztalat, hogy nagyon sokan panaszkodnak azzal kapcsolatban, hogy nagyon kevés a célzott és a konkrétan rájuk, a gyakorlati életükre vonatkozó információ az európai uniós csatlakozással kapcsolatban.

A kormány sok milliárd forintot elköltött az Európai Unióval kapcsolatos kommunikációra, ennek ellenére mégis súlyos hiányosságok, elmaradások vannak ezzel kapcsolatban. Nagyon gyakran azt érzékeljük, hogy a kormány intézkedései is olyanok, mintha nem lenne tisztában azzal, hogy mikor kerül sor a csatlakozásra. Gondolok itt arra, hogy a felkészülés legfontosabb fázisa, legfontosabb kérdése, ami az európai uniós költségek, források fogadására irányul, vagyis a pénzügyi ellenőrzési rendszer, valamint azok az intézmények, amelyekben keresztül a magyar állampolgárok majd hozzájuthatnak az európai uniós forrásokhoz, jelentős késéssel indult be. Komoly csúszás volt a pályázat-előkészítő alap eredményeinek a meghirdetésében tavaly nyárra hirdették, és most történt az eredmény kihirdetése. Tehát sok olyan jel van, ami miatt úgy gondoljuk, hogy a kormány sem tudja, hogy valójában mikor következik be a csatlakozás.

A legutolsó jele ennek, miniszter úr, éppen az ön megnyilvánulása volt, hiszen a múlt héten itt a parlamentben azt kérdezte Ékes József képviselőtársunktól – aki fölhívta az Országgyűlés és az ön figyelmét a Medgyessy Péter négy párti uniós listára vonatkozó javaslatával kapcsolatos európai parlamenti határozatra –, hogy „ön és a néppárti megfigyelőcsoport miképpen szavazott az Európai Parlamentben?” [Font Sándor: Így van!]

Tisztelt Miniszter Úr! Éppen ezért kérdezem, tudja-e ön, hogy mikor következik be a csatlakozás, és mikortól szavazhatnak a magyar képviselők az Európai Parlamentben. *[Derűlttség és taps az ellenzéki padsorokban.]*

ELNÖK: Köszönöm szépen. A kérdésre Kovács László külügyminiszter úr válaszol. Parancsoljon!

KOVÁCS LÁSZLÓ KÜLÜGYMINISZTER: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Tisztelt képviselő úr! Természetesen tudom, hogy május 1-jén következik be a csatlakozás. Ami a közvélemény felkészítését illeti, még nincs egészen hat éve, hogy elkezdődtek a csatlakozási tárgyalások, és értelemszerűen ezzel egyidejűleg kezdődött el a tájékoztató munka, és azóta folyik az állampolgárok felvilágosítása. Amit ma tudnak, az hatéves tájékoztató munka eredménye. Amit nem tudnak, az hatéves tájékoztató munka hiányossága. Ez a hat év úgy oszlott meg, hogy négy évig önök kormányoztak, két éve mi kormányzunk, tehát 2:1 arányban alakult ki ez az eredmény; amit tudnak és amit nem tudnak, az 2:1 arányban az önök teljesítményét dicséri vagy éppen kárhoztatja.

Szeretném elmondani azt is, hogy éveken át a Külügyminisztérium végezte ezt a munkát. Nem akarom felsorolni a kiadványokat, a különböző eszközöket, milliós nagyságrendben készültek tájékoztató kiadványok. Csak arra szeretnék emlékeztetni, hogy a kormányváltás után viszont a tájékoztató munka átkerült az Európai Unió Kommunikációs Közalapítvány hatáskörébe, a Miniszterelnöki Hivatalhoz tartozik, tehát tulajdonképpen ezt az azonnali kérdést nem nekem kellett volna feltennie. Ebből már volt némi félreértés, de gondoltam, hogy azért még egyszer elmondom ezt, hogy a jövőben szíveskedjenek a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszterhez intézni ezeket a kéréseket, mert a MEH koordinálja a tájékoztató munkát.

Végül, ami a felkészülés csúszását illeti, erről is volt már itt vita a parlamentben. Elég jelentős hátránnyal indult ez a kormány, és az illetékes tárca is, amelyhez most a kérdés vonatkozik, elég nagy hátránnyal kezdte a felkészülést, így mindent még nem tudott behozni.

Ami a szavazást illeti, képviselő úr, én nem a plenáris ülést említettem. A frakcióban, legalábbis az Európai Szocialisták Pártjának frakciójában szavaznak a képviselők, a megfigyelői státusban ott levők. Ha a Néppártban ez nem szokás, akkor a Néppárt vezetésének *[Az elnök a csengő megkocogtatásával jelzi az idő leteltét]* vesse fel, hogy miért nem engedik önöket ott véleményt nyilvánítani és szavazni. *[Taps a kormánypárti padsorokban.]*

ELNÖK: Köszönöm szépen, külügyminiszter úr. Viszontválaszra a képviselő úrnak megadom a szót.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Miniszter Úr! Nagyon örülök, hogy sikerült tájékozódni azzal kapcsolatban, hogy az a 24 képviselő, aki lassan már egy éve képviseli a magyar érdekeket az Európai Parlamentben, valóban dolgozik és részt vesz az ottani munkában. Azonban szavazati joggal nem rendelkeznek, és hozzáteszem, a frakcióban sem rendelkeznek szavazati joggal, ugyanúgy, mint ahogy a bizottságokban nem rendelkeznek, ennek következtében döntéseket ezekről a kérdésekről nem hozhatnak. Május 1-je lesz az az időpont, amikor ez bekövetkezik.

Azt kérném a miniszter úrtól, hogy május 1-je után viszont a kormány változtasson azon a magatartásán, hogy nem igazán működik együtt ezekkel a képviselőkkel.

Számos alkalommal kértünk álláspontot éppen a Belügyminisztériumból vagy más helyről, más kormányzati szervezetektől, nem kaptuk meg mindig kellő időben ezt a támogatást – bizonyos féltékenységi is van –, miközben az ország zeng azoktól a nyilatkozatoktól, hogy együtt kell működni. Itt van egy hely, ahol erre mód van.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet. *[Taps az ellenzéki padsorokból.]*

ELNÖK: Köszönöm szépen. A miniszter urat viszontválasz illeti meg. Parancsoljon!

KOVÁCS LÁSZLÓ KÜLÜGYMINISZTER: Azt javaslom a képviselő úrnak, ha legközelebb Brüsszelben jár, kérdezze meg a magyar nagykövetséget, hogy ad-e tájékoztatást a 24 megfigyelőnek. Ugyanis ők rendszeresen adnak tájékoztatást minden alkalommal. Az, hogy a Fidesz képviselői miért nem jelennek meg ezen *[Dr. Szájer József: Jelen vagyunk. Az MSZP képviselői nem szoktak jelen lenni!]*, azt önöknek kell majd kivizsgálni, mert nem szoktak megjelenni. *[Közbeszólás a Fidesz soraiból: A kérdésre válaszolj!]* Több alkalommal elmondták nekem, dátumszerűen *[Dr. Szájer József: Az MSZP képviselői nem szoktak megjelenni ezen! Zaj. Az elnök csenget]*, hogy le kellett mondani az összehívott tájékoztató megbeszélést érdektelenség miatt. Őszintén szólva, azért nem lep ez meg engem – persze nem értek egyet ezzel a magatartással –, hiszen önök akkor sem értek rá jelen lenni például, amikor az Európai Tanácsban a magyar miniszterelnök tartott előadást és válaszolt a kérdésekre.

Ha a Fidesz képviselőinek mindig fontosabb dolga van, mint az, hogy a magyar részvételt erősítsék a jelenlétükkel, akkor ezen sajnos a kormány nem tud segíteni. *[Domokos László: Csak őszintén!]* Folytatni fogjuk ugyanezt a munkát, reméljük, egyszer majd talán önök is

fontosnak tartják. [Dr. Szájer József: Az MSZP képviselői nem szoktak jelen lenni!]

Köszönöm szépen. [Taps az MSZP soraiból.]

A MAGYARORSZÁG UNIÓS CSATLAKOZÁSÁRÓL SZÓLÓ SZERZŐDÉS MEGERŐSÍTÉSÉRŐL

*Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az Európai Unióhoz történő csatlakozásról szóló szerződés kihirdetéséről” című vitában,
2004. március 30.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Államtitkár Úr! Excellenciás hölgyek és urak! Nem hiszem, hogy a magyar parlamentnek létezése óta nagyobb jelentőségű nemzetközi szerződést valaha is meg kellett kötnie, mint aminek a mostani tárgyalására sor kerül. Persze, a jelentősége ennek óriási, hiszen történelmi horderejét tekintve Magyarország életét, az itt élő emberek életét hosszú távon meghatározza az Európai Unióhoz való csatlakozás. Ennek ellenére még sincsen eufória sem itt a Ház falai között, sem pedig az országban.

A külügyminiszter úr azt az utat választotta, hogy a korábbi ratifikáció első állomása lépéséhez kapcsolódó hozzászólását megismételte. Én is választhatnám ezt az utat, amely elsősorban az eddig megtett út méltatása, azonban én inkább a jövőről szeretnék beszélni, ezen belül is két dologról: az egyik a felkészülés kérdése és az, hogy Magyarország milyen állapotban, milyen formában veszi az európai uniós csatlakozás akadályát, hogyan lépjük át május 1-jét; a másik pedig az összefogás kérdése.

A felkészüléssel kapcsolatban azonban nagyon szomorúak lehetünk, hiszen Magyarország immár alig egy hónapra van az európai uniós csatlakozástól, ennek ellenére még nagyon sok területen rengeteg a teendő.

Olyan sok, hogy nem is biztos, hogy mindezen teendőket a csatlakozás időpontjáig el lehet végezni. És tisztelt távol levő külügyminiszter úr – maga ez a tény is mutatja, hogy nincs eufória, még külügyminiszter úr sem tudott másfél órát szakítani arra, hogy ezen a vitán hosszabban részt tudjon venni, és meg tudja hallgatni például az ellenzék észrevételeit –, tisztelt államtitkár úr, az ezzel kapcsolatban elmondott tényeket és különböző hivatkozásokat nem a rosszindulat diktálja. Higgyék el, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség, amely megalakulása óta küzd azért, hogy Magyarország az Európai Unió tagja legyen, hogy újból egyesüljön Európa, azt szeretné, ha

Magyarországon az uniós csatlakozással mindenki jól járna, mindenki pozitív eredménnyel végezhetné el a számítást néhány év múlva, és azt mondhatná, hogy a parlamentnek ez a túlnyomó többsége, gyakorlatilag szinte egyhangú többsége helyesen döntött, amikor Magyarország uniós csatlakozását választotta.

Éppen ezért az általunk elmondott vélemények, az ellenzék véleménye a demokrácia normális működéséhez tartozik, és azok a kritikák, amelyek elhangzanak, nagyon fontos, hogy elhangozzanak, s még fontosabb lenne, ha legalább egy részére a kormány odafigyelne, és nem látványpolitizálást folytatna az európai uniós csatlakozással kapcsolatban. Hiszen valóban, ez közös vállalkozás, 10 millió magyar ember – a határon túli magyarokkal együtt még nagyobb ez a szám – közös vállalkozása. Nem könnyű a feladat, évtizedek múlva fog megjönni az eredménye.

Ugyanakkor azt is világosan látnunk kell, hogy az európai uniós csatlakozás nem gyógyír minden bajunkra. Magyarország továbbra is itt marad, a magyar emberek itt fognak élni, dolgozni, és ugyanazokat a problémákat kell megoldaniuk, mint amelyeket korábban. Az elmúlt tizenöt esztendő, az Európai Unióhoz való közeledés időszaka is ezeknek a gondoknak, saját gondjainknak a megoldásáról szól. És lehet persze azt mondani, hogy ha valaki bíráló megjegyzéseket tesz az ország felkészülésével kapcsolatban, esetleg idéz például európai uniós biztosokat, különböző felméréseket, európai parlamenti határozatokat, azzal árt a magyar érdekeknek, azonban nem dughatjuk homokba a fejünket, és nem gondolhatjuk azt, hogy ezeket a véleményeket, ha itthon nem hangzanak el, akkor mások ne vennék észre.

Az uniós csatlakozás azzal is jár, igen tisztelt képviselőtársaim, igen tisztelt államtitkár úr, elnök úr, hogy az unió bejön Magyarországra, a magyar ügyek pedig uniós ügyekké válnak. Innentől fogva ezeknek a szétválasztása nagyon nehéz.

A felkészüléssel kapcsolatban elmondtam, hogy komoly kívánnivalókat hagy maga után, és el kell mondjam, valóban úgy érzem, hogy a Medgyessy-kormányt komoly történelmi felelősség terheli azért, hogy Magyarországot a csatlakozás küszöbére, május 1-jéhez nem úgy viszi el, hogy minden tekintetben felkészült, sőt, azok a tendenciák, amelyek az elmúlt évben, években kibontakoztak, Magyarország számára hátrányosak voltak. Nemrégiben – és csak azért, hogy ne pusztán a saját véleményemet mondjam – egy német befektetési bank hozta nyilvánosságra a jelentését, amelyben azt mondta, hogy Lengyelország, Lettország, Litvánia és Szlovákia hazánkhoz hasonlóan

csak feltételekkel nevezhető érettnek a csatlakozásra, míg Szlovénia, Észtország és Csehország felkészülése azonban elfogadható szintű. Hasonló elemzések születtek néhány évvel ezelőtt is, akkor viszont – és ezt államtitkár úr és a jelenlévők, akik különböző nemzetközi tárgyalásokon részt vesznek, tudhatják – Magyarországot mindig az első három vagy az első kettő között vagy a legjobb tagjelöltként emlegették. Mi történt ez alatt az időszak alatt?

S néhány tény, hiszen belső ügyeinkben, azt gondolom, az az egyik legfontosabb teendő, hogy amikor az uniós csatlakozásról gondolkodunk, elsősorban ennek az előnyeit próbáljuk meg élvezni. S milyen háztartás az, amelyik pusztán a kiadásokról gondoskodik, vagyis arról, hogy mit kívánunk vásárolni, mit kell beszerezni a családnak, és a bevételek biztos beérkezésének az útját nem valósítja meg? Hiszen Magyarország, a Medgyessy-kormány az elmúlt két esztendőben elég furcsa politikát folytatott: mindent teljesített, ami az unió számára volt fontos – ne értse senki félre, nem azt gondolom, hogy ezeket ne kellett volna teljesíteni, bár még itt is vannak hiányosságok, de ezen a területen túlnyomórészt nagyon szorgalmas volt az ország –, és azokon a területeken követte el a legsúlyosabb hibákat, ott vannak a legnagyobb elmaradások, ahol éppen az lenne Magyarország elemi érdeke, hogy az unióból számunkra érkező forrásoknak a hasznosítása megtörténjen.

Kezdjük azzal, hogy Fischler biztos a magyar mezőgazdaság felkészültségét a közelmúltban 50 százalékosnak minősítette. Az integrált információs és ellenőrzési rendszer, amely a közös agrárpolitikából következő kifizetéseknek a biztosítására jön létre, a gazdaregisztráció területén súlyos elmaradások vannak. A folyamat minden bizonnyal nem fog lezárulni május 1-jéig; ez árt ezen pénzek fogadásának, nem fognak ezek a pénzek időben megérkezni. Gondok vannak, bár kicsivel jobb a helyzet, a parcella- és az állatregisztráció területén, de éppen nemrégiben hallottam egy kimerítő riportot azzal kapcsolatban, hogy nagyon sok az elégedetlenség, nagyon sok a bürokrácia ezen a területen is, és a gazdákhoz nagyon sok tekintetben nem sikerült felhasználóbarát módon eljuttatni ennek a rendszernek a jegyeit, ami hátráltatja ennek a felépítését.

Nézzük a következő, az uniós csatlakozásunk szempontjából fontos programot, a SAPARD-programot! Itt 38 millió eurós keretünk van, amely forintban négy évre összesen 52 milliárd forint. Ebből szerződéssel lekötöttünk 20 milliárd forintot, tehát alig több mint harmadát, és ténylegesen kifizetett a magyar kormány 3-4 milliárd

forintot, amely még a hat százalékát sem teszi ki ennek az összegnek. Vagyis ez azt jelenti, hogy öt hónap áll rendelkezésünkre 39 milliárd forintnyi támogatásnak a lekötésére, ami még megfeszített munka árán sem lesz könnyű feladat.

Hallom is már az államtitkár úr hozzászólását, hogy a SAPARD-program beindítását az előző kormány hibái késleltették – ez azonban nem igaz. Amikor az előző kormány átadta a kormányrudat, a SAPARD-hivatal állt. Önök döntöttek úgy, már a kormányváltás után, szeptemberben, hogy ezt átszervezik, és ennek az átszervezésnek az eredményeképpen hosszú hónapokon keresztül ez a hivatal nem tudott munkához látni, nem tudta elvégezni a feladatát. Vagyis a visszamutogatás ebben a tekintetben nem működik.

Az ISPA-program Magyarország számára szintén fontos: itt 88 millió eurós uniós támogatás elnyerésére van lehetőségünk 2000–2003 között, tehát összesen 350 millió eurós keretről van szó. A jelenlegi kihasználtsága 10, azaz tíz százalék.

Tisztelt hölgyek és urak! Nagyon sokat hallunk manapság arról, hogy az európai uniós pénzekhez pályázati úton lehet hozzájutni. Nagyon helyesen a kormány egy pályázat-előkészítő alapot állított fel, amely segíti a pályázókat, hogy hogyan juthatnak hozzá ezekhez a forrásokhoz, és segíti őket a pályázatok előkészítésében. Az azonban nem helyes, hogy a nyár végére hirdetett eredményhirdetés januárban történt meg, valamint ennek a pályázat-előkészítési alap II.-nek a programját 1,8 milliárd forinttal lenyeste a Draskovics-csomag. Az sem véletlen talán, hogy éppen az európai uniós források kapcsán, az európai uniós pénzeiktől vett el nyolcmilliárd forintnyi összeget ugyanez a Draskovics-csomag; ez éppen az együttes finanszírozást és a pályázatok intenzívebb igénybevételét szolgálhatta volna.

És akkor még nem is beszéltem nagyon sok mindenről; arról, hogy a parlament éppen óriási törvényhozási dömpingben van, hogy május 1-jéig még három vagy négy különböző salátatörvényt fogadjon el. Higgyék el, én jogász vagyok, tudom, hogy a jog érvényesüléséhez nem elég az, hogy egy törvény hatályba lépjen május 1-jén; ahhoz az alanyoknak, a címzetteknek ismerniük kellene már régóta ezeket a törvényeket. És semmilyen okot nem látok, semmilyen olyan tényező ezekben a törvényekben nincs, amit ne tudtunk volna fél évvel korábban, a kormány tehát súlyos késlekedésben volt és van az európai uniós csatlakozáshoz szükséges utolsó törvényhozási aktusok megtételében.

Ígérttem, hogy beszélek az együttműködésről is. Valóban meggyőződése, mint az elején is mondtam, hogy ez egy közös vállalkozás, tízmillió ember közös vállalkozása, és a politikusoknak is ki kell venniük a részüket annak érdekében, hogy valóban minden magyar embert az uniós csatlakozás győztesévé tegyünk, hiszen rajtunk fogják számon kérni ezt a döntést majd a későbbiekben.

Manapság sokszor hallhatunk erről, éppen egy nyilatkozatot is javasol a miniszterelnök úr, amelyet a Fidesz egyébként támogat, mint ahogyan annak idején örültünk, amikor mi vetettük föl, hogy éppen ennek a ratifikációnak a bevezetőjeként történjen egy, a közös nemzeti vállalkozásra való utalás. Az ennek a nyilatkozatnak az előképe; egy hosszú bevezetéssel méltatjuk azt, hogy tízmillió magyar ember munkájának az eredményeképpen jutottunk el a csatlakozáshoz, s hogy ez egy nagy, történelmi jelentőségű folyamat. Ennek rögzítésével teljes mértékben egyetértünk, másodszor is, harmadszor is, negyedszer is, akárhányszor erre szükség van.

Az összefogásról beszélni sokat lehet, a tettek azonban ehhez nagyon gyakran hiányoznak. Kezdjük azzal, ami manapság slágertéma, és az európai parlamenti együttműködésről szól. Nagyon örültem Gurmai Zita hozzászólásának, aki a szocialisták részéről megerősítette, hogy jónak mondható együttműködés van a magyar politika különböző pártjai között az Európai Parlamentben, megfigyelőként közösen már számos eredményt elértünk. Vagyis teljesen természetes, hogy az Európai Parlamentben, ahol nincs többség, nincs kisebbség, ahol egyetlenegy párt sem adja ki egymagában a többséget, ahhoz, hogy egy-egy magyar ügyet sikerre vigyünk, jelentős mértékben szükségünk van másokra is. Szükség van valamennyi politikai pártra, és éppen az én kezdeményezéseimre tartottunk még tavaly egy olyan összejövetelt, amelyen minden, az Európai Parlamentben megfigyelő magyar képviselőjelölt, illetve megfigyelő képviselő ott volt, ahol megbeszélhettük a közös ügyeinket. Ez a jövőben is fontos lesz.

Sikerült is sok mindent elérnünk. Sikerült például azt elérnünk, szintén közös erővel, hiszen a szocialista és a néppárti frakció is megszavazta, hogy a csatlakozó országok 600 millió euróval több pénzt kaphassanak, legalábbis a parlament határozata szerint, mint amit eredetileg a csatlakozási tárgyalásokon a különböző csatlakozó kormányok kialkudtak. Sajnos azonban az Európai Unióban a legfontosabb döntéseket a köztudomással ellentétben nem az Európai Parlament, hanem a Tanács hozza meg, és ebben az esetben is közös döntésről van szó. Nekünk, szocialista képviselőknek, szabad demok-

ratáknak, fideszeseknek, MDF-eseknek, sikerült 600 euroképviselőt meggyőzni arról, hogy elfogadják ezt a kiegészítést; a magyar kormánynak sajnos nem sikerült a másik 24 partnerét meggyőzni arról, hogy ez mennyire fontos. Ennek következtében nem 600 millióval, hanem pusztán 100 millió euróval egészült ki ez a csatlakozás. Ez is fontos, ez is valamilyen eredmény.

Ez a példa nem a kormány kritikája akar lenni – hiszen megértem, hogy a kezdeti időszakban, amikor beilleszkedik ebbe a rendszerbe, még nem teljesen világos számára, hogy milyen kérdésekben hogyan és milyen módon kell fellépni, nem mindig tudja még meggyőzni az összes partnerét –, hanem arról szól, hogy ahhoz, hogy valamit elérjünk közösen az Európai Unióban, az Európai Unió parlamentjében és tanácsában, nem arra kell biztatni a képviselőket, hogy működjenek együtt, mert ez már folyik: a kormánynak és az európai parlamenti képviselőknek kellene együttműködniük. Vagyis amit elérünk a Parlamentben kishatárforgalom tekintetében, gyógyszerügyben, vagy bármilyen olyan kérdésben, amely a magyar állampolgárok életét nagyon is közvetlenül érinti, azt vigye tovább a kormány a Tanácsban, és győzze meg a partnereit, amennyire lehetséges. Ebben messzemenő partnerséget ajánlunk.

Ehhez persze van még egy feltétel, és ez is a tettek mezejére tartozik, vagyis nem beszélni kell az együttműködésről, hanem cselekedni. Éppen a napokban nyújtottam be azt a törvényjavaslatot, amely a négy parlamenti párt hozzávetőleges, általános konszenzusát tükrözte, és arról szól, hogy a kormánynak és a magyar nemzeti parlament képviselőinek milyen módon kell együttműködniük. Hogyan tudja ellenőrizni a magyar törvényhozás, ezen keresztül a magyar népképviselő és a magyar polgárok azt, hogy az unió legfontosabb döntéshozási szervében, a Tanácsban, a miniszterek tanácsában a kormány zárt ajtók mögött milyen álláspontokat képvisel. Valamennyien tudjuk, vagy sokan nem tudják sajnos, hogy az uniós jogszabályok, a gazdasági jellegű szabályozók 80 százaléka, illetve a Magyarországon a gazdaságra vonatkozó szabályok 80 százaléka a jövőben nem Magyarországon, nem itt, ezen falak között, nem a minisztériumokban, nem a kormányban fog megszületni, hanem az Európai Unió intézményeiben. Ezekben az intézményekben Magyarországot közvetlenül a kormány képviseli. Éppen ezért nagyon fontos, és meggyőződésem, hogy nincs ma ennél fontosabb közjogi kérdés Magyarországon, elengedhetetlen az, hogy megfelelő tájékoztatást kaphasson a parlament a kormánynak ezen tevékenységéről, ezt ellenőrizhesse, és fontos

nemzeti kérdésekben igenis meghatározhassa a kormány számára, hogy mit tegyen. Nagyon örülök ennek a területnek, éppen azért, mivel itt nem a négy parlamenti párt között van különbség, nem kormány és ellenzék között, hanem a pártok, illetőleg a kormány között van. A kormány irtózott attól, hogy bárki az ő kártyáiba belenézzen, és ma is, ha egy minisztériumtól bármifajta mélyebbre ható információt szeretnék megtudni például európai parlamenti tevékenységemhez, akkor ellenállást tapasztalok. A kormány irtózott attól, hogy ilyen ellenőrzés alá vessék. Szerintem fel kell adni ezt a sündisznóállást, itt is együttműködésre van szükség. Itt igenis van terepe ennek, és van lehetőség arra, hogy a képviselőink együtt dolgozzanak, a nemzeti parlamenti képviselők, az Európai Parlamentben működő jelenlegi megfigyelőink, majdani parlamenti képviselőink, valamint a magyar kormány, amelynek döntő szava lesz ezekben a kérdésekben.

A nemzeti megegyezésről nemcsak beszélni kell, hanem tenni is kell, és nem értem, hogyan lehetséges az, hogy a tettek annyira eltérnek a valóságtól. A napokban került a kezembe az a lista, ami az Európai Unió legfontosabb önkormányzati képviseleti szervébe, a Régiók Bizottságába történő jelöléseket tartalmazza. A 12 különböző önkormányzati képviselő, polgármester közül a kormánynak nem sikerült egyetlenegy olyat sem találnia, aki fideszes lett volna. Ezt felháborítótnak tartom, miközben öt MSZP-s, három SZDSZ-es polgármester, illetve önkormányzati képviselő rajta van ezen a listán. Nem igaz, hogy a magyarországi önkormányzati térkép úgy nézne ki, hogy a Debrecen, Kaposvár, Zalaegerszeg vagy Győr-Moson-Sopron megye és Vas megye területén lévő rengeteg önkormányzati képviselőből, polgármesterből egyetlenegy sem volt olyan, aki alkalmas lett volna a kormány véleménye szerint, hogy Magyarországot ebben az önkormányzati testületben képviselhesse. Vagyis nemcsak beszélni kell az együttműködésről, nemcsak beszélni kell az összefogásról, hanem lépéseket is kell tenni annak érdekében, hogy ezek működjenek.

Mint említettem, nem ismétlem el a múltkori hozzászólásomat, hiszen a Fidesznek nem kell bizonygatnia azt, hogy az európai uniós csatlakozást támogatja; kezdettől fogva, megalakulásunktól fogva, már akkor is támogattuk az európai uniós csatlakozást, Magyarország uniós tagságát és Európa újraegyesítését, amikor még mások más irányban próbáltak tájékozódni, akár az ország jelenlegi vezetői közül is.

Nagy történelmi vállalkozásba fogunk. Ennek a nagy történelmi vállalkozásnak a sikeres végigviteléhez valamennyi magyar állampol-

gárnak, hozzáteszem, a kormánynak is, a Magyar Országgyűlésnek, európai parlamenti képviselőinknek és megfigyelőinknek sok sikert és rengeteg erőt kívánok.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzéki padsorokban.]*

A KORMÁNY EURÓPAI UNIÓS ÜGYEKBE TÖRTÉNŐ EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL

*Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„Az Országgyűlés és a kormány európai uniós ügyekben történő
együttműködéséről ” című vitában, 2004. április 6.*

DR. SZÁJER JÓZSEF, A FIDESZ KÉPVISELŐCSOPORTJA RÉSZÉRŐL: Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Bizottsági elnök urak! Az Országgyűlés és a kormány európai uniós ügyekben történő együttműködéséről szóló törvényjavaslat címében van egy szó, amely manapság nagyon gyakran elhangzik, ez pedig az együttműködés. Valóban, ha az Európai Unióban sikeresek akarunk lenni, ha Magyarország határozottan és hatékonyan összefogva nem a hazai vitákat az Európai Unióba kivíve kívánja képviselni az ország nemzeti érdekeit, akkor az együttműködésre kell helyezni a hangsúlyt. Ennek az együttműködésnek meg kell teremteni a közjogi alapjait.

Erre egyszer már kísérletet tettünk tavalyelőtt decemberben, amikor az Alkotmány módosításáról volt szó. Azt is nagyon komoly viták kísérték, és akkor nem sikerült a parlamenti pártoknak megállapodni arról az optimális ellenőrzési, együttműködési módról, ami a parlament és a kormány között kell hogy létrejöjjön annak érdekében, hogy az Európai Unióban folytatott érdekképviselést, álláspontoknak a képviselést az Országgyűlés hatékonyan tudja ellenőrizni.

Sajnos a mostani helyzet az, hogy most sem vagyunk lényegesen közelebb, a kétéves munka eredménye ellenére sem, ehhez az állásponthoz. A Fidesz a maga részéről az Országgyűlés és a kormány együttműködéséről szóló címet viselő törvényjavaslat kormány által benyújtott változatát jelen formájában nem tudja támogatni. Általános vitára természetesen alkalmasnak tartottuk, és meg is fogalmaztuk azt a három, három és fél, kulcskérdésnek tekinthető alapvető módosító indítványt, amelyeknek elfogadásától tesszük függővé ennek a kétharmados törvénynek a megszületését.

Magának a kétharmados törvénynek a megszületéséhez is együttműködésre van szükség, és szeretném jelezni, hogy ez az együttműködés a parlamenti pártok között létre is jött. A parlamenti pártok

között, a parlamentben képviselt négy parlamenti párt hosszú, kétéves munkája eredményeképpen – egy szakértői tevékenység előzte meg ezt a munkát, amit az Országgyűlés szakértői végeztek, amiért külön köszönetet is mondok – legalább három alkalommal teljes konszenzus született e törvény szövegének a tekintetében.

Igaza van mind Juhász Endre miniszter úrnak, mind pedig Vastagh Pálnak, aki arról beszélt, hogy ebben a törvényjavaslatban nem a parlamenti pártok között húzódik a valódi ellentét, hanem a kormány és a parlament között. Sajnálatos módon az elmúlt másfél esztendőben ezt a – már három alkalommal is a politikai pártok között létrejött – konszenzust a kormány felrúgta. Miközben – és itt ismét kiemelném a címben szereplő szót, az együttműködést – folyamatosan arról hallunk, hogy az együttműködés nevében hangzatos nyilatkozatokat kell tennünk, az együttműködés nevében akár antidemokratikus megoldásokhoz is kell folyamodnunk, ami Európa rosszallását is kiváltja, gondoljunk a miniszterelnök úr elhíresült közönslistajavaslatára, amit nem kisebb szervezet, mint az Európai Parlament marasztalt el, egyébként túlnyomó többséggel, azonközben annak a törvénynek a tekintetében, amely ennek az együttműködésnek a valódi kereteit ténylegesen megteremtené, a kormány lényegében ellenkező és ellentétes politikát folytat.

A tárgyalások során az elmúlt másfél esztendőben az lehetett a benyomásunk, hogy a kormány nem akarja ezt a törvényt. Először is benyújtott egy olyan tervezetet a tárgyalásokra, amely mindenről szólt, ami a kormány jogait szabályozta, azonban semmiről, ami a parlament jogainak az érvényesítését segíthette volna; tehát úgy is lehetett volna fogalmazni, hogy a kormány jogai a parlamenttel szemben az európai parlamenti együttműködésben. Sajnos ez a helyzet, és a tárgyalások során, éppen a tegnapi napon is, az utolsó pillanatban is a kormány egy lényegi kérdésben, ahol a parlamenti pártok között már megvolt a konszenzus, továbbra is akadályozó tevékenységet folytatott.

A Fidesz annak érdekében, hogy ez az együttműködés létrejöjjön, hogy ma az uniós csatlakozás előtt még hosszú ideig legfontosabb közjogi tárgyú törvényjavaslatokban, a legfontosabb közjogi kérdésben megegyezés szülessen, a kompromisszumok legmesszebb levő határáig elment. Azonban van egy határ, amelyen túl nem tudunk menni. Éppen ezért ezt a törvényjavaslatot a Fidesz a maga részéről csak akkor tudja elfogadni, ha bizonyos módosító javaslatait, amelyeket már be is nyújtottunk, a kormányzat, illetőleg a kormánypártok el tudják fogadni. Majd mindjárt rátérek a konkrét vi-

tatémákra is és ennek az érdemi elemzésére, de azért néhány szót arról, hogy tulajdonképpen miről is szól az uniós csatlakozás a parlament számára.

Vastagh Pál képviselőtársam azzal fejezte be, hogy átalakul az Országgyűlés tevékenysége. Ebben messzemenőig egyetértünk. Miniszter úr pedig arról beszélt, hogy az Országgyűlés hatáskörébe tartozó szabályoknak bizonyos százaléka, egy jelentős százaléka átkerül. Ha a gazdasági szabályozókat nézzük, tehát kiemeljük az általános szabályok közül, akkor ez 50 százalék fölé is mehet, a gazdasági szabályozók tekintetében a mi számításaink szerint 70-80 százalékban is lehetséges, hogy mindazoknak a gazdasági kérdéseknek, amelyek eddig a Magyar Országgyűlésben vagy a magyar minisztériumokban, a magyar kormányban dőltek el, ezen szabályozók már az Európai Unióban fognak megszületni.

Eddig mi vettünk részt ebben a folyamatban, a jogharmonizációs törvények létrehozatalában, ezeket a törvényeket mi alkottuk meg, de innentől fogva ezeknek a szabályoknak nagyon gyakran csak az átültetése vár a Magyar Országgyűlésre. Vagyis azt gondolom, nem csak jogász képviselőtársaim értik meg azt, hogy itt a szuverenitás átadásának, közös európai uniós együttes gyakorlásának egy sajátos esetéről van szó. Talán a mesei hasonlat a legjobb ide: gyakran halljuk a mesében, hogy ha valamilyen hőstettet hajtasz végre, megmented a lányomat a sárkánytól, akkor neked adom fele királyságomat. A Magyar Országgyűlés az uniós csatlakozással a fele királyságát, hatalmának szinte felét átadja a kormánynak. A kormány pedig ezt a hatalmat az Európai Unió Tanácsában fogja gyakorolni.

Az Európai Unió Tanácsában, mint tudjuk, eddig 15, majd 25 ország képviselői vannak jelen, zárt ajtók mögött alkotják a különböző, Magyarországon is nagyon gyakran közvetlenül hatályosuló jogszabályokat vagy olyan szabályokat, amelyeket majd a parlamentnek vagy a magyar kormánynak kell átültetnie a joggyakorlatba, de túl nagy mozgásteret nem marad ezeknek az intézményeknek arra vonatkozóan, hogy milyen álláspontokat és milyen szempontokat képviseljen.

Nagyon gyakran elhangzik az is, hogy most az európai parlamenti választásokra készülünk, és éppen ezért az Európai Parlament jelentősége a közvélemény szemében is megnő, de azt tudnunk kell – és azt gondolom, nemcsak a jogászoknak és a parlamenti képviselőknek kell tudniuk, hanem minden magyar állampolgárnak, akinek az életviszonyait érinti –, hogy a legfontosabb jogalkotó szerve az Európai

Uniónak a kormányokból álló Tanács, a miniszterek tanácsa és a Tanács különböző formációi; vagyis az, ahol egy szál magában egy miniszter vagy egy minisztériumi tisztségviselő képviseli Magyarország érdekeit 24 másik akarattal szemben vagy azzal együttműködve. Nyilván az utóbbi a kívánatosabb eset.

Annak érdekében, hogy a hazai, nemzeti érdekeink érvényesítésének legyen megfelelő ellenőrzése ezen miniszteri tanácsban a kormány felett, szükséges, hogy a parlament erős jogosítványokkal rendelkezzen abban, hogy ellenőrizze, mit végez a kormány a tanácsi döntésekben, milyen döntésekbe megy bele.

Ugyan ez az első periódus, amióta megfigyelőként veszünk részt a Tanács munkájában, vesz részt a kormány tisztségviselője a munkában, nyilván nem feltétlenül a végleges állapotot tükrözi, hiszen ez egy bejáratási időszak, végső döntéseket még nem is hozhatunk, és arra is volt példa, hogy a tizenötök a most csatlakozó országok megfigyelőinek, megfigyelő kormányképviselőinek a kizárásával folytattak informális tanácskozásokat, és minket ezekbe nem vontak bele. Voltak erre példák az elmúlt fél év során. Azonban ez a lassan már egyéves tevékenység, ami a megfigyelői tevékenységet illeti, nem ad jó példát arra vonatkozóan, hogy a magyar kormány milyen álláspontokat képvisel, mennyire képes érvényesíteni a saját szempontjait. Hadd mondjak egy konkrét példát!

Az Európai Parlamentben, ahol szintén vannak megfigyelők, az ottani megfigyelőknek sikerült meggyőzniük 600 másik európai parlamenti képviselőt arról, hogy az uniós csatlakozásnál szükség van plusz 600 millió eurónak az Európai Unióhoz most csatlakozó országokhoz való eljuttatására, amelyet különböző alapokba, elsősorban a kohéziós alapba építenének be. Ezt az Európai Parlament, amely a költségvetés tekintetében a Tanáccsal közös jogosítványokkal rendelkezik, illetőleg egyenlő jogosítványokkal, el is fogadta. A Tanácsban azonban nem kaptunk ehhez támogatást, tehát a kormánynak azt a 24 embert nem sikerült meggyőznie, annak érdekében, hogy ezen a területen előremozduljon. Tudomásunk szerint nem is vett részt ebben a vitában, és így a végén, amikor a Tanács és az Európai Parlament alkudozott arról, hogy mekkora legyen ez a végösszeg, nem 600 millió lett ez az összeg, hanem pusztán 100 millió.

Tehát ez a példa is jól mutatja, hogy annak, hogy a Tanácsban a kormány milyen álláspontot képvisel, mennyire van kötve ahhoz, amit valaki kívülről, adott esetben az ország népképviselőt megjelölt parlament a számára kiszab, annak igenis van nagyon gyakran anyagi

jelentősége. Hozzáteszem egyébként, miniszter úr arról beszélt, hogy az, hogy ha megkötik egy kormánynak a mandátumát, az nehezíti annak a kormánynak a tevékenységét, ugyanakkor ennek lehet egy másik következtetése is: abban az esetben, ha nem megkötik, de valamilyen irányt kijelölnek számára, az a kormány tud maga mögé motogatni a Tanácsban is, mint ahogy ez Dánia esetében rengetegszer elő is fordult, ahol nagyon erős a jogosítvány. Hozzáteszem, nem azt szeretnénk, hogy a dánhoz hasonló erős jogosítvány legyen, mert az valóban merevvé teheti a rendszert. Azonban az, hogy a kormány adott esetben a tanácsi tárgyalásokon, amikor már kifogytak az érvei, ne maradjon neki még esetlegesen az, hogy vissza kell menni és konzultálnia kell a parlamenttel, vagy valamilyen módon érvényesítenie kell a parlament akaratát is, ha az megszabott számára valamilyen irányokat, az elfogadhatatlan.

Ráadásul egy olyan kormányunk van – tisztelet a kivételnek –, amely éppen a nemzeti érdekek képviselője tekintetében szenvedett súlyos károkat, illetőleg volt gyenge, például a koppenhágai tárgyalások idején. Egy olyan kormány van, amelyben éppen ezért mi, fideszes képviselők a magunk részéről nem bízunk meg száz százalékban, hogy a magyar nemzeti érdekeket megfelelő módon fogja képviselni. Szeretnénk biztosítékokat erre, és ebben a tekintetben a megfelelő megoldás az európai uniós ellenőrzésnek és meghatározásnak a módszere. Éppen ezért alapvetőnek tartjuk, hogy az Országgyűlésnek az integrációs bizottsága rugalmas módon a fontos kérdésekben, tehát az uniós csatlakozás tekintetében fontos kérdésekben meghatározzhasson irányokat a kormány számára, és a kormány ettől csak indokolt esetben térhessen el. Vagyis csak akkor térhessen el, ha megfelelő módon indokolni tudja.

Elfogadhatatlan és értelmezhetetlen számunkra az az álláspont, amely a törvényjavaslatban szerepel, amely azt mondja, hogy a kormány a parlament álláspontjának alapulvételével jár el egyik ponton, viszont ha kétharmados törvényekről van szó, akkor pedig indokolt esetben térhet el. Ennek a két paragrafusnak a szerkezeti elemzése, egymás mellé tétele azt mutatja, hogy ebben a tekintetben ez súlyos veszélyhez vezethet, hiszen nem indokolt esetben is eltérhetne a kormány az egyszerű többséggel elfogadott törvények esetén a kormány álláspontjától. Hozzáteszem, hogy a tárgyalások korábbi stádiumában, amíg a kormány ezt a maga részéről nem rúgta fel, a Fidesz a kompromisszumok legvégső pontjaként el tudta volna fogadni az alapul vételre vonatkozó szabályt.

Azonban, miután a kormány végig, gyakorlatilag háromszor megghiúsította a parlamenti pártok egyetértését ebben a kérdésben, ezért az a benyomásunk, hogy a kormány nem akar törvényt, betegesen irtózik attól, hogy a parlament bármilyen módon ellenőrzést gyakoroljon az ő tevékenysége fölött. Hiszen mi lesz annak a következménye, ha ezt a törvényt most nem fogadjuk el? Az lesz a következménye, hogy marad a parlamentnek a jelenlegi rendszere, a jelenlegi eljárás, ahol a parlament bizottsága működik, ahova be lehet idézni minisztereket, a parlamentben kérdéseket lehet feltenni írásban és szóban különböző minisztereknek, de mindenképpen valamilyen módon korlátozottan, a hagyományos kancelláriai-miniszteri rendszerben történik a parlament ellenőrzése, és ilyen módon a parlament hatásköréből kikerül ez a javaslat.

Ha viszont elfogadnánk ezt a törvényt, akkor véleményem szerint és a Fidesz véleménye szerint nem lépnénk előrébb. Nem lépnénk előrébb, hiszen megszületne ugyan az Alkotmányban előírt törvényjavaslat, de ez nem biztosítana elegendő jogosítványt a parlament számára az ellenőrzéshez, és ki tudnánk pipálni, hogy igen, megvan ez a törvény, elfogadtuk ezt a törvényt, és innentől fogva minden rendben van az uniós ellenőrzésben. Ehhez a Fidesz nem kíván segédkezet nyújtani, ahhoz, hogy az Országgyűlésnek az uniós ügyekben történő jogköröktől való megfosztására sor kerüljön. Éppen ezért, ha bizonyos módosító javaslatainkat nem fogadják el, nem tudjuk támogatni ezt a törvényjavaslatot, és nem fog megszületni ez a javaslat.

Még néhány gondolatot arról, hogy milyen tartalmi kifogásaink vannak. Már többen említették a vitakérdéseket. Az egyik és a legfontosabb éppen az, hogy milyen módon határozzuk meg a kormány kötelezettségeit az Európa Tanácsban, és ehhez mennyire van kötve. Én ezt alapvető fontosságúnak tartom, a magyar Alkotmány nem véletlenül rendelkezik kétharmados törvényekről. Az unióban növekszik a bel- és igazságüggyel, a belbiztonsággal kapcsolatos kérdések területén történő közös törvényhozás; ezt annál inkább is tudom, hiszen az Európai Parlamentben éppen ennek a bizottságnak vagyok a megfigyelője. Tehát növekednek az ezzel kapcsolatos jogkörök, és a magyar törvények túlnyomó része ebben a tekintetben kétharmados.

Vagyis a magyar Alkotmány kijátszása történne meg, a kétharmados törvények kijátszása. Egyébként a Fidesz a maga részéről még azt is el tudta volna fogadni, hogy egyszerű többséggel döntsön a bizottság ezekben a kérdésekben, a kormány azonban továbbra is irtózik attól, hogy a parlament bármifajta döntést, szavazást hozzon

abban az esetben, ha nem a parlament által kijelölt irányban járt volna el a Tanácsban a kormány. Tehát az a benyomásunk, hogy a kormány nem akar ilyen törvényjavaslatot.

Ezt az is mutatta, hogy hónapokon keresztül a kormánynak nem volt álláspontja a különböző kérdésekben, és sajnos Juhász Endre miniszter úrnak oroszlánrésze volt abban, hogy többször is felborult a konszenzus. Hogy ő, aki egyébként kiváló szakértőként óriási szerepet töltött be az ország csatlakozásában, ezt a kormány megbízásából vagy pedig saját indíttatásából tette, most én nem elemzem, azonban ez tény, és mindenképpen megfelel a valóságnak.

Éppen ezért a Fidesz két héttel ezelőtt annak érdekében, mert úgy tűnt, hogy nem is fog születni törvényjavaslat ebben a kérdésben, benyújtotta a saját javaslatát – a saját javaslatot azonban pontosítanám. Mi a kompromisszumos javaslatot nyújtottuk be, azt a kompromisszumos javaslatot, amely tekintetében a parlamenti pártok között már több alkalommal is kialakult egyetértés. Annyit sikerült ezzel elérni, hogy a kormány maga is benyújtotta a javaslatát, amely azonban ugyan tartalmazott előrelépést a korábbi kormányzati állásponthoz képest, de még mindig nem volt elegendő.

A második nagyon fontos vitakérdés, amiről mindenképpen szólni kell – röviden érintették már képviselőtársaim –, a meghallgatások kérdése. Láttuk az elmúlt hetekben, hogy a legfontosabb európai uniós posztokra a kormány úgy nevezte meg a jelöltjeit, hogy még a saját maga mögött álló politikai pártjaival sem konzultált. Az ellenzékekkel pedig megalázó módon, olyan módon, hogy tíz perccel a hivatalos miniszterelnöki bejelentés előtt a Fidesz frakcióvezetőjét a külügyminiszter úr a szobájába rendelte, ahol tájékoztatta, és átnyújtotta az egyébként tíz perc múlva bejelentendő életrajzokat.

Már a múlt héten is elmondtam, az Európai Unió önkormányzati parlamentjébe, a Régiók Bizottságába pedig a kormány úgy jelölte ki a 12 fő tagot, hogy abban, bár nagyon sok magyar állampolgár él fideszes vezetésű önkormányzatban, nem talált helyet egyetlenegy olyan politikusnak sem, aki fideszes önkormányzatot vezet. Ezzel az unió önkormányzati parlamentjében megfosztotta azokat az állampolgárokat a képviseleti jogtól, akik fideszes önkormányzatokban élnek. Miközben talált öt MSZP-s és talált három SZDSZ-es személy megjelölésére lehetőséget.

Vagyis nagyon rosszak a tapasztalataink a személyek kinevezésével kapcsolatban, éppen ezért is talán érthető, hogy a kormány miért irtózik attól is, hogy ezeket a személyeket meghallgassa. Azok

a jogi érvek, amelyek azzal kapcsolatban hangzottak el, hogy ez alkotmányosan nem indokolható, szeretném felhívni a figyelmet, hogy az osztrák alkotmány 23/C. §-a meghatározza ugyanazoknak a személyeknek a meghallgatását, és a róluk szóló bizottsági döntés tartalmazza. Ebből következően a magyar parlamentben is van számos olyan gyakorlat, amelyben ugyan nincs jogköre a parlamentnek és a bizottságnak külön nevesítve a törvényekben, mégis óriási a jelentősége annak, hogyan foglal állást abban az Országgyűlés, és a döntését senki nem akadályozhatja meg. Ebből következően tehát itt is súlyos hiányosságról van szó.

Elnök úr már jelzett, hogy fejezzem be; egy témáról szerettem volna még beszélni, ez a nagybizottság kérdése – két mondatban összefoglalnám. A másik nagyon fontos vitakérdés, itt viszont már a parlamenti pártok között is vita van, az, hogy a parlament egy vagy két testülete foglalkozzon-e az integrációs ügyekkel. A szakmai érvek számosak, hiszen mi lenne például – Vastagh Pál úr igazságügy-miniszter volt –, ha megosztanánk az igazságügy-miniszter hatásköreit, egyiket stratégiai részre, a másikat pedig a napi ügyek intézésére. Ez teljesen képtelenség; a parlamentben sem foglalkozik két bizottság a mezőgazdasági ügyekkel. És még egy ultima ratióként elmondható érv ebben a tekintetben, hogy 25 országból egyetlenegy uniós országban sincs erre példa, hogy két bizottság legyen.

Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz a jövőben is messzemenőig kompromisszumképességet fog tanúsítani ebben az ügyben. Jelen pillanatban rossznak látom e törvény elfogadásának a kilátásait. A módosító indítványainkat benyújtottuk, ezeknek az elfogadásától tesszük függővé, hogy ezt a törvényt el tudjuk-e fogadni. Nem kívánjuk a magyar népképviselőket, a magyar állampolgárokat olyan módon, ahogyan az most a kormány tervezetében van, megfosztani az ellenőrzés lehetőségétől.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzéki padsorokban.]*

VASÁRNAPI INTERJÚ A BBC-N

Megjelent: Vasárnapi interjú. Politikusok, közéleti személyiségek a BBC mikrofonja előtt, 2003–2004 (válogatás). Szerkesztette: Vértessy Péter. Budapest, Print Kiadó, 2004. 152–159. oldal

– *A magyarok május elsejétől válnak az EU polgáraivá. Ön idejének egy részét közel egy éve Brüsszelben tölti. Ha jogilag még nem is az unió állampolgára, de van fogalma arról, hogy milyen az?*

– Ez igaz is, meg nem is. Minden magyar állampolgár úgy lesz uniós polgár, hogy itt marad Magyarországon, itt fog élni falvakban, városokban, Budapesten, tehát maga az uniós tagság nem hoz egyik pillanatról a másikra nagy változásokat. Amiben leginkább érezhetjük, hogy tagok vagyunk, azaz hogy Hegyeshalomnál nem kell megállni, még pár évet várat magára. A teljes értékű munkavállalással kapcsolatos szabályozások is évek múlva szűnnek meg, uniós polgárnak lenni mégis védettséget jelent.

– *Segítsen megérteni, hogyan él Szájer József Brüsszelben, hogyan él egy uniós polgár?*

– Minden kedden fölülünk a hajnali brüsszeli repülőgépre, hogy elérjük a kilenc órakor kezdődő bizottsági üléseket. Ott vagyunk három napot, majd csütörtök este hazajövünk. Ez a megfigyelők egy éve folytatott tevékenysége. Ugyanúgy élünk, mint az ottani polgárok, bérelünk egy kis garzont, hogy ne kelljen mindig szállodába menni. Az ottani élet tulajdonképpen nem különbözik attól, mint ami akár Magyarországon vagy az unió más országaiban is folyik.

– *Sokan úgy gondolják, ha valakinek normális állása van, a napi kiadások mellett félre is tud tenni. Mikor lesz ez Magyarországon átlagos?*

– Az életszínvonal felzárkóztatásában segít bennünket az unió, a rendszerváltoztatásnak és a csatlakozásnak fontos célja, hogy az emberek jobban élhessenek. A különböző uniós országokban mások a lehetőségek, a gazdag Luxemburgban az emberek másképp élnek, mint a nem éppen a legfejlettebbnek tekinthető Görögországban. Nagyok az életszínvonalbeli különbségek. Mi, magyarok megtanultuk az elmúlt tizenöt évben, hogy túl sok segítségre nem számíthatunk. A csatlakozás után a külső forrás a nemzeti jövedelem egy-két százalékára rúg majd, akkor is, amikor ez a legmagasabb lesz. Ez is mutatja, hogy saját életminőségünk javítását elsősorban itt kell elvégeznünk, ehhez az unió külső keretként segítséget nyújt ugyan, de már korántsem olyan szolidáris, mint annak idején a spanyol vagy portugál bővítéskor. A gyors felzárkózásra való esély kisebb, mint a

korábbi bővítések során az ottani fejletlenebb országok tekintetében. Fontos, hogy a magyar politikai célkitűzések úgy alakuljanak, hogy belátható időn belül elérhessük az EU átlagát.

– *Rövid távon a csatlakozás előnyeit vagy hátrányait fogjuk érezni?*

– Rövid távon talán inkább a nehézségeket. Most már arról folyik a vita, hogy jelent-e egyáltalán többletbevételt Magyarországnak az első két esztendőben a csatlakozás. A befizetések esetleg nagyobbak lesznek, mint amit kapunk, ráadásul ezeket be kell fizetni, az unióból jövő pénzeket pedig mind meg kell pályázni. Ugyanakkor bízom abban, hogy ha túllépünk ezen a rövid távú szemléleten, látjuk, hogy Magyarországon ez forrásbővülést, a lehetőségek bővülését jelenti. A legfontosabb tényező nem is az Európai Unió, hanem mi magunk vagyunk. Hogy a magyar kormány, az önkormányzatok, a régiók, a civilszervezetek, a vállalkozók milyen módon tudnak élni az új lehetőségekkel. Ha nem jól élünk vele, pórul járunk, ha jól élünk vele, meglők bennünket. Nem automatikus a csatlakozásból következő javulás, még akkor sem, ha egyes politikusok azt állítják, hogy az unió történetében eddig csak jó és még jobb csatlakozás volt. Most olyan bővítéssel van dolgunk, ami történelmi értelemben a legolcsóbb, legkevesbé a szolidaritásra épülő bővítés. A legnagyobb, de egyben a legkevesbé költséges is.

– *A start nyilvoán nagymértékben múlik a felkészültségen. A mezőgazdasági szektor átalakulása nem kezdődött meg időben, a jelenlegi kormányzat azt mondja, ezt 2002 előtt is meg lehetett volna tenni, az ellenzék szerint az utolsó pillanatokban sem történt meg minden. Mégis mi volt ennek a legnagyobb akadálya?*

– Rossz stratégiát választott a kormány. Az utolsó szakasz a legfontosabb, előtte általános felkészülésre van szükség, ilyenkor már konkrétan, a különböző mezőgazdasági ágazatokban dolgozóknak a szakmájukra vonatkozóan tudniuk kéne, hogy milyen papírokat kell kitölteniük, milyen formában kell pályázni. Öt évvel ezelőtt erre nem lehetett fölkelészíteni.

– *Öt évvel ezelőtt viszont látszott, hogy vannak gazdaságtalan ágazatok, amelyekben meg kell kezdeni az átképzést, a korszerűsítést. Ez sem történt meg.*

– Az Orbán-kormány úgy adta át a stafétabotot, hogy a magyar föld és mezőgazdaság védelmével kapcsolatos intézményrendszernek időarányos része teljesült. Azt szokták előhozni, hogy a SAPARD-rendszer, ami az előcsatlakozás idején a mezőgazdasági kérdések ügyeit rendezte, nem állt még föl. Ez nem igaz, hiszen 2002 szept-

temberében akkreditálta az Európai Unió az intézményrendszert, ez pedig nem két hónap alatt áll össze. Ezt még az előző kormány végezte el. Igaz, hogy a kormány nem léptette életbe a rendszert, hanem átszervezte, s egyéves bizonytalanság következett. A mostani kormánnyal szembeni fő kritikánk, hogy miközben az unió számára fontos kérdésekben mintegy száz százalékra teljesített mindent, ami mellesleg helyes hozzáállás, de ennél fontosabb lenne, hogy teljesítsük az elvárásokat azokon a területeken, ahol mi várunk pénzt az uniótól. Ha ezt elmulasztjuk, az unió legfeljebb összehúzza a szemöldökét, de tulajdonképpen mindegy, legfeljebb később vagy egyáltalán nem fizeti ki a szóban forgó összegeket. Elmaradás ezeken a területeken tapasztalható. Pénzügyi ellenőrzési rendszer nélkül egy fillér sem fog az országba érkezni. Azt tartom fontosnak, hogy minden magyar intézményi rendszert, az egész államigazgatást úgy alakítsuk ki, hogy a megszerezhető pénzekre a lehető leghatékonyabb válaszokat tudjuk adni. Ehhez nem elég a nehézkes, komótosan döntő magyar államigazgatás, ami még a saját határidejét sem tartja be; rugalmasabb, kezdeményezőbb, projektszemléletű rendszerre volna szükség, amely kijelöl bizonyos célokat.

- Sokan úgy vélik, hogy az integráció lehetőség a határok által szétválasztott magyarság újraegyesülésére. Az is látható azonban, hogy a határon túliak életszínvonalának növelésére való magyarországi törekvések olykor komoly ellenállásba ütköznek a környező országokkal szemben. Elképzelhető olyan politika, ami mindkét félnek használ, és nem okoz állandó feszültséget Magyarország és szomszédai közt?

- A helyes felfogás, hogy lehetőségnek tekintjük a határon túl élő magyarokat, hiszen a gazdaságban azonos nyelven történő kereskedelemnek, munkának, befektetésnek óriási a jelentősége. E tekintetben Magyarország számára ez komoly lehetőség gazdasági kapcsolatrendszerének bővítésében. Például a felvidéken számos magyar él, akik ily módon bekapcsolódhatnak az ország vérkeringésébe. Az Erdélyben élő magyarság is plusz lehetőség az anyaország számára, mivel itt mi, mint az Európai Unió tagjai, az általa biztosított lehetőségekkel, védettségekkel rendelkezünk, vagyis jók a befektetési lehetőségeink. Ha nem mindig fölülről akarjuk rendezni az ügyeket, hanem segítjük a vállalkozókat, hogy a célesetterületekben gondolkodjanak, erre fordítsák energiáikat, helyes úton járunk, mert létrejön egy olyan gazdasági térség, amelyben nem az a legfontosabb, hogy egyik állam mit ad a másiknak, hanem hogy a társadalom összetartó erői fontos gazdasági elemmel egészülnek ki. Ehhez persze szük-

séges, hogy Magyarország erejéhez mértén hozzájáruljon a nyelvi közösségek megmaradásához, hogy a kisebbségi közösségek hozzáférjenek jogaikhoz. Lehet, hogy valakinek tetszik, ha nincs feszültség, de akkor haladás sincs. A csend a lassú belehalást is jelenti, hogy belenyugszunk, hogy ezek az emberek végképp asszimilálódnak, a harmadik nemzedék után már a nyelvet, a kultúrát sem ismerik majd. Konfliktusokkal jár, ha valaki felemeli szavát a védelmükben, de nem kell mindig félni a konfliktusoktól. Európai szintű feladatunk, hogy a kisebbségek ügyét összeurópai kérdésként tudjuk elfogadtatni; erről szólt az alkotmány kisebbségekről szóló paragrafusa. Fontos a romák helyzete is, hisz minden európai országban élnek, csak Európa eddig homokba dugta a fejét. Most egy etnikailag színes térség csatlakozik, ez Európa számára új lehetőség, de új probléma is, amit a hagyományos technikákkal kell kezelni. Hogy a kisebbségi kérdést be tudjuk vinni az unió intézményeibe, hogy az unió magáénak tekintse ezeket az ügyeket, és a lehetőségeket is, ne csak a problémákat lássa, nekünk, magyar képviselőknek fontos feladatunk lesz. És persze mindenkinek, akinek ráhatása lesz a hasonló ügyekben születő döntésekre.

– Sokan azt gondolják Magyarországról, hogy képtelen az EU színterén erőteljesen érvényesíteni a magyar érdekeket. Van valamiféle konszenzus arról, hogy mely belpolitikai témáknak kell és melyeknek nem kell megjeleníteniük európai uniós szinten?

– Igen beivódott a magyar közvéleménybe, hogy együttműködést kizáró konfliktusok vannak jelen. Más országokban is látok éles konfliktusokat, például a mai Olaszországban vagy Spanyolországban, minden hasonló politikai szerkezetű országban jellemzőek ezek. Ugyanakkor a megfigyelési és külügyi tapasztalataim mások. Ha a magyar politikusok elhagyják az országhatárt, igenis együtt tudnak működni. Úgy látom, a kormány volt az, ami még nem tanulta meg, mit kell tenni. Az EU-ban úgy születnek döntések, hogy a Bizottság javasol valamit, ez a parlament elé kerül, gyakran párhuzamosan a Tanács elé, itt vannak jelen a tagállamok. Tudok öt vagy hat olyan nemzetpolitikailag stratégiai jellegű ügyet, melyben a huszonnégy képviselő, vagy legalábbis a brüsszeli, strasbourgi munkában rendszeresen részt vevők, össze tudtak fogni. Olyannyira, hogy el is érték, amit akartak. Mikor a parlament elfogad egy határozatot, a javaslat átkerül a Tanácshoz. Itt a javaslat nem tudta elérni azt az eredményt, amit mi a parlamentben.

– Az európai parlamenti megfigyelőknek, leendő képviselőknek könnyű dolguk van, feladatuk, hogy az Európai Parlament ügyeivel foglalkozzanak.

Szavaiból ilyen szempontból csak az a tendencia rajzolódik ki, hogy ezentúl a mindenkori magyar kormánynak tökéletesen felkészültnek kell lennie uniós ügyekben is.

- Ez így van, de a mi helyzetünk nem könnyebb, csak jobban fel vagyunk készülve, hisz a kormány mögött több száz fős állami apparátus áll. Nekem maximum egy szakértőm ül itt Budapesten, akit adott esetben meg tudok kérni, hogy nézzen utána dolgoknak. Egy köztisztviselői rendszer döntéshozataláig rengeteg idő telik el, és rengeteg felmerülő kérdést kell tisztázni. Nekem semmit nem kell megkérdeznem, a saját fejemre hagyatkozom, a saját információimra, tudásomra, képességeimre. Ekkor odamegyek, és azt mondom: igenis, hogy a kishatárforgalomnál fontos, hogy ne csak ötven kilométeres sávban engedélyezzék az átkelőt, mondjuk Vajdaság és Magyarország, Kárpátalja és Magyarország közt, hanem ha abból kilóg egy-két magyar település, vegyék figyelembe az etnikai határokat. Ezt én mindenfajta szakértői anyag nélkül tudom. Egy kormány nehezebben cselekszik, ezért megértőbb is vagyok vele. Nem a kormány és ellenzék közt van az ellentét, mert mi, képviselők, együttműködünk.

- *Nemrég nagy vihart kavart Európában és Magyarországon az indítvány, hogy egykor kommunista posztot betöltők ne vállalhassanak pozíciót az EU-ban. Sokan ezt tipikus kelet-európai belp problémának tekintették. Szüksége van-e ilyen típusú vitára az uniónak?*

- Arra szükség van, hogy a kibővült Európa szembenézzen múltjával. Ez megtörtént a náciizmus után Németországban, Spanyolországban a kiegyezés után. Úgy érzem, ez nem belpolitikai kérdés európai szintre való bevitele, a kezdeményezés sem innen jött, mint ahogy ezt egyes vádak tartották, hanem az unióból. Fölvetődött: hol van ennek az időszerűsége egyáltalán? Az EU jelenlegi tagországai, politikusan most először szembesülnek azzal, hogy a kommunista titkosszolgálat egykori vezető alkalmazottai esetleg európai funkcionáriusok lesznek.

- *Amikor a volt kommunista országok csatlakozására igent mondtak, nyilvánvalóan a múlttal is számoltak.*

- Lehet, hogy számoltak, de a téma most aktuális, amikor vezető tisztségekre jelölik a biztosokat. Az antikommunizmus Európának legalább olyan alapértéke, mint az antifasizmus. Ez bennünket is összeköt. Talán épp a magyar belpolitikai sajátosságokat tükrözi, hogy egyetlen ország sem reagált idegesen, Magyarországot kivéve. Mindenhol természetesnek vették, hogy a kommunista múlt felszámolásának része, hogy szembenézünk a kommunizmus áldozataival, az

ezzel kapcsolatos információkat múzeumokba, levéltárakba gyűjtjük, dokumentációs központot állítunk föl, emlénapot rendezünk a kommunizmus áldozatainak. Ebből csak Magyarországon lett vihar, talán az itteni vevőkészülék volt rossz. Van valami ideges érzékenység a magyar belpolitikában.

– Orbán Viktor kijelentése volt, hogy kicsit több érv szól a csatlakozás mellett, mint ellene. Nem félő-e, hogy ez a kissé határozatlan álláspont visszaüt majd az európai parlamenti választások során?

– A kérdés, hogy az ország csatlakozzon-e az Európai Unióhoz, eldőlt. Nem az a kérdés, hogy szólnak-e mellette érvek, ezt a magyar szavazók eldöntötték. A magyar polgárok felnőttként való kezelése azt jelenti, hogy elmondtuk az összes következményt, és nem csak a jó elemeket hangsúlyoztuk. A mi sikerünk éppen abban van, hogy annak ellenére sikerült sok ember támogatását megnyerni, hogy tudjuk, a csatlakozásnak, különösen az első időszakban, nehézségei lesznek. Nem a Kánaán köszönt be, továbbra is itt maradunk, továbbra is a saját problémáinkat kell megoldanunk. Ez hitelesebb politika annál, mintha valaki, amíg meg kell győzni az embereket, csak a pozitívumokat mondja, majd a döntés után hozza elő a többi. Én politikusként tizenöt éve elkötelezett híve vagyok a csatlakozásnak, különböző pozíciókban rengeteget dolgoztam ezért. Saját politikai felelősségemben azonban nem vállalom, hogy félrevezessem az embereket. Reális képet kell adni, mert úgy lehet reális döntést hozni, és Magyarország helyesen döntött, hogy ezt az irányt választotta. Ha hiszünk abban, hogy az uniós csatlakozás tulajdonképpen azon múlik, hogy az itt élő emberek mennyire készülnek fel, akkor nem lefegyverezni kell őket azzal, hogy minden jó lesz, jön a sült galamb, és neked a kisujjadat sem kell mozdítanod. Meg kell mondani az embereknek, hogy igenis nehéz lesz, majdnem akkora kihívás, mint maga a rendszerváltozás. Vannak nyertesei és vesztesei, mindenki érzi az előnyeit, nagyon sokan a hátrányait is, de a saját sikeredért neked is sokat kell tenned.

VITANAP AZ EURÓPAI UNIÓRÓL

Vezérszónoki felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Megfelelően felkészült-e Magyarország az Európai Unióhoz történő csatlakozásra?” című vitában, 2004. május 12.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt államtitkár hölgyek és urak! Tisztelt Országgyűlés! A Fidesz kezdeményezte azt a vitanapot, amelynek most részesei vagyunk, és azt gondolom, már az eddig

elhangzottak alapján is érdemes volt ezt megtenni. Hiszen annak ellenére, hogy Magyarország már néhány napja az Európai Uniónak a tagja, és hosszú ideje tart az ezzel kapcsolatos gondolkodás, itt, a parlamentben viszonylag ritkán volt alkalom arra, hogy az európai ügyekről összefoglalóan tudjunk beszélni.

Én egyetértek azokkal az előttem szólókkal, akik arról beszéltek, hogy nem a múltból kell beszélni, nem a múltból, hanem a jelenről és a jövőről. Ezzel egyben tulajdonképpen azoknak a magyar polgároknak a véleményét is tükrözzük és annak teszünk eleget, amit nap mint nap hallhatunk az európai uniós csatlakozás kapcsán.

Éppen ezért is sajnálom, hogy a külügyminiszter úr elhagyta a termet, már csak azért is, mert ő egyébként egyben az MSZP európai parlamenti listájának a vezetője is [*Dr. Szanyi Tibor: Kormányülésen van!*], hiszen a jövőről beszélünk, az európai uniós Magyarországnak a jövőjéről beszélünk. És hadd ragadjam meg az alkalmat, hogy üdvözljek egy másik listavezetőt, Schmitt Pál urat, aki itt ül a szakértői páholyban. [*Taps a Fidesz soraiban.*]

Tisztelt Országgyűlés! Azért is fontos lenne, hogy a kormány tagjai jelen legyenek az ülésen – és sajnos, miniszterek nem maradtak a teremben –, hiszen a Fidesznek van néhány konkrét javaslata a jövőre vonatkozóan. Én magam most itt nem kívánok vitatkozni azokkal a múltba vonatkozó tétélekkel, amelyeket itt erről a helyről Kovács László is megfogalmazott, inkább azokkal az államtitkárokkal értenék egyet és azoknak a gondolkodását vinném tovább, akik arról beszéltek, hogy valóban kész helyzet van, Magyarország néhány napja az Európai Uniónak a tagja, és az európai uniós tagságból számos feladat következik, hiszen mi, magyarok, itt, Magyarországon fogjuk megélni az ezzel kapcsolatos lépéseket.

Hadd kezdjem a helyzet leírásával – és mondom, ismét nem keresek felelősöket ebben a tekintetben, szemben Kovács Lászlóval, aki úgy gondolja, hogy két év után is csak mindenért az előző kormány a felelős. Magyarország mára olyan helyzetbe jutott, hogy nincsen világos gazdaságpolitikája, nem kiszámítható az az irány, amerre halad, jelentős bizonytalanság van gazdasági életében. És ezt nem elsősorban én mondom, és nem a Fidesz mondja, hanem azok a különböző jelentések, amelyeket Magyarországról olvashatunk. Osztom azt a véleményt, hogy nem kell minden tekintetben elhinnünk ezeket az adatokat, azonban ezek tendenciózusan és egyértelműen arrafelé mutatnak, hogy az ország helyzete nem minden tekintetben felel meg az elvárásoknak, és az uniós csatlakozást, ennek az indulását

nem olyan helyzetből fogadjuk, ahonnan igazából szeretnénk volna látni hosszú ideje.

Hadd idézzek néhány ilyen gazdaságkutató intézeti jelentést. Az egyik az a lausanne-i, nem régi gazdaságkutató jelentés, a múlt héten jelentek meg erről híradások a magyar sajtóban: a tavalyi 34. helyről Magyarország a 42. helyre csúszott a versenyképességi világranglistán. Az imént Vastagh Pál képviselőtársunk beszélt arról, hogy a versenyképesség mennyire fontos – én is így gondolom. Azonban ez a visszaesés példátlanul mondható egyik évről a másikra a különböző országok tekintetében, és olyan országok is elének kerültek ebben a rangsorban, amelyek korábban még mögöttünk voltak, és például olyan országok is, amelyekkel együtt csatlakoztunk az Európai Unióhoz, mint Szlovákia. De egy másikat, egy német banknak, a DekaBanknak a márciusi elemzését is hadd idézzem, amely akkor azt mondta, hogy Magyarország nem tartozik az európai uniós csatlakozásra készen állónak tekinthető kelet- és közép-európai tagjelöltek közé.

Én emlékszem, tisztelt képviselőtársaim, hogy néhány évvel ezelőtt Magyarországot még mindenhol az első helyen említették, és sajnos a költségvetési hiányt, az inflációt és még nagyon sok más gazdasági adatot idézhetnénk arra vonatkozóan, hogy Magyarország helyzete ma nem megfelelő. Ez a helyzet, Magyarország ilyen módon csatlakozott az Európai Unióhoz.

Ezen a helyzeten úgy lehetne változtatni – hiszen a kormány tehet annak érdekében, hogy ez az állapot megváltozzon –, hogy őszintén, világos beszéddel és világos céloknak a kitűzésével megpróbáljuk leküzdeni azokat a problémákat és akadályokat, amelyek jelen pillanatban Magyarország előtt tornyosulnak.

Az első kérdés, amit a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség a maga részéről alapvető fontosságúnak tart, és az őszinte beszéd kategóriájába tartozik, hogy mi a helyzet Magyarország és az Európai Unió közötti elszámolás, ennek az egyensúlya és az egyenlege tekintetében. Hiszen éveken keresztül búvópatakként jött elő mindig az a kérdés, amely arról szólt, hogy Magyarország az Európai Unióval való viszonylatában az első években – hiszen itt az első évekről van szó – válhat-e befizető országgá, tehát előfordulhat-e az a helyzet, akár csak rövid időre is, hogy Magyarország több pénzt fizet be az Európai Unió kasszájába, mint amennyit onnan kapott. És itt is erős hajlam lenne bennem, hogy beszéljek a tárgyalásokról és azok eredményéről, és hogy itt milyen tévutat sikerült járni ebben a tekintetben, de nem

szeretnék erről most beszélni, hiszen valóban a jövőre vonatkozóan kell erről beszélni.

Nemrégiben az egyik újságban megszellőztették, hogy a kormány a napokban tárgyalta, egy egyébként huszonöt évre titkosított dokumentum lett az eredménye ennek a tárgyalásnak, mégpedig magáról arról a veszélyről, hogy Magyarország nettó befizető lehet, és hogy ezzel kapcsolatban mit lehetne tenni. Én elsősorban is azt szeretném kérni a kormánytól, hogy hozzák nyilvánosságra a kormánynak azokat a számításait, amelyek az Európai Unióval kapcsolatos elszámolások tekintetében, akár a nettó többlet, akár a nettó hiány tekintetében világos adatokkal szolgálnak.

Ha a kormánynak vannak ilyen számításai, ne titkolja azt el huszonöt esztendőre a magyar közvélemény elől! Tehát magával a ténnyel, hogy Magyarország és az Európai Unió közötti viszony pénzügyi egyenlege az első időszakban mekkora lesz ezzel kapcsolatban a magyar állampolgárok, a magyar polgárok, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség, és gondolom, a parlamentnek minden másik pártja is világosan szeretne látni, hiszen a cselekvési program ebből következik.

Tisztelt Országgyűlés! Kedves képviselőtársaim! A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség úgy látja, hogy rengeteg teendő van az európai uniós csatlakozás tekintetében. Mivel a kormánynak van meg a lehetősége, joga, apparátusa és esélye, hogy ezeket a lépéseket megtegye, ezért kéréseinket, javaslatainkat a kormányhoz címezzük. Tíz pontban foglaltuk össze azokat a javaslatokat és azokat a kéréseket, amelyeket a magyar állampolgárokkal való találkozóik során önök felé szeretnénk megfogalmazni, és ezekre szeretnénk választ kapni, nyilván az egyes kérdések tekintetében különböző időintervallumokon belül.

Elsőként: szeretnénk kérni és felhívni a kormányzatot arra, hogy az uniós források mindenki számára hozzáférhetőek legyenek, az elosztás pártosságának a gyanúja még csak fel se vetődhessen ebben a tekintetben, és ne fűződjön semmiféle kétség a pályázatok elbírálásának a függetlenségéhez. Tehát biztosítsanak számunkra garanciát arra, hogy nem ismétlődhet meg az, ami a május 1-jei csatlakozási ünnepségek kapcsán megtörtént, hogy kimutathatóan és kiszámíthatóan a szocialista és kormánypárti önkormányzatok nagyobb összegeket és támogatásokat kaptak arra, hogy a május 1-jei ünnepségeket megtartsák. Nemrégiben az ezzel kapcsolatos adatokat is nyilvánosságra hoztuk. *[Herczog Edit: Aki nem pályázik, az nem nyer!]* Azt

gondolom, hogy az elfogultságnak az ilyen típusú, jelen pillanatban csak szimbolikus jelei ne vezessék senki gondolkodását se abba az irányba, és különösen ne az Európai Uniót, hogy valamifajta korrupció lengi körül az európai uniós források elosztását. Tehát első kérdésünk az, hogy a pártatlanságot és az elosztó szervezetek pártatlanságát, az odaítélő szervezetek pártatlanságát ebben a tekintetben biztosítsák, ne lehessen korrupciógyanút megfogalmazni. Ez az ország hírének is árt.

Második kérdésünk: a kormány segítse a gazdákat és a vállalkozókat annak érdekében, hogy az uniós csatlakozással kapcsolatos nehézségeket áthidalják, a csatlakozás nyerteseivé válhassanak. Vagyis a kormány hagyjon fel a megszorítócsomagokkal, és kérjük, hogy dolgozzanak ki egy olyan versenyképességi programot, amely a magyar gazdák és a vállalkozók számára esélyt nyújt az uniós csatlakozásban való részvételre, arra, hogy ezek a gazdasági egységek, a kis- és középvállalkozások, valamint a magyar gazdák ezt át tudják vészelni. Tehát nem arra van szükség, amit gyakran hallunk ma a kormánytól – egyenesen a miniszterelnök úrtól is –, hogy több tízezer magyar gazdának kell tönkremennie ahhoz, hogy az európai uniós csatlakozás sikeres legyen a mezőgazdaságban Magyarországon, hanem arról van szó, hogy hogyan lehet ezeket a gazdákat segíteni.

Harmadik: haladéktalanul tegye rendbe a kormány az Európai Unióban érvényesítendő magyar álláspont kidolgozásának a menetét. Jelen pillanatban úgy léptünk be az Európai Unióba, hogy a magyar közigazgatásnak az Európai Unióval foglalkozó két pozíciója, vagyis a brüsszeli magyar EU-misszió vezetői pozíciója, illetőleg a Magyarországon az integrációt koordináló tárca nélküli miniszter helye üres. Ez úgy történt meg, tisztelt képviselőtársaim, hogy már hónapokkal előbb lehetett tudni – hiszen velem Kovács László külügyminiszter úr február elején közölte azt, hogy Balázs Péter és Juhász Endre távozik a posztjáról –, hogy ezek a pozíciók üresek. Magyarország úgy lép az Európai Unióba, hogy ez a két, európai integrációval kapcsolatos koordinációs pozíció nincsen betöltve. Nem hiszem, hogy ezt bármelyik ország megengedhetné magának. Egyébként azt is tudni kell, hogy egy más misszióvezetőnél, egy diplomatánál, nagykövethetnél a helyettesítés rendszere nem olyan szigorú, mint az Európai Unióban, de a COREPER-ben, a Tanácsban, ahol a magyar álláspontokat a kormány képviseli, nagyon szigorú eljárási rendszerben lehet csak helyettesíteni a nagykövetet. Tehát az ezzel kapcsolatos rossz jel arra nézve is intő jel, hogy a magyar államigazgatás tekintetében is sok a rendbetennivaló. Uniós ügyekben nagyon gyakran mi, az Európai

Parlamentben működő megfigyelők, majd pedig most már képviselők azt láttuk, hogy sok mindent elértünk az Európai Parlamentben, és a Tanács szintjén, ahol a kormánynak lett volna felelőssége, nem születtek meg időben a szükséges döntések, nem tették meg az azzal kapcsolatos lépéseket. Ez azért is fontos, mert fel kell vennie a magyar államigazgatásnak az európai uniós döntéshozatal ütemét, mert ha ez nem történik meg, az nagyon káros lehet az ország számára.

Negyedszer: sürgősen változtatni kell az európai uniós posztokon történő kinevezések eddigi gyakorlatán. A legfontosabb pozíciók tekintetében semmiféle egyeztetés nem volt a parlamenti pártok között, és a Bizottságba magas tisztségre jelölt személyek, valamint a Régiók Bizottságába és a gazdasági, szociális bizottságba jelölt személyek tekintetében is a kormány lényegében egyoldalúan döntött. Magyarországnak alapvető érdeke, hogy az európai uniós posztokra olyan személyek kerüljenek, akik hozzáértők és megfelelő támogatással bírnak, értik az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusát; és érdekünk, hogy pályázatok útján is minél több közép- és felső vezetői pozíciót sikerüljön megszerezni, hiszen ebben a tekintetben verseny van az egyes most jelölt országok között is. Ennek érdekében is nagyon sokat kell tenni.

Ötödször: nemrégiben olvastuk az újságban, hogy a kormány tárgyalta arról, melyek lesznek azok a csoportok, amelyeket a csatlakozás hátrányosan érint. Valóban lesznek ilyen csoportok, várható, hogy ilyen csoportok legyenek. Szeretnénk kérni a kormányt, hogy az ezzel kapcsolatos tárgyalásainak az eredményét hozza nyilvánosságra. Nem a Fidesz akarja ezt tudni, hanem azok a rétegek, amelyeket ez érint. Az ő megsegítésükre, vagyis azok számára, akiknek ez az európai uniós lehetőség nem pozitívumot jelent, hanem adott esetben visszaesést vagy a jelenlegi helyzetük konzerválását, az ő számukra felzárkóztatási, segítő programokat kell indítani. A reménytelenül leszakadók megsegítése alapvető fontosságú feladat.

Hatodszor: szeretnénk azt látni, hogy a kormány világos gazdaságpolitikai célokat tűz ki, hiszen a mai bizonytalanság, a mai nehéz gazdasági helyzet és a rossz gazdasági mutatók egyértelműen abból következnek, hogy ezek a világosan kitűzött célok hiányoznak, és az Európai Unió különböző intézményei is hiányolják ezeket a célokat. Éppen a mai nap dönt az Európai Bizottság azzal kapcsolatban és bírálja el Magyarországot, hogy mennyiben felelt meg a maastrichti kritériumok időarányos teljesítésének. Világos módon kellene végre beszélni arról is, és nem lebegtetni, hogy Magyarország mikor kívánja

bevezetni az eurót. Ez egyébként világos gazdaságpolitikai perspektívák esetén lehetséges.

Hetedszer: dolgozzon ki a kormány egy olyan programot, amely a bérek uniós felzárkóztatására vonatkozik. Ez ugyanis feltétele, hogy a bérekben ne legyen nagy eltérés, és építsen a magyar kormány a képzettségre, a szaktudásra, és biztosítsa az ehhez szükséges javadalmaztatást. Enélkül ugyanis a magyar polgárok kevésbé érezhetik magukat uniós polgároknak. Ehhez az első lépést még az előző kormány a minimálbér jelentős felemelésével megteremtette, ezt a programot tovább kell folytatni.

Nyolcadszor: azt szeretnénk kérni a kormánytól, hogy a munkaerő-áramlás témájában mindent kövessen el a magyarokat sújtó korlátozások mielőbbi felszámolása érdekében, és szenteljünk egyidejűleg figyelmet annak a kérdésnek is – és tudjuk, hogy a szocialisták ebben a tekintetben különösen érzékenyek –, hogy a Kelet- és Közép-Európából potenciálisan Magyarországra irányuló munkavállalók jelentenek-e bármifajta veszélyt Magyarország munkaerőpiacára. Az ezzel kapcsolatos konkrét szakmai vizsgálatok elvégzésére van szükség, és ennek a kérdésnek a kezelésére mindenképpen oda kell figyelni.

A pártok pedig a saját pártkapcsolataikon keresztül hassanak oda az egyes országokra, hogy a magyar munkaerővel szembeni korlátozásokat lehetőleg minél előbb megszüntessék. Ebben a tekintetben kis késéssel, de a kormány is lépett, azonban a kétoldalú tárgyalások elmaradtak. Hadd emeljem ki, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége nagyon aktívan közreműködik ennek a problémának a megoldásában, csak azt szeretnénk látni, ha azok az országok, ahol liberális miniszterelnökök vannak, Belgium és Dánia, elhárítanák azokat a szigorú és nagyon magas követelményeket és korlátokat, amelyeket a magyar munkaerővel szemben állítanak. Ekkor lesz hiteles igazából a liberális hang, mert azon országokban, amelyeket Kovács László is felsorolt – Írország, Nagy-Britannia és Svédország –, csak konzervatív és baloldali kormányvezetés van; tehát a liberálisok tehetnek ebben a tekintetben sokat a saját miniszterelnökeik révén is, hogy ezekben az országokban is megszűnjenek a korlátozások.

Tisztelt Országgyűlés! Kilencedszer: nagyon fontosnak tartjuk – erről beszélt a miniszter úr is, bár inkább támogatólag –, hogy vegye végre komolyan a kormány az uniós tagságról való tájékoztatást, hagyjon fel a pénzpocsékoló, általános és semmitmondó információs kampánnyal, és adjon tájékoztatást mindazoknak, akiknek szükségük van erre. Hozzáteszem – és itt valószínűleg félreértés lehet, hiszen

Kovács László valószínűleg az általános tájékoztatásról beszélt –, régen túl vagyunk azon, hogy általános tájékoztatásra van szükség. A magyar polgároknak nem azt kell tudniuk, hogy a Tanács és a Bizottság, valamint az Európai Parlament között milyen a viszony, bár hogy lássák a magyar politikusok tevékenységét, ez a dolog sem árt; hanem arra van szükségük, hogy a saját tevékenységük folytatásához szükséges európai uniós információk célzottan elérkezzenek hozzájuk – tehát a méhészekhez a méhészettel kapcsolatos információk.

Ez nehéz dolog, hiszen az imént a külügyminiszter úr is búza-kvótáról beszélt, holott amikor illet egy ellenzéki képviselő korábban a parlamentben bármikor megfogalmazott, Szanyi Tibor földművelésügyi államtitkár úr rögtön fölállt, és kioktatta, hogy a búzában nincsen kvóta, tehát ebben a tekintetben a külügyminiszter úr tévedett. Tehát a célzott információk eljuttatása bizonyos termelők számára alapvető fontosságú, a politikusoknak pedig a döntéseikhez kell tudniuk – hogy helyes döntéseket tudjanak hozni –, hogy valójában mik az Európai Unió alapvető szabályai.

Tisztelt Országgyűlés! Tizedszer, de nem utolsósorban alapvető fontosságúnak tartjuk azt, hogy a kormány dolgozzon ki programcsomagot a határon túl élő magyarok megváltozott helyzetének a kezelésére, hiszen az európai uniós tagság minden határon túl élő magyar csoport számára új helyzetet teremt. Azoknak is új helyzetet teremt, akik a schengeni határokon túlra kerültek, azoknak is, akik pedig az Európai Unión belülre kerültek. Ezeket a kérdéseket világosan tisztázni kell, ebben az új helyzetben erre megfelelő programra van szükség.

Tisztelt Kormány! Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt képviselőtársaim! Az európai uniós csatlakozás nemzeti ügy. Ezeknek a pontoknak a teljesítésében és végrehajtásában és az Európai Unióhoz szükséges más fontos kérdésekben a Fidesz felajánlja támogatását és segítségét annak érdekében, hogy a kormány megfelelően és úgy tudja végezni a munkáját, hogy a magyar polgárok valóban úgy gondolhassák majd néhány év múlva és a történelemkönyvekbe úgy kerülhessen be, hogy az uniós csatlakozás számunkra sikeres volt, ennek a veszteségei elhanyagolható mértékűek voltak, és a győztesei, a nyertesei pedig nagyszámúak. Ez egy közös nemzeti munka, ehhez a Fidesz a maga támogatását a maga részéről biztosítja. Kérjük ezeknek a pontoknak a teljesítését.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzéki padsorokban.]*

MEGJELENT DR. SZÁJER JÓZSEF „EURÓPA” CÍMŰ KÖNYVE

T. É., Cyberpress.sopron.hu közéleti magazin, 2004. június 11.

Budapest után Sopronban is bemutatták Szájer József ünnepi könyvhétre megjelent, Európa című könyvét, amelynek Laky Zsuzsanna és Tapasztó Szabolcs a társszerzői.

A soproni Fő téri Cédrus Art Klubban tartott könyvbemutatón Szájer József, Sopron és környéke országgyűlési képviselője, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség európai parlamenti listájának jelöltje elmondta: a könyvbemutató arra is felhívja a figyelmet, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség valóban egy érdemi Európa-politika meghirdetésével igyekezett a választásokra felkészülni.

A 106 oldalas könyv rövid, gyorsan áttekinthető munka, amelyből az olvasó áttekintést kaphat az európai intézmények, az Európai Parlament működéséről.

Magyarországon rengeteg könyv foglalkozik tankönyvszerűen, alaposan, több száz oldalon az EU működésével. Dr. Szájer József célja az volt, hogy egy ismeretterjesztő jelleggel megírt, rövid, ugyanakkor politikai irányvonalaktól mentes, tájékoztató könyvet adjon az olvasó kezébe az Európai Unióról, az Európai Parlentről, az európai parlamenti választások szabályairól, a csatlakozási tárgyalási folyamatokról, illetve arról, hogy a magyar Alkotmány és a magyar alkotmányrendszer miként módosul az EU-csatlakozás következtében.

Valamennyi párt listája, továbbá a megfigyelői periódussal kapcsolatos tények is szerepelnek a könyvben.

A kiadvánnyal, amelyhez hasonló Magyarországon még nem jelent meg, a szerzők azt is szerették volna kifejezni, hogy a Fidesz az érdemi programok, az érdemi párbeszéd, az emberek tájékoztatásának a híve. A közérthető, olvasmányos stílusban megírt könyv azért is fontos, mert mint dr. Szájer József hangsúlyozta: az volt a tapasztalata, hogy az elmúlt esztendőkből, Magyarország uniós csatlakozására való készülődés alatt a kormány elmulasztotta azt a tájékoztatási kötelezettségét, ami ahhoz lett volna szükséges, hogy az emberek több területen pontosan és konkrétan tudják, hogy miről is döntenek mindannyian az európai parlamenti választáson.

Dr. Szájer József felhívta a figyelmet arra is, hogy a Fidesz elkészítette a „Csak együtt sikerülhet” címmel kiadott európai uniós programot, amelyet Martonyi János vezetésével a Szabad Európa Központ adott ki, és amely alkotmányos részeinek megírásában Szájer József szintén részt vállalt.

Dr. Szájer József szólt az európai parlamenti választásról, amelynek, mint kiemelte, a régióban különleges jelentősége van.

„Jómagam azt vállaltam, hogy megválasztásom esetén a nyugat-dunántúli régiót fogom képviselni az Európai Parlamentben. A Sopronhoz és tágabb térségéhez való kötődésem az elkövetkezendő időszakban nemhogy gyengülne, de éppen erősödik ezáltal. A Szent György u. 6. szám alatti Fidesz választókerületi iroda európai parlamenti képviselői irodaként is működik a jövőben.

Budapesten kívül az is egyedülálló az országban, hogy egy városból két képviselő is bejuthat az Európai Parlamentbe, hiszen a listán szerepel Járóka Livia, aki a Lungo Drom jelöltje, szintén soproni” – mondta az országgyűlési képviselő.

Az EP választási kampány eddigi eseményeit értékelve kijelentette: „A Fidesz a józan, az értelmes párbeszéd híve. Sopronban különösen fontos, hogy civilizált, európai módon folytassuk le a kampányt. Ezért elítélem, hogy minden eddigi etikai szabályzatot, minden korábbi egyezséget felrúgva, a szocialista párt teleplakátolta a várost olyan helyeken is, ahova az elmúlt 15 évben a pártok közötti, eddig működő egyetértés szerint soha nem ragasztottak plakátokat. Állampolgárok is panaszkodtak ebben az ügyben. Nem tartom helyesnek, hogy a háborús programok Sopronba is eljutottak.”

KIT LÁTNA SZÍVESEN A MAGYAR KORMÁNY AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG ÉLÉN? KI LESZ A MAGYAR BIZTOS? – ÍRÁSBELI KÉRDÉS

Dr. Szili Katalin
az Országgyűlés elnöke részére
Helyben

Tisztelt Elnök Asszony!

„Kit látna szívesen a magyar kormány az Európai Bizottságban? Ki lesz a magyar biztos?” címmel a Házszabály 91. paragrafusa alapján kérdést kívánok benyújtani Kovács László külügyminiszterhez.

Tisztelt Miniszter Úr!

Mindenki előtt ismert, hogy az európai politikában jelenleg a legfontosabb kérdés, hogy ki lesz az Európai Bizottság új elnöke. Szintén napirenden van az új összetételű Európai Bizottság magyar tagjának jelölése is. Minden korábbi ígélet ellenére, korábban a kormány nem egyeztetett az ellenzékkel a legfontosabb magyar uniós poszt (biztos) tekintetében. A főbiztos személyére vonatkozó magyar álláspontról sem kaptunk tájékoztatást az Országgyűlés érintett bizottságában.

Ugyanakkor felhívnám a miniszter úr figyelmét arra, hogy az európai parlamenti választások után a helyzet megváltozott. Azzal, hogy a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség megnyerte a választást, a magyar választók amellet tették le voksukat, hogy a Fidesz érdemben formálja a magyar európai politikát. Emellett arra is felhívnám a figyelmét, hogy az Európai Néppárt ismételten az Európai Parlament legnagyobb frakciója lett.

Amennyiben a kormány új biztost jelöl a következő ötéves ciklusra, úgy nemzeti konszenzus kell hogy övezzé az új jelölt személyét. Örömmel vennénk, ha ezúttal a kormány nem hagyná ki az ellenzéket az egyeztetésből.

Mikor kívánja a kormány az ellenzéket a főbiztos személyére vonatkozó kormányzati álláspontról tájékoztatni? Mikor kíván a kormány egyeztetést folytatni az ellenzékekkel a magyar biztos személyéről? Jelöl-e kormány új magyar biztost?

Várom megtisztelő válaszát.

Budapest, 2004. június 28.

Dr. Szájer József
Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

AZ EURÓPAI ALKOTMÁNY

2002–2004

AZ EURÓPAI KONVENT

EURÓPA JÖVŐJE ÉS A KONVENT EDDIGI MŰKÖDÉSE

*Megjelent: Parlamenti Európa-füzetek 1. Szerkesztette: Földeák Iván és Sinka László. Magyar Országgyűlés, Budapest, 2002.
150 –157. oldal*

Tisztelt hölgyek és urak!

Örülök neki, hogy nyilvános fórumon van lehetőség arra, hogy a konventben történekről beszéljünk, bár még nagyon kevés történt, csak most kezdjük a munkát. Ezért inkább arról beszélnék, hogy milyen lehetőségeket tartogat ez Magyarország számára.

Azzal szeretném kezdeni, hogy az, hogy az Európai Unió Konventje létrejött, hogy a laekení csúcs döntésének eredményeképpen létrehozta az Európai Tanács, ez nagyon jelentős lépés. Akár történelmi pillanatnak is nevezhetnénk, bár az ilyen jelzőket tartogathatnánk akár néhány évvel későbbre, amikor már a megfelelő távlat is meglesz ezeknek a nagy szavaknak a kimondásához. Abban az értelemben viszont mindenképpen történelmi, hogy valami új dolog kezdődik az unióban, valami szokatlan, valami olyasmi, amire idáig nem volt példa. Először fordul ugyanis elő, hogy nem diplomaták, nem kormányok képviselői ülnek le egymással Európa jövőjét meghatározó kérdésekről beszélgetni, vitatkozni, illetőleg alkudozni, hanem e célból egy kvázi parlamentnek tekinthető szervezet jött létre, amelyen belül ilyen módon az Európa jövőjét alakító vitába nagyon széles körben nagyon sokan beleszólhatnak. Ha hozzávesszük ehhez, hogy a konvent nem pusztán és nem kizárólagosan az azt létrehozó vagy alkotó tagok összessége, hanem mintegy szimbóluma a kontinens jövőjéről való diszkusszió folytatódásának és minőségileg más szakaszba kerülésének, akkor ezzel még egyet továbblépünk.

S ha ezt a kört még tovább szélesítjük és arra gondolunk, ami a konvent és az Európai Unió vezetői részéről is elhangzott, hogy egy úgynevezett civil konvent intézménye is bekapcsolható ebbe a körbe, akkor ez a kör még szélesebb.

Az első alkalomból, ülésből, melyen valamennyien, tagok és póttagok is részt vettünk Brüsszelben, nagyon nehéz következtetéseket

levonni arra vonatkozóan, hogy valójában mit fog teljesíteni a konvent. Nagyszabású célja természetesen az, hogy az Európa jövőjét meghatározó alapokat rakja le, s ezért valószínű, hogy messzire, nagyobb távra mutató és ható döntések is fognak születni. Ugyanakkor, ha csak a feladat meghatározásából indulunk ki, az már szűkebb annál, mint ami a konvent alapján kiadott koncepcióban megjelent, hiszen tulajdonképpen nem irányul másra, mint hogy a nizzai kissé izzasztó tapasztalatok után új távlatot nyit az unió előtt, a jövőjével kapcsolatos vita tekintetében. Ha pedig a lehetőségeket nézzük, a feladat nyilvánvalóan arra irányul, hogy ez a konvent megtegye a javaslatait Európa jövőjével, annak intézményrendszerével, alapjogaival, a polgárait érintő kérdésekkel kapcsolatban. Ma az is teljesen nyitott kérdés, hogy adott esetben ennek eredményeképp fog-e születni egy európai alkotmány, amely egy dokumentumban foglalja össze a munka eredményeit. Természetesen én, jogász lévén, szeretem a jogi-esztétikai szempontokat is, vagyis azt, hogy valamifajta egységes dokumentum is szülessen meg. Ha valaki ránéz az Európai Unió jogára, akkor látja, hogy az nagyobb dzsungel, mint a magyar jog volt a rendszerváltozás előtt. Emlékszem, akkoriban jó tanácsokat kaptunk külföldi, részben európai uniós jogi szakértőktől, hogy csökkentsük a túlszabályozást, ne legyenek olyan mélyen szabályozva különböző életviszonyok. Most a jogharmonizáció kapcsán szembesülünk azzal, hogy mekkora jogszabálytömeget kell átvennünk.

A konvent nyilván nem fog olyan feladatokat végezni, melyek arra irányulnának, hogy ezt a jogszabályanyagot az első betűtől az utolsóig áttekintse, erre az a 106 ember nem is lenne képes. Az, amire a konvent viszont felhatalmazást kapott, hogy ezt a folyamatot fölülről kezdje el áttekinteni. Ha a legmagasabb normák szintjén, adott esetben egy alkotmányos charta, egy alkotmányos dokumentum szintjén elkezd foglalkozni ezekkel a kérdésekkel, akkor ezeknek később az Európai Unió és minden európai ország jogrendszere révén valamilyen szinten, valamilyen formában később a végeken is, az alacsonyabb szintű szabályai tekintetében is lehet hatása. Nem tudjuk, hogy mi lesz ennek az eredménye. Azt viszont tudjuk, hogy már arról is nagyon komoly vita folyik, hogyan nevezzék ezt a dokumentumot. Legyen-e egyáltalán egy normatív erővel bíró dokumentum, s milyen tételeket tartalmazzon. Ebben sincsen közös cél. Ebben a lehetőségben benne van az, hogy egyfajta európai alkotmány születik. Sokan a megnyitóünnepségen is mondták, ez olyan, mint amikor Philadelphiában összegyűltek az alapító atyák. Ez a konvent annak az Amerikai Egyesült

Államokat megalapító Conventionnek az utóképe. Voltak olyanok is, akik ennek az ellenkezőjét mondták, hogy ez a fórum nem alkalmas arra, hogy bármilyen érdemi javaslatot tegyen. A két véglet közül melyik felé fog közelíteni az a megoldás, amit majd másfél év múlva ez a 106 ember – kiegészítve még plusz 106-tal, a póttagokkal – tud produkálni, ez a jövő zenéje. Egyelőre még az eljárási kérdések vitájánál tart a konvent.

Néhány szempont ahhoz, hogy mi lehet a része egy európai alkotmánynak. Talán kezdjük az egyszerűbb részénél, kezdjük az európai polgárok emberi jogi chartájának a megfogalmazásánál. Ebben az esetben könnyű helyzetben lehet a konvent, ha úgy dönt, hogy ezt alkotmányos szinten akarja megfogalmazni, hiszen egy emberjogi charta nemrégiben született és részévé is vált, ha nem is az unió normatív dokumentumainak, de részévé vált nyilatkozat formájában. Ezekről nem hiszem, hogy olyan nagyon nagy vita lenne a konvent keretein belül, hiszen ezek lényegében évszázadok alatt kikristályosodott alapjogokat rögzítő kérdések. Az emberi jogok kapcsán, Magyarországon és a világ más helyein is általában, ma már nem az érdemi kérdésekben folyik a vita, hanem elsősorban marginális jellegű jogoknak a kérdésében. Ezek a viták nyilván meg fognak ismétlődni, s itt is le fognak zajlani, de nem ez az a fő terület, ahol nagy viták várhatók. A nagy viták azon a területen várhatók – fogalmazhatunk úgy is, ahogy az unión belül sokan fogalmaznak –, amelyekbe Nizzában „beletörött a bicskája” a tizenötöknek. Az egész arról szólt, hogy az Európai Unió döntéshozási rendszerét valamilyen módon átszabják. Nagy a nyomás, hogy a föderális elemek megerősödjének az Európai Unió rendszerén belül. Ugyanakkor nyilván az egyes tagországok törekednek arra, hogy az ő szavuk hallható legyen, illetőleg ne váljon senki az Európai Unió másodrendű tagjává. A hatásköröket, a döntési mechanizmusokat illetően, abban, hogy ezek milyen elrendezésben legyenek, mennyire terjedhet ki a többségi döntéshozatal rendszere – ebben nagyon sok a nyitott kérdés jelen pillanatban, őszintén megmondom, a konvent kiváló eszköz arra, hogy ezekről a kérdésekről vitatkozzon, de az még a jövőben, az elkövetkező hónapok során dől el, hogy tud-e akkora erőt képviselni, hogy az Európai Unióban az e döntéshozói mechanizmusok tekintetében viszonylagosan kialakult status quót lényegesen, áttörésszerűen befolyásolja. A konvent nyilvánvalóan széles testület, s ott sokféle nézet elhangozhat ezekről a kérdésekről.

Azt várom, hogy erről lesznek a keményebb viták, és az elnök úrnak, Giscard d'Estaing-nek az az igénye, s azt szeretné, hogy első-

sorban konszenzuális döntések szülessenek a konventen belül. Ezt az igényét meglehetősen nehéz lesz tartani, ismervé azokat a különböző véleményeket, amelyek már megjelentek.

A következő, amiről beszélni szeretnék, az, hogy nekünk, magyaroknak mit jelent a konvent létrejötte. Ez az első olyan európai uniós intézmény, amelyben lényegében teljes jogú tagként veszünk részt, és ez talán nem is véletlen, hiszen az Európai Uniónak arról a jövőjéről szól ez a tanácskozás, amikor mi már a szervezet teljes jogú tagja leszünk. A konvent az első intézmény, ahol Magyarország gyakorlatilag egyenrangú félként vesz részt, nézeteinek meghallgatása, ezeknek a nyilvánossá tétele éppen olyan fontos lesz, mint ahogy mi hallgatunk másokra. Ezért nagyon fontos szempont a konvent működésénél is, s ezt Martonyi János külügyminiszter az első összejövetelen el is mondta, hogy mi valóban Európa jövőjéről akarunk beszélni, egyenrangú félként akarunk részt venni az Európa jövőjéről szóló döntésben. Itt mindenki a saját jogán ül, még az országok sem országokénti képviselőt jelentenek, mindenkinek, az oda delegált személyeknek saját lehetősége az, hogy milyen nézeteket képvisel. Természetes, hogy ezt nemzeti szinten mindenhol egyeztetik. Az is természetes, hogy vannak különböző kooperációk s különböző szempontok. Ilyen értelemben a magyar szempontok képviselője fontos lehet.

Egy dolgot emelnék ki, amivel Magyarország speciális ügyet is be tud vinni a konvent elé, nyilván a megfelelő szövetségek és konzultáció megteremtése mellett. Ez pedig a kisebbségi jogok kérdése, a nemzeti kisebbségek jogainak európai szintű garantálása. Meggyőződésem, hogy ez egy európai szintű kérdés, európai jellegű válaszok kellenek erre. Nem pusztán Magyarország problémája a határon túli kisebbségek ügye, más nemzetek számára is képviselhető dolog lehet. Fontos, hogy az emberi jogok katalógusában a kisebbségekkel foglalkozó jogok hangsúlyosan megjelenjenek.

Természetesen más szempontjai is lehetnek Magyarországnak. Ezek többnyire földrajzi elhelyezkedéséből, gazdaságának jellegéből, történelmi hagyományaiból, de leginkább az ország méretéből fakadnak, hiszen a döntési jogok elsősorban ehhez kapcsolódnak. Abban a vitában, mely az európai uniós döntések meghozatalában való részvételről szól, mely a többséget igénylő kérdések eldöntésében való részvételről szól, amely a föderalizmus és a kormányközi elemeknek a hangsúlyában jelenik meg, nyilván Magyarország olyan álláspontot képvisel, amely a közepes méretű országoknak megfelelő.

Nyilván itt sem tudjuk, hogyan fog alakulni a jövő és ezek a viták, de itt lehetnek olyan szempontok, amelyek számunkra fontosak. Fontos lehet annak a szempontnak az érvényesítése, hogy az unió vezetéséből az egyes tagországok valóban aktívan kivehessék a részüket, a döntéshozási mechanizmusok szolgálják azt, hogy részt lehessen venni. Ugyanakkor úgy vélem, az szintén fontos szempont Magyarország számára, hogy az unió döntései és működése hatékony és cselekvőképes legyen. Nem szabad a döntéshozási mechanizmus adott esetben speciális vonásai miatt Európát verseny- és döntésképtelenné tenni. Mi azért akarunk az Európai Unióhoz csatlakozni, és ez nyilván a bővítéshez kapcsolódó szempont is, mert azt szeretnék, hogy az Európai Unió világszinten és európai szinten is cselekvőképes legyen, megfelelő otthona legyen az európai polgároknak, őket meg tudja védeni, garantálni tudja számukra a lehetőségeket. Ebben a kollektív döntéshozatal helye a jövőben is meg fog maradni.

Az unió fejlődésének eddigi alakulását követve mindenki tudja, hogy az egy szerves fejlődési folyamat volt, s a konvent egy olyan lehetőséget nyit meg, amely segítségével ebben a szerves fejlődésben a szokásosnál egy kicsivel nagyobb ugrást lehet elérni. Nekem meggyőződésem, hogy ha a konvent sikerrel jár, akkor ez bevált formájává válhat az Európai Unió működtetésének, az unióval kapcsolatos kérdések tisztázásának. S ha legalább részleges sikereket tudunk aratni, abban az esetben ez egy, a jövőben is felhasználható fórum, munkamódszer, megközelítési forma lehet.

Magyarországon a konvent megalakulásának a napján közzétettem a saját e-mail címemet (amit sajnos nagyon kevés újság közölt le). Ily módon a magyar polgárokat szeretném bevonni ebbe a vitába, úgy, hogy minél többen hozzászólhassanak ehhez a vitához. Ez természetesen egy kicsi lépés ebben az irányban, néhány héten belül önálló honlapot is el kívánok indítani, amelyen a magyar polgárok tájékozódhatnak arról, hogy a konventnek mik a céljai, különböző dokumentumaiban mi szerepel. Ezeket magyar nyelven elolvashatják, s az észrevételeiket is közzétehetik. Ezzel azt a célt szeretném szolgálni, hogy az Európáról szóló vitába a magyar polgárok is be tudjanak kapcsolódni. Tanácsadóként szeretném felhasználni a magyar nyilvánosság lehetőségeit – vagyis ezeken a forrásokon keresztül tanácsokat szeretnék kapni az új Európa felépítésével kapcsolatban. Így lehet valójában civilé tenni ezt a folyamatot, hiszen a kormányközi egyezkedések és tárgyalások nélkülünk, zárt ajtók mögött folynak. (Ennek láttuk a hátrányait is, hiszen Nizzában csak egy mondatot kellett volna mondania

valakinek, hogy Magyarország is akkora méretű a lakosság számát tekintve, mint Portugália, Görögország vagy Belgium. Ez a mondat ott elmaradt, mert nem volt képviselőnk.) A magyar polgárok ilyen módon figyelemmel tudják kísérni a konventben végbemenő eseményeket, s beleláthatnak a munkába.

Ez azért is fontos, mert amikor Magyarországon várhatóan népszavazás lesz majd arról a kérdésről, hogy országunk csatlakozzon-e az Európai Unióhoz, akkor abban nemcsak a jelenlegi *acquis*, hanem a jövő is benne van, s ennek a jövőnek az alakításában ez a konvent aktívan részt vesz. Azt szeretném, ha ez valóban így lenne, s lehetőségünk nyílna rá, hogy az Európai Uniónak ebben a nagy vállalkozásában mi, magyarok már teljes jogú tagként vehessünk részt.

KÖSZÖNTŐ AZ EUKONVENT.HU-H

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Kedves barátaim!

Sok szeretettel köszöntöm mindannyiukat az EU-konvent honlapján.

Előjáróban hadd mondjam el, hogy e honlap létrehozásának ötlete az Európai Tanács 2001. decemberi laekeni ülése során fogant meg bennem. A tavaly decemberi tanácsülés egyik legjelentősebb eredménye az Európai Unió jövőjéről szóló Laekeni Nyilatkozat elfogadása és ezzel az Európai Unió jövőjéről szóló vita strukturált mederbe terelése, az Európai Konvent felállítása volt.

Az Európai Konvent alapvető célja, hogy áttekintse az Európai Unió jövőbeni fejlődésének kulcskérdéseit és irányait, és hogy megtalálja azokra a megfelelő válaszokat. Az Európai Konvent egy merőben új intézménye az Európai Unió intézményrendszerének. A konvent nemcsak fórumként szolgál a különböző kormányzati-, parlamenti- és más képviselők számára, hanem nyilvános ülései és mindenki által hozzáférhető dokumentumai révén a legszélesebb nyilvánosságot igyekszik biztosítani az európai kontinens lakói számára.

A konvent létrejöttével egy új fejezet kezdődött az unió történetében. Felállításával először fordul elő, hogy nem kormányok képviselői ülnek le egymással Európa jövőjét meghatározó kérdésekről beszélgetni, vitatkozni és alkudozni, hanem e célból erre egy alkotmányjogilag parlamentnek is tekinthető intézmény jön létre, amely teret biztosít arra, hogy az Európa jövőjét alakító vitában minél többen és minél szélesebb körben fejthessék ki elképzeléseiket és gondolataikat.

Mit jelent nekünk, magyaroknak az Európai Konvent felállítása? Nagyon sokat, a konvent egy igen jelentős lépés hazánk csatlakozási folyamatában, hiszen ez az első olyan európai uniós intézmény, amelyben mint tagjelöltek lényegében már teljes jogú tagként veszünk részt. Ez nem véletlen, hisz az Európai Uniónak arról a jövőjéről szól ez a tanácskozás, amikor már mi is a szervezet teljes jogú tagjai leszünk. A konvent az első intézmény, amelyben Magyarország gyakorlatilag egyenrangú és -rangú félként vesz részt.

Nem egyszerűen egy képviselői honlapról van szó, hanem az európai kontinens, az Európai Unió jövőjével foglalkozni kívánó oldalról. Ezért a maga nemében új és szerkezetében is egyedi megoldásokat tartalmaz. Mint az Európai Konvent egyik magyar tagja egyfajta eszköznek szánom, amelyen keresztül a magyar polgárok és különböző társadalmi szervezetek naprakész információkat szerezhetnek az Európai Konvent által végzett munkáról és az Európai Konvent terveiről. Céлом, hogy tájékoztatást biztosítsak az Európai Konvent működéséről, a honlap rendszeres tájékoztatást nyújtson az Európai Konvent eljárási rendjéről és jövőbeni munkaprogramjáról, és hogy hozzáférhetővé tegye az Európai Konventhez benyújtott dokumentumok és elképzelések lehetőleg minél nagyobb hányadát, lehetőség szerint minél nagyobb számban magyar nyelven.

Az eukonvent.hu honlap nemcsak információkat kíván nyújtani, hanem lehetőséget is biztosítani, melyen keresztül a magyar polgárok számára lehetővé válik, hogy hozzájárulhassanak az Európai Unió jövőjéről szóló vitához. A honlap biztosította fórumon keresztül lehetővé válik a különböző elképzelések és észrevételek megfogalmazása és ezeken keresztül az Európai Konvent munkájában való magyar részvétel is.

A KERESZTÉNYSÉGRE VALÓ HIVATKOZÁS AZ EURÓPAI UNIÓ ALKOTMÁNYOS SZERZŐDÉSÉBEN

Módosító javaslat az Európai Konventnek „A kereszténységre való hivatkozás az Európai Unió alkotmányos szerződésében” címmel, Brüsszel, 2003. január 31.

Az alkotmányos szerződés feladata, hogy a szabadság, az értékek és a felelősségvállalás unióját létrehozza. Európa erkölcsi gyökerei vallásos örökségéből is fakadnak. Mindezt a leendő alkotmányban el kell ismerni.

A keresztény gyökerekre való hivatkozás érdekében az alábbiakban megfogalmazott szöveg beillesztését javasoljuk az Európai Unió alkotmányába:

1.) Preambulum:

[Az Európai Unió tagállamai és állampolgárai] tudatában vannak történelmük, az egyetemes és oszthatatlan emberi méltóság értékeinek, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás, valamint Európa vallási és hitbéli örökségének.

2.) A vonatkozó cikkelyben:

Az unió értékeihez hozzátartoznak mindazok értékei, akik hisznek Istenben, mint az igazság, az igazságosság, a jó és a szép forrásában, valamint mindazoké, akik e hitet nem osztják, és eme egyetemes értékeket más forrásból eredeztetik.

A javaslat az EU Alapjogi Chartáját és a lengyel alkotmány megfelelő passzusait veszi alapul.

Szájer József, Joachim Wuermeling és mások (Európai Néppárt)
(Fordítás angolból)

AZ EURÓPAI KONVENT ELSŐ ÉVÉRŐL

*Napirend utáni felszólalás a Magyar Országgyűlésben
„Az EU Konventjében teendő feladatok” témában, 2003. február 4.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Egy esztendeje alakult meg az Európai Unió jövőjéről szóló konvent, amelynek már mi, magyar képviselők is teljes jogú tagjai vagyunk. Jómagam Vastagh Pállal együtt a Magyar Országgyűlést képviseljük ebben a testületben, és úgy gondolom, hogy egy év után célszerű néhány eseményről itt a parlamentben is beszámolni. Az integrációs bizottságban volt mód arra, hogy erről beszámoljunk; a magyar parlament nem tart olyan ülést, amelyet például a finn vagy más parlamentek, amelyek nagyon kötött mandátummal engedték el a tagjaikat az Európai Unió jövőjéről szóló konventbe, amely plenáris ülés keretében, alapos vita eredményeképpen vitatja meg ezeket a kérdéseket. Mi, magyar képviselők az elmúlt egy esztendőben lényegében minden területen hallattuk a hangunkat. Én most két olyan javaslatról szeretnék beszélni, amelyet a konventnek ezen a héten folytatódó ülésén szeretnék megtenni.

Az egyik javaslat arról szól, ami véleményem szerint hiányzik az Európai Uniónak a jelenlegi intézményrendszeréből, ez pedig az etnikai és nemzeti kisebbségeknek a jogait védő intézmény. Éppen

ezért a csütörtöki napon, amikor az Európai Unió Konventje a regionális kérdésekkel fog foglalkozni, javasolni fogom és írásban is betesztem azt a tervezetet, amely az Európai Unióban – a régiók tanácsának megfelelően, amely egy tanácsadó szerve az Európai Uniónak – egy etnikai és nemzeti kisebbségek tanácsának a felállítását javasolja. Míg a régiók tanácsában a különböző önkormányzati, regionális szervezetek vannak jelen, és az Európai Unió fontos döntéseiben vesznek részt észrevételeikkel, addig ehhez hasonlóan az etnikai és nemzeti kisebbségek tanácsába, azt szeretném, ha a különböző nemzeti kisebbségek kerülnének be; ilyen módon az Európai Unió intézményrendszerében nem csak a többségi nemzetek, nem csak a többségi társadalmak véleménye jelenne meg. Meggyőződésem, hogy ez szoros összefüggésben és egyetértésben van az Európai Unió létező elveivel. Én nagyon bízom abban, hogy ezt a javaslatot meghallgatják, még akkor is, ha tudjuk, hogy Európa különböző államaiban a kisebbségekkel való bánásmód az Európai Unió jelenlegi tagjai körében is nagyon változó, nagyon különbözőek azok a létező jogosítványok és intézményrendszerek, amelyek ennek a kérdésnek a kezelését érintik.

Magyarországnak, nekem, mint magyar képviselőnek, két okom is van arra, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzam. Az egyik az, hogy Magyarországon jelentős létszámú etnikai kisebbség, a roma kisebbség él, és európai szinten, Európa nagyon sok országában élnek romák még Magyarországon kívül is, nem beszélve a most jelölt országokról, amelyek hamarosan belépnek az Európai Unióba. E speciális népcsoport, etnikai csoport problémáinak a kezelésére nincs jelen pillanatban még hatékony érdekvédelmet képviselő szervezet sem. Éppen ezért ez az egyik ok.

A másik természetesen az, hogy Magyarországon is számos nemzeti kisebbség él, bár létszámukban ezek nem túl nagy létszámúak, ugyanakkor államalkotó tényezőnek tekintjük; az önkormányzati rendszer, amelyet erre felállítottunk, bár még sok gyermekbetegsége van, de lényegében erre épül. Ez természetesen összefügg azzal is, hogy Európában – Oroszország után, de az Európai Unióba belépő nemzetek körében a legnagyobb mértékben – Magyarországnak van a határokon túl élő legnagyobb létszámú kisebbsége.

Még egy javaslatot is előterjesztettem egy bajor képviselővel közösen az Európai Unió Konventjében, ez pedig arról szól, hogy a megszülető európai alkotmányban szerepeljen az egyházak szerepére való utalás, szerepeljen Európa szellemi, spirituális, hitbéli örökségének, gyökereinek a feltárására, illetőleg ennek a mai szerepére való

utalás, valamint a lengyel alkotmány passzusaiból következően egy olyan szöveg, amely Isten megjelenítését fogalmazza meg az Európai Unió alkotmányában a következőképpen, úgy, hogy ez senkinek az érdekét, véleményét és érzelmeit ne sértse. Idézem a lengyel alkotmányt, ezt szeretnénk betenni, és erre tettünk egy írásbeli javaslatot Wuermeling bajor képviselővel: „mindazok, akik hisznek Istenben mint az igazság, az igazságosság, a jó és a szép forrásában, valamint mindazok, akik e hitet nem osztják, és eme egyetemes értékeket más forrásokból eredeztetik.” Én arra kérném a Magyar Országgyűlést is, hogy ebbéli törekvésemben, hogy ezt a javaslatot megtegyem, illetőleg a későbbiek folyamán támogasson.

Megköszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps.]*

BESZÉD AZ EURÓPAI KONVENTBEN A KISEBBSÉGEKRŐL

Brüsszel, 2003. február 7.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

A téma, melyről beszélni szeretnék, szorosan kötődik az Európai Unió regionális dimenziójához, ugyanakkor túl is mutat azon: elvezet minket közös európai kísérletünk egy másik keresztmetszetéhez is.

Mély meggyőződésem, hogy az unió nemcsak a tagállamok unióját jelenti, hanem több nemzetét és közösségét is. Egyes nemzeteknek és etnikumoknak Európában nincsen saját országa. Egyes etnikai és nemzeti közösségek kisebbségben élnek, még akkor is, ha van anyanemzetük, anyaországuk.

A kontinens keleti és középső része, amely hamarosan csatlakozik az Európai Unióhoz, nagy létszámú nemzeti és etnikai közösségeket visz az Európai Unióba, köztük a roma kisebbség speciális és nehéz problémáit. A koppenhágai demokráciakritériumok világos irányelveket adnak a tagjelölt országoknak a nemzeti kisebbségi jogok biztosításáról. Az elmúlt évtized Jugoszláviában megmutatta, hogy milyen fontos a demokratikus út megtalálása az etnikai és nemzeti konfliktusok megszüntetésére.

Sajnos sem a jelenlegi EU-s intézményi rendszer, sem az *acquis communautaire*, sem az EU Alapjogi Chartája – amelyet hamarosan beépítünk a jövő európai alkotmányba – nem foglalkozik elégségesen az etnikai és nemzeti kisebbségek kérdéseivel. Az én hazám, Magyarország – mint sok más európai ország – több nemzeti kisebbséggel rendelkezik, és Magyarország rendelkezik a legnagyobb számú

(3,5 millió) határon túli kisebbséggel. Évekkel ezelőtt létrehoztunk egy kisebbségi intézményi rendszert Magyarországon.

A kisebbségek speciális helyzete Európában az Európai Unió intézményi rendszerében is kifejezésre kell hogy jusson. Ezért azt javaslom a konventnek, hogy fontolja meg egy nemzeti és etnikai kisebbségek bizottságának a felállítását, a már létező Gazdasági, Szociális és Regionális Bizottságok mintájára. Ez az új bizottság tanácsadói hatáskörrel kell rendelkezzen olyan területeken, amelyek a nemzeti és etnikai kisebbségek életével és érdekeivel szorosan összefüggnek. Ilyenek a kultúra, az oktatás, a határokon átnyúló együttműködés vagy a foglalkoztatáspolitikák.

Meggyőződésem, hogy a nemzeti és etnikai kisebbségek lényeges alkotóelemei a közös és egyesült Európának. Az Európai Uniónak tartósan szembe kell néznie a nemzeti kisebbségek helyzetének békés rendezésével, amely a demokratikus intézményeken keresztül valósulhat meg.

Hölgyeim és uraim, hamarosan részletes írásbeli javaslatomat is beterjesztem a konvent elé. Szeretném támogatásukat kérni ehhez a fontos, igazán európai javaslathoz, mely megerősíti egységünket a sokszínűségben.

(Fordítás angolból)

FELSZÓLALÁS AZ EURÓPAI KONVENTBEN AZ EURÓPAI SPIRITUÁLIS ÖRÖKSÉGRŐL ÉS A KISEBBSÉGEKRŐL

Brüsszel, 2003. február 27.

Szeretném kifejezni támogatásomat két nagyon fontos módosító csomaggal kapcsolatban.

Az első Európa spirituális örökségére, a második a nemzeti és etnikai kisebbségekre vonatkozik.

A spirituális hivatkozással kapcsolatban 16 másik képviselőtársammal közösen módosító indítványokat nyújtottam be. A javaslatunk értelmében egy további második bekezdést kellene fűzni a 2. cikkelyhez.

II. János Pál pápa a Giscard d'Estaing elnökhöz intézett üzenetében kifejtette, hogy mennyire fontos a közös Európa szempontjából a keresztény gyökerek megemlítése. Mi, európaiak, tisztában vagyunk vele, hogy a keresztény-zsidó kultúrkör a közös Európa gondolatának lényegi alapja. Enélkül ma nem beszélhetnénk az európai integrá-

cióról, továbbá a népek minden eddiginél szorosabb együttműködéséről az európai kontinensen.

Az általunk javasolt szöveget a lengyel alkotmány preambulumból kölcsönöztük. Az tudatosan nem említ egyetlen konkrét vallást vagy hitbéli meggyőződést sem, hanem kizárólag Istenről beszél, amely különböző vallások istenét egyaránt jelentheti. A kritikákkal ellentétben ez épphogy egy toleráns és diszkriminációmentes megfogalmazás, amely egyenlő mértékben tiszteletben tartja mindazokat, akik nem hisznek Istenben, és azokat, akik eltérő hitet vallanak.

Ezzel egyidejűleg ez a megszövegezés említést tesz az Európát összetartó nyilvánvaló spirituális gyökerekről. Sok tagjelölt ország számára ez roppant fontos üzenetet hordoz. A kommunista elnyomás alatt megannyi embernek a vallás volt az egyetlen kapocs, amely megmaradt a közös európai hagyatékból a vasfüggönyön túl.

(Fordítás angolból)

MÓDOSÍTÓ JAVASLAT AZ EURÓPAI KONVENTNEK A NEMZETI ÉS ETNIKAI KISEBBSÉGEK KÉPVISELETÉRE

Brüsszel, 2003. február 26.

Egyesülve a sokféleségben

Javaslat a nemzeti és etnikai kisebbségeknek az Európai Unió intézményrendszerében történő képviseletére, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának (CONEM) létrehozására

Bevezetés és érvek

Az EU Alapjogi Chartája deklarálja, hogy Európa népeinek kulturális és nyelvi sokszínűsége, továbbá hagyományai hozzájárulnak az unió közös alapértékeinek megőrzéséhez és fejlődéséhez. (Preambulum, 22. cikk)

A Charta és az EKSZ (az Európai Közösséget alapító Római Szerződés) értelmében tilos bármiféle diszkrimináció, így különösen az etnikai származáson vagy nyelven, nemzeti kisebbséghez tartozáson, vagyis általában véve az állampolgárságon alapuló megkülönböztetés. (Charta 21. cikk, EKSZ 13. cikk)

Ezen általános – és kiemelkedő jelentőségű – deklarációkon kívül azonban az Európai Unióban nem létezik a nemzeti kisebbségek védelmét szolgáló jelentősebb jogi vagy intézményi eszköz.

A koppenhágai kritériumok kötelezik a tagjelölt államokat a kisebbségi jogok betartására.

Az unió jelenlegi gyakorlatában szembetűnő az az ellentmondás, hogy egyrésztől számon kéri a kisebbségi jogok védelmét a tagjelölt országokon a koppenhágai kritériumok, az Európai Megállapodás és a Csatlakozási Partnerség keretében tett ajánlások alapján, másrésztől viszont nem rendelkezik semmilyen jogalappal ugyanezen intézkedések elfogadására a Közösségen belül.

A bővítés első fordulóját követően is hatályban maradó Európai Megállapodás fenntartja ezt a vitatott „kettős mércét”, annak ellenére, hogy a Charta rendelkezik a nemzeti kisebbségekhez tartozás alapján történő diszkrimináció tilalmáról.

A közelmúltban Rolf Ekéus nagykövet, az EBESZ kisebbségi főbiztosa felhívta a figyelmet a közösségi vívmányok és a tagjelöltek kisebbségvédelmi kötelezettségei közötti ellentmondásra. A főbiztos kifejtette abbéli jogos aggodalmát, hogy a csatlakozás a nemzeti kisebbségek védelmére irányuló hajlandóság csökkenésével járhat.

Nemzeti és etnikai kisebbségek, államisággal nem rendelkező őshonos népcsoportok nagy számban léteznek Európában, az EU tizenötök és a leendő tagállamok területén egyaránt.

Az EU-s csatlakozás küszöbén álló kelet-közép-európai régió nagyszámú nemzeti és etnikai kisebbséget visz majd az unióba, köztük a sajátos helyzetben lévő roma kisebbséget. A jugoszláviai események az elmúlt évtized során nyilvánvalóvá tették, hogy az etnikai és nemzeti kisebbségi konfliktusok demokratikus módon történő feloldása elengedhetetlen.

Az EU-nak számolnia kell a nemzeti és etnikai kisebbségek jelentős arányával, valamint azzal, hogy ezek többségének anyaállama a szomszédos országokban helyezkedik el.

A nemzetről, a nemzeti kisebbségekről és a nemzeti közösségekről jelenleg folyó teoretikus vitától függetlenül ennek a több millió embernek a léte vitathatatlan tény. A kisebbségekhez tartozó egyének rendelkeznek azzal a joggal, hogy önazonosságukat szabadon megválasszák és megvallják. Ennek érdekében az uniónak a leginkább érintettek egyetértésével olyan közös elveket kell kidolgoznia, amelyek segítségével megfelelő, EU-kompatibilis választ tud adni azon kérdésekre, amelyekkel ezen országok szembesülnek Európában. Azaz: hogyan őrizték meg eredeti identitásukat és nyelvüket?

A nemzeti és etnikai kisebbségek a közös és egyesült Európa szerves részei. Az EU-nak demokratikus intézményei révén végre szembe kell néznie az etnikai béke és együttműködés előmozdításának örökös problémájával.

A kisebbségek sajátos helyzetének meg kell jelennie az Európai Unió intézményi rendszerében is. Következésképpen javaslom, hogy a konvent fontolja meg a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának felállítását, a már létező Gazdasági, Szociális és Régiók Bizottsága mintájára.

Ennek az új bizottságnak tanácsadói kompetenciákkal kell rendelkeznie azokon a területeken, amelyek szorosan összefüggnek a nemzeti és etnikai kisebbségek életével és érdekeivel. Így különösen a kultúra, az oktatás, a határokon átvívelő együttműködés, a foglalkoztatáspolitikai területén stb.

A cél egész Európa számára ugyanaz: a stabilitás, a demokratikus biztonság és a béke előmozdítása. A kulturális sokszínűség nemcsak az Európai Uniót gazdagító nemzetek, nemzeti kisebbségek, nemzeti közösségek különböző kultúráit és néphagyományait jelenti, hanem előfeltétele az etnikai békének és a minden eddiginél szorosabb európai integrációnak is.

Összetétel és hatáskörök

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságában a tagállamokban élő nemzeti és etnikai kisebbségek, valamint őshonos népcsoportok jutnának képviselőnek. A nemzeti kisebbségek jelenléte az EU intézményrendszerében jogaik védelmének uniós szintű megerősítését szolgálná. Ez a szubszidiaritás, a partnerség és a szomszédság elvének új dimenzióját nyitná meg az Európai Unió döntéshozatalában.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának és a Régiók Bizottságának szoros együttműködése a helyi-regionális és az etnikai identitás dimenzióit is erősítené.

Az európai kisebbségek egy ilyen képviseleti tanácsadó intézmény felállításával új, jelentős szerephez jutnának. Ezáltal lehetővé válna a nemzeti és etnikai kisebbségek részvétele az EU intézményrendszerében, így biztosítva számukra, hogy képviselhessék sajátos érdekeiket és hallassák hangjukat, amely egyébként a kisebbségi helyzetük miatt lehetetlen lenne a többségi elvű Európai Parlamentben. Az európai parlamenti választókörizetek nagyságát figyelembe véve a nemzeti kisebbségek kizárólag e pozitív diszkrimináció segítségével juthatnának képviseleti lehetőséghez az EU intézményrendszerében.

A képviselők számáról és etnikai megoszlásáról a Tanács döntene egyhangú szavazással, az Európában élő őshonos kisebbségek statisztikai adatai alapján. A képviselőket a tagállamok kormányai jelölnék a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságába az adott tagállamokban élő kisebbségek tagjai közül.

A kisebbségek képviselőinek arányát a pozitív diszkrimináció elve alapján kellene eldönteni, biztosítva a jogot minden kisebbség számára, amely az adott országban legalább 15.000 taggal rendelkezik, hogy egy képviselőt delegáljon.

A képviselők száma minden további százezer fő után eggyel emelkedne a maximum ötfős felső határig, tiszteletben tartva a CONEM méretének kereteit. Figyelembe véve a 15 tagállamban és a 10 tagjelölt országban élő kisebbségek jelenlegi arányát, a bizottság tagjainak száma – durván számolva – nem haladná meg a 200-at.

Célszerű lenne a kisebbségi képviselők számának felső határát 250-ben meghatározni.

A többségi népek számára lehetőséget kell adni, hogy két-két képviselővel rendelkezzenek a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságában. (Egy nemzeti kisebbség, amelynek aránya egy adott országban meghaladja a 30 százalékot, nem tekinthető kisebbségnek a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságába küldendő képviselők számának vonatkozásában.)

A bizottság sajátosságát az adná, hogy a tagállamok nem méretük, hanem a kedvezményes elbánás elve alapján lennének képviselve.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának mandátuma négy évre szólna.

Eljárási rendje megegyezne a már létező két bizottságéval. (EKSZ 22, 143, 260, 261, 262, 264, 265. cikk)

Az EKSZ 13. cikke alapján konzultáció szükséges a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságával.

Az alábbi kompetenciák területén lenne szükséges a konzultáció az EKSZ cikkei alapján:

- 71. (közlekedési rendszerek);
- 128/2, 129. és 141/3. (foglalkoztatás);
- 137/1. h), i), j) és 137/3. (szociális politikák);
- 149. (kulturális sokszínűség, nyelvi jogok, oktatás);
- 150. (szakmai képzés);
- 151. (kultúra);
- 152. (közegészségügy);
- 154, 156. (transzeurópai hálózatok);
- 157. (ipar);
- 159, 161, 162. (szociális kohézió);
- 175. (környezetvédelem).

Szájer József
(Fordítás angolból)

FELSZÓLALÁS AZ EURÓPAI KONVENTBEN EURÓPA JÖVŐJÉRŐL I.

Brüsszel, 2003. március 22.

Elnök Úr! Tisztelt hölgyeim és uraim!

A XX. század megannyi szenvedést hozott Európa népei számára, azonban az utóbbi évtizedben a szabadság és a demokrácia győzedelmeskedett az elnyomás és a diktatúra fölött. Az új évszázad kihívása az, hogy Európa miként szervezhető át sikeresen, illetve az újraegyesített Európa hogyan nézzen szembe a XXI. század kihívásaival.

Meggyőződésem, hogy Európa előtt fényes jövő áll. Európa inkább egy gondolkodásmódot, értékközösséget jelent, nem pusztán egy földrajzi térséget. Az unió alapdokumentumai és jogszabályai ezen közös európai alapértékekre épülnek.

Európa életre hívásának oka nem más, nem több, és semmi esetre sem kevesebb, mint a háború bármely formájának elutasítása ezen a kontinensen. Európa születése világos üzenettel bír.

Európa egysége a békéről szól. Európának a második világháború lezárásával arra a kérdésre kellett választ találnia, hogy visszatér-e a nemzeti érdekek és befolyásolási övezetek rendszeréhez, ami végső soron a két világháborúhoz vezetett, vagy alkot valami újat – egy egyesült Európát.

Legyen szó akár Schengenről, a bővítésről vagy az euró hullámvölgyeiről, a kérdés ugyanaz marad: Európa stabilitása.

Milyenné kell válnia Európának?

Egy emberi léptékű, közös Európa. Egy Európa, amely a miénk. Amelyet minden állampolgár a magáénak érez, ahol a polgárok értik és támogatják a jogrendszert és az intézmények működését.

Egy felelősségteljes Európa, ahol a közös intézmények hatáskörei jól elkülöníthetők, továbbá egyértelmű feladatmegosztással és demokratikus felhatalmazással rendelkeznek.

Egy cselekvőképes Európa, amelyben az unió köteles hatékonyan működni.

Egy versenyképes Európa

A közös érdekek Európája. A világ azon része, ahol a 2000 év alatt felhalmozott tudás és tapasztalat összpontosul.

A nemzetek, nemzeti kisebbségek és régiók Európája. Ahol minden korábbinál szorosabb együttműködéssel az európai nemzetek identitása megőrizhető és tovább erősíthető. Európa ereje éppen a

sokszínűségében, a nyelvek, kultúrák és szokások különféleségében rejlik.

Európának ki kell bővülnie!

Európa jelenlegi formája a hidegháború logikáját tükrözi. A hidegháború végével azonban ez a mesterséges felosztás értelmét veszítette. Ahhoz, hogy Európa versenyképes legyen és szembe tudjon nézni a világ kihívásaival, vissza kell nyernie integritását.

Európának igazságosnak kell lennie. Ahhoz, hogy Európa stabilá váljon, olyan rendszerekre kell támaszkodnunk, amelyben minden egyes tagállam, legyen az kicsi vagy nagy, régi vagy új, egyenlőnek érzi magát. Minden egyes tagállam otthonaként tekinthessen Európára!

Európa nem lehet és nem is lesz olvasztótégely!

A kulturális sokszínűség mindig is az európai identitás alapja volt. Egyetlen ország politikai elitje sem tudott a nemzetek identitásának figyelmen kívül hagyásával közös Európa-képet alkotni. Európának a jövőben is gondosan meg kell őriznie az egyensúlyt a nemzeti önazonosság és az európai identitás között, amelyre mindig a változatosság lesz jellemző.

Hölgyeim és uraim!

A politika az alkotásról szól. Kreativitásunk abban a képességünkben rejlik, hogy tudunk álmodni. Az alkotás a dolgok elképzelésével kezdődik. A teremtés lehetősége az, ami a politikát vonzóvá és izgalmassá teszi. Néha létre kell hozni azt, aminek a részévé akarunk válni. A mi esetünkben ez az újjáegyesített Európa jövőjét jelenti. A politika szerepe, hogy valóra váltson egy álmot. A folyamat gyötrelmes ugyan, az álom azonban megvalósítható.

Egyetemi hallgatóként mertem nagyot álmodni: legyen vége a kommunizmusnak. 1990-ben, a kommunizmus összeomlásakor még mindig mertem nagyot álmodni: Magyarország és a többi ország csatlakozzon Európához. Azt mondják, a jövő nem olyasmi, amibe belépünk, hanem valami, amit mi magunk hozunk létre. Ezek az évek történelmi jelentőséggel bírnak Európa jövőjének magalkotásakor. Szeretném látni, hogy az álmom, az álmaink valóra válnak.

Köszönöm a figyelmet.

(Fordítás angolból)

ÍRÁSBAN BENYÚJTOTT HOZZÁSZÓLÁS AZ EURÓPAI KONVENTHEZ A KISEBBSÉGEK TISZTELETBEN TARTÁSÁRÓL

*Benyújtotta: Balázs Péter, Szájer József, Neil MacCormick,
Eckstein-Kovács Péter, Szent-Iványi István
Brüsszel, 2003. március 25.*

Az Európai Tanács 1993-as koppenhágai ülésén meghatározott bizonyos, a kelet-közép európai tagjelölt államok csatlakozásával kapcsolatos politikai kritériumokat: rendelkezniük kell „a demokráciát, a jog elsőbbségét, az emberi jogokat, a kisebbségek tiszteletben tartását és védelmét garantáló stabil intézményekkel”.

Időközben, 1999 májusában, életbe lépett az Amszterdami Szerződés, és a Koppenhágában meghatározott politikai kritériumokat lényegében mint alkotmányos elveket írták bele az Európai Unióról szóló szerződésbe. Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változatának 6. cikk (1) bekezdése megelégszik azzal, hogy kimondja: „az unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és a jogállamiság elvein alapul.” A két szöveg közötti különbség szembetűnő. A kisebbségek jogainak tiszteletben tartása, és különösképpen a nemzeti kisebbségek specifikus jogainak tiszteletben tartása nem szerepel az európai alkotmányról szóló szerződés tervezetében.

1993-ban a koppenhágai kritériumok meghatározták azokat a feladatokat, amelyeket az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó országoknak el kell végezniük. Ezek között szerepel a kisebbségek tiszteletben tartása és védelme. A tagjelölt államok, amelyek nemsokára annak az Európai Uniónak a teljes jogú tagjai lesznek, amelynek alkotmánya a kezünkben van, immár minden, a Tanács koppenhágai ülése során az Európai Unió közös értékeként megfogalmazott kritériumot tiszteletben kell hogy tartsanak. Ezeket az értékeket tiszteletben kell tartani az Európai Unión belül, és ennek következtében bele is kerültek a készülő alkotmányba.

Az első 16 cikkhez kapcsolódó módosító javaslatokat számba véve megállapítható, hogy ezek közül több a kisebbségek problematikájára vonatkozik, nevezetesen a kisebbségek jogvédelmének mint általános jogelvnek a kifejezett megemlítésére, és a kulturális, nyelvi, regionális sokféleségre, valamint az antidiszkrimináció elvének megerősítésére.

A fentieket figyelembe véve kívánatosnak tartjuk bevenni a készülő alkotmányba a kisebbségek jogainak védelméről, a kulturális,

nyelvi és regionális sokféleségről és az antidiszkriminációról szóló kifejezett utalásokat.

(Fordítás franciából)

FELSZÓLALÁS AZ EURÓPAI KONVENTBEN EURÓPA JÖVŐJÉRŐL II.

Brüsszel, 2003. május 15.

Elnök Úr!

A tagjelölt országok, beleértve hazámat, Magyarországot, egyetértenek abban, hogy az Európai Uniónak fontos reformokra van szüksége. Támogatjuk azt is, hogy ezek a reformok a jelenlegi intézményrendszerre is terjedjenek ki az unió hatékonyabb és átláthatóbb működése érdekében.

Elfogadjuk továbbá, hogy a Tanács soros elnökségének hatékonyabban és rugalmasabban kell működnie. Ugyancsak látjuk, hogy a Bizottság méretét illetően némi bizonytalanság uralkodik. Ezért készek vagyunk bizonyos kompromisszumok megkötésére.

Mindamellet az országom, mint az unió újonnan csatlakozott tagja, fontosnak tartja a tagállamok közötti egyenlőség fenntartását. Ha feladnánk a Tanács soros elnökségének elvét, vagy azt a szabályt, hogy valamennyi tagállam jelölhessen biztost, akkor elveszíthetjük ezen egyenlőség egyik roppant fontos sarokkövét.

A tagjelölt országokban tartott népszavazásokat megelőző közéleti viták világosan megmutatták, hogy ezek a népek fölöttébb érzékenyek az országuk jövőbeli jogaira és helyzetére a kibővített unióban. Tekintettel a közelmúltig tartó szovjet megszállásra és kommunista elnyomásra, az érzékenységünk teljességgel megalapozott.

A soros elnökség intézményének megőrzése és a tagállamonkénti biztos jelölése azért is fontos, mert ezáltal az állampolgárok erőbben kötődnek az unió intézményeihez. Ha feladnánk ezeket az egyezségeket, azzal azt kockáztatnánk, hogy tovább gyengül az EU eddig sem maradéktalan népszerűsége az országainkban, ami ellentétben állna azzal a felhatalmazással, amit Laekenben vállaltunk. Ha a nemzetek látják, hogy a saját politikai vezetőik egy meghatározott időszakon keresztül az unió nevében járnak el, akkor magukénak érzik az uniót, és azt érzik, hogy méretüktől függetlenül beleszólásuk van az európai politikai folyamatokba. Mutatis mutandis ugyanez érvényes a biztosok kinevezésére.

Ezzel ellentétesen cselekedve néhány tagállam azt érezhetné, hogy mellőzik vagy kihagyják Európa közös ügyeiből. Ezért teljes mértékben támogatom a néppárti kollégáim által benyújtott módosító indítványokat, hogy rugalmasan megőrizzük ezeket a szabályokat egy demokratikusabb és átláthatóbb Európai Unió érdekében. (Az én nevem csupán technikai okok miatt nem szerepel ezeken a módosító indítványokon.)

Elnök Úr!

Szeretném emlékeztetni a konvent tagjait egy másik jelentős problémára. Ez pedig a nemzeti kisebbségek képviseletének szembeötlő hiánya az unió jelenleg kizárólag többségi intézményi rendszerében. Benyújtottam egy módosító indítványt a korábbi hozzászólásomra alapozva, melyben szorgalmaztam a nemzeti kisebbségek képviseleti testületének létrehozását a már jelenleg is működő Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága mintájára. Ez az intézmény képes lenne az EU mindmáig hiányzó kisebbségi dimenzióját létrehozni, és enyhítene a túlnyomóan többségi elven működő intézményrendszeren.

(Fordítás angolból)

EGY HAZÁBAN – KISEBBSÉGEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Kossuth Rádió, 2003. május

Az unió megköveteli a tagjelöltektől a kisebbségi jogok betartását, ám maga nem rendelkezik kisebbségi intézményrendszerrel. Szájer József, az Európai Unió kisebbségi bizottságának létrehozására tett javaslatot. Ha Amerika a népek olvasztótégelye, akkor Európa még inkább az. Az Európai Unióhoz csatlakozó államok többsége tucatnyi nemzetiségével indul az unióba, amelynek viszont nincs kisebbségi intézményrendszere. E hiány pótlására tett javaslatot Szájer József, az Országgyűlés alelnöke, az Európai Konvent tagja. Az Európai Unió kisebbségi bizottságának létrehozásáról és a nemzetiségek intézményi kilátásairól is kérdeztem Szájer Józsefet.

– Nehezen elképzelhető, de így van, hogy egy multikulturális és soknemzetiségű Európát összefogó szervezetben tulajdonképpen nincs kisebbségi bizottság, eddig legalábbis nem volt. Ön ezt mivel magyarázza?

– Igazából Európában, az Európai Uniónak a mostani tagállamaiban talán nem is annyira jelentős ez a kisebbségi kérdés, illetőleg ahol jelentősebb, ott többnyire elbújnak előle, igazából nem figyelnek rá. Az is nagyon jellemző, hogy például az Európai Parlamentben

sincsen olyan speciális szervezet, olyan bizottság, amely a kisebbségi ügyekkel foglalkozna. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy talán egy kicsit az Európai Unió ez idáig struccpolitikát folytatott ebben a kérdésben.

- *A kérdés jelentősége összefüggésbe hozható részben azzal a ténnyel, hogy a nemsokára csatlakozó, illetve a későbbiekben csatlakozni kívánó országokban nagyon sokféle nemzetiség él?*

- Biztos, hiszen valóban egy olyan térség csatlakozik most az Európai Unióhoz, ahol nagyon magas a nemzeti kisebbségek létszáma. Az is nagyon jellemző, hogy ezek a nemzeti kisebbségek úgymond maguktól keletkeztek. Tehát a történelem változásai sodorták ezeket az embereket. És hát vannak népcsoportok Közép- és Kelet-Európában, Európa másik felén is és az Európai Unió jelenlegi tagországai között is, ahol eleve különböző kisebbségi létből fakadóan már régóta így élnek az emberek. Gondoljunk például a lappokra. A lappok három észak-európai ország területén élnek szétoszolva, és kisebbségi létben vannak. Gyakorlatilag sosem volt államiságuk.

- *Ön nemrégiben határozati javaslatot tett a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának létrehozására, illetve egy bizonyos nemzetiségi intézményrendszer létrehozására. Mi ennek a javaslatnak a lényege?*

- Én azt a hibát vagy azt a hiányosságot szeretném kiküszöbölni, ami jelen pillanatban az Európai Unió intézményrendszerében van. Hiszen az EU intézményei mind többségi alapon működő intézmények. Gondoljunk csak az Európai Parlamentre, amely az egyetlen igazán képviseleti alapon működő intézmény. De ennek van 700 képviselője; Európának, majd a kibővített Európának mintegy 500 millió lakosa. Nagyon sok ember jut egy képviselőre. Vagyis a kisebbségi szempont nem tudott érvényesülni. Éppen ezért javaslom azt, hogy miután az Európai Uniónak a jogalkotása ma már nagyon széles területre kiterjed, nagyon sok olyan kérdésre is, amely a kisebbségek mindennapi életét érinti – legyenek ezek etnikai kisebbségek, nemzeti kisebbségek vagy őshonos lakosság, vagy állam nélküli nemzetek –, azt szeretném, ha ebben a jogalkotási folyamatban részt tudnának venni. Az Európai Unióban már létezik két, az általam javasolthoz hasonló szerkezetű bizottság. Az egyik a szociális és gazdasági kérdésekre szakosodott, a másik pedig a régiók bizottsága. Azt szeretném, ha az intézményrendszerben megjelenne a kisebbségi dimenzió. Ebbe a bizottságba minden országból az ott élő kisebbségek delegálhatnának tagokat. Ennek a bizottságnak a kompetenciája lenne az oktatás, a kultúra, foglalkoztatáspolitikai, a kis- és középvállalkozások, a határon átnyúló együttműködés és még nagyon sok más EU-s feladatkörben szüle-

tendő jogszabály véleményezése. Ez a másik két bizottság esetén már olajozottan működik. Ezt mindenki úgy tekinti, mint egy jól működő, bevált rendszert, és én ezt a bevált rendszert szeretném alkalmazni a kisebbségek számára is.

– Magyarországon évek óta vitákat vált ki a kisebbségi törvény néhány hiányossága. Ugyanakkor – úgy tudom – mi vagyunk az egyetlen ország, amely ilyen törvényt egyáltalán létrehozott. Az Európai Unión belül különbséget fognak-e tenni az őshonos kisebbségek és azok között a kisebbségek között, amelyek a XX. századi modern népvándorlás kapcsán kerültek egy-egy, már EU-tagországba? Például Hollandiában a gyarmatokról bevándoroltak, vagy a kínai közösségek, vagy mondjuk a török közösség Németországban?

– Európában is van különbségtétel ebben a tekintetben, hiszen nagyon sok esetben nem is ismerik el ezeknek a csoportoknak az állampolgárságát. Az én javaslataim kifejezetten az olyan őshonos kisebbségekre vonatkoznak, mint amilyen mondjuk a magyar nemzeti kisebbség Erdélyben, vagy a szorbok Németországban, vagy a bretonok Franciaországban, vagy a baszkok Spanyolországban, vagy adott esetben az imént idézett lappok Finnországban. Nem foglalkozom az újkori népvándorlás kérdéseivel, ez egyébként kevésbé is Közép- és Kelet-Európa problémája. Én arra gondoltam, amikor ezt a javaslatot megtettem, hogy az Európai Unió számára mindig azok a kérdések fontosak, amelyek a tagországok számára fontosak. Éppen ezért annak idején, amikor a hatok megalapították az Európai Unió elődjét, akkor elsősorban a volt gyarmati területekkel való kapcsolattartásról írtak be hosszú passzusokat az alapító szerződésekbe. A Jugoszláviában meglévő etnikai konfliktus világosan bebizonyította, hogy ha nem demokratikus eszközökkel nyúlnak ezeknek a kérdéseknek a megoldásához, akkor komoly, súlyos konfliktusok származhatnak belőle. Éppen ezért erre a dimenzióra most a bejövő országok miatt is – és a régiek eddigi talán kicsit struccpolitikája miatt is – érdemes fókuszálni, érdemes odafigyelni a kisebbségek kérdéseire. Itt van például nemcsak a magyar nemzeti kisebbségek ügye, amely ennek a térségnek a legnagyobb létszámú kisebbsége, hanem például mondjuk a romáknak a kérdése. Romák vannak Európa szinte minden társadalmában. Sokan hallani sem akarnak ennek a kérdésnek még csak a vizsgálatáról sem. Görögországban, görög politikusokkal tárgyalva kiderült, nem is tudják, hogy az ő területükön cigányok élnek. Lehet, hogy nem akartak tudni erről. Ebből következően tehát nagyon sok a teendő, ha európai szinten elkezdjük az egész kisebbségpolitika intézményrendszerének, szabályrendszerének a kialakí-

tását. Az elejéről kell kezdeni ezeket a lépéseket. Nagy az ellenállás ezzel kapcsolatban. Más javaslatok is születtek, például amit szintén én nyújtottam be a konventben: a jövőendő európai alkotmány tekintetében, amelyek a kisebbségeknek a jogait szolgálják. Az a sajátos helyzet állt elő Európában, hogy míg a tagjelölt országoknak szigorúan megszabták, hogy a kisebbségi jogokat tartsák tiszteletben, addig az Európai Unióban igazából nem lesz semmilyen jogi alapja – vagy csak nagyon kevés – a nemzeti kisebbségi jogok védelmének. Ezt is szeretnék kiküszöbölni ezek az indítványok.

- Említette, hogy elég nagy ellenállásba ütközik. Ez az ön javaslatára is vonatkozik?

- Európa nyugati fele szokja ezeket az intézményeket, szokja ezeknek a gondjait. Eddig erre olyan nagyon nagy mértékben nem figyelt, de azt mondták, ha ilyesmi felmerül, akkor azzal az Európa Tanács foglalkozzon, ne az Európai Unió. De azután, hogy az Európai Unió egy alkotmányt hoz létre, amelyben nagyon sok mindenről szó esik – köztük az emberi jogokról is, hiszen az emberi jogok kartája részévé válik az Európai Unió új alkotmányának –, nem dughatja homokba a fejét a jövőben Európa nyugati fele sem. De miután ennek nem nagyon akadt eddig szószólója az Európai Unión belül, vagy aki szószólója volt, az nagyon nagy kisebbségben volt, én azt hiszem, hogy nekünk, magyaroknak kötelességünk, hogy erre a problémára felhívjuk a figyelmet. Minden tízezer főt elérő kisebbség rendelkezne minden országból egy-egy delegálttal, ha eléri a százezer főt, akkor plusz eggyel, és minden százezer főnél emelkedne egészen ötig, tehát egy kb. kétszázötven fő körüli létszámú bizottság jönne létre, és ebben tulajdonképpen parlamentszerűen folyna a vita. Ez kicsit hasonlít egyébként a magyar rendszerhez, hiszen a magyar rendszerben is a parlamenti aránytalanságot éppen egy kisebbségi intézményrendszer igyekszik korrigálni. Persze – mint tudjuk – komoly nehézségei vannak ennek a helyzetnek is. És valószínűleg minden ilyen kisebbségi intézménynek mindaddig, amíg be nem olajozódik, be nem járátódik.

- Lát-e esélyt arra, hogy sikerül szövetségeket találnia ennek a javaslatnak a keresztülviteléhez?

- Bízom benne. Nemrégiben egy tanácskozást tartottunk, ahol az Európai Néppártnak a magyar tagpártjai találkoztak, és a magyar kisebbségben lévő pártok ezt támogatták. Nemrég kaptam levelet a lappoktól. És érdekes módon érdeklődés van olyan országok részéről is, akik eddig erre olyan nagyon nem figyeltek oda. Nekem igazából az a célom ezzel a kezdeményezéssel, hogy elinduljon egy vita. Hiszen

a probléma ott van az asztalon, ezt meg kell oldani, erre megfelelő intézményrendszert kell találni.

– Ön megtette a javaslatát. Most milyen etapokon kell keresztülmennie ennek a javaslatnak ahhoz, hogy a bizottság – pozitív fogadtatás esetén – valóban felálljon?

– Remélem, hogy a konventből minél többen el fogják olvasni ezt a javaslatot. Én felszólalásban is felhívtam erre a figyelmet. Amikor az európai alkotmánynak a megfelelő részeihez érünk, ezeket részenként terjeszti elő az elnökség, tehát olyan ponthoz, ahol már módosító indítvány formájában is be lehet nyújtani, akkor én ezeket be fogom nyújtani. És akkor az elnökség is és a konvent is mérlegelni fogja ezeket a szempontokat. Abban bízom, hogy ha ezt a javaslatot ilyen formában esetleg nem is fogadnák el, de az érvei, egyáltalán a probléma felvetése segíti más javaslatainkat, amely a kisebbségek megbecsüléséről, a kisebbségek jogainak a biztosításáról szól. És legalább elindít egyfajta gondolkodási folyamatot.

– Lehetséges, hogy a 2004-es magyar csatlakozás környékén valamikor ebből már konkrétum lehet?

– Az európai alkotmányba való bekerülésről van szó. Ha sikerrel járunk is ebben az egyébként nagyon ambiciózus tervben, akkor sem lesz addig véglegesítve, hiszen 2004-re várható egyáltalán az, hogy erről az alkotmányról az egyes kormányok kimondják a végső szót. Azután még elkezdődik egy hosszabb ratifikációs eljárás. Tehát hogyha most sikerrel járnánk, ami persze egy nagyon nagy siker lenne, hiszen valóban egy új intézményről van szó, amit az Európai Unió úgymond nehezen fogad be, akkor is hosszabb időbe telne. De alkotmányos kérdésekben érdemes hosszú távon gondolkodni.

LEVÉL MEDGYESSY PÉTERHEZ AZ EURÓPAI KONVENTRŐL

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Az Európai Konvent a mai napon befejezte munkáját. A másfél év alatt a konvent munkájában részt vevő magyar képviselők között jó együttműködés alakult ki.

Mi, parlamenti képviselők, befejeztük a részvételünket, a stafétát mostantól a kormányok kezében van.

A konvent által elfogadott alkotmányos szerződés tervezete kompromisszumok eredménye, amely összességében megfelel nemzeti érdekeinknek, de a kormányközi konferencián további módosítá-

sokra van szükség annak érdekében, hogy a szöveg jobban tükrözze a Magyarország számára fontos szempontokat.

A módosítások, amiért a kormánynak küzdenie kell:

1. Minden országnak legyen azonos és teljes jogú biztosa az Európai Bizottságban.

2. A nagyobb országok érdekeit megjelenítő Európai Tanácsnak ne legyen állandó elnöke; ha rugalmasabb formában is, de maradjon meg az eddigi rotációs rendszer.

3. A szövegben legyen utalás a közös európai zsidó-keresztény örökségre.

4. A kisebbségi jogok határozottabban jelenjenek meg az alkotmányos szerződés szövegében. (Ezzel kapcsolatban miniszterelnök úr figyelmébe ajánlom a konventbe benyújtott kisebbségekkel kapcsolatos javaslatomat, amelyet mellékeltem.)

Remélem, a kormány jó eredményeket tud elérni a kormányközi konferencián, amelyhez sikeres tárgyalásokat kívánok. Biztosítom önt arról, hogy a fenti célok elérése érdekében a magam és a Fidesz részéről az európai szintén is támogatni fogjuk a kormány erőfeszítéseit.

Budapest, 2003. július 10.

Tisztelettel,

Szájer József,

a Magyar Országgyűlés delegáltja az Európai Konventben,
az Országgyűlés alelnöke

AZ EURÓPAI ALKOTMÁNYRÓL ÉS A KONVENTRŐL

Magyar Demokrata, 2003. július 17.

– *Miért van szükség közös alkotmányra olyan rendszerben, amely nem az Amerikai Egyesült Államokhoz hasonló uniót alkot?*

– A most megszületett alapidokumentum nem igazi alkotmány. Akkor lenne az, ha nem minden ország szavazatára lenne szükség az elfogadásához, módosításához. Például a magyar Alkotmányt vagy annak megváltoztatását is az országgyűlési képviselők kétharmadának kell megszavazni. Az Európai Unióban – melynek hamarosan huszonöt tagja lesz – valamennyi államnak hozzá kell járulnia az alkotmányhoz, vagyis ez ilyen értelemben egy nemzetközi szerződésnek tekinthető, és csak metaforikus alkotmányról beszélhetünk. Ez magyar szempontból jó, hiszen védi hazánk szuverenitását. Minden olyan törekvést, amely a konventben arra irányult – és voltak ilyenek

szép számmal, hogy ezt a szabályt megváltoztassák, és az alkotmány-módosítást jóval egyszerűbb szabályozáshoz kössék – sikerült megakadályozni. A lényeg: azért van szükség egységes dokumentumra, amit nevezhetünk alkotmánynak vagy alkotmányos szerződésnek, mert az unió legfontosabb szabályai olyan mértékben kaotikusak, olyan mértékben nehezen áttekinthetők még szakemberek számára is, hogy ezen változtatni kellett. Érthetőbb és átláthatóbb rendszer jött létre. Mint mondtam, szerencsére az alkotmánynak a legfontosabb részét, ami a nemzeti szuverenitásokat érinti, nem vizsgálta felül az EU, az lényegében változatlan maradt.

– *Milyen sikerekről számolhat be?*

– Komoly sikerként könyvelhető el, hogy ez volt az első olyan európai uniós intézmény, melyben a belépő tagországok lényegében egyenjogú tagként vehettek részt. Óriási jelentősége van, hogy az alkotmányos szerződésben világosan meghatároztuk, melyek a nemzeti döntési hatáskörbe és melyek az Európai Unió intézményrendszerébe tartozó dolgok. Az eddigi rendszer egyik fő hibája az volt, hogy nyitva hagyta e két rendszer közötti mozgást. Az új alkotmány például rögzíti, hogy az agrárpolitika alapvető kérdéseiről vagy a versenypolitikáról az EU szervezetei döntenek. De, mondjuk, a kultúra, az oktatás vagy a foglalkoztatáspolitikai bizonyos elemeiről, vagy éppen az adóztatás kérdéseiről a nemzeti parlamentek dönthetnek. Az új alkotmány pontosan kijelöli a követendő irányvonalakat. Kiemelném, eljárást is bevezet erre azzal, hogy eddig csak az Európai Bírósághoz lehetett fordulni panasszal, ha valaki úgy érezte, nem az EU kompetenciájába tartozó ügyben döntött az unió. Mostantól akár maguknak a nemzeti parlamenteknek is lesz jogosítványuk ahhoz, ha kellő számban azonos véleményre jutnak, hogy lelassíthatnak, esetleg meg is állíthatnak bizonyos európai jogalkotási folyamatokat. Vagyis az úgynevezett szubszidiaritás elvét alkalmazza, amely kimondja, hogy minden döntést azon a szinten kell meghozni, ahol a legpontosabban rendelkezésre állnak az információk. Így a járdaseprés ügyében az önkormányzatoknál, míg a szennyezőanyag kibocsátása ügyében, ami a határokon átnyúlhat, már az EU intézményeiben kell dönteni.

– *A kereszténység, mint Európa fejlődését alapvetően meghatározó egység az egyik legélesebb vitát váltotta ki a konventben. Mit sikerült elérni ezen a területen?*

– Azzal kezdeném, amit nem sikerült megvalósítanunk, a kereszténységre való szimbolikus hivatkozást. E témában több indítvány volt, magam három javaslatot nyújtottam be. Az egyik az Istennek

a megemlítését érintette a lengyel alkotmány mintájára. Ez nekünk, magyaroknak, különösen fontos, hiszen a Himnuszunk is azzal kezdődik, „Isten áldd meg a magyart”.

- *Az Isten szó már a köztisztviselők esküjében is nagy vihart kavart Magyarországon...*

- Végül is választható az esküt tevő részéről, bár a magyar Alkotmányban sem sikerült rendezni ezt a kérdést. A másik javaslatom a közös vallási hagyományra való utalás a tekintetben, hogy az a mostani Európának a gyökereit alkotja. A harmadik javaslatom, gyakorlati szempontból a legfontosabb, arra vonatkozott, hogy az egyházak beleszólhassanak valamilyen formában az EU jogalkotási kérdéseibe. Ennek a három pontnak több mint a felét sikerült elfogadtatni. Ugyan nincs benne az EU új alkotmányában az Istenre való hivatkozás, azonban történik utalás a közös európai vallási hagyományra. Talán sokan meglepődnek, de örültem annak, hogy nem neveztük meg a kereszténységet. Ugyanis el lehetett volna érni a konventben, hogy megnevezzük az egyes vallásokat, az iszlámot, a judaizmust, a kereszténységet, sőt még a buddhizmust is, hiszen Európában sokan vannak, akik ezeknek a kereszténységtől eltérő vallásoknak a követői. De ha ilyen felsorolást veszünk, abban csak az egyik rész a kereszténység, és ez így csökkenti annak a jelentőségét, értékét. Viszont ha Európa vallási hagyományáról beszélünk, akkor mindenki, még a legelvetemültebb szocialista számára is evidens, hogy Európa történelmében a kereszténység a meghatározó. Megemlíteném, hogy e témában a konvent elnökének ötlete szerint a görög-római antikvitás után egy hirtelen ugrással rögtön a felvilágosodás, a francia forradalom következett. Pontosan a kereszténység kétezer éve maradt volna ki Európa történelméből. Ehhez képest a keresztény kultúrkör hatásának megemlítése az új alkotmányban komoly előrelépésnek tekinthető.

- *Az egyházaknak az EU ügyeibe való beleszólási joga bekerült a dokumentumba?*

- Az egyházak és az EU közötti dialógus teljes mértékben elfogadásra került. Ráadásul lényegében megegyező szöveggel, mint amit módosító indítványként nyújtottam be. Az eredetit Erdő Péter érsek úrtól kaptam, amit a katolikus egyház püspöki konferenciájának tudósi testülete készített. Ez nagyon nagy siker, hiszen az egyházak évtizedek óta küzdöttek azért, hogy európai szinten legyen beleszólásuk az unióban folyó ügyekbe. Megpróbálták beletenni az Amszterdami Szerződésbe a 90-es évek közepén, később a Nizzai Szerződésben

szintén nem tudtak előrelépni ebben a kérdésben. Úgy tűnik, hogy most a Római Alkotmányban ez a törekvés meghallgatásra talált. Azt hiszem, hogy az a vita, miszerint Isten és a kereszténység európai alapvetése kerüljön bele a dokumentumba, komolyan segítette a gyakorlati szempontból nagyobb jelentőségű javaslat elfogadását. Megjegyzem, a polémia arra is rávilágított, hogy egész Európa számára fontosak ezek a kérdések. Pontosabban Európa szellemi-lelki állapota jónak mondható, mert egy olyan rész került bele az új alkotmányba, amely evidenssé teszi, hogy közös keresztény öröksége van, és ez tartja össze Európa nemzeteit. Ez az, ami szerintem identitásteremtő, és sajnos ezt nagyon sokan nemhogy nem ismerték fel, hanem kifejezetten ellene voltak. Természetesen a különböző nemzetek különböző hagyományjaiból fakad az e területen is fellelhető ellentét.

– *Következhet ez abból, hogy az új, a jövő közös Európáját, a kibővített uniót, nem a múlt ideológiai, valláserkölcsei alapjai, azok meghatározottsága, hanem a gazdasági érdekek prioritása jellemzi majd?*

– Nyilvánvaló, hogy sokan gyakorlatibb jellegű Európát képzelnek el, mert az unió eleve gazdasági közösségből fejlődött ki. Azonban szerintem, és ezzel érveltünk, az unió már átlépett ebből a korábbi stádiumból egy szélesebb körbe, ahol a gazdaságon túl számos területen legalább olyan fontos az EU-n belüli együttműködés. Eljött az ideje annak, hogy amikor ilyen fontos dokumentumról döntünk, akkor éppen azért, hogy az állampolgárok magukénak érezzék az új alkotmányt, a gazdaságon túlmutató hivatkozások is belekerüljenek abba. Sajnálom, hogy erre nem volt vevő, elsősorban Európa nyugati felén. Nagyon érdekes, hogy a most taggá váló országok közül még a baloldali képviselők is támogatták az erre vonatkozó indítványt. Míg a nyugati baloldali liberális képviselők jelentős része ezt elvetette.

– *Elképzeltető, hogy az unióban lévő nyugati államok tartanak az újaktól, a keletről jövő szellemi, etnikai áramlatoktól?*

– Úgy fogalmaznám ezt meg, hogy a most bejövő országok egy kicsit erősebb, kipróbáltabb vallási hagyományokkal bírnak. A kommunista elnyomás alatt az egyházaknak nehéz időket kellett átélniük. Ezekben az időkben a hit és az egyházak képviseltek egyetlenként olyan erőt, amellyel éppen ehhez a közös Európához lehetett csatlakozni, míg Nyugat-Európában ez a nyomás hiányzott, az összetartó erő nem volt annyira erős. Sajnos ezzel szembe kell néznünk, mert ez megjelenik az Európai Uniónak a jövőbeli döntéseiben is. Fontos lett volna, hogy határozottabb megfogalmazás kerüljön be az új alkotmányba e témakörben, mert számos olyan nem gazdasági

kérdés merül fel a döntéshozatalban is, amelyben ilyen hivatkozás irányt mutathatott volna.

- Sokak szerint az Európai Unió továbbra is a nagyok biznisze. Valóban komolyan vették az új tagokat?

- Az biztos, hogy egy ország nagysága, gazdasági befolyása jelentős hatással van a kérdésében említett folyamatokra. Végül is a konvent parlamentszerűen működő testület volt, ahol meghallgatták a véleményünket, arra odafigyeltek, és sok tekintetben be is épültek a javaslataink a rendszerbe. Azt nem mondhatom, hogy, már csak a méretéből fakadóan is, Magyarország a közösségben gond nélkül keresztül tudja vinni a saját szándékait. Például amikor meghatározták a konvent feladatát, akkor kijelentették az EU-tagok, egyébként meglehetősen bizalmatlan módon megfogalmazva, hogy ha a korábbi tagok között kialakul valamiféle konszenzus, azt az újak nem vétőzhatják meg. Hogy mégis fontos szereplői voltunk e folyamatnak, arra éppen az a bizonyíték, hogy nem volt olyan alkalom, amikor ilyen típusú szembenállás kialakulhatott volna. Részben azért, mert olyan kérdésekben, amelyekben további küzdelem várható, mint például hogy minden országnak egyenjogú biztosa legyen, ilyen fontos ügyekben sem voltak egyedül az újak, mert mindig akadt régebbi tagállam, amely támogatta ezt a véleményünket. Ilyen értelemben alaptalan volt az a bizalmatlanság, amit az elején megfogalmaztak az újakkal szemben. Az viszont tény, hogy egy új geometria alakul ki az Európai Unióban. Nagyon fontosnak tartom, hogy az alapvető jogokra vonatkozó szabályok most már jogi érvennyel kerülnek bele az európai alkotmányba. Ennek kisebbségi szempontból is óriási jelentősége van Magyarország számára. Hiszen ez a charta tiltja a nemzeti kisebbséghez tartozás alapján történő diszkriminációt. Ez azt jelenti, hogy adott esetben az Európai Bírósághoz lehet majd fordulni a kisebbségi jogsérelmek ügyében. További jelentős fordulat, előre lépés, hogy maga a fogalom, a kisebbséghez való tartozás megjelent az EU jogi rendszerében. Ugyanakkor számos más területen megnőtt a nemzeti parlamentek szerepe.

- Például?

- Beleszólhatnak az unió vitáiba. Erősödött a képviseleti jelleg az unión belül, hiszen kibővült az Európai Parlament szerepe eddig a kormányok hatáskörében lévő kérdések eldöntésével is. Ez annyit jelent, hogy az egyes országok állampolgárai közvetlenül tudnak beleszólni az európai parlamenti választások révén különböző ügyekbe.

- Mit nem sikerült elérni a konvent munkájában?

- Négy pontban foglalható össze az, amiben a hiányosságokat, ha úgy tetszik, a siker elmaradását látom. Miután a konvent befejezte a munkáját, de a kormányok képviselői még folytatják azt, és várhatóan át fogják írni a dokumentumot, levelet írtam a magyar miniszterelnöknek, melyben kifejtettem, merre kell továbbmenni, és kértem a támogatását. Nekünk, magyaroknak a legfontosabb, hogy a kisebbségi jogok hangsúlyosabban kerüljenek be az új alkotmányba. Ugyanis eddig nem volt olyan ország az EU-ban, mint Magyarország, amelyiknek ennyire fontos lenne a kisebbségi kérdés. Ezt a tárgyalásokon azonnal felvetettük és kezdeti sikereket is elértünk. De a mostani állás szerint szövetségeseket kell szerezni és csak ekkor lehet végleges eredményeket elérni, ezért tovább kell küzdenünk. A másik fontos kérdés, amiben még van dolgunk, hogy jelen pillanatban olyan megoldást fogadott el a konvent, amelyben minden országnak van biztosa az Európai Bizottságban, azonban ezek nem egyenjogúak. Időnként egy szűkebb csoport szavaz a Bizottságban. Bizonyos öröm lehet az örömben ebben a rendszerben, hogy ez mindenkire egyaránt vonatkozik. Vagyis az unió legkisebb országára, Máltára éppúgy, mint a legnagyobbakra, Németországra, Franciaországra. E szerint a modell szerint elképzelhető, hogy nem lesz német biztos az Európai Bizottságban, hiszen egyenlő elv alapján kerülnek be vagy maradnak ki országok. Várható, hogy amikor a kormányok majd erről tárgyalnak, akkor igenis lehet érvényesíteni azt a szempontot, hogy minden országnak egyenjogú és szavazati joggal bíró biztosa legyen. Ez számunkra különösen fontos. Egyetlen komoly érv van ez ellen: sokan azon az állásponton vannak, hogy egy nagy bizottság, melynek 27 vagy 30 tagja van, nem tud olyan jól működni, mint a 15 tagú. Ez nem elegendő érv, hiszen léteznek olyan országok, ahol a kormányok nagyobb létszámúak, mint a 28-30 fős Európai Bizottság. Magyarországnak ragaszkodnia kell ahhoz, hogy a biztosok egyenjogúak legyenek és mindenki szavazhasson is. A német-francia megállapodáshoz még megjegyezném, hogy nagyon érdekes az unió működése szempontjából az a helyzet, amikor korábban a németek és a franciák leültek egymással, kitalálták, hogy mit akarnak csinálni, és a többiek aztán őket követték. A konventben nem így volt. Bár most is leültek egymással tárgyalni a németek és a franciák, majd beterjesztettek egy javaslatot, de a következő kilenc hónap azzal telt, hogy közös erővel a kis és közepes országok, Nagy-Britannia, Spanyolország, Lengyelország részvételével, darabokra szedtük a javaslatunkat. Tehát most már nem úgy működik, a konvent jó példa erre, hogy néhány

nagy ország eldönti az adott kérdés megoldási módozatát, és a többiek azt elfogadják. A harmadik kérdésről nem kell sokat mondanom, mert a keresztényi utalásról már beszéltünk. Talán még annyit, szerintem a magyar kormánynak is fel kell vállalnia ezt a kereszténységet, legyen akármilyen módon baloldali, szocialista. Ezek voltak azok a legfontosabb témák, ahol egyébként további tárgyalásokra lesz szükség. Összességében pedig azt gondolom, hogy az alkotmányos szerződéstervezet alapjaiban megfelel a magyar igényeknek, mert ahogy említettem, számos olyan újdonságot hoz, ami a kis és közepes országoknak kedvez. Ugyanakkor azt azért látnunk kell, és egy lengyel képviselő fogalmazta meg ezt szerintem nagyon jól, hogy azt az egységesülési folyamatot, amin az EU alapító országai negyven év alatt mentek át, nekünk néhány hónap alatt kellett megvalósítanunk, hiszen a csatlakozási szerződésünket most kötöttük meg. Lényeges újdonság, és egyben a negyedik kérdés, hogy bevezetik az unió elnökének intézményét, amelynek vezetője a kormányok képviselőiből álló Európai Tanácsnak az elnöke lenne. Ettől az a megalapozott félelem a kisebb országokban, hogy az ilyen jogkörrel bíró elnök adott esetben a nagyobb országok szempontjait erősítené. Jelen pillanatban is az unió Tanácsában az erősebb országoknak van nagyobb befolyásuk, a kisebb országok jóval szűkebb mozgásteret kapnak.

- *Milyen jogköre lenne az elnöknek?*

- Az eredeti német és a francia közös javaslatban erős elnök szerepelt, jogkörökkel, önálló apparátussal, eljárási lehetőséggel. Egyéves kemény munkával sikerült elérni, hogy a mostani tervezet szerint már gyenge jogkörrel rendelkező elnöke lesz majd az EU-nak. Két és fél évre választják, önálló apparátusa, döntési joga nincsen.

- *Szavazati joga?*

- Nincs szavazati joga. Eddig félévenkénti elnökségek voltak, most éppen Berlusconi olasz miniszterelnök az Európai Unió elnöke. Mi azt mondjuk, jó lenne megtartani ezt a fél éves elnökségi rendszert, mert így minden ország egyenjogú félként, hat hónapig eljárhat az unió ügyeinek az intézésében.

- *Nem túl rövid a fél év?*

- Igen, szóba került, hogy tegyük rugalmasabbá ezt a szabályozást. Sőt, elképzelhető, hogy 3-4 ország együtt lássa el az unió elnökségét, esetleg hosszabb időre, akár egy-két évre is. De itt azonnal kiütközik az unió egyik nagy gondja, ha kibővítenék egy évre bármely ország EU-s elnökségét, akkor 25 évenként kerülne sor egy államra.

- *Az idő kérdése nehezen megoldható probléma?*

- Ez már most is jelentkezett, és ezért a görögországi tanácskozáson csak három percet kapott egy-egy állam képviselője arra, hogy országa véleményét kifejtse. Persze ez a végső stádium, mert előtte számos javaslat születik, előre részletesen kidolgozzák azokat a témákat, amelyekben az országok vezetői felszólalnak.

- *Mikortól lép életbe az új alkotmány?*

- Az unió alkotmánya 2007 vagy 2008-ban fog csak életbe lépni, bizonyos intézményei pedig 2009-ben, sőt 2013-ban. Miután nekünk rövidebb időnk volt a közös munkában való részvételre, hogy valóban jó intézmény lesz-e vagy rossz, mi az, ami valóban az érdekünk, még nem látható százszázalékosan. A dokumentum jó, de csak keret, és ezen belül mindig is az adott kormányoknak lesz a legnagyobb mozgástere, hogy a lehetőséget megfelelő politikai tartalommal kitöltsék. Ismét kiemelném, hogy nem csorbította tovább az ország szuverenitását az új alkotmány, és ezt úgy sikerült elérni, hogy nem kellett látványosan akadékoskodó szerepet játszania az egyes most belépő kisebb országoknak. Érveinket elfogadták, és úgy sikerült a szuverenitást védelmezni, hogy nem tekintenek bennünket, magyarokat, szlovákokat, lengyeleket, Európa-, Európai Unió-ellenesnek, az EU reformjait akadályozó országoknak. Ezt tartom az egyik legnagyobb eredménynek.

- *Említette, hogy az új alkotmánytervezetet a kormányfők még darabokra szedhetik. Nagy eltérés várható a mostani és az országvezetők által jól átrágott alkotmány között?*

- Egyelőre az is meglepetés, hogy egyáltalán megszületett az egységes szöveg, ugyanis ebben senki nem bízott. Szerintem az elkészült közös alkotmánytervezet korlátozza már a kormányok képviselőinek a mozgásterét.

- *Kötelező érvényű az új dokumentum?*

- Nem. Jelen pillanatban a kormányok eldönthetik, egészen pontosan két éven keresztül tárgyalhatnak róla, majd utána döntenek a sorsáról. De azt is mondhatják, hogy ez így tökéletes, és akár a közel jövőben ratifikálhatja bármely EU-tagország parlamentje. Ezek végletek, egyik sem valószínű, hogy realitássá válik. Inkább egy- vagy féléves munka után döntenek az új alkotmány sorsáról az országok. Ez a folyamat természetesen bizonyos lezárt kérdéseket is kinyit majd, és remélhetőleg még többet zárva hagy. Az előbb felsorolt és nem sikerként elkönyvelt négy vitatott pont miatt az az érdekünk, hogy ki lehessen nyitni, tovább tárgyalni bizonyos kérdéseket. Bár ha a részt vevő 25, illetve 28 ország mindegyike csak három kérdéstről

kezdene újabb vitát, már az is száz körüli polémiát jelenthet. Igencsak meg kell gondolni, hogy mely témákban érdemes további párbeszéd. Egyébként főleg az osztrákok, a finnek, az írek és a portugálok segítségével egy igen erős lobbít hoztak létre a konventen belül a kis és közepes országok. Nagy a valószínűsége annak, hogy a kormányközi konferencián, a kormányok között ez a lobbi megmarad komoly ellensúlyként a nagyobb országok esetleg egymással egyeztetett akaratának. Ezt történelmi értelemben is nagyon fontosnak tartom, hogy mind a parlamentek, mind a kormányok szintjén egy szoros együttműködés alakult ki a kis és közepes országok között. Az új európai alkotmánnyal kapcsolatban a kérdések kinyitása és lezárása témájában érdekességként említem, hogy Franciaország lehet a leginkább elégedett a dokumentummal, mert szinte minden igénye teljesült...

– *Mint általában...*

– Kivéve egy dolgot, ez pedig az audiovizuális kultúrára vonatkozik. Ebben szövetségei vagyunk Franciaországnak, mert a kis nemzeteknek, a kis nyelveknek még inkább védeni kell magukat a piaci szemléletű hollywoodi filmkultúra térnyerésével szemben. Ezen a területen Franciaország is érdekelt abban, hogy egy ponton kinyissák ezt a szöveget, márpedig ha ők ezt mondják, akkor biztos, hogy ez változni fog. Az utolsó konventi napon sikerült valami eredményt elérni, ami lehet, hogy elegendő lesz a franciáknak is az elfogadáshoz, és kellő védelmet biztosít, de szerintem ennél többet akartak.

– *Mi az a több?*

– Nem szeretnék, ha Franciaország, idézőjelbe téve és csúnya szóval kifejezve, elangolosodna. Az angolszász piac az audiovizuális kultúra, a filmek tekintetében a legnagyobb hatású, a legnagyobb hatalommal rendelkezik. Semmi másról nincs szó, mint a francia nemzeti kultúra igen erős védekezési mechanizmusának az érvényesítéséről. És ebben nekünk, magyaroknak, még többet kell tennünk, mert a kisebb kultúrák nagyobb veszélyben vannak. Ez a példa egyébként jól rávilágít arra, hogy az Európai Unióban a különböző országok különböző módokon kapcsolódnak az uniós intézményeken belül, de a valóságban mégiscsak elsősorban a gazdasági és a piaci folyamatok számítanak. Ahhoz, hogy ki lehessen védeni ennek káros hatásait, ahhoz szükség van az érintett kisebb országok összefogására. Miután a fontos gazdasági kérdések ma már nem nemzeti szinten, hanem a multinacionális vállalatok szintjén dőlnek el. Az Európai Unió az egyetlen olyan közösség a világban, amely az amerikai multinacionális terjeszkedésnek valamely módon versenyakadályokat támaszt...

– Sokak szerint ez csak illúzió, mert Európa ezt a feladatát sem gazdaságilag, sem a világpolitikában nem képes betölteni. Téves lenne ez a feltételezés?

– A külpolitikában valós lehet az ilyen vélemény, de a gazdaságpolitikában Európa mindig is komoly vetélytársa volt az USA-nak. Ezt mutatják a különböző kereskedelmi háborúk is annak érdekében, hogy ne egyetlen ország határozza meg a világ teljes képét, hanem bizonyos történelmi hagyományok mellett működő közös gazdasági rendszer is, mint az Európai Unió. Európa gazdaságban óriás, de politikai törpe. Politikailag nem képes egységesen cselekedni, és éppen azért, mert mások az egyes országok történelmi hagyományai. Tapasztalhattuk, ha a Balkánon válság van, akkor ahhoz másképpen viszonyul Németország, másképpen Franciaország, és szerintem még hosszú idő el fog telni, sok víz lefolyik a Szajrán, a Temzén és a Rajnán meg a Dunán, amíg ezekben a kérdésekben egységes álláspontot tudnak kialakítani az EU-s országok. Nekünk, magyaroknak, a jelen pillanatban bizonyos területeken érdekünk a közös külpolitika, más területeken nem. De itt megmaradt a vétójog, nem történt változás, legfeljebb annyi, hogy lesz önálló külügyminisztère az Európai Uniónak, és bizonyos kérdésekben az Európai Parlament is dönthet. Külpolitikai kérdésekben nem lesz kötelező az egységes álláspont. A magyaroknak nem érdeke például, hogy a határon túli magyarjainkkal való kapcsolattartásba beleszóljon az EU, hogy ebből közös külpolitika legyen. Viszont amikor válság alakul ki, nyilván érdekünk a közös külpolitika. A lényeg itt is, hogy nehéz a tizenöt és jövőre a huszonöt ország érdekeit összeegyeztetni.

– Mennyire kormányfüggő mindaz, amiről beszélt, illetve hogy az adott országban milyen ideológiát, bal- vagy jobboldali eszmét követő pártok vannak hatalmon?

– Biztos, hogy létezik ilyen összefüggése a dolgok alakulásának. Jelen pillanatban az Európai Unióban egy néppárti, jobboldali dominancia van. Az például, hogy a bel- és igazságügyi kérdések, egyáltalán a belbiztonság, a közbiztonság vagy a menekültkérdés előtérbe kerültek, vagy a migráció szigorúbb szabályozása, pontosan abból fakad, hogy a jobboldali kormányok erőteljesebb hatást gyakoroltak az unióra. Amikor a baloldali kormányok a meghatározóak, nyilván számukra mások a prioritások. Szerintem az a legfontosabb, hogy a kormányok mindenkor a saját nemzeti érdekeiket képviselik, és ebből kiindulva igyekeznek érvényesíteni az elképzeléseiket az EU-ban. Az unión belül a szavazati arányok számítanak. Az országnak a

mérete jelentős mértékben meghatározó, vagyis hogy az Európai Parlamentben hány képviselője van. Azonban amitől igazából félni lehet, ha szabad ezt a kifejezést használnom, hogy az Európai Unió nem szereti a kisebbségi kérdéseket, nem akar ezekkel foglalkozni, csak megbélyegezni szereti a különböző országokat. De nem nagyon adja a problémák megoldásához az apparátusát és a támogatását. Éppen ezért zavarja az uniót, ha látványos konfliktus van valahol, félnek az ilyenektől. A magyaroknak az a feladatuk, hogy az ilyen kérdésekre felhívják a figyelmet, hiszen Európában az elmúlt évszázadban három nagy háború robbant ki etnikai konfliktusokból a térségünkben. Ha az unió tartja magát ahhoz az alapelvéhez, ami alapítása óta létezik, hogy hosszú távú fenntartható békét akar biztosítani a térség számára, meg szuverenitást és biztonságot, akkor a kisebbségek jogainak be nem tartásából származó kockázattal is számolnia kell.

- Hogyan értékeli Anglia szerepét – az euró bevezetését is távoli időpontra halasztották – az Európai Unió átalakulásában?

- Anglia nagy ország, és a konventben kevesebb akadályt állított az alkotmányos kérdéseknek a lezárása kapcsán, mint amennyit eredetileg vártak tőlük. Olyan álláspontot képviselt, amely nem nagyon akarja, hogy Európa előreszaladjon a föderális irányban. Nagyon hasznos szerepet játszott, nem fékezte a józan és értelmes együttműködést.

- Lesz Európai Egyesült Államok?

- Nagyon bízom benne, hogy nem. Nem is lehet ilyen, hiszen az USA homogén, egy nemzethez tartozó embereket tömörítő államoknak a szövetsége, illetőleg önálló állam. Míg az Európai Unióban mindig a nemzetállam marad az elsődleges.

- Pedig, mondják, ha az Európai Egyesült Államok létrejönne, akkor talán megszűnne a mostani egypólusú világ, ha még ehhez hozzávesszük Oroszországot, Kínát Ázsiából. Ez realitás lehet?

- Ha Európának sikerülne politikailag is megerősödni, de ez lassan fog menni, hiszen a katonai együttműködésben nagyon hátul kullog. Mindaddig, amíg egy országnak nincs meg a megfelelő hadereje, addig nem tekinthető komoly tényezőnek. Ebből a szempontból nem is nagyon várható változás hosszabb távon sem. Nem kell attól félni, hogy a nemzetállami rendszer elhalna vagy felszámolódna az Európai Unión belül. Ennek az esélyei nagyon kicsik. Minden ország határozottan ragaszkodik a saját szuverenitásához.

– Ez nem rejtheti magában egy újabb katasztrófa árnyékát is Európában?

– Nem. Bár az teljesen nyitott és bizonytalan, hogy ez az új unió, aminek most tíz új tagja lesz, hogyan fog tudni működni, döntéseket hozni. Mi abban vagyunk érdekeltek, hogy a döntéseket könnyebben legyen meghozni, ne kelljen gyakorlatilag a lehetetlennel felérő kompromisszumokat kötni. Látjuk az EBESZ, az ENSZ példáját, hogy sok ország együtt, ha nincs közös döntési akarat, akkor nem tud megfelelően dönteni, akkor mindenki csak a terheket viseli, a közösség előnyeit nem. Éppen ezért a vétőjog nélküli többségi döntés a kis országoknak az érdekeit szolgálja, mert összefogva jobban lehet érvényesíteni a szempontjaikat.

– Végső soron ki is lehet lépni az EU-ból?

– Igen, megvan a lehetőség rá.

– Berlusconi olasz miniszterelnök miatt az olasz elnökség ellen máris nagy a szembenállás. Miért?

– Ez már az európai parlamenti választások előszele, a kampány nyitánya. Az olasz kormány nagyon régóta és szisztematikusan készült erre az elnökségre, és azt kell hogy mondjam, hosszú idő óta a legjobb programot tette le az asztalra. Berlusconi nemcsak a saját országában, hanem szerte Európában vannak politikai ellenfelei, akik nem akarják, hogy sikeres elnöklés legyen az övé. Sajnos szerencsétlen kijelentésekkel, amelyeket maga Berlusconi is használt, elterelik a figyelmet a jó programról.

– Nem lesz az új Európa a magyaroknak nem igazán kedvező antant-világ?

– Nem gondolnám, még ha sok minden kering is a politikában.

BESZÁMOLÓ AZ EURÓPAI KONVENT MUNKÁJÁRÓL

*Szájer József honlapja az Európai Konventről, www.eukonvent.hu,
2003. július*

Bevezetés

Az Európai Unió jövőjéről folyó konventbeli tanácskozás 2003. július 10-én az alkotmányos szerződéstervezet harmadik fejezetének véglegesítésével befejezte munkáját.

Az elnök, Valéry Giscard d'Estaing a plenáris ülés konszenzuális egyetértését elnyerve, már június 20-án az alkotmányos szerződés első két fejezetét és az ahhoz csatolt jegyzőkönyveket az Európai Tanács thesszaloniki ülése elé terjesztette.

Az Európai Tanács 2003. június 19–20-i ülése sikeresnek, befejezettnek és a kormányközi konferencia megkezdése jó kiindulási alapjának minősítette az alkotmányos szerződés tervezetét.

A Fidesz részvétele a konvent munkájában

Az Országgyűlés képviselőjében a Fideszt én képviseltem a konventben, valamint a választásokig kormányzati oldalról Martonyi János. A konvent első magyar hozzászólója is Martonyi János külügyminiszter volt.

A konvent ülésein tizenötször szólaltam fel, és összesen közel kétszáz módosító indítványt, illetve javaslatot nyújtottam be, részben önállóan, részben az Európai Néppárttal, részben magyar konventtagokkal közösen.

Az Európai Néppárt konvent munkacsoportjának helyettes frakcióvezetőjévé választottak annak alakuló ülésén.

A konventben két munkacsoportnak voltam tagja, a jogi személyiség munkacsoportnak, melynek néppárti koordinátora is voltam, valamint a szimplifikációs munkacsoportnak.

Az Európai Konvent munkájáról rendezett számos hazai és külföldi konferencián, szemináriumon, megbeszélésen vettem részt. Kezdeményezésemre került sor a magyar konventtagok megbeszélésére Mádl Ferenc köztársasági elnökkel.

A Külügyminisztériumban a magyar konventtagok rendszeresen közös munkamegbeszéléseken vettek részt, valamint szakértőkkel konzultációkat folytattak. A másfél év alatt a konvent munkájában részt vevő magyar képviselők között jó együttműködés alakult ki.

Az Európai Konventről magyar nyelvű honlapot indítottam www.eukonvent.hu címmel.

A konventben két legfontosabb javaslatom a nemzeti és etnikai kisebbségeknek az Európai Unió intézményi rendszerében történő képviseletére, a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának (CONEM) létrehozására irányult, valamint hogy az EU alaptörvénye tegyen említést a kereszténységről, az Európát összetartó hitbéli hagyományról, illetve Istenről, és hogy szerepeljen az alkotmányos szerződésben az EU és az egyházak közötti strukturális dialógus, amelyről eddig nem szóltak az unió szabályai.

A nemzeti és etnikai kisebbségekkel kapcsolatban javaslatot tettem a Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának (CONEM) létrehozására, mely széles körű támogatást kapott, valamint több képviselőtársammal javasoltam, hogy az alkotmányos szerződésnek az unió

értékeivel foglalkozó része a koppenhágai kritériumok alapján tegyen külön említést a kisebbségi jogok védelméről.

A kisebbségek védelmével kapcsolatban Eckstein-Kovács Péterrel is több javaslatot készítettünk.

A Nemzeti és Etnikai Kisebbségek Bizottságának (CONEM) létrehozására irányuló javaslatomról megbeszélést folytattam a Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbségek vezetőivel.

Sajnos az alkotmányos szerződés végső szövegtervezetéből a nemzeti kisebbségek jogai egyértelműbb, pozitív megjelenítése hiányzik, pozitívumként értékelendő ugyanakkor, hogy a kulturális sokszínűség védelme és erősítése mellett megjelent a nyelvi sokszínűség védelme az alkotmányos részben, illetve az EU Alapjogi Charta és annak 21. cikke a nemzeti kisebbségekkel szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmának követelményével kötelező erejű elsődleges jogforrássá válik.

További módosításokra van szükség annak érdekében a kormányközi konferencián, hogy a kisebbségi jogok határozottabban jelenjenek meg az alkotmányos szerződés szövegében, amit jeleztem Medgyessy Péterhez írott levelemben.

Joachim Wuermeling bajor képviselőtársammal közösen javasoltam, hogy a lengyel alkotmány mintájára az EU alaptörvénye tegyen említést a kereszténységről, az Európát összetartó hitbéli hagyományról, illetve Istenről, valamint hogy szerepeljen az alkotmányos szerződésben az EU és az egyházak közötti strukturális dialógus, amelyről eddig nem szóltak az unió szabályai.

Az alkotmányos szerződés preambuluma az elnökség által javasolt tervezete említést tesz ugyan általában a vallásról, de konkrétan a kereszténységet nem említi, ezért további módosításokra van szükség annak érdekében a kormányközi konferencián, hogy legyen utalás a közös európai zsidó-keresztény örökségre az alkotmányos szerződés szövegében, amit jeleztem Medgyessy Péterhez írott levelemben.

Bekerült viszont az alkotmányos szerződés szövegébe az EU és az egyházak közötti strukturális dialógus szükségessége, melynek elfogadott szövege megegyezik az általam javasolt szöveggel.

Az egyházakkal kapcsolatos javaslatokról a négy történelmi egyház vezetőivel kétoldalú megbeszéléseket folytattam.

Az alkotmányos szerződés tervezete

A javasolt alaptörvény politikai és jogtechnikai értelemben is jelentős minőségi változást hordozó előrelépés az európai integráció

történetében. Új minőségű és tartalmú jogi keretet teremtve alapvetően képessé teszi a kibővített uniót az integráció további mélyítésére, a fokozottabb szerepvállalásra a világban. Ugyanakkor a döntéshozatali rend javasolt megváltoztatásával a javasolt kompromisszumok újjáformálják a tagállamok erőviszonyainak helyzetét. Összességében a Nizza-Laeken-i reformcélok követése, elérése biztosított, de egyes lényegi lépéseknél nehezen igazolható, hogy az uniót hatékonyabbá, áttekinthetőbbé, polgárközelibbé, demokratikusabbá teszik.

A konvent megrendezése azonban már önmagában sikernek tekinthető. Ha a Nizzai Szerződés tárgyalásához hasonlítjuk, a mostani vita lényegesen jobb, innovatívabb, áttekinthetőbb és hatékonyabb volt.

Az EU újabb intézményi reformjának alapvető céljairól és elveiről – stabilitás, folyamatosság, hatékonyság, átláthatóság, tagállamok egyenlősége, a minősített többségi szavazás és együttdöntési rendszer további kiterjesztése, normává emelése – széles konszenzus alakult ki a konventben.

A konventen belüli megnyilvánulások és az alkotmányos szerződés tervezetére érkezett észrevételek, illetve azok vitája alapján az alábbi főbb kérdésekben és területeken széles körű egyetértés alakult ki, amely eredményeket a végső dokumentum is tartalmazza:

- szükséges és időszerű egy alkotmányos szerződés létrehozása;
- erősíteni kell az unió hatékonyságát és demokratikus jellegét, erősíteni intézményeit;
- egyszerűsíteni és átláthatóvá kell tenni az alapszerződést;
- megérett az idő a Maastrichti Szerződéssel létrehozott pillérrendszer felülvizsgálatára és az Európai Unió egységes jogi személyiségének kinyilvánítására;
- indokolt az EU Alapjogi Charta beszerkesztése az alkotmányos szerződésbe és ezzel kötelező erejű jogforrássá emelése;
- szükséges a nemzeti parlamentek hatáskörgyakorlása feltételeinek javítása;
- megfontolandó a jogalkotási eszközök, eljárások újra elnevezése és lehetséges mértékű egyszerűsítése
- nem indokolt újabb, eddig nem létező uniós intézmények létrehozása;
- az integráció hatásköreit a szubszidiaritás alapelvéből kiindulva kell kodifikálni;
- az unió, illetve a tagállamok vegyes hatásköreiben a jelenlegi helyzet érdemi megváltoztatása nem indokolt;

- a külkapcsolatok területén az unió akcióinak hatékonyságát növelni kell;
- a szabadság, biztonság és igazságosság övezete megteremtése irányában előre kell lépni.

Az intézményi átalakítások egyértelműen inkább a nagyobb államok érdekeit szolgálják, de több kérdésben a kis és közepes méretű, az ún. like-minded országoknak is sikerült eredményeket elérniük. A föderális és konföderális jellegű változtatások egyaránt jelen vannak. Számos változtatás időben halasztva hoz újítást, míg mások későbbi rugalmas módosítást (*passarelle* záradék) kínálnak fel, illetve pragmatikusan utat nyitnak az unió több sebességű továbbfejlődésének (megerősített együttműködés), annak kockázataival. A legvitatottabb javaslatok a tagállami egyenjogúság – hatékonyságot is keresztező – szabályozása mind a nem szavazó bizottsági tagok esetében, mind a rotáló elnökségek viszonylatában.

Az állandó elnök intézménye az unió kormányközi jellegét erősíti, az intézményes egyensúlyt a nagy államok felé billentheti. Bizonyos garanciákat beépítettek az alkotmányba, hogy az elnök hatáskörét korlátozzák, de egyelőre nem lehet tudni, hogy ezek működni fognak-e, és mennyiben függ majd az első elnök személyiségétől, gyakorlatától.

Az Európai Tanács állandó elnöki posztjával újabb végrehajtó szervet hoznak létre. Az alkotmányba épített garanciák kétséges, hogy elégségesek ahhoz, hogy megakadályozzák az új elnöki intézmény megerősödését, „önálló életre kelését”. Explicite nem ad saját bürokráciát és hivatalt a szöveg tervezete az elnöknek, de nem is akadályozza meg abban, hogy létrehozzon magának egyet.

Az Európai Tanács elnökét két és fél évre választják, amit egyszer meg lehet hosszabbítani. Választása minősített többséggel történik majd. Az állandó elnök intézményét ellenző kisebb államokkal kötött kompromisszum értelmében eltűnt az a megkötés, hogy az elnök ne lehessen más intézmény tagja, egyes értelmezések szerint megnyitva az utat az előtt, hogy a nem túl távoli jövőben egyazon személy legyen az Európai Bizottság és az Európai Tanács elnöke. Emögött az rejlik, hogy a kisebb államok attól tartanak, hogy a megerősített elnök leginkább a nagy tagállamok érdekeit képviselné, a nagyok „embe-reivel venné magát körbe”.

A reformok egy része, így az Európai Parlament nagyobb hatalma és a nemzeti vétó korlátozása a föderalizálódás irányába mutat. De az intézményes átalakítás – állandó elnök, a Bizottság taglétszámának 15 főben való maximalizálása – inkább a nagy államok felé billenti a

hatalmi mérleget. Az Európai Parlamentre vonatkozó rész 2009-ig – a következő parlamenti ciklusra – 732 főben maximálja a parlamenti képviselők számát, a Nizzai Szerződésnek megfelelően. A kérdést a 2009-es választások előtt nyitják újra.

A Miniszterek Tanácsa. Az új szerződés, miközben elválasztja a külügyminiszterek tanácsától az általános ügyek tanácsát, összevonja az újonnan létrehozandó, jogalkotói funkciókat gyakorló tanáccsal. A tagállamok legfontosabb állandó fóruma így az „általános ügyekkel és jogalkotással foglalkozó tanács” lesz. Ez a formáció két különböző minőségben tevékenykedhet: mint általános ügyek tanácsa végrehajtó feladatokat gyakorol, az Európai Bizottsággal együtt előkészíti az Európai Tanács üléseit (EU-csúcstalálkozókat), majd ügyel arra, hogy az ott meghozott stratégiai-politikai döntéseket megfelelően megvalósítsák és végrehajtsák. Jogalkotási kapacitásában értelemszerűen törvényhozattal fog foglalkozni (az Európai Parlamenttel közösen).

A tagállamokat egy vagy két ember fogja képviselni ebben a tanácsban, annak megfelelően, hogy milyen üggyel foglalkoznak éppen. Ez tehát véget vethet a formális szektorális tanácsok (agrár-tanács, környezetvédelmi tanács stb.) gyakorlatának. Lesz továbbá külön egy másik tanács, a külügyi tanács, aminek elnökletét az EU külügyminisztere fogja ellátni. Az összes többi tanács (az ET dönthet továbbiak felállításáról, ECOFIN vagy pénzügyi-gazdasági, agrár biztosan lesz) élén fennmarad a rotáció, de a mandátum félről egy évre nő, és minden tanács élén külön elnök lehet. Erről és a tagállami egyenjogúsági elvet közvetítő forgási rend módszeréről a Tanács dönt, „figyelembe véve az európai politikai és földrajzi egyensúlyt és a tagállamok sokszínűségét”.

Az alkotmányos szerződés tervezete 2009. november 1-jéig fenntartja a minősített többségi szavazás nizzai meghatározását. A minősített többségi szavazás új definíciója csak 2009-től lép érvénybe, addig megmaradnak a 2000-ben Nizzában lefektetett szavazati súlyok, amelyek inkább a kisebb és közepes méretű országoknak kedveznek (hiszen a szavazatok száma nem igazodik pontosan a népességhez, hanem degresszíven arányos, vagyis minél kisebb egy állam, arányosan annál több szavazata van). Az Európai Tanács minősített többséggel dönthet arról, hogy a jelenlegi szavazati rendszer 2009 után további három évig fennmaradjon. Ellenkező esetben az EU áttér a „kettős minősített többségi” szavazatrendszerre, amelynek értelmében érvényes az a döntés, amely mögött a tagállamok egyszerű többségének és a népesség háromötödének kell felsorakoznia (egy

döntéshez a 25 tagú unióban legalább 13 ország igen szavazata kell, és az, hogy e 13 ország lefedje az uniós népesség háromötödét). Abban az esetben azonban, ha a Tanács – ideértve a Miniszterek Tanácsát és a tagállamok vezetőinek fórumát, az Európai Tanácsot – nem a Bizottság előterjesztésére dönt egy javaslatról (vagy kül- és biztonságpolitikában az EU-külgügyminiszter előterjesztésére), akkor a küszöb megemelkedik: a tagállamok kétharmadára és a népesség 60 százaléka lesz szükség.

A szavazási szabályokba beleépítettek egy „rugalmassági klauzulát”. Ez a „passarelle” záradék lehetővé teszi, hogy az Európai Tanács konszenzusus döntését követően egy tanácsi formáció egy adott területen átálljon a minősített többségi szavazásra, amennyiben ott normális körülmények között az egyhangú döntés a szabály (például adózási kérdések a pénzügyi tanácsban). Ha a tagállamok ezt akarják, akkor a döntésről legalább négy hónappal megelőzően értesíteniük kell a nemzeti parlamenteket.

Az új, 2009-től bevezetendő döntéshozatali szavazási rendszer – amely a döntést a tagállamok feléhez és az uniós össznépesség 60 százalékanak támogatásához köti – egyértelműen a nagyobb államoknak kedvez.

Az új alaptörvény nem korlátozza ugyanakkor kellő mértékben a nemzeti vétó lehetőségét. A strukturális támogatások kérdésében ugyan átmenetileg megmarad a nemzeti vétó, de csak 2007-ig, vagyis a következő pénzügyi időszak letárgyalásáig, ami akár hátrányosan is érintheti az újonnan csatlakozó államokat.

Az Európai Bizottságot illetően szintén az a kompromisszum született, hogy a módosítások csak 2009-től lépnek életbe, vagyis a következő (a bővítés utáni első) Európai Bizottság a Nizzai Szerződés rendelkezései alapján fog működni: egy állam – egy biztos. Ehhez a kicsi és közepes méretű államok ragaszkodtak, és a csatlakozó országok számára is olyan téma volt, amiben nem voltak hajlandók kompromisszumot kötni. 2009 után azonban csak 15 szavazati joggal rendelkező tagja lesz a Bizottságnak (beleértve az elnököt és az EU-külgügyminisztert).

A többi államnak is lesz egy-egy biztos, de ők nem szavazhatnak. Hogy a tagállami egyenlőség elve érvényesüljön, minden új Bizottság felállításakor – tehát ötévente – más-más állam biztos, kerül be a „belső körbe”, a szavazati joggal is rendelkező biztosok közé, „az Unió demográfiájának és földrajzájának figyelembevételével”.

Az Európai Bizottság elnökét a tagállamok vezetői (vagyis az Európai Tanács) fogják jelölni, „figyelembe véve az európai parlamenti választások végeredményét, és a megfelelő konzultációk után”, minősített többséggel. A jelöltet az EP egyszerű többséggel hagyja jóvá. Ha az EP nemet mond, az eljárás újrakezdődik, vagyis a tagállamoknak új személyt kell jelölniük. A tagállamok ezután három-három további személyt jelölnek, akik közül az elnök kiválaszt 13 teljes jogú biztost, a megfelelő mennyiségű „segédbiztost” (aki nem szavazhat), majd az egész – EU-külügyminiszterrel kiegészült – testületet az EP-nek ismét jóvá kell hagynia. Az elnöknek jogában áll leváltani a biztosokat.

Az unió külügyminiszteréről az Európai Tanács minősített többsége dönt, az Európai Bizottság elnökének egyetértésével. A külügyminiszter posztjában egyesülne a mostani kül- és biztonságpolitikai főtanácsadó és a külügyi biztos szerepe, más szóval a miniszter a tagállamok felé és a közösség felé is elszámoltatható lenne. Elnökölné a külügyi tanács üléseit és alelnöke lenne az Európai Bizottságnak. Munkájában az Európai Bizottság formálódó diplomáciai testülete segítené, és feladata lenne a közös európai kül- és biztonságpolitika menedzselése, képviselése. A közös külpolitika stratégiai alapvetéseit és fő irányait a tagállamoknak kell megszabniuk. Arról még mindig külön vita van, hogy erre a területre kiterjeszthető-e a minősített többségi szavazás rendszere, vagy a tagállamok minden kérdésben megőrizhetik vétőjukat.

Az alkotmány kitér az Európai Bíróságra, az Európai Központi Bankra és a konzultatív intézményekre is. Ezek leírása érdemben nem változott, a cikkelyeket gyakorlatilag az érvényes EU-szerződésből vették át.

Az EU Alapjogi Charta uniós szerződésbe való integrálásáról még Nizzában „döntöttek” a tagállamok vezetői, így ennek kivitelezése kezdettől fogva a konvent egyik legfontosabb feladata volt. Miközben a charta új jogi státuszát lényegében senki nem vitatta, arról már jobban megoszlanak a vélemények, hogy hol és milyen formában kell szerepelnie a leendő alkotmányban. Végül az az álláspont kerekedett felül, hogy minél láthatóbb és hangsúlyosabb megjelenést kell biztosítani az alapvető jogokat kodifikáló chartának.

A nemzeti parlamentek szerepéről az alkotmányos szerződés tervezetéhez csatolt jegyzőkönyv rendelkezik. Ez alapján a tagállamok elismerik, hogy a nemzeti parlamenteknek a kormányok felett gyakorolt ellenőrzését minden egyes tagállam belső alkotmányos rendje és gyakorlata határozza meg. Ugyanakkor a jegyzőkönyv

sürgeti a nemzeti parlamentek nagyobb mértékű bevonását az Európai Unió tevékenységébe. A jegyzőkönyv szerint növelni kell a nemzeti parlamentek képességét arra, hogy kifejtsék véleményüket jogszabályjavaslatokról, illetve minden olyan kérdésben, amely érdeklődésükre tart számot.

Összességében reális kompromisszumnak lehet értékelni a konvent végeredményét. Ugyanakkor a döntéshozatali, intézményi reform egészét tekintve az új szavazati rendszerben csökken majd Magyarország súlya, és adott időszakban nem lesz állandó, teljes jogú képviselőnk – de több tagországnak sem a – Bizottságban. Eredménynek tekinthető, hogy sikerült biztosítani az egyenlő rotációt az Európai Bizottságban, bár ennek garanciái erősítendőek; sikerült elérni, hogy az Európai Tanács elnökének csökkentett hatásköre legyen és más posztot is betölthessen, valamint nő az Európai Parlament és a nemzeti parlamentek szerepe.

Az unió értékei minden korábbinál bővebben vannak megjelölve, az alábbiakat foglalják magukban: az emberi méltóság, a szabadság, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok tiszteletben tartása, a pluralizmus, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás és a hátrányos megkülönböztetés tilalma.

Mindez jó alapot kínál a kormányközi konferencián tovább vitatandó intézményi és döntéshozatali kérdéskör vitájában való eredményes részvételhez, de további módosításokra van szükség annak érdekében, hogy a szöveg jobban tükrözze a Magyarország számára fontos szempontokat, amivel kapcsolatban levelet intéztem Medgyessy Péterhez.

A módosítások, amiért a kormánynak küzdenie kell:

1. Minden országnak legyen azonos és teljes jogú biztosa az Európai Bizottságban.
2. A nagyobb országok érdekeit megjelenítő Európai Tanácsnak ne legyen állandó elnöke. Ha rugalmasabb formában is, de maradjon meg az eddigi rotációs rendszer.
3. A szövegben legyen utalás a közös európai zsidó-keresztény örökségre.
4. A kisebbségi jogok határozottabban jelenjenek meg az alkotmányos szerződés szövegében.

INVOCATIO DEI

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A magyar kormány felkéréséről az Európai Unió alkotmányával kapcsolatos álláspontja ügyében” című vitában, 2003. október 6.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Szeretném támogatásomról biztosítani a Magyar Demokrata Fórum javaslatát. Másfél éven keresztül zajlottak az európai alkotmány előkészítő munkálatai az uniós konventben, és több alkalommal mi, magyar képviselők támogattuk azokat az indítványokat, amelyek arra irányultak, hogy részben Isten megemlézésére sor kerüljön az unió alkotmányában, részben pedig arra a közös európai vallási hagyományra is utaljon az európai alkotmány, amelyet a kereszténység jelent Európa számára. Egyébként hozzáteszem, a jelenlegi szövegben jelen pillanatban is szó van az európai vallási hagyományról, és ennek esetében nyilván senki más nem gondolhat történelmi értelemben másra, mint a kereszténységre, azonban mindenképpen célszerű lenne, ha kifejezett és egyértelmű módon erről az alkotmányról szólna is.

A konventben nem sikerült ennél messzebb eljutnunk, azonban a kormányoknak nagyobb a lehetőségük, hiszen 105 ember között kellett egy hozzávetőleges egyetértést kialakítani, míg a kormányközi konferencián a 25 tagállamnak, egyenként mindegyiknek vétőjoga van. Azt gondolom, hogy ez az indítvány, a Magyar Demokrata Fórum indítványa mindenképpen támogatandó. Magam is tettem több olyan módosító javaslatot az európai uniós alkotmányhoz, amely ezzel kapcsolatos, és nagyon élénk vita is bontakozott ki a konventben ezen kérdések kapcsán. A mostani szöveg egy kompromisszum eredménye, azonban azt gondolom, bárki, aki úgy gondolja, hogy Európa örökségéhez ez a fajta keresztény örökség hozzátartozik, az jó szívvvel támogathatja ezt a javaslatot, és mivel erről a kérdésről Európa valamennyi parlamentjében vitatkoznak, nálunk is célszerű vitatkozni. Az európai polgárok többsége támogatja ennek a tételnek a bevételét, tehát támogatásomról szeretném biztosítani ezt a javaslatot.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzéki padsorokban.]*

AZ EURÓPAI ALKOTMÁNY LÉTREHOZÁSÁRÓL SZÓLÓ SZERZŐDÉS ALÁÍRÁSÁRÓL

*Felszólalások a Magyar Országgyűlésben „Az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés aláírásáról” című vitában,
2004. október 5.*

DR. SZÁJER JÓZSEF, AZ EURÓPAI NÉPPÁRT ÉS AZ EURÓPAI DEMOKRATÁK KÉPVISELŐCSOPORTJA RÉSZÉRŐL: Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Nagy örömmel jöttünk vissza a Magyar Országgyűlésbe, és az elmúlt néhány évben az európai uniós csatlakozásunk során számos alkalommal megélhettünk kisebb és nagyobb történelmi eseményeket. Azt hiszem, hogy a Magyar Országgyűlés több száz éves történetében ismét egy kis történelmi pillanathoz érkeztünk, amikor az Európai Parlament képviselői lehetőséget kapnak, hogy erről a helyről önközhöz beszélhessenek. A képet csak színezi, hogy jó néhányan az európai parlamenti képviselők közül ezeket a padokat koptattuk éveken keresztül, ennek következtében nem olyan szokatlan akár ebből a más szemszögből is beszélni. *[Az elnöki széket dr. Dávid Ibolya, az Országgyűlés alelnöke foglalja el.]*

Azért nem visszaélésként a vendégjoggal, de szeretném elmondani, hiszen Magyarországon is nagy vita folyik az európai parlamenti összeférhetetlenségről, szeretném jelezni, hogy a Fidesznek az a hat képviselője, aki itt ült és európai parlamenti képviselővé választották, nem nagy örömeinkre, de megváltunk a képviselői mandátumunktól. Az én volt választókerületemben, Sopronban még egy választást is vállaltunk ennek érdekében. Többen megvádoltak bennünket a magyar sajtóban is azzal, hogy két fizetést szeretnénk felvenni. Akiknek ilyen gondjaik vannak, azokat szeretném megnyugtatni arról, hogy mind a hat fideszes képviselő valamilyen jótékony adomány formájában szabadult meg attól a pénztől, amelyet egy időben európai parlamenti képviselőként is és magyar országgyűlési képviselőként is kapott. Én a szülőfalum, Harka iskolájának adományoztam ezt a pénzt.

Ez lehet, hogy csak távolról függ össze az európai parlamenti képviselőség, illetve az európai alkotmány ügyével, azonban azt gondolom, hogy rögtön a közepén vagyunk ennek az ügynek, hiszen az európai alkotmánynak, az európai alkotmányos szerződésnek az egyik legfontosabb tétele éppen a nemzeti parlamentekkel való szoros együttműködés.

Induljunk ki abból, hogy mi most európai parlamenti képviselőként Hegyi Gyulával, Demszky Gáborral itt önök előtt felszólalunk, azonban az Európai Parlamentnek az európai alkotmány elfogadásával kapcsolatban már nincsen semmilyen úgymond jogilag értelmezhető dolga. Természetesen feladata van ennek a megismertetésében, de mint ahogyan az Európai Unió végül is a nemzeti szuverenitásokra alapoz, és ennek következtében a közös szuverenitás, a népfelség elve alapján a nemzeti országgyűléseken és a nemzeti parlamenteken alapszik, ennek következtében az európai alkotmányos szerződésnek a megalkotása, illetőleg ennek a folyamatnak a befejezése az önök kezében, a nemzeti parlamentnek a kezében van, az Európai Parlamentnek ebben a tekintetben döntési jogosítványai nincsenek.

A magyar parlament egyébként példamutató törvényt alkotott ebben a tekintetben, hiszen megteremtette annak a lehetőségét, hogy a nemzeti parlament és az Európai Parlament között szoros legyen a kapcsolat, illetőleg Magyarország az Országgyűlésnek a döntései révén beleszólhasson az Európai Uniónak az ügyeibe. Ennek a jele az az együttműködés is, amely éppen most ölt testet azzal, hogy mi itt szót kaptunk a Magyar Országgyűlésben.

Hiszen ugyanazokkal a gondokkal küszködnek Európa parlamentjei, de az Európai Parlament is hasonló kérdésekkel foglalkozik, mint a magyar parlament: a demográfiai problémák, az elöregedés, a bevándorlásnak a problémája, a nyugdíjrendszer, az egészségügyi rendszer reformja, a magánosítás mértékének a kérdése, amely Európaszerte szinte mindenhol vitát vált ki. Emlékeztetni szeretném önöket arra, hogy nemrégiben, két héttel ezelőtt a lengyel parlament hozott óriási többséggel határozatot a magánosítás leállításával kapcsolatban – figyelem a magyar híreket, Magyarországon is politikai vita van ezekről a kérdésekről.

De ilyen probléma, ilyen közös probléma a vállalatoknak a delokációja, tehát az, hogy a befektetések egyre inkább Ázsiába telepednek át, és ezáltal munkahelyek vesznek el Európában, vagy éppen a most felmerülő, a holnapi napon is intenzíven felmerülő kérdés Törökország európai uniós tagságáról, amely Franciaországban és Németországban késhegyig menő vitákat vált ki, Magyarországon szinte nem létező probléma.

Ez az együttműködés tehát számos területen megvalósulhat, hiszen az Európai Parlament az európai uniós intézményekkel, a Tanáccsal együtt elvonta ennek az Országgyűlésnek a hatásköréből is számos döntésnek a meghozatalát. Ezek az ügyek ide vissza fognak

jönni az európai integrációs bizottságon, illetőleg a különböző jogharmonizációs törvényeken keresztül, azonban az Európai Parlament előbb vitatja meg ezeket a kérdéseket, ezért mi tudunk segíteni abban, tudunk együttműködni, van értelme a párbeszédnek ezeknek a kérdéseknek a tárgyalása során.

Tisztelt Országgyűlés! Az alkotmánynak a kérdésével kapcsolatban két sort állíthatunk fel tulajdonképpen, és arra szeretném önöket biztatni, a Magyar Országgyűlés képviselőit, hogy támogassák ennek az alkotmányos szerződésnek az elfogadását.

Hiszen ha ezt a két sort összeállítjuk, a pozitívumok és a negatívumok sorát, akkor egyértelmű számomra – ez meggyőződésem másfél éves konventbeli munka eredményeképpen, valamint az utána következő kormányközi konferenciának az eredményeképpen –, hogy az előnyök lényegesen nagyobbak, mint azok a hátrányok, amelyek ebből következnek.

Ez akkor is így van, ha magam személyesen is súlyos kudarcnak értékelem azt, hogy a keresztény gyökerekre való utalás kimaradt az európai alkotmányból. Itt szeretném az SZDSZ-es képviselőcsoport figyelmét felhívni arra, hogy nem az állam és az egyház szétválasztásáról, nem a hit megvallásának a szabadságáról, a vallás szabadságáról van ebben a tekintetben szó, hanem a preambulumban egy tényszerű értékelésről, arról, hogy a mai Európa keresztény gyökerekkel bír, és ezek az eszmék ma is meghatározóak. Persze a szövegben szerepel a kereszténység megemlézése nélkül az, hogy Európa közös történelme milyen eszmevilágot rögzít. Európának van egy közös vallási hagyománya. Egyszerűen csak azt szégyellték el a kormányközi konferencián az egyes tagországok, hogy beleírják, hogy ez a közös vallási hagyomány nem a buddhizmus vagy valamely más, nem Európából származó vallás, hanem maga a kereszténység. Tehát úgy is fogalmazhatnánk, hogy történelemhamisítás vagy a történelem egy nagyon fontos pontjának az elszégyellése valósul itt meg. Tehát tényszerű vitáról van szó. Semmilyen felekezetet nem hozna sem előnyösebb, sem pedig hátrányosabb helyzetbe, ha ezt megemlégették volna. Azonban az is eredmény, hogy Európa közös vallási hagyományára utaltunk és utalunk, és ennek következtében természetesen a kereszténység, még ha bújtatva is, de jelen van az alkotmányos szerződés szövegében.

Ugyanezen a területen azonban jelentős eredményeket is elértünk. Hadd utaljak arra, hogy a különböző egyházakkal való – én minden magyarországi egyházzal konzultáltam a konvent idején – konzultáció

eredményeképpen az európai egyházak, és nem csak a keresztény egyházak, a legfontosabbnak az alkotmány szövegében nem is ezt a történelmi utalást tekintették – bár ez az ő szívükhöz is közel áll –, hanem azt, hogy az Európai Unió ma már számos tekintetben olyan törvényeket, olyan jogszabályokat alkot, amelyek az egyházak hitéletére és az egyházak mindennapi életére hatással vannak, ennek ellenére az egyházakat a civilszervezetek között tartják számon az európai törvényhozás befolyásolása tekintetében. Ebben az esetben az ő igényük az volt – ez már régi igény, és most megvalósult –, hogy kerüljön be az alkotmányba, hogy az egyházakkal rendszeres párbeszédet folytat az Európai Unió a saját törvényei megalkotása során. Ez a szövegben benne van. Benne van a vallásszabadság, a hit megvalósulásának a szabadsága is az alapvető jogok chartájában, ez most válik szerződési szintű joggá; ennek következtében egy magát hívőnek, akár kereszténynek valló ember sem érezheti idegennek ezt az alkotmányt, még akkor sem, ha a kereszténységre való utalás kimaradt belőle.

A másik, szívünknek, ugyanakkor történelmi sorsunk szempontjából is alapvető fontosságú kérdés a kisebbségek ügye, erre már több utalás történt. A kisebbségekhez tartozó személyek jogairól beszél ez az alkotmány, ez azonban a korábbi szerződésekhez képest is jelentős előrelépés. Szeretném emlékeztetni a képviselő urakat és a Magyar Országgyűlést is arra, hogy nemrégiben az Európai Bíróság azért szüntette meg néhány kisebbségeket támogató programnak a finanszírozását európai szinten, mert azt mondták, hogy az Európai Uniót alapító szerződésekben nincsen utalás a kisebbségek jogaira, ennek következtében nincsen jogi alapja a kisebbségi kérdés európai uniós szintű felvetésének.

Az áttörést abban a tekintetben értük el, hogy mivel az unió alapelvei közé bekerültek a kisebbségi jogok, illetőleg a chartán keresztül az alapvető jogok közé felemelkedett szerződési szintre a kisebbségi jogok védelme, ezáltal jogi alap teremtődött, jogi lehetőség teremtődött arra, hogy az Európai Unió mint unió is önállóan és jogánál fogva a kisebbségi kérdést magáénak tekintse, és ne pusztán egyes országok, nemzetek belső ügyeinek.

Támogatom azt a javaslatot, amely Hörcsik Richárd részéről fogalmazódott meg, illetőleg Csapody Miklós is megerősítette az iménti vitában, hogy Magyarország tegyen egy olyan nyilatkozatot, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek jogait mi úgy tekintjük, hogy ez nem megy szembe a diszkriminációellenesség szempontjaival, illetőleg ez magában foglalja ezen jogok kollektív gyakorlásának a lehető-

ségét is. Azt gondolom, hogy tartozunk egy ilyen kiegészítő egyoldalú nyilatkozatnak a megtételével az alkotmányos szerződés elfogadása során.

Sok más eleme is van ennek az alkotmánynak. Hadd utaljak egy olyan dologra, amely szintén nagyon fontos Magyarország számára, amelyben szintén nem értünk el eredményt vagy jelentős eredményt: ez a Tanács elnökségének a kérdése. Magyarországon szinte mindenki, aki a politika iránt tájékozódik, tudja, hogy úgynevezett rotációs elnökség van, félévenként váltják az egyes országok az elnöki pozícióban egymást. Most ez átalakul egy állandó elnökségi rendszerre, amely természetesen, mi úgy éreztük és sok tekintetben úgy tekintettük, hogy sérti a kisebbek, a kisebb országok jogait.

Amúgy a konvent során a kisebb országok között nagyon szoros együttműködés alakult ki, ennek következtében bízom abban, hogy a Tanácsban, az unió legfontosabb szervében történő szavazások során ez a fajta egyetértés a jövőben is megtartható, és ilyen értelemben az Európai Unió döntéseiben a kisebb és közepes méretű országok szava is hallható lesz.

Sok tévképzet van az alkotmánnyal kapcsolatban. Például azt gondolom, hogy kifejezetten az euroszeptikusoknak, az Európai Unió ellenében gondolkodóknak vagy az ezt a közös európai tervet ellenzőknek biztató tényező lehet az a két pont, amelyet most idéznék. Az egyik az, hogy ez az alkotmányos szerződés szabályozza az Európai Unióból történő kilépés lehetőségét. Ugyan még nem lépett ki senki az Európai Unióból, azonban ha valaki ebből a szempontból közelíti meg, akkor azt is mondhatja, hogy ez most egy korrektebb megfogalmazás.

A másik – és talán ez a legfontosabb azoknak a szemszögéből, akik a nemzeti szuverenitást védelmezik –, ez pedig az, hogy ez az alkotmányos szerződés világosan szétválasztja a közösségi hatásköröket, a kizárólagos közösségi hatásköröket, azokat, amelyeket közösen a tagországokkal együtt lehet gyakorolni, és azokat, amelyek kizárólag a tagországokhoz tartoznak. Vagyis minden eddiginél világosabbá teszi ezt az egymáshoz való viszonyt, és ezáltal megakadályozza azt, hogy véletlenül átlopakodjon, a nemzeti parlamentek ellenére kerüljön át az unió hatáskörébe olyan jogkör, amit ők maguk egyébként nem szerettek volna megtenni.

Örömet fejezem ki azzal kapcsolatban is, hogy az Európai Parlament ellenőrző ereje megnövekszik; és azzal kapcsolatban is, amire az államtitkár úr is utalt a mai vita során. Ez pedig az, hogy a

jövőben a Bizottság összeállítása nem úgy történik, hogy minden egyes ország jelöl egy darab személyt, akit aztán kényszerből, ahogy alakul, valamilyen furcsa portfóliónak a kiosztásával a Bizottság megválasztott elnöke el kell fogadjon, hanem három jelöltet kell állítaniuk és javasolniuk erre a pozícióra, és a Bizottság elnöke e közül a három jelölt közül szabadon kiválaszthatja, hogy kit akar elfogadni. Akkor elkerülhetők lesznek azok a kínos jelenetek, amelyek a meghallgatások során az Európai Parlamentben is megfogalmazódtak, gondolok itt például arra, amikor a holland szocialisták kőkeményen megtámadták a szintén holland nemzetiségű Neelie Kroest korábbi politikai és gazdasági előéletével kapcsolatban, amit egyébként az Európai Parlamentben teljesen demokratikusnak tekintetnek; vagy gondolok arra, hogy amikor a görög biztosjelöltet azzal támadták meg, hogy nem ért a környezetvédelemhez. Tehát ebben a tekintetben új helyzet áll elő.

Utolsó gondolatként, tisztelt hölgyek és urak, tisztelt képviselők, hadd mondjam el, hogy az európai alkotmányos szerződés az egy szerződés, és mindaddig az marad, amíg az önök, a nemzeti parlamentek kezében van az Európai Unió legfontosabb alapokmányának a ratifikációja. Ugyanis az Európai Uniónak az eredete innen, a magyar parlamentből, a lengyel parlamentből, a francia parlamentből és a brit parlamentből származik, az erőt innen adja az Európai Unió intézményeinek, és nem fordítva.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Általános taps.]*

[...]

DR. SZÁJER JÓZSEF (EURÓPAI NÉPPÁRT ÉS EURÓPAI DEMOKRATÁK KÉPVISELŐCSOPORTJA): Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! Csak azért kértem szót, mert valószínűleg Vastagh Pál félreértette, amit mondtam. Éppen az alkotmányos szerződés erényeként emeltem ki azt, hogy sikerült azt elérni, hogy az egyházi és az egyházi jellegű szervezetek a továbbiakban nem pusztán a többi civilszervezettel egyenlő státust élveznek, hanem kiemelt státust élveznek, vagyis az Európai Unió speciális párbeszédet folytat velük. Az erre vonatkozó módosító indítványt én magam adtam be – lényegében ezzel azonos szöveget fogadtak el. Ez hosszú ideje álma volt ezeknek a szervezeteknek, hiszen már Amszterdamban, az Amszterdami Szerződés során is szerették volna maguknak ezt a túlzás lenne az mondani, hogy társ jogalkotói szerepet, de legalább ezt a konzultációs, rendszeres párbeszédre irányuló szerepet elfogadtatni. Tehát valószínűleg itt félreértés van.

Ami pedig a Tanácsra és a rotációs elnökségre vonatkozik: ebben a tekintetben pedig valóban az a helyzet, ahogyan Vastagh Pál ezt említette, tehát a Tanács különböző formációiban megmaradnak a nemzeti elnökségek, csak ez a félévenkénti általános elnökség az, ami meg fog szűnni.

Azonban – és ebben együtt küzdöttünk a konventben Vastagh Pállal is, és ha jól tudom, a kormány is tett ez irányban lépéseket a kormányközi konferencia során – az volt a törekvésünk, hogy ezt megakadályozzuk, vagyis nem szerettünk volna egy állandó tanácsi elnökséget. Ebben nem jártunk sikerrel. Úgy gondoljuk, és én továbbra is úgy gondolom, hogy a közepes és kisebb méretű országok számára az lett volna a kedvező. Nem óriási tragédia az, ami történt, ennek ellenére mégsem a mi elképzeléseink valósultak meg. Egyszer így, egyszer úgy; van, hogy megvalósul, máskor pedig nem sikerül az elképzeléseinket keresztülvinni. Ehhez az Európai Unióban hozzá kell szoknunk.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzéki padsorokból.]*

KI ÁLL KI A KERESZTÉNY ÉRTÉKEK MELLETT?

Véleménycikk, Új Ember, 2004. október 24.

Az Európai Unió alkotmányára vonatkozó szerződést október 29-én írják alá Rómában, amelynek előszavából – mint köztudott – kimaradt a keresztény értékekre való utalás. Ezzel kapcsolatban politikusok és közéleti személyiségek véleményét kértük – amelyek közül kettő csak lapzárta után érkezett meg. Hogy múltkori félkörre sikeredett körkérdésünk teljesebb legyen, most közöljük a két újabb hozzászólást.

Amikor az európai alkotmány ügye a magyar Országgyűlés elé került, vita alakult ki a kormányoldal és az ellenzék között arról, hogy a keresztény utalás bekerüljön-e az alkotmányba. Az ellenzék részéről Hörcsik Richárd, a Fidesz vezérszónoka és jómagam is, mint az Európai Parlament képviselője, nehezményeztük, hogy a kereszténységre való utalás kimaradt az EU-alkotmány tervezetének szövegéből.

A magyar történelmi egyházak vezetőivel egyeztetve európai parlamenti képviselőként módosító indítványt adtam be az Istenre való hivatkozás bekerüléséről az EU alkotmányának szövegébe. Más EU parlamenti képviselők is beadtak erre vonatkozó módosító indítványokat, de sajnos nem jártunk sikerrel.

Sikerünk abban volt, hogy az alkotmányba bekerült az egyházak és az EU közötti rendszeres párbeszédéről szóló rész, amit az egyházak

már régóta szerettek volna. Eddig ugyanis az egyházat egy kalap alá vették a többi civilszervezettel.

Az EU-alkotmány preambulumból sajnos hiányzik a kereszténységre való utalás, ami véleményem szerint történelemhamisítás. Ugyanakkor a szöveg mégis előrelépés a Nizzai Szerződéshez (az alkotmánytervezet elődje) képest, abban ugyanis sem a vallásszabadságról, sem az egyházak és az európai szervezetek közti rendszeres párbeszédéről nincs szó, és messze nincs szó Európa közös vallási hagyományának megemlékezéséről. Ehhez képest előrelépés történt, még akkor is, ha szívünk szerint azt támogattuk, hogy a kereszténység szó is bekerüljön a közös dokumentumba.

Egy másik fontos kérdésben, a kisebbségek ügyében a Fidesz négypárti egyeztetést kezdeményezett. A kormány kezdetben hajlandónak mutatkozott arra, hogy Magyarország egyoldalú nyilatkozatot tegyen a kisebbségek kollektív jogai tekintetében, később azonban ezt a kérdést lesöpörte az asztalról.

AZ EURÓPAI ALKOTMÁNY LÉTREHOZÁSÁRÓL SZÓLÓ SZERZŐDÉS MEGERŐSÍTÉSÉRŐL

*Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződés megerősítéséről” című vitában,
2004. december 1.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (EURÓPAI NÉPPÁRT ÉS EURÓPAI DEMOKRATÁK KÉPVISELŐCSOPORTJA): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Második alkalommal kerül sor arra, hogy európai parlamenti képviselőként itt, az Országgyűlésben felszólalhatok. Az előzetes kiírás szerint csak Tabajdi Csaba után következtem volna, de úgy látom, hogy időközben megfordult ez a sorrend.

Elsősorban arról szeretnék beszélni, ami nincs benne az alkotmányban, illetőleg az alkotmányos szerződésben, de jó lenne, ha benne lenne, illetve olyan kérdésekről, amelyek abban a tekintetben fontosak, hogy jó, hogy nincsenek benne az alkotmányban. Talán kezdjük ez utóbbival.

Vannak olyan elemek itt, Magyarországon is, aminek örülhetünk, hogy ezt az alkotmány nem tartalmazza. Tegnap a Kossuth rádió egyik nagyon kiváló műsorában az egyik interjúalany arról beszélt, hogy az Európai Unió lezárta a Romániával folytatott tárgyalásokon a környezetvédelmi fejezetet. Mint természetesen tudjuk Romániával kapcsolatban, az elmúlt időszak szennyezései miatt Magyarországon

is nagyon sok kár érte a természeti környezetet, az itt élő embereket, ezért Magyarország számára ez nyilvánvalóan fontos kérdés.

De most nem erről szeretnék beszélni, hanem arról, hogy ez a megfogalmazás, hogy az Európai Unió zárta le a környezetvédelmi fejezetet Romániával, május elseje óta nem pontos. Ugyanis 25 tagország ült annál az asztalnál, köztük a magyar kormány képviselője, a magyar Külügyminisztériumnak vagy a magyar Környezetvédelmi Minisztériumnak a képviselője is, ahol úgy döntöttek, hogy ezt a fejezetet le kell zárni. Ezzel a példával arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy május elseje óta az Európai Unió mi vagyunk. Mi vagyunk az egyik fontos döntéshozó szervezete az Európai Uniónak. Az Európai Unió velünk szemben nem elvárásokat fogalmaz meg május elseje óta, hanem jogszabályokat alkot, amelyek szerint nekünk is élni kell, illetőleg amelyekhez nekünk is igazodnunk kell. Ezeket a szabályokat be kell tartanunk, de mi is része vagyunk annak a jogalkotó szervezetnek, amely az Európai Uniót jelenti számunkra. Vagyis a mi döntéseink nélkül az unióban ezután nem születnek döntések, határozatok.

Ebből következően szeretném a képviselő hölgyek és urak figyelmét felhívni arra, hogy azt a fajta magyar kishitúséget, amiről itt már egy korábbi szónok is beszélt, hogy minden nélkülünk dől el, minden a fejünk fölött dől el, nincs beleszólásunk a sorsunkat alakító fontos döntésekbe, ezt felejtjük el. Mostantól fogva mi is részei vagyunk ennek a rendszernek, és ha az Európai Unió lezárja Romániával a környezetvédelmi fejezetet – amiben, azt gondolom, súlyos és olyan átmeneti kedvezményeket is kap Románia a csatlakozással kapcsolatban, amely Magyarország számára hátrányos –, akkor mi ugyanúgy részesei vagyunk e döntés meghozatalának. Vagyis innentől fogva nem mutathatunk kifelé senkire.

Hogyan kapcsolódik ez ahhoz a témához, amiről beszélni szeretnék, vagyis ahhoz, hogy ami nincs benne az alkotmányban? Megnéztem az alkotmány egyik fejezetét. Magyarországon, itthon most komoly vita folyik azokról a kérdésekről, hogy az Európai Unió mennyire befolyásolhatja Magyarország szuverén döntéseit. Például mennyire szól bele az Európai Unió abba, hogy Magyarország meghatározhassa, hogy kik legyenek az állampolgárai. Nos, tisztelt hölgyeim és uraim, tisztelt képviselőtársaim, az Európai Unió semmilyen értelemben nem szól bele abba, hogy tagországainak kik az állampolgárai. Kizárólag és egyedül a Magyar Országgyűlés dönthet arról, hogy ki

lesz Magyarország állampolgára, azt az állampolgárságot milyen eljárással, milyen módon biztosítjuk neki.

Vagyis aki arra hivatkozik, hogy az Európai Unióban vannak valamifajta elvárások ezzel a kérdéssel kapcsolatban, az súlyosan téved. És az alkotmánynak az új szövege szerint, de a jelenleg hatályban lévő Nizzai Szerződés szerint is, egyetlenegy olyan passzus nincs ezekben a szerződésekben és ebben a tervezetben, amely Magyarországot ettől a szuverenitását képező alapvető jogtól megfosztja. Tehát azok a hivatkozások, amelyek ezzel ellentétesek, minden alapot nélkülöznek. Az alkotmányos szerződés a tagállamok jogkörében hagyja azt, hogy ezekről az alapvető kérdésekről miképpen dönt. Éppen ezért azok a külső hivatkozások, hogy felhúzzák majd a szemöldöküket, adott esetben majd rosszallásnak leszünk kitéve, mind alaptalanok.

Ad absurdum, egészen odáig menően, hogy ha Magyarország adott esetben úgy döntene, hogy az egymilliárdnál is nagyobb lakosságú Kína összes állampolgárának automatikusan megadja az állampolgárságot, minden kérés és egyéb nélkül, legfeljebb politikai problémáink lehetnek belőle, de jogilag ezt a szuverenitásunkhoz tartozó alapvető kérdést nem szabályozná senki. Nyilván absurdum a kérdés, Magyarország ilyen típusú döntésre nem készül, nem hiszem, hogy volna olyan magyar politikus, aki ezt megtenné. A példát azért mondtam, hogy amikor Magyarország megkötötte az Európai Unióval a csatlakozási szerződését, akkor egyetlenegy pont tekintetében sem mondott le arról a jogáról, hogy saját maga határozhassa meg a szuverenitás magját képező kérdést, vagyis hogy kik legyenek az állampolgárai.

Az alkotmányos szerződés egyértelműen beszél. Az alkotmányos szerződés nem kettős állampolgárságról beszél, mint ahogyan azt Eörsi Mátyás az imént említette. Nem kettős állampolgárságról van szó. Az Európai Unió állampolgára csak az lehet, aki egyben valamely tagország állampolgára. Az alkotmányos szerződés 1/10. cikke részletesen felsorolja az európai uniós állampolgárok jogait. Jogosultak a tagállamok területén szabadon mozogni, tartózkodni, választási jogosultak, választhatók a lakóhelyük szerinti tagállam európai parlamenti választásain, petícióval fordulhatnak az Európai Parlamenthez, de mint látjuk, ezek mind kiegészítő jogosítványok a nemzeti állampolgársághoz képest. Ezért is fontosnak tartom, hogy amikor Magyarország az európai állampolgárságról beszél, akkor ezt olyan magyar embereknek is biztosítani tudja és megadja, akik ilyen módon adott esetben hosszú távra is kiszorulnak az Európai Unióból.

Amúgy ismét végignéztem az európai alkotmányos szerződés igazságügyi és belügyi együttműködésre vonatkozó fejezetét, amely a migrációval, a bevándorlással, az idegenrendészeti kérdésekkel foglalkozik. Itt sem találtam egyetlenegy olyan tételt sem, amely ezzel ellentétes volna.

A következő kérdés, amely ehhez kapcsolódik, több képviselőtársam már beszélt erről, a kisebbségekkel kapcsolatos állásfoglalás. Néhány héttel ezelőtt, amikor hasonlóképpen részt vehettem a parlament ülésén, akkor úgy tájékoztattak, hogy a magyar pártok között született egy megegyezés, hogy nem az előzőleg elfogadott alkotmányról elfogadott dokumentumban, hanem majd a ratifikációs okmányban, az ahhoz kapcsolódó országgyűlési határozatban fogja a Magyar Országgyűlés megfogalmazni azt a kiegészítő javaslatot, amely értelmezi az alkotmányban, egyébként örvendetesen, a kisebbségekhez tartozó személyek jogaira vonatkozó tételt, azt megerősíti. Fontos, hogy Magyarország ebben a kérdésben világosan rögzítse az álláspontját, hiszen az elkövetkezendő időszakban az unió különböző intézményei, az Európai Parlament, az Európai Bizottság, az Európai Bíróság mind-mind értelmezni fogják ezt a meglehetősen általános megfogalmazású passzust, ami az alkotmányba bekerült.

Örvendetesnek tartom, hogy az az egyébként néppárti olasz biztos, Franco Frattini, aki a bel- és igazságügyekkel foglalkozik az Európai Bizottságban, meghallgatása során nagyon határozottan kiállt a nemzeti és etnikai kisebbségek kollektív jogai mellett. Ez jó alapot ad arra, hogy a jövőben ennek a passzusnak az értelmezése – amely, mint mondtam, az alkotmányba örvendetesen bekerült – abba az irányba megy el, amely Magyarország, a magyar kisebbségek számára is kedvező és pozitív hatásokat hozhat.

Tehát ez az értelmezés megindult. Miért pont a magyar parlament ne kezdené el értelmezni ezt a szöveget? Miért pont mi, magyarok legyünk olyan kishitűek abban a tekintetben, hogy nem tesszük bele ebbe az okmányba azt, hogy mi ez alatt azt is értjük, hogy ez nem zárja ki a kollektív jogok gyakorlását, és azt is, hogy a pozitív diszkrimináció nem ellentétes és nem áll szemben azokkal a passzusokkal, amelyek máshol szerepelnek, amelyek a diszkriminációt tiltják az európai alkotmányban? Miért pont mi ne mondanánk ezt? Ehhez az alkotmányhoz, tisztelt képviselők, számos ország, uniós tagállam az euró elnevezésétől kezdve egészen az Euratom-szerződéseig számos kiegészítő, értelmező rendelkezést fűzött, egyoldalú értelmezéseket. Miért ne tehetnénk meg ezt mi, magyarok is?

Tisztelt képviselő hölgyek és urak! Befejezésül egyetlen megjegyzést szeretnék tenni, és ez a kereszténységre vonatkozik. Már többen említették, hogy mi, európai parlamenti képviselők – jómagam, Vytautas Landsbergis volt litván elnök, Lojze Peterle volt szlovén miniszterelnök – levélben fordultunk önökhöz, hogy a ratifikációban foglalkozzanak Európa közös keresztény örökségével. Nem mi, néppártiak nem értjük az európai kereszténységre való hivatkozást, hanem a liberálisok. A humanizmusra és a felvilágosodásra van hivatkozás ebben az alkotmányban, a keresztény gyökereket miért hagyjuk ki ebből? Kérem az Országgyűlést, hogy amennyire lehet, korrigálja ezt a helyzetet.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps az ellenzéki oldalon.]*

EURÓPÁBAN AZ EURÓPAI ALKOTMÁNYRÓL

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Európai alkotmány” című vitában, 2005. január 11.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Az újraegyesített Európa első közös alkotása lehet az alkotmányszöveg, amelyet ma itt vitatunk. Azért is sajátja ez az új tagországoknak is, mert mi magunk – és jómagam is – a konvent munkájában, az alkotmány előkészítésében másfél éven keresztül részt vettünk. Talán nem véletlen, hogy két új tagállam, Litvánia és Magyarország ratifikálta az első között az alkotmány szövegét. A Magyar Országgyűlés még kiegészítést is tett ehhez az alkotmányhoz: örömmel nyugtáztuk, hogy a kisebbségek jogai bekerültek az alkotmány alapelvei közé. Fontos alapelv ez, hiszen Európa a kisebbségek Európája is, Európában mindenki egyidejűleg kisebbség is. Ugyanakkor fontosnak tartjuk, hogy a kisebbségek jogainak gyakorlása kollektíven, közösen is lehetséges legyen, és az alkotmány értelmezése erre is kiterjedjen. Ennek tehát örülünk.

Ugyanakkor kevésbé örülök annak, hogy nagyon sokan itt az Európai Parlamentben is és az európai közéletben is egyfajta támadásnak értékelték azt a történelmi tény, hogy a kereszténység hozzájárult Európa közös építkezéséhez, a mai Európa létrejöttéhez. Senki sem kívánta a laikus Európát megsemmisíteni ezzel, hanem a humanizmus, a felvilágosodás és más közös európai eszmék mellett egyszerűen említést szerettünk volna tenni az előszóban arról, hogy a kereszténység ehhez a közös Európához – ahhoz, hogy ma így lehetünk – hozzájárult. Persze, annak örülök, és ez az egyházak számára is nagyon fontos, hogy az alkotmány megteremti az egyházak és az

Európai Unió közötti intézményes párbeszéd lehetőségét. Ez akkor is így van, ha ezt még sokan támadják.

QUO VADIS, EURÓPA?

Véleménycikk, Népszabadság, 7. oldal, 2005. július 21.

Az alkotmányos szerződés és demokrácia Európában

Európa mélyen elbizonytalanodott. Kudarcot vallottak az Európai Unió következő költségvetési kereteiről folytatott legmagasabb szintű tárgyalások, és megbukott két nagyon fontos tagállamban az alkotmányos szerződésről kiírt népszavazás. A költségvetési tárgyalások is megmutatták, hogy két, egymástól gyökeresen eltérő európai felfogás csap össze egymással: azoké, akik azt szeretnék, hogy az integráció a szabad kereskedelmi térség szintjén ragadna le, illetve azoké, akik egy politikailag egységes Európai Unióban gondolkoznak.

A francia elnök elsősorban azért írt ki népszavazást az Európai Unió alkotmányos szerződéséről, mert a francia politikai elit úgy gondolta, ezzel is demonstrálja Európa előtt, hogy az egyébként francia gyökerű, jelentősen franciák által és a szájuk íze szerint megfogalmazott alkotmányos szerződés (az alkotmányos szerződést létrehozó konventnek francia elnöke volt, a korábbi francia köztársasági elnök személyében) mellett milyen egyhangúlag áll majd ki a francia nemzet, ezzel is megerősítve a francia befolyást az uniós döntéshozatalban. (Chirac francia elnöknek nem ez volt az első tévedése. Hisz emlékszünk, biztos kormányzati többség birtokában előrehozott választásokat írt ki, amelyeket az ellenfél, a szocialisták nyertek meg.)

Az Európai Unió a jelenleg hatályban lévő Nizzai Szerződés alapján működőképes, mint ahogyan most is annak alapján működik huszonöt tagországgal. Természetesen az alkotmányos szerződés elfogadása fontos előrelépés lenne, ha nem is olyan nagy mértékben, mint ahogyan arról számos brüsszeli politikus és szakértő nyilatkozik. Emlékszem a korábbi nyilatkozatokra, amikor Nizzában aláírták a jelenlegi alapszerződést, akkor azt mondták, ezt azért teszik, hogy működőképesse tegyék az európai döntéshozatalt az új tagországokkal is.

Valóban igaz, hogy az alkotmányos szerződéstervezetének elutasítása egy nagy európai vállalkozás kudarcát jelenti, amely jó ideig káoszhoz vezethet az európai intézményi építkezésben. Félő az is, hogy az unión belüli légkör is megváltozik. Ugyanakkor számos, Európa számára nagyon fontos téma most van napirenden, és nekünk,

magyaroknak, elsősorban e kérdésekre kell összpontosítani figyelmünket. Ezek közül a legfontosabb a következő hét évre szóló költségvetési tervezés.

Európa rosszul áll a világméretű versenyben, hisz az Európai Unió gazdasági teljesítménye nemhogy közeledett volna az Egyesült Államokhoz vagy a kínai gazdasághoz, hanem éppen távolodott. Az alkotmányos szerződés többek között erre a problémára is megoldást adott volna eljárási oldalról besegítve, annak érdekében, hogy könnyebben lehessen többségi döntésekkel olyan kérdésekben határozni, amelyek segíthetik az uniót az Egyesült Államokkal vagy a Távol-Kelettel folytatott versenyben. Meggyőződéseem ugyanakkor, hogy a ma gyakran elmeszesedett európai gazdaságnak épp az elmúlt évtizedben hatalmas változásokat végrehajtó, dinamikus új tagországok példája adhat megújulást.

Az Európai Unió válaszút elé érkezett. Az utolsó mentőöv a régi tagállamok számára a bővítés volt, vagyis az, hogy egy szélesebb piaccal Európa igyekezett saját versenyképességét javítani. Kissé visszásnak tűnik ugyanakkor számunkra, hogy egy olyan unió, amely egyik létfeltételének a folyamatos bővítést tekinti, a rászoruló tagállamokat egyre kevesebb támogatáshoz juttatja.

Az Európai Unió egyik fontos alapértéke éppen az a szolidaritás, ami miatt többek között mi is csatlakoztunk. A mostani bővítés volt ugyanakkor az unió történetében a legnagyobb és egyben a legfurább. Koppenhágában már mindenki tudta, hogy messze rosszabb feltételekkel csatlakozunk, mint korábban Portugália, Görögország vagy Írország. Csökken a szolidaritás az Európai Unión belül. Németország és a többi nagy nettó befizető tagállam egyre inkább ellenáll annak, hogy a költségvetéséből még a mostaninál is többet fizessen be az unió kasszájába, hogy ezzel biztosítsák a gyengébbek felzárkóztatását. Egyre bezárkózottabbá, egyre önzőbbé válnak a régi tizenötök, és az újonnan jötteknek mind kevesebb jut.

Óriási szakadék tátong az európai polgárok európai értékei és az uniós vezetők európai értékei között, pedig Európát az értékek határozzák meg. Európai parlamenti képviselőként naponta tapasztalom, hogy az Európai Unió egyes intézményei szembemennek saját értékeikkel. Amikor például azt mondja az unió egy tagjelölt ország esetében – amelyről mindannyian tudjuk, hogy a közösségi jogszabályokat nyilvánvalóan nem fogja tudni betartani –, hogy csatlakozhat, egy másiknak pedig – amely gyakorlatilag mindenben megfelel –, azt mondja, hogy ha nem talál meg egy tábornokot, akkor nem csatla-

kozhat, nos, akkor számos európai uniós polgár szemében elveszíthetik hitelüket a verdiktet kimondó uniós intézmények és politikusok. Az ilyen politikai döntéseknek épp az a veszélye, hogy az európai elveket és értékeket teszik próbára.

Az Európai Uniónak a közös értékeken kell alapulnia, és ezen értékeknek megfelelően kell cselekedjen. Ezért is szorgalmaztam – és ennek II. János Pál pápa volt a kezdeményezője –, hogy a keresztény gyökerekre történő hivatkozás kerüljön be az Európai Unió alkotmányos szerződésébe.

Az alkotmányos szerződés elutasítása számos elvi, politikai, társadalmi kérdést vet fel, melyekre az európai politikai elitnek válaszokat kell adnia.

Nem kerülhető meg például az európai határok kérdése. A határok nem jelentenek feltétlen választóvonalat, a szomszédokkal folytatott viszonyra különféle forgatókönyveket lehet kidolgozni. Ez felölelheti a határon átnyúló együttműködést, a regionális politikát, és a jelenlegi szomszédságpolitika tartalmi tágítását. Azt viszont nem lehet hagyni, hogy az EU végtelenül bővüljön, hiszen az önazonosság és a méret között van összefüggés. Az Európai Unió további bővítésének két dolog is gátját szabhatja: az egyik a tagjelölt ország és a tagországok közötti kulturális, vallási, gazdasági, történelmi közösség, másodsorban pedig az Európai Unió gazdasági felszívóképessége. Nem válhat az Európai Unió egy ENSZ-hez vagy EBESZ-hez hasonló nemzetközi multilaterális szervezetté.

Hamis okoskodás tehát az, hogy nem akarunk újabb határokat Európában. Magyarország ugyan mindig Európa része volt – kivéve azt a negyven évet, amikor kiírtak minket az európai történelemből –, de az európai uniós csatlakozásunkkor a mi szándékainkat is az vezérelte, hogy egy olyan jól definiált és működő integrációs rendszerbe lépünk be, amely önálló és életképes. Ennélfogva nehéz arra a következtetésre jutni, hogy nem fogadjuk el, ha van „azon kívül álló” státus is. Európa egy földrész, abba nem kell belépni.

Az értékrend az, ami összeköti az európai nemzeteket és polgárokat, és egyben identitást is ad nekik. Az értékrend pedig nem olyan kategóriarendszer, amelyből rövidebb-hosszabb távú aktuálpolitikai vagy geopolitikai szempontok szerint mazsolázni lehet. Ebben következetesnek kell lenni, hogy valódi összetartó erőt képezzen. Európa jövőképét pedig lehet a tagállamok értékrendjére és vívmányaira alapozni. Ilyen közös, a kereszténységből eredő értékek a demokrácia,

a jogállamiság, az emberi jogok, emberi méltóság, család, nemzet, közösség, felelősség.

Az Európai Unió jelenlegi „válságának” valódi oka, hogy az unión belüli politizálás az elitek privilégiuma lett. Amikor megkérdezik az állampolgárokat az Európai Unióról alkotott véleményükről – és általában irreleváns, milyen kérdés apropóján – gyakran nemleges a reakció. Az elutasítás leggyakrabban nem a népszavazásokon feltett kérdésekre vonatkozik, hanem más természetű elégedetlenség kinyilvánítása. Miért kell népszavazást kiírni az Európai Unió intézményi reformjáról, hiszen az új alkotmányos szerződés elsősorban intézményi reformot hajtott végre, ami kevésbé érdekli a polgárokat? Rossz kérdést tettek fel az állampolgároknak a francia és holland népszavazásokon, az arra adott állampolgári válaszok viszont jók voltak. Mert egy francia és holland polgárt miért érdekelne az Európai Unió intézményrendszere, viszont foglalkoztatja, vajon az EU képes-e számára szabad mozgást, alacsony árakat, munkahelyet, vagy biztonságot adni.

A mostani válságra pedig a megoldás biztosan nem az, hogy majdan az állam- és kormányfők hosszú, zárt ajtók mögötti vitákat folytatnak. A megoldás abban az irányban keresendő, hogy a polgárok valóságos problémáit megoldó, hosszú távú érdekeit szolgáló politikákat kell meghatározni. E megközelítésből pedig automatikusan kiesnek a parciális érdekek, a rövid távú, mentőövyszerű vagy egyszeri kezelést biztosító megoldások. Végre a valós problémákkal kell foglalkozni, mint az európai kontinens társadalmainak elöregedése, munkanélküliség, fenntartható gazdasági fejlődés, versenyképesség, terrorizmus elleni harc, globalizáció, Kína és India felemelkedése. Mert mit várnak az emberek a politikusoktól? Munkát, otthont, biztonságot. Ezeket a problémákat és az azokra adott megoldásokat a polgárokkal történő párbeszéd keretében becsületesen át kell gondolni és végrehajtani.

Mielőtt viszont kifelé tekintünk, és a kiutat keressük a jelenlegi helyzetből, kezdjük a reformot a ma még fennálló igazságtalan és alaptalan tagállami megkülönböztetésekkel. Ne merüljünk el az európai uniós intézményi köldöknézésben! A régi tizenötök jelenlegi legfontosabb feladata, hogy együtt az újakkal, haladéktalanul bontsák le Európa-szerte az új tagok polgárainak szabad munkavállalása útjába épített akadályokat, hozzák egy szintre a mezőgazdasági támogatások összegét, és fogadják el az új tagállamok felzárkózását is biztosító uniós költségvetést. Kapja meg a lengyel, a magyar, az észt paraszt, vállal-

kozás és régió ugyanazokat a támogatásokat, amelyeket az osztrák, francia és brit társai. Legyen a közeljövő feladata az európai gazdaság legnagyobb részét kitevő szolgáltatások – eddig csak papíron meglévő – szabadsága előtti akadályok lebontása. Fogadja el az Európai Unió a szolgáltatási irányelvet.

Kezdjük a megújulást együtt, mind a huszonöten, igazságtalan, mesterséges belső megkülönböztetések nélkül!

MI LEGYEN AZ EURÓPAI ALKOTMÁNYOS SZERZŐDÉSEL?

Sajtóközlemény, Brüsszel, 2005. november 22.

A mérlegelési időszaknak célja kell legyen, hogy hogyan szerezzék vissza az Európai Unió az állampolgárok bizalmát.

Az Európai Parlament jogi szakbizottsága jelentést fogalmazott meg az alkotmányos szerződésről folyó mérlegelési időszakról. A jelentés kiemeli, hogy a mérlegelési időszak célja nem lehet más, mint a válasz megtalálása arra a kérdésre, hogy hogyan lehet véghezvinni sikeresen a megerősítési folyamatot. Hangsúlyozza továbbá, hogy a mérlegelési időszakban strukturált, interaktív és eredményorientált vitát kell folytatni az európai polgárokkal.

Szájer József a jelentéshez módosító indítványt nyújtott be, melyet a bizottság egyhangúlag elfogadott. A képviselő indítványában leszögezi, hogy a mérlegelési időszaknak az is célja kell legyen, hogy hogyan szerezzék vissza az Európai Unió az állampolgárok bizalmát. A magyar néppárti képviselő továbbá úgy véli, hogy a siker érdekében vitát kell folytatni arról is, hogy hogyan fokozza az EU a teljesítményét, és hogyan járuljon hozzá az emberek valós problémáinak megoldásához.

TUDATOS FESZÜLTSGERJESZTÉS FOLYIK

Varjú Frigyes interjúja, Magyar Hírlap Online, 2008. június 14.

Súlyosnak és megdöbbentőnek tartja a magyarországi és vele együtt az európai cigányság helyzetét Szájer József. A fideszes európai parlamenti politikus, az Európai Néppárt frakcióvezető-helyettese szerint több tagországban is létezik pozitív diszkrimináció, de mindenhol csak annyi érvényesül, amennyit a többségi társadalom képes elfogadni. Ahol teljesítmény nélkül juthatnak emberek olyan mértékű támogatáshoz, amelyhez munkával sem lehet hozzájutni, ott felbomlanak a társadalmi megegyezés alapjai.

- *A Magyarország által elsőként elismert lisszaboni szerződésre népszavazáson mondtak nemet az írek. Sokak szerint ezzel megfeneklett az Európai Unió további bővítése.*

- Meggyőződésem, hogy a lisszaboni szerződés Magyarországra előnyös, ezért érdekünk, hogy ratifikálják a tagállamok. Nemcsak azért, mert hatékonyabb, döntésképesebb Európai Uniót hoz létre, hanem mert ha sikerül elfogadni a dokumentumot, akkor az unió egy több mint tíz éve tartó vita végére tehet pontot. Ahhoz, hogy az unió valóban működőképes legyen, ezen a válságon túl kell lépni.

- *Miért kell az alapokmány az Európai Uniónak?*

- Az egyes országok ebben a dokumentumban rögzítik, hogy saját szuverenitásuk mekkora részéről mondanak le. Ezért ennek a szabályait világosan kell rögzíteni. A lisszaboni az első szerződés, amely minden eddiginél világosabban kijelöli, hogy meddig tart az unió kompetenciája, és meddig a nemzeteké. Az Európai Unióval nem az a baj, hogy a szuverenitás korlátozása révén a tagállamok mozgásterét szűkíti, hanem hogy nem elég erős. Ma még nem igazán unió az unió, még mindig túlzottan kormányközi. Miután a kisebbségek ügyét mindenki belső nemzeti ügynek tekinti, Brüsszel nem tud beleszólni, de az unió fogatlan oroszán a szabadságjogok érvényesítésekor is. Előrelépést hozna az alapszerződés, hiszen az EU semmit nem tud tenni, ha a rendőrök egy kormány utasítására, mondjuk, rárontanak a békésen tüntetőkre.

- *Volt valamiféle fontos indoka annak, hogy hazánk elsőként ratifikálta az uniós alapokmányt?*

- Meggyőződésem, hogy a gyors ratifikálással a miniszterelnök akart bizonyítani, miután nagyon rossz a saját és kormánya megítélése az őszi történések óta. Az Európa-pártiak ugyan örültek, hogy egy tagország napokkal a szerződés megszületése után milyen gyorsan ratifikálta azt, de nem hallgathatjuk el: a magyar igyekezet kicsit egy banánköztársaság kapkodásának tűnik Brüsszelből nézve. Különösen vicces, hogy a képviselőinknek még a dokumentum végigolvasására sem volt idejük, mégis rábólintottak a szerződésre. De nyilván mindenki alaposan megfontolta, mielőtt szavazott erről a fontos dokumentumról.

- *Milyennek értékeli a magyar-szlovák viszonyt? Támogatja-e Gyurcsány Ferencet abban, hogy fenntartásai miatt halogatja a kétoldali hivatalos megbeszéléseket Fico kormányfővel?*

- Abban egyetértek a magyar külpolitikával, hogy látványos, semmitmondó gesztusokat nem kell tenni, ha olyan kérdések nem

kerülhetnek napirendre, amelyek fontosak az ottani magyar közösség számára. Ezek közé tartozik, hogy megszüntetik a magyar helységnevek említését a magyar nyelvű tankönyvekben, vagy hogy nyíltan kisebbségellenes politikát folytat a Jan Slota pártja által vezetett oktatási minisztérium. A Malina Hedvig-ügy arra is rávilágított, hogy milyen nagy mértékű a politika beavatkozása az igazságszolgáltatásba. A kialakult helyzet is mutatja: a mítosz, hogy az európai uniós tagság majd önmagától megoldja a határon túli kisebbségek ügyét, nem megalapozott. Amíg a belépőktől elvárják a kisebbségi jogok tiszteletben tartását a koppenhágai dokumentum alapján, addig a már körön belüli államokban szabadon eldönthetik, hogyan viselkedjenek a kisebbségekkel. A szlovák politika nagyon rossz irányba halad, mert a belső problémák megoldására a magyarellenesség régi lemezét tette fel, és ezt Magyarország nem hagyhatja szó nélkül.

– *Az elmúlt napokban a Fideszt többször is úgy emlegették szlovák kormánytényezőik, mint az ördögöt szokás. Mi a válasz a riogatásra?*

– Ez a megszokott süket szöveg. Amikor a Fidesz volt kormányon, akkor normálisak voltak a magyar-szlovák kapcsolatok. Akkor épült fel a Mária Valéria híd, csupa olyan pozitív fejlemény történt, ami nem igazolta az itthoni alaptalan vádakat. Szlovákiában is tekintsenek vissza erre az időre, ha arra kíváncsiak, milyen lenne egy újabb Fidesz-kormányzás: semmiképpen sincs oka az aggodalomra senkinek.

– *A Gyurcsány-kormány szinte naponta hivatkozik az uniós tiltásokra, amikor szembemegy a választók akarataival. A Fidesz adócsökkentési javaslatát is azzal söpörte le az asztalról, hogy az unió nem teszi lehetővé. Ilyenkor Kovács László adóügyi biztos is rendre hazarepül, hogy megtámogassa a budapesti kormányt.*

– Az unióra való örökös mutogatás – ráadásul hamis tényekre alapozva – csak arra jó, hogy lerombolja a magyar emberek szemében az unió tekintélyét, megbecsülését. Az energiaár- és az élelmiszerár-robbanás súlyosan érinti a magyar embereket, komoly sokkot jelent, hiszen nem olyan gazdagok, mint a franciák vagy a németek. Bár a nálunk gazdagabb tagországokban az emberek jóval kisebb arányban költenek élelmiszerekre és energiára a jövedelmükből, mint mi, az ottani kormányok mégis keresik a megoldásokat. Ezért furcsa, hogy a magyar kormány sietett kijelenteni, az Európai Unió szabályai nem engedik meg az áfa- és a jövedékiadó-csökkentést, aztán hamar kiderült, hogy ez nem igaz. Az unió nem korlátozza az áfacsökkentést, van mozgásterünk. Ezután viszont azzal állt elő a budapesti vezetés: valójában azért nem akar adócsökkentést, mert óriási bevétel-

kiesést okozna, és a gyógyszerfinanszírozástól kezdve a nyugdíjakon át mindenhez hozzá kellene nyúlni. Vagyis gyorsan lecserélte az érveit.

– *Akkor hát csökkenthetők az adók vagy nem?*

– A gázolaj jövedéki adóját nálunk már valóban nem lehet csökkenteni, mert Magyarország elérte azt az összeghatárt, amelynél már nincs mód további mérséklésre. A benzin jövedéki adótartalma azonban csökkenthető, mert a magyar adótartalom magasabb, mint az uniós minimumkövetelmény, így ha valóban akarná a kormány, nyugodtan hozzájárulhatna. Ennek persze vannak gazdasági következményei, de a Gyurcsány-kormány egyszerűen nem akarja csökkenteni az adókat. Jellemzően Kovács László nemrég nyújtotta be Brüsszelben azt a javaslatot, amely növelné a benzin és a gázolaj jövedéki adójának minimumszintjét. Ha Brüsszelben elfogadnák Kovács ötletét, akkor az a szűk mozgástér is megszűnne, ami még a tagországok rendelkezésére áll. Tudomásom szerint a magyar kormány támogatta a szocialista adóügyi biztos javaslatát, ám szerencsére a többi tagországnak több esze volt, és megfúrták a szigorítást, amivel Kovács László nyilvánvalóan nem dicsekszik.

– *Az áfa is csökkenthető volna, bár érdekes módon ezen a téren Kovács és a magyar pénzügyminiszter vitában áll egymással.*

– Az alapvető élelmiszerek és a háztartási energia áfájának csökkentésére van mód, többféle termék esetében is enged alacsonyabb adókulcsokat alkalmazni az unió. Vagyis megint kiderült, hogy a magyar kormány nem akarja az adócsökkentést. Mivel az áfát százalékosan állapítják meg, ezért ha az élelmiszerek és az energia ára nő, az állam bevétele is emelkedik. Ezt az összeget láthatóan nem szívesen adná vissza a kormány az állampolgároknak, hanem folytatná a nyereszkezdést az áremelkedéseken.

– *Ön többször bírálta a magyar jogállamiság hiányosságait. Brüsszelben hogyan látják a magyar rendőrség engedélyezési gyakorlatát a demonstrációkkal kapcsolatban?*

– Az Európai Unió ezt a kérdést letudta azzal, hogy a koppenhágai kritériumok teljesítését lemérte a magyar csatlakozáskor. Azóta persze konkrét ügyekben vizsgálódnak, megfordult már Magyarországon az illetékes uniós biztos is. A gumilövedékek betiltását például ő javasolta. Nem kapott tőle jó bizonyítványt a magyar kormány, ám az uniónak korlátozottak a lehetőségei. Különösen sajnálatos, hogy az európai szocialisták és liberálisok átvették a magyarországi partnerpártok retorikáját ebben az ügyben. Bármikor felmerül a magyar gyülekezési jog problematikája az Európai Parlamentben, elmondják

az itthon bevett hazug paneljeiket. Ahol pedig két állítás áll szemben egymással, ott vita van, és vitás kérdésekben az unió nem akar állást foglalni. Pontosan tudják, hogy gondok vannak a szólásszabadsággal és a gyülekezési joggal hazánkban, de az Európai Bizottság nem akar döntőbíró lenni a Magyarországon politikai vitát képező kérdésekben.

– *A monoki polgármester által elindított „közmunkáért segélyt” mozgalom lassan országossá válik, több önkormányzat is követi a példát. Az unióban létezik ilyen gyakorlat?*

– A tagországok szociális rendszere saját szuverenitásuk körébe tartozik, mindenki maga döntheti el, hogy adott esetben milyen segélyt folyósít és ennek fejében támaszt-e feltételeket. Nem tiltja semmi, hogy Magyarország ne köthetné közmunkához a szociális segélyek kifizetését. Hasonlóra van példa az EU más tagországában is, az unió pedig nem szab feltételeket. Amennyiben tehát a magyar polgárok támogatják a monoki kezdeményezést – akár népszavazáson, akár választott képviselők útján –, abban az esetben senki nem állíthatja meg őket. Felesleges az unióra hivatkozni, Brüsszel nem kötné meg a magyar kormány kezét, ha szigorításokat akarna bevezetni.

– *Amikor a Fidesz volt kormányon, politikai ellenfeleik azért támadták, mert iskolalátogatáshoz kötötte a családi pótlék folyósítását.*

– A szocialista-liberális kormány első intézkedésével pedig ezt vonta vissza 2002-ben. Ma már teljesen nyilvánvaló, hogy az általunk képviselt politika volt a helyes. Meggyőződésem, hogy a társadalmi béke, a források kímélése, valamint a visszaélések kiszűrése érdekében a szigorítás volna a helyes megoldás. A segélyezési politikának igenis lehetnek szociális céljai, ám ezeket a jelenlegi kormány nem akarja érvényesíteni. Ha Magyarországon népszavazást rendeznének ebben a kérdésben, a társadalom tagjainak óriási többsége támogatná a segélyezés szigorítását.

– *Létezik-e pozitív diszkrimináció az unió más tagországaiban is? Nálunk lassan cigánykérdéssé válik a segélyezési ügy, miközben egyre gyakrabban elhangzik: a törvénynek nem kell egyformán vonatkoznia a társadalom minden tagjára. Miféle alkotmányosság ez?*

– Nem büszkélkedhetünk a magyar cigánypolitika sikerességével, de ez az unióban szinte mindenütt nagyon súlyos társadalmi probléma. Emiatt összeurópai problémakezelésre volna szükség, de erre az unió alkalmatlan. A magyar kormány is alkalmatlan a megfelelő cigánypolitika kidolgozására, de a megoldással az elmúlt húsz év demokratikus politikai átalakulása is adós maradt. A rossz kormányzati gazdaságpolitika miatt ma napról napra szegényebbek

az emberek, emiatt az indulatok erősödnek. A pozitív diszkriminációra hozzánk hasonlóan más tagországokban is van lehetőség, de mindenhol csak annyi pozitív diszkrimináció érvényesül, amennyit a többségi társadalom képes elfogadni. Ahol a többség nem tudja elfogadni, hogy teljesítmény nélkül jussanak emberek olyan mértékű támogatáshoz, amelyhez munkával sem lehet hozzájutni, vagy úgy is nehezen, ott felbomlanak a társadalmi megegyezés alapjai.

- Ilyenkor hivatkoznak a hazai „megmondóemberek” az uniós és európai gyakorlatra. Meg arra, hogy „Európához” képest mennyire elmaradt a gondolkodásunk...

- Javaslom, nézzük meg, hogy ezen a téren mi történik a régi uniós tagországokban. Például Görögországban, az ókori demokrácia hazájában nem lehet tudni, hogy élnek-e cigányok, mert tilos statisztikákat készíteni. Franciaországban pedig le sem telepedhetnek a cigányok, csupán két-három napot tölthetnek el egy-egy településen. Az uniós csütörtököt mondott e kérdés kezelésében, így európai összehasonlításban a tragikus magyarországi helyzet még nem is a legrosszabbak közül való. Láthattuk az Olaszországba menekülő romániai cigányok ügyét, gyakorlatilag ebbe is beletört a bicskája az Európai Uniónak, vagyis Brüsszelnek nem igazán van alapja rá, hogy bárkit is kioktasson. Ugyanakkor nekünk, magyar politikusoknak nemcsak kötelességünk szembenézni a problémával, de fenn kell tartanunk a szociális juttatások társadalmi támogatottságát is. Meggyőződésem, a legelsettebb rétegeknek szükségük van támogatásra, függetlenül attól, hogy cigányok vagy nem cigányok. Adott esetben speciális, úgynevezett pozitív diszkriminációra is szükség lehet a cigányság beilleszkedéséhez, amelyet a társadalmi béke jegyében a többségi társadalom biztosít a kisebbségeknek. A baj az, ha egy kormány nem alkalmas arra, hogy fenntartsa ennek az elvnek az érvényesüléséhez szükséges társadalmi támogatottság alapjait, és inkább a feszültséget szítja ahelyett, hogy csökkentené a súrlódásokat. Nálunk tudatos feszültséggerjesztés folyik, a kormány ezen a módon igyekszik elterelni a figyelmet a maga alkalmatlanságáról. Az állam nem képes megvédeni polgárait, képtelen olyan szociális rendszert működtetni, amely segíti a valóban rászorulókat és bajban lévőket. Egyidejűleg azok beleegyezését sem tudja megszerezni, akik adóikkal hozzájárulnak a szociális rendszer fenntartásához.

EGY FIDESZES
EURÓPAI
PARLAMENTI
KÉPVISELŐ

2004–2010

MAGYAROK AZ EURÓPAI UNIÓBAN

AZ ELSŐ MAGYAR SZÓ AZ EURÓPAI PARLAMENTBEN

*Felszólalás az Európai Parlamentben az „Európai alkotmány felé”
című vitában, 2004. május 4.*

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Elnök úr! Képviselőtársaim! Az ünnepi szavak után ma megkezdődik a munka számunkra, új tagok számára is az Európai Parlamentben. Mi, magyarok, több ezer éve élünk Európa kellős közepén, s az évszázadok során gyakran kellett fegyvert fognunk Európa szabadságának és hitének védelmében. Ha az 56-os szabadságküzdelmünket nem fojtják vérbe a szovjet tankok és a diktatúra hazai kiszolgálói, akkor a mi hazánk képviselői is ott ülnek Rómában, a mai unió alapítói között. Akkor mi, magyarok is részt veszünk abban a biztonságra, szabadságra és jólétre alapuló építkezésben, amelyet most az alkotmányos szerződéssel megerősíteni és megújítani akarunk.

Az újraegyesült Európa mai nagy vállalkozása, az alkotmány akkor lehet sikeres és tartós, ha biztos alapokra épül. Melyek ezek az alapok? Először: az uniót alkotó országok egyenjogúsága. Mi, magyarok éppen elégszer voltunk függésben és jogfosztottságban, ezért különösen érzékenyek vagyunk az egyenjogúság megsértésére. Ma nem kétsebésségű Európára van szükség, hanem a megmaradt diszkriminációk gyors és teljes felszámolására.

Másodszor: tartós közösség csak erős önazonosságon alapulhat. A keresztény gyökerekre való utalás mai szabadságunk és pluralizmusunk szellemi forrásának az elismerése volna. A kereszténység nélkül Európának csak esze volna, de hiányozna a szíve. A keresztény humanista hagyomány összetart, és nem szétválaszt bennünket. A kereszténységből született a szeretet kultúrája, ez fejeződik ki Beethoven Örömdájában is. Európa szétszakítottságának XX. századi éveitől, a vasfüggöny mögött a hit és az egyházak képviselték számunkra az intézményes köteléket az európai eszméhez.

Harmadszor: Európa a közösségek közössége kell hogy legyen, közösségek egymást erősítő, egymásra épülő rendszere. Nekünk, magyaroknak Trianon, a trianoni béke igazságtalansága miatt felettébb

fontos a kisebbségbe szorult nemzeti közösségek jogainak megjelenítése az alkotmány alapelvei között.

Tisztelt képviselőtársaim! Ne feledjük, felelősséggel tartozunk a véres XX. századi diktatúrák ellen, a szabadságért küzdő elődeinknek és gyermekeinknek egyaránt. Amikor az új, újraegyesített, megfiatalodott Európa alkotmányát készítjük, tartsuk észben a magyar költő, József Attila sorait: „Rendezni végre közös dolgainkat, ez a mi munkánk, és nem is kevés.”

MILYEN JÖVŐT JELENT MAGYARORSZÁGNAK AZ EURÓPAI UNIÓS TAGSÁG?

T. SZ., Cyberpress.sopron.hu közéleti magazin, 2004. május 20.

A Jereván lakótelepen, a Lackner Kristóf Általános Iskolában dr. Szájer József és Járóka Lívia, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség európai uniós választási listájának jelöltjei tartottak fórumot. A rendezvény előtti sajtótájékoztatón dr. Szájer József bemutatta a sajtó és a nyilvánosság előtt Járóka Líviát, aki a párt listáján a nyolcadik helyet foglalja el.

A szövetség szeretné megszerezni a választásokon az európai parlamenti helyek több mint felét. Járóka Líviának a nyolcadik helye jó esélyt biztosít számára, hogy bejusson az Európai Parlamentbe. Különös jelentősége van annak, hogy bár Európában 12 milliós cigány lakosság él, lehet, hogy az egyetlen párt, amelynek a listáján európai parlamenti képviselőként cigány jelölt kerülhet be, a Fidesz lesz, Járóka Lívia személyében hangsúlyozta – Szájer József.

Az európai parlamenti képviselettel kapcsolatban dr. Szájer József kijelentette: a lista második jelöltjeként is szeretné megőrizni a térség iránti elkötelezettségét. A szövetség listáján területi szempontból is beosztották a képviselőjelölteket, mindenki egy-egy magyarországi térségért, így Győr-Moson-Sopron megyéért a két soproni jelölt a felelős.

Szájer József elmondta, hogy szeretnének Sopronban egy európai parlamenti képviselői irodát is működtetni, amelyen keresztül a térségben élő állampolgárok Sárvártól Veszprémig az irodán keresztül is megkereshetik a képviselőket és eljárhatnak európai parlamenti képviselői ügyekben.

A jelöltek szeretnének együttműködni a Fidesz helyi képviselőivel, mind az önkormányzatokban, mind pedig a térségben működő magyar országgyűlési képviselőkkel annak érdekében, hogy összehangolt lobbizást tudjanak megvalósítani a térség érdekében.

A képviselni kívánt régió lefedi azt a területet, amely a nyugat-magyarországi régiót is magában foglalja, ezért Szlovéniával, Horvátországgal és

Ausztriával szeretnék közös munkával, minél hatékonyabban a régiós együttműködést szolgálni, minél több fejlesztést, uniós forrásokat a régióba hozni, a listán szereplő jelöltek közül többen foglalkoznak közlekedési és infrastruktúrális ügyekkel – tájékoztatót a fideszes politikus.

Szájer József kiemelte: nem létezik Magyarországon olyan törvény, amely tiltaná egyidejűleg az uniós és nemzeti parlamenti képviselői működést, bár nehéz a két feladatot együtt ellátni. Amennyiben ezt más szabály nem írja elő, 2006-ig szeretné kitölteni a mandátumát.

Miután egy esztendeje megfigyelőként ugyanezt tette, a politikus úgy gondolja, a jövőben is tudja vállalni a kettős munkát.

A Fidesz szerint ahhoz, hogy sikeresen csatlakozhasson az ország az Európai Unióhoz, itthon kell számos ügyet rendbe tenni.

A sikeres uniós csatlakozás érdekében a politikus a legfontosabbnak az Orbán-kormány által elért eredmények visszaállítását, azok bővítését tartja.

Magyarország helyzete az elmúlt időszakban a különféle mérőszámok alapján is romlott. Első alkalommal van lehetőség arra, hogy a parlamenti ciklus közepén is véleményt nyilvánítsanak a polgárok a kormány tevékenységéről – hangsúlyozta Szájer József.

AZ ELSŐ EURÓPAI UNIÓS VÁLASZTÁSOKRÓL

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben „Az európai parlamenti választások után” című vitában, 2004. június 14.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! A választás ünnep, a demokrácia ünnepe. Sokunk számára felemelő érzés és régóta várt pillanat volt, amikor a világ legnagyobb államszövetségének több száz millió polgárával együtt járulhattunk a szavazóurnákhoz és szabhattuk meg az újraegyesített Európa parlamentjének irányát. A választás ünnep és nem háború.

A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség tegnap megválasztott európai, valamint magyar parlamenti képviselői nevében köszönetet mondok mindazoknak a magyar polgároknak, akik részt vettek a választásokon. Őrájuk nem mint utcai harcosokra, nem mint a háborús propagandával jobb meggyőződésüktől eltéríthető vagy eltérítendő tömegre tekintünk, hanem mint szabad választójogukat gyakorló öntudatos európai polgárookra. Azoknak pedig, akik nem mentek el választani, ígérjük, hogy Brüsszelben és Strasbourgban az ő érdekeiket is képviselni fogjuk.

Tisztelt Ház! Képviselni kívánjuk azokat is, akik most nem azért nem szavaztak, mert nem akartak, hanem mert erre még nem volt

lehetőségük: a kárpátaljai, partiumi, erdélyi, csángóföldi, délvidéki magyarokat, akik még nem az unió polgárai. *[Taps az ellenzéki oldalon.]* És a néppárti frakción belül szorosan együttműködünk a felvidéki magyarság Európai Parlamentbe bekerülő két képviselőjével, Bauer Edittel és Duka Zólyomi Árpáddal a közös magyar nemzet ügyeiben. Különös büszkeség tölt el bennünket, hogy a 732 tagú Európai Parlament egyetlen cigány képviselője, a Lungo Drom jelöltje, a 27 éves soproni Járóka Livia épp a Fidesz összefogáslistáján került be. *[Taps az ellenzéki oldalon.]* Az ő feladata a hazai cigányság képviseletén túl 10 millió európai roma érdekeinek vállalása is lesz.

Tisztelt Ház! Küzdeni fogunk azért, hogy az unió hétéves költségvetéséből minél nagyobb rész jusson Magyarországnak. Küzdeni fogunk azért, hogy idejekorán megszűnjön a magyar gazdákat még sújtó diszkrimináció. Küzdeni fogunk a magyarok unión belüli szabad mozgásáért és a munkavállalását még akadályozó korlátok mielőbbi felszámolásáért. Küzdeni fogunk a magyar kisebbségek jogaiért és autonómiájukért. Küzdeni fogunk az Európát összetartó keresztény gyökerek alkotmányban való rögzítéséért. *[Taps az ellenzéki oldalon.]*

Tisztelt Ház! A választások véget értek, most a munka ideje következik idehaza és az unióban egyaránt. A Fidesz európai képviselőinek vállán nagy felelősség nyugszik, hiszen az elért több mint 47 százalékos szavazati arány példa nélküli a magyar demokrácia rendszerváltás utáni történetében. A Fidesz „Csak együtt sikerülhet” címmel elkészítette európai programját. E program alapján felajánljuk önöknek az együttműködést valamennyi parlamenti párt bejutott képviselőivel, és kérjük is ezt az együttműködést.

Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Elnök Asszony! Annak érdekében, hogy a magyar érdekek érvényesítése az unió mindkét jogalkotó intézményében hatékony legyen, felhívjuk Magyarországnak kormányát – amely az unió Tanácsában képvisel bennünket, magyarokat –, hogy segítse és támogassa az európai képviselőket. Az elmúlt esztendő európai megfigyelőként végigdolgozó képviselőink közös tapasztalata az, hogy a kormány, a magyar államigazgatás még nem igazán volt képes felvenni az unió döntéshozatalának ütemét. Azért esett el Magyarország több, az unió parlamentjében dolgozó megfigyelők által közösen kiharcolt pénzbeli támogatástól és fejlesztéstől, mint például a 6-os út építésére fordítható pénzeketől, mert a magyar kormány ezeket az eredményeket az unió fő döntéshozó szervében nem tudta megvédeni. A rendszeres konzultáció, a közös nemzeti álláspontok

kialakítása ezért elengedhetetlen feltétele a magyar sikernek. Ahogyan Schmitt Pál mondaná: ez is csak együtt sikerülhet.

Végezetül, tisztelt képviselőtársaim, tisztelt Országgyűlés, engedjék meg, hogy Surján László, Gyürk András, Glattfelder Béla, Öry Csaba és Pálfi István képviselőtársaink nevében is – akik éveken át a Magyar Országgyűlés tagjai voltak, és most az unió parlamentjében folytatják munkájukat – megköszönjem önöknek, a parlament minden munkatársának és dolgozójának az eddigi együttműködést. A Jóisten áldása kísérje mindannyiunknak a haza javára folytatott tevékenységét.

Köszönöm a figyelmet. *[Nagy taps az ellenzéki oldalon.]*

MESSZE MÉG A KÁNAÁN

Pelle János interjúja, Heti Válasz, 9–10. oldal, 2004. július 15.

Az Európai Unió nem úgy teljesít, ahogy azt a polgárok várnák tőle, ez az oka az euroskepticizmusnak – nyilatkozta lapunknak Szájer József, az Európai Parlament fideszes képviselője. A politikus a jobbközép pártokat tömörítő Európai Néppárt budapesti frakcióülése után elmondta: Magyarországnak még sokat kell tennie a felzárkózásért.

– A közelmúltban volt az Európai Néppárt frakciógyűlése Budapesten, amelynek keretében a magyar képviselők külön tanácskozást is folytattak. Az ülésen részt vettek a szlovákiai magyar európai parlamenti képviselők is, s fontos döntések születtek.

– Történelmi jelentőségű ülés volt, hiszen a Magyarországon megválasztott néppárti frakció, mely, mint ismeretes, tizenkét fideszes és egy MDF-es képviselőből áll, együtt tanácskozott a Szlovákiában megválasztott, magyar nemzetiségű néppárti képviselőkkel. Hosszú évtizedek óta nem volt rá példa, hogy a felvidéki magyarság képviselői ugyanabban a parlamentben foglaljanak helyet, mint az anyaországéi. Megállapodtunk, hogy minden olyan kérdésben, mely a magyar nemzet érdekeit érinti, s a magyar kisebbségek számára fontos, az Európai Parlamentben együtt fogunk működni. Arról is határoztunk, hogy a magyar képviselők engem jelölnek az Európai Néppárt képviselőcsoportja egyik alelnökének. Erről természetesen Brüsszelben döntenek majd.

– Hogyan fogadták az Európai Néppárt vezetői, hogy a Fidesz fölényesen győzött az európai parlamenti választáson?

– Nagyon örültek a teljesítményünknek. Az Európai Néppárton belül nincsen egyetlen nemzeti tagpárt sem, mely a saját országában

a teljes népesség és a választásokon részt vevők arányában ilyen magas százalékot ért volna el. Vagyis a Fidesz, illetve a két polgári párt együttes teljesítménye mindenképpen kiemelkedik az európai polgári pártok mezőnyéből. Győzelmünk mindenekelőtt a magyar polgárok sikere. Különösen érvényes ez a közép-európai térségre. Vagyis nem csak arról van szó, hogy a néppártok ellenzékben vannak, és az elégedetlen választók ezért szavaztak rájuk. A jobbközép pártok eredményei mindenütt javultak, függetlenül attól, hogy kormányon vannak-e vagy ellenzékben.

- *De egész Európában növekszik a néppártok népszerűsége.*

- Ez történt Szlovákiában is, ahol jobbközép kormány van hatalmon, ugyanígy Ausztriában és Bajorországban is. Lengyelországban és Szlovéniában is javultak a jobbközép pártok eredményei az előző választásokhoz képest. A mi térségünk az Európai Néppárt rendkívül fontos bázisa. Ennek nem utolsósorban az is az oka, hogy miközben a baloldali pártoknak ellentmondásos a viszonyuk az Európai Unióhoz, a jobbközép pártok jobban ki tudták fejezni az embereknek az unióhoz fűződő kapcsolatát és érzéseit. A Fidesz választási üzenete pontosan kifejezte azt a felismerést, hogy az EU-tagságunkkal nem jön el a Kánaán. A valódi felzárkózásért sokat kell dolgozni. A térség polgári pártjai ezt a problémát realisztikusabban ragadták meg. Az emberek tudták rólunk, hogy nem kergetünk illúziókat, mégis nagyon határozottan el vagyunk kötelezve az unió, földrészünk együttműködése és közös jövője iránt.

- *Az Európai Néppárt létrehozott egy bizottságot, melynek feladata, hogy megvizsgálja, Románia mennyire tesz eleget az EU felvételi követelményeinek, különös tekintettel az erdélyi magyarok jogainak biztosítására. Az Európai Parlament már korábban is foglalkozott a romániai állapotokkal.*

- Az Európai Parlamentben most is nagy az érdeklődés az iránt, milyen eredménnyel zárul a bizottság vizsgálata, hiszen Románia tagjelölt, minden évben jelentés készül az ottani állapotokról. Tavasszal az EP-ben viharos vitára került sor ebben az ügyben, többen a Romániával folytatott felvételi tárgyalások felfüggesztését javasolták. Számos képviselő nem találta érettnak Romániát arra, hogy az EU tagja legyen. A magyar néppárti képviselők ekkor még nem vettek részt a vitában, hiszen csak megfigyelők voltak.

- *A Fidesz milyen álláspontot képvisel?*

- Támogatjuk, hogy Románia az unió tagja legyen, de ehhez szigorú feltételeket kell támasztani. Bukarestnek teljesítenie kell a kisebbségi és az emberi jogok érvényesítését lehetővé tevő krité-

riumokat, ugyanúgy, mint a többi belépő államnak. Nem szabad megengedni, hogy a román hatóságok olyan visszaéléseket kövessenek el a helyhatósági választások során, ahogy ez a legutóbb is történt. Nekünk, magyaroknak ez az egyetlen lehetőségünk arra, hogy befolyásolhassuk az eseményeket, és nyomást gyakorolhassunk Romániára annak érdekében, hogy teljesítsék ígéreteiket, például a csángók magyar nyelvoktatása, az egyházi ingatlanok visszaadása, az anyanyelvi jogok és az autonómia biztosítása terén. Így bírhatjuk rá Romániát, hogy úgy bánjon nemzeti kisebbségeivel, mint az unió többi tagállama. Különös súlyt helyezünk arra, hogy a többségében nemzetiségek lakta területeken megvalósuljon a területi autonómia is, ahogy erre Európában szintén sok példát találunk.

- *Az európai parlamenti választások eredményei milyen hatással lesznek a magyar belpolitikai helyzetre? Az emberek többsége csalódott a jelenlegi kormányban.*

- A Fidesz mindig azt hangsúlyozta, hogy az unió lehetőséget jelent, és csak rajtunk múlik, hogy élni tudunk-e vele. Sajnos a jelenlegi kormány számos mulasztást követett el a tagságra való felkészülés során. Nem alakította át a magyar államigazgatást úgy, hogy az képes legyen „felszívni” az EU-támogatásként érkező összegeket. Abszurdnak és a magyar érdekekkel ellentétesnek tartom a kormány magatartását. Arról van szó, hogy Magyarország minden olyan követelményt teljesített, melyeket az unió vele szemben támasztott, viszont elhanyagolta mindazokat, melyek az érkező támogatások felhasználását, ezek ellenőrzését tették volna lehetővé. Késlekedve építette ki azt az EU-kompatibilis intézményrendszert, melynek révén felgyorsíthatnánk a gazdasági integrációnkat. Ez a mulasztás annál súlyosabb, mert közben az unión belül is folyik az a vita, hogy miképpen lehetne gyorsítani az újonnan belépett tagállamok gazdasági felzárkózását. Az unió költségvetésének legnagyobb befizetői nem szívesen nyújtanak támogatást például Magyarországnak a saját problémái megoldásához, sajnálják erre a célra a forrásaikat.

- *Így viszont a gazdasági különbség fennmarad.*

- Nekünk, magyar néppártiaknak az az álláspontunk, hogy ahhoz, hogy az unió valóban egységes legyen, fel kell számolni az óriási különbségeket a tagállamok között. Ahhoz, hogy ezt a kívánatos célt elérjük, növelni kell az unión belüli szolidaritást. Mi természetesen azt szeretnénk, ha a tagállamok többet fizetnének be a költségvetésbe, mert akkor ezekből az összegekből több jutna az új tagok felzárkóztatására. Ugyanakkor igencsak tanulságos példa előttünk Kelet-Né-

metország, az NSZK-hoz csatlakozó egykori NDK példája. Ez azt bizonyítja, hogy az anyagi támogatás nem minden, ugyanis a hatalmas anyagi áldozatokkal sem érték el a kívánt célokat. Az uniónak először elvi döntést kell hoznia: kívánja-e, s ha igen, mennyi idő alatt az új tagállamok gazdasági és szociális felzárkóztatását.

– *Mi az Európai Néppárt véleménye a „kétsebességes” Európáról?*

– Ez a mai helyzet, de nem szabad, hogy ilyen legyen a jövő is. A mi gazdáink a negyedét kapják annak a termelési támogatásnak, amit a francia termelők, de még az utazás terén is hátrányban vagyunk a régi tagállamok polgáraihoz képest, hiszen például a magyar-osztrák határon még mindig van személyi ellenőrzés, mert még nem épült ki a schengeni rendszer. Ez utóbbit persze viszonylag gyorsan meg lehet teremteni, tíz év múlva a mezőgazdasági támogatások is egyelőek lesznek. De a tényleges, mélyen gyökerező gazdasági és szociális különbségek eltüntetéséhez évtizedekre van szükség.

EURÓPAI MEGOLDÁS

*Kántor Yvette interjúja, Magyar Demokrata, 14–16. oldal,
2004. augusztus 12.*

Innen, a Demokratán keresztül szeretném tájékoztatni Kovács Lászlót, hogy a jelenleg hatályos európai uniós alapító szerződések is minden egyes új tag felvételét minden egyes jelenlegi tagnak a hozzájárulásához kötik. És még csak nem is a kormányoknak, hanem minden országban a parlamentnek kell ratifikálni az új tagok csatlakozási szerződését. Ezt úgy hívják, hogy vétójog – mondta a Demokratának Szájer József, a Fidesz európai parlamenti képviselője, az Európai Néppárt frakciójának alelnöke.

– Kovács?

– A Fidesz számára elfogadhatatlan Medgyessy Péter döntése, sőt kifejezetten provokációnak tartjuk a bukott pártelnök jelölését egy ilyen fontos uniós pozícióra. Kovács László személye nemhogy nem garancia a konszenzusra, hanem egyenesen a demokrácia megcsúfolása, hiszen Kovács László megosztja a magyar társadalmat. Lehet, hogy a leköszönő pártelnök így elegánsan tud távozni pártja éléről a biztos székbe, de hogy nem lesz képes a magyar nemzet érdekeit, s hangsúlyozom, az egész magyar nemzet érdekeit képviselni, az szinte biztosra vehető. Az MSZP belső válsága vezetett ahhoz, hogy nemzeti érdekeinket alárendelték a párton belüli időleges béke megteremtésének. Keresve sem találhattak volna alkalmatlanabbat Kovács Lászlónál. S ami a legfelháborítóbb, hogy Medgyessy Péter

még csak kísérletet sem tett arra, hogy egy olyan személyt jelöljön, aki számunkra, ha nem is elfogadható, de legalább nem annyira elutasított, mint Kovács.

- Ezekre a pozíciókra a Bizottság elnökének, tehát a már megválasztott néppárti Barrosónak is rá kell még bólintania. Ön, mint újonnan megválasztott frakcióalelnök, vagy akár a többi fideszes EP-képviselő lobbizhatnak Barrosónál?

- Az eljárás úgy történik, hogy miután a magyar kormány jelölte Kovács Lászlót erre a tisztségre - hozzáteszem, minden más uniós ország esetében is a kormány kompetenciája a jelölés a jelöltekkel történő konzultációk után Barrosónak kell eldöntenie -, hogy kiket fogad el, másrészt hogy milyen szakterületre kívánja az egyes jelölteket helyezni. Huszonöt ország vár, tehát elég sok szakterületet kell kigondolni annak érdekében, hogy ez működjön. Tudni kell, hogy az Európai Unió kormányközi szervezet, vagyis elsősorban a kormányok szava számít. A Bizottság elnöke az esetek túlnyomó többségében, különösen, ha egy kormány ragaszkodik a saját jelöltjéhez, nem elég erős ahhoz, hogy nemet tudjon mondani.

- A Bizottság elnökének tehát csak látszathatalma van? Nem ő dönt?

- Egyelőre. Ugyanis az új európai alkotmányban lesz egy olyan passzus, hogy minden országnak legalább három jelöltet kell állítani, és e három közül egy nő kell hogy legyen. Ezt már más országokban is elfogadták, így sok helyen folyt küzdelem, hogy akkor már e szerint történjen meg a jelölés. Magyarország sajnos csak Kovács Lászlót jelölte, a négy párti egyeztetésen a kormányoldal nem vette figyelembe az EP-választásokon győztes ellenzéki párt véleményét. Újra semmibe vették a választók akaratát, és abban, hogy Barroso nem fogadja el Kovács jelölését, sajnos nem reménykedhetünk, mivel az unióban alapvetően nem szokás a kormányok határozott álláspontjával szembenemenni.

- A Bizottság súlyát azonban gyengíti, hogy más országok is káderte-metőnek tekintik e posztokat.

- Kényes egyensúlyra épül a Bizottság belső rendszere. Ez az egyensúly megbomlani látszik azáltal, hogy a most belépő visegrádi négyek közül Magyarországon és még két másik fontos országban hasonló a helyzet. Csehországban az összeomlott kormányzó szociáldemokrata párt egyenesen magát a volt miniszterelnököt küldi ki. Lengyelországban alig szerzett mandátumot a baloldal, mégis a most kint lévő szocialista politikust erősítik meg pozíciójában. Nálunk is ez zajlik. Ez egyenként nem okozna akkora problémát, viszont a

térség három meghatározó országáról van szó, ahonnan az éppen összeomlott baloldali pártoknak a megbukott jelöltjeit küldik ki, és ez az eljárás öt évre befagyasztja a politikai viszonyokat a Bizottságban. Ezen emberek bebetonozása kellemetlen egyensúlytalanságot teremt.

– Ezek szerint a tavasszal megfogalmazott néppárti határozatnak – melyben felszólították a posztkommunista politikusokat, „tartózkodjanak európai poszt betöltésétől, amennyiben valamely elnyomó kommunista erőszakszervezet tagjai voltak vagy részt vettek az emberiség elleni bűntettekben” – sincs semmi hatása a jelöltek személyének kiválasztására?

– Ez a határozat inkább erkölcsileg ítélte el az ilyen típusú múlttal terhelt személyeket, és a Néppártnak nem is állt módjában szankcionálni. A felszólítás elsősorban az érintetteknek szólt, de mint láthattuk – vélhetően a zsigerből jövő „na és?” effektusnak köszönhetően – ezt ők már a listaállításnál sem vették figyelembe.

– Az önök jelöltjét, Barsiné Pataky Etelkát pedig ők nem fogadták volna el.

– Bizonyára így van, de Barsiné Pataky Etelkának, akinek a regionális politika és urbanisztika a szakterülete, nagyobb esélye lett volna kulcspozíció megszerzésére a bizottságon belül, mint Kovácsnak. Nekünk még a jelenlegi biztos, Balázs Péter is elfogadhatóbb lett volna, aki jelenleg regionális kérdésekkel foglalkozik, ami Magyarország szempontjából rendkívül fontos terület. Azzal, hogy nem az ő megbízatását hosszabbítjuk meg, azt kockáztatjuk, hogy elveszítünk egy nagyon fontos tárcát, miközben Kovács László öt másik külügyminiszter mellett küzd valamilyen külügyi posztért. Olyan pozícióért, amely egyébként Magyarország szempontjából nem is annyira jelentős, hiszen különösebben nem fontos, hogy az Európai Uniónak milyenek a kapcsolatai mondjuk Algériával, vagy akár Kínával vagy az Egyesült Államokkal, hogy fontosabb relációkat is mondjak. Sokkal fontosabb számunkra, mekkora összegeket tudunk megszerezni az uniós forrásokból, és ezért egy regionális ügyekkel foglalkozó biztos jóval nagyobb hasznot hozna az országnak.

– Jól értem, hogy lehetőleg az adott ország számára fontos pozíciót kell kiválasztani és ahhoz kell megfelelő jelöltet keresni?

– Igen, példát is mondhatok. Javier Solana, aki az unió külügyekért felelős főtisztviselője, nem sok hasznot hozott hazája, Spanyolország számára, bár sokat tett az unió közös ügyeiért. Ugyan sok mindennel foglalkozik, de ebbéli tevékenysége saját országára nincs túl nagy hatással. Ellenben Franz Fischler, aki osztrák részről az EU mezőgazdasági biztosa volt, sokat tudott segíteni Ausztriának az

elmúlt években, anélkül, hogy áthágta volna azt a szabályt, hogy biztosként elsősorban az unió egységét kell képviselnie. De hát minden szentnek maga felé hajlik a keze. Azáltal, hogy sokan kádertemetőnek használják az EU ilyen fontos tisztségeit – különösen a legelső, felzárkózási időszakban – a nemzet érdekei ellen vétenek.

– *Mint ahogy azok is, akik nem kezelik kellő súllyal az elszakított nemzetrészek problémáit.*

– Azt hittem, Kovács Lászlón már túlléptünk.

– *Persze. De Orbán Viktor Tusnádfürdőn elhangzott beszéde mellett nem mehetünk el szó nélkül. A Fidesz elnöke – ha finoman is – Románia EU-csatlakozásának feltételéül a székelyföldi autonómiát nevezte meg. Hogyan tudjuk felhasználni uniós tagságunkat ügyük érdekében?*

– Románia csatlakozása történelmi lehetőség arra, hogy egy olyan problémát, melyet nem mi teremtettünk, békés és demokratikus úton végre megoldjunk. A trianoni békediktátumot azok a nagyhatalmak készítették elő, amelyek jelenleg az Európai Unió tagjai. Mint tudjuk, a térség más részeiben etnikai tisztogatáshoz, sőt háborúhoz is vezettek az első világháborút lezáró békeszerződések. Mi ezt most a XXI. század igényeinek megfelelően, jogi úton tudjuk rendezni. Romániának ugyanúgy meg kell felelnie az úgynevezett koppenhágai kritériumoknak, melyek többek között a kisebbségi jogok tiszteletben tartását is tartalmazzák. E tekintetben sajnos Románia még messze elmarad az unióban megszokott demokratikus berendezkedéstől. Elég, ha csak a legutóbbi helyhatósági választásokra gondolunk, amikor is az erdélyi Magyar Polgári Szövetség képviselői – akik egyébként betartották a jelöltállítás törvényi kötelezettségeit – nem indulhattak a voksoláson. De az autonómia kérdése is idesorolható, ugyanis súlyos demokráciadeficitet mutat ennek megtagadása, megadásának kikényszerítése viszont az uniós tagság kritériumaként is latba vethető.

– *A Fidesz EP-képviselői közül kik foglalkoznak a határon túli magyarság ügyének képviseletével, és mekkora mozgásterük lesz?*

– Schöpflin György professzor kisebbségi kérdésekkel foglalkozik hosszú évtizedek óta, Gál Kinga pedig korábban az MTA elnökének volt főtanácsadója, szakterülete a nemzetközi kapcsolatok és a kisebbségi ügyek. A határon túli magyarok problémáit mindketten jól ismerik, Gál Kinga ráadásul erdélyi származású. Mindannyiunknak egyik legfontosabb feladata lesz, hogy a választóink akaratának megfelelően szívvel, lélekkel képviseljük a teljes Kárpát-medencei magyarság érdekeit az unióban. Először is egész Európa figyelmét rá akarjuk irányítani a problémára. Nem baj, sőt egyenesen kívánatos,

hogy szerencsésebb történelmi múltú nemzetek is megtudják, milyen jogsértéseket követnek el a kisebbségben élő magyarokkal szemben Romániában. Ami a mozgásteret illeti, Gál Kinga első alelnöki pozíciója a Románia tagfelvételével foglalkozó bizottságban döntő fontosságú lehet. Ha máshol közjogi módszerekkel rendezhető volt az autonómia kérdése, ez Romániával szemben is jogos igény. Ennek a gondolatnak az elfogadtatása a mi feladatunk az összeurópai szintén.

– *Egyáltalán mennyire vannak tisztában az Európai Parlament képviselői Trianon hatásaival?*

– Olyannyira nem ismerik a kialakult helyzet történelmi gyökereit, hogy amikor az egyik angol képviselőnek egy etnikai térképen megmutattam, hol élnek még magyarok a Kárpát-medencében, először nem is értette, hogyan kerülhettek ilyen nagy létszámban, egy tömbben Románia kellős közepére. Azt gondolta, a szovjetek a második világháború idején ennyi magyart deportáltak oda. El kellett magyarázni neki, hogy a történelem ennél egy kicsit bonyolultabb... A pontos történelmi ismeretek birtokában azonban mindenki számára egyértelművé válhat, hogy az autonómia igenis élő, reális megoldás lehet. Ezért annyira fontos, hogy megismertessük Európával történelmünk általuk nem vagy alig ismert részleteit.

– *Miközben az unió sokat beszél kisebbségi kérdésekről, a laikusnak úgy tűnik, az ilyen irányú problémákat sokszor a szőnyeg alá söpri. Ön hogy látja?*

– Sajnos valóban azt tapasztalom, hogy az unió nem éppen kisebbségbarát szervezet. Ugyan a bejövő tagoktól megköveteli a kisebbségi jogok tiszteletben tartását, de belső viszonyaiban az egyes tagországok saját kompetenciájának tekinti azt. Ha valóban biztonságban akarjuk tudni Európát az elkövetkezendő évtizedekben, akkor el kell érünk, hogy ezen jogok betartása és az autonómia kérdése ne pusztán az adott ország speciális belügye legyen. Mi pedig többek között azért is küzdünk az Európai Parlamentben, hogy az ilyen típusú együttélési kérdéseket jogi eszközökkel tudjuk megoldani. Ha Románia ellenáll az autonómiatörekvéseknek, Magyarország is élhet a jog eszközével. A román politikának meg kell értenie, hogy az autonómia igenis európai megoldás.

– *Konkrétabban?*

– A csatlakozásnak feltételei vannak. Ha egy ország nem teljesíti ezen feltételeket, melyek megvalósulását az unió a csatlakozási folyamat alatt rendszeresen ellenőrzi, a tagfelvételt az unió bármely országa megakadályozhatja. Hiszen az új tagok csatlakozási szerződését minden meglévő tagnak ratifikálnia kell. Megdöbbenve fi-

gyeltem minap Kovács Lászlót az egyik tévéműsorban, mikor arról beszélt, hogy megakadályozhatja-e Magyarország Románia felvételét az unióba. Azt hangoztatta, hogy az egyes országoknak nincsen vétőjoga. Ezennel innen, a Demokratán keresztül szeretném tájékoztatni Kovács Lászlót, hogy a jelenleg hatályos európai uniós alapító szerződések is minden egyes új tag felvételét minden egyes jelenlegi tagnak a hozzájárulásához kötik. És még csak nem is a kormányoknak, hanem minden országban a parlamentnek kell ratifikálni az új tagok csatlakozási szerződését. Ezt úgy hívják, hogy vétőjog.

- *A határon túli magyarság helyzete a Délvidéken sem szívederítő, lassan mindennapossá válnak a magyarok elleni támadások. Önök korábban azt mondták, az Európai Parlament elé viszik a problémát. Hol tart most az ügy?*

- A parlamentben szeptemberben lesz mód arra, hogy ezeket a kérdéseket részletesen megvitassuk. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a demokratikus berendezkedésére oly büszke Európai Unió végre felfigyeljen a vajdasági atrocitások ügyére. Igaz, Szerbia még nem az unió tagja, de ami ott történik a magyarokkal, az már messze túlmutat a kisebbségi jogok egyszerű be nem tartásán. Két képviselőnk, Gál Kinga és Becsey Zsolt a helyszínen járt, és mint elmondták, a zombori temetőben meggyalázott sírok látványa egyértelműen az etnikai tolerancia hiányát tükrözi. Az azóta történt magyarverések is ebbe az irányba mutatnak. Medgyessy Péter, hazatérve szabadságáról, el van foglalva az MSZP-n belüli belső villongásokkal, ahelyett, hogy berendelte volna a szerb nagykövetet vagy annak ügyvivőjét, hogy magyarázatot kérjen a történetekre. Kovács pedig – mint hős kisebbségvédő – levelet ír Kostunicának. A Fidesz ezért sem támogatja Kovács László kinevezését, hiszen a vajdasági atrocitásokhoz való hozzáállása is azt mutatja, mennyire alkalmatlan a nemzeti ügyek képviselésére.

- *A Szlovákiából az EP-be került két magyar képviselővel együtt tudnak-e működni olyan ügyekben, amelyek a magyar nemzet egészét érintik?*

- Duka Zólyomi Árpáddal és Bauer Edittel a lehető legszorosabb a kapcsolatunk, hiszen mindketten néppárti képviselők. Gyakorlatilag heti rendszerességgel, folyamatosan együtt dolgozunk bizottsági szinten is, ők állandó meghívottjai és résztvevői a mi néppárti delegációs üléseinknek. Abba a bizottságba, amelyben Gál Kinga, Járóka Livia, tehát két kisebbségi ügyekkel foglalkozó magyar néppárti képviselő is bent van, sikerült Bauer Editnek is bekerülnie a szlovák delegáció részéről, de magyarként. A határ a mi közös működésünket már nem választja el, ez az első olyan parlament nyolcvan év óta, ahol felvidéki és magyarországi magyarok együtt dolgoznak.

– *És mi lesz a kárpátaljai magyarokkal?*

– Való igaz, hogy Ukrajna csatlakozása évtizedekkel odébb van. Amit mi tehetünk, mind Szerbia, mind Ukrajna irányában, hogy szorgalmazzuk és támogatjuk azt a jogszabálytervezetet, amelyet az unió készül összeállítani a kishatárforgalom szabályozására. Ez azt jelenti, hogy a határ két oldalán ötven-ötven kilométeres sávban, még a vízumköteles határok mentén is, könnyített határátlépési, munkavállalási és egyéb lehetőségeket teremtenének. Mind Ukrajna, mind Szerbia viszonylatában az ötven kilométer vagy annak egy kicsit módosított változata megoldaná azokat a problémákat, amelyek arról szólnak, hogy esetleg ténylegesen vasfüggöny ereszkedik újra magyar és magyar közé. Sőt elfogadtak egy olyan módosító indítványunkat, amely azt mondja, hogy rugalmasan kell kezelni ezt az ötven kilométert, és adott esetben tovább lehet tágítani regionális, nyelvi, kulturális és egyéb határok mentén. A végső döntést ebben a kérdésben a Tanácsnak kell meghoznia, amelyben a huszonöt ország kormányának képviselője ül. A jogszabályt újra fogjuk tárgyalni, lesz még egy menet. Tudjuk, hogy nem lesz könnyű ennek elfogadtatása, de küzdeni fogunk. Mint ez a példa is mutatja, megtalálhatók azok az eszközök, amelyek segítségével az ilyen problémák igenis kezelhetők.

– *Hogyan jutnak majd egyezsége a magyar képviselők, szocialisták és néppártiak, amikor majd ténylegesen komoly nemzeti ügyeket, érdekeket kell képviselni az unióban?*

– Rendszeres konzultáció van köztünk, de a mi néppárti frakciónknak az az előnye, hogy minden bizottságban benne vagyunk, szemben a szocialistákkal, a szabad demokratákról nem is beszélve. Ez döntő fontosságú, ha a nemzeti érdekek képviseletéről van szó. Minden fontos, a magyar érdekeket érintő témában szívesen konzultálunk, természetesen anélkül, hogy feladnánk saját álláspontunkat egy-egy kérdésben. Arra kaptunk felhatalmazást választóinktól, hogy például az autonómia kérdésében, a kishatárforgalom kérdésében, illetve minden, a magyar nemzetet szolgáló ügyben az elvárásaiknak megfelelően járjunk el. Ha a szocialisták álláspontja ettől eltér, és véleménykülönbségeink nem hozhatók közös nevezőre, akkor mi a választóink véleményéhez vagyunk kötve, mert az határozza meg mandátumunkat. De törekedni kell a közös nemzeti érdekképviseletre. Nem az a dolgunk, hogy egymással viaskodjunk, hanem hogy hazánk szempontjait mindig figyelembe véve a lehető legtöbbet érjük el Brüsszelben. És ez a mi felelősségünk is, hiszen mi vagyunk a nagyobb politikai erő az Európai Parlamentben.

GYURCSÁNY BIZONYÍTVÁNYA: EU ELÉGTELEN!

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Gyurcsány bizonyítványa: EU elégtelen!” című vitában, 2005. április 20.

DR. SZÁJER JÓZSEF (EURÓPAI PARLAMENT, EURÓPAI NÉPPÁRT ÉS EURÓPAI DEMOKRATÁK KÉPVISELŐCSOPORTJA): Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Én is megtiszteltetésnek tekintem, hogy itt az önök körében felszólalhatok.

Időben egy kicsit visszamennék. Én a pályafutásomat nem politikusként kezdtem, hanem az Eötvös Loránd Tudományegyetem római jogi tanszékének tanársegédjeként. Egy idő után, amikor vizsgáztatni kezdtem, azt vettem észre, hogy hirtelen megnőtt a hozzám bejelentkező vizsgázók száma. Erre az akkori tanszékvezető úr, Brósz Róbert professzor azt mondta: kolléga, maga rosszul csinálja a dolgát; egyetemen vagyunk, és ha valaki az anyagnak legalább 50 százalékat nem tudja, annak még kettest sem szabad adni, vagyis meg kell buktatni.

Azt gondolom, ha komolyan vesszük a munkánkat és a tevékenységünket – sokan vitatkoztak itt a vitanap címen, hogy az elégtelen megfelel-e –, én boldogan megadom az elégségest a magyar kormánynek az európai uniós teljesítménye kapcsán, hogyha abból a 123,2 milliárd forintból, amelyen tudomásunk szerint jelenleg a kincstár ül, legalább az 50 százalékát és még 1 forintot kifizetnek azoknak a vállalkozóknak, akiknek ez jár és akik ezt megpályázták.

Tehát azt gondolom, hogy nem azon kell vitatkozni, hogy hányast kapna a kormány a teljesítményére. Én ugyan engedékenyebb vagyok, mint ahogy az előző példából is látták, ezután sem sikerült ezt az 50 százalékos arányt elérnem a vizsgáztatásaim során, ezért nézzük egy kicsit a pozitív elemeit is ennek az európai uniós csatlakozásnak. Nézzük azt, hogy tulajdonképpen, ha egy kicsit túlmegyünk az ország határain, és nem szűken a magyar nemzeti érdekek szempontjából tekintjük az európai uniós csatlakozást, hanem ennél egy kicsit tágabban, akkor azt mondhatjuk, hogy azért vannak olyan lépései a magyar kormányzatnak, Magyarországnak, amelyek tekintetében eredményeket is ért el. Hiszen valószínűleg nem elégtelenre értékelik, mondjuk, a szlovák gazdák a magyar kormány teljesítményét, hiszen egy éven keresztül a szlovák gazdák számára olyan versenyelőnyt biztosított azzal, hogy nem fizette ki a magyar gazdáknak az Európai Unióból egyébként beérkező támogatásokat, ami az ő szemükben nyilvánvalóan pozitívumként jelenik meg. Még Mečiar egykori minisz-

terelnök úr is csettinthet a nyelvével egy ilyen kiváló magyar teljesítmény hatására.

De segítettük a román költségvetést is, hiszen Romániának nem kell annyi környezetvédelmi beruházást elvégeznie, mint amennyit Magyarországnak kell az európai uniós csatlakozás kapcsán. Tehát megszabadítottuk a román költségvetést is bizonyos terhektől. Segítettük a romániai pálinkafőzőket is – talán annak örülhetünk, hogy ezek között nyilván sok magyar is van –, hiszen Magyarország beleegyezett a pálinka név használatának a jogába ebben a tekintetben. De a lengyel államérdeket is képviseltük, amikor Magyarország, egy kicsit bumfordi és ügyetlen diplomáciával, átengedte azt a lehetőséget Lengyelországnak, hogy az összeurópai határügynökség képviselőtét ők kapják meg. Csak természetesen ennek mi, magyarok nem mindig örülhetünk.

Hiszen az a vállalkozó, akire az imént Nógrádi Zoltán is utalt, engem keresett meg az egyik soproni fogadóórán, ahol elmondta, hogy 2004. május 13-án, ünnepélyes körülmények között az európai ügyekért felelős miniszter, az akkori miniszterelnök átadta az első tizenvalahány vállalkozónak azt az oklevelet, amely azt tanúsította, hogy ők az első sikeres nyertesei az európai uniós pályázatoknak Magyarországon. Azóta már eltelt jó néhány nap, és ha Eörsi Mátyás számítását használom, akkor 23 napra vagyunk május 13-ától, vagyis attól a naptól, amikor ez az ünnepélyes pillanat bekövetkezett; 23 napra vagyunk ettől és majdnem egy évre – nem egészen egy évre – vagyunk attól a pillanattól, amihez képest ezeknek a vállalkozóknak a kétharmada egyetlenegy fillért nem látott még a beérkezett pályázatok közül. Arról nem beszélve, hogy természetesen, ahogy Nógrádi Zoltán is idézte, a terheket továbbra is fizették. Vagyis valami még sincsen rendben a magyar európai uniós csatlakozás során.

Tisztelt képviselőtársaim! Sokan beszéltek arról, hogy itt a történelmi távlatokat kell nézni. Természetesen a történelmi távlatokat is kell nézni, azonban a napi problémákon nekünk kell úrrá lennünk, mert a magyar gazdálkodók, a magyar gazdák, a magyar vállalkozók mennek tönkre, hogyha valamiben bíztak, és arra aztán mégsem építhetik rá a jövőjüket. Vagyis amikor a Magyar Országgyűlés ezekről vitatkozik... – és Eörsi Mátyással ellentétben én nem annyira erős Európai Parlamentet akarok, bár európai parlamenti képviselő vagyok, hanem egy erős Országgyűlést, amely az itthoni, hazai feladatokat és az uniós csatlakozásból nyíló lehetőségeket a lehető legjobban ki tudja használni. *[Közbeszólás a Fidesz soraiból: Úgy van!]*

Vagyis ebben a tekintetben a mostani problémák megoldására van szükség, vagyis a ki nem fizetett pénzek kifizetésére, a felmerülő problémák megfelelő megoldására, például olyan kérdésben, amivel mi is rendszerint mint európai parlamenti képviselők szembesülünk, már idéztem a határügynökségért való küzdelmet, vagyis azt, hogy Magyarország szeretne valamelyik fontos európai uniós intézménynek a központjává válni. Budapest jobb ajánlatot tett, mint Varsó ebben a tekintetben, Magyarország mégis elbaltázta a lehetőségeket, mert nem használta ki azt a módot, ahogyan ezt a célt elérhettük volna, és az Európai Unióban szokásosan még valami pótlékot, valami vigaszdíjat sem kért ennek érdekében.

Vagy itt van például az Európában sokat vitatott – itthon még csak most ismerkedünk vele – szolgáltatási irányelv kérdése, amely véleményünk szerint a most belépő országok vállalkozói számára új lehetőségeket nyithat, és egy kicsit először fordítaná meg azt az egyensúlyt, hogy mindig a nyugatiaknak jobb, a régi tagoknak jobb, nekünk pedig korlátozottak a lehetőségeink. Hiszen a tőke, a szolgáltatások, a munkaerő szabad áramlása az Európai Unió fontos feltétele, ebből mi azt láttuk, hogy Magyarországra beáramlott a tőke, nagyon helyesen egyébként, de Magyarországon elsősorban külföldi tőkével működnek a nagy vállalkozások. Ahhoz, hogy a mi kis- és középvállalkozásaink külföldön szolgáltatassanak, a lehetőséget ez az irányelv teremtené meg.

A magyar kormány, nagyon helyesen egyébként, élére állt ennek a mozgalomnak, csak egy dolgot felejtett el: itthon megfelelő hatástanulmányt készíteni erről a kérdésről. Vagyis elfelejtette elvégezni azokat a munkákat – és a miniszterelnök több alkalommal is, részben kérésünkre, részben pedig magától is, nyilatkozta, hogy ezek a hatástanulmányok elkészültek. A napokban kaptuk meg azt a levelet, amely arról szól, hogy ez a hatástanulmány még csak most készül. Vagyis Magyarország úgy állt egy mozgalom élére, egy vélhetően helyes dolog élére, hogy nem tudjuk, hogy ténylegesen milyen hatása lesz a magyar vállalkozókra, az újonnan csatlakozó román-magyar határon adott esetben milyen problémák merülnek fel, és a magyar vállalkozók valóban elég mobilak-e ahhoz, hogy Franciaországban és Dániában szolgáltatásokat tudjanak nyújtani. Vagyis nem egészen működik a magyar érdekérvényesítés államigazgatási rendszere sem.

Eörsi Mátyás elnök úr emlékezetébe szeretném idézni, mert ő azt mondta, hogy annak idején nem bírálták az akkori kormányt az akkori teljesítménnyel kapcsolatban. Egy 2002. február 4-ei nyilatkozatot

szeretnék idézni, egyszerre az akkori miniszterelnöktől és a külügyminisztertől: Medgyessy Péter azzal vádolta meg a kormányt, hogy nem képviseli hazánk érdekeit kellő erővel, mert nem tudta elérni, hogy Magyarország egyéni elbírálásban részesüljön. Ez akkor volt, amikor a pénzügyi csomag tekintetében az első ajánlatát letette az Európai Unió, és a magyar kormány elkezdett küzdeni annak érdekében. [Dr. Eörsi Máttyás: *En melyik pártot képviselem?*] Én úgy tudtam, hogy egy koalícióba tartoznak, de talán ez belügy, én ebbe nem avatkoznék bele. Kovács László pedig amiatt aggódott, hogy az unió javaslata méltánytalan, majd fél évre rá Koppenhágában ugyanazt az ajánlatot kis módosítással fogadták el. [Az elnöki széket dr. Deutsch Tamás, az Országgyűlés alelnöke foglalja el.]

Tisztelt Országgyűlés! Magyarországgal szemben már elhangzott, hogy egy formális deficiteljárás folyik, Magyarország az euró bevezetése tekintetében a számadatok alapján az utolsó helyen van, vagyis itthon rengeteg teendő van. Mi, európai parlamenti képviselők, általában a hét végén vagyunk itt, tehát a péntektől hétfőig terjedő időszakot töltjük itthon, mivel keddtől csütörtökig vannak az üléseink, és nemrégiben, az egyik hétvégén ebéd után a családommal kísértünk a Városligetbe, és elmentünk az időkerék mellett. Az időkerék május 1-jén indult be, Medgyessy Péter avatta fel, és arról szólt, hogy az idők végezetéig fog forogni ez a kerék, hiszen ez egy örökmozgó. Néhány hétre rá, hogy ez az időkerék beindult, bedöglött, és azóta ott áll és rozsdásodik. [Derűltség a Fidesz soraiban.]

Tisztelt Kormány! Tisztelt képviselők! Nagyon rossz szimbólum ez, nagyon rossz szimbóluma annak, hogy a magyar EU-csatlakozással és az itthoni teendők teljesítésével kapcsolatban Magyarországon valami nagyon nincsen rendben. Szeretném kérni önöket, hogy május 1-jén újból avassák fel ezt az időkereket [Derűltség a Fidesz soraiban], és ne az örök időig, de legalább Magyarország európai uniós tagságának az idejéig forogjon.

Köszönöm a figyelmet. [Taps a Fidesz soraiban.]

ELSZALASZTOTT LEHETŐSÉGEK

G. Fehér Péter interjúja, *Heti Válasz*, 15. oldal, 2005. április 28.

Az Európai Unióban csak az az ország érhet el eredményt, amely sikeres az érdekérvényesítésben. Minden nemzet arra törekszik, hogy saját érdekeinek megfelelően befolyásolja az EU politikáját. Erről kérdeztük Szájer Józsefet,

az Európai Parlament legnagyobb képviselői csoportja, az Európai Néppárt frakciójának alelnökét.

- Milyen volt a magyar érdekképviselés az Európai Unióban az elmúlt évben?

- A legfontosabb döntések a Tanácsban születnek, ahol a kormányok képviselői ülnek. Az Európai Parlament még nem tudta kiharcolni azt a jogot, hogy ugyanolyan ereje és befolyása legyen, mint a Tanácsnak. Az elmúlt időszakban azonban jelentősen növekedett mind a befolyása, mind a szerepe. Magyarország érdekérvényesítése tehát két helyen történik, a parlamentben, ahol képviselőink ülnek, és jóval erőteljesebben a Tanácsban, ahol a mindenkori kormány képviselteti magát. Úgy gondolom, hogy mindkét helyen az elmúlt egy év a tanulás időszaka volt. Ez az időszak meglehetősen aktívnak bizonyult, mert számos olyan döntés került napirendre, amely magyar szempontból igen fontos. Az egyik ilyen, amely most még csak az előkészítés szakaszában van, az unió elkövetkezendő hét évre szóló költségvetése. A most folyó vitában számos, Magyarország szempontjából lényeges módosító javaslatot adtunk be. A másik kérdés az unió további bővítésének az ügye. Nevezetesen Románia csatlakozásának a kérdése. Románia csatlakozásával minden eddigi bővítést tekintve a legszegényebb ország lesz az unió tagja. Közös vélekedés szerint a legkevésbé felkészült formában. A magyar EP-képviselőknek igen fontos feladatuk volt az ottani magyar kisebbség érdekeinek a védelme. A parlamenti munka területén jónak ítélem meg a magyar érdekképviselést, míg a másik ágon nem látom ugyanezt. Úgy érzékelem, hogy a magyar államigazgatás sok ponton még nem készült fel a nagyon kemény érdekérvényesítésre.

Ennek szembeötlő példája volt, hogy a magyar kormány későn ébredt, gyakorlatilag alig vett részt a Romániával való tárgyalásokon. Sem az ottani magyarság érdekeinek határozottabb képviselése, sem pedig a Tisza és mellékfolyóinak környezeti védelme nem kerültek be kellő súllyal a tárgyalási témák közé. A magyar kormány úgy zárta le a környezetvédelmi fejezetet, hogy abban nem állított Romániával kapcsolatban feltételeket, mert fontosabbnak tartotta a román állam érdekképviselését, mint a Tisza mentén élő embereket. Romániát úgy engedte be az unióba, hogy az lényegesen több átmeneti engedményt kapott, mint hazánk a csatlakozása idején.

- Melyik magyar ágazat tekinthető az első uniós év vesztesének?

- A konkrét körvonalak még nem alakultak ki teljesen, de azért már beszélhetünk veszteségekről. A magyar gazdák például szlovák tár-

saikhoz képest egy év késéssel kapták meg a tavalyi támogatásokat. Ez jelentős piacvesztéshez vezethet otthon, míg más országok termékei, adott esetben a szlovák áruk viszont piacot nyerhetnek Magyarországon. Azt is látjuk, hogy az országba eddig beérkezett pénzekben is ül a kormány. Jelenleg 123 milliárd forintról nem tudjuk, hogy hol van. Ezek olyan pályázatoknak a pénzei, amelyeket már elnyertek, de még nem fizették ki őket. Olyan vállalkozók sem kapták még meg pályázati pénzeiket, akiknek tavaly május 13-án a miniszterelnök személyesen adta át az oklevelet abból az alkalomból, hogy ők voltak az első sikeres pályázók. Az elnyert összegnek éppen csak egy százalékát fizették ki eddig.

– *A vesztesek mellett beszéljünk a nyertesekről is. Melyik terület volt Magyarországon az EU-csatlakozás nyertese?*

– Mindig is úgy ítélt meg, hogy az uniós tagság lehetőséget jelent. A lehetőségekkel élnünk kell. Nem csak anyagiakban mérhetjük az előnyöket. A szabad tanulás, néhány esetben a szabad munkavállalás lehetősége mind nyereség. Az is nyereséget jelent, hogy beleszólhatunk a közös európai ügyekbe, és nem kívülről kell bekia-bálnunk, és nem kívülről diktálják a feltételeket.

– *Az uniós tagságot lehetőségként említette. Mi volt a legnagyobb lehetőség, amit hazánk kihagyott?*

– Például Magyarország jó eséllyel pályázott arra, hogy nálunk legyen az unió egyik intézménye, a Határőrizeti Ügynökség. Most derült ki, hogy ezt a lehetőséget Lengyelország kapta meg, holott Magyarország jobb ajánlatot tett. Talán a legnagyobb veszteség, hogy a magyar kormány sem a nemzeti kiegészítést, sem a unió által járó földalapú támogatást eddig nem fizette ki teljes egészében a gazdáknak. Az elvesztett agrárpiacokat már nehéz lesz visszaszerezni. A kormány nem ismerte fel, hogy koncentráltabb munkára lenne szükség, és akkor sikeresebb lehetne az unióban az érdekképviselés is.

EU-TAGSÁGUNK ELSŐ ÉVES MÉRLEGE

Schmitt Pál, Szájer József és Rogán Antal sajtótájékoztatója az Európai Unió tagság első évének értékeléséről, fidesz.hu, Budapest, 2005. április 29.

A szövetség ügyvezető elnökséggel kibővített frakcióülésének szünetében Schmitt Pál, Szájer József és Rogán Antal értékelte hazánk első évét az Európai Unióban.

Elmaradt kifizetések

Szájer József párhuzamba állította a kormány által közel egy évvel ezelőtt elindított – a Városligetben felállított – időkereteket és a kormány tevékenységét: az időkerék néhány hét után elromlott, és ma is úgy áll ott, szimbolizálva azt, hogy a magyar kormány, a nemzeti érdekérvényesítő képességgel komoly gondok vannak. Az Európai Néppárt frakcióelnök-helyettese hangsúlyozta, hogy az európai parlamentben elért sikereket a magyar kormány az Európai Tanácsban nem tudja érvényesíteni. Példaként említette a vajdasági vizsgálóbizottságot, és a román csatlakozással kapcsolatban megjelenő magyar érdekeket. A képviselő kitért az EU-s források felhasználására, és elmondta, hogy mindössze 1,43%-át fizették ki azoknak a pályázati pénzeknek, amelyek az Európai Uniótól érkeznek, és mind a vállalkozók, mind a gazdák kifizetésében súlyos elmaradások vannak. Felidézte, hogy mikor a Fidesz ezekre az elmaradt kifizetésekre felhívta korábban a figyelmet, akkor megvádolták őket azzal, hogy rossz hírért keltik az országnak, viszont a most hivatalba lépett földművelésügyi miniszter kénytelen volt ezeket az adatokat elismerni.

Az érdekérvényesítő képességekkel komoly gondok vannak

Szájer József leszögezte, hogy a magyar érdekérvényesítő képességekkel komoly gondok vannak, a jelenlegi kormány gyakran nem a hazai gazdák, termelők, a magyar költségvetés érdekeit képviseli, ugyanis azzal, hogy nem fizetik ki a támogatásokat időben, más nemzetek gazdáinak, termelőinek biztosítanak előnyt a hazai gazdákkal szemben. Példaként említette azt is, hogy a román csatlakozás lezárása úgy történt, hogy nem volt az MSZP-SZDSZ-kormány tekintettel a hazai folyók mentén élő emberekre. A politikus a magyar érdekérvényesítő képességnek és diplomáciának súlyos kudarcaként minősítette azt is, hogy Lengyelország kapta meg a Határőrizeti Ügynökség székhelyét, nem pedig hazánk. Az uniós lehetőségekről szólva Szájer József kifejtette: „ezekkel a lehetőségekkel lehet élni, lehet helyesen élni, ez azonban a magyar kormányzatnak az imént elmondottak alapján nem sikerült.” A politikus bízik benne, hogy a kormány tanul a kudarcaiból, mivel ez mindenki számára hasznos lenne.

TANULSÁGOK ÉS KÖVETKEZTETÉSEK AZ EU-TAGSÁG ELSŐ ÉVÉRŐL

Sajtóközlemény, fidesz.hu, Budapest, 2005. május 5.

Szájer József felszólalt a kormány által „Tanulságok és következtetések az EU-tagság első évéről” című, Magyarország egyéves európai uniós tagságának megünneplése alkalmából rendezett konferencián. Az eseményen Josep Borrell, az Európai Parlament elnöke is beszédet mondott.

Szájer József hangsúlyozta, hogy a magyar EP-képviselők az elmúlt egy évben jól együtt tudtak működni a Magyarországon túlnyúló nemzeti érdek-képviselet érdekében, amit a román csatlakozással kapcsolatban az európai parlamenti dokumentumokba beépített magyar kisebbségvédelmi és környezetvédelmi javaslatok is mutatnak.

Szájer az Eurostat legutóbbi felmérésére hivatkozva elmondta, hogy Magyarország tavaly ugyan nem lett az unió nettó befizetője, de „lesújtó adatnak nevezte”, hogy a tíz tavaly csatlakozott ország között Magyarország az egy főre jutó uniós pénzek alapján 16 euróval az utolsó helyen végzett. Szerinte rengeteg a teendő az uniós támogatási pénzek eredményes felhasználása terén is.

TONY BLAIR BRIT MINISZTERELNÖK PROGRAMBESZÉDÉRŐL

Felszólalás az Európai Parlamentben „A brit elnökség tevékenységi programja” című vitában, 2005. június 23.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Mint az egyik első felszólaló, aki az új tagállamokat képviseli, azzal kell kezdenem, hogy sem az alkotmányos szerződés, sem a költségvetési vita nem az új tagok miatt vezetett a válsághoz. Ezt a régi tizenötök hozták össze. Meggyőződésem, hogy a ma gyakran elmeszesedett európai gazdaságnak épp az elmúlt évtizedben hatalmas változásokat végrehajtó dinamikus új tagországok példája adhat megújulást: munkahelyek, növekedés, család- és polgárbarát, biztonságos Európa.

Tisztelt Ház!

Amikor a kiutat keressük, kezdjük a ma még az unióban fennálló igazságtalan és alaptalan megkülönböztetésekkel.

Ön, az ön országa azon kevesek közé tartozik, amely nem ijedt meg az új tagországok munkavállalóitól. A feladat: haladéktalanul le kell bontani Európa-szerte is az új tagok polgárainak szabad munkavállalása útjába épített akadályokat.

Ön, miniszterelnök úr, azt mondja, hogy a közös agrárpolitika nem tartható a mai formájában. De ne felejtse el, az új tagországok gazdái ma még csak töredékét kapják annak, mint a régiek. A feladat: reformáljuk a közös agrárpolitikát, de kezdjük a belső egyenlőtlenség felszámolásával. Kapja meg a lengyel, a magyar, az észt paraszt is azt a támogatást, ami az osztrák, francia és brit társának jár, és kezdjük a reformot erről a közös alapról.

Miniszterelnök úr és Barroso elnök úr versenyképes Európáról beszélt. Ma mégis úgy tűnik, mintha Európa megijedt volna a versenytől. A feladat: az európai gazdaság legnagyobb részét kitevő szolgáltatások eddig csak papíron meglévő szabadsága előtti akadályok lebontása. Fogadjuk el a szolgáltatási irányelvet.

Ön, miniszterelnök úr, Európa megújításáról beszélt, nagyon helyesen!

Kezdjük a megújulást együtt, mind a huszonöten. Igazságtalan, mesterséges, belső megkülönböztetések nélkül.

MAGYARORSZÁG ÉVÉRŐL

MTI, Brüsszel, 2005. október 17.

Szájer József fideszes európai parlamenti (EP) képviselő az EP néppárti frakciójában működő magyar képviselőcsoport nevében hétfő este egy brüsszeli rendezvényen meghirdette „Magyarország évét”.

A kezdeményezés lényege, hogy a következő egy évben, az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc jövőre esedékes 50. évfordulójára készülve a belga fővárosban és az európai uniós intézményekben mindent megtesznek Magyarország minél jobb megismertetésére. Mint fogalmazott, „bemutatjuk majd Magyarországot, azt a nemzetet, amely szétszórásban is hatalmas tettekre képes”. Szájer erről azon az ünnepségen beszélt, amelyet a belgiumi magyar emigráció számos tagjának részvételével tartottak a brüsszeli Magyar Házban az 1956-os események idei évfordulójára emlékezve.

Szájer – aki a néppárti magyar delegáció nevében tartott köszöntőt – hangsúlyozta, hogy 1956 a magyar nemzet szabadságvágyának volt a jelzése. „A magyar szabadságszerető, nem tűri a diktatúrát, nyitott a jövőre, de tiszteli hagyományait” – mondta a fideszes politikus, hozzátéve: 1956 éppen ezeket a jegyeket egyesíti. Végül utalt arra, hogy a most következő esztendő a jövő évi évforduló miatt különös jelentőségű, s bejelentette: az általuk meghirdetett magyar évnek ez a mostani rendezvény a kezdőeseménye.

A köszöntő után a résztvevők a filmfesztiválon különdíjat kapott „1956 Erdély” című film részleteit nézték meg, Páskándiné Sebők Anna rendező jelenlétében.

NÉPPÁRTI KÉPVISELŐK NYÍLT LEVELE A MAGYAR KÜLÜGY-MINISZTERHEZ

Somogyi Ferenc külügyminiszter úr részére
Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma
Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

Az Európai Unió és Szerbia–Montenegró közötti Stabilizációs és Társulási Megállapodás tárgyalására vonatkozó, október 3-án elfogadott tanácsi mandátum kapcsán fordulunk Önhöz. Az Európai Néppárt – Európai Demokraták magyar képviselőinek nevében szeretnénk ellenvéleményünket kifejezni, amiért a kormány úgy adta beleegyezését a tárgyalások megkezdésébe, hogy a magyar kisebbségre vonatkozóan az unió nem támaszt feltételeket a szerb féllel szemben.

Az elmúlt évtized balkáni konfliktusai után, különös tekintettel az utóbbi hónapok vajdasági eseményeire, úgy gondoljuk, teljes joggal merül fel annak szükségessége, hogy az unió Tanácsa nyomást gyakoroljon Szerbia–Montenegró kormányára a vegyes lakosságú tartományban elharapózó etnikai türelmetlenség felszámolása érdekében. Az Európai Parlament immár két határozatot is hozott, amelyben felszólítja déli szomszédunkat az etnikai támadások elleni határozott fellépésre. Az unió Tanácsában ezt az álláspontot a magyar kormánynak kellett volna nyíltan felvállalnia.

Felhívjuk a magyar kormányt, hogy nemzeti érdekeinket, beleértve a határon túli magyar közösségek védelmét, hatékonyan érvényesítse.

Strasbourg, 2005. október 25.

Üdvözzel:

Dr. Schmitt Pál delegációelnök
Dr. Szájer József delegációvezető

ELSZAKADT A CÉRNA

A. B. interjúja, Heti Válasz, 10. oldal, 2005. október 27.

Az Európai Bizottság napokban közzétett állásfoglalásában kemény hangon bírálta a magyar kormányt, amiért nem teljesítette vállalásait. Brüsszel szerint immár kevés az esély az euró 2010-es bevezetésére. Szájer József, a Fidesz európai parlamenti képviselője magyar néppárti képviselőtársaival

együtt levelet intézett Szili Katalinhoz, az Országgyűlés elnökéhez, amelyben a parlament kormány feletti ellenőrző szerepének erősítését kéri.

- Elképzelhetőnek tartják, hogy a szocialista és SZDSZ-es képviselők a kormány ellen szavaznak a költségvetési törvény elfogadásakor, amennyiben folytatódik az Európai Unió által kárhoztatott költségvetési gyakorlat?

- Reméljük, hogy az MSZP-frakcióban is vannak józan emberek, a kisebbik kormánypártban pedig érezhető volt a fogadókészség a brüsszeli intés komolyan vételére.

- Mit tart a legsúlyosabbnak az Európai Bizottság?

- Szomorúan látjuk, hogy folyamatosan romlik Magyarország megítélése. Nem az államháztartási hiány a legnagyobb baj. Az egy évvel ezelőtt az ország ellen elindult deficiteljárás vállalásait a kormány nem tartotta be, sőt trükközni, ügyeskedni próbált. Ez kifejezetten rossz visszhangot váltott ki Brüsszelben. Az unió egyértelműen nehezményezi, hogy az ígéretekkel ellentétben a költségvetési deficit korrekciók nélkül nyolc, s a korrekciókkal együtt is 6,7 százalék lehet a kormány által várt 4,7 százalék helyett.

- Folyt már mások ellen is hasonló eljárás az államháztartás deficitje miatt?

- Erre már többször volt példa. Az azonban még nem fordult elő, hogy ilyen rövid időn belül kétszer is megintsenek egy országot. Ráadásul a második figyelmeztetés napokban közzétett szövege kifejezetten elmarasztaló. Brüsszelben elszakadt a cérna. Az is fölmerült, hogy Magyarországtól uniós támogatásokat vonnak meg, ami már az emberek pénztárcáját érintő kérdés.

- Ha továbbra is ragaszkodik a kormányzat az euró 2010-es magyarországi bevezetéséhez, akkor évente nagyjából 300 milliárd forinttal kevesebbet kellene költenie a magyar államnak.

- A helyzetet nyugodtan nevezhetjük a huszonkettes csapdájának. Az elmúlt három és fél év kormányzati gazdaságpolitikája oda vezetett, hogy most már csak az említett költségvetési szigorral lehetne eredményt elérni. Erre azonban a kormány nem mutat hajlandóságot. Ha az euróövezethez csatlakozásunk kitolódik 2013-14-re, és ad absurdum még Romániában is előbb lesz közös valuta, ugyancsak veszélyes helyzet alakulhat ki, a forint spekulációs támadásoknak lesz kiszolgáltatva. Így aztán az egész magyar gazdaság bizonytalan helyzetbe kerül. Hiába vág össze kísértetiesen a bizottság állásfoglalása azzal, amit hónapok, évek óta mondanak az elemzők és az ellenzék, a kormány az érveket lesöpörte az asztalról. Gyökeresen új gazdaságpolitika kell.

– Az állásfoglalást jegyző biztos, Joaquín Almunia, szocialista politikus. *Nem volt kísértés rá, hogy finomítson a kritikán?*

– A jelenlegi helyzet már túl van azon, hogy a rokonszenv bármit is felülírjon. Az időzítésre is figyeljünk: hétfőn a magyar parlamentben a miniszterelnök hitet tesz a 2010-es magyar euró mellett, majd csütörtökön a Bizottság kiadja állásfoglalását, amelyben leszögezi, hogy nagyon kevés esélyt lát a közös fizetőeszköz öt éven belüli bevezetésére.

– A Pénzügyminisztérium politikai államtitkára, Katona Tamás szerint *mindössze arról van szó, hogy a Bizottság statikus elemzésekből indul ki.*

– A cinizmus ront a helyzeten. Említettem, hogy egy éve tart a deficiteljárás hazánk ellen. Az Európai Unió pontosan tudja, hogy mi zajlik a magyar gazdaságban. Szó sincs arról, hogy Brüsszelben tetszés szerint kiragadott, már nem érvényes számok alapján hoznának meg komoly döntéseket.

– *Szót ejtett már egy új gazdaságpolitika szükségességéről. Nem illúzió a jelenlegi csapdahelyzetben a mozgástér növekedésében reménykedni?*

– Elsősorban szemléletváltásra lenne szükség, de annak még halvány nyomait sem találjuk a jövő évi költségvetési tervezetben. A Medgyessy-Gyurcsány-kormány elmúlt három és fél éve a halogatásról, a „majd csak kihúzzuk valahogy”, a megszorításközpontú szemléletről szólt, holott lehetne bátran és nagyot lépni. Az Orbán-kormány például jelentősen csökkentette a társasági adót, a bevételek mégsem estek vissza, inkább növekedtek. Nemzeti érdekeinknek megfelelően kellene politizálni. Korábban a szocialista politikusokra az volt a jellemző, hogy minden brüsszeli pisszenésre haptákba vágták magukat, most meg a legsúlyosabb figyelmeztetéseket sem hajlandóak komolyan venni. Megérett tehát az idő a változtatásra.

A FINN ELNÖKSÉG PROGRAMJÁRÓL

Felszólalás az Európai Parlamentben „A finn elnökség programjának bemutatása” című vitában, 2006. július 5.

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Miniszterelnök úr, mi, az Európai Unió legújabb tagjai, sokat tanultunk Finnországtól és személy szerint öntől. Friss tapasztalatokkal rendelkeztek a csatlakozási folyamatban, éppen ezért nagyon bízunk abban, hogy az önök elnöksége érzékeny lesz azokra a gondokra, problémákra, amelyek a beilleszkedéshez kötődnek. Hiszen a belépés két évvel ezelőtti dátuma csak a kezdet. Azonos elbá-

násért és az unión belüli egyenlő jogokért, az azonos mércéért még tovább kell küzdeni, Európa újraegyesítésének és a felzárkózásnak nagy történelmi vállalkozása hosszú folyamat.

Ezt jól mutatja a szolgáltatási irányelvnek vagy Litvánia euróövezeti tagságának a vitája, jól mutatja a meglevő bizonytalanságokat és sajnos létező bizalmatlanságot és kettős mércét az új tagok irányában. Éppen ezért nagyon fontos, hogy amikor az unió további bővítéséről beszélünk, ne felejtjük el, hogy a legutóbbi, 2004-es, az eddigi legnagyobb bővítés hatásainak kezelése és az unió befogadóképességének figyelembevétele is feladatunk.

Az unió újabb bővülése és a mostani események rávilágítanak arra is, hogy mennyire fontos a közös Európa demokratikus alapértékeinek a megerősítése. Igen, az imént Martin Schulz úr tüzes szavakat mondott a szélsőségek elleni küzdelemről, de nemcsak szavalni lehet, hanem lehet tenni is ezért. Az önök soraiban ül az a szlovák választásokon győztes szocialista párt, amely olyan partnert választott magának, amelynek fő politikai mondanivalója kimerül a kisebbségek, a magyarok, a cigányok, a melegek elleni támadásban.

Riadót kell fűjni ezzel egész Európában. Ez felhívja a figyelmet arra is, hogy mennyire gyenge helyzetben van ma a kisebbségek európai védelme az Európai Unióban. A tervezett Európai Emberjogi Ügynökség ügyében ezért előre kell lépni a finn elnökség alatt. A példás kisebbségpolitikát folytató Finnország ebben a kérdésben irányt kell hogy mutasson.

A finn elnökség idejére esik október 23-án a rokon nemzet magyar nép forradalmának 50. évfordulója. Manapság gyakran beszélünk az unió válságáról, segítsük az unió megújítását azzal, hogy a XX. század egyik legjelentősebb szabadságküzdelméből biztatást és erőt merítünk a mai problémáink megoldásához. Sok sikert az elnökséghez!

ORBÁN NÉLKÜL NINCS FIDESZ

*Szőnyi Szilárd interjúja, Heti Válasz, 18–19. oldal,
2006. augusztus 10.*

Az unió illegálisan folyósít fejlesztési forrásokat Magyarországnak, a kormány pedig e pénzeket diktatórikus módon tervezi elosztani – hívja fel a figyelmet Szájer József, aki a Jó reggelt, Magyarország! kiáltvány aláírásával ismét hallatja a hangját a belpolitikában. A Fidesz európai parlamenti képviselőcsoportjának vezetője szerint Orbán Viktornak még évtizedekig a polgári tábor élén kell maradnia.

– „Sokfélék vagyunk: kereszténydemokraták, polgári demokraták, szabadelvűek, környezetvédők, kiskgazdák, vállalkozók, nemzeti radikálisok, romák, fiatalok” – kategorizálta a Fidesz veresége után Dísz téri beszédében a párt támogatóit. Ön minek vallja magát?

– Polgári demokratának, ám a felsoroltak mindegyikével közös-séget vállallok – annál inkább, mivel a Fidesz európai képviselőinek csapata is tükrözi ezt a színességet.

– Pedig újabban olyanokat mond, hogy azt a nemzeti radikálisok is megirigyelhetnék. Például ilyeneket: „Az Európai Bizottság magyar szempontból ma már hazafiasabb, mint Magyarország megválasztott kormánya.”

– Sosem volt kenyerem a köntörfalazás, ami persze nem jelenti azt, hogy alap nélkül vagdalkoznék. Ma viszont már azt látni, hogy az Európai Bizottság jobban aggódik a gazdaságunk egyensúlyáért, mint a saját kormányunk, így e kifejezéseknek sajnos van alapjuk. Ugyanakkor egyre nehezebb szavakat találni a mind drámaibb helyzetre, mert a negatív jelzők fokozásának olyan szintjét kellene alkalmazni, amelyet az árnyalatokban mégoly gazdag magyar nyelv sem ismer.

– Akkor maradjunk is ennél a hangnemenél. „Nem lehet kommunista rendszerekre jellemző, diktatórikus módon elvégezni az uniós források elosztását” – mondta a minap. Hol lát itt önkényre utaló jeleket?

– Gyurcsány Ferenc olyan intézményt bízott meg az uniós pénzek felügyeletével – a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget –, amely kívül esik a parlament hatáskörén. Ez ellentétes az európai gyakorlattal, mely szerint a kormányok egyre inkább a források elosztásának többpárti ellenőrzésére törekednek. Nálunk a kormányfő egymaga rendelkezik e hatalmas összeg felett, ami az alkotmányosság határait súrolja. Az ügynökség vezetője, Bajnai Gordon még csak nem is tárca nélküli miniszter, hogy parlamenti interpellációt vagy kérdést lehessen intézni hozzá.

– Ha valaki, hát Sólyom László kényes az alkotmányosságra, ám ő sem lát kivétlivalót a kormánystruktúrában.

– Én sem állítom, hogy feltétlenül sérült volna az alaptörvény – mindazonáltal egy alkotmányossági próbát csak megérne a dolog.

– Mondjuk alkotmánybírói beadvány formájában?

– Akár. De nem feltétlenül jogi eljárásra gondolok, csak annyit jegyzek meg, hogy az én alkotmányos érzékemet zavarja ez a megoldás. A tét ugyanis Magyarország költségvetésének tetemes része, ami parlamenti ellenőrzést igényelne. Úgy tudom, ez már Brüsszelben

is szemet szűrt, és nem csodálkoznék, ha egyes uniós tényezők az európai források visszatartását javasolnák.

- Ami mögött a baloldal rögvést a Fideszt sejtené, mondván: önök minden alkalmat megragadnak, hogy bemószerolhassák a kormányt Brüsszelben.

- Ezt a hazug vádat rendre megkapjuk, holott én e kérdésekről mindig idehaza beszélek. Brüsszelben csak szemlesütve álljuk partnereink kérdő tekintetét egy-egy, a külföldi sajtóban hazánkat elmarasztaló cikk után, és védjük az ország becsületét, még ha nem is mindig vagyunk meggyőződve arról, hogy alappal tesszük. A Magyarországnak szánt fejlesztési összegek kifizetését ugyanakkor már korábban fel kellett volna függeszteni, hiszen az európai szabályok szerint amely tagállam nem teljesíti az önmaga szabta konvergenciafeltételeket, attól meg kell vonni az uniós pénzeket. Ezt a tényt a kormányunk váltig tagadja, ám ha bárki elolvassa a strukturális alapokról szóló jogszabályt, világossá válik a helyzet. Az unió tehát jelenleg illegálisan folyósít fejlesztési forrásokat Magyarországnak.

- És vajon miért teszi ezt? Csak nem azért, mert a magyarok sikeresen lobbiztak ügyük érdekében?

- Mi azzal lobbiztunk, hogy titkoltuk ezt a szabályt, nehogy valaki észrevegye és eszébe jusson alkalmazni. Persze bármikor előfordulhat, hogy Brüsszel rajtunk akar példát statuálni az új tagországok vagy a most csatlakozó Románia és Bulgária számára: lám, így jár, aki nem ügyel a költségvetési fegyelemre. Ehhez a szankcióhoz azonban egyetértésre van szükség az Európai Tanácsban, a kormányok pedig nem szeretnek egymás ellen állást foglalni, mert tudják, legközelebb ők kerülhetnek sorra. Az unióban ugyanis szinte minden tagállam sáros valamilyen kérdésben, tehát egyfajta cinkosság alakult ki köztük. Magyarország viszont olyan mélyre küzdötte le magát, hogy jó eséllyel játszathatják el velünk a bűnbak szerepét, hogy ezáltal – beláthatatlan következményekkel járó – gazdasági karanténba kerüljünk.

- És akkor egy darabig lóttak az eurónak, s ott fogunk tartani, mint a kilencvenes években, amikor mindig négy-öt esztendőnyi távolságra voltunk az uniós csatlakozástól.

- A helyzet még rosszabb. Mert míg 2002-ben három-négy évnyre tudhattuk magunkat az euró bevezetésétől, most ez a távolság növekszik, és hazánk az európai valutára váró országok körében az utolsó helyen kullog. Az unió pedig nem szívbajos, elég csak Litvánia példáját említeni. A balti ország jó eséllyel pályázott az euró mielőbbi bevezetésére, ám inflációs adatuknak elég volt 0,1 százalékponttal elmaradnia az elvárttól, és jó darabig búcsút inthettek az európai

pénznek – holott Németország, Olaszország és Franciaország sem tartja be az euró használatának valamennyi feltételét. Ez számomra a nyolcvanas évek Magyarországot idézi, amikor szinte képtelenség volt bejutni a jogi egyetemre, ám ha az ember beverekedte magát, különösebb erőfeszítések nélkül is megkaphatta a diplomát.

– Közben a Fidesz azt mondja: csak olyan konvergenciaprogramot támogat, mely nem növeli a polgárok terheit. De vezet-e az euróhoz olyan út, amely Brüsszel jóváhagyásával van kikövezve, ám nem sújtja még jobban a társadalmat?

– A Fidesz továbbra is az adócsökkentés híve, mert úgy gondoljuk, ha ez az 1998 és 2002 között már megismert gazdaságélénkítő politikával társul, az olyan biztosíték a sikerre, amelyet az unió, az annak szavára sokat adó pénzpiacok, illetve a hitelezők is támogatnának. A szocialisták ezzel szemben a régi receptet alkalmazzák: megszorítás jön kiköltekezésre, kiköltekezés megszorításra – ez pedig csak romló egyensúlyhoz vezet.

– A kormány nyilván nem fogja visszavonni a megszorításokat – tehát a Fidesz sem fogja támogatni a konvergenciaprogramot?

– Én ugyan egy ellenzéki párt tagja vagyok, ám európai képviselőként a kormány társ jogalkotójának is tudom magam, hiszen az Európai Tanácsban ülő magyar kabinet és az Európai Parlament közösen hozza meg az uniós jogszabályokat. Ezzel együtt úgy vélem: a helyzet olyan súlyos, hogy a kormány részben kényszerpályán mozog – ám mivel a saját hibájából jutott idáig, nem lehet a Fideszen számon kérni, hogy most mondja meg, mit tenne másként. Mivel a kettőnk gazdaságpolitikája ennyire eltér egymástól, azt tudjuk tenni, hogy minden intézkedést egyenként megvizsgálunk, milyen mértékben szolgálja az ország érdekét, és aszerint döntünk a támogatásról.

– Van-e az Európai Parlamentből visszaút a belpolitikába? Ha dönthetne: magyar külügyminiszter vagy európai biztos legyen, melyiket választaná?

– A belpolitikából most is kiveszem a részem, és tökéletesen elégedett vagyok a jelenlegi tisztségemmel. Egy uniós biztossal ellentétben ugyanis – akinek a közös európai érdekeket kell szem előtt tartania – európai képviselőként Magyarország érdekeit jeleníthetem meg, és erre, amint mind jobban beletanulunk az itteni ügyekbe, egyre több lehetőséget látok. Szerepünk pedig most, hogy a Fidesz ellenzékben van, felértékelődik, hiszen pártunk jószerivel csak rajtunk keresztül jut uniós információkhoz.

– Figyelemmel követi, netán maga is alakítja a Fideszről szóló hazai vitákat?

- Hogyne, és úgy látom, gyakran meg is fogadják, amit mondok. A magam részéről jóval határozottabb politikát látnék helyesnek az olyan ügyek kapcsán, mint például a mostani megszorítócsomag. Bírálatusunkat már csak azért is egyértelműbben kellene megfogalmaznunk, mert támogatóink közül sokan elégedetlenek, hogy a Fidesz nem képviseli eléggé az érdekeiket. Örömmel nyugtázom, ezt a párt is kezdi felismerni.

- *Az utóbbi időben Kósa Lajos, Pokorni Zoltán, sőt a pártelnök is utalt rá: nincs kőbe vésve, hogy a világ végezetéig Orbán Viktor álljon a Fidesz élén. Ön mit mond: Orbánnal vagy nélküle?*

- A Fidesz páratlanul értékes, a szocialistákénál tudatosabb támogatói bázissal rendelkezik, aminek sarokköve Orbán Viktor személye. Ezt a sarokkővet pedig nem szabad kihúzni az építményből, mert különben oda jutunk, mint a tavaszi választás második fordulójának kudarca után. Ekkor ugyanis kiderült: sokan akkora érzelmekkel kötődnek Orbán Viktorhoz, hogy kilátásba helyezett hátrébb húzódásának hírére elpártoltak a Fidesztől. Egy olyan fiatal és tehetséges politikussal, mint ő, még évtizedekig a polgári tábor vezetőjeként kell számolni. Nem véletlen például, hogy az Európai Néppárt őt bízta meg, hogy alelnökként kapcsolatot tartson az amerikai republikánus párttal. Ugyanakkor az is látszik, hogy neki csökkentenie kell a személyétől való függést, hiszen egy párt sorsát nem lehet egyetlen emberhez kötni.

- *A megszorítások jelen állása szerint a Fidesznek lehet keresnivalója az önkormányzati választáson. Ez nem fenyeget azzal a veszéllyel, hogy siker esetén a pártban sokan azt gondolják, semmin sem kell változtatni, aztán a szocialisták 2010-ben, alkalmasint az EU-pénzekkel megtámogatott közhangulatban, ismét nyernek?*

- A párt alapítása óta négy-öt évente képesek voltunk megújulni, aminek bizonyítéka legutóbb a szövetséggé alakulás volt, és az alapértékeink megőrzésével együtt járó változás lehetőségét most is látom. Ehhez figyelmeztető jel lehet a tavaszi választás, melynek kudarcát részben az okozta, hogy miután megnyertük az európai parlamenti voksolást, elbíztuk magunkat. Persze örülnék, ha az önkormányzati választás után is csak ilyen gondok gyötörnének.

HÍRÜNK EURÓPÁBAN

Somorjai Viktória interjúja, Magyar Demokrata, 16–18. oldal,
2006. november 9.

Nagyon sok tekintetben úgy érzem, mintha visszautaztunk volna az időben, sőt, mintha néhány szempontból még rosszabb helyzetben lennénk, mint két évtizeddel ezelőtt voltunk. Látszatedemokrácia van kibontakozóban Magyarországon, ami ellen mindenkinek, aki demokratának tartja magát, kötelessége tiltakozni – nyilatkozta lapunknak Szájer József, a Fidesz európai parlamenti képviselője.

– Kívülről úgy tűnhet, a hazánkkal kapcsolatos események megítélésében az unióban is már-már olyan erőssé válik a megosztottság, mint a magyar határokon belül. Mennyire igaz ez?

– Mi, magyarok, a történelem során már sokszor megtapasztalhattuk, hogy míg itthon azt hisszük, a külföldet rendkívüli módon érdekli, mi történik velünk, ez távolról sincs mindig így. Persze az, amikor lángoló autókat vagy tüntető tömegeket látnak különböző felvételeken, illetve a tény, hogy a magyar miniszterelnök szerte a világban kiharcolta már magának, hogy állandó jelzővel hazudósnak titulálják, az utóbbi időben fokozta a hazánk iránt korábban meglévő minimális figyelmet. Mindemellett már nem vagyunk önmagunkban: Magyarország 2004-ben az Európai Unió tagállama lett, s számos belső vitánk immár egész Európa vitájává vált. Sőt, gyakran azt is látjuk, hogy a miénkhez nagyon hasonló viták folynak az unióban is; az értékek vagy éppen a demokrácia kapcsán. Én ugyanakkor rendkívül furcsának tartom, hogy úgy tűnik, néhány kérdés megítélésekor sokkal inkább a pártszolidaritás, mintsem az alapvető értékek tisztelete a fő hajtóerő. Ha ugyanis valaki nem szolidaritásból tesz olyan nyilatkozatot, amely szerint Magyarországon Gyurcsány Ferenc a legmegfelelőbb személy a miniszterelnöki posztra, s Isten mentsen mindenkit attól, hogy Orbán Viktor lépjen a helyére – ezt tette Rasmussen úr, az európai szocialisták vezetője, volt dán miniszterelnök –, akkor ennek csak az lehet az oka, hogy még mindig nagyon keveset tud hazánkról. Ha ezt a nyilatkozatot valaki a dán választási kampányban fel akarná ellene használni, az minden bizonnyal komoly eredménnyel járna, hiszen Rasmussen úr egy olyan ember mellett állt ki, aki a demokrácia alapvető szabályainak nyílt áthágását hirdeti. Elgondolkodtató azonban az a tény is, hogy például Franciaországban, ahol hazánk az utóbbi időben kiemelt figyelmet kapott, nem csupán a jobboldali erők álltak ki az igazság, az igazmondás és a demokrácia

általános szabályai mellett, de még egy, az elnökválasztáson induló szocialista jelölt is. Ezt nyilván azért tette, mert ő olyan szocialista, aki egyben demokrata is; Nyugat-Európában ugyanis léteznek ilyenek. Másrészt talán azért is tette, mert nem akart semmiféle kockázatot vállalni azzal, hogy egy számára lényegében érdektelen esetben pusztán szolidaritásból kiálljon a magyar kormányfő mellett. Hasonló dolog történt az október 23-i atrocitások kapcsán, bár azt kell mondanom, azokra még inkább felfigyeltek Európában, mint az azt megelőző nagyjából egy hónap eseményeire. Ez nem is csoda: harmadik világbéli országokban tapasztalható rendőri brutalitásnak lehettünk szemtanúi Európa kellős közepén. Felfigyelt erre az Európai Bizottság is, annak alelnöke, Franco Frattini úr magyarázatot és tájékoztatást kért ezzel kapcsolatban a magyar kormánytól. Nagyon gyakran tapasztaljuk egyébként azt, hogy az európai szocialisták csupán vak szolidaritásból állnak ki magyar elvtársaik mellett, de ez utóbbiak rendre félre is vezetik őket.

- Említene konkrét példát?

- Mindjárt kettőt is: mind az európai szocialisták frakcióvezetője, mind pedig az elnökük félrevezetés áldozata lett. Az előbbi, Martin Schulz úr Strasbourgban, a hazai eseményekkel kapcsolatos felszólalásában azt állította, hogy Magyarországon uniós zászlót égettek. Erről mindannyian tudjuk, hogy hazugság, amit Schulz úr nyilvánvalóan nem maga talált ki, hanem másoktól kaphatott félrevezető tájékoztatást. Rasmussen úr, az európai szocialisták elnöke pedig azt írta, Wilfried Martens és Orbán Viktor nem vettek részt az Operaházban tartott hivatalos ünnepségen; ennek is éppen az ellenkezője igaz, hiszen Martens urat, az Európai Néppárt elnökét maga Sólyom László köztársasági elnök úr hívta meg az eseményre, s a magyar kormány tagjai által elfoglalt sor előtt ült, így maguk a miniszterek is meggyőződhetnek a jelenlétéről. Kértem is európai parlamenti képviselőtársaimat, hogy adjanak ki egy tiltakozó nyilatkozatot, s tudassák mindenkivel, hogy Rasmussen urat nyilvánvalóan félrevezették a fent említett ügygel kapcsolatban.

- *A hivatalos megnyilatkozásokon túl mit tapasztal az Európai Parlament folyosóin sétálgatva, a kötetlen beszélgetések közben: a képviselők körében hogyan alakul Magyarország megítélése?*

- Amíg korábban azt említettem, jellemzően kicsiny a „hivatalos érdeklődés” hazánk iránt, ugyanakkor a képviselőtársaim körében ennek éppen ellenkezőjét tapasztalom. Természetes, hogy egy politikust rendkívüli módon érdekli az – hiszen ő maga is ismeri ennek

a szakmának a szabályait –, ha egy kollégájáról kiderül, hogy a hatalom megtartása érdekében másfél éven át hazudott. Ez a kérdés szinte minden beszélgetésben felmerül, s egyöntetű az a vélemény, amely szerint egy politikus ilyet nem tehet – ha pedig valamiért mégis megteszi, akkor a következő percben kötelessége benyújtania a lemondását. Azt mondhatom, az informális beszélgetések során korábban soha nem látott érdeklődést tapasztalok a Magyarországon történetekkel kapcsolatban. Akad, aki nevet rajtunk, sokan pedig komolyan aggódnak a magyar demokráciáért. Sajnos mára már hazánk és a magyar kormányfő világszerte poénok tárgya lett, ez pedig minden magyar állampolgárra nézve szégyenletes.

– Az unió számtalan kérdésben úgy nyilatkozik, nem kíván beavatkozni, hiszen azokat egy ország belügyeinek tartja. Nehéz azonban elképzelni, hogy a végtelenségig eltűrné egy tagország egyre kétségbeejtőbbé váló gazdasági helyzetét vagy éppen a demokratikus szabályok rendszeres semmibe vételét. Hol lehet az a pont, ahol Brüsszel azt mondja: eddig és ne tovább?

– Magyarország szuverén ország, s a Fidesz ezt az uniós csatlakozásról szóló népszavazás előtt is mindig kiemelte. A szocialisták rendszeresen „beolvadásról” beszéltek, mivel talán úgy gondolták, az unió úgy működik, mint működött korábban a KGST, s majd Brüsszelből mondják meg nekünk, mit kell tennünk. Mi ezt a nézetet soha nem osztottuk. Van azonban egy rendkívül fontos területe az uniós együttműködésnek: írott, illetve kimondatlan szabályok, amelyek a demokrácia tiszteletéről szólnak. Ezek a koppenhágai kritériumok, amelyek az emberi jogokra és a demokráciára vonatkoznak. Ezeket egyetlen másik ország sem kérdőjelezi meg, s ezért is olyan nehéz ilyesfajta ügyekben az uniótól bármiféle hivatalos nyilatkozatot kapni: az gondolják ugyanis róluk, annyira evidensek, annyira természetesek, hogy nem is illik megkérdőjelezni őket. Az unióban az illemnek, a diplomátikus formuláknak hatalmas szerepük van. Emlékezzünk egyébként, hogy a magyar polgárokat azzal kábította a magyar kormány közel egy évvel ezelőtt, amikor Brüsszel éppen visszautasította a konvergenciaprogramot, hogy az unió voltaképpen csak „illedelmesen biztatta” a kormányt egy jobb program megalkotására, s mindezt úgy interpretálták, mintha kiálltak volna a kormány mellett, s csak kisebb változtatásokat tartottak volna szükségesnek. Az ilyen aprónak tűnő diplomáciai kérdések mellett azonban léteznek olyan alapvető ügyek, amelyeket igenis komolyan vesz az unió, ha arról megfelelően dokumentált tényekhez jutnak. Frattini úr kérése a magyar kormány felé is azt mutatja, komoly aggályok és kérdések

merültek fel az október 23-i budapesti történésekkel kapcsolatban, s azokban végre szeretne feketén-fehéren látni, a valóságot megismerni: valóban történt-e olyan rendőri fellépés, amely átlépi a demokratikus kereteket. Már maga a felfokozott érdeklődés is azt mutatja, hogy a helyzet igen súlyossá vált; mondhatjuk úgy is, szokatlan, hogy ilyesféle kérdést egyáltalán „fel mertek tenni”, hiszen Brüsszel nem Moszkva, s tiszteletben tartja az egyes tagállamok ügyeit, miközben feltételezi, hogy ha egy kormány megnyilatkozik, azt az adott országban élő emberek képviselőjében teszi – mindaddig, amíg ezzel kapcsolatban nem támadnak komoly kételyek. Az unión belül az emberi jogok olyannyira természetes alapkönek számítanak, hogy amikor azokat megsértik, az egész unió gépezetébe homok kerül. Még nem igazán léteznek olyan szankciók, amelyekkel ezen jogok betartására lehetne kényszeríteni egy tagállamot; egy biztos felkérheti az adott kormányt arra, hogy tájékoztatást adjon, vagy megszülethet egy diplomatikus, de határozott elítélő nyilatkozat, ezeket azonban Magyarországon rendszerint szándékosan félremagyarázzák. Az unió nyomásgyakorló eszközeit a magyar kormány egyszerűen lesöpri az asztalról; Frattini úr megkeresésére például kineveztek egy olyan bizottságot, amelyet bár függetlennek neveznek, vezetésével azonban a kormányhoz közel álló jogászt bíztak meg. Már most sejthető a vizsgálat eredménye; aki az utóbbi napokban-hetekben hallgatott híreket, az elhangzott kormányzati nyilatkozatokkal megegyező eredményt jósolhat.

– *Az megjósolható-e, vajon Frattini úr nekik hisz majd vagy a szemének? A magyar kormány elküldi majd neki a saját íze szerint összeállított jelentést, és az ügy lezártnak tekinthető?*

– Ezt csak ő döntheti el. Azt azonban hangsúlyoznom kell, hogy mi, európai parlamenti képviselők, mindent megteszünk azért, hogy a döntéshozók hiteles információkhoz jussanak, vagyis függetlenül attól, Magyarországon milyen vizsgálóbizottság alakul, mi mindenkit a tényekről tájékoztatunk. Úgy gondoljuk ugyanis, ez nem belügy, mint ahogy az sem Szerbia vagy Szlovákia belügye, ha etnikai hovatartozásuk miatt embereket vernek meg. Magyarországon ráadásul azért súlyosabb a helyzet, mert ártatlanokat, magatehetetlen és földön fekvő embereket rendőrök ütlegettek és rugdostak oly módon, amire nem csupán a rendszerváltozás óta nem volt példa, de talán az azt megelőző évtizedekben sem. Azért kezdtem el aktívan részt venni a rendszerváltásban 1988-ban, amikor a Fideszt alapítottuk, mert nem tűrhettem tovább, hogy Magyarországon rendőrállam legyen, a hazugságok rendszere uralkodjon, s korlátozzák a szólás- és gyű-

lekezési szabadságot. Azért alapítottuk a Fideszt, hogy ezzel példát mutassunk másoknak, hogy bebizonyítsuk, létrejöhetnek olyan szervezetek, amelyek megvédenek bennünket a túlkapásokkal és a rendőrállammal szemben. Most nagyon sok tekintetben úgy érzem, mintha visszautaztunk volna az időben, sőt, mintha néhány szempontból még rosszabb helyzetben lennénk, mint két évtizeddel ezelőtt voltunk. Látszatdemokrácia van kibontakozóban Magyarországon, ami ellen mindenkinek, aki demokratának tartja magát, kötelessége tiltakozni. Ha most belenyugszunk mindebbe, ha átléphetnek a fejünk fölött, ha mindenfajta következmények nélkül lehet megveretni békés emlékezőket, őket csöcseléknek és fasisztának lehet nevezni, akkor nagyon nehéz idők köszöntenek ránk, s mindaz a munka, amit az elmúlt húsz évben végeztünk, hiábavaló lett volna.

- A kormány úgy kommunikálja a konvergenciaprogram brüsszeli jóváhagyását, mintha az valamiféle csoda lenne a világtörténelemben, s ezzel minden korábbi fiaskó feledésbe merülne. Ez valóban így van?

- Ezzel kapcsolatban két folyamatról is beszélnünk kell. Az egyik a konvergenciaprogram megalkotása és végrehajtása, ami azért fontos, hogy hazánk csatlakozhasson az euróövezethez. Ebben az ügyben egyébként nemhogy előre haladnánk, de rohamléptekkel sietünk éppen hátrafelé kétszeres sebességgel, hiszen 2002-ben még alig öt esztendőre álltunk az euró bevezetésétől – a 2007. januári szlovén csatlakozás pedig azt bizonyítja, hogy nem elérhetetlen álmokat kergettünk akkoriban, most pedig közel tízévnnyire kerültünk tőle. A másik, hasonlóan fontos folyamat a túlzott deficit miatti eljárás: ez már néhány hónappal a 2004-es csatlakozásunkat követően elindult Magyarország ellen. Ez pedig – hiába vitatják folyamatosan a kormánypártok, a tényszerű jogszabályok makacs dolgok, nehéz velük vitatkozni – az uniós támogatások megvonását is eredményezheti. Magyarország folyamatos visszautasításokat és feddéseket kap az uniótól. Az egy esztendővel ezelőtti elutasításhoz képest persze a jóváhagyás maga sikernek tekinthető – ahhoz hasonlíthatnám, mint amikor a bukott diák végül átmegy a pótvizsgán azután, hogy a szokásos három-négy hónapnyi idő dupláját kapja a felkészülésre. Túlzott büszkeségre tehát nincs ok, az Európai Bizottság ráadásul ismételten arra figyelmeztetett, hogy rendkívül nehéz lesz végrehajtani a programot, s a papírra vetett elképzelések után már várják a tényleges tetteket is. Az azonban előrelépésnek tekinthető, hogy a most közölt adatok, amelyekre a felzárkóztatási programot a kormány alapozza, a valósághoz lényegesen közelebb állnak, mint az egy évvel

ezelőttiek. A pénzügyminisztertől tudjuk, hogy „Feri telefonjára” volt szükség ahhoz, hogy Almunia biztos úrtól pluszhaladékot kapjanak, ebből pedig európai szintű botrány lett; a Bizottság ugyanis gyakorlatilag segédkezet nyújtott a titkolózáshoz, a hamisításhoz és a félrevezetéshez. Természetesen azért a helyzetért, amelybe Magyarország került, elsősorban Gyurcsány Ferenc és kormánya felelős, azonban mindehhez segítséget nyújtott az Európai Bizottság szocialista biztosa is – mondhatnánk (a büntetőjogi kategóriát nem komolyan véve), a magyarországi gazdasági válság közeli helyzet kialakulásához ő „pszichológiai bűnsegédként” járult hozzá. Ezt a kérdést az európai fórumokon napirenden is fogjuk tartani; az Európai Parlamentben egy vita során felvetjük majd, a Bizottság valóban megfelelő módon ellenőrizte-e a magyar pénzügyeket, s nem érte-e kár az európai adófizetőket.

– *Ha érte, annak mi a következménye? Volt már egyáltalán hasonlóra példa az unióban?*

– Pénzügyi fegyelmezetlenség tapasztalható szinte minden tagállamban, a mértéket azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni. A kormány bevallása és a Bizottság erre az évre szóló, kiterjesztett előrejelzése szerint 11,6 százalékos költségvetési hiánnyal kell számolni. Ez szinte pontosan kétszerese annak az 5,6 százalékos hiánynak, amit az utánunk következő legrosszabbul teljesítő ország, Portugália fel tud mutatni. Ha valaki ilyen előnnyel nyerné az olimpiát, annak két aranyérmet adnának. Ha az euró bevezetésének dátumáról beszélünk, akkor is azt kell látnunk, hogy a konvergenciaprogram elfogadása nem jelent mást, mint azt, hogy kemény küzdelemben sikerült megszereznünk a legutolsó helyet.

BIBÓ ISTVÁN PORTRÉJÁNAK FELAVATÁSA BRÜSSZELBEN

Fidesz.hu, 2007. február 8.

Orbán Viktor a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke, az Európai Néppárt alelnöke és Szájer József, a néppárti frakció alelnöke tartott emlékező beszédet abból az alkalomból, hogy a magyar néppárti delegáció Bibó István emlékére portrét helyezett el az Európai Parlament épületében. Szájer József, a magyar néppárti delegáció vezetője házigazdaként köszöntötte a Brüsszelben élő magyarokat és a Magyar Országgyűlés ifjúsági, szociális és családügyi bizottságának fideszes tagjait.

Szájer József köszöntőjében kiemelte, hogy a mai napon egy olyan emberről emlékezik meg az Európai Parlament, aki nemcsak írásaiban és előa-

dásaiban tudott egész Európa számára meghatározó gondolatokat közölni a polgári demokráciáról, hanem sajátos körülmények között is az általa elmondottak szerint élt és dolgozott élete végéig. Ez a példamutatás az, ami ma is a legnagyobb magyar gondolkodók közé emeli.

Orbán Viktor, a megemlékezés ünnepi szónoka beszéde elején felidézte azt a pillanatot, amikor Bibó István 1956 novemberében már csak egyedül ült a magyar parlamentben, és az orosz katona nem értette, hogy ha valaki nem kommunista, akkor miért nem fasiszta.

A pártelnök a mai és az akkori magyarországi politikai helyzet között vont történelmi párhuzamot, amikor a mai magyar kormány hatalomgyakorlási módszereit antidemokratikusnak és hazugságra épülőnek nevezte.

Orbán Viktor hangsúlyozta: „Bibó István példája a bátor kiállást is jelenti. Ez jellemezte az elmúlt pénteken a Magyar Országgyűlés és az Európai Parlament képviselőinek együttes akcióját, amikor a Kossuth tér köré vont kordont lebontották.” Elmondta: „Ezek az emberek saját gyermekeiknek tettek tanúbizonyságot a demokrácia mibenlétéről. Ha az országban ilyen állapotok vannak, akkor szükség van a kiállásra annak érdekében, hogy nehogy egyszer az ország polgárai arra ébredjenek, hogy megint 1989-et írunk.”

EURÓPA SEM HISZ GYURCSÁNYNAK

Somorjai Viktória interjúja, Magyar Demokrata, 12–13. oldal,
2007. május 31.

Az utóbbi időben jóval nagyobb figyelem irányul hazánkra, mint korábban – ám sajnos messze nem pozitív összefüggésekben. Arról beszélnek, hogy Budapesten megverik a békés megemlékezőket, s még a külföldi turisták vagy az újságírók sincsenek biztonságban. A riasztó eseményeknek pedig egyelőre nincs vége – nyilatkozta lapunknak Szájer József, a Fidesz európai parlamenti képviselője.

– Létezik a „szankció Gyurcsány” vagy sem?

– Az a vita, ami ebben a kérdésben Magyarországon kibontakozott, minden bizonnyal csak hazánkban fordulhat elő. Egy olyan határozatról van szó, amelynek bárki könnyedén utánanézhethet, furcsa tehát, hogy ennek létezését valaki megkérdőjelezi. Az Európai Parlament a statisztikai adatszolgáltatással kapcsolatban elfogadott egy határozatot, amelyben kezdeményezte, hogy az unió kormánya, az Európai Bizottság azokkal az országokkal szemben, amelyek rendszeresen és tartósan megbízhatatlan adatokat szolgáltatnak, akár szankciókat is alkalmazzon; ennek a dokumentumnak a szövege pedig nyilvános és bárki számára elérhető magyar nyelven is. Remekül

tükrözi a magyarországi közállapotokat, illetve sok tekintetben a sajtó szomorú állapotát is, hogy egy ilyen adat létezését bárki is megkérdőjelezi.

- *Valóban kizárólag hazánkhoz köthető ez a határozat?*

- A szöveg megszületésének egyik legfontosabb oka éppen az volt, hogy az Európai Unió igyekszik védeni a saját gazdasági érdekeit, ennek következtében pedig meguntta azt, hogy bár hasonlóra voltak példák korábban is, a Gyurcsány-kormány egyre-másra pontatlan statisztikai adatokat tett közzé. Azt is mondhatnám, hogy igen gyakran meglehetősen kreatív módon fogalmazták meg azokat. Ilyen értelemben pedig jogos az a szempont, amelyet több külföldi kollégánk is felvetett az Európai Parlamentben, méghozzá az, hogy itt valójában egy „szankció Gyurcsányról” van szó, amely szankció bevezetésére éppen Magyarország tarthatatlan magatartása miatt került sor. A magyar eset ráadásul olyan tekintetben is minősítettnek számít, hogy maga az érintett kormány ismerte el: mindaz, amit korábban a magyar polgároknak és az uniónak mondott, hazugság volt. Ilyen mértékű adatkozmetikázásra az unióban korábban nem volt példa. Nyilvánvaló, hogy egyetlen európai politikus sem tart erről sajtótájékoztatót, hiszen az egyes országok ódzkodnak attól, hogy a másikat bármilyen formában is megbélyegezzék, éppen ezért értelmetlen az az igény, hogy a Bizottság valamelyik tisztségviselője vagy bármelyik európai parlamenti képviselő nyíltan „szankció Gyurcsánynak” nevezze az új határozatot. De a kulisszák mögött mégis ez a gúnyneve ennek a szabálynak. Mi, európai parlamenti képviselők, láttuk, látjuk, mi vezetett annak elfogadásához. Az unió célja, hogy megbízható gazdasági adatokat kapjon a tagországoktól az európai gazdaság megvédelmezésének érdekében, illetve azért, hogy az európai fizetőeszköz, az euró erős maradjon. Ha Magyarország már tagja lett volna az eurózónának akkor, amikor az ország pontatlan adatokat közölt Brüsszellel, annak igen komoly gazdasági következményei is lehettek volna a többi tagországra nézve is.

- *Az euró magyarországi bevezetésének dátuma egyre inkább tolódik, s emögött elsősorban nyilván a hazai gazdaság siralmas helyzete áll. A hazánk iránti általános bizalmatlanságnak, amit a Gyurcsány-kormány okozott, nem lehet mégis valamiféle köze mindehhez?*

- Természetesen. Nyilvánvaló, hogy az első számú ok nem más, mint az, hogy minden olyan adatot tekintve, amely az euró bevezetésével kapcsolatban felmerül, a közös fizetőeszközt bevezetni kívánó országok közül Magyarország gyakorlatilag minden szempontból

az utolsó helyen áll. Ugyanakkor rossz fényt vet az országra az, ha nem számol be pontosan a saját gazdasági mutatóinak alakulásáról. Az unió szolidaritásra, együttműködésre épül, és ha a közösség tagjai közül az egyik durván hazudik, azt a többiek nehezen tolerálják, s később bármit is mond, a többiekben felmerül, vajon hihetnek-e neki.

– *Az unió számára is nyilvánvaló, hogy milyen gazdasági helyzetben van Magyarország. A bizonytalan belpolitikai helyzetet vajon csak mi érezzük annyira feszítőnek, vagy elhangoznak ezzel kapcsolatban megjegyzések az Európai Parlament folyosóin is?*

– A belpolitikai helyzet kevésbé foglalkoztatja a többi országot, s a gazdasági adatszolgáltatással kapcsolatban azért nagyobb a figyelem, mert az őket is érinti. A tavalyi év magyar belpolitikai eseményei miatt ez a terület is több figyelmet kapott; elsősorban azért, mert az uniós országok képviselői nem voltak hozzászokva ahhoz, hogy Magyarországon megostromolják az MTV székházát, rendőrök tüntetéseket verjenek szét, egy miniszterelnök lelepleződjön és nyíltan, sőt már-már büszkén vállalja hazugságait. Ezek mind váratlan és szokatlan események voltak, olyan kérdések, amelyek nem csupán a hivatalos irodákba szivárognak be. Persze sokszor gondolhatjuk Magyarországon, hogy minden rólunk szól, de ez azért messze nem igaz. Azonban az tény, hogy az utóbbi időben jóval nagyobb figyelem irányul hazánkra, mint korábban – ám sajnos messze nem pozitív összefüggésekben. Arról beszélnek, hogy Budapesten megverik a békés megemlékezőket, s még a külföldi turisták vagy az újságírók sincsenek biztonságban. A riasztó eseményeknek pedig egyelőre nincs vége: a rendőrségi erőszak és a legutóbbi esetben a rendőrök által állítólagosan elkövetett nemi erőszak híre bejárja Európát, így aztán már nemcsak mi tekintünk bizalmatlanul a vezetésre, de a világ más tájain is egyre többen gondolják úgy, hogy egy olyan országban, ahol ilyesféle esetek előfordulhatnak, bizony nincs minden rendben.

– *A néppárti képviselőtársak milyen tanácsokkal látják el önöket?*

– Rendkívül szolidárisak, hiszen az ezekhez hasonló ügyekben nem csupán a Néppárt magyar képviselői folytatnak elvi politikát is: ha azt látjuk, az emberi szabadságjogok bárhol is sérülnek, a Néppárt minden esetben felemeli a szavát. Amikor például a Hír TV műsor-szolgáltatásának felfüggesztésén gondolkozott az ORTT, az Európai Néppárt frakcióvezetője erről is kiadott egy nyilatkozatot. Ezt pedig nem csupán azért tette, mert velünk szolidáris és úgy gondolja, hogy minden országban támogatni kell a tagpártokat, hanem azért is, mert az ehhez hasonló események olyan alapelveket érintenek, amelyeket

a Néppárt vall. Ők tehát ilyen formában segítenek minket. Pontosan látják milyen rossz irányba tart Magyarország, de ennek rendbehozatala elsősorban nekünk, magyaroknak a dolgunk. Azt tanácsolják, a legapróbbnak tűnő problémák mellett se menjünk el szó nélkül, hiszen ha megteesszük – és ezt a történelem már számtalan esetben bizonyította –, az emberek idővel hozzászoknak ezekhez. A jelenleg Magyarországon hatalmon lévő erők folyamatosan tesztelik a türelmünket, s nekünk össze kell gyűjtenünk a bátorságunkat és erőnket ahhoz, hogy ezeket az elfogadhatatlan jelenségeket megállítsuk.

– *Az Európai Parlament is olyan megosztott, mint a Magyar Országgyűlés?*

– Gyakran lehattunk már szemtanúi annak, hogy egyes politikai erők megszólalnak a magyar kormány védelmében. Én korábban is beszéltem egyes frakcióvezetőkkel, s hangot adtam annak a véleményemnek, hogy amikor egy ártatlan embert rendőrök vernek agyba-főbe Budapesten, az nem pártkérdés, hanem ténykérdés, s ha ők a saját liberális elveikhez ragaszkodnak, akkor rosszul teszik, ha kiállnak az alapvető emberi jogokat megsértő kollégáik mellett – pusztán pártszolidaritásból. Ami tavaly október 2-án történt, nem az a fontos, melyik magyarországi párt hogyan reagált az eseményekre, hanem az, hogy a magyar rendőrség ok nélkül brutálisan lépett fel magyar polgárok ellen. Amikor Swoboda úr, az európai szocialisták frakcióvezető-helyettese olyasmit írt, hogy Magyarországon tömegek tüntettek engedély nélkül, akkor emlékeztettem arra, hogy az ő pártja volt az, amelyik az első Schüssel-kormány idején minden hét csütörtökén engedély nélküli tüntetést szervezett, így neki végképp nincs alapja, hogy ilyesféle kérdésekben ilyen hangnemben megnyilatkozzék; sokkal inkább meg kéne védenie az embereket. Nem egyszer volt már arra példa, hogy bizony pirulnia kellett egy-egy képviselőnek, aki kizárólag pártszolidaritási alapon nyilatkozott meg egyes kérdésekben. A francia elnökválasztási kampányból azonban emlékezhetünk arra, hogy a baloldal jelöltje, Segolène Royal asszony a Gyurcsány-hazugságok lelepleződése után pár nappal már azt nyilatkozta, a politikában elfogadhatatlan az effajta viselkedés: a pártpolitikai szempontok helyett az elvi szempontok szerint formált véleményyt.

– *A Nabucco-Kék Áramlat-vitában azonban, úgy tűnik, mintha Magyarország lenne az egyetlen, aki szemben úszik az árral...*

– Az energiaellátás ügye egy szempontból mindenképpen hasonlít az euró kérdéséhez: a részt vevő országokban meghozott döntések, az

ott zajló folyamatok befolyásolják a többi tagország helyzetét is. Az unió erősebb és kevésbé kiszolgáltatott, ha együtt lép fel az energiaellátással kapcsolatos kérdésekben, s azok, akik szembeszállnak a közös állásponttal, azok gyengítik az európai építkezést. Nyilván kemény dió a közös európai energiapolitika kérdése, s minden ország szeretné a saját elképzeléseit önállóan megvalósítani, ám az európai alkotmány újraélesztése kapcsán éppen ez az egyik olyan terület amelyben nem csupán formai értelemben nyitják meg újra vitát, de tartalmi értelemben is. Vagyis egyre határozottabb az a felismerés, amely szerint a közös energiapolitika erősebbé teszi Európát, csökkenti a tagországok kiszolgáltatottságát, arról nem is beszélve, hogy mindennek éppen Magyarország lenne a legnagyobb haszonélvezője, hiszen mi vagyunk leginkább kiszolgáltatva az orosz gázszolgáltatásnak. Azt kell mondanom, Brüsszelben egészen magas szinten is egyelőre csak csodálkoznak és értetlenkednek azon, hogy egy ország miért cselekszik a saját érdekeivel ellentétesen. Nekünk az lenne az érdekünk, hogy csökkenjen az Oroszországtól való egyoldalú függés, és ne álljon fenn annak veszélye, hogy bármilyen politikai vagy gazdasági esemény kapcsán Oroszország egyszerűen úgy döntsön, hogy lezárja a gázcsapot. Láthattuk, hogy ebben a kérdésben ők nem a piaci magatartásnak megfelelő eszközöket követik, hanem egyes esetekben a politikai nyomásgyakorlás logikáját. Meglehetősen nagy hullámokat ver fel az is, hogy míg Magyarország bizonyos területeken maximális szolidaritást vár el az uniótól, ebben a kérdésben viszont különalkukat köt. Velejtük példaként a kukoricaszubvenció kérdését, amellyel kapcsolatban kértük a kollégáink támogatását, válaszul pedig azt kaptuk, cserébe próbáljuk rávenni a magyar kormányt, hogy az energiapolitika tekintetében vállalja a szolidaritást Európával. Ha tehát finoman akarok fogalmazni, azt mondhatom, Brüsszelben és Strasbourgban gyakran nem értik a magyar kormány lépéseit.

– *És ha nem akar finoman fogalmazni?*

– Akkor hozzáteszem, hogy az unióban is emlékeznek, hogy utoljára húsz esztendővel ezelőtt fordult elő Európában olyasmi, amikor egy nagy jelentőségű nemzetközi tárgyalás előtt három nappal a magyar miniszterelnök az orosz elnökhöz ment el látogatásra, illetve tájékoztatásra. Az unióban látják, hogy a magyar kormány egyre gyakrabban nem focizik egy csapatban Európával.

ÚTON AZ EURÓPAI ÚJJÁEGYESÍTÉS FELÉ

Véleménycikk, New Europe, 2007. június 12.

Az Európai Unió soron következő bővítésével a tagállamok száma ismételten nőni fog. Bulgária és Románia 2007. januári csatlakozásával a kezdeti hat alapító ország helyett immár huszonhét országot tudhat tagjai között az unió. Ez a pillanat arra sarkall, hogy értékeljük a 2004. május 1-jei, történelmi jelentőségű bővítést, amellyel tíz új ország csatlakozott.

Az unió történelmi jelentőségű 2004-es bővítése része annak a folyamatnak, amely a vasfüggöny és a hidegháború által fél évszázadon keresztül megosztott Európa újjáegyesítését tűzte célul. Összességében elmondhatjuk, hogy az EU sikeresen birkózott meg ezzel a feladattal. A csatlakozási kilátások és maga a csatlakozási folyamat egyaránt segített abban, hogy a szabadságukat a kommunizmus elnyomása után visszanyerő új tagállamok szabad piacgazdasággá és pluralista demokráciává váljanak.

Habár a csatlakozó országok számát tekintve ez volt a legjelentősebb bővítés, már a korábbi bővítési hullámok is formálták a Közösség arculatát. Dánia, Írország és az Egyesült Királyság csatlakozása az eredeti népességszámhoz viszonyítva nagyobb arányban növelte az unió népességét, mint a 2004-es bővítés. A mediterrán országok (Görögország, Portugália és Spanyolország) 1980-as évekbeli csatlakozásával pedig az addig viszonylag homogén klub először fogadott soraiba jelentősen alacsonyabb jövedelemmel és törékenyebb demokratikus berendezkedéssel rendelkező országokat.

Az unió története jól mutatja, hogy a bővítési folyamat az elmúlt ötven évben az unió intézményi fejlődésének szerves részét képezte. Az egymást követő bővítéseket egyéb, a szabályozás egységesítésére és az integráció fokozására irányuló lépések követték: az unió bővítése az együttműködés elmélyítésével párhuzamosan zajlott. Ugyanakkor a 2004-es bővítést megelőzően széles körben terjedt el az az aggodalom, hogy a tagországok számának jelentős növelése az EU döntéshozatali folyamatainak bénulásához vezethet. Egyesek számára az aggályokat tovább növelte az európai alkotmányos szerződés elutasítása 2005-ben. Ezek a félelmek mindmáig alaptalannak bizonyultak. A tagországok számának növekedése ugyanakkor erősítheti a „többsebességes” Európa irányába való eltolódást, amikor a tagországok kisebb csoportjai anélkül követnek vagy hajtanak végre bizonyos szakpolitikákat, hogy mindenki mást is igyekeznének bevonni.

Gyakran szembesülünk azzal, hogy a „rég” tagállamokban sokan úgy érzik, az uniónak még nem sikerült teljes mértékben feldolgoznia a 2004-es bővítést, és a kelet-közép-európai országok felvétele megváltoztatta az unió természetét. Egyesek attól tartanak, hogy az egységes piac negyven-ötven millió alacsony bérű munkavállaló előtt való megnyitása az EU 15-öknél a munkabérek csökkenését eredményezheti. Ezek az unió jövőbeli működésével, illetve az olcsó munkaerő piaci versenyre gyakorolt hatásával kapcsolatos aggályok érthetőek. Azonban a legutóbbi bővítéssel kapcsolatos közvélekedés (és néhány politikai megnyilvánulás) éles ellentétben áll a szakértők túlnyomó többségének értékelésével.

Mit hozott a bővítés az új tagállamok számára? Az EU-csatlakozás előkészítése során az új tagállamok átvették az egységes piac vívmányait, ami gazdasági környezetük gyors fejlődéséhez vezetett. Ugyanakkor a folyamat néhány gazdasági ágazat rendkívül fájdalmas átalakítását is maga után vonta.

Mindazonáltal az állampolgárok csalódtak a bővítés tényleges előnyeit illetően. Sokak szerint túl sokáig tartott a csatlakozási folyamat. Az új tagállamokban sok ember nehezményezi, hogy „másodrendű állampolgárokként” kezelik őket, mivel országaik, egyes területeken – mint például a mezőgazdaság vagy a strukturális alapok – alacsonyabb mértékű pénzügyi támogatásban részesülnek a régi tagállamokhoz képest. Továbbá azáltal is, hogy a legutóbbi uniós döntéshozatalok során nem vették figyelembe érdekeiket.

Ami a közös agrárpolitikát illeti, az újonnan csatlakozó tagállamok a közvetlen kifizetéseknek csupán 25 százalékát kapták meg 2004-ben. A kifizetések csak fokozatosan növekedve, 2013-ra érik el a 100 százalékot, amikor is a teljes közös agrárpolitika felülvizsgálatra kerül, és várhatóan a kifizetések általában véve csökkenni fognak.

Az új tagállamoknak juttatott strukturális támogatások mértéke összességében alacsonyabb volt, mint ahogy azt előzetesen remélték. Ezt az alacsony költségvetést a strukturális alapok tekintetében az új tagállamok felvevőképességének korlátaiból fakadó, előre látható problémákkal indokolták.

A munkaerő szabad áramlása valójában még mindig meglehetősen korlátozott az EU-n belül. Az úgynevezett átmeneti időszakokat a csatlakozás előtt álló munkavállalók bevándorlásáról szóló félelmek és közvélemény negatív reakciói indokolták. A legtöbb uniós ország úgy döntött, hogy él az átmeneti időszak lehetőségével, kivéve Írországot, Svédországot és az Egyesült Királyságot, melyek

nyitva hagyták munkaerőpiacaikat. Az EU 15-ök közül tizenkettőben mindmáig munkavállalói engedélyeket követelnek meg, és szigorú, a teljes gazdaságot vagy egyes szektorokat érintő kvóták vannak érvényben a kelet-közép-európai bevándorlókkal szemben.

A munkaerő szabad áramlása csupán 2011-től lesz alkalmazható a 2004-ben újonnan csatlakozott tíz tagállam tekintetében. Ugyanakkor az új tagállamok hajlandók komolyabb erőfeszítéseket tenni az egységes piac maradéktalan megvalósítása érdekében. Példának okáért valamennyi uniós tagországot felszólították a munkaerő szabad áramlására vonatkozó elv betartására, és legtöbbjük támogatta a szolgáltatási irányelv messzebbre menő javaslatát. Az új tagállamok 2006 márciusára az összes uniós irányelv 99 százalékát átültették saját nemzeti jogrendszerükbe.

Következésképpen leszögezhetjük, hogy a kelet-közép-európai országok csatlakozása nemcsak saját politikai és gazdasági érdekük volt, hanem az Európai Unió és a tagállamok érdeke egyaránt. Európa-szerte szinte minden döntéshozó, kommentátor, közgazdász és akadémikus egyetért abban, hogy a 2004-es bővítés sikertörténet.

Az EU egyik legnagyobb eredményét testesíti meg azáltal, hogy Európa-szerte megerősítette a demokráciát és a stabilitást, valamint hozzájárult Európa polgárai jólétének fokozásához.

Azt is mindig igyekeztünk biztosítani, hogy a bővítés ne bénítsa meg az európai intézmények működését – különös tekintettel a döntéshozatalra – és ne sodorja veszélybe az európai integráció elmélyítését.

A közelmúlt bővítési sikereinek ellenére maga a folyamat még nem tekinthető lezártnak. Az új tagállamok európai uniós politikákba való bevonásához több időre van szükség. Habár az EU jelenlegi működése elégségesnek bizonyult, az új tagállamok várhatóan több, számukra fontos európai uniós kérdést felkarolnak majd.

Ez nem várt konfliktusokat is kiválthat az unióban. A 2004-es bővítés előnyeivel kapcsolatos információhiány, valamint más valós törésvonalak az EU tizenötökben jelentős félelmet keltettek az új tagállamokat illetően, és az országok közötti bizalmatlansághoz vezettek. Ahhoz, hogy a következő évtizedre kitűzött új európai uniós politikai célokat elérjük, újjá kell építeni Európát. A nagyobb növekedés elérése, a munkahelyteremtés és az állampolgárainknak biztosított szociális védelem erősítése olyan célkitűzések, amelyeket nem lehet egy megosztott Európában elérni. Európa újjáegyesítésének maradéktalan megvalósításához még mindig sokat kell tennünk.

(Fordítás angolból)

ANTALL JÓZSEFRŐL NEVEZZÉK EL AZ EP ÚJ ÉPÜLETÉT!

*A magyar néppárti delegáció sajtóközleménye, Brüsszel,
2007. június 27.*

Szeptemberben kerül átadásra az Európai Parlament új épülete Brüsszelben. A tervek szerint az új szárnyat egy nemrég csatlakozott tagállambeli politikusról nevezik el. A mai napon Szájer József (Fidesz), Surján László (KDNP) és Olajos Péter (MDF) néppárti európai parlamenti képviselők sajtótájékoztatót tartottak. Bejelentették, hogy az Európai Néppárt képviselőcsoportja az új épületet Antall Józsefről, Magyarország egykori miniszterelnökről kívánja elnevezni.

Szájer József elmondta: „Antall József elkötelezett európai politikus volt, a demokrácia híve és a közép-kelet európai demokratikus átmenet meghatározó személyisége, így teljes egészében megfelel annak a feltételnek, ami alapján valakiről épületet neveznek el az európai intézményekben. Joseph Daul, a néppárti képviselőcsoport elnöke a mai napon levelet írt Hans-Gert Pötteringnek, melyben kéri, hogy az új épületet a néhai magyar miniszterelnökről nevezze el.

Surján László, az Antall-kormány minisztere reményét fejezte ki, hogy más frakciók is támogatni fogják a néppárti javaslatot. Olajos Péter arra hívta fel a figyelmet, hogy Antall Józsefről épületet elnevezni Brüsszelben nemcsak Magyarország, hanem Közép-Európa sikerét is jelenti, mivel a néhai miniszterelnök külpolitikai stratégiájának meghatározó eleme volt a közép-európai együttműködés.

TÁVOLODÓ EURÓPA

*Válasz Simó Endre „Neoliberális vagy szociális unió?” címmel
a Népszabadságban megjelent cikkére, Népszabadság,
2007. szeptember 24.*

Simó Endre *Neoliberális vagy szociális unió?* címmel a Népszabadságban megjelent cikke (szeptember 4.) számos tévedést tartalmaz. Ez önmagában nem ok arra, hogy az ember reagáljon rá, hiszen mindenkinek joga van tájékoztatatlannak lenni és ezt a nyilvánosság elé tárni. A szerző ezzel egyidejűleg azonban megvádolja a Fideszt, hogy az alkotmányos szerződés tervezetének jóváhagyásával – amely tervezetet a júniusi állam- és kormányfői találkozó óta reformszerződésnek hívnak – szentesíti az MSZP gazdaság- és szociálpolitikáját. A szerző végső következtetéseivel azonban egyetértek: valóban erősíteni kell ma Magyarországon a szociális jogokat, a mai kormányzat szélsősé-

gesen antiszociális intézkedéseivel szemben össze kell fogni az emberi és szociális jogok érvényesítése érdekében.

A reformszerződés tervezetének megszületéséig az Európai Közösség korábbi szerződése a gazdaság- és monetáris politika, valamint a versenypolitika összehangolását tekintették a legfontosabbnak. Az Európai Közösség létrehozásának fő célja az európai piacok összehangolása volt. A szerző által számon kért foglalkoztatás- és a szociálpolitika területén megfogalmazott célkitűzések csak kiegészítő szerepet játszottak, ami azt jelenti, hogy tagállami hatáskörben maradtak.

A szerző állításával ellentétben a reformszerződés tervezete ehhez képest előrelépést jelent egy szociális unió irányába, és lényegesen nagyobb hangsúlyt helyez a szociális területeken fennálló felelősségekre és feladatokra. A tervezet fő célkitűzése szerint „az EU tevékenyen előmozdítja Európa fenntartható fejlődését, amelynek alapja a kiegyensúlyozott gazdasági növekedés és az árstabilitás, egy magas versenyképességgel rendelkező, a teljes foglalkoztatás és a szociális haladás irányába mutató szociális piacgazdaság, továbbá a környezet minőségének megőrzése és védelme”. A tervezet azt is leszögezi, hogy „az unió küzd a szociális kirekesztés és a diszkrimináció ellen, ösztönzi és előmozdítja a szociális igazságosságot és védelmet, a nők és a férfiak egyenjogúságát, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gyermekek jogainak védelmét”. A szerző aggódik, hogy a Fidesz miként tud azonosulni majd az új szerződés szövegével. A fenti szöveg tükrében én úgy látom, a kérdés az, hogy vajon mit szól ehhez az MSZP. Hogyan kívánja feloldani az ellentmondást a kormányzati politika és az Európai Unió új reformszerződése között?

Ami a szerző által felvetett közszolgáltatásokat, például az oktatást és az egészségügyet illeti, a reformszerződés tervezete nem hoz változást a korábbi uniós szabályozáshoz képest. A fogyasztók eltérő igényeire, a földrajzi, szociális és kulturális különbségekre tekintettel a közszolgáltatások megszervezése a jövőben is a tagállamok felelőssége. Ugyanakkor közös európai értéknek fogalmazza meg a tervezet a magas szintű minőség, biztonság és hozzáférés szavatolását és a nemzeti, regionális és helyi hatóságok alapvető szerepének fenntartását.

A szerzővel ellentétben én úgy látom, hogy a Gyurcsány-kormány oktatás-, egészségügyi és társadalombiztosítási politikáját az európai reformszerződés semmilyen tekintetben nem szentesíti. Az Európai Unió alapszerződése sokféle társadalmi modell működését

teszi lehetővé. Amit ma Magyarországon az MSZP-SZDSZ akar, az a kisebbségben lévő európai modell. Az EU tagállamainak jelentős többsége nem azonosul a kormánykoalíció által favorizált, szélsőségesen antiszociális társadalmi berendezkedéssel. Egyet azonban az EU nem fog tenni: nem sérti a nemzeti szuverenitást, tehát nem „szól bele” abba, ami a magyar kormány és a Magyar Országgyűlés kompetenciájába tartozik.

Az EU Alapjogi Charta tekintetében a szerző szintén rossz következtetésre jut. Az alkotmány világosan kimondja, hogy a charta a tagállamok számára jogilag kötelező erővel fog bírni, kivéve az Egyesült Királyságot. Ez azt jelenti, hogy az Európai Unió állampolgárai a chartában foglalt alapvető – köztük szociális – jogoknak az EU intézményei általi biztosítását a nemzeti bíróság előtt is kikényszeríthetik a jogok megsértőivel szemben.

A reformszerződés tervezett szövegének ismeretében világos, hogy a magyar kormány szembemegy az abban megfogalmazott közös európai célokkal és értékekkel. Európa az ellenkező irányba halad, mint az MSZP-SZDSZ-kormány. A Fidesz továbbra is támogatja a tervezetben megfogalmazott gondolatokat. Simó Endre pontatlan és téves érvek alapján jutott helyes végkövetkeztetésre, de ez még mindig jobb, mintha a végkövetkeztetés is helytelen lenne.

MEG KELL ERŐSÍTENI MAGYARORSZÁGON A SZOCIÁLIS JOGOKAT

MTI, Brüsszel, 2007. november 21.

Szájer József (Fidesz) üdvözli az Európai Bizottságnak a mai napon nyilvánosságra hozott, a korszerű egységes piacra vonatkozó hosszú távú jövőképét. A fideszes képviselő elmondta, hogy a kezdeményezéscsomag szociális, fogyasztó- és kis- és középvállalkozó-központú megközelítésével messze menőkig egyetért.

„Ezt a szemléletet képviseltem az Európai Parlamentben a szolgáltatási irányelvről, vagy a közszolgáltatásokról szóló európai vitákban” – húzta alá Szájer József. Az Európai Bizottság átfogó kezdeményezéseit az Európai Parlament is megvitatja. A magyar néppárti képviselő jelezte, hogy a vitában támogatni fogja azokat.

Szájer József elmondta, hogy az egységes piac mindig is erős szociális dimenzióval rendelkezett, sikere elválaszthatatlanul kötődött a szolidaritáshoz és a kohézióhoz. Az Európai Bizottság anyaga ma ismételten hitet tett egy szociális piacgazdaság mellett. A Gyurcsány-kormány oktatás-,

egészségügyi és társadalombiztosítási politikája látványosan szembemegy a közös európai célokkal és értékekkel. „Európa az ellenkező irányba halad, mint az MSZP–SZDSZ-kormány. Meg kell erősíteni Magyarországon a szociális jogokat a kormányzat szélsőségesen antiszociális intézkedéseivel szemben” – erősítette meg Szájer József.

A Fidesz politikája és javaslatai egybeesnek az Európai Bizottság mai tervezetében megfogalmazott vízióival, kezdeményezéseivel, valamint az Európai Néppárt meghatározó tagpártjainak e kérdésekben vallott elképzeléseivel. Szájer József megjegyezte, hogy „a Fidesz a szociális piacgazdaságról folytat egyeztetéseket az Európai Néppárt frakcióvezetőjével, az UMP-val és a CDU-val. E kérdések a Fidesz programjának súlyponti részét képezik.”

Az Európai Bizottság egy kezdeményezéscsomagot állított össze, melynek célja, hogy az európai polgárok és kisvállalkozások nagyobb előnyökhöz jussanak az egységes európai piacon. Az Európai Bizottság által az egységes piacra vonatkozóan elfogadott politikai intézkedéscsomagban szereplő legfontosabb kezdeményezések a következők: segítségnyújtás a fogyasztóknak ahhoz, hogy szerződéses jogaikat gyakorolhassák és a határokon átnyúlóan is élhessenek jogorvoslattal; a fogyasztók és a kisvállalkozások részére nyújtott tájékoztatás minőségének javítása; a hiányosságok kiküszöbölése azokban az ágazatokban, ahol az egységes piac jobb teljesítményre lehetne képes; javaslat a kisvállalkozói törvényre; a „kutatói útlevelel” bevezetése; a szociális szolgáltatások minőségének javítása a tagállamokban.

A SZABADSÁG KÖR NYILATKOZATA A SCHENGENI TÉRSÉG KITERJESZTÉSÉRŐL

A nemrégiben megalakult Szabadság Kör örömmel üdvözli a schengeni térség kiterjesztését Magyarországra. Az európai határok lebontása a kibővített Európában történelmi jelentőségű esemény. A személyek határok nélküli szabad mozgása az Európai Unió egyik legnagyobb vívmánya.

A szabadság ezen európai vívmányát terjesztjük most ki tízmillió magyar állampolgárra és több százezer határainkon túl, Szlovákiában és Szlovéniában élő magyarra. A Szabadság Kör vallja, hogy ez minden magyar állampolgár közös tette: mi, magyarok és európaiak, közösen hoztuk létre, büszkéek vagyunk rá.

A magyar állampolgárokat sok évtizeden keresztül vasfüggöny választotta el saját természetes európai környezetüktől, mely lehetett volna a szabadság gyakorlása Európában. A schengeni térség kiterjesztésével e vasfüggöny utolsó maradványait számoljuk fel.

Nem feledhetjük ugyanakkor, hogy több millió magyar továbbra is kívül reked a szabadság zónáján.

A Szabadság Kör emlékeztet továbbá arra, hogy a legutóbbi nemzeti ünnepünkön zárt körben megtartott kormányfői beszéd miatt a magyar polgárok szabad mozgásának joga mint alapvető szabadságjog súlyos sérelmet szenvedett. Ma saját országunkban következmények nélkül megakadályozhatnak bennünket abban, hogy szabadon mozogjunk, míg Európában már kötöttségek nélkül utazunk.

Közelmúltunk szabadság nélküli volt. E történelmi esemény is emlékeztessen minket arra, hogy soha ne hagyjuk, hogy a szabadságunkat elvegyék tőlünk.

A Szabadság Kör civil személyek, közéleti személyiségek, politikusok kötöttségektől mentes tömörülése, amely a szabadságjogokat Magyarországon ért támadásokra való tekintettel a szabadságjogok következetes, megalkuvás nélküli politikai képviselését tűzte zászlajára.

Kelt, Budapest, 2007. december 20.

Balog Zoltán teológus, politikus

Borókai Gábor újságíró

Elek István közíró

Gál Kinga jogász, politikus

Gulyás Gergely jogász

Győri Enikő volt nagykövet, tanácsadó

Gyürk András politikus

Hammerstein Judit tanácsadó

Hankiss Ágnes író, pszichológus

Hegedűs Zsuzsa szociológus

Hidvéghi Balázs politikai tanácsadó

Holbok Sándor jogász

Kerezsdi Loránd politikai tanácsadó

Manchin Róbert alpolgármester

Óry Csaba jogász, politikus

Panyi Miklós joghallgató

Pap Csaba joghallgató

Próhle Gergely, a liberális Friedrich Naumann Alapítvány volt magyarországi vezetője, tanácsadó

Segesdi János alpolgármester

Szájer József jogász, politikus

T. Mészáros András polgármester

AZ ANTALL JÓZSEF ÉPÜLETSZÁRNYRÓL

A Heti Válasz gyorsinterjúja, 6. oldal, 2008. január 24.

Antall Józsefről nevezik el az Európai Parlament új irodaépületének egyik szárnyát Brüsszelben. A néhai miniszterelnök emlékének megörökítését Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő kezdeményezte.

- Mivel győzték meg a döntéshozókat?

- Amikor megtudtuk, hogy épül az új szárny, felvetettük: az új tagországok egyik személyiségéről nevezzék el az épületet. Javaslatunkat felkarolta Joseph Daul néppárti frakcióvezető. Sokat segített, hogy az idősebb politikusok közül többen együtt dolgoztak Antall Józseffel, s a CDU-hoz fűződő szoros kapcsolatát máig emlegetik a német kereszténydemokraták.

- Más új tagországok nem lobbiztak saját személyiségeik érdekében?

- A lengyelek javasolták Tadeusz Kościuszko nevét, a szlovákok is próbálkoztak, de mi kezdtük legkorábban a meggyőzést. Antall József munkáját pedig széles körben elismerik. Sajnálatos, hogy a magyar néppárti képviselők kezdeményezését a magyar szocialisták és a liberálisok nem támogatták. Igaz, a végső döntést meghozó testületben a szocialista Fazakas Szabolcs megszavazta az előterjesztést. A másik új épületszárnyat egyébként a szociáldemokrata Willy Brandtról nevezték el.

- Kik dolgoznak majd az új épületben?

- Úgy tudom, a néppárti frakció politikusai, közöttük a 2007-ben csatlakozott román és bolgár képviselők.

NYILATKOZAT A CIVIL JOGÁSZ BIZOTTSÁG PETÍCIÓJÁRÓL

Sajtóközlemény, Brüsszel, 2008. április 22.

A magyar néppárti képviselőcsoport üdvözli a Civil Jogász Bizottságnak az Európai Parlamenthez benyújtani készült petícióját, amellyel a Beneš-dekrétumok múlt őszi szlovákiai parlamenti megerősítése ellen kívánnak tiltakozni.

A magyar néppárti képviselőcsoport mindig azon a véleményen volt, s véleményére többször is felhívta a figyelmet az Európai Parlamentben, hogy a XXI. század Európájában elfogadhatatlan a kollektív bűnösség elvének a nemzeti jogrendben történő fenntartása. Különösen elfogadhatatlannak tartjuk, hogy egy EU-tagállam törvényhozása 2007-ben politikai nyilatkozatot fogadjon el egyes embercsoportok nemzetiségi hovatartozás szerinti – jelen esetben kifejezetten és

célzottan a magyar közösséget sújtó – negatív megkülönböztetéséről, e diszkriminatív jogszabályok megerősítéséről. E tekintetben külön üdvözljük azt a csatolt felhívást, amellyel a kezdeményezők tisztelgnek az üldöztetett felvidéki magyarok mellett annak idején kiálló – s a kollektív bűnösség elvét ily módon visszautasító – egyes szlovák nemzetiségű polgárok előtt. Az ő kiállásuk és a mi tisztelgésünk a jövőbeni magyar–szlovák megbékélés felé mutató gesztus lehet.

A magyar néppárti képviselőcsoport örömmel veszi tudomásul, hogy immár nemcsak a politika, hanem a civil társadalom is megmozdult ebben a fontos kérdésben, nyomást gyakorolva a közélet szereplőire. Civil kezdeményezésről van tehát szó, amelyet a politikusok nem kívánnak kisajátítani vagy az élére állni, hiszen ezzel csak rontanak a petíció esélyeit. Felhívjuk a figyelmet annak fontosságára is, hogy a tiltakozás formája és körülményei oly keretek közt maradjanak, hogy azok ne a kárára, hanem a hasznára váljanak az ügynek.

NÉPPÁRTI KONFERENCIA EURÓPÁRÓL

*Rajcsányi Gellért interjúja, Magyar Hírlap, 5. oldal,
2008. április 27.*

Konferenciát tartott Szlovéniában a jobboldali-konzervatív pártok szövetsége, az Európai Néppárt (EPP) vezető politikai testülete, a Bureau a közös európai értékekről. Szájer József, az EPP-frakció alelnöke a helyszínen adott exkluzív interjút a Magyar Hírlapnak.

– *Miért tartották most szükségesnek tíz európai érték meghatározását?*

– Az EU 2004-ig nem igazán foglalkozott gazdaságon túli kérdésekkel, miközben komoly döntéseket kellett meghozni, elég csak a biotechnológia etikai kérdéseire utalnom. Nem elvont filozófiai gondolkodásról van szó – a gyakorlati politizálást megalapozó elveinket szeretnénk megfogalmazni.

– *Mely értékek a legfontosabbak a Néppárt szemszögéből?*

– Az emberi méltóság az első: ebben a fogalomban megjelennek a keresztény és a világi hagyományok is. Ebből következik a közösségi szolidaritás elve, amelynek a család, a helyi közösségek, a nemzet és az unió szintjén egyaránt meg kell jelennie. Ez együtt jár a szabadság alapelvével is: elfogadjuk a kultúrák közötti nyitottságot, párbeszédet kell folytatni, de a befogadó társadalmak alapértékeit nem írhatják felül a bevándorlók eltérő hagyományai.

– *A bevándorlással kapcsolatban a Néppárt eddig toleráns, korrekt véleményt fogalmazott meg, de a párt mögött álló szavazói rétegek megosztottak.*

- A korlátlan bevándorlást támogató baloldali-liberális politika elhibázottnak bizonyult. A probléma az, hogy a migráció kérdése a szélsőséges baloldali és jobboldali erők témája lett. Olyan bevándorláspolitikára van szükség, amely tiszteletben tartja a humanitárius értékeket, de a gazdasági menekültek terén meghatározhatja a feltételeket. Az EU-n kívüli polgároknak nem alanyi joga, hogy uniós állampolgárokká váljanak.

- *Mi a véleménye a határon túli magyarok migrációjáról?*

- A határon túliak nagy hányada velünk együtt uniós állampolgár. Nagyobb dilemmát jelent a tartósan EU-n kívül maradó határon túliak helyzete: a vajdasági és a kárpátaljai magyarság jövője nehéz kérdéseket vet fel. Amíg van esély arra, hogy megőrizhetik az életképes magyar jelenlétet, addig a magyar állam ne a bevándorláshoz, hanem a helyben maradáshoz nyújtson támogatást.

MIT HOZOTT A KONYHÁRA A NÉGYÉVES EU-TAGSÁG?

Nyilatkozat, Magyar Nemzet, Brüsszel, 2008. május 2.

Jelentős haladást értünk el azon a téren, hogy Magyarország másodrendű tagállamból egyenjogú tagja lehessen az EU-nak. Ennek leglátványosabb eleme persze schengeni csatlakozásunk, de említhetném a régi tagállamok munkaerejének szabad áramlását, korlátozó rendelkezéseiket. Az uniós tagság egyfajta tanulási folyamat is, ahol Magyarország intézményesített lehetőséget kap, hogy helytálljon a nemzetek versenyében. Sajnos e téren nem tudunk élni a lehetőségeinkkel: a csatlakozáskor élvezett előnyünket elvesztettük, a válságról válságra bukdácsoló kormánypolitika miatt az elsőkből az utolsók lettünk.

DEMOKRATIKUS ÁTMENET

Véleménycikk, European View, Transition to Democracy, Springer, 2008/1. 101–106. oldal, 2008. június

A posztkommunista hálózatok továbbélése: kihívás az európai egység számára?

Habár úgy tűnt, hogy a vasküggöny leomlása kikövezte Közép- és Kelet-Európa számára az utat a biztonság, szabadság és jólét térsége felé, a demokratikus átmenetre a kommunista örökség rányomta bélyegét. Valójában a hajdani politikai elit továbbra is magánál tartotta a vezető szerepet a kialakulóban lévő demokratikus társadalom

kárára. Jelen cikk a posztkommunizmus következményeit hivatott feltárni, kiemelve a korábbi apparatcsikok érdekközösségéhez köthető végzetes hatásokat. Ez utóbbinak az esetek többségében sikerült a gazdasági és politikai ellenőrzést megőriznie az új demokráciákban is. Következésképpen az európaizálódás valódi folyamatát a szovjet autoriter modell továbbélése és az információ manipulálása gátolta, ahogy azt a közelmúlt magyar politikai történelmének elemzése is igazolja.

Bevezetés

Azt hittük, hogy a berlini fal leomlásával egyik napról a másikra a demokrácia győzelmének lehettünk tanúi, vagyis Francis Fukuyama szavaival élve: elérkezett „a történelem vége”. Szabad választásokat tartottak, a Szovjetunió darabjaira hullott, a megszálló csapatokat visszahívták. Demokratikus intézményeket hoztunk létre, és többé-kevésbé képesek voltunk az állam által irányított tervutasításos gazdaságot piacgazdasággá alakítani. Országaink a NATO-ba és az EU-ba való belépéssel elérték céljukat, hogy csatlakozzanak a biztonság, szabadság és jólét térségéhez. Ugyanakkor a demokratikus átmenet nem volt olyan gördülékeny és egyértelmű, mint amilyennek első látásra tűnik. Néhány országot továbbra is a posztkommunizmus súlyos hagyatéka nyomasztotta. Ezzel rögtön meg is érkezünk az első kérdéshez: valójában mi is az a posztkommunizmus? Némelyek ezt a kifejezést pusztán időhatározóként használják, amellyel Közép- és Kelet-Európában a kommunizmus összeomlása óta eltelt időt jelölik. Mások ugyanakkor kiterjesztő értelemben inkább az átalakulóban lévő társadalmakban tapasztalható jellegzetes jelenségekre vonatkoztatják, miszerint az egykori kommunisták továbbra is vezető szerepet töltenek be a közéletben, és a sajátos berögződések meghatározóak a társadalomban. Én erre az utóbbi értelmezésre fogok koncentrálni, alaposan kifejtve a volt kommunisták hálózatának hatását Közép-Kelet-Európára.

Egy kézenfekvő hasonlattal élve: a náciizmus szerencsére a második világháború lezárásával megszűnt Németországban, és híveit örökre letaszították a közélet pódiumáról. Ugyanakkor a kommunizmus esetében a régi rendszer kiöregedő tisztviselői az esetek többségében tulajdonképpen szabad akaratukból vonultak nyugdíjba. A sikeres rendszerváltás érdekében és a gyors gazdasági és politikai átalakulásba vetett túlzott optimizmus miatt a társadalom és a politika részéről elmaradt a morális számonkérés. Sőt demokratikus átmenet békés és megegyezésszerű jellege a '80-as évek végén a korábbi tech-

nokrata gondolkodású kommunista elit felemelkedését segítette elő, hogy újra magukra találjanak. Berögzült szokásaik nehezen oszlanak el, régi kapcsolataik pedig még nehezebben válnak köddé. Bár a kommunista nómenklatúrát megfosztották ideológiai és totalitárius hatalmától, a korábbi apparatcsikok érdekcsoportja túlélte a rendszer-váltást. Sőt nemcsak újult erőre kapva lepte el az üzleti szférát, médiát vagy akár az állami bürokráciát, hanem informális egységként, valódi hálózatként tovább munkálkodva a megváltozott körülmények között is elvesztett hatalmának visszaállítására törekedett. Sikerült néhány számottevő eredményt elérniük, először is a gazdaság alapjainak lefektetésével: az egykori kommunisták közül sokan temérdek vagyona tettek szert a '90-es évek zavaros privatizációs ügyletei során, amikor a piacgazdaság kialakítása idején az állami vagyont kiárúsították. Az egykori kommunistákból immár technokratává avanszált réteg az eladásra kerülő vállalatok vezető testületeiben ülve vagy a privatizációs döntéshozatal felső és középszintjén elhelyezkedve, az átláthatatlan és oligarchikus körülmények között jelentős pozíciókra tett szert az új tulajdonosi rendben. Később ez a hálózat, amely a „megújult szocialista” és a „demokratikus baloldal” színeiben képviseltette magát a politikai színtéren, visszatért a demokratikus választások alkalmával a régi rendszer hamis gazdasági stabilitásának populista nosztalgiáját keltve az átalakulás veszteseiben.

Rivális modellek: európai kontra posztszovjet

A régi tagállamok szemszögéből gyakran úgy tűnhet, hogy piacgazdaságainkat és demokratikus intézményeinket ugyanazok a szabályok és dinamizmusok irányítják, mint az egykori vasfüggöny nyugati felén. Az EU-csatlakozás kiemelkedő történelmi jelentősége valójában abban rejlik, hogy visszafordíthatatlan folyamattá tette az európai demokratikus modell bevezetését országainkban. Az egykori szovjet térséghez tartozó keleti államok, amelyek nem tagjai az EU-nak, sokkal inkább szenvednek a rossz gazdálkodás, a nepotizmus és a korrupció tüneteitől. Akárhogy is vesszük, ezek a posztkommunizmus tünetei. Bármily nehéz is elfogadni, az egykori kommunista érdekcsoportok továbbélése szürke folt a kibővített Európai Unióban, ahol a régi szovjet típusú modell szakadatlanul újabb és újabb csatákat vív az üzleti világ, a kormányzás, a média, sőt a külpolitika terén is. Sokszor ez lehet a kulcs az említett országok politikai fejleményeinek megértéséhez. Ezekben az országokban ugyanis a legfőbb törésvonal azon társadalmi erők között van, amelyek mindenáron az európaizálódásért küzdenek és amelyek a régi szovjet modell túlélését tűzték

célul, függetlenül a piacgazdaságot és a demokratikus értékeket szorgalmazó új retorikájuktól. Vajon melyek a legfőbb különbségek a két modell és azok szószólói között?

A posztkommunista erők, azaz az egykori kommunisták pártjai nem tekinthetők – a szó európai értelmében – politikai csoportosulásoknak, amelyekben a pártokat és támogatóikat közös ideológia köti össze és a politizálás elvi alapokon történik. A posztkommunista pártok inkább hasonlítanak a személyes, illetve bizonyos csoportos érdekek laza, gyakorlatias szövetségéhez, mely leginkább a forrásokért verseng, és az érdekcsoportok közötti folyamatos belső harcok miatt minden világos politikai elképzelésük eleve bukásra van ítélve. Mivel az európai erők ezekben az országokban a fokozott piaci versenyt és a nagyobb átláthatóságot szorgalmazzák, ez aggasztja a szovjet típusú posztkommunizmus híveit, hiszen a régi forráselosztó hálózatok felbomlásához vezethet. Habár a posztkommunisták retorikai szóhasználatukat tekintve a privatizáció és a szabad verseny híveinek tűnnek, a gazdasági szférában az átláthatatlan monopóliumokat részesítik előnyben. A magánkézben lévő monopóliumok kihívások nélkül biztosítják a forrásokhoz való hozzáférést. Bár a posztkommunista hálózatok tagjai a szabad vállalkozások világában megszerzett tehetségükkel dicsekszenek, aligha vehettek részt valódi versenyben vagyonuk felhalmozása során. Ehelyett, az állami erőforrásokra fejőstehénként tekintve, az adófizetők pénzén gazdagodtak meg korrump és átláthatatlan körülmények szövevényeinek köszönhetően. A '90-es évek privatizációs alkui – melyek jelen oligarchikus rendszer kialakulásához vezettek – még számos csontvázat rejthetnek a szekrényben.

Az európai és posztkommunista erők társadalomvíziói homlok-egyenest szemben állnak egymással. A régi tagállamokban a politikai pártok a versenyalapú, pezsgő piacgazdasági környezetben kialakult széles középosztály szavazataiért versengenek. Ez az európai politikai pártok szavazóbázisa Kelet-Közép-Európában is. Ugyanakkor a kommunizmus eltörölte a középosztályt – ahol egyáltalán létezett – a XX. században, és a posztkommunista érdekköröknek eszük ágában sem áll újból megerősíteni azt. Hogy miért? Mert egy ilyen nemzeti középosztály, amely több millió szabad, iskolázott, öntudatos és önfenntartó állampolgárt és családot foglal magában, nem támogatja a régi időkre jellemző nepotizmust, ahol a nemzeti javakat és a hatalmat átláthatatlan módon, mindenféle versenyt nélkülözve osztják el. A posztkommunisták számára tehát az az „ideális” társadalom, amely a dúsgazdag emberek egy parányi csoportja (tulajdonképpen saját

köreik) és a szegénységbe döntött tömeg között oszlik meg, a lehető legtöbb embert függővé téve az államtól és kiszolgáltatva a populista politikai manipulációnak.

A kommunista rezsimek mindig is a széles körű manipuláció nagymesterei voltak, a posztkommunisták pedig folytatták ezt a hagyományt. Az általuk elképzelt társadalom megvalósításához manipulatív eszközökre, azok terjesztéséhez pedig erős médiajelenlétre van szükségük. Nem csoda tehát, hogy a posztkommunista érdekkörök egyik kiemelt célja a médiaszektor meghódítása. Sok esetben le sem kellett mondaniuk annak irányításáról: egykori „elvtársaik”, akik közül többen politikai rendőrségi múlttal rendelkeznek, megmaradtak a nagy újságok szerkesztőségeiben, befolyásuk pedig kiterjedt a fiatal újságírók toborzására az elektronikus és modern média területein is. Számos kelet-közép-európai országban a mainstream média a posztkommunisták felé hajlik, ami rendkívül megnehezíti az európai gondolkodású jobbközép erők számára, hogy napirendre tűzhessék saját témáikat.

A demokratikus átmenet és az európai integráció hagyományai – a régi kommunista érdekkörök történelemátírási kísérletei ellenére – országainkban azokhoz a politikai erőkhöz és egyénekhez kötődnek, amelyek és amik még az összeomlása előtt szembe mertek szállni a kommunista rezsimmel. Igaz, a rendszerváltásnak az akkori vezető pártokon belül is voltak szószólói. Mindazonáltal a demokratikus átmenet mozgatórugóját mégis az ellenzéki erők eltökéltsége és akaratereje, valamint a kommunista elnyomás ellen küzdő feltörekvő civil társadalom adta a '80-as években. Ez az ellenzék már akkor is Európa-párti volt, amikor a mai posztkommunista erők néhány jól ismert alakja még a KGST-ről és a Varsói Szerződésről prédikált.

Ez az örökség a jogállamhoz és a demokratikus intézményekhez való hozzáállásbeli különbségeket is megmagyarázza. Az európeér erők őszintén hisznek az említett fogalmakban, hiszen az elnyomás évei alatt ezekért küzdöttek. A posztkommunisták, akik a jogállam és a demokrácia ellen harcoltak, aligha tudják elrejtteni tekintélyelvű berögződéseiket. A jogállamra és a demokratikus intézményekre egyszerűen olyan szükséges rosszként tekintenek, amit a megváltozott posztszovjet globális és európai környezet nyomása miatt kellett bevezetni. A demokratikus keret számukra nem több, mint egy sor mindenféle elvi megfontolástól mentes technikai szabály, amelyet pusztán politikai érdekből bármikor felül lehet írni. Más szóval, alig több, mint a könyörtelen hatalmi játékok elkendőzése. Mivel a

posztkommunisták többsége egykor politikai rendőrségi háttérrel rendelkezett, nem tétováznak a titkosszolgálatokat nyíltan politikai eszközként használni, a demokratikus felügyelet biztosítása nélkül. Gyakran folyamodnak populistá eszközökhöz, hogy önkényes politikájukat palástolják és – a négyévenkénti választások kivételével – a közvéleményt elhallgattassák. Mivel a posztkommunista hatalom eredendően tart az emberektől, a közvélemény minden formáját – legyen az tüntetés vagy népszavazás – szélsőségesnek és alkotmányellenesnek titulálja.

Míg a régió európeér politikai pártjai hisznek a nemzeti érdekek szisztematikus képviseletében az EU-nak a versenyt ösztönző intézményi keretein belül, addig a posztkommunisták vezérelve hűján a gyarmatias, szolgalelkű hozzáállásban és egyoldalú függőségi helyzetben lelnek igazán magukra. Képtelenek megérteni a brüsszeli politikai logikát, a régi idők szellemében inkább megvárják a konkrét utasítást. Ugyanakkor ez az elkötelezettségük is törékenynek bizonyul. A posztkommunisták gyakran hangoztatták ragaszkodásukat a közös európai értékekhez, amit a régebbi tagállamok az 1990-es évektől készpénznek is vettek. Ez a lelkesedés olykor alábbhagyott, amikor az orosz Nagy Testvér kifogást emelt. A Nagy Testvér pedig „morgott”, bátorítást merítve az Európai Unión belüli törésvonalakból, amelyeket – vagy legalábbis egy részüket – a szovjet típusú gondolkodásmód eredményezett, a bővítés negatív mellékhatásként utat törve magának az EU döntéshozatali mechanizmusában.

Magyarország esete

A különböző közép- és kelet-európai országok között természetesen különbség van az egykori nómenklatúra befolyásának mértékét tekintve. Bizonyos országok, mint például Csehország, eléggé elővigyázatosak voltak ahhoz, hogy az 1990-es évek elején az egykori érdekcsoportok hatalmának csökkentését célzó törvényeket alkossanak. Mások, így különösen Lengyelország, arról voltak híresek, hogy az egykori kommunista párt továbbra is sokáig képes volt megőrizni a hatalmat. Mindaddig, amíg a választók végül meg nem elégték a szakadatlan felelőtlen politikát, korrupciót, és néhány évvel ezelőtt történelmi jelentőségű csapást nem mértek rájuk. Magyarország helyzete hosszú éveken keresztül hasonló volt Lengyelországhoz. A posztkommunizmus főbb általános jellemzői néhány sajátossággal kiegészülve hazánkban is megfigyelhetők voltak. Az új köntösbe bújtatott Magyar Szocialista Párt első, 1994-es visszatérése óta a magyar politikát a szovjet típusú posztkommunista hagyomány

és a fokozatosan erősödő, valódi demokratikus európai értékrend heves küzdelme jellemezte.

A posztkommunista érdekcsoportok továbbélése

Az egykori és jelenlegi szocialista miniszterelnökök rövid életrajzai jól példázzák az egykori érdekcsoportok továbbélését. Medgyessy Péter, akit 2004-ben két év kormányzás után belső puccsal távolítottak el székéből, anno a kommunista párt pénzügyminisztériumi tisztviselője volt, majd a '80-as évek végére egészen a miniszterelnök-helyettesi pozícióig emelkedett a legutolsó kommunista kormányban. A rendszer összeomlásakor Medgyessy az üzleti világba távozott és a régi hálózatokkal jól kiépített kapcsolatait kamatoztatva nagy vagyoni tettekre szert. Visszatérve a politikai életbe, egy évtizeddel a rendszerváltás után, a 2002-es, rendkívül szoros választási küzdelemben miniszterelnökké választották. Alig néhány nappal a hivatali esküje letételét követően derült fény arra, hogy Medgyessy a politikai rendőrség D-209-es számú fedett ügynöke volt. Az a tény, hogy a botrány után is hivatalában maradhatott, sokat elárult arról a morális hanyatlásról, amely Magyarországot a régi posztkommunista nómenklatúra befolyása alatt jellemezte. De a legrosszabb még csak ezután következett. Medgyessyt Gyurcsány Ferenc váltotta a miniszterelnöki székben, akinek nevét mára Európa-szerte „a hangfelvétel segítségével hazugságon kapott politikus” szinonimájaként ismerik. Gyurcsány, mielőtt üzleti pályára lépett, a kommunista ifjúsági mozgalom utolsó vezetője volt. Az egyik leghírhedtebb kommunista dinasztiaival fennálló családi kapcsolatait arra használta fel, hogy az 1990-es évek privatizációs időszaka alatt kedvező kölcsönökhöz juthasson és állami vállalatokat vásárolhasson fel. Mind a személy, mind az egész helyzet rendkívüli álszentségét jól mutatja, hogy Gyurcsány egy olyan villában lakik, amelyet a nácik egy zsidó családtól koboztak el 1944-ben, majd később kiosztottak annak a kommunista dinasztiajának, amelybe ő is beházasodott.

A magyar adófizetők pénzén kötött homályos üzletekben sikeres egykori érdekcsoportok és képviselőik pont abban a feladatban nyújtanak lehangoló teljesítményt, amelyre a választóktól felhatalmazást kaptak: az ország irányításában. Erre Medgyessy és Gyurcsány kiváló példa. A helytelen gazdálkodás, a nepotizmus és a hozzá nem értés az elmúlt években a magyar szocialisták népszerűségét még törzsszavazóik körében is visszavetette. Magyarországnak tulajdonképpen nem volt valódi kormánya 2002 óta. Az ország sodródik, és senki sincs, aki megragadja a kormányrudat. A posztkommunisták

populista gazdaságpolitikát folytattak, mert félték, hogy a kiélezett magyar politikai küzdelemben elveszítik parányi szavazati előnyüket. Ebben az értelemben – posztkommunista megbízatásuk ellenére – hasonlítanak a hagyományos nyugati szocialista pártokra. A felelőtlen költségek, valamint a törzsszavazóknak juttatott alamizsnák miatt az államadósság, a költségvetési hiány és az adók 2002 óta az egekbe szöktek. Magyarország elvesztette versenyképességét és vezető pozícióját a régióban. Bár az Európai Unióban az új tagállamok csoportja produkálja a legütemesebb növekedést, Magyarország kilóg a sorból, és növekedés híján egyre jobban kezd lemaradni. A válság következtében Magyarország képtelen oly mértékben élni az uniós csatlakozás adta előnyökkel, mint a szomszéd országok. A Fidesz vezette jobbközép kormánynak hat évvel ezelőtt az volt a célkitűzése, hogy 2007-re csatlakozzunk az eurózónához. A szocialista kormányok a csatlakozás időpontját kétszer is elhalasztották, mára pedig már nincs is határozott időpont. Jelenleg úgy tűnik, Magyarország fog utolsóként belépni az euróövezetbe. Az átláthatóság hiánya, valamint a jogállam és a demokratikus elvek semmibevétele jelentősen elfajult az utóbbi években. A politikai ellenfelek ellen nyíltan használták fel a titkosszolgálatokat (például gyanús árterrorista fenyegetések a választási kampány során, a korrupciós ügyeket felfedő oknyomozó újságírók megfélemlítése). A hírszerzéshez szoros szálakkal kötődő egykori ügynökök és vezető szocialista politikusok pedig adócsalási ügyekbe keveredtek. Az adóhivatal politikai semlegessége megkérdőjeleződött azáltal, hogy rágalmozási kampányokat folytat vezető ellenzéki politikusok ellen. Ugyanígy a rendőrség demokratikus felügyeletébe vetett hit is megrendült, amikor elrendelték, hogy rendőrségi rohamosztag oszlassa fel a Fidesz által 2006. október 23-ára szervezett békés, megemlékező nagygyűlést. A nagygyűlés résztvevőit manipulatív módon csőcseléknek titulálta a mainstream baloldali média. Arról a „csőcselékről” van szó, amelyhez egy órával a felosztatás előtt még Wilfried Martens, az Európai Néppárt elnöke is szónoklatot intézett. Az 1956-os forradalom 50. évfordulóján ez sokakban fájdalmas emlékeket ébresztett és frusztrációt keltett. A miniszterelnök nemrég a magyar kémelhárítás vezetőjének kinevezésekor figyelmen kívül hagyta az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottságának többségi elutasító véleményét. Ilyen 1990 óta először fordult elő. A leszerelése után több évvel újra állományba helyezték azt az egykori tisztet, aki hét éven keresztül a KGB Akadémián tanult és az idegen nyelvek közül kizárólag oroszul beszélt. A miniszterelnök mindezek ellenére meg-

erősítette a kinevezését. Ez pedig Magyarország NATO-s és EU-s elkötelezettségét illetően nagymértékű spekulációhoz vezetett a nyugati médiában, és az Európában újjáéledő orosz jelenlét Magyarországot ugródeszkának használva növelhette befolyását és juthatott bizalmas információkhoz. Ugyanakkor mindez nem előzmények nélkül történt. A posztkommunista magyar kormány az uniós és NATO-csúcsokat megelőzően a régi típusúhoz hasonló, magas szintű bilaterális eligazító értekezleteket tartott Moszkvával. Sőt mi több, vállalkozott arra, hogy a Nyugat és Oroszország közötti hivatalos kommunikációban összekötőként jár el. Még ennél is fontosabb, hogy Gyurcsány folyamatosan, nyíltan pártfogolta azokat az orosz földgázvezeték-terveket, amelyek pont egy kulcsfontosságú, Európa energiaellátását diverzifikáló uniós projekttel, a Nabuccóval mennek szembe. Mindez kételyeket ébresztett Magyarország pozíciójával kapcsolatban mint megbízható NATO-szövetséges és felelősségteljes uniós tagállam. A változó nemzetközi környezet – egy újjáéledő Oroszország, valamint a Nyugat és Moszkva közötti hűvösebb viszony – máris tesztnek veti alá a magyar posztkommunisták európai értékek iránti elkötelezettségét. Úgy néz ki, nem mennek át ezen a teszten.

Egy összeurópai kihívás

A közép-európai posztkommunista berögződések talán legmegrázóbb bizonyítéka az a kiszivárogtatott beszéd, amelyet a magyar miniszterelnök 2006-ban, nem sokkal a kiélezett választási küzdelemben elért győzelme után intézett szocialista párttársaihoz. A beszéd alapján nyilvánvalóvá vált, hogy a jelenlegi posztkommunista elitet nyíltan machiavellisztikus gondolatok vezérlik. Mondhatnánk, ez egy belső, magyar probléma. Valójában azonban összeurópai kihívásról van szó. Nem csoda, hogy a kiszivárgott magnófelvételek Európa-szerte vitát váltottak ki az erkölcs politikában betöltött szerepéről. Az Európai Unió, amelyben a nemzeti és az európai politika közötti határvonalak egyre jobban elmosódnak, nem teheti meg, hogy nem védekezik a posztkommunista berögződések ellen, amelyek már az európai döntéshozatal részévé váltak. A posztkommunizmus hagyatéka meggátolja egy valódi civil társadalom kialakulását, ezzel lassítva a konvergencia folyamatát és gyengítve a tagállamok közötti kohéziót. Megakadályozza egy olyan valódi, erős Európa kialakulását, amely képes választ találni a legkülönbözőbb területeken, például a gazdasági versenyképesség és az energiabiztonság terén felmerülő kihívásokra.

(Fordítás angolból)

A KICSIK HELYETT IS VITÁZIK AZ EURÓPAI UNIÓ A MULTIKKAL

Lovas István interjúja, Magyar Nemzet, 10. oldal, 2008. július 31.

Az Európai Unió kudarcot vallott abban, hogy a polgárokkal megismertesse, elfogadtassa azokat az értékeket, amelyeket maga elé kitűzött, de az is igaz, hogy az egyes kormányok az uniót hibáztatják olyan dolgokért is – például az élelmiszerárak emelkedésétől az energia árának növekedéséig terjedő világgazdasági hatásokért –, amelykeről nem tehet – fogalmaz lapunknak nyilatkozva Szájer József. Az Európai Parlamentben működő magyar néppárti delegációt vezető képviselővel beszélgetett Brüsszelben tudósítónk az uniós törvényhozás vakációjára előtt.

– Milyen lapokat olvas reggelente? Benne van a londoni Financial Times?

– A Financial Timest szoktam olvasni. És a magyar lapokat. Ezen kívül inkább sajtószemléket. Meg hetilapokat.

– Elhoztam az amerikaellenességgel eddig nem vádolt Financial Times július 10-i számát. Hátha kihagyta. Mint látja, a térképen Irán és egy köré vont 2000 km-es kör. A Sahab rakéták hatótávolsága. Amelyek Magyarországot messze nem érik el. Miután az 1990-es fordulat egyik nagy vívmányának nevezik a szólásszabadságot, megkérdezem: ugye nem kötelező önökkel rettegnem a nem létező iráni atomrakéták és a Magyarországot szintén el nem érő hagyományos rakétáik miatt?

– Azt, hogy vannak-e iráni atomrakéták, nem tudhatjuk. A magyar hírszerzéstől semmiképpen sem... De az iráni program kibővülése minden embernek adhat okot aggodalomra. Tehát én minden rakétától és minden olyan országtól félek, amelynek a kezébe úgy kerülhet atomfegyver, hogy a döntéshozatali mechanizmusa nem szavatolja ezeknek a biztonságát. Ilyen ország Pakisztán, India, Izrael, Oroszország stb., de ilyen Irán is. Az Európai Parlament e tekintetben többször fogalmazott meg nyilatkozatot. Az én alapelvem, hogy lehetőleg kerüljük el az atomfegyverek és azok felhasználása lehetőségét. Elég baj, hogy már így is olyan nagy az atomfegyverrel rendelkezők köre.

– Úgy látszik, elbeszéliünk egymás mellett. Szűkítsük le akkor a kérdéseket szigorúan az unióra. Mi a véleménye arról, hogy a legújabb felmérések szerint a britek 32 százaléka rossz dolognak tartja országa EU-tagságát, szemben az azt jónak tartó 30 százalékkal? Ez nagyon kezd hasonlítani a magyarok nem igazán lelkes álláspontjára az EU-ról.

- Az EU kudarcot vallott abban, hogy a polgárokkal megismeresse, elfogadtassa azokat az értékeket, amelyeket maga elé kitűzött. Másrészt az egyes kormányok az Európai Unióra kenik például a világgazdasági hatásokat, az élelmiszerár-emelkedéstől kezdve az energia árának emelkedéséig. Hadd tegyem hozzá, hogy éppen az Európai Unió a világon az egyetlen szabályozó erő az Egyesült Államokon kívül, amely adott esetben éppen e globalizációs erőkkal fel tudja venni a versenyt. A Microsofttal szemben még az Egyesült Államok versenyhatósága sem mert fellépni, de Brüsszel igen.

- *Sárközy francia elnöknek igaza van, hogy Európának kell védelmet nyújtania az európaiak számára a globalizmus negatív hatásaival szemben? Vagy ez „populizmus”?*

- Sárközynek igaza van. Nem csak hogy védelmet kell nyújtson, de az EU éppen erre is használható. Hogyan „vitatkozzon” például Szlovénia a Microsofttal? Az unió együttesen viszont fel tud lépni a multik nem tisztességes gyakorlata ellen. De ugyanez a helyzet az orosz energiafüggőség esetén is...

- *A gigantikus Fannie Mae és a Freddie Mac amerikai jelzálogcégek állami kisegítésének, sőt államosításának tervét a Wall Street Journal másnap, július 15-én szerkesztőségi állásfoglalásában éppen úgy üdvözölte, mint Jan Hatzius, a Goldman Sachs fő közgazdásza. Miután Washington már a Bear Stearnst, a brit kormány a Northern Rockot igyekezett megmenteni. Túlzok, ha azt mondom: a kapitalizmus – ahogyan azt ismertük – 2008. július 14-én meghalt? Ami ma, beszélgetésünk napján elkezdődött, az nem egy új korszak hajnala? Talán egy újfajta államkapitalizmusé?*

- Magyarországon erre nem lehetne példa, mert a magyar kormány egyetlen könnyhullatás nélkül hagyná, hogy egy ilyen cég – amely rengeteg ember létét, egzisztenciáját érinti – gond nélkül csődbe menjen annak az elvnek az alapján, hogy a szabad versenyos kapitalizmusban mindenki saját magának felelős és hogy rosszul döntöttek, ha ezekkel a szervezetekkel, magáncégekkel kötöttek üzletet. Magyarországon a hivatalos, doktriner fősodorba tartozó közgazdasági tan szerint az ön által említett esetek a kommunizmus rémét idézik. Hiszen Magyarországon is hallhattuk, hogy abban az esetben, ha valamit visszaállamosítanak, nemzeti tulajdonba vesznek, az a kommunizmust jelenti. Ha pedig az SZDSZ fogalommeghatározását alkalmazzuk, akkor az Egyesült Államokba betört a kommunizmus.

- *Nem csak Európa, Amerika is protekcionista. Gond nélkül dobta oda a laissez-faire kereskedelem neoliberais dogmáját is, amikor „politikai-biz-*

tonsági” okokból vétózták meg, hogy a kínai CNOOC megvásárolja a kaliforniai Unocal olajvállalatot vagy az emírségekbeli Dubai Ports Worldöt arra kényszerítették, hogy váljon meg amerikai kikötői befektetéseitől. Korábban nem éppen a Nyugat leckéztette a korlátlan szabadkereskedelem áldásáról a globalizmus vadhajtasai előtt védekező feltörekvő országokat?

– Bajban van a gazdasági fő ideológiát adó Egyesült Államok, hiszen valóban, a szabad piaci elvek alapján – amelyek eddig tényleg elsősorban az Egyesült Államok érdekeit segítették – most mások is jelentkeznek. Oroszország is azzal érvel, hogy protekcionista az az intézkedés, amely megakadályozza az orosz befektetést Nagy-Britanniában. Kína és Dubai ugyanezzel érvel. Ez azt is mutatja, hogy az a fajta doktrinér neoliberális piaci gondolkodás, amely eddig az Egyesült Államok érdekeit segítette, annyit ér, hogy azonnal megváltoztatják, ha nem az ő érdekeit szolgálja. Az elnökválasztási vitából is az derül ki, hogy a vita azon folyik: milyen módon lehet védeni az Egyesült Államok érdekeit, és ha e módok nem férnek el a szabad piaci keretek között, akkor azokat gond nélkül túllépik. Vagyis egyet-érték önnel. Ők nem tartják be azokat az elveket, amelyeknek a betartását tőlünk elvárják, ha a saját érdekeik érvényesítéséről van szó. Csupán a mi elitünk balliberális része gondolja úgy – vagy gondoltatják úgy vele –, hogy szolgálai módon kell egy dogmát Magyarországon alkalmazni akkor is, hogyha az az ország érdekeivel ellentétes.

– Elnök úr, ha ön így gondolkodik, miért nem hoztak például egy olyan viselkedési szabályzatot a Magyarországon működő multiknak, hogy azok nem folytathatnak olyan üzleti gyakorlatot, amelyet otthon vagy más nyugat-európai országban nem tehetnek meg?

– Ezek valóban a mi hazai ügyeink, az unió ezekbe ritkán szól bele. Az, hogy Magyarországon ma például nem alkalmazunk szigorúbb fogyasztóvédelmi szabályokat, az a magyar kormánynak a felelőssége. Például az, hogy romlott árut adnak el egy supermarketben vagy kis boltban, az állam azzal szemben felléphet. Átcímkezéseknél pedig végképp csak az állam tud fellépni, hiszen a fogyasztóknak nincs eszközük ennek kiderítésére.

– Miért árul a német multi Lengyelországban lengyel vajat, de Magyarországon szlovák tejet?

– Ez hozzáállás kérdése. Egy német multi inkább német vajat vásárol. És ezek a multik nem magyar tulajdonban vannak. Vagyis nincsenek gazdaságon kívüli eszközökkel motiválva arra, hogy mondjuk magyar termékeket vásároljanak. Ausztriában pedig nyilván azért tesz ki osztrák vajat, mert a vásárlók azt keresik. Magyarországon

viszont a súlyos gazdasági válság miatt a vásárlók inkább az olcsó termékeket veszik, és a nemzeti vásárlói tudatosság is hiányzik. A multiknak csak a profit a fontos, azt árúsítanak, amit az emberek vesznek, és ma ez inkább az olcsó, mint a hazai termék...

- *Egyszóval: ha kormányra kerülnének, e területen nem lépnének most sem, noha Magyarországon a fogyasztók a multiknak és nagyvállalatoknak szinte teljesen ki vannak szolgáltatva?*

- Annak a híve vagyok, hogy ha a Fidesz kormányra kerül, akkor nagyon erős fogyasztóvédelmi rendszert kell bevezetni. Nemcsak papíron, hanem a gyakorlatban is. Hogy a fogyasztókat ne csapják be, ne kapjanak egészségre káros termékeket.

- *Cohn-Bendit, az Európai Parlament zöldpárti frakciójának társelnöke néhány hete lapunknak azt mondta, hogy ha a magyar kormány nem tisztítja meg Magyarországot a szeméttől, az Európai Bizottságnak jogosultsága lenne a kormányt erre kényszeríteni. Igaza van?*

- Magyarország az uniótól számos környezetvédelmi projekteken keresztül kap pénzt. A teljesítés ugyanakkor Magyarország dolga és az is, hogy a különféle projekteken belül mennyi figyelmet fordít a szemét eltakarítására. A német szemét magyarországi megjelenése büntetőjogi kategória. A német szemét...

- *Arra a szemétre gondolok elsősorban, amelyeket magyarok illegálisan hagynak szét vagy szállítják illegális helyekre, ezer és ezer tonnaszámba.*

- Ha egy német Magyarországon szemetel, az büntetőjogi kategória, amivel szemben Magyarország eljárhat. A magyarok általi szemetelésre pedig az Európai Unió nyilvánvalóan azt mondja, hogy minden ország gondoskodjon a saját maga által elszórt szemétről, de rengeteg projekt szolgálja a környezetvédelmet, mint a szennyvízkezelést is.

- *Ha megnyernék a választásokat, feltisztítatnák végre Magyarországot?*

- Én annak vagyok a híve, hogy Magyarországon ne egy szemét-halom tetején éljünk.

- *Nem gondolja, hogy egy „Tiszta Magyarországot!” mozgalomra például rá lehetne építeni az iskolások nevelésétől kezdve a dolgozni nem akaró munkanélküliek foglalkoztatásáig oly sok mindent, hogy minőségi szemléletváltozást lehetne létrehozni és a sok retorika után közelíthetnének végre Ausztriához e területen?*

- A Fideszben mindig nagyon erős volt a környezetvédelmi elkötelezettség. Nagy híve vagyok a környezetvédelemnek. Ugyanakkor ennek a költségeit fel kell mérni, hiszen ez a projekt, amely az unió országaihoz való igazodást illeti, amelyben Magyarország rengeteg

mentességet kapott, ezeknek az ütemezését nyilván meg kell valósítani, ezeket európai forrásokból kellene megvalósítani. Egyébként „a segílyt közmunkáért” elvnek is híve vagyok. Ha vegyi anyaggal van átitatva a föld, nem biztos, hogy azt csak közmunkával el lehet intézni.

– *Ha már az ország megtisztításáról esett szó, mit tesznek, ha választást nyerne, az olyan magánhadseregekkel, mint az In-Kal Security?*

– Nem kapnak állami megbízást és nem fognak olyan feladatokat ellátni, amelyek az állam feladatai.

– *És akkor a rendőrök védik meg önt a megrendeléstől megfosztott magánhadseregek bosszújától?*

– Az In-Kal Security sokszor látott el olyan feladatokat, amelyek minden országban jellemzően rendőrségi, állami feladatok. Ez ellen a Szabadság Kör tagjaként is tiltakoztam: legutóbb az Operánál történtek miatt. Én egy olyan országban szeretnék élni, ahol az állam a polgárok befizetett adói fejében képes saját feladatát ellátni, a törvénytisztelő polgárokat megvédeni és ugyanakkor biztosítani a polgárok jogainak szabad gyakorlását.

– *Ön is a Lisszaboni Szerződés gyors ratifikációjának a híve és ön dolgozott is e szerződés megalkotásán. Ha ratifikálná minden tagország, akkor a kolozsvári Babes – Bolyai Egyetemen már nem távolítanák el azt a tanárt, aki magyarul írt „Dohányozni tilos” táblát tesz ki, és a Felvidéken a szívinfarktusos beteghez magyarul is lehetne orvost hívni?*

– Ilyen direkt összefüggés nincs, de annak a passzusnak az alapján, amely a kisebbség jogait megemlíti, egyébként először az európai uniós alapszerződésben, annak révén kiépülhet egy olyan joganyag, amely alapján az Európai Tanács, az Európai Parlament az ilyen ügyekben igenis fel tudna lépni. Ehhez nem is kéne Lisszaboni Szerződés. De ott van a Gál Kinga képviselőtársam jelentése alapján felállított bécsi emberjogi ügynökség, amely igenis fog olyan ügyekkel foglalkozni, mint a Babes – Bolyai Egyetem. Viszont ha valamit megta-pasztaltam az unióban, akkor az az, hogy minden nagyon kis lépésekben megy előre, de mennek előre a dolgok. De mindenért nagyon meg kell küzdeni.

– *Kidolgozták már a jövő júniusi európai parlamenti választásokra a kampánystratégiájukat? Nem gondolja, hogy az igen erősen euroszeptikus magyar választók egy részét mozgósíthatná, ha például a Brüsszlelől néhányszor már erősen kritikusan nyilatkozó Becsey Zsolt képviselőtársukra osztanák azt a szerepet, hogy „vasfejjel megy neki” az uniós intézményeknek? Vagy csak csupa pozitívum lesz az uniót illetően a Fidesz-kampányban?*

- Nem tudom, mennyire követi figyelemmel nyilatkozatainkat...
 - *Munkám része, hogy közvetítek azokat az olvasóknak...*
 - ...de egyáltalán nem igaz, hogy egyfajta felhőtlen, kritikátlan megközelítést alkalmaznánk mindennapi munkánkban. A mi dolgunk az az, hogy elsősorban a magyar érdekeket nézzük, és ezek a magyar érdekek nagyon gyakran azt kívánják, hogy meg kell küzdeni értük. Én nem gondolom magam kritikátlan EU-imádónak. Mindig fel szoktam hívni a figyelmet arra, ha az EU nem a helyes irányba megy. De azt sem tartom helyesnek, hogy az uniót akkor is hibáztassuk, amikor azért nem felelős. Mint a kormány most, amikor azt akarja bemagyarázni az embereknek, hogy az élelmiszerek adóját az EU nem engedi csökkenteni. A Fidesz mindig is a magyar emberek érdekeit nézte, és ahol az unió ezeket az érdekeket szolgálta, ott erősítettük, ahol pedig nem, ott megpróbáltuk megváltoztatni vagy bírálni az Európai Uniót.

A KORMÁNY ELVESZÍTETTE A HITELÉT BRÜSSZEL ELŐTT

Gazsó L. Ferenc és Varjú Frigyes interjúja,
Magyar Hírlap, 6–7. oldal, 2008. szeptember 8.

Nemzeti sorskérdések helyett tizedrangú kérdésekről folyik itthon a vita – mondta Szájer József, az Európai Parlament néppárti frakciójának alelnöke, a magyar néppárti képviselőcsoport vezetője. Beszél a reformsietség valódi okairól és arról is, hogy miért kerültünk már megint gyámság alá.

- Minek volt erősebben hallható a hangja Brüsszelben? A Magyar Gárda két héttel ezelőtti budapesti díszmenetének vagy az azóta sem csituló kormányzati vagdalkozásnak?

- Sajnos az utóbbi időben rólunk szinte csak botrányok és negatív hírek szólnak az európai közvéleményben. A Magyar Gárda megalakulásáról és az az utáni politikai felzúdulásról lehetett hallani Brüsszelben is, de ez nem azt jelenti, hogy az Európai Parlament folyosóján mindenki erről beszélt. Ma sötét képet sugárzunk magunkról, és egy válságból válságba bukácsoló, leépülő országgént jelenünk meg a nagyvilágban. Itthon szembeötlő, hogy egyre alacsonyabb színvonalú viták zajlanak, az igazán fontos kérdések pedig nem kerülnek terítékre. Szinte minden hét végén hazajövök Budapestre. Amint kilépek a repülőgépből, elkezdek könnyezni a levegő pollenszennyezettségétől. Sajnos ez is Magyarország leromlott állapotát jellemzi.

- Ön szerint melyek azok a kérdések, amelyekről beszélni kellene a műbotrányok helyett?

- Magyarország közigazgatásának és nagy ellátórendszereinek meg kell újulniuk. Választ kell adni bizonyos alapkérdésekre: elsősorban a magyar nemzet összetartozásával, valamint az energiafüggőségünkkel kapcsolatos dilemmákra gondolok. Azt is világossá kell tennünk, hogy gazdasági értelemben milyen mértékig szuverén hazánk. Kelet- és Közép-Európa felzárkózása zajlik napjainkban, miközben Magyarország ütemet hagy ki szinte minden tekintetben, és ennek a következményei jól láthatók a gazdasági mutatók alakulásán. Mindezekről széles körben kellene vitázni. Ehhez képest tizedrangú témakörökben folyik a polémia.

- *Minek tulajdonítható az a lázas sietség, amely a jelenlegi kormányt jellemzi olyan sorskérdésekben, mint az egészségügy és az oktatás átalakítása?*

- Az állam ma nem képes ellátni a feladatait Magyarországon, pedig adófizetőként azért tartjuk fenn, hogy azokon a területeken és funkciókban képviseljen bennünket, amelyeket a piac és a közösségek nem képesek megszervezni és ellenőrizni. A magyar állampolgárok jelen pillanatban mindhárom minőségükben kiszolgáltatottak, és nem kapnak kielégítő szolgáltatást az államtól az adóforintjaikért. Kiszolgáltatottak mint fogyasztók. Ma talán ez az egyik legfontosabb jellemzőnk, hiszen mindenki vásárló. Az állami fogyasztóvédelem, a minőségvédelem nem működik, ha volt ilyen, az összeomlott. A civilszervezetek sem kapnak elegendő segítséget a munkájukhoz. Az állampolgár munkavállalóként is kiszolgáltatott, mert sem a szakszervezetek, sem az állam nem védi meg őt. Mindezek mellett a társadalom döntő hányada állampolgári minőségben is kiszolgáltatott. Vagyis az állam jelenleg képtelen ellátni a közösségi funkcióit. Láthatóan nem azért vannak a reformoknak nevezett lépések, hogy megválaszolják az alapkérdéseket, például azt, hogyan lehetne működő, finanszírozható egészségügyi rendszert kialakítani. A sietség valódi oka, hogy a kormányerőknek ki kell fizetniük saját klientúrájukat, egy korrupt rendszer haszonélvezőit. A költségvetést is meg kell szabadítani a terhektől. Eleve elhibázott az a reform, amely azonnal nagy mennyiségű pénzbevéttel számol, és hosszú távra árusít ki olyan területeket, amelyek fölött az állam közösségi ellenőrzésének kellene fennmaradnia a szolidaritás érvényesülése érdekében.

- *A magyar kormány folyamatosan a konvergenciaprogramra és az Európai Unió követelményeire hivatkozik, amikor a megszorításokat és az elvonások mértékét indokolja a társadalom előtt. Hogyan látszik mindez Brüsszelből?*

- Magyarország a kilencvenes évek végén kilépett a Nemzetközi Valutaalap gyámságából, ezzel egy időben megszűnt az a helyzet, hogy külső tényezőktől függjön a mozgásterünk. Az Európai Unió elsősorban a tagországok költségvetési egyensúlyára figyel. Ebből következik, hogy miközben 2000-re felszabadultunk a gazdasági gyámság alól, három évvel ezelőtt, az ország rossz gazdasági mutatói miatt újabb gyámság alá kerültünk. Ha törik, ha szakad, meg kell felelnünk az eurózónához való csatlakozás feltételeinek. Azért kerültünk megint gyámság alá, mert az elmúlt években olyan mértékű garázdálkodás folyt gazdálkodás helyett a kormányzatban, hogy a szoros felügyelet elkerülhetetlen. Az Európai Unió nem azt mondja, hogy így és így kell például az egészségügyi rendszert átalakítanunk, hanem elvárja, hogy a nagy ellátórendszerek működési költségei csökkenjenek. Pillanatnyilag gúzsba kötve táncolunk, a mi „reformunknak” egyetlen célja van: minél rövidebb idő alatt minél több pénzt behajtani. A brüsszeli nyomás tehát egyértelműen a 2002 óta elkövetett kormányzati hibák következménye, de az is igaz, hogy ez a nyomás sajnos korlátozza a racionális intézkedések mozgásterét.

- *Az unióban mennyire tekintik autentikusnak a költségvetési jelentéseinket, és azt, hogy az előirányzatok és a tényadatok helyenként köszönő viszonyban sincsenek egymással?*

- Félek, hogy ami Magyarországgal történik, éppen olyan, mint a mesebeli pásztorfiú esete. Mire harmadszor kiáltott veszélyt, már senki nem hitt neki, mert elveszítette a szavahihetőségét. Budapest is elveszítette a szavahihetőségét Brüsszel előtt. Magyarország nemrégiben ismét az EU szegyenpadjára került. Ezzel a súlyos helyzettel éppen júliusban foglalkozott az Európai Parlament, Becsey Zsolt fideszes néppárti képviselő aktív részvételével. Az unióban időnként más országok is kozmetikázzák a statisztikai jelentéseket, tudhatjuk ezt a görög és portugál esetekből, arra azonban eddig nem volt példa, amit Magyarország tett. Mi ezen a téren is csúcsot állítottunk fel. Nemcsak a gazdasági mutatóink a legrosszabbak minden tekintetben, hanem ezeket az adatokat már el sem hiszik nekünk. Ez a kellemetlen helyzet oda vezetett, hogy az uniónak azok a tagországai, amelyek szerint az uniós stabilitás elemi feltétele a hiteles statisztikai adatszolgáltatás, már nyíltan a krónikusan hazug kormányok megbüntetését sürgetik. Az unió egyelőre nem tehet mást, mint erkölcsi nyomást gyakorol a fekete bárányokra. Bennünket például nem bocsátanak be az euróklubba. A Gyurcsány-kormányra azonban, mint láttuk, nem hat az erkölcsi nyomás.

– *Pillantsunk be az uniós működés kulisszái mögé. Vannak-e nemzeti egyeztetések, vagy mindegyik párt képviselője a maga lovát hajtja?*

– Az Európai Parlament mind a huszonkét bizottságában ül fideszes néppárti képviselő, és a szocialisták is benn vannak legalább egy tucat bizottságban. Amikor én a belső piaci bizottság tagja voltam, a szocialista Herczog Edittel rendszeresen konzultáltam. Sok esetben eltérő volt a véleményünk, mert az uniós pártjaink álláspontja különbözött. Jó példa erre a szolgáltatások szabad áramlásának szabályozása. Ez a rendelkezés Magyarországnak alapvető fontosságú, de a végén olyan jogszabály született, amely még mindig tartalmazta az új tagországokkal szembeni alaptalan félelmeket és diszkriminációt. Ebben a kérdésben mi keményebb, határozottabb álláspontot képviseltünk, nem szavaztuk meg első menetben a határozatot, mint a szocialista kollégáink. Sajnos azt látjuk, hogy gyakran – mint legutóbb a kukoricatámogatással kapcsolatos vitában – a más pártokhoz tartozó magyar kollégáink saját pártjaik foglyai.

– *Nagy lehet a zavar, hiszen a kukoricaintervenció megszüntetéséről szóló szavazásnál a magyar szocialisták közül néhányan egyenesen a saját kormányuk ellen voksoltak.*

– Nemcsak a magyar kormány, hanem a magyarországi kukoricatermesztők ellen is. Persze egy kicsit aktívabb szervezéssel a szocialisták körében is össze lehetett volna szedni a szükséges szavazatokat. Ebben az esetben inkább hanyagságról és nem feltétlenül szándékoságról volt szó. Ráadásul még csak nem is egységesen szavaztak, ennek következtében a magyar kukoricatermesztők elestek jelentős intervenciók támogatástól. Mint az eset mutatja, bármi megtörténhet, noha az uniós támogatásokkal kapcsolatos ügyekben gyakran képesek vagyunk együtt lépni.

– *Ha az ember körbetekint, azt látja, hogy Szlovákiában és Romániában, de más példákat is mondhatnánk, büszkeség tölti el az embereket az uniós csatlakozás nyomán. Bennünk viszont mintha még mindig nem tudatosulnának a tagsággal járó előnyök.*

– A szomszédos országoknak is megvan a maguk baja, de kétségtelenül sokkal jobb a csatlakozás utáni hangulat, mint nálunk. Az uniós statisztikai hivatal, az Eurostat felmérése szerint a magyar uniós bizalmi index elkeserítően alacsony, ez egyértelműen mutatja, hogy nálunk nem az érdemi kérdésekről folyik a vita. Ha egy állampolgár ma hall valamit az Európai Unióról, akkor legfeljebb a konvergenciaprogram kapcsán jut információkhoz, és azt gondolja, hogy a diktátumokat az unió kényszeríti ránk. Vagyis az ország hangulata nem

választható el az unióba vetett bizalomtól. Eközben azt látjuk, hogy nemcsak optimisták a szomszédaink, hanem rendületlenül haladnak előre, míg hazánk minden szempontból az uniós listák végén kullog. Ez is olyan kérdés, amelyet félrevezető vitákkal el lehet takarni. Bár nem hiszem, hogy egy valóban demokratikus országban, ahol a sajtó független, tartósan el lehet terelni a figyelmet arról, hogy az elmúlt öt évet tekintve zuhanórepülésben vagyunk. Nálunk ez a helyzet. A Brüsszeltől kapott rovákat a kormány rendre képes úgy tálalni a nyilvánosságnak, mintha ismét megdicsérték volna bennünket. Ez egyébként az elképesztő és túrhetetlen médiaállapotokat is minősíti.

- A magyarországi politikai erőviszonyok egyértelműek, az ellenzék véleményét lesöprik az asztalról. Brüsszelben azonban fordított az arány, fideszes néppárti EP-képviselő több van, mint szocialista és liberális. Lehet-e valamit fordítani az unióban azon, amit Budapesten elrontanak?

- Mindent elkövetünk, de nem szeretném túlbecsülni az erőnket és a lehetőségeinket. Európa eleve gyenge, hiszen legfeljebb erkölcsi ráhatással, kipellengérezéssel igyekszik kordában tartani a renitens kormányokat. Viszont minden tagország kormánya erős, így az Európai Unió sok tekintetben ki van szolgáltatva a tagországoknak. A bizottság nem meri vállalni a konfliktusokat. Európa tehát nem tud mit kezdeni egy olyan országgal, amely makacsul ellenáll. Csohátkoznak is Brüsszelben, hogy a figyelmeztetések, amelyek Magyarországnak szólnak, süket fülekre találnak. Mi folyamatosan mondjuk, hogy sürgősen az alapvető kérdésekkel kellene foglalkozni. Itt van például az európai agrárreform ügye, erről sincs világos álláspontja a magyar kormánynak. Pedig éppen arról van szó: ha azon az úton megyünk tovább, amelyen most elindult Európa, vagyis hogy leépítik az agrártámogatást, akkor nagyon sok pénztől elesünk – holott ezeknek a támogatásoknak éppenséggel Magyarország lehetne az egyik legnagyobb haszonélvezője.

- Ha a hír igaz, súlyos csapás érheti a magyar mezőgazdaságot, ha az eredeti időpontnál két évvel korábban feloldják a termőföld értékesítésére elrendelt moratóriumot. A nagytőke már ugrásra kész, és megkezdte a földtulajdonosok becserkészését.

- Az unió és Magyarország között olyan megállapodás van érvényben, amelyet csak valamennyi tagország beleegyezésével lehet megváltoztatni, az unió egyoldalúan nem léphet. A magyar kormány azonban saját cselekvési körében bármikor előrehozhatja a határidőt. Egy országot persze a saját kormányának hibás álláspontjával szemben jóval nehezebb képviselni.

– Januártól Magyarország a schengeni határövezet tagja lesz, és ez elváltat majd egyes nemzetrészeket az anyaországtól. A köztársasági elnök lapunknak adott interjújában azt mondta, hogy a vajdasági magyaroknak a kettős állampolgárság megadása volna a megoldás, Kárpátaljával kapcsolatban azonban teljes a tanácstalanság.

– Schengen a magyarság nagy többségének új lehetőséget, egyben az unión belüli nagyobb biztonságot és szabad mozgást jelent. Soproniként különösen örülök, hogy az az országhatár, amelyen évtizedeken keresztül sok bosszúság és szenvedés árán lehetett átmenni, most eltűnik. A határnyitás eredménye Ausztriával, Szlovéniával és Szlovákiával kapcsolatban rendkívül pozitív. Ugyanez a lépés azonban Kárpátalján és a Vajdaságban új vasfüggőnyt jelenthet, elszigetelheti ezeket a nemzetrészeket. A kormányra ebben az ügyben nem nagyon lehet számítani, mert a balliberális kormány az egységes magyar nemzet megteremtése érdekében sem látja el a kötelezettségeit, nem siet a határon túli magyar emberek védelmére. Ezért teljes mértékben egyetérték a köztársasági elnökkel, az Európai Unióból tartósan kimaradó nemzetrészeknek szavatolni kell a magyar állampolgárságot. Meggyőződésem, hogy két Debrecen méretű magyar közösség esetén nem lehet olyan ellenérv, amely megakadályozna bennünket ebben. Kárpátalján ennek a lehetőségnek egyelőre vannak ukrán alkotmányos korlátai, hiszen ott a jogrend tiltja a kettős állampolgárságot, de már folynak a tárgyalások az ukrán illetékesekkel arról, hogy enyhítsenek a szabályokon. Az állampolgárság nemcsak a Magyarországra való beutazást szavatolná nekik, hanem az európai szabad mozgást is. Úgy látom, erre jelenleg nincs készség a kormány részéről, álmegoldásokon gondolkodnak. Ha Románia megadhatja Moldova lakóinak a román állampolgárságot, akkor ezt Magyarország is megteheti a határon túl élő magyarokkal. Egy ország szuverenitásának alapvető kérdése, hogy kinek ad állampolgárságot, és ebbe sem az unió, sem más nemzetközi szervezet nem szólhat bele. A magyar parlament egyébként egyetlen gombnyomással dönthetne, ha nem kezdődött volna máris ideológiai harc erről a kérdésről. Csak remélhetem, hogy végül a józanság felülkerekedik.

– Áder Jánosról tudjuk, hogy Brüsszelben kívánja folytatni politikai karrierjét a következő európai parlamenti választások után. Önnek milyen tervei vannak?

– Nagyon szívesen végzem az uniós munkát, sok tekintetben tartalmasabb, mint a hazai politikai tevékenység. Még két év hátravan a

ciklusból, de az európai politika valamilyen területén, Magyarország képviselésében a jövőben is szívesen dolgoznék.

ERŐS EURÓPA, ERŐS MAGYARORSZÁG

A Fidesz Európa-programjának tézisei , 2008. szeptember 27.

Az Európai Unió az elmúlt években elbizonytalanodott. Az alkotmányos szerződésről, majd a Lisszaboni Szerződésről szóló vita is mutatja, hogy még ma is egymástól gyökeresen eltérő európai felfogások csapnak össze egymással: azoké, akik azt szeretnék, hogy az integráció a szabad kereskedelmi térség szintjén ragadna le, illetve azoké, akik egy politikailag egységes Európai Unióban gondolkodnak. A válság egy közösség életében azonban új energiákat mozgósít és szabadít fel, a hátrány előnyökre fordítható.

A Lisszaboni Szerződés bukása egy nagy európai vállalkozás kudarcát jelentheti, amely jó ideig káoszhoz vezethet az európai intézményi építkezésben. Félő az is, hogy a kudarc miatt akár az Európai Unión belüli légkör is megváltozik. Az Európai Konvent által kidolgozott alkotmányos szerződést Franciaországban és Hollandiában népszavazáson szavazták, majd a Lisszaboni Szerződés írországi elutasítása (szintén népszavazáson) számos elvi, politikai, társadalmi kérdést hozott a felszínre, melyekre az európai politikai elitnek válaszokat kell adnia.

Nem kerülhető meg például az Európa határaitól szóló vita. A határok nem jelentenek választóvonalat, a szomszédokkal folytatott viszonyra többféle forgatókönyvet lehet kidolgozni. Ez felöllelheti a határon átnyúló együttműködést, a regionális politikát és a jelenlegi szomszédságpolitika tartalmi tágítását. Azt viszont nem lehet hagyni, hogy az EU végtelenül bővüljön, hiszen az önazonosság és a méret között van összefüggés. Az Európai Unió további bővítésének két dolog is gátját szabhatja; az egyik a tagjelölt ország és a tagországok közötti kulturális, vallási, gazdasági, történelmi közösség, másodszorban pedig az Európai Unió gazdasági felszívóképeségének hiánya. Nem válhat az Európai Unió egy ENSZ-hez vagy EBESZ-hez hasonló nemzetközi multilaterális szervezetté.

Hamis okoskodás tehát az, hogy nem akarunk újabb határokat Európában. Magyarország ugyan mindig Európa része volt – kivéve azt a negyven évet, amikor kiírtak minket az európai történelemből –, de az európai uniós csatlakozásunkkor a mi szándékainkat is az vezérelte, hogy egy olyan jól definiált és működő integrációs rendszerbe

lépjünk be, amely önálló és életképes. Ennélfogva nehéz arra a következtetésre jutni, hogy nem fogadjuk el, ha van „azon kívül álló” státus is. Európa egy földrész, abba nem kell belépni.

Gyakran kérdezik kételkedve, hogy mi fűzi össze a nagyra bővült európai közösséget. Az európai értékrend és kultúra az, ami összeköti az európai nemzeteket és polgárokat, és egyben identitást is ad nekik. Az értékrend pedig nem olyan kategóriarendszer, amelyből rövidebb-hosszabb távú aktuálpolitikai vagy geopolitikai szempontok szerint mazsolázni lehet. Ebben következetesnek kell lenni, hogy valódi összetartó erőt képezzen. Európa jövőképét pedig lehet a tagállamok értékrendjére és vívmányaira alapozni. Ilyen közös, a kereszténységből eredő érték a szabadság, demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok, emberi méltóság, család, nemzet, közösség, felelősség.

Ugyanakkor óriási szakadék tátong az európai polgárok „európai” értékei és az uniós vezetők „európai” értékei között, pedig Európát az értékek határozzák meg. Európai parlamenti képviselőként naponta tapasztalom, hogy az Európai Unió egyes intézményei szembemennek saját értékeikkel. Amikor például azt mondja az unió egy tagjelölt ország esetében – amelyről mindannyian tudjuk, hogy a közösségi jogszabályokat nyilvánvalóan nem fogja tudni betartani –, hogy csatlakozhat, egy másiknak pedig – amely gyakorlatilag mindenben megfelel –, azt mondja, hogy ha nem talál meg egy tábornokot, akkor nem csatlakozhat, nos, akkor számos európai uniós polgár szemében elveszíthetik hitelüket a verdiktet kimondó uniós intézmények és politikusok. Az ilyen politikai döntéseknek épp az a veszélyük, hogy az európai elveket és értékeket teszik próbára.

Az Európai Uniónak a közös értékeken kell alapulnia, és ezen értékeknek megfelelően kell cselekedjen. Ezért is szorgalmaztam – és ennek II. János Pál pápa volt a kezdeményezője –, hogy a keresztény gyökekre történő hivatkozás kerüljön be az Európai Unió alkotmányos szerződésébe. Mint tudjuk, a „kereszténység” szó sajnos nem került be az alkotmányos szerződés, majd a Lisszaboni Szerződés szövegébe, azonban a végleges megfogalmazás is nagyon fontos hivatkozás, amely így hangzik: „ösztönzést merítve Európa kulturális, vallási és humanista örökségéből, amelyből az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen jogai, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, valamint a jogállamiság egyetemes értékei kibontakoztak.” A Lisszaboni Szerződés tervezete – ezen kívül – tartalmazza a vallásszabadságot és a párbeszédet az egyházakkal.

Európa rosszul áll a világméretű versenyben, hisz az Európai Unió gazdasági teljesítménye nemhogy közeledett volna az Egyesült Államokéhoz vagy a kínai gazdaságéhoz, hanem éppen távolodott. A Lisszaboni Szerződés többek között erre a problémára is megoldást ad, hogy könnyebben lehessen többségi döntésekkel olyan kérdésekben határozni, amelyek segíthetik az uniót az Egyesült Államokkal vagy a Távol-Kelettel folytatott versenyben. Meggyőződésem ugyanakkor, hogy a ma leszakadó európai gazdaságnak épp az elmúlt évtizedben hatalmas változásokat végrehajtó, dinamikus új tagországok példája adhat megújulást. Sajnos Magyarország ez alól kivétel, ma senkinek nem lehet példaképe.

Az Európai Unió válaszut elé érkezett. Az utolsó mentőöv a régi tagállamok számára a bővítés volt, vagyis az, hogy egy szélesebb piaccal Európa igyekezett saját versenyképességét javítani. Kissé viaszos egy olyan, magát „értékközpontúnak” nevező unió, amely egyik létfeltételének a folyamatos bővítést tekinti, a rászoruló tagállamokat ugyanakkor egyre kevesebb támogatáshoz juttatja.

Hiszen a közép- és kelet-európai országok csatlakozása nem csupán saját politikai és gazdasági érdekeiket szolgálta, de ugyanúgy az Európai Unió és annak tagállamai érdekeit is. A 2004-es bővítés az Európai Unió egyik legnagyobb sikere, mind a demokráciának és a stabilitásnak az európai kontinensen történő megerősítése, mind az európai állampolgárok jólétének növelése tekintetében.

Az Európai Unió legfontosabb alapértéke éppen az a szolidaritás, ami miatt többek között mi is csatlakoztunk. Az Európai Unió nem válhat gazdasági társasággá, ahol a részvénytulajdonosok az alaptőkéből való részesedésük arányában jogosultak osztalékra. A nemzetek közötti szolidaritásnak és kohézióknak meghatározónak kell lennie az unió céljainak kitűzésében és a felhasznált eszközök megválasztásában. Az utolsó bővítések voltak ugyanakkor az unió történetében a legnagyobbak és egyben a legfukarabbak. Már Koppenhágában tudta mindenki, hogy messze rosszabb feltételekkel csatlakozunk, mint korábban Portugália, Görögország vagy Írország. Csökken a szolidaritás az Európai Unión belül. És azt sem lehet megtenni, hogy a sikeres európai uniós mezőgazdasági politikát akkor szüntetjük meg, mikorra mi is elérnénk a teljes kifizetési összegeket. A nagy nettó befizető tagállamok egyre inkább ellenállnak annak, hogy a mostaninál többet fizessenek be az unió kasszájába, hogy ezzel biztosítsák a gyengébbek felzárkóztatását. Egyre bezárkózottabbá, egyre önzőbbé válnak a régi tizenötök.

Talán ennek köszönhetően is az új tagországok állampolgárai közül sokan úgy érzik, hogy nem igazolódtak be várakozásaik, talán sokan csalódtak a csatlakozás tényleges eredményei tekintetében. A csatlakozási folyamat túlságosan hosszú ideig tartott, mára pedig sokan úgy látják, hogy „másodosztályú állampolgárként” kezelik őket, amikor országaik alacsonyabb mértékű pénzügyi támogatásban részesülnek, mint a régi tagországok, olyan közösségi politikáknál, mint a mezőgazdaság vagy a strukturális alapok, amikor az Európai Unió politikai döntéshozatali fejleményeinél az ő érdekeiket figyelmen kívül hagyják, mint a szolgáltatások piacnyitásáról szóló vitában, vagy megbüntetik őket, ha személyi igazolvánnyal és nem útlevelemmel igazolják magukat a határon, illetve behajtani tilos táblákkal akadályozzák a schengeni térségen belüli mozgásukat.

Az Európai Unió jelenlegi „válságának” valódi okai között kell keresni továbbá, hogy az unión belüli politizálás az elitek privilégiuma lett. Amikor megkérdezik az állampolgárokat az Európai Unióról alkotott véleményükről – és általában irreleváns, milyen kérdés apropóján –, gyakran nemleges a reakció. Az elutasítás leggyakrabban nem a népszavazásokon feltett kérdésekre vonatkozik, hanem más természetű elégedetlenség kinyilvánítása. Miért kell népszavazást kiírni az Európai Unió intézményi reformjáról, hiszen az új alkotmányos szerződés, illetve a Lisszaboni Szerződés elsősorban intézményi reformot hajtott végre, ami kevésbé érdekli a polgárokat? Rossz kérdést tettek fel az állampolgároknak a francia, a holland és az ír népszavazásokon is, az arra adott állampolgári válaszok viszont jók voltak. Mert egy francia, egy holland és egy ír polgárt miért érdekelné az Európai Unió intézményrendszere, viszont foglalkoztatja, vajon az EU képes-e számára szabad mozgást, alacsony árakat, munkahelyet, vagy biztonságot adni.

A mostani válságra pedig a megoldás biztosan nem az, hogy majdan az állam- és kormányfők zárt ajtók mögötti hosszú vitákat folytatnak. A megoldás abban az irányban keresendő, hogy a polgárok valóságos problémáit megoldó, hosszú távú érdekeit szolgáló politikákat kell meghatározni. E megközelítésből pedig automatikusan kiesnek a parciális érdekek, a rövid távú, mentőövszerű vagy egyszeri kezelést biztosító megoldások. Végre a valós problémákkal kell foglalkozni, mint az európai kontinens társadalmainak elöregedése, munkanélküliség, fenntartható gazdasági fejlődés, versenyképesség, terrorizmus elleni harc, globalizáció, Kína, India, Oroszország felemelkedése. Ezeket a problémákat a polgárokkal történő párbeszéd

keretében becsületesen át kell gondolni és az azokra adott megoldásokat végrehajtani.

A többsébséges Európa gondolata itt kísért körülöttünk, ami nagyon komoly veszélyeket rejt számunkra. Az Európai Unió további bővítése e kezdeményezéseket tovább fogja erősíteni. Ne legyenek illúzióink: csak egy gazdaságilag és politikailag erős Magyarország tudna egy ilyen mag-Európához tartozni. Ma nem ez a helyzet. Az Európai Unió országainak csoportját ugyanakkor az tartja össze, hogy közös értékeket vallanak és közösek a céljaik.

Gyakran találkozunk a „régí” tagországok körében azzal a nézettel, amely szerint az Európai Unió még nem dolgozta fel teljes mértékben a 2004-es bővítést, illetve a közép- és kelet-európai országok csatlakozása megváltoztatta az Európai Unió jellegét. Léteznek olyan félelmek is, amelyek szerint 40-50 millió alacsony bérű munkaerő csatlakozása a Közösség belső piacához az EU tizenötök munkavállalóinak bércsökkenéséhez vezet. Éles különbség van azonban a közvélemény (és néhány politikai retorika), valamint a legtöbb szakértő véleménye között a 2004-es bővítés hatásait illetően.

Egy történelmi pillanatban, a kontinens újraegyesítésének perceiben hamis üzeneteket közvetítettek az európai közvélemény felé: belép tíz ország (azóta újabb kettő), tehát át kell alakítani az európai struktúrákat, mert az „újak” szétfeszítik azokat. Innen már nagyon könnyű eljutni ahhoz a megállapításhoz, hogy az unió problémáinak forrásaként az elkövetkező évtizedekben a most csatlakozó országokat jelöljék meg. Ha most különböző sebességekre váltunk, akkor az „ők” és „mi”, a „régiek” és „újak” címkék tartósan fennmaradnak.

A közelmúlt bővítésének sikerétől függetlenül maga a folyamat még nem tekinthető lezártnak. Új tagállamok integrációja az Európai Unió közösségi politikáiba mindig időt vesz igénybe. Annak ellenére, hogy az Európai Unió kielégítően működik, az új tagállamok várhatóan egyre inkább kézbe veszik a számukra fontos európai uniós témákat. Ez a közösségen belül váratlan konfliktusokhoz vezethet. A bővítés eredményeiről szóló 2004. utáni tájékoztatás hiánya, illetve a valós választóvonalak jelentős félelmet és egymás iránti bizalmatlanságot okoztak az új tagállamokkal szemben a régi tagországokban. Annak érdekében, hogy a következő évtizedre kitűzött közösségi politikai célokat elérjük, az európai kohéziót újra kell építeni. Egy megosztott Európában a gazdasági növekedés, a munkahelyek számának növekedése és a minden állampolgár számára előnyt nyújtó szociális háló

erősítése nem megvalósítható célok. Még sok tennivaló van Európa újraegyesítésének teljesüléséig.

Az Európai Unió a magyar külpolitikai, külgazdasági és nemzetpolitikai törekvések megvalósításának elsődleges közegévé vált. Nemzeti érdekeinket tehát ebben az új közegben, ezen az új színtéren és környezetben kell érvényesítenünk, úgy, hogy megismerjük, megtanuljuk és megfelelően felhasználjuk e közeg feltételeit, adottságait és lehetőségeit. A magyar érdekek csak az egyes konkrét területet, kérdéscsoportot illetően azonosíthatók, és ennek megfelelően azt mindig a konkrét területre, kérdésre tekintettel kell képviselni.

Az erős nemzetek saját cselekvésükön kívül képesek külső közösségi erőforrásokat a saját javukra felhasználni, míg a gyenge, közös cél nélküli nemzeteket a külső erők tovább gyengítik. A világosan kitűzött, közösen elfogadott célok és a kedvező külső körülmények képessé tették olyan országokat is, mint Írország, arra, hogy felemelkedjenek és a nemzetek közötti összefogás erejét saját megerősödésükre hasznosítsák.

A mai magyar politikai valóságból kiindulva úgy érzem, még mindig le kell szögeznünk, hogy a nemzeti érdekérvényesítés első számú kötelességünk. Az Európai Unió ugyanis nem szociális intézmény, ahol a magatehetetlen kormányok vénájába infúzióval csöpögtetik az éltető támogatásokat a gazdaság vérkeringésének fenntartása érdekében. Magyarországnak folyamatosan és következetesen kell képviselnie saját álláspontját, és törekednie kell arra, hogy az unió fejlődése a neki kedvező irányba alakuljon. Természetesen valamennyi tagállam esetében a saját nemzeti érdek a meghatározó, de ezt minden tagállam igyekszik európai, tehát integrációs érdekként is megjeleníteni. Ha világos Európa-képpel rendelkezünk, akkor egyben a tagállamként való működésünk súlypontjait is meghatároztuk, tehát azt, hogy mi Magyarország küldetése az Európai Unióban.

Európa számára kétségtől új helyzet állt elő, hiszen a közel harminc tagállam együttműködése és versenye a jövőben közel kontinentális méretben zajlik. Az uniós intézményekben történő érdekérvényesítés egyik nagyon fontos tényezője az unión belüli szövetségek alakításának és felhasználásának kérdése. Ez egyben felveti azt a kérdést is, milyen viszony van az uniós tagság és az eddigi közép-európai, regionális együttműködési formák között. Az új tagok hosszú távon valószínűleg nem alkotnak majd egységes blokkot, azt azonban látni kell, hogy legalábbis az egyenlő elbánás eléréséig (tehát még néhány esztendeig) az újak, és különösen a közép- és kelet-európai

tagállamok érdekei jelentős mértékben egybeesnek, hisz a csatlakozási feltételeink nem érvényesítik az egyenlő elbánást. Mindaddig, ameddig az egyenlő elbánást minden területen el nem érjük, a közép- és a kelet-európai országok egymásra lesznek utalva.

Nem lehet megkerülni, hogy Magyarország érdekérvényesítő képessége messze elmarad a korábbiakban várt mértéktől. Számos alkalommal értünk el komoly eredményeket az Európai Parlamentben, amely eredményeket a kormány egyáltalán nem tudta továbbvinni vagy legalább megtartani a Tanácsban. Az európai uniós tagságunk utáni kormányzati Európa-politika teljesítményét két szóval le lehet írni: konfrontációkerülés és rögtönzés!

A szakértelmet, a hiteles hozzáértést csak évek hosszú munkájával lehet megteremteni. Az új tagállamoknak le kell küzdeniük a velük szemben kezdetben erősen jelentkező bizalmatlanságot és a szakmai felkészültségükkel kapcsolatos kételyeket. Az európai integráció kérdéseivel mindeddig egy meglehetősen szűk értelmiségi kör foglalkozott. Ha ezt a kört rövid idő alatt nem szélesítjük, illetve nem többszörözzük meg a szakértők számát, nem leszünk képesek az európai intézményrendszeren belül a szakszerű érdekérvényesítésre. És akkor még nem beszéltünk a 2011-es magyar elnökség hatalmas szakmai, személyi és gyakorlati kihívásairól.

Kiemelt erőfeszítéseket igényel a hazai intézményrendszer európai szintű működése. Elmaradásunk a jelenlegi tagállamoktól talán ezen a területen a legjelentősebb. Az ezzel kapcsolatos problémák az intézményrendszer és a közigazgatás egészének a gondjait, válsághelyzetét tükrözik. Szakszerű és jogszerű közigazgatás nélkül nincs sikeres európai integráció és érdekérvényesítés.

Végezetül a kulturális identitás kérdése. Egy nemzet akkor tudja hatékonyan megőrizni és fejleszteni kultúráját, ha gazdaságilag is sikeres. Számos példa van Európában, amikor a nemzeti identitás a gazdasági integrációval, fejlődéssel együtt erősödött. A nemzeti identitást alaposan kidolgozott és felmért nemzeti érdekek mentén lehet megőrizni, amihez szükség van egy sikeres gazdaságra is. A gazdaságilag sikeres tagállamok mindig is hatékonyabban álltak ki az érdekeik mellett.

A négy és fél éves uniós tagságunk megerősíti annak az alap-
tézisnek az igazságát, hogy a gyenge országok könnyen hátrányba kerülhetnek, míg az erősek az integrációból újabb erőhöz, hozzáadott értékhez juthatnak. Mindennek tükrében elengedhetetlen, hogy hazánk határozott és kimunkált jövőképpel rendelkezzen először

önmagáról, majd Európáról, az ott betöltött magyar feladatokról és küldetésről: miként ítéljük meg az európai integráció jövőjét, és milyen irányban kívánjuk e folyamat alakulását befolyásolni. Mert nem lehet európai valaki addig, amíg először nem polgár. Az európaiság érzése értelmetlen és üres kategória mindaddig, amíg először magyarok nem vagyunk.

Az Európai Unióhoz történt csatlakozásunkkor azt gondoltuk, hogy a legnagyobb problémát a szuverenitásunk feladása jelenti. A három év európai parlamenti munkájának tapasztalatai alapján mára tudjuk, hogy nem kell félnünk szuverenitásunk elvesztésétől. Azt is hittük, hogy Európa erősebb. Az élet szinte minden területén azt látjuk, hogy Európa gyengébb, mint kellene. Magyarországnak azonban szüksége van egy erős, cselekvőképes és szolidáris Európára. Ahhoz, hogy Európa a XXI. században is betölthesse vezető szerepét a világban, számos változás kívánatos.

1. Európa a demokrácia és szabadság bölcsője, mégis nagyon korlátozottak a lehetőségei a polgári szabadságjogok kikényszerítése terén. Mi, magyarok is többet vártunk a demokrácia zászlaját a nagyvilágban lobogtató Európai Uniótól, amikor Budapesten lábbal tiporták a demokratikus szabadságjogokat a közelmúltban. Erősebb, az európai polgárok jogait – akár kormányaikkal szemben is – védeni képes Európára van szükségünk. Nem lehet kettős mércét alkalmazni: önmagunkra és másokra.

2. Európa a sokszínűség közössége, a közösségek közössége. Fogalmazhatunk úgy is, hogy az Európai Unióban mindenki kisebbség! Mégis szinte alig vannak e közösségeknek jogosítványaik, amikor megsértik vagy korlátozzák a kisebbségek jogait. A határok nélküli Európa nem jelentheti a kisebbségben élő nemzeti közösségek, etnikai csoportok védelmének hiányát. Kívánatos lenne, hogy az Európai Uniónak végre legyenek eszközei, amelyekkel meg tudja védeni kisebbségeit.

3. Ma már mindenki látja, hogy Európa politikai és gazdasági függésben van egyik legfőbb energia- és gázszállítójától, Oroszországtól. A közös európai energiapolitika hiánya kiszolgáltatja és egymás ellen játssza ki a tagállamokat. Magyarország ma e vonatkozásban is a leggyengébb láncszem. Emlékezzünk, hogy az Európai unió valaha a szén és acél közösségből indult, ugyanakkor ma sem kisebb a feladat; az energiafüggés csökkentéséhez erősebb Európa kell.

4. Európa ma nem képes megvédeni gyengébb tagjait a gazdagabbaktól érkező szeméttől, szennyvíztől és értéktelen áruktól. A hozzánk importált szeméthegek, a Rába, a Tisza szennyezése, a romlott élelmiszerek története erre minket a saját kárunkon tanított meg. Erősebb jogosítványokra, erősebb Európára van szükség.

5. Rendezni kell továbbá, hogy a tudást, a kutatást segítő közös eszközöket megerősítsük. Ez ma Európa egyik legfontosabb érdeke. Nekünk, magyaroknak a tudásunk az egyedüli nemzeti kincsünk, uniós segítséggel mi is többre juthatunk. Az egyetemek fontos szereplői az innovációnak és a versenyképességnek. Ideje lenne komolyan venni a kérdést, és valódi tudáscentrumokat létrehozni Európa-szerte a tudomány minden ágában.

6. Azt látjuk, hogy Európában egyre több tagállamban indítanak be a népességfogyás megállítására, lassítására széles körű családvédelmi intézkedéseket, miközben itthon a családtámogatások, az iskolák gyengítése folyik. A sikeres, fejlődő uniós tagországok példája azt bizonyítja, hogy a népességfogyással szemben csak nagyon kemény és határozott célokat kitűző politikával lehet fellépni. Ma már látjuk, hogy szükségünk van itt is közös európai gondolkodásra.

7. A bűnözés mára nem ismer határokat. Nekünk, magyaroknak az unió külső határainál különleges érdekünk a polgárok biztonságát garantáló szervezetek, a közösségi külső határvédelem megerősítése. Az Európai Uniónak jobban kell segítenie tagországait a polgárok biztonságának erősítésében. Komoly igénye az európai polgárnak egy erős és biztonságosabb Európa.

A közös célok elérése érdekében szükséges, hogy az állampolgárok is tudatában legyenek a céloknak, amelyek világosan megfogalmazottak kell hogy legyenek. Úgy néz ki, hogy ma a lisszaboni stratégia az egyetlen komolyan vehető célkitűzés. Célok hiányában nem lesz motiváció, és nem lehet megértetni az emberekkel azt, hogy mire van az Európai Unió és miért küzdenek annak képviselői.

Amikor az Európai Unió elnyerte a mai formáját, akkor nagyon határozott elképzeléssel rendelkeztek az uniós intézmények és tagállamok. Meg is lett az eredménye. Most arra lenne szükség, hogy ne szétaprózott, áttekinthetetlen, gyakran változó jogalkotás folyjon. Meg kell határozni azokat a területeket, ahol a tagállamok biztosítják a hatásköröket a Közösségnek. Az európai intézményeknek is át kell gondolniuk szerepüket. Európai érdekeket kell szolgálniuk, de határozottan. Amennyiben valódi előrelépést kívánunk, akkor valódi kormányként kell viselkedniük, nem pedig a „európai kormányok

minisztériumaként”. Ezen túl pedig olyan európai vezetőkre van szükség, akik világos, „nagyratörő” elképzelésekkel, víziókkal rendelkeznek, és fontos kérdésekben hajlandók „harcolni”. Az európai építkezésben nagy reményre ad okot az új politikai generáció megjelentése, mint Angela Merkel német kancellár és Nicolas Sarkozy francia köztársasági elnök.

Szinte alig van az életnek olyan területe, ahol Magyarország polgárai nem egy erősebb Európai Unióban lennének érdekelték. Most már nekünk, magyaroknak is felelősségünk, hogy merre megy Európa a XXI. században. Mert Európa mi is vagyunk. Egy erős nemzet jobban tudja hallatni a szavát a közös kérdésekben is. Nekünk szükségünk van egy erős Európára, Európának szüksége van egy erős Magyarországra. Gyenge ország nem tudja kihasználni a történelmi lehetőségeket. A gyenge Európa viszont a széthúzást erősíti.

Európa ereje az őt alkotó erős nemzetekből ered. Gyenge nemzetek csak gyenge közösséget képesek alkotni, de az erős nemzetek összefogásának összeadott értéke viszont több, mint pusztán matematikai összegük. Európa az előtte álló kihívásokra csak akkor lesz képes sikeres választ adni, ha pilléreinek, a nemzeteknek a megerősödését segíti. Mielőtt viszont kifelé tekintünk a jelenlegi helyzetből, a kiutat házon belül kell keressük, és a változásokat először a ma még fennálló igazságtalan és alaptalan tagállami megkülönböztetésekkel kell kezdeni. Nem szabad elmerülnünk az európai uniós intézményi köldöknézésbe, azt gondolva, hogy az minden probléma megoldásának kulcsa. A régi tizenötök jelenlegi legfontosabb feladata, hogy együtt az újakkal, haladéktalanul bontsák le Európa-szerte az új tagok polgárainak szabad munkavállalása útjába épített akadályokat, hozzák egy szintre a mezőgazdasági támogatások összegét, és biztosítsák az új tagállamok felzárkózását elősegítő uniós pénzeket.

A közös európai építkezés egy példátlan civilizációs vállalkozás. Az Európai Unió történelme folyamán mindig megtalálta a választ a kihívásokra és saját belső válságaira. Mert a válság egyben lehetőséget is jelent. Európának pedig esélye van a mai konfliktusok kezelésére, amivel egy egységesebb, erősebb Európa kerül ki a nehézségekből.

SZÁJERÉK KIDÖNTÖTTÉK EGY HATÁR MENTI BEHAJTANI TILOS TÁBLÁT

Soproni tudósítás, HírTV, 2008. október 28.

Kidöntötték és egy európai uniós zászlóval letakarták az osztrák–magyar határ osztrák oldalán kirakott egyik behajtani tilos táblát európai parlamenti képviselők. Szájer József, Járóka Livia magyar és Othmar Karas osztrák képviselők így tiltakoztak az ellen, hogy a magyarok nem hajthatnak be, pedig hazánk schengeni csatlakozása óta elvileg megnyíltak a határok az uniós tagországok felé. Az európai parlamenti képviselőknek a közlekedési tábla túl magasnak bizonyult ahhoz, hogy állva letakarják, ezért kihúzták a helyéről, lefektették, majd egy uniós zászlóval letakarták. A táblát ezután újra felállították a helyére.

Hazánk tavaly december 20-án csatlakozott a schengeni övezethez, így megnyíltak az ország határai és útvonalai az uniós tagországok felé. Ausztriába, Szlovéniába és Szlovákiába is már határellenőrzés nélkül léphetnek be a magyarok. Vagyis csak léphetnének, ha az osztrák szomszédok ezt hagynák, és nem állnák el a magyarok útját behajtani tilos táblákkal, sorompókkal. Fertőrákoson az osztrák határtól körülbelül 8 kilométerre lévő falut egy út köti össze a szomszédos osztrák településekkel, Szentmargitbányával és Medgyessel. Rögtön a decemberi határnyitás után került ki a behajtani tilos tábla az út magyar felére. Ez tiltja a magyaroknak, hogy átmenjenek Ausztriába, miközben az osztrákok nyugodtan jöhetnek rajta.

A határ menti falvakban osztrák és magyar részen is aláírást gyűjtöttek, levelet írtak a bécsi kormányzóknak, hogy szedjék le a sorompót és a táblákat, mert legalább hat olyan útszakasz van, ahová a magyarok nem hajthatnak be, vagy megbüntetik őket. De mindez hatástalan volt, ezt elégték meg európai parlamenti képviselőink közül hárman. Szájer József és Járóka Livia magyar, illetve Othmar Karas osztrák képviselő egy láncfűrészt segítségével kidöntötték a táblát. Letakarták egy európai uniós zászlóval, majd visszaállították a helyére.

Szájer József Járóka Livia szintén európai parlamenti képviselővel együtt felkereste a helyi rendőrséget, ott azonban azt a választ kapták, hogy az ő dolguk csak az ellenőrzés. Elmentek az osztrák helyi polgármesterhez is átadni a bontási kérésről egy levelet, amit Othmar Karas osztrák képviselő is aláírt. A polgármestertől azonban azt a választ kapták, hogy a regionális hivatal döntött a tábláról, de azt leszögezte: nem szeretnék, ha túl nagy forgalom menne át az úton.

Végül azzal az ígérettel távoztak, hogy majd elolvassák a levelet, és újra megbeszélük a regionális hivataloknál.

BÉKÉTLEN, ROSSZKEDVŰ ORSZÁG LETTÜNK

Interjú az Európai Néppárt hivatalos hírlevelében, 2008. október 30.

Szájer Józsefet Sopronból Pest felé tartva értük el: aznap uniós lobogóval takarta le képviselőtársaival a Páneurópai Piknik melletti határátkelő „autóval behajtani tilos” tábláját. Az európai parlamenti képviselő szerint az osztrákok által kitett tiltás a szabad mozgás uniós alapjogát sérti, ezért döntöttek az akció mellett. A politikus lankadatlanul vesz részt az uniós és hazai politikai életben.

– „Nem túl jó hírű Magyarország az unióban” – mondta néhány nappal ezelőtt. Mire utalt ezzel a kijelentéssel?

– Maga a hír, hogy a Nemzetközi Valutaalap (IMF) segítségét kellett kérnie a kormánynak, gyengeségre és rossz gazdaságpolitikára utal. Az IMF-től való segélykérés persze az utolsó, leglátványosabb része annak a folyamatnak, amely 2002 óta tart. Magyarország korábban bezzegország volt, jó hírnek örvendett a világban. De mára lecsúszott, elveszítette korábban birtokolt előnyös helyzetét a szomszédos országokhoz képest. Ez persze nem a magyar emberek hibája, hanem a kormányzaté. A szomorú az, hogy történelmileg is igen rövid idő alatt kerültünk hátrányba másokhoz képest: néhány éve léptünk szomszédainkkal együtt az Európai Unióba, és amíg ők ki tudták használni a belépéssel és a korábbi kedvező világgazdasági helyzettel járó lehetőségeket, addig mi nem tudtunk élni velük.

– És erre ráadásul egy válság érkezett.

– A mostani válság egyértelműen megmutatja, hogy Magyarország a világkonjunktúra időszakában nem tudott annyi tartalékot felhalmozni, amennyi a krízis átvészeléséhez szükséges. Ez az unió kínálta lehetőségek elszalasztásában is megmutatkozott. Lengyelországban a gazdák euroszeptikus hozzáállása is megváltozott a mezőgazdasági támogatások megérkezése óta. Magyarországon viszont folyamatos csúszásokkal történtek a kifizetések, és állandó zavar volt a támogatások melletti nemzeti kiegészítések ügyében is. A mi frakciónk egyébként nem értett egyet a nemzeti kiegészítésekkel: szerintünk Kovács László annak idején rossz paktumot kötött, mert a hazai költségvetést terhelő tételt fogadtatott el a tárgyalások során. Ebben az esetben mindig felmerül a mérlegelés kérdése, hogy a kiegészítést mely szektorra fordítsák: mezőgazdaságra, egészségügyre, esetleg szociális kiadásokra?

– Milyen helyzetbe került most Magyarország?

- Az ország ma rossz helyzetben van, az emberek szemében nem történt pozitív változás az uniós csatlakozás óta. És Gyurcsány Ferencről is mindenki tudja, hogy maga állított ki szegénységi bizonyítványt, amikor a hazugságairól beszélt. Nagy viharban vagyunk a válság miatt, és elsodródhat a hajó. Az ország szuverén gazdaságpolitikáját pedig épp a rossz döntések miatt kell feláldozni a mostani IMF-hitelek kapcsán. Békétlen, rossz hangulatú ország lettünk.

- *Már az egykor lesajnált Szlovákia kormányfője, Robert Fico is fölényesen beszél a lesújtó magyar gazdasági helyzetről.*

- A rendszerváltozás óta először fordult elő, hogy nem Magyarország tesz meg Kelet-Közép-Európában egy fontos lépést az integráció felé. Szlovéniában és Szlovákiában hamarabb lesz euró, mint nálunk. Sőt, az sem kizárt, hogy Románia és Bulgária is előbb teljesíti az euróövezethez való csatlakozás feltételeit. A jelenlegi helyzet mutatja, hogy az eurót bevezető országok jobban állják a válságot, mint a többiek. Magyarország ellen ezzel szemben deficitjárás folyik, nincs euróbevezetési céldátum, pedig 2002-ben 2007 látszott a csatlakozás évének.

- *Nemrég azt nyilatkozta, hogy a Bizottságban is elveszhet biztosi pozíciónk.*

- Az írországi elutasítás miatt nem lépett életbe a Lisszaboni Szerződés. Ezért továbbra is a Nizzai Szerződés a hatályos, amely szerint a biztosok száma 26 főben maximált, pedig 27 tagállam van. Megjegyzésem egy figyelmeztetés volt a kormányzat felé, hogy meg kell akadályozni diplomáciai lépésekkel a magyar biztosi pozíció elvesztését. Egy rossz teljesítményű kormányzattal ugyanis nehezen lehet alku kötni, ha esetleg egy országtól el kell venni a biztosi helyet. Fontos volna, hogy továbbra is jelen legyünk a Bizottságban, ráadásul az eddiginél komolyabb pozícióban. 2004-ben Balázs Péter visszahívásával és Kovács László méltatlan teljesítményt nyújtó energetikai biztosi meghallgatásával ugyanis kevésbé jelentős bizottsági posztot tudtunk csak szerezni.

- *Ön részt vett a válságról szóló nemzeti csúcson is. Mik voltak a tapasztalatai?*

- Az esemény utóélete is bizonyította, hogy ez egy kormányzati médiaakció volt a felelősség szétterítésére. Orbán Viktor, Kósa Lajos és Varga Mihály is leszögezte, hogy ez az összeövetel nem alkalmas a válság megoldására.

- *Az Európai Parlament nemrég elfogadta jelentéscsomagját az uniós rendszer demokratikusabbá és átláthatóbbá tételéről. Miről szól ez a jelentés?*

– Sokan kritizálták az EU átláthatatlanságát korábban. Jelentésem több száz uniós jogszabály módosítását foglalja magában, amely azt a célt szolgálja, hogy a Parlament, mint az unió egyetlen népképviselői szerve, több ellenőrzési jogot nyerjen a Bizottság működésének vizsgálatára. Eddig csak az Európai Tanácsnak volt erre jogköre, most ezt kiterjesztik az Európai Parlamentre is. A jelentéseket elfogadták, jövőre kihirdetik őket, de ez csak egy folyamat eleje lesz. Eddig a 24 magyarországi EP-képviselő közül magam nyújtottam be a legtöbb jelentést a Parlamentnek.

– *Az EU Alapjogi Ügynökségének címzett levelében a totalitárius rendszerek bűneinek elítéléséért harcol. Ismerve az önök küzdelmét a kommunizmus bűneinek egyenlő mércével méréséért, hogyan változott ennek megítélése az elmúlt években?*

– Úgy gondoljuk, ez egy lassú és nehéz folyamat: a nyugatiak nem találkoztak a kommunizmus bűneivel, amelyek elmarasztalásáért a 2004-ben csatlakozó új tagállamok képviselői küzdöttek leginkább. A fideszes EP-képviselők oroszlánrészt vállaltak ebben a témában. Az európai szocialisták csak a sztálinizmus bűneit szeretnék elítélni, a kommunizmust nem. Ezért fontosak az olyan kezdeményezések, mint például a Prágai Nyilatkozat, amelyhez minden magyar állampolgár csatlakozhat. A nyilatkozat a kommunizmus bűneire hívja fel az európaiak figyelmét.

VITAINDÍTÓ BESZÉD A NÉMET–MAGYAR FÓRUM KÖZGYŰLÉSÉN

Felszólalás, Német–Magyar Fórum, Berlin, 2008. november 13.

Hölgyeim és uraim: egy erős Európai Unióra van szükségünk!

Miért áll érdekünkben egy erős európai közösség? Európa és az Egyesült Államok vezető gazdasági pozíciója kb. 2012 táján megszűnik. Ekkortól a vezetést a világ összesített GDP-jében való részesedés tekintetében tartósan Kína fogja átvenni. A nagy erőterátrendeződéssel egy időben az unió előtt számos további kihívás áll: demográfiai problémák, bevándorlás, az európai jóléti társadalmi modell megőrzése, energiafüggőség, klímaváltozás, terrorizmus, csak hogy a legfontosabbakat említsem. Sőt, éppen a jelenlegi pénzügyi és bankválság mutat rá arra, hogy Európában a megoldandó feladatok száma nem csökken, hanem szinte évente újabb „csomag” kerül fel a napirendre.

Mindezek azonban már olyan horderejű kérdések, amelyek megválaszolásának sine qua nonja lenne az erős, egységes Európai Unió, amely képes hatékony döntéshozatal keretében megoldásokat találni a napirenden lévő problémákra. Kérdés azonban, hogy, mint korábban a szovjet fenyegetettség, most ezen sokrétű kihívások – éppen az unió említett világgazdasági szerepcsökkenésének összefüggéseiben – képesek-e összekovácsolni a tagállamokat, vagy az EU – konszenzus híján – összességében csupán arra lesz képes, hogy követő magatartást tanúsítson.

Meggyőződésem, hogy mindazokat a kihívásokat, amelyekkel ma a világ és Európa szembenéz, csak akkor tudjuk megoldani, ha egy erős, értékeiben és identitásában magabiztos, elveiből nem engedő Európai Uniót teremtünk. Az Európai Uniónak el kell mélyítenie a tagállamok együttműködését, erősítenie kell a belső kohézióját, a szolidaritást és a politikai integrációt. Meggyőződésem az is, hogy az erős és cselekvőképes Európa megteremtéséhez erős és stabil tagállamokon keresztül vezet az út.

Milyen lépéseket kell tennünk?

Először: lépünk túl az elméleti, gyakran virtuális vitákon, és összpontosítunk a polgárokat érintő problémákra. Európának az emberek és a közösségek valóságos gondjaira és dilemmáira kell keresnie és megtalálnia a választ. Két alapvető kérdést fel kell tennünk:

Szembe tud-e nézni az Európai Unió a világ egészét érő globális kihívásokkal, hozzá tud-e járulni az egész emberiséget veszélyeztető kockázatok elhárításához vagy enyhítéséhez? Képesek vagyunk-e európai szintű megoldásokat ajánlani és adni az európai emberek életét közvetlenül érintő gondokra és kérdésekre?

Az erős Európa megteremtése az intézményi kérdések mielőbbi megoldását és egyben az ezeken történő túllépést igényli. Ez teszi ugyanis lehetővé, hogy az európai integráció a valóságos és súlyos globális, európai, ugyanakkor minden egyes tagállamot és nemzeti közösséget érintő kérdésekre tudjon összpontosítani. Nincsen ugyanis egységes európai elképzelésünk és programunk az európai demográfiai zsugorodás megakadályozására. Kijátszanak egymás ellen minket az energiabeszállítók, mert nincsen közös európai energia-politikánk. Akadozik a versenyképesség megerősítésére vonatkozó lisszaboni program végrehajtása, és az utóbbi idők ígéretes kísérletei ellenére továbbra is háttérbe szorulnak a polgárok mindennapi életében felmerülő olyan kérdések, amelyek megoldása pedig feltét-

lenül hozzátartozna a valóságos európai egység, az európai démosz megteremtéséhez.

És ebbe a helyzetbe robbant be a pénzügyi világválság. A pénzügyi válság azt is világossá tette, hogy az utóbbi években elindult folyamat és erőfeszítések ellenére sincs egységes európai válasz és megoldás a hitelválságra és a pénzügyi szektor beláthatatlan következmények kiváltására alkalmas megingására, sőt fenyegető összeomlására. Azt láttuk, hölgyeim és uraim, hogy ugyan az Európai Unió egy gazdasági szervezet, és a francia elnökség bevetette a befolyását a közös megoldás irányába, mégis a pénzügyi válság nemzeti válaszokat szült eddig csupán, nem volt elégséges az Európai Unió szintjén történő fellépés. A német ellenállás láttán ez ügyben pedig tanácstalanok vagyunk. Azt is láttuk, hogy az Európai Unió önmagában nem tudta (akarta) megmenteni Magyarországot a pénzügyi összeomlástól, valamennyiünk kudarca beismeréseképpen egy uniós tagállamnak a Valutaalaphoz kellett fordulnia.

Az előttünk álló kihívások hatókörüket és mélységüket is tekintve óriási jelentőségűek. Természetüket illetően pedig hosszú távúak, nem oldhatók meg rövid távon rögzített határidőkön belül. E globalizálódó környezetben egyetlen tagállam sem képes egyedül helytállni e kihívásokban. Fogalmazhatunk úgy is, hogy az egymásrautaltságunk foka nagyban nő. Ekképpen egyre inkább az a tét, hogy valóban ki tudunk-e alakítani egy világos európai jövőképet.

Ehhez pedig az szükséges, hogy végre olyan időszak következzen el az európai integráció történetében, amikor ezt az új Európát, ezt az új szerkezetet, amelyet a Lisszaboni Szerződés létrehoz, működésbe hozzuk. Ugyan a Lisszaboni Szerződés nem tökéletes, de olyan alap, amelyre Európa építkezhet. Az új szerződésnek konszolidációs időszakra van szüksége az elkövetkezendő szakaszban. El kell kerülnünk, hogy az európai építkezés újból és újból intézményi válságba kerüljön.

Másodszor: szerezzük vissza a polgárok támogatását az uniós építkezéshez. Az európai egység gondolata sokáig az európai elitek ügye volt, s nem vált tömegmozgalommá. Az elmúlt évek történései, különös tekintettel a sorozatos tagállami népszavazási kudarcokra, azt bizonyítják, az európai elitpolitizálás lehetőségei kifulladásra. A polgárok egyre több jelzést adnak, hogy részesei kívánnak lenni a döntéseknek, érteni akarják, hogy az unió vezetői miről hogyan határoznak, s nem kérnek az önmagáért való politizálásból. Az európai kormányoknak mindent el kell tehát követniük annak érdekében,

hogy tevékenységük átlátható és érthető legyen, hogy döntéseiket mindenki megismerhesse és megérthesse.

Harmadszor: védjük meg az európai jóléti társadalmi modellt, az unió által eddig elért eredményeket. A XXI. század olyan erős kihívásokkal köszöntött ránk, melyek már az európai társadalmi modell túlélését veszélyeztetik. A nemzetközi gazdasági verseny új, erős vetélytársakkal bővült. Megjelentek friss biztonságpolitikai, demográfiai és civilizációs kihívások, valamint a globális problémák is akut fenyegetést jelentenek. Mára egyértelművé vált, hogy csak közös európai fellépés esetén van esélyünk mindezzel szembenézni, de szükség van arra is, hogy tudatosítsuk: a globálissá váló világgazdaság nem kell, hogy szükségképpen magával hozza a társadalmi modellek uniformizálását; igenis van európai út a problémák megoldására, az európai jóléti társadalmi modell életképes.

Tudatosítanunk kell az unió polgáraiban azt is, hogy az EU fennállásának több mint ötven éve alatt a világ legsikeresebb együttélési modellje lett. Számúzta területéről a háborút és gazdasági jólétet teremtett. Egyszerre szolidáris a lassabban fejlődő tagállamaival, valamint vált a világ legnagyobb segélyezőjévé. Biztonságos és elegendő élelmiszerral látja el a lakosságot. Magas szintű egészségügyi, szociális és munkavédelmi előírásokat alkalmaz, tesz a tisztességes kereskedelemért, a környezet megóvásáért, még ha ezek meg is drágítják a termelést. Mindez mára már az európai társadalmi és gazdasági modell alapkövévé vált.

Negyedszer: vállaljuk az értékeinket. Az európai társadalmi modell megvédése nem képzelhető el anélkül, hogy értenénk, melyek az integráció tartóoszlopai. Meggyőződésem, hogy az unió nemcsak érdek-, hanem értékközösség is egyben.

Közös szellemi, erkölcsi, vallási örökségünk, hagyományaink egyben az európai identitás forrásai. Az Európai Unió hosszú távú sikerének és fennmaradásának kulcsa egy olyan kollektív európai identitástudat lesz, amely pozitív tartalommal bír, s a többség számára világosan körülírt tartalmi elemekkel rendelkezik. Szembesülnünk kell ugyanakkor azzal, hogy Európát mint területi egységet az európai polgárok elhanyagolt kisebbsége tartja ma elsődleges identitásképző közösségének. Az identitás a modern társadalmak alapvető szerkezeti eleme.

Szükség van tehát az európai identitás erősítését célzó átfogó cselekvési programra. A cselekvési terv legfontosabb eleme annak tudatosítása, hogy a valóságban valóban létezik európai identitás és

léteznek olyan közös európai alapértékek, amelyeket a tagállamok mindegyikében a társadalom nagy része fontosnak tart és magáénak érez. Az oktatás, illetve a tömegtájékoztatás fontos terei lehetnek ennek. Nem halogatható tovább egy európai média kialakítása, egy valódi európai közvélemény megteremtése.

Ahhoz azonban, hogy megerősödjön az európai identitás, tisztában kell lennünk a gyökereinkkel, a múltból fakadó értékeinkkel, és magabiztosan kell képviseljük azokat. Az európai nemzetek egysége a kereszténység és a humanizmus pillérén támaszkodik. A kereszténység megtanított minket a szeretetre, a humanizmus pedig megtanította Európát arra, hogy az ember tudásvágya az emberi civilizáció hatóereje. Közös értékeink, hagyományaink tisztelete adja Európa erejét, megtartásuk az európai nemzetek közös felelőssége. Ezekből táplálkoznak gondolataink a családról, a közösségről, az egymáshoz való viszonyulásról, de még a versenyről is; ezek által alakult ki az európai jóléti társadalmi modell.

Mivel közös értékeket vallunk az atlanti szövetséggel, így a globális kihívásokra közösen tudunk megfelelő választ adni. Újra kell strukturálni a transzatlanti partnerséget. A transzatlanti piac kiteljesítése érdekében megerősített transzatlanti együttműködésre van szükségünk a gazdasági és szabályozáspolitikai döntéshozatalban. Kíváncsok egy vállalható földrajzi és funkcionális munkamegosztás kialakítása, saját komparatív előnyeink feladása nélkül. Az Egyesült Államok és Európa viszonyában a céltalan külső versengés helyett a mindkét részről reális és józan kapcsolódás a jövő.

Ötödször: biztosítanunk kell az Európai Unión belül a közösen vallott értékek és alapelvek érvényesülését. Az Európai Uniónak jelenleg a gyengeségei közé tartozik, hogy nehezen tud a saját maga által vallott értékeknek és elveknek érvényt szerezni. Egy országnak, amíg csak törekszik az EU tagjává válni, komoly feltételrendszernek kell eleget tennie a jogállamiság, a demokrácia, az emberi és kisebbségi jogok betartása terén. Tagként azonban – mint azt Magyarország jogaiban sértett polgárai 2006 őszén keserűen megtapasztalták – már nincs ilyen számonkérés. Ennek oka leginkább abban keresendő, hogy az unió intézményei félnek egy-egy tagállam ügyeivel foglalkozni. A közös értékeink és elveink érvényre juttatását azonban nem lehet mérlegelés tárgyává tenni. Fel kell tehát ruházni az Európai Uniót olyan eszközökkel, hogy tagjait folyamatosan az értékek képviselőire és az alapelvek betartására készítse; enélkül ugyanis nincs erős

Európa. Az uniónak rendelkeznie kell a mainál hatékonyabb emberi és kisebbségi jogi védelmi rendszerrel.

Arra is szükség volna, hogy az Európai Unió intézményei működtetésekor a jelenleginél sokkal szigorúbban tartsa be a pártatlanságra vonatkozó saját elveit. A pénzügyi válság is erre bizonyíték: ha az unió időben lép, ha nem hagyja esetenként pártalapon a magyar kormányt éveken át trükközni a gazdasági adatokkal, ha nem adnak újabb haladékot az ügyek rendbetételére, akkor Magyarország nem jut el 2007 őszére az összeomlás széléig. De ez a kettős mérce uralkodik a külpolitikai döntéseknél is.

Hatodszor: gazdaságilag is tegyük stabillá, egységesebbé és dinamikusabbá Európát. Ahhoz, hogy újra kiérdemeljük az emberek bizalmát az Európai Unió iránt, szükséges néhány komoly és lényeges lépés megtétele.

Meg kell őriznünk bizalmunkat a közös pénzben. A közös európai gazdaság jövője szempontjából a legfontosabb a közös pénz. Az euróba vetett hit Európa legerősebb gazdasági fegyvere. Ezért van az, hogy nemcsak az új tagok, hanem az egész unió érdeke, hogy az új tagok teljesítsék a maastrichti kritériumokat és belépjenek az eurózónába.

Közös érdekünk, hogy felgyorsítsuk az egységes piac kiteljesítését a munkaerő és a szolgáltatások áramlása területén ugyanúgy, mint hogy felgyorsítsuk az egyenlő elbánás elvének alkalmazását minden területen.

Másképpen megfogalmazva: rövidítsük le az új tagállamokra rótt átmeneti időszakokat, hogy mielőbb minden területen teljes jogú uniós tagokká válhassanak. Az európai gazdaságnak – komolyan véve a lisszaboni stratégiát – a munkahelyteremtés irányába kell ugyanis elmozdulnia, hogy emelkedjen a foglalkoztatás szintje a kontinensen.

Az Európai Uniónak fel kell tudnia venni a versenyt a foglalkoztatás, a munkahatékonyság, a termelékenység, a kutatás és fejlesztés eredményeinek alkalmazása terén. Alapozzunk a kis- és középvállalkozásokra. A 2008 őszén kezdődött pénzügyi válsághoz fogható évtizedek óta nem volt, s ez a pénzügyi piacok nemzetközi és európai szabályozásának teljes felülvizsgálatát is szükségessé teszi. Meg kell őrizni a közös agrárpolitikát. Európa nem mondhat le arról, hogy elegendő és biztonságos élelmiszert állítson elő a polgárainak. Arra is törekednie kell, hogy a világkereskedelemben is az európaihoz közelítő szabályok szülessenek az élelmiszerek minőségére vonatkozóan. A világban betöltött szerepünket vizsgálva meghatározó marad a népességszám nagysága és alakulása. A csökkenő európai

népességszám gyengíti az Európai Unió tagországainak belső kohézióját, a gazdasági és a nemzeti kultúrák erejét, ezért megkerülhetetlen probléma. A tagállamok közötti szolidaritás erősítésével Európának növelnie kell a belső kohézióját, hogy polgárai egyenlőbb esélyekkel részesüljenek az uniós tagság hozzáadott értékéből. A strukturális, regionális és kohéziós politikát fenn kell tehát tartani, mert arra áldozva az unió egésze válik erősebbé.

Hetedszer: egységes fellépés és ehhez források biztosítása a legégetőbb kérdésekben – energia, klíma, élelmiszerbiztonság, kutatás-fejlesztés, demográfia, bevándorlás. Szembe kell végre néznünk a jövőnket leginkább fenyegető kockázatokkal. Ezek azok a kérdések, melyek az embereket leginkább aggasztják. Ezek megoldását, a közös európai politikák kidolgozását tovább nem halogathatjuk. Ráadásul Európának arra is vállalkoznia kell, hogy példát mutata a világnak, ahogy tette azt például a kiotói folyamat elindításakor vagy a Nemzetközi Büntetőbíróság felállításakor. A közös költségvetés számára elegendő forrást csak igen vonakodva biztosítani akaró tagállamok figyelmét fel kell hívni arra, hogy megfelelő pénzügyi eszközök biztosítása nélkül lehetetlen az új közös politikák működtetése; enélkül minden erőfeszítésünk komolytalanná válik. Több Európát nem lehet kevesebb pénzből működtetni.

Nyolcadszor: a gyakorlatban is működőképes közös kül-, biztonság- és védelempolitika, és az energiabiztonság megteremtése. Régóta tudjuk, hogy amíg e területeken nincs előrelépés, addig a nemzetközi szintén Európá gyenge marad. Az energia pedig nem pusztán a folyamatos gazdasági fejlődésünkhöz és a jóléthez elengedhetetlen kényelmi szolgáltatás, hanem politikai nyomásgyakorlási eszköz is lett. A stabil termelés a jövőben egyre szorosabban kapcsolódik majd a fő szolgáltatók belpolitikai ügyeihez és regionális hatalmi törekvéseihez. Ezek a politikai mozgások viszont megváltoztathatják a világ hatalmi egyensúlyát. E hatalmi befolyás ellen közösen, európai szinten, valamint hatékony politikai és gazdasági eszközökkel kell fellépünk. Az energiabiztonság az országok nemzetbiztonsága és gazdasági fejlődése szempontjából elsőrendű tényezővé válik. Ezért ezt a függőséget a megfelelő eszközökkel ellátott közös energia- és külpolitika segítségével kell kezelünk. Európának határozottan ki kell állnia az egyoldalú függést csökkentő gázvezeték mellett.

Végül pedig el kell érünk, hogy ne legyenek tabuk. Nem lehetnek az Európai Unió porondján érinthetetlen kérdések: legyen szó a múlt, a XX. század bűneinek feltárásáról, az európai kisebbségek

helyzetéről vagy arról, hol húzódnak Európa határai. Adjunk teret az értelmes párbeszédnek és vitáknak. Vonjuk be ebbe az unió polgárait, hallgassuk meg őket.

Hölgyeim és uraim! A közös európai építkezés egy példátlan civilizációs vállalkozás. Az Európai Unió történelme folyamán mindig megtalálta a választ a kihívásokra és saját belső válságaira. Hiszem, hogy a jelenlegi válság egyben lehetőséget is jelent. Európának pedig esélye van a mai konfliktusok kezelésre, amellyel egy egységesebb, erősebb Európa kerül ki a nehézségekből.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

MAGYARORSZÁG TÖBBRE KÉPES

Hozzászólás a „Magyarország többre képes” című programalkotó vitasorozat nyitókonferenciáján, Budapest, 2009. január 16.

Köszönöm szépen Schmitt Pálnak, hogy megadta a szót, és sok szeretettel köszöntöm önöket. Mielőtt belekezdénék a mondandómba, hadd emlékeztessen önöket egy fontos, nekünk, magyaroknak, a polgári oldalon politizáló, annak a körébe tartozó, annak az értékeit valló politikusok számára örömteli eseményre. Erre pedig néhány hét múlva fog sor kerülni az Európai Parlamentben, ez pedig az, hogy az Európai Parlamentnek az új épületszárnya Antall József nevét fogja felvenni.

Az a lista, amelyről az európai parlamenti épületeket elnevezték, önmagáért beszél Winston Churchill, Konrad Adenauer, Willy Brandt, Spinelli, Spaak, Luisweis és még sorolhatnám, de azt gondolom, hogy ezek Európa legjobbjai. Az egyetlen új tagországból, az egykori szocialista blokkból származó politikus az éppen Antall József lesz, és nekünk magyaroknak különösen megtisztelő, hogy éppen egy magyar politikust, egy Európa iránt elkötelezett politikust választott az Európai Parlament. Ennek szimbolikus értéke van valamennyiünk számára. És ez már egyenesen elvisz a mondandómnak az elejéhez, ahhoz, hogy a magyar nemzet egy nagy európai nemzet. Az európai nemzetek körébe tartozott, és a mi saját hitvallásunkban, saját magunkról alkotott képünkben az európaiság és az Európához tartozás mindig kulcselem volt. Mindig itt volt a központjában a gondolkodásunknak, olyan időkben is, amikor ez nemhogy nem volt divatos, hanem egyszerűen tiltották. Vagyis mi akkor is Európához tartozónak éreztük magunkat lélekben, amikor a vasfüggöny elválasztott bennünket a politikai értelemben vett Európától, persze föld-

rajzilag mindig is Európa kellős közepén voltunk. De nemcsak az elmúlt évtizedekre, hanem hosszú évszázadokra lehet visszamenni ennek a gondolatnak a megerősítése érdekében. És amikor arról beszélünk, hogy mik vagyunk Európában, mi, a magyar nemzet mit teszünk Európában, akkor azt is kell, hogy mondjuk, hogy igenis Magyarország egy nagy európai ország, egy nagy európai nemzet, amelynek mindig is megvolt az ambíciója ahhoz, hogy ne pusztán Európa elismerését várja, hanem alakítsa azt, ami Európában történik. Az elmúlt időkben, s hadd mondjam azt, hogy az elmúlt évtizedekben az történt, hogy mindig arról beszéltek – és kísértetiesen visszajönnek az elmúlt hetekben, hónapokban ezek a gondolatok –, hogy a külső hatások bejönnek Magyarországra. Kiszolgáltatottak vagyunk Európa, a világ, a világgazdaság szabályainak, kényszerének és legkülönbözőbb negatív hatásainak. Ez a gondolkodás pontosan szembemegy azzal a történelmileg megalapozott gondolkodással, hogy Európa alakítói és Európa részesei vagyunk. Vagyis Magyarország nem adhatja fel a jövőre nézve sem azt az ambícióját, hogy alakítsa azt, ami Európában történik. Bennünket megbecsült nemzetnek tartanak Európában. Függetlenül adott esetben attól, hogy egyes kormányok ebből a megbecsülésből rengeteget elvesznek, de ugyanakkor Magyarország és a magyar nemzet emelt fővel vehet részt az európai építkezésben, és ennek hatására és ennek eredményeképpen nem a külső hatásokra kell hivatkozni ebben a tekintetben, hanem arra, hogy mi hogyan alakíthatjuk ezeket a külső hatásokat. Magyarország nem egy kopott papírdarab, amely a szélben sodródik oda, amerre éppen fújja a világnak a szele, hanem egy öntudatos, saját nemzeti hagyományaira, önmagára büszke ország, amely igenis részt akar venni ebben a közös építkezésben. Ezt a megbecsülést kell megszerezni, illetőleg megtartani akkor, amikor az európai szintén politizálunk, legyen ez a magyar kormány, legyenek a magyar európai parlamenti képviselők, a magyar képviseletnek minden formája, a magyar nagykövetek és a magyar diplomácia, de minden magyar ember is. Ez hozzátartozik a mi megbecsülésünkhöz.

Az én előadásomnak a címe *Európa 2025*, és sokan azt mondták, hogy viccelünk. Egy olyan országban, ahol a holnapi fűtésnek az ügye foglalkoztatja az embereket, hogy lesz-e még gáz holnap, lesz-e még pénz arra, hogy kifizessük a gázszámlát, és nemcsak az országra, hanem az egyes polgárookra is gondolok, lehet-e, van-e értelme 2025-ről gondolkodni. Különösen egy olyan világban, ahol az idő végtelenül felgyorsult. Az elmúlt korábbi évtizedekben és évszázada-

dokban a kommunikáció hiányában azok az események, amelyek ma gyakran egy nap alatt lezajlanak, hosszú évtizedeket vettek igénybe. Vagyis van-e értelme beszélni arról, hogy mi lesz 2025-ben? Az Európa asztalán szereplő jelenlegi kérdések, vegyük talán sorba őket: élelmiszer-áremelkedés, az olajár kérdése, amely hol emelkedik, hol csökken, és mindig éppen az a baj, ami történik vele, a gáz-, illetve az energiakérdés, a klímaváltozás kérdése, a pénzügyi válság. Ezek a kérdések és ezek a válságok, ezek az ügyek, amelyek meghatározzák Európa gondolkodását és a napirenden szereplő kérdéseket, ezek az ügyek mindössze 2-3 évre mennek vissza. Természetesen korábban is beszéltünk róla, de úgy, mint a világ előtt, Európa előtt, Magyarország előtt álló legfontosabb kérdések, csak alig néhány hónap leforgása alatt kerültek elő. Ki tudja, hogy két év múlva mik lesznek ezek a kérdések? Van-e értelme 2025-ről gondolkodni? Amikor a Fidesz az európai programját, magyarországi programját megalkotja, akkor nem adhatja fel, szintén és ismételten mondom, azt az ambíciót, hogy messzebb tekintsünk. Egy szegény országnak, egy lerongyolódott országnak persze a távlatai is jóval kisebbek. Mi megéltük az elmúlt húsz esztendőben, hogy egyik napról a másikra kellett élni. Én azt érzékeltem '98 után, a polgári kormánynak a hivatalba lépése után, hogy a távlatok kezdtek nyílni az emberek számára. Már nemcsak a holnapi nap, nemcsak a következő hét volt a referencia, hanem egyre távolabb sikerült vinni ezt a távlatot. És ma ismét ott vagyunk az egynapos, kétnapos, egyhetes távlatok körében. De ugyanakkor nem adhatjuk fel azt, hogy hosszú távon gondolkodjunk, éppen annak a gondolatnak a jegyében, amit az imént elmondtam, hogy befolyásolni tudjuk ezeket a folyamatokat. Hogy ne kiszolgáltatottan érjenek bennünket ezek az ügyek. S éppen ezért, amikor 2025-ről beszélünk, akkor azt gondolom, hogy nem is konkrét ügyekről kell beszélni. Amikor arról beszélünk, hogy hogyan alakítsuk az elképzeléseinket, akkor arról kell beszélünk, hogy mik a feltételei, hogy 2025-ben ennek az országnak, ennek a nemzetnek a tagjai és Európa polgárai békében, biztonságban élhessenek és teljesíthessék azokat a vágyaikat, amelyeket maguknak kitűztek.

Ennek az egyik első feltétele egy erősebb Európának a létrehozatala. Mi Magyarországon erős Magyarországról beszélünk, de az erős Európa az erős Magyarországnak a feltétele. A Fidesz kongresszusa ebben a tekintetben világosan meghatározta a célokat, a kettő szorosan összefügg. És azt tanultuk meg az elmúlt években Európában politizálva, hogy Európával valójában nem az a baj, hogy beleavatkozik a mi

életünkbe. Nem az a baj, hogy mindenbe bele akar turkálni, ahogyan ezt nagyon gyakran halljuk különböző kritikaként, sőt gyakran ellentmondásként. Mert egyszer az a baj, hogy beleavatkozik, egyszer pedig az, hogy nem avatkozik bele, és nehéz kiigazodni, hogy mikor mi a jó. Valószínű, hogy ebben egy megrögzött Európa-ellenesség van, és nem pedig a racionális felmérése a dolgoknak az ilyen gondolkodásban. Nem az a baj vele, hogy elszívja előlünk a levegőt, nem az a baj vele, hogy a szuverenitásunkból kiharapja a rá tartozó részt. Nem az a baj, hogy korlátoz bennünket, hanem éppen az a baj, hogy nincsen elég ereje. Menjünk végig azon a listán, ami az elmúlt időszakban történt. Nincsen elég ereje ahhoz, hogy megoldja az energiakérdést. Bár sokkal jobb helyzetben vagyunk, hogy bent vagyunk az Európai Unióban, és nem pusztán Magyarországgént kell tárgyalnunk Oroszországgal, amikor tárgyalások folynak a gázkérdésben, hanem az Európai Unió ott áll mögöttünk. Bár éppen az elmúlt napokban volt egy olyan incidens, amikor Szlovákia és Bulgária miniszterelnökének az egyik jelentős, nagy hatalmú európai intézménynek a vezetője azt mondta, hogy forduljon Putyinhoz ebben a kérdésben. Ami hát erősen megkérdőjelezi azt, hogy az Európai Unió alkalmas-e erre, de az EU valamit tett, valamilyen lépéseket azért eszközölt. De ez a kérdés is egyszerűen arról szól, együtt könnyebben megy, együtt jobban megy. Ugyanez a problémánk, hogy az erő hiányzik, amikor nem tudja megvédeni a szabadságjogokat akkor, hogyha az Budapest utcáin vagy adott esetben a Felvidéken vagy Európa bármely más pontján sértik meg. Nem tudja megvédeni a kisebbségeket sem, az európai kisebbségeket, mert ráhagyja az egyes nemzetállamokra. Holott egy erősebb Európa adott esetben tisztességesebben ki tudna állni a saját elvei és saját értékei mellett. Nem tudja igazán egymagában a környezetvédelem problémáit sem megoldani, és azt is láttuk, hogy kínos viták voltak az elmúlt időszakban arról, hogy mennyi pénzt kapjanak az új tagországok a felzárkózásra. De láttuk a szolgáltatási irányelv kapcsán is, hogy a nyugati vállalkozók adott esetben jobb pozíciót nyernek a mi piacainkon, mint a mi vállalkozóink az ő piacaikon. Amikor végre mi lennénk előnyben, mert mi vagyunk mozgékonyabbak, képesebbek arra, hogy alacsonyabb áron szolgáltatassunk, akkor máris megszűnik az a fajta európai szolidaritás, amiről korábban beszéltünk. És még sorolhatnám hosszasan, hogy melyek azok a pontok, ahol Európával világosan kell beszélni, és ezt megtanultuk mi, magyarok. Nem az a baj, hogy túl erős, hanem az, hogy túl gyenge. Ezért van szükség egy erősebb Európára.

Nos, nézzük azt a néhány feltételt nagyon gyorsan és röviden, hogy mi az a feltétel ahhoz, hogy 2025-ben az imént vázolt célt elérjük, milyen feltételek szükségesek. Az első dolog az, hogy túl kell lépni a nagyon gyakran virtuális, az Európai Unió szerkezetéről, alapszabályról szóló köldöknéző vitákon. Ezek fontosak, mert minden szervezeti élet azzal kezdődik, hogy létrehozzuk az együttműködésnek a közös szabályait, de nem húzódhat el, mint a rétestészta. Ezt le kell zárni, Európának megfelelő kompetenciákat kell biztosítani, és az intézményi vitákat be kell fejezni, Európának a polgárok felé kell fordulni. Martonyi János az imént beszélt arról, hogy Magyarországon milyen rossz az unió megítélése, támogatása. De nem sokkal jobban áll ez más országokban sem. Az európai építkezés, amelyet egy nagyszabású, jelentős, kiemelkedően fontos történelmi építkezésnek tekintünk, elszakadt a polgároktól. A politikusok, mi, politikusok, elveszítettük azt a kapcsot, amely az európai projektnek, az általunk fontosnak tartott európai eszmének a továbbfolytatásához szükséges. Ezt a bizalmat, ezt a támogatást nemcsak itt Magyarországon, de egész Európában vissza kell szerezni. Vissza kell szerezni a polgároktól, meg kell teremteni, újból világossá kell tenni számukra a bizalmat. Azt gondolom, hogy persze az elmúlt hetek, hónapok eseményei, mind az energiaválság, mind a grúziai válság, segítenek abban, hogy a polgárok számára világosabb legyen az, hogy Európa milyen kihívások előtt áll, és ezek nem pusztán elméleti, politikusi fejtegetések. E válságok ebben segítenek, a támogatást vissza kell szerezni. A civil Európát kell újból létrehozni. Az emberek Európáját, amely épül ugyan, de nagyon gyakran elfeledkezünk róla.

A következő feltétel a 2025-os célok tekintetében, és azt gondolom, talán még előrébb kellett volna sorolni, ez a tudás. Nem akarom itt Lenint idézni, nem illik ilyen körben, ilyen közegben, de azt kell hogy mondjam, hogy egy olyan társadalom, amelyben bárki, aki tehetséggel rendelkezik, el van zárva a tudáson, a tanuláson keresztül való felemelkedésnek a lehetőségétől, az nem tekinthető demokratikus társadalomnak. Vagyis mind Magyarországon, mind pedig Európában mindenkinek meg kell teremteni a tudáshoz való hozzájutásnak a lehetőségét, a kiemelkedésnek a lehetőségeit. Európa nem fog boldogulni, hogyha nem erre az alulról, mélyről jövő tudásra építi a saját képességeit és tehetségeit az elkövetkezendő világban. Európa le fog maradni. Magyarország pedig, ahogyan láttuk, a kisiskolák bezárásától kezdve a tandíj bevezetéséig éppen az ellenkező irányba indult el, éppen el akarja zárni az embereket. Épp ezáltal Magyarországot

gyengíti, a magyar képességeket és a magyar tudásnak a versenyképességét veszi el. Hogyha egy következő kormány, hogyha egy következő európai vezetés nem ezt tűzi ki célul a legeslegelső helyen, akkor el fogja veszíteni mind a világméretű, mind pedig az európai méretű küzdelmet. Ez alapvető kérdés.

Védjük meg az európai társadalmi jóléti modellt! Az európai társadalom a szociális piacgazdaságra épült, és ezt most a gazdasági válság mutatja meg éppen azokban az országokban, ahol ez a piacgazdaság valóban kiépült. Magyarországon viszont ellenkező irányú folyamat zajlik, éppen leépül. A piacgazdaságnak a szociális részén, a piac tekintetében monopóliumok uralkodnak, tehát sem egyik, sem pedig másik feltétel tekintetében nem elégíti ki Magyarország a szociális piacgazdaság feltételeit. De ez európai társadalmi modell éppen a válságban mutatta meg, hogy igenis példát tud adni más országok számára, amelyben megoldja, amelyben legalábbis megoldásokat kínál a különböző kérdésekre. Ennek biztonságpolitikai, demográfiai, civilizációs következményei vannak. Európa különlegessége ebben rejlik, ez egy mélyen rejlő struktúra, amit nem szabad feladni akár Amerika vagy más társadalmi modellek majmolásával. Folyamatosan meg kell ezt újítani, de ezt a szilárd modellt meg kell őrizni.

És Magyarországon is arról van szó, hogy a piacgazdaság a demokráciáról is szól – amiről az imént a tanulásnál beszéltem. Vagyis arról, hogy mindenkinek, Csengey Dénest idézve, mindenkinek velünk kell jönnie Európába, a szegényeknek, a fogyatékosoknak, a legkülönbözőbb hátrányos társadalmi helyzetű embereknek, mindenkinek ott kell lennie Európában. Nemcsak itt, Magyarországon, de egész Európában ezért kell küzdeni. Ezért küzdöttünk az Európai Parlamentben is.

A következő pont mindenfajta hosszú távú gondolkodás és stabilitás feltétele: a közös értékeknek a vallása. Vállaljuk ezeket az értékeket, vállaljuk a közös európai értékeket! Az európai értékek mélyen, a gyökereiben ezeken a közös értékeken nyugszanak. Hogyha ezeket megtagadjuk, szét fog hullani Európa. Szellemi, erkölcsi, vallási örökségünk, hagyományaink egyben az európai identitás forrásai, erre kell építeni. Európa ma nagyon gyakran nem képes ennek a kihívásnak megfelelni, van itt missziónk, van itt feladatunk, nekünk, olyan polgároknak, olyan politikusoknak, akik átértékelték a kommunista diktatúrának ezeket az értékeket sárba tipró idejét. És ezeket az értékeket, a közösen vallott értékeket vállalni kell és érvényesíteni is kell. Vagyis nem elég ezekről hosszú beszédeket tartani, hanem amikor adott esetben éppen

Magyarország polgárait a saját kormánya veri az utcán, akkor ezek mellett a szabadságjogok mellett ki is kell állnia az Európai Uniónak. Sok mindent tett is, de erkölcsi értelemben mégis úgy érezzük, hogy az Európai Unió ezekben az ügyekben nem állt ki mellettünk. Vagyis ezeknek az értékeknek és az alapelveknek a végrehajtása és nagyon határozott számonkérése is szükséges.

A következő pont a gazdaság és a felzárkózás kérdése. Azokat a kínos, nehéz vitákat, amelyeket az uniós költségvetés kapcsán végigéltünk a most véget érő parlamenti ciklusnak az elején, vagyis a szűkmarkú, nagyon kínos tárgyalások szellemét nem szeretnénk, ha folytatódna.

Vagyis hogyha Európa azt akarja, hogy egységes legyen, ha azt akarjuk, hogy egységes piac legyen, hogy az uniós hívószót mondjam, akkor azt akarjuk, hogy a legkisebb településen is a Nyírségben legyen postahivatal, legyen infrastruktúra. Mert a befektetéseknek és a piacnak alapvető feltétele, hogy adott esetben ott is lehessen vállalkozni, és oda is, az ott levő emberekhez is elérjen a piacgazdaság minden pozitív vívmánya. Ehhez megfelelő infrastruktúra és felzárkózás kell. Az ehhez adott támogatásokat és anyagi felelősségvállalást igenis biztosítani kell, csak így tudjuk megőrizni Európa egységét, így tudjuk felépíteni Európa egységét. Hiszen azt látjuk, hogy az újonnan belépett tagországok és a régi tagállamok között a különbség az élet-színvonal tekintetében jelentős mértékben csökkent. Vagyis egy stabil, egységes és dinamikus Európára van szükség.

Nem dughatja Európa homokba a fejét az uniót és Magyarországot is érintő egyik legfontosabb kérdésben: a demográfia és a bevándorlás kérdésében. Ezekben az ügyekben nyitott határok mellett közös megoldásokra van szükség. Európa jelen pillanatban tartózkodik ettől, félve nyitja meg a saját biztonsága alapjának tekintett belső biztonsági kérdéseket. De azt gondolom, hogyha ezen a területen nem sikerül szorosabb együttműködést létrehozni, akkor nem jutunk semmire. A demográfiai kérdések tekintetében pedig nagyon nagy tere van az egymástól való tanulásnak. Franciaország példája a családpolitika területén vagy más országok példája például a bevándorláspolitiká tekintetében. Azonban ha a demográfiai kérdéseknél és a bevándorlásnál a civilizációs értékrendbeli kérdésekre nem ügyelünk, abban az esetben eltévesztjük az irányt. Egy ketyegő bomba lesz Európa alatt, ha ezeket nem oldjuk meg. Nyugat-Európában ezt már nagyon sokszor és nagyon gyakran elhibázták. Azt gondolom, hogy éppen ezért nem ezekbe az irányokba kellene tolni az ügyeket. Számos értéket tükröző

társadalomra, Európára van szükség, a sokszínűség igenis érték. Ugyanakkor az európai és közösen vallott értékeknek az erejében való hitet újból meg kell erősíteni Európában.

Utolsóként mondom, és csak távirati stílusban, hiszen az időm letelt. A gyakorlatban működőképes kül- és biztonságpolitikára van szükség. Európa, hogyha nem tud fellépni a külső partnerekkel szemben – az imént már az energiaválság kapcsán konkrét országot is említettem –, ha nem tud konkrétan és határozottan fellépni ebben a közös politikában és közös hangon, abban az esetben mindig is ki fognak játszani bennünket egymás ellen. Vagyis az európai együttműködésnek az alapértékét fogják kilőni Európán kívül. Végül pedig el kell törölnünk azt, hogy az európai gondolkodásban, az európai szintén tabuk legyenek. Vagyis nem lehetnek az európai porondon olyan politikusok és olyan erők, amelyek a bennünket érintő elmúlt időszaknak, a kommunista diktatúrának a bűneiről nem beszélnek egyértelműen és világosan. Hogyha Európa nem vállalja fel a saját történelmének ezt a részét megfelelő mértékben, akkor nem lesz erős sohasem. Ezeket a tabukat el kell törölni. El kell törölni azt, hogy az egyik áldozatnak a méltósága az más, mint egy másik áldozatnak a méltósága. Elindult ez a folyamat, ennek a motorjai mi vagyunk, tisztelt hölgyeim és uraim, mi, új tagországokból jövő képviselők. Mindenkit rögtön fel is szólítanék, hogy a Prágai Nyilatkozatot, amit interneten el lehet érni, írja alá. A nyilatkozat arról szól, hogy Európában egy mozgalmat indít, hogy hogyan lehet a kommunista rendszer bűneinek és áldozatainak a megfelelő információt és a tisztességet megadni. Ez pedig visszamegy az értékeknek a kérdéséhez. Európa nem lehet egységes sem gazdasági értelemben, sem pedig a közös cselekvés kapcsán, hogyha ebben nem tudunk dűlőre jutni. De ez a folyamat elindult, jó úton halad. Bár tudom, hogy nagyon sokaknak itthon ez még nem elegendő, ameddig eljutottunk. Halljuk ezeket a hangokat itthon, de ne türelmetlenkedjünk, ez nem egy könnyű folyamat. A 20-30 év alatt történt beidegződéseket, ezeket a gondolkodásmódokat nagyon nehéz megváltoztatni, és természetesen ezen a porondon komoly versenytársaink is vannak.

Sokan úgy tekintik Európát, mint egy általános dolgot, amely objektíven megmondja nekünk, hogy mi van és legyen. Európában küzdelem folyik. Az ideológiai és a politikai értelemben vett terepen is küzdelem folyik, és ebben a küzdelemben mi vagyunk a katonák. És biztosíthatom önöket arról, hogyha a bizalmat a polgároktól az

európai választásokon megkapjuk, akkor ezt a feladatot szolgálni is fogjuk, el fogjuk végezni.

Köszönöm a figyelmet.

NAIVAK VOLTUNK A RENDSZERVÁLTÁSKOR

A FigyelőNet online interjúja, 2009. április 6.

Szájer Józsefszerint Európában csodálkozva nézik, hogy nincs előrehozott választás nálunk. A Fidesz EP-delegációvezetője sajnálja Barsinét, de szerinte Áder és Deutsch jól beleillenek majd a csapatukba. A rendszerváltással kapcsolatban elmondta: naivak voltak, ezért menthette át a kommunista nómenklatúraelit a hatalmát.

– Mikor lesz ismét Fidesz-kormány?

– Jósolni nem tudok, de azt gondolom, hogy az országnak az érdeke az, hogy minél előbb egy választások általi, világos felhatalmazással rendelkező kormánya legyen. Úgy gondolom, az az érv, hogy egy választási kampány akadályozná az ország gazdaságának rendbetételét, nem áll meg, mivel európai parlamenti választás mindenképpen lesz. Sőt, éppen amellet szól mindez, hogy együtt tartsuk a két választást, így ugyanis tulajdonképpen kétszeri „átmeneti időszakot” lehet megspórolni. Egyébként én nem hiszem, hogy a választásokkal való riogató helyes lenne egy demokratikus rendszerben.

– Európai képviselőtársaival beszélgetett a magyar gazdaság és politika helyzetéről? Ők hogyan értékelik mindezt?

– Általában Magyarországon az a tévhit él az emberekben, hogy minden Magyarország körül forog és mindenki irántunk érdeklődik. Békeidőben külföldön nem gondolnak semmit. Most kivételes helyzet van, és Magyarország kivételes helyzetbe került. Magyarország egy olyan ország volt, amely kifejezetten jól teljesített a korábbi időszakokban. Egy olyan ország, amelyre nemcsak mi, magyarok lehettünk büszkéek, hanem a többiek is felnéztek ránk, példaként emlegettek bennünket. Most viszont ellenkező irányba fordult Magyarország. Ezért van érdeklődés irántunk. A főbb kérdés, amit föltesznek a kollégáim, az az, hogy hogyan lehetett néhány év leforgása alatt egy ilyen példaszzerű helyzetből idáig jutni: nemhogy Izlanddal együtt emleget bennünket mindenki, hanem lényegében még annál is rosszabb kategóriába csúsztuk. Kezdve az amerikai elnöktől tulajdonképpen az európai parlamenti képviselőig mindenki azt látja, hogy egy vergődő, rossz állapotban levő, lecsúszó ország vagyunk.

– *Hogyan értékelik a mostani helyzetet, a kormányválságot?*

– Jelen pillanatban mindenki várakozó álláspontra helyezkedik, hiszen nem mindegy, hogy milyen lesz az új kormány és milyen felhatalmazással rendelkezik. De azt már a korábbi időszakban is rengetegszer megkaptuk a kollégáinktól, hogy van az, hogy egy kormány látványosan megbukik, és akkor utána ahelyett, hogy új választás lenne, ők tovább mutyiznak zárt ajtók mögött, az emberek feje fölött. Hogy lehet az, hogy egy kormány, amely egyértelműen elveszítette az emberek bizalmát, elveszítette ennek következtében azt a bizalmi tőkét, amellyel egy nehéz gazdasági válságban a tevékenységét folytatni tudja, nem rendel el előrehozott választásokat. Azt gondolom, hogy Magyarország problémáját ez oldaná meg.

– *Ez mennyiben kezelné a problémát?*

– A választástól nem kell félni, a választás a demokrácia ünnepe. Azzal riogatni egy országot, amely egyébként többségében mondjuk a Fideszt támogatja, hogy majd a Fidesz fog hatalomra kerülni, ha erre a választásra sor kerül, nevetséges dolog európai mércével mérve, és antidemokratikus is. Az emberek kezébe kell adni a döntés lehetőségét.

– *Előrehozott választás nem biztos, EP-választás biztosan lesz most nyáron. Ön személy szerint hány hellyel lenne elégedett? A mostani kormányválság inkább több helyet hozhat a Fidesznek vagy negatívan befolyásolja esélyeit?*

– A Fidesz eddigi létének legnagyobb győzelmét a 2004-es európai parlamenti választásokkor aratta: majdnem az összes leadott szavazatnak és az összes megszerezhető mandátumnak a felét szereztük meg. Ha egy ilyen bravúrt megismételhetnénk, azt én egy kiváló eredménynek tartanám.

– *Tizenegy hellyel tehát már elégedett lenne?*

– Igen. De természetesen minden további támogatás segíti kiálalni az országot abból a helyzetből, amelyben jelenleg van, mert politikai üzenetet küld a hatalmon levőknek: nem lehet belső alkukkal lerendezni az ország sorsát. A szavazókhoz kell menni. És nem kell megijedni a népkarattól.

– *Az MDF listavezetője Bokros Lajos lesz, aki bekerülése esetén elvileg az önök frakciójába ülne. Szívesen látná őt?*

– Az MDF mostani papírforma szerint nem jut be az Európai Parlamentbe. De rossz ötletnek tartom az MDF részéről, hogy őt indították. Először is az MDF-nek volt egy kiváló képviselője, akivel – míg az otthoni pártjaink egymással veszekedtek – mi azon dolgoztunk,

hogy az európai törvényhozásban milyen szabályokat tudunk együtt elfogadni. Tehát az Európai Néppárt, az MDF és a Fidesz számára is jó együttműködési lehetőség volt. Éppen ezért én súlyos hibának tartom, hogy lecserélték. Amúgy pedig az MDF már egyszer ki játszotta a választókat az európai parlamenti választásokon, hiszen olyan jelöltet tett a lista élére, aki egyébként nem vállalta az európai parlamenti képviselőiséget. [2004-ben Dávid Ibolya volt a listavezető, ő azonban visszalépett később – a szerk.] Én egy ilyen pártban nem bíznék a jövőben. Az, hogy Bokros Lajos melyik frakcióhoz fog majd tartozni, ha netán megválasztják, az nyilván eldől, jelen pillanatban ez egy automatikus folyamat, nem az én örömöm vagy bánatom az, ami ezt meghatározza. Ha az MDF az Európai Néppárton belül kíván továbbra is politizálni, akkor Bokros Lajos az Európai Néppárt frakciójában fog ülni. Ezt mi nem bírálhatjuk felül. Mindenesetre kérdés, hogy egy szocialista pénzügyminiszter, aki eddig csak azt tudta megmutatni, hogy hogyan tudja lerombolni az oktatást, az egészségügyet, illetve többszörösen megsértette az Alkotmányt, az hogyan fogja megtalálni a helyét egy, a szociális piacgazdaságot valló közösségben.

– A másik érdekes jelölt a Jobbik listavezetője, Morvai Krisztina. Szakértők szerint Morvai Krisztina előretörésével esetleg a Fidesztől vehet el helyeket. Ön szerint ő be fog kerülni az EP-be, és a kampányban versenytársuk lehet?

– Bízunk ezt az emberekre. Tehát, ha az emberek öt százaléka támogatást ad bármelyik érintett párt jelöltjének, akkor a demokrácia szabályai szerint ő részese lesz. Én nem drukkolok semelyik másik pártnak, én egyedül a Fidesznek drukkolok. Minden más rajtunk kívüli politikai erőnek a bejutása a mi mandátumaink számát csökkenti. A mi listánk kiváló, azon még a 12. helyen is olyan emberek vannak, akikre számítunk. Minél kevésbé jut be Morvai Kriszta, Bokros Lajos, vagy minél kevesebb szocialista képviselő kap helyet az Európai Parlamentben, annál több fideszes lesz itt. És annál jobban tudjuk azt a munkát folytatni, amit elkezdtünk. Mi csapatban dolgozunk, és – jelenleg 18-an, a felvidéki és az erdélyi politikusokat is ideszámolva – mindenről tudunk, ami az európai parlamenti törvényhozásban történik.

– Ehhez a csapathoz, ha minden jól megy, Áder János és Deutsch Tamás is csatlakozni fog. Sokan úgy gondolják, hogy őket nem annyira a szakpolitikai rátermettségük vinné Brüsszelbe, hanem inkább menekülnek az otthoni belpolitikából. Ön hogyan látja ezt?

– Egyrészt úgy látom, hogy az Európai Parlamentben jobb politizálni, mint otthon, mert kevésbé viseli meg az ember idegeit. Ez

persze nem azt jelenti, hogy itt nincsenek küzdelmek. Én megértem azokat, akik ki akarják próbálni magukat az európai szintén is. Én azt gondolom, hogy mind a ketten, akiket említett, a demokrácia elmúlt húsz évének kiemelkedő politikusai. Úgy gondolom, hogy ők nagyon komoly általános szempontokat tudnak hozzátenni a mi itteni munkánkhoz. És talán abban is tudnának segíteni, hogy nagyobb nyilvánosságot kapjon otthon a munkánk.

– *Barsiné Pataky Etelka szakmai teljesítménye nem fog hiányozni?*

– Nincs olyan fideszes politikus itt, akivel mint delegációvezető az elmúlt öt évben együtt dolgoztam és a munkájával ne lennék elégedett. Én azt gondolom, hogy mind Barsiné Pataky Etelka, mind Becsey Zsolt, mind De Blasio Antonio egészen kiváló munkát végzett, és én mindenkit sajnálok, aki nem tudja vagy nincs módja folytatni.

– *Mint delegációvezetőnek volt beleszólása a lista összeállításába?*

– A Fideszen belül olyan rendszer működik, hogy az európai parlamenti választások kapcsán a delegáció vezetőjét megkérdezik. És én mindenkit jó szívvel ajánlottam a mostani képviselők közül. Nyilván a listán levő helyek száma korlátozott és ezért változtatni kellett a csapaton. A politikában azt gondolom, hogy öt év alatt sok változás megéri, és ennek a hatását láthatják az emberek a listákon.

– *Kicsit távolodjunk el az EP-től. Húsz éve volt a rendszerváltás, amelynek ön is meghatározó alakja volt. Hogyan értékeli ennyi év után? Sikeres volt? Ezt várta tőle? Hol is állunk most?*

– Szemben azokkal, akik relativizálni akarják ezt a pillanatot a magyar politikának, és úgy vélik, nem történt rendszerváltás, azok tévednek vagy rosszul értelmezik a tényeket – szándékosan vagy akaratlanul. Ráadásul azok malmára hajtják a vizet, akik politikai értelemben valójában vagy nem akarták ezt a rendszerváltást, vagy kényszerűségből túrték el. Ami nem jelenti azt, hogy a demokráciára való áttérés hibátlanul történt volna. Nem jelenti azt, hogy rengeteg dolgot – akár jómagam is, vagy az általam, az én döntéseim, véleményem által is befolyásolt Fidesz szempontjából – ne tennénk ma másképpen, ha vissza lehetne menni az időben.

– *Mit ért ez alatt?*

– A polgári erők naivitása sok bajhoz és problémához vezetett. Így maradt Magyarország egy olyan ország, ahol – tulajdonképpen a volt szocialista országok közül, ha nem is egyedülként, de majdnem – az előző kommunista nómenklatúraelit és annak különböző mutációi kis sérüléssel, de meg tudták őrizni a hatalmukat. Először gazdasági hatalmat szereztek, majd ezen keresztül visszaszerezték a politikai

hatalmat. A médiában olyan befolyásoló erőre tettek szert, amely ezt lehetővé tette. Ilyen értelemben a rendszerváltásnak az egyik fő hibája, hogy nem hozott létre valójában esélyegyenlőséget. És nemcsak a politikai erők között, de a társadalom számára sem mobilitási, sem felemelkedési lehetőséget nem hozott. Ennek egyik fő oka, hogy nem ügyelt eléggé az oktatásra. Azt gondolom, hogy az oktatáshoz való hozzáférés mindenki számára – tekintet nélkül társadalmi háttérre vagy a kisebbséghez való tartozásra – demokráciakérdés. És ebben a tekintetben a rendszerváltozás csődöt mondott. És ez az ország teljesítményén is egyre jobban meglátszik. Egyre több a szegény, a cigányság gondja pedig külön kiemelendő.

– *Ha a Fidesz kétharmadot szerezne – egy előrehozott választáson vagy 2010-ben akár – tudna változtatni ezen a helyzeten?*

– Elsősorban tartalmi értelemben tartom szükségesnek a rendszerváltás megújítását. Egy új felhatalmazással rendelkező kormány egyik fő feladatának annak kell lennie, hogy ezt a fajta társadalmi mobilitást, mozgást és lehetőséget megteremtse.

AZ ÖKÖR KÖVETKEZETESSÉGE – MIÉRT NEM VÉD MEG AZ UNIÓ?

*Stumpf András interjúja, Heti Válasz, 24–26. oldal,
2009. április 30.*

A Szabadság Kör lapunk megjelenésének napján mutatja be jelentését az elmúlt év hazai jogsértéseiről. Szájer József alapító szerint az európai parlamenti választás az első lehetőség 2006 óta, hogy az ország bizalmatlanságot szavazzon a kormánynak, amely szerinte tudatosan lép fel a szabadságjogok ellen.

– *Elégedetlen a Társaság a Szabadságjogokért liberális jogvédőinek munkájával?*

– Nem erről van szó. A Szabadság Kör mögött nincs apparátus, nem gyűjtjük hangyaszorgalommal az emberi jogokkal kapcsolatos információkat nap mint nap, mint mondjuk a TASZ – kiemelten fontos ügyekben szólalunk meg. A két szervezet: alma és körte.

– *Nem inkább alma és narancs? Például ha a melegekfelvonuláson megint megdobálják a résztvevőket, mellettük is hangos szóval állnak majd ki?*

– Megalakulásunk előtt történtek a legutóbbi atrocitások, de többen már akkor is nyilatkozatot adtunk ki az ügyben – hogy a rendőrség feladata az állampolgárok gyülekezési jogának biztosítása.

Az más kérdés, hogyha bárki magatartásával bűncselekményt valósít meg, azzal szemben a rendőrségnek egy engedélyezett felvonuláson is fel kell lépnie. Igyekszünk tehát az ökör következetességével szóvá tenni az emberi jogok sérelmét.

– *Magába nézett, és úgy látta, hogy európaibb ez így, mint a kordonbontás, amelynek ötletgazdája volt?*

– A kordonbontás legfeljebb azért nem európai, mert máshol Európában nem fordulhatott volna elő, hogy kordont húznak a Parlament köré a szabad véleménynyilvánítás akadályozásának céljából. Rengeteg jogsértést láttunk az elmúlt évben is, de a legdurvább a mögöttük meghúzódó gondolkodásmód. Hogy amikor szóvá tesszük ezeket, a válasz a „na és?”. Egyértelmű az üzenet: mindez azért történik, hogy a polgárokat eltántorítsák jogaik gyakorlásától – a Szabadság Kör is azért végzi tevékenységét, hogy erre ráirányítsa a figyelmet.

– *Szép, noha nehéz elképzelni, hogy ha a Fidesz kormányoz, akkor is felemelik a hangjukat – főleg, ha Szájer József éppen kormánytag.*

– Nyilvánvalóan összeférhetetlen lenne az állami szervezetekkel való összefonódás.

– *Tehát nem zárja ki, hogy kormánytag lesz győzelem esetén. Friss pletyka, hogy néhány fideszes – köztük ön – jövő májusban hazajön Brüsszelből.*

– Régi megállapodás eredménye, hogy az európai ügyekkel foglalkozom. A Fidesz nem akarja elkövetni azt a hibát, amelyet a szocialisták folyton elkövetnek, hogy az európai szintérre mellékszerelőket küld: bukott pártelnököt az Európai Bizottságba, kiszolgált külügyminisztert az Európai Parlamentbe. Mindez azt tükrözi, hogy számukra nem annyira fontosak az uniós politika döntései.

– *Áder János talán nem kiszolgált frakcióvezető? Deutsch Tamásnak nem parkolópálya Brüsszel?*

– Örülök, hogy ilyen fajsúlyos politikusok érkeznek. Húsz éven át komoly posztokon bizonyítottak, ismertségük pedig hozzájárulhat ahhoz, hogy a mi munkánkról is több információ jusson Magyarországra.

– *Az információhiánnyal magyarázza tehát, hogy rekordmélységű a szavazási kedvetlenség az EP-választás ügyében?*

– Részben. Az objektív médiatudósítás a mi munkánkról ritka, mint a fehér holló – más kérdés, hogy Magyarországon a belpolitikában sem gyakoribb, ahogy arra a Szabadság Kör beszámolója is rámutat.

- *Tehát a média a hibás, mert nem segít elmagyarázni a sok jót? Szinte gyurcsányi.*

- Dehogyan. Korántsem csak ez az ok. Arról van szó, hogy a magyar embereket a napi gondok foglalkoztatják. A gázszámla kifizetése a téma, nem az, mi lesz itt 15 év múlva. Márpedig a mi európai döntéseink ilyen időtávúak. Ha elfogadunk egy jelentős jogszabályt, három-négy év, mire hatályba lép. A klímaváltozás, a bevándorlás ügyei, a demográfiai problémák – ma ezeknek a ketyegő bombáknak az említése luxusnak tetszik a magyar választók szemében. Ezért itthon más országoknál is hangsúlyosabban szól a június 7-i választás arról, hogy bíznak-e a választók a magyar kormányban.

- *2004-ben is ezt mondták.*

- Meg is bukott utána a kormány.

- *Aztán meg a Fidesz az országgyűlési választásokon.*

- Most még az EP-választás előtt vagyunk, de máris megbukott a Gyurcsány-kormány – a kettő között nyilvánvaló az összefüggés. Sok mindenre van befolyásuk a mi szocialistáinknak és szabad demokratáinknak – például arra, hogy akármennyire nevetségessé teszik is magukat, bukásuk után elkerüljék az előre hozott országgyűlési választásokat. Az európai voksolást viszont nem tudják elhalasztani. Általa pedig 2006 óta először lesz lehetősége a választóknak, hogy bizalmatlanságot szavazzanak annak a Bajnai-kormánynak, melynek a parlament nemrég bizalmat szavazott.

- *2006 óta? A tavalyi népszavazásról is azt mondták, hogy ítélet a kormányról.*

- Most egyértelműbb a helyzet. Nem lehet majd azon vitatkozni, mi volt a motivációja a szavazóknak, mint ahogy a 300 forinttal kapcsolatban lehetett. Most országos pártlistákra adhatja le voksát a polgár. Ezért tehát megáll, hogy ilyen egyértelmű lehetőség 2006 óta nem adódott. És minél nagyobb a vereség, annál biztosabb a gyors következmény. Minden perc késlekedés árt az országnak. Ha már a népszavazás után levonják a következtetést, és megalakul az új Orbán-kormány, az év második felére, mire ideért a válság, nem egy legyengített országot támadott volna meg. Rég túl lennénk például az adócsökkentésen. Nem buktuk volna el azt a sok ezer milliárd forintot, aminek elvesztése most hivatkozási alapjuk arra, miért nem lehet adót csökkenteni. Csak hogy tavaly is azt mondták, hogy az adócsökkentés lehetetlen. Bár meglepve tapasztaljuk, hogy a vudu gazdaságpolitika elemei megjelennek az új kormány retorikájában.

Az ehhez szükséges fedezetet tehát tavaly elbuktuk. Azaz ma már a Fidesz sem tudna adót csökkenteni. Gúzsba kötve is meg kell próbálni. A kreativitást kizárólag az adatok meghamisításában felmutatni képes politikától persze nem csoda, hogy képtelen megoldást találni rá.

- *Ha Bajnaiék távozásában még lehetne bízni, a jobboldali szavazókat aligha lehetne visszatartani az urnáktól – de a kutatások szerint ők is fásultak. Nem lehet, hogy csalódtak az EU-ban, amely eltúrte az őszödi beszédet, 2006. október 23-át – holott Jörg Haider miatt kiközösítették Ausztriát?*

- Október 23-ával kapcsolatban az unió a saját eljárásrendjében példátlanul számító dolgot tett: kérdéseket intézett a magyar kormányhoz, felszólította a gumilövedékek használatának mellőzésére, az illetékes európai biztos itt járt és meghallgatta az áldozatokat, az őket képviselő civilszervezeteket. Erősebb fellépést nem érdemes elvárni. Az EU végső soron a tagországok közti szolidaritás kifejezésének terepe. A legritkábban fordul elő, hogy a Tanács elítélne egy országot a tagjai közül: a Haider-ügy mutatta meg, milyen rosszul sülnhet el egy ilyen akció. Az Európai Parlamenttől sem várhatjuk, hogy ilyen ügyekbe hangsúlyosan beleszóljon, hiszen a parlament nem az unió legfontosabb döntéshozó szerve. A Lisszaboni Szerződés elfogadása előtt még rengeteg fontos területre nem terjed ki a hatásköre. Ezekre sem.

- *Ha egy gigantikus gittegylettel állunk szemben, megint csak kérdés, miért kellene szavazni.*

- Mert az életünkről szól a történet. Arról, hogy lesz-e itt agrártermelés a jövőben is, vagy Brazíliából leszünk kénytelenek importálni. Hogy elárasztja-e Európát a kínai bővli.

- *Ebből a szempontból szinte mindegy, hogy a Fideszre szavaz-e a polgár vagy az MSZP-re.*

- Korántsem. Elég azt említeni, amikor a szocialista Tabajdi Csaba a kormány utasítására a magyar érdekeknek amúgy megfelelő agrártámogatási rendszer felszámolásáért küzdött az Európai Parlamentben, vagy azt, hogy az Egyesült Államok is jobban képviselte a magyar érdeket energiaügyben, mint a szocialisták. Evidens volt, hogy az oroszoktól ma is függő Magyarország érdekeivel ellentétes egy olyan gázvezeték építésének támogatása, amely ugyanonnan hozza a gázt, mégis ezt tették. De a választáson azt is meghatározzuk, milyen értékrend irányába induljon Európa. Nem véletlen, hogy öt évet kellett várni, míg a kommunizmus áldozatairól való megemlékezést elfogadták, vagy hogy a kereszténységet kiszégyellték az unió alapdo-

kumentumának tervezetéből. Ha azt akarjuk, hogy ez megváltozzon, olyan képviselőket kell küldeni az Európai Parlamentbe, akik a mi értékrendünket vallják.

- *Ha jól értjük, nem az EU-ra, hanem az európai szocialistákra kell haragudni azért is, hogy Joaquín Almunia pénzügyi biztos segédkezett Gyurcsány Ferencnek a gazdasági adatok eltitkolásában 2006-ban.*

- Az ügyről annyit: felvetettük az EP-ben, de a Bizottságban is, hogy az unió nem követ egységes mércét, ez pedig alááshatja a belé vetett bizalmat, hiszen a maga által megfogalmazott elvárást a gazdasági adatok nyilvánosságáról nem kérte számon Gyurcsány Ferenc kormányán 2006-ban. Lett következménye: a „szankció Gyurcsány”, azaz a statisztikai adatszolgáltatás szabályainak szigorítása.

- *Orbán Viktor, Kövér László is beszélt az elszámoltatás szükségességéről. Tán Almunia is rákerült a listára?*

- A politikai felelőssége megáll. Nem mondom, hogy ő okozta a válságot, de segédkezet nyújtott ahhoz, hogy eltitkolják a valóságos gazdasági adatokat a magyar polgárok előtt – épp egy választás küszöbén. Azzal, hogy ezt hagyta, az unió Bizottsága is részfelelősséget visel Magyarország gazdasági helyzetéért.

- *Tehát nem csodálkozhat, hogy a jobboldalon erős kétkedés él az EU-val szemben.*

- Az EU-ba nemcsak nagyszerű történelmünket és hagyományainkat vittük be, hanem a volt kommunistáinkat is. Igen magas tisztségekbe – például az európai biztosi pozícióba, de a parlamentbe és az apparátusba is bejutottak. A lényeg viszont, hogy itthon erős kormányunk legyen, amely képviseli a magyar érdekeket az unióban is. Most nem ez történik. Továbbra sem látom, hogy a kormány a tárgyalási folyamatban feltételként szabná Szerbiával szemben a magyar kisebbség ügyének rendezését. A székelyföldi autonómiáért sem tettek semmit, amikor lehetett volna – még Románia felvétele előtt. Mi tehát ellenszélben küzdöttünk az elmúlt öt évben, és sok siker, de kudarc is van mögöttünk. A kisebbségi jogok tekintetében ahhoz képest, ahol négy éve voltunk, óriásit léptünk előre. A Lisszaboni Szerződésbe bekerült a rájuk való hivatkozás, Gál Kingának köszönhetően létrejött az Emberi Jogok Ügynöksége Bécsben. Hivatalosan korábban nem is volt fóruma ezeknek az ügyeknek. De tizenkét fideszes képviselő nem mindig tudott meggyőzni 750 másikat.

– Mégis: hogyan lehetne komolyan venni egy olyan szervezetet, amely elnézi, hogy egyik tagállama nem hagyja leszállni a másik tagállam közársasági elnökének repülőgépét?

– A dolog vérlázító. De nem az EU-hoz kell kiabálnunk, hogy a közös európai eszme nevében hagyják már leszállni Romániában Sólyom Lászlót. A magyar kormánynak kell erőt mutatnia. Az, hogy a magyar külügyminiszter magához hivatja a román nagykövetet, és ahelyett, hogy tiltakozna, elnézést kér az incidensért, azt üzeni: csak az nem törli belénk a lábát, aki nem akarja. Érdekeinket és méltóságunkat helyettünk nem védheti meg az Európai Unió.

EURÓPA NEM ÉRTI A KISEBBSÉGEKET

Lovas István interjúja, Magyar Nemzet, 5. oldal,
2009. szeptember 23.

Az Európai Uniónak jogi eszköze alig, politikai szándéka pedig még kevesebb van arra, hogy a kisebbségi jogokat védelmezze – mondta lapunknak adott interjújában Szájer József, az Európai Parlament magyar néppárti delegációjának vezetője. Mint fogalmazott, az Európai Bizottság elnökévé a múlt héten Strasbourgban újraválasztott José Manuel Barroso azt mondta, a Bizottság védelmezi a kisebbségek jogait, ám Barroso maga eddig nemigen állt ki a magyarországi és határon túli jogsértések ügyében. Brüsszeli tudósítónk a magyar érdekeket jelentősen érintő, Barrosót megválasztó parlamenti szavazásról is kérdezte Szájer Józsefet.

– José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke a közelmúltban azt mondta, „az EU létének értelme, hogy az európaiak jogait védelmezze, és segítse a társadalmi haladást”. A magyar mindennapok tanúságát figyelembe véve az ilyen szövegek nem emlékeztetik önt azon egykori szovjet vezetőikre, akik szerint a kommunista tábor „békeharcot” folytat? Vagy hagyjuk figyelmen kívül a tényeket, például hogy az unió a Szlovákiában őshonos magyarok jogait lepöcköli?

– Az Európai Unió nem a Szovjetunió. De minden szervezetnek rombolja a hitelességét, ha cselekedetei és szavai nincsenek összhangban. A múlt héten egy konferencián Barroso programjáról beszélve nem is úgy általában említette az emberi jogokat, hanem azt mondta, az EB védelmezi a kisebbségeknek a jogait. Ugyanakkor az EU-nak jogi eszköze alig, politikai szándéka pedig még kevesebb van arra, hogy a kisebbségi jogokat védelmezze. Ma az uniós tagországok többsége Romániától Spanyolországig nem érdekelt abban, hogy olyan ügyek, mint a nemzeti kisebbségek jogai, közös európai ügyekké

váljanak. Nekünk viszont sokakkal szemben érdekünk. Egyébként az elmúlt napokban többször is beszéltem Barrosoval és a biztosokkal a kisebbségi kérdésekről.

- *Ugye, Barroso nem szórt hamut a fejére, amiért úgy viselkedett, mint azt a magyar nyilvánosság is megtapasztalhatta?*

- Arra kértem, hogy a jelenleginél pozitívabb kisebbségpolitikát folytasson. Barroso személyében olyan bizottsági elnökkel állunk szemben, aki eddig nemigen állt ki a magyarországi és határon túli jogsértések ügyében, de úgy gondolom, hogy erőnkkel – amellyel a magyar választók felruháztak bennünket – nyomást tudunk gyakorolni rá.

- *Ha minden körülmény összejátszik, beleértve egy esetleges ismételt ír nem szavazatot a Lisszaboni Szerződésre, megtörténhet, hogy nem a Bajnai-kormány, hanem – ha megválasztják önöket – önök jelölhetnek biztost mondjuk Kovács László vagy Veres János úr helyett?*

- Barrosónak arra is kell gondolnia, hogy ha egy számunkra – vagy mondjuk úgy, a következő kormány számára – elfogadhatatlan biztost nevez ki, akinek személye egy öt éven át tartó konfliktus forrása, az nagyon kontraproduktív. Hiszen az elmúlt években állandóan azt hallottuk, hogy az Európai Bizottság a kormányokkal dolgozik együtt, azaz „nyerjétek meg otthon a választásokat”, mondogatták, és akkor sima együttműködést eredményez az általatok kinevezett biztos.

- *A Bajnai-kormány joga a biztos jelölése.*

- Ez igaz, de ez interaktív folyamat, amely nem ér véget azzal, hogy X. Y. legyen a biztos, hanem erről tárgyalni kell.

- *Ne ködösiítsünk. Megtörténhet, hogy önöknek adott esetben Veres Jánossal vagy Kovács Lászlóval kell dolgozniuk?*

- Igen. Ez megtörténhet.

- *És egy ilyen esetben, tekintettel az unió és hazánk közötti súlykülönbségre, önök húzzák majd a rövidebbet, nem?*

- Mi vagyunk a legkevésbé érdekesek, de Magyarországnak nem érdeke a folyamatos konfrontáció. Főleg most, amikor ennyire korlátozott az ország cselekvőképessége.

- *Az európai szocialisták feje, Poul Nyrup Rasmussen szeptember 9-én Barrosónak írt levelében azt hánnya a szemére, hogy talpraállítási terve csődöt mondott, mert a válság kirobbanása óta nyolcmillióval, 22 millióra ugrott a munkanélküliek száma az EU-ban. Ez a szemrehányás helyénvaló?*

- Rasmussen úrnak nem szabadna elfelejtenie, hogy hány elvtársának a segítségével jött össze ez a plusz nyolcmillió munkanélküli. Mint a spanyol Zapatero, a szlovák Fico úr, netán a magyar

Gyurcsány-Bajnai urak segítségével, akik ugyancsak beleadtak anyait-apait e nyolcmillió többlet eléréséhez. Míg a jobboldali Franciaországban, Németországban és sorolhatnám a többi jobboldali vezetésű országot, a válságot jobban kezelték. Nem is szólva arról, hogy az EU-nak igen kis befolyása van a foglalkoztatásra.

– A nagy tekintélyt kivívott brüsszeli Bruegel kutatóintézet az Európai Bizottsága a napokban nyilvánosságra hozott ajánlóssorozatában azt írta, megtörténhet, „a mostani válságra úgy emlékezünk majd, mint amikor Európa gazdaságilag és politikailag is visszavonhatatlanul elvesztette a talajt a lába alól”. Érzése szerint tényleg ilyen súlyos a veszély?

– A gazdasági válsággal kapcsolatban nem vagyok ennyire pesszimista. Abból az unió ki fog lábalni. Az európai országok elindították válságkezelő programjaikat. Beruháztak, új munkahelyeket hoztak létre. Sárközy elnök azért indított lakásépítési programot, mert azt mondta, hogy ha hagynák lelassulni az építőipart, az ott kieső dolgozók nem vásárolnának, nem fizetnének adót, majd munkanélküli-segélyre szorulnának, ami többbe kerülne a költségvetésnek, mint az építőipar ösztönzése. Magyarország ezzel pont ellenkező irányban indult el. Megszorításokkal, piacszűkítéssel, a kis- és középvállalkozók lehetőségeinek csökkentésével. Alapvetően én inkább érték-válságot látok, amiből jóval nehezebb kikászálódni, mint a gazdasági válságból. Abból a mohóságból, abból a korlátok nélküli, szabályozatlan helyzetből, amelyben a lobbik kiharcolták maguknak a szabályozatlanságot. Hogy ne kelljen adózniuk, ugyanakkor a legnagyobb profitot beszédjék, miközben a legnagyobb szabályozatlanság uralkodik a pénzügyi szektorban úgy, hogy a szegény kis- és középvállalkozásokat a likvidálásig agyonszabályozzák. Ennek az értékválságnak van egy másik vetülete. Ez pedig összekapcsolódik a mi kisebbségi válságunkkal. A térségünkben élő kisebbségi kérdést Európa máig nem értette meg, ugyanis ha megértette volna, akkor elkezdett volna keresni olyan megoldást, amelyik globálisan is foglalkozik a nemzeti kisebbségek kérdésével. E térségből már két világháború indult ki éppen a kisebbségi konfliktusok megoldatlansága miatt. Így tehát már csak a maga érdekében, önvédelemből alakít ki olyan mechanizmusokat, amelyek ezeket az ügyeket nem hagyja pusztán a nemzetállami megoldásokra. A tét tehát az, hogy meg kell előzni azt a veszélyt, amelyet a szlovák-magyar konfliktushoz hasonló összefüggések jelentenek az unió pusztá létére.

– Szeptember 8-án az Európai Bizottság környezetvédelmi biztosa arra sürgette az uniót, hogy egy-egy nemzet jólétének és életminőségének a való-

ságot az eddigieknél jobban tükröző mérésére az EB környezetvédelmi és szociális indikátorokkal egészítse ki a hazai össztermék, a GDP mutatóját, merthogy a „boldogság” igen fontos tényező egy ország fejlettségének mérésében. Ahhoz képest elég hosszú utat tettünk meg, hogy a magyarországi balliberális lapok nemegyszer lefitymálták a Himalájában fekvő Bhutánt, ahol az egy főre jutó boldogságot tartják a legfontosabb mértékegységnek. Bhutánban egyébként hivatalos helyre kötelező népviseletben belépni. Tiszta náci, nem, delegációvezető úr?

- Ez egy új keletű gazdasági teória, amely számszerűsíthető gazdasági adatok mellett más, humánusabb szempontokat is mérlegel. Nagyon szimpatizálok ezekkel az elméletekkel. Nagyon bízom benne, hogy az EU ki fogja egészíteni a saját mérési rendszerét. Például olyan szempontokkal is, amelyek a hosszú távú dimenziókra is gondolnak. Mert a boldogság része az, hogy a gyerekek helyben tudnak-e iskolába járnak, van-e ott orvos, postahivatal és a többi.

- Ha Demszky kivágja a még megmaradt fákat Budapestről, akkor az eladott rönkökkel növeli a GDP-t, de a város még inkább olyan arculatot kap, mint amilyet számára az SZDSZ-es vezér húsz éve megformált.

- Pontosan. És a jövő generációk érdekében kell bevezetni olyan mértékeket, mint amelyeket eddig szándékosan kihagytak eddig a mérésekből.

- Szeptember 9-én a Világbank 183 országot rangsorolt aszerint, hogy hol a legkönnyebb vállalkozni. Az első helyezett már harmadik éve a jobboldali tekintélyelvű Szingapúr, a második a kommunista Kínában lévő Hongkong. Őket a rend és a központilag irányító és tervező állam eszménye is összeköti. Hol van már a tavalyi hó, amikor a nyugati világ vezető közgazdászai azt állították, hogy a vállalkozás szabadságához létfeltétel a demokrácia megléte. Mi egyébként a 47. helyen állunk.

- Én demokrata vagyok, és azt gondolom, hogy az emberi boldogsághoz szükség van demokráciára. Nem cserélném le a szabadságot egy precízen működő falanszterre. Így a jólét és a szabadság között igazán van összefüggés, de talán nem olyan, mint amit doktrinálisan korábban mondtak. Magyarországnak éppen az a problémája, hogy a demokrácia sérült. Azért előznek meg bennünket az említett országok is, mert miután kivívtuk a szabadságot, nem vigyáztunk rá, és az ellenőrizetlen hatalom csődbe taszította az országot.

- Ön szerint ha az embereknek egyfajta fausti választásként lehetőséget adnánk arra, hogy elcseréljék a mai, tökéletlen demokráciát egy jóléti tekintélyelvű államért, mit felelnének?

– Ez nem valós választási lehetőség, mert Magyarországon sérült a demokrácia...

– *Magyarországot az ország szövetséges kormányai és a nyugati sajtó demokratikusnak tekinti...*

– Tudjuk, hogy nem így van...

– *Talán tegyenek erőfeszítéseket, hogy ezt megmagyarázzák nekik...*

– Egy olyan országról van szó, ahol mind a demokrácia, mind a gazdaság romokban van. Ezt mi tudjuk, hogy így van. Papíron persze sok a ködösítés és a propaganda.

– *Nem érzi, hogy egy kicsit elefántcsonttoronyba zárta magát? Hozzon el egy szingapúrit Budapestre, és kérdezze meg, hogy cserélne-e rendszert és gazdaságot. És dobjon le ejtőernyővel a Nagykörúton találomra felkapott tíz magyart a szigorú vezetésű, de mosollyal teli Szingapúrban, hogy utána feltegye ugyanezt a kérdést.*

– Én politikus vagyok. Engem magyar választók küldtek Brüsszelbe, és azt szeretném, Magyarországon ne sértsék meg állandóan az alapvető jogokat, és egy olyan országot, ahol demokratikus folyamatban születnek a válságból kivezető gazdasági döntések, amelyek elhosszák a felvirágzást. Az állam ma nem ott erős, ahol kellene, hiszen sem a versenyt nem képes szabályozni, sem a rendet nem tudja garantálni.

– *A Világgazdasági Fórum szeptember 8-án megjelent versenyképességi világranglistáján Magyarország az 58., Azerbajdzsán az 51. Ha a Fidesz alakíthat kormányt, mit tesznek, hogy e téren legalább behozzuk a rothadásig korrump, önkénnyel és terrorral irányított bakui rezsimet?*

– Egy jövőendő Fidesz-kormány az ország gazdaságát rendbe kell hoznia, valamint értékrendje szerint újjáépítenie, és megszabadítania a korrupciótól. Egy világos, egyértelmű gazdaságpolitika – ami szöges ellentéte a mostaninak – az országot fel tudja emelni. Minimális programként Azerbajdzsánt le fogjuk hagyni. De ennél messzebb kell tekintenünk.

– *Ön, ugye, meggyőződéses antikommunista?*

– Igen.

– *Ha lesz Fidesz-kormány, eltakarítják a Szabadság térről azt a visszataszító szovjet emlékművet, amely minden jóérzésű embert a kommunista zsarnokság négy és fél évtizedére emlékeztet?*

– Nyerjük meg először a választásokat. De azt gondolom, hogy a múlttal való, korábbinál keményebb szembenézés a következő Fidesz-kormány hitelességének is a mércéje lesz.

A PINDROCH-ÜGYRŐL

Felszólalás az Európai Parlamentben „A tájékozódás szabadsága Olaszországban és az Európai Unió más tagállamaiban” című szavazás során, 2009. október 21.

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Tisztelt Elnök Úr! Emlékeztetni kívánom a tisztelt Házat arra, hogy az Európai Parlamentnek nem kellene olyan állásfoglalásokat elfogadnia, amelyek kettős mércével mérnek. Erre saját országomból, Magyarországról hozok példát, ahol a pénzügyminiszter büntetőeljárást indított egy újságíró ellen, mert nem tetszett neki, amit róla írt.

Ezért úgy vélem, hogy kettős mérce alkalmazására kerül sor, ha szövegeikben megemlítik az olasz és európai újságok ellen pert indító olasz miniszterelnököt, de magát az esetet nem említik – aminél véleményem szerint a magyarországi eset súlyosabb. Tehát felhívom a balszárnyon álló kollégáinkat, hogy ne szavazzanak e módosítás ellen, mert az csak azt mutatná és tenné világossá, hogy a tevékenységük nem egyéb színjátéknál, egy olyan ország miniszterelnökét zaklató színjátéknál, ahol nem létezik baloldal. [Taps.]

Ugyan a kormányt nem az önök párttagjai alkotják, de szocialista kormány esetén se fogadják el ezt a mércét. A módosítás tehát a megfelelő mederben folyik. [Taps.]

„Mivel az Európai Parlament nem fogadhat el kettős mércét; mivel annak érdekében, hogy politikai nyomást gyakoroljanak a magas rangú tisztségviselőkkel és a hatalmon lévő párt politikusaival összefüggésbe hozható korrupciós eseteket leleplező újságírókra, a magyarországi kormányzat nemrég lépéseket tett annak érdekében, hogy büntetőeljárást indítsanak a média e képviselői ellen” – nevezetesen Pindroch Tamás, a Magyar Hírlap újságírója ellen –, „mivel különös tekintettel arra, hogy egy olyan újságíró ellen indult büntetőeljárás, aki egy volt magas rangú kormánytag és az egyik európai biztosjelölt botrányai után nyomozott; mivel erre olyan légkörben került sor, ahol a sajtóra politikai nyomás nehezedik Magyarországon.”

Kérem, hogy szavahihetőségük megőrzése érdekében támogassák ezt a módosítást! Ily módon világossá válhatna, hogy nem egy bizonyos személyt zaklatnak, akit nem szeretnek és aki nem osztja az önök politikai nézeteit, hanem valóban támogatják az európai sajtószabadságot.

(Eredetileg angol nyelven elhangzó felszólalás, fordította az Európai Parlament hivatalos tolmácsszolgálat)

HELYRE KELL ÁLLÍTANI A MEGROGGYANT TEKINTÉLYT

Lovas István interjúja Magyar Nemzet, 10. oldal, 2010. március 5.

Azok, akik munkájukat jól és tisztességesen végzik, azt folytathatják. Az elnökségre való felkészülés ezer sebből vérzik. Nemcsak személyzeti szinten, ahol olyan döntéseket hoztak meg egyoldalúan, amelyeket konszenzussal kellett volna meghozni, de a költségek fedezetével sincs rendben semmi. Nagy lehetőséget látok az uniós elnökségben arra, hogy egy hírnevét lerombolt ország újból letegye a névjegyét, amelyre az van írva: vége annak a korszaknak, amikor Magyarország az elsőik közül az utolsók közé keveredett – nyilatkozta a Magyar Nemzetnek Szájer József. Az EP magyar néppárti delegációjának vezetőjét emellett az Európai Parlamentnek a Lisszaboni Szerződés nyomán megerősödött szerepéről és a magyar külpolitika lehetséges új irányairól kérdezték.

– A Lisszaboni Szerződéssel „hangját megtaláló” Európai Parlament leszavazta az uniós országok és Washington között kötött átmeneti, kilenc hónapra szóló megállapodást, amelynek révén az Egyesült Államok a terrorizmus elleni harc nevében hozzáférhetett volna európai polgárok banki adataihoz. Önök hogyan szavaztak akkor, amikor néppárti frakciójukban a németek és az osztrákok is az úgynevezett SWIFT-megállapodás ellen voksoltak?

– A Néppárt először egységesen azt javasolta, hogy vegyük le a kérdést a napirendről, és folytassák a tárgyalásokat egy végleges egyezmény megszavazására. Csupán 15 szavazaton múltott, hogy leszavazták, és ez elsősorban a néppárti hiányzásoknak tudható be. A fideszes néppárti képviselők vegyesen szavaztak. Ez attól függött, hogy egyes képviselők inkább a terrorizmus elleni küzdelem vagy a biztonságpolitika terén működnek, vagy jogi szempontok vezérelték őket. Én azért nem bántam, hogy nem egyformán szavaztunk a kérdésben, mert mindkét szempont legitim. Ráadásul ennek a szavazásnak a tétje az volt, hogy elküldünk-e egy figyelmeztetést az Egyesült Államoknak: partnerségre kell építeni az ilyen ügyekben, azaz nem lehet csak egyoldalúan szó adathozzáférésről. Egyébként amellett szavaztam, hogy a megállapodás az átmeneti időre is lépjen életbe, mert Európa nem rendelkezik azokkal a lehetőségekkel, hogy a terrorizmus elleni küzdelemben minden információt össze tudjanak kapcsolni. Nem beszélve arról, hogy miután a terrrorszervezetek globálisan működnek, a két kontinensen a terrorelhárításnak össze kell kapcsolnia erőforrásait.

- *Nem tűnik úgy önnek, hogy az EU egyre inkább hajlandó függetlennedni Amerikától más téren is? A párizsi hangokat hallva nem képzelhető el, hogy Brüsszel elismeri a palesztin államot az 1967-es, ENSZ által is jóváhagyott határok szerint?*

- Erre a kérdésre azért nem tudok válaszolni, mert a tartalmával nem foglalkoztam részletesen. De azt elmondhatom, hogy a Lisszaboni Szerződés és annak a külpolitikára vonatkozó kitételei egy új eszközt nyújtanak arra az esetre, hogyha Európa tényleg döntésre akar jutni ebben a kérdésben, és nem háríthat azzal, hogy ez az egyes tagországok szuverenitásának része. Éppen a Lisszaboni Szerződés révén az EU az ilyen lépéseket már könnyebben megteheti. Mivel vita ezzel kapcsolatban még nem kezdődött el az Európai Parlamentben, állást foglalni nem tudok.

- *Nagyon sok érvet hallottunk a Lisszaboni Szerződés mellett és ellene. Azt viszont kevésbé, hogy tulajdonképpen az egész egy kicsit olyan, mint maga az EU-tagság. Az egyes tagállamok boldogulásának szempontjából vajon az uniós tagságnál vagy a Lisszaboni Szerződés meg- vagy nem léténél nem jóval fontosabb az adott tagország kormányának minősége?*

- Nagyon sok országnak egyszerűbb és bizonyos értelemben kényelmesebb az EU álláspontjának, egy közös álláspontjának részévé válni. Nézzük Koszovó kérdését magyar szemszögből! A szerb szomszédság miatt Magyarország a legkevésbé érdekelt abban, hogy konfliktust váltson ki a déli határain egy másik országgal. Ugyanakkor több okból mégiscsak érdekünk, hogy Koszovót elismerjük. Ha az Európai Uniónak közös álláspontja lett volna az ügyben, a magyar diplomáciának is könnyebb feladata lett volna. Ez volt a bevezető a kérdés megválaszolására. A lényeg, hogy az unió keretet ad, és azt az egyes kormányok töltik meg tartalommal. Ez történhet úgy is – amire esetünkben nem egy példát lehet felsorolni –, hogy a magyar érdekekkel ellentétben is felzárkózunk álláspontok mellé ahelyett, hogy küzdenénk. Mit csinál Lengyelország? Hangosan kiabál, ha Litvániában vagy Belorusziában megsértik az ott élő lengyelek jogait. Magyarország sem Romániával, sem Szerbiával szemben a csatlakozási tárgyalások során nem érvényesíti ezeket a szempontokat. Holott adott esetben, mint például a tagfelvétel kérdésében, megtehetné, hogy nem csatlakozik a konszenzusos döntéshez. A Lisszaboni Szerződés azon nem változtatott, hogy az unió alapkérdéseit minden egyes ország egyetértésével lehet csak eldönteni.

- *Beszélgetésünk idején a budapesti rendőrség lezárta a főváros fő közlekedési ütőereit. Mikor szűnik meg végre ez a brezsnyevi idők Moszkváját idéző*

szokás és térünk át arra, amit Brüsszelben, Párizsban, Londonban és New Yorkban alkalmaznak ilyenkor, vagyis szinte percek alatt elhalad a rendőrök által vezetett konvoj a forgalom igen csekély akadályoztatásával? Míg nálunk Madonna ferihegyi érkezésekor is órákra lezárták a gyorsforgalmi utat.

– Részben rendőrszakmai kérdést tett fel. Az is idetartozik, hogy Kóka Jánostól kezdve minden gazdasági miniszter megígérte, de még mindig nincs a reptér és a város között vonat-összeköttetés. Ez példátlan Európában. De ezek valóban túlzóan korlátozó intézkedések, mert az emberek mozgási szabadságát biztosítani kell.

Örülök, hogy említette a repülőtér-főváros közötti közlekedést. Nem gondolja, hogyha egy délkelet-ázsiai miniszterelnököt kineveznének magyar miniszterelnöknek – térjünk a mesék világába –, hány nap alatt döntene úgy, hogy a gyorsforgalmi út fölé oszlopokra emelne néhány szint valódi gyorsforgalmi utat?

Nyilván a pénze is meglenne hozzá. Nem pedig egy lerongyolódott, szocialisták és szabad demokraták garázdálkodása nyomán széthordott ország vezetőjeként. De hadd tegyem hozzá, hogy a reptéri kapcsolat politikai jelentőségű is, merthogy Magyarország lesz az elnöke az Európai Uniónak 2011. január 1-jétől. Ez komoly logisztikai feladatokkal jár: a delegációk ingázása, tanácsülések tartása...

– *Delegációvezető úr, ne beszéljünk mellé! Amikor a szingapúri Changi repülőtér és a város között megépítették az odaérkezőket elkápráztató, pálmákkal övezett széles autópályát, Szingapúr Magyarországnál sokkal szegényebb volt. Ugyanez vonatkozik egy tucat délkelet-ázsiai országra is. Nálunk pedig az 1990-es fordulat után építettek a főváros köré egy szűk körgyűrűt, ami a forgalom temetője. Nem látnokokra lenne szükségünk? Vagy legalábbis gondolkodó emberekre?*

– Azt látjuk, hogy mi történik az ilyen infrastrukturális beruházásokkal és cégekkel: BKV, MÁV stb. Az útépítés tekintetében is hasonló a helyzet. Ha nem lopnák szét azokat a pénzeket, amelyek erre megvoltak, már megépülhetett volna egy gyorsvasút is. Meg a gyorsforgalmi út is.

– *Ha az unió annyi egységesítő rendeletet tud hozni, irányelveket kiadni, nem léphetnének fel azért, hogy minden tagországban a fogyasztókat olyan hathatósan védelmezzék, mint ahogyan azt teszik az európai központú multik a saját országukban, ráadásul az EU tagországainak legnagyobb részében? Gondolok itt bankokra, szupermarketekre...*

– Érzékeny pontomat érinti. A válasz ugyanaz, mint az imént. Ez azon múlik, hogy milyen kormányunk van. Itt, az Európai Parlamentben rendre elfogadunk fogyasztóvédelemmel kapcsolatos

szabályokat. Az uniónak vannak a fogyasztóvédelemre vonatkozó szabályai és illetékessége. A probléma azonban nem ez. Mert az Európai Unió nyilván meghatároz egy általános szintet, amely alá nem süllyedhet senki. De ha itt élünk Belgiumban, akkor itt azt tudjuk, hogy éppen a multinacionális cégek visszaéléseivel vagy akár az egységes piaccal szemben a fogyasztóvédelem eszközeit használják a leghatékonyabban. Ha egy kormány a jól felfogott saját érdekében hajlandó lépni akár jogilag elfogadott, akár informális módon a saját fogyasztói megvédése érdekében, akkor ezek az eszközök megvannak. Magyarország nem él ezekkel az eszközökkel. Mi, itteni fideszes képviselők, éppen azért, mert látjuk, mi történik Európában a fogyasztóvédelem terén is, többször jeleztük, hogy Magyarországon elégtelen a fogyasztóvédelem rendszere. Nézzük például a polcról levehető hústra tett, szándékosan félrevezető szavatossági címke esetét. A szupermarket „jogosan” árulja a hússzeletet: a címke szerint még fogyasztható. Olyan jól becsomagolt, hogy nem érezni: bűdös. Ilyenkor csak az állam léphet.

- Amikor kormányon voltak, akkor beavatkoztak ily módon a fogyasztók érdekében?

- Konkrétan emlékszem egy olyan esetre, hogy amikor a nagy áruházláncok bejelentették, valamelyik ünnepnapon a törvény ellenére kinyitnak. Az akkori kormány informálisan nyomást gyakorolt a multinacionális cégekre, amelyek azután mégsem nyitottak ki. Azt pedig semmilyen európai korlát nem akadályozza, hogy a mai magyar gyenge fogyasztóvédelmet ne lehessen szigorítani. Csak határozottabban, világosabban fellépő kormányra lenne szükség.

- Itt megígéri, hogy ha kormányra kerülnek, drasztikusan növelik a fogyasztók védelmét?

- Igen. Ez az egyik fő területem. Ezt még Mesterházy Attila is megígérte. Csak ők nem tettek semmit az ügyben. Illetve tettek: csökkentették a fogyasztók védelmét. De ez minden területre vonatkozik: ahol az államnak erősnek kellene lennie, ott legyengítették és megfordítva. Rendőrség, oktatás, egészségügy... A sor nagyon hosszú.

- Mi a véleménye a nyugatbarát kormány bukásáról Ukrajnában, amely keményen korlátozta a magyar nyelv iskolai oktatását, miközben az új államfő máris ígéretet tett ennek ellenkezőjére?

- Visszatekintve most már azt kell mondanom, hogy Juscenko katasztrófa volt mind Ukrajna, mind pedig azon célok szempontjából, amelyekért sokan lelkesedtünk. A magyar kisebbség ügyét pedig eltakarta az orosz kisebbség kérdése. Az ez utóbbi ellen hozott intéz-

kedések mellékhatásaként érintette negatívan a magyar kisebbséget. Mindez persze nem menti a volt kormányt. A jogokat és kötelezettségeket be kell tartani.

– *Nem gondolja, hogy ha nem is mondják ki a NATO-ban, de azért megkönnyebbültek, hogy nem kell Ukrajnát közelíteni a szervezethez, hiszen az ukránok nagy többsége nem is akar NATO-tag lenni?*

– A NATO nevében nem tudok nyilatkozni, de hogy instabilitás, egyfajta kettős hatalom jellemezte az országot, az nem tett jó a hírnevének.

– *Jövő január elejétől az unió rotációs elnöksége fél évig magyar lesz. Meg tudná – mintegy hasra ütve – becsülni, hogy az e feladatra a Bem rakparton kiválogatott stábben milyen arányban vannak azok, akik tisztességesen elvégeznék a feladatukat, és azok, akik ádázul utálják magukat, amit adandó alkalmmal éppen úgy kifejezésre juttatnak majd, mint nem egy diplomatájuk tette kormányzásuk idején?*

– Ez a választások eredményének függvénye...

– *Nem értem a választát. A csapatot a Külügyminisztérium kiválasztotta.*

– Csakhogy a Fideszben is két éve folyik egy olyan képzés, amely az uniós elnökségre készít fel tanácsadókat, szakértőket. Ha a Fidesz megnyeri a választásokat, akkor ezeknek az embereknek széles lehetőségük nyílik arra, hogy munkába álljanak.

– *Akkor Balázs Péter miniszter és külügyi vezetése hiába dolgozott?*

– Mint új kormánynak, a következőnek is mind személyzeti, mind szervezeti kérdésekben szabad keze lesz e téren is. Azok, akik munkájukat jól és tisztességesen végzik, azt folytathatják. Az elnökségre való felkészülés ezer sebből vérzik. Nemcsak személyzeti szinten, ahol olyan döntéseket hoztak meg egyoldalúan, amelyeket konszenzussal kellett volna meghozni, de a költségek fedezetével sincs rendben semmi. Ugyanakkor nagy lehetőséget látok az elnökségben, hogy egy hírnevét lerombolt ország letegye újból a névjegyét, amelyre az van írva: vége annak a korszaknak, amikor Magyarország az elsők közül az utolsók közé keveredett.

– *A nemzetközi politikai színpad egyik legtehetségesebb külügyminisztere, a török Davutoglu azt mondta, Ankarának nincs fontosabb, mint kibékülni szomszédaival. Ha Örményországgal is hétmérföldes csizmával mennek ebbe az irányba, önök nem ülhetnek le egy nagy beszélgetésre első-sorban Pozsonnyal, de nem a kéztördelés pozíciójából?*

– Láttuk, hogy Bajnai Gordon tárgyalásai milyen eredményeket hoztak. A magyar nyelv használata elleni törvény változatlanul életben maradt. Ami a Kovács László-féle „merjünk kicsik lenni” politika és

a Fideszt érő azon szocialista vádak egyenes következménye, hogy folyamatosan konfliktusokat keresünk a szomszédokkal. Amiket az utóbbiak – nemzeti érdekeik szempontjából jogosan – ki is használtak. Ezen kívül gazdaságilag megroggyant országról van szó, amelynek tekintélye olyan alacsony, hogy Robert Fico miniszterelnök beletörölheti a lábát. Magyarországnak tehát, miután megbékélt önmagával, a béke üzenetét kell küldenie a szomszéd országoknak is. De nem az önfeladás üzenetét, hanem a nemzeti érdekek és a határokon túl élő magyar kisebbségek érdekeinek határozott védelmét. Több dolog ugyanakkor a szomszéd országokat összeköti. Mint most bennünket Romániával, így az agrártámogatás rendszerének fenntartása. De a jelenlegi bukaresti kormánnyal közös az érdekünk a kommunista múlt feltárásában vagy az Oroszországtól való energiafüggőség csökkentésében is. Közös térségi érdekek vannak például a tranzitutak fenntartása terén is.

– Nem gondolja, hogy szerencsénk van a Jobbikkal mint valószínű jövőbeni ellenzéki párttal? Hiszen Vona Gáboréknak mosolyogniuk kell, ha önök helyreállítják Magyarországon a közbiztonságot, miközben ezzel a Jobbik lába alatt lévő szőnyegnek jókora darabját rántják ki.

– Én ezt nem pártpolitikai kérdésként közelíteném meg. A rendőrség ma képtelen szavatolni a polgárok biztonságát. Kis és nagy ügyekben egyaránt. De lényeges a megfelelő törvények elfogadása, amelyekre nagyon gyorsan sor kerül majd, mint a „három csapás” törvénye. Ez nem pártprogram lesz, mert egy normál államnak a feladatait állítjuk helyre. Miért merült fel a Magyar Gárda vitatott problémája? Rossz válaszként arra, hogy a szocialista–szabad demokrata kormány szándékosan legyengítette az állami feladatokat a közbiztonság fenntartásában.

HAZUGSÁGOK NÉLKÜLI, GYARAPODÓ, ÉRTÉKELVŐ EURÓPÁT!

*Az Európai Néppárt magyar delegációjának sajtóközleménye,
Strasbourg, 2010. április 20.*

Az Európai Bizottság 2010. évi jogalkotási és munkaprogramjának vitájára került sor az Európai Parlament mai plenáris ülésén. Szájer József európai parlamenti képviselő (Fidesz–KDNP) a néppárti képviselőcsoport vezérszónokaként kérte a Bizottságot, hogy a jövőben gyakorolja hatásköreit és ne tűrje az egyes tagállamok eddigi félrevezető tájékoztatási gyakorlatát, hazugságait. A hazugságokra alapozott politika ugyanis, mint az a magyar és a görög

kormány esetében is beigazolódt, végső soron nemcsak a tagállamok, de az egész Európai Unió gazdaságát is megrendítheti.

„Ne húzza meg magát a Bizottság és gyakorolja hatásköreit, legyen következetesebb és hangosabb, ha visszaéléseket tapasztal” – hangsúlyozta Szájer József.

Szájer József a vita során ismertette a néppárti frakciónak a Bizottsággal szemben támasztott követelményeit. A fideszes európai parlamenti képviselő felhívta a szervezetet, hogy szakítson azzal a gyakorlattal, hogy októberre az éves jogalkotási teroben szereplő joganyag mindössze 40 százalékát nyújtja be.

A fideszes európai parlamenti képviselő felszólalásában kérte a Bizottságot, hogy tanuljon a lisszaboni program sikertelenségéből, és az EU következő évtizedre vonatkozó gazdaságélénkítési tervének fókuszába a munkahelyteremtést és a kis- és közepes vállalkozások támogatását helyezze. A néppárti politikus szerint szemben a kommunista időkkel idéző „ötéves tervekkel”, a különböző uniós programok nevének is egy-egy központi célt, értéket kellene megfogalmaznia a mostani semmitmondó elnevezések helyett.

Szájer József gondolatának zárásaként emlékeztetett, hogy Európa szervezőereje nem kizárólag a közös gyarapodás, hanem az európai nemzeteket összekötő közös értékek. Ezért a politikus ezen európai értékek és elvek, mint a polgárok személyes szabadságának és a nemzeti kisebbségek jogainak megalapozása nélküli és következetes érvényesítésére és a diktatórikus rendszerek áldozatainak tiszteletére hívta fel a Bizottság figyelmét.

EURÓPAI PARLAMENTI MUNKA

BARROSO ÚRNAK, AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG KINEVEZETT ELNÖKÉNEK NYILATKOZATÁRÓL

*Felszólalás az Európai Parlamentben a „Barroso úr, az Európai Bizottság kinevezett elnöke nyilatkozata” című vitában,
2004. október 26.*

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Az alkotmányos szerződés 25 kormány által elfogadott tervezete szerint a jövőben a kormányok 3-3 jelöltjéből választhat majd a Bizottság jövőendő elnöke. Ennek ellenére az idén egyetlenegy kormány sem vette a fáradságot vagy inkább a bátorságot, hogy több jelöltet állítson. A Bizottság megválasztott elnökének nem volt lehetősége a választásra. Csak a tagországok által hozott anyagból tudott főzni. A kormányok pedig sokféle módon jelöltek; voltak, akik olyanokat küldtek a Bizottságba, akiktől otthon meg akartak szabadulni. De voltak bölcs kormányok, és szerencsére ezek voltak többségben, amelyek azzal segítették a közös európai ügyet, hogy a legtehetségesebb politikusaikat javasolták. A mi csoportunk szerint különösen jól szerepelt Benita Ferrero-Waldner, Dalia Grybauskaite, Charlie McCreevy, és különösen gyenge teljesítményt nyújtott Ingrida Udre, Kovács László vagy Neelie Kroes.

Ember legyen a talpán, aki ebből a vegyes társaságból egységes csapatot farag. Olyan európai kormányzatot, amely képes a Bizottság évek óta tartó tekintélyvesztését megállítani. José Manuel Barroso elnök úr már miniszterelnökként bizonyította, hogy erős és valódi vezető. Én biztos vagyok benne, hogy képes lesz egy jó Bizottságot összehozni. A Néppárt aszerint fogja megítélni a most létrejövő Bizottság munkáját, hogy ez mennyire lesz képes az uniót összetartóbbá és versenyképesebbé tenni. Közelebb hozni a polgárokhoz, javítani a polgárok életminőségét és biztonságát, segíteni az új tagországok felzárkózását, a kisebbségek jogainak előmozdítását. Aki ma rövid távú politikai haszon érdekében személyeskedik, az fenyegeti az unió intézményi stabilitását és válságba sodorja az újraegyesült Európa nagy tervét. Ha személyes szempontjainkat néznénk, mi sem

támogatnánk több jelöltet. De mi a közös európai ügyet nézzük. A tét nagy, remélem, az Európai Parlament nem vall szégyent. [Taps.]

POLITIKAI STRATÉGIAI IRÁNYMUTATÁSOK, 2004

Felszólalás az Európai Parlamentben a „Politikai stratégiai iránymutatások” című vitában, 2004. december 14.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Az Európai Néppárt és az Európai Demokraták által benyújtott határozati javaslat egyik fejezete arról szól, hogy Európa kerüljön közelebb a polgárokhoz. Meggyőződésem, hogy a Bizottság megalakulása önmagában lépés ahhoz, hogy az európai intézményeket közelebb hozzuk a polgárokhoz. Az Európai Parlament az Európai Unió egyetlen közvetlenül választott intézménye, és az Európai Parlament megválasztásával és a Bizottság létrejöttével először jött létre világos és egyértelmű, közvetlen kötelék, abban az értelemben, hogy az Európa polgárait leginkább érdeklő kérdésekben a legtöbb szavazatot szerzett pártok politikája határozottabban jelenhet meg a Bizottság politikájában.

Az Európai Néppárt és az Európai Demokraták szerint három alapvetően fontos kérdés áll az új Bizottság előtt az elkövetkezendő öt évben: a versenyképesség, a kohézió és a biztonság ügye. A versenyképességről frakcióvezető úr az imént már beszélt. Meggyőződésem, hogy a növekedés, a kis- és középvállalkozások támogatása és ezen keresztül a munkahelyteremtés, a kutatás és a fejlesztés alapvető európai célok, amelyek elősegítik az európai polgárok jólétét. A kutatás és fejlesztés tekintetében hozzáteszem: az Európai Néppárt határozott politikája, hogy az etikai elveken alapuló kutatások érvényesüljenek. A biztonság térségével kapcsolatban szeretném a szocialista frakcióvezető úr figyelmét is felhívni, hogy ha az európai polgárok szempontjából nézzük a biztonság kérdését, akkor a bűnözés, a határokon átnyúló bűnözés, az illegális bevándorlás, a terrorizmus igenis összefüggő feladatok. Nem véletlen, hogy a szabadság, a biztonság és az igazságosság térségének a kérdései ilyen mértékben összefüggenek, és ha ezt a polgárok, a szavazóink szemszögéből nézzük, akkor egyenesen elválaszthatatlanok egymástól.

A harmadik, talán a legfontosabb feladat a kohézió, Európa egységének a megteremtése. Az újonnan megalakult Európai Bizottság kész helyzetet örökölt, egy kibővített Európát, és egy most belépett országból jövő embernek itt a Parlamentben, de más európai intézményekben is néha az a benyomása, hogy még igazán nem fogta föl

Európa, az Európai Unió, hogy ilyen mértékben kibővült. Az európai egység megteremtésének újabb lehetőségeit kell létrehozni, újabb lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy ez a vállalkozás, az Európai Unió legnagyobb mértékű bővítése sikeres legyen. Ez nemcsak a most belépett országok polgárainak alapvető érdeke, hanem az eddigi tagoké is. Éppen ezért a kohéziós politika erősítésére és a bővítés konszolidálására van szükség. A bővítés csak jogilag fejeződött be. Szociális és gazdasági értelemben még rengeteg a teendő, és az Európai Uniónak erősítenie kell a felzárkózást és az Európai Unió egységének újratermelését segítő eszközeit. Az Európai Unió a bővítéssel természetesen sokszínűbbé, de sokkal több problémával is rendelkező területté vált. Ezekre a problémákra meg kell találni a megoldásokat, az új kérdésekre pedig – például a kisebbségek jogainak biztosítására – a megfelelő, közös európai válaszokat. Kiemelném a roma kisebbségek kérdését, és mindazokat az ügyeket, amelyeket a Bizottság segítségével, az európai intézmények együttműködésével és a Parlament – a közvetlenül választott képviselők – véleményének figyelembevételével kezelhetünk.

STRATÉGIAI IRÁNYMUTATÁSOK – JOGALKOTÁSI ÉS MUNKAPROGRAM 2005-RE

*Felszólalás az Európai Parlamentben a „Stratégiai iránymutatások – jogalkotási és munkaprogram 2005-re” című vitában,
2005. január 26.*

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): A frakcióm nevében szeretném kifejezni, mennyire örülök annak, hogy az Európai Bizottság rövidesen megválasztása után munkához látott. A most elkészült stratégiai anyagból egyértelműen kiderül, hogy a Bizottság nemcsak munkához látott, hanem figyel is az Európai Parlamentre. Szeretném emlékeztetni a tisztelt Házat és a Bizottság jelen levő tagjait, hogy tavaly decemberben ez a Ház elfogadott egy határozatot, amely a Bizottság alapvető stratégiai céljainak a kívánalmait fogalmazta meg, vagyis azt, hogy melyek azok a célok, amelyeket az Európai Parlament szeretne látni a Bizottságban.

Az, hogy a Bizottság ezekre a célokra hallgatott, egyértelmű. Mi ugyanis azt mondtuk, hogy versenyképes és dinamikus Európát akarunk, és a Bizottság is versenyképességről, prosperitásról és munkahelyteremtésről beszél. Arról beszéltünk, hogy kohéziót és az európai bővítés konszolidációját, szolidaritást szeretnénk, a Bizottság

szintén ezekről a kérdésekről beszél. Arról beszéltünk, hogy biztonságos Európát szeretnénk az európai polgároknak. A Bizottság most közzétett anyagában és az elnök úr beszédében ezek a célok világosan megfogalmazódtak. Ez akkor is így van, ha a parlamenti képviselők nem mindig teszik könnyűvé a Bizottság dolgát. Emlékeztetek arra, hogy a decemberi határozatot annak idején a nagyobb parlamenti pártok aláírták, de az utolsó pillanatban a szocialista képviselőtársaink mégis visszakoztak. Most azonban a Bizottság és a Parlament ülése előtt hangos sajtónyilatkozatokat hallhattunk a szocialisták részéről, arra vonatkozóan, hogy miket várnak el a Bizottságtól. Érdekes módon olyan elemeket is elvártak, amiket nem írtak alá vagy nem szavaztak meg a legutóbbi strasbourgi ülésen. Éppen ezért örülök annak, hogy a szocialisták megelégedésére is szolgál ez az anyag, még akkor is, ha szeretnék vörösebben látni ezeket a kérdéseket.

Szeretném azonban felhívni a szocialista – sőt valamennyi – frakció képviselőjének figyelmét, hogy a munkahelyteremtés nem szocialista, liberális, néppárti vagy zöld cél, hanem az európai polgárok érdeke. Ezért dolgozunk, ezért küzdünk. Talán nem meglepő, ha új tagállamból jövő képviselőként arról is beszélek, hogy ma a szolidaritás egyik fontos dimenziója az Európai Unióban, hogy az újonnan jött és a régi tagországok közötti kohézió megteremtéséért még több erőfeszítést kell tenni. Nincs kétségem, hogy Barroso úr, Portugália volt miniszterelnöke, akinek országa hosszú időn keresztül élvezte a kohézió előnyeit, fontosnak tartja a szolidaritást, és nem csak a nemzedékek vagy a társadalmi rétegek között. Végül azt szeretném elmondani, hogy örülünk annak: a bizottsági elnök határozott és világos kötelezettséget vállalt, hogy a Bizottság nem fog olyat tenni, ami nem felel meg az európai polgárok érdekeinek, vagyis tartózkodik az olyan törvényhozástól, amely ellentétes a versenyképesség és a munkahelyteremtés céljaival, illetve az európai polgárok biztonságával. Azt kívánom a Bizottságnak, legyen bátor néha nem cselekedni.

A LISSZABONI STRATÉGIA FÉLIDŐS FELÜLVIZSGÁLATA

Felszólalás az Európai Parlamentben „A lisszaboni stratégia félidős felülvizsgálata” című vitában, 2005. március 9.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Világos, hogy a Parlament egyetért a Bizottsággal abban, hogy a lisszaboni stratégia megújítása a munkahelyek teremtését, a kis- és középvállalkozók segítségét, a növekedést és

a kutatást helyezze középpontba. A stratégia eddigi sikertelenségének oka leginkább a tagországok tétlensége és rövid távú gondolkodása volt. Ezért a Parlamentnek és a Bizottságnak közösen kell nyomást gyakorolnia – a most már világosan újrafogalmazott célok érdekében – a tagországokra. Nyomást kell gyakorolni azért, hogy az unió hétéves pénzügyi perspektívája garantálja a munkahelyteremtést és a kutatási-fejlesztési, a kis- és középvállalkozókat segítő célok megvalósításához szükséges forrásokat, ugyanakkor ez ne csökkentse az új tagok és a hátrányosabb helyzetű régiók felzárkóztatására rendelkezésre álló új kohéziós forrásokat. Ez az unió egységének a fenntartásához elengedhetetlen.

Biztosítani kell, hogy a lisszaboni célok megvalósításához egyenlően lehessen hozzáférni. Fontos, hogy az ösztönzés eljusson az érintettekhez, és ebben is nyomást kell gyakorolni a tagországok kormányaira, hogy felülemelkedjenek rövid távú politikai és költségvetési szemléletükön. Az új tagországok egy részében ma még súlyos költségvetési és bürokratikus akadályok állnak a kis- és középvállalkozók, a gazdák előtt abban, hogy sikeresen pályázzanak a nagyokkal való versenyben, vagy egyszerűen csak megkaphassák azt, ami törvény szerint jár nekik. Ezért tüntetnek a gazdák mostanában éppen Budapest utcáin a kormány ellen.

Elengedhetetlen a fejlett kutatási és tudományos kultúrával rendelkező tudásközpontok támogatása az új tagországokban is, és az, hogy ők is egyenlően részt vehessenek a lisszaboni stratégia megvalósításában. Ma az új tagországok forráshiány miatt gyakran nem tudják megakadályozni, hogy legjobb kutatóikat elveszítsék. Az agyelszívás leginkább az amerikai versenyképességet javítja, nem pedig az európaiat. Munka, munka, munka: ez teszi Európát versenyképessé, az európai polgárokat gazdagabbá.

Tisztelt Elnök Úr! A Parlament, az EPP-ED-frakció, valamint az új tagországok képviselői az ön szövetségesei ebben a harcban. A szavak után most a tetteknek kell következniük.

2007-ES, ÉVES POLITIKAI STRATÉGIA

Felszólalás az Európai Parlamentben a „2007-es politikai stratégia” című vitában, 2006. március 22.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Tisztelt Elnök Úr! Amint azt már mások is elmondták a frakciónk részéről, üdvözljük a Bizottság 2007. évi éves politikai stratégiájára vonatkozó elképzeléseit. Üdvözlöm két tekin-

tetben is, egyrészt az eljárási kérdések tekintetében, másrészt pedig tartalmában is.

Eljárási tekintetben örülök annak a kezdeményezésnek, amely az Európai Parlament és az Európai Bizottság közötti megegyezésnek az eredményeképpen már a tavalyi évben megindult, amely nagyobb beleszólást és nagyobb lehetőséget biztosít az Európai Parlamentnek, és azon belül is annak bizottságai számára az éves politikai stratégia és a jogalkotási program megtervezésében. Remélem, hogy az idei év a tavalyi év nehézségeit kiküszöböli.

Az a dokumentum, amit a Bizottság benyújtott, tartalmilag szintén jelentős változáson ment át a korábbi évekhez képest, és a helyes irányba mutat. Paradox módon azt is lehetne mondani, hogy az, hogy hiányzik belőle a költségvetési megalapozottság a pénzügyi perspektívák hiánya miatt, jót tett az anyagnak, hiszen jobban tudott koncentrálni azokra a politikai célokra és feladatokra, amelyek az unió előtt állnak.

Ugyanakkor nem feledkezhetünk el arról a kontextusról sem, amelyben ez a terv megszületik. Európáról az elmúlt években több alkalommal úgy éreztük, hogy nem előre, hanem hátrafelé halad, és nem teszi meg azokat a lépéseket, amelyek szükségesek. A tavalyi év segített bennünket néhány bátortalan első lépést megtenni a helyes irányba, de tele vagyunk félbehagyott tervekkel. Vegyük csak sorra ezeket a terveket!

Itt van az alkotmány, amelyet, úgy gondolom, hogy minél gyorsabban be kell fejezni. Ha nem szeretnénk azt, hogy az Európai Parlament tele legyen euroszeptikus pártokkal, nem szabad hagyni, hogy az európai parlamenti választásokig elnyúljon ennek az alkotmánynak a helyes irányba való irányítása.

Szintén nincsen pénzügyi perspektívánk. Tehát azok a célok, amelyek helyesen megfogalmazódnak ebben a hétéves költségvetésben, azok nem szerepelnek, nem megalapozottak a jelen pillanatban. Itt is tettünk egy helyes lépést a helyes irányba, azonban nem vagyunk elégedettek itt a Parlamentben jelen pillanatban a költségvetéssel.

Amikor 2007-ről beszélünk, akkor a bővítésről is beszélünk, hiszen Románia és Bulgária várhatóan ebben az időben már tagja lesz az Európai Uniónak. Azonközben, miközben érezzük, hogy azok a feszültségek, amelyek még a legutolsó bővítés kapcsán a szolidaritás csökkenése miatt előálltak az Európai Unióban, még mindig megol-

datlanok, lépünk úgy a 2007. esztendőbe, hogy kezeljük a legutolsó bővítés során keletkezett feszültségeket.

JELENTÉS AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG DÖNTÉSHOZATALI ELJÁRÁSÁNAK BŐVÍTÉSÉRŐL

MTI, Brüsszel, 2007. március 28.

Az Európai Parlament Jogi Bizottsága egyhangúan elfogadta Szájer József jelentését. A magyar néppárti képviselő által készített jelentés célja, hogy az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását bevezesse a vízum, menekültügy, bevándorlás és a személyek szabad mozgására vonatkozó további európai uniós területeken, ezáltal az érintett európai polgárok jogi védelmét teljes körűen biztosítsa.

Szájer József elmondta, hogy a javaslat lehetővé tenné az európai jogvédelem megerősítését az alapvető jogokra nézve, biztosítaná e különösen érzékeny területeken a közösségi jogszabályok egységes alkalmazását az összes tagállamban, és alkalmassá tenné a közösségi igazságügyi rendszert a megfelelő működésre. A képviselő hangsúlyozta, hogy javaslata elő kívánja segíteni a közösségi jogszabályok egységes értelmezését és alkalmazását, ennélfogva a jogvédelmi rendszer egységesítését.

Jelen pillanatban azok az európai állampolgárok, akik úgy vélik, hogy megsértették alapvető jogaikat, előzetes döntéshozatalban kérdéseiket csak azokban az esetekben terjeszthetik az Európai Unió Bírósága elé, ha már az összes nemzeti jogorvoslati lehetőséget kimerítették, ami úgy értendő, hogy ügyüket legfelső bíróságra kell vinniük. Az ebből eredő költségek visszatartják a peres feleket, és jogérvényesítésük kárt szenved. Amennyiben a javaslatot az Európai Parlament plenáris ülése is megszavazza, úgy Szájer József javaslatára a tagállami elsőfokú bíróságok is előterjeszthetnek kérdéseket az Európai Bírósághoz.

A SCHENGENI VÍVMÁNYOK RENDELKEZÉSEINEK ALKALMAZÁSA

Felszólalás az Európai Parlamentben „A schengeni vívmányok rendelkezéseinek alkalmazása” című vitában, 2007. november 13.

SZÁJER JÓZSEF AZ EPP-ED-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Elnök Úr, tisztelt Parlament! Az Európai Néppárt – Európai Demokraták frakciójának a nevében üdvözlöm a schengeni rendszernek a bevezetését, és hadd használjam ki az alkalmat, hogy a kilenc új tagország nevében

is megköszönjem mind a német, mind a portugál elnökségnek, a Tanácsnak, a Bizottságnak és különösképpen Coelho úrnak azt a rengeteg munkát, ami ennek az eléréséhez szükséges volt. És meg kell említeni az új tagországok erőfeszítéseit is, hiszen az ő munkájuk tette lehetővé, hogy ma itt tartunk.

A személyek szabad mozgása az unió négy szabadságának egyike. Ezt a vívmányt, a szabadság új területét terjesztjük most ki sok millió új uniós állampolgárra. Ez mindannyiunk közös tette, ezt mi, európaiak együtt hoztuk létre, legyünk büszkéek rá.

Tisztelt Ház, én egy olyan városból származom, amely az osztrák-magyar határon van. Az én városomat, Sopront hosszú évtizedeken keresztül egy vasfüggöny választotta el saját közvetlen környezetétől és Ausztriától. Behoztam egy darabot – mint ahogy több alkalommal már máskor is – ebből a vasfüggönyből ide a Parlamentbe. Ez a vasfüggöny volt az, ami lehetetlenné tette a szabadság gyakorlását Európában. A schengeni rendszernek a bevezetésével ennek az utolsó maradványait számoljuk fel. Ez a vasdarab emlékeztessen bennünket arra, hogy szabadság nélküli volt a közelmúltunk, arra, hogy soha ne hagyjuk tőlünk elvenni a szabadságot.

A szabadság azonban mindig együtt jár a felelősséggel is. Az új tagországok felelősséget vállalnak arra, hogy szigorúan őrzik a közös európai külső határokat, hiszen valamennyiünk biztonsága függ ettől. Azt sem szabad megengednünk, hogy aláássuk a szabad mozgás jogának széles körű társadalmi támogatását. Ezért az unió törvényeit minden uniós polgárnak be kell tartania, ahogy Frattini biztos úr is az imént mondta, a mozgás szabadsága nem a bűnözés határok nélküli szabadságát jelenti.

A szabadsággal nem szabad, nem lehet visszaélni, mert az magát a szabadságot, a szabad mozgás jogát veszélyezteti. Nem hagyhatjuk persze azt sem, hogy a kollektív bűnösség rossz emlékű elvét eleve-nítsék fel egyes erők azzal a céllal, hogy aláássák a szabad mozgásnak a jogát. Nem megengedhető, hogy bűncselekményeknek az elkövetői büntetés nélkül maradjanak. Éppen ezért szeretném megköszönni ismételten azt, hogy a schengeni rendszer kiterjesztése erre a kilenc új tagországra megtörténhet, ez egy történelmi esemény.

A LISSZABONI SZERZŐDÉSRŐL

*Felszólalás az Európai Parlamentben a „Lisszaboni Szerződés”
címmű vitában, 2008. február 20.*

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Elnök Úr, tisztelt Ház! Először is szeretném leszögezni, hogy elfogadhatatlan, hogy bárki magát a nép egyedüli szótájékoztatójának kiáltsa ki ebben a házban és mindenki másra pedig azt mondja, hogy ő kizárólag a politikai elitnek a véleményét tükrözi. Ez elfogadhatatlan álláspont.

Sokan vagyunk ebben a teremben, akik úgy gondoljuk, és sokan vannak Európában olyan polgárok, akiket mi képviselünk, akik úgy gondolják, hogy egy erősebb Európára van szükség. Az új tagországok az elmúlt időszakban azt is megtapasztalták, hogy nem az a gond Európával, hogy korlátozza a szuverenitásunkat, elveszi a lehetőségeinket, hanem éppen az, hogy nem eléggé képes a közös cselekvésre. Ez az új szerződés, a Lisszaboni Szerződés éppen ehhez biztosítja az eszközöket.

És sokan vagyunk persze itt olyanok is, akik nem vagyunk teljes mértékben elégedettek azzal, amit a Lisszaboni Szerződés magával hozott. Ugyanakkor azt kell hogy mondjuk, itt az idő, hogy – miután ratifikálásra kerül a Lisszaboni Szerződés – egy olyan időszak következzen, amikor ezt az új Európát, ezt az új szerkezetet, amelyet a Lisszaboni Szerződés is létrehoz, működtetni tudjuk. Tehát egy erősebb Európára van szükség, egy nyugodt, konszolidációs időszakra az elkövetkezendő szakaszban.

Örömmel üdvözlöm, hogy a dokumentum kimondja a kisebbségekhez tartozó személyek diszkriminációjának a tilalmát is. Az Európai Unióban sokat beszélünk az értékekről, a sokszínűségről, de a kisebbségek európai védelme mindeddig gyenge lábakon állt. Az a lehetőség és az a passzus, amely erről beszél, új lehetőségeket nyit Európa számára, hogy azt a retorikát, amelyet eddig követett ezekben a kérdésekben, azt valósággá változtassa. Hiszen nem beszélhetünk értékekről, nem beszélhetünk közös elvekről abban az esetben, hogyha Európa építőköveit, a kisebbségeket és az egyes nemzeti közösségeket kihagyjuk ebből a folyamatból.

Üdvözlöm a szerződést és gratulálok az előadónak.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉRDEKEIÉRT

Szájer József honlapja, 2008. február 27.

Az Európai Parlament megbízásából Szájer József, az Európai Néppárt képviselőcsoportjának alelnöke, a magyar delegáció vezetője lett a komitológiai eljárásról készített jelentés európai felelőse. A képviselő úr a mai napon mutatta be jelentéstervezetét.

A Lisszaboni Szerződésben foglaltak szerint a három európai uniós intézmény: az Európai Parlament, az Európai Bizottság és az Európai Tanács egyenrangú félként vegyenek részt a végrehajtási döntésekben. Az átmeneti időszakban, amíg a Lisszaboni Szerződés nem lép életbe, be akarják vezetni, hogy a Parlament addig is egyenrangú fél lehessen. Ezért a ma bemutatott komitológiai jelentésén keresztül Szájer József küzd az Európai Parlament érdekeiért, hogy a demokratikus eljárás erősödjön az Európai Unióban, még mielőtt a reformszerződés életbe lép.

A PARLAMENTI ELLENŐRZÉS RŐL

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Egyes jogi aktusoknak a 2006/512/EK határozattal módosított 1999/468/EK tanácsi határozat szerinti kiigazítása – az ellenőrzéssel történő szabályozási bizottsági eljárásnak megfelelő kiigazítás ” című vitában, 2008. szeptember 22.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Az emberiség régi tapasztalata, hogy döntéshozó hatalmat, különösen végrehajtó helyzetben levő hatalmakat, nem szabad parlamenti ellenőrzés nélkül hagyni. Manapság, különösen a Lisszaboni Szerződés előkészítése kapcsán nagyon gyakran hallhattunk az Európai Unió úgynevezett demokratikus deficitjéről és a brüsszeli bürokráciáról.

Mégis érdekes módon éppen azok nem támogatják ma a Lisszaboni Szerződést, akiknek leginkább szolgálná az érdekeit mindazon változtatás, amelyet a Lisszaboni Szerződés nyújt. A Lisszaboni Szerződés éppen hogy hatékonyabb ellenőrzést biztosít a végrehajtó hatalom, az Európai Bizottság, az úgynevezett európai bürokrácia felett. Megfontolásul szánom ezt mindazoknak, akik úgy gondolják, hogy nincs szükség a Lisszaboni Szerződésre.

Meggyőződésem, hogy azzal, hogy a polgárok által közvetlenül választott Európai Parlamentnek szélesebb körű jogokat biztosítunk az Európai Bizottság felett, ezzel mind ezt a célt szolgáljuk. Különösen akkor, amikor Európában a Parlament és a Tanács, vagyis a törvényhozó

hatalom egyre több jogosítványt delegál a végrehajtó hatalomra, egyre több tekintetben bízik meg az Európai Bizottságban, hogy a részlet-szabályokat megalkossa. Hiszen rengeteg esetben azonnali reagálásra van szükség. Amikor a bonyolult európai törvényalkotási, jogalkotási eljárásokat nem lehet beindítani, a Tanács és az Európai Parlament nem tud összeülni, ugyanakkor gyors reakcióra van szükség. Ebben az esetben nincs más lehetőség, mint az, hogy az azonnali, hatékony cselekvés érdekében az Európai Bizottságot hatalmazzuk fel ezekben az ügyekben.

Ez a hét jelentés arról szól, hogy az Európai Parlament és az Európai Bizottság között 2006-ban kötött megállapodás keretében az Európai Parlament hatásköre és hatalma arra is kiterjed, hogy a Bizottság által a végrehajtói és jogalkotói hatáskörben létrehozott uniós jogszabályok fölött ellenőrzést kapjon. Eddig erre csak az egyik jogalkotónak, a Tanácsnak volt lehetősége.

Négy csomagot terjesztett elő az Európai Bizottság, ebből kettőt már a nyári ülésünkön elfogadtunk. Most ez a harmadik csomag, amit jóváhagyunk. A saját külön kezdeményezésű jelentésem pedig azért fontos, mert meghatározza, hogy milyen elvek mentén kell ezt a folyamatot végrehajtani, hogyan kell ezt az ellenőrzést rögzíteni.

Szeretném hangsúlyozni, hogy jó kompromisszum született a tárgyalások során. Ugyanakkor a Parlament részéről teljes mértékben világossá szeretném tenni, hogy ezt nem tekintjük precedensnek sem a most folyó komitológiai eljárásokban, sem pedig a jövőre nézve. Ez az ellenőrzési jogosítvány a Lisszaboni Szerződésre tekintet nélkül fogja megilletni a Parlamentet, függetlenül attól, hogy a Lisszaboni Szerződés hasonló jogosítványokat biztosít.

Az Európai Parlament számára az új komitológiai eljárás óriási munka. Ezért a Parlamentnek ehhez biztosítania kell a szükséges eszközöket. Éppen ezért a költségvetés tekintetében is eljártam, hogy a bürokráciától elvéve biztosítsuk házon belül is azokat a lehetőségeket, amelyek ennek az új feladatnak a maradéktalan ellátásához szükségesek. Vagyis a Parlamentnek is fel kell készülnie e feladat maximális végrehajtására.

Azt gondolom, hogy ezáltal, ezzel a lépéssel az Európai Unió is demokratikusabbá, átláthatóbbá, transzparenssebbé válik, vagyis egy jelentős lépést teszünk a végrehajtó hatalomnak a törvényhozó hatalom általi, ilyen módon a népfelség által történő ellenőrzése felé az európai intézményekben. Köszönöm a figyelmet.

AZ UNIÓ JELKÉPEINEK PARLAMENT ÁLTALI HASZNÁLATA

Felszólalás az Európai Parlamentben „Az Unió jelképeinek használata a Parlament által” című vitában, 2008. október 9.

SZÁJER JÓZSEF, AZ EPP-ED-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Tisztelt Elnök Úr! Nemrégiben Kijevben jártam, és az ukrán külügyminisztérium épületén egy nehezen nem észrevehető, mintegy három emeletnyi magas Európa-zászló díszítette azt az épületet. Ha ez a jelkép Európán kívül ilyen tiszteletet és ilyen megbecsülést vált ki, meggyőződésem, hogy éppen ideje, hogy az Európai Unió is komolyan foglalkozzon vele. Ugyanakkor szeretném kiigazítani kollégámat, aki kiváló jelentést készített ebben az ügyben. Az Európai Unió jelképeinek a szabályozása jelen pillanatban is a közösségi vívmányoknak, az európai joganyagnak a része. A 12 aranycsillagos kék alapú lobogó, az Örömdóda ugyanúgy része, még a kormányfők és államfők egy hosszú évekkel ezelőtti találkozásának az eredményeképpen, mint ahogyan az, hogy az Európai Parlament székhelye Strasbourg, és ezért Strasbourgban is ülésezünk. Vagyis jelen pillanatban úgymond nincsen szabályozási vákuum, hiszen jelen pillanatban szabályozva vannak az Európai Unió jelképei, legyenek ezek benne a Lisszaboni Szerződésben vagy pedig sem.

Ugyanakkor fontos célja ennek a jelentésnek, hogy szabályozza azt, hogy maga a mi intézményünk, az Európai Parlament milyen módon becsüli meg ezt a zászlót. Nekem is meggyőződésem, hogy az identitás, a valahová tartozásnak az érzése nagyon fontos. Nagyon gyakran beszélünk arról, hogy a polgárok nem értik ezt a bonyolult Európát. A szimbólumoké az egyik olyan út, amelyen keresztül ehhez eljuthatnak, és közelebb, érzelmileg a szívükhöz közel érezhetik magukat az Európai Unióhoz. Sokan szeretik, sokan becsülik és sokan tisztelik ezeket a jelképeket, és meggyőződésem, hogy nekünk – itt, a Parlamentben –, elkötelezett európaiaknak igenis óriási feladatunk, hogy szabályozzuk, hogy ebben az intézményben milyen módon használjuk az Európai Unió jelképeit. Köszönöm a figyelmet.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ELJÁRÁSI SZABÁLYZATÁNAK HOZZÁIGAZÍTÁSA A LISSZABONI SZERZŐDÉSHEZ

Felszólalás az Európai Parlamentben „Az Európai Parlament eljárási szabályzatának hozzáigazítása a Lisszaboni Szerződéshez” című vitában, 2009. november 23.

SZÁJER JÓZSEF, A EPP-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Tisztelt Elnök úr, tisztelt Ház! Nagyon sokunk örömeire hamarosan a Lisszaboni Szerződés életbe lép. Hosszú ideig tartott, és nem elsősorban ezen a Parlamenten múltott, hogy ilyen sokáig tartott a ratifikációja. Éppen ezért az sem a Parlamenten múlik, hogy azonnal alkalmazni lehessen az összes szabályt, amely ennek kapcsán a Parlamentet megilleti.

Én azzal szeretném kezdeni, amivel az előadó az imént befejezte, vagyis azzal, hogy milyen óriási jelentősége van annak, hogy abban a pillanatban, ahogyan lehetséges, gyakoroljuk is ezeket a jogokat. Hiszen a Parlament valóban nagyon jelentős mennyiségű joggal gyarapodott. A Lisszaboni Szerződés jelentős mértékben javítja a Parlament erejét, de ezen keresztül a demokrácia, az európai demokrácia állapotát segíti elő, és a mi dolgunk itt, most, ebben a vitában és ezzel a jogalkotással azt garantálni, hogy ezeket a jogokat valóban gyakorolni is lehet.

Én szeretném megköszönni mind a jelentéstevő Martin úrnak, mind pedig Corbett úrnak azt a munkát, amit ezzel kapcsolatban végzett, és a legfontosabb tételek, mint például a nemzeti parlamentekkel való kapcsolattartás vagy a szubszidiaritás elvének a szigorúbb, az eddiginél lényegesen jobban körülírt gyakorlása, illetőleg a komitológiai eljárások és a Parlamentek az új együttdöntési jogosítványai, a költségvetési eljárásnak a kérdései mind megjelennek ebben a rendszerben és ezt mindenképpen támogatjuk.

Ugyanakkor arra is ügyelni kell, és erre szeretném felhívni a figyelmet – módosító indítványok szavazása kapcsán –, hogy ne lehessen visszaélni ezekkel a jogokkal. Egy nagyon kicsi kisebbség ne élhessen vissza, ne akadályozhassa magát a jogalkotási folyamatot. Ezt rugalmasan kell megoldanunk. Láthattuk a Lisszaboni Szerződés ratifikációja során, hogy egyetlenegy ember, egyetlenegy köztársasági elnök milyen módon tudott játszani az egész rendszerrel, éppen ezért csak olyan biztosítékokat szabad beépíteni, amelyekkel nem lehet a végsőkéig visszaélni. Az Európai Néppárt támogatja ezt a jelentést, és a jelentéstevőknek, mind Corbett úrnak, mind pedig Martin úrnak gratulálunk.

A BIZOTTSÁG 2010. ÉVI JOGALKOTÁSI ÉS MUNKAPROGRAMJA

Felszólalás az Európai Parlamentben „A Bizottság 2010. évi jogalkotási és munkaprogramja” című vitában, 2010. április 20.

SZÁJER JÓZSEF, AZ EPP-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Tisztelt Elnök Úr! Az Európai Néppárt képviselőcsoportja részéről üdvözljük, hogy a Bizottság ambiciózusan munkához látott, és beterjesztette a 2010-es munkaprogramját. Azt pedig annak tekintjük, aminek szánták, hogy jelen van a Bizottság; vagyis a Parlament iránti tiszteletnek, a Parlament komolyan vételének, és örülünk, hogy valamennyien jelen vannak. Ugyanakkor sajnáljuk, hogy az idei évből már hosszabb idő elvesztegetődött, hiszen a Lisszaboni Szerződés elfogadásának a késlekedése már megakadályozta, hogy a jogalkotási program és a költségvetés közötti összhangot meg lehessen teremteni ebben az évben. Nagyon bízunk abban, hogy a 2011-es évre ez a folyamat helyreállhat kisebb nehézségeknek a leküzdésével.

A Lisszaboni Szerződés életbe lépett, innentől fogva már nincsen kifogásunk nekünk sem, európai parlamenti képviselőknek, sem a Bizottságnak, sem a Tanácsnak, hogy ne lépjünk határozottan akcióba és ne kezdjük el a munkát, vagyis érvényesítsük azt, amit a Lisszaboni Szerződés előír, teljesítsük, amit a polgárok akarnak, őket helyezzük a politikai terveinknek a középpontjába.

Az Európai Néppárt két listát készített a Bizottság terveivel kapcsolatban. A részleteket elküldtük még az elfogadás előtt önöknek. A két lista, amit most röviden idéznék, azonban nem más, mint egy olyan lista, amelyet ne tegyen a Bizottság, és egy olyan lista, amelyen azok a teendők szerepelnek, amelyeket szeretnénk, hogyha elvégeznének.

Először is szeretnénk kérni, hogy a Bizottság ne tegye azt, ami az eddigi gyakorlat volt – mert akkor ez a mostani vita értelmetlenné válik –, hogy az önök által beterjesztett törvényhozási javaslatok az évnek az októberéig még mindig csak 40 százalékban voltak beterjesztve. Hogyha ez a helyzet marad a jövőben, akkor nincs értelme az ilyen típusú vitáknak. A Parlament nem tudja gyakorolni azt a jogát, amelyen keresztül érvényesíteni akarja a hatását, hogy a Bizottság milyen javaslatokat terjesszen elő. Éppen ezért fontosnak tartjuk, hogy ne úgy tekintsenek ezekre a törvényhozási tervekre, munkaprogramokra, mint annak idején a kommunista rendszerekben az öt éves tervekre, amelyeknél már a kezdetben sem volt igaz, amit benne írtak.

Amit teljesítettek, annak pedig végképp nem volt köze egyáltalán a végeredményhez.

A másik dolog, amit a Bizottságtól kérünk, hogy ne tűrje a hazugságot és a félrevezetést. Európának jelen pillanatban több országa válságban van amiatt, mert eltakarták a valóságos adatokat, hazudtak az államháztartás hiányának a mértékéről. Eltakarták a többiek elől, és egy közös hajóban utazunk, ott ez sok mindenkit érint. Ilyen volt Magyarország esete, ilyen volt Görögország esete. Ezekben az esetekben azt várjuk a Bizottságtól, hogy ne húzza meg magát, hanem nagyon határozottan nevezze meg és kritizálja ezeket az országokat, mert később nagyobb lesz a gond.

A híres magyar reformkori gondolkodó a múlt századból, Széchenyi gróf mondta, hogy növeli, aki elfödi a bajt. Vagyis nem takargatni, hanem ki kell jönni ezzel, és ennek alapján határozott cselekvésre van szükség. És ebben a tekintetben a Bizottság gyakorolja a jogköreit! Ne értsék félre! Én nem azt mondom, hogy a Bizottság a felelős ezekért a válságokért. Ezekért a válságokért ezeknek az országoknak a kormányai a felelősek, azonban igenis a közös érdekekben hangosabban és határozottabban kellett volna kiáltani annak érdekében, hogy az eredményeket éadjuk el.

Most pedig térjünk rá arra, hogy mit tegyen a Bizottság. Először is, tegyen és hajtson végre, alakítson ki egy ambiciózus munkahelyteremtési programot. A polgárokat állítsa a munkánkhoz a közép-pontjába. Munkahely, munkahely és munkahely – ez kell, hogy a fő vezérelvünk legyen! Itt hadd kezdjem azzal, hogy természetesen, ha a polgárokhoz szólnunk, akkor olyan nyelven kell beszélnünk, amelyet a polgárok értenek. Amikor azt mondjuk, hogy 2020, akkor én – egy volt kommunista országból jövő képviselő – ismét az ötéves tervekhez asszociálok, vagy a börtönökben szokták a rabokat ilyen számokkal megjegyezni. Miért nem nevezzük a 2020-as programot az Európai Unió munkahelyteremtési programjának, miért nem nevezzük a stockholmi programot – egyébként rajtunk kívül az elnevezést senki nem érti – az európai polgárok biztonságáról szóló programnak? Vagyis a szavakkal is kezdődik mindez a folyamat.

Fontosnak tartjuk, hogy a kis- és középvállalkozásokat aktívan igénybe vegyük a munkahelyteremtési folyamatban. Nem szeretnénk, hogyha a 2020-as munkahelyteremtési programot lenyomná a Parlament torkán. Itt alapos vitára van szükség, és nemcsak ennek a parlamentnek, hanem a nemzeti parlamenteknek, és a nemzeti döntéshozási hatóságoknak is be kell vonni. Tanuljunk a lisszaboni

programnak – már megint egy olyan elnevezés, amit senki nem ért – a sikertelenségéből! Törekedjünk a polgárok biztonságára, hozzuk meg az ezzel kapcsolatos lépéseket! És, Elnök Úr, egyetlenegy megjegyzés: nem csak kenyérrel él az ember, fontos a közös értékek erősítése. Azt várjuk a Bizottságtól, hogy folytassa azokat az értékalapú programokat, amelyek a kommunizmussal, a nemzeti kisebbségek együttélésével, Európa közös múltjával foglalkoznak. Az Európai Néppárt támogatni fogja önöket, de nagyon keményen kritizálni fogjuk önöket, hogyha eltérnek az eredeti programtól.

A 2011. ÉVI BIZOTTSÁGI MUNKAPROGRAM ISMERTETÉSE

Felszólalás az Európai Parlamentben „A 2011. évi bizottsági munkaprogram ismertetése” című vitában, 2010. november 23.

SZÁJER JÓZSEF, AZ EPP-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Tisztelt Pittella elnök úr, tisztelt Barroso elnök úr, tisztelt Ház! Európának le kell győznie a válságot! Európa gazdaságának a munkára kell alapozódnia.

A mostani súlyos válságból úgy kell kivezetni az Európai Unió országait, hogy azt tekintjük legfontosabbnak, hogy minél több európai polgárnak biztosíthatunk esélyt a munkára. Ezért az Európai Néppárt teljes mellszélességgel támogatja, hogy az Európai Bizottság jövő évi munkaprogramjában a legfontosabb cél a munkahelyteremtés.

Európa sokat tanult a válságból. Idén gyorsított eljárásban elkezdtük a gazdasági kormányzás új rendszerének kialakítását, és reméljük, hogy a jövő évben pénzügyi szabályozással és a gazdasági kormányzással kapcsolatos új javaslatokat is úgy tárgyalhatja meg a Parlament, hogy ezek minél előbb elfogadásra kerülhessenek.

Néppárti kollégáim ismertetni fogják az egyes területek számára fontos kérdéseket, én csak néhányat szeretnék kiemelni: a versenyképességet innovációra és kutatásra kell alapozni. A Bizottság munkaprogramjában keveselljük az ezen a területen megjelenő kezdeményezéseket. Szükség van a szellemi tulajdonjog fokozott védelmére és egy működőképes, versenyképes európai szabadalmi rendszerre is. Fontosnak tartjuk az európai étel- és ital-élelmiszer-behozatal fokozott ellenőrzését, legalább olyan minőségi követelményt kell ezzel szemben támasztani, mint amilyet az unió a saját termelőinél elvár. A magyar elnökség által egyik fő célként kitűzött vízkérdéssel kapcsolatban is szerettünk volna több javaslatot látni.

Tisztelt Ház! A Lisszaboni Szerződés alapján az unió jogalkotási és munkaprogramjának egy új rendje kezdődött el idén szeptem-

berben Barroso úrnak az unió helyzetéről elmondott beszédével. Mivel az új szerződés biztosítja a Parlament erős jogát arra, hogy beleszóljon az unió programjába, éppen ezért fontosnak tartunk további intézkedéseket. Sajnos a korábbi tapasztalatok nem jók. A Bizottság korábbi munkaprogramjai csak részben teljesültek a tervek szerint, több képviselőtársammal – és ezt már többször szóvá is tettem – azt gondoljuk, hogy minek rengeteg energiát, időt elpocsékolni évente több alkalommal egy olyan dokumentum elemzésére és elfogadására, amely úgylis csak részben fedi a valóságot.

Ezért azt javaslom, hogy a Parlament illetékes bizottsága rendszeresen év közben is vizsgálja a Bizottság munkaprogramjának a végrehajtását, így jobban érvényesülhet az általunk képviselt polgárok befolyása az unió közös ügyeire.

„CHIEF WHIP”

Szájer József honlapja, 2012. január 23.

Az Európai Parlamentben a Néppárt rendelkezik a legnagyobb képviselőcsoporttal, a frakciónk álláspontja – létszámából fakadóan – kulcsfontosságú az egyes bizottsági és plenáris szavazások során. A néppárti frakció alelnökeként 2009 óta én felelek a képviselőcsoport jogalkotási munkájáért, amely egyaránt magába foglalja a jogalkotási koordinációt, egyeztetést, valamint a jogalkotási munkaprogram és stratégia kialakítását. Továbbá „Chief Whip”-ként az én tisztem a képviselőcsoport szavazási fegyelmének biztosítása, amely abban nyilvánul meg, hogy a plenáris szavazások során a teljes néppárti képviselőcsoport számára én mutatom a követendő álláspontot. A Néppárt célja egy, a közös európai értékeken, hagyományokon és kultúrán alapuló, meghatározó politikai súllyal rendelkező európai egység megteremtése. Azonban mivel a magyar néppárti képviselőcsoport aktívan dolgozik hazánk érdekeinek előmozdításán, az Európai Parlamentben is saját nemzeti érdekeinket képviseljük, így előfordul, hogy a magyar Fidesz-KDNP-delegáció álláspontja eltér a néppárti állásponttól. Annak érdekében, hogy alelnöki tisztségemből fakadó kötelezettségem miatt ne kerüljek önellentmondásba, azokban az esetekben, amikor a név szerinti, gombnyomós szavazások során a frakció másképpen szavaz, mint a magyar képviselők, akkor közvetlenül nem veszek részt a szavazásban. Vagyis nem nyomom meg a szavazógombot, de feltett kézzel jelzem a néppárti frakciónak a korábban közösen eldöntött szavazási álláspontot.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ELFOGADTA A SZABADALMI CSOMAGOT

*Az Európai Néppárt magyar delegációjának sajtóközleménye,
Strasbourg, 2012. december 11.*

Negyven éve húzódó tárgyalások eredményeként az Európai Parlament ma jóváhagyta az európai szabadalomról szóló megállapodást. Szájer József fideszes EP-képviselő kiemelte: „A döntés révén a jelenleg széttagolt európai szabadalmi rendszer egyszerűbbé és olcsóbbá válik, s csökkennek a vállalkozások szabadalmi jogvitákkal kapcsolatos költségei. Ez komoly segítség a kis- és középvállalkozások számára, hogy nemzetközi szinten növelni tudják versenyképességüket.”

A döntő többségében a magyar uniós elnökség alatt kidolgozott egységes szabadalmi reform magában foglalja az egységes szabadalmi oltalom létrehozását, az ehhez kapcsolódó nyelvi-fordítási rezsimet, valamint a szabadalmi bíráskodást egységesítő nemzetközi megállapodást. Az új szabadalmi intézményrendszer részeként Budapesten jön létre a szabadalmibíró-képzés központja.

A jelenlegi rendszerben az uniós szabadalmi oltalom megszerzéséhez a szabadalmakat az Európai Szabadalmi Hivatalon keresztül minden egyes tagállamban be kell jegyeztetni. A hatalmas költségkülönbség nagy részét a fordítási kiadások teszik ki. Az érvényben lévő szabályok szerint ugyanis a szabadalmi oltalmat kérőnek minden olyan ország nyelvére magának kell lefordíttatnia szabadalmát, ahol jogvédelmet szeretne szerezni. A fordítási és egyéb költségek miatt ez akár tízszer annyiba kerülhet, mint az Egyesült Államokban.

Ezt a rendszert váltja fel az új szabályozás. „Az új egységes szabadalom minden részt vevő tagállamban érvényes, és egyetlen kérelemmel megszerzhető lesz. Ezzel a jelenleg széttagolt szabadalmi rendszer egyszerűbbé és olcsóbbá válik, nagyban hozzájárulva az Európai Unió globális versenyképességének növekedéséhez” – jelentette ki Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő.

„Az új rendszer ráadásul ez egységes szabadalmi bíráskodás révén jelentősen csökkenteni fogja a vállalkozások szabadalmi jogvitákkal kapcsolatos költségeit is. A reform elfogadása különösen a kis- és középvállalkozások érdekeit szolgálja, mert segítséget nyújt számukra ahhoz, hogy szembenézenek a jelenlegi gazdasági válsággal és nemzetközi szinten növelni tudják versenyképességüket” – emlékeztetett Szájer József.

A BIZOTTSÁG 2014. ÉVI MUNKAPROGRAMJA

Felszólalás az Európai Parlamentben „A Bizottság 2014. évi munkaprogramja” című vitában, 2013. november 20.

SZÁJER JÓZSEF, AZ EPP-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Fontos, hogy a 2014-re szóló bizottsági munkaprogram betartsa azt az elvet, amit a biztos úr is említett, méghozzá azt, hogy néhány és világosan meghatározott prioritást rögzítsen. Az Európai Néppárt számára a munkaprogramban foglalt elemek közül a legfontosabb az újraiparosítás programja, a munkahelyteremtés programja, amelyen belül mi is különös hangsúlyt fektetünk az ifjúsági munkanélküliség elleni küzdelemre, a kis- és középvállalkozások támogatására és az euróövezet gazdasági cselekvőképességéhez szükséges eszközöknek a biztosítására. Ezek az elvek abban a tekintetben kell hogy érvényesüljenek – és ezt a tesztet minden egyes alkalommal el kell végeznünk –, hogy az európai cselekvés valóban hozzáad-e valamit ahhoz a nemzeti cselekvéshez, ami ezen a területen érvényesül.

Nem szabad, hogy egy ilyen időszakban a választópolgárok azt érezzék, hogy az Európai Unió olyan ügyekbe is beleavatkozik, amelyekkel kapcsolatban helyben szükséges a megoldásokat keresni. A polgároknak csak azt szabad érezniük, hogy az Európai Unió segíti a nemzeti törekvéseket az imént is elsorolt kérdések tekintetében, azok megoldásában. Vagyis el kell végezni a hozzáadott európai érték tesztjét minden egyes alkalommal.

Ezzel kapcsolatban nyilvánvalóan az is fontos, hogy hagyni is kell a tagországokat. Egy válság esetén nem biztos, hogy mindig azok a megoldások a legjobbak, amelyeket már tízszer, százszor kipróbáltunk, és azok nem működtek. Igenis, egy válság esetén kreativitásra, új megoldásokra is szükség van, és az Európai Bizottságnak mind a szabályozással, mind pedig a különböző cselekedeteivel, a Parlamenttel együtt, segítenie kell ezeket a törekvéseket, hiszen ezekből a példákból tanulhatunk a későbbiekben.

Éppen ezért helytelen a túlszabályozás, de az is helytelen, hogyha szabályozás nélkül hagyunk olyan területeket, amelyeken egyébként az önszabályozó mechanizmusok nem működnek. Éppen ezért az Európai Unió döntéseinek a meghozatalakor, a Bizottság programjának a végrehajtásakor különösen tekintettel kell lennünk arra, amiről a biztos úr is beszélt, hogy ez az az év, amikor nekünk – a Bizottságnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a tagországoknak – be kell bizonyítanunk, hogy az európai uniós cselekvések hozzáadott

értéke olyan, hogy elvételük nagyon súlyos kárt jelentene az európai polgárok számára. Köszönöm megtisztelő figyelmüket! Az Európai Néppárt üdvözli a Bizottság munkaprogramját.

AZ ÉRTÉKEKRŐL ITTHON ÉS EURÓPÁBAN

A SZABADSÁGJOGOKRÓL 2003-BAN MAGYARORSZÁGON

*Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben a
„Szabadságjogok veszélyben” című vitában, 2003. február 11.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Tisztelt Országgyűlés! Tisztelt Elnök Asszony! „Uram! Az ön véleményével nem értek egyet, de az életemet adnám azért, hogy elmondhassa.” 13 esztendeje, a rendszerváltoztatáskor azt hittük, hogy a híres francia gondolkodó e szavait többé nem kell idéznünk, mert a szólás, a gondolkodás, a gyülekezés polgári szabadságát kivívtuk, és nincs, nem is lehet visszaút a szocializmus jól ismert gyakorlatához. Akkor rendre a karhatalom eszközeivel akadályozták meg a pártnak nem tetsző összejöveteleinket, vagy azt, hogy kritikus eszméinket nyilvánosan közöljük.

Akkor adatokat gyűjtöttek rólunk, és besúgók hálózata vette körül azokat, akiket a szocialista hatalom magára nézve veszélyesnek vélt. A szabadságot szerető demokratákat mégis újból, régről visszszakosztó gondok aggasztják. Csendben lopakodva visszatért közéletünkbe alapvető szabadságjogaink korlátozásának gyakorlata. A mai szabadságszerető emberek aggódnak azon, ha 13 év után ismét betiltanak nyilvános összejöveteleket, közlekedési okokra hivatkozva.

Az egyik internetes újság írta 2003-ban, miniszter asszony az imént nem idézte ezt az adatot, hogy több tüntetést tiltott be a rendőrség az idén, mint tavaly egész esztendőben. Az a hatalom, amely mintegy tucatnyi, virággal érkező asszony elől egy egész teret képes lezárni, aligha hivatkozhat egy másik esetben a forgalom akadályozására. Egy jogállamban sokan aggódnak akkor is, ha a hatóságok eljárást indítanak valaki ellen, mert egy nyilvános rendezvényen bekiabál az ott tartózkodó magas rangú kormányzati tisztségviselőnek; vagy csak azért, mert egyszerűen kiszorult, nem fért be egy másik rendezvényterembe.

De az is aggódhat a szólás szabadságáért, aki azt hallja, hogy egy bejelentett, békés demonstrációra hívó szórólapot koboz el a rendőrség.

Tisztelt Országgyűlés! A magyar demokraták még nem annyira korosak, hogy elfelejtették volna a szocializmus március 15-e előtti és máskori röplapelkobzásait. A történelemből tudjuk, hogy az a hatalom, amely békés bekiabálókkal vagy csendben emlékezőkkel szemben a rendőrséget veti be, nem antidemokratikus csupán, hanem fél – fél a szavak erejétől. Mi sem igazolja e félelmet jobban, mint az a kitartó küzdelem, amelyet ez a kormányzat folytat egy olyan múzeum ellen, amely a megfélemlítésnek, a szabadság elfojtásának éppen azokat a módszereit mutatja be, amelyek fönixmadárként élednek újra ebben az új szocializmusban.

De a polgárok sakkban tartásának szándéka indokolja az új kartoték bevezetését, amely jogunkat sérti meg; az adóhivatal adós mindmáig hihető magyarázattal, hogy miért és kinek másolta le az összes nála lévő adatunkat.

Tisztelt Országgyűlés! E helyzet megítélését véleményem szerint tovább rontja, hogy amikor az említett ügyek nyilvános felháborodást váltanak ki, akkor a kormány első embere, bár ő a felelős mindenért, álságosan sajnálkozik a hatósági túlkapás ellen, és atyai módon megbocsát a bekiabálónak, engedélyezteti a betiltott tüntetést vagy visszaadja az elvett támogatás egy részét az üldözött intézménynek. Ez a logika, tisztelt képviselőtársaim, az új paternalizmus logikája, hiszen a hatóság végzi tovább a munkáját, hátha egyre többen gondolják meg majd kétszer is, mielőtt a kormánnyal ellentétes nézeteiket kimondják.

Tisztelt Ház! Itt vagyunk hát 2003 februárjában, az uniós tagság előtti visszaszámlálás 444. napján: Kapolcs, Vác, Batthyány-mécses, Andrassy út, Loppert Dániel, Kossuth tér, Tibet, Kempinski, minden byte-ok éjszakája, Berkecz Mária, Civilek a Békéért, Voltaire. Ízlelgetjük a régi-új világ szavait. Demokraták! Ne hagyjuk, hogy így legyen! [Taps az ellenzéki képviselők padsoraiban.]

A KOMMUNIZMUS ÁLDOZATAINAK EMLÉKNAPJA

Napirend előtti felszólalás a Magyar Országgyűlésben az „Önkényuralmi rendszerek régen és ma” című vitában, 2004. február 23.

DR. SZÁJER JÓZSEF (FIDESZ): Elnök Asszony! Tisztelt Országgyűlés! „A gyermek hamar öregszik a kényszermunkatáborban lelkileg. A magányosság, az érdeklődés csökkenése, az állandó hiányérzet, az anyai gondoskodás kikapcsolása. István anyjától örökölt mélybarna szemében tanyát vert a félelem, az állandó riadtság. Nemsokára kósza hír terjedt el a telepen. Azt beszélték, miniszteri rendelet intézkedett:

a 10 éven aluli gyerekeket szabadon lehet engedni, hogyha ezt a rokonok írásban kérelmezik. István csillogó szemekkel ölelte át édes-anya nyakát. Tetszett hallani a hírt? – kérdezte. Ha volna, aki magához fogadna, itt hagynál bennünket? – mondta a feleségem. Igen – mondta István hirtelenül. – Nagyon rossz itt a táborban élni. Közben Magdus sógornőmék is értesültek a rendelkezésről, és elhatározták, magukhoz veszik Istvánt. Nővérem, Julcsi jött érte. A gyerek ragyogott a boldogságtól. Amíg mi Julcsival beszélünk, a kisfiú elindult az országúton az állomás felé. Egyszer sem nézett vissza. Attól félt, hátha meggondolja magát a rendőr, és nem engedi ki a táborból. Istenem! Valóban olyan félelem fogta el, amely elnyomta a családhoz való tartozás minden érzésétől.”

Tisztelt Országgyűlés! A hortobágyi kényszermunkatáborba 1952-ben deportált Kisteleki Ernő visszaemlékezéséből idézett gyomorszorító esemény híven írja le a XX. század egyik szörnyű elnyomó rendszerének a jellemzőjét, amikor az önkény a legszentebb emberi köteléket, a családi szeretetet is kikezdte.

A kommunizmus áldozatainak emléknapján erkölcsi kötelességünket teljesítjük, amit azért teszünk, hogy az embertelenség modern nagyüzemi formái ne merüljenek el a felejtés homályában. A világ közvéleménye a náciizmus rémtetteire kimondta helyesen a megfelelő ítéletet, és folyamatosan megtett mindent, helyesen, az emlékezet ébren tartásáért, a kegyelet és a gyász mementóinak a megőrzéséért. A kommunizmus rémtetteit azonban, noha áldozatainak száma elérte a náciizmus áldozatainak számát, szemérmesen kezelte ugyanez a közvélemény; már-már bocsánatos bűnként, mintegy azt sugallva, hogy ahol fát vágnak, ott hullik a forgács. Azaz mintha minden szörnyűség, amit a kommunisták elkövettek, csupán nemes elvek torzult gyakorlata volna.

Sajnos ma Magyarországon is vannak olyanok, akik például a sztálinizmus hétköznapijairól írva tankönyvet, relativizálni próbálják a kommunizmus bűneit. Vannak ma olyanok, akik átnevezni akarnak: a gáztett kényszer hatására elkövetett visszaéléssé, a terrort megbékeléssé. Sajnos olyanok is vannak, akik arról beszélnek, hogy a múltat el kell feledni. Elfeledni a választási csalást, a kék cédulákat, a szovjetek támogatásával történő totális hatalomátvételt, a népfrontos álválasztásokat, a földek, üzletek, házak törvénytelen kisajátítását, az egyházak megnyomorítását, a nemzeti érdekek elárulását, a B-listázást, a kulákkistát, a politikai ellenfelek, ártatlan emberek sokaságának megkínzását és megölését.

Tisztelt Ház! Szabad-e ezen az úton mennünk? Két éve ilyenkor minden jóérzésű ember örült, hogy a Terror Háza Múzeum létrehozásával végre régi adósságát törleszti a nemzet a kommunista diktatúra és az 1956-os forradalom és szabadságharc mártírjaival és sokat szenvedett túlélőivel szemben. Azokkal szemben, akik 12 esztendőn keresztül hiába várták sebzett önérzettel, hogy a demokratikus Magyarország immár megtalálja az emlékezés és a kegyelet méltó mementóját, az erkölcsi igazságtételnek azt a formáját, amely nem keveri össze a megbékélést a történelmi hazugsággal, az üldözött az üldözöttel, és amely nem ringatja magát abban a hamis illúzióban, hogy lehetséges volna tisztázó szándékkal a bűnökről úgy beszélni, hogy ne nevezzük néven a bűnösöket. Azoknak tartozunk ezzel első-sorban, akik túléltek a meghurcoltatást és a megalázást, a kínzást, a brutalitást, halálraítéltként a visszaszámlálás rémületét, a vallatások és a börtön megannyi kínját.

Tisztelt Országgyűlés! Az emlékezés joga nem szerepel az emberi jogok katalógusában, de európai kultúránknak a része. József Attila is azt írja, hogy ahhoz, hogy végre rendezni tudjuk közös dolgainkat, az kell, hogy a múltat békévé oldja az emlékezés. Az emlékezés olyan, mint a testnek az immunrendszer: képes megvédeni a bajtól. A baj, bármilyen valószínűtlennek tűnik is, sokaknak a mai technikai civilizációban bármikor jöhet. Tanúja ennek a XX. század technikai tökélyre fejlesztett két terrorrendszere, a világ még ma is létező totalitárius diktatúráinak sora: Korea, Kuba, Beloruszia, ahol ma is Marx és Lenin nevében működnek az elnyomás ördögi gépezetei.

Nekünk, magyaroknak, akik mindkét XX. századi diktatúrát megszenvedtük, kötelességünk átadni a jövő nemzedékének az áldozatok emlékét, azt az imperatívuszt, hogy soha többé kommunizmust. Soha többé kommunizmust! *[Taps az ellenzék padsoraiban.]*

ELŐSZÓ AZ ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK ÉS KÉPVISELŐK SOPRONBAN 1848–2004 CÍMŰ KÖNYVHÖZ

Megjelent: ifj. Sarkady Sándor és Tóth Imre az „Országgyűlési választások és képviselők Sopronban 1848–2004”, Sopron, 2005.

Mindenkiben munkál a kíváncsiság, különösen, ha a sors fontos döntések, történelmi helyzetek közelébe sodorja, hogy kik voltak és miként cselekedtek a múltban azok, akik hasonló helyzetben voltak. Felkértem két kiváló soproni történészt, hogy 1848-tól kezdve dolgozzák fel a Sopronban megválasztott képviselők történetét. Mikor

elkészült a kézirat, magam is megdöbbsenem, hogy milyen nagynevű, a hazáért sokat tevő emberek is ültek abban a székben, ahol tizennégy éven át magam is ültem a magyar parlamentben. Trefort Ágoston, Klebelsberg Kunó, Hermann Miksa, Csáky István nevét eddig inkább az országos politikatörténetből ismertem, Hébelt Edéét pedig jogbölcséleti tanulmányaimból. Ezeknek a történelmi személyiségeknek az arcélét kiegészíti soproni tevékenységük. De megismertem sok olyan egykori politikust, akiről addig – történelmi tudatlanságom okán – még nem hallottam. S vannak köztük olyanok is, akiről joggal feledkezett meg a történelem.

Az 1848 óta lezajlott választások – így a megválasztott soproni képviselők politikai pályája is – híven tükrözik hazánk és Sopron viszontagságos történelemét. Ezeken az életrajzokon keresztül bepillantást nyerünk a kor pártviszonyaiba, politikai küzdelmeibe és sorskérdéseibe. Helyes tetteik és hibáik tanulságul szolgálhatnak utódainknak.

A nyolcvanas évek végén magam is aktívan részt vettem abban az ellenzéki mozgalomban, amely a kommunista diktatúra ellen, a szabad választásokért, a versenyelvű többpártrendszerért küzdött. A 48-as magyar forradalom óta Sopronban tartott képviseléválasztások nem voltak mindig szabadok, abban az értelemben, ahogy a mai tömegdemokrácia korában gondolkodunk róluk, de többnyire megfeleltek az akkor szokásos demokráciaelveknek. Az általános, titkos és szabad választások jogát a XX. század végére mi, magyarok is tartósan kivívtuk.

Mikor ennek a kötetnek a gondolata néhány évvel ezelőtt megfogalmazódott bennem, még nem sejtettem, hogy mire az olvasók kézbe veszik, addigra már nem leszek Sopron város és környéke képviselője. Az ötlet Varga Mihály képviselőtársamtól, Karcag képviselőjétől, az Orbán-kormány pénzügyminiszterétől származik, aki szintén kiadta karcagi képviselői elődeinek történetét.

Most leköszönő soproni képviselőként, az európai uniós tag Magyarország új történelmi korszakának kezdetén, mint az Európai Parlament képviselője, szülővárosomért, Sopronért továbbra is küzdő politikusként ajánlom ezt a kötetet utódaimnak és minden érdeklődőnek történelmi tanulságul.

Sopron, 2004. Nagyboldogasszony napján

Szájer József
országgyűlési képviselő,
európai parlamenti képviselő

SOPRONI EGYÉNI KÉPVISELŐ, 1990–2004

iff. Sarkady Sándor és Tóth Imre: Országgyűlési választások és képviselők Sopronban 1848–2004, Sopron, 2005, 137–142. oldal

Szájer József (1990–1994, 1998–2004): 1961. szeptember 7-én született Sopronban (Győr-Sopron megye). Apai ágon soproni családból származik, nagyapja hentes. Szülei első generációs értelmiségiek. Egyik felmenője, Simonyi-Semadam Sándor 1920-ban négy hónapig Magyarország miniszterelnöke volt. 1933-ban született édesapja, Szájer József földrajz–biológia szakos tanár, általános iskolai igazgató Magyarfalván, majd előadó, később főelőadó a járási tanácsban, végül a városi tanács művelődési osztályán Sopronban. Az 1937. évben, paraszti családban Egyházasközpályán született édesanyja, Kiss Edit, a Soproni Tanítóképző Intézetben szerzett oklevelet, majd az újkéri általános iskolában kezdett tanítani. 1960. évi házasságkötése után Magyarfalván, majd 1966-tól Sopronban volt tanítónő. Szájer József szülei 1982-ben halálos balesetet szenvedtek, így kiskorú öccseinek ő lett a gyámja. Testvérei közül Imre (1965) autószerelő, jelenleg magánvállalkozó fuvarozó, István (1971) logisztikus. 1983-ban feleségül vette Handó Tündét, aki a Fővárosi Munkaügyi Bíróság elnöke. Gyermeük, Fanni (1987) nyolc-osztályos gimnáziumban tanul Gödöllőn.

Az általános és a középiskolát Sopronban végezte. A Széchenyi István Gimnázium angol nyelvi tagozatán érettségizett 1980-ban. 1980–1981-ben előfelvételiként Kalocsán teljesített sorkatonai szolgálatot. Tanulmányait az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán folytatta, 1986-ban doktorált. Ügyvédi szakvizsgát 1996-ban tett, s azóta az Ügyvédi Kamara tagja. Európai jogot végzett az Eötvös Loránd Tudományegyetemen.

1983-tól 1990-ig a Jogász Társadalomtudományi Szakkollégium – 1988-tól Bibó István Szakkollégium – tagja, 1985-től 1989-ig tanára. 1986-tól egy évig Soros-ösztöndíjjal az oxfordi Balliol College-ban, 1988–1989-ben Ann Arborban, a Michigani Egyetemen tanult. 1986-tól 1996-ig tanársegéd az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara Római Jogi Tanszékén, emellett alkotmányjogot is tanított. 1988 és 1990 között a Kari Tanács tagja. Számos jogtörténeti, jogelméleti tudományos írást publikált és több könyve jelent meg (pl. 1987-ben a Hermeneutika és a római jog), 1988-ban szerkesztője volt a Moór Gyula 1888–1988 című kötetnek. 1992-től 2000-ig a Jogállam című folyóirat szerkesztőségi tagja.

1988. március 30-án a Fiatal Demokraták Szövetsége alapítója, a következő hónapokban a párt hivatalos jogi képviselője. 1988 tavaszán belépett a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezetébe és a Szabad Kezdeményezések Hálózatába. 1988–1989-ben a Fidesz külföldi megbízottja

az Amerikai Egyesült Államokban. 1989 októberétől, a Fidesz II. kongresszusától 1990. júniusig az országos választmány elnökségi tagja. Amerikai ösztöndíjának letelte után, 1989 novemberétől az Ellenzéki Kerekasztalban a Fidesz képviselője. A „Duna-gate” néven ismertté vált lehallgatási ügy felfedezésében is részt vett, ő fogalmazta meg a feljelentést.

1990 után három évig nem indult semmilyen tisztségért. 1992–1994 között a külügyek irányítója, kabinetelnök. Az 1994 tavaszára elkészült, 2000 – unió Európával címmel megjelent integrációs program szerzője.

1992-től 2000-ig az Európai Liberális Párt (ELDR) tanácstagja. 2000-től az Európai Néppárt Tanácsának állandó tagja.

1993. október 30-tól 1994. június 16-ig a Fidesz Országos Választmányának elnöke. 1995 áprilisától pártalelnök. 1994-től frakcióvezető. Posztjától megválva 1997 szeptemberétől a Fidesz – Magyar Polgári Párt választási és kormányzati programért felelős alelnöke lett. 1999 májusában a Fidesz XI. kongresszusán ismét alelnök lett, 2001 májusában párttisztviségében újraválasztották, 2003. május 17-ig alelnök. 2004. május 17-től – mint parlamenti alelnök, majd mint a strasbourgi képviselőcsoport vezetője – ismét részt vesz a pártelnökség munkájában. 1990-től a Democracy After Communism (DAC) Alapítvány elnöke. 1992-től a Bibó István Szakkollégiumért Alapítvány elnöke. 1993-tól 1998-ig a National Fórum Foundation (Washington), továbbá a Foundation for Civil Society (New York) és 1998-től a Fund For American Studies (New York) szervezet tanácsadó testületének tagja. 1997-től 2003-ig a Magyar Oxford Társaság elnöke. 1994-től 2003-ig a Magyar Atlanti Tanács alelnöke. 2001-től a Magyar Új Atlanti Kezdeményezés alelnöke. 2002-ben II. Erzsébet brit uralkodótól megkapta a Knight Commander of St. Michael and St. George elnevezésű kitüntetést.

Az 1990. évi országgyűlési választásokon Győr-Moson-Sopron megye 7. sz. (Sopron és környéke) választókerületében a Fidesz színeiben indult. Az első fordulóban több mint tízezer szavazatot (29%) kapott, s így első helyen végzett a demokrata fórumos és a szocialista jelölt előtt. A második fordulóban Pozsgay Imre (MSZP) visszalépését követően mindössze kettőszáztizenhét szavazattal kapott többet a magyar demokraták jelöltjénél, a szavazatok 50,4 százalékaival választották egyéni képviselővé. A parlamenti választásokon elindult fiatal demokrata jelöltek közül úgy, hogy csak saját pártja támogatta, egyedül ő nyert egyéni kerületben mandátumot. Az előző kormány államminiszterét győzte le, s ezzel egyszerre országos ismertséget szerzett. 1990 májusától 1993 júniusáig az alkotmányügyi, törvény-előkészítő és igazságügyi állandó bizottság tagjaként az 1990-es alkotmánymódosítás során tett – a tulajdonra vonatkozó – javaslatát elfogadták. Ő terjesztette elő pártja módosító indítványait az MDF–SZDSZ pártközi megállapodás utáni alkot-

mánymódosítások vitája során. 1990 májusától 1992 júniusáig a választási és mandátumvizsgáló különbizottságban is tagságot vállalt. 1992 júniusában az európai közösségi ügyek állandó bizottságának egyik kezdeményezője, 1994. júniusáig a bizottság alelnöke volt. 1993. júliustól 1994. februárig a külügyi állandó bizottság tagja.

Parlamenti szűzbeszédét 1990. május 24-én az önkormányzati törvény vitája során tartotta. A földtörvény témafelelőse is volt, s a törvény kétharmados többséggel való elfogadhatóságát szorgalmazta. A büntetőeljárás törvényjavaslat vitájában felszólalva a fogva tartott személyek három napon belüli bíró elé állításának szükségessége mellett érvelt. Az ő módosító indítványának eredményeképpen szállították le a megyei jogú várossá válás lakosságszám-küszöbét 50.000-re, így lehetővé vált, hogy Sopron megkapja ezt a címet. A négyéves ellenzéki időszakban a fiatal demokraták képviselőcsoportjának helyettes vezetője. Összesen mintegy hetven alkalommal, átlag feletti gyakorisággal beszélt plenáris üléseken.

1994 májusában, az országgyűlési választásokon újfent Sopron és vidéke választókerületében indult. Boros László (MSZP) és Kertész Zoltán (SZDSZ) mögött a harmadik helyen végzett. A második forduló előtt a liberális választási együttműködési szerződés értelmében visszalépett a szabad demokrata jelölt javára. Az országos listáról került be ismét a törvényhozásba. A választások nyomán létrejött új Országgyűlés összehívásának előkészítő tárgyalásain ő képviselte pártját. 1994. július elsején ellenszavazat nélkül választották a Fidesz parlamenti frakciójának vezetőjévé. 1996. január 12-én Isépy Tamással (KDNP) és Szabó Ivánnal (MDF) a három ellenzéki párt képviselőcsoportjának szoros parlamenti együttműködéséről írt alá megállapodást, amely a polgári összefogás egy fontos állomásának bizonyult.

1994. júniustól augusztusig tagja a mentelmi, összeférhetetlenségi és mandátumvizsgáló különbizottságnak. 1995. júniustól 1996. decemberig az alkotmány-előkészítő bizottságban dolgozott. 1997. márciusban indítványt terjesztett be a büntető törvénykönyv (Btk.) módosítására, de a koalíciós pártok elutasították az előterjesztés napirendre tűzését. Frakcióvezetői tisztségét – már a kormányzásra készülve – 1997. szeptember 7-én átadta Pokorni Zoltánnak.

Az 1998. évi országgyűlési választásokon – harmadszor is soproni szülőhelyén (Győr-Moson-Sopron) – kétezer szavazattal vezetett a szocialista jelölttel szemben, majd a második fordulóban a szavazatok 55,9 százalékával nagy fölényrel győzött, s így visszaszerezte négy évvel korábban elvesztett egyéni mandátumát. 1998. június 3-án ismét a Fidesz frakcióvezetőjévé választották, júniustól a Házbizottság tagja. 1998. júniustól az európai integrációs ügyek állandó bizottságának elnöke és az ügyrendi állandó bizottság

tagja. A legnagyobb kormánypárt képviselőcsoportja munkájának irányítása mellett fontos szerepet vállalt az európai uniós csatlakozási folyamat előrevitelében is. Ebben a ciklusban nyolcvan alkalommal szólalt fel pártja nevében, gyakran mondott vezérszónoklatot.

Sopron képviselőjeként segítette a 85-ös főút felújításának felgyorsítását. Támogatta, hogy a Magyar Televízió szombathelyi körzeti stúdiója Sopronba kerüljön. A Széchenyi Terv keretében ekkor kapott Sopron több száz milliós támogatást a Liszt Ferenc Konferenciaközpont, a bencés és evangélikus idősek otthona felújítására. Kezdeményezésére a soproni népszavazás 80. évfordulóján a kormány Sopronban tartott ünnepi ülést, december 14-ét ekkor nyilvánították országosan a Hűség Napjává. Sopron díszkutat, a környező települések emlékművet kaptak az Orbán-kormánytól. Képviselői munkája kezdetétől fogva segítette a soproni kórház rekonstrukcióját. Sopron régiós központtá fejlesztésén dolgozott. Segítette Sopront az ISPA uniós pályázatból több milliárdos szennyvíztisztító beruházás megszerzésében.

A Terror Háza Múzeum gondolata tőle származik. Ő javasolta, hogy Budapest pályázza meg a 2012. évi olimpiai játékok megrendezésének jogát, valamint a két évre elfogadandó költségvetést. 1998-ban jelentette meg Jogállam, szabadság, rendszerváltoztatás című könyvét, amelyben 1987 óta készült cikkei, beszédei, interjúi jelentek meg összegyűjtve.

2002. április 21-én Fidesz–MDF támogatással ismét megszerezte a soproni kerület egyéni mandátumát. Júniustól a Fidesz európai integrációs, illetve külügyi kabinetjének vezetője. 2002. május 15. és 2004. február 1. között az Országgyűlés alelnöke, a Házbizottság tagja; tisztségéről a júniusi európai parlamenti választásokra való felkészülés miatt megszokasodott feladatai miatt lemondott. Létrehozta a hatfős soproni képviselőcsoportot a Sopronért való – pártok feletti – lobbizás érdekében. Fotó emlékkiállítást és borkóstolót rendezett a Parlament Vadásztermében a népszavazás 82. évfordulóján.

Ellenzékben kevesebbszer kért szót plenáris ülésen, figyelmét már az európai parlamenti politizálás és az új ciklus előkészítése kötötte le. Európai ügyekben három alkalommal pártja vezérszónoka. 2002–2003-ban az uniós alkotmány kidolgozására életre hívott Európai Konvent tagja. 2002 novemberében az Európai Parlament európai néppárti frakció magyar megfigyelőcsoportjának vezetője, a bel- és igazságügyi kérdésekkel foglalkozó bizottság megfigyelő tagja. Többek között azért lobbizott, hogy az uniós választások után egy nemzeti és etnikai állandó bizottság kísérje figyelemmel valamennyi európai kisebbség ügyeit. Már megfigyelő tagként sikerült elérnie, hogy a 2004-től működő parlamenti bizottságok közül háromban, a külügyi, a bel- és

igazságügyi és a kulturális bizottságban a kisebbségi ügyek legitim módon felvehetőek legyenek.

2004. június 13-án a győztes Fidesz-lista második, biztos bejutó helyén indult a választásokon, így politikai pályáját strasbourgi európai parlamenti képviselőként a néppárti frakcióban folytatja a következő öt évben. 2004 júliusában a néppárti képviselőcsoport politikai stratégiáért felelős alelnökévé választották.

A belső piaci és a jogi bizottság tagja. A Fidesz európai parlamenti képviselői között Győr-Moson-Sopron és Veszprém megyét képviseli Strasbourgban. Egyéni mandátumáról 2004. július 6-án lemondott, kerületében időközi választásra került sor, amely először érvénytelen volt az alacsony részvétel miatt. A mandátumot a 2005 áprilisában, illetve májusában megismételt időközi választáson Firtl Mátyás, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség jelöltje, a megyei közgyűlés alelnöke szerezte meg.

2005. MÁRCIUS 15.

Ünnepi beszéd, Sopron, 2005. március 15.

Tisztelt ünneplők!

1848-ban a frissen megszületett polgári Magyarország lakói együtt lélegeztek Európa többi forradalmi nemzetével. Sőt, a szabadság lángját mi tartottuk a legtovább és a legmagasabbra. Mi hoztuk érte a legnagyobb áldozatot.

Ma, a XXI. század elején az unió új tagjaként Magyarország újra nagy kihívás előtt áll. Vajon helyt tudunk-e állni az európai nemzetek kemény, de békés érdekérvényesítésre alapozódó versenyében?

Vajon az ország javát, a nemzet érdekét képviselve túl tudjuk-e tenni magunkat a kezdeti nehézségeken?

Bibó István írja, hogy a nagy nemzeti vállalkozások – mivel emberek vállalkozásai – nincsenek eleve sikerre ítélve, azokat el is lehet szűnirni, ha nem vagyunk észnél, legyenek bármily nemesek a céljai.

Vagy mégis azoknak lenne igazuk, hogy a minden józan számítás szerint sikerre számító uniós tagság nagyszerű történelmi vállalkozását is el lehet szűnirni, ha bal kézzel nyúlunk hozzá? Mert mit látunk alig egy év után?

Hetente rendre érkező figyelmeztetéseket, intőket Brüsszelből, deficiteljárást Magyarország ellen, a vállalkozóknak visszajáró forgalmi adók, a gazdáknak járó támogatások jogosulatlan visszatar-tását, az ország további súlyos eladósodását, a külföldi hitelek drágu-

lását, a bérünk, nyugdíjunk elértéktelenedését, megítélt, de kifizetetlen uniós pályázatok tömegét, romló magyar esélyeket, elmaradt nemzeti érdekérvényesítést stb.

És mi hallunk nap mint nap: üres szövegeket a sikeres Magyarországról és a nagy jólétről.

De tisztelt ünneplők! Ne veszítsük el hitünket egy jobb, biztonságosabb jövőben, egy, a nemzetet képviselő kormányban és a sikeres uniós tagságban. De addig is sok a teendő.

A magyar gazdák az elmúlt hetekben példát mutattak arra, miképp kell a nemzeti érdekképviselést rákényszeríteni az ezzel szembemenő erőkre.

Kedves ünneplők!

Bennünket, magyarokat szerte Európában állhatatos, büszke, szorgalmas nemzetnek tartanak. A meg nem alkuvás, az erős szabadságszeretet hírért rólunk két nagy nemzeti polgári forradalom alapozta meg az egész világon. Az 1848-as és az 1956-os ikerforradalom.

Másfél évszázada őseink itt, a Kárpát-medencében, ha csak néhány hónap erejéig is, de megtalálták a helyes választ a haza vagy haladás azóta is újra és újra felbukkanó kétségére: Ezt egy „és” szócskában találták meg. Nem azt mondták: haza vagy haladás, hanem hogy haza és haladás. Ráadásul ebben a sorrendben. Az országot vezető politikusgenerációk sorát is ebben mérik '48 óta. Sajnos sokan elbukták ezt a mércét, mert hiába papol valaki modern Magyarországról, haladásról szavakban, ha tetteiben nem áll mögötte az egységes magyar nemzet iránti erős elköteleződés.

Mennyire a haladás elkötelezettje az a kormányzat, amely a magyar polgárok, a gazdák versenyképességének javítására irányuló kötelezettségét csak erős társadalmi nyomásra képes teljesíteni, jelentős lemaradásban a szomszédos országokhoz képest? Abban – itt a téren és az egész országban is – egyetértünk hogy a magyar paraszt, a magyar gazda, a magyar polgár sem '48-ban, sem ma nem szereti, ha Metternich stílusában oktatják ki. Mert ma is meg kell küzdenünk Európában, a világban a helyünkért. És ehhez kell, hogy egyfelé húzzuk a szekeret. Vajon hazában és nemzetben gondolkodik-e az a kormányzat, amely a határon túlra került nemzettársainkat csak pénzsorokban és további költségvetési terhekben tudja mérni, s nem testvéri érzésben, a közösség erejéhez hozzáadott értékében?

Vajon valóban a haladás híve-e az, aki történelmi egyházaink közösség- és értékmegőrző munkálkodásában csak visszaszorítandó

reakciót lát szinte ugyanúgy, mint az ország ötven évvel ezelőtti idegen urai?

Vajon nemzetben és haladásban gondolkodik-e az, aki a múltat még mindig „véggépp eltörölni” akarja, és hosszú ideje diszkreditálódott eszmék lovagjait: Marxot és Bakunyint ünnepli, mint nagy gondolkodót március idusán Petőfi és Jókai helyett az Akadémián?

Vajon átérzi-e a magyar nemzet XX. századi tragédiáját az, aki közfelháborodásra megköszöni a negyven évig hazánkat megszálló erőknél, hogy elkergették az előző megszállókat?

Tisztelt ünneplők! A '48 által felállított mérce ma is mér. Egy erős és öntudatos nemzet olyan, amilyennek bennünket oly sokan tekintenek – különbséget tud tenni a szép szavak és a tettek között.

Tisztelt ünneplők! A magyar 1848 nem csoda volt, hanem a tenni akarás eredménye. Nem csodavárók, hanem tetterre kész, elhivatott emberek műve. Ezért lett a magyar forradalom és szabadságharc a magyar nemzet számára máig erős támaszték, az erkölcsi erőmerítés kimeríthetetlen tárháza. Évszázadok erőfeszítései találkoztak március 15. történelmi pillanatában, és eredményük – túlélve az önvédelmi háború leveretését – megalapozta a polgári Magyarországot.

Március 15. példát ad nekünk összefogásból is. Bár ha belelapozunk a korabeli újságok megsárgult lapjaiba, vagy ha visszaemlékezéseket, verseket olvasunk a korból, rácsodálkozhatunk, hogy micsoda viták is zajlottak a kortársak között. Vitája volt Széchenyinek és Kossuthnak, mást tervezett Deák és Eötvös, Petőfi vagy Arany János. De csak a részletkérdésekben álltak szemben, azokban is a jobbítás szándékával vitáztak; a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméjében egyetértettek. Nem volt olyan magyar közéleti személy, aki Bécs szándékait próbálta volna védeni, magyarázni a forradalmi közönségnek.

Tisztelt ünneplők! '48 az önzetlenség példáját is kijelölte: amikor jobbjágy, polgár és nemes mind-mind felül tudott emelkedni napi érdekén, és nemcsak kisebb vagy nagyobb javait, hanem akár az életét is képes volt áldozni a közös nemzeti ügyért. Próbáljunk mi is megszabadulni a mai világ által ránk erőltetett önzésünktől.

Böjt hava van, az emberiségért hozott krisztusi áldozatra, a feltámadásra való emlékezés és a lelki megújulás ideje. Tavasz van, amikor a természet is leveti elszáradt gönceit. Mi, magyarok különösen szerencsések vagyunk, hogy egységes politikai nemzetként való megszületésünk idejét a tavaszi napfény első sugaraiban ünnepelhetjük.

Adjon nekünk erőt ez a szép ünnep a hétköznapijainkban is!

NYÍLT LEVÉL FRANCO FRATTINI BIZTOSNAK

Franco Frattini
bel- és igazságügyi biztos
Európai Bizottság
Brüsszel

Tisztelt Biztos Úr!

Az elmúlt napok folyamán több európai szintű kezdeményezés indult a náci szimbólumok Európa-szintű betiltására vonatkozóan Harry walesi herceg incidensét követően. Ön személy szerint is utalást tett arra, hogy az ügyet megvitathatja a 2005. január 27-én összeülő igazságügy-miniszterek tanácsa. Ezzel kapcsolatban fordulunk önhöz, mint a bel- és igazságügyekért felelős európai biztoshoz, és azt javasoljuk, hogy ha valóban fontolóra veszik a fentiekben leírt tiltó rendelkezések meghozatalát, akkor azokba a náci szimbólum mellett foglaltassanak bele a kommunista szimbólumok is.

Míg általában véve egy demokráciában a szólásszabadságot nem szabad korlátozni, úgy gondoljuk, hogy bizonyos kivételes történelmi helyzetben és történelmi események fényében az önkorlátozás bizonyos formái helyénvalóak. Ilyen történelmi eseménynek tekintjük a XX. század két nagy totalitáriánus rendszerét: a náci és a szovjet-bolshevik időszakokat, amelyek a szólásszabadság bizonyos korlátozását is igazolhatják.

Elengedhetetlen szembenéznünk kontinensünk mind náci, mind kommunista múltjával, és egy ilyen szembenézés arányos és kiegyensúlyozott válaszokat követel. Jól ismert és dokumentált, hogy a kommunista diktatúrák ártatlan emberek tízmillióinak haláláért felelősek, amely nem kevesebb, mint a nácizmus áldozatainak száma. Természetesen nem szabad alábecsülnünk a szélsőjobboldali diktatúráktól való elhatárolódás fontosságát, de ugyanaz az erkölcsi kód alkalmazandó a múlt század másik szélsőséges ideológiája, a kommunizmus irányában is. Mindkét rendszer a szocializmus egy hamis képe alapján – „nemzeti”, illetve „népi” – az erőszakot az ideológiai fanatizmus által legitimálta.

Mint tudja, Magyarországon az 1990-es évek elején született egy törvény, amely betiltotta az önkényuralmi jelképek használatát. A törvény hatálya alá tartozik mind a náci horogkereszt, mind a kommunista sarló és kalapács, illetve vörös csillag.

Számos európai parlamenti képviselő már kifejezte támogatását kezdeményezésünkkel kapcsolatban, várva az ön véleményére is.

Maradunk tisztelettel:

Brüsszel, 2005. január 25.

Szájer József, európai parlamenti képviselő, magyar delegáció,
alelnök, Európai Néppárt–Európai Demokraták

Vytautas Landsbergis, európai parlamenti képviselő, litván
delegáció, Európai Néppárt–Európai Demokraták

NINCSENEK MÁSODOSZTÁLYÚ ÁLDOZATOK – EMLÉKEZÉS A XX. SZÁZAD ÖNKÉNYURALMI RENDSZEREIRE

Véleménycikk, Magyar Nemzet, 6. oldal, 2005. június 4.

Az európai közvélemény a bővítést követően ezekben a hónapokban ismerkedik valójában az új tagállamokkal. A sok, eddig jobbra csak távoli kultúraként ismert ország, nyelv most válik „hús-vér” valósággá az Európai Unió napi működésében. Az Európai Parlament képviselőjeként ezért is fontos küldetésemnek érzem, hogy minden lehetséges módon felhívjam az európai közvélemény figyelmét az elmúlt század két nagy önkényuralmi rendszere közt meglévő, sokszor megdöbbentő hasonlóságokra. Nincs helye megértő hozzáállásnak semmilyen diktatúrával kapcsolatban: mind a szélsőjobb oldali, fasiszta-náci ideológiát, mind a kommunista ideológiát egyértelmű kiközösítés és elutasítás kell kísérje. Az EU-ban eltöltött első évünk alatt szerencsére sikerült számos, nemzetközileg is ismert és elismert közép-európai politikustársamat megnyerni ennek az ügynek, és közösen fellépni a XX. század két nagy önkényuralmi rendszerének egyforma megbélyegzése érdekében.

A náci és a kommunista diktatúrák közti hasonlóságok a két rendszer lényegéből fakadnak: mindkettő az emberi méltóság, a szabadságjogok, a tisztelet, az erkölcs totális sárba tiprása alapján állt fenn és működött. A sztálini Szovjetunió és a hitleri Németország erősödő önkényuralmi rendszere a harmincas években egyre közelebb került egymáshoz. Ezt a folyamatot tetőzte be az 1939-es Molotov–Ribbentrop-paktum, mely minden addiginál nyíltabban mutatta meg a két rendszer gondolkodásának és hatalmi logikájának hasonlóságát. Érdemes röviden idézni Sztálin 1939. augusztus 19-én a Politikai Bizottság (Politburo) előtt elmondott beszédéből, melyben megindokolta a németekkel kötendő titkos paktum megkötésének szükségességét:

„Az elmúlt 20 év tapasztalata azt mutatja, hogy békeidőben lehetetlen úgy fenntartani Európában a kommunista mozgalmat, hogy az olyan erős legyen, hogy egy bolsevik párt megszerezze a hatalmat. E párt diktatúrája csak egy nagy háború után lehetséges. [...] Elvtársak! A Szovjetunió, a munkások országának érdeke az, hogy háború törjön ki a Reich és a kapitalista angol-francia blokk között. Mindent meg kell tennünk annak érdekében, hogy ez a háború minél hosszabb ideig tartson, hogy mindkét oldal teljesen kimerüljön. Ezért meg kell kötnünk a Németország által javasolt paktumot.”

A cinikus nagyhatalmi logika végigkísérte az egész második világháborút, és különösen annak végkifejletét, az új jaltai világrend kialakítását. Figyelemre méltó Bush amerikai elnöknek a háború lezárása hatvanadik évfordulóján Rigában elmondott beszéde, amely először fogalmaz egyértelműen negatívan a jaltai alkuval kapcsolatban! Most, hogy Európa népei több mint fél évszázad után ismét egyesülhetnek, most, hogy az emberi szabadságjogok és a demokrácia lép a geopolitikai megosztás, a falak és szögesdrótok helyébe, itt az ideje, hogy az elmúlt fél évszázad történelmét kiegyensúlyozottan értékeljük. Ideje, hogy megszabaduljunk a kettős mércétől, ideje, hogy minden önkényuralmi rendszert, minden diktatúrát – bárki is tartotta fenn, bármilyen ideológia nevében is – végre egyenlő mértékkel szemléljünk és ítéljünk el!

Minderre egy Franco Frattini bel- és igazságügyi európai biztosnak küldött nyílt levélben is felhívtam a figyelmet. A levelet Vytautas Landsbergisszel (volt litván államfő, a litván függetlenség atyja) közösen jegyeztük, és az önkényuralmi rendszerek és jelképeik egyenlő elbírálásának szükségességére helyeztük a hangsúlyt. Frattini biztos megértette a levél lényegét és támogatásáról biztosított minket. „Az önök történelme a mi történelmünk is” – fogalmazott, és ez talán mindennél jobban kifejezi a közös, összeurópai szolidaritás jelentőségét. Amikor a világháború végét ünnepeljük itt Európában, akkor nem felejtethjük el, hogy Európa nemzetei számára mást és mást hozott a háború vége. Szerencsésebb nemzetek számára hosszú szenvedésnek, mérhetetlen pusztulásnak lett vége hatvan éve. Ezért ma megkülönböztetés nélkül fejet hajtunk mindenki előtt, aki a békéért áldozatot hozott.

Azonban Európa másik felére egy újabb gonosz diktatúra következett nem kevesebb szenvedéssel és pusztulással. „Két éjszaka – nappal nélkül”, ahogyan ezt Futó Dezső olyan találóan megfogalmazta.

Megszállás után megszállás – függetlenség nélkül. Emberellenes diktatúra után emberellenes diktatúra – szabadság nélkül.

Egyik szlovák képviselőtársam, Zita Pleštinská magyar édesapját, Kányai Istvánt például egyformán üldözték a nácik, a nyilasok, majd kilenc évet töltött a szovjet koncentrációs táborok poklaiban. De hosszan lehetne sorolni még a hasonló példákat. Aki kiszabadítja az ártatlan rabot a zárkából, majd becsukja egy másikba, az nem szabadító, hanem börtönőr. S a rab nem úgy néz rá, mint aki őt kiszabadította, hanem úgy, mint arra, aki elvette a szabadságát. Sok európai nemzet számára a várt szabadság jóval később, majd’ ötven évvel 1945. május 8-a után jött csak el. Erre a hosszú időszakra tett pontot 2004. május 1., amely nap a jaltai világrend végét jelentette. Nem túlzás azt állítani, hogy a második világháború történelmi folyamata teljesen csak 2004. május 1-jén ért véget. A világháború végének hatvanadik évfordulóján nemrégiben nagyszabású ünnepséget rendeztek Moszkvában. A háború végét azonban valójában nem Moszkvában, hanem az újraegyesített Európa fővárosában kellett volna méltó módon megünnepelni.

Fél évszázadon keresztül mi, Európa népei, két oldalról néztük a falat, a minket kettéosztó szögesdrótot. Túrtük a túrhetetlent, a felszabadítás után nem távozó szovjet Vörös Hadsereg által meghonosított rendszert, a „haladó” szocialista eszme nevében elkövetett népiirtást, osztály- és nemzeti alapú tisztogatásokat, ártatlan emberek megölését, megkínzását, jogfosztását.

Valóban: Közép-Kelet-Európa történelme Nyugat-Európáé is, a kettő együtt teszi ki a kontinens történetét. Gyakran mégis úgy érezzük, hogy nem találunk megértésre saját közelmúltbeli történelmünk kapcsán. Európa nyugati fele a háború után büszkén kiegyenesedett, békés gyarapodásnak indult. Mi ebből kimaradtunk – önhibánkon kívül. Így állhatott elő az a helyzet, hogy Európa szerencsésebb felén ma szép számmal akadnak olyanok, akik abból próbálnak maguknak politikai tőkét kovácsolni, hogy az új tagok „olcsó” polgáraival ijesztgetik saját lakosságukat. Azokkal az emberekkel, akik országa a rájuk erőltetett, működésképtelen szocialista gazdálkodás miatt került gazdasági csődbe. Sokan azt sem értik, miként vált az ötágú vörös csillag a horogkereszthez hasonlóan a gyűlölet és az elnyomás jelképévé. A Nyugat-Európára ’45 után ráköszönő boldog békeidők, a gazdasági fejlődés időszaka sokakban elhomályosította a szabadságuktól, függetlenségüktől megfosztott, szerencsétlenebb sorsú népek helyzetének súlyosságát. A függetlenségi felkelések, forradalmak

mint egy-egy mementó hívták fel a világ közvéleményének figyelmét a tovább élő kommunista diktatúrák tarthatatlanságára, azonban a szolidaritás a nyilatkozatokon és a menekülők befogadásán kívül nem jutott, nem juthatott tovább.

Európa történelme közös, és ezzel lassan szembenéznek Nyugat-Európa politikai vezetői is. Ebben a folyamatban volt kiemelkedő jelentőségű a konzervatív Európai Néppárt-Európai Demokraták – az Európai Parlament legnagyobb politikai tömörülése – 2004-es, még az új tagállamok formális csatlakozása előtti nyilatkozata, amely kimondta: „A náciizmus bukása a második világháborút követően lehetővé tette a háborús bűnök kivizsgálását és a bűnösök elítélését. A kommunista rendszerek bukását azonban nem követte hasonló nemzetközi elítélés.”

A náciizmust hatvan éve közös erővel legyőzték Európa népei. A diszkreditált politikai osztály eltűnt. Hitlerről nem neveznek el tereket, és nem emelnek szobrot a náci gyilkosoknak. Fél évszázaddal később a Szovjetunió és a kommunista rezsim is összeomlott. Hasonlóan a szovjet megszállás nélküli, különutas jugoszláv kommunizmus is csúfos, tragikus kudarcba fulladt. Azonban a „bukott rendszer örökösei” ma tiszteletet követelő, sima beszédű üzletemberek, „felelős” politikusok. Oroszországban Sztálinnak emelnek ismét szobrokat. A szovjet megszállást újra felszabadulásként emlegetik. A kommunista diktatúra rémtetteiről egyre kevesebbet akarnak hallani. A totalitárius rezsimeket korábban fenntartó pártok és a politikai elit egy része integrálódott az új, demokratikus rendbe. Ez volt a békés rendszerváltozás ára, amit közös megegyezéssel vállaltunk fel. Nem szabad azonban hagyni, hogy a kommunista rendszerek valódi arcát a Nyugat csak kozmetikázva lássa. Nem szabad hagyni, hogy a kommunizmus áldozatait bárhol és bárkik másodosztályú áldozatként kezeljék!

A mi fejünkben nem lehet kettős mérce! Auschwitz és Katyń, a balti országok náci és kétszeri szovjet megszállása, Európa érdekszféráit felosztó igazságtalan diktátumok, erőszakkal, paktumokkal meghúzott határok, egész nemzetek deportálása, a kollektív bűnösséget kimondó tarthatatlan dekrétumok, emberek megölése, megkínzása, megnyomorítása, jogfosztó lakosságcserek, nemzeteket kettéosztó falak, az emberi és kisebbségi jogok sárba tiprása – mind égbekiáltó bűnök, függetlenül attól, kik követték el!

Hatvan évvel a háború katonai befejezése után ideje, hogy szembenézzünk ezzel. A szovjet hadsereg emberáldozata tiszteletet és

főhajtást követel. De nem illeti meg a tisztelet a megszálló hadsereget, amely saját elnyomó diktatúráját erőszakolta rá Európa népeinek nagy részére. Amíg kettős megítélés működik, addig a fejünkben nincs vége a háborúnak. Amíg nem vagyunk képesek a – bármely eszme nevében elkövetett – gaztettet gaztettként, gyilkosságot gyilkosságként megítélni, amíg egyik bűnt a másikkal méregetjük, addig a fejünkben nincs vége a háborúnak. Addig nem gyógyulnak be a sebek.

Jézus azt mondta: az igazság tesz szabaddá bennünket. Most, Európa újraegyesülésével eljött egy új kezdet esélye: egykori győztesek és vesztesek, elnyomók és elnyomottak együtt, megalázkodás nélkül, a kereszténység hagyományából eredő emberi méltóság eszméjére alapítva építhetjük a közös, demokratikus Európát. Egy szebb jövő, egy boldogabb nemzedék reményével.

HAZUGSÁGOK ROMJAIN – A KORMÁNY FELADTA A POLGÁRI SZABADSÁGJOGOK ESZMÉNYÉT

*A Kossuth téren elmondott beszéd szerkesztett változata
Megjelent: Magyar Nemzet, 5. oldal, 2006. szeptember 23.*

Egy szabad és biztonságos nemzeti, politikai közösség nem épülhet a félelemre és a hazugságra. Mi, magyarok már többször is kénytelenek voltunk átélni történelmünk során olyan rendszereket, amelyek szervezett, tudatos hazugságra épültek. Mi, polgári demokrata meggyőződésű magyarok azt gondoltuk, azt reméltük tizenhat éve, hogy ennek vége lesz. Azt gondoltuk, hogy soha többé nem jöhet vissza az idő, amikor a hatalom birtokosai következmények és felelősség nélkül hazudhatnak az embereknek „reggel, délben, este” és „minden hullámhosszon”. Azt gondoltuk akkor, hogy a nagyszerű, de elbukott 1956-os forradalmunk céljai végre megvalósulhatnak, és nincsen visszaút. Akkor azt gondoltuk, hogy soha többé nem jöhet vissza az idő, amikor a szabadságjogaikat gyakorló polgárokkal szemben koncepciós eljárást folytathat a hatalom. Azt is gondoltuk, hogy a kormányzat túlhatalmát korlátozó független intézmények majd megvédik az emberek jogait.

Azt gondoltuk, azt reméltük, hogy a sajtó szabadsága biztosítja majd a különböző nézetek közötti szabad vitát, hatékonyan ellenőrzi majd a közhatalmat, és megfékezi a kormányzati korrupciót. Abban is bizakodtunk, hogy a tisztességes, szabad, többpárti választások meghozzák a közbizalmon alapuló demokratikus kormányzást. Azt gondoltuk, hogy a hatalom képviselői soha többé nem mondhatják

és gondolhatják, hogy csak kizárólag ők tudják, ők képviselik az igazságot, és ők mondják meg helyettünk, hogy nekünk mi a jó. Azt gondoltuk, hogy a demokratikusan megválasztott kormány tettei számon kérhetők lesznek, és vége a szocializmus kollektív felelőtlenségének, amely a bajok, a botrányok felelőseit sosem a felső politikai vezetőkben, hanem mindig a beosztott, védekezni és a felelősséget lejjebb hárítani nem képes kisemberekben találta meg. Azt gondoltuk, hogy a nemzeti függetlenség kivívása képessé tesz bennünket arra, hogy a nemzet határokon túlra került tagjainak jogait megvédjük, hogy a nemzet békés úton, Európa újraegyesítésének keretében felemelheti a fejét.

Naivak voltunk. Itt vagyunk 2006 őszén, és azt látjuk, azt láttuk megdöbbenve az elmúlt években, hogy tizenhat évvel ezelőtti bizakodásunkban csalatkoznunk kellett. Most itt van nekünk – itt, Európa kellős közepén – egy miniszterelnök, aki büszke arra, hogy bátran behazudhat az általa obszcén jelzőkkel illetett országa népének képébe! Magyarország mára olyan ország lett, ahol a kormány büszke a hazugságra, és aki pedig kimondja az igazságot, azt a hazugok kórusa azonnal megtámadja, kineveti és ellehetetleníti, legyen az a köztársaság elnöke, az ellenzék vezetője vagy egy jogait érvényesítő egyszerű állampolgár. Ha valaki a kormánnyal ellentétes álláspontot hitelesít, máris megindulnak ellene. Ha valaki a múlt vasárnap után is azt találná mondani a miniszterelnökre, hogy hazudott, az is jól megkapja, mert ma Magyarországon ez a jog kizárólag egyes kiválasztottakat illet meg. Ajánlom, hogy vegyük elő az eltelt évek újságjait, és a vasárnapi leleplezés fényében olvassuk el újból mindazt, amiről akkor azt állították, hogy az egyedüli igazság, s mára bevallották, hogy hazug, talmi. Ma olyan kormánya van az országnak, amely képtelen eltűnni a független intézményeket, amely folyamatosan támadja mindazokat a személyeket, akik nem az ő ellenőrzése alatt állnak. Így került célkeresztbe a legfőbb ügyész, a Magyar Nemzeti Bank, a rádió, a Magyar Olimpiai Bizottság elnöke. Ezért kellett távoznia a statisztikai hivatal elnökének és a pénzügyi felügyelet vezetőjének. A miniszterelnök pedig legutóbb azzal alázta meg a köztársaság elnökét, hogy elengedte a füle mellett bocsánatkérésre való felszólítását. (Meglepő: ezek után a köztársaság köztisztviselőben álló elnöke miért vállalta, hogy közös nyilatkozatot adjon ki ezzel a miniszterelnökkel?)

Perbe vonják, megfélemlítik a nekik kellemetlen dolgokat bekiabáló egyszerű polgárokat, rendőreikkel elveszik a nekik nem tetsző transzparenszeket. Ezzel korlátozzák a szólás valódi szabadságát.

A sajtó jelentős része részben szolgáléltűségéből, részben anyagi érdekből, részben a hatalomtól való függés miatt nem képes ellátni hatalmat ellenőrző funkcióját, és nemhogy nem védi meg az igazságot, hanem rendre a hatalom hazugságainak szolgálatába áll. Lehet, hogy csak az én fülem rossz, de múlt vasárnap óta én sem a miniszterelnököt, sem az általa a titkos beszédében említett, őt segítő újságírókat, főszerkesztőket nem hallottam, hogy bocsánatot kértek volna a rendszerré szervezett hazugságokért.

Abban is csatlakoznunk kellett, hogy a demokrácia és a szabad választás valóban felelős kormányzást eredményezne. Mára oda jutottunk, hogy az államhatalom felelőtlenége miatt az emberek nincsenek biztonságban. Az utóbbi napokban, hetekben volt energiájuk eljárni a miniszterelnököt kifütyülő vagy a buszon kicsit hangosabban beszélő állampolgárokkal szemben, addig augusztus 20-án másfél millió polgártársunk élhette át, hogy a kormánynak minden fontosabb volt, mint az általa utcára hívott emberek biztonsága. A következők nélküli ország vezetői persze ismét megtalálták a felelősöket: egy beosztott meteorológust és egy telefonkezelőt. Szégyen!

Sokunknak persze mégis az fáj a legjobban, hogy a magyar nemzetet összetartó kapcsolatokat nem tudtuk eléggé megerősíteni ahhoz, hogy kiállják a szervezett kormányzati hazugságpropagandát, és a nemzet egyik fele saját maga ütötte le a határon túli magyarok kinyújtott kezét 2004. december 5-én. Szentől szembe láthattuk a hazugság romboló erejét. Vasárnap óta azt is tudjuk, hogy mindez a cinikus, nemzetellenes hazugságsorozat is azt kívánta szolgálni, hogy a szocialisták megnyerjék a választásokat.

Csalódtunk a tizenhat évvel ezelőtti reményeinkben, szomorúan látjuk, hogy az 1989–90-ben létrehozott rendszerünk kificamodott. Az ország súlyos gazdasági és politikai válságban van, a mostani kormány feladta a polgári szabadságjogok eszményét. Rohamosan megyünk visszafelé az időben. A rosszul gombolt mellényt újra kell gombolni!

Elsőként a Hazugnak kell mennie!

De ez nem elég. Magyarországnak ma új politikára van szüksége. Ma a magyar emberek nincsenek biztonságban, mert a végsőkig ki vannak szolgáltatva mint munkavállalók, mint fogyasztók és mint az állam ügyfelei. De ki vagyunk szolgáltatva a környezetünk szinte megállíthatatlan romlásának is. Az állam, a kormányzat nem tudja, de nem is akarja megvédeni az embereket, mert más érdekcsoportok zsoldjában van. A szakszervezet, a vállalkozói érdekképviselet, a

fogyasztóvédelem, a környezetvédelem civilszervezetei pedig harmatgyengék és szegények, mint a templom egere. Pedig az államot éppen azért tartják fenn polgárai, hogy azt, amiben egymagukban gyengék volnának, együtt, a közhatalom erejével képesek legyenek elérni. Nem igaz, hogy piacgazdaságban ne lennének az államnak ilyen kötelmei, ezt európai példák sora bizonyítja.

Ma ezek a kiszolgáltatottsági viszonyok az emberek legfőbb problémái. Az a politika, amely elszakad az emberek valódi gondjaitól, és nem képes a függést csökkenteni, az a politika, amely elvész a belterjes és értelmetlen küzdelmekben, az nem demokratikus. A politikának a közösség ügyeit kell szolgálnia. Ezért meg kell erősíteni a nemzeti jövedelem legnagyobb részét létrehozó kisvállalkozások és az általuk foglalkoztatottak jogait. A fogyasztók jogait valóban garantáló törvények és intézmények kellene, hiszen ma egyes monopolpozícióval bíró gazdasági erők szinte mindent megtehetnek a kiszolgáltatott fogyasztókkal. Az államnak és az önkormányzatoknak meg kell szüntetniük az életünket béklyóba kötő, értelmetlen szabályok tömegét, fel kell számolniuk az újra korlátlanul burjánzó bürokráciát. Meg kell erősíteni az állampolgárok ügyféljogait a hivatalokkal szemben. Meg kell állítanunk a környezet romlását.

Meg kell újítani a szabadság, a demokrácia, a szolidaritás elveit. Persze ne gondoljuk magunkról sem, hogy miénk az egyedüli igazság. De azt biztosan tudjuk, hogy igazi európai demokrácia nem épülhet hazugságra. Minden alkotmányos eszközzel küzdenünk kell azért, hogy a sajtószabadság, a szólás- és gyülekezési szabadság, a vallás és az egyesülés szabadsága, az emberi méltóság, a kisebbségek jogai és az irántuk való tolerancia, a választások tisztasága, a felelős kormányzás, a magyar nemzetért való felelősségvállalás, a kormányt ellenőrző, ellensúlyozó hatalmi ágak elválasztása visszanyerje valódi jelentését Magyarországon. Mert bár bajaink ma gazdasági természetűnek tűnnek első látásra, valójában azért álltak elő, mert a jogállam, a demokrácia és a szabadság alappillérei omlottak le az előző években. Hagytuk őket összerogyni, mert azt gondoltuk, hogy nem ez a legfontosabb. Azt gondoltuk, hogy a pénzben mérhető javak fontosabbak. Nos, azért lehetett az országot gazdasági örvénybe lökni, mert a hatalom ellenőrzésének demokratikus eszközei végletesen legyengültek. Ezért lehetett eltitkolni az ország valódi adatait, ezért lehetett „millió trükkel, amiről nektek nem is kell tudnotok” kijátszani a józan megfontolásokat.

Ma már egyre többen megértik, hogy azért kell most tandíjat, vizitdíjat, többletadót fizetniük, azért kerülnek többbe a mindennapok, azért van az ország az 1989-esnél is mélyebb gazdasági válságban, mert egy cinikus, ellenőrzés nélküli kormány mindent alárendelt annak, hogy az emberek tudatos félrevezetésével megnyerje a választásokat. Ahhoz, hogy a gazdaságot helyre lehessen hozni, először a demokratikus hatalomgyakorlást kell helyreállítani.

Nekünk is meg kell változnunk, a Fidesznek is változnia kell. Határozottabban vállalnia kell a polgárok kiszolgáltatottsága elleni küzdelmet. Sajnos ebben sokat mulasztottunk. Határozottabban fel kell szólalni a polgárokat szabadságjogaik gyakorlása miatt ért sérelmek miatt. Meg kell védeni a Berkecz Máriákat, a Loppert Dánieket. Azokat a békés tüntetőket, akiket az államhatalom jogtalanul zaklat, a buszokon lefogott fiatalokat, akik semmi törvénybe ütközöt nem tettek. Fel kell szólalni azért, hogy az állami propaganda ne tudja elhitetni az otthon maradt többséggel, hogy azok, akik a hatalom cinizmusán felháborodva az utcán békésen tüntetnek, nem a csöcselék, hanem felelős magyar polgárok, akik csak azt teszik, ami mindannyiunk kötelessége: védik a szabadságunkat.

Én nagyon bízom abban, hogy a szeretet és az összetartozás ereje képes lesz megóvni és újjászületni segíteni sebzett demokráciánkat. Fogjuk meg újra egymás kezét. Békésen, higgadtan, de határozottan cselekedve igenis visszatérhetünk a helyes útra. Ez ma a kötelessége minden demokratának.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSA A MAGYAR FORRADALOM 50. ÉVFORDULÓJÁRÓL

Az Európai Parlament állásfoglalásra irányuló indítványa. Az előterjesztők egyike Szájer József, Strasbourg, 2006. október 23.

Állásfoglalásra irányuló indítvány az Európai Parlament elnökének és a képviselőcsoportok vezetőinek nyilatkozatait követően az *Eljárási Szabályzat 103. cikkének (2) bekezdése alapján a magyar forradalom 50. évfordulójáról és annak történelmi jelentőségéről Európa számára*

Az Európai Parlament,

– tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (2) bekezdésére,
A. mivel az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása elvein alapul – olyan elveken, amelyeket minden tagállam közösen oszt,

B. mivel Európa második világháború utáni jaltai kettéosztása több mint négy évtizeden át megfosztotta függetlenségüktől Közép- és Kelet-Európa országait,

C. mivel Közép- és Kelet-Európa kommunista rendszerei nem a nép beleegyezésén alapultak, azokat a kommunista pártok együttműködésén keresztül a szovjet katonai megszállás tartotta fenn,

D. emlékeztetve a kommunista párt diktatórikus uralma elleni tiltakozásul 1956. október 23-án utcára vonuló magyarok bátorságára és elszántságára,

E. kifejezve tiszteletét a magyarok kitartásáért, akik a Nyugatról érkező katonai segítség elmaradása és a Szovjetunió elsőprő katonai beavatkozása és túlsúlya ellenére is folytatták harcukat a szabadságért, a nemzeti függetlenségért és a polgári jogokért,

F. tisztelegve Nagy Imre, Magyarország reformkommunista miniszterelnöke emberi és politikai bátorsága előtt, aki helyesen ismerte fel a népakarat elemi erejű kifejeződését, és beleegyezett, hogy politikai vezetője legyen a szabadságért és a demokráciáért zajló népfelkelésnek, és végül életét áldozva a szabadság vértanúja lett, miután 1958-ban kivégezték, mert nem engedett a nyomásnak, hogy nyilvánosan elítélje a forradalmat,

G. tisztelegve a forradalom – a harcok során 2710-en veszítették életüket – és a kegyetlen megtorlás áldozatai előtt – a visszatérő kommunista vezetés 1956 és 1961 között 228 személyt végzett ki, 1956 és 1958 között 20.000 embert tartóztatott le, és ezeket részesített hátrányos megkülönböztetésben a forradalom után évtizedekig,

H. kifejezve háláját az emberek által tanúsított szolidaritásért a Nyugat számos országában, amiért 194.000 magyar menekültet fogadtak be 1956 és 1957 folyamán,

I. elismerve a nemzetek közötti szolidaritás alapvető értékét általában, és különösen Közép- és Kelet-Európa különböző, szabadságukért küzdő nemzetei – a magyarok, a csehek, a szlovákok, a lengyelek, a németek, az észtek, a lettek és a litvánok – között,

J. elismerve az 1956. októberi magyar forradalom, illetve az ellenállás és az ellenállási mozgalmak különböző más formái – például az 1956. júniusi poznani tüntetések Lengyelországban, az 1968-as prágai tavasz, 1980-ban a Szolidaritás mozgalom Lengyelországban és a volt Szovjetunióban működő demokráciamozgalmak, nevezetesen a balti népek mozgalmai – közötti történelmi és politikai kapcsolatot,

K. elismerve, hogy a magyar forradalom a megosztott Európa egyesítésére tett történelmi kísérlet volt, és mint ilyen, közös európai történelmi örökségünk sarokköve marad,

L. elismerve, hogy a magyar forradalom hozzájárult az összetartozás megerősítéséhez a demokratikus világban és az Európai Közösségek ezt követő 1957-es megalakulásához, és a Közép- és Kelet-Európában 1989–1990-ben bekövetkező demokratikus politikai változások előzménye volt, amelyek az európai integrációs folyamaton keresztül lehetővé tették Európa békés újraegyesítését,

1. az 1956-os magyar forradalmat a szovjet tömb országaiban a kommunizmussal szembeszálló, a szabadság és demokrácia iránti XX. századi törekvések egyik szimbolikus megnyilvánulásaként ismeri el;
2. tisztelg Magyarországnak bátor férfiai és női előtt, akik önfeláldozással reményt adtak a kommunista uralom által szorongatott más népeknek;

3. hangsúlyozza, hogy a demokratikus közösségnek egyhangúan vissza kell utasítania az elnyomó és antidemokratikus kommunista ideológiát, és védelmeznie kell a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság elveit, és egyértelműen állást kell foglalnia, ha ezeket bármikor sérelem éri;

4. felhív minden demokratikus országot, hogy egyértelműen ítélje el az összes totalitárius rendszer által elkövetett bűnöket;

5. felhív arra, hogy hozzanak létre európai programot a tagállamok kutatási és dokumentációs központjai közötti együttműködés megerősítése érdekében a totalitárius rendszerek bűneivel kapcsolatos történelmi kutatások terén;

6. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezen állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.

NEKÜNK KELL HELYREÁLLÍTANI A SZABADSÁGJOGOKAT

Lovas István interjúja, Magyar Nemzet, 9. oldal, 2006. november 2.

Egy olyan kormánya van ma Magyarországnak, amely nemcsak az ország vezetésére alkalmatlan, de már pszichológiai értelemben is túl van az elfogadhatóság határán. De a tettek – amelyek még fontosabbak – egy olyan irányba visznek bennünket, amelyek elfogadhatatlanok egy demokrata számára.

– Most már a nyolcvanas éveket éljük újra egy olyan rendszerben, amelyben az emberi jogokat szinte napi szinten sértik meg, miközben folyamatosan tagadják ezt. A Kádár-rendszernek az ilyen tagadás is egyik jellemzője

volt. Miután Göncz Árpád, a külügyminiszter asszony apja még köztársasági elnök korában, ugyancsak a La Stampában Európát hívta segítségül, mert – szerinte – az MSZP és az SZDSZ politikusainak hangját Antall idejében nem lehetett hallani a médiában, most, amikor kismamákat, öregeket, jezsuita szerzetest és újságírókat vernek össze, embereknek lövik ki a szemét vagy lékelik meg a fejét viperával, nem lenne ideje, hogy Sólyom László köztársasági elnök is Európához forduljon segítségért?

– Helytelennek tartottam akkor is, amit Göncz Árpád mondott. Ma viszont úgy látjuk, hogy a Magyar Köztársaság első emberére óriási nyomás nehezedik a másik oldal részéről. Nyilván ő tudja eldönteni, hogy a szabadságjogok sérelme nyomán mikor jön el az a pillanat, amikor meg kell szólalnia. Én nem tartom egyébként helyesnek, hogy ebben a tekintetben a köztársaság elnöke hallgat, hiszen őt különösképpen azért tiszteljük, mert az alkotmányos rendnek az őreként és olyan személyiségként, aki fontosnak tartja a szabadságjogokat, valamint az erőszakkal szemben való világos és békés fellépést, igenis van jelentősége annak, amit mond.

– Sólyom Lászlónak – akit strasbourgi ünnepi beszéde előtt Josep Borrell, az Európai Parlament elnöke „az emberi jogok elkötelezettjeként” mutatott be – nem kellene Göncz Árpádhoz hasonlóan amnesztiát javasolnia az Országgyűlésben az ártatlan áldozatok számára, hiszen Göncz Árpád precedenst teremtett azzal, amikor az ország életét fizikailag megbénító taxisblokádnak elkövetői számára ezt javasolta?

– Nem az én tisztem, hogy megmondjam, mit tegyen a köztársasági elnök, akit e tekintetben nem hasonlítanék Göncz Árpádhoz. Annak idején őt nagyon súlyosan bíráltam, amiért úgy ment el Kínába, hogy semmiféle emberjogi feladatot nem teljesített. Sólyom László kiváló jogász és a nemzet élő lelkiismerete – így biztos vagyok benne, hogy eljön az az idő, amikor meg fog szólalni ebben az ügyben.

– Olvasta a lapunkban igen nagy tekintélyű, nemzetközileg ismert jogászoknak az ország vezető embereihez címzett levelét, amelyben a tüntetők elleni legújabb bírói gyakorlatot a jogállamiságot sértőnek nevezték?

– Magyarországon egy olyan helyzet van, ahol a kormány – és ez nem most kezdődött el, hanem évekkel ezelőtt – gyakorlatilag teljhatalomra törekszik. Nem tűr el semmiféle független intézményt, és azokra az intézményekre, amelyek a magyar Alkotmány szerint függetlenek, politikai nyomást gyakorol.

– A magyar bíróságok jogilag biztosított függetlensége elleni támadás miatt nem jelenik meg a Fidesz nemzetközi kommunikációjában, és így nem látható külföldi lapokban?

- Az ítéletekkel kapcsolatban az Európai Parlamentben is jeleztük az ezzel kapcsolatos egyet nem értésünket, és azt, hogy milyen módszereket alkalmaznak. A Fidesz a maga részéről éppen úgy mindent megtesz, mint mi, európai parlamenti néppárti képviselők. A bírósági eljárás nyilván specifikus: végig kell futnia a jogorvoslat különböző pontjain. Vagyis minden jogorvoslati fórumot ki kell használni, tehát a fellebbezéseket is és utána igenis Strasbourgba és a nemzetközi fórumokra el kell menni. Nagyon különös egyébként a nemzetközi sajtónak az érzékenysége. Nem kell sem az MSZP-nek, az SZDSZ-nek nemzetközi sajtótájékoztatót tartania arról, hogy a nekik kedves témák pillanatokon belül megjelenjenek a világsajtóban, míg ez a másik oldalon nemzetközi sajtótájékoztatókkal együtt is vagy azok nélkül meglehetősen komoly és nehéz feladat.

- *Ebben nem játszik szerepet az, hogy az SZDSZ emberei még párttá alakulásuk előtt, már a nyolcvanas évektől élénk és rendszeres kapcsolatokat építettek ki a nyugati sajtóval, míg ugyanez a Fideszről nem mondható el?*

- Ez összetett kérdés. Nehezen térképezhető fel, hogy személyesen ki milyen sajtókapcsolatokat ápol. Azt hiszem, ennek a helyzetnek a fő oka inkább az, hogy Nyugaton a sajtóban vannak bizonyos témák, amelyek iránt érdeklődnek és vannak olyanok, amelyeket ott szívesebben elhallgatnak. Nem olyan mértékben, mint ahogyan ez a magyar sajtóban történik, de Magyarország iránt a nemzetközi sajtóban az érdeklődés meglehetősen minimális. Ráadásul itt is érvényesülnek a meztelenebb üzleti érdekek: nagyon gyakran fordul elő, hogy cikkeket helyeznek el adott esetben üzletpolitikai háttérrel. Mint amikor az egyik infrastruktúraépítő cégnek nem tetszettek az Orbán-kormány döntései, akkor sorra jelentek meg olyan típusú cikkek, amelyek negatív fényben foglalkoztak a magyarországi demokrácia állapotával. Ugyanakkor ha Magyarországról a külföldi sajtóban megjelenik egy írás, Magyarországon azonnal visszhangot kap, míg ugyanez a cikk a megjelenési helyén kis vagy semmilyen visszhangot nem kelt. Vagyis ez meglehetősen szűk körnek a játéka, amelybe nem lehet mindig belelátni. Biztos, hogy a Fidesz is sokat hanyagolt és mulasztott ezen a területen, de nekünk nem voltak évtizedek óta bejártatott kapcsolataink.

- *A Népszava szerint a „budapestiek már azt sem értették, hogy a tévészékház ostroma után miért nem tiltottak be minden tüntetést”, és az „orbánus szkinhedek, focibarmok és a többi nyomorult is tehet valamit a békétlenségről”. Erről mi a véleménye?*

- Azt szeretném, ha az ilyen mondatok minél szélesebb körben elterjednének és eljutnának azon emberekhez, akik a családjukkal részt vesznek azokon a tüntetéseken, amelyeken Gyurcsány Ferencnek az autoriter módszerei és hazugságai ellen lépnek fel, teljesen békés módon. Sok nyugati politikust döbbsentett meg – mint Wilfried Martenst, az Európai Néppárt elnökét és annak alelnökét, Antonio Tajanit is –, hogy e fiatalokat, a békés tömeget csőcseléknek nevezték. Azt hiszem, hogy a másik oldalról annál inkább látszik, hogy elveszített minden mértéket, minél inkább ebbe az irányba halad, mint ahogyan az olvasható is a magyar kormány közvetlen szócsövében.

- *Lehet, hogy önnek most kissé kínos kérdés következik, hiszen a világ egyetlen szuperhatalma itteni képviselőjéről van szó. Tudjuk azt, hogy az Egyesült Államok folyamatosan hangoztatja az emberi jogok iránti aggodalmát. A mai nagykövet egyik elődjének szinte meg se melegegett a széke, amikor – egyértelműen önökre utalva, „politikai elitről” beszélve – azt állította, ilyen mértékű antiszemitizmust a világon még nem látott, ugyanakkor az amerikai nagykövetség most, valós és az alapvető szabadság-, valamint emberi jogok elleni példátlan állami fellépés esetében hallgat. Nem teszi a mai hallgatás gyanússá a korábbi megszólalásokat?*

- A kérdés nem kényes. Az egész világon, mint nálunk és Amerikában is, létezik egyfajta kettős mérce. Van, akinek szabad valamit elkövetnie, van, akinek nem lehet megbocsátani az el nem követett vétkéért sem. Ha valakit antiszemitának vagy szélsőjobb-oldalinak bélyegeznek, akkor az már eleve elfogadhatatlan. Ez egy doktrinális vita: a megbélyegzések vitája, amely alól nem kivétel a világ legnagyobb hatalma sem. Én egyébként szintén felháborítónak tartom, hogy miközben az információk, beleértve a vizuális információt, rendelkezésre állnak mind a televíziókon, mind a hírközlő csatornákon keresztül az elmúlt napok eseményeiről, a rendőrségi fellépés brutalitásáról, az ezzel kapcsolatos nemzetközi vonatkozásokról és politikai tevékenységekről, közben gyakorlatilag a különböző országok és azok diplomáciai képviselői a jelét nem adták annak, hogy bármilyen formában az itt történetekkel szemben fel kellene lépni...

- *Beleértve azt, hogy békés polgáraikat is ütötték az utcán...*

- Igen, tehát én azt gondolom, hogy manapság – és ezt látjuk az Európai Unióban is – óriási mértékű a tartózkodás akármilyen más országban történt eseményekkel kapcsolatban, állami szinten. Nagyon ritkán foglalnak állást. Ezért is döbbenetes és óriási jelentőségű az, hogy az Európai Bizottságnak az igazságügyi biztos és egyben annak

alelnöke megszólalt ebben az ügyben. Ami mutatja, hogy ez már nem tartozik Magyarország belügyeihez, mint ahogyan az sem tartozik Szlovákia vagy Szerbia belügyeihez, hogyha ott nem is a rendőrök, hanem polgárok etnikai indíttatású bűncselekményeket követnek el magyarok ellen. Ilyen esetekben mi is meg szoktunk szólalni – egyébként helyesen. Amikor Magyarországon rendőrök vernek, akkor az ugyanúgy a szabadságjogok minősített esete. Csakhogy Magyarországon van egy olyan politikai erő, amely mindent megtesz annak érdekében, hogy ennek a jelentőségét elbagatellizálja, attól sem riadva vissza, hogy a diplomáciát ehhez felhasználja.

– *Az unió iránt Európa polgárai egyre kételkedőbbek. Mire számít ön a Frattini-levél nyomán meginduló vizsgálatról, miután a vizsgálóbizottságot éppen a közismert kötődésű Gönczöl Katalin vezeti?*

– Nincs illúziónk arról, hogy milyen jelentést küldenek majd el Brüsszelbe, ugyanakkor ez a megkeresés mégiscsak fontos, mert felhívja a figyelmet arra, ami Magyarországon történik. A külföldi támogatás persze fontos és erőt ad egy olyan küzdelemben, amelyben már nagyon sokan elfáradtak és elkeseredtek. De mégis mi vagyunk felelősek, magyar demokraták azért, hová jutott az ország. Hogy hová hagytuk eljutni. Hogy a kormányon lévőknek már mindennél fontosabb lett a hatalmon maradás, és ennek során készek az emberi jogokkal szemben is fellépni. Ez nagyon szomorú helyzet. Ki gondolta 15-18 évvel ezelőtt, hogy az a demokraciamozgalom ide jut, amit elkezdtünk? Ezt, hangsúlyozom, nekünk, magyaroknak kell elrendezni. A külföld, akár 1956-ban – noha ma persze másak az események –, legfeljebb jóindulatúan nézeget vagy elfordítja a fejét. De nekünk magunknak kell helyreállítani a szabadságjogokat.

– *Mi a véleménye az egykori Demokratikus Charta tagjairól, akik ma kéjjel nézik tüntetők szemének kilövését?*

– Elmondtam a Kossuth téren is: Magyarországon ma a legszemforgatóbbnak azok magatartását látom, akik magukat liberálisoknak vallják, és most tele szájjal kiabálnak a tüntetések betiltásáért, az úgynevezett csőcseléknek a szétveréséért. Én úgy tanultam, hogy a liberalizmus arról szól: bár nem értek egyet valakivel, mindent megteszek embertársam szólásszabadságának biztosításáért mindaddig, ameddig az tiszteletben tartja mások jogait. Ezzel a magukat liberálisoknak tartók feladták az utolsó kapaszkodójukat is. Én, aki a rendszerváltozásban a kezdetektől ott voltam, leginkább emiatt vagyok szomorú. Vagyis hogy a gyűlöletük kiélése, a pénz és egyéb érdekeik miatt miként adják fel elveiket. Akkor, amikor Gyurcsány

Ferenc miniszterelnök olyanokra vetemedik, amilyenekre annak idején Grósz Károly pártfőtitkár sem vetemedett.

A 2006-OS MAGYARORSZÁGI TÜNTETÉSEKRŐL

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Egyperces felszólalások jelentős politikai kérdésekben” című vitában, 2006. november 13.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Tisztelt Elnök Úr! Miközben legutolsó plenáris ülésünk során itt üléseztünk egy hétfői napon, azonközben Budapesten olyan események történtek, amelyek egész Európa figyelmét megérdemlik. Nevezetesen Magyarországon is megünnepezték az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulóját. Azonban ez az ünneplés elég különösre sikeredett, hiszen nem engedték be az embereket. A magas rangú vendégek között ott volt az egyik olasz miniszterelnök-helyettes, aki azt mondta, hogy ezekről a megemlékezésekről kihagyták az embereket.

Eközben az utcán békésen megemlékezni akarókat brutálisan megtámadták, megverték, és a rendőrség súlyos sérüléseket okozott fejmagasságban kilőtt gumilövedékekkel, és az utcáról kiszorították az embereket. Békés járókelők, akik békésen ünnepelni akarták 1956-ot, ezt nem tudták megtenni. Szégyen ez, szégyen ez Európa kellős közepén, mindenkinek, aki az emberi és civil szabadságjogokért küzd, felhívom a figyelmét, hogy ne támogassa ezt a politikát.

A KOSSUTH TÉRI RENDŐRKORDONRÓL

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Egyperces hozzászólások” című vitában, 2007. január 31.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Európa egyik régi demokráciájában, az Európai Unió alig pár esztendő tagországában, Magyarországon a kormány alig burkolt támogatásával a rendőrség több hónapja súlyosan korlátozza a polgárok alapvető gyülekezéshez való jogát. Mi, magyarok büszkék vagyunk a Magyar Országgyűlés épületére, és a Parlament előtti nagy teret legnagyobb nemzeti szabadságharcos hősről, Kossuth Lajosról neveztük el. Ez a tér meghatározó volt Magyarország elmúlt százéves történetében. Ezt a teret zárta le három hónappal ezelőtt a jogszabályokat és a gyülekezési jogot megsértve Budapest rendőrkapitánya, azért, hogy lehetetlenné tegye a polgárok szabad tüntetését. A magyar Alkotmány, a polgári szabadságjogokról szóló valamennyi nemzetközi szerződés tiltja a gyülekezési jognak

mint alapvető polgári jognak az indokolatlan korlátozását. Európa szívében, Budapest főterén, a Kossuth téren mégis három hónapja tilos a politikai véleménynyilvánítás. Ez elfogadhatatlan. Ez nem magyar ügy, ez a közösen vallott demokratikus európai értékek súlyos sérelme. És elnök úr, hadd fejezzem ki a végén, hogy nagyon örülök, hogy ön, Adam Bielan elnök úr adhatta meg nekem a szót.

A KOSSUTH TÉR A MAGYAR EMBEREKÉ

Sajtótájékoztató a Kossuth téren, 2007. február 2.

Dobozi József dandártábornok, az ORFK Köztársasági Őrezredének parancsnoka a napokban kiegészítette az Országház védelmére kidolgozott „személy- és létesítménybiztosítási intézkedést”. Eszerint az említett területet február 11-én 0 órától „a szükséges ideig”, de legkésőbb március 31. éjfélig lezárva tartják. Vagyis elképzelhető, hogy a Fidesz által kezdeményezett március 9-i népszavazás, illetve a március 15-i nemzeti ünnep idején is kordonokkal lesz lezárva hazánk egyik legfontosabb közterülete.

Dobozi József az intézkedést többek között a 2007. szeptember 17-i történésekkel indokolta, amikor is a Parlamentből távozó országgyűlési képviselőket (pontosabban egyes balliberális politikusokat) a Kossuth téri tüntetők egy része inzultálta. A Köztársasági Őrezred parancsnoka szerint a közelgő népszavazás miatt nőtt a Kossuth térre és környékére bejelentett tüntetések száma, és azok szervezői célul tűzték ki, hogy „erkölcsi és politikai nyomást gyakoroljanak az országgyűlési képviselőkre”. A dandártábornok úgy fogalmazott: „Az ilyen és ehhez hasonló cselekmények bekövetkezésének megelőzése, megakadályozása, valamint az ezen intézkedések hiányában objektíven szükségessé váló rendőri intézkedések és kényszerítő eszközök tömeges alkalmazásának lehetőség szerinti elkerülése érdekében” döntött a lezárás mellett. Hozzátette: a döntés indokoltságát hetente felülvizsgálja.

A Kossuth térre ismételten leereszkedett vasfüggöny a gyülekezési jogot (és ezáltal anyajogát, a véleménynyilvánítás szabadságát) mint alkotmányos alapjogot törvénysértő módon korlátozza. A szükségesség és arányosság rendőrségi törvényben rögzített követelményével ugyanis nem áll arányban az a „személy- és létesítménybiztosítási intézkedés”, melynek keretében a rendőrség a Kossuth tér teljes területét lezárja, megakadályozva ott bármilyen bejelentett rendezvény megtarthatóságát.

A rendőrség vélhetően maga is tisztában van az intézkedés jogellenességével, ezért nem megtiltja határozatában a bejelentett rendezvény megtartását, hanem hatásköre hiányát állapítja meg, noha a gyülekezési törvény értelmében a rendőrség ilyen határozatot nem hozhat.

A gyülekezési törvény szerint a rendőrség legfeljebb megtilthatná a rendezvény megtartását. Ha a rendőrség a rendezvényt betiltja, úgy a bejelentéstől számított 48 órán belül köteles határozatot hozni és azt 24 órán belül kézbesíteni. A határozat hiánya tudomásulvétnelnek minősül. (A rendőrség kizárólag akkor tilthat be tüntetést, ha az a népképviseleti szervek vagy a bíróságok zavartalan működését súlyosan veszélyeztetné, vagy ha a közlekedés más útvonalon nem biztosítható.) A rendőrség határozata ellen három napon belül bírósághoz lehet fordulni, amely szintén három napon belül soron kívül felülvizsgálja a határozat jogszerűségét. Mivel azonban így a bíróságnak lenne lehetősége a határozat felülvizsgálatára, ezért – ezt megakadályozandó – a rendőrség hatásköre hiányát állapítja meg határozatának rendelkező részében – és az indokolásban (!) tiltja meg a demonstráció megtartását –, azzal, hogy a Kossuth tér mint „személy- és létesítménybiztosítási intézkedés” alá vont terület nem minősül közterületnek. Ezzel a rendőrség kizárja a gyülekezési törvény szerinti soron kívüli bírósági jogorvoslat lehetőségét, mert a hatáskör hiányát megállapító végzés ellen a közigazgatási eljárás szabályai szerint a fellebbezési fórum az Országos Rendőr-főkapitányság.

Hogy egy közigazgatási eljárás végén valamelyik bíróság majd több hónap múlva megállapítja, hogy a rendőrségi tiltás törvényt sértő volt, az egy elvi jogkérdés helyes eldöntése, esetleg még elégtétel is, de semmiképpen nem érdemi jogorvoslat. Így a gyülekezés alkotmányos alapjogának korlátozását és a jogsérelem beálltát megelőzni képes jogi út nem áll rendelkezésre.

A Kossuth tér mai képe szimbóluma a Gyurcsány-kormány hatalomgyakorlásának; a rendszerváltozás után tizennyolc esztendővel a jogállam legfőbb népképviseleti szervét a szocialista rendőrállam vette körül.

KORLÁTOS DEMOKRÁCIA

Élő Anita interjúja, Heti Válasz, 10. oldal, 2007. február 8.

A múlt pénteken fél órára felszabadult a Kossuth tér a Fidesz országgyűlési és európai parlamenti képviselőinek akciója következtében. Bár azóta újra

lezárták a teret, Szájer József sikerként értékeli a történeteket. A kordon elbontása után fél órával már sűrű rendőrsorfal zárta le a teret. A Rendészeti Biztonsági Szolgálat emberei mellett símaszkos, azonosító nélküli egyenruhások akadályozzák meg a belépést. Nem változott semmi.

– Sikeres volt az akciónk, hiszen felhívtuk a figyelmet arra, hogy a magyar főváros szívében nem lehet egy demokratikus alapjogot, a gyülekezési jogot gyakorolni. Az már egy másik történet, hogy ezek után a rendőrállam jobban megmutatja az arcát. Látványosabban, mint ha csak egy fémkorlát állna ott.

– *A rendőrség az országgyűlési képviselők védelmével indokolja a tér lezárását.*

– A valóság ezzel szemben az, hogy azért sértik meg a polgárok alapvető szabadságjogait, mert a kormányzat nem tűri el a vele szembeni véleményeket, és a tüntetések megakadályozására használja a rendőrséget.

– *Akciójukat számos lépés előzte meg, jogászok, emberi jogi szervezetek hónapok óta próbálják jogi eszközökkel lebontani a kordont. Sikertelenül.*

– Két hónapig úgy volt lezárva a tér, hogy az állampolgárok nem ismerhették meg az erről rendelkező határozatot sem. Azóta nyilvánosságra hozták, és más jogászok is megerősítik, hogy minden jogalapot nélkülöz a lezárás. Elfogadhatatlan és egyetlen demokratikus országban sem lehetséges, hogy a parlament előtt ne lehessen tüntetni, ellenvéleményt megfogalmazni. Ezen múlhat egy rendszer demokratikus jellege.

– *Október 23-án a rendőrség erőszakosan lépett fel a Fidesz nagygyűléséről távozókkal szemben. Többen súlyosan megsérültek. Most csupamentelmi joggal rendelkező képviselő nyúlt a korlátokhoz. Így kívánták elkerülni az erőszakot?*

– Nem kívánunk a mentelmi jogunk mögé bújni. A gyülekezési jog megsértése, a Kossuth tér lezárása alapot ad a polgári engedetlenségre, hiszen a Kossuth tér lezárásának nincs alkotmányos alapja.

– *Már október 23-án sem volt, mégis csak most léptek. Miért?*

– Petrétei József igazságügyi miniszter nekünk küldött válaszában miniszteri esküjével ellentétesen nem a polgárok alapvető szabadságjoga mellett állt ki, hanem a rendőrállamot, az államhatalom érdekeit tartotta szem előtt. Jogilag és politikailag is elfogadhatatlan, hogy az ország legfontosabb terén, a Parlament és a kormányfő hivatala előtt ne lehessen tüntetni. A Kossuth tér felszabadítása békés lépés volt, csak néhány csavart kellett meglazítani, a kerítés nem rongálódott meg, és fizikai ütközésre sem került sor. Mindenkit arra

kérek, hogy a törvények betartásával, a tüntetést előre bejelentve éljen a gyülekezési jogával.

- *Csakhogypénen ezt nem lehet. A Kossuth térre minden pénteken engedélyt kérnek, de folyton elutasítják őket.*

- Ez ellen is tiltakoztunk a lépésünkkel. Akciónk nem arról szól, hogy csak a nekünk tetsző nézeteket szeretnénk hallani a téren. Azt szeretnénk, ha mindenki szabadon elmondhatná a véleményét, akkor is, ha ennek tartalmával vagy az általuk használt – egyébként be nem tiltott – szimbólumokkal sok esetben nem értünk egyet. A rendszerváltást tizenhét esztendővel ezelőtt nem azért csináltuk, hogy kordonnal elzárt tér vegye körül a politikusokat.

- *A hét végén a rendőrség 17 embert állított elő, akik a Fidesz akciója után spontán kormányellenes tüntetésen vettek részt a Kossuth téren. Érez személyes felelősséget a sorsuk miatt?*

- A Fidesz akciójával azt szeretnénk volna megmutatni, hogy a kormány fél, és emiatt különböző tilalmakat állít fel az állampolgárokkal szemben. Senki nem tud olyan nyilatkozatot mutatni, amelyben a Fidesz engedély nélküli gyülekezésre szólítaná fel az embereket. Azt mondtuk, hogy az alkotmány sértő, erkölcstelen szabályokkal szemben fel szabad lépni, de ezek következményét mindenkinek vállalnia kell.

- *Vasárnap a kordon túloldalán tartott sajtótájékoztatót, mert még a parlamenti belépővel rendelkező újságírókat sem engedték be a Kossuth térre. A jogvédők aggályosnak tartják a történeteket, szerintük a rendőrség kettős mércét alkalmaz. Amit a képviselőknek megengednek, ugyanazt másoknak nem. Mit szól ehhez?*

- Különös logika. Európai parlamenti képviselőként a magyar Országgyűlés épületében van az irodám, ez a munkahelyem. Előbb a polgárokat zárták ki a Kossuth térről, most már a parlamenti belépővel rendelkező újságírókat is. A következő lépés az lesz, hogy az ellenzéki képviselők sem mehetnek be? Eddig úgy tűnhetett, mintha Magyarországon minden rendben lenne. Az emberek sétálnak, a vilamosok járnak, a turisták hosszú sorokban állnak a Parlament előtt. Közben egy demokráciával összeegyeztethetetlen fémkordon választja el a polgárokat az Országháztól. A hatalom természetét ez a mostani állapot jobban tükrözi, még akkor is, ha továbbra sem lehet tüntetni ezen a téren.

A SZÓLÁSSZABADSÁGRÓL

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Egyperces felszólalások jelentős politikai kérdésekben” című vitában, 2007. április 23.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): A szólás és a gyülekezés szabadsága alapvető polgári jog. Nem lehet valódi demokráciának nevezni azt az országot, ahol a hatalom rendőri erőszakkal, a hatalom elleni tüntetések betiltásával, a békésen tiltakozók gyülekezésének szétverésével kívánja elhallgattatni a neki nem tetsző nézeteket. Békés tüntetők szélsőségesnek nyilvánítása, a tüntetők elleni rendőri erőszak nem elfogadható egy magát demokratikusnak nevező országban.

Tiltakozom amiatt, ami az elmúlt héten Oroszországban történt. A moszkvai és a szentpétervári rendőri erőszakról azért is meg kell emlékeznünk, mert egy olyan országban történtek, amelyben alig másfél évtizede ért véget a kommunista diktatúra. Oroszországot és annak mai vezetőit figyelmeztetnünk kell, hogy csak akkor tekinthetjük őket valóban jogállamnak és az unió partnerének, ha tiszteltben tartják a polgári szabadságjogokat. Nem lehet visszaút a diktatúrába.

De tudnunk kell azt is, hogy az Európai Unió kritikája csak akkor lesz hiteles, ha mi magunk saját tagországainkon is folyamatosan számon kérjük a szabadságjogok maradéktalan betartását. Nem használhatunk két mércét: önmagunkra és másokra

MINDENKIT MEGILLET A GYÜLEKEZÉS JOGA

Szájer József és Gál Kinga sajtóközleménye, Brüsszel, 2007. július 9.

A budapesti szombati meglegfelvonuláson történetekkel kapcsolatban az Európai Néppárt magyar európai parlamenti képviselőcsoportja az alábbi nyilatkozatot adja ki.

Magyarországon egyre több társadalmi csoport tapasztalja meg közvetlenül, hogy amikor szabadságjogait szeretné gyakorolni, nem kapja meg az államtól az ahhoz szükséges biztosítékokat. Az a tény, hogy egy bejelentett megmozdulás erőszakos megzavarását a magyar rendvédő szervek nem tudták megakadályozni, ismét arról tanúskodik, hogy a polgári szabadságjogok gyakorlásához szükséges feltételeket ma a magyar rendőrség nem tudja garantálni. Az elmúlt év során már több alkalommal is felhívtuk a figyelmet, hogy ma Magyarországon szabadságjogaink veszélyben vannak. Az állam válogat aszerint, hogy milyen cél érdekében gyakorolják a polgárok gyülekezési jogukat.

A polgárok Alkotmányban és törvényben biztosított joga, hogy véleményt nyilvánítsanak, véleményük kifejezése érdekében joguk van a gyülekezésre, felvonulásra. Joguk van arra, hogy megmozdulásuk, gyülekezésük feltételeit számukra a rendőrség biztosítsa. 2006. október 23-án a magyar rendvédelmi szervek szintén képtelenek voltak a békésen megemlékező nagygyűlés részvevőinek szabad gyülekezési jogát megfelelően garantálni. Persze azzal a lényeges különbséggel, hogy a mostani esetben a rendőrség tevőlegesen legalább nem akadályozta a gyülekezési jog gyakorlását. Gyakori ma Magyarországon az is, hogy a politika és a média a polgári szabadságjogok ügyét kettős mércével méri, attól függően, hogy neki tetsző vagy nem tetsző vélemények kifejtéséről van-e szó. Elítéljük az ilyen gondolkodást. A szabadság lényege éppen az, hogy eltérő, törvényes célra irányuló véleményének kifejtésére, annak gyülekezéssel való nyomatékosítására minden polgárnak joga van. Joga van akkor is, ha a társadalom jelentős része esetleg nem is osztja azt a véleményt. Épp ez a szabad véleménynyilvánítás és gyülekezés jogának a lényege.

A gyülekezéshez való jog biztosításában az államnak aktív tevőleges szerepe van, ezt a kötelességét az állam ma gyakran nem képes teljesíteni. Ezért felhívjuk a kormányt, a rendőrséget, hogy garantálja a polgárok szabadságjogait. Felhívjuk a polgárokat, hogy vitáikat békés úton, erőszakmentesen folytassák le. Egy európai demokráciában ez elemi követelmény!

A SZABADSÁG KÖR ALAKULÓ NYILATKOZATA

Közeledvén a polgári szabadságjogok durva megsértésének egyéves évfordulójához, alulírott magyar polgárok bejelentjük, hogy 2007 szeptemberében Budapesten létrehoztuk a Szabadság Kört.

A Szabadság Kör civil személyek, közéleti személyiségek, politikusok kötöttségektől mentes tömörülése, amely a szabadságjogokat Magyarországon ért támadásokra tekintettel a szabadságjogok következetes, megalkuvás nélküli politikai képviselését tűzte zászlajára. A kör megalakulásával fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy veszélyben vannak alapjogaink. A kör tagjai szabadság iránt elkötelezett polgárok.

Az emberi jogi és közjogi állapotok – a rendszerváltozás vívmányaként – az elmúlt évig alapvetően rendezettek voltak hazánkban. Ma azonban azt látjuk, hogy a kormánytól a hatalmi ágak rendszerén keresztül elválasztott jogállami intézmények függetlensége és általában a szabadságjogok a rendszerváltás óta soha nem látott

mértékben veszélyben vannak. A kormány – egy európai demokráciához méltatlan módon – gyakorlattá tette a független intézmények és állampolgárok elleni törvénysértéseket. Ennek voltunk tanúi a tavaly őszi súlyosan törvénysértő rendőrségi fellépés és eljárások esetében is. A köztársasági elnök ezért fejezte ki aggodalmát.

Az állami szervek – különösen a kormány – gyakran nem látják el feladataikat, és nem nyújtanak védelmet a kiszolgáltatott állampolgároknak. A sajtó, a jogvédő szervezetek, a civilszervezetek és a közvélemény pedig sokszor nem tudták vagy nem is kívánták következetesen ellátni demokratikus ellenőrző szerepüket. Mi, a jogállam iránt, az emberi méltóság és szabadság ügyében következetesen elkötelezett magyar állampolgárok úgy látjuk, hogy a szabadságjogok védelme ma gyakran képviselet nélkül marad Magyarországon.

A kör tagjai szerint a szabadelvű demokrácia mára bajba került Magyarországon, ezért a szabadságjogok védelme hazánkban jóval határozottabb képviseletre szorul. Mi erre kötöttünk formalitások nélküli szövetséget egymással. Ennek érdekében kívánunk fellépni a magunk eszközeivel, tudásával és elkötelezettségével. A kör fontos ügyekben kíván megszólalni, javaslatokat tenni.

Arra törekszünk, hogy az Európai Unió-tag Magyarországon visszaálljanak a rendezett közjogi állapotok, a szabadságjogok tisztelete elfogadottá váljon, és az azokat érő populisták kormányzati támadásokkal szemben a közvélemény és a civil társadalom végre határozottan legyen képes felvenni a harcot. Hozzá kívánunk járulni, hogy a jogsértések minél szélesebb körben ismertté váljanak. Nagyra értékeljük azokat a személyeket, szervezeteket, akik és amelyek a szabadságjogok védelmében megszólaltak, felléptek.

Fontos célunk, hogy a magyar közvélemény a mainál érzékenyebben reagáljon a sérelmekre. Tevékenységünkkel elő kívánjuk segíteni, hogy a magyar polgárok bátran kiálljanak saját véleményükért, vállaljanak felelősséget a szabadságért. A kör tagjainak egyértelmű törekvése az állampolgári öntudat és a civil társadalom megerősítése, fellépés a törvénysértő cselekményekkel szemben.

Felhívjuk a jogállamiság biztosítékát jelentő független intézményeket, különösen a jogvédő feladatokat is ellátni hivatott sajtót, hogy álljanak ki a szabadság ügye mellett. Civil tömörülésként minden olyan szervezettel és személlyel együtt kívánunk működni, amelyek osztják elveinket és értékeinket.

Budapest, 2007 szeptembere

Balog Zoltán teológus, politikus
Borókai Gábor újságíró
Elek István közíró
Gál Kinga jogász, politikus
Gulyás Gergely jogász
Győri Enikő volt nagykövet, tanácsadó
Gyürk András politikus
Hammerstein Judit tanácsadó
Hankiss Ágnes író, pszichológus
Hegedűs Zsuzsa szociológus
Hidvéghi Balázs politikai tanácsadó
Holbok Sándor jogász
Manchin Róbert alpolgármester
Őry Csaba jogász, politikus
Panyi Miklós joghallgató
Pap Csaba joghallgató
Szájer József jogász, politikus
Torda Eszter jogász, tanácsadó

JAVASLAT A RENDŐRSÉGI TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRA

A Szabadság Kör javaslata, 2007. szeptember 30.

A rendőrség képtelen volt jogállami módon, a polgárok szabadságjogainak tiszteletben tartásával eljárni. Egy demokratikus, szabadságtisztelő európai jogállamnak szüksége van a szabadságjogokat megvédeni képes rendőrségre.

A Szabadság Kör ezért javasolja, hogy a szabadságjogokat érintő rendőri intézkedések során az állampolgári jogokra és a jogorvoslatra történő felhívás azonnal, ott helyben és szóban kötelező legyen az eljáró rendőr részéről. A felhívás elmaradása bizonyos eljárásjogi cselekmények megismétlését és rendőri fegyelmi felelősségre vonást vonhatná maga után. Mindezt a rendőri tekintély, valamint az emberi szabadságjogok megerősítése és az állampolgárok védelme érdekében kezdeményezzük.

Az állampolgárok túlnyomó többsége nincs tisztában a rendőri intézkedéssel szembeni panasz lehetőségével, így vagy egyáltalán nem, vagy csak kirívó esetekben él vele. Ezzel a rendőri szervek is tisztában vannak. Éppen ezért szükséges és kívánatos, hogy a rendőr a rutinszerű intézkedések (pl. igazoltatás) kivételével köteles legyen arra, hogy az intézkedés alá vont személyt az intézkedést megelőzően,

vagy – amennyiben ez az intézkedés sikerességét veszélyeztetné, – közvetlenül az intézkedést követően tájékoztassa a jogairól, arról, hogy az intézkedéssel szemben panasszal élhet, jogi képviselőre, illetve nyilatkozat megtételére vagy megtagadására jogosult.

Álláspontunk szerint a javaslat mind az állampolgári tudatosságra és jogtudatra, mind a rendőri túlkapások visszaszorítására alkalmas eszköz. Egyben elősegítené a rendőrség demokratikus tekintélyének fokozatos helyreállítását, növelné a polgári és szabadságjogok tiszteletét a rendőri állományban. Az általunk javasolt megoldás sok jogrendszerben ismert és hatékornak bizonyult a szabadságjogok védelmében, a rendőrségi eljárások jogszerűségének erősítésében.

A fentiekre tekintettel felhívjuk a magyar kormányt és az Országgyűlést, hogy ebben a kérdésben alkossa meg a szükséges jogszabályokat.

A SZABADSÁG KÖR NYILATKOZATA AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPJOGI CHARTÁJÁRÓL

A Szabadság Kör javaslata, 2007. december 14.

A XX. században számos megbocsáthatatlan emberijog-sérelem történt Európában. Az Alapjogi Charta elfogadása Európának az európai béke és az emberi szabadságjogok iránti elkötelezettségének kifejeződése. A Szabadság Kör vallja, hogy az emberi szabadságjogok védelme az európai identitás egyik alapköve. A chartában kifejezésre juttatott civilizációs értékeket mindannyian közösen valljuk.

A Szabadság Kör mindamellett úgy látja, hogy az Európai Unió új Alapjogi Chartája az európai együttműködés mérföldköve is egyben. Az Európai Unió azt üzeni polgárainak és a világnak, hogy Európa nemcsak gazdasági vállalkozás, hanem az értékek közössége is egyben, és polgárai védelmét fontosnak tartja. Az európai charta a polgárok Európájának kifejeződése. Az Európai Unió Alapjogi Chartája teljes és korszerű dokumentum. Az Alapjogi Charta egybefogja az európai polgárok állampolgári, politikai, gazdasági, szociális jogait, illetve az Európai Unió alapvető értékeit. A charta olyan modern jogokat is tartalmaz, mint a magas színvonalú környezet- és fogyasztóvédelemhez vagy a megfelelő ügyintézéshez és adatvédelemhez való jog. A dokumentum kimondja továbbá bármely nemzeti kisebbséghez tartozó személy diszkriminációjának tilalmát. Az Alapjogi Charta jogilag kötelező érvényű lesz az Európai Unió intézményeire nézve. Az európai polgárok pedig most először kapnak lehetőséget

arra, hogy közvetlenül fordulhassanak az Európai Bírósághoz jogaik érvényesítése érdekében. A jövőben az európai polgárok az emberi jogok védelmének kettős rendszerét élvezik, egyrészt az Európai Unió Alapjogi Chartája, másrészt az Európa Tanács emberi jogi egyezményei által.

A Szabadság Kör civil személyek, közéleti személyiségek, politikusok kötöttségektől mentes tömörülése, amely a szabadságjogokat Magyarországon ért támadásokra való tekintettel a szabadságjogok következetes, megalkuvás nélküli politikai képviselését tűzte zászlajára.

A GYÜLEKEZÉSI JOG KOSSUTH TÉRI KORLÁTOZÁSRÓL

*Szájer József és Gál Kinga sajtóközleménye, Brüsszel,
2008. január 11.*

A napokban Szabó Máté, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa javasolta, hogy a budapesti Kossuth téren korlátozni kellene a polgárok szabad gyülekezési jogát. A javaslat megdöbbentő és antidemokratikus. Mint európai parlamenti képviselők és mint magyar állampolgárok tiltakozunk ellene.

Magyarország XX. századi történelmében, de a közelmúltban is a gyülekezési jog korlátozása mindig a demokrácia elveinek súlyos sérelmét jelentette. Egy olyan országban, amely két, a szabadságjogokat durván tagadó diktatúrát volt kénytelen elviselni újkori történelmében, ilyen javaslatot egy felelős tisztséget viselő, magát demokratikusnak tartó politikus nem engedhet meg. A szabad gyülekezés joga a rendszerváltás egyik alapvető vívmánya.

Az után, hogy tavaly, minden jogi alapot nélkülözve, jogsértő módon lezárták a Kossuth teret, a kormányzat egyre gyakrabban sértette meg a gyülekezési jogot. Ezek után még nyilvánvalóbb, hogy az ilyen javaslatok megvalósulása a szabadságjogok sérelméhez vezet.

Az országgyűlési biztos javaslata már korábban elhangzott kormánypárti javaslatokat karol fel. Az ombudsman fő feladata a polgárok jogainak védelme, nem annak korlátozása. A javaslat e fontos jogvédő intézmény tekintélyét ássa alá.

Ma Magyarországon a polgárok szabadságjogai erőteljes populisták támadásoknak vannak kitéve a kormányzat és bizonyos sajtóbeli körök részéről. Ezt látjuk a népszavazási kezdeményezések ellehetetlenítése, újságírók megfenyegetése vagy az Országos Választási Bizottság kormány általi befolyásolása kapcsán.

Ebbe a folyamatba nem szabad az országgyűlési biztos intézményét is bevonni. Ezért felszólítjuk Szabó Máté állampolgári biztost, hogy vonja vissza javaslatát.

A TIBETI ATTROCITÁSOK ELLEN

Felszólalás az Európai Parlamentben „A tibeti helyzet” című vitában, Brüsszel, 2008. március 26.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Tisztelt Elnök Úr! Nekünk, európai polgároknak határozottan ki kell állnunk közös értékeink, az emberi méltóság, a szabadság és az emberi jogok mellett.

Mi, kedves barátaim, egyszerűen nem mehetünk el amellett, hogy egy állam a saját polgárait gyilkolja. Nem tűrhetjük az emberi és kisebbségi jogok tömeges sárba tiprását.

Néppárti képviselőcsoportunk ezért követeli, hogy a kínai hatóságok állítsák meg az erőszakot, hagyják abba polgáraik és a dalai láma megfélemlítését. Azt követeljük, hogy kezdjék meg a békés párbeszédet a megbékélésről és autonómiáról Tibetben.

Öszentségét a dalai lámát barátunknak és megkérdőjelezhetetlen erkölcsi tekintélynek tartjuk, és üdvözljük felelős hozzáállását a mostani helyzethez.

Üdvözlöm parlamentünk elnökének, Hans-Gert Pötteringnek felelős nyilatkozatát, hogy a nyomásgyakorlás minden lehetséges eszközét fel kell használnunk, hogy a vonakodó kínai hatóságokat az erőszak abbahagyására és az emberi és kisebbségi jogok tiszteletben tartására szorítsuk.

Tisztelt Ház! Az olimpia a béke és kiengesztelődés szimbóluma, és az is kell, hogy maradjon. Az olimpia az emberi teljesítmény és az emberiséget összekötő értékek szimbóluma és az is kell hogy maradjon.

Vajon komolyan gondolja-e a kínai kormány, vajon komolyan gondoljuk-e mi, hogy a világ sportolói összejöjjenek és örömben és egyetértésben versengjenek, míg ugyanaz az állam, amely a játékokat vendégül látja, egyidejűleg saját állampolgárait gyilkolja?

Vajon komolyan gondolja-e a kínai kormány, vajon komolyan gondoljuk-e mi, szabadságszerető emberek, hogy mosolyogva rázzuk olyan vezetők kezét, akik a másik kezükben géppuskát tartanak?

Tisztelt Ház! Ma nincs itt az ideje a bojkottfelhívásnak. Az olimpia csak öt hónap múlva lesz. De kristálytisztán el kell mondanunk a véle-

ményünket, hogy követeljük a kínai hatóságtól, hogy azonnal hagyják abba a világ sportjának e nagyszerű eseményét veszélybe sodró hatalomittas magatartásukat Tibet ügyében.

Állítsák le a vérontást! Állítsák le a polgári szabadságjogok megsértését! Hagyják abba a béke embere, a dalai láma támadását!

A KORDONBONTÁS EGYIK LEGFONTOSABB EREDMÉNYE A DEMOKRÁCIA GYŐZELME

MTI-hír , 2008. május 18.

Szájer József szerint a Pesti Központi Kerületi Bíróság (PKKB) közelmúltban meghozott döntése igazolta, hogy a Fidesznek igaza volt, amikor vállalta a kockázatot és lebontotta a kordont a Kossuth téren, majd ezt követően az érintett képviselők lemondtak képviselői mentelmi jogukról; erről a párt európai parlamenti (EP) képviselője vasárnap beszélt a 2007-es kordonbontás helyszínén, Budapesten a Kossuth téren.

A bíróság közelmúltban meghozott döntése – miszerint felmentette a kordonbontókat a szabálysértés alól – igazolta, hogy a Fidesznek igaza volt, amikor vállalta a kockázatot és lebontotta a kordont a Kossuth téren, majd ezt követően az érintett képviselők lemondtak mentelmi jogukról - közölte sajtótájékoztatón Szájer József, aki maga is részt vett a kordonbontásban.

A politikus hozzátette: a bírósági döntés elégtételt adott minden szabadságszerető polgárnak, hiszen a polgároknak igenis jogunk van arra, hogy kinyilvánítsák véleményüket. Mint mondta, azt is fontosnak tartja, nemhogy a történekm után nem kértek különleges elbánást a rendőrségtől és a bíróságtól, hanem lemondtak mentelmi jogukról, sőt fel is adták magukat. Szájer József emlékeztetett arra, hogy ő saját maga írt levelet az akkori budapesti rendőrkapitánynak arról, hogy mely EP-képviselők vettek részt a kordonbontásban. Leszögezte: a kordonbontás egyik legfontosabb eredménye a demokrácia győzelme.

Igazuk volt azoknak, akik kiálltak az emberi szabadságjogokért

Mint mondta, a mostani döntés igazolta: igazuk volt azoknak, akik kiálltak az emberi szabadságjogokért, igazuk volt azoknak, akik úgy gondolták, hogy a demokráciában nincsen helye kordonnak és az emberi szabadságjogok önkényes korlátozásának. Szájer József szerint a bíróság döntése igazolta azt, hogy megérte annak idején kiállni a szabadságjogokért, a polgárok gyülekezési jogáért, a mozgáshoz való jogért és a szólásszabadságért. A Fidesz politikusa szerint a hatalom a korábbi szocialista rendszerhez hasonlóan akarta korlátozni az embereket véleményük kinyilvánításában.

Egy törvénytelen állapotot szüntettünk meg

Úgy vélte, a kormány félelmében olyan eszközökhöz folyamodott, amelyeket demokratikus elődei nem alkalmaztak, amilyen eszközökkel nem korlátozták az emberek szabadságát. „Ezért is volt fontos a mi fellépésünk” – közölte. Szájer József emlékeztetett: a Fidesz képviselői 2007. február elején egy alkotmányellenes és az emberek szabadságjogait durván korlátozó helyzetet számoltak fel és helyreállították a törvényes rendet a Kossuth téren. „Egy törvénytelen állapotot szüntettünk meg” – fogalmazott a Fidesz politikusa.

Nem volt szükség büntetés kiszabására

A Pesti Központi Kerületi Bíróság szerint a Kossuth téri kordont tavaly elbontó fideszes képviselők cselekedete „oly csekély fokban veszélyes a társadalomra”, hogy emiatt nem volt szükség büntetés kiszabására. A bíróság erre hivatkozva szüntette meg a képviselőkkel szemben garázdaság és rendzavarás miatt indult eljárást; erről a Fővárosi Bíróság csütörtökön tájékoztatta közleményben az MTI-t. A Fidesz országgyűlési és európai parlamenti képviselői tavaly február 2-án bontották le a Kossuth teret övező kordont, ezután három nappal a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) feljelentést tett Orbán Viktor pártelnök és 79 társa ellen rendzavarás és garázdaság szabálysértése miatt. A PKKB április 26-án hozott végzést a kordonbontó képviselők ügyében és megszüntette az eljárást. A megszüntető végzés jogerős.

AZ EGYHÁZ ZENEI HAGYOMÁNYA KINCSET JELENT MINDEN NÉP ÉLETÉBEN I.

Köszöntő Szvorák Katalin „Éneklő egyház” című lemezének bemutatóján, Budapest, 2008. január 30.

A zene alapvető emberi tapasztalat. Minden ember magában hordozza a szívdobogás ritmusával. A zene megérinti a lelket és felemeli a szívet Istenhez, aki emberré lett és szíve értünk dobog. Jézus beteljesítette a megváltás művét szenvedésének, halálának, föltámadásának és mennybemenetelének húsvéti misztériumai által. Krisztus üdvözítő művének folytatása főképpen a liturgiában valósul meg. A szent zene és annak szövege adja magát a szent liturgiát. A liturgia az üdvösségtörténet megjelenítő átímádkozása és megéneklése. Az üdvtörténet egyetlen eseményéről sem feledkezik meg a liturgia, innen ered csodálatos gazdagsága.

Az egyház zenei hagyománya kincset jelent minden nép életében. A több évtizedes, komoly és sokoldalú szakmai felkészültséggel készült *Éneklő egyház* énekeskönyv három fő szempontot egyesít magában: egyrészt a II. vatikáni zsinat liturgikus konstitúciójának

megfelelően magát a liturgikus (elsősorban a szentmiséhez kötődő) tételeket az ősi római rend szerint énekelteti gregorián dallamon, mely az egyház ősi, magasrendű és saját zenéje. Másrészt az egyház sajátos, nagy értékű alkotásából, a középkori hazai, valójában esztergomi gregorián hagyományból, rítusból is énekeltet néhány jellemző és különös fontosságú tételt. Harmadsorban bőséges népének-válogatást ad, mely az ókeresztény és középkori himnuszköltészet kincsei mellett a magyarországi népének ősrétegének, a XVI–XVII. század énekeskönyveinek alkotásait is a hívők kezébe adja. Ezeket a nagyon megbecsülendő, magvas teológiai tartalmú, közvetlenül a liturgikus szövegekből és dallamokból eredő, népünk lelkében erősen meggyökeresedett, ritmusában, dallamfordulataiban és díszítéseiben magyarrá érett remekműveket Kodály Zoltán útmutatásai és az elmúlt évtizedek alapos népi gyűjtése alapján az *Éneklő egyház* eredeti, népi dallamon közli. Ezeknek a lélekemelő népénekeknek a származási helye felöleli az egész magyar nyelvterületet. A gregorián ének és a világi témájú magyar népdal nagy hatással volt a verses népénekek kialakulására. Ezt az eredeti hangulatot idézik a CD-n szereplő énekek a népi hangszerek kíséretével. Szent X. Piusz pápa az egyház ősi tanítása szerint a liturgikus ének három alapvető tulajdonságát jelöli meg: legyen szent, művészi és egyetemes. Ennek megértésében segítenek minket a jelen CD-n hallható népénekek, a Kárpát-medencei népek vallásos énekei talán legihletettebb tolmácsolója, Szvorák Katalin művésznő előadásában és a különböző hangszerek mesteri kíséretével.

(A lemez kiadása Szájer József javaslatára és támogatásával valósult meg.)

LEGYEN HUNGARIKUMMÁ A MAGYAR NYELVŰ EGYHÁZI ZENE!

Szájer József honlapja, 2008. június 10.

Az Európai Néppárt alelnöke szerint a magyar nyelvű egyházi ének igazi hungarikum, mert a többi országban jellemzően gregorián dallamokon alapul az egyházi zene, míg Magyarországon ebbe a műfajba egyedülálló módon beépültek a népzenei motívumok.

Szájer József megjegyezte: mindent megtesznek azért, hogy hungarikumként ismerjék el a magyar egyházi éneket az unióban, azonban ennek érdekében erőteljes marketingmunkát kell kifejteni. Felhívta a figyelmet arra, hogy nemcsak az Európai Unióban, de Magyarországon sem sokan tudják,

mennyire egyedi ez a zenei műfaj a Kárpát-medencében, ideértve az országgal szomszédos horvát és szlovák területeket is.

A különleges dallamkincs illusztrálására Szájer József bemutatta Szvorák Katalin legújabb, *Mondj szívem dalt! című lemezét, amely egy trilógia második része. Ismertetése szerint az első rész az egyházi ünnepek dalaihoz, a második Szűz Máriáról és a magyar szentekről szóló zsoltárokhoz kapcsolódik, míg a jövőre megjelenő harmadik rész imádságok zenés feldolgozásait tartalmazza.*

Elmondta, hogy az európai uniós terjesztés érdekében a dalszövegeket lefordították angolra, az ajánlót pedig az első részhez Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek, a másodikhoz pedig Mádl Ferenc volt köztársasági elnök írta.

Szájer József arról is beszélt, hogy a CD-sorozat arra is jó lesz, hogy „a katolikus népénekeket kiszabadítsa a templom falai közül”, és elterjessze a társadalom rétegei között. A sorozat megjelentetéséhez több száz dal állt rendelkezésre, ebből válogattak össze néhány tucatnyit.

Arra is felhívta a figyelmet, hogy Szvorák Katalin születésnapja alkalmából a Magyar Posta bélyeget jelentetett meg az énekesnőről.

AZ EGYHÁZ ZENEI HAGYOMÁNYA KINCSET JELENT MINDEN NÉP ÉLETÉBEN II.

*Ajánló Szvorák Katalin „A nap megszentelése” című lemezéhez,
2009. május 5.*

Egy sorozat harmadik darabját tartja a kezében a hallgató: egy gyönyörű könyvet és egy lemezt, melyen a magyar katolikus tradíció legszebb himnuszai, zsoltárai és imái hallgatók Szvorák Katalin – a közép-európai országok népi és vallási hagyományainak legavatottabb megszólaltatója – előadásában.

Az énekek szellemi és művészeti élményt nyújtanak nemcsak azoknak, akik templomokból már jól ismerik őket, hanem az ihletett, újszerű tolmácsolásnak köszönhetően azoknak is, akik e dallamokat még soha nem hallották.

Jó szívvel és szeretettel, a megértés és az együttérzés erejével ajánlom ezeket az énekeket úgy, ahogy Szvorák Katalin művészete hidat képez az egymással gyakran viaskodó közép-európai népek között. Fontosnak tartottam a sorozat védnökségét és támogatását, mert meggyőződésem szerint ezek az énekek a magyarság európai és keresztény gyökereinek olyan példái, melyek egyúttal az egyetemes és európai művelődésnek is fontos részét alkotják.

Az európai szellemiség, kereszténység és magyar hagyományok ezen kiemelkedő alkotásai járuljanak hozzá egymás jobb megértéséhez és legyen összekötő erő minden hívő és nem hívő, művészetek iránt érdeklődő ember között.

NAGY IMRE ÉS TÁRSAI KIVÉGZÉSÉRŐL

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Egyperces felszólalások jelentős politikai kérdésekben” című vitában, 2008. június 16.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Elnök Úr! Tisztelt Ház! Ma ötven esztendeje, 1958. június 16-án Magyarországon egy statáriálisan lefolytatott koncepciós perben elítélték és kivégezték Nagy Imrét, az 1956-os forradalom és szabadságharc miniszterelnökét, Maléter Pál hadügyminisztert, Gimes Miklóst, Szilágyi Józsefet, a munkatársait, Losonczy Gézát pedig már a börtönben megölték. Összedrótzott holttestüket papírba tekerve, arccal lefelé földelték el. Perük a XX. század egyik legnagyobb szégyene és jogtiprása. Nagy Imre hithű kommunista volt, mégis a szabad Európához visszatérő hazáját választotta a szovjettel szemben. Ez tette nemzeti hőssé, a forradalom mártírjává, európai nagyságrendű politikussá. Morális tartása a szabadság és az európai Magyarország jelképévé tette. Nagy Imre méltó újratemetésére csak 1989. június 16-án került sor, és akkor a kommunista rendszer kimúlt, Magyarország visszatérhetett a szabad európai nemzetek családjába. Az üzenetük egyértelmű: a szabadság, a nemzeti függetlenség, a kommunizmust lerázó európai Magyarország álma. Ötven éve ők ezért adták az életüket, áldozatuk nem volt hiábavaló.

ÚGY ÉREZTEM, ELJÖTT AZ IDEJE...

Szájer József honlapja, 2008. augusztus 27.

„S mert vándor vagy, minden nap tovább kell menned az úton, mely lelked és a lelkedben elrejtett isteni tartalom megismerése felé vezet... Tovább kell menned, hiszen dolgoz van... Nem tudhatod, meddig élsz, s lesz-e egyáltalán időd eljutni utad végcéljához... Ezért menj minden nap tovább, sebes lábakkal és szegényen is. Mert vándor vagy.” (Márai Sándor)

Mindig vonzottak a kihívások, a szabadság élménye. 2008 nyarán ezért vágtam neki az El Camino rögzös ösvényeinek. Mi motivált? Milyen kíváncsiság vezényelt? Úgy éreztem, eljött az ideje, hogy én is útnak induljak. Talán én is kerestem az utak értelmét, hogy azok

– ahogyan Márai is mondja – elvezessenek valahová. Hiszen mind-egyiknek van célja, közös célja. Hiszek abban, hogy saját utunkat járva is, a közös célokért kell menjünk, akár rögös az út, akár sima; akár lejtővel találjuk magunkat szemben, akár emelkedővel. Az utak gyakran félrevezetőek, gyakran nincsenek kitéblázva.

Több száz éve már számtalan zarándok tette magát próbára az El Camino észak-spanyol ösvényein, ahogyan most én is. Ki gyalogosan, ki – a modern kor vívmányainak köszönhetően – biciklivel. A mindennapok útjaitól eltérően ez az út nem válogat. Ugyanolyan joga van rajta lépdelvén a szegénynek, mint a gazdagnak; a férfinak, mint a nőnek; az európainak, mint a nem európainak.

Megkülönböztetés nélkül közel ezer éve haladnak göröngyös csapásain keresztül a különböző zarándokok, és ez hozzájárult ahhoz, hogy a századok során fontos nyomokat hagyjanak az európai kulturális örökségben, a zenében és a társadalmi életben. Így méltán érdemelte ki az Európa első kulturális útvonala címet.

Meggyőződésem, hogy az a történelmi, irodalmi, zenei és művészeti örökség, amely a zarándoklatok során fejlődött ki, valóban méltó európai elismerésére, hiszen a hagyomány mára már egész Európában: Franciaországon, Németországon és Svájcra túl Spanyolországban, Nagy-Britanniában, Olaszországban és Ausztriában is megvetette a lábát. Egyre több magyar is útra kel.

Nemcsak magánemberként, hanem európai parlamenti képviselőként is fontosnak tartom és kiállok a közös európai kezdeményezések és hagyományok mellett.

Az európai értékrend és értékek megőrzését és ápolását mindig különleges feladatomban éreztem. Emellett persze sosem szabad elfelejtenünk, hogy európaiságunkon túl elsősorban magyarok vagyunk. Kultúránk és nemzeti identitásunk egyedülálló és nélkülözhetetlen szelete és része Európának. Ennek védelme pedig mindegyikünk közös és elsődleges feladata és kötelessége kell legyen.

A PRÁGAI TAVASZ ELTIPRÁSÁNAK 40. ÉVFORDULÓJÁN

Írásbeli felszólalás az Európai Parlamentben, 2008. szeptember 1.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Tisztelt Elnök Úr! Negyven esztendeje annak, hogy a Varsói Szerződés csapatai lerohanták Csehszlovákiát és megdöntötték a kommunista diktatúra demokratikus átalakítását célul kitűző kormányt. A műveletben sajnos a szocialista Magyarország is szégyenteljes szerepet vállalt, együtt a többi szovjet csatlós állammal,

így szolgálva Moszkva nyers birodalmi önkényét. Ezért megkövetjük a szlovák és a cseh népet.

Nekünk, magyaroknak ez különösen fájdalmas, hiszen tizenkét évvel korábban, 1956-ban a szovjet csapatok hasonló módon fojtották vérbe a magyar forradalmat. A prágai tavasz eltiprásával Moszkva azt üzent: az Európától a második világháború végén elhódított befolyási övezetében azt csinál, amit akar, a szovjet-orosz birodalmi gátlatlanságnak és képmutatásnak nincsen határa. Ez ellen egyetlen eszköz lehetséges – kemény és határozott kiállás a polgári szabadságjogok, a demokrácia és a nemzeti szuverenitás alapelvei mellett, fellépés az agresszió ellen.

Ez kell hogy a demokratikus Európa világos üzenete legyen ma is!

BESZÉD A SOPRONI SZENNYVÍZTISZTÍTÓ TELEP ÁTADÁSÁKOR

Avatóbeszéd, Sopron, 2008. november 10.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves megjelentek! Ezen a mai napon tulajdonképpen jelképesen öt település hatvanezer lakosa áll itt.

Mi az Európai Parlamentben az európai polgárok alapvető jogaiért, értékeik érvényesítéséért dolgozunk. De ezeknek a gyakorlatban való megvalósulása, a megvalósulás hatékonysága, minősége és módja mindig a helyben lakókon múlik.

E 4,4 milliárd forintos, az Európai Unió által támogatott beruházás megvalósulásának a sikere is 2002 előtt kezdődött. Azokban az években, amikor a magyar gazdaság növekedési üteme, az Orbán-kormány idején a legmagasabb értéket érte el. Olyan időszak minősítése ez a projekt, amely időszakban a magyar gazdasági növekedés meghaladta az Európai Unió átlagát, annak több mint a kétszerese volt, és a közép-kelet-európai térségben is a legmagasabb. Az sem mellékes, hogy a projekt indításának kedvező feltételei közé tartozott az a tény is, hogy az Európai Unió gazdasági növekedésének akkori lassulása a magyar gazdaságra kisebb mértékben hatott.

Tehát az a tény, hogy ma a térség egy több mint négymilliárdos beruházással gyarapodik, elsősorban az Orbán-kormány idején beindult dinamikus gazdasági növekedés egyik gyakorlati és konkrét eredménye. Példája annak, hogy a hosszú távon tervező, tudatos és hozzáértő gazdaságpolitika hatása akár évtizedekre meghatározza az emberek mindennapi életét. A szakmai hozzáértéssel folytatott

gazdaságpolitika eredményeit pedig pártállástól függetlenül minden magyar és ma már uniós állampolgár egyformán élvezheti.

Ha a gyakorlati hatásokról kell szólnunk, akkor mindenképpen fontos, hogy a soproni szennyvíztisztító telep megvalósulásának köszönhetően többek között megszűnt a Fertő tó szennyezése, a talaj- és talajvízszennyezés, egyben újabb beépíthető területek szabadultak fel, és ami legfontosabb, javult az itt élők életének minősége.

Tisztelt megjelentek! A környezetvédelem az Európai Unióban alapvető jog és egyben érték. Ezért a magas színvonalú környezetvédelem, a környezet minőségének folyamatos javítása kötelességünk. Egyrészt nekünk, politikusoknak ezt be kell építeni az uniós politikákba, másrészt személy szerint mint a gyermekeinkért, a szűkebb otthonunkért felelős embereknek pedig szintén tenni kell érte.

Az uniós alapelvek azt is leszögezik: a fenntartható fejlődés elvével összhangban biztosítani kell a környezetvédelmi megvalósulásukat.

A ma felavatott, a soproniaknak és Sopron környékieknek átadott létesítmény ezért egyszerre szól az Európai Unióról, hiszen megvalósítja ezeket az alapelveket, és egyszerre szól a helyiek érdekérvényesítő képességéről. A megvalósult projekt egyszerre szól a hosszú távú hatásokról, a perspektivikus gondolkodásról és egyszerre szól a mindennapjainkról, a jelenünkről.

Mi a politika területén azért dolgozunk azért, hogy az általunk képviselt közösségeknek jobb élete legyen, javuljon az életminősége. Az anyagi és szellemi gyarapodás mértéke, üteme és minősége elsősorban a közösségek erején, tenniakarásán és elszántságán múlik. Ezekhez ad segítséget, támogatást az Európai Unió.

Azonban az elképzeléseknek, az igényeknek és a terveknek mindig helyben kell megfogalmazódniuk. Így történt ez Sopronban és térségében, amikor 2002 előtt már a helyiek felismerték egyrészt azt, hogy a környezettudatos életminőség nagyon sokaknak érdeke. Másrészt felismerték a helyiek azt, hogy terveik, álmaik, igényeik megvalósításában az unió is partner.

Harmadrészt pedig az akkori kormánynál a soproniak és Sopron környékiek választott országgyűlési képviselőjeként a környék lakóinak kérése a képviselőtem által is meghallgatást nyert, és így az akkori kormány jelentős támogatással állhatott a projekt mellé. Negyedrészt pedig az is fontos üzenete a mai napnak, hogy a részt vevő partnerek, települések felismerték az összefogás, az együttműködés szükségességét.

Az unióban és a társadalomban általában is a legfőbb érték maga az ember. Így a 4,4 milliárd forint sokkal inkább szól az itt helyben lakókról. Arról, hogy minden soproni és környékbeli számára érdemben és a mindennapokban érezhetően érvényre juthat alapvető értéként a jobb és tisztább környezet, hiszen mindenki számára fontos, hogy gyermekeink, unokáink tiszta, egészséges környezetben élhessenek; ehhez járul hozzá ez a világszínvonalú, a ma ismert legkorszerűbb technikai megoldásokat felvonultató létesítmény.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Körülbelül ugyanezen a helyen álltam 2002 februárjában (egész pontosan február 18-án) együtt Havas András műszaki és Hegedűs László vezérigazgatóval közösen az akkor már elkészült engedélyezési tervekkel. Akkor még a több mint 4 milliárdos összegnek örülhettünk, ma már az örömünk és a megelégedésünk ennél sokkal teljesebb lehet.

Ennek a hatalmas volumenű szennyvízkezelési fejlesztésnek, a létező legkorszerűbb berendezésnek a legfőbb nyertesei mindenképpen az itt élők, az itt lakók.

A több mint öt év munkája eredményeként elkészült soproni szennyvíztisztító telep ellátja Sopron, Ágfalva, Fertőrákos, Harka és Kópháza szennyvíztisztítását. A beruházás megvalósulásával a sopronkőhidai és a fertőrákosi telep megszűnt, a sopronkőhidai telepet teljesen elbontották, a fertőrákosi telepet átalakították és szennyvíz-előkezelőt létesítettek belőle. Így a Fertő tóba nem kerül még tisztított szennyvíz sem. A két telep szennyvizét a soproni hálózatba vezetik és a soproni telepen tisztítják. Harka és Kópháza szennyvizét a nagycenki helyett szintén a soproni telep kezeli. A nagycenki telep terhelése így csökkent, ezzel tisztító hatásfoka nőtt.

Tisztelt megjelentek! Köszönet illet minden, a projekt előkészítésében, beindításában, folyamatában és megvalósulásában részt vevő szakembert, partnert.

Köszönet illeti elsősorban Sopron önkormányzatát és a projektben részt vevő települések önkormányzatait.

Köszönet illeti a környék lakosságát, akik több éven keresztül türelemmel és megértéssel viselték el a munkálatokkal együtt járó kellemetlenségeket.

Az építkezés, az építés, a gyarapodás, a növekedés ugyanazon a szándékon múlik, amely szándék felismeri a cselekvési lehetőségeket is. Ez nagyon fontos a mai, 2008 Magyarországon, ahol a 2002-ben elindult „jóléti rendszerváltásnak” nevezett szocialista politika gyengévé tette és csődbe vitte az országot. A mai nap egyben

erősítsen meg abban a meggyőződésünkben is, hogy az uniós tagságunkkal együtt járó lehetőségek kihasználása rajtunk múlik. Abban az értelemben is, hogy a saját céljait pontosan meghatározó, erős államra lenne szükségünk, olyan vezetőkkel, akik képesek a gazdaságot újból emelkedő pályára állítani, a közösség érdekeit képviselni. Ennek megvalósítása pedig szintén csak mirajtunk múlik! Tegyükünk érte!

Köszönöm a figyelmet.

„RENDSZERVÁLTÓK”

*Interjúrészletek. Rendszerváltók – portréfilm Szájer Józsefről,
RTL Klub, 2008. december 14.*

Édesapám Magyarfalván volt iskolaigazgató, édesanyám pedig ott tanított ebben az iskolában. Ez egy Sopron melletti kis falu. Alapvetően egy rendszerbarát család volt, bár édesanyámról tudom, hogy ő is párttag volt – később lépett be, nehezen, hosszú vívódások között –, nagyanyám elől mindig titkolta. Egyszer, amikor bent volt a kórházban és az egyik kolléganője a párttagbélyeggel ment be – nem tudom, miért kellett egyébként ezért a kórházba bemenni –, ott volt a nagyanyám és akkor derült ki, hogy ő párttag és a nagyanyám majdnem kitagadta.

[...]

Az édesapám városi vezető volt, meg járási vezető volt. Ő mindig ilyen oktatásügyben járkált mindenfelé. Egy dolgot mindig mondott, hogy őt mindig hívták, hogy menjen a városi pártbizottságra dolgozni. Az kvázi a járási, az állami szervezetnek volt az akkori politikai párhuzama. Amikor kérdeztem, hogy miért nem megy el – ez valószínűleg már idősebb koromban lehetett –, miért nem ment el, amikor mindig hívták a párthoz dolgozni (akkor már én is inkább negatív hozzáállással kérdeztem, hogy miért nem ment el), azt mondta, hogy mert ott sokat kell inni.

[...]

Amikor először láttam, hogy azért mégsem a világ legtökéletesebb társadalmában élünk... Én egyébként sajnáltam is, amikor nekünk ilyen szövegeket mondtak, hogy mostantól fogva már itt van a szocializmusnak a fejlett szakasza – vagy nem tudom, micsoda – és most már minden, a világtörténelemnek a lényeges eseményei megtörténtek, innentől már minden jó lesz, milyen unalmas életem lesz nekem, hogyha ez így fog alakulni.

[...]

Mire egyetemista lettem, addigra pedig már teljes illúzióvesztésen mentem keresztül minden tekintetben az egész rendszerrel kapcsolatban. Egyetemista koromra értettem meg a világot olyan értelemben. Onnantól pedig a közeg és minden azt erősítette, hogy ez a rendszer, amelyről eddig azt hittük, hogy normálisan működő és ez az életünknek a közege, az nem mindenben tökéletes.

[...]

Az akkori Bibóba már régen bejártak addigra az akkori demokratikus ellenzéki képviselők: Kis János, Miszlivetz Ferenc. Rengetegen, a kollégium tulajdonképpen egy találkozóhely volt. Oda természetesen meghívtuk őket, mint ahogy meghívtunk másokat is, például Pozsgay Imrét is. Ugyanakkor ez egy nagyon erőteljesen átpolitizált közösség volt, amely tudta, hogy ez a rendszer alkalmatlan, ez szét fog rohadni. Ezt hallottuk egyébként a tanárainktól is. Kéri László rendre mindig azt mondta, hogy járatok moziba, olvassatok, minden csináljatok, mert ti fogjátok ezt az országot vezetni és akkor már nem lesz időtök ezekre. A demokratikus ellenzék bejárt hozzánk, mi eljártunk hozzájuk. Egy élénk kapcsolat volt. Tamás Gáspár Miklós, Kis János, a polgári ellenzék részéről is a Csoóriékkal, az MDF körüli személyekkel voltak részben félhivatalos találkozók, részben pedig ilyen természetes módon igyekeztünk tőlük az információkat leszívni, megtudni. Ezért a kollégium benne élt ebben a közegben. Éppen ezért amikor a Szabad Kezdeményezések Hálózata megalakult, abba mi azonnal be is léptünk. Én a megalakulásától kezdve tagja vagyok a Szabad Kezdeményezések Hálózatának – nem tudom, hogy kiléptem-e abból valaha vagy ez megszűnt vagy mi történt vele, de akkor az alakuláskor mindannyian benne voltunk. Az egész úgy kezdődött, hogy Miszlivetz Ferencsel a kollégiumban úgy 1988 januárjában beszélgettünk. Egy buli után este ottmaradtunk és hosszasan beszélgettünk ezekről a dolgokról. Ő vetette fel, legalábbis én őtőle hallottam először azt, hogy valamilyen szervezetet kellene létrehozni. Valamilyen civil-szervezetet. A Szabad Kezdeményezések Hálózata az már később jött, amikor már több szervezet volt. Ez a közeg rájött, hogy ők lemaradtak a szervezetalakításban. Hiszen megalakult közben a FIDESZ, az MDF ugyan nem alakult meg, de egy létező entitás volt, a TDDSZ.

[...]

Kvázi úgy próbáltunk viselkedni, hogy itt vannak ezek a naiv fiatalemberek. Elő is adtuk ezt a naivitást, ez azért nem volt egy valódi, megélt naivitás. Nem voltunk hülyék, tudtuk, hogy hogyan működik a rendszer. Tudtuk, hogy követnek bennünket. Tudtuk, hogy vannak

ilyen típusú helyzetek és hogy miből áll a rendszer. Tudtuk, hogy a FIDESZ megalakulása után a Politikai Bizottságnak a napirendjén harmadik napirendi pontként ott szerepelünk. Mindent tudtunk és tudtuk, hogy egy darabig ki tudjuk magyarázni magunkat, de egy ponton túl beindulnak a hatósági mechanizmusok. Ez az első pont. A második pedig az, hogy az egész szakkollégium és ez a kollégiumi háttér, ott a jogi egyetemen ez a gondolkodó közösség a legalitásra és a demokráciára nagyon erőteljes hangsúlyt fektetett. Ez benne volt a filozófiánkban. Úgy is mondhatnám, hogy valamennyien Sólyom László köpönyegéből bújtunk ki.

[...]

Azon keresztül aktivizálódtam, hogy megtámadtak bennünket. Az mondták ránk, miközben mi ott megalapítottuk, kitaláltuk és mélyen meg voltunk győződve az alapításunk utáni vitában, hogy mi egy jogilag korrekt, helyes, jogi eljárás szerint szabályos cselekedetet hajtottunk végre..., erre az újság azt írja, hogy mi egy törvénytelen szervezetet alakítottunk. Ezen én végtelenül föl voltam háborodva. Azon gondolkodtunk, hogy hogyan lehet ezt megfogni, és egy sajtó-helyreigazítási perben ezt egy újság közölte. Polgári jogot mi is tanultunk, én már akkor végzett jogász voltam.

[...]

A FIDESZ egész alakulása úgy történt, hogy bejön a Kövér Laci egyszer – én nevelőtanár voltam – és mondja, hogy alakítunk egy ilyen szervezetet. Akkor hallottam először róla, hogy szervezatként, az addigi szakkollégiumi találkozókhoz képest csinálunk valamit szervezatként. És mondom: mi szükség van erre? Erre mondja, hogy öregek vagyunk, kiöregedtünk. Te is már befejezted az egyetemet, én is már régen nem koptatom az egyetemi padsorokat. Mert a kérdésemben az volt, hogy miért kell nekünk ez a szervezet, amikor itt van nekünk a kollégium. Azt mondta, hogy a kollégium az megszűnt, kiöregedtünk a kollégiumból. Kell valami olyan szervezet, aminek a keretében ezt az egész dolgot tovább folytattuk. És valóban, a szakkollégium effajta védettségének, közös gondolkodásának a továbbvitelét jelentette ilyen értelemben a FIDESZ. Bementünk egy OTP-be és ott valami ismerősen keresztül – nem azonnal persze, hosszú huzavona után –, de Fodorral együtt mentünk be. Emlékszem ott a Petőfi hídnak a budai hídfőjénél van ott a mostani MOL-székháztól nem messze egy OTP, oda mentünk be és ott nyitottunk egy számlát, mert a jogi személyiség egyik kritériuma, hogy van bankszámlája. FIDESZ néven nyitottuk a számlát. Ami még szintén nagyon érdekes és idekötődik, hogy a

bíróság teljesen önmagával ellentétbe kerülve a FIDESZ-t pénzbüntetésre ítélte. Először kimondta, hogy nem vagyunk jogi személyek, mindenféle tekintetben nem létező személyek vagyunk, nincs perképességünk. Utána pedig megbüntetett minket mint FIDESZ-t.

[Archív Szájer-idézet: Az ifjúsági törvénynek az a kitétele, hogy a KISZ egységes, azt úgy értelmezik, hogy egyetlen. Ezt akármilyen bírói szerv is kimondaná, ez egy alkotmányellenes értelmezése lenne magának a törvénynek. Ugyanis szemben áll a 65. szakasz azon bekezdésével, hogy a Magyar Népköztársaság biztosítja az egyesülési jogot és a tömegszervezetek alakulásának a jogát.]

Annyira benne voltunk egyébként a történetben, hogy ezt nem is vettük annyira komolyan. Ha most lennék abban a helyzetben, akkor most az csinálnám, hogy itt leáll a per: a bíróság elismerte jogi személyiségünket. Boldogan befizetjük azt az összeget, amit nekünk perköltségként be kell fizetni. Akkor mi viszont az igazunkért harcoltunk és nem tudtunk vagy nem akartunk nagyon taktikázni. Mentünk tovább, fellebbeztünk... Persze a politikai helyzet közben radikálisan változott meg. A FIDESZ-ből, amit 36-38-an alakítottunk március 30-án, két-három hónap alatt több ezer fős szervezet lett összejövetelekkel... Tehát a tétje is sokkal kisebb volt ennek a dolognak.

[...]

A Haraszi Miklós segített nekünk összehívni az újságírókat, mert őneki volt a Szabad Európával kapcsolata és ezen keresztül például az első sajtótájékoztató megszervezését ők csinálták.

[...]

Emlékszem arra, amikor Orbán Viktoréknak be kellett menniük az ügyészségre vagy a rendőrségre. Azt hiszem, először a rendőrségre kellett bemenni és utána az ügyészségre. Amikor kijöttek, akkor a Kis Jánosék nem messze tőlünk, a szakkollégiumtól nem messze egy szállodának a bárjában izgulva várták, hogy mi fog történni velünk. Várták a híreket, hogy mi történik velünk.

[...]

Vagy amikor volt a per, akkor emlékszem, hogy az Eörsi István ott volt velünk, együtt várakoztunk, hogy ennek mi lesz az eredménye. És amikor meglett az eredmény, akkor ott egy presszóban – a mai talán ír pubban, ami a Bajcsy-Zsilinszky út és az Alkotmány utca sarkán van – ültünk. Akkor én nagyon felháborodtam ezen, amikor az Eörsi István azt mondta, hogy mit búslakodtok ezen, hogy ezt a pert most elveszítettétek. Ez az egész rendszer úgy, ahogy van, ilyen. Bennünk ott összeomlott a hit, hogy ott ténylegesen lehet egy

jogállamot kezdeni vagy ténylegesen vannak a jognak olyan elemei, amelyekkel lehet valamit kezdeni. Ténylegesen a FIDESZ megalakulásával, ténylegesen azzal, hogy utána próbapert indítottunk, a legalitás talaján igyekeztünk tartani az egész rendszert, és jogi érvekkel toboroztuk a tagjainkat, hogy jöhettek, mert ez teljesen szabályos. Ezzel tulajdonképpen az első, ténylegesen, jogi értelemben is megfogalmazható ellenzéki szervezetet alakítottuk meg. Ilyen értelemben mindig sértőnek gondoltuk, hogy azok, akiktől persze sokat tanultunk, meg sokat dolgoztunk együtt velük – ebbe a későbbi MDF nagyon sok kiemelkedő képviselője is benne volt – bennünket nem önálló alapon kezelnek, hanem valamihez viszonyítva.

[...]

A FIDESZ annyiban különbözött az MDF-től, az SZDSZ-től, a Kisgazdától, akik megalakultak, hogy mimögöttünk ott volt öt év szakkollégiumi gyakorlat, ahol a vécépapírnak a beszerzéséről is mi magunk döntöttünk egy belső önkormányzat keretében. Már akkor volt választmányunk. Ezeket a kifejezéseket akkor vezettük be, mert addig diákönkormányzat volt. Átneveztünk mindent. Éjszakákba nyúló öngazgatási vitákat folytattunk arról, hogy a szakkollégiumot hogyan kell működtetni. Ez a gyakorlat – olyan elemi dolgokig, hogy amikor én beszélek, akkor abba más ne beszéljen bele; hogy a szót meg kell adni valakinek és hogyha nem nálad van a szó, akkor ne beszélj bele –, ezek egyáltalán nem voltak jellemzőek egyik más szervezetenél sem – minékünk a vérünkben volt, öt évig azt csináltunk.

[...]

Mivel már akkor nagyon erőteljesen jogi ügyekkel foglalkozott az Ellenzéki Kerekasztal, rögtön engem küldtek ezekre az összejövetelekre. Az aláírás, alá nem írás pillanatában nem én mentem. Egy véletlenén múlt, ott is engem delegáltak, csak nem értem rá vagy valami ilyesmi volt. Utána viszont az Alkotmánybíróságnak a létrejötte, a népszavazással kapcsolatos kérdések, tehát egy csomó olyan jogi jellegű, az egyházakhoz való viszony, az egyházi törvény létrehozása mind olyan dolgok voltak, amelyekkel ott az Ellenzéki Kerekasztal foglalkozott.

[...]

Elkezdünk gondolkodni a FIDESZ-ben. Egyrészt eldöntöttük, hogy párttá alakulunk, indulunk a választásokon... Az ehhez szükséges jogi lépéseket megtettük. Az Áder Janó kiszámolta, hogy hány helyen kell elindulni ahhoz, hogy egyáltalán országosan labdába rúghassunk... És kellett jelöltek. Természetesként jött minden-

kinél otthon, ahonnan jött. Énnekem is Sopronban. Eldöntöttük, hogy én Sopronban fogok elindulni. Amikor ez kiderült és január tájékon olvasom az újságot, hogy Sopronban Pozsgay Imre indul. Hát volt néhány kellemetlen pillanatom ebből következően, hogy akkor mégiscsak esetleg máshol kellene próbálkozni. De ha már a sors így hozta, akkor így alakult. Én akkoriban pont az Ellenzéki Kerekasztal révén jártam már be a Parlamentbe. Akkor ez már bulvárhír is volt, hogy a Pozsgay Sopronban indul, és én odamentem hozzá. Előtte a szakkollégium miatt találkoztam vele, de nem volt személyes kapcsolatunk. Előadását hallgattuk meg, személyes beszélgetésre nem emlékszem korábban. Odamentem hozzá és mondtam: „Tisztelt Pozsgay Úr! Szájer József vagyok. Én vagyok az, aki Sopronban ön ellen indul. Azért jöttem ide, hogy most bemutatkozzam.” Ez volt tulajdonképpen a megismerkedésünknek a története. Neki papírforma szerint nyerni kellett volna. A történet nem rólam szólt. A történet arról szólt, hogy egy fiatal soproni – a sopronin van a hangsúly – indul, hát nehogy már valakit, aki innen Kecskemétről jön vagy Budapestről jön, Győrből jön vagy Kónyból jön – ahol ő született, régen Pest megyéhez tartozott, de Győr határában van – nyerjen. Ezt ott mindig el is mondtuk a választási kampányban. A kampánynak az volt a része és fő üttöereje, hogy itt van egy saját gyerekünk, fiunk, aki már Budapesten is tüsténkedik, megmutatta magát, nem egy teljesen senki, aki ott van. Van nekünk saját hozamú, saját hozású országos politikusunk is, nem kell, hogy kintről importáljuk, még akkor is, ha Pozsgayból esetleg előnye lehet a városnak.

[...]

Az Áder Janó jogász, és svábos alapossággal végiggondolta, hogy mit kell tenni. Megnézte a törvényt, hogy mit kell annak érdekében tenni, hogy bejuthassunk a parlamentbe. Azt tudtuk, hogy 176 jelöltet nem fogunk tudni állítani. Ezt megnéztük. A kampánynál pedig... Láttunk már addigra kampányokat. Akkoriban már nagyon divatos volt, hogy Nyugat-Európából meghívogattak minket különböző országokba. Én akkoriban már voltam Madridban, ahol az akkori, talán '89-es választásnak a hajráját, a szavazatszámlálást megmutatták nekünk mint hivatalos delegációnak. Láttuk ezeket és próbáltuk ellesni. Én végigéltem Angliában egy választási kampányt, ahol Margaret Thatcher és az akkori munkáspárti vezető egymással küzdöttek. Amerikában Bush–Dukakis-kampányt láttam, mint ottani, ott élő ember. Ezeket én követni tudtam. Nyilván nem én voltam ott a fő kampánytanácsadó. Volt ott egy kreatív társaság. A FIDESZ végte-

lenül kreatív volt, de még ehhez képest is volt egy kreatív csoportunk, akik azon gondolkodtak, hogy mit hogyan kell... milyen kampányt kell csinálni. Ösztönösen jött az egész dolog, és az Áder ebbe az ösztönösségbe valamilyen szisztematikus rendszert is belevitt.

[...]

Egy szervezetet akartunk létrehozni, nem gondolkodtunk abban, hogy a rendszer ennek a következtében meg fog változni és el fog tűnni. Nem gondoltuk, hogy az egész szocialista, szovjet birodalom össze fog omlani. Ezt nem lehetett akkor gondolni.

[...]

Ennek következtében nyilván más volt a kiindulási pont. Élünk a saját országunkban a lehető legszabadabban, megalkuvások, kényszerek nélkül, ne kelljen nekünk, fiataloknak ugyanazokat a rossz kompromisszumokat megkötnünk, amelyeket az apáinknak meg a nagyapáinknak meg kellett kötni. Ez volt az akkori kiindulópont. Azóta a történet egészen másról szól. Azóta egy politikai pártként az országnak a gyakorlati irányításáért felelős egy politikai párt akár ellenzékben, akár kormányon van. Ugyanakkor hogyha úgy tesszük fel a kérdést, hogy elveiben és szellemiségében mit jelent ez, akkor azt mondom, hogy száz százalékban ugyanaz. Alapvető fundamentumában, érzelmi, ideológiai, politikai, filozófiai hozzáállásában nem változott. Még akkor is, hogyha rólunk különböző szögből különböző képeket adtak, és a FIDESZ történetét divatos úgy leírni bizonyos körökben, mint óriási cikkcakkok történetét. Azt gondolom, hogy az alapvető kérdésekben, ami a nemzeti elkötelezettség, ami a szabadság iránti elkötelezettség, ami a demokrácia, alkotmányosság iránti elkötelezettség, ezekben a kérdésekben meggyőződéseim, hogy nincsen változás. Ezekben az akkori gondolkodásunknak minden egyes elemét vállalni lehet. És nemcsak vállalni, hanem ma is ebben élünk, ma is ennek továbbvivői vagyunk, ma is ez a viszonyítási pontja a mai politikai cselekvésünknek is. Hogy ez jó-e vagy nem, azt nem tudom. De annyi biztos, hogy ebben a tekintetben ez egy nagyon szilárd, erős identitásnak a húsz éven keresztül nagyon hatékony képviselete. Amelynek persze voltak utána taktikai irányai: mások voltak a feladatok, más korban éltünk, mások voltak a kötelességeink, máshogy reagáltunk különböző problémákra, de az elvi fundamentumát tekintve én nem érzek különbséget.

NEM FELEDTEM EL, HOGY SOPRONI VAGYOK

Helyi Téma, Sopron, 2009. február 13.

Sopron két európai parlamenti képviselővel is büszkélkedhet, és dr. Szájer József és Járóka Livia ismét jó eséllyel indul a nyári uniós választásokon. Munkájáról kérdeztük dr. Szájer Józsefet, aki a második a Fidesz EP-képviselőjelölti listáján.

Európának polgárközelivé kell válnia, és az Európai Uniónak az emberek reális problémáival kell foglalkoznia – jelentette ki Szájer József, akinek internetes oldalán a „Mit tesz Önért Szájer József?” rovatban több mint 13 oldal olvasható az alkotmányügyi, jogi bizottságokban végzett munkájáról, ami minden európai állampolgár életére, így a soproniakéra is hatással van. Legutóbb például a magyar kisvállalkozók érdekében javasolta, hogy az Európai Parlament ne szabjon határokon átívelő követelményeket az Európai Zártkörű Társaság létrehozására.

„A mindennapi munkám mellett mindent elkövettem azért, hogy tudatosítsam az unióban az 1956-os forradalom vívmányait és eredményeit. A legfontosabb beszédeimben mindig hivatkoztam Sopronra. A Páneurópai Piknikről és az 1921. évi népszavazásról kiállítást szerveztem Brüsszelben, és a soproni borok sem ismeretlenek már az Európai Parlamentben.”

Sopront és a térséget érintő számos pályázat sikeréért is lobbizott. Neki is köszönhető, hogy megvalósulhatott Sopron és környéke teljes szennyvíz- és csatornarendszerének felújítása mintegy 4,4 milliárd forintból, ez hat település 60 ezernél is több lakóját érinti. Szájer József kiállt a schengeni vívmányok mellett, és az osztrák–magyar határon személyesen tiltakozott az osztrákok által az utakra kitett „Behajtani tilos!” tábla ellen, kiállva az alapvető szabadságjogok mellett.

„Mindig fontosnak tartottam, hogy emelkedjünk felül az elméleti, gyakran virtuális vitákon, a polgárokat érintő problémákra összpontosítsunk, és ebben egy pillanatra sem feledtem el, hogy soproni vagyok – folytatta a képviselő. – Fontos elérnünk, hogy a polgároknak részük lehessen a döntésekben, meg kell védenünk az európai jóléti társadalmi modellt, érvényesítenünk kell értékeinket, erősítenünk kell identitástudatunkat, és egyben erős, stabil országot és Európát kell építenünk.”

A KORMÁNY AZ ORSZÁGÉRT VAN ÉS NEM FORDÍTVA

Ünnepi beszéd, Sopron, 2009. március 15.

2009. március 15-én köztársasági elnökünk azért küzd valamenynyünk nevében, hogy szabadon ünnepelhessük a forradalmunkat és

a szabadságharcunkat. Éljen Sólyom László, mert az őt ért támadás minden magyar embert ért támadás egyben. És az, amit ő tesz, amikor a jogainkért küzd, a szabadságunkért, az valamennyiünk küzdelme. Egy ilyen helyzetben azt várhatnánk a Magyar Köztársaság kormányától, hogy határozottan kiáll Sólyom László és minden ünneplő magyar ember és nemzettársunk mellett. A magyar kormányra ebben sem számíthatnak az emberek. De mit is várunk egy olyan kormánytól, amely saját maga sem visel felelősséget az ország iránt. 1848 egyik üzenete az volt, hogy felelős kormányzatot követeltünk. Most Magyarországon olyan kormányra van szükség, amelynek sikerül az ország sorsát jobbra fordítani, és egyben felelős is a polgárai iránt.

1848-ban a nemzet felismerte hivatását és annak teljesítését véghezvitte. 1848. március 15-e az önrendelkezés méltóságteljes és közakarattal támogatott kinyilvánítása volt.

A hatalom akarata a közakarattal szemben tehetetlen volt. És ez a nap, 1848. március 15-e volt az a nap, amikor nemzetté érett a nép.

Követeléseinak listáján egyszerre jelennek meg létkérdésként: a 300 évvel azelőtt elveszített önállóság, a három részre szakított ország egységének igénye, a szociális állapotok rendezése, a polgárosodás folyamatának beteljesítése, a sajtószabadság. Egyszerre jelentkezett az összes múltra mutató, jelenbeli reménytelenség és a jövőbe vetett remény, az új irány.

A kivívott szabadság sohasem végleges állapot, azért mindig újból és újból meg kell küzdeni.

A történelem során megtapasztalhattuk: semmilyen megtorlásnak, semmilyen terrornak, semmiféle diktatúrának vagy külső erőnek nem sikerült eltörölnie azt a szabadságvágyat, amely 1848-ból kapott és kap életető erőt. 1848-nak ez a kisugárzása és ereje a mai napig mércéje annak, hogy a nemzet mennyire szabad.

Mércéje annak, ahogyan a demokrácia érvényesül. Mércéje annak, hogy létezik-e jólét, hogy hol tart a gazdasági fejlődés. Annak, hogy az, aki dolgozni szeretne, talál-e munkahelyet. Mércéje annak, hogy a családok mernek-e vállalni gyermekeket, hogy biztonságban érzik-e magukat. Mércéje annak, hogy egy egész élet munkája és küzdelme után mennyire megbecsültek nyugdíjasaink. 1848 eszménye mércéje annak, hogy lelkiekben és szellemiekben erős-e egy közösség, hogy a nemzet bízik-e jövőjében vagy a jelentől retteg.

1848-nak ez a kisugárzása és ereje mércéje a jelenünknek. „Jaj azon nemzetnek, amely hivatása megfeleléséhez az erkölcsi erőt

nélkülözi...” – mondta 1848-ban Kossuth Lajos. Hogyan áll mai magyar valóságunk? Hogyan áll a mai magyar valóságunk az 1848-as erkölcsi mércével mérve?

1848. március 15. olyan nap, amelyen mindenki, minden közösség, minden egyén, minden hatalmon lévő kormány megmérettetik. Ma is. Ezért amely hatalom tudja magáról, hogy a mérce szerint kevésnek találtatik, az nem szereti ezt a napot.

Március 15. a nemzet születésének napja, azaz a nagy, összmagyar közösség örök érvényű ünnepe. Miért van az, hogy a hatalomnak mégis külön, elszigetelten kell ünnepelnie, óvnia kell magát a közös ünnepléstől, éppen a közösségtől magától?

A demokrácia és a jogállam, a nemzet iránti felelősség szerint a március 15-e mércéjével mérve a mai hatalom kevésnek találtatik. Ma a magyar nemzetet saját vezetőik sodorták veszélybe. Ma a magyar nemzetet saját vezetőik hazudják szembe. Ma mindannyian érezzük a hanyatlás szelét.

Erős Magyarország nélkül nincs erős magyar ember sem, a hanyatlás és romlás ellen kizárólag egy új irány, az összefogás politikája emelhet gátat. Megújulásra van szüksége az országnak.

1848 fiataljai azt írták a kor üzenőfalára: merjük vállalni, hogy magyarok vagyunk, merjünk a jövő emberei lenni. Táncsics Mihály 1848-ban azt mondta: „a kormány az országért van, tehát fölötte a nemzet mindenkor intézkedhetik....” A tetteiben az alapvető erkölcsi mércét nélkülöző kormánynak, az országot az elmúlt hét év alatt romba döntőknek, a gazdaságot, az egészségügyet, az oktatást tönkretévőknek, a minden területen kárt okozóknak üzenjük Táncsics szavaival: eljött a nemzet intézkedésének ideje!

A kormány az országért van és nem fordítva.

„Ha mindenki meg nem teszi ma is a haza iránti kötelességét, akkor az emberek többsége számára a »haza« csak egy szép szó marad.” Érezzük a nemzet hősei számára annak megalázó voltát, hogy a mindenkori metternich-ek és haynauk hősnek és forradalmárnak kívánják magukat átfestetni a történelem arcképcsarnokában.

Ezért 1848 üzen önöknek egyenként, és üzen a közösségeknek.

Mindenki maga személy szerint felelős a haza sorsáért. A haza népének mindnyájan tagjai vagyunk – figyelmeztet Kossuth Lajos. Ezért mindannyiunk kötelessége a hazáért áldozatot hozni. Nem véráldozatra és nem harcra van szükség, hanem megtenni azt, amire jogunk van, hogy a 2009-es esztendőt, a 2010-est sorsfordítónak, új

irányt adóvá tegyük a nemzet életében. „A kormány az országért van, tehát fölötte a nemzet mindenkor intézkedhetik...”

Önökből áll a közösség: egyenként és személyenként. Miből áll a közösség, minden jószándékú és a közösségéért felelősen tenni akaró emberből áll a nemzet.

Mint ahogyan 1848–49-nek a társadalom nem elszenvedője, hanem részese volt, úgy a 2009. évnek és az utána következőknek minékünk nem elszenvedőinek kell lennünk, hanem részeseivé, átalakítóivá, új irányba fordítóivá.

A nemzet mi vagyunk, minden, a haza sorsáért felelősséget érző és áldozatot is vállaló magyar. Ezért Táncsics szavaival élve, 1848 azt üzeni: eljött a nemzet intézkedésének ideje. 1848 erkölcsi erejével, 1848 erkölcsi parancsa szerint.

Köszönöm, hogy önökkel lehettem, köszönöm, hogy meghallgattak.

AZ EGYETLEN MÉRCE AZ EMBERI MÉLTÓSÁG

Felszólalás az Európai Parlamentben az „Európa lelkiismerete és a totalitarizmus” című vitában, 2009. március 25.

SZÁJER JÓZSEF (EPP-ED): Tisztelt Ház! A keresztény hagyomány és az egyetemes emberi jogok felvilágosodás kori eszméje egyetlen mércét, az emberi méltóság mércéjét és az emberi élet feltétlen tiszteletét állítja fel számunkra. Ezért el kell ítélnünk minden manapság divatos ízléstelen méricskélést, hogy melyik embertelen diktatúra ölt meg, alázott meg több embert.

Egy demokratának és európainak nem fogadható el az a tény, hogy még ma is, még ebben a parlamentben is vannak olyanok, akik számára a kommunista diktatúra bűnei mentegethetők és bocsánatosak.

Nem fogadható el a kettős mérce áldozat és áldozat, gaztett és gaztett, szenvedés és szenvedés, halál és halál között.

Akik ma a kommunista diktatúra bűneit mentegetik, azzal érvelnek, hogy mindazt a szörnyűséget ezek a rezsimek a nemes eszmék, az egyenlőség, a testvériség nevében követték el.

Tisztelt képviselők, ez egy nagy hazugság! Nem a javukra, hanem a terhükre írandó, mert nemes célok ígéretével becsapták az embereket, ahogy a Szabad Kossuth Rádió első adásában, 1956. október 31-én, a forradalom idején mondta Örkény István magyar író

szavaival: „Hazudtunk éjjel, hazudtunk nappal, hazudtunk minden hullámhosszon.”

KÉRJÜK, KÖVETELJÜK:

- legyen a kommunizmus áldozatainak közös európai emléknapja és emlékműve,
- jöjjön létre a kommunizmus gaztetteit dokumentáló európai múzeum, levéltár, kutatóintézet,
- közzsítsük ki a demokraták közül azokat, akik a kommunizmus tetteit ma is mentegetik,
- vállalja Európa teljes szívvel minden embertelenség elítélését,
- támogassuk minél többen a Prágai Nyilatkozatot!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

A SZABADSÁG KIS KÖREINEK IDŐSZAKA

*Hozzászólás a „Látteletek” című konferencián, Budapest,
2009. május 29.*

Ha a rendszerváltozás idejéből kell eseményt megidézni, akkor elsőként a FIDESZ megalakulása és az ahhoz kötődő sajtóper története jut eszembe. 1988. március 30-a volt az a nap, amikor egyetemisták és fiatal értelmiségiek egy csoportja a Bibó Szakkollégiumban összegyűlt társaságból, harmincheten független ifjúsági szervezetet hozott létre FIDESZ néven. A megalakulást követő napon az MSZMP Politikai Bizottságának a napirendjén szerepelt a szervezetalakítás ügye. Ezt követően a sajtóban megjelent egy megfélemlítő cikk és egy rendőrségi közlemény.

Április 8-9-én a magyar média azt az MTI-közleményt hozta nyilvánosságra, amely egy „törvényellenes szervezet” kezdeményezéséről szólt, „ezért az arra illetékes rendőri szervek 1988. április 8-án figyelmeztették Andrassy Miklós dunaújvárosi, Orbán Viktor szolnoki, valamint Csaba Iván, Kövér László és Rácz András budapesti lakosokat. A nevezetteket felhívták tevékenységük abbahagyására” – hangzott az MTI híre.

Mi akkor meg voltunk arról győződve, hogy a FIDESZ, szemben az MTI állításával, nem törvényellenes, mert létrehozása és működése minden tekintetben az akkori állam jogrendjének alapján állt. Az „egyetemi hallgatók és fiatal értelmiségiek” említett csoportja nem csupán „egy szervezet létrehozását kezdeményezte”, hanem az akkori Alkotmány alapján azt létre is hozta. A FIDESZ nevében én voltam egyik szerzője annak a helyreigazítási kérelemnek, amelyet az

MTI-hez és a Magyar Hírlaphoz címeztünk. Ez utóbbi az MTI-hírhez olyan kommentárt is írt, amely szerintünk a FIDESZ tagjai személyhez fűződő jogait és a közvélemény hiteles tájékoztatását sértette. A sajtó-helyreigazítási eljárás megindításakor a tagok közös álláspontja szerint a FIDESZ részére három dolog jelenthetett védelmet: a tagság, a nyilvánosság és a legalitás. Válasz a helyreigazítási kérelemhez nem jött, ezért keresetet nyújtottunk be a bírósághoz. Kezdő jogászként ezt felvállalni akkoriban nem kis kockázattal járó vállalkozás volt. A per jelentős alkotmányjogi vitát indított el.

A mai viszonyok között egy formális jogi elismerés kikényszerítése nem tűnik annyira jelentősnek, de ne feledjék: én a jogállam, a szabadság, a rendszerváltozás előtti utolsó órákról beszélek. Nem éltünk jogállamban, nem voltunk szabadok, egy elnyomó rendszerben a hivatalos kommunista propagandagépezet kikezdett minden, a demokratikus átalakulás érdekében tett lépést, a rendőrség zaklatta a szövetséghez kötődőket.

Mindezek ellenére vittük a FIDESZ ügyét sajtóperre, amelyet „természetesen” minden fokon elvesztettünk. Az elutasított kereset indoklása hemzsegett az egymásnak ellentmondó állításoktól. A rendőrség, az akkori joggyakorlatnak megfelelően, felhatalmazva érezte magát, hogy a bíróság helyett törvényellenesnek minősítsen valamit, mindenféle jogi indoklás nélkül. A hatóság a honi állampolgárokra jellemző jogi nihilizmusra épített, arra, hogy az autokratikus uralmat természetesnek tartják az emberek. Ez a hatalom – a totális megsemmisítés – biztos tudatában sietett szétkürtölni a hírt, hogy kellően elrettentse a többi bent lévő és a FIDESZ kapujában toporgókat, és igyekeztek a diákokat válogatott és ravasz módszerekkel megfélemlíteni. De az elvesztett sajtóper ellenére akkor és ott már nem volt visszaút. A Legfelsőbb Bíróság ugyan helybenhagyta az elsőfokú ítéletet, de azzal, hogy sokkal részletesebben indokolta, mint ahogyan a Fővárosi Bíróság azt tette, még több – törvényességi óvásra is alapot adó – ellentmondásba bonyolódott. Jogi nonszenszek, konfúziók hemzsegték az indoklásban. Elvesztettük a pert, de fél évvel a jogerős ítélet meghozatala után a törvények a követelések hatására módosultak: szélesebb körben volt kénytelen a hatalom biztosítani a gyűlekezési és egyesülési szabadságot, és az a kérdés is napirendre került, hogy olyan alkotmányra lenne szükség, amely nem hivatkozik a kommunizmusra vagy a szocializmusra, s amely még az ország nevét is megváltoztathatja a Magyar Népköztársaságról.

Mi történt időközben? Mi volt az az alapvető változás, aminek következtében a hatalom kénytelen volt engedni? Ez az ok a polgárok szervezeteinek – Bibó István szavaival: a „szabadság kis köreinek” – a tömeges megjelenése volt. Büszke vagyok arra, és kötelez is az a tény, hogy a FIDESZ alakulásának részese lehettem, ezáltal tevékeny részese annak a demokratikus politikai változásokhoz vezető küzdelemnek, amelyet a FIDESZ tisztséggel megvívott.

Úgy küzdünk elszántan a szabadságért, az emberi jogokért, a valódi jogállamért, hogy tudtuk: ez csak a kezdet, és tudtuk: a legnehezebb korszak akkor jön majd, ha kivívtuk a szabadságot. Azt is tudtuk, hogy az akkor majd egy másik fejezet lesz...

ÜNNEPI BESZÉD A PÁNEURÓPAI PIKNIK HUSZADIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

Ünnepi beszéd, Fertőrákos, 2009. augusztus 19.

Tisztelt Elnök Úr, Kancellár Asszony, Miniszterelnök Úr, Polgármester Úr! Tisztelt ünneplők!

A ma húszesztendős Páneurópai Piknik a mögöttünk hagyott XX. század egyik legnagyobb eseménye. A szabadság nagyszerű ünnepe!

Ritka pillanat, mikor a történelmet nem nagy hatalmú vezetők tettei, hanem néhány szabadságszerető polgár bátor kiállása állítja teljesen új vágányra. A piknik a magyar rendszerváltoztatás kiemelkedő civil pillanata. Nem Bush, nem Gorbacsov, de nem is Horn Gyula vagy Kovács László, hanem néhány tucat debreceni és soproni polgár lépett a világtörténelem színpadára. Megunták, hogy vezetőik annyit papolnak a közös Európa Házról, és maguk nyitották meg a rést az Európa lakóit, köztük a német nemzetet évtizedek óta elválasztó, a szabadságtól megfosztó kordonon! Ez a civil tett – ma már tudjuk – elindította azt a folyamatot, amely ledöntötte a kommunizmus, a szocializmus sokáig legyőzhetetlennek hitt világrendjét, és amelynek a végén ott van az egyesült Németország és a mai újraegyesült Európa, a közös ügyei szervezésére létrejött politikai közösség, ahol magyarok, németek, osztrákok: Európa nemzetei együtt döntenek.

Amikor egy a világ történelmét alakító közelmúltbeli eseményre emlékezünk, ezt úgy tesszük, hogy – a legfiatalabbakat leszámítva – mi magunk is részesei voltunk mindannak, ami húsz éve történt. Mi nem tudjuk elfelejteni, hogy annak a barikádnak két oldala volt. Magyarország mai köztársasági elnöke, az akkori civil Sólyom László jogászprofesszor tanított meg egy egész országot arra, hogyan

harcoljunk szelíden, de keményen a jog eszközeivel a szabadságunkért. Az NDK egyik polgára, a civil Angela Merkel, ma Németország kancellárja, szervezetet alapított a kommunista német pártállam ellen a „demokratikus kitörés” érdekében. De a többi soproni és debreceni civil is a szabadság oldalán állt, kockáztatva állásukat, egzisztenciájukat: Filep Mária, Mészáros Ferenc, Magas László, Abdai Géza, Lobenwein Tamás, Nagy László, Ivanics Ferenc, Csóka Pál, Kóczán Zoltán, Rumpf János és a többiek nem féltek, tették, amit a szívük diktált.

És persze ott voltak – akkor is – a szabadság ellenségei, akik a KISZ az MSZMP vezetőiként hol szóval, hol hatósági segédlettel arról akartak lebeszélteni minket, akik, mint mi is, független szervezetet, a Fideszt létrehoztuk, hogy éljünk polgári szabadságjogainkkal. S amikor ez nem sikerült nekik, akkor saját átmentésük lett a fő céljuk – nem a szabadság. Most, húsz év után sokan ők is itt vannak és velünk együtt ünnepelnek... De barátaim, ne tápláljunk hiú reményeket: van-e egy koreszme – esetünkben a szabadság és az újraegyesült Európa eszméje – sikerének jobb mércéje, mint amikor egykori ellenségei is felsorakoznak mögötte?

Húsz év után joggal vetjük fel a kérdést: vajon megvalósultak az akkori szabadságot szerető és azért áldozatot is hozó polgárok álmai: beszélhetünk-e valóban egyesült Európáról, ahol a nemzetek szó nélkül eltűrik egy nemzeti kisebbség jogfosztását, hogy anyanyelvét használja, amint ez a szlovákiai magyarokkal történt? Beszélhetünk-e a gyülekezés jogáról egy olyan országban, ahol békés emlékezőkre rendőri lovasrohamot vezényelnek és emberek veszítik szemük világát a gumilövedékektől? Miként higgyék el az emberek, hogy rendszerváltoztatás történt, ha a bukott rendszer örökösei ma is ott ülnek a vezető gazdasági és politikai pozíciókban? Lehet-e élni a ránk köszöntött szabadsággal, ha rettegni kell, hogy devizahiteleink fizetésének nehézségei miatt kilakoltatják családunkat, vagy amikor a cigány polgártársaink elleni példátlan támadássorozat felderítésében tehetetlen a rendőrség?

Tisztelt ünneplők!

A húsz év előtti felemelő események ma erőt kell adjanak gyakran reménytelennek tűnő küzdelmeinkben ahhoz, hogy higgyük: igenis van kiút a legnehezebb, legrosszabb helyzetekből is: Európa képes kilábalni a válságból, Magyarország ismét elindulhat felfelé! Hiszek abban, hogy a szabadság és a közös Európa, az emberhez méltó élet erős és olthatatlan vágya ma is át fog segíteni minket a túlsó partra!

Ehhez nem kell más, mint amit a piknik szervezői tettek: tenni, amit a szívünk diktál. A kommunista rendszer összeomlása bizonyítja, hogy az emberek akarataival, szabadságvágyával szemben tartósan nem lehet kormányozni. Amit húsz éve oly nagy lendülettel elkezdtünk, végre sikerre kell vinnünk!

Köszönöm, hogy meghallgattak!

A SZABADSÁG KÖR NYILATKOZATA A MELEGFELVONULÁS-RÓL

A Szabadság Kör a hétvégi melegfelvonulással kapcsolatosan felhívja a figyelmet arra, hogy a magyar gyülekezési jog védelemben részesíti a szabályszerűen bejelentett rendezvényeket mindaddig, amíg azok nem valósítanak meg jogsértést.

A Szabadság Kör az elmúlt években többször határozottan kritizálta a rendőrséget a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvények helytelen kezelése miatt. Azt várjuk a rendőrségtől, hogy jogszerűen, politikai utasításoktól és elvárásoktól függetlenül garantálja a felvonulók, továbbá a bejelentett melegfelvonulással szembeni tiltakozások résztvevői gyülekezéshez való jogát. Határozott véleményünk, hogy a társadalom bármely csoportjának joga van az önmeghatározásra és a véleménynyilvánításra.

A Szabadság Kör elítéli a garázdaságot és a randalírozást, ezért elvárjuk, hogy a rendőrség határozottan lépjen fel mindazokkal szemben, akiknek a magatartása – a véleménynyilvánítás határain túllépve – valóban szabálysértést vagy bűncselekményt valósít meg. A Szabadság Kör minden résztvevőt arra kér, hogy maradéktalanul tartsák be a törvényeket. Valljuk, hogy az erőszak árán történő véleménynyilvánítás hamisnak hat a polgárok fülében.

Az elmúlt években azt tapasztaltuk, hogy a rendőrség a várható jogsértések elbírálásakor kirívóan elfogult, emiatt nem egyforma alaposággal vizsgálja a rendőri intézkedésre okot adó cselekményeket. Amikor a Szabadság Kör ismételten a magyar állami szervek kötelezettségét hangsúlyozza a gyülekezési jog értéktartalomtól független gyakorlásának biztosításakor, akkor arra hívja fel a figyelmet, hogy a rendőrségnek valamennyi jogsértő magatartással szemben egyformán fel kell lépnie, függetlenül attól, hogy azt a melegfelvonulás résztvevői vagy az ellenük tüntetők követik-e el.

A Szabadság Kör civil személyek, közéleti személyiségek, politikusok kötöttségektől mentes tömörülése, amely a szabadságjogokat

Magyarországon ért támadásokra való tekintettel a szabadságjogok következetes, megalkuvás nélküli politikai képviselését tűzte zászlajára.

Budapest, 2009. augusztus 31.

A TOTALITÁRIUS RENDSZEREK ÁLTAL ELKÖVETETT EMBERISÉG ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK ELÍTÉLÉSÉRŐL

Nyilatkozat a totalitárius rendszerek által elkövetett bűncselekmények egyértelmű elítéléséért, Strasbourg, 2009. október 7.

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége részére

„A totalitárius rendszerek által elkövetett bűncselekmények” című közmeghallgatáson részt vevők

Tekintettel

– a 2006 január 22-én az Európai Parlamentben rendezett „Egységes Európa – egységes történelem” kezdeményezésre, és a „Közös európai emlékezet megszilárdításának feladatára”,

– a 2007. március 25-i berlini deklarációra, mely szerint „az európai integráció jól mutatja, mit tanultunk a történelem véres konfliktusokkal telt fájdalmas leckéiből”,

– a rasszizmus és idegengyűlölet elleni harc különböző formáiról szóló kerethatározatra, valamint az Európai Unió Tanácsának bel- és igazságügyi tanácsa által hozott 2007. április 17-i deklarációra a népirtást, emberiség elleni bűntetteket és háborús bűncselekményeket elkövető totalitárius rendszerekről és e bűnöket tagadókról, tolerálóról és jelentéktelenítőkről szóló európai közmeghallgatásról,

– az Európai Bizottság által 2007. november 28-án Brüsszelben szervezett „Európa totalitárius emlékezetének feldolgozása: áldozatok és megbékélés” című szemináriumán elhangzottakra és az ott született közös megállapodásokra,

– az Európai Tanács szlovén elnöksége és az Európai Bizottság által 2008. április 8-án Brüsszelben szervezett, a totalitárius rendszerek által elkövetett bűnökről szóló első közmeghallgatás általános következtetéseire,

felismerve a szükségét

– a szélesebb körű európai közreműködésnek e kérdésekben,

– az emberi jogok megbecsülésén alapuló megbékélés kultúrájának Európa-szerte,

– a párbeszéd előmozdításának, a tapasztalatcserének, a jól működő gyakorlatok átadásának, s a felek találkozásának,

- a rasszizmusról és idegengyűlöletről szóló kerethatározat hatálybalépését követő lépésekről az Európai Tanácshoz intézett beszámolók elkészítésében való közreműködésnek,

- a problémát érintő további kiadványok elkészítésének,

- a létező közösségi programok további használatáról való gondolkodásnak, a közfigyelem felkeltése érdekében Európa-szerte e kérdésekkel kapcsolatban,

- a tagállamokban a totalitárius rendszerek bűneinek feldolgozására irányuló módszereket, törvényhozásokat és gyakorlatokat tényszerűen feltáró kutatás előmozdításának,

- egy további eszköz mérlegelésének, mely a faji, vallási, származási, nemzeti vagy etnikai szempontokon kívüli más kritériumok alapján (mint például szociális helyzet vagy politikai meggyőződés) egyes csoportok ellen elkövetett népiirtás, emberiség elleni bűntettek és háborús bűncselekmények tagadásával, tolerálásával, jelentéktelenítésével foglalkozna,

ezért javasoljuk az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének, hogy mérlegelje a vonatkozó fejezetek beillesztését a több éves keretprogramba, illetve a tárgyalás alatt álló első, 2009-es éves munkaprogramjába és a második, 2010-es éves munkaprogramjába, hogy felmérje az ügynökség felelősségét és feladatait a rasszizmus, idegengyűlölet, antiszemitizmus, iszlámellenesség és intolerancia kutatási, kommunikációs, figyelemfelkeltő, hálózatépítő és oktatási tevékenységei keretében.

NYÍLT LEVÉL MORVAI KRISZTINÁHOZ

Tisztelt Morvai Krisztina!

Ön a múlt héten az Európai Parlament második ülésnapján az Iránról szóló vitában az egyperces felszólalások között felvetette azt a párját ritkító rendőri brutalitást, amely a magyar polgárok jogait lábbal tiporta a magyar forradalom ötvenedik évfordulóján Budapesten.

Az Európai Néppárt magyar képviselői csaknem három esztendeje folytatják harcukat a baloldali magyar képviselők és hazai kollégáik, valamint a magyar sajtó egy jelentős hányadának folyamatos hazaárulózása közepette azért, hogy a polgári szabadságjogok durva sérelme európai nyilvánosságot nyerjen és a jogsérelmeket orvosolják. Ez a szívügyünk! E küzdelmet persze nem mindig koronázta siker, de nem tudjuk elfogadni, hogy az Európai Parlamentben e területen végzett munkánkat bárki is hamis színben tüntesse fel

vagy megkérdőjelezze elkötelezettségünket. Ezért szeretnék felhasználni az alkalmat, hogy a nekünk írott levele kapcsán tájékoztassuk a szélesebb nyilvánosságot a legfontosabb lépéseinkről.

1. A parlament múlt heti alakuló ülésén Jerzy Buzek parlamenti és Jose Manuel Barroso európai bizottsági elnöknek átadtunk egy, a 2006-os jogsértésekről szóló, képekkel gazdagon illusztrált könyvet.

2. Bodoky Tamás *Túlkapások* című könyvét, amely az egyik internetes hírportálon megjelent, a 2006-os októberi jogtiprásról szóló oknyomozó cikkeket és képeket tartalmazza, az Európai Parlament fideszes képviselőinek kezdeményezésére fordította le és adta ki az Európai Néppárt képviselőcsoportja.

3. Az előbbi könyv bemutatója alkalmából Strasbourgban, a Parlament épületében fotókiállítást rendeztünk 2006. október 23-a megrázó fotóiból. A kiállítást Révész Máriusz és Balog Zoltán nyitotta meg, és megtekintette Jacques Barrot, az Európai Bizottság szabadságjogi ügyekért felelős biztosa is. A brutális képek kiállításáért külön meg kellett harcolni, mert a parlament széplelkű bürokratái óvni kívánták a nagyközönséget a vér látványától.

4. Képviselőink már rögtön az események után, majd később is több alkalommal angol, német és francia nyelvű anyagokban tájékoztatták képviselőtársaikat arról, hogy mi történt 2006. október 23-án Budapesten.

5. Korábban szintén kezdeményeztük és támogattuk a Herczeg Géza volt alkotmánybíró vezette bizottság által létrehozott, október 23-i jogsértésekről szóló jelentés angolra fordítását és európai terjesztését.

6. Wilfried Martens, az Európai Néppárt elnöke (aki a rendőri brutalitást megelőző nagygyűlés egyik szónoka volt), Hans-Gert Pöttering és Joseph Daul, a néppárti képviselőcsoport elnökei több nyilatkozatban ítélték el a rendőri brutalitást és a durva jogsértéseket. Az európai szocialisták vezetőinek európai szellemiséggel ellentétes nyilatkozatai magyar elvtársaik védelmében ezekre válaszul születtek.

7. A Fidesz képviselői mind a plenáris ülésen, mind a szabadságjogokkal foglalkozó bizottság ülésein számos alkalommal elítélték az október 23-i jogsértéseket.

8. Több néppárti képviselőtársunk járt Budapesten azért, hogy elítélje a jogsértéseket, többek között Antonio Tajani olasz, Elmar Brok német, Vytautas Landsbergis litván politikus.

9. Kezdeményezésünkre a jogi bizottság külön napirendi pontként foglalkozott a gyülekezési jog magyarországi korlátozásával október 23. után.

10. Ön, Morvai Krisztina, a jogvédők és az áldozatok képviselőivel együtt részt vett a Néppárt által 2006 decemberében a Parlamentben tartott nyilvános meghallgatáson, amelynek témája az októberi rendőri brutalitás volt.

11. 2007 elején Budapesten a képviselői irodaházban tartottunk meghallgatást Gál Kinga szervezésében ugyanerről. Felszólaltak az Európai Bizottság, az Amnesty International képviselői.

12. A Fidesz európai képviselői több alkalommal tájékoztatták írásban és szóban is az unió legfelsőbb vezetőit, Jose Manuel Barroso bizottsági elnököt, Franco Frattini, majd Jacques Barrot néppárti belügyi biztost arról, ami 2006 októberében történt.

13. Franco Frattini biztos az unióban szokásos gyakorlattól eltérve kérdőre vonta a magyar igazságügyi minisztert az események miatt, és Magyarországra utazott tájékozódni. Budapesti látogatásán kezdeményezésünkre találkozott az Országgyűlés emberi jogi bizottságának tagjaival, és mi szerveztük meg neki az áldozatok és jogvédők képviselőivel való találkozót is, amelyen ön, Morvai Krisztina is ott volt. A látogatás után a biztos javaslatokat fogalmazott meg, többek között a gumilövedékek betiltását szorgalmazta.

14. Jacques Barrot 2009 tavaszi magyarországi látogatásakor kezdeményezésünkre szintén tárgyalt Balog Zoltánnal, az emberi jogi bizottság elnökével, a megbeszélés fő napirendi pontja szintén 2006 októbere volt.

Ön is tudja, a szabadságjogokért való küzdelem folyamatos és kitartó munkát igényel. Jól tudjuk, hogy egy egyperces hozzászólással nem lehet egy csapásra elérni, amit évek kemény munkájával is csak részben sikerült. Képviselőink erőfeszítései azt szolgálták, hogy soha többé a 2006. október 23-aihoz hasonló ne történhessen meg Magyarországon. Tettük mindezt a magyar baloldal és a magyar sajtó nem szűnő támadásai, az európai közvélemény és sajtó érdektelensége közepette. De voltak olyanok is, mint az ön, akik annak ellenére, hogy tudták, mit teszünk mi az ügy érdekében, mégis pártpolitikai érdekeiket követve hangzatos nyilatkozatokat tettek arról, hogy az „európai képviselők nem csinálnak semmit”.

Az új Európai Parlamentben a szocialisták gyengülése miatt új lehetőségek kínálkoznak, hiszen várhatóan csökken annak a vehemens ellenállásnak az ereje, amivel mi az elmúlt években ebben

az ügyben szembesültünk. A Fidesz felelőssége megnőtt, hiszen a magyar polgárok 56 százaléka belénk helyezte a bizalmát, és az új törvényhozásban a korábbinál több és magasabb tisztséget töltünk be. Mi mindenesetre tovább küzdünk.

Kérjük, ne nehezítse ezt a munkát vállalhatatlan megnyilvánulásokkal. A politika elvek, értékek és érdekek összecsapásának a terepe. Kérjük önt, hogy ebben a harcban ne gyengítse a szabadságjogokért küzdők oldalát olyan kijelentésekkel, mint amit Göncz Kinga öltözködésére tett. Az ő külügyminiszteri tevékenységét katasztrofálisnak tartjuk, de politikai tevékenységének bármilyen lesújtó bírálata sem vezetne oda bennünket, hogy őt emberi méltóságában sértenénk meg. Vannak határok, amelyeket nem lehet következmények nélkül átlépni.

Brüsszel, 2009. július 22.

Üdvözzel:

Schmitt Pál, az Európai Parlament alelnöke

Tőkés László, a néppárti magyar képviselőcsoport tiszteletbeli
elnöke

Szájer József, az Európai Néppárt képviselőcsoportjának
alelnöke

Gál Kinga, a szabadságjogokkal foglalkozó bizottság első
alelnöke

2010. MÁRCIUS 15.

Ünnepi beszéd, Zalaegerszeg, 2010. március 15.

„Nem kerestek engemet kötéllel, / Zászló alá magam csaptam én fel. / Szülőanyám, te szép Magyarország, / Hogyne lennék holtig igaz hozzád!”

Polgármester Úr, tisztelt zalaegerszegi polgárok, hölgyeim és uraim!

Nem kellett sem befogó köté, sem édesgető szavak, nem kellett a rábeszélő kampány. Ahogy e szép '48-as katonanóta – csak egy a sok közül – mondja: a magyar ifjak fogták a batyujukat, és mentek önként, mentek gondolkodás nélkül, harcolni a magyar zászló alatt. Mentek, mert a haza bajban volt, s ez akkor több milliónyi embernek azt jelentette: megváltozik az én életem is. Akkor „mindnyájunknak el kell menni”.

Kedves barátaim!

A történelem nagy és sorsfordító eseményei sokszor valahol fent, annyi mindentől és annyi mindenkitől távol, várak tövében, udvarok

kapujában, csatamezőkön, parlamentek és tárgyalószobák mélyén zajlanak. Aztán vannak háborúk, amelyek az ország szinte minden zugába befújják pusztító leheletüket. Átsüvitenek azokon is, akik még azt sem tudják, honnan támadt e vihar. 1848-ban másképpen volt. A forradalom mindenkit magával ragadott.

Ha fellapozzuk a történelemtankönyveket, a XIX. század kezdetéig dicső államférfiak, hős hadvezérek, nevezetes egyházfik portréi köszönnek vissza. '48–49-nek is megvoltak a maga egyedülálló hősei, az arca azonban más: a pesti fiataloké, a *Nemzeti dal*t hallgató tömegé, a nemzeti karszalagos honleányoké, a toborzásra beálló honvédeké. Embereké, akikről azt szokás mondani: ők az „egyszerű emberek”. Életüktől távol zajlik, s ezért őket nem is érdekelheti a politika.

Mégis: megannyi elszánt és reménykedő tekintet. Egyáltalán nem egyszerű érzések. Ők ugyanis hitték: még egyetlen emberen is megfordulhat minden. S talán éppen arra az egy bátorságra, arra az egy kiállásra, arra az egyetlen áldozatra lesz szükség. Nem akartak hiányozni abból az élményből, hogy velük, általuk fordul meg a világ.

Ettől olyan sírni valóan szép, olyan borzongató az emlékezés, ettől érezzük olyan tisztán és kétségtelenül a szívünkhöz közel az 1848–49-es forradalmat és szabadságharcot. Mert alapélménye volt az összefogás, a jövőbe vetett közös hit, a közönyt felülíró lelkesedés. Mert lélek volt benne. Elsodródás helyett odafordulás, önzés helyett közösség.

És szegénylősség nélkül, büszkén lehetett szeretni a hazát – úgy szeretni, ahogy magát az életet szeretjük. „Felkötöm a kardom, apámért, anyámért, / Megforgatom én azt szép magyar hazámért” – énekelték a legények. Hiszen család és nemzet: ez így együtt volt az élet. A Kossuth-nóták és honvéddalok erről az életről, erről a közösségről, a közösség vállalásáról szóltak.

Ki ne fújta volna gyerekkorában teli tüdővel a *Gábor Áron rézágyúját*, meg hogy *Kossuth Lajos azt üzente...* Csak később, felnőtt fejjel vettük csöndesebbre. A gyerek még őszinte és kitör belőle a lelkesedés. Tudtuk, éreztük, hogy a huszár a nyeregbe „bele van teremtvé”. És huszárok akartunk lenni mindannyian. A kokárdás forgatagból olyasvalami érződött, amibe odavágyik az ember. Szeretne részévé válni, felolvadni benne.

Március 15., a Pilvax, a Múzeum, a nyomda és Táncsics börtönének napja. Gyerekkorunk óta olyan biztos körvonallal megrajzoltak, ismerősek ezek a helyek. Szép volt, kalandos volt, de anélkül, ami utána következett, a forradalom csak pesti ifjak úri huncutságának tűnhetne.

Pedig már a forradalom is, aztán a szabadságért vívott harc az egész országot átlényegítette. Olyan erő sugárzott belőle, ami még a mai magyarok lelkét is megperzseli.

Kedves barátaim!

Egyetlen más nemzeti ünnepünkhöz sem kötődik ennyi személyesség, ennyi érzelem, ennyi történet. Mindenkinek van története '48-ról! Minden településen van nyoma a szabadságharcnak. A falu honvédei, egy ismeretlen katona sírja a temetőben, rozsdaszínűre fakult kokárda, a Kossuth-nóta hozzáköltött strófái, a helybéli lap sárgult példánya...

Zalaegerszeg történelmi kincse Csány László, akinek a szobránál most állunk. A megye szülötte volt ő, Batthyány után a legmagasabb rangú polgári vezető, aki az aradiakat követve halállal fizetett a szabadságért. Vállalta, amit a különleges idők rá szabtak, vállalta a hivatásokat, a munkát, amit el kellett végezni. „A helyet, melyet a végzés számomra kijelölt, szilárd akarattal törekedtem minden jutalom és haszonszerzés nélkül betölteni.”

Milyen éleset karcol ez a nemes, önzetlen hozzáállás ebbe a mi haszonleső korunkba! Éleset, mint a gyémánt az egyszerű üvegbe. Hogy aztán a bitófa árnyékában Csány László még egy őszinte, higgadt felsóhajtással tehesse hozzá: „Hazámért ezt is szívesen!”

Tisztelt emlékezők!

„A magyarok háromszáz éve mindig lázadók” – írta rólunk a vérbíró, Julius Haynau.

Ezt a dicstelen szidalomnak szánt, mégis dicsőséges jelzőt a magyarok a büszkeségükkel érdemelték ki. A gerinccel, amely nem szereti az üres, cél nélküli hajlongást. Csak erkölcsös, igazságos hatalomnak adja meg a tiszteletet. Ezért tűnhet a magyarság olyannak, mint aki nem találja helyét, s folyton lázad a sorsa ellen. Pedig éppen nem a sors ellen, hanem a saját sorsért kellett mindig és újra felszólalnia. Amikor a magyarok nem járhatták a saját útjukat.

A magyar nem asztalborogató népség. A békét szereti, s még annál is jobban az igazságot. Türelme végtelen, de ha kifogy belőle, akkor messzire hangzik a kiáltása.

Ne feledjük: amit a forradalom olyan elsőprő erővel követelt, azt az újjító szándékú politikusok az országgyűlésben már hosszú évek óta békességgel kérték. Sokan érezték úgy, hogy Magyarországnak joga van a saját életéhez, amely felett maga rendelkezhet. Így vagy úgy, de mindenki változást akart. Változást a közterhekben, változást a tulaj-

donban, változást az iparban, a többi országhoz való viszonyunkban. Igazabb és igazságosabb közállapotot, nemzeti politikát!

A magyar forradalom mégsem rontott neki az uralkodónak. Sőt: áldását és közreműködését kérte. A magyar forradalom nem rombolt le semmit, csak építeni akart mindenütt. Építeni egy büszke, sikeres országot, amely meghallva az idők szavát önerejéből lép ki saját megkövesedett, középkorias világából. A változások mind be is következtek nagyon rövid idő alatt. Csak a hazugság vetett neki véget. A hazugság, amely magával rántotta a bizalmat. A hazugság, amivel a hatalom arcul köpte a magyarokat.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

A rosszul vezetett országok egyik feltűnő tulajdonsága, ha polgárainak egy része elkívánczik onnan. Olvassunk csak bele az *Egy magyar nábob* fejezeteibe! Ahogy a nemesifjak hazájuktól távol múltatták az időt, mert nem volt, ami otthon tartsa őket! És ma hány meg hány fiatal szájából halljuk, hogy menekülnének itthonról!

Ilyen az, ha egy ország, egy állam hanyatlásnak indul. Valami meghasad az egészben és szép lassan felfeslik körülötte minden. Az emberek nem szívesen vállalnak közösséget egymással és szégyellik saját hazájukat. Csalódottan hátrébb lépnek, mintegy leveszik a kezüket a politikáról és elvesztik minden bizodalmukat a közös ügyekben. Szálakra bomlik az összetartozás szövete. A szálakat azonban könnyen felkapja és széjjelszórja a szél. Aki elveszti kötődéseit, mindent elveszít.

Nekünk az a dolgunk, hogy elhiggyük és másokkal is megértessük: ez a reménytelenség nem a miénk! Mások vetették el közénk a magjait!

A közjó létezik! Bástyája az erős állam, az erkölcsös hatalom. Állam, amely birtokolja a sorsfordítás politikai és gazdasági eszközeit. Mivelhogy éppen erre találták fel. És hatalom, amely a közösségért van, a közösségből való, és nem felette áll.

Magyarországon ma újra a változás egyre erősödő morajlása hallatszik. A zúgásból egyre tisztábban kivenni az új irányt követelők hangját. Azt szeretnénk ma is, amit Petőfi több mint másfél százada: „új hazát”, tiszta levegőt Magyarországon! Kiszellőztetni a reménytelenség dohos, a tehetetlenség savanyú és a korrupció pállott szagát. Magyarország gyeplőjét a haszonleső és kudarcos politikusok kezéből át kell venniük azoknak, akik a hazát tisztelik, érdekeit nézik és dolgozni hajlandók érte.

„Virrad, uraim!” – így kezdte Kossuth Lajos egyik kiáltványát a háború nehéz periódusa után, 1849 januárjában, amikor végre győzelmekről, sikerekről számolhatott be a közvélemény előtt. „Virrad!” – szóltak a mozgósító szavak, hogy biztassanak a nehéz órán. Sajnos a magyarok hajnalát elvette a birodalmak összefogása. De a szabadság elvesztésén túl minden nagyszerű vívmánya, amit az első felelős kormány, a nemzeti országgyűlés, az áprilisi törvények elértek – megmaradt.

„Amely nemzetnek nincs történelmi étvágya, annak a történelem logikája nem főz ebédet” – írta másutt Kossuth.

Nekünk, mai magyaroknak újra ez a tét: vajon elfogadjuk-e, hogy mindig vesztesek legyünk, és megváltjuk-e örökös tagságunk az „éhen maradók”, a gyengék között?

A haza bajban van. Azt nem kéri, hogy haljunk meg érte, de azt annál inkább, hogy ne legyünk közömbösek iránta, merjük élni érte! Higgyük el, hogy a személyes sorsunk javítása és az ország dolgának javítása együtt jár. Ahogy a katonanóta hőse a kardot apjáért, anyjáért és a nemzetért kötötte oldalára, úgy kell ma kiállnunk családjáért és hazájáért.

Az idők során volt, hogy ezt az országot szilárd meggyőződéssel, nemes elvekkel, határozott elképzelésekkel irányították. És volt, hogy az ország élén állók csak sodródtak az eseményekkel, hosszú távú célok nélkül. De bármit is hozott a sors, a nemzetben mindig ott volt a vágy a nyugodt, gyarapodó polgári demokráciára, az igazi szabadságra. Ez volt a legfőbb erőnk, amely annyiféle forrásból táplálkozott, ahány magyar csak igazul, a maga módján akarta a szebb jövőt. Kossuth taktikus hatni tudása, Széchenyi, ahogy örökké épített: hidat és közjót, Petőfi világforradalmisága, Batthyány higgadt politikusi alkata kellett: így együtt. Összeadó alázattal. Ahogy az aradi tizenhármas. Micsoda ereje egy országnak, hogy annyiféle ember, annyiféle nemzetiségből születve, más és más társadalmi ranggal, eltérő hagyományon nevelkedve is tudtak közöset akarni!

Ők mindannyian hittek az önrendelkezésben, a független, erős hazában, s főképpen: a jövő lehetőségeiben. Talán időben előre is hittek: a több száz év utáni magyarokban. S igen, bennünk is hittek. Rajtunk múlik, hogy méltók leszünk-e erre a bizalomra. Lesz-e nekünk is sorsfordító, jövőt író tavaszunk. Virrad! És most igazán mindannyiunkra szükség van, hogy meg is maradjon ez a fény. Itt az idő!

EMLÉKNYILATKOZAT A TRIANONI BÉKESZERZŐDÉS ALÁÍRÁSÁNAK 90. ÉVFORDULÓJÁN

Ma, a trianoni békeszerződés aláírásának kilencvenedik évfordulóján az Európai Parlament fideszes képviselőcsoportja a felvidéki és erdélyi képviselőkkel közösen, lehajtott fővel emlékezik a XX. századi történelmünket végigkísérő és máig ható nemzeti tragédiánkra. Az akkor okozott sebek gyógyítására évtizedeken keresztül esély sem mutatkozott. Kilencven év elmúltával azonban olyan időket élünk, amikor valós lehetőség mutatkozik a magyar nemzet határokon átívelő újraegyesítésére.

Pár napja a Magyar Országgyűlés régi adósságát róttá le, amikor a Kárpát-medencei magyarok számára lehetővé tette, hogy – szülőföldjükön boldogulva – visszaszerezhessék magyar állampolgárságukat. Az Európai Unióban az újraegyesülési folyamat, ha lassan is, de évek óta tart: a schengeni övezet kiterjesztésével például az anyaországi, felvidéki, burgenlandi és muravidéki magyarok már szabadon, határok nélkül közlekedhetnek és építhetik újjá egykor szétszakított közösségeiket. Hamarosan a mintegy másfél milliós erdélyi magyarság is élvezheti e schengeni vívmányokat.

Itt, az Európai Parlamentben a magyarországi, felvidéki és erdélyi magyar képviselők már évek óta közösen képviselik nemzeti érdekeinket. Közösen dolgozunk azért, hogy mindezekben az előnyökben és jogosítványokban a délvidéki s kárpátaljai magyarok is mihamarabb részesüljenek. Közösen dolgozunk egy olyan Európai Unióért, amelyben a nemzeti közösségek anyanyelvhasználata és kisebbségi jogainak biztosítása megkérdőjelezhetetlen. S közösen emeljük fel szavunkat akkor, ha ezeket az elidegeníthetetlen jogokat – Trianon máig ható súlyos örökségeként – a szomszédos országok nacionalista politikusai csorbítani próbálják.

Hisszük, hogy a közös érdekérvényesítés lehetősége, a térség további integrációja, a határok leomlása lehetőséget nyújthat Trianon sebeinek kezelésében. Valljuk, hogy a környező nemzetekkel való békés együttélés és a közös gyarapodás záloga az egyének és közösségek szabadság- és kisebbségi jogainak tisztelete és érvényesítése, a szabad identitásválasztás és az anyanyelvhasználat biztosítása. A Trianon ütötte sebekre az e jogokat tiszteletben tartó és tartató Európai Unió jelentheti a gyógyírt.

Brüsszel, 2010. június 4.

Bauer Edit, Szájer József, Tőkés László

WILFRIED MARTENS KÖSZÖNTÉSE

*Köszöntő beszéd a Polgári Magyarországért díj átadásán,
Budapest, 2010. december 7.*

Nagy szeretettel üdvözlöm Wilfried Martenst, az Európai Néppárt alapító elnökét!

Kevés olyan európai politikus van, akit Európa minden szegletében ismernek. Kevés olyan politikus van, akit ötven éven keresztül ugyanaz a tűz és elhivatottság vezérel. Most egy olyan ember áll mellettem, aki egész életét a politikának, Európának és a kereszténydemokrata értékrend képviselésének szentelte.

Wilfried Martens nemcsak úgy általában fontos az európaiaknak; nekünk, magyaroknak különösen fontos ember, ugyanis régi barátja ő Magyarországnak. Nem egyszerűen csak az európai uniós csatlakozásunkat segítette elő, hanem még ennél is régebbi barátja ő Magyarországnak.

Wilfried Martens nem 2000-ben fedezte fel Magyarországot, amikor a Fidesz belépett az Európai Néppártba, hanem tudja, hogy hol húzódik a határ Közép- és Kelet-Európa között, nyugati és keleti keresztény, valódi és „népi” demokrata között.

Martens első nagyobb nyilvános politikai szereplése Magyarországhoz köthető, amikor az '56-os magyar forradalom eltiprása miatt rendezett tiltakozó szolidaritási nagygyűlésen szólalt meg a nyilvánosság előtt mint diákvezető.

2006. október 23-án az Astoriánál a Néppárt nevében ő emelte fel szavát az akkori kormány politikája ellen. A Fidesz ünnepi megemlékezésén ő vont párhuzamot 1956 és 2006 között. Ő hangsúlyozta, hogy az ötven évvel ezelőtti események üzenete, hogy szükség van a változásra.

„Egyesítsed szellemeddel, / Mit zord erkölcs szétszakít” – írja Schiller az *Örömdórában*.

Martens politikai pályafutását különösen jellemezik a fenti sorok, hiszen Martens szellemisége a sokszínűség megőrzése mellett együttműködésért és egységért kiáltott különböző társadalmi csoportok, más nyelvet beszélők és más kultúrák között. Az 1977-es belga Egmont-paktum létrehozásában a Flamand Kereszténydemokrata Párt elnökeként döntő szerepe volt. Ez volt az a megállapodás, amely lerakta a jelenlegi föderális Belgium alapjait. Ugyanezt az elvet védelmezte több mint tízéves miniszterelnöki tevékenysége során is. És ugyanezt

képviseli ma Európában is az Európai Néppárt alapító tagjaként, 1992 óta elnökeként.

Wilfried Martens kitartóan, sok hittel, nem a személyes dicsőséget hajszolva vált szerény, de mindenhol jelen levő építőmesterévé a XXI. század Európájának. Akik ismerik, tudják, hogy az általa fontosnak tartott rendezvényeken végig jelen van, teljes figyelmével, nem úgy, mint számos igen fontos, mindig siető politikus. Éppen ez a szerénység, visszafogottság tette őt alkalmassá, hogy összekovácsolja és húsz éve egyben tartsa Európa legnagyobb, sok érdekléssel bíró pártszövetségét.

Nélküle ma nem lenne egy ilyen erős frakciója az európai kereszténydemokrata politikai családnak. Az ő politikai meggyőződése, kereszténydemokrata értékrendje nélkül nem jöhetett volna létre ez az országhatárokon átívelő jobboldali összefogás.

Sokat tanulhatunk Wilfried Martenstől, hiszen személyiségének köszönhetően olyan helyzetekben és időszakokban hozott létre egységet különböző érdekű csoportok között, melyekre más nem volt képes. Erre az alapelvre épül a Nemzeti Együttműködés Rendszere is itthon, és ugyanezt az alapelvet kell követniük a határon túli magyar közösségeinknek is.

Wilfried Martens következetesen és meggyőződéssel képviselte a kereszténydemokrata értékrendet.

Wilfried Martens egyszerre hívő katolikus és realista. Olyan politikus, akitől tartást és kitartást tanulhatnak politikustársai Keleten és Nyugaton. Különös, mert kivételszámba menő nyugati vezetőként érti, mit jelent egy őshonos népcsoport több évtizedes nyelvi-kulturális küzdelme az őt megillető jogokért. Ebbéli tapasztalatait és a sikerhez vezető utat még sokkal jobban érdemes lenne megismernünk és a saját viszonyainkra lefordítanunk nekünk, csak Közép-Európában nyolc országba szakadt magyaroknak.

Sok szeretettel köszöntöm az európai jobboldali politikai család atyját.

A SOPRONI DÍSZPOLGÁRI CÍM ÁTVÉTELE

Elfogadó beszéd, Sopron, 2010. december 12.

Tisztelt Fodor Tamás polgármester úr! Tisztelt Államtitkár Asszony! Tisztelt Képviselő Úr! Tisztelt Képviselőtestület! Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves soproniak!

Az ember szülőföldjét nem választja. A szülőhelyét, ugyanúgy, mint a szüleit, az ember a Gondviselőtől kapja. Ezért ahhoz különös tisztelettel és elkötelezettséggel kell viszonyulnia.

Akinek a Jóisten Sopront adta szülőhelyül, az igencsak kiváltságosnak mondhatja magát. Sopron minden szülöttjét kötelezi. Ez a kötelem abból a több évszázados soproni szellemiségből ered, amely a leghűségesebb várossá tette Sopront.

1277-ben az idegen hódítókkal szembeni bátor kiállással érdemelte ki Sopron a szabad királyi városi rangot. A „hűség” és a nemzet szeretetének szellemisége győzött 1921-ben, amikor a soproni polgárok újból megmentették Sopront a hazának. És a szabadságszeretetet soproni szellemisége győzött 1989-ben, amikor a kettéválasztott Európa egyesítéséhez vezető folyamatban Sopron polgárai világtörténelmet írtak.

Sopron a szabadság városa. A mi városunk sosem elégedett meg azzal, amit külső erők kiszabtak számára, a sorsfordító pillanatokban mindig maga vette kezébe a sorsát, és a polgárok összefogásával, a szabadság erejével elérte célját.

Az élet egyik legnagyobb és legmegtisztelőbb feladatának mindig is azt tartottam, hogy egy évtizeden át Sopron országgyűlési képviselője lehettem. Szülőhelyem, lakóhelyem polgárainak felhatalmazása és bizalma erőt ad a legnehezebb feladatok megoldásához is egy olyan időszakban, olyan korszakban, amikor alapvető és gyökeres változást kell végrehajtani Magyarországon és Európában.

De Sopron nemcsak város, hanem otthon is.

Az első anyai tekintet, apai bátorítás, az első lépések, az első tanítási nap, az iskolák, a tanítók és tanárok, küzdelmek, sikerek és a kudarcok elválaszthatatlanul kötnek Sopronhoz. Olgi néni, aki írni tanított, Emma néni, aki megtanított fogalmazni. Szalai vagy Bödöcs tanár úr, aki felnyitotta a szemem. Az a rengeteg segítő kéz, amelyet a családomat ért tragédia után a soproni pedagógusok közössége nyújtott felénk.

De nem felejttem azt a támogatást sem, amelyet akkor kaptam a várostól, az 1990-es önkormányzati törvény tárgyalásakor ahhoz, hogy

Sopron megyei városi rangot kapjon, vagy amikor az Orbán-kormány ünnepi rendeletben a Hűség Napjává nyilvánította december 14-ét. Köszönöm azoknak, akik itteni képviselői munkámat hosszú éveken át segítették, Kardos Józsefnek és Molnár Ágnesnek.

Tisztelt ünneplő közösség!

Horváth Zoli bácsi, a legendás levéltáros szavaira ma is emlékezem. Ő arról beszélt a tízéves soproni idegenvezető tanoncnak, hogy alig száz éve hogyan lobbizott egy soproni képviselő a városáért, amikor egy nagy csokor virágot küldött egy pesti miniszter feleségének. Őtöle tanultam meg, micsoda kiváltság soproninak lenni, ahogy Tamási Áron Ábelje tanulta meg, hogy az életben az a legfontosabb, hogy valahol otthon legyünk benne. Én akárhol is vagyok a világban, mindig Sopronban vagyok otthon!

Ennek a felemelő címnek az ünnepi átadása soha vissza nem térő alkalmat teremt számomra arra, hogy szülővárosomnak, minden polgárának megköszönöm, hogy elindulásomat, munkámat segítette, annak bármilyen formában támogató részese volt. Sopron útravalója és meg-megújuló biztatása nélkül nem ugyanazt az utat járnám. Köszönöm a támogatást feleségemnek, Handó Tündének, és lányomnak, Fanninak.

A megtisztelő díjat, Sopron legnagyobb kitüntetését köszönöm. Tudom, hogy Sopron vezetői bölcs emberek. Remélem, döntésük találkozik a város polgárainak egyetértésével. De aki ilyen döntést hoz, és egy élete delén járó embernek ítéli a magas elismerést, kockázatot is vállal, hisz a díjazott tovább él és dolgozik, gyarló ember, aki hibákat is fog elkövetni. Egy dologban azonban biztosak lehetnek. Ígérem, hogy a jövőben is mindent meg fogok tenni, ami rajtam áll a városom, Sopron érdekében. Ez a kitüntetés új erőt ad ahhoz ami előttem áll! Újabb kötelekkel erősít a városhoz.

Tisztelt soproniak!

Sok munka vár még ránk, és hogy azt el tudjuk végezni, az eddiginél is erősebb elkötelezettségre és összefogásra van szükség. A világ válságban, Magyarország bajban van. De van iránytűnk és erőnk, s tudjuk, merre vezet az út egy jobb, együttműködőbb ország felé.

Vannak közös nemzeti és soproni céljaink. Ezek eléréséhez használjuk a szeretet, az összefogás, a hit és a hűség erejét!

Ha erre figyelünk, talán szebb és jobb lesz a világ, amelyben élünk. Köszönöm a díjat, azt alázattal és szeretettel elfogadom.

A SOPRONI HÚSÉGZÁSZLÓNÁL

Ünnepi beszéd, Sopron, 2010. december 12.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves megjelentek!

„...a hazát nem szavakkal, hanem tettekkel mentik meg” – ezt Bethlen István miniszterelnök mondta Sopronban a Húségkapu avatására összegyűlt soproniaknak 1928. október 14-e húvös vasárnapján, amikor nemzeti zászlók lengtek a házakon.

„Eljöttem az Önök körébe, hogy részt vegyek a mai napon ezen a lélekemelő ünnepen. És meghajtsam ebből az alkalomból az ország zászlaját Sopron polgárainak honfiai hűsége előtt. Igenis szükség volt önfeláldozó, férfias akcióra, mert a hazát nem szavakkal, hanem tettekkel mentik meg” – fogalmazott Bethlen István.

Akkor a Húségkapu avatására eljött Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter, Herrmann Miksa kereskedelmi miniszter, Zsitvay Tibor, az Országgyűlés elnöke, Széchenyi Bertalan, a felsőház elnöke.

Sopron és környéke hűségét több köztéri emlékmű is őrzi. Ezek jelként hordozzák a történelmet, a tetteket. Ezek az alkotások többek az anyagnál, a kőnél, az ércnél, a bronznál. Többek a szemmel látható formánál.

Magukban hordozzák minden soproni tettét, amit azért vitt végbe, hogy Sopron megmaradjon, hogy a haza megmaradjon, hogy az olyan értékek, mint a hűség, a szabadság, az igazság érvényesüljenek: „...a hazát nem szavakkal, hanem tettekkel mentik meg.”

A Húségkapu, a Húségzászló, a rongyosgárda szobra, a Húségkút. Ezek az emlékművek Sopron hűségének tárgyasult jelei.

Tisztelt ünneplők!

Az itt égbe nyúló Húségzászlónak is megvan a maga története.

1931. december 14-én, a népszavazás 10. évfordulóján adta tudtul Thurner Mihály polgármester a soproniaknak, hogy Sopron és a vármegye Húségzászlót állít fel a Széchenyi téren, amely „a népszavazás sikerén érzett örömünket és a belőle fakadó reményünket hirdeti”. A Húségzászló 1932. április 30-ra készült el.

„Hirdeti a zászló a soproni magyarok háláját is, mellyel a felkelőknek és mindazoknak tartozunk, akik a nehéz időkben megtették kötelességüket a hazával szemben” – mondta Sopronyi-Thurner Mihály.

Az emlékművek sorsa egybeforr a történelmünkkel.

Az elveszett magyar területek miatt sokáig volt félárbocra engedve, és sokan vagyunk, akik még emlékezünk arra is, hogy a hatvanas-hetvenes években csak a zászlórúd meredezett az ég felé, a tetején ötágú csillaggal.

Az emlékművek sorsunkat hordozzák: a Hűségzászló rangját 1989 októberében állították a soproniak vissza, amikor talapzatát az 1956-os forradalom emlékére szervezett rendezvénynek a helyszínéül választották.

A tettek időszaka következett újból: összeértek akkor a történelmi idők Sopronban: a hűség 1921-es tette a szabadság '56-os tétével. És összeértek a történelmi idők 2001-ben is, amikor itt, ezen a helyen Magyarország kormánya 2001. december 14-én kihelyezett kormány-ülését tartotta.

Akkor a miniszterelnökkel együtt újból eljöttek miniszterek, kormánytagok, hogy fejet hajtsanak a soproniak és Sopron környékiek hűsége előtt. Az Orbán-kormány által adományozott Hűségkútban Sopron történelmi idői találkoztak: 1277, 1921 és 1989.

Tisztelt ünneplők!

Sopronban a hűség és a szabadság folytonossága a tettekben van jelen. Abban, hogy a nehézségekre, a történelmi sorscsapásokra a soproniak mindig tettekkel válaszoltak.

Az 1277-es hűség, az a tett volt, amelynek következményeként szabad királyi városi rangot kapott a város. Szabad polgárokká válhattak a város lakói. Európaiságunkat és polgáriasult létformánkat teremtette meg a soproni polgárok 1277-es tette.

Az 1921-es népszavazás is az emberek tettén múlt: az ágfalvi csaták hősein, a politikusok tárgyalásán, de legfőképpen a soproni polgárok és poncichterek, a környékbeli horvátok szavazatain, azokén az embereken, akik a reménytelennek tűnő helyzetben sem adták fel.

És tettekre volt szükség '88–89-ben ahhoz, hogy a demokratikus keretek között újjáteremtsük Magyarországot. Ezek az idők már a mi tetteinknek időszakát jelentik. A nemzet- és közösségmentő érdekeket tartottuk szem előtt. A szabadság eszméje hatott 1989-ben, és tettel vált végérvényesen Sopron a hűség és a szabadság városává.

„A hazát nem szavakkal, hanem tettekkel menthetjük meg.”

Sopron történelme 1277-től napjainkig nem egyszerűen arról szól, hogy a soproniak hűek maradtak önmagukhoz és hűek maradtak az országhoz, hanem arról, hogy ennek tettekkel, cselekedettel szereztek érvényt.

Az elmúlt hónapokban polgárainak érdekét erős akarattal és hatékonyan képviselni képes ország megteremtésének időszaka kezdődött el. Az elmúlt több mint fél év intenzív munkájával Magyarországon új korszak kezdődött el. A cselekedetek nagy korszaka előtt állunk, ahol a tetteknek az emberek érdekét kell szolgálniuk.

2010. áprilisa óta a kormány és a parlamenti többség ismét a közérdek érvényesítése jegyében hozza meg döntéseit. Azért, hogy Magyarországon Közép-Európa legversenyképesebb gazdasága jöjjön létre, hogy arányos legyen a közteherviselés, hogy biztonságban legyen a magyar emberek nyugdíja, hogy helyreálljon az ország nemzetközi tekintélye.

Egy új korszak kezdődött el, amelyben mindenki megtalálhatja értelmét és eredményét a tetteknek, a cselekedeteknek. Az új korszakban pedig Magyarország számít minden jószándékú polgárára.

A soproniak mindig ott voltak, amikor szükség volt áldozatvállalásukra, igenükre, tetteikre. A soproniak minden körülmények között – ha kellett, még politikai ellenszélben is – tettekkel válaszoltak a mostoha körülményekre, ezért lehet ma Sopron egy szép, élhető, szerethető, folyamatosan fejlődő város, reményteli jövővel.

Erre minden soproni büszke lehet!

Tisztelt ünneplő közösség!

Sopron legnagyobb ünnepe egy örömteli ünnep. Jelentős történelmi eseményről szól, amely a múlt értékeiből nyer erőt és tartást, de a jövőbe mutat. Az 1921. évi soproni népszavazás egyik tanúja szerint „a Gondviselés mindig megadta a szorongatott magyaroknak a fáklyavivő, vezető egyéniségeket, akik a szellemnek irányt, utat mutattak, [...] akik az érdekeket szilárd egységgé tudták kovácsolni, és történelmi cselekedetté edzeni”.

Ezen az ünnepen azt kívánom, hogy a soproniak a jövőben is tudják az „érdekeket szilárd egységgé kovácsolni és történelmi cselekedetté edzeni”.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

ÁRRAL SZEMBEN

2010–2014

ÚJ MAGYARORSZÁG, ÚJ KIHÍVÁSOK

A NEMZETI EGYÜTTMŰKÖDÉS PROGRAMJA

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben „A Nemzeti Együttműködés Programja” című vitában, 2010. május 26.

DR. SZÁJER JÓZSEF (EURÓPAI NÉPPÁRT): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Országgyűlés! Jó érzés volt bejönni az Országgyűlésbe az elmúlt, kicsit esős májusi napokban, jó érzés volt, hogy eltűntek a szabadságunkat korlátozó kordonok. Eltűntek a Parlamentet körülvevő, szabadságunkat korlátozó kordonok, a parlamenten belül pedig eltűntek a Gordonok. *[Derűlttség a Fidesz és a KDNP padsoraiban.]*

Tisztelt Országgyűlés! Nem az éppen leköszönő miniszterelnök személyes sérelmére akartam ezt a mondatot elmondani, hanem annak a hatalomgyakorlásnak a kritikájaként, amely nem választott vezetőket állít az ország élére. Az áprilisi választás meghozta azt, hogy az emberek visszavették a szabadságot és a hatalomgyakorlás normális, természetes módját. A demokrácia és a népakarat működött.

Mert milyen ország is volt a mi hazánk az elmúlt években? Olyan, amelyben látszólag működtek a jogállam és a demokrácia intézményei, de valójában a jogaink és a szabadságunk súlyosan korlátozottak voltak. Erre persze sokan azt mondhatják, nem ez a legfontosabb. De nézzük is csak meg, hogy mi történt jogaink sérelme után! Először a szabadságunkat vették el, korlátozták szólási és gyülekezési jogainkat – gyakran ezeket az eufemisztikus kifejezéseket használjunk arra, hogy kilőtték a szemünket –, majd az ellenőrizetlen hatalom csődbe vitte és szétlopta az országot. Az áprilisi választás véget vetett ennek. A szabadság azért kell, tisztelt képviselőtársaim, hogy a hatalmat gyakorlókat a polgárok ellenőrizhessék, ellenőrizni legyenek képesek.

Tisztelt Ház! Vigyázzunk, vigyázzanak erre a szabadságra, mert ez a most kezdődő új rendszer csak akkor lesz működőképes, ha a szabadságra épül. A szabadság persze egyben a közösségi cselekvést és a közjót is szolgálja. A beterveztett kormányprogram arra kötelezi a köztársaság új vezetőit, hogy megkíséreljék a sok millió egyéni akaratot a közös célok sikeres megvalósítására összefogni. Ez a nemzeti együttműködés rendszere.

Európai parlamenti képviselő vagyok, egy másik, az együttműködés történelmileg egyedülálló európai kísérletét folytató népképviselőnek a tagja, de tizennégy évet itt dolgoztam, ebben a házban, a soproni polgárok képviselőjében. És most úgy érzem, hogy ennek a háznak a hangulata és szelleme megváltozott, gyökeresen. Sok más magyar polgárral együtt követve az elmúlt napokban az itteni történeteket és vitákat, úgy éreztem, hogy visszatért a kilencvenes évek kezdetének új, jogállamot létrehozó Országgyűlésének szelleme. Sokan azt mondják, hogy ez a mostani egy forradalmi Országgyűlés. Ez a lehetőség benne van. A bizakodás, az egymásra figyelés, a világos célok és azok megvalósítását kitűző akarat, a gyors cselekvés, a hit abban, hogy végre képesek vagyunk saját hazánk ügyeit kézbe venni, mind erről szól. Kérem, őrizték meg minél tovább ezt a szellemet. Ez a parlament néhány nap alatt többet tett, mint elődei fél esztendő alatt.

Tisztelt Ház! Az új parlament, az új kormány megalakulása egyben esély arra, hogy visszatérjünk Európa főutcájába. A kormány programja olyan európai program, amely egybecseng az európai néppárti polgári kormányok legfontosabb céljaival. Európa 27 tagország különböző akaratának összehangolására tett nagyszabású történelmi kísérlet, kísérlet arra, hogy azt, de csak azt, amit könnyebb megvalósítani együtt, azt együtt kell csinálni. De ehhez kell az egyes tagok akarata, és eltévednek, mint ahogyan el is tévedtek azok, akik Brüsszelt úgy fogják fel, mint egykor Moszkvát, ahova utasításokért kell járni. Mostantól a magyar kormány nem Brüsszel érdekeit fogja képviselni Magyarországon, hanem az őt megválasztó magyar embereket Brüsszelben. [Dr. Morvai Krisztina tapsol.] Nem Párizst képviseljük Pécsen, hanem Pécsen Párizsban. Így állnak helyre a dolgok, tisztelt Országgyűlés. [Taps a Fidesz, a KDNP és a Jobbik padsoraiból.]

A most lelépő kormány, miközben folyamatosan Európáról beszélt, valójában épp az ellenkezőjét tette, mint amit Európa csinál. A Fidesz új kormányának programjáról, amikor a rendről beszél, Nicolas Sárközy keménykezű, határozott közbiztonsági programja juthat eszünkbe. Amikor adócsökkentésről szól, Angela Merkel sikeres gazdaságpolitikája idéződik fel. Amikor a kisvállalkozók vagy a hazai ipar támogatásáról van szó, Donald Tusk lengyel kormányfő eredményeire gondolhatunk. A bürokrácia, a korrupció felszámolása David Cameron programjára hajaz, de a kommunistátlanítás vagy az energiatülség csökkentésében se szégyelljünk akár Traian Băsescu hallgatni.

Tisztelt Országgyűlés! Ezek Európa sikeres polgári kormányainak példái. Erre mi is képesek vagyunk, ehhez van erőnk, akaratumk és képességünk, de arra is, hogy azt tegyük, ami a saját érdekünk, és ne másoljunk mindent másoktól, de mindenkitől tanuljunk. És ha visszatérünk Európa főutcájára, akkor, ahogy egymás méltóságát tiszteletben tartó partnerek között főutcákon szokás, amikor találkoznak, talán majd ismét előttünk, magyarok előtt is megemelik a kalapjukat.

A Fidesz európai parlamenti képviselői nevében sikert és erős akaratot kívánok Orbán Vikornak és most hivatalba lépő kormányának. Köszönöm, hogy meghallgattak. *[Taps a Fidesz és a KDNP padsoraiból.]*

ELFOGULTSÁGOK EURÓPÁJA

Halász Csilla interjúja, Heti Válasz, 26–28. oldal, 2011. február 8.

Királyságot épít Magyarország – bírálnak EP-képviselők, miközben Európa több országában királyság van. A bal-jobb szembenállás ugyanolyan erős az unióban, mint nálunk – mondja lapunknak Szájer József. A fideszes európai parlamenti képviselő szerint kettős mérce jellemzi a magyar médiatörvény elleni uniós kampányt is.

– Egyetért uniós képviselőtársával, aki Orbán Viktor európai parlamenti beszéde után azt mondta, jó volt Strasbourgban magyarnak lenni?

– Egyetértek. Sok kollégánk odajött gratulálni, azt mondták, ez kivételes pillanat volt az Európai Parlamentben.

– Miért?

– Sokan úgy fogalmaztak, hogy az EP most lett igazi parlamentté. Az Európai Parlamentben nemrég hoztak létre egy bizottságot, melynek feladata, hogy kitalálja, hogyan tegyük vonzóvá a plenáris üléseket. Hiszen unalmasak, nem sokan követik figyelemmel őket. A strasbourgi ülés után több bizottsági tag azt mondta, már nincs is szükség a testületre, itt vannak a magyarok, akik valódi parlamentet tudnak csinálni az EP-ből.

– Ennyi? Erre kell büszkének lennünk?

– És arra, hogy olyan kormányunk van, amely az uniós értékek mellett Magyarországot is határozottan tudja képviselni. Az elmúlt években ahhoz voltunk szokva, hogy a magyar kormányok lehajtott fővel vették tudomásul a külföldről jövő valós vagy vélt utasításokat.

– Magyarország bűzlik, sötét folt vagyunk Európa térképén, itt diktatúra kiépítése folyik – hallhattuk a médiatörvény kritikájaként. Az Orbán-beszéd ön szerint változtatott a képen?

- Eddig úgy folyt az eljárás, hogy abba Magyarországot nem vonták be. Úgy nézett ki, mint amikor egy perben a felperes álláspontja úgy válik ítéletté, hogy az alperest meg sem kérdezik. Ez a régi időkre emlékeztet, mint amikor *A tanú* című filmben Pelikán kezébe adták a vallomását, s ő azt mondta: elnézést, Virág elvtárs, ez az ítélet. Miközben bennünket az európai értékek megszegésével vádolnak, vádlóink a legegyszerűbb szabályokat sem hajlandók betartani. Strasbourgban végre elhangozhatott az ellenvélemény. De világosan elmondták az uniós képviselők is, hogy a magyar választásokon vesztes fél indított kampányt a kormány ellen.

- *Ekkora hatalma lenne annak a négy MSZP-s képviselőnek, aki 2009-ben bejutott az EP-be?*

- Nem nekik van nagy hatalmuk, a kampány a pártcsaládon belüli rosszul felfogott szolidaritás következménye. Sommás ítéletek hangozhattak el egy olyan törvényről, amelyet a hozzászólók el sem olvastak, s nem volt lehetőség az ellenvélemény kifejtésére. Amikor megjelennek a vitában olyan motívumok, melyek csak egy hazai szócsatában lényegesek, akkor kilóg a lóláb.

- *Miért érdeke az európai szocialista politikusoknak, hogy olyan párt mellett álljanak ki, amely elvesztette a társadalom támogatását?*

- Az uniós képviselők leginkább a saját országuk ügyeivel vannak elfoglalva. A mi belső vitáinkba csak azért szólnak bele, hogy testvérpártjukat segítsék. Szerintem elhibázott az ilyen kritikátlan hozzáállás. Az EP-ben a szocialisták több mint tíz éve elvesztették többségüket. Ha azt szeretnék, hogy több szocialista képviselő jusson be az EP-be Magyarországról, akkor nem szolgai módon kellene visszahangozni, amit az MSZP-től hallanak. Lehetett volna például figyelmeztetni Gyurcsány Ferencet, amikor 2006-ban brutális fellépést tanúsított a saját polgáraival szemben – de ehelyett megvédték.

- *Az Európai Parlamentben is ugyanolyan erőteljes a bal-jobb szembenállás, mint Magyarországon?*

- Igen. Az Európai Parlament ebben nem nagyon különbözik a magyar politikától, a döntéseiben ugyanúgy politikai szempontok érvényesülnek. Az unióban elfogadott a kettős mérce alkalmazása. Gyakran előfordul, hogy a jobboldali politikust megtámadják, ám ha ugyanazt a szocialista politikus teszi, akkor az indítványt leszavazzák. Ez a bírálatokban is tetten érhető, Magyarországot illetően is.

- *Például?*

- A szocialisták osztrák frakcióvezető-helyettese – a magyar szocialisták szavait visszahangozva – felszólította a Fideszt, hogy

ne vigye utcára az embereket, miközben Bécsben a szocialisták minden szerdán engedély nélkül tüntettek. Kérdésként felmerült, hogy Magyarországon a kormányváltás után sokakat lecseréltek az államigazgatásban. Amikor ezt szóvá tette egy szocialista képviselő az Európai Parlamentben, én megkérdeztem: hol volt ön 2002-ben? Annál nagyobb tisztogatást az államigazgatásban kormányváltáskor még nem lehetett látni. Egyébként az unióban is különböző szokások vannak. Az egyik országban kormányváltáskor mélyebb szintig cserélik le az államigazgatás tagjait, a másikban kevésbé. A legabszurdabb az volt, amikor évekkel ezelőtt idejött az osztrák szocialista házelnök, és kifogásolta, hogy a magyar parlament háromhetenként ülésezik – miközben az osztrák parlament csak feleannyi ülést tartott. Ezeket a kérdéseket az érintett urak, elvtársak nem azért hozzák elő, mert nekik fontos lenne, hanem mert magyar kollégáik megkérték őket erre. Ugyanez történt a magyar médiatörvénnyel.

- Akkor még inkább érthetetlen, hogy a kormány nem készült fel a botrányra.

- Nem lehetett felkészülni. Ilyen összehangolt és erőteljes támadásra nem lehetett számítani, hiszen ilyenre nem volt még példa.

- Azért azt tudni lehetett, hogy a sajtószabadság kérdése mindenhol kényes kérdés.

- Pár éve a szocialisták is módosítani akarták a médiatörvényt, de akkor hiányzott a felháborodás. A 15 esztendeje elfogadott jogszabály is tesz utalást a kiegyensúlyozottságra, de akkor Daniel Cohn-Bendit nem kiabálta tele Európát a kifogásaival. Nem hallottunk tiltakozást akkor sem, amikor a Magyar Televízióban nem voltak fideszes kurátorok. Akkor hiányzott ez a fajta érzékenység vagy érdekeltség, ami azt jelenti, hogy ezeknek a hölgyeknek, uraknak a szeme eléggé szelektív módon lát. Vagyis nem a felkészüléssel van probléma, hanem azzal, hogy sokáig lehetőséget sem kaptunk, hogy a rágalmakra reagáljunk, mivel a külföldi újságok is csak a bírálatokat közölték.

- Merthogy a média Nyugaton is inkább balliberális kézben van?

- Egyértelműen, sőt bizonyos tekintetben még inkább, mint Európa más részein. Ennek is köszönhető, hogy az ideológiai vádaskodásban az európai baloldal sokkal inkább jeleskedik, mint a jobboldal.

- Azért megjegyzendő, hogy a médiatörvényt hazai konzervatív újságírók is bírálták, többek között a Heti Válaszban.

- Nem arról van szó, hogy a médiatörvény tökéletes volna, de korrekt vitát várunk el Európától. Ha valakinek azzal van problémája,

hogy a határon túlnyúló szolgáltatásokra is kiterjed a jogszabály hatálya, s ez ütközik az uniós joggal, akkor ezt beszéljük meg. Ha másnak az a kifogása, hogy túlságosan széles a bírságolási jog, akkor azt vitassuk meg. Ne azzal kezdjük, hogy Magyarországon diktatúra van kibontakozóban. Amikor 2004-ben beléptünk az EU-ba, elfogadtuk az unió játékszabályait, de mi is jogot formálunk arra, hogy az unióban szokásos eljárás szerint rendezzük a vitás kérdéseket.

– *Van, aki szerint a készülő alkotmány körül legalább akkora vihar várható, mint a médiatörvény esetében. Érezni ennek az előszelét az Európai Parlamentben?*

– Hogy Magyarország milyen alkotmányt hoz létre, az ránk tartozik mindaddig, amíg az összhangban van az európai elvekkel. De már most elkezdődtek a bírálatok. A legdurvább vád az volt, hogy a Fidesz elnöki rendszert fog bevezetni, miközben az unió 27 országából legalább tízben ilyen rendszer működik. De megfogalmazták, hogy királyság lesz nálunk, miközben az unió több országa monarchia. Ebből is látszik, hogy a bírálat hazánkból érkezik az unióba.

– *Az alkotmány-előkészítő bizottság munkájában ön is részt vesz. Mint ahogy a rendszerváltó kerekasztalnál is ott ült, amelyen a mostani Alkotmány formálódott, sőt 14 évig dolgozott az alkotmányügyi bizottságban. Most miért érez alkotmányozási kényszert?*

– Európa szégyene, hogy mi vagyunk az egyetlen ország, melynek ideiglenes alkotmánya van. Olyan alkotmányt kell létrehozni, amelyre a polgárok hosszú távon számíthatnak, és amelyet magukénak érezhetnek. A magyar nemzet legfontosabb jogi dokumentumáról van szó, amely jelen pillanatban pongyola, zavaros, rossz számozású, nyelvtani hibáktól hemzsegő szöveg, amelyben nincs olyan megállapítás, ami miatt bárki a szívéhez közelíne érezhetné. Természetes, hogy újat kell alkotni.

– *Kapott alkotmánytervezeteket szorgalmas állampolgároktól?*

– Fantasztikus nemzeti vita bontakozott ki. Rengetegen megke-restek, sok észrevételt kaptam, jelentős részük beépíthető az új alkotmányba vagy a sarkalatos törvényekbe. Blogot is indítottam, melyben az érdeklődők hét témában elmondhatják a véleményüket. Magyarországon történelmileg erős az alkotmányos tudat. Csak most fog elkezdődni a nemzeti konzultáció ebben a kérdésben, ennek ellenére számos észrevétel érkezett.

– *Még csak a konzultáció időszaka következik, nincs mindenben kialakult Fidesz-álláspont. Erős vagy gyenge legyen a köztársasági elnök? Elárulná, mit gondol a legfontosabb alkotmányossági kérdésekről?*

- Megtartanám a jelenlegi nemzeti jelképeket, nem tenném bele a zászlóba a magyar címet. Kétkamarás parlamentre nincs szükség, önálló funkciója nem is lenne, és éppen most csökkentettük a képviselők számát kétszázra. Nem adnék több jogkört a köztársasági elnöknek, mert az kétféjűvé tenné Magyarországot, sőt technikai jellegű ügyeket el is vennék tőle.

- *Felmerülhet, hogy a nép válassza az államfőt?*

- Ez húsz éve folyamatosan felmerül. Én még mindig a parlament általi választást tartanám helyesnek, de a magyar polgárok többsége nem így gondolkodik. Amikor 1990-ben arról döntöttünk, milyen címere legyen az országnak, első körben a Kossuth-címerre szavaztam. Aztán konzultáltam a soproni polgárokkal, és kiderült, ők a koronásat szeretnék. Végül utóbbi kapta meg a kétharmados többséget, és én is arra szavaztam.

- *S mire szavazna most az Alkotmánybíróság hatáskörét illetően? Erős legyen vagy gyenge a testület?*

- Minden alkotmány annyit ér, amennyire megvédjük. A most készülő végleges alkotmány ugyanolyan erős védelemre szorul, mint a jelenlegi ideiglenes, de hogy milyen konstrukcióban védjük meg, az egy későbbi vita tárgya lesz. Tehát a válaszem: az alkotmányvédelem legyen erős.

- *Amikor ez az interjú készül, Budapesten a Kossuth téren a második tüntetés zajlik a médiatörvény ellen. Mit üzenne Brüsszelből a tiltakozóknak?*

- Hogy nyugodtan gyakorolják a szabadságjogaikat, senki nem löveti ki a szemüket. Amiket megfogalmaznak, azzal sok mindenben nem értek egyet, de azért a jogukért, hogy ezt békében és bármikor nyilvánosan elmondhassák, a Szabadság Kört létrehozó Szájer mindig ki fog állni. Magyarországon mindenki szabadon kifejezheti politikai véleményét. Megjegyzem: önmagában ez a tény is cáfolja azokat a vádakokat, amelyeket a tüntetők megfogalmaznak.

SINE IRA ET STUDIO

Szájer József blogja, Strasbourg, 2011. február 16.

Az Európai Bizottság és a kormány megállapodott a médiatörvény módosításáról. Ma csak Magyarországnak van az Európai Unióban olyan médiaszabályozása, amely alig pár héttel az elfogadása után már átesett egy alapos uniós ellenőrzésen. Sőt, alig néhány hét múlva, mikor a Magyar Országgyűlés jóváhagyja a módosított szöveget, Magyarországnak ország-világ előtt hivatalos papírral bizonyíthatóan

olyan médiatörvénye lesz, amely mindenben megfelel a közös uniós szabályoknak. Az unióban egyetlen más ország sem mondhatja el ezt magáról.

Bizonyítéka ez annak, hogy a magyar kormány nemcsak szavakban, hanem tettekben is európai, elfogadja és betartja a klub szabályait. Élő cáfolata ez a magyar kormányt és Magyarországot ért vádaknak. Ideje volna, hogy az alaptalanul vádaskodók megkövessék áldozataikat. Akik pedig jogos problémákat vetettek fel, és hajlandók voltak azokat korrektül, diszkrimináció és részrehajlás nélkül tisztázni, mint azt az Európai Bizottság, annak liberális alelnök asszonya tette, azok most örülhetnek, hogy európai módon oldottak meg egy fontos problémát. Sajnos ez utóbbiak törpe kisebbségben maradtak ebben a vitában... Európa közléte nem különbözik sokban Magyarországtól. Milyen szerencse, hogy legalább Magyarországon megindult a változás. S talán a Bizottság korrekt hozzáállása miatt Európa is megmutatta szimpatikusabb arcát. Azt az arcot, amely elutasítja a kettős mércét!

PIROS LAP LAMBRINIDISNEK KETTŐS MÉRCÉÉRT

Szájer József blogja, Strasbourg, 2011. február 16.

Az Európai Parlamentben van egy szabály, amely hasonlít a magyar kétperces parlamenti felszólalásra. Ha valaki feltartja az asztalán található kék kártyát, akkor feltehet egy kérdést fél percben az előtte felszólaló képviselőnek.

A magyar médiatörvényről szóló szerdai európai parlamenti vitában újabb méltánytalanság érte a néppárti képviselőket, közöttük engem is.

Bármily meglepőnek tűnik, de az Európai Parlamentben bevett gyakorlat a hivatalból való elfogultság, vagyis ha valaki olyat mond vagy tesz, ami a levezető elnöknek vagy netán a képviselők többségének nem tetszik, azt megfosztják a szólás lehetőségétől. Magyarul a nekik nem tetsző nézeteket eljárási eszközökkel cenzúrázzák. Ez eddig leginkább a jobbszél képviselőit sújtotta, de a médiavitában a többségnek nem tetsző nézeteket a Néppárt képviselőitől voltak kénytelenek hallani a kommunista-szocialista-zöld-liberális többség tagjai.

(Csak példaként: mikor néhány éve népszavazást követelő transzparenszek hoztak be az ülésterembe a jobbszél képviselői, a levezető elnök a teremszolgákkal erővel szedette el tőlük. Januárban a zöld képviselők a beragasztott szájú, üres címlapos tiltakozást megúszták

egy udvarias házelnöki felszólítással, és tovább tartották transzparenseiket. Cohn-Bendit nyugodtan lukasenközhat és chávezezezhet, senki nem figyelmezteti, de múltkor kivezettek egy jobboldali brit képviselőt, majd több napra kitiltották, mert hitlerezett – hozzáteszem, valóban visszataszító volt ez a felszólalás.)

Ebben a parlamentben egyszerűen nem érvényesül a voltaire-i elv, melyet magam is vallok: nem értek egyet önnel, de azért a jogáért, hogy a véleményét elmondhassa, az életemet adnám.

Lambrinidis görög szocialista és egyben nagyon energikus alelnök mindig is élen járt az intézményes baloldali elfogultságban. Most ő vezette az ülést. Mikor észlelte, hogy a magyar kormány és az Európai Bizottság alig pár órája történt megállapodása miatt a baloldal nem sok jóra számíthat ebben a vitában, gyorsan reagált. A sorban következő képviselőkön kívül először megadta a szót Morvai Krisztinának, majd egy szocialista képviselőnek kék kártyás felszólalásra; ezután azonban bejelentette, hogy időhiány miatt több kék kártya nem lesz! Hiába kapálóztunk kék kártyáinkat lobogtatva mi, néppárti képviselők, nem kaptunk szót. Nekem még mint néppárti alelnöknek sem adott szót, pedig az is szokás, hogy az első sorban ülő képviselők, mivel frakciójuk nevében beszélnek, szólhatnak, ha kéri. Csak ügyrendi felszólalásban, többszöri felszólításra mondhattam el az elfogult eljárással szembeni kifogásomat.

Lambrinidis úgy gondolta, jól szolgálta a baloldal ügyét. Szerintem meg elárulta azokat az európai elveket, amelyekre ebben a médiavitában kétmásodpercenként hivatkoztak párttársai. Vizet (szólásszabadságot) prédikáltak, ő pedig védte a bort (a parlamenti cenzúrát).

Elfogult eljárása elárulta azokat az elveket, amelyek nevében szónokoltak.

Piros lapot/kártyát Lambrinidisnek!

A TÖBBSÉG KISEBBSÉGEK FELETTI URALMÁRÓL

Szájer József blogja, Magyarország, 2011. február 22.

A múlt heti európai parlamenti baloldali kezdeményezésű, a magyar médiatörvény ürügyén benyújtott – s végül a napirendről lekerült – határozattervezetben a magyar szocialista európai képviselők külön kérésére bekerült egy olyan mondat, amely arra figyelmezteti a magyar hatóságokat, hogy a médiatörvény újratárgyalásakor, illetve az új alkotmány elfogadásakor vonjon be minden érdekelt felet a folyamatba annak érdekében, hogy biztosítsa „a kisebbségek alapvető jogát

a többség zsarnokságának kockázatai ellenében” (to ensure the fundamental rights of the minority against the risk of the tyranny of the majority). Ez a megfogalmazás felháborító, és alig burkolt támadás a magyar kormány, illetve a Fidesz ellen. Hiszen ki mást kell arra figyelmeztetni, hogy ne legyen zsarnok, ha nem azt, aki erre hajlamos? Ilyen sunyi feltételezésekkel egyébként is tele volt ez a szöveg, de ez volt a legdurvább. A nem magyar szocialista képviselőktől azt is megtudtuk, hogy MSZP-s képviselőink belső tárgyalásaik során körömszakadtáig ragaszkodtak ahhoz, hogy ez mindenképp benne maradjon a tervezetben.

Támadták (volna, hiszen végül a határozatból nem lett semmi) ezzel a durva és minden alapot nélkülöző váddal azt a Fideszt, amely a kisebbségek védelmét és támogatását nemcsak szavakban, hanem tetteiben bizonyította több mint húszéves története során. Hogy van az, hogy ez a kisebbséget úgymond zsarnoksággal fenyegető párt az *egyetlen* egész Európában, ahol amúgy konzervatív becslések szerint is legalább tízmillió cigány él, amely listájának befutó helyére egy roma származású képviselőt tett, és az kétszer be is jutott az Európai Parlamentbe? Hol vannak a zöldek, a szocialisták, a liberálisok vagy a kommunisták ilyenkor, akik minden hónapban javasolnak valamilyen (amúgy minden jogkövetkezmény nélküli) határozatot a „kisebbségek védelmében”? Náluk nyüzsgönie kellene a kisebbségekhez tartozó képviselőknek, de egyetlenegy roma képviselőjük sincs!

Hogy van az, hogy az Európai Parlamentbe a Fideszen kívül csak két másik, szintén jobbközép párt juttatott be fogyatékkal élő képviselőt, miközben a jobboldal rendre megkapja a kisebbségellenesség baloldali bélyegét?

Kedves európai baloldal, talán ha nem féltének olyan gyakran szavakban a kisebbségeket a jobboldali kormányok zsarnoki hajlamaitól, hanem jobban tüsténkednének a képviselőjelölt-állításkor a kisebbségek képviseltetésében, akkor nem lenne olyan hatalmas szakadék a szavaik és a tetteik között!

Utóirat és emlékeztető figyelmetleneknek és feledékenyeknek:

Januárban, mikor Orbán Viktort és Magyarországot támadta a baloldal Strasbourgban, éppen a fideszes Járóka Livia roma és Kósa Ádám siket képviselő védte meg az országot az alaptalan, a magyar demokráciát kétségbe vonó támadásoktól. Ők voltak a Fidesz szónokai ebben a vitában. Ékes példáját adták annak, hogy a Fidesz demokrata és nyitott párt.

Kevés megrázóbb élményem volt annál, mint mikor egy siket fideszes képviselő Európa színe előtt jelbeszéddel védte meg a szólás-szabadság eszméjét kiforgatókkal szemben Magyarország becsületét! Még Martin Schulz, a szocialisták frakcióvezetője is megtapsolta...

HELLER ÁGNES ELTÉVESZTETTE A HÁZSZÁMOT

Szájer József blogja, Sopron, 2011. március 3.

A „rendőribrutalitás-tagadás” tényállását a héten az európai zöldek nyilvános meghallgatásán Brüsszelben megvalósító neves magyar marxista filozófus asszony sok témáról beszélt. Köztük az egyik nem csupán illetlen, hanem egy ilyen intelligens emberhez méltatlanul gyenge ítéldépeességről tanúskodik. A tudós éppen az Európai Parlamentet tartotta megfelelő helyszínnek arra, hogy Schmitt Pál köztársasági elnököt bántsa. Schmitt Pál hat évig volt ennek az intézménynek széles körben kedvelt képviselője. 2009-ben titkos szavazással, több jelölt közül a testület alelnökévé választották. Ebben a parlamentben gyakori, hogy annyi jelölt van, ahány szék... Ez az eset nem ilyen volt.

Köztársasági elnökünket nagyon sokan ismerik és szeretik az Európai Parlamentben, és nem csak az Európai Néppártban.

Sok helyen lehetne őt persze úgy sértegetni a világban, hogy az ártatlan és tudatlan közönség az előadó szavaiban megbízva még el is higgye a sok negatívumot. Az Európai Parlament pont nem ez a hely.

Ennél rosszabb csak az lett volna, ha mondjuk Madridban, ahol Schmitt Pál közkedvelt nagykövet volt, vagy Lausanne-ban, ahol sokan ismerik olimpiai bizottsági munkáját, vagy Bernben, ahol szintén ismert nagykövet volt tette volna Heller Ágnes, amit most Brüsszelben tett.

Köztársasági elnökünk kivételes társasági képességekkel rendelkező személyiség. Néhány kedves szóval, érzelmeit sosem titkoló megjegyzéssel, fantasztikus humorával már sok mindenkit „levett a lábáról”. Heller Ágnes hiába próbálkozik ott, ahol ő már megfordult előtte. Most nagyon eltévesztette a házszámot!

AZ EURÓPAI PARLAMENT LEJÁRATTA MAGÁT MAGYARORSZÁGRÓL SZÓLÓ HATÁROZATÁVAL

Szájer József blogja, Strasbourg, 2011. március 10.

Háromhónapos huzavona után az Európai Parlament elfogadta a határozatot a magyar médiatörvényről. Miután az Európai Bizottság hivatalos eljárása azzal, hogy hétfőn az Országgyűlés megszavazta a módosított médiatörvényt, lezárult, ez a határozat is úgy vonul be az Európai Parlament történetébe, mint egy újabb utánlövés. Különös tekintettel arra, hogy ez a határozat a folyamat egy hétfő előtti állapotát rögzíti: „[üdvözl] a magyar kormányt, hogy [...] *elkezdte* a törvény módosításának folyamatát azokon a pontokon, amelyeket a Bizottság felvetett” (... the Hungarian government by commencing the process of amending the law to adress the points raised by the Commmission). Azaz a sommás ítélet, amelyet Magyarországról az európai baloldal pártjai mondanak, a múltból szól, arról a múltból, amit a hétfői budapesti szavazás már meghaladott. Az EP határozata most már nem Budapesttel, hanem Brüsszellel és a liberális Neelie Kroes biztossal, no meg a valósággal van háborúban. Hiszen a Bizottság alelnöke hétfőn világossá tette, hogy a magyar médiatörvény nemcsak az uniós médiaszabályokkal, hanem az unió Alapjogi Chartájával is összhangban van. Ebben az ügyben alapos és részrehajlás nélküli vizsgálatot csak az Európai Bizottság folytatott le. Sem az Európa Tanács, sem az EBESZ nem folytatott semmilyen vizsgálatot, csak sajtódeklarációkat adtak ki.

A vizsgálat tehát lezárult. A parlamenti határozatnak nincs jogkövetkezménye, de érdemes a tanulságokat levonni. Az egyik ilyen, hogy a baloldal alkatilag képtelen veszíteni. Három hete a parlamenti ülésen levették a szavazást a napirendről, mivel éppen az előző nap állapodott meg a Bizottság és a magyar kormány a témában. Rövid megingás után múlt héten szinte változatlanul éledt újra a szocialista-kommunista-zöld-liberális javaslat, mintha mi sem történt volna.

Az Európai Néppárt frakciója az inkorrekt eljárás ellen azzal tiltakozott, hogy visszavonta saját határozattervezetét, hiszen az ügy, amely annak benyújtása alapjául szolgált volna korábban, hétfőn megszűnt létezni. Felszólítottuk a többi pártot, hogy ők is vonják vissza az okafogottá vált javaslatukat, de politikai előítéleteik miatt inkább vállalták a hazugságot, mint hogy beismerjék vereségüket. Fura is egy olyan határozat, amely épp az ügy leglényegesebb eleméről, vagyis arról, hogy a támadott törvényt megváltoztatták, kínosan hallgat. (Ez

olyan, mintha a világsajtó tudósít mondjuk a kínai emberi jogi aktivista Nobel-díjáról, de elhallgatná, hogy Kína nem engedte ki a díjazottat, hogy azt átvegye.)

A másik tanulság, hogy a valóság sosem számít ott, ahol a baloldal pártjai a hazugság oldalán össze tudják hozni a többséget. Talán nem véletlen, hogy az Európai Parlamentben a legtöbbit azokat az országokat támadják, ahol a kormánypártok kizárólag a néppártok. Hogy csak a legutóbbi időben az EP baloldala által határozatban vagy határozattervezetben (az Olaszország elleni, egy évvel ezelőtti javaslat épp az én közbeavatkozásom miatt nem vált határozattá) támadott országokat említsem: Olaszország (sajtó), Franciaország (romaügy), Bulgária (sajtó, igazságszolgáltatás), Románia (sajtó, romaügy)... A baloldal a sajátjának tekintett témákban azért ezeket az országokat támadja, mert az Európai Parlamentben megvan a többségük ezen országok kormányaival szemben. Hiába van adáz vita, mint néhány hete Spanyolországban a sajtószabadságról, ott szocialista kormány van, abból nem lesz határozat. A Néppárt az EP-ben a legnagyobb párt, de nincsen többsége. Koalíciós kormányok esetén, mint Németország, Nagy-Britannia, Ausztria, ilyen többség nem alakul ki, mert a liberális vagy szocialista partner az EP-ben nem áll be, és így nincs elég szavazat az elmarasztaláshoz. Ez ilyen egyszerű. Az igazság meg nem számít...

Itt tart ma az értékeire oly büszke Európa a XXI. század elején.

LEVÉL ORBÁN VIKTOR ELNÖK ÚRNAK

Orbán Viktor úr

A Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke részére

Tisztelt Elnök Úr!

Bejelentem, hogy mai napi hatállyal a Fidesz – Magyar Polgári Szövetségben betöltött valamennyi pártfunkciómról – köztük az európai parlamenti fideszes képviselőcsoport elnöki tisztségéről – lemondok.

Indokaim a következők:

Feleségemet, dr. Handó Tünde bírót a Fővárosi Munkaügyi Bíróság elnökét az Országgyűlés 2011. január 1-jei hatállyal az Országos Bírói Hivatal elnökének választotta. Egész eddigi munkám során – úgy is mint a mai napon hatályba lépő új Alaptörvény szövegező bizottságának elnöke – a demokrácia és a jogállamiság

alapvető elvének tekintettem a bírói függetlenség és az államhatalmi ágak elválasztásának elvét. Meggyőződésem, hogy a látszatát is el kell kerülni annak, mintha a kormányzó párt személyesen, illetve családomon keresztül az igazságszolgáltatás mint önálló hatalmi ág befolyásolására törekedne. Döntésemmel feleségem munkáját, az igazságszolgáltatás minden magyar polgár érdekét szolgáló megújítását is segíteni kívánom.

Az ön által vezetett polgári kormány és a Fidesz politikájával továbbra is egyetértek, és minden tőlem telhető módon támogatom Magyarország megújítására irányuló törekvéseit.

Budapest, 2012. január 1.

Tisztelettel:

Szájer József

Magyarország európai parlamenti képviselője

SENKI NE DIRIGÁLJON

Krug Emília interjúja, 168 óra, 14–16. oldal, 2012. január 13.

Nem érti, mi gond van azzal, hogy a felesége lett a hazai bírósági rendszer vezetője, miképpen azt sem, „ha tartozunk valakinek, akkor az alkotmányos rendszerünket miért kellene az ő szája íze szerint átalakítani”. Állítja, a Néppárt nem hátrált ki a Fidesz és Orbán mögül, a többi frakció viszont hazánk ellen fog szavazni az Európai Parlamentben. A Fidesz európai parlamenti képviselőjét Krug Emília kérdezte.

– Feleségének a kinevezése után lemondott a fideszes EP-képviselőcsoport elnöki tisztségéről, többé nem a Fidesz hivatalos delegáltja az Európai Néppárt választmányában. Nehezen ment?

– Természetes volt. Hiszek a hatalmi ágak elválasztásában, ezért fontos, hogy még a látszatát is elkerüljük annak: ez veszélyben van. Világossá kellett tenni a közvélemény számára, hogy a Fidesz és a magyar igazságszolgáltatás között fel sem merülhet a befolyásolás gyanúja. Helyesen léptem.

– És feleségesen.

– Miért?

– Mert az informális kapcsolat ugyanúgy megmarad. A Bibó Szakkollégiumban Handó Tünde együtt lakott önnel, Orbán Viktorral, Lévai Anikóval, Kövér Lászlóval. Lévaival az elmúlt évtizedekben számos közös, nyilvános programon vett részt. Lázár János is elismeri, hogy Handó „baráti viszonyt ápol az Orbán családdal”.

- A feleségemmel most is együtt lakunk. De az elmúlt harminc esztendőben, amióta ő bíró, fel sem merült, hogy az általa eldöntött konkrét ügyek bármikor szóba kerüljenek közöttünk. Áldozatot hoztam azért, hogy a rosszindulatú híresztelésekben terjesztett látszatot cáfoljam.

- Ez nem látszat, hanem tény. A felesége maga is elmondta, hogy baráti kapcsolatban van az Orbán családdal.

- Igen, erről már ő is beszélt. Méltánytalan volna, ha személyes kapcsolatairól én nyilatkoznék.

- A parlamenti titkos szavazáson hat érvénytelen fideszes voks volt.

- Ön látta a szavazatokat?

- Lázár János mondta egy interjúban: „Matematika. A fideszesek 262 lapot vettek fel, és 258 igen voksot kapott a jelölt, miközben hat érvénytelen szavazat volt. Nem nehéz kikövetkeztetni.”

- A szükséges többség megvolt.

- Jelzésértékű lehet.

- Nem tudjuk, hogyan álltak össze a szavazatok, ez a kérdés nyitott marad örök időkre.

- Handó Tünde döntheti el, ki lesz bíró és bírósági vezető, ügyeket is átküldhet az illetékes bíróságról egy másikra. Skandallumot kiáltottak volna, ha ilyet a szocik tesznek.

- Inkább józanul megvizsgáltuk volna, mi a baja a hazai igazságszolgáltatásnak, és azt, hogy az új törvény orvosolja-e ezt. Ha igen, támogattuk volna.

- Nem mondja komolyan, hogy higgadtan vizsgálódtak volna, ha egy MSZP-s politikus felesége kerül ilyen pozícióba!

- Nem azt néztük volna, kinek a kije, hanem azt, képes-e ellátni a feladatot. Felháborító, hogy valakit azért támadnak, mert nő és valakinek a felesége – ahelyett, hogy a képességeit néznék. Ilyen méltánytalanságot hasonló helyzetben nem várnék a Fidesztől.

- Női mivolta miatt senki nem támadta Handót. Tényleg nem érti, mi a gond ezzel az üggyel?

- Ön nem érti, hiszen már a sokadik kérdést teszi fel arról, amiről egy normálisan működő rendszerben senkit nem kérdeznének.

- Normális rendszerben ilyet nem kellene kérdezni, mert elő sem fordulna, hogy a kormányfő barátja lesz az igazságszolgáltatás egyszemélyi ura.

- Tony Blair pár éve a legfelső bírósági reform kidolgozásával a saját felesége ügyvédi irodájának vezetőjét bízta meg, Clinton pedig elnökként a feleségére hagyta az egészségügyi reformok kitalálását.

– *Az sem elegáns, de más egy reformot kidolgozni, mint végrehajtani.*

– Alkotmányjoggal foglalkozó politikusként alapvetőnek tartom, hogy a hatalmi ágak elválasztásával kapcsolatban biztos legyen a függetlenség. Ezt nem a személyes viszonyok, hanem az intézmények garantálják. Az Országos Bírói Hivatal elnökének jogkörei világosan körbehatároltak, egyéni ügybe nem avatkozhat bele. A szabályozás tehát erős, garantálja a bírói függetlenséget.

– *Más: milyen volt az ünneplés az Operában?*

– Magyarország húsz éve várt arra, hogy kommunista alkotmányát felváltsa egy valódi, mindenki számára érthető, szívhez szóló alaptörvény. Az európai mintákat messzemenőig figyelembe vevő dokumentum született. Büszke voltam.

– *Kordonok között jöttek, oldalsó ajtón távoztak, szitokszavak repkedtek.*

– Ez csupán annyit jelent, hogy alaptalanok a vádak, miszerint idehaza korlátozzák a szólásszabadságot, a gyülekezési szabadságot. És senkinek nem lőtték ki a szemét.

– *Ugye nem kell arra büszkének lenni, hogy vannak még szabadságjogok?*

– A tüntetők azt fogalmazták meg, hogy romokban a demokrácia és a szólásszabadság. Ehhez képest azt kiabálták az ország vezetőinek, amit akartak.

– *Az Európai Bizottság előtt négy magyar ügy van: a jegybanktörvény, a hazánkkal szemben folyó deficiteljárás, a bírák nyugdíjazása, az adatoédelmi ombudsman hivatalának megszüntetése. Utóbbi miatt várhatóan kötelezettségszegési eljárást indít a bizottság. Miközben épp mi ácsingózunk pénzre az IMF-től és az uniótól.*

– Ha tartozunk valakinek, akkor az alkotmányos rendszerünket az ő szája íze szerint kell átalakítani? Csapjuk össze a bokánkat, és legyintsünk a magyar hagyományokra? Egy demokratikus európai közösség tagja vagyunk, elfogadjuk az unió szabályait, ám a méltánytalan, kettős mércéről tanúskodó kijelentéseket nem. Ha egy ország nem tart be egy szabályt, akkor a Bizottságnak joga van a bírósághoz fordulni. De tavaly, a médiatörvény kapcsán ez nem fordult elő, mert a magyar kormány idejekorán figyelembe vette a kifogásokat. Ez olyan, mint egy per: a bizottság elmondja, hogy szerintem miért sértjük meg az európai jogokat, mi elmondjuk, szerintünk miért nem, a bíróság pedig dönt. Miért ne menjünk az Európai Bíróság elé? Hiszen azért hozták létre.

– *Talán mert beszélgetésünkör a forint naponta dönt negatív rekordot. Belemegyünk egy hosszú jogi vitába, ami gátja lehet a hitelmegállapodásnak, a piac megnyugvásának?*

- A politikai döntéseknek nyilván lehetnek más motivációi - én csak arról beszélek, hogy vannak civilizált konfliktusrendezési eljárások. Politikai hisztériára, elfogult véleményekre nem alapítható semmilyen közösség együttélése. A kritikák nagy része a magyar jog és a megszületett mintegy kétszáz új törvény nem ismeretén alapul, s ehhez járulnak a hazai és európai pártpolitikai érdekek. A nyugati lapokban minket bíráló magyar megkérdezetteknek jelentős hányada egy a kormányzásban szerepelt párt köreiből kerül ki, amely még a parlamentbe se jutott be 2010-ben.

- És az Orbánnak levelet író néppárti Barroso?

- Ő nyilván a saját bizottságának vonatkozó szabályai miatt fordult hozzánk. De senkitől nem tudjuk elfogadni, hogy dirigáljon, megmondja, milyen módszert alkalmazzunk a saját országunkban. Amúgy a magyar kormány világossá tette, hogy mindenről hajlandó tárgyalni. Az Európai Bizottság kontrollja azért fontos számunkra, mert a médiatörvény kapcsán tapasztaltuk, hogy a korábbi hisztéria után az egyes tagországok gyakorlatait összehasonlítva méltányos vizsgálatot folytattak.

- Az európai zöldek, a liberálisok és a szocialisták hazánk elleni uniós eljárás megindítását kezdeményezik. Az Európai Néppárt pedig közleményt írt arról, hogy támogatni fogják „a bizottság ajánlásait, amelyek biztosítják, hogy Magyarország teljes mértékben megfeleljen az európai uniós jognak”. A Néppártban is fogy a levegő a Fidesz körül.

- A néppárti vezetők most is kiálltak az új magyar Alaptörvény mellett. Ugyanazt mondják, amit én, vagyis: a korrekt vizsgálat lefolytatására az Európai Bizottság jogosult, ők bíznak ebben.

A napokban számos vezetőjünkkel beszéltem, szó sincs kihátalásról. A méltánytalan támadásoktól mindig megvédtek minket, tudják, ezek őrájuk is irányulnak. A Magyarország ellen kezdeményezett eljárást pedig még az uniós pártok hazai partnerei is nehezményezték. Persze ezek a frakciók együtt többségben vannak az EP-ben: olyan határozatot fogadnak el hazánk ellen, amelyet akarnak. És meg is teszik.

ÉN EGY EURÓPAI MAGYAR FIDESZES DEMOKRATA VAGYOK

Felszólalás az Európai Parlamentben „A közelmúltbéli magyarországi politikai fejlemények” című vitában, Strasbourg, 2012. január 18.

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Cohn-Bendit úr! Az ön székéhez beszélek, mert az ön számára csak addig tart a demokrácia, amíg az ön véleményét kinyilatkoztatja magas hangon, de akkor, amikor már válaszolni kéne vagy meg kéne hallgatni a többieket, akkor kivonul a teremből. [...] Akkor örülök, hogy itt van, akkor örülök, hogy hallja, amit mondok, mégpedig azt, hogy kikérem magamnak a saját magam, a Fidesz és Magyarország nevében az antiszemitizmus vádját. Magyarországon a zsidók nem félnek! Orbán Viktor első kormánya volt az, amely Magyarországon bevezette a holokauszt emléknapiját, és a tegnapi napon pedig elindítottuk – ő személy szerint – a Wallenberg-évet Magyarországon. Hogyha a zsidóknak félniük kell valamitől, az nem Orbán Viktor, nem a kormánya. Magyarország demokrácia, megvédi a kisebbségeket. Kikérjük magunknak az ilyen inszINUÁCIÓKAT.

Tisztelt képviselőtársaim! Én egy európai, fideszes, magyar demokrata vagyok. Egy diktatórikus, kommunista rendszerrel szemben fiatal jogászként kezdtem el harcomat a szabadságért. Kívívtuk a szabadságot. Ennek köszönhető az, hogy ma Magyarország egy európai demokrácia. A Fidesz mindig kiállt ezért a szabadságért máig, bármit állítsanak is önök. Ma Magyarország demokratikus tagja az Európai Uniónak és betartja az unió szabályait. Hogyha a Bizottság azt mondja, hogy ütközik a magyar jog az európai joggal, akkor mi meghallgatjuk és megváltoztatjuk. Erre példát adtunk az elmúlt időszakban. A magyar médiatörvény esetén néhány hét alatt. Fegyelmezett, elkötelezett tagja vagyunk ennek a közösségnek, és az is szeretnénk maradni.

A magyar emberek, tisztelt hölgyeim és uraim, megdöbbenve olvassák és hallják, amit a külföldi újságokban olvasnak. Nem ismernek saját hazájukra. Tudjuk, hogy önök is ezeket a tudósításokat olvasták. Nemrég az egyik magyar televízió megkérdezte a neves francia újságírót, aki cikket írt Magyarországról, és megkérdezte, hogy hogyan született ez a cikk. Azt mondta, hogy ő nem ismeri Magyarországot, nem is ismeri a mostani helyzetet, őneki adtak háttéranyagokat és megkérték, hogy írjon egy cikket. Tele is volt az a cikk valótlanságokkal, másodkézből kapott anyagokkal.

A támadások Magyarország ellen azt jelzik, tisztelt hölgyeim és uraim, hogy van valami olyan feladatunk, amit itt elmulasztottunk az Európai Parlamentben és az Európai Unióban, az, hogy megismerjük egymást. Önök nem ismerik Magyarországot. Azok a vádak, amelyek jelentős részben újságokban és máshol elhangzanak, valótlank. Minden egyes pontot tudunk bizonyítani. Állunk rendelkezésükre, hogyha erre szükség van. Önök nem ismernek bennünket. Önök nem ismerik 2006-ot, amikor lovasrohammal, szemkilövő gumilövedékekkel támadt a szocialista kormány brutálisan a békés ünneplőkre, amikor heteken keresztül 2006-ban tízezrek követelték minden egyes nap a magyar Parlament előtt az emberek szemébe hazudó szocialista kormánynak a távozását, de ismerjék meg azt az óriási erőfeszítést, amit Magyarország tesz. Orbán Viktor elmondta, hogy melyek ezek. A teljes magyar közigazgatás és az állam átalakult.

Önök azt állítják magukról, hogy európaiak és demokraták. Az európai és a demokrata meghallgatja a másikat. Nem hoz ítéletet azelőtt, mintsem hogy lefolytatná a vizsgálatot. Ezt kérjük önöktől. Folytassák le a vizsgálatot. Ismerjenek meg minket, és ki fog derülni mindenki számára, hogy Magyarország egy demokrácia, ahol a jogállamnak tisztelete van, és Orbán Viktor kormánya nem gyengítette, hanem megerősítette azt.

LEVÉL NEELIE KROESNAK

Nyílt levél, Megjelent: Magyar Nemzet, 2012. február 10.

Tisztelt Alelnök Asszony!

Nagy érdeklődéssel hallgattam az ön előadását a Magyarországgal foglalkozó európai parlamenti bizottsági ülésen. Nekünk, magyaroknak talán több más európai nemzetnél is fontosabb, hogy mit mondanak, gondolnak rólunk külföldön. Mi, magyarok különösen érzékenyek vagyunk arra, hogy az európai nemzetek közössége egyenrangúként fogadjon el bennünket, és ne alkalmazzon eltérő mércét ránk, mint, amit másokra alkalmaz.

Magyarország és a magyar miniszterelnök, Orbán Viktor ellen a sajtóban, egyes pártpolitikai és gazdasági körökben összehangolt támadássorozatnak lehettünk megdöbben tanúi az elmúlt két esztendőben.

Az ön által alelnökölt Európai Bizottság, amely az uniós szerződés őrének szerepét is ellátja, bár erőteljes politikai és média-nyomás nehezedett önökre is, ez alatt az időszak alatt mégis korrekt

partnere tudott lenni Magyarországnak a vitás kérdések tisztázásában és megoldásában. Éppen ön a leghitelesebb tanúja annak, hogy milyen gyorsan sikerült tavaly a magyar sajtószabályozásról szóló törvénynek az Európai Bizottság szerint uniós joggal ütköző elemeit módosítani a Magyar Országgyűlésben. Ön, mint a Bizottság alelnöke, azt is jól tudja, hogy az uniós tagországok ellen folyó több száz kötelezettség-szegési eljárás közül nagyon kevés esetben jár el ennyire gyorsan és rugalmasan az érintett ország. Magyarország 2004. májusi belépésekor elfogadta az unió közösségének szabályait, és azok betartását kötelezőnek tartja, még olyankor is, ha azok nem mindenben egyeznek az ország aktuális érdekeivel. Ezt is természetesnek tartjuk, hiszen elfogadjuk, hogy egy közösségben való tagság felelősséggel és áldozattal is jár. A család, a település, a nemzet, Európa mind olyan közösség, amelyeket az új magyar Alaptörvény különös védelem alá helyez, és tudjuk, hogy ez bizonyos esetekben egyéni vagy partikuláris érdekeink érvényesítését érintheti.

A fentiek szellemében meg voltam döbbenve az ön tegnapi szavain: ön kilépett az Európai Bizottságtól joggal elvárható pártsemleges szerepből, és eddig tanúsított tiszteletre méltó hozzáállásból.

Ön, alelnök asszony, túllépve az Európai Unió kompetenciáján, a magyar kormány helyettes vezetőjétől olyan nyilatkozatot követelt, hogy egy nem uniós szervezet, nevezetesen az Európa Tanács, még el sem készített, meg sem fogalmazott dokumentuma javaslatainak teljesítésére előre vállalon kötelezettséget! Ez példátlan! Amikor a magyar miniszterelnök-helyettes a követelés nyilvánvalóan túlzó volta ellenére erre azzal válaszolt, hogy minden a magyar alkotmányos renddel összeegyeztethető javaslatot meg kíván fogadni, ön indulatosan kikelt ez ellen.

Ezen a ponton, tisztelt biztos asszony, fel kell hívjam a figyelmét arra, hogy az unióban nemcsak a tagországoknak vannak kötelezettségei, hanem az uniós intézményeknek, a Bizottságnak és az egyes biztosoknak is! Ezen kötelezettségek közé tartozik az uniós szerződés negyedik cikkelyének a betartása. A cikk szövegét idézem:

„4. cikk

(1) Az 5. cikkel összhangban minden olyan hatáskör, amelyet a Szerződések nem ruháztak az Unióra, a tagállamoknál marad.

(2) Az Unió tiszteletben tartja a tagállamoknak a Szerződések előtti egyenlőségét, valamint nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének, ideértve a regionális és helyi önkormányzatokat is. Tiszteletben tartja

az alapvető állami funkciókat, köztük az állam területi integritásának biztosítását, a közrend fenntartását és a nemzeti biztonság védelmét. Így különösen a nemzeti biztonság az egyes tagállamok kizárólagos feladata marad.”

Továbbá ön aggodalmát fejezte ki a magyarországi etnikai kisebbségekkel kapcsolatban. Azt állította, hogy azok jogait korlátozzák, illetve megfigyelés alatt tartják őket. Forrásként egy tehetséges fiatal tanácsadóját azonosította, bár az illető nevét ön nem fedte fel.

Ön tegnap aggódott a magyar politikai kultúra hiányosságai miatt. Biztosan igaza van, hiszen Magyarországnak még csak húsz esztendeje volt arra, hogy a kommunista diktatúra súlyos terheitől megszabaduljon. Az ön hazája, Hollandia, szerencsésebb történelmet mondhat magáénak. Bár Magyarországon az elmúlt húsz év demokráciája idején egyetlen politikust sem gyilkoltak meg a nyílt utcán nézetei miatt, amint azt az ön hazájában sajnálattal láthattunk Pim Fortuyn esetében. Arra is emlékeztetnék, ha már a kisebbségek szóba kerültek, hogy nem Magyarország, hanem Hollandia, az ön hazája volt az az ország, amely tavaly, alig próbálva leplezni, hogy roma bevándorlók özönétől tartva, nem egyezett bele abba, ami a magyar uniós elnökség egyik célja volt, hogy kiterjesszük az unión belüli szabad mozgás schengeni rendszerét Romániára és Bulgáriára.

Lehet, hogy nekünk, magyaroknak Hollandiához képest kezdetleges a demokratikus kultúránk, de az ön által megfogalmazott kisebbségellenesség súlyos vádjának igazolására még a mi ön által korlátozottan tartott politikai kultúrájú országunkban sem elégséges a súlyos politikai vádak egy névtelen, ámbár nagyon tehetséges és fiatal tanácsadóra hárítani. Ezt minden demokratikus nyilvánossággal bíró országban, így Magyarországon és Hollandiában is tényekkel illik bizonyítani. Ezt ön elmulasztotta, amivel sajnos beállt azok csoportjába, akik a politikát nem a korrekt vita, hanem az egyoldalú címkézések és alaptalan vádak terepének tartják!

Biztos asszony! Mi történt önnel? Mi eddig nem ezt a Neelie Kroest ismertük. Egy korrekt, felkészült és elfogulatlan politikust ismertünk önben eddig! Ha valaki, akkor ön tudja, hiszen 2004-ben, első biztosi kinevezésekor szenvedő alanya volt annak, hogy egy tényekkel alá nem támasztott, személyeskedő rágalomhadjáratot indítottak ön ellen. Akkor együtt éreztem önnel. Most pedig meg vagyok döbbenve.

Az, ami a bizottsági meghallgatáson ezután történt, még megdöbbentőbb. Miután Járóka Livia fideszes európai parlamenti képviselő, a Parlament egyetlen cigány származású képviselője pontonként cáfolta

az ön alaptalan vádjait, ön a válaszában továbbra is meg nem nevezett fiatal, tehetséges tanácsadójára és a tőle hallott vádakra hivatkozott, mintha mi sem történt volna! Ezzel ön egy közvetlenül választott, a tízmilliós roma közösséget képviselő politikus szavait vonta kétségbe, anélkül, hogy bármely ténnyel cáfolta volna azokat. A nyilvánosság feladata, hogy eldöntse, az ön ismeretlen tanácsadójának, vagy egy hiteles, nevét, arcát egy évtizede bátran vállaló, amúgy fiatal és tehetséges, szavait érvekkel alátámasztó roma politikusnak hisz-e. Járóka Líviát pár évvel ezelőtt egy szélsőséges európai parlamenti képviselő szintén minden alap nélkül rasszista rágalomokkal támadta; ha valaki, akkor Járóka asszony tudja, mivel jár az, ha valaki arcát vállalva kiáll egy előítéletekkel sújtott kisebbségi közösség nevében. (Megjegyzem, a Fideszt támadók végre elgondolkozhatnak azon, hogy miként lehetséges az, hogy egy cigányellenesnek, kisebbségellenesnek kikiáltott párt az egyetlen az Európai Parlamentben képvisellelten bíró majdnem száz politikai szervezet közül, amely roma politikust jelölt befutó helyen a választási listáján!)

Hol, mikor mondta el ön a tegnapihoz hasonló bírálatait, amikor Magyarországon a szocialisták és az ön politikai családjához tartozó SZDSZ volt hatalmon, és öt cigány családot irtottak ki bűnözők különös kegyetlenséggel egy rasszista indíttatású sorozatgyilkosság során? Elmondta ön akkor, hogy a szocialista-liberális magyar kormány nem képes megvédeni a kisebbséget? Üdvözölte-e ön uniós biztostként, hogy a magyar parlament bűncselekménnyé nyilvánította a roma közösségben a szocialista kormány idején rettegést és félelmet kiváltó rasszista indíttatású egyenruhás felvonulásokat? Lehet, hogy csak én vagyok tájékozatlan, de eddig az ilyen irányú nyilatkozatai elkerülték a figyelmet, ebben az esetben elnézését kérem. Ha viszont nem tett mégsem ilyen nyilatkozatokat, akkor semmi nem menti meg attól, hogy az elfogulatlan szemlélő olyan politikusnak tarthatja önt, aki válogat az egyes tények közül és kettős mércét alkalmaz! Kevés olyan káros cselekedet van, amely annyira képes rombolni a nemzetek európai együttműködésének alapjait, a közös európai elveket és az unió megítélését, amikor vezető európai politikusok kettős mércét alkalmaznak.

Tisztelt Alelnök Asszony!

Ön aggódott a magyar sajtószabadság sorsa miatt is. Ha a magyar szabályozás sértené az európai jogot, akkor tavaly ön miért csak három ponton kérte a magyar törvény módosítását? Ki mulasztott? Ön? Vagy talán azért, mert csak ezeken a pontokon ütközött az uniós joggal?

Őn azt is állította tegnap, hogy nem egy konkrét rádió, a Klubrádió, hanem a sajtó szabadsága érdekében emeli fel a szavát. E szavait és teljes elfogulatlanságát fényesen tudná igazolni 2010. áprilisi nyilatkozatával, amelyben már az audiovizuális szabályozásért frissen kinevezett biztosként felemelte a szavát az ellen a politikai indíttatású manőver ellen, hogy a baloldali vezetésű akkori magyar médiahatóság, látván, hogy a baloldal csúnyán elveszti a választást, az országgyűlési választások két fordulója között ítélte meg szabályellenesen, és hozzáteszem, súlyos pártpolitikai elfogultsággal a katolikus rádió ellenében, egy újabb frekvenciát a Klubrádiónak, holott az előző még le sem járt. De sajnos ezt a nyilatkozatát is hiába kerestem...

Tisztelt Alelnök Asszony!

Kérem, fontolja meg fenti érveimet. Magyarország büszke ország, a magyarok büszke emberek. Mint a közös Európa iránt elkötelezett politikus, kérem önt, hogy légből kapott, alaptalan, kettős mércével mérő nyilatkozatokkal ne rombolja a magyar emberek hitét a közös Európa eszméjében. Kérem, térjen vissza ahhoz a helyzethez, amelyet öntől és az ön által képviselt intézménytől megszoktunk: az elfogulatlan eljáráshoz.

A tények tisztázása tekintetében pedig állok rendelkezésére a jövőben is.

Tisztelettel,

Szájer József, Fidesz
európai parlamenti képviselő

HALLGATTASSÉK MEG A MÁSIK FÉL IS!

*Meghallgatás az Amerikai Szenátus Helsinki Bizottsága előtt,
„Merre halad a magyar demokrácia?” címmel, Washington,
2013. március 22.*

Tisztelt Cardin Elnök Úr, Smith Társelnök Úr, az Amerikai Helsinki Bizottság tisztelt tagjai, hölgyeim és uraim!

Megtisztelő megjelenni önök előtt, hogy megosszam gondolataimat a magyar demokrácia helyzetéről. A jelenleg kormányon levő Fidesz alapító tagja vagyok, mely az első ellenzéki szervezet volt a rendszerváltás idején, 25 évvel ezelőtt. Ugyanakkor Magyarország állampolgárai által közvetlenül megválasztott EP-képviselő is vagyok. A Magyar Országgyűlés tagjaként részt vettem majdnem minden jelentős alkotmányos változtatásban az elmúlt húsz évben. Nemrégiben az a nagy megtiszteltetés ért, hogy a jelen meghallgatás

témáját képező új magyar Alaptörvényt előkészítő bizottság elnöke voltam.

Szeretném hangsúlyozni, hogy Magyarország alkotmányos demokrácia, amely tiszteletben tartja a jogállamiságot és az állampolgári jogokat a húsz évvel ezelőtti rendszerváltás óta. Bárkit, aki ennek az ellenkezőjét állítja, szívesen látunk Magyarországon, hogy saját tapasztalatot szerezzen, megtudjon néhány dolgot nehéz történelmünkéről és a közelmúlt eseményeiről, valamint megkérdezze magukat a magyarokat. Szeretném ezt a meghívást felajánlani az Amerikai Helsinki Bizottság tagjainak is.

Magyarország ezeréves alkotmányos tradícióval rendelkezik, amely az egyik leghosszabb Európában, és melyre országunk nagyon büszke. A történeti alkotmány egyik legfontosabb darabja, az Aranybulla („a magyar Magna Charta”) 1222-ig nyúlik vissza. Magyarország büszkélkedhet az egyik legrégebbi dokumentummal a vallásszabadságról is, mely a XVI. században keletkezett tordai nyilatkozat. Alkotmányunk ezen történelmi jelentőségű eredmények útját követi. Célja megőrizni az ezeréves alkotmányos kontinuitást, mely 1944-ben megszűnt hazám náci, majd szovjet megszállása miatt.

Mint törvényhozói jogokkal felruházott személy, szeretném kifejezni elismerésem, hogy a magyar nemzet történeti jelentőségű, szuverén alkotmányozó folyamata iránt érdeklődnek. Nagy csodálója vagyok az önök alkotmányának, amely irányt mutatott saját alkotmányunk létrehozásában is. Nagyszerű, szabadságszerető nemzeteink választott képviselőinek mindig alkalmat kellene találniuk arra, hogy egyenlő feltételek mellett megvitassák nézeteiket és tapasztalataikat a nagy fontosságú ügyekről. És mi lehetne fontosabb egy nemzet alkotmányánál? És mi lehet jelentősebb egy nemzet függetlensége szempontjából, mint saját alkotmányának létrehozása? Önök több mint 200 éve nyerték el függetlenségüket Amerikában. Történelmünk során magyarok ezrei haltak meg országunk függetlenségéért, de végül mi is elnyertük kicsivel több mint húsz éve, mikor a szovjet megszállás véget ért. Én ott voltam akkor, ahhoz a generációhoz tartoztam, amely ezt elérte, és most a mi feladatunk mindezt megszilárdítani! Ezért is kell megérteniük nemzetünk érzékenységet a függetlenség és önrendelkezés tekintetében. Mi, magyarok, csakúgy, mint önök, amerikaiak, nemzetünk alkotmányát olyan demokratikus feladatnak tartjuk, melyet magunknak kell megvalósítanunk. Meghallgatjuk a jó szándékú tanácsot, és tanulunk mások tapasztalataiból, éppen ezért

is vagyok most itt. Az önálló döntés jogához azonban ragaszkodunk. Ez az a demokrácia és önrendelkezés, amiért olyan sokáig harcoltunk.

Azt az alapvető üzenetet hozom, hogy nincs okuk aggodalomra. Magyarország elkötelezett a demokrácia és a jogállamiság iránt. Részemről a legfőbb gondolat az, hogy a legújabb módosítás nem tartalmaz semmilyen olyan lényegi elemet, melyet korábban ne próbáltak volna már ki a kompetens európai intézmények és szükség esetén ne módosítottak volna.

A 2010-es választásokon a Fidesz nyert ritka nagy fölényvel, alkotmányozó, több mint kétharmados többséget szerezve az Országgyűlésben. A magyar állampolgárok döntése a mély gazdasági, társadalmi és politikai válságra adott válasz volt. A közpénzek rossz kezelése, az ellenőrzés alól kicsúszó államadósság, a közbiztonság összeomlása és a paramilitáris szervezetek gyakori felvonulásai is ennek a válságnak a tünetei voltak. Emellett az emberi jogok komoly megsértésének is tanúi voltunk a hatóságok részéről: ezek közül a legsúlyosabb a gyülekezési jog szabadságára vonatkozott 2006-ban. Ezekben a nehéz időkben a világ demokratikus közösségének támogatására számítottunk, hogy felszólaljanak az állampolgári szabadság állami elnyomásával szemben. A nemzetközi közösség azonban sajnálatosan szemet hunyt ezek fölött. A közrendet olyan megrázó események forgatták fel, mint roma honfitársaink rasszista indokból elkövetett sorozatgyilkosságai, amelyek előtt a hatóságok tétlenül álltak.

2010-ben mandátummal és felelősséggel ruháztak fel minket arra, hogy ennek véget vessünk: hogy átfogó reformokat indítsunk, ideértve egy új alkotmány elfogadását. Azaz hogy kijavítsuk demokráciánk röppályáját.

Az új alkotmány már régóta esedékes volt. Minden közép- és kelet-európai ország, Magyarországot leszámítva, már jóval korábban elfogadta demokratikus alkotmányát, míg Magyarországnak a módosított, kifejezetten átmeneti, 1949-es sztalini alkotmánnyal kellett együtt élnie. Számos próbálkozás ellenére a korábbi kormányok és országgyűlések vagy a kellő többség, vagy pedig a politikai akarat hiányában nem voltak képesek arra, hogy teljes mértékben új alkotmányt fogadjanak el.

Magyarország, mint az Európai Unió és a szélesebb euroatlanti közösség tagja, olyan alkotmánnyal rendelkezik, mely tiszteletben tartja és előmozdítja a demokrácia és a jogállamiság értékeit. Az alkotmányos törvényhozási folyamat nagy részét politikai viták kísérték,

és a kompetens európai intézmények jogi felülvizsgálatot is folytattak. Például a kezdetektől fogva nagy vitát váltott ki az alkotmány életet és családot védő alapkonceptiója. Az új Alaptörvényt az Európa Tanács Velencei Bizottsága részletesen is megvizsgálta, és üdvözölte „azon erőfeszítéseket, amelyeket a kormány tett annak érdekében, hogy az alkotmányos rend összhangban legyen a közös európai demokratikus értékekkel és normákkal, illetve hogy az alapvető szabadságokat és jogokat a nemzetközi joggal összhangban érvényre juttassa”, és azt is megjegyezte, hogy „a jelenlegi parlamenti rendszer és az ország kormányzási formája [...] megőrzésre került”. Habár az Európai Bizottság négy kötelezettségszegési eljárást indított bizonyos sarkalatos törvények tekintetében az Alaptörvény elfogadását követően, sohasem kérdőjelezte meg magát az Alaptörvényt. (Az EU Szerződés 4. cikkelye szerint az unió „tisztelőben tartja” a tagállamok alkotmányos szuverenitását.) A magyar kormány együttműködött és minden szabályt tisztelőben tartott az eljárások során. Módosította a médiatörvényt és a bírósági törvényt a Bizottság kérésére.

Néhány szó az utolsó, negyedik módosításról: az előző héten elfogadott, úgynevezett negyedik módosítás rendelkezéseinek 95 százaléka már életbe lépett az új alkotmány elfogadása óta. Nem állt szándékunkban megváltoztatni az Alaptörvényt ennyire röviddel az elfogadása után, de az Alkotmánybíróság technikai okokra hivatkozva megsemmisítette az Átmeneti rendelkezések egy részét. Valójában az Átmeneti rendelkezések, melyek szintén kétharmados többséggel kerültek elfogadásra és így ugyanolyan felhatalmazást élveztek, mint maga az Alaptörvény, néhány olyan alkotmányos rendelkezést tartalmaztak, melyeket a bíróság szerint magába az Alaptörvénybe kell áthelyezni. Azaz az Alkotmánybíróság megállapította – „a belefoglalási kötelezettség” német alkotmányos doktrínája alapján –, hogy az alkotmányt egy egységes jogszabályba kell foglalni. Alapvetően tehát csak át kellett másolni az Átmeneti rendelkezéseket az alkotmány főszövegébe. Emiatt alakult ki a módosítás jelenlegi hosszúsága. Ugyanakkor itt egy korántsem új szövegről van szó. A negyedik módosítás az Alkotmánybíróság megállapítása alapján készült, és semmiképp sem az ellen, ahogy azt egyes félrevezető kritikai hangok állítják.

Hadd ejtsek néhány szót az új elemekről. Az egyes, ennek hanyatt-homlok ellentmondó megállapítások ellenére a negyedik módosítás nem csökkenti az Alkotmánybíróság hatáskörét, sőt, tovább bővíti azt. A legfelső bíróság elnökének és a legfőbb ügyésznek is jogot biztosít

arra, hogy kezdeményezze a törvények alkotmányos felülvizsgálatát. Hatályon kívül helyezi azokat az alkotmánybíróági döntéseket, amelyeket a bíróság az előző alkotmány alapján hozott, de a bíróság szabadon hivatkozhat korábbi saját ítélkezési gyakorlatára jövőbeli döntéseiben. Ugyanakkor a módosítás nem fosztja meg az Alkotmánybíróságot olyan hatásköröktől, melyekkel soha nem is rendelkezett: attól a hatáskörtől, hogy felülvizsgálja és megsemmisítse maga az alkotmány szövegét vagy az alkotmány módosításának egyes rendelkezéseit, hacsak nem eljárási alapon. Számomra a hatalmi ágak szétválása azt jelenti, hogy a bíróság értelmezi, de nem módosítja az alkotmány szövegét. Az alkotmány szövegének a megváltoztatására (vagy megsemmisítésére) irányuló hatáskör kizárólag az alkotmányozó hatalom, jelen esetben a Magyar Országgyűlés hatásköre. A negyedik módosító javaslat továbbá nagy előrelépés a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság működését átláthatóvá teszi azáltal, hogy megnyitja eljárásait a nagyközönség számára. Hozzáteve, hogy – számos európai országhoz hasonlóan – az eljárásban érintett feleknek biztosítani kell a jogot arra, hogy kifejtsék véleményüket az eljárásról, ezzel pedig megszűnjön a bíróság sokak által kritizált „black box” természete.

Ami az egyházak jogállását illeti, szeretném megismételni, hogy a kritizált törvénynek semmi köze sincs a vallásszabadsághoz vagy akár magához a valláshoz. Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése szerint az egyéni vagy közösségi vallásgyakorlás az egyéni és a vallási közösségek alapvető joga (anélkül, hogy bármiféle bejegyzésre lenne szükség). Ebben a tekintetben az Országgyűlés pusztán arra jogosult, hogy törvényben meghatározott kritériumok alapján eldöntse, hogy mely vallási közösség kaphatja meg azt a további jogot, hogy támogatásban részesüljön az adófizetők pénzéből. Ez bevált gyakorlat Európában, de ugyanakkor az egyházak listája nálunk szélesebb az európai átlaghoz viszonyítva. Tudom, hogy az önök alkotmányának első módosítása alapján az önök rendszere eltér az európai modelltől. A mi negyedik módosításunk egy fontos korrekciót tartalmaz: a (kétharmados) országgyűlési döntés ellen az Alkotmánybíróság előtt lehet fellebbezni eljárási hibára hivatkozva. Ez a módosítás az Alkotmánybíróság vonatkozó határozata alapján került elfogadásra.

Ami a médiát illeti, nincs új hírem. Itt valódi sikertörténetről beszélhetünk, legalábbis ha pusztán a hazám szabad sajtójában nap mint nap megjelenő, a kormányt kemény kritikával illető beszámolók, cikkek és egyéb más megnyilvánulások számát tekintjük. Ha elol-

vassák ezeket, nem tapasztalnak semmiféle cenzúrát. Bárki, aki veszi a fáradságot, hogy a helyszínen ellenőrizze le a tényleges helyzetet, nem pedig pusztán szóbeszéd alapján, egyetért ezzel. Nem tudok semmiféle cenzúráról vagy olyan esetről, hogy újságírókat zaklatás érte volna a jelenlegi kormány három éve alatt. A médiatörvény tényleges célja az volt, hogy alkalmazkodjék az internet korához és ésszerűsítse a közmédia közpénzből történő finanszírozását. Nagy viták folynak olyan országokban is, mint az Egyesült Királyság, a megfelelő sajtószabályozást illetően. Ahogy korábban említettem, a médiatörvény néhány alkalommal módosításra került az Európai Bizottság és az Alkotmánybíróság kérésére.

Az antiszemita és rasszista megnyilvánulások aggodalomra adnak okot Magyarországon. Bár nem új keletű és sajnos Európaszerte elterjedt ez a jelenség, minden ilyen eset sajnálatos és megszüntetése nagy elszántságot követel. A magyar kormány meg tud felelni ennek a kihívásnak. Orbán Viktor miniszterelnök több alkalommal is megerősítette, hogy a „zéró tolerancia” pártján áll az antiszemitizmus kérdésében.

Itt két, egymással szembenálló elvárással szembesülünk: harcolnunk kell a gyűlöletbeszéd ellen, ugyanakkor meg kell védenünk a véleménynyilvánítás szabadságát. Meg kell találnunk a megfelelő egyensúlyt. Az Alaptörvény negyedik módosításában alkotmányos alapokra kívántuk helyezni a civil eljárás lehetőségét mindazok számára, akiknek a vallási, etnikai vagy nemzeti közösségük méltóságát csorba éri. Lehet, hogy nem ez az egyetlen megoldása a problémának. Voltak kritikai hangok, de nem állhatunk tétlenül. A paradoxon illusztrálására hadd emlékeztessem önöket a kuruc.info esetére. A kuruc.info az Egyesült Államokban bejegyzett, magyar nyelvű weboldal, mely köztudottan faji gyűlöletre és erőszakra uszít és a magyar közönséget célozza meg. A magyar hatóságok hiába kérték bezárását az amerikai hatóságoktól. A válasz mindig az volt, hogy ez nem lehetséges a liberálisabb amerikai törvények szerint.

A magyarországi zsidó közösségek, melyek évtizedekig vártak erősebb jogi eszközökre a gyűlöletbeszéd szemben, üdvözölték ezt a lépést. Köves rabbi, az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség vezetője és a Tett és Védelem Alapítvány vezetője a negyedik módosítás erről szóló részét „a közösségek méltóságának védelme felé tett történelmi lépésnek” nevezte.

A politikánk összhangban áll a múlthoz való egyértelmű viszonyunkkal. Az első Orbán-kormány volt az, amelyik létrehozta a

Holokauszt Emlékközpontot Budapesten, bevezette a holokauszt emléknapot, illetve az iskolai alaptantervbe is belevette a holokauszt oktatását. A legutóbbi fényes példa a 2012-es Wallenberg-emlékév, amelyet a második Orbán-kormány kezdeményezett, hogy méltó módon emlékezzenek meg a svéd diplomata születésének századik évfordulójáról, aki több ezer zsidót mentett meg Budapesten a második világháború végén és aki posztumusz kapta meg az önkéntes törvényhozásának a legmagasabb elismerését, a Kongresszusi Érdemérmet. A Wallenberg-év általános elismerést váltott ki. Lehetőséget nyújtott arra, hogy elismerjék a magyarok társfelelősségét a Shoában, amit Áder János köztársasági elnök az izraeli Knesszet előtt elmondott beszédében meg is tett.

A rendelkezésemre álló időkeret nem biztos, hogy elegendő arra, hogy minden felvetésre reagáljak, de javaslom, hogy nézzék meg figyelmesen a módosítást. A múltban el tudtuk oszlatni az aggodalmaikat a médiatörvény, a bíróságokról szóló törvények kapcsán és még számos más hasonló példát tudnék felhozni... Szívesen fogadjuk a kritikájukat, amennyiben azokat tényeken és érveken alapulnak. Martonyi János külügyminiszter kikérte a Velencei Bizottság véleményét a negyedik alkotmánymódosítás kapcsán. Mi betartjuk az európai intézmények szabályait és ugyanezt várjuk el mindenki másától is, ideértve azokat is, akik kritikával illetnek bennünket. Mély meggyőződéselem, hogy egy konstruktív párbeszéden keresztül gazdagíthatjuk egymás alkotmányos tapasztalatát és így elkerülhetjük a félreértésekből fakadó alaptalan vádak és nézeteltérések. A nemzeteink közötti barátság, az, hogy Magyarország és az Egyesült Államok ugyanahhoz a szövetséghez tartozik, és az a tény, hogy egymás megbízható partnerei vagyunk közös értékeink előmozdításában olyan térségekben, mint Afganisztán vagy a Balkán térsége, segíteni fog bennünket.

Engedjék meg, hogy beszédemet nemzeti himnuszunk első sorával, egyben az új alkotmányunk első sorával zárjam: „Isten, áldd meg a magyart.”

A FRANKENSTEIN-VÁD – AZ EURÓPAI TÁMADÁSOKRÓL

Élő Anita interjúja, Heti Válasz, 18–20. oldal, 2013. április 15.

Hogyan lehetséges, hogy a kétharmados többség által elfogadott törvények nem felelnek meg az ugyancsak általuk megalkotott Alaptörvénynek? Hogyan éli meg az alkotmánybíróági fiaskókat az Alaptörvény fő szövegezője? Szájer

József európai parlamenti képviselőt a jövő szerdai strasbourgi magyar vitanap előtt kérdeztük.

– *Megkérhetem egy kis brüsszeli matematikára? Két százalék kevesebb háromnál?*

– Igen, még Brüsszelben is kevesebb.

– *Akkor hogyan lehet egyáltalán kérdés, hogy megszüntetik-e ellenünk a túlzottdeficit-eljárást?*

– Most fehéren-feketén kiderülhet, hogy tényleg a számok számítanak vagy más, ködös szempontok.

– *Például hogy tényszámmal szemben a prognózisra hivatkoznak?*

– Az Európai Bizottság, amióta polgári kormány van, rendre magasabb államháztartási hiányt jósolt. Hajtogathatja a kabinet, hogy nekünk van igazunk, de ehelyett józanul inkább tartalékot képez. A gazdaságban és a magyarok teljesítményében benne van a három százalék alatti hiány, de ha mégis a Bizottságnak lenne igaza, akkor is tartani tudjuk az elvárt célt.

– *A magyar gazdaság teljesítményében? Folyamatosan csökken a GDP.*

– A szakadék széléről jöttünk, az a csoda, hogy nem estünk le. Óriási erőfeszítést igényelt ez mindenkitől. A vállalkozó szellemű új gazdaságpolitika eddigi legjelentősebb eredménye, hogy nem ott tartunk, mint Görögország vagy Ciprus, de mostantól jön a többi eredmény is.

– *Nemzetközi karantén nehezíti a dolgunkat.*

– Sok jóakaratot valóban nem tapasztalhatunk, mert befolyásos erők érdekeit sértettük. Nem lepődhetünk meg rajta, ha használják a fegyvereiket.

– *Végre elült a fegyverropogás a bírák nyugdíja és a médiatörvény miatt, s most újra felkorbácsoljuk az indulatokat a rezsicsökkentéssel és az alkotmánymódosítással. Bölcs dolog ez?*

– A saját kezünkbe kell vennünk az ország irányítását, ez pedig konfliktusokat szül. Gondolom, abban egyetértünk: nem normális, hogy a magyarok lényegesen magasabb rezsiköltséget fizetnek, mint a nyugatiak.

– *Am előre lehetett látni, mi következik, hiszen még a szemetszállító cégek jó része is nyugati kézben van.*

– Igaz, de a magas rezsiköltség tarthatatlan, akkor pedig nem mondhatja a kormány, hogy nem kíván tenni ellene. Ez a szocialista módszer. Jogállami eszközöket használunk, és nyitva álltunk az érdemi tárgyalásra.

- Hazánk bírálói gyakran unortodoxiára hivatkoznak, ám a ciprusi bankbetétek megadóztatásának ötlete után van még joguk erre utalni?

- Azt kérdezi, van-e kettős mérce? Igen, és nem számítok arra, hogy ez megváltozzon. Az unió támadhatja Magyarországot ugyanazért, amit más tagokon követel. Volt rá számos példa.

- De miért kell az Alaptörvény módosításával a mellkasunkat kínálni céltáblául?

- A bírálók ez ügyben is tévesen kritizálják Magyarországot – éppen azért kellett hozzányúlni az Alaptörvényhez, mert jogállam van. Az Alkotmánybíróság döntése miatt kellett a módosítás.

- A hajléktalanok ügye, a hallgatók „röghöz kötése” is bekerült a módosítások közé, pedig ezeket tartalmi okból semmisítette meg az Alkotmánybíróság. Saját hatáskörüik csökkentését pedig biztosan nem kérték.

- Ezt az alkalmat használtuk fel olyan ügyek rendezésére is, amelyekről a magyar polgároknak és az alkotmányozó parlamenti többségnek határozott véleménye volt. Abban egyetértünk, hogy ne képezzünk Dánia vagy Svédország számára magyar orvosokat. Alapvető alkotmányossági kérdés, mire költheti az állam az adófizetők pénzét.

- Érdekes logika. Eszerint az Alkotmánybíróság kényszerítette ki, hogy az alkotmánysértőnek talált szabályokat beemeljék az Alaptörvénybe?

- Az Alkotmánybíróság például a hajléktalanok ügyében figyelmen kívül hagyta a valóságot, az embereknek pedig nem tetszett, hogy az aluljárókban ismét tűrhetetlen állapotok alakultak ki. Az alkotmányozó megtalálta a jogállami megoldást: ha az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény a hibás, akkor azt kell módosítani.

- De hogyan lehetséges, hogy a kétharmad által hozott jogszabályok nem felelnek meg a kétharmad által hozott új Alaptörvénynek? Mint az alkotmány megszövegezője nem érez felelősséget emiatt?

- Az Alaptörvény tételes szövege alapján az elfogadott törvények, rendeletek alkotmányosak.

- Vagyis azt állítja, hogy az Alaptörvénynek nem mond ellent például a hajléktalanokra vonatkozó szabály?

- Nyilván eltér a véleményünk, de betartjuk a döntésüket, az Alkotmánybíróságé az utolsó szó. A problémát viszont meg kellett oldani, a közterületeket rendeltetésszerűen használóknak is vannak jogaik.

- Ám az Alaptörvény négyszeri módosítása azt is jelezheti, hogy valóban hibás volt az eredeti változat.

- Nem volt hibás, a módosításokkal csak pluszbiztosítékot építettünk bele, például azt, hogy az önkormányzatoknak joguk van a közrend fenntartásához.

- Nemcsak az eredeti szöveg, de a módosítások is önhez köthetőek?

- Részt vettem a teljes folyamatban, minden esetben konzultáltak velem.

- Akkor még inkább magára vehette, amikor a washingtoni törvényhozásban a Princeton egyetem jogászprofesszora „Frankenstein szörnyének” nevezte a művét.

- Értettem, miért fogalmazott Kim Lane Scheppele általánosságban, hiszen ha konkrét kérdésekről vitatkozunk, kiderül, hogy nincs igaza. Lengyelországban is hatályon kívül helyezték a régi alkotmány alapján hozott alkotmánybíróági határozatokat. Ausztriában az ottani alkotmánybíróóság által megsemmisített taxisrendelet újbóli bevezetése végett hozzányúltak az alaptörvényhez, mégsem állítja senki, hogy ne lenne náluk demokrácia. A mi érveinkre az a válasz, hogy a részletek rendben vannak, de az összkép elfogadhatatlan. Szerintem viszont szellemi gyengeségről tanúskodik előbb elveszíteni a konkrét vitát, majd általános jelzőkkel vádaskodni. A médiatörvény, a bírói nyugdíjazás...

- ...de ott végül éppen a kormány hajolt meg.

- Ezek éppen a helyes és kívánatos európai konfliktuskezelés pozitív példái. Kijavítottuk a jogszabályainkat ott, ahol bebizonyosodott, hogy európai jogot sértenek. Például nem a miniszterelnök, hanem a köztársasági elnök nevezi ki – a kormányfő javaslatára – a médiahatóság vezetőjét. Ettől omlott volna össze a magyar sajtószabadság? Mert ezzel indult az egész, nem?

- Az Alkotmánybíróóság jogkörének csökkentése mégis aggályos.

- Nem csökkentettük, hanem növeltük a hatáskörüket.

- Félreértettünk volna valamit?

- Egy a német sajtó alapján tájékozódó német kollégám is ezt kérdezte.

- Azt akarja mondani, hogy több jogosítványuk lesz az alkotmánymódosítások elbírálására, mint eddig volt?

- Igen, mert az Alaptörvény – most először – kimondja, hogy eljárási szempontból vizsgálhatják őket.

- De tartalmi szempontból nem.

- Akkor mutassa meg nekem, hol volt benne a korábbi alkotmányban, hogy tartalmi szempontból elbírálhatják a módosítá-

sokat. Sehol, ilyen joguk eddig sem volt és ezután sem lesz. Az Alkotmánybíróság maga is kimondta ezt több korábbi ítéletben.

– Súlyom László szerint ha alkotmányellenes passzusokat építenek be az Alaptörvénybe, akkor az ellentmondások az alkotmányon belülre kerülnek. Az egyik cikkely ellentmond majd a másiknak.

– Igen, ez nem lehetetlen.

– Alkotmányellenes passzusok az alkotmányban?

– Nem, de vajon ellentmond-e egymásnak a személyiségi jog és a sajtószabadsághoz való jog? Ellentmond. Az Alkotmánybíróság feladata éppen az, hogy egyensúlyt teremtsen köztük. Az Alaptörvényt a jogalkotó alkotja, a bíróság pedig értelmezi. Ha az Alkotmánybíróság alkotmányozna, akkor mi szükség volna Országgyűlésre? Ha 15 alkotmánybíró is módosíthatná az alkotmányt, irányíthatnák akár az országot is. Végül is miért kellene az állampolgároknak a választott parlamenten keresztül beleszólniuk mindenbe, például az alkotmányba?

– Egyetért tehát Kövér László véleményével, aki Stumpf István alkotmánybíróra, a korábbi kancelláriaminiszterre azt mondta, „az általa képviselt önhatalmú és parttalan jogászokodás nélkül jól meglelnénk”?

– Egyetértek, de más szavakkal fejezem ki magam. Stumpf István téved, mert az Alaptörvény szerint az Alkotmánybíróság nem az alkotmányosság, hanem az Alaptörvény őre. Az Alaptörvényt viszont az Országgyűlés fogadja el, neki van egyedül joga a szöveg módosításához. Az Alkotmánybíróság nem tehet úgy, mintha nem is lenne új Alaptörvény. Nem indulhat ki még mindig a régi alkotmány értelmezéséből vagy valami ködös, nem létező szövegből, mert az sértené a jogbiztonságot.

– Csakhogy Viviane Reding, az Európai Bizottság alelnöke, igazságügyi biztos már a magyar bíróságok függetlenségét is megkérdőjelezte.

– Szemenszedett hazugság, hogy Reding a két kisgyermeket halálra gázoló ír férfi 2002-es ítéletét hozta kapcsolatba a magyar igazságszolgáltatás függetlenségével. Azt mondta, azért nem adták ki nekünk a gázolót, mert az írekben kételyek merültek fel a magyar igazságszolgáltatás függetlenségével kapcsolatban. A biztos elvakultan küzd Magyarország ellen, és nagy károkat okoz nekünk. A lényeg azonban, hogy igazságügy-miniszterünk erőfeszítései meghozták az eredményt, s úgy tűnik, végül Francis Ciarán Tobin megkezdheti a börtönbüntetését.

– Újabb támadások, folyamatos szabadságharc – nem könnyű elviselni ezt egy csökkenő gazdasági teljesítményű országban. Mikor lesz vége?

A baloldali és liberális európai pártok, a balliberális média és hazai felbujtók nem fogják abbahagyni. Ameddig ez a kormány lesz hatalmon, remélem, jó sokáig, addig számíthatunk erre. Szokjunk hozzá, legyünk türelmesek, és cáfoljuk meg minden hazugságukat. Nem kell megijedni; csak annak nincsenek konfliktusai, aki nem védi az érdekeit.

GYENGESÉG, RENYHESÉG, BUTASÁG, FELKÉSZÜLETLEN-SÉG

Csuhaj Ildikó interjúja, Népszabadság online, 2013. május 3.

Szájer József szerint Európa a bűnbak szerepét osztotta az Orbán-kormányra. Ahhoz, hogy a jogot védeni lehessen, kell hogy legyen mindig valaki, aki ezeket megsérti. Ha ilyen nincs, kreálni kell. Innen a sok hazugság, amivel teleírják rólunk a világsajtót. Persze kellemesebb a gyönyörű Budapesten védeni az „emberi jogokat” mint mondjuk Dusanbében – Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő többek között ezzel indokolja, miért akarják nyugati baloldali és liberális körök ellehetetleníteni az Orbán-kormányt.

– „Magyarország kvázi egyedül küzd. Háború van... A hadszínterek: az Európai Parlament, Európai Bizottság, az Európa Tanács, a Velencei Bizottság...” – nyilatkozta. Háborúban állunk az Európai Unióval?

– Nem az Európai Unióval vagy a felsorolt intézményekkel, hanem bizonyos csoportokkal, amelyeknek Magyarország vagy a jelenleg hatalmon lévő kormány ellehetetlenítése a célja.

– Kik között húzódik ön szerint a frontvonal?

– Nem gondolom, hogy ezek a szervezetek a frontvonal egyik oldalán vannak, mi meg a másik oldalon. Ezek az európai intézmények, nagy tekintélyű szervezetek – az Európai Bizottság, Európai Parlament, Európa Tanács, Velencei Bizottság – a magyar ügygel foglalkozva belekerülnek néha olyan helyzetekbe, amikor eszközeivé válnak bizonyos gazdasági, politikai, ideológiai körök támadásainak.

– Ezen körök – önök általában a balliberálisokat szokták nevesíteni –, „eluralnák” az EU-intézményeket?

– Nem, ez nem ennyire egyszerű, bár nyilvánvalóan van közvetlen befolyásolás is... Az elmúlt években az Orbán-kormány kétharmados többségéből fakadóan a nemzetközi, az európai közvéleményben Magyarország ellen beindult egy támadás, kételyek fogalmazódtak meg a magyar helyzetet kevésbé ismerők részéről a demokráciát illetően. Ez része egy nagyon direkt, és politikai, gazdasági érte-

leben értelmezhető támadásnak is, mert a magyar kormány intézkedései sértenek bizonyos nemzetközi gazdasági érdekeket. Ha az ideológiai terepre tévedünk, akkor elmondható: baloldali, balliberális köröknek – melyek bizonyos értékcsatákban úgy tekintették, hogy már megnyerték a vitáikat Európában, például a keresztény gyökereket illetően – nem tetszik az, hogy Magyarországon egy nagy befolyással rendelkező sikeres jobboldali kormány van, mely ezen viták tekintetében nem az ő ideológiai tetszésüknek megfelelően döntött. Annak idején az Európai Parlamentben nem túl nagy többséggel azok nyertek, akik a keresztény gyökerek szerződésbe foglalása ellen döntöttek.

– *Nem csak balliberálisok utasították el a keresztény gyökerekre utalást, konzervatívok is.*

– Voltak néppárti politikusok, akik az akkori balliberális többséggel szavaztak, és fordítva, szocialisták is, akik mellette. A Magyar Országgyűlés az új Alaptörvény elfogadásakor Magyarország és a magyar állam keresztény gyökereinek a megemlézése mellett döntött. Ez egy olyan típusú precedens, amely azt a képzetet, amelyet nyugati baloldaliak és bizonyos befolyásos nyugati liberális közvélemény-formálók próbálnak vetíteni, hogy Európában a kereszténység az olyan valami, ami mögöttünk van, már önmagában is cáfolja. A szellemi csata nem Magyarország és Európa között húzódik, hanem ebben az esetben Magyarország reprezentánsa egyfajta gondolkodásnak. Az ideológiai támadás mellett pedig van egy gazdasági természetű, amelynek – gyakran nyíltan be nem vallott – oka, hogy külföldi gazdasági érdekeket sértettünk, mikor megpróbáltuk a saját kezünkbe venni a magunk dolgait: a rezsicsökkentéssel, a különadókkal, bankadóval, a közüzemeink polgárbarátabb működtetésével, az élelmiszer-utalványok magyarításával, a devizahitelek segítésével. Van persze az európai, amerikai jogvédő szervezeti, alapítványi körnek egy önző szempontja is: ahhoz, hogy a jogot védeni lehessen, kell hogy legyen mindig valaki, aki ezeket megsérti. Ha ilyen nincs, kreálni kell. Innen az a sok hazugság, amivel teleírják rólunk a világsajtót. Legyünk velük persze néha empatikusak: mennyivel kellemesebb a gyönyörű Budapesten védeni az „emberi jogokat”, mint mondjuk Dusanbében.

– *Milyen hazug információkra gondol?*

– Önálló életre kelt ez a vita, amiben, azt is mondhatnám, hogy a mi viselkedésünk, a tényleges igazság többnyire másodlagos.

– *Miért lenne az?*

– Nem érdekes nekik, hogy valójában mi, magyarok mit teszünk. Számunkra kiosztották a bűnbak szerepét.

– *Hans-Gert Pöttering konzervatív néppárti politikus, az Európai Parlament volt elnöke – aki kedden Orbán Viktor miniszterelnöktől magas kitüntetést kapott –, a Népszabadságnak azt mondta: „Nincs semmilyen támadás, harc Magyarország ellen az EU részéről. Nincs uniós kettős mérce. Brüsszel nem Moszkva.”*

– Az európai intézmények szerződésekben rögzített eljárásait én sem tartom támadásnak. Mi mindig arról beszélünk, hogy az Európai Unió éppen azért nem hasonlítható a Szovjetunióhoz, mert az Európai Unióban felmerülő konfliktusok rendezésének jogi eljárásai vannak. Én nem tekintem háborús lépésnek, ha Magyarországgal szemben elindul egy kötelezettségszegési eljárás. Hiszen ekkor ők csak alkalmazzák a közösen elfogadott európai jogot. Megindul a vita, szabályos, előre rögzített konfliktuskezelő szabályok között. Ha pedig nem jutnak a felek egyezsége, dönt a bíróság.

– *Ön a Hír Tv-ben két hete a kommunista diktatúrákra jellemző statáriális eljárásról beszélt Brüsszel, Strasbourg kapcsán.*

– Igen. Arra utaltam, ami kétnappal előtte az Európai Parlamentben folyt. Ott valóban koncepciós perekre hasonlító, felháborító vita folyt: mindenki rólunk beszélt, mi meg, akik jelen vagyunk, tagok vagyunk, meg sem szólalhattunk. Én harcoltam ki a helyszínen magamnak a végén másfél percet. Amikor pedig megkaptam a jogot, Cohn-Bendit, a „szólásszabadság bajnoka” felszólalt ez ellen.

– *Ha előre bejelentkezett, Orbán Viktor is felszólalt néhányszor Strasbourgban, az Európai Parlamentben.*

– Ebben a vitában nem. Tartom a véleményemet: az ilyen vádló vitákban kínosan ügyelni kellene arra, nehogy egyoldalúsággal lehessen vádolni fontos uniós intézményeket, ez ugyanis rombolja európai közös ügyünket.

Vörös vonal, fehér vonal

– *Önök azt mondják, az alkotmány nemzeti szuverenitás, „belügy”, és megkérdőjelezzik, hogy annak a módosításába beleszólhat-e az EU bármelyik intézménye.*

– Ezt nem csak én mondom, ez az unió egyik alapelve, amit az unió alapszerződésének negyedik cikke mond ki: „az unió tiszteletben tartja a tagállamok [...] nemzeti identitását, amely elválaszthatatlan része azok alapvető politikai és alkotmányos berendezkedésének”. Ezt mondja Viviane Reding alapjogi biztos is, persze főleg a BBC interjúiban, hiszen Angliában különösen kényesek a szu-

renítésre. Két éve, az új Alaptörvény elfogadásakor is nagyon világosan elmondta, hogy az EU az egyes tagországok alkotmányait nem vizsgálhatja. Az unió szuverenitása, felhatalmazása a tagországok alkotmányából fakad, önellentmondás volna, ha az EU, melynek a genezise a nemzeti tagországok alkotmánya, ezeket vizsgálhatná. A német alkotmánybíróság egyébként Brüsszelben hevesen kritizált, közelmúltbeli döntése is kimondja, hogy a tagország alkotmányos identitását az unió nem sértheti. Ha belemennénk az egyes tagországok alkotmányainak kölcsönös bírálatába, az semmi jóra nem vezetne. Mondjuk joggal felvethetné bárki, hogy miközben az EU Alapjogi Chartája szerint minden polgár egyenlő, és joga van közhivatal viselésére, Hollandiában Beatrix királynő éppen átadta a fiának a trónt, azaz születés alapján történő hivatalviselés történik az ország legesleges első állami tisztségét illetően. Az én véleményem szerint – és ráadásul én republikánus is vagyok – ez beleütközik az európai charta említett elvébe, de az említett negyedik cikket éppen azért tették bele, hogy ilyen vita ne alakulhasson ki, mert a béke helyett a viszálykodás magvát vetné el. Joggal vethetné fel bárki, hogy hogyan lehetséges, hogy Nagy-Britanniában nincs alkotmánybíróság, hozzáteszem, kartális alkotmány sincs, vagy miért korlátozódik a francia Alkotmánytanács joga a törvények előzetes vizsgálatára...

– *De az alkotmányból következő törvényeket lehet vizsgálni, ha uniós jogot, alapvetet sértenek.*

– Igen. Reding biztos is helyesen mondja, hogy az alkotmány alapján születő jogszabályokat vizsgálhatja az Európai Bizottság. Illetőleg azt is hozzáteszi, hogy az alkotmányt érintő aggályok kérdésében az Európa Tanáccsal működnek együtt. A Velencei Bizottság egyenesen az alkotmányok tanulmányozására jött létre.

– *Róluk mondta ön, hogy „összevissza irkálnak mindent, ami éppen eszükbe jut”. Wilfried Martens, az Európai Néppárt elnöke viszont éppen azt nyilatkozta a Heti Válasznak: várja a Velencei Bizottság állásfoglalását a magyar negyedik alkotmánymódosítás ügyében, mert az fontos iránymutatás lesz. Répássy Róbert igazságügyi államtitkár szerint pedig a Velencei Bizottság elfogult Magyarországgal szemben.*

– Az, hogy iránymutató, az igaz, de ők is hibáznak. Nagyon szép alkotmányos elv például, amit az egyik Európa tanácsi anyag megfogalmazott, hogy ha valaki gyakorló politikusból lesz alkotmánybíró, akkor arra Magyarország iktasson be egy „várakozási”, „lehülési” időt, de az uniós tagországokban ilyen szabály szinte alig van. Franciaországban pedig a volt köztársasági elnök automatikusan tagja

lesz az Alkotmánytanácsnak. Magyarországon baloldali kormány idején is előfordult, Bihari Mihály esetében, a most Balsai István miatt bírált példa... A Velencei Bizottság nem az Európai Bizottság. A Velencei Bizottságnak kis költségvetése van, amelynek túlnyomó része Reding biztos döntésén keresztül az Európai Bizottságtól jön. Szűk titkársága van, amely a velünk kapcsolatos anyagokat előkészíti. Lehet valaki kiváló jogtudós, belga ombudsman, osztrák vagy német alkotmánybíró vagy volt lengyel miniszterelnök, a bonyolult magyar alkotmányjogi hagyományokat, a nyelvünket nem ismeri. Olyan elemeket bíralt a Velencei Bizottság magyar alkotmányról szóló elemzése két évvel ezelőtt, melyek a magyar alkotmányos rendnek száz éve részei. Továbbá azt mondták, hogy növeltük a sarkalatos törvények számát, holott kettővel csökkentettük. Ezek a téves kijelentések aztán önálló életre kelnek, mindenki idézi őket, mint a VB véleményét. Ha erre én azt mondom, hogy ők tévedtek, nem hiszik el.

– *Erre alapozza, hogy politikailag elfogultak Magyarországgal szemben?*

– Az Európai Bizottság is tévedhet, de egy korrekt, egzakt vizsgálatot inkább le tud folytatni, mint a többi erőforráshiányos szervezet. Például – és ez az egységes mérce miatt nagyon fontos – képes minden tagországra kiterjedő összehasonlító elemzést végezni. A Velencei Bizottságnál a lehetősége sincs meg ennek, beosztott fogalmazók írják meg a jelentést, és a nagy tekintélyű tagoknak nincs módjuk, hogy minden egyes ponton ellenőrizzék ezeket. Ennek az volt az eredménye, hogy nagyon sok ténybeli hiba, „zöldség” is bekerült az anyagukba, így volt ez a magyar Alaptörvény előzetes véleményezésénél is. Én magam közel harmincpontos listát soroltam nekik kizárólag azokról a kérdésekről, amelyek tételes félreértései voltak a magyar jognak. Kértem, javítsák ki a ténybeli félreértéseket, mert ez nemcsak Magyarországnak árt, hanem a Velencei Bizottság tekintélyének is. A nem hivatalos válaszuk az volt, hogy nekik erre már nincs idejük, mert a következő, Magyarországról folyó európai parlamenti vitára „szállítaniuk kell” a Velencei Bizottság véleményét. Ezen a ponton jön be a képbe a politikai befolyás, pedig hát egy tekintélyes független szervezetről volna szó. A hibákat azóta se javították...

– *Erről nyilván nekik is van saját verziójuk. Másrészt a Velencei Bizottság ajánlásokat fogalmaz meg.*

– Más az EB és más a VB eljárása. Az Európai Bizottság azt vizsgálja, hol sérti meg Magyarország az uniós jogot, hol megy a „vörös vonal” alá, és ennek eredményeképpen indít kötelezettségszegési eljárást. A Velencei Bizottság húz egy „fehér vonalat”, egy standardot,

a legjobb gyakorlatokat ajánlja a tagországoknak, de azt nem vizsgálja, hogy más tagországok azt miként tartják be.

– *Ez a manipuláció önök szerint?*

– Nem manipuláció. Csak azt mondom, hogy a „vörös vonalat” nem lehet számon kérni a „fehér vonal” alapján. Mert az nem megsértése valamilyen elfogadott, előre rögzített uniós elvnek. Ha a kettőt összekeverik, könnyen megbicsaklik az egységes mérce, a tagok egyenlősége.

Viviane Reding félmondata

– *S ha az Európai Bizottság az „etalon”, miért mondta ön Orwell Állatfarmját hozva példának, hogy egyes EB-tagok azt gondolják, „egyenlőbbek az egyenlőknél”, és napi szinten sértenek meg uniós elveket?*

– Tele van a padlás konkrét példával. És arra mondtam: ha az EB olyan követelményeket állít velünk szemben, amelyeket másokkal szemben nem, az kettős mérce: és akkor vannak egyenlők és vannak egyenlőbbek. Ha ötven vannak a pakliban – öt országban ugyanolyan vagy hasonló a médiaeljárási szabályzás – akkor mind az öt országban meg kell vizsgálni, nem lehet Magyarországot egyedül kipécézni. Viviane Reding az igazságszolgáltatással kapcsolatban többször bírált minket olyasmért, amit másoknál elnéz. Az ügyáthelyezési rendszerünk például a hollandhoz hasonlít.

– *Az nem háborús lépés, ha a magyar parlament határozatban ítél el egy uniós alapjogi biztost, a szintén néppárti Viviane Redinget?*

– Ez egy olyan nyilatkozat volt, mely sérti a magyar igazságszolgáltatásba vetett bizalmat, az Országgyűlésnek a magyar és az európai polgárok irányában is kötelessége volt a hazugságot megcáfolni.

– *Egy félmondatról van szó, egy interjúban.*

– A félmondatnak egyértelmű üzenete volt: Magyarországon nem független a bíróság. Ezt egy európai biztos indokolás nélkül nem mondhatja. Csoda, hogy egyáltalán a helyén maradhat egy ilyen nyilatkozat után...

– *A magyar bírósági ügyáthelyezés, a bírák nyugdíjazása uniós kötelezettségszegési eljárás tárgya lesz, illetve volt. A bírák nyugdíjazása miatt a luxembourgi Európai Bíróság elmarasztalta Magyarországot.*

– Reding a bírói nyugdíjazás ügyében hozott luxembourgi ítéletet előszeretettel úgy emlegeti, hogy az megvédte a bíróság függetlenségét. Nem tudjuk, mire gondol. A luxembourgi ítélet szociális természetű: nem lehet bírók között kor szerint különbséget tenni. A magyar bíróságok függetlensége fel sem merült az ítéletben.

– *Súlyos diszkriminációról beszélünk. És a bírakat nem helyezték vissza... Az ügyáthelyezés szubjektív eleme sem sérti a pártatlan bíráskodást, különösen kényes politikai ügyeknél?*

– Az Európai Bizottság két éve fontolgatja a kötelezettségszegési eljárást, az ügyáthelyezést azóta vizsgálják. Ez számomra azt jelzi, két éve nem találtak olyan uniós jogot, alapelvet, melyet sértene a szabályozás. Az Alaptörvény negyedik módosítása pedig épp az Európai Bizottság és Reding ajánlását követve egy újabb garanciát épített be: bíróságra áthelyezni nem egyedi ügyeket, hanem csak ügycsoportokat lehet.

– *Barroso elnök mégis erősen aggályosnak találta az ügyáthelyezést, és az Orbán Vikornak írt levelében erőteljesen szorgalmazta a változtatást, vagy újabb kötelezettségszegési eljárást helyezett kilátásba.*

– Igen. De ez egy politikai lépés volt, egy levél, nem közjogi aktus. Várjuk, hogy indítsanak eljárást, ha szerintük ez sérti az európai jogot.

– *Orbán Viktor valamiért azonnal „elrendelte” a módosítást. De ön azt mondja, hogy Barroso elnök politikai pressziót gyakorol a magyar kormányra?*

– Igen. Vajon mi más lehet az oka, hiszen még nem indítottak kötelezettségszegési eljárást. Így is hatott a nyomásgyakorlás, hiszen a kifogásolt esetek egy részében a kormány azonnal engedett. Ahogy Orbán Viktor fogalmazott Strasbourgban: nem értünk vele egyet, de nem olyan fontos, hogy ragaszkodjunk hozzá.

– *A politikai kampányhirdetések esetén is politikai pressziót gyakorol? Esetleg a szintén néppárti Elmar Brok nyomására? A Heti Válasz szerint nem lehet véletlen, hogy Brok a magyar piacon is jelen volt Bertelsmann német sajtókonzern volt alkalmazottja és lobbistája.*

– Olaszországban, Franciaországban ugyanazok a kampányszabályok élnek, mint amelyek a negyedik alkotmánymódosításban szerepelnek. Az Európai Bizottság nem állapíthat meg Magyarországgal kapcsolatban külön szabályozást. Az Európai Bizottság legalább indokolási kötelezettséggel tartozik arra vonatkozóan, hogy amikor Sárközy elnöksége idején a hasonló kampányszabályozást bevezették Franciaországban vagy a közelmúltban Olaszországban, akkor ezen országok esetén miért nem indítottak kötelezettségszegési eljárásokat.

– *Biztos, hogy van különbség a szabályozások között.*

– Egy ponton, ezért a miniszterelnök módosítást adott be, mely az európai parlamenti választás esetét kiveszi a drága kereskedelmi tévékben való hirdetési tilalom alól. Azt láttuk, hogy ha az Európai Bizottságnak nincs jogi eszköze Magyarországgal szemben, akkor a verbális intervenciót, politikai nyomásgyakorlást is bevetik. Főként

a gazdasági területen lehattunk ennek tanúi. De a végén tárgyalások vannak, és a tárgyalások eredményeképpen vagy elindul egy jogi eljárás, vagy sem. Mi is gyakorlunk nyomást, amikor figyelmeztetünk: más EU-országban is hasonló a szabályozás, akkor nézzék meg azt is.

Konfliktuskerülő Bizottság

– Ön szerint Magyarországnak nem kell engedni a félhivatalos Barroso-levélnek az EU-bírószakok ítéletének a megfizetése, az ügyáthelyezés és a kampányhirdetések ügyében?

– A kérdést nem értem, hiszen engedünk, jogi eljárás nélkül is. De ahol nagyon eltérnek az álláspontok, ott el kell menni Luxembourgig. Ha nincsen megegyezés, az Európai Bíróságon érhet véget egy kötelezettség-szegési eljárás. A Bizottság pedig óvatos, nagyon megfontolja, elindít-e egy olyan eljárást, amelynek a végén kimondatik, hogy az Európai Bizottság jogi véleménye volt a hibás, és persze szívesen kerülnek a konfliktusokat.

– A harmadik Barroso elnök által kifogásolt ponton, az európai bírósági ítéletek esetén sem kell engednie a magyar kormánynak? Csak annyit, hogy EU-ügyekre ne vonatkozzon az alkotmányos rendelkezés?

– Súlyosan félreérti az Európai Bizottság, ha ezt a szabályozást az Európai Bíróság elleni illojalitásként értékeli. Ez egy költségvetési szabály. Egyik szájával azt mondja az Európai Bizottság Magyarországnak: ahhoz, hogy megszabaduljatok a túlzottdeficit-eljárástól, be kell tartani a maximum három százalékos költségvetési hiánycélt. Ezt mondja Olli Rehn pénzügyi biztos. Ehhez képest, ha Magyarország beleteszi az alkotmányába, hogy ha egy nagyon jelentős költségvetési tétel váratlanul beesik, kötelező különadót kivetni – hogy az ne emelje a hiányt –, az már uniós jogot sért. Persze nem személyi jövedelemadót, ahogy azt az igazságügyi biztos, Reding szeretné beállítani, hiszen nálunk az szja általános adó és egykulcsos. És miért 2013 áprilisában merül fel az uniós kétely ezen szabályozással szemben is, holott 2011 decembere óta létezik? Ez minimum ellentmondásos.

– Ön azt mondta el eddig, hogy gazdasági érdekkörök, ideológiai, liberális körök érdekérvényesítése, pressziója miatt lettünk az Európai Unióban negatív precedensország. De ha igazi, hibátlan jogállam lennénk, ez nem történhetne meg.

– A küzdelem arról szól, hogy az EU vezetése gyakran igyekszik a saját döntési körét kiterjeszteni. Azaz az igazságügyi szemeszter, ugyanúgy, ahogyan a költségvetési szemeszter, nem más, mint az eddig az egyes tagországok belügyeinek tartott ügyeibe való egyre mélyebb uniós belemenetel. Az eurózónához tartozó országok esetén

a költségvetés eldöntése szinte kizárólag a nemzeti parlamenti szuverenitásba tartozott. Most már nem. Az euró stabilitása érdekében úgy döntöttek, hogy a nemzeti költségvetési terveket több mint fél évvel az elfogadás előtt be kell nyújtani az uniónak. Ugyanez történik most az igazságügyi területen. A kérdés az, hogy a Lisszaboni Szerződés módosítása nélkül ez a fajta újabb szuverenitáselvétel milyen mélységű lehet.

Kidobott alapértékek

– Orbán Viktor hátat fordít Európának, amikor rendre arról beszél, hogy Európa elfeledkezett a kereszténységről, egy gyenge bürokraták által irányított szervezet, ahol lassan már sem az imádságnak, sem a munkának nincsen becsülete? Szerinte Európa „agresszív, szekuláris, internacionalista, és családellenes látomás csapdájába esett”. Ezzel szemben méltatja a versenyképes, a saját civilizációs hagyományait képviselő „keleti modellt”. Ez valami új típusú demokráciát jelent, ahol a gazdasági válság kezelése felülírhat általánosan elfogadott jogelveket?

– Ez egy ideológiai vita. Ne próbáljon rákényszeríteni arra, hogy a miniszterelnök ön által karikírozott szavait kommentáljam. Kérdezze őt magát!

– Az általa versenyképes keleti minták sok esetben diktatúrák, autoriter vezetőkkel.

– Ezt ön állítja. De ha a kijelentés torzítás nélküli lényegét nézzük, Európa szerintem sem életképes anélkül, hogy bizonyos alapértékeket ne rögzítene, egyetértek Orbán Viktorral.

– A kereszténységről beszélünk?

– Sok mindenről. Amit Európa ezen a téren tett az elmúlt ötven évben, az gyakran éppen ezeknek az európai alapértékeknek az elfelejtése, hovatovább kidobása volt. Ennek következtében a közös európai eszmeiséget tartó biztos pillérek meginogtak, pedig Európának szüksége van a robusztus gazdasági mellett valamiféle értékrendbeli közösségre is. Egyesek egy hagyományellenes ideológia által vezérelve a közös európai múlt teljes felszámolásával voltak elfoglalva. A holnapra megforgatjuk az egész világot jelszava jegyében sokszor azt a tézist vallották, hogy minden, ami volt, az rossz, nem vállalható, gyökeresen új identitásra van szükség. De ez a „semmiből Európát” projekt eddig nem sok sikerrel járt. Sőt a gazdasági válság még azokat a maradék közös értékrendbeli vívmányokat is legyengítette, amelyeket addig elértünk: nézzük meg hova lesz a szabad munkavállalás vagy mozgás joga annak fényében, ami Románia vagy Bulgária schengeni csatlakozása kapcsán történik. Volnának közös

értékek, amelyekre építeni kellene, és nem kidobni őket. A miniszterelnök szavai ebbe az irányba mutatnak.

- *A miniszterelnök a szekularizációt, az állam és az egyház szétválasztását is uniós csapdának nevezte.*

- Az európai közös értékrendbe a szólásszabadság, a vallásszabadság, a tolerancia is beletartozik.

- *Van a Néppártban hasadás az ön által vázolt, az Európai Egyesült Államokra irányuló törekvések miatt?*

- A Néppártban vannak olyan pártok, melyek szuverenitáspártiak, és vannak, amelyek egyfajta föderálisabb Európát akarnak. A Fidesz álláspontjában a föderalizmus és a nemzeti szuverenitás védelme egyensúlyban van. Schöpflin Györgyöt idézem: az Európai Néppárt nagyon széles alakulat, vannak olyan pártok, melyek a volt SZDSZ-ideológiát vallják, és vannak olyanok, amelyek egy konzervatív parasztpárt álláspontját. Mi nem szoktuk az egymás belső politikai, a helyi szubszidiaritás alá tartozó ügyeit keverni, mert tudjuk, hogy egészen különbözőek a megoldások Elzászban, Dél-Spanyolországban és Magyarországon. Európai ügyeket szoktunk megvitatni. Én vezetem azokat a néppárti frakcióüléseket, amelyeken hétről hétre kínosan nehéz viták közepette kialakítjuk azt az álláspontot, melyről az Európai Parlamentben szavazunk. Még így sem tudunk mindig együtt szavazni, mert mindig vannak olyan nemzeti szempontok, amelyek miatt az egyes országok képviselői, így mi, magyarok is kilógunk, a nemzeti álláspontjainkat képviseljük.

- *Cáfolja, hogy a Néppártban felvetődött volna a Fidesz kizárása a negyedik alkotmánymódosítás miatt?*

- Soha nem vetődött fel, soha nem hallottam ilyesmit.

- *Ha az Európai Néppárt jelöltje José Manuel Barroso mandátumának lejártá után Viviane Reding lenne az európai bizottsági elnöki posztra, a brüsszeli Fidesz-csoport megszavazná?*

- Ez egy hipotetikus kérdés. De miután a biztos magatartása túllépett a politikailag korrekt eljáráson a Fidesszel és Magyarországgal szemben, úgy gondolom, magyarként nagyon nehéz lenne egy ilyen támogatást megadni neki. Nem hiszem, hogy a magyar választópolgárok díjaznák, ha támogatnánk azon ambícióiban, amelyeket épp Magyarország támadásával akart aládúcolni.

- *Önök lobbiznak azért, hogy az Európa Tanács júniusi közgyűlésén ne szavazzák meg Magyarország folyamatos megfigyelését, monitoringozását az alkotmányos berendezkedés, a fékek és egyensúlyok leépülése címszóval. Ezzel Albániával, Grúziával, Azerbajdzsánnal kerülne Magyarország egy sorba.*

- Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésében a magyar országgyűlési képviselők vannak jelen, nyilván ők mindent megtesznek. De hogyan is született meg a döntés az Európa Tanács közgyűlési bizottságban? Mert nagyon tanulságos. Egy viharos szavazáson 20:21 arányban döntött a többség pártpolitikai vonalak mentén. Ezzel a kis többséggel egy olyan határozatot támogattak a képviselők, amely arról prédikál Magyarország felé, hogy a kétharmados többséggel nem szabad visszaélni, és keresni kell a konszenzust a fontos kérdésekben az ellenzékkel. A konszenzuskeresésre rögtön példát is adtak 20:21 arányban. Egy olyan „konszenzusos” határozatot támogattak, amelynek a kiegyensúlyozottság garanciájaként megbízott kettő, egy jobboldali és egy liberális felelőse közül az egyik visszavonta a nevét a tervezetről.

- *Jana Fischerová előzőleg aláírta az előterjesztést. És az Európa Tanács monitoringbizottsága az érvényes alapszabálynak megfelelően járt el.*

- Nem, mert ebben az esetben újra kellett volna kezdeni a folyamatot. Továbbá, ha ez nem elég: másnap a monitoringbizottság következő szavazási eredményét illetően kétely merült fel. A levezető elnök még arra sem volt hajlandó, hogy a számolás pontossága miatti kételyt eloszlatandó újból megszámolja a szavazatokat. Ez a demokrácia mintaképe? Az Európa Tanács, mint a nemzeti parlamentek delegáltjait tömörítő demokrácia mintaképe, csak saját szabályainak megsértésével tudja kicsikarni, hogy minket demokrácialeckében részesíthessenek. Kiábrándító! Az Európa Tanács ezzel az eljárással fogja Magyarországnak hitelesen megmondani, hogy milyen demokratikus elveket kövessen? Szerintem rájuk férne egy kis monitoringozás!

- *Monitoringozzanak csak, tanulhatnak tőlünk – ez volt a miniszterelnöki kommentár.*

- Állunk rendelkezésre. Elmagyarázzuk a képviselőknek minden egyes döntés okát, indokát, és akkor meg fognak győződni arról, hogy Magyarországon él és virágzik a demokrácia. Eddig minden ügyben be tudtuk bizonyítani az igazunkat.

- *Komolyan mondja? Voltak kötelezettségszegési eljárások, az Orbán-kormány törvénymódosításokra kényszerült...*

- Egyetlen ítélet volt, a bírák nyugdíjazásáról, azt Magyarország végrehajtotta. A többi ügyben előzetesen megegyeztünk. Persze gyakran, amikor bizonyítjuk az igazunkat, előjönnek azzal, „hogy a részletek rendben vannak, de hát az összkép”. Azt kérjük, legyenek toleránsak, várják meg, nézzék meg, hogy az újítások működnek-e. Mi

sem vagyunk biztosak abban, hogy minden működik majd, de készek vagyunk a hibákat korrigálni. Nem vagyunk hibátlanok, de senki sem hibátlan, és ezen az alapon számos más tagországot vizsgálhatnának. Én azt intellektuális gyengeségnek, renyheségnek, butaságnak, felkészületlenségnek tartom, hogy miután a konkrét esetekben minden érvét megcáfoltuk valakinek, továbbra is fenntartja a sommás megállapítást, hogy Magyarországon „baj van”, és elítéli Magyarországot. Ezt olyanok engedhetik meg maguknak, akik erősebbeknek érzik magukat, és úgy gondolják, hogy erejük kiváltja az érvelést. Most visszatérhetünk arra, amivel kezdtük az interjút, hogy az erő és az erővel szembeni küzdelem az, ami ennek az egésznek a meghatározója. Ha itt valóban az érvek csatája lenne, ha konkrét kérdésekről egyenlő felekként lehetne vitatkozni, akkor Európa tényleg találhatna hasznosíthatót a mi tapasztalataink és kísérleteink között.

A MAGYAROK MAGUK AKARJÁK IRÁNYÍTANI SORSUKAT

Előadás a Lakiteleki Népfőiskolán, 2013. május 11.

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönöm szépen a meghívást. Hadd kezdjem azzal, hogy én római jogász volnék eredeti foglalkozásomat tekintve. Már fiatalon belekezdtem a politizálásba, ezért a római jog kutatását és tanítását az egyetem után néhány évvel abbahagytam. A római jogban van egy olyan kategória, amely elnevezésében még ma is él: ez a szédelgő feldicsérés fogalma. Az iménti, rólam szóló bevezetőt én ebbe a körbe sorolom. Szeretném is kérni a közönséget, hogy mérsékelt lelkesedéssel fogadja ezeket az alelnök úr által mondott szavakat. De köszönöm a meghívást, és szerény képességeimmel igyekszem hozzájárulni a mai délelőtti sikeréhez.

Miről is fogok itt én beszélni? Egy európai parlamenti képviselőnek nagyon ritka, hogy ilyen sok időt kap. De ha abból indulok ki, hogy az Európai Parlamentben egy felszólalás, hogyha valaki nagyon ügyes és szemfüles módon szerzi meg magának a felszólalási időt, akkor maximum két perc, ami a magyar parlamentben is inkább a minimum körébe tartozik, akkor ez a 45 perc olyan fantasztikus bőség, hogy az ember csak kapkodja a fejét, hogy miről is beszéljen ebben a rengeteg időben.

Ezt nem pusztán azért mondtam, hogy megnyerjem az önök szimpátiáját a később elmondandókhoz, hanem azért, mert az, amit mondani fogok, az elég sokféle irányból jön, sok elemből tevődik

össze. Lehet, hogy elsőre talán az összefüggések nem is lesznek olyan nyilvánvalóak. De több dologról is szeretnék beszélni, nem is annyira egy szervezett logika alapján, hanem arról, amit tulajdonképpen önök tőlem várnak és amiről Lezsák alelnök úr az imént beszélt. Hogy beszéljek valamit magáról Európáról, Magyarország helyéről, arról, hogy a magyar nemzetpolitikának és Európának mi a viszonya egymáshoz. Beszéljek egy kicsit az európai ideológiai térképről, beszéljek arról, hogy mit is csinálunk mi az Európai Parlamentben. Beszéljek arról – és akkor most itt egy nagyot ugrunk – hogy a magyar Alaptörvény, a magyar alkotmány az milyen módon illeszkedik be egyfajta európai, illetve hazai gondolkodásmódba. Rengeteg a téma, és nem is biztos, hogy mindenre sort tudok keríteni.

Ha jól látom, itt többeknél is kézben van egy Népszabadság-interjú, amit még a múlt héten adtam. Ezt én is elhoztam ide magammal, azzal a céllal, hogy körülbelül annak a logikáját követve fogok ma beszélni. Hogyha már itt tartunk, akkor mindenkinek ajánlom, hogy az internetes változatát is nézze meg, ami háromszor olyan hosszú és számos olyan elemet tartalmaz, amely adott esetben a mostani előadásban is sorra kerülhet. Ez az interjú élmény volt számomra. Bár az interjúkészítő, Csuha Ildikó – nyilván a lapnak az irányultságát tekintve kötelező – penzumait elvégezte, a kemény kérdéseit feltette, de engem ez jobban inspirál, mint az, ha alákérdéznek. Ebből következően viszont sikerült tulajdonképpen talán itt az elmúlt években egyedülállóan annyi mindenre kitérni, amire korábban nem is volt alkalmam.

Ezen hosszú bevezető után kezdjük el. Kezdjük talán Európával és azzal, hogy tulajdonképpen hogyan viszonyul Európa és Magyarország egymáshoz. A magyar Alaptörvény, és hozzáteszem: a korábbi alkotmány is, nagyon világosan rögzíti Magyarország és az Európai Unió közötti jogi viszonyt. Ez azért nagyon fontos, mert az elhatárolás a nemzeti szuverenitás, a nemzeti döntéskörbe tartozó kérdések és a közös európai ügyek, közös európai intézmények között az egy olyan ingoványos terület, amelyben rengeteg érdek és rengeteg politikai nyomás zavarja a tisztánlátást. Jogász kategóriákkal próbálok ezért rendet vágni.

Mit mond a magyar Alaptörvény? Amikor 2004-ben beléptünk az Európai Unióba, akkor a mostanival lényegében azonos szöveggel fogadtuk el az akkori alkotmánymódosítást. Az Alkotmány akkori módosítását, amely az unió és Magyarország viszonyát rögzíti, mivel az bevált, néhány szó változtatással megtartottuk.

Mi ennek a lényege? Alapvetően ez rögzíti Magyarország és az Európai Unió viszonyát abban a tekintetben, hogy ki a szuverenitás forrása. A szuverenitás forrása a magyar nép, Magyarország. És nyilván az Alaptörvény más részei megmondják, hogy ezt a szuverenitást, az ezzel kapcsolatos hatalmat a magyar nép a választott képviselői útján, a Magyar Országgyűlés útján gyakorolja. A magyar nép az uniós csatlakozással szuverenitásának egy részéről nem lemond – ez nagyon fontos elem –, hanem más nemzetekkel, más európai nemzetekkel az európai integrációs együttműködés keretében közösen gyakorolja ezt a szuverenitását.

Az Európai Parlament, Európai Bizottság, az Európai Bíróság a legkülönbözőbb, az unión belül hatalmat gyakorló, jogi felhatalmazással, jogszabály-kibocsátással, normaképzéssel, az emberek magatartását meghatározó hatalommal rendelkező szervek. Azok a hatalmukat ezekből a közösbe beleadott szuverenitásból eredeztetik. Téves és elhibázott az az egyébként közkeletű elképzelés, hogy az unió Magyarországnak, a magyar alkotmányos intézményeknek valami felettes szerve volna.

E szerint a tévhit szerint a hierarchiában föntebb levő szervek gyakorolnak hatalmat az alattuk lévők fölött. Az Európai Unió, az Európai Unió és a tagországok viszonya nem az alá-fölé rendeltség fogalmával írható le, az valami teljesen más. Hogy kicsit könnyebbé tegyem, egy jogon kívüli példát mondok. Az Európai Unió költségvetésekor az a rengeteg pénz, amiről beszélünk, az egyes tagországok egy százalékaiból adódik össze. Mindaz, amiről az Európai Unió intézményei döntenek, mindösszesen egy százalék. És ha ezt úgy képzeljük el, mintha Európa, az Európai Unió olyan lenne, mint az Egyesült Államok, akkor ez az arány nagyon mellbevágóan alacsonynak mondható. Azt mutatja, hogy itt azért messze nincsen arról szó, hogy egy közös államot alkotnánk, egy közös államnak a költségvetésével, annak rendjével és annak hierarchikus rendszerével. Az ügyeknek a jelentős részére nem is terjed ki az Európai Unió költségvetése.

Rengeteget beszélünk például kulturális együttműködésről. De kulturális együttműködésről beszélünk és nem politikáról, nem kulturális politikáról, mint ahogy az agrárpolitikáról beszélünk. Az agrárpolitika és a mezőgazdasággal kapcsolatos döntések túlnyomó része az uniós intézményeknél van. Annak a finanszírozása, a költségvetésének a biztosítása, a támogatások is az Európai Uniónál vannak. Ezért beszélünk ebben az esetben közös agrárpolitikáról, közös politikáról, de a kulturális politika az nem kulturális politika, az együttműködés.

Mert ott a felek a saját hatáskörükben, saját elképzeléseik szerint vesznek részt. Vannak persze pályázatok is az Európai Unióban ilyen területeken is, de a kulturális politikát, ha nagyon egyszerűen akarom megfogalmazni, ezek az érintett nemzetek, amelyek az Európai Uniót alkotják, nem adták be a közösbe. Megtartották nemzeti kulturális identitásukat.

Az Európai Unió tartalmát az adja, amit a közösbe beadunk. Az a fajta elképzelés, hogy majd az Európai Unió kiosztja, megregulázza, helyreutasítja például Magyarországot azért, hogy milyen alkotmányt fogadott el, az fából vaskarika. Azért, mert az Alaptörvény, az alkotmány elfogadásának joga minden egyes országban a parlamentnél, Magyarországon a Magyar Országgyűlésnél van. Az Európai Uniónak nincsen egyetlenegy olyan hatásköre sem, amellyel megmondhatja, hogy az a forrás, ahonnan az ő hatalma jön a közös hatalomba, annak vissza tudjon szólni. Ezért is írja bele az Európai Unió az alapszerződésének, a meghatározó szerződésének a 4. cikkelyébe azt, hogy a tagországok alkotmányos identitását, önazonosságát tiszteletben tartja.

Nemrégiben Németországban volt egy nagy horderejű döntés. Ez akkor történt, amikor a Lisszaboni Szerződésnek a jóváhagyása volt napirenden. Ez a karlsruhei alkotmánybíróági döntés kimondta, hogy a tagországok alkotmányának bizonyos alapvető elemei a nemzeti önazonosság és identitás részei, ezért abba az európai uniós szerződések nem avatkozhatnak bele. Vagyis gyakorlatilag világossá tette azokat a határokat, ameddig az unió jogkörei terjednek. Azt is megszabta, hogy a német törvényhozás a jövőben, amikor az Európai Unió jövődóbeli szerződéseinek a módosításával fog foglalkozni, akkor milyen határok vannak, amelyeken nem lehet túllépni. Németország nagy ország, a német alkotmánybíróság nagy tekintélyű intézmény, ennek ellenére mégis kőkemény kritikát kapott az uniótól az alkotmánybíróság, mert szembement azzal a föderalista elképzeléssel, amely Brüsszelben bizonyos intézményeknek, így például az Európai Parlamentnek vagy az Európai Bizottságnak az alapfilozófiája. Amely arról szól, hogy az egész európai integráció nem más, mint egy államszerű képződmény, amelynek keretében egyre több és több ügyet fognak bevonni a közös döntésekbe, illetve hogy a közös intézmények valamiféle felettes szervei lennének a nemzeti kormányoknak és parlamenteknek.

Ez egy elvont fogalomrendszer jelen pillanatban, de ugyanakkor számos konkrét esemény kapcsolódhat ehhez. Nekünk, magyaroknak

az elmúlt egy évben volt módunk és volt lehetőségünk megtapasztalni, hogy mi van akkor ha Brüsszelből mondjuk egy igazságügyi biztos akarja a magyar igazságszolgáltatás problémáit megoldani. Nyilván ez az igazságügyi biztos azt látja, hogy van egy elvont elv – mindenkinek joga van az automatikusan hozzá kirendelt bíróhoz – és ennek a betartását követeli meg Magyarországon. Magyarország meg azzal a problémával küszködik, hogy a központi régióban nem tudja biztosítani a bírósági ügyeknek a befejezését megfelelő időn belül. Elhúzódnak az ügyek. Itt van ez a botrányos ügy, amely éppen a múlt héten bukott ki: hogy bizonyosan, evidensen bűncselekményt elkövető személyek szabadlábra kerülnek amiatt, mert a bíróság, a rendőrség és a bűnüldöző szervek négy év alatt nem bírták befejezni a velük kapcsolatos eljárást. Ennek eredményeképpen a társadalom jogos felháborodása mellett ezeket az embereket szabadon engedik. Miért? Hogyan állhat elő egy ilyen helyzet egyáltalán Magyarországon? Van egy elvont liberális szempont, amely nagyon keményen és szigorúan megszabja, hogy automatizmusnak kell lennie az ügyek elosztásánál, és van egy nagyon lényeges gyakorlati, társadalmi igazságérzetbeli probléma: hogy a magyar igazságszolgáltatás lényegében csődöt mond abban az esetben, mert kénytelen kiengedni az egyébként büntetésre szoruló embereket. Erre nyilván valamilyen megoldást kell találni. És azt a megoldást, amely arról szól, hogy a nagy, számos tanút, számos vádlottat felsorakoztató ügyeknek azokra a bíróságokra való áthelyezésében gondolkodik, amelyek nem olyan túlterheltek, mint a budapesti bíróságok. Az ügyeknek túlnyomó része a fővárosban van. Abban a pillanatban ez a fajta elvont elv szembemegy a mi gyakorlati megoldásunkkal és rögtön jön egy konfliktus. Ha ebben a végső szót Brüsszel vagy Luxembourg mondja ki, akkor győz ez a fontos – egyébként büntetőjogi értelemben is fontos – elv, a saját bíróhoz való jog, de itt maradunk gyakorlatilag egy olyan helyzetben, amely a magyar társadalomnak az igazságérzetével, az igazságszolgáltatás működésével szemben elvárt elemi szempontoknak nem tud megfelelni. Ha a magyar változat győz, abban az esetben pedig ezek a problémák megoldódhatnak, legalábbis a saját problémáink. De Brüsszelből nem látják ezt a problémát. Bár ha nem lenne annyira célzatos a kritikájuk, nem arról szólna, hogy direkt minket piszkáljanak valamely ideológiai elfogultságtól vezetve, akkor ők is elővehetnék azt az elvet is, amely szintén liberális igazságszolgáltatási elv, hogy az eljárás alanyainak joguk van arra, hogy a bíróságok ésszerű időn belül döntsenek az ügyükben.

A brüsszeli igazságügyi biztos – és most nem akarom kipécézni, majd róla is beszélhetünk néhány szót – nem látja ezt a problémát, nem érzékeli azt, hogy ezzel az elvont döntésével Magyarországon milyen mértékű társadalmi felháborodást, milyen mértékű, társadalmi feszültséget, milyen mértékű, a társadalom összetartását és kohézióját próbára tevő hatást eredményez.

Arról persze már nem is beszélek, hogyha ez az igazságügyi biztos nem kívánja elvégezni a házi feladatát, és nem kívánja összehasonlítani, hogy ugyanazt a rendszert, ugyanazt a problémát, amit nálunk kifogásol – hiszen ilyen típusú problémákkal más országok is szembekerülnek – az egyes országok hogyan oldják meg, akkor igazságtalan, mert kettős mércét alkalmaz. Hogyha nem kérik számon mondjuk a hollandokon vagy a németeken ugyanezt, ahol egyenesen direkt politikai döntések alapján születnek meg a hasonló ügyáthelyezések, hiszen ott az igazságügyi miniszter dönt ezekről a kérdésekről, nem pedig valamilyen független szerv, mint nálunk, abban az esetben nyilvánvalóan kettős mércével állunk szemben. Amely már nem Magyarországnak az identitását, az itteni társadalom összetartását fenyegeti, hanem Európáét. Hiszen milyen rendszer az, amelyben az egyik tagot, azért, mert nagy, szép, gazdag vagy azért, mert csúnya, szegény és buta, másképpen minősítünk, más jogokkal ruházunk fel. Amit szabad Jupiternek, nem szabad a kis ökörnek? Ez feszültséget teremt az Európai Unió országai között.

Visszatérve az alapgondolatra, egy föderális és európai nemzetállamokra épülő Európa között az a különbség, hogy felülről irányítanak-e bennünket, a mi saját nemzeti sajátosságainkat, konkrét problémáinkat figyelmen kívül hagyva – amelyek gyakran más jellegűek, mint Luxemburg vagy Spanyolország problémái – vakon, érzéketlenül, szemellenzősen követve bizonyos elvont elveket, vagy pedig jogunk van a különböző ügyeinket saját magunknak rendezni.

Az Európai Unió egyébként – hozzáteszem – felkészült az ilyen típusú konfliktusokra. Az Európai Unióban konfliktuskezelésre ott van az a számos jogszabály, amelyeket ezek a közös uniós szervek létrehoznak. Tehát arra, hogyha egy tagország és az unió bizonyos szabályai között valami különbség, valamifajta ütközés, valamifajta konfliktus keletkezik, akkor ennek a megoldására előre rögzített mechanizmusok vannak. Erről mostanában sokat hallunk. Mi a gyakorlatban ismerjük ki az Európai Unió konfliktusmegoldási szerveit.

Mi történik akkor, hogyha egy tagország olyan szabályt fogad el, amely az Európai Uniónak a rögzített jogszabályaival vagy az

alapszerződésével ellentétes? Ahogy a magyar állam a saját jogának kikényszerítésére működteti a bíróságokat, az ügyészséget, a rendőrséget, a legkülönbözőbb közigazgatási szervezeteket, ugyanúgy az Európai Uniónak is vannak saját konfliktusmegoldási mechanizmusai. Az első lépés az, hogy a tagországnak felvetik a problémát. Ti, kedves franciák, a versenyszabályoknak, a szolgáltatások szabadságával kapcsolatos kérdéseknek a túlnyomó részét még nem ültettétek át a saját jogotokba, ezt tegyétek meg. A francia hatóságok megcsóválják a fejüket, elkezdenek gondolkodni és gyártanak néhány jogszabályt, lerendezik ezt a kérdést. Hogyha az Európai Bizottság úgy gondolja, hogy ez még mindig nem elég, mert még mindig nem felel meg, vagy az, amit elfogadtak, ütközésben van, akkor megint szól nekik. És akkor levelezésben vannak egymással vagy leülnek, egyeztetéseket tartanak a kérdésben. Hogyha még ezután is úgy gondolja az Európai Bizottság, hogy itt még mindig sérelem áll fenn, mennek tovább és beadnak egy keresetet a bíróságra.

Az Európai Bizottság a tagországok miniszterelnökei, kormányfői, államfői és az uniós parlament által kinevezett szerv, egy bürokrácia, amelynek az a feladata, hogy őrizze a szerződést. Az egyik magyar újság címlapján bulldogként, tehát őrzőkutyaként jelent meg nemrégiben az általam is emlegetett Reding biztos képe. Hozzáteszem, a bulldog ebben az összefüggésben nem egy negatív kifejezés, hanem éppen azt mondja, hogy körömszakadtáig és a kemény fogaival is védelmezi az Európai Unió szerződését. A bulldog egy kemény kutya, egy kemény állat, amely képes védeni. Az a dolga, hogy használja a fogait, körmeit abban az esetben, ha az egyik tagország megsérti ezeket a szabályokat.

Azért itt engedjenek meg rövid kis kitérőt az Európai Bizottságról, mert azt említettem, hogy ezt a kormányfők választják. Az Európai Bizottság az egy bürokrácia. A tévedések elosztása végett persze nem egy túl nagy bürokrácia. Legalábbis az elvégzett feladatokhoz képest nem túl nagy. Itt az általában hozott példa: körülbelül Párizs városa – az egy tízmilliós város – irányításában vesz részt annyi bürokrata, amennyi az egész Európai Uniónak az irányításában vesz részt. Szerintem az euroszeptikusok vagy azok, akik az Európai Uniót támadják, tévednek, hogy a bürokráciának a mennyiségi jellemvonására helyezik a hangsúlyt. Szerintem ez egy téves politika az ő szempontjukból is. De hát az ő szempontjuk miatt nekünk ne fájjon a fejünk. Ami a lényeg viszont az, hogy ez egy professzionális szervezet, amely definíciójánál fogva egy semleges rendszer kellene hogy

legyen. Legalábbis ezt sugallja a Max Weber-i bürokráciadefiníció: a bürokrácia semleges rendszer.

A valóságban persze az Európai Unió – és akkor itt menjünk vissza egészen az eredetéig –, az Európai Unió gondolata, eszméje egyfajta univerzalizmuseszméből is fakad. Ez az eredeténél, a kezdeteknél, amikor ez az egész rendszer kialakult, erősen összekapcsolódott Európa keresztény, kereszténydemokrata, hovatovább katolikus – amely szintén univerzalista – gondolkodásával. Hiszen azok, akik az Európai Uniót alapították, és itt hosszú névsort lehetne felsorolni Konrad Adenauertől Jean Monnet-n keresztül még nagyon sok mindenki, keresztény identitású személyek voltak. Európának egy fontos közös elemét ragadták meg, azt, hogy szükségünk van az együttműködésre; szükségünk van arra, hogy a háborúkat kikerüljük, hogy a dolgainkat közösen intézzük.

Amikor én Strasbourgban vagyok, Kehlben lakom, ami egy szomszéd város, csak éppen Németországban, a Rajnának a másik oldalán, és lemegyek például a Lidl bevásárlóközpontba, akkor ott gyakran francia szavakat hallok, mert ott olcsóbban lehet vásárolni és a franciák is átjönnek. Aki a szomszédban vásárol, az nem fogja a következő héten lelőni a másikat azért, mert nem az ő nyelvén beszél. Holott az a vidék, Elzász egy olyan vidék, ahol évszázadokon keresztül nagyon durva, véres konfliktusok voltak. Európa egykori véres konfliktusainak egyik gócpontja. Mára a béke szimbóluma.

Mi, magyarok, kicsit el vagyunk foglalva magunkkal, de ha megnézzük Elzász történelmét (van is arra egy remek kiállítás, ha arra járnak, akkor azt nézzék meg), az azt mutatja, hogy évszázadokon keresztül a németek és a franciák ezeken a területeken szisztematikusan irtották, gyilkolták egymást, a németek és a franciák, konfliktusoknak a tömege volt. Most meg átmennek a Lidlbe a franciák és bevásárolják az olcsóbb és jobb minőségű német meg mindenféle kínai árut. Ebből indultak ki az Európai Unió alapító atyái: Szén- és Acélközösség, közös vásárlás, piac, közös piac – ez biztosítja a békét.

De ennek megvolt a szellemi háttere is, mely évszázadokra megy vissza. Ez pedig az univerzális keresztény Európa gondolata, amely összetartott bennünket. Ma ezt az eszmét sokan diszkriminatívna, szekularizmusellenesnek, klerikálisnak bélyegzik. Én az elmúlt héten Belgiumtól Németországon keresztül Franciaországon át több országban is megfordultam. Ezekben az országokban a csütörtöki napra egy keresztény ünnep, Krisztus mennybemenetele esik, és az ezeken a helyeken egy ünnepnap, munkaszüneti nap. Egy elvont

kozmetopolita eszme szempontjából ezt diszkriminatívna is bélyegezhethetné! De az európai embereket az ilyen doktrinér nézetek nem érdeklik. Elutaznak Berlinből Párizsba, Párizsból Berlinbe, és élvezik a kicsit későn érkező, de hirtelen bekövetkező nyarat, mármint az ideit, a tavasz nélkül bekövetkező nyarat.

Európa gondolkodásmódja, emberképe, településeink, városaink, épületeink, napjaink, évünk szerkezete egy nagyon szilárd keresztény fundamentumom nyugszik. A közös európai keresztény hagyományra épít. Pont ez adja az erejét.

Egy amerikai jogtudós, aki ráadásul az én professzorom is volt a Michigani Egyetemen, Joseph Weiler, az Európai Unióval kapcsolatos könyvében (magyarul is megjelent: *A kereszténység és az európai alkotmány*, Mádl Ferenc köztársasági elnök úr írt hozzá előszót, érdemes a könyvet egészében elolvasni) azt írja, hogy ha egy marslakó megérkezik Európába, akkor elsőként azt látja, hogy ezeknek az embereknek hasonló településeik vannak, szélükön temetőkkal, központjukban tornyos házakkal, templomokkal. Minden településen van legalább egy tornyos ház. (Minálunk Szent István rendelte el annak idején, immár ezer éve, hogy legalább minden tíz falunak legyen egy temploma.) Azt is látja a marslakó, hogy milyen ruhában járnak. Hát kínai konfekcióruhában járnak, szeretnek egyenruhában járni, bár erre senki nem kényszeríti őket. Az életük rendje, az életüknek a ritmusa régi hagyományokat követ. Reggel felkelnek, dolgozni mennek, vasárnap szünnapot tartanak. Évenként ismétlődő ünnepeik vannak, amikor kidíszítik a házukat, városukat.

Joseph Weiler jogászprofesszor nem marslakó, ő egy ortodox amerikai zsidó ember, amikor rólunk ír, akkor ő bennünk, Európában, az unió fundamentumaiban a kereszténységet és a keresztény hagyományt látja. Sajnálkozik, hogy mi, európaiak, gyakran észre sem vesszük, hogy mai életünk mennyi mindent köszönhet ennek a kétezer éves hagyománynak. Amikor az ötvenes években Európa vezetői elhatározták, hogy egy közös Európát, piacot, gazdaságot kell csinálni, akkor azért a fejükben ott volt valahol, hogy a mi kultúránk, a mi kereskedelmi kultúránk, a gazdálkodásunk mégiscsak a keresztény etikára alapozódik. Arra, hogy nem verjük át a másikat. Arra, hogy az üzletfelek közötti szabályokat mindenki köteles a római jog alapján tiszteletben tartani. Hogy a keresztény együttélési szabályok olyan szilárd alapjai mindennapi életünknek, amelyre fel lehet építeni egy egységes szervezetrendszert. Hogy a sok száz éves együttélés nemcsak háborúkat, de a békés együttélés megértését is kialakította.

Mi történt ezzel az eredeti szellemiséggel időközben? Ahogy mentünk előre, ez egyre inkább kikopott, egyre inkább egy gazdasági irányba, egy közös piacnak az irányába fordult el. Az ideológiai elemekben nemcsak eltűntek a kereszténységre utaló és a bennünket összetartó elemek, hanem bejöttek helyette új kategóriák, új átfogalmazott kategóriák, amelyekkel Európának egyfajta új identitást próbáltak adni. Ezek az ideológiák is – kicsit a kommunista ideológiához hasonlóan – a múltat végképp el akarták törölni, mert, úgymond, a múltból semmi jó nem jön. Gondolok itt a '68-as mozgalmakra, Európát megforgató eseményekre, a párizsi tavaszra, amelynek az volt az üzenete, hogy az, ami mögöttünk van, azt el kell felejteni, mert onnan csak diszkrimináció jön, onnan csak konfliktusok jönnek, onnan csak nemzeti önzések jönnek. Ezeket ki kell irtani. Ehelyett egyfajta univerzális eszmére van szükség.

Ez a '68-as, hosszabb távon hallatlanul sikeres mozgalom egyfajta ellenideológiát tudott képezni az addigi hagyományokra épülő rendszerhez képest. Mit mondtak ők? A hagyományos társadalmat ki kell dobni. Az ebben létező közösségek, a család, a nemzet, a kisközösségek, az önkormányzatok csak akadályozzák az egyén kibontakozását. Az ember egymaga áll a világ közepén, akinek mindenre joga van. Ennek a rendszernek a közepében az egyén áll és öneki tulajdonképpen csak jogai vannak, kötelességei pedig az államnak és azoknak a hatalmi szervezeteknek vannak, amelyek őt körülveszik. Ráadásul azt mondja, hogy a társadalmi együttműködésnek a motorjai nem a többségi társadalom, nem a középosztály, hanem azok a marginális csoportok, amelyek nem nyugszanak soha bele a meglevőbe, akik mindig fel akarják bolygatni az aktuális rendet, mert az a rend, amiben létezünk, olyan mértékű kötöttségeket szolgál, hogy az ember a szabadságát miattuk nem tudja megfelelőképpen kibontakoztatni, akadályát képezi annak, hogy az ember szabad legyen.

Hogyan kapcsolódik ez az Európai Unió eszméjéhez? Ez a gondolkodás átvette a hatalmat az Európai Unió, annak intézményei és annak teljes rendszere felett.

Hogy konkrétan, ne csak rébuszokban és elvont kategóriákban beszélgessünk: Itt van például Daniel Cohn-Bendit, aki személyében is képviseli a kontinuitást. Kezdte az akkori társadalmi rend elleni lázadással. (Mi a különbség Orbán Viktor és Daniel Cohn-Bendit között? Az, hogy mi annak idején, az 1980-as évek végén egy antidemokratikus diktatúra ellen lázadtunk, ő pedig egy gaullista demokratikus nyugati társadalommal szemben anarchistaként harcolt a '68-as párizsi

tavaszi idején és utána.) Az volt a célja, hogy felbontsa azokat a struktúrákat, amelyben az akkori Franciaország, Németország élt. Utána eljutott addig, hogy ő a „nagy európai”. Megjelent hetekkel ezelőtt Guy Verhofstadt liberális és Daniel Cohn-Bendit zöldpárti képviselő *For Europe* című könyve. Amely azzal a vízióval kezd, hogy Európa súlyos válságban van. Amikor Orbán Viktorral együtt utaztunk pár hete és elolvastuk a kezdő sorait, mi is azt mondtuk, hogy eddig még egyet is értünk velük. Aztán onnantól kezdve, amikor a terápiát próbálja megadni, hogy hogyan lehet megoldani Európa problémáit, az euróválságot, ott viszont már az ő elképzelésük egyértelműen abba az irányba megy, hogy egy olyan Európára van szükség, amely nem ezzel a szűk hatalommal rendelkezik, nem az egy százaléknyi pénz fölött rendelkezik, hanem egy Európai Egyesült Államokra van szükség, ahol a tagországok csak tartományok.

Ez a nyugati, kizárólagos individualista, néhol anarchista gondolkodásmód, mivel mindig fel akarja számolni az egyént szerinte gúzsba kötő hagyományokat, csak a jelent képes mércéül állítani. Hadd mondjak egy konkrét példát. Ott van például az Egyesült Államok egykori rabszolgatartó rendszere. Nálunk, magyaroknál a rabszolgaság intézménye sosem gyökeresedett meg. Magyarországon az elmúlt kétszáz évben a rabszolgaságnak az a fajtája, amely az Egyesült Államokban még 150 évvel ezelőtt is fennállt, ami miatt egy polgárháborút is megvívta, ami ott sokáig természetes dolog volt, meg aztán az abból eredő diszkrimináció nálunk nem létezett.

Mai eszünkkel nehezen értjük meg, hogy hogyan tudtak a római kornak a rabszolgaságra vonatkozó szabályai a XVIII–XIX. században valahol Európától távol, de egy magát európai kultúrának, a szabadság kultúrájának tartó rendszerben újraéledni. Az Egyesült Államok, amely ma az emberi jogok bajnokának tartja magát, valamikor a hatvanas években nehéz, konfliktusos ideológiai, társadalmi küzdelem eredményeképpen, tömeges polgárjogi tiltakozásokon, és sajnos merényleteken, gyilkosságokon, a társadalmi együttélést megzavaró súlyos konfliktusokon is keresztülmenve tudott nagyon tiszteletre méltóan eljutni végül a faji megkülönböztetés felszámolásáig. De onnantól, hogy saját belső küzdelme eredményeképpen eljutott oda, egyszerre kikiáltotta magát a világ faji, szellemi egyenjogúsága fő harcosának is, és onnantól mindenkin azt követelte meg, amit éppen elfogadott magára, tekintet nélkül a más országokban levő belső sajátosságokra, szokásokra. Az, hogy átugrunk néhány ideológiai, szellemi, gondolkodásmódbeli, történelmi lépést, az nagyon

komolyan visszaüthet. Minden országnak magának kell kiküzdenie ezeket az eredményeket. Ennek az ideológiának az a jellemvonása, hogy az őáltala utoljára elért szempontokat azonnal számon kéri az egész világon és ennek nevében ítélkezik, de nem zavarja, hogy alig pár éve még ő is azt tette, amit most neofita buzgalommal kárhoztat.

Itt térek vissza arra, hogy ez a fajta ideológia az, amely az Európai Unió szellemiségét ma uralja, és a Cohn-Bendit és Verhofstadt urak azt mondják, hogy ez a helyes út. Európának ide kell tartani, fel kell számolni a nemzeti partikularitásokat. Nem helyes, hogy Orbán Viktorok meg Wolfgang Schüssellek meg Mariano Rajoyok – ha jobboldalon vannak, hogyha kereszténydemokraták, akkor még kevésbé helyes –, ezek a személyek irányítsák ezeket az országokat. Nekünk kell egységesen Brüsszelből irányítani őket. Az Európai Bizottság, annak bürokráciájának ethosza lényegében erre hajaz.

Itt jön az a problémánk, hogy amikor az Európai Unióba beléptünk, az Európai Unióról egy olyan ideálképünk volt, amelyet egyébként maga is sugárzott magáról: hogy az Európai Unió nem akar senkit ráerőltetni semmire, semmilyen formában nem kényszerít rá, ráadásul nem a mi döntésünk nélkül. Erre mondjuk azt, hogy ebben különbözik az Európai Unió a Szovjetuniótól. Mert ott egyrészt nem kérdeztek meg minket azzal kapcsolatban, amit ránk akartak erőltetni. A mi akarattunk ebben a keretben nem érvényesült. Az Európai Unió egy olyan alternatíva, vagy olyan alternatívának tűnt ebben a helyzetben, amelyben az európai népek közösen saját sorsunkat kezükbe veszik és azokat az ügyeket, amelyeket együtt jobban tudnak megoldani, azokat együtt intézik, míg azokat, amelyek az egyes nemzetek dolga, abban elboldogulnak maguk is.

Miért került Magyarország ennek a viharnek a kellős közepébe? Mi az, ami miatt mi, magyarok annyira különlegesek vagyunk?

Kezdjük azzal, hogy mi, magyarok komolyan vettük azt, hogy saját sorsunkat magunk határozhatjuk meg. A 2010-es kormányváltásnak az eredményeképpen úgy gondoltuk, hogy a rendszerváltás elmúlt húsz évének azon hiányosságait, amelyeket nem tudtunk eddig megoldani, vagy ami például rossz tanácsok okán félresiklott (adjuk ki állami kézből a teljes élelmiszer-feldolgozó iparágat, mert a privatizáció jó, majd ezt követően ezeket piacszerzési céllal felszámolják), próbáljuk meg helyrehozni. Azt, hogy eladtuk az összes közüzemi, egyébként stratégiai jellegű, szinte minden országban, minden normális országban saját közösségi, az adott országnak a hatáskörébe levő alapszolgáltatásokat szolgáló ágazatokat, az szintén egy olyan

dolog volt, ami korrigálásra szorult. Ami lehetetlenné tette azt, hogy a magyar kormány, a magyar nemzet, a magyar Országgyűlés együttesen a saját ügyeiről gondoskodhasson, mert mindig van valaki, aki be tudja nyomni a féket és mindig meg tudja akadályozni azt, hogy mi a saját akartunkat kövessük. Immár nem parancsok révén, hanem más kényszerítő eszközzel.

Miután úgy gondoltuk, hogy itt rengeteg teendő van, ehhez hozzá is láttunk. Az Alaptörvény – amely egy persze sok mindenki számára elvont dolog – lehet, hogy nem ilyen gyakorlati alapon közelíti meg ezeket, de abból az elgondolásból született, hogy azt mondtuk, hogyha meg akarjuk újítani a magyar társadalmat, a magyar gazdasági, közigazgatási, oktatási, politikai rendszert, akkor az alapoknál kell kezdeni. Nem lehet egy dülöngélő, többször kijavítatott, hulló vakolatú rendszerre ráépíteni egy új rendszert, ezért kellett az elvi kérdéseknél kezdeni.

Mind az elvi, mind a gyakorlati kérdések tisztázásánál beleütköztünk abba az univerzalista ideológiába, amely önállóságot, a saját nemzeti döntési szabadságot nem tartotta helyesnek. Mondjuk azt – ez nekünk nagyon fájó példa –, hogy beleírjuk alkotmányunkba Istent és a keresztény gyökereket. Azt gondolták, hogy ezt a csatát már megnyerték. Ez egy nagyon tipikus példája annak, hogy mi a bajuk Magyarországgal ezeknek az ideológiai csoportoknak, köröknek, bürokráciáknak, magukat semlegesnek mondó, de végül mégiscsak hiperérzékeny, ilyen tekintetben nagyon is elkötelezett bürokráciáknak.

Én ott ültem az európai alkotmány elkészítése során megfigyelőként az Európai Konventben. Ott erről óriási vita volt. Én voltam az egyik előterjesztője egy bajor képviselőtársammal együtt annak az indítványnak – amelyet aztán később sokan mások is aláírtak –, amely azt mondta (egy a lengyel alkotmányban is alkalmazott formulát javasoltunk), hogy a keresztény gyökerekre, Istenre legyen utalás.

Én vezettem azt a néppárti ülést – mert aki vezette volna, Elmar Brok hirtelen megbetegedett –, amelyen ott ült Giscard d'Estaing, ott ültek a néppárti képviselők. Ezen az ülésen, azt is mondhatnám, köteleztük Giscard d'Estaing-t, hogy amikor megírja a preambulumát, a bevezetőjét az európai alkotmánynak, abban a keresztény gyökerekre utaljon. Ő lelkesen bólogatott, ezután három héttel később az elkészült szövegben nyoma sem volt ennek. Módosítókat adtunk be. A konventben nem volt szavazás, ott maga az elnök nyilatkoztatta ki, Giscard d'Estaing volt francia elnök, hogy szerinte mi a közös akarat.

Kiváló ember, nehogy valaki azt higgye a mondandóból, hogy nem tartom nagyra, de Franciaországban a szekularizmus olyan mértéket ért el, hogy az ottani jobboldal sem vallja ezeket a nézeteket, ezért ők is mindig ellene szavaztak a kereszténység bevételeinek. Ebben még az említett volt államfő inkább egy rugalmasabb álláspontot képviselt, de nem annyira, hogy beletegye, de legalább megfontolja és bennünket egy pár hétig ne hitegessen, hogy gondolkodik azon a megoldáson, amely mindenkinek megfelel. Nem jártunk sikerrel.

Majd az Európai Parlament is szavazott, ahol ez a kérdés szintén felmerült. Ott a Néppárt szintén beadta a módosító indítványt, és ott hatvan százalékos többséggel győztek azok, akik az Európa zsidó-keresztény gyökereire való utalást nem támogatták. A jobboldal sem volt ebben egységes.

A militánsabb ideológiát valló körök ezután úgy gondolták, hogy ez a vita le van zárva, és akkor jön ez a kis Magyarország, amelyik fogja magát és az alkotmánya kellős közepébe és több helyen is beleírja Istent, és hogy a magyar államiságnak keresztény gyökerei is vannak. Ez ugyanaz a történet, csak ott ez a többség volt, itt meg egy másik többség volt. Ezenközben meg a másik énjükkel harsányan arról kiabálnak, hogy milyen sokszínűnek kell lennie Európának. A sokszínűség, a multikulturalizmus éljen, de Magyarországnak nem szabad beleírnia ezt a történelmi evidenciát a saját állami dokumentumába, mert sérti a jogegyenlőséget meg az állam semlegességének elvét. Ne jöjjön Orbán Viktor, ne hozza újra elő ezeket az ósdi vitákat, ezek már eldőlték!

Tisztelt hölgyeim és uraim! Miután az időm elszaladt – ez a rengeteg idő sem volt elég arra, hogy mindenről beszéljek, amiről szerettem volna –, hadd zárjam le azzal, hogy azok a vizsgálatok, azok a különböző jelentések, amelyek (és talán itt választ kap Lezsák alelnök úr is arra a kérdésre, hogy mit csinálunk mi ott Brüsszelben) mind olyan típusú dolgok, amelyek óriási figyelmet igényelnek Magyarország részéről, mert nem csak mirólunk szól ez a történet.

Mi, magyarok persze már csak saját gondolkodásunk miatt is hajlamosak vagyunk arra, hogy azt képzeljük, hogy ez az egész történet kizárólag rólunk szól, de valójában arról az ideológiai vitáról van szó, amelyben mi beálltunk egy olyan pozícióba, amely hát legalábbis bizonyos köröknek nem tetszik. Miközben vannak más országok, amelyek szintén hasonló pozícióban vannak vagy hasonlóan gondolkodnak, de nem olyan harcosak, mint mi. De ez már egy másik magyar

jellemvonás, hogy harcosan küzdünk a saját érdekeink mellett és nagyon nehezen tudjuk elviselni az igazságtalanságot, a kettős mércét.

Röviden arról, hogy ezek a vizsgálatok hogyan néznek ki. Ott van az Európai Bizottság. Az Európai Bizottság azt vizsgálja, hogy mik azok a pontok, ahol beleütközik a miáltalunk létrehozott jog az európai uniós jogba. Gyakorlatilag semmi olyat nem csináltunk, amit más országok ne tettek volna. De valaki fogta magát és elkezdte gyűjtögetni a bűnlajstromunkat és ez utána önálló életre kelt. Bármit csinálunk, azt mondják, hogy kérem, itt van ez a hosszú lista. Ez történt konkrétan az Európai Parlamentben két hónappal ezelőtt az erről szóló vitában, amikor felálltam és megkérdeztem, hogy konkrétan mi a bajuk a negyedik alkotmánymódosítással, mert eddig még semmi konkrétumot nem hallottam, csak azt, hogy általában ez valami szörnyűséges dolog. És akkor pontosan ezzel az érveléssel jött Verhofstadt volt belga miniszterelnök, hogy itt van ez a hosszú lista. Ekkor kértem, hogy mondjon egy olyan dolgot, amelyre tényleg összedől a világ és leszakad az ég. Azóta sem bírt előjönni. A Bizottság elindított három kötelezettségszegési eljárást, de egyik sem olyan, hogyha kicsit objektíven megnézzük, akkor leszakadna az ég vagy a magyar demokráciának a lényegét érintené. Alapvetően nem igazán lényeges kérdésekről szólnak azok.

Az egyik a korábban már elemzett ügyáthelyezés, amelyben benne van az automatizmustól kezdve minden. A negyedik alkotmánymódosítás éppen hogy az Európai Bizottság tanácsára tovább bővíti azt a kört, amelyben az automatizmus érvényesül, mert nem azt mondja, hogy ügyeket lehet áthelyezni, hanem ügycsoportokat lehet áthelyezni. Ami még inkább biztosítja az állampolgárnak, hogy az ő ügyének elbírálása még inkább megfelelő és semleges formában fog történni.

Mi a második? Beletettük az Alaptörvénybe már két éve, de most vették észre, mert most került át a főszövegbe, pedig eddig is vizsgálták minden egyes pontját: abban az esetben, ha valamilyen nagy plusz költségvetési tétel beesik az államnak, tehát például a strasbourgi bíróság vagy a chicagói bíróság azt mondja ki, hogy óriási kártérítést kell a magyar államnak fizetnie. Ha ez nincsen benne az éves költségvetésben, akkor azt mondjuk, hogy különadót kell erre az esetre kivetni. Nem személyi jövedelemadót, ahogy Viviane Reding igazságügyi biztos asszony az Európai Parlament vitájában ezt előadta legutóbb. Mert ő azt mondja, hogy a kormány a bűneiért az embereket akarja megbüntetni. Magyarországon 16 százalékos személyi

jövedelemadó van. Ez egy eléggé kiemelt sarokpontja a magyar adórendszernek. Nem a személyi jövedelemadóra akarjuk ezt az esetleges tételt ráterhelni. Ha gondolkodunk valami ilyesmin, akkor már inkább a bankadóról. A magyar kormány politikájában egyértelmű, hogy nem az emberekre akarjuk kivetni. A magyar költségvetés az adófizetők pénzéből, a magyar állam vagyonából jön össze. Nincsen senkinek magánvagyon, amiből egy több milliárd dolláros bírságot ki tudna fizetni. Beletettük a magyar Alaptörvénybe, hogy ezekben az esetekben különadót kell kivetni, még azt is hozzátettük, hogy – és ez az, ami a legkevésbé tetszett nekik – az adót, amit így kivetünk, a kiszabó ítéletről kell elnevezni. Ha az Európai Bíróság hoz egy ítéletet, amely mondjuk Magyarországot a tűzoltók túlórájának megfizetésére kötelezi, akkor ki lehet vetni egy olyan adót mondjuk, hogy a luxembourgi bíróság tűzoltók különdíjainak megfizetésére szolgáló adó, hogy minden bank, telekommunikációs cég, amelyekre ezt az adót kivetik, az tudja, hogy miért fizeti ezt az adót. Egyik szájával az Európai Bizottság azt mondja – ez a szája Olli Rehn kiváló finn liberális kolléga –, hogy nem engedünk nektek, mert már megint valami tizedszázalékkal fölémentek a Maastrichtban meghatározott elvnek. Ez történt ezen a héten, amikor megint azt mondták, hogy még mindig nem jó a magyar költségvetés, mert 0,2 vagy valami ilyesmi százalékban nem elégíti ki az elvárásokat. Ha beesik egy magas költségvetési terhet jelentő váratlan ítélet, akkor a magyar állam erre azt mondja, hogy akkor nem fogom növelni a hiányt, hanem automatikusan és azonnal kivetek ebben az esetben egy különadót, vagyis hogy ne terhelje a magyar államigazgatást és ne rontsa azt az esélyt, hogy mondjuk kikerüljünk a túlzottdeficit-eljárás alól. Abban az esetben azt mondják, ezt nem tehetjük meg, mert az helytelen, hogy megmondjuk az állampolgároknak, hogy egy különadó kivetésére azért kerül sor, mert az Európai Bíróság ilyen és ilyen ítéletet hozott. Az egész úgy abszurd, ahogy van.

Ott van a harmadik eset, a választási reklámok kérdése, ami miatt a negyedik alkotmánymódosítás kapcsán ez Európai Bizottság elindította az eljárást. Eredetileg azt mondták, hogy ez olyan mértékben rombolja a demokráciát és olyan mértékben akadályozza a választások tisztaságát, hogy ez elfogadhatatlan. Időközben viszont kiderült, hogy Olaszországban már a Berlusconi utáni kormány idején, amikor nagykoalícióban voltak a baloldaliak és a jobboldaliak, elfogadtak a baloldal nyomására – hogy a Berlusconit kijátsszák és a médiabirodal-mával ne legyen bevétele – egy hajszálpontosan ugyanilyen szabályt,

mint amilyen a mi negyedik alkotmánymódosításunkban van. Az azt mondja ki, hogy a kereskedelmi médiumokban – amely a legdrágább, és a választási költségeknek a túlnyomó részét teszi ki –, azokban nem szabad és nem lehet reklámozni. Mindenhol máshol igen és a közszolgálati médiában pedig ingyen jogosultak, megfelelő arányokkal. Franciaországban két évvel ezelőtt vezették be ezt a szabályt. Az egészét Nicolas Sárközy találta ki annak idején. Amikor ezt mondtuk nekik, akkor azt mondták, hogy gondolkodnak, de az európai parlamenti választásokra ne vonatkozzon. Erre azt mondta Orbán Viktor, hogy ugyan mi nem értünk ezzel egyet, de akkor vegyük ki az európai parlamenti választásokat. Úgy néz ki jelenleg, hogy ebben az ügyben a végén megegyezünk.

Úgy tűnik, hogy mindhárom ügyben meg fogunk egyezni, a magyar demokrácia szerintük mégis mindig romokban van. Mindig kérdezik kollégák, hogy itt van ez a pár ügy, miért nem vonjátok ezeket vissza. Egyrészt rengeteg mindent visszavontunk, mert rugalmasak vagyunk és nem keressük a konfliktusokat, és vannak olyan dolgok, amelyek nem annyira fontosak, hogy megérjék ezt a fajta konfliktust. De amikor visszavonjuk, akkor nem történik semmi. A Velencei Bizottság, az Európa Tanács, a „Tavaris elvtárs” jelentéseiben visszaköszönnek azok az intézkedések, amelyeket Magyarország már két-három éve visszavont. Most logikus? Logikus egy európai uniós szervezet részéről, amelynek ráadásul az a célja, hogy bennünket rávegyen arra, hogy az ő skrupulusainak is eleget tegyünk, legyenek azok bármennyire furák is? Hogy utána, amikor visszavonjuk, akkor is a fejünkre róják ezeket az intézkedéseket, amelyeket az ő tanácsukra vontunk vissza? Ez azt mutatja, hogy teljesen mindegy. Nem érdemes ezeket a dolgokat visszavonni, mert ugyanazt kapjuk akkor is, ha megteesszük. Hogyan állhat föl az Európai Parlamentben a Swoboda nevezetű szocialista frakcióvezető, az osztrák szocialistáknak az egyik vezetője, akinek az országában a kétharmados törvényeket nem vizsgálhatja az alkotmánybíróság? Éppen ezért, ha föláll egy szocialista frakcióvezető és azért bírál bennünket, mert az Alkotmánybíróság bizonyos gazdasági kérdéseket csak az emberi jogok szemszögéből vizsgálhat, miközben az ő alkotmánybíróságuk jogköréből a legfontosabb törvények ki vannak véve, enyhén szólva furcsa, hogy egyszerűen hogyan van képe ehhez. Azt hiszi, pontosabban nem tudom, hogy azt hiszi-e, hogy mi annyira buták vagyunk, hogy nem ismerjük az ő rendszerüket? Ez a jóindulatú változat. A rosszindulatú pedig, hogy ő úgy gondolja, hogy nem

számít. Ők ezt megcsinálhatják, mert az erő és az ideológiai támogatás ott van mögöttük. Ők az erőnek a nyelvén beszélnek, és nem érdekes semmi más, nem kell azonos mérce.

Mi voltunk a világbajnokok az alkotmánybíróági jogvédelem tekintetében, ezenközben az ország darabjaira hullott. Mi volt itt 2010 előtt? A rendőrség szétesett. Nem bírták garantálni a közbiztonságot, a romagyilkosságok ennek a tünetei voltak. Rasszista indíttatású gyilkosságok, masírozó paramilitáris szervezetek az utcán. A gazdaságunk a csőd szélén. Rosszabb állapotban voltunk, mint Görögország. Oda kellett mennünk és könyörögnünk kellett az IMF-nek, hogy adjanak nekünk hiteleket. A rend gyakorlatilag széthullott. A korrupció eluralta a teljes magyar államigazgatási rendszert, főleg Budapesten. Gyakorlatilag teljesen széthullott az ország. Akarunk mi világbajnokok lenni? Persze, akarunk. Akarunk mi olimpiai érmekeket szerezni, de mérlegelni kell a különböző feladatok tükrében, hogy mi az, amit meg tudunk oldani és mi az, amit nem, minek mennyi a rezsije.

Ha az Alkotmánybíróság gazdasági jogköreire vonatkozó szabály érvényben lett volna az elmúlt időszakban, akkor a magyar költségvetést nagy valószínűséggel nem lehetett volna helyrehozni. Akkor ma nem olyan helyzetben lennénk, hogy már a piacról meg tudjuk szerezni a hiteleinket és a magyar gazdaság fel tudott állni egy olyan válságból, amelyből egyetlen másik ország sem. Ezek a lényeges szempontok, és itt jön elő az a fajta kettős mérce, az a fajta megítélés, amelyben nem az számít, hogy ki mit csinál. Elég azt mondani valakire, hogy ő a fekete alfelű és onnantól mindenki ráugorhat.

De ez nemcsak miránk vonatkozik, hanem mindenkire, aki nem hajlandó mindenben együtt masírozni. Ezt láttuk az Európai Parlamentben. Ott voltak mondjuk ezek a számomra különösebben nem szimpatikus euroszeptikus angol képviselők. Ezek, amikor tiltakoztak valami ellen, mondjuk hogy nem volt népszavazás az európai alkotmányról, jöttek mindig azonnal a teremszolgák, elvették tőlük a poszttereket. Amikor a zöldek vagy a kommunisták tiltakoztak, akkor nem jöttek a teremszolgák. Olyankor a levezető elnök, legyen az szocialista, néppárti vagy liberális, ezt rendre megengedi. Amikor olyan típusú dolgokat látunk, hogy meg sem akarják adni a szót annak, aki szerintük ezt nem érdemli meg, akkor az embernek a fair, tisztességes eljárásba vetett hite finoman szólva összeomlik.

Mi történt Magyarországgal? A legutóbbi parlamenti vitában gyakorlatilag nem egy parlamenti vita folyt, hanem egy bírósági eljárás. De ez a hasonlat is sántít, mert a bírósági eljárásban, legalábbis

a modern, európai jogrend szerint, a vádlottnak megadják a szót, ha mást nem, akkor legalább az utolsó szó jogán megszólalhat. De nekünk nem adtak ilyen jogot. És amikor én felálltam és azt mondtam, hogy én szeretnék arra a sok hazugságra, amelyet az imént például a szocialista frakcióvezető az osztrák alkotmányosságra vonatkozóan és a Magyarországon eluralkodó antiszemitizmusról mondott, éppen hogy csak sikerült kiharcolnom magamnak másfél percet. De miért félnek olyan felettébb az igazságtól? Miért gondolják azt, hogy a legelősebb európai elveket, amelyek arról szólnak, hogy hallgattassék meg a másik fél is, hogy mindenkinek egyenlő joga van, hogy a vádlott legalább elmondhatja a saját védekezését, durván áthágják? Ez az ő ideologikus gondolkodásukba nem fér bele. Aki ki van kiáltva a körön kívülnek, arra mindenki ráugorhat, és azzal bárki bármit csinálhat. A fair vitaszabályokat – gondolják – ezekkel szemben nem kell alkalmazni. Erről szól a Magyarországgal szembeni támadás az Európai Parlamentben.

Végül hadd mondjak egy beszélő példát, amiből mindenki megérti a helyzetet. Az Európa Tanácsban mi történt néhány hete? Az Európa Tanács egy határozata azt mondja rólunk, hogy Magyarország nagyon helytelenül jár el, amikor az alkotmányát nem széles körű konszenzus keretében fogadja el, hogy nem vonja be az ellenzéket a vitába – az egy olyan durva, demokráciát sértő elv, amely elfogadhatatlan. (Ez ugyan nem igaz, de most hagyjuk!) Ezt a határozatot hogyan fogadta el az Európa Tanácsnak a Parlamenti Közgyűlése? 20:21-es többséggel. Egyetlenegy szavazattöbbséggel elfogadott határozatban papolnak nekünk arról, hogy a fontos döntésekben széles körű konszenzust kell kialakítani? És amikor másnap szavazásra teszik fel újra ezt a határozatot és nem az az eredmény jön ki, ami a levezető elnöknek tetszik, akkor félreszámolja, és amikor szólnak neki, hogy másképpen számolta a határozati eredményt és számolják meg újra (nem arról volt szó, hogy újból szavazzák, csak számolják meg), akkor a konszenzus, a tisztességes, fair, demokratikus, európai eljárás jegyében a levezető elnök azt mondja, hogy nem számolja meg újra a szavazatokat. Azt már csak én teszem hozzá, hogy lehet, hogy azért, mert akkor megint a neki nem tetsző eredmény jönne ki. Hogyan veszi magának a bátorságot az európai demokratikus eljárások mintaképeül szolgáló Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése, hogy arról papoljon, hogy ne pártpolitikai metszetek mentén, hanem konszenzussal döntsünk a különböző kérdésekben, hogy kioktasson

egy országot arról, hogy mi a demokrácia, amikor a saját eljárásait sem tudja ez a szervezet betartani?

Elnök Úr! Tisztelt hallgatók! Köszönöm a lehetőséget.

(Szerkesztett leírat)

AZ ALAPVETŐ JOGOK HELYZETE: MAGYARORSZÁGI NORMÁK ÉS GYAKORLATOK

Vita az Európai Parlamentben „Az alapvető jogok helyzete: Magyarországi normák és gyakorlatok” címmel, Strasbourg, 2013. július 2.

SZÁJER JÓZSEF (EPP), KÉK KÁRTYÁS KÉRDÉS: Köszönöm a frakcióvezető úrnak, hogy megengedte, hogy föltegyem ezt a kérdést. Azt szeretném kérdezni, hogy honnan vette, ki mondta önnek azt, hogy Magyarországról elmennek a befektetők, illetőleg honnan vette azt az adatot, hogy nem jön elegendő? Szeretném elmondani, hogy az elmúlt húsz esztendőben Magyarország a tavalyi évben – immár az Orbán-kormánynak az akkori harmadik évében – produkálta a legnagyobb külföldi tőkebefektetést. Valószínűleg önt félrevezették azok, akik rossz tanácsot adtak.

HANNES SWOBODA (S&D): Ich glaube, die Rechtsunsicherheit in Ungarn ist etwas, was viele Investoren abschreckt. Und Sie können nach Österreich kommen, Sie können mit österreichischen Kollegen reden – das ist nicht nur meine Seite, denn ich bin ja nicht unbedingt ein Vertreter der Wirtschaft –, da werden Sie sehen, dass viele enttäuscht sind, viele sich überlegen, sich zurückzuziehen, und viele, die neue Arbeitsplätze schaffen könnten, wegen der Rechtsunsicherheit nicht nach Ungarn gehen. Das ist ein Faktum, und da können Sie viele Handelskammern in ganz Europa fragen, Sie werden dieselbe Antwort bekommen. Und wenn Sie nach Amerika gehen, werden Sie eine noch stärkere Resistenz gegenüber Investitionen in Ungarn finden. Das ist ein Faktum!

[Úgy vélem, hogy a magyarországi jogbizonytalanság elriasztja a befektetőket Magyarországtól. És akkor majd fordulhatnak Ausztriához, beszélgethetnek osztrák kollégákkal – ez nem csak az én véleményem, mert én nem vagyok képviselője a gazdaságnak –, akkor majd látni fogják, hogy sokan csaldottak, sokan fontolják meg a visszavonulást, akik új munkahelyeket teremthetnének, hiszen a jogbizonytalanság miatt nem mennek Magyarországra. Ez egy tény, és bármely gazdasági kamarát Európában megkérdezik, akkor

ugyanezt a választ kapják. Ha ezek után Amerikához fordulnak, akkor még erősebb ellenállást fognak tapasztalni a magyarországi beruházásokkal kapcsolatban. Ez egy tény.]

[...]

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Tisztelt Cohn-Bendit úr! A Szovjetunió szót itt csak az ön szájából hallottuk, bár igaz, hogy ön és Orbán Viktor között van egy különbség, mégpedig az, hogy annak idején fiatal korukban ön egy demokratikus rendszer, Orbán Viktor pedig egy antidemokratikus rendszer ellen lázadt.

Tisztelt Ház! Azoknak, akik folyton késztetést éreznek arra, hogy másokat kioktassanak arról, hogy ki is az igaz európai, összegyűjtöttem négy pontban a mondandómat.

Először is, az európai tiszteli saját és mások nemzetét, amint azt a múlt héten az Európa Tanács tette, amikor üdvözölte Magyarország új alkotmányát. Önök, ezzel szemben, itt a baloldalon harmincoldalas, ferdítésektől hemzseggő iratban olvasnak ítéletet egy társnemzetre.

Másodszor, egy európai, mielőtt ítélkezik, betartja a római jog ősi elvét: „audiatur et altera pars”, hallgattassék meg a másik fél is. Ehhez képest a liberális Verhofstadt úr még azt sem akarta megengedni a házbizottságban, hogy Orbán Viktor miniszterelnök úr megvédhesse a saját országát, illetőleg hogy a vita végén válaszolhasson. Vajon miért is félnek önök, vádlók attól, hogy szót adjanak a vádlottnak? Ennyire rettegnék az igazságtól? Európa lényege szerintem a párbeszéd, amelyet sokan itt mégis úgy értelmeznek és úgy képzelnek el, hogy csak a nekik tetsző gondolatok hangozhatnak el. Önök a most tárgyalt jelentéshez benyújtott módosító javaslatok közül még azokat is leszavazták, amelyek ténybeli tévedéseket akartak javítani.

Harmadszor, egy európai elutasítja, hogy egy országot más mércével mérjenek, mint egy másikat. Aki megsérti az unió közösen vállalt szabályait, azt a többiek joggal kérik, hogy tartsa be azokat, de elfogadhatatlan, hogy azt kérjék számon Magyarországon, amit még soha előtte egyetlen uniós tagnál sem tettek. A Néppárt szerint mielőtt gyámság alá helyeznék Magyarországot, át kell világítani minden tagot, különben hiteltelenné válik a Parlament.

Negyedszer, egy európai, mielőtt másokat kioktat, ügyel arra, hogy a saját magára vonatkozó szabályokat betartsa. Az az új intézmény, amelyet a Magyarország feletti gyámkodásra felállítanak, nem létezik az unió jogában és nyíltan szembemegy a Lisszaboni Szerződéssel.

Tisztelt Ház! Önök, e Ház bal oldala, az elsorolt európai elveket súlyosan megsértik. Önök nem jelentést, hanem koncepcióos ítéletet

írtak Magyarországról. Önök nem európaiak, mert kettős mércét alkalmazva, az unió jogába ütköző, hazug, hamis pártpolitikai indítatású szövegükkel a közös Európa ügyét nem elősegítik, hanem a viszálykodást erősítik.

[A felszólaló hozzájárul egy kék kártyás kérdés megválaszolásához (az eljárási szabályzat 149. cikkének (8) bekezdése alapján).]

GUY VERHOFSTADT (ALDE), KÉK KÁRTYÁS KÉRDÉS: Mr Szájer, what you said was totally untrue. I ask you to confirm that I never opposed that Mr Orbán could reply. I only proposed that the Parliament should have the last word in the debate. That was what was decided in the Conference of Presidents. What you said there was a complete lie, Mr Szájer.

[Amit ön, Szájer úr, mond az teljes mértékben hamis. Kérem, hogy erősítse meg: soha nem elleneztem, hogy Orbán miniszterelnök úr felszólalhasson a vitában. Én csak azt javasoltam, hogy a vitában az Európai Parlamenté kell hogy legyen az utolsó szó joga. Az Elnökök Értekezlete erről döntött. Amit ön mond az teljességgel hamis.]

ELNÖK: Ja, ich bestätige das ausdrücklich, dass Sie der Anwesenheit von Herrn Orbán hier zugestimmt haben. Im Gegenteil, Sie haben mich ausdrücklich ermuntert, dem zuzustimmen.

[Igen, megerősítem, hogy önök egyetértettek, hogy Orbán miniszterelnök úr jelenlétében. Sőt éppen önök ösztönöztek engem is erre, kifejezetten egyetértettek.]

SZÁJER JÓZSEF (EPP), KÉK KÁRTYÁS VÁLASZ: Tisztelt hölgyeim és uraim! Magyarországról nem ez az első vita, ami itt zajlik, és számos alkalommal Verhofstadt úr kifejezte azt a véleményét, hogy nem helyes, hogyha miniszterelnökök felszólalnak itt a Parlamentben. Szeretném azt is elmondani, hogy itt az országot, azt a vádlottat, akik önök támadnak, mindösszesen hárman képviselik. Mi összesen beszélhettünk nyolc percben, az összes többi idő, a két óra az önöké. Elégedjenek talán meg ennyivel. Még Sztálin is több időt adott a koncepciós perekben az elítélteknek, amikor az utolsó szó jogán védekezhettek, mint önök ebben a statáriális eljárásban.

ELNÖK: Herr Szájer, jetzt reicht es! So geht das nicht! Sie können hier nicht diese Debatte mit den Schauprozessen von Stalin vergleichen!

Bei allem Respekt für die Emotionalität dieser Debatte – das geht nicht! Und zwar zwei Dinge gehen nicht. Herr Verhofstadt gehört zu den Abgeordneten dieses Hauses und Mitgliedern der Konferenz der Präsidenten, die mich ausdrücklich ermuntern, so viel wie möglich

Mitglieder des Europäischen Rates, also Regierungschefs, hierher einzuladen. Das, was Sie gerade über ihn gesagt haben, trifft auf ihn absolut nicht zu! Das ist schlicht und ergreifend falsch!

Und zweitens: Ich sage Ihnen jetzt noch einmal: Ein Vergleich einer Debatte in diesem Hause aufgrund der Verteilung der Redezeit, die sich aus den Fraktionsstärken ergibt, mit einem Schauprozess von Josef Stalin ist eine schlimme Entgleisung. Ich rufe Sie hiermit zur Ordnung.

[Szájer úr, elég lesz! Ez így nem mehet. Nem hasonlíthatja ezt a vitát a sztálini koncepciók perekehez.

Minden tiszteletem a vita érzelmi vonalával szemben – de ezt akkor sem! Ez a két dolog nem ugyanaz. Verhofstadt úr e ház egyik képviselője és tagja az elnököm értekezletének, amelyen engem is ösztönöztek és kifejezetten biztattak, hogy lehetséges az Európai Tanács egyik tagját, azaz a tagország kormányát meghívni a parlamenti ülésre.

Amit az előbb Verhofstadt úrnak mondott, nem állja meg a helyét. Ez egyszerűen elfogadhatatlan.

És másodszor – még egyszer mondom -: ebben a házban egy vitában a felszólalási idők elosztása az egyes frakciók létszámától függ. Egy sztálini koncepció perhez hasonlítani egyszerűen hibás. Ezennel rendre utasítom.]

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Tisztelt Elnök Úr! Ha valaki félreértette volna, megkövetem. Nem Sztálin koncepciók eljárásához hasonlítottam, hanem azt mondtam, hogy azokban a perekben hosszabb időt kaptak a vádlottak, mint itt azok, akiket megtámadtak. Kizárólag az időre, pártsemleges és politikai értelemben, erre értettem a mondandómat. Ennek következtében én utasítok vissza mindenkit, aki ezt az értelmezést tágabban fogalmazza meg, és szeretnék bocsánatot kérni, hogyha valaki ezen megsértődött volna.

ELNÖK: Herr Szájer, noch einmal – vielleicht nehmen Sie den Kopfhörer, ich weiß nicht, wie gut Sie Deutsch verstehen: Die Redezeit in diesem Haus wird verteilt nach Fraktionsstärke. Der EVP-Fraktion steht proportional zu ihrer Sitzstärke ein Anteil an der Redezeit zu. Es ist deshalb absolut unmöglich, hinzugehen und zu sagen – ich wiederhole, was Sie gerade gesagt haben -: „Selbst Angeklagten in Schauprozessen von Josef Stalin stand mehr Redezeit zu als uns.“ Das ist ein in der Sache geplanter Vergleich Ihrer Redezeit mit den Möglichkeiten von Angeklagten von Schauprozessen, sich zu verteidigen. Das ist eine nicht hinnehmbare Entgleisung!

Deshalb sage ich Ihnen noch einmal: Versuchen Sie nicht, es zu wiederholen, denn das, was Sie da gerade gesagt haben, hat in diesem Parlament nichts zu suchen!

[Szájer úr, elmondom még egyszer – talán fel kellene vennie a fejhallgatót, nem tudom, milyen jól ért németül – a felszólalási idő ebben a házban a képviselőcsoportok létszáma alapján oszlik meg. A néppárti frakció arányosan kapott hozzászólási időt a vitában. Ezért is teljesen lehetetlen egy olyan kijelentés – megismétlem, amit mondott –: „Még Sztálin is több időt adott a koncepciós perekben az elítélteknek, amikor az utolsó szó jogán védekezhettek, mint önök ebben a statáriális eljárásban.” Összehasonlítani a felszólalási idő elosztását olyan perekkel, ahol a vádlottaknak lehetőségük sem volt megvédeni magukat – ez elfogadhatatlan állítás.

Elmondom még egyszer: lehetőleg ne ismételje ezt meg, mert ennek nincs helye ebben a házban.]

AZ ÚJ MAGYAR ALAPTÖRVÉNY

NEMCSAK AZ ÉSZNEK, HANEM A SZÍVNEK IS SZÓLÓ ALKOTMÁNYT KELL LÉTREHOZNI

*Perjés Klára interjúja, Magyar Rádió, Vasárnapi Újság,
2010. szeptember 9.*

- Nem tudom, hogy igaz-e a hír vagy csak pletyka, miszerint Szájer József javaslata, hogy az új alkotmány kezdődjék a Himnusz első sorával, vagyis azzal, hogy „Isten áld meg a magyart”. Igaz ez?

- Valóban az egyik megbeszélésen én ezt felvettem, de még nem tartott a munka, hogy ez úgy mond egy érdemi felvetés lenne. Bocsássuk vitára, mint ahogyan nagyon sok más kérdést is ebben az alkotmány-előkészítési folyamatban. Fontos lenne, hogy a szélesebb közvélemény is beleszólhasson.

- De úgy gondolja, hogy ezek már csak részletkérdések és először az alapokat kellene lefektetni?

- Nem részletkérdés. Az alkotmány az, amelyben a társadalom szerződést köt önmagával, az intézményrendszeréről. Egy ilyen dokumentumban, ahogy azt a világ szinte valamennyi alkotmánya mutatja, helye van az emelkedett és szimbolikus dolgoknak is. De ez formai kérdés, hogy a Himnuszon keresztül vagy más módon jelenjen-e meg a magyar államiságnak, a magyar gondolkodásnak egyfajta szimbolikus kifejeződése az ország első törvényében.

- Ezen is vitáznak mostanában többen, hogy új alkotmányunk hasonlítson egy XXI. századi európai uniós alkotmányhoz vagy inkább nemzeti sajátosságokat hordozzon?

- Természetesen csak az kerülhet bele egy európai szerződésbe, amit a jelenleg 27 tagállam abba saját szuverenitásából belekölcsönöz. Ennek következtében az európai alkotmány arról szól csak, hogy melyek azok a közös funkciók, amelyeket az európai államok közös intézmények révén együtt gyakorolnak, míg a magyar nemzeti alkotmány az lényegében a magyar szuverenitást testesíti meg. Ilyen értelemben egy nemzeti alkotmány másról szól. Saját szuverenitásáról rendelkezik gyakorlatilag a száz százalékan magyar állam is. Az Európai Unió ebben a tekintetben csak annyi, hogy rendelkezünk

arról is, hogy vannak bizonyos közös hatáskörök. A szimbolikus ügyek szintjén igenis vannak közös elemek, hiszen az európai alapszerződésnek is, most már a Lisszaboni Szerződésnek is van preambuluma, amelyből, köztudomású, hogy kihagyták a kereszténységet, ezért küzdöttünk és ezért nagyon sajnáljuk. De utalás van a kontinens közös vallási hagyományára, mint amely ma is inspirálja a mostani intézmények működését. Ilyen értelemben az Európai Bíróság döntéseiben is megjelenhetnek ezek az alapelvek. Tehát nem annyira rossz, mint amennyire mi magunk is sokszor bánatunkban gondoljuk, hogy a konkrét, explicit utalást kihagyták. De ha visszamegyünk az eredeti kérdéséhez, a mi nemzeti alkotmányunk az olyan, mint más nemzetek alkotmánya, és amikor mi az előkészületeket végezzük az új alkotmány előkészítésében, akkor ezeket nézzük meg. Nagyon érdekes dolgokat találhatunk, sok szimbolikus jellegű dolog jelenik meg ezekben az alkotmányokban, amelyekről Magyarországon nagyon keveset tudnak.

– *Például?*

– Például az, hogy a magukat szekulárisnak mondó államok vagy szekulárisnak tudott államok is, ahol egyébként a vallásszabadság, az állam és az egyház elválasztása érvényesül, alkotmányukban államegyházzal beszélnek. Akár a görög, de bizonyos megszorítással, nincsen kartális alkotmány, de mondjuk Nagy-Britanniában ez a helyzet. A német alkotmány az Isten szóval kezdődik. Tehát számos olyan kifejezés, olyan gondolat, amit Magyarországon ördögtől valónak tekintenek és rögtön kiközösítenek, mint valami antidemokratikus, diktatórikus kezdeményezést az éppen most éledező alkotmányi vitában. Ezek megjelennek a világ szinte valamennyi alkotmányában valamilyen formában. Ilyen értelemben szerintem nem kell szűken gondolkodni, hanem egy olyan alkotmányt kell létrehozni, amely a mostani átmeneti alkotmány helyett egy hosszabb távra végleges alkotmánya lehet Magyarországnak. Maga ez az Alkotmány, amelyet '89-90-ben alkottunk, ez az Alkotmány magáról is azt állítja, hogy egy átmeneti alkotmány és itt az ideje, hogy legyen egy végleges alkotmánya Magyarországnak, ami persze nyilván nem örökre szól, mert ez egy élő dolog, folyamatos változáson megy át. Arról nem is beszélve, hogy a magyar hagyomány szerint, amelyben egyedül 1949-ben, a Rákosi-féle alkotmánnyal jelent meg először a kartális, tehát egy dokumentumban rögzített alkotmány, korábban több dokumentumból állt. Tehát a magyar alkotmánytörténetnek része volt ugyanúgy az Aranybulla, mint ahogy Szent István törvényei vagy

Werbőczy államreformjai vagy a Pragmatica Sanctio, és hogy közelebbi példákat hozzak, az 1848-as törvények is. Tehát külön-külön jelentek meg és nem egy dokumentumban. Ez egy teljes újdonság a magyar alkotmánytörténetben, hogy egy dokumentum rögzíti az állam alapvető kérdéseit.

- *A mostani alkotmányban hitet tesznek emellett a folytonosság mellett, amelyet most felsorolt?*

- A magyar alkotmánytörténet az egyik leggazdagabb a világ történelmében, mi látjuk a most nemrég, az elmúlt évtizedekben létrejött államokat, ők a nulláról kezdték. Magyarországon nincsen ez a tabula rasa. A mostani alkotmányozásnak a forrásait is egy élő tradíciónak kellene felváltania. Tehát a mai rendelkezéseket ezeknek a fényében kellene értelmezni. Hadd mondjak egy konkrét példát, hogy ne legyen ennyire elvont. A mostani alkotmányunk szövegének rögtön az elején ott van az úgynevezett ellenállási jog, amely arról szól, hogy senki sem törekedhet egyedüli hatalomra. Ez azért is került be, mert a kommunista diktatúra az egy ilyen rendszer volt, amellyel szemben ez az új alkotmány szeretett volna fellépni, és a zsarnokot – most nem a konkrét mostani alkotmányszöveggel – joga van a népnek eltávolítani. Ez az 1222-es Aranybullának az ellenállási záradéka és lehetősége, vagyis hogy a nemesek, ha a király nem az állam érdekét képviseli, vele szemben felléphetnek. Ez a mai élő alkotmány szövegében van benne egy ilyen ősi rendelkezés. Mi ezt már egyébként az európai nemzetek között másodikként bevezettük. Igenis a saját alkotmányunkban is legyen utalás arra, hogy a mai alkotmányunk szövege mind a modern alkotmányozást, mind pedig az ezeréves magyar államiságot magáévá teszi, és a mai korban értelmeződnek a különböző konfliktusok és alkotmányos kérdéseknek a megoldása során.

- *De úgy hírlik, hogy változtatni akarnak esetleg olyan kérdésekben, amelyeket húsz éve még megfogalmaztak. Például elképzelhetőnek tartja, hogy több ponton megváltoztatják az államszervezetet és az elmúlt húsz évben megszokott igazgatási rendszert?*

- Az alkotmányozásnak a folyamata az egy csomó olyan részletkérdést is újból végiggondolásra készítet, mint például az állami szerkezet, de ezzel kapcsolatban folynak egyébként a különböző reformok, hiszen el is indultak a közigazgatással kapcsolatban, éppen a napokban a megyei vezetők, a megyei, állami hivatalnokoknak a kijelölése kapcsán, születtek már döntések. Tehát folyamatban is vannak különböző lépések. Én azt mondom általában, hogy a mostani intézményrendszernek a legfontosabb vonalai, azok tükrözik az európai

vagy a világban elfogadott intézményeket, de rengeteg fölösleges részletszabályozást tartalmaznak, amelyek nem alkotmányba valók. Méltatlan nagyon sokszor a mostani alkotmány szövege egy igazi alaptörvényhez. Ez tükrözi egyébként azt a rengeteg rossz kompromisszumot, amit nem biztos, hogy mindig jó szívvel kötöttek a résztvevők.

– *Ezért akarnak rövidebb szövegezésű alkotmányt?*

– Mindenképpen egy rövidebb alkotmányt, de természetesen itt a magam nevében tudok nyilatkozni. Én tanácsokat adok ennek a bizottságnak, illetve az alkotmányt majd megalkotóknak. Kell egy olyan dokumentum, amely a legfontosabb, legalapvetőbb szabályokat rögzíti. És ezen túl a részletszabályokat, amelyekkel tele van ez az alkotmányt, ezeket külön sarkalatos törvények kellenének hogy szabályozzák. Ebből sem kell egyébként olyan sok. És én megszűntetném a mostani rendszert, amely a kétharmados törvényeknek az egyébként az elmúlt húsz évet nagyon sokszor gúzsba kötő rendszere okozott. Tehát néhány kiemelt törvény lenne, amelyek alkotmányos erejűek és a magyar hagyomány szerint sarkalatosnak nevezett törvényeknek tekinthetők. A többit pedig az egyszerű országgyűlési többség kell hogy az életben felmerülő problémák kapcsán megoldja, a részleteit szabályozza.

– *Ezt a bizottságot, amelyben Szájer József is részt vesz, a miniszterelnök hozta létre, de működik egy másik bizottság is, egy 45 tagú, a parlamentben, az alkotmány-előkészítő eseti bizottság. Mi a munkamegosztás a kettő között?*

– A jogalkotó az az Országgyűlés. Mi a miniszterelnöknek adunk tanácsokat arra vonatkozóan, hogy a legfontosabb kérdéseket milyen módon kellene szabályozni.

– *Most kedden is üléseztek késő délután. Ön szerint – és ez az utolsó kérdésem – mi fogja kiváltani a legnagyobb vitát?*

– Nyilvánvalóan a szimbolikus kérdések. Már megindult, ez nem annyira vélelem, hiszen a sajtóban, a nyilvánosságban, a blogos szférában már aktívan folyik az alkotmánnyal kapcsolatos vita, és meg is fogalmazódtak az alapvető vádak. Arról szólnak, hogy Orbán Viktor diktatúrát akar kiépíteni, egy olyan alkotmányt akar ráerőltetni az országra, amely aztán korlátozza az emberek szabadságát, verikális jellegű nyilatkozatokkal lesz tele. Ezek a vádak megfogalmazódtak, úgy fogalmazódtak meg egyébként, anélkül, hogy bárki bármit ez ügyben mondott volna vagy bármifajta hivatalos kommunikáció ez ügyben lett volna. Én azt gondolom, hogy a szimbolikus vitákat is meg kell vívni. Nem gondolom, hogy olyan alkotmányának kellene

lennie az országnak, amely nem vállalható az ország egyik vagy másik része által. Tehát olyat kell, amelyet az egész ország végre magáénak érez. Azért jegyezzük meg, hogy néhány alkotmányjogászon kívül ezt a mostani alkotmányt nem igazán érzi magáénak senki. Igenis vállalni kell az ezzel kapcsolatos vitákat, hiszen valóban hosszú távra szóló lesz, és ezért én magam is kívánok tenni. Indítok egy honlapot, bárkinek, akinek ezzel kapcsolatban véleménye van, az ő véleményüket szeretném kikérni. Én ezeket be fogom vinni, be fogom csatornázni ebbe az alkotmányozási folyamatba. Egy olyan alkotmány kell, amely nem feledkezik meg sem a magyar hagyományokról, sem Európa és Magyarország közös kultúrájáról, sem az ezeréves magyar alkotmányozás folyamatáról, sem pedig a modern kor szabadságjogi vívmányairól. Tehát én kiemelném ebből az imént említett szűkös posványból magát a vitát, és egy realiztikus, működőképes, de ugyanakkor az emberek szívét is megdobogtató, nemcsak az észnek, de a szívnek is szóló alkotmányt kell létrehozni.

JAVASLATOK EGY ÚJ ALKOTMÁNNYAL KAPCSOLATBAN

Rövid észrevételek a miniszterelnöki alkotmányos tanácsadó testület számára. Korábban nyilvánosságra nem hozott szöveg, 2010. október

Az új alkotmányra elsősorban szimbolikus, érzelmi okokból van szükség, a polgárok bizalmát nem élvező, de a jogállamiság fundamentumaként az elmúlt húsz évben megfelelően szolgáló, jelenleg hatályos alkotmány felváltására. Az új alkotmány a maival ellentétben szerkezetében, formájában és szövegében is egységes lehet. Az alkotmányozást egyben ki kell használni arra, hogy a hagyományokra építve, a mai világ mércéjének és kihívásainak megfelelhessen. Legfontosabb funkciója az ország, a nemzet összetartozásának legmagasabb törvényi szinten való kifejezése és megerősítése. Az alábbi vegyes természetű észrevételek és ötletek erről a kiindulópontból nyernek értelmet, és a tanácsadó testületen belül eddig lefolytatott beszélgetésekre reagálnak.

1. Az államszervezet radikális átalakítására nincsen szükség. A mai alkotmány megfelelően rendezi a főbb hatalmi ágak viszonyát. A parlamentáris alapú, erős miniszterelnöki rendszert nem kell megváltoztatni. Sőt, inkább erősíteni kell a képviseleti jellegét a még mindig nagyon széles és magyarországi eddigi gyakorlatát tekintve problematikus közvetlen hatalomgyakorlási formákkal (népszavazás)

szemben. A választójog szabályozása ma megfelel mind a reprezentativitás, mind a kormányozhatóság követelményeinek.

2. Az alapvető jogok katalógusa lényegében univerzális (a jelenleg hatályos magyar szabályozásból csak a rabszolgaság tilalma hiányzik az általános ember jogi konvenciókban megfogalmazott tételekből). Ezek (jórészt alkotmánybíróági döntések által kialakított) egyensúlyát nem célszerű megbontani. Praktikus okokból szintén nem célszerű bizonyos nagyon megosztó filozófiai, etikai kérdéseket (abortusz, halálbüntetés etc.) most az alkotmányozás kapcsán újrainyitni, ez ugyanis akadályozhatja az új alkotmány parlamenti elfogadását és annak széles körű társadalmi támogatását. Ennek elkerülésére a hatályos szövegek megtartását javaslom. Ezek a viták persze folytatandók, akár későbbi közjogi konzekvenciákat sem kizárva.

3. Az államszervezet leginkább átalakítandó része az igazságszolgáltatás. Ez jelentheti: a) a jelenlegi belterjes – a bírói függetlenséget nem érintő – szervezési, költségvetési, működtetési, vezetői kinevezési rendszer újragondolását, b) új szerkezeti elemek, mint az Alkotmánybíróóság által eddig ellátott közigazgatási bíróági feladatok önálló keretben való megszervezését, c) az ügyészség szerepével kapcsolatos több évtizedes vita lezárását és d) általában a rendszerváltozás által legkevésbé érintett, alacsony határfokon működő, a társadalmi elvárásoknak és igazságérzetnek megfelelni alig képes, túlterhelt igazságszolgáltatás szabályozási kereteinek a megújítását.

4. Az alkotmánybíróóság jogköreinek újragondolása megkezdődött. Szükséges különösen a népképviselői jogalkotási szerepet átvevő, ma szinte korlátlan megsemmisítési jogkör felülvizsgálata és korlátainak világos rögzítése, valamint az alkotmánybíráskodás és a normál igazságszolgáltatás erősen konfliktusos viszonyának tisztázása. Ha az alapjogvédelem és alkotmányvédelem hagyományos igazságszolgáltatási rendszerbe kerülne, akkor viszont a hatalmi ágak egyensúlyának megtartása érdekében a bírák megválasztásában a népképviselőnek nagyobb szerepet kell kapnia. A jelenlegi általános bíróági szerkezetre garanciális okokból nem javaslom rátelepíteni az alkotmánybíráskodást.

5. A parlamenti biztos húsz év alatt sem igazán tisztázott intézményét célszerű inkább a parlament segítését szolgáló funkciója felé elmozdítani, és korlátozni a túlzott elszaporodását. Az intézmény alkotmányban való említését nem tartom szükségesnek.

6. A lehető legrövidebb, valóban alapvető kérdéseket rögzítő alkotmányszövegre van szükség. Az alapszöveg terjedelmét csök-

kenteni lehet azzal, hogy bizonyos alkotmányos szabályokat sarkalatos törvények rögzítenek. A kétharmados törvények körét is a lehető legszűkebbre kell szabni. (Vissza kell térni ezek esetében a sarkalatos törvények megnevezéshez.) Bizonyos alapvető garanciális kérdéseket kivéve az egyszerű parlamenti többség elvét kell alkalmazni. Ez egy háromszintű rendszert jelent: alkotmány, sarkalatos törvények, törvények. Ezek köreinek a meghúzására elegendő politikai és alkotmányos tapasztalat áll rendelkezésre. A sarkalatos törvények elfogadásának nagyobb időigénye szükségessé teheti az alkotmány bizonyos elemeinek fokozatos hatályba léptetését.

7. Javaslom, hogy Magyarország Alkotmánya a Himnusz első versszakával kezdődjön. Annak szimbolikus szövege mára a magyar nemzet összetartozását leginkább kifejező, közjogi funkciót is ellátó szöveggé vált, tartalmazza az invokációt és ünnepélyes.

8. Az új alkotmány méltó bevezetéssel kell folytatódjon, amelynek feladata a nemzet összetartozásának, közösségi feladatainak, közösen megélt múltjának világos kifejezése. Az Európában kivételes magyar alkotmányjogi hagyományra, az önálló magyar államiságot évszázadokon át megjelenítő Szent Koronára (nem a tantra!) kiemelten kell utalni.

9. A sajátosan magyar élő alkotmányjogi hagyomány, amely Szent István törvényeitől az Aranybullán vagy az 1848-as törvényeken át egészen az Alkotmánybíróság által kialakított ítélkezési gyakorlatig ível, azonban ne pusztán preambulumbeli hivatkozásként szerepeljen a szövegben, hanem élő, hatályos hivatkozási alapként. Ennek érdekében javaslom egy olyan általános normatív rendelkezés alapvető rögzítését a szövegben, amely kinyitja az alkotmányszöveg értelmezési keretét az ezeréves magyar alkotmányosság kiemelkedő értékei felé. Így ez az említett hagyomány élővé válna, és enyhíthetné a magyar rendszerben csak 1949-ben megjelent kartális forma merevségét.

10. Fontosnak tartom, hogy az alkotmány kiemelten említse a természet és a kulturális értékek védelmét, de alapvető értelemben és nem anyagi jogi összefüggésben.

11. Egyetértek azzal, hogy az ország megnevezése ne tartalmazza az államformára való utalást. A államformát külön passzusban rögzítsék. Egyetértek, hogy az új alkotmány elfogadását március 15-re időzítsük. Megfontolandó és a közjogi hagyományhoz talán még jobban is illeszkedne az április 11.

12. A szuverenitás megosztott gyakorlására utaló szöveg az Európai Unió kapcsán nem igényel érdemi változtatást, az jól tükrözi

az álláspontomat arról, hogy nem a szuverenitásunkról mondunk le, hanem annak egy részét másokkal közösen gyakoroljuk.

13. Megfontolandó, hogy az alkotmánymódosítás jövőbeli szabályai a mostaninál szigorúbbak legyenek. De nem az elfogadáshoz szükséges többség emelésével, hanem inkább további időbeli feltételek beiktatásával kellene ezt elérni.

14. Sem a konstruktív bizalmatlanság, sem a miniszteri jogállás szabályait nem javaslom megváltoztatni.

2010. október

P. S.

A hosszú ö és ü betűk hiánya nem a nyelvtani ismereteim fogyatékoságára, hanem a mai csúcsinformatikai technológia magyarításának még sajnos meglévő nehézségeire vezethető vissza, amiért az olvasótól elnézést kérek. SzJ

MIT TANÁCSOLNA SZÁJER JÓZSEF A KORMÁNYFŐNEK

InfoRádió, 2010. december 4.

Szájer József nem támogatja a kétkamarás parlament ötletét, és azt sem, hogy az alkotmányt csak két egymást követő Országgyűlés kétharmados döntésével lehessen módosítani. A fideszes európai parlamenti képviselő tagja annak a társadalmi bizottságnak, amelyet az új alkotmány koncepciójának kidolgozására kért fel Orbán Viktor kormányfő. A tavaszra elkészülő új alaptörvény csütörtökön hivatalosan is nyilvánosságra hozott tervezetéről Szájer József az InfoRádióknak beszélt.

Az Országgyűlés alkotmány-előkészítő eseti bizottságának összegző munkacsoportja által csütörtökön nyilvánosságra hozott munkaanyagból kiderül, hogy a Fidesz nem akar államformát változtatni, nincs szó az államszervezet radikális felforgatásáról, és a dokumentum cáfolja azt is, hogy lábbal tipornák az emberi jogokat – mondta az InfoRádióknak Szájer József, aki szerint a félelmek rosszindulatúak vagy alap nélküliek voltak.

A fideszes európai parlamenti képviselő kiemelte: a munkaanyagot még a bizottság is meg fogja vitatni. Szájer József örül az alapvető irányoknak, de sem ő, sem társai nem értenek egyet minden részletben. A politikus tagja annak a társadalmi bizottságnak, amelyet az új alkotmány koncepciójának kidolgozására kért fel Orbán Viktor kormányfő.

Ha megkérdezik, az EP-képviselő azt tanácsolja a miniszterelnöknek és a képviselőknek, hogy ne változtassák meg a trikolórt, és ne kerüljön bele a címer. Szájer József hangsúlyozta: büszke arra, hogy Magyarországnak olyan zászlaja van, amely a legegyszerűbb heraldikai elemekkel büszkélkedhet.

Nincs szükség arra, hogy a heraldika részleteire kitérjen az alaptörvény, ha az a legfontosabb kérdéseket rögzíti – vélekedett.

A politikus merevnek tartja az alkotmány későbbi módosításának azt a rendszerét, miszerint ahhoz kétszer kétharmados többségre lenne szükség. Felléphet az igénye a ciklus közbeni alkotmánymódosításnak is, amire példaként Magyarország uniós csatlakozását hozta fel Szájer József. Ebben az esetben meg kellett volna várni a 2006-os választásokat a módosítással.

Ha a kétkamarás parlament ügyében kérné ki a véleményét a kormányfő, Szájer József azzal érvelne, hogy most csökkentették a képviselői létszámot, amit a társadalom támogatott, és nem hiszi, hogy az emberek támogatnák, ha egy mondvacsinált második kamara létrehozása érdekében megint növelnék a honatyák számát. Magyarországnak van egy jól működő, a szuverenitást megfelelően kifejező parlamentje, ami egy házzal megfelelően működik, és nincs szükség egy olyan kamarára, amely részben lassítja, részben pedig tovább növeli az amúgy is nagyméretű politikai elit létszámát – fejtette ki.

Szájer József hozzátette: biztosítaná a választójogot a határon túli magyaroknak, és ez több országban is így van. A politikus bízik benne, hogy nagy viták lesznek az alkotmány koncepciójáról, és szeretné, ha a többi párt is hallatná a hangját.

2011 AZ ALKOTMÁNY MEGÚJULÁSÁNAK ÉVE

Fidesz.hu, 2011. február 4.

2011 a megújulás éve. Az Alkotmány tekintetében is szeretnénk megújulni és felváltani Magyarország húsz éve ideiglenes alkotmányát egy olyan szöveggel, amelyre a magyar polgárok büszkéek lehetnek – mondta Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő pénteki sajtótájékoztatóján. Ugyanitt arról is beszélt: valódi, tősgyökeres európai nemzethez méltó alkotmány elfogadására készülnek. A most megalakult Nemzeti Konzultációs Testület feladata, hogy ezt a folyamatot segítse.

Szájer József elmondta: egy ország alaptörvényének elfogadása összenemzeti kérdés. Minden magyar állampolgárnak lehetőséget kell biztosítani, hogy ebben a nagyszerű vállalkozásban, közös nemzeti ügyben részt vehessen – szögezte le.

A fideszes politikus, akit Orbán Viktor miniszterelnök kért fel az új alkotmány előkészítésével kapcsolatos nemzeti konzultáció vezetésére, bejelentette: a kormányfő felkérésének eleget téve létrehozta a Nemzeti Konzultációs Testületet. A grémiumot Járai Zsigmond, a Magyar Nemzeti Bank felügyelőbizottságának elnöke, Csák János, Magyarország londoni nagykövete, Pálincás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, valamint Szili

Katalin korábbi házelnök, volt szocialista képviselő alkotja. Kérdésre válaszolva elmondta, a tagokat munkájukért nem illeti tiszteletdíj. Szájer hozzátette, szeretné, ha a testület munkájában „külsős tagként” Lázár János, a Fidesz frakcióvezetője is részt venne, de természetesen nyitott a többi párt képviselőivel való párbeszédre is.

Szájer József három szinten zajló folyamatnak nevezte a Nemzeti Konzultációt. Terveik szerint szeretnének minden szavazati joggal rendelkező, felnőtt korú magyar állampolgárhoz, minél több civil- és érdekvédelmi szervezethez és minden önkormányzathoz eljutni, olyan kérdések eldöntésében, melyeket a polgárok lényegesnek tarthatnak ebben a folyamatban. Az egyeztetések már elkezdődtek, Salamon László vezetésével és az alkotmányt előkészítő bizottság részvételével. Ezt a folyamatot reményeik szerint szeretnék tágítani a jövőben – hangsúlyozta az európai parlamenti képviselő.

Azt is elmondta, a konzultáció keretében egy kérdőívet juttatnak el a magyar lakossághoz, amely számos kérdést tartalmaz az új alkotmányt érintően. A felmérés tartalmát az elkövetkezendő napokban fogják összeállítani és heteken belül kiküldik. Aláhúzta: elsősorban nem közjogi vagy szakmai, hanem a mindennapi életet érintő kérdéseket tesznek majd fel. A kérdésekre érkezett válaszok iránymutatásként szolgálnak majd a törvényhozók számára.

Az új alkotmány létrehozása nem technikai vagy kodifikációs, hanem nemzeti, társadalmi kérdés. 2011 a megújulás éve. Alkotmány tekintetében is szeretnénk megújulni és felváltani Magyarország húsz éve ideiglenes alkotmányát, egy olyan szöveggel, amelyre a magyar polgárok büszkék lehetnek, valódi, tősgyökeres európai nemzethez méltó alkotmány elfogadására készülnek. A most megalakult Nemzeti Konzultációs Testület feladata, hogy ezt a folyamatot segítse.

Az alkotmányt az Országgyűlés hozza és fogadja el, éppen ezért a Nemzeti Konzultációs Testületet közéleti személyiségek alkotják – mondta Szájer József. A magyar kormányzat nem alkotmányoz, hanem ezen a testületen keresztül kíván részt venni az alkotmány előkészítésében. A konzultációs testület léte voltaképpen a kormány hozzájárulása az alkotmányozási folyamathoz.

ALAPTÖRVÉNY – ÖSTERVEZET

*Szájer József által készített Alaptörvény-tervezet.
Korábban nyilvánosságra nem hozott szöveg, Brüsszel,
2011. február*

MAGYARORSZÁG Alkotmánya **„ISTEN, ÁLDD MEG A MAGYART”**

Nemzeti Hitvallás

MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, felelősséggel minden magyarért egy új évezred kezdetén:

Büszkék vagyunk Szent István királyunk ezer évvel ezelőtti államalapítására, amely hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Fejet hajtunk országunk megmaradásán munkálkodó őseink emléke előtt.

Büszkeséggel tölt el bennünket népünk sok évszázados küzdelme a szabadságért, hazánk függetlenségéért, világra szóló hatású 1848-as és 1956-os forradalmaink dicsősége.

Nagyra tartjuk országunk közös vallási hagyományát és elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét.

Ígérjük, hogy fenntartjuk az elmúlt évszázad viharaiiban több részre szakadt nemzetünk szellemi és kulturális egységét.

Vállaljuk, hogy gazdag örökségünket a magyar kultúrát, egyedülállóan szép nyelvünket, a Kárpát-medence ember alkotta és természeti értékeit, annak sokszínűségét ápoljuk és megőrizzük, hogy épen adhassuk tovább gyermekeinknek és unokáinknak.

Felelősséget viselünk utódaink jövőjéért, anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink fenntartásáért, véget kívánunk vetni annak, hogy a korábbi nemzedékek rendre felélik az utánuk jövők létfeltételeit.

Tiszteljük más nemzetek szabadságát és kultúráját, és ugyanezt a tiszteletet várjuk el másoktól, együttműködésre törekszünk szomszédainkkal.

Büszkén valljuk, hogy a magyar nyitott befogadó nemzet, az országunkban élő nemzetiségeket a magyar nemzet részének tekintjük, mert „gyöngye és törékeny az egynyelvű és egy erkölcsű ország”.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság, azt mindenki köteles tiszteletben tartani.

Hisszük, hogy az egyén szabadsága csak másokkal együttműködve bontakozhat ki, és valljuk, hogy emberi együttélésünk szilárd alapja a család, a közösség és a nemzet.

Büszkén hirdetjük a polgárok jogegyenlőségét, fejet hajtunk az új magyar polgári szabadság megteremtői Széchenyi, Kossuth, Batthyány, Deák és Petőfi előtt.

Biztosan tudjuk, hogy a közösség együttélésének és minden ember becsületének alapja az értékteremtő munka, az emberi találékonyság, támogatjuk a vállalkozás szabadságát, és valljuk az elesettek, a szegények segítségének parancsát.

Kinyilvánítjuk, hogy az állam kötelessége a rend, a szabadság és az igazságosság feltételeinek biztosítása.

Hisszük, hogy valódi népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait és biztosítja jogaikat, ügyeit a nyilvánosság előtt láthatóan, méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Azt szeretnénk, hogy a huszadik század emberellenes nemzetiszocialista és kommunista rendszerei által okozott sebek mielőbb begyógyuljanak és a magyarság megújult reménnyel vághasson neki az új évezrednek.

Örülünk, hogy valóra vált elődeink nagy álma és Magyarország teljes jogú tagjává vált az európai nemzetek új intézményes együttműködésének, és arra törekszünk, hogy ezt a páratlan történelmi kísérletet úgy alakítsuk, hogy az minden magyar és minden európai polgár érdekét szolgálhassa.

Tiszteletben tartjuk a világon egyedülálló magyar történelmi alkotmányunk vívmányait, ezért tiszteljük az Aranybullát mint a szabadság és a Szent Koronát mint az önálló magyar állam megtestesítőjét.

Kinyilvánítjuk, hogy nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmány jogfolytonosságát, mert az általa alapított rendszer nem volt demokratikus és nem volt szabad, ezért kimondjuk annak közjogi érvénytelenségét.

Hazánk új demokráciáját és alkotmányos rendjét 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselői megalakulásától számítjuk.

Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukat 1956-ról hozták, hogy mai szabadságunk és demokráciánk nagy huszadik századi forradalmunkból sarjadt ki.

Kifejezzük tiszteletünket a rendszerváltoztatás alkotmányozó törekvései, és az Alkotmánybíróság munkája iránt, hogy a mai magyar

demokrácia, jogállam és alkotmányosság alapjait lerakták, tevékenységük a jövőben is iránymutatásként szolgálhat.

Egyetértünk abban, hogy az Alkotmány Magyarország legfontosabb dokumentuma, jogrendünk alapja, nemcsak jogszabály, hanem olyan élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk, hogy Alkotmányunk szerződés a múlt, a jelen és a jövő magyarjainak nemzedékei között.

Bízunk egy sikeres Magyarorszáiban, és valljuk, hogy közös cselekvéssel a magyarság előtt álló feladatok elvégezhetők és az ország mihamarabb megújulhat.

Biztosak vagyunk abban, hogy hazánk, Magyarország polgárai készen állnak arra, hogy országunk rendjét végre a nemzet együttműködésére alapítsuk.

A 2010. április 25-én megválasztott Országgyűlés – az állampolgárokkal folytatott nemzeti konzultáció után – Magyarország első demokratikus és egységes írott Alkotmányát az alábbiak szerint állapítja meg:

Fundamentumok

I. Cikk

HAZÁNK neve Magyarország.

II. Cikk

Magyarország független, demokratikus jogállam.

A magyar állam a Krisztus utáni 1000. évben létrejött nemzeti közösség, szabad polgárok egyesülése közös ügyeink intézésére. Magyarország alkotmányos állami folytonosságát a Szent Korona fejezi ki.

Magyarország köztársaság, élén a nemzet egységét kifejező elnökkel.

A hatalom forrása a nép.

A nép hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.

III. Cikk

A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.

Senkinek a tevékenysége nem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetve kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben törvényes úton mindenki jogosult és köteles fellépni.

IV. Cikk

Magyarország az egységes magyar nemzet eszméjétől vezérelve felelősséget visel a határain túl élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, előmozdítja egymással és Magyarországgal való együttműködésüket.

V. Cikk

Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – egyes, Alkotmányból eredő hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján önállóan is gyakorolhatja.

Az (1) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

VI. Cikk

Magyarország fővárosa Budapest.

Az ország területe megyékre, városokra és községekre tagozódik. A városokban kerületek alakíthatók.

VII. Cikk

Mindenki felelős saját magáért, és köteles lehetőségeinek megfelelően az állami és közösségi feladatok ellátásához hozzájárulni.

VIII. Cikk

Születésével magyar állampolgár a magyar állampolgár gyermeke.

Magyarország védelmezi állampolgárait.

Senkit nem lehet születésével keletkezett vagy jogszerűen szerzett magyar állampolgárságától megfosztani.

Az állampolgárság részletes szabályait, illetőleg a magyar állampolgárság keletkezésének vagy megszerzésének más eseteit sarkalatos törvény határozza meg.

IX. Cikk

A hivatalos nyelv a magyar. Magyarország védi a magyar nyelvet, és tiszteli a hazai kisebbségek és más nemzetek nyelvét.

X. Cikk [kép a címerről és a zászlóról]

Magyarország címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld

hármaskoronásnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt. A pajzson a magyar Szent Korona nyugszik.

Magyarország zászlaja három, egyenlő szélességű piros, fehér és zöld színű vízszintes sávból áll.

Magyarország himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye, Erkel Ferenc zenéjével. [kotta szöveggel, ha lehet, eredeti]

XI. Cikk

Magyarország nemzeti ünnepe

március 15. napja, az 1848–49. évi forradalom és szabadságharc emlékére,

augusztus 20. napja, az államalapítás és az államalapító Szent István király emlékére és

október 23. napja, az 1956. évi forradalom emlékére.

A hivatalos állami ünnep augusztus 20. napja.

Magyarország leghűségesebb városa Sopron.

Ünnepe december 14., a hűség napja, az 1921. évi népszavazás emlékére.

XII. Cikk

Magyarország gazdasága az értékteremtő munkára és a vállalkozás szabadságára alapszik.

A magyar állam biztosítja a tisztességes, kölcsönös együttműködésen alapuló gazdasági versenyt, fellép az erőfölénnyel szemben és védi a fogyasztók jogait.

Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elve szerint működik.

XIII. Cikk

Magyarország védi a házasság intézményét és a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. Magyarország támogatja a gyermekvállalást és állami eszközökkel segíti a népesség gyarapodását.

XIV. Cikk

Magyarország védi és fenntartja a természeti környezetet.

A természeti erőforrások, különösen a termőföld és az ivóvízkészlet, a biológiai sokféleség, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. A jövő nemzedékek érdekeinek védelmére törvény biztosi tisztséget hozhat létre.

XV. Cikk

Magyarország a béke és biztonság megteremtése és fenntartása, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.

Magyarország a nemzetközi jogi kötelezettségeinek jóhiszemű teljesítése érdekében biztosítja a vállalt nemzetközi kötelezettségek és a magyar jog összhangját.

Magyarország elismeri a nemzetközi jog alapelveit. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

XVI. Cikk

Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alkotmányban megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény a helyi jelentőségű és a minősített időszaki jogrendben megalkotott jogszabály kihirdetésének szabályait eltérően is megállapíthatja.

A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

A jogalkotás részletes szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

XVII. Cikk

Az Alkotmány Magyarország jogrendszerének alapja.

Az Alkotmány és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.

Az Alkotmány rendelkezéseit azok céljával, a Nemzeti Hitvallással, az ezeréves magyar történelmi alkotmányunk ma is érvényes vívmányaival, a jogtudomány eredményeivel összhangban kell értelmezni.

XVIII. Cikk

Az Alkotmány elfogadására vagy az Alkotmány módosítására irányuló javaslat elfogadásához az szükséges, hogy azt az országgyűlési képviselők legalább kétharmada két alkalommal változatlan szöveggel támogassa. A két szavazás között legalább kilencven napnak el kell telnie.

Szabadság és felelősség

A. Cikk

AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelezettsége.

Magyarország elismeri az ember egyéni és a közösségek együttes jogait.

Az alapvető jogokra vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog kizárólag más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges

mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Magyarország törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítja azon alapvető jogokat, amelyek természetüknél fogva törvény alapján létrehozott jogalanyokra is alkalmazhatóak.

Törvény alapvető állampolgári jog gyakorlását magyar állampolgársággal nem rendelkező személynek is biztosíthatja.

A. Cikk

Minden embernek joga van az élethez, valamint az emberi méltósághoz.

A magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

Az emberi méltóság sérthetetlen.

B. Cikk

Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.

Tilos emberen szabad és tájékoztatáson alapuló hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.

Tilos az emberi fajnemesítést célzó gyakorlat, az emberi test és az emberi testrészek haszonszerzési célú felhasználása, valamint az emberi egyedmásolás.

C. Cikk

Mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül szabadon kell bocsátani, vagy bíróság elé kell állítani. A bíróság köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönten.

Cs. Cikk

Mindenkinek joga van arra, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jóhírnevét tiszteletben tartsák.

Mindenkinek joga van személyes adatainak védelméhez. A személyes adatok védelmét törvény külön biztosra, illetve hatóságra ruházhatja.

D. Cikk

Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meg-

győződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását, és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

Magyarországon az állam az egyházaktól külön működik. Az állam közösségi célok és az alapvető jogok érvényesülése érdekében az egyházakkal együttműködik, velük rendszeres párbeszédet folytat.

Az egyházakra vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

E. Cikk

Mindenkinek joga van a békés gyülekezéshez.

Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, illetve azokhoz csatlakozni. Politikai célt szolgáló fegyveres szervezet az egyesülési jog alapján nem hozható létre.

Szakszervezetek és más érdekképviselői szervezetek az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek.

Pártok az egyesülési jog alapján szabadon alakulhatnak és tevékenykedhetnek. A pártok közreműködnek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak.

A közélet tisztasága érdekében a pártok működését, esetleges anyagi támogatását és gazdálkodását sarkalatos törvény szabályozza.

É. Cikk

Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

A véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem járhat mások emberi méltósághoz való jogának, a magyar nemzet, illetve nemzeti, etnikai, faji, vallási vagy más közösség méltóságának a sérelmével.

Tilos a nemzetiszocialista vagy kommunista rendszerek által elkövetett népiirtás és más, emberiség elleni cselekmények nyilvános helyeslése, tagadása, kétségbe vonása, jelentéktelen színben való feltüntetése.

Magyarország elismeri és védi a sajtószabadságot.

Magyarország biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

A sajtószabadságra és a médiaszolgáltatások felügyeletére vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.

F. Cikk

Magyarország védi a tudományos és művészeti élet szabadságát, a tanulás és a tanítás szabadságát.

Tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia, a Magyar Művészeti Akadémia és a felsőoktatási intézmények tudományos szabadságát, valamint – törvény keretei között – szervezeti önállóságát.

G. Cikk

Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, a mindenki számára hozzáférhető középfokú és képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával biztosítja.

Gy. Cikk

Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.

H. Cikk

Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.

Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben meghatározott esetben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.

I. Cikk

Magyar állampolgárt Magyarország területéről nem lehet kiutasítani és külföldről bármikor hazatérhet. Magyarország területén tartózkodó külföldit csak törvényes határozat alapján lehet kiutasítani.

Senki nem utasítható ki olyan államba, vagy adható ki olyan államnak, ahol az a veszély fenyegeti, hogy halálra ítélik, kínozzák vagy más embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek vetik alá.

Magyarország – ha sem származási országuk, sem más ország a védelmet nem biztosítja – menedékjogot biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban, illetve a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek vagy üldöztetéstől való félelmük megalapozott.

Í. Cikk

A törvény előtt mindenki egyenlő.

Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A nők és a férfiak egyenjogúak.

Magyarország a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

J. Cikk

Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra.

A szülőknek joguk van arra, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák.

Magyarország külön intézkedésekkel védi a nőket, az időseket és a fogyatékossgal élőket. Magyarország védi a siketek és némák magyar jelnyelvét mint a magyar kultúra részét, annak fejlesztését és terjesztését elősegíti.

K. Cikk

Minden munkavállalónak és a munkavállalók képviselőinek joga van törvényben meghatározottak szerint a megfelelő szintű és kellő időben történő tájékoztatáshoz, illetve egyeztetéshez.

Minden munkavállalónak és munkaadónak, valamint ezek szervezeteinek joga van ahhoz, hogy törvényben meghatározottak szerint tárgyalásokat folytasson, és annak eredményeképpen kollektív szerződéseket kössön, érdekei védelmében együttesen fellépjen, munkabeszüntetést tartson.

Mindenkinek joga van az ingyenes munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételéhez.

Minden munkavállalónak joga van törvényben meghatározottak szerint az önkényes elbocsátással szembeni védelemhez.

Minden munkavállalónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

Minden munkavállalónak joga van a munkaidő tartamának törvényben meghatározott korlátozásához, a napi és heti pihenőidőhöz, valamint az éves fizetett szabadsághoz.

Magyarország törekszik arra, hogy megteremtse annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni kíván dolgozhasson.

L. Cikk

Gyermekek foglalkoztatása – testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket nem veszélyeztető, törvényben meghatározott esetek kivételével – tilos.

Magyarország külön intézkedésekkel biztosítja a fiatalok és a szülők munkahelyi védelmét.

M. Cikk

Minden magyar állampolgárnak joga van a szociális biztonsághoz, anyaság, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.

Magyarország az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján, valamint a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

Magyarország az ellátásra jogosultakról és más rászorulókról szociális intézkedésekkel gondoskodik. Törvény a szociális juttatás jellegét és mértékét a szociális juttatást igénybe vevő személy közösség számára hasznos tevékenységéhez kapcsolhatja.

Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló állami nyugdíjrendszer fenntartásával és az öngondoskodáson alapuló, önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő.

N. Cikk

Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

E jog érvényesülését Magyarország a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás, a sportolás és rendszeres testedzés, valamint az épített és természetes környezet védelmének biztosításával segíti elő.

Ny. Cikk

Magyarország biztosítja a közüzemi szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

O. Cikk

Az állam törekszik a mindenki számára biztosított, emberhez méltó lakhatás feltételeinek megteremtésére.

Ó. Cikk

Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van arra, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen. Sarkalatos törvény a választójog gyakorlását magyarországi lakóhelyhez, a választhatóságot további feltételekhez kötheti.

Sarkalatos törvény lehetővé teheti, hogy kiskorú magyar állampolgár nevében szülője vagy gondviselője szavazzon, családonként legfeljebb egy esetben.

Nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése miatt a bíróság a választójogból kizárt. Nem rendelkezik választójoggal az, akit belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt.

Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.

Minden magyar állampolgárnak joga van arra, hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen. Törvény határozza meg azokat a közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.

Ö. Cikk

Mindenkinek joga van arra, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.

Ez a jog magában foglalja az igazgatási szerveknek azt a kötelezettségét, hogy döntéseiket indokolják.

Mindenkinek joga van arra, hogy az állam törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során jogellenesen okozott kárt megtérítse.

Ő. Cikk

Mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.

Az állam működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és a polgárok esélyegyenlősége érdekében törekszik az új technológiai megoldások alkalmazására.

P. Cikk

Mindenkinek joga van egyedül vagy másokkal együtt írásban kérelmet, panaszt vagy javaslatot terjeszteni bármely közhatalmat gyakorló szervhez.

Q. Cikk

Mindenkinek joga van az alapvető jogok biztosához fordulni.

R. Cikk

Mindenkinek, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén, joga van a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához.

Minden magyar állampolgárnak joga van arra, hogy külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország védelmét élvezze.

S. Cikk

Mindenkinek joga van arra, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

Mindenkinek joga van arra, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

Senki nem nyilvánítható bűnösnek és sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

Senki nem vonható büntetőeljárás alá vagy ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban a törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

Sz. Cikk

A nemzeti és etnikai kisebbségek részesei a nép hatalmának, államalkotó tényezők. Minden nemzeti vagy etnikai kisebbséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van kisebbségi önazonossága szabad megvallására. A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó személyeknek joguk van anyanyelvük használatához és a névhasználathoz anyanyelvükön, illetve önállóan vagy együttesen joguk van saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

A nemzeti és etnikai kisebbségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

A nemzeti és etnikai kisebbségekhez tartozó személyek, csoportok, illetve önkormányzataik kollektív vagy egyéni jogaik sérelme esetén a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok biztosához fordulhatnak. A nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól, önkormányzatáról és a nemzeti és etnikai jogok biztosáról törvény rendelkezik.

T. Cikk

Minden ember és törvény alapján létrehozott jogalany teherbíró képességének megfelelően hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.

A közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás mértékét a gyermeket nevelők esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani.

Ty. Cikk

Minden magyar állampolgár köteles a haza védelmére.

Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgár férfi – rendkívüli állapot idején vagy ha arról megelőző védelmi helyzet idején az Országgyűlés a jelen lévő képviselők kétharmadának szavazatával határoz, sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – katonai szolgálatot teljesít. Akinek a lelkiismereti meggyőződésével a katonai szolgálat teljesítése összeegyeztethetetlen, polgári szolgálatot teljesít.

Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – rendkívüli állapot idejére honvédelmi munkakötelezettség írható elő.

Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében polgári védelmi kötelezettség írható elő.

Minden ember és törvény alapján létrehozott jogalany – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében gazdasági és anyagi szolgáltatás teljesítésére kötelezhető.

U. Cikk

A szülők vagy gondviselők kötelesek kiskorú gyermekük taníttatásáról gondoskodni.

Ú. Cikk

Mindenki felelős a természeti és épített környezetünk védelméért. [az alkotmány végére az igennel szavazó képviselők nevei felsorolva, címek, rangok, párt és egyéb megjelölések nélkül]
„LEGYEN BÉKE, SZABADSÁG ÉS EGYETÉRTÉS.”

Külön törvény a hatályba léptetésről.

(Az államszervezeti és a rendkívüli helyzetekről szóló rész külön dokumentum volt, amely itt nem szerepel.)

NEMZETI HITVALLÁS, ELSŐ TERVEZET

*Szájer József által készített tervezet.
Korábban nyilvánosságra nem hozott szöveg, Brüsszel,
2011. március 7.*

MAGYARORSZÁG Alkotmánya **ISTEN, ÁLDD MEG A MAGYART**

Nemzeti Hitvallás

MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, az új évezred kezdetén (Magyarország (első) európai elnökségének évében), felelősséggel minden magyarért:

Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Büszkék vagyunk országunk megmaradásáért küzdő őseinkre.

Büszkék vagyunk a magyar emberek világra szóló, az emberiséget gyarapító nagyszerű szellemi teljesítményeire.

Büszkék vagyunk arra, hogy évszázadokon át népünk védte Európát, közös értékeinket.

Nagyra tartjuk országunk vallási hagyományait és elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét.

Ígérjük, hogy megőrizzük az elmúlt évszázad viharaiiban részekre szakadt nemzetünk szellemi és kulturális egységét.

Vállaljuk, hogy örökségünket, a magyar kultúrát, egyedülálló, szép nyelvünket, a Kárpát-medence ember alkotta és természet adta értékeit, ápoljuk és megóvjuk, hogy épen adhassuk tovább gyermekeinknek és unokáinknak.

Felelősséget viselünk utódainkért, anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink fenntartásáért. Véget kívánunk vetni annak, hogy az emberi önzés és rövidlátás veszélyeztesse az utánunk jövők életfeltételeit.

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez.

Tiszteljük más nemzetek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk szomszédainkkal.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.

Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család, a közösség és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.

Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.

Valljuk az elesettek, a szegények megsegítésének parancsát.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a békesség, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.

Valljuk, hogy valódi népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Tiszteletben tartjuk a világon egyedülálló történelmi alkotmányunk vívmányait, a Szent Koronát, amely Magyarország alkotmányos állami folytonosságát, az Aranybullát, amely a zsarnokság elleni küzdelmet jelképezi.

Nem ismerjük el történelmi alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmány jogfolytonosságát, mert egy zsarnoki uralom létrejöttének volt az alapja, ezért kinyilvánítjuk annak érvénytelenségét.

Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk és demokráciánk a világkommunizmust halálra sebző 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.

Kifejezzük tiszteletünket a rendszerváltoztatás korának alkotmányozó törekvései iránt.

Hazánk új demokráciáját és alkotmányos rendjét 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselői megalakulásától számítjuk.

Valljuk, hogy az emberellenes huszadik századi események erkölcsi elbizonytalanodáshoz vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra.

Bízunk egy sikeres Magyarországon, amely ismét betölti és kiteljesíti Európában azt a szerepet, amelyet az elmúlt évszázadokban számtalanszor megtalált.

Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek tehetőségében, gyermekeink lelki erejében. Magyarország eljövendő sorsa az ő kitartásukon, munkabírájukon, hitük erején múlik. Ők teszik ismét naggyá Magyarországot!

Alkotmányunk szerződés a múlt, a jelen és a jövő magyarjainak nemzedékei között. Az Alkotmány Magyarország legfontosabb dokumentuma, jogrendünk alapja, nem csak jogszabály, hanem olyan élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét végre a nemzet együttműködésére alapítsuk.

[innen az Alkotmány törzsszövege]

[Az Alkotmány végére:]

Mi, a 2010. április 25-én megválasztott Országgyűlés képviselői, Isten és ember előtti felelősségünk tudatában (Magyarország (első) európai elnökségének évében) Magyarország első egységes (demokratikus) Alkotmányát a fentiek szerint állapítjuk meg.

[Megjegyzés: az „írott” szó helyett javaslom a pontosabb és szebb „egységes” szó használatát a fenti megfogalmazás szerint. Az egységes kiváltja mind az írott, mind a kartális szavakat.

Az európai elnökség éve itt is és a Hitvallás elején is opcionális, ha kell, akkor is csak az egyik helyen legyen. Ez egy régi alkotmányos megnevezés, amely nem az évhez, hanem valami az illető időpontot kiemelő, emlékezetes eseményhez (szent évhez etc.), uralkodóhoz, ünnephez köti a jogszabályt. Elegánsabb, mint a pusztá évmegjelölés, mert évből már így is minimum 2011 darab van... Míg az események egyediek.

Miután diszkvalifikáljuk a 49-es alkotmányt, a demokratikus jelző is opcionális, inkább magyarázó jellegű, de a kartális alkotmányt eleve elutasítók számára az elhagyása további irritációt jelenthet, inkább a benntartását javaslom.]

[az alkotmány végére az igennel szavazó képviselők neve felsorolva, címek, rangok, párt és egyéb megjelölések nélkül]

LEGYEN BÉKE, SZABADSÁG ÉS EGYETÉRTÉS

[A záró, átmeneti és hatályba léptető rendelkezések ez után]

NEMZETI HITVALLÁS, MÁSODIK TERVEZET

Szájér József által készített tervezet.

*Korábban nyilvánosságra nem hozott szöveg, Brüsszel,
2011. március közepe*

Mi, a magyar nemzet tagjai, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat:

Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt szilárd alapokra helyezte a magyar államot, és hazánkat a keresztény Európa részévé tette.

Büszkék vagyunk országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre.

Büszkék vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira.

Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította annak közös értékeit.

Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait.

Ígérjük, hogy megőrizzük az elmúlt évszázad viharaiiban részekre szakadt nemzetünk szellemi és lelki egységét. A Magyarországon élő nemzetiségeket és nemzeti népcsoportokat a magyar nemzet részének tekintjük.

Vállaljuk, hogy örökségünket, a magyar kultúrát, egyedülálló nyelvünket, a Kárpát-medence ember alkotta és természet adta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos felhasználásával védelmezzük az utánunk jövők életfeltételeit.

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez.

Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével.

Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.

Valljuk, hogy együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet.

Valljuk, hogy a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye.

Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.

Valljuk, hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése.

Valljuk, hogy valódi népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.

Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét.

Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és kommunista diktatúrák uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista „alkotmány” jogfolytonosságát, amely egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk annak érvénytelenségét.

Egyetértünk az első szabad Országgyűlés képviselőivel, akik első határozatukban kimondták, hogy mai szabadságunk az 1956-os forradalmunkból sarjadt ki.

Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elveszített állami önrendelkezésének visszaálltát 1990. május másodiktól, az első szabadon választott népképviselői megalakulásától számítjuk. Ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének.

Valljuk, hogy a huszadik század erkölcsi megrendüléséhez vezető évtizedei után múlhatatlanul szükségünk van a lelki és szellemi megújulásra.

Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét nagyra teszik Magyarországot.

Alaptörvényünk jogrendünk alapja: szerződés a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.

Mi, Magyarország polgárai készen állunk arra, hogy országunk rendjét a nemzet együttműködésére alapítsuk.

A MAGYARORSZÁG POLGÁRAINAK SZÓLÓ NEMZETI KONZULTÁCIÓS LEVÉL TERVEZETE

Szájer József tervezete, 2011. február

Kedves Polgártársunk!

Magyarország nagyszabású vállalkozásra készül. Az Országgyűlés azt tervezi, hogy – a térségünkben utolsó országgént – felváltsa ideiglenes alaptörvényünket egy végleges alkotmánnyal. Mostani alkotmányunk címében ma is hordozza a magyar demokrácia történetének egyik legtragikusabb esztendejét, 1949-et.

Mi, magyarok, sokan azt szeretnénk, ha nemzetünk legfontosabb törvénye végre méltó lenne minden magyar ember tiszteletére. Ahhoz, hogy ez így legyen, arra kell törekednünk, hogy az új alkotmány előkészítésében minden magyar állampolgár részt vehessen.

Az eddig lefolytatott konzultációk alapján összeállítottunk egy kérdéssort.

A kormány felkérése alapján felállított Nemzeti Konzultációs Testület nevében arra kérem Önt, vegyen részt ebben az egész nemzetet egyesítő közös ügyben! Válaszolja meg az itt következő kérdéseket, az Önnek leginkább tetsző válasz megjelölésével. A kitöltött kérdőívet bérmentesen feladhatja bármely postahivatalban vagy bedobhatja bármely postaládába. Nevét, lakcímét nem kell feltüntetnie.

A Nemzeti Konzultációs Testület nevében vállaljuk, hogy a beérkezett véleményeket összesítjük és továbbítjuk az új alkotmány elfogadására jogosult valamennyi országgyűlési képviselőnek. Mindenki véleménye számít!

Szájer József
európai parlamenti képviselő,
az új alkotmányt előkészítő Nemzeti Konzultációs Testület
vezetője

NEMZETI KONZULTÁCIÓ – KÉRDÉSEK AZ ÚJ ALKOTMÁNYRÓL A MAGYAR POLGÁROKHOZ

Nemzeti konzultációs felkérőlevél és kérdőív a magyar polgárok részére az új Alaptörvényről, 2011. február 14.

Tisztelt Állampolgár!

Történelmi feladat előtt áll az Országgyűlés ezen a tavaszon. Az ideiglenes magyar alaptörvény helyébe – a térségünkben utolsó országgént – az elkövetkező hónapok során egy végleges alkotmány kerül. A ma hatályos alkotmányunk címében most is hordozza a magyar demokrácia történetének egyik legtragikusabb esztendejét, hiszen úgy hivatkozunk rá, mint az 1949. évi XX. törvényre. Tartozunk 1956 hősei és mártírjai emlékének azzal, hogy ennek a méltatlan állapotnak véget vetünk, és közösen megalkotjuk új alkotmányunkat az ezeréves államiságunkhoz illő formában és tartalommal.

Mi, magyarok, sokan azt szeretnénk, ha nemzetünk legfontosabb törvénye végre méltó lenne minden magyar ember tiszteletére. Ahhoz, hogy ez így legyen, arra kell törekednünk, hogy az új alkotmány előkészítésében minden magyar állampolgár részt vehessen.

Az eddig lefolytatott konzultációk alapján összeállítottunk egy kérdéssort.

A kormány felkérése alapján felállított Nemzeti Konzultációs Testület nevében arra kérem Önt, vegyen részt ebben az egész nemzetet egyesítő közös ügyben! Válaszolja meg az itt következő kérdéseket, jelölje meg azt a választ, amellyel a leginkább egyetért. A kitöltött kérdőívet bérmentesen feladhatja bármely postahivatalban, vagy bedobhatja bármely postaládába. (Nevét, lakcímét nem kell feltüntetnie.)

A Nemzeti Konzultációs Testület nevében vállaljuk, hogy a beérkezett véleményeket összesítjük és továbbítjuk az új alkotmány elfogadására jogosult valamennyi országgyűlési képviselőnek. Különleges lehetőség ez arra, hogy ezúttal olyan alaptörvénye szülessen hazánknak, amelynek megalkotása során valamennyi magyar ember lehetőséget kap a hozzászólásra. Kérem, véleményével csatlakozzon Ön is Magyarország megújításához.

Szájer József
európai parlamenti képviselő,
az új alkotmányt előkészítő Nemzeti Konzultációs Testület vezetője

Kérdések az új alkotmányról

1.) Vannak, akik szerint az új magyar alkotmánynak csak az állampolgárok jogait kellene deklarálnia, kötelezettségeket nem. Mások szerint a jogok biztosítása mellett a legfontosabb, a közösség iránti felelősségünket kifejező állampolgári kötelezettségeknek (munka, tanulás, honvédelem, környezetünk védelme) is helyt kell adni a dokumentumban. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmánynak csak az állampolgári jogokat kellene deklarálnia.

2. Az új magyar alkotmánynak a jogok mellett az állampolgári kötelezettségekre is ki kell terjednie.

3. Nem tudom megítélni a kérdést.

2.) Vannak, akik azt javasolják, hogy az új magyar alkotmánynak korlátoznia kell az állam mindenkor eladósodásának mértékét, ezzel is felelősséget vállalva a jövő nemzedékekért. Mások szerint az alkotmánynak nem szükséges ilyen garanciát tartalmaznia. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány határozzon meg egy maximális szintet, amely fölé az államadósság nem emelkedhet, azaz ezt a korlátot minden eljövendő kormánynak, minden körülmények között tiszteletben kell tartania.

2. Az új magyar alkotmány határozzon meg egy maximális szintet, amely fölé az államadósság nem emelkedhet, azonban engedélyezzen kivételt gazdasági krízishelyzet esetén a mindenkori kormányok számára.

3. Az új magyar alkotmány ne tartalmazzon az államadósságra vonatkozó korlátot.

4. Nem tudom megítélni a kérdést.

3.) Vannak, akik azt javasolják, hogy az új magyar alkotmány olyan közös értékeket is vegyen védelem alá, mint a család, a rend, az otthon, a munka, az egészség. Mások szerint ez nem szükséges. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány az emberi jogok védelme mellett törekedjen a közösen elfogadott társadalmi értékek (munka, otthon, család, rend, egészség) védelmére.

2. Az új magyar alkotmányban nem szükséges külön védeni az említett közös értékeket. Elegendő az emberi jogok védelme.

3. Nem tudom megítélni a kérdést.

4.) Vannak, akik azt javasolják, hogy azok a szülők, akik kiskorú gyermeket nevelnek, az új magyar alkotmány értelmében valamilyen módon gyakorolhassák gyermekük szavazati jogát. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány szerint a kiskorú gyermeket nevelő szülők további szavazati jogot gyakorolhassanak a gyermekeik számának megfelelően.

2. Az új magyar alkotmány szerint a kiskorú gyermeket nevelő szülők további egy szavazati jogot kapjanak, függetlenül attól, hogy hány gyermek van a családban.

3. Az új magyar alkotmány szerint ne gyakorolhassanak további szavazati jogot a kiskorú gyermeket nevelő szülők vagy családok

4. Nem tudom megítélni a kérdést.

5.) Vannak, akik azt javasolják, hogy az új magyar alkotmány ne engedélyezze a mindenkori kormányok számára, hogy megadóztathassák a gyermeknevelés költségeit (azaz, a gyermeknevelés költségeit ismerje el a mindenkori adórendszer). Mások szerint erre nincs szükség, a mindenkori kormányok számára meg kell hagyni e költségek megadóztatásának jogát is. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány ne engedélyezze a mindenkori kormányok számára, hogy megadóztathassák a gyermeknevelés költségeit.

2. Az új magyar alkotmány csak a gyermeknevelés elismerésének irányelvét fogalmazza meg, de ne tiltsa meg a mindenkori kormánynak a gyermeknevelés költségeinek megadóztatását.

3. Az új magyar alkotmánynak nem szükséges kitérnie a gyermeknevelés költségeinek elismerésére.

4. Nem tudom megítélni a kérdést.

6.) Vannak akik azt javasolják, hogy az új magyar alkotmány vállaljon kötelezettséget a jövő nemzedékek iránt. Mások szerint nem szükséges az ilyen kötelezettségvállalás. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány tartalmazzon kötelezettségvállalást a jövő nemzedékek iránt.

2. Nem tartom szükségesnek az ilyen kötelezettségvállalást.

3. Nem tudom megítélni a kérdést.

7.) Vannak, akik azt javasolják, hogy az új magyar alkotmány közbeszerzésben való részvételt, illetve, állami támogatást csak olyan gazdasági társaság számára tegyen lehetővé, amelynek tulajdonosi szerkezete átlátható. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány csak olyan gazdasági társaságok számára biztosítsa állami támogatás lehetőségét, illetőleg a közbeszerzési lehetőségeket, amelyek tulajdonosi szerkezete teljességében feltárható, illetve valamennyi tulajdonos egyértelműen, kétséget kizárható módon azonosítható.

2. Az új magyar alkotmányban nem szükséges korlátozó feltételeket megállapítani a gazdasági társaságok állami támogatásához, illetve a közbeszerzéshez.

3. Nem tudom megítélni a kérdést.

8.) Vannak, akik azt javasolják, hogy Magyarország új alkotmánya fejezze ki a határon túl élő magyarsággal való nemzeti összetartozás értékét, mások szerint erre nincs szükség. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány fejezze ki a határon túl élő magyarokkal való nemzeti összetartozás értékét és kötelezze a mindenkori kormányt ezen érték védelmére.

2. Az új magyar alkotmány fejezze ki a határon túl élő magyarokkal való nemzeti összetartozás értékét, de nem szükséges, hogy kötelezettségeket is megfogalmazzon a mindenkori kormányok számára.

3. Nincs szükség a határon túl élő magyarokkal való nemzeti összetartozás értékének alkotmányos megfogalmazására.

4. Nem tudom megítélni a kérdést.

9.) Vannak, akik azt javasolják, hogy Magyarország új alkotmánya védje a Kárpát-medence természeti sokféleségét, a csak itt honos állat- és növényfajokat, a hungarikumokat. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány helyezze védelem alá mind a természeti környezetben, mind a hagyományos állat- és növénytermesztésben fennmaradt fajokat.

2. Az új magyar alkotmány helyezze védelem alá a magyar hagyományos állat- és növénytermesztésben fennmaradt fajokat.

3. Az új magyar alkotmány ne védje a biológiai sokféleséget.

4. Nem tudom megítélni a kérdést.

10.) Vannak, akik azt gondolják, hogy az új alkotmánynak védenie kell a nemzeti vagyont, különös tekintettel a termőföldet és a vízkészletet. Mások ezt nem tartják fontosnak. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány helyezze védelem alá a nemzeti vagyont.

2. Az új magyar alkotmány ne helyezze védelem alá a nemzeti vagyont.

3. Nem tudom megítélni a kérdést.

11.) Vannak, akik azt javasolják, hogy Magyarország új alkotmánya tegye lehetővé a bíróságok számára a tényleges életfogytiglani szabadságvesztés kiszabását a kiemelt súlyosságú bűncselekmények esetében. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány tegye lehetővé a bíróságok számára a tényleges életfogytiglani szabadságvesztés kiszabását a kiemelt súlyosságú bűncselekmények esetében.

2. Az új magyar alkotmány ne tegye lehetővé a bíróságok számára a tényleges életfogytiglani szabadságvesztés ítélet kiszabását a kiemelt súlyosságú bűncselekmények esetében.

3. Nem tudom megítélni a kérdést.

12.) Vannak, akik azt javasolják, hogy Magyarország új alkotmánya büntetés terhe mellett tegye kötelezővé a megjelenést annak, akinek az Országgyűlés valamelyik vizsgálóbizottsága meghallgatásra idézést küld. Ön mit gondol?

1. Az új magyar alkotmány büntetés terhe mellett tegye kötelezővé a megjelenést annak, akinek az Országgyűlés valamelyik vizsgálóbizottsága meghallgatásra idézést küld.

2. Az új magyar alkotmány büntetési lehetőség nélkül tegye kötelezővé a parlamenti bizottság előtti megjelenést.

3. Az új magyar alkotmány ne tegye kötelezővé a megjelenést annak, akinek az Országgyűlés valamelyik vizsgálóbizottsága meghallgatásra idézést küld.

4. Nem tudom megítélni a kérdést.

13.) Az Ön személyes javaslatai az új magyar alkotmány által védendő, a korábbiakban fel nem sorolt értékekről, elvekről.

Csák János, Magyarország londoni nagykövete,
a MOL volt elnöke

Járai Zsigmond, a Magyar Nemzeti Bank volt elnöke

Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke

Szájer József, európai parlamenti képviselő, az új alkotmányt
előkészítő Nemzeti Konzultációs Testület vezetője

Szili Katalin, országgyűlési képviselő,
az Országgyűlés volt elnöke

NEMZETI KONZULTÁCIÓS FELKÉRÉS AZ ÚJ ALKOTMÁNY- RÓL AZ ÖNKORMÁNYZATOKHOZ

*Nemzeti konzultációs felkérőlevél az önkormányzatok részére az új
Alaptörvényről, 2011. február*

Tisztelt Polgármester!

Tisztelt Képviselőtestület!

Magyarország nagyszabású vállalkozásra készül. Az Országgyűlés azt tervezi, hogy – a térségünkben utolsó országgént – felváltsa ideiglenes alaptörvényünket egy végleges alkotmánnyal. Mostani Alkotmányunk címében ma is hordozza a magyar demokrácia történetének egyik legtragikusabb esztendejét, 1949-et.

Mi, magyarok, sokan azt szeretnénk, ha nemzetünk legfontosabb törvénye végre méltó lenne minden magyar ember tiszteletére. Ahhoz, hogy ez így legyen, arra kell törekednünk, hogy az új alkotmány előkészítésében minden magyar állampolgár részt vehessen.

Mi, a kormány által felállított Nemzeti Konzultációs Testület tagjai, arra kérjük Önt és képviselő-testületét, hogy segítsen bennünket, segítse az Országgyűlés képviselőit ebben az egész nemzetet egyesítő közös ügyben!

Kérjük, vegyék fel képviselő-testületi ülésük napirendjére az új alkotmány ügyét, a helyben szokásos módon (települési gyűlés, közmeghallgatás vagy más nyilvános esemény keretében) kérjék ki településük polgárainak véleményét a készülő alaptörvényről. Arra

kérjük Önöket, hogy levélben tájékoztassanak bennünket az így összegyűjtött állampolgári véleményekről.

Figyelmébe ajánlunk néhány dokumentumot, amely segítheti Önöket ebben a konzultációs tevékenységben, a fontosabb vita-kérdések kijelölésében:

- a minden szavazásra jogosult állampolgárhoz testületünk által eljuttatandó kérdőívet

- az Országgyűlés eseti bizottsága által előkészített alkotmány-koncepció szövegét,

- hazánk jelenleg hatályos Alkotmányát,

- az Európai Alapjogi Chartát, amely a XXI. század legfontosabb emberi jogi dokumentuma, és amelyre az új magyar alkotmány alapjogokat tárgyaló fejezetét kívánjuk alapozni.

Ezek a dokumentumok interneten hozzáférhetők.

Kérjük, összegzésüket 2011. március 15-ig juttassák vissza testületünkhöz, a Magyar Országgyűlés címére.

A Nemzeti Konzultációs Testület nevében vállaljuk, hogy a beérkezett véleményeket összesítjük és továbbítjuk az új alkotmány elfogadására jogosult, valamennyi országgyűlési képviselőnek.

Mindenki véleménye számít!

Szájer József, európai parlamenti képviselő, az új alkotmányt
előkészítő Nemzeti Konzultációs Testület vezetője

Csák János, Magyarország londoni nagykövete,
a MOL volt elnöke

Járai Zsigmond, a Magyar Nemzeti Bank volt elnöke

Pálinkás József, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke

Szili Katalin országgyűlési képviselő,
az Országgyűlés volt elnöke

PARLAMENTI FELADAT AZ ALKOTMÁNYOZÁS

Fidesz.hu, 2011. február 10.

Szövegező bizottságot hozott létre Szájer József vezetésével az új alkotmány tervezetének megalkotására a Fidesz-KDNP-frakciósövetség siófoki tanácskozásán.

A fideszes európai parlamenti képviselő csütörtöki sajtótájékoztatóján közölte: a bizottság kereszténydemokrata tagja Salamon László, a fideszes pedig Gulyás Gergely.

Az alkotmányozás nem kormányzati feladat, hanem parlamenti; a kabinet nem terjeszt alkotmánytervezetet a Ház elé – indokolta Szájer József a

háromtagú, kétpárti testület felállítását. Hozzáfűzte, az alkotmány-előkészítő bizottság által elkészített koncepciót vitaanyagként tekintik, amely kijelöli az irányokat. A kormánypárti frakciósövetség március közepéig tervezi benyújtani a Fidesz-KDNP alkotmányszövegének tervezetét.

Szájer József – aki az új alkotmány előkészítésével kapcsolatos nemzeti konzultációt vezet – beszámolt arról is, eltérnének a Házzsabálytól annak érdekében, hogy az egyes parlamenti pártok alkotmánytervezetét egymással párhuzamosan lehessen tárgyalni, ma ugyanis a szabályok szerint erre nincs lehetőség. A kérdés téma lesz a házbizottság pénteki ülésén – tette hozzá, hangsúlyozva, hogy szeretnék, ha minél több parlamenti frakció előállna a saját alkotmánytervezetével. Az egyes javaslatokat az Országgyűlés fogja összefésülni.

Megjegyezte, céljuk az is, hogy a kormány a technikai kodifikációs munkában nyújtson segítséget a pártoknak. A Fidesz-KDNP döntött arról is – folytatta –, hogy kérdésekkel fordulnak a Velencei Bizottsághoz, és tanácsokat várnak a testülettől az új alkotmány elfogadásával kapcsolatban.

Szájer József az új alaptörvényt érintő alapelveiket ismertette elmondta: a Fidesz-KDNP nem tervezi az államszervezet jelentős átalakítását, ez vonatkozik az Alkotmánybíróságra is. Méltó preambulumot szeretnének az alaptörvény elejére – benne az 1956-os forradalomra, a kereszténységre való utalással és a Szent Koronával –, korlátokat építenének be a szövegbe az eladósodással szemben, szabályoznák a közpénzügyeket az átláthatóság jegyében, így a korrupció elleni küzdelmet is szerepeltetnék. Beépíteni javasolják továbbá az alkotmányba a természeti és kulturális környezet védelmét, valamint az Európai Alapjogi Chartát. Az eladósodás korlátjával kapcsolatban kérdésre közölte: jelenleg tanulmányozzák a lengyel, a svájci és a német alaptörvény példáját.

Ugyancsak kérdésre válaszolva hozzátette, nem kívánják a köztársasági elnök és a miniszterelnök közötti közjogi viszonyt alaposabban felbolygatni. Véleménye szerint túlzott biztosítékot jelentene, ha az alkotmány módosítását két egymást követő parlament támogatásához kötnék.

A tájékoztatón Surján László kereszténydemokrata EP-képviselő azt hangsúlyozta, hogy az új alkotmány nem változtatja meg a jelenleg érvényes magzatvédelmi szabályokat. Mint hozzátette, ennek rögzítésével elejét akarják venni annak, hogy a témával kapcsolatban – esetleges téves feltételezések miatt – felesleges vita induljon.

Az Orbán Viktor kormányfő által bejelentett húsvét hétfői parlamenti alkotmányelfogadást firtató újságírói kérdésre Szájer József azt mondta: „rugalmasak vagyunk”. Van mód arra, hogy a menetrenddel kapcsolatos kérdésben mindenki elmondja a véleményét, az ugyanis „nincs kőbe vésve” –

tette hozzá, megjegyezve, hogy ez is a frakciók közötti megbeszélések témája lesz. A menetrendet egyébként úgy tervezik, hogy elindulna egy vita az alkotmány alapvető kérdéseiben az alkotmány-előkészítő bizottság koncepciója alapján, de elsősorban technikai vita folya a napokban. Ezt követően, március közepére kellene beterjeszteni az alkotmánytervezeteket, amelyeket március második felében kezdeni tárgyalni az Országgyűlés, és várhatóan április második felében fogadnák el az új alaptörvényt.

A tervek szerint a fontosabb sarkalatos, azaz kétharmados törvények 2012. január 1-jével, az alkotmánnyal együtt lépnének hatályba – közölte, példaként említve az Alkotmánybíróságról szóló jogszabályt, az igazságszolgáltatással kapcsolatos kérdéseket és a választójogi törvényt. A tero ugyanakkor a kétharmados törvények számának csökkentése – emelte ki. Szájer József a nemzeti konzultációs kérdőív tartalmi ismertetését a következő napokra ígérte.

BLOGBEJEGYZÉS AZ ALKOTMÁNYOZÁSRÓL

Szájer József blogja, Budapest, 2011 február 12.

Az új magyar alkotmány kapcsán a volt miniszterelnök feltételeket támasztott a kormánypártoknak, mely esetben jönne vissza az alkotmányozási folyamatba. Ez kissé különös, mert őt sem a Fidesz, sem a kormány nem hívta „vissza”. Jól elvolt nélküle is eddig az alkotmány előkészítése.

Az új alkotmány szelleme mindenben az ellenkezője kell legyen annak, amit ő a magyar politikában eddig képviselt. Az új alkotmány feladata éppen az, hogy helyreállítsa a polgárok bizalmát a közös ügyeink intézésével megbízott állam iránt, amely bizalom pontosan az ő kormányzása idején sülyedt a mélypontra.

Az persze, hogy pártja, a szocialisták leülnek-e újból az alkotmány előkészítésének az asztalához, az fontos kérdés. Az MSZP ma azt mondja, hogy az ország új alkotmánya pártalkotmány lesz. Egyben azt is mondják, hogy ők készítették egy saját alkotmányt. Ezek szerint az is egy „pártalkotmány”.

A kormánypártok megígérték, hogy akár a Házzabályt is módosítják annak érdekében, hogy minden párt alkotmánytervezetét alaposan meg lehessen vitatni. Sőt a kormány még azt is vállalja, hogy minden pártnak technikai segítséget nyújt saját tervezetének kodifikálásához. Vagyis az Országgyűlés márciusban egyszerre több „pártalkotmány” szövegét is megvitathatja egyszerre. Hogy a végtermék, Magyarország új alkotmánya milyen lesz, hogy az „pártalkotmány” lesz-e, most azon múlik, hogy az ellenzék pártjai mennyiben lesznek

hajlandóak saját választóik képviselétét ellátni az elkövetkező viták során. Ha nem, akkor az ő választóik érdekeit is a kormánypártoknak kell képviselniük!

Eddig az mondták, azért nem vesznek részt, mert nem értenek egyet az alkotmányozó nemzetgyűlés felállításával. Eddig azt mondták, nem hajlandók húsvét hétfőn szavazni. Eddig azt mondták, hogy ne a kormány alkotmányozzon... A kormányoldal mindegyik kérdésben engedett. Mégsem állnak kötélnek.

Az MSZP szemmel láthatóan eddig nem talált valóban demokratikus indokot arra, hogy miért is nem akarja választói akarátának megfelelően befolyásolni az új alkotmány elfogadását. Az indok ma nem több, mint egy „CSAK”.

A CSALÁDI SZAVAZATRÓL

Szájer József blogja, Budapest, 2011 február 12.

Azt hittem, hogy a jövő nemzedékek iránti felelősség az ökoszociális gondolkodás kulcsfogalma. Van itthon is egy párt, amely – szóban legalábbis – ezt a gondolkodásmódot tűzte zászlajára. Ez a párt azt is állítja, hogy általa más lesz a politika Magyarországon. Most mégis úgy viselkedik, mint bármely más, amolyan régi vágású párt: pusztán azért, hogy ellentmondhasson ellenfelének, saját kedvenc eszméit is képes gondolkodás nélkül sutba dobni, és meg sem hajlandó fontolni egy szokatlan, az eddigiektől eltérő, úgy is mondhatnám, *más* javaslatot.

A párt egyik vezetője már első hallásra kategorikusan elutasította azt a gondolatot, hogy a szülők kapjanak szavazati jogot gyermekeik után. Az, hogy ezt a gondolatot testvérpártjuk sem találta ördögtől valónak néhány éve, amikor Németországban erről vitáztak, talán nem olyan fontos. Ami fontosabb, hogy a mai demográfiai helyzetben, és különösen Magyarországon a jövő felélése elleni küzdelem részeként, ha mást nem, legalább elgondolkodni érdemes volna azon, hogy a választójogból kimaradó legnagyobb és a jövő kérdésében leginkább érdekelt társadalmi csoport politikai képviselétét milyen módon lehetne megoldani.

Amúgy téves az Index.hu minapi állítása, hogy a kérdés a kormánypártok siófoki frakcióülésén mint kereszténydemokrata gondolat vetődött volna fel. Épp a kereszténydemokrata képviselők voltak azok, akik a leginkább kételyeiket hangoztatták.

Az új magyar alkotmány legfőbb újdonsága éppen az lehet, hogy megteremti annak az intézményi feltételeit, hogy Magyarországon végre legyen vége annak a több évtizedes, jövőt felélő, felelőtlen politikának, amely egyik adósságból a másikba sodorja az országot. Erre több eszköze is lehet az alaptörvénynek: ilyen lehet a közvagyon fokozott védelmének, a közpénzek átláthatóságát garantáló, az eladósodás mértékét korlátozó szabályok sora. De ha a valódi okokat nézzük, akkor a családi szavazat is erről szól, mert az azoknak a kezébe ad többletbefolyást, akik a leginkább a vállukon viszik az országot, a gyerekeket nevelő szülőknek. Ők nemcsak a gyermekeik *nevében*, hanem a jövő nemzedék *érdekében* is voksolnának, a jövő rovására ható döntések ellen azokkal a pluszszavazatokkal.

Egy vitát talán megér!

SAJÁT HÁZUNK ELŐTT

*Kulcsár Anna interjúja, Magyar Nemzet, 23. oldal,
2011. február 12.*

Végre el kellene fogadni egy olyan alkotmányt, amely kifejezi a nemzet összetartozását, és rögzíti közjogi együttélésének szabályait – így vélekedik Szájer József, a Fidesz alapító tagja, az Európai Parlament néppárti képviselője, akit a Nemzeti Konzultációs Testület irányításával bízott meg a miniszterelnök. A politikus lapunknak úgy nyilatkozott: Magyarország szívesen elfogad tanácsokat, véleményeket, de alkotmányát maga határozza meg, mert annak a szuverenitás a forrása.

– Orbán Viktor miniszterelnök megbízásából ön irányítja a nemzeti konzultációs folyamatot, amely a hírek szerint március elejéig tart. Mit értsünk nemzeti konzultáción?

– A nemzeti konzultáció: kapcsolatteremtés. Az erre hivatott testület – a kormány kezdeményezésére – segítséget nyújt ahhoz, hogy a képviselők megismerjék az állampolgárok, az intézmények, a társadalmi szervezetek véleményét, és megalapozottan döntsenek az alaptörvényről, a nemzet legfontosabb dokumentumáról. Magyarország végleges alkotmányának elfogadása az egész nemzet ügye. Miként tavaly júniusban a miniszterelnök bejelentette, élni kívánunk a kivételes történelmi helyzettel, és az eddigi ideiglenes alkotmányt végleges alaptörvénnyel váltjuk föl. A bejelentés óta széles körű vita zajlik a tudományos közéletben, a politikában, de magánbeszélgetésekben is. Néhány hónappal ezelőtti internetes felhívásomra is számos észrevétel, javaslat érkezett, többen önálló alkotmánykon-

cepciót készítettek. Mindez azt bizonyítja, hogy sokan szeretnék kifejteni álláspontjukat ezekben a fontos kérdésekben.

- Miről konzultál a testület a résztvevőkkel?

- A legfontosabb társadalmi kérdésekről várjuk az állampolgárok, a civilszervezetek és az önkormányzatok véleményét. Hadd mondjak konkrét példát. Hazánk legsúlyosabb problémája évtizedek óta az eladósodás. A kormányok ezt eddig nem tudták megfelelően kezelni. Az új alkotmány most korlátok közé szoríthatja a végrehajtó hatalom költségeit, gátat vet annak, hogy feléljük a jövőt. A nemzeti konzultációs folyamatnak egyébként három pillére van. Minden állampolgár kap egy kérdőívet, amelyet visszaküldhet. Ezt mi értékeljük, és tájékoztatjuk a törvényhozókat a társadalmi akaratról. Emellett - Salamon László képviselő vezetésével - meghallgatjuk a civilszervezetek álláspontját. Végül a konzultációs testület levélben fordul a polgármesterekhez, hogy az önkormányzatok tartsanak közmeghallgatást az új alkotmány fontosabb kérdéseiről.

- Százalékban szabnák meg a deficit mértékét?

- Többféle technika képzelhető el. Az egyik: megtilthatnánk, hogy a hiány meghaladjon egy bizonyos mértéket. Szóba jöhet az is, hogy a gyermeknevelés költségeit az állam ne vonja el a családoktól - a mostani adórendszer már erre az elvre épül. Az alkotmány a gyermeknevelést a közösség érdekében folytatott tevékenységként ismerhetné el anélkül, hogy megsértené az állampolgárok jogegyenlőségét.

- Nem tart attól, hogy visszatér az elmúlt évek gyakorlata, s nemzeti konzultáció címén mindenki mindenki ellen harcol?

- Korábban valóban rendszeresen összeugrasztották a különböző társadalmi csoportokat és kijátszották őket egymás ellen. A napi konfliktusok kezelése persze nem az alkotmány feladata, az alaptörvény általános kereteket szab ehhez. Az érdekcsoportok részérdekeket képviselnek, míg az államnak a közös érdeket, az egész nemzet érdekét kell érvényesítenie, előtérbe helyezve a jövő szempontjait.

- Sokak szerint nincs szükség új alkotmányra, mert az 1989-ben módosított 1949. évi alaptörvény is megfelelően rendezi a viszonyokat. Ön hogyan tekint vissza az azóta eltelt két évtizedre?

- Húsz éve fel-felizzik a vita az alkotmányról. A politikai elit felelőssége, hogy nem tudott elfogadni egy új alaptörvényt. Minden környező ország létrehozta új alkotmányát. Ráadásul 1949 a hazai demokrácia felszámolásának éve volt. Az évszám egy olyan rendszerrel kapcsol össze bennünket, amelyet éppen a húsz éven át módosított,

szabdalt, tépett alkotmányunk próbált meghaladni. A jogszabály nem vált olyan dokumentummá, amely méltó lenne Magyarország legfontosabb törvényéhez, s amelyre egy magyar polgár úgy tekinthetne, mint tiszteletre méltó szövegre. Az Alkotmány nyelvtani, szerkezeti, számozási hibáktól szenved. Végre szükség lenne egy olyan alaptörvényre, amely kifejezi a magyar nemzet összetartozását, és rögzíti közjogi együttélésének hosszú távú szabályait.

– *Az 1989-es kerekasztal-tárgyalásokon csak a közjogi berendezkedést, a jogállam intézményeit szabályozták, gazdasági, pénzügyi kérdésekről kevés szó esett.*

– Az ellenzék célja akkor az volt, hogy az 1949-es Rákosi-féle alkotmány módosítása lehetővé tegye az átmenetet a diktatúrából a demokráciába. A közpénzügyek emiatt nem kerültek napirendre. Ám ma az alaptörvény tartalmazza a piacgazdaság követelményeit. Lényeges változtatásra tehát nincs szükség, arra viszont igen, hogy újrafogalmazzuk az állam felelősségét a gazdálkodás feltételeinek megteremtésében.

– *A szabadságjogok mellett a szociális és a környezetvédelmi jogok is régóta szerepelnek a különféle alkotmányokban, így a hatályos alaptörvényben is. Vitatott azonban, hogy mi teljesíthető ezekből. Ön hogyan ítéli meg például a lakhatáshoz való jogot?*

– Támogatom, hogy az állampolgári jogok a lehető legszélesebb körben kerüljenek be az alaptörvénybe. Európai parlamenti képviselőként egyetértek a kormánnyal abban, hogy a XXI. század legjelentősebb dokumentuma, az európai Alapjogi Charta legyen az a szinórmérték, amelyhez emberi jogi katalógusunkat igazítjuk. Régi vita, hogy a szociális és a környezeti jogok miként szerepeljenek az alkotmányban. A lakhatáshoz való jog ma is megjelenik az alaptörvényben, még sincs mindenkinek lakása. Az ilyen típusú jogokat államcélként szokás megfogalmazni. A célok megvalósításához az államnak az eszközöket, az intézményeket kell megteremtenie. A teljes foglalkoztatottság céljának rögzítése sem jelenti azt, hogy az állam kötelessége mindenkinek munkát adni.

– *Az alkotmányozás eddigi külföldi visszhangjaiból ítélve ön nemcsak a nemzeti konzultáció irányítását láthatná el, de elvégezhetné az egyeztetést az Európai Parlamentben is. Mit gondol erről?*

– Az Európai Unió különféle fórumain már megkezdődött a vita a még meg sem született magyar alkotmány tervezetéről. Az utóbbi hetekben például olyan országok európai képviselői is felvetették nekem, hogy tartsunk népszavazást az alkotmányozásról,

amelyek nem alkalmazzák a népszavazás intézményét. Emellett olyan szabályok beiktatását kérték, amelyek náluk nem léteznek. Egyébként nem csodálkozom azon, hogy Európa-szerte polémia zajlik, hiszen Magyarország uniós tag, most mi adjuk az elnökséget. Nekünk ugyanakkor jelenleg annyi a feladatunk, hogy informáljunk, tájékoztassunk. Magyarország szívesen elfogad tanácsokat, véleményeket, de alkotmányáról maga dönt, mert az alaptörvénynek a szuverenitás a forrása. Mit szólna mondjuk Anglia, Németország vagy Spanyolország, ha Magyarország beleszólna, miképpen módosítsák alkotmányukat? Előbb mindenki a saját háza előtt söpörjön, aztán tájékozódjék, s csak a végén fogalmazza meg kritikáit. Mi most épp a saját házunk előtt söprünk, amikor végre, húsz év után, végleges alkotmányt fogadunk el. A magyar alkotmány mindenben meg fog felelni az európai elveknek. Meggyőződésem szerint példaként szolgálhat más országoknak is. Ez ízig-vérig európai alkotmány lesz.

- *Többen úgy vélik: a médiatörvény európai vitája önbizalomhiányra vall. Mintha állandóan védekeznénk, magyarázkodnánk.*

- Ez téves. A miniszterelnöknek az Európai Parlamentben elhangzott beszéde nem ezt mutatta. Történelmi tény, hogy hazánk az Európai Közösség egyenrangú tagja. Közjogi hagyományainkra igenis büszkék lehetünk. A Szent István-i törvények megteremtették az állam kizárólagos büntetési jogát, az Aranybulla megfogalmazta az ellenállás szabadságát – másodikként Európában. Az 1848-as törvények létrehozták a polgári jogegyenlőséget. Húsz év óta Alkotmánybíróságunk európai színvonalon látta el feladatát. Hazánk kivételes alkotmányjogi hagyományokkal rendelkezik, és mi erre szeretnénk építeni az új alkotmányt.

- *Miként teremt egységet a konzultáció, amikor számos jel utal arra, hogy az állampolgárok nem bíznak az államban?*

- Az emberek számtalan alkalommal csalódtak. Amikor az állampolgárok azt tapasztalják, hogy az ország vezetői korruptak, nem a magyar érdekeket, hanem más ország, érdekcsoport érdekeit képviselik, csalódnak. Ennek a súlyos helyzetnek a felszámolása a mostani kormány feladata. Az együttes jogalkotás hozzásegíthet ahhoz, hogy a polgárok magukénak érezzék az államot és az állam lényegét kifejező alkotmányt.

- *Hogyan alakulhatna ön szerint a hatalmi ágak kapcsolata? A köztársasági elnök megkaphatná a jogot, hogy bizalomvesztés esetén feloszlassa az Országgyűlést, s megszűnne a konstruktív bizalmatlansági indítvány?*

– Ezekben a kérdésekben is a parlamenti képviselők döntenek. Én nem szeretném, ha az államszervezet kétpólusúvá válna: vagyis az államfő az említett okból feloszlatná a parlamentet. Ez ugyanis felborítaná az egyensúlyt. A konstruktív bizalmatlansági indítványnak meg kell maradnia, mert védi a mindenkori kormányzat, így az ország stabilitását.

– *Az alkotmányt az eddigi elképzelés szerint csak két egymást követő parlament kétharmados többsége módosíthatná. Erről a kérdésről is nagy vita bontakozott ki. Önnek mi a véleménye?*

– Szigorítanám az alkotmánymódosítás mostani szabályait, de a tervezett elképzelést nem támogatom. Elsősorban időkorlátot építenék be vagy a Házzsabályban kötnék ki különféle garanciákat. Az új alkotmány elfogadása egyébként is olyan kiemelkedő pillanat, hogy azt nem követheti mindjárt a szöveg sűrű módosítása. Azon a gyakorlaton változtatni kell, hogy egyik napról a másikra, néhány héten belül levezényeljenek egy-egy alkotmánymódosítást. Ez valóban teret adhat bizonyos ad hoc, csak a konkrét helyzetben esedékes döntéseknek. Be kell iktatni egy periódust, hogy a törvényhozók alaposan megfontolhassák, miképpen rendelkezzenek. Ez lehetővé teszi, hogy az érdekképviselletekkel, a társadalmi csoportokkal, az államigazgatással is megvitathassák a szabályozást. Én ilyen korlátokban gondolkodnék, az új jogalkotási törvény is ebbe az irányba indult el.

– *Hogyan alakulhat az Alkotmánybíróság szerepköre?*

– Lehetővé kellene tenni, hogy a köztársasági elnök mellett mások is kezdeményezhessenek előzetes normakontrollt. Az alkotmánybírák így már a végszavazás előtt megvizsgálhatnák a törvényjavaslatok jó részét. Az állampolgárok akkor fordulhatnak az AB-hoz, ha egy alkotmányellenes törvény a jogukat sértené. Így lényegesen kevesebb jogszabályt kellene utólag megsemmisíteni, hiszen azokat előzetesen a mainál alaposabban megvizsgálják a bírák. Az AB-ről külön sarkalatos törvény szólna, az igazságszolgáltatáshoz és a választójoghoz hasonlóan. A sarkalatos jogszabályok az alaptörvénnyel együtt 2012 januárjában lépnének hatályba.

– *Ön a parlament alelnökeként 2002 és 2004 között közvetlen munkakapcsolatban állt Szili Katalin akkori szocialista házelnökkel. Ennek szerepe volt abban, hogy most felkérte a politikus asszonyt: vegyen részt a nemzeti konzultáció irányításában?*

– Kérésemre Szili Katalin vállalta a közreműködést. Ennek örülök, mert jól tudja majd érvényesíteni a szociális és a környezetvédelmi szempontokat, s arról is ismert, hogy felelősséget érez a jövő gene-

rációkért. A képviselőnő az Országgyűlés elnökeként is megjelenített olyan értékrendet, értékeket, amelyek nem állnak túl távol a mieinktől. Korábban többször is szóvá tette, hogy új alkotmányra van szükség. Részvétele konstruktív vitákra is alkalmat adhat, hiszen nem az a cél, hogy mindenki ugyanazt mondja; az alkotmánynak sokféle nézetet kell kifejeznie.

AZ MSZP KIVONUL

Szájer József blogja, Budapest, 2011 február 15.

Ma az MSZP saját elhatározásából parlamenten kívüli párttá vált. Hiszen képviselői ma nemcsak kivonultak az Országgyűlés üléséről, amely elkezdte az új alkotmány koncepciójának tárgyalását, hiszen ilyesmi már a múltban is előfordult (a Fidesz is élt vele), hanem rögtön be is üzentek a Házba a sajtón keresztül, mintha nem is lenne joguk arra, hogy ott legyenek.

Ebben tehát alig különböznek az SZDSZ-től vagy az MDF-től. Azzal az alig elhanyagolható különbséggel, hogy tavaly nekik volt elegendő szavazójuk ahhoz, hogy bejussanak a parlamentbe. Most úgy döntöttek, nem kívánják képviselni őket. Tették ezt egy olyan javaslat vitájában, amely pontosan azt célozza, hogy ne a kormány alkotmányozzon, hanem az alkotmánytervezet benyújtási jogát biztosítsa minden frakciónak. Közben meg össze-vissza beszélnek. Egyszer azt mondják, hogy nekik is van saját alkotmánytervezetük, máskor azt, hogy mégsem adják be a vitába. A bosszantó az, hogy miközben üzengetnek, hihető indokot eddig nem szolgáltatottak. Hogyan is lehet hihető az olyan indok, amely minden nap megváltozik?

Legalább saját szavazóiknak megmondhatnák, miért nyilvánítják magukat parlamenten kívüli pártnak, miért nem képviselik őket az ország házában az ország legfontosabb közjogi dokumentumának elfogadásakor; és ha mégis mondanak valamit, akkor ahhoz legalább 24 órán át tartsák magukat! Mert eddig ez nem sikerült... Indoknak kevés, hogy a kormánytöbbség úgysem fogja figyelembe venni a javaslataikat, mert ehhez az érvehhez a választásokon sem kell elindulniuk.

MAGYARORSZÁG ALKOTMÁNYÁNAK SZABÁLYOZÁSI ELVEIRŐL

Felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Magyarország alkotmányának szabályozási elveiről” című vitában, 2011. február 22.

DR. SZÁJER JÓZSEF (EURÓPAI NÉPPÁRT): „Isten, áldd meg a magyart jó kedvvel, bőséggel!” Tisztelt Országgyűlés! A világ számos alkotmánya egy fohással kezdődik, mert amikor az alkotmányt, egy nemzet, egy nemzeti közösség, egy ország legjelentősebb és legelső helyen álló dokumentumát fogalmazzák meg, akkor a végtelenhez és a megfoghatatlanhoz foháskodnak a véges halandók. Vagyis amikor az ország legalapvetőbb törvényéről és jogszabályáról van szó, akkor azt kellő felelősséggel, hozzáállással és persze olyan segítséggel kell elvégeznünk, amihez lehet, hogy mi, emberek, egymagunkban kevesek vagyunk. De egy nemzet már nem. Ha egy nemzet ezt együtt cselekszi, akkor megteremtheti ezt az erőt, de talán ebben az esetben sem haszontalan, ha egy fohászt megengedünk, ahogyan ez számos alkotmány élén található. Éppen ezért azt javaslom, fontolják meg, tisztelt képviselők – nagy megtiszteltetés számomra, hogy a magyar parlamentben európai parlamenti képviselőként szólalhatok meg –, hogy Magyarország új alkotmánya a Himnusz első versszakával kezdődjön, hogy Magyarország új alkotmánya Isten nevével kezdődjön.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Három dologról szeretnék beszélni, a múltról, a jelenről és a jövőről. Ilyen egyszerűen, hiszen az alkotmányozás kapcsán én is tettem egy nagy fohászt, és azt gondoltam, nekünk, magyaroknak végig kell gondolnunk, hogy hol vagyunk és merre haladunk. Ebben a tekintetben azt gondolom, hogy a kontinensen, de a világon is egyedülálló alkotmánytörténetünk megfelelő iránymutatást adhat, hiszen talán csak Anglia büszkélkedhet olyan gazdag és kimunkált alkotmánytörténettel, mint Magyarország. Mi Szent István törvényeitől egészen az elmúlt évek alkotmánybíróvási, szintén európai színvonalú döntéseiig húzzuk meg azt az ívet, amely ezt megfogalmazhatja. Persze ebben az időszakban voltak olyan korszakok is, amelyek az alkotmánytörténethez, a magyar jogállamisághoz, az emberi jogok tiszteletéhez nem adtak hozzá, hanem azt súlyosan megsértették és eltiporták. Éppen ezért javaslom, a magyar alkotmány világosan jelezze, hogy az 1990 előtti időszak nem része a közös alkotmányos hagyományunknak, egyetlenegy jelentős kivétellel, ez pedig a történeti alkotmányunk és az 1956-os forra-

dalom eszméje. Mert ehhez viszont kapcsolódnunk kell, hiszen miért dolgoztak, miért éltek ők ezer éven keresztül, miért mutattak Európában irányt más országoknak is, ha erre nem építünk.

Szent István törvényei arról szólnak, ami manapság szélesen vitatott kérdés, hogy van-e az államnak büntetőmonopóliuma. Ez nyilván leegyszerűsítés, de mégiscsak ez a lényege. Az Aranybulla hét évvel az angol Magna Charta után megfogalmazta a nemzet szabadságát és ellenállási jogát. Ez jelen pillanatban is része a magyar hatályos Alkotmánynak; ezt az 1989-es módosításkor szinte szó szerint vettük be, ezzel a diktatúrával, a zsarnoksággal szembeni ellenállás jogát rögzítettük. Maradjon ez így! De beszélhetnénk az 1848-as polgári törvényekről is, amelyek a jogegyenlőséget biztosították, és így tovább. Azt gondolom, ez az a forrás, amiből a mostani alkotmánynak táplálkoznia kell. Magyarországnak ez idáig nem volt kartális alkotmánya, ha csak a jelenleg hatályban lévő, 1949-ben elfogadott Alkotmányát nem tekintjük annak; ez kétségtelenül egy kartális alkotmány. Ez az elmúlt húsz esztendőben vált valódi alkotmánnyá az Alkotmánybíróság tevékenységének eredményeképpen, hiszen élő joggá vált az alkotmányjog. Ugyanakkor Magyarországnak egy olyan történeti alkotmánya van, amelyet szintén nem zárnék ki a jövőendő alkotmány értelmezési elvei közül.

Fontosnak tartom, hogy ezt a szempontot is belevegyük, hogy amikor a magyar állam jövőendő alkotmányvédő szervei – az Alkotmánybíróság – vagy az egyszerű jogalkalmazók a magyar alkotmányt alkalmazzák, akkor ennek részei lehessenek annak a történelmi alkotmánynak a ma élő és ma is inspiráló elemei, amelyek számunkra fontosak, és amelyekre valamennyien büszkék lehetünk, mert egy jelentős részét valószínűleg mi hoztuk be először Európába. Ebben a tekintetben semmivel sem vagyunk alávalóbbak.

S ha már Európánál tartunk, akkor hadd jegyezzek meg még egy szempontot. Amikor a Magyar Országgyűlés az új alkotmányt létrehozza, akkor a népszuverenitást gyakorolja, a magyar nemzet szuverenitását. Manapság sokan úgy teszik fel a kérdést a politikai diskurzusban, vitákban, hogy mit szól ehhez egy másik ország, mit szól ehhez majd az Európai Unió satöbbi satöbbi. Szeretném világosan megerősíteni a büszkeséget önökben azzal kapcsolatban, hogy önök mint a Magyar Országgyűlés képviselői a magyar népszuverenitást gyakorolják, és ennek az országnak a legfontosabb alapvető törvényét fogják elfogadni, ami annyit jelent, hogy jó tanácsokat tudósoktól, még akár újságíróktól vagy politikusoktól külföldön is és itthon is termé-

szetesen sok tekintetben elfogadhatunk, de a magyar alkotmányt a Magyar Országgyűlés alkotja az ennek megfelelő szabályok szerint. Ennek megfelelően azok az intézmények, amelyeket ez kialakít, hogy mennyiben merít a múlt intézményeiből, a bevált intézményekből vagy adott esetben miben változtat, a Magyar Országgyűlés kizárólagos, szuverén joga. Hozzáteszem, az Európai Unió szuverenitása is csak azért létezik, mert a magyar állam a saját szuverenitásának egy részét közösen kívánja gyakorolni más államokkal. Az az intézmény, amelyben én dolgozom, az Európai Parlament, azért létezik, azért van döntési jogosítványa, mert a magyar állam bizonyos elemeiben közösen gyakorolja ezeket a jogosítványokat, a szuverenitás megfelelő részét. Tehát a forrás nem úgy néz ki, hogy az európai alkotmányból vagy az európai szerződésekből következne a mi jogunk hazai jogaink gyakorlására, hanem éppen fordítva: éppen a magyar szuverenitásból fakad az, hogy spanyolokkal, svédekkel, észtekkel együtt közösen gyakorlunk bizonyos hatásköröket.

A jelenről röviden, hiszen azt gondolom, hogy az alkotmány önmagában nem oldja meg egy társadalom problémáit, de előmozdíthatja azt a változást, amire Magyarországnak ma szüksége van. Ez a változás közel egy évvel ezelőtt megkezdődött. Hogy véget érjen az, hogy ez az ország széthullik, hogy ennek nincs gazdája, hogy nincs kormánya, hogy korrupció lepi el az állami intézményeket, és az államot széthordják, nincs, aki összetartsa a nemzetet, az nem pusztán az alkotmány feladata, de ennek a szellemi fundamentumát éppen az alkotmány biztosíthatja megfelelően.

Végül a jövőről. Ez az alkotmány, inspirálódva a múltból és a jelen nagyon nehéz feladataiból, arról kell szóljon, hogy felelősséget vállalunk a jövő nemzedékekért.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Magyarország az elmúlt negyven-ötven évben folyamatosan adósságban volt. Magyarország vezette a világ eladósodott országainak a listáját hosszú időn keresztül, és ehhez a legutolsó lökést az előző kormányzati ciklus adta leginkább. Ez azt jelenti, tisztelt hölgyeim és uraim, hogy a gazdasági alkotmányosságnak a mostani Alkotmányból súlyosan hiányzó szintjén is sürgős és alapos cselekvésre van szükség. Gátat kell szabni annak, hogy a mindenkori kormányok a jövő nemzedékek hátrányára eladósíthassák az országot!

A jövőért való felelősség része az is – ezt is javaslom az alkotmányban elfogadásra –, hogy a gyermeknevelés költségeit ne lehessen megadóztatni, vagyis a jövőbe való befektetést ismerje el az állam.

Tisztelt hölgyeim és uraim, erről szól az adósságkorlát, a családok támogatásának és a gyermekvállalás elősegítésének az intézménye. Mindezek olyan elemek, amelyek ugyan nem elégségesek, de alapvető szinten szükségesek ahhoz, hogy előre tudjunk lépni.

A jövő nemzedékekért való felelősség persze a természeti és kulturális környezetünkért való felelősséget is magában foglalja, vagyis azt a tényt, hogy a jövő érdekében a mai nemzedékeknek ezekre az ügyekre oda kell figyelniük, mert ellenkező esetben a jövő nemzedékeknek, a gyermekeinknek nem marad meg ez a nemzet, nem maradnak meg a kulturális és nyelvi értékeink. Ebbe beleérttem a magyar nyelvet és a magyar nyelv védelmét is.

Befejezésül, tisztelt hölgyeim és uraim, magáról az alkotmányozásról szólnék. Sokan azt mondják, hogy ez egy nagyon rövid folyamat, amit itt most sebtében összedob az Országgyűlés. Tisztelt hölgyeim és uraim, ez az alkotmányozás húsz esztendeje kezdődött el, akkor, amikor az akkor egyébként nem legitim parlament megfogalmazta, hogy egy új alkotmányt kell elfogadnia Magyarországnak. Az, hogy húsz éven keresztül a magyar politikai elit – s ebben a saját felelősségem is elismerem, de sokan ülnek itt mások is, akikre ezt a felelősséget ki lehet terjeszteni – nem tudott egy, a magyar nemzet számára méltó alaptörvényt, alkotmányt elfogadni, az szégyen. Ezt a szégyent kell nekünk, önöknek, a ma élő embereknek, a mai politikusoknak helyrehozni. Vagyis egy új alkotmányra van szükség, olyan alkotmányra, amelyet a nemzet szerethet, amelyet magáénak érez, és amely a legfontosabb értékeit képes megvédeni. Ebben a tekintetben nagyon jó munkát kívánok önöknek. Ez a munka hónapok óta folyik, széles körű konzultáció keretében. De egy dolgot ne felejtsenek el: a jelenleg hatályos alkotmányos rend szerint az önök joga, kötelessége és egyben felelőssége is, hogy az új alkotmányt elfogadják, egy olyan alkotmányt, amelyre a magyar nemzet végre büszke lehet.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet. [Taps.]

AZ ÁTMENETI ALKOTMÁNYRÓL ÉS A SZÜLETENDŐ ALAPTÖRVÉNYRŐL

A Fidesz és a KDNP alkotmányszövegező bizottságának jelentése a kormánypárti frakciók számára, 2011. március

Hatályos alkotmányunk első mondata világossá teszi, hogy ez egy átmeneti alkotmány addig, amíg Magyarország végleges alaptörvénye el nem készül. Ráadásul Magyarország az egyetlen olyan volt kom-

munista ország, amelyik még ez idáig nem alkotott új alkotmányt. Szégyen, hogy a magyar politikai elit az elmúlt húsz évben nem tudott egy – az egész nemzetünk számára – méltó alaptörvényt elfogadni. A módosításokat még mindig az 1949-es törvényen vezetjük át, azonban az nem egy demokratikus alkotmány volt. 1989-ben a még illegitim Ellenzéki Kerekasztal és a soha szabad választáson meg nem méretett parlament döntése persze jogállami alkotmánnyá alakította át a Rákosi-féle „alkotmányt”. Továbbá szerencse, hogy volt egy kiváló Alkotmánybíróságunk, amely elvégezte azt a feladatot, amelyet a politikusoknak nem sikerült elvégezniük, s az alkotmányértelmezés és az alkotmányvédelem keretében biztosította, hogy Magyarország alkotmányos rendszerű orszádként működhessen.

A Fidesznek az átmeneti 1989-es alaptörvény megszületése óta az az álláspontja, hogy új alkotmányra van szükség. Mégpedig olyanra, amely méltó ahhoz, hogy a magyar nemzet legfontosabb és legértékesebb dokumentuma legyen. Ezért is szeretnénk egy teljesen új alkotmányt a XXI. század szellemében, amelyre az állampolgárok hosszú távon számíthatnak, és amelyre mindannyian büszkék lehetünk, a magunkénak érezhetünk és szerethetünk.

Hatályos Alkotmányunk azonban tele van ellentmondásokkal, nem szól a magyar nemzet legfontosabb ügyeiről, szövege zavaros, hemzseg a nyelvtani hibáktól, rossz számozású és nem tartalmaz olyan megállapítást, ami miatt bárki is a szívéhez közelinek érezhetné. Például nem szerepelnek benne nemzeti ünnepeink, közös történelmi vállalkozásaink sem. Ráadásul a jelenlegi alaptörvény az 1949-es dátum révén olyan kontinuitást őriz, amely nagyon rossz üzenetet hordoz a magyar demokrácia ügye szempontjából. A készülő új alkotmány nem vállal semmiféle közösséget a múlttal közjogi értelemben sem. A legfontosabb szellemi küldetése 1956 vállalása, értékeinek beemelése, mely ezzel egyben múltunk lezárásának tekinthető.

Magyarország alaptörvényének elfogadása nem kormányzati kérdés, hanem össznemzeti ügy. Úgy gondolom, hogy minden országgyűlési képviselőnek kötelessége részt venni az alkotmányozásban – pártállásra való tekintet nélkül. Továbbá minden magyar állampolgárnak lehetőséget kell biztosítani, hogy az ország legfontosabb közjogi dokumentumának megalkotásában, ebben a közös nemzeti ügyben véleményt nyilváníthasson.

A végső változatban figyelembe vettük az eddig visszaküldött lakossági kérdőíveket, valamint az elmúlt hetekben, hónapokban a különböző társadalmi csoportoktól érkezett észrevételeket is. Olyan

alkotmányt készítünk, amely minden magyar állampolgár számára elfogadható. A készülő alaptörvény lesz Magyarország első demokratikus, kartális alkotmánya, amelyet az Országgyűlés – a nemzeti konzultáció eredményeként – minden eddiginél szélesebb társadalmi egyeztetés után fogadhat majd el.

A Horn-kormány idején és az azóta lefolytatott vitáknak könyvtári irodalmuk van. Ezeket fontos előzményeknek tekintjük és igyekeztünk az eredményeket beépíteni. Ugyanezt mondhatjuk az Alkotmánybíróság húszéves alkotmányértelmező tevékenységéről is: a testület kijelölte az alkotmányozás nyomvonalát.

Az új alkotmány inspirálódva a múltból, valamint a jelen feladataiból, arról kell hogy szóljon, hogy felelősséget vállalunk a jövő nemzedékekért. Az új alaptörvénynek reagálnia kell a XXI. század elején megjelent kihívásokra, meg kell akadályoznia a jövő feléléséhez vezető eladósodást és segítenie kell a környezet megóvását. Ugyanakkor hangsúlyozom, hogy az államszervezet tekintetében a dokumentum konzervatív lesz: nem szándéka „felborítani” a jelenlegi intézményrendszert.

Az alkotmányszövegező bizottság Európa leginkább jövőorientált tervezetét készítette el, amely az Európát és a világot leginkább mozgató kérdésekkel foglalkozik. A tervezet foglalkozik Magyarország múltjával és jelenével, azonban elsősorban a jövőre, valamint a legaktuálisabb kérdésekre koncentrál. Egy XXI. századi alkotmány eltér egy XIX. századi és egy XX. századi alkotmánytól. Attól is eltér, amilyen egy 1990-ben Magyarországon elfogadott alkotmány lett volna akkor, ha Magyarország Lengyelországgal és Romániával vagy más rendszerváltó országokkal együtt a demokratikus rendszerváltást egy új alkotmánnyal fémjelezte volna.

Mi mindent megteszünk annak érdekében, hogy az új alkotmány olyan legyen, amely teljes mértékben biztosítja a jogállamiságot és a demokratikus jogelvek érvényesülését.

Tény, hogy nem elég új alkotmányt készíteni, hanem új viszonyokat kell teremteni a társadalmi együttélésben is. A polgárok az elmúlt években leginkább az államban csalódtak, mert az nem volt képes tartalommal kitölteni az alkotmányos kereteket, nem tudta megfékezni a korrupciót és nem volt képes biztosítani a közrendet sem. Bizonyos mértékig azonban a hatályos Alkotmány is hibás, ugyanis az, hogy 1989 után nem sikerült megalkotni az Alkotmány gazdasági szabályait, közrejátszott abban, hogy az állam az elmúlt húsz évben nem tudta megfelelően megvédeni a nemzeti vagyont. Az új alkotmány

ebben az értelemben egy új kezdet lesz, mert szerepelni fog benne, hogy bizonyos ponton túl az állam nem adósodhat el a következő nemzedékek rovására, valamint tartalmazza az állami vagyonnal való gazdálkodás transzparenszé tételének követelményét. A gazdasági alkotmányosságnak a mostani alkotmányból súlyosan hiányzó szintjén is sürgős és alapos cselekvésre van szükség. Magyarország az elmúlt ötven év legeladósodottabb országa Európában. Azt hiszem, hogy ebben a kérdésben meg kellene kötni a kormány kezét, és valamiféle költségvetési kötelezettségeket kellene szabni. Az Európai Unió is ezt teszi, amikor korlátozza az országok költségvetési deficitjének a szintjét. Gátat kell szabni annak, hogy a mindenkori kormányok a jövő nemzedékek hátrányára eladósíthassák az országot!

Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elve szerint kell hogy működjön. Ennek az elvnek a megvalósulásáért pedig az Országgyűlés és a kormány viseli az elsődleges felelősséget. Továbbá új közpénzügyi fejezet került az alkotmányba a közpénzek védelme érdekében.

Az alkotmányos garanciákra szükség van, hiszen ezek nélkül a mindenkori kormány hajlamos a különféle társadalmi elvárásoknak megfelelni és nincs tekintettel a jövő nemzedékek érdekeire. Egyetlen alapjog sem hagyható ki. Az új alaptörvényben az emberi jogok szabályozása a XXI. század legfrissebb emberi jogi dokumentumán, az Európai Unió Alapjogi Chartáján alapul. Az alapjogok alkotmányi szintű szabályozásakor figyelembe vettük az elmúlt húsz év gyakorlatát, az Alapjogi Charta és az Emberi Jogok Európai Egyezménye rendelkezéseit, valamint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága joggyakorlatát. Vannak olyan jogok, amelyek a tervezetben foglaltak szerint magasabb védelemben részesülnek, mint amilyet a charta védelmi szintje előír.

Ez az alkotmány minden magyar ember alkotmánya, függetlenül az ideológiai vagy más meggyőződésétől. Tartalmazni fog számos olyan szociális jogot is, amit más országokban csak a baloldal képvisel. Nagyon széles körűen és kimerítően fogja szabályozni a jövő nemzedékekért viselt felelősséget és a környezet fenntarthatóságát, amit mondhatunk zöld ideológiának is.

Az alaptörvény-tervezet megalkotása során vezérlő elv volt a jövő nemzedékekért való felelősség és a fenntartható fejlődés. Az unió által közösen elfogadott értékeknek megfelelően az új magyar alkotmány az emberi méltóság, szabadság, demokrácia és jogállamiság elvein alapul.

A jövőért való felelősség része az is, hogy a gyermeknevelés költségeit ne lehessen megadóztatni, vagyis a jövőbe való befektetést ismerje el az állam. Erről szól az adósságkorlát, a családok támogatásának és a gyermekvállalás elősegítésének az intézménye.

Véleményem szerint az alkotmány önmagában nem oldja meg egy társadalom problémáit, azonban előmozdíthatja azt a változást, amire Magyarországnak ma szüksége van. Egy alkotmánynak nem csak szűk értelemben vett jogi funkciója van, hanem feladata az is, hogy egy nemzet alapvető értékeit kinyilvánítsa, és ezáltal közvetítsen a nemzedékek között. Az új alkotmány elfogadása nemzeti ügy, de egyben világraszóló vállalkozás is, amellyel szeretnénk példát mutatni arra, milyen egy XXI. századi, a környezeti értékeket és a fenntartható gazdasági fejlődést is szem előtt tartó alkotmány.

A VILÁGON AZ ELSŐ ALKOTMÁNY, AMELY IPADON ÍRÓDIK

Szájer József blogja, Brüsszel, 2011. március 1.

Steve Jobs biztosan nagyon megörül, ha megtudja, hogy Magyarország új alkotmánya iPadon (valójában az én iPadomon) íródik. (Most is épp ezen írom soraimat, egy hivatalos munkavacsorán vagyok Brüsszelben, az Európai Néppárthoz tartozó európai bizottsági tagok és frakciónk elnöksége vannak jelen. Kicsit udvariatlan dolog blogot írni vacsora közben...)

Repülőn, vonaton, autóban, bizottsági, elnökségi vagy frakcióülés alatt, egy ilyen folytonosan úton levő, állandóan Magyarország, Belgium és Franciaország között ingázó képviselőnek ennél ideálisabb munkaeszközt elképzelni sem lehet!

Megnézhetem rajta az összes elektronikus leveletem, ezen javítom, írom a különböző tervezeteket, véleményezem a beérkezett javaslatokat. Amint érkezik egy szövegjavaslat valamelyik tanácsadótól, képviselőtől vagy állampolgártól, azonnal be tudom illeszteni a szövegbe, és már küldöm is tovább véleményezésre, akárhol vagyok is. Ezt biztos nem tudnám e nélkül az eszköz nélkül elvégezni.

A legjobb benne, hogy nem kell várni, mint egy normál laptopnál percekig arra, hogy egyáltalán beinduljon. Bárhol vagyok, kinyitom, és minden percet ki tudok használni! Egy igazi csoda!

Mondhatjuk, hogy egy XXI. századi alkotmány XXI. századi eszközön. De hogy ez nem csupán véletlenszerű, hadd mondjam el azt is, hogy a technológiai vívmányok hasznosítása, javaslatom szerint, valamilyen formában az alkotmány szövegtervezetében is megje-

lenhet. A polgárokat szolgáló államról szóló részben a következő gondolatot javasoltam: Magyarország az állam működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és a polgárok esélyegyenlősége érdekében törekszik az új technológiai megoldások alkalmazására. Remélem, a kormány-pártok, amelyek felkérésére az új alkotmány szövegezését végzem, nem húzzák ki a tervezetből ezt a szívemhez olyan közel álló gondolatot!

(„Ez 832 embernek tetszik.”)

CYBERTÁMADÁSSAL SZEMBENI VÉDEKEZÉS AZ ÚJ ALKOTMÁNYBAN?

Szájer József blogja, Brüsszel, 2011. március 4.

Több helyen, köztük ezen a blogon is írtam, nyilatkoztam arról, hogy a XXI. század elején nem olyan alkotmányt kell készíteni, amilyet a XIX. vagy XX. században, vagy akár húsz évvel ezelőtt. Egy mai alkotmány készítője nem dughatja homokba a fejét a mai világ gondjai, jelenségei elől. A XXI. századi alkotmány fogalma persze nemcsak az eladósodási korlát vagy a környezeti, népességi fenntartható fejlődés, klímaváltozás megfogalmazása tekintetében merül fel, hanem az életünket az elmúlt években teljesen átalakító forradalom kapcsán is, amit az internet és a kommunikáció eszközeinek példátlan forradalma jelent. Az a beírásom néhány napja, hogy az alkotmány iPadon íródik, hatalmas forgalmat váltott ki a blogomon...

Az egyik hozzám beérkezett szakmai javaslat szerint az alkotmány szövege ki kell hogy térjen az új veszélyekre, köztük az ország életét pillanatok alatt megbénítani képes informatikai támadások esetén alkalmazandó rendkívüli intézkedésekre is.

Friss napihír, hogy az amerikai védelmi minisztérium Facebook-hadsereget állít fel egyes országok belső kapcsolatrendszerének manipulálása céljából. Azt, hogy a cyberháború nem elméleti lehetőség, néhány éve fényesen bizonyította az orosz eredetűnek vélt bénító informatikai támadás Észtország államigazgatási informatikai rendszere ellen.

Ezért aztán ha XXI. századról beszélünk, talán nem árt felvázolni magunkat olyan alkotmányos szabályokkal sem, amelyek ilyen esetekre adnak iránymutatást. Ezért javasolta több szakértő, hogy vegyük be a szükséghelyzet megfogalmazásába a „honvédelmi, rendészeti, gazdasági vagy közigazgatási rendszer működőképességét

súlyosan fenyegető vagy bekövetkezett informatikai alapú támadás” esetét.

XXI. századi alkotmány, XXI. századi szükséghelyzet.

NEM ÁLLÍTJUK, HOGY AZ ÁLLAM NEM MŰKÖDIK

Georgi Gotev interjúja, EurActiv, Strasbourg, 2011. március 8.

Szájer József azt mondja, pozitív reakciókat kapott, amiért világgá kürtölte, hogy iPaden írja az új magyar alkotmány tervezetét, amelyet szerinte mindenki tisztelni fog, nemcsak a Fidesz hívei. Az alkotmányozásban meghatározó szerepet játszó fideszes EP-képviselő az EurActivnak adott interjút, amelynek során az [origo] kérdéseit is feltették neki.

- Tisztázná, hogy pontosan mi is az ön szerepe az új magyar alkotmány tervezetének kidolgozásában?

- Engem a jelenlegi rendszerben az ellenzéki pártok kívánságára neveztek ki. Nem a kormány fogja kidolgozni az alkotmányos tervezetet, hanem csak a parlament tagjai fognak részt venni a kidolgozásában. A parlament tagjai meg akarják tartani maguknak ezt a jogot. Arra kérték a kormányt, hogy segítsen a kodifikációban, de ne vegyen részt az érdemi döntésekben.

Ezen okból kifolyólag megváltoztatták az eljárás szabályait, ami lehetőséget nyitott alternatív szövegjavaslatok egyidejű kidolgozására. A jelenlegi parlamenti eljárási szabályok szerint az először beadott javaslatnak volna elsőbbsége, és csak akkor lehetne másikat tárgyalni, ha ezzel végeztek. A magyar parlament azért változtatta meg az eljárás szabályait, hogy az ellenzéki pártoknak is lehetőségük legyen benyújtani a maguk tervezeteit.

Én a kormány és a két kormánypárt, a Fidesz és a KDNP szövegező bizottságát elnökölöm. Ennek a bizottságnak három tagja van, egy a Fidesz részéről, Gulyás Gergely és egy a kereszténydemokratáktól, Salamon László, valamint jómagam mint a bizottság elnöke. A szövegjavaslatot legkésőbb a szigorúan vett határidőig, március 15-éig tesszük le az asztalra. Utána a különböző tervezeteket egymással párhuzamosan fogják tárgyalni.

- Azt állítja, hogy az egyes frakcióknak vannak tervezetei, de...

- Nem, a több szövegtervezetnek a lehetősége van meg.

- Ismereteim szerint a szocialisták és a zöldek nem örülnek ennek az eljárásnak.

- Azt követelték, hogy az alkotmányozás folyamata maradjon a parlament keretein belül, és ez egy válasz az igényeikre. Nem a

kormány fogja benyújtani a javaslatot, hanem azok a politikai képviselőcsoportok, amelyeknek erre joga van. A szocialisták azt állítják, hogy nekik van egy olyan tervezetük, amelyet nem akarnak benyújtani. Azt nem tudom, hogy a zöldek, az LMP mit mond. A Jobbik, a radikális jobboldali párt azt mondja, hogy nem fognak önálló javaslattal előállni, de módosító indítványokat fognak tenni a kormányzó pártok szövegtervezetéhez. Tehát mind a három pártnak más az álláspontja ebben a kérdésben. De a helyzet egyértelmű: az ellenzék minden eredeti decemberi követelését teljesítettük, minden politikai párt vagy független képviselő benyújthatja a maga javaslatait. És a javaslatokról egyidejűleg lehet majd vitatkozni.

– *Mi a baj a mostani Alkotmánnyal? A Fidesz láthatóan nem tartja legitimnek a jelenlegi Alkotmányt, helyes ez az értelmezés?*

– Nem a Fidesz az, aki nem találja legitimnek. Az Alkotmány első mondata szerint ez egy átmeneti alkotmány addig, amíg Magyarországnak végleges alkotmánya lesz. És Magyarország az egyetlen olyan volt kommunista ország, amelyik még nem alkotott új alkotmányt.

– Ez a helyzet nagyon világos és a mi Alkotmányunk tele van ellentmondásokkal. A módosításokat még mindig az 1949-es törvényben vezetjük át, de ez nem egy demokratikus alkotmány volt. 1949. augusztus 20., amikor elfogadták ezt az Alkotmányt, a diktatúra kezdetét jelenti Magyarországon. Ezért szeretnénk egy teljesen új alkotmányt a XXI. század szellemében. Szeretnénk olyan új témákat is belefoglalni, mint az eladósodottság, a jövő nemzedékekért érzett felelősség, a környezeti és a gazdasági fenntarthatóság. Ezek nem léteztek 1949-ben és 1990-ben, az Alkotmány legutolsó radikális változtatásai idején sem.

Be akarjuk fejezni a demokratikus átmenetet. Ezért akarunk új alkotmányt. A magyar parlament majdnem húsz évig halogatta az új alkotmány megalkotását.

Még egy dolog. Amikor az első szabad választáson a parlamentbe jutottak az ellenzéki pártok, amelyek később a szocialisták, valamint az SZDSZ és a Fidesz kihagyásával kormányt alakítottak, megegyeztek abban, hogy az 1989-es Alkotmány módosítása csak átmeneti intézkedés lesz. Az 1989-es Alkotmányról ugyanis a még meg nem választott ellenzéki pártok és a nem választásokon kormányra került kommunista párt állapodott meg. Egy illegitim parlament szavazta meg ezeket, az ellenzék egyetértésével.

Ezért átmeneti az Alkotmány a címe alapján is. Az első mondat világossá teszi, hogy ez Magyarország alkotmánya addig, amíg a végső alkotmány el nem készül. Az alkotmány legitimitásának kérdése minden, csak nem újdonság. De nem azt állítjuk, hogy az állam nem működik. Az intézmények is működnek. Van egy Alkotmánybíróságunk, amely betöltötte az Alkotmány nem egységes szövegében a réseket. Normális igény, hogy egy ország legfontosabb jogi dokumentuma egy valóságos alkotmány legyen, ne pedig egy olyan problémás szöveg, amelyről eddig beszéltem.

- Az Alkotmánybíróságról később szerettem volna kérdezni, mivel annak a jogkörét a parlament nemrég megkurtította, de ön most ténylegesen arról beszél, hogy a jelenlegi Alkotmány nem legitim.

- Meg fogjuk változtatni az alkotmányt a jelenlegi Alkotmány alapján. Nem vonjuk kétségbe annak jogi legitimációját. Szerintünk a magyar demokrácia 1990. május 2-án, az első szabadon választott parlament első ülésnapján kezdődött, úgyhogy ezért nem nevezem illegitimnek. De nem tisztelik kellő mértékben a polgárok és a politikusok. És a szövegével is komoly problémák vannak. Ezt mondjuk. Nem azt mondjuk, hogy ez egy illegitim alkotmány.

- Ha az hiányzik, hogy az állampolgárok tiszteljék az új magyar alkotmányt, akkor ennek az elfogadását széles körű nyilvános vita kellene hogy megelőzze. Terveznek ilyen vitát? Én úgy értem, hogy az ellenzék azért kritizálja a Fideszt, mert az titkolózik, és az előtt akarja elfogadtatni az alkotmányt, hogy arról széles körű vita bontakozna ki.

- Ez nem igaz. A magyar alkotmány előkészítése húsz éve tart, tudományos, nyilvános, civil és mindenféle vitákon. Ez az egyik dolog. A másik az, hogy a jelenlegi szövegtervezet vitája tavaly júniusban kezdődött, amikor a kormányfő bejelentette, hogy a kormánypártok készen állnak az új alkotmány elkészítésére, és a vita most is tart, ezért is van az alkotmány-előkészítő bizottság.

Ez az alkotmány lesz a magyar történelem legszélesebb körben megvitatott alkotmánya, és nem csak a magyar történelemé. Nem lesz róla ugyan népszavazás, de minden szavazati joggal rendelkező állampolgár, vagyis nyolcmillió polgár kapott egy kérdőívet, amelyben a kormány alkotmányos tanácsadó testületének tizenkét kérdésére válaszolhat. Tehát itt egy széles körű nyilvános és civil konzultáció zajlik. Az eddigi legszélesebb körű. Sokkal szélesebb körű, mint amilyen egy népszavazás volna, amely egyszerűen csak egy igen/nem kérdést tárna az állampolgárok elé. Ebben a rendszerben tizenkét

kérdésre válaszolhatnak az állampolgárok, tizenkét számukra fontos alkotmányos kérdésben nyilváníthatnak véleményt.

Ezek a kérdőívek már jönnek vissza. Már több mint 200 ezer darabot visszakaptunk egy hét alatt. Ezt az eljárást két vagy három héten belül lezárjuk, és utána a magyar parlament minden tagjának megküldjük az eljárás eredményét, annak érdekében, hogy tájékozottan tudjanak szavazni vagy vitatkozni az alkotmányozási eljárásban.

Ez az alkotmány minden magyar ember alkotmánya, függetlenül az ideológiai vagy más meggyőződésétől. Tartalmazni fog számos olyan szociális jogot is, amelyeket más országokban csak a baloldal képvisel. Nagyon széles körűen és kimerítően fogja szabályozni a jövő nemzedékekért viselt felelősséget és a környezet fenntarthatóságát, amelyet mondhatunk zöld ideológiának is. Sokszor fog a közösségekre is utalni, ami egy jobboldali gondolat, de mi nem egy ideológikus szövegtervezettel fogunk előállni. Ez a szöveg minden magyar polgárhoz szól, és ez alapján várható el, hogy tisztelni fogják.

Ezért tettünk gesztusokat az ellenzéki pártok felé, hogy térjenek vissza az alkotmányozási eljárásba, amely szerintem minden megválasztott országgyűlési képviselő feladata. Sajnáljuk, hogy a szocialisták és a zöldek nem képviselik a saját választóikat ebben az eljárásban azzal, hogy nem állnak elő a saját módosító indítványokkal, de nem tudjuk őket erre kényszeríteni. Amit mi tehetünk, az, hogy biztosítjuk, hogy ezt az alkotmányt az ország minden polgára magáénak érezze.

– Mégis szeretném megkérdejelezni azt, amit mond, mivel éppen most ismerte el, hogy az alkotmányt nem fogja népszavazás megerősíteni. Ön arról beszél, hogy egy kérdőív helyettesíti a referendumat, de néhány kérdés kifejezetten populistának tűnik. Az egyik kérdés például a tényleges életfogytiglani börtönbüntetésről szól, ez pedig nem alkotmányos kérdés.

– De az lehetne. Az a kérdés, hogy ebbe mennyire szeretnénk belemenni alkotmányos szinten. Ez egy széles körben vitatott kérdés. Különféle nemzetközi bíróságok, még a strasbourgi emberi jogi bíróság is vitatkozik róla. A magyar Alkotmánybíróságot is megjárta, bár ott halogatták a döntést. Szóval ha szabályozni akarjuk az életfogytiglani büntetés lehetőségét és ki akarjuk állni az alkotmányosság próbáját, akkor a kérdést az alkotmány szintjére kell emelnünk. Erről széles körű vita folyt Magyarországon az elmúlt években, és ezért szerintem helyes és legitim megkérdezni az embereket róla, illetve általában a jog és rend más kérdőívben szereplő témáiban is.

- Itt van a visszamenőleges hatályú törvénykezés problémája is. Ad erre az új alkotmány választ? A Fidesz visszamenőleges hatállyal vetett ki adókat és változtatta meg a nyugdíjjogosultságokat. Az új alkotmány ezt meg fogja engedni?

- Nos, az egyetlen eset volt, és arról a kormányzati pénzről volt szó, amelyet az előző szocialista kormány a távozása előtt elköltött, ezt a nyilvánosság 95 százaléka támogatta. És igaza van, ez jogilag nem helyes, ez a visszamenőleges jogalkotás tilalmának megszegésével történt. De ez egy társadalmilag különleges helyzet, amikor a szocialista kormány hatalmas pénzeket fizetett ki a kampányaira és a saját klientúrájának, és ebből az okból kifolyólag az emberek 95 százaléka támogatta, hogy egy bizonyos időszakban ez a szöveg visszamenőleges hatállyal alkalmazható legyen. De ez csak egy átmeneti intézkedés. Az új alkotmány vissza fog térni azokhoz az általános elvekhez, amelyek kizárják adózási kérdésekben a visszamenőleges hatály lehetőségét.

- Milyen lesz a magyar és az európai jog viszonya?

- Ugyanaz a szöveg marad, mint a mostani alkotmányban. Nincs változás.

- Mi a helyzet azzal, hogy a magyar nemzetiségek külföldön is szavazhassanak a magyar választásokon?

- Ez egy politikai döntés. A kormányzó pártok döntése szerint erre a kérdésre a választójogi törvény vitájában kell visszatérni az év második felében. Erre nem tudok pontosabb választ adni, ezért nem én vagyok a felelős. Az alkotmány nem fogja kizárni ennek a lehetőségét, de mivel nem fogja szabályozni ezt a kérdést, a választójogi törvény fogja eldönteni, hogy azok a magyar állampolgárok, akik nem honosak Magyarország területén, szavazhatnak-e vagy sem, illetve hogy ők maguk megválaszthatók lesznek-e. Ez nem tárgya az alkotmánynak. Az alkotmány szerint kétharmados többséggel lehet a választásokra vonatkozó törvényi szabályozást elfogadni. Ennek a vitája és a politikai döntés ezzel kapcsolatban később lesz aktuális.

- Az Alkotmánybíróságról szeretnék kérdezni, mert ennek a jogait megnyirbálták, amikor a Fidesz-kormánynak nem tetszett a visszamenőleges hatályú törvényekkel kapcsolatos döntése. Ezzel mit fognak kezdeni?

- Az Alkotmánybíróság hatáskörének megváltoztatása a költségvetési kérdésekben azért történt, mert a mostani különleges gazdasági helyzetben Magyarország nagyon el van adósodva, és ezért kellett korlátozni az Alkotmánybíróság hatalmát a költségvetési kihatással bíró kérdésben. Az új alkotmányban ki fogjuk terjeszteni az

Alkotmánybíróság előzetes normakontrollját, és nem lesznek a hatáskörének korlátai a költségvetési kérdésekben. Az alkotmánybírósági hatáskörök megállapításánál az a cél, hogy az állampolgárok legalitásba és az elfogadott törvények megbízhatóságába vetett bizalma erősödjön.

Azzal is finomítani akarjuk az Alkotmánybíróság jogkörét, hogy az alkotmányos panasz lehetőségét német mintára megerősítjük. Így bármilyen egyedi panasz esetén, ha valakinek a bírósági eljárásban alkotmányos problémái vannak, az Alkotmánybíróság nemcsak a kérdéses törvényt, de a bírósági döntés vonatkozó részét is megsemmisítheti. Szóval ez a fajta utólagos normakontroll kiterjeszthető lesz egyedi döntésekre is. A bíróság, de a miniszterelnök vagy a képviselők egynegyede is indíthat majd ilyen eljárást, ami a kisebbségi jogokat garantálja a parlamentben.

- Milyen időkeretben gondolkodnak? Ön mikorra várja az alkotmány elfogadását?

- A szövegtervezetek benyújtásának a határideje március 15., és a parlament, pontosan nem tudom, de valamikor az után nagyon gyorsan elkezdődik a vitát. Az elfogadás tervezett időpontja egy héttel előzi meg húsvétot.

- Vagyis még a magyar EU-elnökség ideje alatt. El tudja képzelni, hogy ezzel ugyanolyan komplikációk lesznek, mint a médiatörvénnyel?

- Nos, minden országnak vannak nemzetközi kötelezettségei, például az emberi jogok ügyében. Kijelenthetem, hogy az emberi jogok szabályozása az EU Alapjogi Chartáján fog alapulni. Ez a legújabb, XXI. századi dokumentum az emberi és alapvető jogokról. A mi alapjogi részeink ezen alapulnak, ezt fogják követni. Szóval nem várok problémákat. Az államberendezkedés szabályozása minden állam szuverén ügye. Az alapvető jogok védelme az Alkotmánybíróságon, az ombudsmanokon és a bíróságokon keresztül megoldott lesz. Ezen kívül azonban az alkotmányozás minden egyes ország szuverén ügye az Európai Unióban.

Az Európai Unió felé, ahogy már kérdezte, két dolgot kell teljesítenünk. Az egyik az európai joghoz való viszony kérdése: ebben nem lesz változás. Ebben a tekintetben megtartjuk az előző Alkotmány 2004-ben elfogadott garanciáit. A másik kérdésben, az alapvető és emberi jogok kérdésében tiszteletben tartjuk az erre vonatkozó alapvető egyezményeket, úgyhogy ez is rendben lesz. El tudok képzelni és várok bizonyos más korlátokat is. De ezeknek a nemzetközi emberijog-védelmi kötelezettségeknek a tekintetében az új alkotmány

csak meg fogja erősíteni a kötelezettségek teljesítését. Az Alapjogi Charta alapján sok új második és harmadik generációs szabadságjog is át fog kerülni az alkotmány alapjogi szövegébe.

- *Őn az új magyar alkotmány egyik atyja. Ön nemrégiben azt írta, hogy iPadján dolgozik a szövegén. Reagáltak erre a bejelentésére, érték esetleg bírálatok emiatt?*

- Az én véleményem és a mi véleményünk szerint nekem egy XXI. századi alkotmány megalkotására van mandátumom. Egy XXI. századi alkotmány eltér egy XIX. századi és egy XX. századi alkotmánytól. Attól is eltér, amilyen egy 1990-ben Magyarországon elfogadott alkotmány lett volna akkor, ha Magyarország Lengyelországgal és Romániával vagy más rendszerváltó országokkal együtt a demokratikus rendszerváltást egy új alkotmánnyal fémjelzte volna.

Tehát mi másképpen csináljuk. Az üzenet, ennek az alkotmánynak vagy alkotmányos tervezetnek a fő üzenete a jövőről szól. A fenntarthatóságról, különösen államháztartási szempontból. Magyarország az elmúlt ötven év legeladósodottabb országa Európában. Azt hiszem, hogy ebben a kérdésben meg kellene kötni a kormány kezét, és valamiféle költségvetési kötelezettségeket kellene szabni. Az Európai Unió is ezt teszi, amikor korlátozza az országok költségvetési deficitjének a szintjét. Az államadósság maximális mértékére egy nagyon ambiciózus ötven százalékos, a bruttó nemzeti jövedelem arányában számolt célt tűzünk ki. Ezt ma még nem tehetjük meg, de egy átmeneti időszak után az alkotmány fogja ezt a kérdést szabályozni. De hát pont ezért szól a jövőről. Az eljövő nemzedékekről. És azt hiszem, hogy az alkotmány, visszatérve az ön konkrét, az iPadot illető kérdésére, tartalmazni fog egy mondatot, amiben ösztönözni fogja az államot vagy támogatni fogja az államot abban, hogy az átláthatóság érdekében az állampolgárokkal való kommunikációban használja az új technológiákat.

Azonnali és komoly reakciókat kaptam azért, mert az alkotmány az én iPadomon készül. Ez csak félig igaz a részemről, hiszen én valóban mindent az iPadomon csinálok, és minden szöveg átmegy a kezem alatt. Erre nem használlok más eszközt, mert tagja vagyok az Európai Parlamentnek, állandóan utazom, és így akkor tudok dolgozni a szövegen, amikor csak akarok. És nagyon sok e-mailt kapok az állampolgároktól a nemzeti konzultáció keretében, amit elolvasok. A társadalmi szervezetek ötleteit is bevesszük, és mivel ez egy nagyon rugalmas eszköz, egyben nagyon jó is. Nem tudnék úgy dolgozni az Európai Parlamentben és eközben ellátni a kötele-

zetségeimet a magyar kollégáim felé, ha nem volna ez az eszköz a kezemben. Úgyhogy nagyon pozitív visszajelzéseket kaptam ezzel kapcsolatban.

– *Az a benyomásom, hogy ön nagyon elfoglalt ember lehet. Ön azt írja, hogy a Strasbourg–Brüsszel vonaton írja az alkotmányt.*

– Ez nem csak rólam szól. Egy nagy csapat dolgozik velem. De természetesen én viselem teljes mértékben a felelősséget a kormányzó pártok felé, mert ebben a pillanatban, vagyis holnapután a kormányzó pártok szövegező bizottsági elnökeként nekem kell letennem az asztalra azt a szövegtervezetet, aminek a megalkotására ezek a frakciók felkértek. Ezután viszont már ők lesznek felelősek a szövegért. De egyébiránt egy nagy szakértőkből álló csapat dolgozik velem a konzultációkon. Egyeztetek a közhatalmi szervekkel a Legfelsőbb Bíróságtól az ombudsmanokig mindenkivel. Az eljárás során egyeztettem a legfőbb ügyésszel, a köztársasági elnökkel, mindenkivel, a kormánytisztviselőkkel, a parlamenti tisztségviselőkkel, és ez egy csapatmunka volt.

– *De csak a Fidesz részéről. Vagy más pártoktól is?*

– Hm, azt a parlamenti frakciók maguk végezték. Igen. Ez is megtörtént.

– *Ön azt mondja, hogy ez egy XXI. századi alkotmány lesz. Ez azt jelenti, hogy más alkotmányokból nem merítették inspirációt?*

– Nem, nem, nem. Elolvastuk az összes alkotmányt, az összes rendszerváltó ország új alkotmányát. Elolvastuk Európa és a világ összes klasszikus alkotmányát. A dél-afrikai alkotmány egy nagyon jó példa volt számunkra, de az amerikai alkotmány is, és mindenféle alkotmány. Ebben a folyamatban minden alkotmányt megvizsgáltunk.

– *Ön először vesz részt ilyen folyamatban?*

– Nem, részese voltam az 1989-es Nemzeti Kerekasztalnak és 2004-ig a módosításoknak, ameddig 2004-ben ki nem jöttem az Európai Parlamentbe. Része voltam az alkotmányozás előkészületeinek. Tagja voltam a magyar alkotmányügyi bizottságnak és jelen voltam az előző, 1994 és 1998 közötti alkotmányozási folyamatban is.

– *Fel tud idézni egy olyan részt az alkotmányból, ami Strasbourg és Brüsszel között született, ahogy mondja, a vonaton?*

– Igen. A kormány költségvetési korlátai kapcsán, a költségvetési tanács vétőjoga a költségvetési tervvel kapcsolatban akkor, ha átlépnék az alkotmányos adósságkorlátot egy ilyen példa. De több hasonló volt, a preambulum nagy részét Strasbourg és Brüsszel között a vonaton utazva írtam.

AZ ALKOTMÁNYOZÁSBÓL KIMARADÓ PÁRTOK ELÁRULJÁK SAJÁT SZAVAZÓIKAT

Szájer József blogja, Belgium, 2011. március 14.

„Mit kíván a magyar nemzet.”

„Legyen béke, szabadság és egyetértés.”

Nagy nemzeti ünnepünk előestéjén nem haszontalan emlékeztetni arra, hogy Magyarország új alaptörvényének tervezete, amelyet ma délelőtt nyújtott be az Országgyűlésnek a Fidesz és a kereszténydemokraták frakcióvezetője, a márciusi ifjak tizenkét pontjának második mondatával zárul. Vagyis a tervezet a kezdő sorok (Isten, áldd meg a magyart) után a második legfontosabb kiemelt helyén – a legutolsó mondatban – megemlékezik 1848-as forradalmunkról.

Nehéz elhinni, hogy volna olyan magyar ember, aki azzal, hogy legyen béke, szabadság és egyetértés, ne értene egyet. Mégis nálunk, Magyarországon minden másképp van.

A minap egy ellenzéki párti vezető a rádióban, mikor megkérdezték, hogy igazolja korábban tett állítását, hogy mitől tekinthető „pártalkotmánynak” a kormánypártok tervezete, azt találta mondani, hogy azért, mert ez a mondat, „Legyen béke, szabadság és egyetértés”, szerepel benne. Szerinte ezt a mondatot a tavalyi parlamenti határozatból emelték át ide, abból a határozatból, amely a választási győzelem után született „Nemzeti együttműködési nyilatkozat” néven, és az a Fidesz szellemi terméke.

Két eset lehetséges: az említett politikus vagy nagyon tudatlan, vagy nagyon rosszindulatú. Magyarországon persze legkedveltebb nemzeti ünnepünk kapcsán csak kevesekről lehet feltételezni, hogy úgy végeztek el egyetemet, hogy a tizenkét pontot nem olvasták, de – mivel én viszont jóindulatú vagyok – maradjunk talán ennél az értelmezésnél. A második értelmezés ugyanis jóval messzebb vezetne.

Így nem marad más hátra, mint hogy a pártvezetőt emlékeztessem erre az egyszerű tényre: a „Nemzeti együttműködési nyilatkozat” éppúgy, mint a mostani alaptörvény-tervezet, egy sok magyar szívéhez közel álló történelmi forrást, a tizenkét pontot idézi. Ha ezért pártalkotmány a kormánypártok alaptörvény-tervezete, akkor azt büszkén vállaljuk! Ezt a pártot ugyanis úgy neveznék: magyar nemzet.

További érvet az illető vádjának alátámasztására nem mondott. Az alkotmányozástól való távolmaradásuk valódi indokait még mindig türelmesen várjuk. Akik leginkább várják ezeket, azok mégis inkább a saját szavazóik, akik azért adták voksaikat az ő pártjukra,

hogy képviseljék őket az ország fontos kérdéseinek megvitatásakor és eldöntésekor. Ha nem vesznek részt a vitában, ha nem adják be javaslataikat, elárulják őket.

P. S.

Akik pedig még ezután is 1848-at hiányolják a tervezetből, szintén beiratkozhatnak egy gyorstalpaló kurzusra: magyar történelemből. Vagy újból olvassák el a szöveget az elejétől a végéig. Nehéz olvasmány persze, mert „kevés benne a kép”...

EGYEDÜLÁLLÓ-E A MAGYAR NYELV?

Szájer József blogja, Washington DC, 2011. március 21.

A hivatásos nacionalizmusvadászok, miután a magyar Himnusz szövegének nem mertek nekimenni (bár itt is akad néhány szégyellnivaló kivétel), az Alaptörvény-javaslat Nemzeti hitvallás című bevezetőjében levő másik mondatra vetették rá magukat. Arra a mondatra, amely azt állítja, hogy a magyar „egyedülálló” nyelv. Azt mondják, hogy ez sérti mások nyelvét, hiszen mitől is lenne kivételes a mi nyelvünk. Ez mindent elmond róluk. A magyar azért egyedülálló, mert alig létezik rokona, azok is olyan távoliak, hogy egy kukkot sem értünk belőlük. Egyedülálló a nyelvünk itt, Európa közepén, mert szláv és germán népek vesznek körül minket. Ez őseink egyedülálló teljesítményére utal, hogy így is képesek voltak megőrizni nekünk messziről hozott nyelvünket.

Nyelvünk minden első szótagot hangsúlyozó, egyedülálló dallama, a sok magas magánhangzó, a sok e-é hang, a mássalhangzó-torlódás elkerülésére való törekvés is kivételes... A magyar nyelv azonban leginkább azért egyedülálló (és ezt csak mi, magyarok, mi egyedül mondhatjuk róla, senki más), mert egyedülálló minden ember, nemzet számára a saját anyanyelve, pusztán azért, mert az övé.

Egyedülálló, hungarikum az is, hogy vannak közöttünk olyanok, akik saját nemzetüket annyira lebecsülik, hogy nem veszik észre egyedülálló értékeit. A többi nyelv is egyedülálló, de nem nekünk, magyaroknak. Mindenki azt a rókát szereti legjobban, amelyiket maga szelídített. A hivatásos nacionalizmusvadászok ezt sosem fogják megérteni. Pedig ők is ezt az egyedülálló nyelvet beszélik, mégsem fogjuk soha egymást megérteni, ha ezt így teszik.

KELL-E NÉPSZAVAZÁS AZ ALAPTÖRVÉNYRŐL?

Szájer József blogja, Washington DC, 2011. március 21.

Miután az alkotmányozás ellenzői nem igazán találnak komolyan vehető tartalmi kifogást az alaptörvény-tervezetben, inkább az alkotmányozás eljárására irányítják kifogásaikat. Az egyik ilyen kritika, hogy miért nem tervez a kormánykoalíció népszavazást az Alaptörvényről. Nos, semmiképpen sem azért, mert attól félne, hogy esetleg egy népszavazáson elutasítanák a tervezetet. Biztos vagyok benne, hogy népszavazás esetén az Országgyűlés által megvitatott és elfogadott szöveg jelentős többséggel nyerne. Még az sem kielégítő indok, hogy a jelenleg hatályos jog szerint Magyarországon nem lehet alkotmányos kérdésekben népszavazást tartani, hiszen kétharmados többséggel megfelelő politikai akarat esetén ez a szabály módosítható. (Emlékeztetek arra, hogy körülbelül tizenöt éve az új alkotmányról szóló népszavazás kötelezettségét éppen az MSZP-SZDSZ-kormány idején törölték a magyar jogrendből. Ma pedig – csodák csodája – az MSZP követeli leghangosabban, hogy legyen népszavazás. Ennyit a következetes politizálásról.) Az elmúlt húsz évben Európában elfogadott mintegy huszonhárom alkotmányból csak tíz esetben tartottak népszavazást, de ez sem jelent semmilyen kötelezettséget, miért kellene nekünk mindig a többséggel tartani? (Németországban például szövetségi szinten alkotmányosan tilos bármilyen népszavazás, mert a német állam a kizárólagos képviseleti demokrácia elvére épül. Ahány ház, annyi szokás!)

PARLAMENTI FELSZÓLALÁS MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYÉRŐL

*Felszólalás a Magyar Országgyűlésben a „Magyarország Alaptörvénye – a Magyar Köztársaság Alkotmánya” című vitában,
2011. március 25.*

DR. SZÁJER JÓZSEF (EURÓPAI NÉPPÁRT): Tisztelt Országgyűlés! Éppen 21 éve vár Magyarország arra a pillanatra, hogy a jelenleg hatályos Alkotmányunk első mondatában foglalt ígéretet az Országgyűlés végre beváltsa.

Ráadásul az Országgyűlés és a húsz éve Magyarországon uralkodó politikai elit nem pusztán egy törvény el nem fogadásáért felelős, hanem az ország legfontosabb törvényének, az alaptörvényének az el nem fogadásáért. Egy olyan alkotmányos mulasztásban van jelen

pillanatban a parlament, amelyet éppen ez a jelenlegi Országgyűlés hivatott orvosolni, amely Európában párját ritkítja.

Valamennyi szomszédunk, valamennyi, a demokráciára áttért ország megalkotta a saját alaptörvényét, mi pedig még mindig az 1949. évi XX. törvény alapján működtetjük az államot. Annak a törvénynek az alapján, aminek az volt a hivatása, hogy beteljesítse, szimbolizálja és megjelenítse a kommunista hatalomátvételt. A magyar demokrácia legsötétebb évét hordozzuk még ma is az alkotmányunkban.

Ez egy olyan mulasztás, amely nem pusztán jogi értelemben vett mulasztás, hiszen az ország úgy-ahogy elműködött az elmúlt húsz esztendőben is, megfelelő jogi körülmények között. Szimbolikus mulasztása a magyar politikai elitnek, nem fogadta el és nem vette át még a demokrácia legalapvetőbb elveit; nem volt képes megegyezni egy új alkotmány megalkotásában. Ez a felelősség önökre hárul. Ez az alkalom és ez a lehetőség egy múltó lehetőség, és ezért, hogyha európai parlamenti képviselőként javasolhatom önöknek, akkor éljenek ezzel a lehetőséggel, mert ez nemcsak lehetőség, hanem egy húsz éve elmulasztott köteleességnek a teljesítése is egyben.

Tisztelt Országgyűlés! Számomra nagy megtiszteltetés, hogy itt lehetek és az alkotmány szövegéről állást foglalhatok. Én azt szeretném mondani, hogy két nagyon fontos eleme van ennek az alaptörvény-szövegnek. Az egyik az, hogy Magyarország vállalja ezeresztendős múltját. Próbálja ezt bárki is – azért, mert neki hiányzik adott esetben az ehhez a múlthoz való viszonya, hiányzik adott esetben a magyarsághoz tartozás élménye – tagadni, de mindenképpen úgy fogalmazza meg ezt, hogy annak minden magyar ember részese lehet, a Magyarországon élők, a magyar állampolgárok és a határainkon túl élők egyaránt. Vagyis a nemzet alaptörvénye minden magyarnak a legfontosabb dokumentuma. Ezért is nagyon helyes az a törekvés, hogy nem pusztán egy jogi szöveget fogalmaz meg, hanem megfogalmazza azt, ami ezt a nemzetet, Magyarországot összetartja. Megfogalmazza ennek az alapvető elveit, és az is nagyon helyes, hogy ebből nem zár ki senkit.

Bárki próbálja beleolvasni magát vagy azt, hogy őt kizárják ebből a közezből, hogy azok a mondatok, amelyek a Nemzeti hitvallásban szerepelnek, azok őrá vagy nem vonatkoznak, vagy ő nem fogadja el, el kell hogy mondjam, hogy akkor valószínű, az olvasóban van a hiba. Mert megfogalmazását tekintve kínosan ügyeltek a megfogalmazók arra – a fogalmazó bizottság keretében jómagam is –, hogy ez

az alkotmány és ez az alaptörvény mindannyiunké legyen, minden magyaré, senkit ne zárjon ki.

És meggyőződésem, hogy a megfogalmazás ezt világosan rögzíti is. A Nemzeti hitvallás egyben egy nemzeti állásfoglalás is arról, hogy bennünket, magyarokat mi tart össze. Hiányzott egy ilyen dokumentum, hiányzik máig egy ilyen dokumentum. Ami legközelebb ehhez hasonlítható, még ha természetesen nem akarjuk nagy történelmi példához hasonlítani magunkat, de ilyen volt annak idején az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat, ilyen volt az emberi jogok nyilatkozata, vagy ilyennek fogalmazható meg, mondjuk, Magyarország tizenkét pontja is az 1848-as forradalomban. Éppen ideje, hogy legyen nekünk is, legyen Magyarországnak, a magyar nemzetnek is egy olyan dokumentuma, amelyre büszkék lehetünk, amely összefoglalja azokat az alapvető értékeket, amelyeket mi, magyarok együtt vallunk itt a Kárpát-medencében.

Tisztelt képviselők! Tisztelt hölgyek és urak! Az alkotmány foglalkozik a múlttal, ahonnan jövőnk és ami összetart bennünket, kiemeli annak legfontosabb értékét. Büszkék lehetünk egyébként arra az alkotmánytörténetre, amely Európában párját ritkítóan hozott be új elemeket az alkotmányosságba. Az elmúlt alkalommal már volt lehetőség, hogy végigvegyük a Szent István-i törvényektől az Aranybullán át az 1848-as törvényekig, a tordai nyilatkozatig vagy akár az '56-os forradalomig mindazokat a vívmányokat, amelyeket Magyarország adott nemcsak Magyarországnak, hanem az egész világ alkotmánytörténetének, éppen ezért most én inkább a jövőről szeretnék beszélni.

Mert ez az alaptörvény a jövő alaptörvénye. Ahogy a bevezetőben fogalmaz, a múlt, a jelen és a jövő magyarjainak szövetségét teremti meg, hiszen egy alaptörvény hosszú időre készül. Az a szégyenletes dokumentum, amely '49. évi XX. törvény címen indult annak idején – „Éljen Rákosi!” felkiáltásokkal fogadták el itt, ebben a Házban hatvanvalahány évvel ezelőtt –, egy évszázad felénél hosszabb időt ért meg.

Nagyon bízunk abban, hogy egy demokratikus dokumentum demokratikus felhatalmazással ennél akár hosszabb időt is megélhet. Különös tekintettel arra, hogy a felhatalmazásban nincs az a hiba, amit annak idején a Fidesz is a rendszerváltás idején képviselt. Vagyis akkor azt mondtuk, hogy csak az átmenet alapvető szabályait kell rögzíteni, és majd egy demokratikusan megválasztott parlament elvégzi a többi feladatot. Sajnos a demokratikusan megválasztott parlament utána nem tudta ezt a feladatot elvégezni, a történelmet ismerjük.

Éppen ezért, amikor alaptörvényről gondolkodunk, akkor hosszú távon kell gondolkodni, meghagyni az alaptörvény módosításának lehetőségét a jövő nemzedékek számára, de kijelölni a legfontosabb alapelveket. Ez az alaptörvény a XXI. század elején születik, és tartalmát tekintve is olyan, amely a XXI. század elejéhez, a mostani magyarokhoz méltó. Mert a jövőért való felelősség hatja át. Három olyan, XXI. századi elv is szerepel benne, amely szinte egyetlenegy más ország alkotmányában sincs benne. Ha most írnák, akkor most illet csinálnának ők is. Az egyik ilyen alapelv a fenntarthatóság elve. Sajnos a fenntarthatóságra érdemes volna egy nemzetközi versenyt – minden magyart bevonva – kiírni, hogy ezt a csúnya magyar szót valamilyen módon egy szép kifejezéssel helyettesítsük, de egyelőre ennél jobb nincs. De a gazdasági és költségvetési fenntarthatóság elve az egyik olyan alapelv, amelyet ennek az alaptörvénynek a szövege követ.

Ez arról szól, hogy felelőtlenség, elfogadhatatlan, hogy egy mai nemzedék felélje a jövő forrásait. És sajnos Magyarországon fél évszázada folyamatosan ez történik. Minden alkalommal és minden évben, az éves költségvetési törvényekben néhány kormány – például az Orbán-kormány '98 és 2002 közötti tevékenysége egy feltűnő, de nagyon ritka kivételnek tekinthető – mindig halmozta tovább Magyarországot, a magyar emberek adósságát. Vagyis minden alkalommal az unokáink és a gyermekeink elől éljük fel a saját jövőnket azáltal, hogy hitelben vesszük meg azt, amiből ma élünk.

Ez az alaptörvény világos, egyértelmű szabályokat fogad el. A mindenkori kormányra – és miközben arról beszél mindenki ebben az országban a nyilvánosság előtt, ennek az alkotmánynak a bírálói, kritizálói, hogy az Orbán-kormány, a mostani parlamenti többség semmiféle korlátot nem akar a hatalmának, arról beszél, hogy visszaél ezzel a lehetőséggel a mostani kormányoldal, egyszerűen ezt a nagyon feltűnő tényt, ami ott van az alkotmány kellős közepén, nem veszik észre –, súlyos bilincset rak a saját kezére, mert megteremti annak mind az eljárási, mind a tartalmi feltételeit, hogy véget vessünk annak, hogy Magyarország egyik évről a másikra nagyobb és magasabb adósságot halmoz fel a jövő nemzedékek rovására.

Felépíti azt az intézményrendszert – nem mondom, hogy a világon elsőként, de az első között –, amely lehetővé teszi, hogy ezeket a korlátokat valóban érvényesíteni lehessen. Jól gondolják meg, képviselő hölgyek és urak, hogy vállalják-e ezeket a korlátokat. Azért, mert nem könnyű. Ezt bizonyítja az elmúlt ötven év. Nem könnyű

olyan döntéseket hozni; a jövő nemzedékek rovására könnyű hiteleket felvenni és kielégíteni belőle a ma élőknek, a ma leghangosabban követelőknek az igényeit és szempontjait.

De meggyőződésem, hogy ha az alkotmány önmagában ezt a feladatot nem is tudja ellátni, de az biztos, hogy segíti az odavezető utat, ha van valódi szándék annak érdekében, hogy véget vessünk annak az évszázados magyar átoknak, hogy mindig feléljük a jövő nemzedékek forrásait. Éppen ezért a költségvetés és a gazdasági fenntarthatóság elvét érvényesíti ennek az alaptörvénynek a szövege.

A másik fenntarthatósági elv a környezeti fenntarthatósági elv, és az imént az egyik szónok erről már hosszasan beszélt. Szeretném jelezni, hogy ennek az alaptörvénynek az az ambíciója, az a célja, hogy a környezeti fenntarthatóság elvének hangsúlyozása és elfogadása révén a lehető legszélesebben biztosítsa azt, hogy a jövő nemzedékek előtt sem a kulturális, sem pedig a természeti környezetet ne vegyük el, úgy hagyományozzuk rájuk, ahogyan azt az őseinktől örököltük, még jobban, még inkább gyarapítva ezeket, gazdagítva annak értékeit.

Ebben a tekintetben azt javaslom, hogy legyenek nyitottak módosító indítványok elfogadására. Ha tehát valaki azt kéri, hogy az egészséghez való jogot ne csak állami kötelezettséggként, hanem alapjogként fogalmazzuk meg, ha valaki azt kéri, hogy vegyük bele a mostani legfrissebb alkotmányfejlődés, környezetvédelmi alkotmányfejlődés értékeit, mint amiről az imént is szó volt, az elért védelmi szinttől való visszalépés tilalmát, az elővigyázatosság vagy a megelőzés elvét, a szennyező fizet elvét, akkor erre legyenek nyitottak, és támogassák azokat a módosító indítványokat, amelyek ebben a tekintetben megfogalmazódnak. Azért, mert meggyőződésem, hogy egy XXI. századi alkotmánynak ezt a felelősséget, a környezetért és természetünkért való felelősséget igenis tartalmaznia kell.

És szeretnék egy félreértést is eloszlatni. A jövő nemzedékek országgyűlési biztosát nem kívánja ez az alaptörvény semmilyen módon megszüntetni. Egy egységes ombudsmani intézményt hoz létre, amely egyébként az állampolgárok szempontjából világosabb, egyértelműbb helyzetet teremt, hiszen nem kell négy vagy öt ombudsman – van egy oktatási jogok ombudsmanja is, és még aztán minden minisztériumban még néhány –, nem kell az állampolgárnak eldönteni, hogy hova forduljon, hanem van egy pont, ahol a jogainak védelme érdekében kérheti annak a kezelését, és az ombudsmani hivatalon belül lehet elosztani. Ezért szól az alkotmány arról, hogy az

ombudsman helyettesei között kell szerepelnie a jövő nemzedékek és a kisebbségi jogok védelmét szolgáló ombudsmanoknak is.

Ha ebben a tekintetben nem elég pontos vagy félreérthető volna az alaptörvény tervezett szövege, akkor ide is javaslom, hogy fogadják el az erre vonatkozó módosító indítványokat, mert nem szeretnénk kétséget hagyni a felől az elkötelezettség felől, amely a természet és a környezet védelme irányában megfogalmazódik. Éppen ezért az imént felolvasott levélben foglaltakra és a többi elemre is különös figyelmet kell fordítani.

A harmadik fenntarthatósági elv a demográfiai, a népesedési fenntarthatóság elve. Tisztelt hölgyeim és uraim! Nemrég olvastam azt a megdöbbentő adatot, hogy ennek az évszázadnak a végére – Japánnak most 100 millió körüli lakosa van – a felére fog csökkenni Japán lakossága.

Nos, nekünk, magyaroknak persze nem elsősorban a japánok miatt kell aggódni, hanem saját magunk miatt, mert Magyarországon ugyanolyan szomorú tendenciák vannak, mint nagyon sok más országban, a világ fejlett országaiban, és az ebben a tekintetben való küzdelemnek a felvételéhez – amit persze nyilván a mostani kormány teljes erővel végez – szükségünk van alkotmányos alátámasztásra is. Szükség van arra, hogy ne csak egy-egy kormány programja foglalja magába a családok támogatását, a gyermekvállalás támogatását, hanem ez kerüljön bele az alkotmány, az alaptörvény szövegébe is, mint egy olyan kötelező elv, amelyet a mindenkori kormánynak figyelembe kell vennie. Ez olyan kötelezettség, hogy ha ezt nem szabjuk meg alapvető feladatként, akkor egyik alkalommal ilyen, máskor pedig olyan típusú szabályok jönnek.

Ezért például a gyermekek után járó adókedvezménynek az alkotmányban, az alaptörvényben való rögzítése egy olyan elv, amelyhez ettől fogva a jövőbeli kormányoknak is tartani kell magukat; azért, mert egyébként ez egy olyan elv, amelyet az egész társadalom oszt, nem azért, mert ez nekünk fontos. Csak igenis ezekben az esetekben meg kell teremteni, hogy az alaptörvény is kényszerítsen bennünket, kényszerítse a jövő politikusait arra, hogy ezt a szempontot vegyék figyelembe.

Idetartozik egyébként az a sokak által vitatott téma is, amely szintén a jövő nemzedékekért való felelősséget foglalja magában, ami azt jelenti, hogy a jelenlegi politikai rendszer nem tükrözi a társadalom teljes értékrendjét, nem tükrözi minden társadalmi csoport rendjét, a társadalom egyötöde ki van hagyva ezekből a döntésekből. Ezért is

fogalmaz úgy az alaptörvény, hogy ha adott esetben később a választójogi törvényben úgy döntenének a képviselők, hogy bevállalják azt, hogy ezt az eddig a szavazati jogból kizárt társadalmi csoportot, a kiskorúakat a saját szüleiken keresztül bevonják a társadalmi képviseletbe, akkor ehhez megteremti a lehetőséget. Ez egy nagyon vitatott javaslat, de meggyőződésem, hogy ez is egy eszköz lehet arra, hogy a jövő nemzedékekre oda tudjunk figyelni, hogy azok mellé a jelenlegi társadalmi érdekek mellé, amelyek elsősorban az újraelosztást hangsúlyozzák – hiszen ezek a legnagyobb szavazói csoportok –, bekerülhetnek azok is, akik ennél szélesebb körben a jövő nemzedékekért való felelősséget is vállalni tudják.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Még egy kérdésről szeretnék beszélni. A jövő alkotmánya magában foglalja a jövő, a XXI. század első legfontosabb emberi jogi dokumentumának, katalógusának, az európai emberi jogi chartának a szövegét. Ott, ahol a magyar jogvédelem eddig magasabb volt, ott az Alkotmánybíróság által kialakított szövegek kerültek be ebbe, tehát ilyen értelemben azt gondolom, hogy Magyarország Európában példaszerűen védi az alapvető jogokat.

Bekerült az alapvető elemei közé az alapjogokról szóló részben a kollektív jogok megfogalmazása is, a kisebbségek kollektív jogai, ami alapvető fontosságú. Miközben nemzetközi szintén azért küzdünk, hogy az őshonos kisebbségeknek a jogait kollektív jogként ismerjék el, a mi alkotmányunknak is úgy kell fogalmaznia, és ebben a tekintetben is példaszerűnek kell lennünk. Vagyis ugyanazt tudom tanácsolni, amit az imént a környezetvédelemnél, hogy abban az esetben, ha a hazánkban élő kisebbségek, nemzetiségek, népcsoportok – ez az új szóhasználat ennek az alaptörvénynek – azt kérik, hogy bizonyos pontokon módosítsunk azokon a szövegeken, amelyek belekerültek az alaptörvény tervezetébe, akkor ezt tegyük meg az ő igényeik szerint. Nem elég nekünk azt gondolni, hogy mi jót akarunk nekik és érvényesíteni akarjuk az érdekeiket, önekik is úgy kell gondolniuk, hogy az, amit kiolvasnak ebből a szövegből, az ő számukra is fontos.

Ezért is találkoztam nemrégiben a kisebbségek, nemzetiségek képviselőivel, országos önkormányzatokkal. Hozzáteszem, példa nélküli Európában az az önkormányzati rendszer, amely a nemzetiiségek és a népcsoportok számára kialakult. Példa nélküli az az önkormányzati rendszer.

Még egy lapáttal rá kellene tenni, hogy valóban Magyarország mintaországgá válhasson, és ne csak mi gondoljuk, hogy mintaország, hanem azok is, akik erre kívülről ránéznek.

Ha ebben a tekintetben módosítani kell, és figyelembe kell venni ezen népcsoportok nyelvének a nagyobb védelmét, vagy adott esetben azt, hogy róluk csak kétharmados sarkalatos törvényben lehessen rendelkezni, akkor legyünk, legyenek nyitottak ezekre a módosításokra. Én ezeket mind, valamennyit támogatom. Hiszen alapvető fontosságú, hogy itt, a Kárpát-medencében, egy olyan közegben, ahol sok nemzetiség él együtt, a nemzeti identitások, lojalitások összefonódnak, összekapcsolódnak, néha ütköznek egymással, mi, magyarok Magyarország részéről tegyük világossá, hogy a magyar egyrészt befogadó nemzet, mindenkit, aki a magyar nemzet része akar lenni, be tudja magába fogadni egyik oldalról, másik oldalról pedig nyitottak vagyunk, és tiszteljük másoknak a kultúráját, értékeljük, és ha szükségük van védelemre, akkor ezt is megteesszük. Ebben a tekintetben is példát kell mutatni.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Az alkotmányozás egy kivételes dolog. Amikor alaptörvényt fogad el az Országgyűlés – ebben a parlamentben legutoljára hatvanvalahány éve fordult elő ilyen alkalom, ráadásul nem is tekinthető valódi jogi dokumentumnak, ami akkor megszületett, hiszen a diktatúra pöcséltelte meg akkor saját dicsőségét ezzel –, most végre, először a magyar történelemben adatik meg, hogy egy egységes, valóban létező alaptörvényt fogadjanak el. Ennek a felelősségnek a nagyságához képest fogják fel az önök szerepét.

Azokra, akik saját akaratukból, egyébként indok nélkül, kima-radnak, és utána kívülről kiabálnak be, és azt mondják, hogy miért helytelen az, amit itt benn önök csinálnak, azokra ne hallgassanak.

Viszont hallgassanak mindenkire, hallgassanak arra a 900 ezer emberre, aki kérdőíven keresztül megfogalmazta véleményét; hallgassanak arra a rengeteg önkormányzatra, amely levélben fogalmazta meg az álláspontját ebben a kérdésben; hallgassanak a civilszervezetekre, olvassák el azokat a leveleket, amelyeket megfogalmaznak; hallgassanak egymásra, az országgyűlési képviselőkre, és akkor valóban olyan alaptörvénye lehet Magyarországnak, amelyre végre büszkék lehetünk.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *[Taps a kormánypártok soraiban.]*

AZ ALAPTÖRVÉNY-TERVEZET NEM HIVATALOS FORDÍTÁSA NÉGY NAP REKORDIDŐ ALATT KÉSZÜLT EL!

Szájer József blogja, Brüsszel, 2011. március 29.

Ha a magyar politika és sajtó hisztériaszintje az európai átlag közepében lenne, akkor azt a tény, hogy a kormánypártok által március 14-én benyújtott alaptörvény-tervezetet már március 18-án kézbe vehették az Európai Parlament képviselői, a fenti címmel kürtölték volna világgá a főcímek. De nem ott van, ezért a Népszabadság a „titkolják az alkotmányt külföldön” motívumot választotta inkább, és elindult az a szintén hungarikumnak számító össznépi magyar vita, hogy angolul a shall vagy a will fejezi-e ki jobban a jogszabályokban a kötelezés jellegű tényállításokat. (Valóban a shall a pontosabb.)

A lap állítása szerint (amit pár napra rá három civilszervezet megismételt, akkor persze a sajtó úgy közölte a hírt, mintha új lenne) pontatlan az angol fordítás, a Nemzeti hitvallást pedig titkolja a kormány (sic!).

Hét éve dolgozom az Európai Parlamentben, az angolok és az írek kivételével mindenki idegen nyelvként beszéli az angolt, higgyék el, mára már mindenki rájött, hogy a megértés fontosabb a pontosságnál. Az Európai Parlament komoly intézmény, mégis amikor egy sürgős fordításnak el kell készülnie, annak valódi áldozata az angol nyelvhelyesség lesz. Speed over spell, hogy stílszerű legyek. Szegény angolok, pokoli kínokat kell emiatt kiállniuk! Kár, hogy az európai alkotmány nem védi az angol nyelvet (így szólna: The union shall protect the English language).

Mindenesetre ez az európai rutin. Márpedig az Alaptörvény esetében a gyorsaság mindennél fontosabb volt a médiatörvény korábbi vitájában megtanult okból: ha van fordítás, nehezebb a rosszindulatú félremagyarázás. Ezért is készült el rekordgyorsasággal a nem hivatalos fordítás. Az angol nyelv ezt courtesy traslationnek nevezi, és az EP képviselői a március 29-i néppárti meghallgatás előzetes meghívójával együtt azonnal meg is kapták, azzal a megjegyzéssel, hogy ez az udvariassági fordítás az időben való felkészülésüket hivatott segíteni, és a fordítást tovább pontosítjuk. A Nemzeti hitvallás szövegének fordításával, amely ünnepélyes volta miatt nehezen tűri a nyersfordítást, elégedetlen voltam és ezért nem csatoltuk a szöveghez, hogy azonnal kiküldhessük a többi, technikaibb szövegű részeket. A hitvallás fordítását magam javítottam át, és pár napra rá a közben tovább javított alapszöveggel együtt a végleges meghívóhoz csatoltunk, és kiküldtük

minden képviselőnek. Persze még ez a változat is messze volt a tökéletestől.

A hitvallás eredeti magyar szövegének jó részét is én írtam, és büszke is vagyok rá, mert minden szó, minden vessző komoly megfontolás tárgya volt benne, és a kitűzött célnak, hogy egyszerre legyen pontos, emelkedett, visszafogott és érzelmekkel teli, szerintem megfelel. Persze ezt mindenkinek joga van vitatni. A szöveget már csak e személyes vonatkozás miatt sem szívesen titkolnám el kollégáim elől sem Magyarországon, sem külföldön. Már csak azért sem, mert a magyar szövegek idegen nyelvre való lefordítása nem egy szűk csoport előjoga, hanem minden angolul beszélő megteheti, ezt a „titkot” – lássuk be – nehéz volna sokáig őrizni. Ezért aztán teljesen abszurd és rosszindulatú a Népszabadság és a három civilszervezet titokelmélete.

A mai napon lement a meghallgatás Brüsszelben, a kollégák örültek, hogy legalább angolul elolvashatták a szöveget, és mivel itt megszokott a nyelvi bizonytalanság a huszonvalahány hivatalos nyelv miatt, több kérdésük is arra vonatkozott, hogy jól értenek-e valamit, amit benne olvastak. Ez is napi rutin az európai intézményekben, és a Népszabadsággal ellentétben ezen a területen mindenki nagyon türelmes egymással.

Előző nap mi is megkaptuk a három civilszervezet fordítását, amely az eddig készült fordítások közül a legpontosabb, de még mindig nem az igazi (például a hitvallásban szereplő európai értékek védelmezésével kapcsolatban az érték szót a heritage kifejezéssel írja le, ami pontatlan). De nincs is tökéletes fordítás. Ráadásul a szöveg éppen vita alatt áll az Országgyűlésben, vagyis még többször változik, idő előtti volna a végleges fordítása. Azt is kritizálták, hogy hiányosságok is vannak a különböző fordításokban, aminek az az oka, hogy a Lázár János által korábban nyilvánosságra hozott szöveghez képest a benyújtott változatban több változás is volt a frakciókban lezajlott vita eredményeképpen. A három létező különböző fordítás alapja ezért nem mindenhol ugyanaz a szöveg. Éppen a korrektség jegyében a meghallgatás előtt megkapott, a civilszervezetek által elvégzett fordítást Szili Katalin alkotmányjavaslatának – szintén nem teljesen pontos – angol fordításával együtt minden meghívottnak elküldtem.

Bonyolult? Igen, hisz már több bekezdés óta kell kifejtennem az okokat. Vádolni könnyebb, csak két szó: titkolják, hamisítják. Ezzel nem tudok versenyezni, pedig ez az állítás az igaz és a vád a hamis!

Utóirat: Az angol jogi kultúra és a kontinentális, római jogi alapú jogi kultúra között nagyon sok az eltérés. Ezért aztán a fordítók máig küszködnek a kettő fogalmainak az összecsiszolásán. Ezért olyan nehéz a kontinentális jogi fogalmakat pontosan visszaadni angol nyelven.

A NYILVÁNOSSÁG KLUB NEM JÖTT EL A KÉRDŐÍVEK FELDOLGOZÁSÁNAK BEMUTATÁSÁRA, HIÁBA HÍVTUK

Szájer József blogja, Brüsszel, 2011. március 31.

Nagyon örülök, hogy több mint kilencszázezer magyar polgár vette a fáradságot és kiszakított fél órát az életéből, hogy végiggondolja és kitöltse a nemzeti konzultációs kérdőívet az új alkotmánnyal kapcsolatban. Mindez cáfolja azt az ellenpropagandát, hogy az embereket ne érdekelné az alkotmányozás. Engem is meglepett ez az erős választói aktivitás, hiszen nem pusztán egy iksz egy négyzetben való behúzásáról van szó. A kérdőív megfontolt kitöltéséhez, postára adásához nagyobb időáldozatot kell hozni.

A Nyilvánosság Klub három hete fordult nyílt levélben a Nemzeti Konzultációs Testülethez, hogy szeretne betekinteni a kérdőívek feldolgozásába. Rögtön válaszoltam, és meghívtam őket, hogy csatlakozzanak Szili Katalinhoz és hozzám, amikor magunk is megtekintjük nyilvános konzultáció keretében a visszaküldött kérdőívek feldolgozását az ezt végző kormányhivatalban. Persze nemcsak őket, hanem a teljes magyar sajtót is meghívtuk.

Mindenki megtekinthette, hogyan folyik a gépi és a kézi feldolgozás, hogy a kérdőív ikszelős részét géppel, a nyílt kérdést egyenként dolgozzák fel és viszik fel gépre, összesítik. Ha a NyK eljött volna, ők is betekintheztek volna a folyamatba.

Most a Nyilvánosság Klub azzal vádol, hogy titkolózunk. Finoman szólva orwelli jelenséggel állunk szemben. A teljes magyar sajtó ott volt, de az NyK képviselője többszöri felszólításom ellenére sem jelentkezett, utólag pedig azt írták, hogy direkt nem jöttek el, mert nem vesznek részt médiasóban. Ha a Szili Katalinnal való bejárás médiasó lenne, akkor mit mondjuk az ő *nyílt* levelükről, amiben még a feladó címét sem tüntették fel, ezért valódi nyomozást kellett folytatni, hova küldjük vissza a választ.

Ha nem Magyarországon lennénk, azt írhatná az NyK: „a nyilvánosság ellenőrzése előtt zajlik a kérdőívek feldolgozása, csak az nem ment el ennek megtekintésére, aki nem akart”.

Nos, nem ezt írták, és nem akartak eljönni, hiszen akkor nem mondhatnák azt, hogy *mi* titkolózunk. Amúgy meg látva az összesítés eredményeit, kérdezem: mi a fenét akartunk volna titkolni és milyen céllal?

Javasolom, vegyék ki a nevükből a nyilvánosság szót. Legközelebb tartsanak konzultációt, mielőtt butaságokat írnak. Nem kell a teljes országra kiterjeszteni, elég, ha Vásárhelyi Mária megkérdezi a szomszédasszonyt. Ő biztos tud jó tanácsokat adni a tisztességes és következetes emberi magatartás szabályairól.

Tanulság George Orwell nyomán:

A titkolózás kritériumai a mai magyar newspeakben az alaptörvény-tervezet fordítása és a kérdőívek feldolgozása magyar sajtóbeli tálalása alapján:

- Fordítsd le angolra a szöveget négy nap alatt, hogy ezzel is megakadályozd, hogy az angolul értők el tudják olvasni; ha hibák vannak benne, rögtön javítsd ki és küldj pontosabb változatot, ezzel is félrevezetve a címzetteket; ha egy civilszervezet még pontosabb fordítást küldd, azt is küldd el mindenkinek, nehogy tudomást szerezzenek az alaptörvény valóságos tartalmáról, de a titkolózás legjobb módja, ha ezt még az internetre is felteszed, hiszen úgy végképp senki nem láthatja.

- Ha egy civilszervezet be akar tekinteni a kérdőívek feldolgozásába, azonnal hívd meg őket a feldolgozás helyére, hogy ezzel is megakadályozd, hogy megtudják, hogyan is történik az; hívd meg a teljes magyar sajtót, kérd meg az illetékes kormány szervet, hogy engedjék be az újságírókat mindenhová, és utána még tarts egy részletes sajtótájékoztatót is a helyszínen a tapasztalatokról és a legutóbbi adatokról, mindezt azért, hogy kijátszd a magyar polgárokat és a sajtót, mert eltitkolod azt, hogy valójában diktátor vagy és magad hamisítod a kérdőívekre adott válaszokat, mondjuk úgy, hogy a népnek tulajdonítod a tényleges életfogytiglani büntetés vagy az off-shore cégek kitiltásának támogatását, miközben mindenki tudja, hogy azt valójában senki nem akarja ebben az országban.

+ 1

- Add meg az alaptörvényről szóló, általad kezdeményezett brüsszeli nyilvános meghallgatáson a szót Bokros Lajosnak, hogy azzal kezdhesse a felszólalását, hogy nem akartad neki megadni a szót, és a sajtó is azt írhatta, hogy nem akartad megadni. Ezzel el tudod titkolni Bokros Lajos véleményét (ami valójában Kis János és a FAZ véleménye)

is egyben), és a szó megadása azt is segíti, hogy annak tartalmát a sajtó se tudja megírni.

Ha mindezeket végrehajtottad, írd róla a blogodban, nehogy valaki megtudja, mit gondolsz.

SZÁJER ALKOTMÁNYA

Bednárik Imre – Csuha Ildikó, Népszabadság, 8. oldal,
2011. április 9.

Szájer József számára van „kívánságműsor” a miniszterelnöknél. Nem sok ilyen létezik. A második Orbán-adminisztráció alatt is az lehetett volna, ami akar. De nem akart semmit... az igazságügyi tárcát sem. Ezzel szemben az új alkotmányt ő írja. Az nem Orbán Viktor, hanem Szájer József alkotmánya lesz – egy fideszes európai parlamenti képviselő fogalmazott így a politikus nevének említésekor. Hozzátette, hogy Szájer kapcsolata töretlenül kiegyensúlyozott volt Orbán Viktorral, és ma talán ő „a legegyszerűbb” partnere a miniszterelnöknek a régi fideszesek közül.

Pedig a hőskorszak fideszes fotóin Szájert nem sokszor látni Orbán mellett. A képeken hol Kövér, hol Áder vagy Deutsch (régebben Fodor) látható Orbán társaságában. Szájer – noha Fidesz-alapító – nem szerepel Bayer Zsolt „A Nagy Fideszkönyvében” sem. Egy Bibó-kollégiumban készült fotón viszont az előtérben állva mosolyog, egy másik, „Lengyel–magyar két jó barát” feliratú képen pedig Wałęsával beszélget. Orbán a Ménesi úti kollégiumi időkre így emlékezik vissza: „Szájer Józsiával kerültem még közelebbi kapcsolatba. [Stumpf Istvánt, Fellegi Tamást és Kövér Lászlót emelte még ki – a szerk.] Ő teljesen más – szakmai – irányt vitt a kollégiumon belül, és osztatlan népszerűségnek örvendett. Mindenki felnézett rá.” Közelebb hozta őket egymáshoz, hogy későbbi feleségeik, Lévai Anikó és Handó Tünde kollégiumi szobatársak voltak.

A Magyar Hírlap 1988. április 9-én nyilvánosságra hozta a következő MTI-közleményt: „1988. március 30-án egyetemi hallgatók és fiatal értelmiségiek egy csoportja törvényellenes szervezet létrehozását kezdeményezte, ezért az arra illetékes rendőri szervek 1988. április 8-án figyelmeztették Andrassy [sic!] Miklós dunaújvárosi, Orbán Viktor szolnoki, valamint Csaba Iván, Kövér László és Rácz András budapesti lakosokat. A nevezetteket felhívták tevékenységük abbahagyására.” Szájer jogi eszközökkel zúzta szét a rendőrségi figyelmeztetést, ami a csapaton belül komoly tekintélyt adott neki. A pert a későbbi SZDSZ-képviselő Dornbach Alajos vitte, és meg is nyerte a Magyar Hírlappal szemben. A próbaper precedensértékűvé vált a pártállamban. Az összes jogi anyagot Szájer készítette elő...

„Paradox, de igaz, hogy Antall József nem diplomata, hanem igazából magyar belpolitikus volt. Azt kell mondanom, nem is történésznek, hanem inkább alkotmányjogásznak tekinthető. Tehát bizonyos szempontból azt a politikustípust testesítette meg, mint Tölgyessy Péter az SZDSZ-ben és Szájer József a Fideszben” – ezt Orbán már egy 1994-es interjúkötetben mondta. Ezzel feltette Szájer Józsefet arra a polcra, ami predesztinálta arra, hogy ha valaha is lehetősége nyílik a Fidesznek az alkotmányozásra, azt a folyamatot ő vezényelje.

Ha kell, Brüsszelből – de akkor ezt még nem sejtették.

Az 1990-es választásokon szülővárosában, Sopronban legyőzte Pozsgay Imrét (akivel most Orbán Viktor alkotmányozó testületében közösen dolgozott az új alkotmány alapelvein). 1990-ben egyetlenként tudott tisztán fideszes jelöltként egyéni választókerületben nyerni. Pozsgay a vereségét azzal próbálta elűtni, „Petőfit is megverték a korabeli képviselőválasztáson”.

Politikai szövetsége a Fidesz elnökével 1992–1993-ban, az Orbán–Fodor-párharc idején mélyült el. Fodor Gábor a Fidesz '93-as kongresszusán nem vállalta az elnöki jelölést. De bejelentette igényét a választmányi elnöki posztra. Fodor megválasztásával kettős vezetés alakult volna ki, és félő volt, hogy így Orbánnal felőrlik egymást az 1994-es parlamenti választások előtt. Ezért kérte meg Orbán és Kövér Szájert, hogy induljon el Fodorral szemben. Szájert mindkét székértábor respektálta. Nyert is. Fodor követőivel együtt távozott a pártból és az 1994-es választásokon az SZDSZ-hez csatlakozott. Orbán azért is hálás lehet Szájernek, mert a Fidesz 1994-es nagy bukását követően elsősorban neki és Áder Jánosnak köszönheti, hogy 1994–1998 között újra felépíthette magát.

Deutsch Tamás (2009-ben szintén EP-képviselő lett) szerint Szájer az egyik leginnovatívabb politikus, akivel valaha is találkozott. 1994–1997 között ő vezette a Fidesz parlamenti frakcióját. A választások előtt a Fidesz legszűkebb vezető csapatában, a „hatos fogatban” – Orbán, Kövér, Áder, Deutsch, Várhegyi Attila és Szájer – magától értetődő döntés volt, hogy Szájerre bízzák a Fidesz 1998-as választási és kormányzati programjának összerakását. Szájer kérdésünkre megerősítette, hogy amerikai mintára ő találta ki a Fidesz emlékezetes 40 pontját. Emellett olyan emblematisz üggyek köthetőek a nevéhez, mint a kétéves költségvetés osztrák példa nyomán (ezzel hatástalanították Torgyán József köztársasági elnöki álmát, illetve teljes további politikai karrierjét, hiszen a kétéves büdzsé megszavazása után már nem volt szükség a kigazda voksokra), a 2012-es nyári játékok rendezési jogának megpályázása (Szájer nem sokkal előtte Sydney-ben járt, onnan az ötlet), illetve a Terror Háza Múzeum alapítása.

Szájer kikérné magának, ha valaki külpolitikusnak aposztrofálná, mert Európa-politikusnak tartja magát: az uniós ügyek és az integrációs folyamatok érdeklik.

(Angolul, franciául, németül, oroszul beszél, ír, olvas.) Ha valaki, akkor Szájer az Európai Unió feltétlen híve. Most viszont a médiatörvény körüli európai szintű botrányok idején a Hír TV-ben „Európa legundorítóbb arcáról” beszélt, mert szerintek erkölcsileg nem elfogadható, hogy Európa, mely magát demokratikusnak, diszkriminációmentesnek mondja, minden ok és alap nélkül „rátámad egy országra és megpróbálja ledarálni”.

Konfliktuskerülő, a Fidesz „legliberálisabb” politikusa, jogérzékenysége, illetve Európára való nyitottsága, szabadságtisztelete okán – ez volt az általános vélemény róla. Első brüsszeli ciklusa alatt azonban egyre radikálisabban, harcosabban rezonált a magyarországi belpolitikai eseményekre. 2006. október 23-a után európai parlamenti offenzívát indított Gyurcsány Ferencsel és a kormányával szemben. A jogászjelítet is meglepte, hogy 2007. február 2-án részt vett a Kossuth téri kordonbontásban, Orbánnal közösen szerelte szét a vasrácsokat, polgári engedetlenségi mozgalomnak minősítve az akciót. Úgy tudjuk, ő volt a kordonbontás értelmi szerzője is.

Tavaly ősszel szűk körben azt mondta: a jog eszköz, a cél a hosszú távú stabilitás, és ezzel jelezte, hogy híres jogérzékenységet nem sértették a Lázár-javaslatok, tehát az sem, hogy a második Orbán-kormány zárójelbe tette a jogállamiságot és az alkotmányosságot, amikor a gazdasági szükséghelyzetre való hivatkozással – a 98 százalékos különadó miatt – megcsonkította az Alkotmánybíróság hatáskörét. „Ehhez a kérdéshez nem lehet arisztokratikusan, jogi elefántcsonttoronyból viszonyulni” – mondta később.

A szájeri alkotmányfilozófia is ehhez hasonló elveken nyugszik: egy új alkotmány megalkotásánál nem elég a szakjogászi megközelítés, mert nem mellőzhető az erőteljes szimbolikus gondolkodás. Az alkotmányozás szerint nem jogtudósok magánügye, hanem politikai aktus és értékválasztás. De a többségi demokratikus igények érvényesítése is. Kellenek alkotmányos fékek, de a társadalmi problémákat a jognak, így az alkotmánynak is le kell reagálnia. Ezen belül is megkülönböztetett figyelemmel van a hitélet és az alkotmány kapcsolatára. EP-képviselőként azért harcolt, hogy bekerüljön az unió alkotmányába a kereszténységre való erőteljes hivatkozás. Nem járt sikerrel. „Szégyenlős európai alkotmány született abból a szempontból, hogy az Isten megjelenjen-e egy ilyen dokumentumban, és ha igen, akkor miként. Mi, magyarok ne legyünk ilyen kishitűek!” – mondta Szájer. És lőn.

Brüsszelben Szájer nem szokott zongorázni munkatársainak, ahogyan Schmitt Pál tette. Képviselőtársai szerint magányos, elmélkedő személyiség. Nehéz lenne körvonalazni azt a jogászi kört, amelyet respektál. Viszont a

nevéhez kapcsolódik a 2007-es Szabadság Kör, amelyet a 2006. október 23-i események évfordulójára hozott létre mások mellett Balog Zoltánnal, Borókai Gáborral, Elek Istvánnal, Győri Enikővel, Hankiss Ágnessel és Gulyás Gergellyel. Ez utóbbi fiatal fideszes képviselőt Szájer fedezte fel. Vele, illetve az alkotmányjogot tanító kereszténydemokrata Salamon Lászlóval Szájer elmondása szerint tökéletes csapatot alkottak. Sokan városi legendának gondolták, hogy Brüsszelből e-mailen küldi az iPadjáról az új alkotmány részleteit. Erre a kérdésünkre csak elmosolyodott. Azt viszont maga mesélte, hogy a Strasbourg–Brüsszel, illetve a Brüsszel–Párizs között közlekedő vonaton, a menetidő másfél óráiban íródott az új alaptörvény preambuluma és az alapjogokról szóló első és meghatározó verziója is.

Azt mondják, „elképesztő konzultációsorozat” előzte meg a „szájeri verziók” megszületését, közel félszáz szakemberrel és jogtudóssal beszélt. Neveket nem kívánt említeni, amikor erről kérdeztük. Egyetlen példaképet nevezett meg, aki szerinte „meghatározó erővel bírt a magyar alkotmányozás és alkotmányjog területén, néhol nagyobb mértékben is, mint kellett volna” – egykori tanárát, Sólyom Lászlót.

VAN SAPKA VAGY NINCS SAPKA?

Szájer József blogja, Brüsszel, 2011. április 12.

Egy XX. századi német filozófus írta, hogy a világ valódi természete villan fel, amikor valami rendellenes történik. Ez jutott eszembe arról a magyar sajtóban szenzációsnak mondott hírről, hogy a kormánypártok alkotmánytervezete a sajtó szerint megváltoztatja a Nemzeti Bank elnökének és alelnökeinek kinevezési rendjét. Mert ez a(z) (ál)hír példásan felvillantja a mai magyar sajtó egészen szomorú állapotát. Azt a tarthatatlan és soha el nem fogadható állapotot, hogy mára a minőségi újságírás elemi szabályai sem érvényesülnek, lényegében megszűnt az, ami a sajtóetika első szabályai közé tartozik: ellenőrizd a hírt, mielőtt megírod! És ha nem is tetszik az igazság, azért célszerű hozzá ragaszkodni.

Mi, politikusok gyakran panaszkodunk arra, hogy a választópolgárok gyorsan felejtene. De gyakran mi is elfelejtjük, hogy nekik erre alkotmányos joguk van, és azért van a sajtó, hogy korrigálja a téves információkat, hogy emlékeztessen a dolgok közötti összefüggésekre, akár arra, hogy megírja, ha a politikusok manipulálnak vagy nem mondanak igazat. Nos, éppen ez az a funkció, amiről beszélek, a fenti hír kapcsán.

Valóban, a hír azon része igaz, hogy az alaptörvény-tervezetbe benyújtottak egy módosítót a Nemzeti Bankra vonatkozóan. A magyar sajtó, tisztelet a kivételnek, de szinte mindenhol úgy találta, hogy „mostantól” nem a miniszterelnök, hanem a köztársasági elnök nevezi ki az elnököt és az alelnököket, ráadásul hat és nem kilenc évre, és többen elkezdtek elemezni, hogy ezek a „változtatások” milyen következményekkel járnak. Többek szerint ez az új szabály a Fidesz – eleve vélelmezett – rosszindulatának újabb bizonyítéka, és amúgy is felborítja az eddigi egyensúlyt...

Nos, tájékoztatom a szíves nagyérdeműt, hogy a benyújtott módosító indítvány azonos a jelenleg hatályos alkotmány szövegével, vagyis a hír az, hogy nincs változás, a kormánypártok úgy döntöttek, hogy a Nemzeti Bankra vonatkozó szabályok nem változnak.

Hogy erről a magyar polgárokat a sajtó másképp tájékoztatta, arról csak a hanyagság tehet, vagyis az, hogy aki elsőként megírta ezt, az elfelejtette azt a szimpla és kötelező műveletet elvégezni, hogy megnézzé a hatályos szöveget, azaz néhány ponton a valóság mércéjét alkalmazza arra, amit leír... A többiek pedig kritikátlanul átvették. S tőlük mára már mindenki tudja, hogy a Fidesz újabb demokráciaellenes lépéssel akarja korlátozni a Nemzeti Bankot, most éppen azzal – ezt viszont nem tudják –, hogy marad minden a régiben. Ha a Fidesz akarja a hatályos szöveget megtartani, az amúgy is biztosan gyanús. Látom már, amint a jól tájékozott külföldi újságírók támadják a kormányt, amiért ragaszkodik a hatályos szabályokhoz. Előtte azért támadták, mert meg akarta változtatni őket.

Van sapka vagy nincs sapka? Egyre nehezebb eligazodni.

AZ ALAPTÖRVÉNY ÉS A KÖRNYEZET VÉDELME

Szájer József blogja, Budapest, 2011. április 16.

Az LMP egyik politikusa sajtóhírek szerint hiányolja a fenntarthatóság és a „szennyező fizet” elvét az új magyar alaptörvényből. Ezért igazán felesleges volt sajtótájékoztatót tartani. Néhány idézet következik az új alaptörvény tervezetéből:

„Nemzeti hitvallás

Vállaljuk, hogy örökségünket, [...] a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.

P. Cikk

A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

Q. Cikk

Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.

XX. Cikk

(1) Mindenkinnek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

XXI. Cikk

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt – törvényben meghatározottak szerint – helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

(3) Elhelyezés céljából tilos Magyarország területére szennyező hulladékot behozni.

30. Cikk

Az alapvető jogok biztosát és helyetteseit az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával hat évre választja. A helyettesek a jövő nemzedékek érdekeinek, valamint a hazai nemzetiségek jogainak védelmét látják el.”

Mutasson valaki nekem még egy olyan alkotmányt a világon, amely ennyi helyen és ilyen hangsúlyosan foglalkozik a jövő nemzedékekért való felelősséggel és a környezet védelmével!

Ezért XXI. századi szellemű az új alkotmány.

Persze az LMP ezt honnan tudhatná, nem vesznek részt az alkotmányozásban. Kívülről, sajtótájékoztatókon kiabálnak be oda, ahol a választóikat kellene képviselniük, az Országgyűlésbe. Helyettük a fideszeseknek kellett a legzöldebb alkotmánnyá tenni az új magyar alaptörvényt! Ők képviselték a környezet védelme iránt elkötelezett választókat.

Biztos vagyok benne, hogy a tegnapi LMP-sajtótájékoztatón a felkészült újságírók szembesítették a politikust, hogy valótlanságokat állít, valahogy ez a mozzanat a tudósításokból mégis kimaradt. Vajon mi lehet az oka?

P. S.

A gyengébbek kedvéért: a P. Cikk a környezeti fenntarthatóság elvét, a XXI. Cikk (2) pedig a „szennyező fizet” elvét fogalmazza meg. Igaz, emberi nyelven...

A NEMZETISÉGEK ÉS AZ ÚJ ALAPTÖRVÉNY

Szájer József blogja, Budapest, 2011. április 16.

A kisebbségi ombudsman sajtótájékoztatókon, külföldre küldött levelekben tiltakozott az elmúlt hetekben az új alaptörvény úgymond kisebbségellenes jellege miatt. Pont az ellenkezője az igaz! Szinte nincs még egy olyan alkotmány, amely ennyire kiemelten foglalkozna a nemzeti kisebbségekkel. Boldogok lennénk, ha a környező országok, ahol magyarok élnek, nyelvtörvények helyett inkább a mi utunkat járnák.

Az alaptörvény előkészítése során több alkalommal konzultáltam a hazai nemzetiségek választott országos önkormányzatainak vezetőivel. Majdnem minden kérésüket sikerült beépíteni az alkotmánytervezet szövegébe.

De ne én mondjam ezt, hanem az alaptörvény módosító indítványokkal kiegészített szövege. Idézetek következnek, lehet, hogy kicsit hosszú, de fontos:

„Nemzeti hitvallás

A velünk élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők [...] Vállaljuk, hogy [...] a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját [...] ápoljuk és megóvjuk [...] Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével.

I. Cikk

Magyarország elismeri az ember alapvető [...] közösségi jogait.

XXIX. Cikk

(1) A Magyarországon élő nemzetiségek államalkotó tényezők. Minden valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelvhasz-

nálathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

(2) A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre.

(3) A Magyarországon élő nemzetiségek jogaira vonatkozó részletes szabályokat, valamint a helyi és országos önkormányzataik megválasztásának szabályait sarkalatos törvény határozza meg.

2. Cikk

A Magyarországon élő nemzetiségek részvételét az Országgyűlés munkájában sarkalatos törvény szabályozza.

30. Cikk

Az alapvető jogok biztosát és helyetteseit az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával hat évre választja. A helyettesek a jövő nemzedékek érdekeinek, valamint a hazai nemzetiségek jogainak védelmét látják el.”

Az idézetek önmagukért beszélnek, vagyis a hazai nemzetiségek jogainak garantálása – szemben Kállai Ernő elfogult véleményével – nagyon fontos az új alaptörvény számára. Példaszerű szeretne lenni ebben a tekintetben is.

Igaz, nem elég egy helyen elolvasni az alaptörvényt, legalább öt helyen vannak az erre vonatkozó szabályok, az alkotmányok már csak ilyenek, tudni kell őket olvasni. Ködösítés helyett nézzük a szöveget!

AZ ÚJ MAGYAR ALAPTÖRVÉNY

Szájer József blogja, Budapest, 2011. április 18.

Hatvankét év óta először legitim és demokratikus írott alkotmánya van Magyarországnak, utolsóként a volt kommunista elnyomás alá tartozott országok közül. Ezt az alkotmányt nem „éljen Rákosi!” felkiáltások közepette fogadták el. Ezt az alkotmányt egy szabadon megválasztott Országgyűlés képviselői szavazták meg.

Ez egy kivételes pillanat az ország életében. Az Országgyűlés ma nemzedékek álmait váltotta valóra, és formálisan is kitagadta a kommunista rendszer örökségét.

Az Alaptörvény elfogadásával teljesült a Fidesz tavalyi választási ígérete, mert az új kormány az alapoknál, a nemzet legfontosabb közjogi dokumentumának elfogadásával kezdte el Magyarország megújítását. Erre a biztos alapra már ráépíthető a nemzet együttműködése, Magyarország új korszakba lép.

Éppen egy évvel az elsőpró választási győzelem után a kormánykoalíció pótolta a több mint húszéves alkotmányos mulasztást, ezzel végleg elszakította azt a formai köteléket, amely a mai alkotmányos rendszerünket a zsarnoki diktatúrához kötötte. De újrakötötte azt, amely a világon párját ritkítóan gazdag ezeréves alkotmánytörténetünkhöz fűzi. Helyreállt a magyar alkotmányos történet folytonossága.

Az Alaptörvény tiszteleg a magyar történelem teljesítményei előtt, de a jövő gondjait veszi célba: megállítani az ország eladósodását, megvédeni környezeti értékeinket, megállítani a népesség apadását, garantálni a szabadság rendjét.

Az új alkotmány a szabadság dokumentuma: szakít a most lecserélt alkotmányban bennragadt sztálinista elvvel, és az állampolgárok jogait az állam elé helyezi. Kiteljesíti a polgárok szabadságjogait és európai alapra helyezi azokat; mintájául a XXI. század eddig legfontosabb emberi jogi dokumentumát, az európai Alapjogi Chartát tekinti. Az új Alaptörvény egyszerre nemzeti és európai, a mai európai uniós országok alkotmányai közül a legtöbbször hivatkozik Európára és annak közös értékeire, és annak alapján kinyilatkoztatja a magyar nemzeti sorsközösséget, amely nem más népek ellen irányul, hanem a közös együttélés békességének biztosítását tűzi ki célul.

Jó alkalom ez arra is, hogy kifejezzük tiszteletünket a rendszerváltoztatás alkotmányozó törekvései és az Alkotmánybíróság munkája iránt, hogy a mai magyar demokrácia, jogállam és alkotmányosság alapjait lerakták. Tevékenységük gyümölcsei ebben az új alkotmányban is benne vannak, és a jövőben is iránymutatásként kell szolgálnak. Mától olyan Alaptörvényünk van, amelyre minden magyar büszke lehet!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy az Alaptörvény megalkotásában mint a Fidesz és a KDNP alkotmányszövegező bizottsága és az új alkotmány elfogadását előkészítő Nemzeti Konzultációs Testület elnöke részt vehettem.

AZ ÚJ ALAPTÖRVÉNY MÉLTÓ MAGYARORSZÁGHOZ

InfoRádió, 2011. április 18.

Az új Alaptörvény legitim, és olyan dokumentum, amely méltó az ország első, legfontosabb dokumentumának címére – mondta az InfoRádió Aréna című műsorában Szájer József. A Nemzeti Konzultációs Testület elnöke hozzátette: ez a dokumentum méltó Magyarországhoz és ahhoz a demokratikus folyamathoz, amelyen az ország évtizedekkel ezelőtt elindult.

Óriási jelentőségű változás, hogy Magyarországnak először van teljesen új, írott alaptörvénye – mondta az InfoRádió Aréna című műsorában a Nemzeti Konzultációs Testület elnöke. Szájer József szerint az új alkotmány egy egész, szemben az 1989-ben módosított, széttöredezett és sok tekintetben önellentmondásban szenvedő szabályokkal.

Az új Alaptörvény legitim, nem pedig kétes legitimitású parlament és civilszervezetek közötti megállapodás eredményeként jön létre – emelte ki a Fidesz európai parlamenti frakcióvezetője.

Szájer József úgy látja, a dokumentum méltó Magyarországhoz és ahhoz a demokratikus folyamathoz, amelyen az ország elindult évtizedekkel ezelőtt, és a tavalyi választáson ehhez egy óriási plusz legitimitációt kapott.

A továbbiakban az ország legfontosabb jogi dokumentumára nem úgy kell tekinteni, mint egy átmeneti szövegre, amit szabadon értelmezhet bárki, hanem egy olyan demokratikus dokumentumra, ami új kereteket szab az államnak – vélekedett a fideszes politikus. Hozzátette: ilyen értelemben új erőt és legitimitást is ad arra, hogy a közös ügyeinket megfelelő felhatalmazással végző intézmények elvégezzék a feladatukat, és az emberek ügyeit egy olyan alaptörvény lássa el, amelyre fel lehet nézni, és amely ilyen módon méltó az ország legfontosabb, első dokumentumának címére.

Az Országgyűlés hétfőn fogadta el az új Alaptörvényt. Az új alkotmányra 262-en szavaztak igennel, 44-en nemmel, egy képviselő tartózkodott. Igennel voksoltak a Fidesz és a KDNP képviselői, valamint a független Pósz Lajos. Nemmel szavazott a Jobbik-frakció és két független képviselő, Ivády Gábor és Szili Katalin. Tartózkodott a szintén független Molnár Oszkár. Az alkotmányozásban, így a szavazáson sem vett részt az MSZP és az LMP.

EURÓPA ÉS AZ ÚJ ALAPTÖRVÉNY

Szájer József blogja, Budapest, 2011. április 30.

Az új Alaptörvény elfogadása komoly külföldi sajtóvisszhangot váltott ki. Rengeteg valótlanúságot írtak össze az elmúlt két napban a mindig jól tájékozott európai újságírók és a rájuk hagyatkozó politikusok. Most csak egy üggyel foglalkozom, folytatva a néhány napja itt a blogon megkezdett alkotmányhomály-oszlató sorozatot (az előző kettő a kisebbségek és a környezetvédelem tárgyában olvashatók előző heti bejegyzések formájában): Európa kérdésével. Osztrák és német lapokban is megjelent, hogy az új alkotmány nem foglalkozik Európával. Nos, nagyon rosszak az informátoraink (igaz, az Európa szó alaptörvénybeli felfedezéséhez még magyarul sem kell tudni, vagyis informátor nélkül, közvetlen észleléssel is felfogható), hiszen nincs

még egy olyan alkotmány az uniós tagországokban, amely ennyire kiemelten és ilyen gyakran foglalkozna Európával és az unióval. Az, hogy nincs benne, szimpla hazugság!

De lássuk a medvét, most már van végső szöveg. Európával foglalkozó részek a Nemzeti Hitvallásban:

„Büszkék vagyunk arra, hogy Szent István királyunk ezer évvel ezelőtt [...] hazánkat a keresztény Európa részévé tette [...]

Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit [...]

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez [...]

Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével [...]

E) cikk

(1) Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében.

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

(3) Az Európai Unió joga – a (2) bekezdés keretei között – megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

(4) A (2) bekezdés szerinti nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

Q) cikk

(1) Magyarország a béke és a biztonság megteremtése és megőrzése, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”

Az Alaptörvény Szabadság és felelősség című fejezetének egésze szerkezetében és tartalmában is az EU Alapjogi Chartáját követi:

„XXIII. cikk

(1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

(2) Az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező minden nagykorú állampolgárának joga van ahhoz, hogy a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen [...]

(6) Nem rendelkezik választójoggal az, akit bűncselekmény elkövetése vagy belátási képességének korlátozottsága miatt a bíróság a választójogból kizárt. Nem választható az Európai Unió más tagállamának magyarországi lakóhellyel rendelkező állampolgára, ha az állampolgársága szerinti állam jogszabálya, bírósági vagy hatósági döntése alapján hazájában kizárták e jog gyakorlásából.

XXVIII. cikk

(4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A (4) bekezdés nem zárja ki valamely személy büntetőeljárás alá vonását és elítélését olyan cselekményért, amely elkövetése idején a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai szerint bűncselekmény volt.

(6) A jogorvoslat törvényben meghatározott rendkívüli esetei kivételével senki nem vonható büntetőeljárás alá, és nem ítéltető el olyan bűncselekményért, amely miatt Magyarországon vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más államban törvénynek megfelelően már jogerősen felmentették vagy elítélték.

8. cikk

(3) Nem lehet országos népszavazást tartani [...]

c) [...] az európai parlamenti képviselők választásáról szóló törvények tartalmáról;

d) nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről [...]

9. cikk

(3) A köztársasági elnök...

e) kitűzi [...] az európai parlamenti választás [...] időpontját

19. cikk

Az Országgyűlés tájékoztatást kérhet a Kormánytól az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeinek döntéshozatali eljárásában képviselendő kormányálláspontról, és állást foglalhat az eljárásban napirenden szereplő tervezetről. A Kormány az európai uniós döntéshozatal során az Országgyűlés állásfoglalásának alapulvételével jár el.

24. cikk

(3) Az Alkotmánybíróság [...]

c) [...] megsemmisítheti a nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést [...]"

Nos, ez a teljes lista. Ha számokban versenyeznénk, akkor a magyar alkotmány kiütéssel győz: pontosan tizennyolcszor szerepel az Európa vagy európai szó az Alaptörvényben! Ebből nyolcszor Európai Unió vagy európai uniós, kétszer európai egység szóösszetételben.

Persze az alkotmány tartalma és nem az említések száma a lényeges. De aki azt állítja, hogy hiányzik belőle Európa, az inkább iratkozzon be olvasást tanulni az elemibe. Az ilyesmi nem a magyar alkotmányt alázza, hanem azt, aki leírta ezt a hazugságot. De úgy látszik, ma Európában, Magyarországhoz hasonlóan, magukat komolynak és felkészültnek tartó emberek is képesek a fehéret feketének hazudni, elég hozzá az is, hogy valamiért nem kedvelnek mondjuk egy kormányt, és tudják, hogy a szegény linzi vagy aberdeeni olvasó úgysem tud utánanézni. Ennyit a sajtó korrekt tájékoztatási kötelezettségéről és az európai polgárok jogáról a pontos információkhoz...

„BESZÉLGETÉSEK SZÁJER JÓZSEFFEL ÉS GYULYÁS GERGELYLYEL A MAGYAR ALAPTÖRVÉNYRŐL”

Részletek: Ablonczy Bálint: Az Alkotmány nyomában. Beszélgetések Szájer Józseffel és Gulyás Gergellyel, Budapest, Elektromédia, 2011, 15–18. oldal és 49–50. oldal

Az Alaptörvény születése

Miért születik egy alkotmány? Azért, mert az állampolgárok közös ügyeik elvégzésére felhatalmazzák az államot, egyidejűleg megtiltják neki, hogy bizonyos szférákba behatoljon. A Nemzeti hitvallásban megjelenő értékeket állam és polgár közötti viszony, nem pedig egy politikai ideológia keretében kell értelmezni, az emberi méltóság

megfogalmazásának nincsen baloldali vagy jobboldali definíciója. A szegények és az elesettek megsegítésének kötelezettségét sem lehet jobb- vagy baloldali kizárólagossággal megfogalmazni. A még hatályos régi alkotmányból nem következett, hogy az államnak, amikor cselekszik, jogot alkalmaz, bármit tesz az állampolgáraival kapcsolatban, akkor a közjót kell szem előtt tartania. Ebben is valódi újdonság az Alaptörvény, mert világnézeti kereteken felülemelkedve a szabadságot, az emberi méltóságot, a nemzeti összetartozást, a hűséget, a hitet, a szeretetet, a munkát, a jó életet, a rendet, a biztonságot, az igazságot, a szegények segítségét, a polgárok ügyeinek méltányos és részrehajlás nélküli intézését állítja a középpontba. Vagyis e közös, az állam és a polgár viszonylatában megfogalmazott alapértékek, célok kitűzésével az állam korlátozza magát, amennyiben az Alaptörvényt és minden jogszabályt ezek fényében kell értelmezni. Az Alaptörvény a teljesen értékmentes jogszabálytömeghez képest tételez államcélokat, amelyek elfogadásában aligha különbözik egy baloldali, jobboldali vagy liberális állampolgár. Mert mindenki azt gondolja, hogy az állam nem léphet át az emberi méltóságon, hatékonyan kell kezelnie a polgárok ügyeit, és rendet, biztonságot kell teremtenie. Tehát a szöveg lényegében a társadalom minden józan tagjának értékeit rögzíti. Ez a legnagyobb filozófiai váltás a korábbi alkotmányhoz képest.

Ahhoz, hogy csökkenjen az állammal szemben hosszú évek során felépült bizalomhiány, a polgároknak azt kell érezniük: ez a mi államunk, a társadalmi fejlődésnek mi is részesei vagyunk. A vádak az egyoldalú ideológiai irányultságról hamisak, de megfogalmazóik magukat zárják ki a fenti, mindenkit magába foglaló józan társadalmi közösségből!

A Fidesz és az Alaptörvény

A FIDESZ gyakorlatilag a megalakulásától fogva szorosan összefonódott az alkotmány és az alkotmányozás kérdésével. Én a FIDESZ-be – bár alapító tag vagyok – aktívan úgy kerültem be, hogy az 1972-ben alaposan átírt 1949. évi XX. törvény egyesülési joggal foglalkozó részével kapcsolatban indítottam egy próbapert, amely egyébként egy sajtóper volt. 1988-ban néhány nappal a FIDESZ megalakulása után egy Magyar Hírlap-cikk azt állította a FIDESZ-ről, hogy nem törvényes szervezet. A mi érvünk az volt, ha a KISZ, a szakszervezet és az MSZMP megalakulásához nem kell az egyesületi törvény szerint bejegyzés, akkor mi is, mint országos ifjúsági szervezet, az alkotmány alapján létrejövő szervezet vagyunk.

Bibó István nyomán a szabadság fikciójából indultunk ki: mindenki tudta, hogy a sztálinista alkotmányra nem lehet hivatkozni, az abban foglalt emberi jogok nem gyakorolhatók. De le volt írva az egyesülési szabadság ebben a dokumentumban, és ezen az alapon indítottuk el a próbapert. Amit egyébként csúnyán el is veszítettünk, de időközben a FIDESZ egy harmincvalahány fős csoportból több ezer főt számláló szervezetté alakult. Az alakuláskor már rögtön kialakult a „felirati” vagy „határozati” párt között a vita. Vagyis hogy a megalakításban részt vevő fideszesek a szervezet megalakulását jelentsék be, vagy csak azt, hogy majd megalakítunk egy szervezetet. Már jóval előttünk nyilvánosságra hozták, hogy majd megalakul a TDDSZ, a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, aztán nem történt semmi. Mi viszont – elsősorban Orbán Viktor jogász érvelése alapján – azt mondtuk, hogy nem várunk semmire, az alkotmány alapján jogosan alakítjuk meg ezt a szervezetet. Valahonnan innen indul mind a személyes, mind a FIDESZ alkotmánnyal kapcsolatos viszonya. Például hogy az alapjogokat kiemelt fontosságúnak tartja, nem fogadja el, hogy a jogok csak az államszervezet után következzenek és így tovább. Az Ellenzéki Kerekasztal alkotmányozási vitáiban a FIDESZ aktívan részt vett: Áder János, Orbán Viktor, Kövér László. Illetve, amikor hazajöttem Amerikából 1989 szeptemberében, én vettem át ezt a munkát a parlamentben. Az 1990. évi MDF–SZDSZ-paktum alapján létrejövő nagy alkotmánymódosításban Áder Jánossal együtt én képviseltem a FIDESZ álláspontját. Egyébként nagyon határozottan, hiszen mi voltunk az egyetlen olyan parlamenti párt, amely kívül maradt a paktumon, olyan pártként, amely nem egy történelmi párt kontinuitását állította helyre. Az első parlamenti szónoklatomat a habeas corpusról tartottam, arról szólt, ami most is az alapjogok között szerepel: haladéktalanul bíró elé kell állítani és bírósági garanciát kell biztosítani mindenki számára, aki ellen valamilyen büntetőjogi eljárást indítanak. És a tulajdonjog védelmével kapcsolatos passzus is az én javaslatomra került a szövegbe. Később, a kilencvenes évek közepén a Bihari Mihály vezette alkotmány-előkészítő bizottság munkájában szintén részt vettem, utána ott voltam gyakorlatilag minden módosításnál, és a 2000-es évek elején pedig az európai alkotmány előkészítésében is a Konvent megfigyelő tagjaként.

Alkotmányozási kényszer?

Ami az alkotmányozási kényszerrel illeti, ezzel kapcsolatban téves nézet uralkodik Magyarországon. Ezt elsősorban jogtudósok terjesztették el, de önkritikusan mondom, a politikára jellemző konszen-

zushány eredményeképpen alakult ki. E nézet szerint a jog és az alkotmány politikán túli, azon túlemelkedő, objektíven eldönthető dolog. Merthogy az alaptörvényhez nem nagyon lehet hozzányúlni, hiszen a módosításra nagyon ritkán adódik lehetőség. Éppen ezért az alkotmány egyetlen öre az Alkotmánybíróság, amely a viták végén kimondja az igaz szót. Tulajdonképpen az Európában lévő alkotmánybírósági hagyománnyal szemben a magyar testület egy politikai döntőbíró, amely a megoldatlan politikai vitákban ítéletet hirdet.

Holott – erről is később beszélhetünk – az Alkotmánybíróság ideális esetben lényegében egy logikai műveletet végez: az alaptörvény, az alkotmány és a jogszabályok közötti konfliktusokat vizsgálja, és nem elsősorban pártpolitikai jellegű vitáknak a megoldását szolgálja. Éppen ezért sikerült az elmúlt húsz év során, részben a politikai elit képtelensége miatt, a szabadon hagyott terepen kialakult tudományos irányzatnak olyan helyzetet kialakítania, amelyben az alkotmány egyfajta politikán túli, a dolgok végső szempontjait rögzítő, megváltoztathatatlan dokumentumként tűnt fel. Miközben egyébként az ország csődbe ment, tönkrement, szétesett, a közbiztonság és az állam intézménye iránti bizalom szétfoszlóban volt. Nagyon érdekes módon ezt a dolgot nem kapcsolták össze, a közvélemény nem kapcsolta össze azzal, hogy valami gond lehet az alapoknál. Vagyis az a mulasztás, amely 1990-ben megtörtént, hogy Magyarországnak nem lett új alkotmánya, az új rendszerbe való átlépést formálisan nem jelöltük ki, hosszú éveken keresztül éreztette hatását és rengeteg eldöntetlen vitát sodort magával. Ebbe a vitába került bele az, hogy az alkotmányon módosítani kell, és egy ilyen felhatalmazást kapó kormányzatnak, parlamentnek alkotmányoznia kell. Ezt én úgy fogalmaznám át, hogy nem elsősorban valamilyen jogi aktusra kapott felhatalmazást ez a kormánykoalíció, hanem egy nagyon alapos változtatásra. A változtatást az alapoknál kell kezdeni és az alapokat mi – és itt jön be a személyes szempont – úgy azonosítottuk be, hogy igenis az alkotmány is felelős. Az alkotmány hiánya, a történelmi pillanat hiánya, hogy egy új alaptörvényt fogadott volna el Magyarország és ezzel egy új lapot kezdhetünk. Mind politikai, mind szimbolikus értelemben elmulasztottunk egy lehetőséget, hogy megjelöljük az új demokrácia kezdetét. Ezt a '48-asok (lásd az áprilisi törvények) nem, de még Rákosi sem mulasztotta el (lásd az 1949. augusztus 20-án hatályba lépő XX. törvény). Úgy éreztük, hogy újragondolt, egységessé alakított, a XXI. század elejéhez illő szöveg elfogadása feltétlenül szükséges a további építkezés elvégzéséhez. Mi úgy gondoljuk, hogy az alkotmány

nem egy tabu, nem egy szent dokumentum, amihez nem lehet hozzányúlni. Húsz év már önmagában is elegendő ok arra, hogy egy alaptörvényen változtassunk. Jefferson amerikai elnök nagyon szépen fogalmazza meg: „Nem vagyok a sűrű és kipróbálatlan változtatások híve, ha törvényekről és alkotmányokról van szó [...] De azt is tudom, hogy a törvények és intézmények az emberi elme fejlődésével kéz a kézben kell haladjanak [...] Ezen az alapon akár azt is megkövetelhetnénk, hogy a férfi azt a ruhát viselje, ami fiúkorában még ráment. Jefferson részt vett annak idején a philadelphiai konvenció munkájában, majd két évtizeddel később azt mondta: az eltelt húsz esztendőben felhalmozódott rengeteg tapasztalat miatt ma már okosabbak vagyunk, nézzük meg, mit lehet javítani az alkotmányon.”

JELENTÉS AZ ALKOTMÁNYOZÁSRÓL

Megjelent: The New Fundamental Law of Hungary, Central European Political Science Review, Budapest, 2011. Spring, Vol. 12. Nr. 43., 59–80. oldal

A magyar Országgyűlés 2011. április 18. napján megszavazta Magyarország új Alaptörvényét. Történelmi pillanat ez, amelyre több mint húsz éve várt az ország. Magyarország az új Alaptörvény elfogadásával szimbolikusan is lezárta a múltat, és új fejezetet nyitott az ország történetében.

I. ELŐZMÉNYEK

1) Felhatalmazás

2010 tavaszán – az országgyűlési választás eredményeképpen – olyan mértékű felhatalmazást kapott Magyarországon a jelenlegi kormánykoalíció, amely nemcsak jogává, hanem kötelezettségévé is tette azt, hogy a magyar alkotmányos rendet új alapokra helyezze. Az egyértelmű választói akarat jelezte a rendszerváltoztatás hiányosságaival, valamint az elmúlt húsz év politikai berendezkedésével és gyakorlatával való elégedetlenséget. Közvélemény-kutatások szerint a magyar emberek kétharmada a 2010-es választásokat követően, valamint az új Alaptörvény elfogadásakor is szükségesnek mondta az alkotmányozást. Nem alkotmányozási kényszerről volt szó, hanem a körülmények által teremtett köteleességről.

2) Definíció

A *Magyar értelmező kéziszótár* definíciója alapján az „Alaptörvény: az állam politikai, társadalmi, gazdasági rendjét s az állampolgári jogokat és kötelezettségeket meghatározó törvény”.

Véleményem szerint egy alaptörvény ennél többre hivatott. Kifejezi a társadalom és közhatalom viszonyát; megállapítja a hatalom gyakorlásának törvényes kereteit és szervezetét, ezáltal megvalósítja a közérdek és a törvényesség érvényesülését, valamint a közrend biztosítását. Az alaptörvény révén az állam önmagát korlátozva biztosítja polgárai számára az alapvető jogokat. Formai megközelítésben a jogforrási hierarchia csúcsa, a legmagasabb szintű norma, amely a törvényalkotót is köti. Továbbá alapvető követelmény egy alaptörvénnyel szemben, hogy a jogokat ne csak megfogalmazza, hanem teremtsen meg érvényesülésük biztosítékait is. A társadalom dinamikus, de egyben kiegyensúlyozott fejlődését kell szolgálnia.

Az alaptörvény stabilitása mint védendő érték szab határt az abba foglalt rendelkezések konkrétságának és részletességének. A jó alaptörvénynek meg kell maradnia a jogi absztrakció viszonylag magas szintjén. Ebben az esetben az alkotmányban egyszerre lehet jelen a stabilitás és a rugalmas továbbfejlesztés lehetősége az alkotmányos szokásjog és az alkotmánybírói döntések nyomán.

3) Miért volt szükség új alaptörvényt alkotni?

Magyarország közjogi berendezkedése a XX. századig a történeti alkotmányra épült. Az első világháborút követően a Tanácsköztársaság tett kísérletet egy kartális alkotmány megalkotására. Ezt követően fontos lépés volt az írott alkotmány irányába a köztársaság kikiáltásával egyidejűleg létrehozott, Magyarország államformájáról szóló 1946. évi I. törvény, amely azonban csak államszervezeti kérdéseket tartalmazott. Ezt követően – a kommunista hatalomátvétel után – 1949. augusztus 18-án egyhangúlag fogadta el az akkori Parlament a „népköztársasági alkotmányt”, amely Magyarország meghatározó, hosszú ideig hatályban maradó „alkotmánya” lett. A hatalom egységét hirdető, tervgazdálkodásra építő – az 1936-os szovjet alkotmány mintájára készült – dokumentum 1989-ig a totalitárius berendezkedést szolgálta.

A politikai rendszerváltoztatás eredményeképpen 1989-ben a még illegitim Ellenzéki Kerekasztal és a soha szabad választáson meg nem méretett parlament döntése jogállami alkotmánnyá alakította át a Rákosi-féle „alkotmányt”. Az 1989. október 23-án kihirdetett alkotmánymódosítással a szöveget gyakorlatilag teljesen új tartalommal töltötték meg, amely az államnak, a jognak és a politikai rendszernek a korábbtól gyökeresen különböző, új minőségét vezette be, azonban formálisan csupán módosították, ezért címében még mindig az 1949-es dátum szerepel.

Ráadásul hatályos alkotmányunk tele van ellentmondásokkal, elavult alkotmányjogi szemléletet tükröz, nem szól a magyar nemzet legfontosabb ügyeiről, szövege egyenetlen, ami gyakran értelmezési nehézségekhez vezet. Hemzseg a nyelvtani hibáktól, rossz számozású és nem tartalmaz olyan megállapítást, amely miatt bárki is a szívéhez közelinek érezhetné. (Például nem szerepelnek benne nemzeti ünnepeink, közös értékeink sem.) S egyébként is szégyenletes, hogy egy olyan „alkotmány” jelenti a mai, demokratikus Magyarország jogrendjének fundamentumát, amelynek éppen az eredetije alapozta meg a korábbi diktatórikus rendszer életbelépését hazánkban.

Az alkotmány rendszerváltoztatáskor kialakított szövegét nem tekintették véglegesnek, hiszen maga a hatályos alkotmány bevezetőjében is rögzíti, hogy a törvényhozók eleve átmeneti jogszabálynak tekintik addig, amíg Magyarország végleges alkotmány, el nem készül. Mindezek ellenére mégis Magyarország az egyetlen olyan volt kommunista elnyomás alá tartozó ország Európában, amelyik a demokratikus átmenetet követően nem alkotott új alaptörvényt.

Ennek elsősorban a magyar politikai eliten belüli konfliktusok voltak az okai, ugyanis nem teremődött meg az elmúlt húsz esztendőben az egyetértésnek az a minimuma, amely alapján egy új alaptörvényt, egy immár Magyarországhoz, egy európai uniós tagországhoz méltó, modern, demokratikus Magyarországnak megfelelő alaptörvényt elfogadjon. Ez a konszenzusképtelenség eredményezte azt, hogy Magyarország még mindig cipeli magával a hatvanéves múlt örökségét. Még szerencse, hogy volt egy kiváló Alkotmánybíróságunk, amely elvégezte azt a feladatot, amelyet a politikusoknak nem sikerült elvégezniük, s az alkotmányértelmezés és az alkotmányvédelem keretében biztosította, hogy Magyarország alkotmányos rendszerű országgént működhessen.

Nyilatkozhatják jogtudósok, volt közjogi méltóságok, bárki, hogy ez a jelenlegi alkotmány is működőképes, ez sok mindenkinek lehet érv, de a törvényhozás képviselői számára nem lehetett indok, hiszen az ő kötelességük volt megalkotni egy végre valóban demokratikus alaptörvényt.

Az alkotmány egy ország legfontosabb dokumentuma. Ebben az értelemben pedig nem csupán egy jogi dokumentum, hanem azt is megfogalmazza, hogy az adott ország polgárai mit tartanak fontosnak, milyen értékek mentén szervezik az életüket. Meggyőződésem, hogy az újonnan megalkotott Alaptörvény megfelel minden olyan követelménynek, amelyet egy alkotmánnyal szemben támasztani lehet.

4) Az alkotmányozás folyamata

a) Alkotmány-előkészítő Eseti Bizottság

2010. június 28-án a magyar Országgyűlés 45 főből álló alkotmány-előkészítő eseti bizottságot hozott létre azzal a céllal, hogy dolgozza ki az új alkotmány szabályozásának legfőbb elveit és egységes alkotmánykonceptió formájában terjessze azt a parlament elé. A bizottság a széles körű szakmai párbeszéd elindítása érdekében valamennyi, a hatályos alkotmányban nevesített közjogi tisztviselőt, a nemzeti és etnikai kisebbségek országos szövetségeit, a helyi önkormányzatok országos érdekképviselői szerveit, a Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetét, valamint az állami, egyházi és alapítványi egyetemek alkotmányjogi tanszékeit is megkereste.

b) A miniszterelnök tanácsadó testülete

A bizottság működésével párhuzamosan 2010 júniusában a miniszterelnök kérésére létrejött a kormányfő mellett működő, az új alkotmány kidolgozását segítő tanácsadó testület.

c) A Házzsabály módosítása

Figyelemmel arra, hogy az alkotmányozás nem kormányzati, hanem parlamenti feladat, a Fidesz-KDNP-frakciónszövetség 2011 februárjában kezdeményezte egy háromfős, kétpárti szövegező bizottság felállítását az új alkotmány tervezetének megalkotására. Annak érdekében, hogy az ellenzéki pártok véleménye és javaslatai jobban figyelembe vehetők legyenek az alkotmányozás során, az Országgyűlés a Házzsabály módosításával lehetőséget teremtett arra is, hogy több javaslatot tárgyalhassanak párhuzamosan. Az Országgyűlés 2011 februárjában elfogadta az új alkotmány elfogadásának előkészítéséről szóló határozati javaslatot, amely minden parlamenti frakciónak lehetőséget adott arra, hogy március 15-ig a parlament elé terjesszék az új alaptörvényről szóló indítványukat. Azonban ezzel a lehetőséggel csak a kormánypárti frakciók (a Fidesz és a KDNP), valamint Szili Katalin (2002–2009 között a parlament szocialista elnöke) független képviselő élt.

Magyarország Alaptörvényének elfogadása nem kormányzati kérdés volt, hanem össznemzeti ügy. Úgy gondolom, hogy minden országgyűlési képviselőnek kötelessége lett volna részt venni az alkotmányozásban – pártállásra való tekintet nélkül.

d) Szakmai vita

Az 1994 és 1998 közötti törvényhozási időszak alkotmány-előkészítő munkája két és fél évig tartott. Noha ennek eredményeként végül nem született új alkotmány, az előkészítő munka során megfo-

galmazott elképzelések, javaslatok a jelen alkotmányozás során is figyelembe vételre kerültek. A Horn-kormány idején és az azóta lefolytatott vitáknak könyvtárnyi irodalma van. Ezeket fontos előzményeknek tekintjük és igyekeztünk az eredményeket beépíteni. Ugyanakkor kiemelendő, hogy az alkotmányozási folyamat alatt leginkább a magyar Alkotmánybíróság elmúlt húszéves joggyakorlata szolgált zsinórmértékül. Emellett az előkészítő munkálatok során neves hazai és nemzetközi jogtudósok, egyetemek, tudományos intézmények foglalkoztak az magyar alkotmányos folyamat jelentős kérdéseivel. Tudományos konferenciák keretén belül kerültek megvitatásra a legfontosabb kérdések, továbbá az igazságügyért felelős miniszter kikérte a Velencei Bizottság véleményét is. Mindezek figyelembevételével formálódott a szövegtervezet.

e) A népszavazás kérdése

Magyarországon hagyomány, hogy az alkotmányos kérdésekről nincs népszavazás. Amióta megszületett a népszavazási törvény, egyértelmű volt, hogy a közvetlen demokrácia nem boríthatja fel a képviseleti demokrácia intézményeit. Ezért annak legfontosabb kérdéseiben, így különösen az alkotmányos kérdésekben, kezdettől fogva kizárta a népszavazás lehetőségét. Az Alkotmánybíróság állásfoglalása úgy szól, hogy a hatályos alkotmány szerint nem is lehet olyan kérdésekben népszavazást tartani, amelynek célja alkotmánymódosításra irányul. Magyarországon jelenleg nincs olyan rendelkezés hatályban, amely előírná, hogy egy új alkotmányt népszavazással kell megerősíteni.

Nyilvánvaló, hogy egy népszavazás bonyolult kérdéseket nem tud eldönteni, csak leegyszerűsíthető kérdésekben tud állást foglalni. A tényleges felelősséget a kormányzásért, a törvényhozásért mindenhol a népképviseltek viselik. Megállapíthatjuk, hogy képviseleti demokráciákban a választott testületek minden felhatalmazással rendelkeznek, és alkalmasabbak is bonyolult társadalmi kérdések eldöntésére, mint egy igen vagy nem válaszra egyszerűsített referendum. Az elmúlt húsz évben Európában elfogadott mintegy 23 alkotmányból csak tíz esetben tartottak népszavazást.

f) Társadalmi vita és a nemzeti konzultáció

2010 februárjában a kormány nemzeti konzultációt indított az új alkotmány előkészítésével kapcsolatban, ugyanis úgy döntött, hogy egy utólagos, szimpla igen-nemre redukált kérdés helyett – nemzeti konzultáció keretében – előzetesen tesz fel egy tucat kérdést az állampolgároknak fontos alkotmányos (de szigorúan nem alkotmány-

technikai) ügyekben. Olyan ügyekben, amelyek az elmúlt években sokszor felmerültek, de egy új alaptörvény elfogadása előtt mégis tisztázandók voltak. Minden választásra jogosult állampolgár egy 12+1 kérdést tartalmazó kérdőívet kapott, amelyen keresztül elmondhatta véleményét az új alaptörvényről.

Az Alaptörvény végső változatának kialakítása során figyelembe vettük a visszaküldött lakossági kérdőíveket, valamint az elmúlt hónapokban a különböző társadalmi csoportoktól érkezett észrevételeket is.

Az új Alaptörvény így Magyarország első demokratikus, kartális alapdokumentuma, amelyet az Országgyűlés – a nemzeti konzultáció eredményeként – minden eddiginél szélesebb társadalmi egyeztetés után fogadott el. Olyan alaptörvényt készítettünk, amelyre minden magyar állampolgár méltán büszke lehet.

II. MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE

1) Az Alaptörvény újításai

Az alkotmányszövegező bizottság Európa leginkább jövőorientált tervezetét készítette el, amely Európát és a világot jelenleg legfőképp mozgató kérdésekkel foglalkozik. Egy XXI. századi alkotmány eltér egy XIX. századi és egy XX. századi alkotmánytól. Attól is eltér, amilyen egy 1990-ben Magyarországon elfogadott alkotmány lett volna akkor, ha Magyarország Lengyelországgal és Romániával vagy más rendszerváltó országokkal együtt a demokratikus rendszerváltást egy új alkotmánnyal fémjelezte volna.

Az Alaptörvény foglalkozik Magyarország múltjával és jelenével, azonban elsősorban a jövőre, valamint a legaktuálisabb kérdésekre koncentrál.

A szövegező bizottság és a kormánykoalíció is mindent megtett annak érdekében, hogy az új alkotmányos szöveg olyan legyen, amely teljes mértékben biztosítja a jogállamiságot és a demokratikus jogelvek érvényesülését.

Alapvetően az államszerkezeti rend nem változik, Magyarország egy parlamentáris demokrácia marad. Az intézmények között azonban változások következnek be, hiszen újítás várható mind a bírósági rendszerben, mind pedig az alkotmánybíráskodás rendszerében, és az önkormányzatok tekintetében is módosításokat hoz magával az új alkotmányos szöveg.

Az Alaptörvény legfontosabb üzenete az, hogy a XXI. század elején az állampolgárookra figyel oda, mert az ő jogaiknak a hatékonyabb érvényesülését akarja. Azért alakítja át a bírósági rendszert és

az alkotmánybíráskodás rendszerét, hogy közelebb hozza az emberekhez, és maga az egész Alaptörvény azt a célt szolgálja, hogy az állampolgárok közvetlenebbül tudjanak részt venni a hatalom gyakorlásában. Az állam legyen végre működőképes, vagyis tudja ellátni az állampolgárok irányába a szolgáltatás feladatát, s legyen képes összetartani a magyar nemzetet.

Az új Alaptörvény sajátossága mégsem az állam működésével kapcsolatos rendelkezésekben rejlik, hanem a kommunista múlt előtti törvényi állapotokkal való jogfolytonosság visszaállításában és a nemzethez való viszonyában.

Kiemelkedően fontos és szimbolikus jelentőségű, hogy amíg hatályos alkotmányban az emberek és az állampolgárok jogai a dokumentum végén szerepelnek – holott minden demokratikus állam, a jogállam éppen az emberek demokratikus jogaira épül – az új Alaptörvényben egy filozófiai, koncepcionális váltást viszünk végbe, amikor az Alaptörvény elejére helyezzük az állampolgárok jogait, s csak ezután következnek az államra vonatkozó szabályok. Az új alkotmány nem az átmenetiséget hangsúlyozza, hanem immár szeretne hosszú távú szabályokat rögzíteni, és megfogalmazza a magyarságnak a hitvallását, Magyarországnak, a mai magyar embereknek a legfontosabb értékeit és szabályait.

Olyan szabályrendszert és egy olyan értékrendet hoz létre, amelyben Magyarország az elkövetkezendő évtizedekben ki tudja teljesíteni, meg tudja valósítani a céljait.

Hozzáteszem, hogy természetesen egyetlen jogi dokumentum sem tud önmagában eredményt elérni, ezért nyilvánvalóan azt, hogy az alkotmány milyen módon valósul meg, hogy ennek milyen lesz a jövőbeli elfogadottsága és tekintélye, az jelentős részben azon is múlik, hogy az a jelentős vállalkozás, amelynek az alkotmányozás csak egy része, vagyis Magyarország megújítása, az milyen módon megy végbe. Valóban az állampolgárok érdekét szolgálja-e, mert az alaptörvény ebben segíthet, de önmagában nem oldhatja meg helyettünk a problémákat.

Az új Alaptörvényben rendelkezéseket kellett elfogadni a nemzetről, a modern állam működéséről, feladatairól, továbbá az állampolgárok jogairól és kötelezettségeiről. Minden más jogi kérdést külön (sarkalatos) jogszabályokkal kell tisztázni.

2) Az Alaptörvény felépítése

Az új Alaptörvény felépítésében is eltér az eddigitől. Szerkezete megfelel egy modern, demokratikus alaptörvénytől elvárható köve-

telményeknek, értékrendet is kifejez. Továbbá beépülnek a rendszerbe az Alkotmánybíróság elmúlt húsz évének döntései is, ennek következtében hatékony jogvédelmet biztosít a magyar állampolgárok számára.

Az Alaptörvény öt részből áll:

- Nemzeti hitvallás
- Alapvetés
- Szabadság és felelősség
- Az állam
- Különleges jogrend

a) Nemzeti hitvallás

Már az alkotmányozás gondolatának megszületésekor megfogalmazódott, hogy kell lennie egy olyan résznek az Alaptörvényben, amely nem pusztán szárazan, jogi értelemben fogalmazza meg a magyar nemzet és állam céljait, hanem emelkedett módon.

A Nemzeti hitvallás végső formába öntését megelőzően a szövegező bizottság rengeteg dokumentumot tanulmányozott az amerikai Függetlenségi Nyilatkozattól a francia Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatán át. Továbbá mindazokat az ünnepélyes nyilatkozatokat, amelyek a magyar törvényhozásban születtek: a Kossuth halálára emlékező szövegeket, az 1956-os forradalommal vagy a trianoni békediktátummal kapcsolatos megemlékezések szövegét. Számos konzultáció történt tudósokkal, szakértőkkel, filozófusokkal, hogy mik a legfontosabb elemek.

A Nemzeti hitvallással rögzíti Magyarország helyét a nyugati civilizációban, és felidézi a hazánk számára kiemelkedő jelentőségű érdemeket, valamint hitet tesz azon értékek mellett, amelyek a magyar nemzet tagjait összekötik. A fejezet megemlékezik a kereszténység szerepéről a magyar történelemben, és a Szent Koronáról, amely a magyar államiság folytonosságának jelképe. Rögzíti, hogy a nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők; vállalja nyelvük és kultúrájuk ápolását és megóvását. Az Alaptörvény tagadja a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és kommunista diktatúrák uralma alatt elkövetett emberiség elleni bűnök elévülését.

A hitvallás szerint: „az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki, [...] együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet [...] a közösség erejének és minden ember becsületének alapja a munka, az emberi szellem teljesítménye. Valljuk az elesettek

és a szegények megsegítésének kötelességét. [...] hogy a polgárnak és az államnak közös célja a jó élet, a biztonság, a rend, az igazság, a szabadság kiteljesítése. [...] hogy népuralom csak ott van, ahol az állam szolgálja polgárait, ügyeiket méltányosan, visszaélés és részrehajlás nélkül intézi.”

b) Alapvetés

A Nemzeti hitvallást az Alapvetés című rész követi, amely Magyarországra mint államra vonatkozó alapvető rendelkezéseket tartalmazza, az alkotmányos alapelveket, államcélokat, alapértékeket tartalmazza. Először jelenik meg alaptörvényi szinten a hatalommegosztás elve, a gyermekvállalás támogatása, az értékteremtő munkára alapuló gazdaság deklarációja. Az új Alaptörvény megalkotása során vezérlő elv volt a jövő nemzedékekért való felelősség és a fenntartható fejlődés. Az unió által közösen elfogadott értékeknek megfelelően az új magyar alkotmány az emberi méltóság, szabadság, demokrácia és jogállamiság elvein alapul.

Magyarország elnevezése

Igyekeztünk kiküszöbölni hatályos alkotmányunk erre vonatkozó hibáját, ugyanis annak első szakasza úgy szól: „Magyarország: köztársaság”, majd ez után, teljesen következtelenül, már nem Magyarországról, hanem Magyar Köztársaságról beszél. Az új Alaptörvényben azonban már mindenhol Magyarorszádként jelenik meg hazánk elnevezése, már csak azért is, mert ezer esztendeje így hívjuk, nem pedig Magyar Köztársasádként. Emellett természetesen az új alkotmányos szövegben is kiemelt helyen szerepel, hogy „Magyarország államformája köztársaság”.

A Magyarország határain kívül élő magyarok

Míg a hatályos alkotmány a határon túli magyarok iránti felelősségérzésről szól, addig az új alaptörvény szerint Magyarország felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, jogaik érvényesítését, közösségi önkormányzatuk létrehozását, illetve a szülőföldön való boldogulást, valamint előmozdítja egymással és a hazával való kapcsolattartásukat és együttműködésüket. Ez a rendelkezés hosszú távú, megkérdőjelezhetetlen kötelezettségvállalást és felelősségvállalást eredményez.

Európa

Nincs még egy olyan alkotmány az uniós tagországokban, amely ennyire kiemelten és ilyen gyakran foglalkozna Európával és az

Európai Unióval. Az új Alaptörvény megfelel az európai alkotmányos hagyományoknak, eleget tesz a jogállamiságra vonatkozó feltételeknek, valamint megfelel az európai uniós csatlakozáskor megfogalmazott vállalásainknak. Az Alapvetés legelső rendelkezései között említi, hogy Magyarország az európai népek szabadságának, jólétének és biztonságának kiteljesedése érdekében közreműködik az európai egység megteremtésében. Továbbá deklarálja, hogy Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja, és hogy az Európai Unió joga megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

A legfrissebb és legújabb része ennek az alaptörvénynek az alapjogokkal kapcsolatos fejezet, amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartájára alapoztunk, mely új jogokat, új megfogalmazásokat épít be a magyar jogrendszerbe, így ilyen értelemben is teljes mértékben megfelel ez európai normáknak.

c) Szabadság és felelősség

Mint már korábban említettük, az új Alaptörvényben az emberi jogok szabályozása a XXI. század legfrissebb emberi jogi dokumentumán, az Európai Unió Alapjogi Chartáján alapul. Az alapjogok alkotmányi szintű szabályozásakor figyelembe vettük az elmúlt húsz év gyakorlatát, az Alapjogi Charta és az Emberi Jogok Európai Egyezményének rendelkezéseit, valamint az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatát.

Alapvető jogok és kötelességek

A fejezet rendszertani elhelyezése és a belső tagolás is kifejezi, hogy az alapvető jogokat kiemelt jelentőségű alaptörvényi rendelkezéseknek tekinti, melyek nagymértékben meghatározzák az állam és az egyén viszonyát.

Vannak olyan jogok, amelyek az új Alaptörvény rendelkezései szerint magasabb védelemben részesülnek, mint amelyet a charta védelmi szintje előír. Ez az alkotmány minden magyar ember alkotmánya, függetlenül az ideológiai vagy más meggyőződésétől. Alapvető jog csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

Az Alaptörvény változatlanul rögzíti a jó hírnévhez, a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő

jogot, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságát, a gyülekezési és szervezetalapítási jogot, a véleménynyilvánítás szabadságát, a törvény előtti egyenlőséget és a megkülönböztetés tilalmát.

Ugyanakkor az állam a nők és a gyermekek mellett az időseket és a fogyatékkal élőket is külön intézkedésekkel védi. Ide kapcsolódik, hogy az új alkotmány alapján az időskori megélhetés biztosítását Magyarország a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő.

Életvédelem

Az új alaptörvényi megfogalmazás nem jelent abortusztilalmat, tekintettel arra, hogy az nem is változtat a hatályos abortuszsabályozáson. A kormánypártok már korábban garanciát vállaltak arra, hogy kizárólag olyan alkotmányos rendelkezéseket fogadnak el, amelyek nem eredményezik a magzati élet védelméről szóló, 1992-ben elfogadott törvény módosítását. A magzati élet védelmének rögzítésével az alkotmány a két évtizede létező alkotmánybíróági gyakorlatot jeleníti meg. Mindezek fényében tehát az Alaptörvény magzatvédelmi rendelkezése várhatóan nem fogja a hatályos jogszabály alkotmányellenességét eredményezni, hanem csak kiemelten rögzíti az állam jelenleg is fennálló absztrakt életvédelmi kötelezettségét.

A diszkrimináció tilalma

A diszkrimináció tilalmára vonatkozó rész nem változott a hatályos szöveghez képest. Van egy úgynevezett egyéb kategória, amely nyitott: ebben a szexuális orientáció, a kor és más egyéb szempontok is lehetnek. A hatályos alkotmány szövege került átvételre az új Alaptörvényben, ahogy egyéb helyeken is megtartottuk a hatályos rendelkezéseket, amennyiben azok megfelelő védelmi szintet biztosítottak. Előfordulnak olyan pontok, ahol ezeket még kiegészítettük alkotmánybíróági ítéletekkel is.

Szociális jogok

Több ponton változik a szociális jogok megfogalmazása. Az új Alaptörvény értelmében Magyarország törekszik arra, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson; így különösen: anyaság, betegség, rokkantság, özvegyiség, árvaság és önhibán kívül bekövetkező munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár támogatásra jogosult.

Az új Alaptörvény rögzíti, hogy a szociális intézkedések jellegét és mértékét az igénybe vevőnek „a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja”.

Az Alaptörvény szerint Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik. Bekerült ugyanakkor a szövegbe az is, hogy Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

Gyermekek és szülők

A szülőket változatlanul megilleti az a jog, hogy a gyermeküknek adott nevelést megválasszák, viszont kötelességük a gyerekeikről gondoskodni, ami magában foglalja a taníttatást is. Az Alaptörvény kiemelten rendelkezik arról, hogy a nagykorú gyermekek kötelesek gondoskodni rászoruló szüleikről.

Szintén új elem, hogy a közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás mértékét a gyermeket nevelők esetében a gyermeknevelés kiadásainak figyelembevételével kell megállapítani.

Környezetvédelem

Magyarországon sürgősen és határozottan át kell alakítani a környezetromboló életmódot és szemléletet, meg kell változtatni a fenntarthatatlan gazdasági gyakorlatot támogató jogszabályokat. Ehhez az Alaptörvény szilárd alapot teremtett.

A Nemzeti hitvallás rögzíti: „Vállaljuk, hogy örökségünket, [...] a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”

Az új Alaptörvény szövege szerint Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez, kiegészítve az ennek biztosításához szükséges állami kötelezettségekkel. Aki a környezetben kárt okoz, köteles helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni, emellett a rendelkezésekből közvetlenül levezethető a génmódosított szervezetek szabadföldi termesztésének tilalma, a felszíni és felszín alatti vizek kiemelt védelme, mint ahogy kiemelten védendő a hazai, vadon élő és mezőgazdasági génállomány. Kiemelendő, hogy tilos az ország területére szennyező hulladékot behozni.

Kiterjeszti és tovább erősíti a hazai környezetvédelmi jog alapjait, továbbá a legmagasabb szintre emeli a jövő nemzedékek iránti felelősséget. A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik,

amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.

A dokumentum kimondja, hogy a testi és lelki egészség jogának érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

A nemzetiségek jogai

Az Alaptörvény egységes szóhasználata szerint a jövőben nem különböztetjük meg fogalmi szinten sem a hazánkban élő kisebbségeket és népcsoportokat, hanem egységesen nemzetiségeknek nevezzük őket, kifejezve ezzel is egyenrangúságukat.

Szinte nincs még egy olyan alkotmány, amely ennyire kiemelten foglalkozna a nemzetiségekkel. Az Alaptörvény előkészítése során a szövegező bizottság több alkalommal konzultált a hazai nemzetiségek választott országos önkormányzatainak vezetőivel. Szinte maradéktalanul sikerült minden kérésüket beépíteni az Alaptörvénybe, hiszen az mind a Nemzeti hitvallásban, mind a normaszövegben rögzíti, hogy a Magyarországon élő nemzetiségek a magyar politikai közösség részei és államalkotó tényezők. Továbbá kiemelendő, hogy azonos szintű védelemben részesülnek: „Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját [...] ápoljuk és megóvjuk.” Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével.

Magyarország elismeri az ember alapvető közösségi jogait. Minden valamely nemzetiséghez tartozó magyar állampolgárnak joga van önazonossága szabad vállalásához és megőrzéséhez. A hazai nemzetiségek jogainak garantálása kiemelten fontos az új Alaptörvény számára, amely példaszerű szeretne lenni ebben a tekintetben is. Alapvető fontosságú a kisebbségek kollektív jogainak megfogalmazása.

A Magyarországon élő nemzetiségeknek joguk van az anyanyelv-használathoz, a saját nyelven való egyéni és közösségi névhasználathoz, saját kultúrájuk ápolásához és az anyanyelvű oktatáshoz.

A Magyarországon élő nemzetiségek helyi és országos önkormányzatokat hozhatnak létre, aminek részletes szabályait, valamint

a nemzetiségek részvételét az Országgyűlés munkájában sarkalatos törvény határozza meg.

d) Az állam

Választójogi vonatkozású rendelkezések

A választójogi törvény kapcsán mindenképpen lesznek teendői a magyar Országgyűlésnek ebben a ciklusban, tekintettel a törvényalkotók tavalyi döntésére, miszerint a következő ciklustól kisebb lesz a parlament létszáma, valamint szabályozni kell a határon túli magyarok választójogát is. Az Alaptörvény megalkotásánál éppen ezért nem volt más célunk, mint az, hogy az új választójogi törvény az új alkotmánnyal összhangban születhessen meg akkor is, ha a képviselők úgy döntenek, hogy megadják a szavazati jogot a határon túli magyaroknak, és akkor is, ha esetleg a többség úgy határozott volna, a kiskorúak után is járjon plusz szavazati jog. A kiskorúak szavazati jogával kapcsolatban egyébként világszerte vita folyik, és azt gondolom, olyan demográfiai válságban, mint amilyenben hazánk van, teljesen jogos, hogy a kiskorúak képviseletéről Magyarországon is megkezdődjön a diskurzus. Ami pedig a határon túliak szavazati jogát illeti: onnantól kezdve, hogy a parlament úgy döntött, az országhatárokon kívül élő magyarok számára biztosítja a könnyített eljárást az állampolgárság megadása során, új helyzet állt elő. Ők ugyanis, ahogy letették az esküt, teljes jogú állampolgárok. Az európai gyakorlatban is példa nélküli lenne, ha ezek után lennének olyan állampolgárok, akik szavazhatnak, és lennének olyanok, akiket nem illeth meg ez a lehetőség.

A munkához és a szociális biztonsághoz való jog

Ez az Alaptörvény szinte kivételes abban a tekintetben, hogy kimondja, az államnak a teljes foglalkoztatásra kell törekednie. Változás az is, hogy amíg a hatályos alkotmány jogként deklarálja a munka és a foglalkozás szabad megválasztását, az új Alaptörvény ehhez hozzáteszi: képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához, Magyarország pedig törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.

A jelenleg hatályos alkotmányban szereplő munkához való jognak a feltételeit is az államnak kell biztosítani. Mi tulajdonképpen ezt erősítjük meg azzal, hogy az állam kötelességévé tesszük, biztosítsa annak feltételeit, hogy mindenki, aki dolgozni akar és képes, az ezt megtehesse. Sőt a spanyol alkotmányhoz hasonlóan kimondjuk, hogy a munka nemcsak jog, hanem kötelezettség is.

Egységes ombudsmani rendszer

Az új Alaptörvény nem kívánja megszüntetni a jövő nemzedékek ombudsmanjának intézményét, hanem egységesíti és egyszerűsíti az ombudsmani hivatalt az állampolgárok hatékonyabb jogvédelme érdekében. Az alapvető jogok biztosa – helyettesei révén – különös figyelmet fordít a jövő nemzedékek érdekeinek, valamint a hazai nemzetiségek és népcsoportok jogainak védelmére. Egy ombudsman megfelelő szakhelyettesekkel nagyobb garanciát tud biztosítani, jelentősebb súllyal tud megszólalni az állampolgárok jogainak kérdésében. A személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog érvényesülését független hatóság ellenőrzi majd. Az alapjogi biztos eljárását továbbra is bárki kezdeményezheti.

Az Alkotmánybíróság

Az új Alaptörvény védelmének legfőbb szerve az Alkotmánybíróság. Az új alkotmányos szöveg olyan hatásköröket állapít meg az Alkotmánybíróság számára, amelyek lehetővé teszik az alaptörvény-ellenes jogszabályok hatálybalépésének megelőzését, továbbá a ténylegesen jogsérelmet megvalósító alaptörvény-ellenes jogszabályok által okozott jogsérelem kiküszöbölését. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az előzetes (ex ante) normakontroll keretében vizsgálhatja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket és az utólagos normakontroll során az egyedi ügyben alkalmazandó vagy alkalmazott jogszabályt. Előzetes normakontrollt ezután nemcsak a köztársasági elnök, hanem – a törvény kezdeményezője, a kormány vagy a parlament elnökének zárószavazás előtti indítványára – az Országgyűlés is kérhet. Az ex ante normakontroll kiszélesítését a jogbizonytalanság indokolta.

Tekintettel arra, hogy az utólagos normakontroll alkalmazásakor – a már hatályos jogszabályok tekintetében – hiába köti határidőhöz az Alkotmánybíróság a jogszabály-módosítást, az időleges jogbizonytalanság elkerülhetetlen. Az előzetes normakontroll erősítésével az új Alaptörvény elősegítheti a konszenzuális demokráciát, így ezzel jelentősen csökkenhet a jogbizonytalanság és a mulasztásos alkotmánysértések száma. Az új eljárás szerint a házelnök a törvényt csak akkor küldheti meg a köztársasági elnöknek aláírásra, ha az Alkotmánybíróság nem állapított meg alaptörvény-ellenességet. Ha azonban az alkotmányba ütközőnek mondta ki a jogszabályt, a parlament újratárgyalja; az ismételt indítványról az Alkotmánybíróság tíz napon belül dönt.

A jogszabályok utólagos normakontrollját ezután a kormány, a parlamenti képviselők negyede és az alapvető jogok biztosa indíthatja.

Hivatkozással Magyarország rendkívül súlyos gazdasági helyzetére, 2010 novemberében született egy olyan szabály, amely az Alkotmánybíróság bizonyos költségvetési kihatású döntéseivel kapcsolatban korlátozásokat vezet be. Az Alkotmánybíróság a központi költségvetésről és végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények alkotmányosságát egyelőre továbbra is kizárólag az alapjogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Ez a korlátozás nem érvényesül az előzetes normakontroll esetében, azonban a többi eljárás tekintetében mindaddig érvényben marad, amíg az államadósság meghaladja a teljes hazai össztermék felét. Ezzel is jelezve, hogy a kiegyensúlyozott költségvetési gazdálkodás elvének megvalósítása során a Kormány és az Országgyűlés mellett az Alkotmánybíróság felelőssége is megjelenik az államadósság csökkentése érdekében.

A rendszerváltáskor fontos garancia volt az *actio popularis*, amelynek értelmében bárki, jogi érdekeltiségének igazolása nélkül kezdeményezhette az Alkotmánybíróság eljárását. Ez segítette az Alkotmánybíróságot ahhoz, hogy a magyar joganyagot átfogó vizsgálat alá vehesse. Az *actio popularis* intézménye az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elmúlt húsz évben betöltötte a szerepét, azonban mára meghaladtá vált. Az állampolgárok jogbiztonságát az szolgálja, hogy az ügyüket hatékonyan kezeljék, ezért az új Alaptörvény hatálybalépése után az állampolgárok csak konkrét jogi érdek esetén kérhetik jogszabályok felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságtól. Megmarad a testület diszkrecionális jogköre, azonban szűkebb körben, vagyis jóval több ügyet fog megvizsgálni, konkrétan a panaszhoz kötötten. A tudományos, akadémiai megközelítésről átállunk egy hatékonyabb, gyakorlatiasabb rendszerre. Ilyenkor az alkotmánybíróági eljárásnak egyszerre tárgya a konkrét jogsérelem és a jogsérelmet okozó alkotmányellenes norma. Ez jelentős változás, mert a valódi alkotmányjogi panasz bevezetésével egyedi jogvitákban is dönthet majd.

Az alkotmányjogi panasszal az élhet, akinek alapjoga alkotmányellenes jogszabály alkalmazásával sérült. Kiemelendő, hogy a jövőben a testületnek lehetősége lesz konkrét bírósági ítéletek felülvizsgálatára is, ami azért jelentős, mert sok esetben a bírói döntés az alkotmányellenes, és nem az ítékezés során alkalmazott norma.

A bírói kezdeményezés az utólagos normakontroll speciális esete, amely akkor ad lehetőséget a bírónak, hogy ügyét felfüggesztve az Alkotmánybírósághoz forduljon, ha álláspontja szerint az a jogszabály, amelyet ügyében alkalmazni köteles, alkotmányellenes.

Változatlanul az Alkotmánybíróság joga, hogy a tisztsége gyakorlásával összefüggésben szándékosan törvényt sértő, illetve szándékos bűncselekményt elkövető köztársasági elnökkel szembeni eljárásban a cselekményt elbírálja.

Az alkotmánybírákat továbbra is az Országgyűlés választja, kilenc helyett tizenkét évre. Továbbá a növekvő ügyteherre való tekintettel jövőben a testület 11 helyett 15 tagú lesz. Újdonság ugyanakkor, hogy ezután a testület elnökét is a parlament jelöli ki az Alkotmánybíróság tagjai közül.

Kontrollmechanizmusok

Az alkotmány és az alaptörvény elsődlegesen politikai ügy, hiszen egy társadalom együttélésének a legfontosabb szabályait rögzíti. Meg vagyok győződve arról, hogy az elmúlt évek problémái az alaptörvényből is fakadtak. Meg is fordíthatjuk: az, hogy a magyar társadalom, a politikai elit húsz év alatt nem tudott dűlőre jutni a legfontosabb és legalapvetőbb szabályokban, szimptomája volt annak, hogy Magyarországon valami nincs rendben. Minden az alapoknál kezdődik; ha már ott nem lehet kialakítani a szükséges rendet, hogyan építhetünk erre a későbbiekben? A mostani Alaptörvény próbál választ adni az olyan kérdésekre, amelyekre az elmúlt húsz évben nem sikerült megfelelő megoldást találni, például a súlyos eladósodásra. Az elmúlt két évtized bebizonyította, hogy önmagában a politikusok önmérséklete, a választások kontrollmechanizmusa nem tudja biztosítani, hogy a hatalmon levők ne költsék el a jövő nemzedékeknek a javait. Persze önmagában az alkotmány sem fogja biztosítani sem a rendet, sem a közbiztonságot, sem az eladósodással szembeni védelmet, de mégiscsak ez a kiindulópont. Az alkotmány nem fogja átvenni a mindenkori kormány szerepét, mert a felelősség mindig a megválasztott többség és a kormány vállán nyugszik, de új kereteket és új feltételeket hoz létre, amelyekre már lehet építeni. Az ugyanis, hogy 1989 után nem sikerült megalkotni az alkotmány gazdasági szabályait, közrejátszott abban, hogy az állam a rendszerváltoztatás óta nem tudta megfelelően megvédeni a nemzeti vagyont.

Egy XXI. századi alkotmány a gazdasági, a népesedési és a környezeti fenntarthatóság elvére épül, vagyis egy modern alkotmány odafigyel arra, hogy a mai nemzedékek felelősséggel tartoznak a jövő

nemzedékekért is, ezért az egyik legfontosabb új szabálya ennek az új alkotmánynak a költségvetési korlátok beépítése.

Jelen közpénzügyi szabály célja megakadályozni azt, hogy Magyarországot újra eladósítsák. Erre nagy szükség van, hiszen az 1980-as évek második felében és az elmúlt nyolc évben a szocialista kormányzás alatt az ország rendkívüli adósságokat halmozott fel. Az államadósság 2002 és 2010 között a GDP 53 százalékáról 80 százaléka fölé emelkedett, így meghaladja a húszezer milliárd forintot. Ez rendkívüli teher a magyar gazdaságnak, csökkenti az ország versenyképességét, és jelentős kiadást jelent a költségvetésnek.

Tény, hogy nem elég új alkotmányt készíteni, hanem új viszonyokat kell teremteni a társadalmi együttélésben is. Jelenleg az egyik legfontosabb cél az ország gazdaságának talpra állítása, és ehhez az államadósság folyamatos csökkentésére van szükség.

Az új alkotmány ebben a tekintetben egy új kezdet Magyarország számára, ugyanis az Alaptörvény értelmében a költségvetéseknek azt kell garantálniuk, hogy az államadósság szintje ne haladja meg a megelőző naptári év bruttó hazai terméke értékének felét. Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Országgyűlés csak olyan költségvetést fogadhat el, amely az államadósság teljes hazai össztermékhez viszonyított arányának csökkentését tartalmazza. Az e célok elérését veszélyeztető központi költségvetést a Költségvetési Tanács megvetozhatja.

Ezekről a szabályokról „csak különleges jogrend idején, az azt kiváltó körülmények okozta következmények enyhítéséhez szükséges mértékben vagy a nemzetgazdaság tartós és jelentős visszaesése esetén, a nemzetgazdasági egyensúly helyreállításához szükséges mértékben lehet eltérni”.

Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elve szerint kell hogy működjön. Ennek az elvnek a megvalósulásáért pedig az Országgyűlés és a kormány viseli az elsődleges felelősséget. Ennek szellemében a központi költségvetés végrehajtása során nem vehető fel olyan kölcsön, amely az államadósság növekedését eredményezné. Továbbá a központi költségvetésből csak olyan szervezet részére nyújtható támogatás vagy teljesíthető szerződés alapján kifizetés, amelynek tulajdonosi szervezete, felépítése, illetve a támogatás felhasználására irányuló tevékenysége átlátható. Ez szintén a nemzeti konzultációban megfogalmazott erős társadalmi elvárás.

A nemzeti vagyon védelme

A rendszerváltoztatás óta nem alakult ki az önkormányzati gazdálkodás ellenőrzése, ami több önkormányzat esetében a napi működést ellehetetlenítő eladósodáshoz vezetett. Egyrészt ezért is kell alkotmányos szinten rögzíteni a kormányhivatalok rendszerét, valamint azt is, hogy a magyar állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon, és illet „csak törvényben meghatározott célból lehet átruházni, törvényben meghatározott kivételekkel, az értékarányosság követelményének figyelembevételével”. Ilyen szerződés csak olyan szervezettel köthető, amelynek „tulajdonosi szerkezete, felépítése, valamint az átruházott vagy hasznosításra átengedett nemzeti vagyon kezelésére vonatkozó tevékenysége átlátható”.

Ez az átláthatósági feltétel vonatkozik azokra a szervezetekre is, amelyek a központi költségvetésből támogatást kapnak. A fejezet emellett tartalmazza, hogy a közpénzekkel gazdálkodó minden szervezet köteles a nyilvánosság előtt elszámolni a közpénzekre vonatkozó gazdálkodásával. A közpénzekre és a nemzeti vagyonra vonatkozó adatok közérdekűek.

e) A különleges jogrend

Az új alkotmányos szöveg a minősített időszaki helyzetekre vonatkozó szabályozás tekintetében ragaszkodik leginkább a hatályos rendelkezésekhez. Az Alaptörvény célja, hogy a különleges jogrendre vonatkozó szabályokat a lehetőségekhez képest a legrövidebben, ugyanakkor az alkotmányosságot biztosítva határozza meg.

Az Alaptörvényben rögzített elvektől, a demokrácia legfontosabb intézményeitől való eltérést az Alaptörvényen kívül más jogszabály nem rendezheti. A garanciák közül kiemelendő, hogy az Alaptörvény alkalmazása a különleges jogrend idején nem függeszthető fel, valamint az Alkotmánybíróság működése sem korlátozható.

Mennyire lesz időtálló az új Alaptörvény?

Véleményem szerint előfordulhatnak olyan hibák, amelyek korrigálandók akár már rövid távon is. Megfontolandó lenne, hogy az átmeneti rendelkezések közé bekerüljön egy általános revízióra vonatkozó passzus. Ez lehetővé tenné, hogy amikor már működött egy ideje az alkotmány és kiderülnek bizonyos problémák, akkor lehessen javítani. Nem a stratégiai vagy politikai kérdésekre gondolok, abból a szempontból alaposan megvitattuk ezt a szöveget, de biztos, hogy lesznek módosítási igények. Éppen ezért határoztunk úgy, hogy továbbra is egyszeri, kétharmados döntés lesz szükséges az Alaptörvény módosításához, mert ez biztosítja a stabilitást, de lehető-

séget nyújt a későbbi, adott esetben szükségessé váló változtatásokra is. Én azt tartanám szerencsésnek, ha az Alaptörvény hatálybalépése után fél évvel, egy évvel általános áttekintést csinálnának, és összeállítanának egy csomagot, hogy mely pontokon szükséges technikai szintű módosítás. Az azonban mindenféleképpen mérföldkő, hogy végre egy szabadon és demokratikusan megválasztott Országgyűlés dönthetett Magyarország új alkotmányáról.

VITA A MAGYAR ALKOTMÁNYRÓL AZ EURÓPAI PARLAMENTBEN – RÉSZLETEK

Az Európai Parlament „A felülvizsgált magyar alkotmány” című vitájának részletei, 2011. június 8.

SZÁJER JÓZSEF, az EPP-KÉPVISELŐCSOPORT NEVÉBEN: Tisztelt Elnök Asszony! Ne tekintsék udvariatságnak, de a Ház bal oldalához fogok beszélni. Ahhoz a zöld, kommunista, szocialista és liberális többséghez, amely a Néppárt és a konzervatív frakciók ellenére a Parlament mai napirendjére erőltette ezt a témát. Kérdéseim vannak önökhöz.

Önök szerint megfelel-e a születés szerint való diszkrimináció tilalmának, hogy az uniónak lehetnek olyan tagországai, például Spanyolország, Belgium vagy Svédország, amelyekben egyes polgárok pusztán születésük által jogosultak vezető állami tisztség, mondjuk a királyi trón betöltésére? Az én országom új alkotmánya ilyen megkülönböztetést nem alkalmaz. Önök szerint elfogadható-e az, hogy van az uniónak olyan tagja, az Egyesült Királyság, amelynek nincsen egységes írott alkotmánya? Az én országom új alkotmánya demokratikus, írott alkotmány.

Önök szerint elfogadható-e, hogy van az uniónak olyan tagállama, Franciaország, amelynek alkotmánya nem tartalmazza az alapjogok katalógusát? Az én országom új alkotmánya nemcsak tartalmazza, hanem egyenesen az EU Alapjogi Chartát tekinti mintának, elsőként az Európai Unióban. Önök szerint rendben van-e az, hogy vannak az uniónak olyan tagországai, ahol nincsen alkotmánybíróság, vagy több olyan ország is van, ahol ugyan van, de gyengék a jogkörei? Az én országom új alkotmánya büszke arra, hogy erős alkotmányvédelmet garantál.

Önök azt állítják magukról, hogy a közös Európa szellemében cselekszenek, amikor iderángatják boncolásra az új magyar alkotmányt. De valójában az unió új alapító szerződésének egyik legfontosabb elvét árulják el, amelyet, idézem, 4. cikk, (2) bekezdés:

„Az unió tiszteletben tartja a tagállamoknak nemzeti önazonosságát, amely elválaszthatatlan része azok politikai, alkotmányos berendezkedésének.” Ha önök nem rendeztek vagy nem rendeznek vitát a korábbi kérdéseimben említett országok ügyében, vagy elfeledkeztek itt, az Európai Parlamentben szóvá tenni, amikor Magyarországon 2006-ban a szocialista kormány sárba tiporta a gyülekezés jogát, akkor önök, tisztelt hölgyeim és uraim, kettős mércét alkalmaznak. Más szemében a szálkát is, saját szemükben a gerendát sem hajlandók észrevenni. Nem veszik észre, hogy ezzel önök nem az európai együttműködés ügyét segítik, hanem az európai nemzetek közötti viszályt szítják. Ez leleplezi az önök valós, pártos elfogultságát.

Inkább azt javaslom, hogy országaikban kövessék az új magyar alkotmány példáját. Szabjanak alkotmányos gátat az eladósodásnak, hogy ne legyen még egy görög, ír vagy portugál válság! Javaslom, hogy a magyar alkotmányhoz hasonlóan vegyék alkotmányos védelem alá a jövő nemzedékek jogait azzal, hogy a környezeti, költségvetési és demográfiai fenntarthatóságot alkotmányos elvvé emelik.

Védjék úgy erős, kollektív jogokkal nemzetiségeiket és más kisebbségeiket, mint például a romákat, ahogyan azt Európában egyedülálló módon az új magyar alkotmány teszi! Ugyan már számtalan esetben bizonyítottuk és cáfoltuk, önök továbbra is ismételtetik alaptalan vádjaikat, ezért újra elmondom: a magyar alkotmány nem tiltja be az abortuszt. A magyar új alkotmány nem sérti a vallás- és lelkiismereti szabadságot. A magyar alkotmány nem korlátozza az azonos neműek jogait. A magyar alkotmánynak nincsen területen túli hatálya és saját területén példátlanul erős jogvédelmet biztosít a nemzetiségeknek. A magyar alkotmány nem csökkenti, hanem erősíti a hatalmi ágak elválasztásának, a fékek és ellensúlyok elvét. A magyar alkotmány európai szellemű alkotmány, amely az ember alapvető jogainak teljes biztosítása, a nemzetek együttműködésének és egységének jegyében született. Alkotmányunkban tizennyolcszor szerepel az Európára való hivatkozás, és belevettük az unió jelszavát, az „Egység a sokszínűségben”-t is.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Mi, magyarok, szabadságszerető, demokrata nemzet vagyunk. Nekünk nincs szükségünk arra, hogy olyanok oktassanak ki bennünket demokráciából, akiknek a saját országukban töménytelen elvégzetlen házi feladatuk van.

[...]

ULRIKE LUNACEK (VERTS/ALE): Elnök Asszony, egyáltalán nem értek egyet azokkal, akik szerint sérti az adott tagállam szuvereni-

tását, vagy veszélyes precedenst teremt és európai hatáskörön kívül esik, ha itt a Parlamentben megvitatjuk és kritizáljuk az adott tagállam alkotmányát.

A tagállamok alkotmányának összhangban kell lenniük az európai értékekkel, az általunk meghatározott értékközösséggel. Két dolgot említenék, amelyek biztosan nincsenek összhangban az európai értékekkel. Mások említettek még többet is.

Az egyik, hogy az alkotmány nem tartalmazza a szexuális irányultságon alapú megkülönböztetést, és ezt a jövőben pótolni kell. Továbbá a házasság és a családi értékek alkotmánybeli meghatározása sem annak az európai és magyar valóságnak, ahogy az emberek élnek, sem a sokféleség szabályának nem felel meg.

A másik dolog, amit szeretnék megemlíteni, a jövő nemzedékek környezettel kapcsolatos jogaiért és a fenntarthatóságért felelős, úgynevezett zöld ombudsmannal kapcsolatos. Ez a tisztség most a többi ombudsmanhoz hasonlóan alá van rendelve az általános ombudsmannak, ami gyengíti a pozícióját. Ez is egy olyan terület, ahol a hatásköröket kiemelik azoknak a szabályozásoknak a köréből, amelyek korábban vonatkoztak rájuk, és nyilvánvaló, hogy a fenntarthatóság, a környezetvédelem és a jövő nemzedékek jogai – amelyeknek fontosnak kellene lenniük – már nem olyan fontosak, mint régebben voltak.

És még valami: adatvédelmi biztos is volt. Ezt a tisztséget most megszüntetik, tehát az államra, például a közbeszerzésre vonatkozó információk átláthatósága nincs biztosítva. Ezt én és képviselőcsoportom teljes mértékben ellenezzük.

[A felszólaló hajlandó válaszolni egy két kártyás kérdésre – az eljárási szabályzat 149. cikkének (8) bekezdése.]

GÁL KINGA (EPP): Lunacek asszony! Azt szeretném megkérdezni, hogy fel tudja-e sorolni, hogy hány európai uniós tagállam alkotmányában van szó jövő generációs ombudsmanról vagy biztosról, és hány uniós tagállamban működik ilyen intézmény, ami Magyarországon működik és az alkotmányban említés van róla? Illetve meg tudja-e nevezni olyan alkotmányokat – ha olvasta a mostani magyar alkotmányt, az áprilisban elfogadott új magyar alkotmányt –, amelyik több és messzemenőbb környezetvédelmi és jövő generációs paragrafust tartalmaz, mint az új magyar alkotmány? Szeretném, ha ezeket megnevezné!

ULRIKE LUNACEK (VERTS/ALE): Elnök Asszony, Gál asszonynak a következő a válaszom: most nem arról van szó, hogy a magyar alkot-

mányt összehasonlítjuk más tagállamok alkotmányaival. Hanem az európai értékekről. Az alapvető jogokról. Azokról a közös értékekről, amelyeket, remélem, önök is osztanak.

A jövő nemzedékek jogaival kapcsolatban az Európai Unió biztosította jogok között szerepel a környezeti fenntarthatóság. Bizonyos tagállamokban ez megvan, másokban nincs, de az tény, hogy a magyar kormány az új alkotmánnyal megszüntette ezt a szimbolikus jelentőségű ombudsmani tisztséget. Most csak egy ombudsman van, a szimbolikus jelentőség pedig megszűnt. Ön is tudja, milyen fontosak a politikában a jelképek. Ez azt jelenti, hogy önök nem akarják ezt a szimbolikus jelentőségű képviselést sem politikai szinten, sem ombudsmani tisztséggént.

[A felszólaló hajlandó válaszolni egy kék kártyás kérdésre – az eljárási szabályzat 149. cikkének (8) bekezdése.]

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Elnök Asszony, talán nem volt érthető, ezért egyszerűbben fogalmazom meg a kérdést. Lunacek asszony, tudom, hogy ön osztrák, ezért megkérdezem, hogy van-e az ön hazájában zöld ombudsman. Magyarországon évekkel ezelőtt volt zöld ombudsman, és az új alkotmánynak megfelelően most ismét lesz. Tehát van zöld ombudsman az ön hazájában? Van vagy nincs?

ULRIKE LUNACEK (VERTS/ALE): Elnök Asszony, azt kell mondanom Szájer úrnak, hogy elnézést, de nem ez a probléma. Magyarországnak volt zöld... *[Nevetés.]*

Rendben, nevessenek csak! Nem bánom, ha nevetnek, szeretem a jókedvet. De arról van szó, hogy az új magyar alkotmány megszünteti és alárendeli a zöld ombudsmani tisztséget. A négy ombudsmant most alárendelik az Országgyűlési Biztosok Hivatalának. A jövő nemzedékek számára biztosítandó fenntarthatóság nem olyan nyilvánvaló, mint korábban volt, ezért élek a kritikával.

Az én hazámban nincs ilyen tisztség. Zöld képviselőként természetesen szeretném, ha lenne. De önök most az új alkotmánnyal megszüntetik ezt a szimbolikus jelentőségű politikai értéket, amely az ön állítása szerint az önök számára is fontos volt. Akkor miért szüntetik meg? Miért nem tartják a helyén, hogy mindenki láthassa, hogy van egy zöld ombudsman, aki a jövő generációk jogaiért, a környezetért és a fenntarthatóságért felelős? Ezt nem magyarázták el nekünk, képviselőtársak.

[...]

ALEXANDER ALVARO (ALDE) – (DE): Elnök Asszony, köszönöm a kérdést. Elfogadom azt a kritikát, hogy túl általánosan beszéltem a

rendelkezésekre álló egy percben. De tudok mondani konkrétabb példákat is. Egy dolog az európai értékekről beszélni; de az európai értékek azt is jelentik, hogy a tagállamoknak jogállamoknak kell lenniük, ami a hatalmi ágak szétválasztását és a demokrácia tiszteletben tartását is jelenti. Ha például egy alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki a költségvetési ügyekre és az adóügyekre, az a hatalmi ágak szétválasztásának korlátozása, és mindenképpen kétes helyzetet hoz létre. Ezért úgy gondolom, hogy ezeket a témákat megvitathatjuk.

Más kérdésekkel kapcsolatban, például ami a kétharmados többséget illeti, fel kell tennem azt a kérdést, hogy ez mennyiben összeegyeztethető a parlamentáris demokráciával, hiszen így a jövőbeli kormányoknak nem lesz mozgásterük. Fel lehet tenni azt a kérdést is, hogy az életfogytig tartó börtönbüntetés fellebbezési jog vagy a legfelső bíróság általi felülvizsgálatra való jog nélkül összeegyeztethető-e az Európai Unió által vallott elvekkel, a demokrácia és jogállamiság elveivel. Ezeket a kérdéseket meg kell válaszolni, és véleményem szerint a Bizottságnak ezeket a kérdéseket ki kell vizsgálnia.

[A felszólaló hajlandó válaszolni egy kék kártyás kérdésre – az eljárási szabályzat 149. cikkének (8) bekezdése.]

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Tisztelt Alvaro úr! Szeretném megkérdezni, hogy tudja-e ön, hogy az eddig hatályos magyar alkotmányban 27 törvény tartozott a kétharmados többségű törvények közé, az újonnan elfogadott alkotmányban pedig 26? Hol van itt a probléma? Ezt a számot egy nemrég tudós elemzés hozta, nem a saját számom.

ALEXANDER ALVARO (ALDE) – (DE): Elnök Asszony, remélem, megbocsátják nekem, ha ezt a szubjektív véleményem alapuló kérdést a saját szubjektív véleményem elmondásával válaszolom meg. Nem, nem hiszem, hogy ez lenne a legmodernebb.

[A felszólaló hajlandó válaszolni egy kék kártyás kérdésre – az eljárási szabályzat 149. cikkének (8) bekezdése.]

[...]

VICTOR BOȘTINARU (S&D) – (RO): Elnök Asszony, elsősorban a felülvizsgált alkotmánynak a külföldön élő magyar kisebbség kollektív jogaival kapcsolatos rendelkezéseire és az exterritorialitás explicit kinyilvánítására szeretném felhívni a figyelmet – ezek nyilvánvalóan sértik az EBESZ előírásait, és ellentétesek a Velencei Bizottság hasonló esetekben számos alkalommal kifejtett véleményével. Weber úr kedvéért a D. cikkről beszélek.

Ez elfogadhatatlan, és a következményeket már láthatjuk is. Múlt héten Tőkés úr, az Európai Parlament alelnöke a Magyar Régiók

Házában hivatalosan megnyitotta a Székelyföldi Képviseleti Irodát, holott Romániában nem létezik Székelyföldi Régió.

Biztos asszony, szilárd meggyőződése, hogy a Velencei Bizottság jelentése meg fogja erősíteni, hogy jogsértések történtek. A következő kérdést szeretném feltenni önnek: mit akar és tud az Európai Bizottság tenni ez ügyben? Végezetül pedig szeretném megkérdezni a német és francia európai parlamenti képviselőket itt, Strasbourgban, ami a Németország és Franciaország közötti történelmi megbékélés és az Európai Unió szimbóluma: elképzelhetőnek tartják, hogy ha szabadon engednék a nacionalizmus démonjait Európában, akkor az nem tenné tönkre az európai projektet?

[A felszólaló hajlandó válaszolni egy kék kártyás kérdésre – az eljárási szabályzat 149. cikkének (8) bekezdése.]

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Tisztelt Képviselő Úr! Két kérdésem van: a román törvények megengedik-e azt, hogy román nemzetiségű személyeknek állampolgárságot adjon Románia, még ha nem is élnek Románia területén? Ez az első kérdésem. Második kérdésem, hogy önöknél van-e olyan szabály, hogy azok a román állampolgárok, akik nem Románia területén élnek, részt vehetnek a nemzetgyűlési és a szenátusi választásokon?

VICTOR BOȘTINARU (S&D) – (RO): Tisztelt képviselőtársam, hadd emlékeztessen arra, hogy én pusztán általánosan elfogadott európai normákra és elvekre utaltam, nem pedig a Romániában érvényes jogszabályi vagy alkotmányos rendelkezésekre. A válaszom pedig az, hogy Romániában nincs olyan jogi aktus, amely lehetővé tenné az extritorialitás elvének és a kollektív jogoknak az alkalmazását. Erre utaltam, amikor az Európai Bizottság megállapításaival kapcsolatos vitát említettem. Ha bármelyik uniós tagállam megsérti ezeket az értékeket, akkor az Európai Uniónak határozottan kell reagálnia, legyen szó bármelyik államról. Ez a válaszom.

[...]

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Kedves kollégák! Elnézést kérek, hogy ilyen sokszor jelentkezem, de részt vettem ennek az alkotmánynak az előkészítésében, és nagyon zavar, amikor tévedéseket hallok, vagy szándékos, vagy véletlen félreértéseket. Éppen ezért azt szeretném megkérdezni Bozkurt asszonytól, hogy miután azt állította, hogy nem volt konzultáció ebben a kérdésben, tudja-e ön azt, hogy 917 ezer magyar állampolgár küldte vissza azt a tizenkét kérdésből álló kérdőívet, amelyen keresztül Magyarország és a magyar kormány az alkotmány fontos kérdéseiről egyeztetett a magyar állampolgárokkal?

Közvetlenül a magyar állampolgárokkal, a magyar lakosságnak a 10%-a vett részt. Tud-e ön olyan alkotmányról Európában, amely ilyen széles körű előzetes konzultációval zajlott le?

A MAGYAR ALAPTÖRVÉNYRŐL A VELENCEI BIZOTTSÁG MEGHALLGATÁSÁN

*Hozzászólás a magyar kormány nevében a Velencei Bizottság üléséhez. Korábban nyilvánosságra nem hozott szöveg.
Olaszország, Velence, 2011. június 17.*

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt bizottság!

A magyar hatóságok nevében szeretném megköszönni a meghívást és a lehetőséget. Ebéd után nincs hálátlanabb feladat annál, hogy az ember egy olyan rendkívül bonyolult és kifinomult témáról beszéljen, mint egy ország alkotmánya. Mivel önök mindannyian alkotmányjogászok, a téma közel áll az önök szívéhez is. Tekintettel erre azt gondolom, az ebéd utáni hangulat nem fogja elhomályosítani egyikünk ítélőképességét sem ebben a kérdésben.

Mind a kormány, mind a magyar Országgyűlés köszönetét szeretném kifejezni azért, hogy a bizottság foglalkozik ezzel az összetett feladattal. Ahogy a jelentéstevő is említette, a magyar kormány kérte ki először a Velencei bizottság véleményét ebben a kérdésben. Ez mutatja arra való készségünket, hogy tiszteletben tartsuk a közös európai alkotmányos hagyományokat, és tükrözi, hogy mennyire értékeljük a Velencei Bizottságot, amely az utóbbi időben több alkalommal is tanácsal látta el Magyarországot.

Szorosan figyelemmel kísérjük a bizottság tevékenységét más ügyek, más országok tekintetében is. A kisebbségek nyelvi jogaira vonatkozó egyik ajánlásuk a Szlovákiában élő magyar kisebbség miatt számunkra különösen fontos. Bárcsak valamennyi érintett ország oly mértékben követné az ajánlásait, ahogy Magyarország teszi. Ugyancsak követtük a bizottság hónapokkal ezelőtti ajánlásait az Alaptörvény elfogadását megelőzően. A magyar Alaptörvény megalkotása egy nyílt folyamat volt. Még az elfogadás előtti utolsó pillanatban is beépítettünk nagyon fontos javaslatokat – többek között – a Velencei Bizottságtól is.

Szeretném megemlíteni, hogy a kormányunk nem volt elragadtatva attól, hogy a Közgyűlés megfigyelési eljárás alá helyezte Magyarországot. Azonban teljes mértékben megfeleltünk és elégedettek voltunk, hogy a Velencei Bizottságot kérték fel a feladat ellátására.

Az egymással ellentétes politikai viták, az Alaptörvényünkről szóló tömérdek téves információ és ferdítés Európa-szerte hisztériát keltett a politikai sajtóban. Mindezt egybevetve a Velencei Bizottság bevonása remek lehetőség a magyar kormány számára, hogy egy tárgyilagosabb értekezésbe kezdjen, mellőzve a szüntelen politikai torzítást és párt-politikai elfogultságot – amit sajnos többször tapasztaltunk hasonló vitákban eddig is.

A hazámnak – ahogy minden országnak – új alkotmányt készíteni nagy eredmény. Magyarország rendelkezik az egyik legrégebbi alkotmányos történelmi hagyománnyal Európában. A mi Magna Chartánk, az Aranybulla, mindössze hét évvel az angol Magna Chartát követően került elfogadásra. Ez az egész alkotmányos fejlődésünkre is vonatkozik. Az első vallási toleranciára vonatkozó dokumentum, a tordai nyilatkozat szintén Magyarországról származik a XVI. század közepéről. Nem is beszélve a XIX. századi törvényekről az állampolgári jogegyenlőséget illetően, vagy az előremutató egyházi törvényről a XIX. század végén. Ebben az értelemben, mi, magyarok, büszkéek vagyunk alkotmányos hagyományainkra. Nemcsak arra, hogy része vagyunk az európai alkotmányos fejlődésnek, hanem arra a tényre is, hogy nem csupán követünk valamit, amit valaki más kitalált, hanem magunk hoztuk létre a sajátunkat. Ezt tesszük az Alaptörvényben is azáltal, hogy számos új elemet vezetünk be, amit más alkotmányok majd lemásolhatnak vagy követhetnek.

Ezek közül az egyiket a tisztelt jelentéstevő is említette. Ez a gazdasági stabilitás kérdése. Pillanatnyilag a csőd miatt Európa szétesni látszik, és számos ország rendkívül nehéz gazdasági és pénzügyi helyzetben van. Ez alkotmányos szempontból aggodalomra ad okot. Úgy tűnik, hogy a politikailag négyévente váltakozó kormányok rendszere nem elég Európa pénzügyi stabilitásának biztosításához. Ezért vezetünk be egy új alkotmányos elvet, ami megvédi országunkat a súlyos eladósodástól. Ezzel lehet vitatkozni. Mi éppen azért vagyunk most itt, hogy ezt megvitassuk. A válság néhány évvel ezelőtt Portugáliában, Görögországban, Írországban és saját hazámban is a jelenlegi pénzügyi rendszer fenntarthatatlanságához vezetett.

Ugyanez vonatkozik a fenntartható környezetre, amire szintén utal az alkotmányunk. Hosszú távú környezeti fenntarthatóságot nyújt azáltal, hogy új környezetvédelmi intézményt vezet be, a jövő nemzedékekért való felelősség formájában.

A harmadik a demográfiai fenntarthatóság. Európa válságban van, demográfiai válságban is. Ezt senki nem vitatja. Azonban

vannak olyan módszerek, amelyek hozzáférhetőek az egyes országok, akár az egész európai közösség számára, és hosszú távú megoldást nyújtanak erre a problémára. Olyanok, amelyek nem függenek az egyes kormányok szakpolitikájától, hanem tartósak. Ugyanis ezek alkotmányos problémák.

Magyarország az új demokráciák közül utolsóként, húszéves késéssel megalkotta új, demokratikus alkotmányát. Egy egységes alkotmányszöveg hiányában a rendszerváltást követően egészen mostanáig az Alkotmánybíróság szolgált a demokrácia őreként. Az ország legfontosabb dokumentumának megalkotása a montesquieu-i elv alapján, a hatalmi ágak elválasztásának megfelelően a legfőbb alkotmányos hatalom, azaz a jogalkotó feladata. A jogalkotó Magyarországon elveszítette az ellenőrzést ebben a folyamatban, ami egyensúlytalansághoz vezetett, mivel két évtizeden keresztül képtelen volt alkotmányos megállapodásra jutni egy új alkotmány formájában. Némi túlzással, az új Alaptörvény nem tesz egyebet, mint hogy egységes szerkezetbe foglalja az alkotmányos jogalkotás szerves gyakorlatát. Ugyanakkor az helytálló, hogy Alkotmány szabadságjogokra és alapelvekre vonatkozó része alapvetően az Alkotmánybíróság gyakorlatán alapul. Ezek közül néhány szó szerinti átvétele az Alkotmánybíróság 15-20 évvel ezelőtti döntéseinek. A kolléga, aki itt az Alkotmánybíróságot képviseli, tanúsíthatja ezt. Néhány jogtudós – ismét némi túlzással élve – Magyarországon azt mondja, hogy a politikusok nyilatkozatai ellenére az új Alaptörvény nem hoz tényleges változást, mivel az Alkotmánybíróság döntéseit építette be. Az Alkotmánybíróság úgy értelmezte a régi alkotmányszöveg elrontott részeit, hogy az megfeleljen a demokratikus alkotmányos elveknek. Erről szól a „láthatatlan alkotmány” „hírhedt” doktrínája.

Ezek olyan elemek, amelyek hiányoznak a Velencei Bizottság értékeléséből. Szeretnénk büszkén vállalni és megmutatni más országoknak, hogy részei vagyunk az értékek közösségének, és volt elég bátorságunk a elrontott körülmények megváltoztatásához. A Velencei Bizottság jelentésében a legjobb gyakorlatok követését javasolja. Mindazonáltal a múlt legjobb gyakorlatai nem biztos, hogy a jövőben is bevált megoldások lesznek. Talán mi vagyunk azok, akik most kidolgozunk néhány olyan megoldást, amely a jövőben a legjobb gyakorlatok közé tartozik majd. A fejlődés az alkotmányjogban megszokott jelenség. A vitának ezekről a kérdésekről kell szólnia. Azonban nem szabad a fejlődés, újítás és változás útjába állnunk. Nem gondolom, hogy minden, amit újonnan kitalálunk, be fog válni.

Azonban úgy gondolom, hogy az új dolgok hatékonyságát a gyakorlatban kell megítélni, ahhoz pedig türelemre van szükség.

Az általános megjegyzések után szeretnék néhány konkrét problémát is megemlíteni, amit a jelentésben látok.

A jelentés egy átfogó és részletes értékelés a magyar alkotmányról. Mi aggaszt minket a legjobban? Nem tudjuk helyes hozzáállásként elfogadni, hogy a jelentés általánosságban mintegy azt sugallja, hogy amennyiben a hatóságok kiterjesztően értelmezik a szöveget, akkor az egyeduralomhoz vezet. Tisztelt kollégák, mi mindannyian jogászok vagyunk. Jól tudjuk, hogyan lehet egy szöveget szélsőségesen, sőt akár a leírtakkal ellentétesen is értelmezni. De az, hogy ezt tekintsük az alapértelmezésnek, és abból induljunk ki, hogy a hatóságok a lehető legrosszabb felfogás szerint fogják értelmezni, egyértelmű jele a bizalmatlanságnak. Mindez valószerűtlen és számunkra elfogadhatatlan. Magyarország egy demokratikus állam, és semmi alapot sem adott arra, hogy a lehető legrosszabbat feltételezzék róla.

Miért nem éppen az ellenkező álláspontból indul ki a jelentés: a legjobb értelmezésből, a legjobb szándékból és a legjobb gyakorlatokból? Az Alaptörvény megalkotása során ezek szolgáltak számunkra zsinórmértékül. A lehető legjobb szándékkal készítettük, követve elődeinket és alkotmányos hagyományainkat, függetlenségünket és szabadságunkat.

A Velencei Bizottság jelentéséből hiányzik az a közös egyetértés, amely alátámasztja, hogy miért is tagja Magyarország ennek a demokratikus közösségnek, azt, hogy Magyarország elkötelezett tagja az európai nemzetek családjának.

Elfogadtuk az alapjogok katalógusát, amely valamennyi emberi jogot tartalmazza: megegyezik az ENSZ által előírtakkal és az Emberi Jogok Európai Egyezményén alapul. Egyetlen elem vagy jog sem hiányzik. A katalógus az Alkotmánybíróság gyakorlatára építkezik. Az a feltevés, hogy ezeket a passzusokat, amikor olykor szó szerint megegyeznek a nemzetközi emberi jogi dokumentumokkal, a mi hatóságaink rosszhiszeműen fogják értelmezni, az valami olyasmi, amit nem vártunk volna egy olyan tiszteletre méltó bíróságtól, mint a Velencei Bizottság. Ugyanis ez alaptalan előítélet.

Üdvözljük azokat a bekezdéseket, amik úgy szólnak: „reméljük, a magyar hatóságok a helyes módon értelmezik majd szöveget”, azonban az, hogy a jelentés többi része bizonyítékok nélkül megkérdőjelezi elkötelezettségünket a nemzetközi egyezmények iránt, számunkra elfogadhatatlan.

A magyar jogrendszer a jogállamiságon, demokrácián és az emberi jogok tiszteletén alapul. Ebben a tekintetben nincs változás az alkotmányos rendszerünkben. Ez megkérdőjelezhetetlen.

Nagyra értékelem az erre való egyértelmű utalást a szövegben.

Azonban egyes pontoknál a szöveg ok nélkül megkérdőjelezi Magyarország készségét a nemzetközi szerződéseknek való megfelelésre. A magyar kormány nevében nem tudom elfogadni, hogy megkérdőjelezzék Magyarország elkötelezettségét a nemzetközi szerződéseket illetően. Semmi okot nem adtunk erre.

Ugyanez a területenkívülség kérdése is vonatkozik. Magyarország és az új Alaptörvény világosan kimondja, hogy teljes mértékben megfelelünk a nemzetközi kötelezettségeinknek. Amikor az Alaptörvény kimondja: „Magyarország [...] felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért”, ezt nem fogjuk a nemzetközi vállalásainkkal ellentmondásban értelmezni. Éppen a Velencei Bizottság volt az, amely a nemzeti kisebbségek védelmére vonatkozó jelentésében világosan kimondta, hogy az anyaállamokkal való kapcsolat fontos, védendő érték. A hatályos magyar alkotmány sem tér el ettől az elvtől. A szóban forgó alkotmányos szöveg a régi alkotmányban található megfogalmazáson alapul. Ez egy olyan elv és gyakorlat, amely húsz éven át problémamentesen érvényesült. Ezért nem értjük ennek a pontnak a megkérdőjelezését.

Ugyancsak szeretném felhívni a figyelmüket a sarkalatos törvények kérdésére. Úgy gondolom, itt egy félreértésről van szó. Ha elolvassák az alkotmány szövegét, látni fogják – ahogy a jelentéstevő is említette –, hogy mintegy 50 utalást tartalmaz a sarkalatos törvényekre, de összességében csupán 26 szabályozási területet érint. A korábbi alkotmány 28 ilyen területet tartalmazott. Előfordul, hogy öt külön hivatkozás mind egy és ugyanazon jogszabályra utal. A legtöbbjük már jelenleg is létező törvény. Tehát az szintén túlzás, hogy az új rendszer túl sok sarkalatos törvényt ír elő.

Az egyik ilyen terület, ahol új törvényt kell alkotni, a választási eljárásra vonatkozik, ami a kisebb Országgyűlés miatt szükséges. (Ugyanis Magyarország az országgyűlési képviselők számát 386-ról 200-ra csökkentette.) Másik terület például az önkormányzatok pénzügyi szabályozása.

Vagy ilyen például az igazságszolgáltatás reformja annak érdekében, hogy véget vessünk a kormány elleni ügyek hosszú sorának a strasbourgi bíróság előtt, amiért Magyarország nem képes az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést megfelelő időben biztosítani a bün-

tetőeljárások jelentős késedelme miatt. Ezek világos és figyelmeztető jelzések a magyar kormány számára, hogy az igazságszolgáltatási rendszerben valami nincs rendben, mert nem képes megfelelő időben szükséges jogvédelmet nyújtani a bírósági ügyteher miatt. Ezek a legfontosabb törvények. Az ügyészségre vonatkozó törvény már el is lett fogadva. Az Alaptörvény bíróságra és ügyészségre vonatkozó része terjedelmében az korábbi alkotmányhoz képest nem változott. Mindezek alapján túlzónak találok az aggodalmukat.

Az Alkotmánybíróság tekintetében a reform és az újjászervezés oka nem az volt, hogy a kormány több hatalmat akart az Alkotmánybíróság korlátozása révén, hanem a jogalkotó az állampolgárok számára könnyebb hozzáférést és méltányosabb eljárást akart biztosítani az Alkotmánybíróság előtt. Az Alkotmánybíróság demokráciánk egyik legfontosabb intézménye marad. Az új szabályozás értelmében tovább folytatja a jogalkotás feletti ellenőrzést, ami a fékek és ellensúlyok elengedhetetlen része. Az Alkotmánybíróság elnökének Országgyűlés általi megválasztása nem a függetlenség, hanem a fékek és ellensúlyok, a hatalmi ágak elválasztásának része. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez az első magyar alkotmány, amely kifejezetten említi a hatalmi ágak elválasztásának elvét. A régi alkotmányból hiányzott ez az utalás.

Még egy gondolatot szeretnék hozzáfűzni a sarkalatos törvényekhez. A jelentés tévesen azt állítja, hogy nem egyértelmű, hogy az alkotmánybírósági felülvizsgálat a sarkalatos törvényekre is vonatkozik-e. Ha jogász módjára olvassák az alkotmányos szöveget, akkor minden kételyük elolszik. A bíróság ugyanúgy felülvizsgálhatja a sarkalatos törvényeket, ahogy a hagyományos törvényeket. Magyarország – Ausztriával ellentétben – nem akarja kivonni ezt az óriási és fontos jogszabálytömeget az alkotmánybírósági felülvizsgálat alól. Ez teljesen elfogadhatatlan lenne számomra mint demokrata számára. Amióta az eszemet tudom, a demokráciáért harcoltam. Ez egy elfogadhatatlan félreértelmezése az Alaptörvénynek.

Van még egy nagy hiba a jelentés szövegében, a magyar jogszabályok hierarchiáját illetően. Az új alkotmány ezt a hierarchiát még világosabbá teszi.

Megjegyzéseimet a sajtószabadságra és a kisebbségek jogaira vonatkozó gondolattal szeretném zárni. Ebben a tekintetben a jelentésben felfogásbeli félreértés van. A magyar alkotmány az alapjogi katalógusban kétféle megfogalmazást használ: egyrészről az anyagi jogokat, másrészről az államcélokat. Az a megfogalmazás, amit a saj-

tőszabadság esetében következetesen használunk, az az előbbi, vagyis alanyi jogi jellegű. Nem pedig államcélként értelmezendő. Önök félreértik az Alaptörvényünket. Ezek egyéni jogok, amelyek védelmét kötelesek vagyunk biztosítani. A kisebbségek és nemzetiségek esetében a szöveg biztosítja, hogy Magyarország tiszteletben tartja a kisebbségek jogait. A magyar alkotmány megfogalmazása szerint ez egyértelműen azt jelenti, hogy ezen alapjogok megsértése esetén a kisebbségek tagjai bírósághoz vagy az Alkotmánybírósághoz folyamodhatnak. Tehát ez sem államcél. Ez egy egyéni jog, és azt gondolom, hogy a jelentés durván félreértelmezi az alkotmányunk szövegét.

Nem tudok minden pontot egyenként megemlíteni itt, de van egy hosszú listám azokról a pontokról, ahol a félreértések és fordítási hibák miatt a jelentés téves következtetésre jut. Ezeket ki kellene javítani az előtt, hogy a végleges szöveg elfogadásra kerül, mert könnyen alááshatják a Velencei Bizottság tekintélyét. A magyar kormány nevében szeretném megkérni a tisztelt Velencei Bizottságot, hogy fontolja meg a szükséges javításokat. Egyes tárgyi kérdések tekintetében lehet, hogy eltérő véleményen vagyunk, ezt tiszteletben is tartjuk, de a technikai hibák tekintetében más eljárást kellene folytatni, különösen, ha a hibák téves következtetésekhez vezetnek.

Minden tiszteletünk a Velencei Bizottságnak, azonban jelenlegi formájában, változtatások nélkül a magyar kormány nem tudja elfogadni a jelentésüket.

Kérjük, hogy végezzék el a szükséges javításokat! Készek vagyunk együttműködni a lényegi félreértések kijavításában, és kérjük, hogy ezek alapján gondolják újra a következtetéseiket.

Köszönöm a figyelmet!

(Fordítás angolból.)

MAGYARORSZÁG NEM TUDJA ELFOGADNI A VELENCEI BIZOTTSÁG VÉLEMÉNYÉT

Szájer József blogja, Velence, Olaszország, 2011. június 17.

A mai napon a Velencei Bizottság elfogadta az új magyar alkotmányról szóló jelentését. A kormány megbízásából a bizottság ülésén Magyarországot Gulyás Gergely országgyűlési képviselő és én képviseltem. A határozat tervezetének szövegét már korábban kiszivárogtatták, és az azon az ülésen megtett érdemi észrevételeim ellenére lényeges módosítás nem történt.

Határozatában a VB elismeri, hogy az új alkotmány biztosítja a jogállamiság és az emberi jogok garanciáit, és azt, hogy Magyarország demokrácia. Üdvözlük, hogy – a térségben utolsóként – új, demokratikus alkotmányt fogadtunk el.

A harmincoldalas jogi dokumentum részletesen elemzi az új alkotmány szövegét, és számos észrevételt, javaslatot tartalmaz. A bizottság határozatainak jogi kötőereje nincsen, a szöveg és az ajánlások véleményt fejeznek ki, az abban megfogalmazottak külön kötelezettségeket nem rónak Magyarországra.

A határozat tisztáz több, az elmúlt hónapokban a nemzetközi sajtóban, a európai fórumokon vagy a magyar ellenzék részéről megfogalmazott kritikát. Elismeri, hogy a jogalkotó joga az alkotmány bevezetőjének meghatározása, hivatkozás a magyar történelem és alkotmánytörténet kiemelkedő eseményeire. Cáfolja, hogy az Alaptörvénynek a magzati élet védelmével vagy házassággal kapcsolatos rendelkezései közös európai vagy nemzetközi szabályokba ütköznének.

Számos ponton kritikai észrevételeket is megfogalmaznak. Ezek egy része Magyarországon olyan szabályokat kér számon, amelyek számos más európai országban sem részei az alkotmánynak. Más esetekben olyan pontokon fogalmaznak meg bírálatot, amelyek a jelenleg még hatályos alkotmányban is benne vannak. Ez annak eredménye, hogy a határozatot előkészítő bizottság viszonylag kevés ismerettel rendelkezik a tényleges magyar jogi szabályozásról. Gyakran az új alkotmány szövegét a magyar jogrendszerből kiszakító értelmezésük vezet sommás kritikához vagy éppen tévedéshez.

A tényleges életfogytiglani büntetés ellen is éles kritikát fogalmazott meg a VB. Ebben a tekintetben viszont a magyar kormányt köti annak a majdnem egymillió magyar polgárnak a nemzeti konzultációs kérdőíven megfogalmazott egyértelmű véleménye, hogy a legsúlyosabb ember elleni erőszakos bűncselekmények egyes elkövetőit nem szabad visszaengedni a társadalomba, kizárólag az államfő kegyelmezési joga a kivétel.

Sajnos az alkotmány részletes elemzése során a VB sem tudta kivonni magát a magyar alkotmánnyal szemben az elmúlt időszakban kibontakozott ideológiai célzatú támadások hatása alól. Több esetben azért fogalmaznak meg aggodalmat, mert az Alaptörvény szövegének helytelen vagy korlátozó értelmezése vezethetne jogsérelemhez. Ez megkérdőjelezi a magyar hatóságok jóhiszeműségét. Máskor azon aggódnak, hogy bizonyos pontok hiánya az alkotmány szövegében

(például a halálbüntetés tilalma) azt jelenti, hogy Magyarország nem teljesíti nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeit. Ez szintén rosszhiszemű értelmezés, hiszen azt minden ország maga dönti el, hogy milyen formában és szinten cikkelyezi be nemzetközi vállalásait. Világossá tettem, hogy Magyarország nem adott okot arra, hogy megkérdőjelezzék vállalásai teljesítését.

Javaslatot tettem több, a jelentésben szereplő súlyos vagy értelemzavaró hiba kijavítására, de ezeket a bizottság figyelmen kívül hagyta: A VB teljesen félreérti a sajtószabadságra vagy a nemzetiségek jogaira vonatkozó szabályozást. Az alaptörvényi szöveg ezeket alanyi jogként rögzíti, a VB viszont államcélként értelmezi a szöveget, ami a magyar alkotmányos jogi szóhasználat nem ismeréséből fakad. De jelzésem ellenére az egyes alapjogokra vonatkozó részletes szabályokat kifejtő törvényt – a téves fordítás miatt – jogszabálynak értelmezik, és azt követelik a magyar hatóságoktól, hogy ezt ne jogszabályban, hanem törvényben tegyék meg. Vagyis azt követelik, amit a szöveg helyes értelmezésben amúgy is megkövetel.

A fentiek alapján Magyarország a Velencei Bizottság véleményét nem tudja elfogadni, és erről a bizottságot a pénteki tárgyalás során tájékoztattam.

ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYÉHEZ – TERVEZET

Szájer József tervezete.

Korábban nyilvánosságra nem hozott szöveg. 2011. november

Éljen a magyar szabadság!

Nyilatkozat a kommunista diktatúrából a demokráciába való átmenetről

A kommunista rendszer hatalombirtokosai társadalmi igazságérzetet sértő juttatásainak korlátozása

A kommunista diktatúra hatalombirtokosainak sarkalatos törvényben meghatározott körébe tartozó személyek részére az állam által jogszabály alapján biztosított juttatás sarkalatos törvényben meghatározott mértékben csökkenthető.

Az (1) bekezdés szerinti csökkentést úgy kell megállapítani, hogy az arányban álljon az (1) bekezdés szerinti hatalombirtoklás időtartamával.

A juttatásnak az (1) bekezdés szerinti csökkentéséből származó bevételt törvényben meghatározottak szerint a kommunista diktatúra által okozott sérelmek következményeinek enyhítésére kell fordítani.

A kommunista rendszerben elkövetett egyes bűncselekmények elévülése

Nem tekinthető elévültnek azoknak a sarkalatos törvényben meghatározott, a (párt)állam nevében, érdekében vagy egyetértésével a kommunista rendszerben elkövetett személyek elleni súlyos bűncselekményeknek a büntethetősége, amelyeket az elkövetéskor hatályos büntetőtörvény figyelmen kívül hagyásával politikai okból nem üldöztek.

Az (1) bekezdés szerinti bűncselekmény büntethetősége az elkövetés időpontjában hatályos jogszabályok szerint, az Alaptörvény hatálybalépésének napjától számított időtartam elteltével, de legkésőbb 2021. december 31-én évül el, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályos jogszabályok szerint az elévülés 1990. május 1-jéig megtörtént.

Az (1) bekezdés szerinti bűncselekmény büntethetősége az elkövetés időpontja és 1990. május 1-je közötti, az Alaptörvény hatálybalépésének napjától számított időtartam elteltével, de legkésőbb 2021. december 31-én évül el, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában hatályos jogszabályok szerint az elévülés 1990. május 2-a és 2011. december 31-e között történt volna meg.

A kommunista rendszerrel kapcsolatos nemzeti emlékezet megőrzése

A kommunista diktatúrával kapcsolatos emlékezet állami megőrzését a Nemzeti Emlékezet Bizottsága végzi.

A Nemzeti Emlékezet Bizottsága feltárja és elemzi a kommunista rendszer hatalmi működését, a kommunista hatalmat birtokló, illetve a kommunista hatalom fenntartásában tevékenyen részt vevő személyeknek és szervezeteknek a kommunista hatalomban betöltött szerepét, illetve a kommunista hatalom érdekét szolgáló vagy annak működését érintő tetteit.

A Nemzeti Emlékezet Bizottsága tevékenysége eredményeit átfogó jelentésben, valamint más nyilvános dokumentumokban rögzíti, amelyek tényszerű megállapításai a kommunista hatalmat birtokló, illetve a kommunista hatalom fenntartásában tevékenyen részt vevő személyeknek a kommunista hatalom működésével összefüggő személyes adatait is tartalmazhatják.

A Nemzeti Emlékezet Bizottsága a C) cikk (1) bekezdése szerinti bűncselekménnyel kapcsolatos büntetőeljárás során eljáró szervek kérelmére segíti e szervek tényfeltáró munkáját.

A Nemzeti Emlékezet Bizottsága működteti a Nemzeti Emlékezet Levéltárát, amely gyűjti és megőrzi a kommunista rendszerben keletkezett, a kommunista hatalom működésével összefüggő dokumentumokat.

A Nemzeti Emlékezet Levéltárában őrzött, a kommunista hatalom működésével összefüggő iratok kutatása és megismerése – a nemzetbiztonsági érdek által indokolt, illetve az E) cikkben foglalt kivételekkel – nem korlátozható.

A Nemzeti Emlékezet Bizottságát és a Nemzeti Emlékezet Levéltárát 2012. december 31-ig a tevékenységi körét szabályozó sarkalatos törvény hozza létre.

A kommunista rendszer állambiztonsági szolgálatai által végzett politikai célú megfigyelés eredményeként létrejött iratok az önrendelkezési jog minél teljesebb körű érvényesülése, az érintettek személyes adatainak védelme, valamint a megfigyelés által sérelmet szenvedett személyek sérelmeinek orvoslása érdekében – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – a megfigyeléssel érintett személyeket illetik meg. A vonatkozó – minősített adatot nem tartalmazó, sarkalatos törvényben meghatározott körű – iratokat a megfigyeléssel érintett személyek, illetve sarkalatos törvényben meghatározott hozzátartozójuk kérelmére részükre a Nemzeti Emlékezet Levéltára – átadja.

A kárpótlási különadó

Az 1990. május 2-át megelőzően az életüktől vagy szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak és az állam által a tulajdonukban igazságtalanul okozott károk folytán károsodottak számára pénzbeli vagy más vagyoni juttatást biztosító új kárpótlási jogosultság jogszabályban nem állapítható meg. Ha az Alaptörvény hatálybalépését követően egyedi jogalkalmazói döntés állapít meg új kárpótlási jogosultságot, a fizetési kötelezettség teljesítése a tartalmában és elnevezésében is kizárólag és kifejezetten a kárpótlás célját szolgáló, közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulásból vagy a B) cikk (3) bekezdése szerinti bevételből biztosítható.

Átmeneti rendelkezések az Alaptörvény hatálybalépéséhez kapcsolódóan

Az Alaptörvény hatálybalépése nem érinti a hatálybalépése előtt alkotott jogszabályok,

kibocsátott közjogi szervezetszabályozó eszközök és állami irányítás egyéb jogi eszközei,
meghozott egyedi döntések, valamint
vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek
hatályát.

A ... sarkalatos törvényt az Országgyűlés 2012. június 30-ig alkotja meg.

A feladat- és hatáskört a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény szerint gyakorló szerv jogutódja a feladat- és hatáskört az Alaptörvény alapján gyakorló szerv.

Az Alaptörvény hatálybalépése – a 4–14. cikkben meghatározottak szerinti kivétellel – nem érinti az Országgyűlés, a Kormány és a helyi önkormányzati képviselő-testületek, valamint az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően kinevezett vagy megválasztott személyek megbízatását.

Magyarországra való utalásként a Magyar Köztársaságra utaló elnevezés a 2011. december 31-én hatályos jogszabályi rendelkezések szerint az Alaptörvény hatálybalépését követően is használható mindaddig, amíg az Alaptörvény szerinti megnevezés használatára való áttérés a költséghatékonyság elvei szerint meg nem valósítható.

Az Alaptörvény

3. és 4. cikkét a hivatalban levő Országgyűlés és országgyűlési képviselő,

12. és 13. cikkét a hivatalban levő köztársasági elnök,

20. és 21. cikkét a hivatalban levő Kormány és a Kormány hivatalban levő tagja,

27. cikk (3) bekezdését a hivatalban levő bírósági titkár,

33. cikk (2) bekezdését a megyei közgyűlés hivatalban levő elnöke és

35. cikk (3)–(6) bekezdését a hivatalban levő helyi önkormányzati képviselő-testület és polgármester
tekintetében is alkalmazni kell.

Az Alaptörvény 4. cikk (3) bekezdés f) pontja szerinti határidő számítása az Alaptörvény hatálybalépésével kezdődik.

A Legfelsőbb Bíróság és az Országos Igazságszolgáltatási Tanács jogutódja az ítélkezési tevékenységben a Kúria, a bíróságok igazgatása tekintetében, a Kúria igazgatását kivéve, az Országos Bírói Hivatal.

A Legfelsőbb Bíróság hivatalban lévő elnöke, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács hivatalban lévő elnöke és tagjai megbízatása az Alaptörvény hatálybalépésével megszűnik.

Ha a bíró az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésében meghatározott általános öregségi nyugdíjkorhatárt 2012. január 1-jét megelőzően betöltötte, szolgálati jogviszonya 2012. június 30-án szűnik meg. Ha a bíró az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésében meghatározott általános öregségi nyugdíjkorhatárt a 2012. január 1. és 2012. december 31. napja közötti időszakban tölti be, szolgálati jogviszonya 2012. december 31-én szűnik meg.

Ha az ügyész az Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdésében meghatározott általános öregségi nyugdíjkorhatárt 2012. január 1-jét megelőzően betöltötte, szolgálati jogviszonya 2012. június 30-án szűnik meg. Ha az ügyész az Alaptörvény 29. cikk (3) bekezdésében meghatározott általános öregségi nyugdíjkorhatárt a 2012. január 1. és 2012. december 31. napja közötti időszakban tölti be, szolgálati jogviszonya 2012. december 31-én szűnik meg.

Az Alaptörvény 26. cikk (2) bekezdésben meghatározott legalacsonyabb életkor követelményét – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – az Alaptörvény hatálybalépését követően kiírt pályázat alapján kinevezett bíróra kell alkalmazni.

Ha a kinevezésre törvényben meghatározottak szerint pályázat kiírása nélkül kerül sor, a legalacsonyabb életkor követelményét az Alaptörvény hatálybalépését követően kinevezett bíróra kell alkalmazni.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa tisztségének elnevezése az Alaptörvény hatálybalépésétől alapvető jogok biztosa. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának, a nemzeti és etnikai jogok országgyűlési biztosának és a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának jogutódja az alapvető jogok biztosa. A hivatalban lévő nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa az Alaptörvény hatálybalépésétől az alapvető jogok biztosának a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó helyettese; a hivatalban lévő jövő nemzedékek országgyűlési biztosa az Alaptörvény hatálybalépésétől az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese; megbízatásuk megszűnik az alapvető jogok biztosa megbízatásának megszűnésével.

A hivatalban lévő adatvédelmi biztos megbízatása az Alaptörvény hatálybalépésével megszűnik.

A megyei közgyűlés elnöke tisztségének elnevezése az Alaptörvény alkalmazásában, annak hatálybalépésétől a megyei képviselő-testület elnöke. Az Alaptörvény szerinti megyei képviselő-testület

a megyei közgyűlés jogutódja. A fővárosi képviselő-testület az Alaptörvény alkalmazásában megyei képviselő-testületnek minősül?

A Költségvetési Tanács hivatalban lévő, a köztársasági elnök által kinevezett tagja az Alaptörvény hatálybalépésétől a Költségvetési Tanács elnöke.

Az Alaptörvény rendelkezéseit – a (2)–(4) bekezdésben foglaltak kivételével – a folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell. Az Alaptörvény 6. cikkét az Országgyűlésnek az Alaptörvény hatálybalépését követően kezdődő első ülésétől kell alkalmazni. Az Alaptörvény alapján indítványozási joggal már nem rendelkező indítványozó által az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény hatálybalépése előtt benyújtott indítvány alapján indult eljárás megszűnik. Az indítványozó az indítványt – sarkalatos törvényben meghatározott feltételek szerint – ismételten benyújthatja.

A 2012. január 1-jén fennálló szerződésekre és támogatási jogosultságokra, valamint a folyamatban lévő, szerződéskötésre vagy támogatás nyújtására irányuló eljárásokra az Alaptörvény 38. cikk (4) bekezdését és 39. cikk (1) bekezdését törvény erre irányuló rendelkezése esetén a törvényben meghatározottak szerint kell alkalmazni.

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 70/E. § (3) bekezdés harmadik mondatát a 2011. december 31-én hatályos szabályok szerint nyugellátásnak minősülő ellátásokra azok feltételeinek, jellegének és összegének megváltoztatása, más ellátássá alakításuk vagy megszüntetésük tekintetében 2013. december 31-éig alkalmazni kell.

Az Alaptörvény 37. cikk (3) bekezdését a 2012. január 1-jét követően elfogadott központi költségvetésről szóló törvények alapján való gazdálkodásra kell alkalmazni.

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 26. § (6) bekezdését, 28/D. §-át, 28/E. §-át, 31. § (2) és (3) bekezdését az Alaptörvény hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben az Alaptörvény hatálybalépését követően is alkalmazni kell.

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alkalmazásában alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértő, az ügy érdemében hozott bírói döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen az indítványozó jogorvoslati lehetőségeinek kimerítését követően vagy jogorvoslati lehetőségeinek hiányában benyújtott panaszt jelent.

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alkalmazásában alkotmányjogi panasz

- az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértő, bírósági eljárásban alkalmazott jogszabály ellen az indítványozó jogorvoslati lehetőségeinek kimerítését követően vagy jogorvoslati lehetőségeinek hiányában benyújtott, valamint

- az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sértő, egyedi ügyben közvetlenül, bírói döntés nélkül alkalmazott vagy hatályosuló jogszabály ellen az indítványozó jogorvoslati lehetőségeinek kimerítését követően vagy jogorvoslati lehetőségeinek hiányában benyújtott panasz.

A köztársasági elnök az országgyűlési képviselők választását – az Alaptörvény 2. cikk (3) bekezdésétől eltérően – az előző Országgyűlés megválasztását követő negyedik év június vagy július hónapjában lévő időpontra is kitűzheti, ha ezáltal az országgyűlési képviselők választását és az európai parlamenti képviselők választását egy napon lehet megtartani.

„A” változat (2014)

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választását – az Alaptörvény hatálybalépését követően először 2014-ben – az európai parlamenti képviselők választásával egyidejűleg kell megtartani. (Az Alaptörvény hatálybalépésekor hivatalban levő képviselő-testület megbízatása 2014. október 5-ig, a hivatalban levő polgármester megbízatása az új polgármester megválasztásáig, de legalább 2014. október 5-ig tart.)

„B” változat (2019)

A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek általános választására – az Alaptörvény hatálybalépését követő első általános választás kivételével – az európai parlamenti képviselők választásával egy napon kerül sor.

A Magyarországon élő nemzetiségeknek az Országgyűlés munkájában való, az Alaptörvény 2. cikk (2) bekezdése szerinti részvételét az Országgyűlés legkésőbb az országgyűlési képviselőknek az Alaptörvény hatálybalépését követő első általános választását követően megalakuló Országgyűlés munkájában biztosítja.

Az Alaptörvény hatálybalépése nem érinti a hatálybalépése előtt az Országgyűlésnek vagy a Kormánynak – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény szerinti – a Magyar Honvédség országon belüli vagy külföldi alkalmazásáról, külföldi fegyveres erők magyarországi vagy az ország területéről kiinduló al-

kalmazásáról, valamint a Magyar Honvédség külföldi, illetve a külföldi fegyveres erők magyarországi állomásozásáról hozott döntéseit.

Kihirdetett

- rendkívüli állapotra az Alaptörvény rendkívüli állapotra,
- szükségállapotra, ha az az alkotmányos rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, illetve az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmények miatt került kihirdetésre, az Alaptörvény szükségállapotra,

- szükségállapotra, ha az az élet- és vagyonbiztonságot tömeges méretekben veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség miatt került kihirdetésre, az Alaptörvény veszélyhelyzetre,

- megelőző védelmi helyzetre az Alaptörvény megelőző védelmi helyzetre,

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 19/E. §-a szerinti helyzetre az Alaptörvény váratlan támadásra és

- veszélyhelyzetre az Alaptörvény veszélyhelyzetre vonatkozó rendelkezéseit alkalmazni kell.

Aki az Alaptörvény hatálybalépésekor jogerős ítélet alapján a közügyek gyakorlásától eltiltás hatálya alatt áll, annak hatálya alatt választójoggal nem rendelkezik. Aki az Alaptörvény hatálybalépésekor jogerős ítélet alapján a cselekvőképességét korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt áll, nem rendelkezik választójoggal a gondnokság megszüntetéséig, vagy amíg választójogának fennálltát a bíróság meg nem állapítja.

Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése hatályát veszti az azon időpontot követő év első napján, amikor törvényben meghatározottak szerint az államadósság a teljes hazai össztermék felét nem haladja meg. Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének hatályvesztését megelőzően kihirdetett törvények Alaptörvénnyel való összhangjának elbírálásakor az Alkotmánybíróság eljárására az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdését annak hatályvesztését követően is alkalmazni kell.

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 12. § (2) bekezdését helyi önkormányzati tulajdonnak az állam vagy más helyi önkormányzat részére való átadására 201x. ...(?)-jéig alkalmazni kell.

A Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2011. december 31-én hatályos 44/B. § (4) bekezdését 2012. december 31-ig alkalmazni kell.

Mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, ha az Alkotmánybíróság vagy az Európai Unió Bírósága döntéséből az állam által teljesítendő olyan kötelezettség fakad, amelynek teljesítésére a központi költségvetésről szóló törvényben e célra előzetesen meghatározott összeg nem elegendő (és a hiányzó összeg a kiegyensúlyozott költségvetési gazdálkodás követelményének sérelme nélkül a központi költségvetésről szóló törvényben más célra meghatározott összeg terhére sem pótolható), a fizetési kötelezettség teljesítése céljából közös szükségletek fedezéséhez való, a célt nevesítő hozzájárulást kell megállapítani vagy annak mértékét megnövelni.

Záró rendelkezések

Az Átmeneti rendelkezések Magyarország Alaptörvényéhez (a továbbiakban: Átmeneti rendelkezések) 2012. január 1-jén lép hatályba.

Az Átmeneti rendelkezéseket az Országgyűlés a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 19. § (3) bekezdés a) pontja és 24. § (3) bekezdése alapján, Magyarország Alaptörvénye Záró rendelkezések 3. pontjára tekintettel fogadja el. Az Átmeneti rendelkezések az Alaptörvény részét képezik.

Hatályát veszti

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény,
- az 1949. évi XX. törvény módosításáról és a Magyar Népköztársaság Alkotmányának egységes szövegéről szóló 1972. évi I. törvény,
- az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XVI. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XXIX. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányának módosításáról szóló 1990. évi XL. törvény,
- az Alkotmány 2010. május 25-i módosítása,
- az Alkotmány 2010. július 5-i módosítása,
- az Alkotmány 2010. július 6-i módosításai,
- az Alkotmány 2010. augusztus 11-i módosításai,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXIII. törvény,
- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CXIX. törvény,

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2010. évi CLXIII. törvény,

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvénynek az Alaptörvénnyel összefüggő egyes átmeneti rendelkezések megalkotása érdekében szükséges módosításáról szóló 2011. évi LXI. törvény és

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény módosításáról szóló 2011. évi ... törvény.

A Kormány köteles az Átmeneti rendelkezések végrehajtásához szükséges törvényeket az Országgyűlés elé terjeszteni.

„MEGADATOTT AZ A LEHETŐSÉG, HOGY LEZÁRHASSUNK EGY HÚSZÉVES ÉRTÉKVITÁT”

Fidesz.hu, 2011. november 10.

Megjelent Ablonczy Bálint Az alkotmány nyomában című kötete, melyben beszélgetések olvashatók Szájer József néppárti EP-képviselővel és Gulyás Gergely országgyűlési képviselővel az új Alaptörvény születésének körülményeiről. Kövér László, az Országgyűlés elnöke a könyvet méltatva kijelentette, 2010-ben megadatott az a lehetőség, hogy eldöntsünk egy húszéves értékvitát.

A könyvbemutatón Kövér László kifejtette, a '89-es alkotmányozás egyszerre volt történelmi lehetőség és kényszerhelyzet. Magyaráztaképp hozzátette, a világban végbemenő nagyhatalmi átrendeződés lehetővé tette a demokratikus átalakulást, ugyanakkor kényszerhelyzet is volt, hiszen a kommunista rendszer képviselőivel kellett lefolytatni a vitákat az új rendszer kialakításáról. Ezzel összefüggésben a házelnök rámutatott, hogy az állampárt képviselőinek már nem volt társadalmi elfogadottságuk, az akkor körvonalazódó ellenzéki erők pedig nem rendelkeztek legitim felhatalmazással.

Az MDF-SZDSZ-paktumra utalva Kövér hangsúlyozta, a '89-es alkotmányozás nem nélkülözte az előző rendszer képviselőinek a bosszúját: olyan buktatók épültek be általuk a rendszerbe, amelyek működésképtelenné tették volna a demokráciát. Példaként említette, hogy az MDF-SZDSZ-megállapodás előtt kétharmadhoz volt kötve a költségvetés elfogadása is.

Az új Alaptörvényről szólva a házelnök kiemelte, a dokumentum az elmúlt húsz év társadalmi és gazdasági folyamatainak lezárása, valamint legitímen megválasztott képviselők fogadták el.

Kövér feltette a kérdést: miért nem tudtuk az ideiglenes alkotmányt lecserélni? Válaszában megjegyezte, még 1994 és 1998 között sem volt meg az értékconszenzus minimuma, amely a nemzeti sorskérdésekre megadta volna a

választ. 2010-ben azonban megadatott az a lehetőség, hogy lezárhassunk egy húszéves értékvitát – fűzte hozzá.

A politikus beszédében felhívta arra a figyelmet, ahogy nem minden bajnak volt az okozója a régi alkotmány, úgy az Alaptörvény sem oldja meg minden problémánkat. „Ha az Alaptörvényről lehámlanak az aktuálpolitikai viták, akkor megmaradnak azok az alapértékek, melyek mindenkinek biztosítják a normális életfeltételeket” – emelte ki Kövér László. Ezzel összefüggésben kijelentette: ki fog derülni, hogy jó értelemben vett közhelygyűjtemény az Alaptörvény, azaz nem a polgári és konzervatív értékek katalógusa, hanem az általános emberi értékek gyűjteménye.

„Egy kíváncsiság története”

A könyvbemutató kerekasztal-beszélgetésen a szerző elmondta, újságíróként a *Heti Válasz* hasábjain végigkísérte az alkotmányozás folyamatát, sokat beszélt politikusokkal, alkotmányjogász szakértőkkel, kritikusokkal, és állandóan az volt a tapasztalata, hogy „szűk a tér és az idő”. Egy alaptörvény olyan kérdések sorozatát veti fel, melyek hosszú távra meghatározhatják egy ország jövőjét – fűzte hozzá. Ez a könyv tulajdonképpen egy kíváncsiság története, egy „hivatásos laikus” érdeklődése – tette hozzá. Ablonczy Bálintnak egy kérése volt az interjúalanyai – Szájer József és Gulyás Gergely – felé, hogy ne legyenek tabukérdések. A szerző hangsúlyozta, hogy a könyv nem a teljesség igényével készült alkotmánykommentár, a cél az volt, hogy az érdeklődők számára megvilágítsa egy megfogalmazás, egy döntés hátterét, a lehetséges következmények „végigbeszélését”.

Szájer József aláhúzta: a könyv előnye, hogy több olyan kérdést is körüljár, melyek kifejtésére egy villáminterjú nem ad lehetőséget. Az Alaptörvény vitája a szélesebb közvélemény körében leszűkült néhány – a képviselő véleménye szerint – marginális kérdésre. Egy ilyen beszélgetésgyűjtemény a hangsúlyt át tudja helyezni – fűzte hozzá. Az Alaptörvény kapcsán leszögezte: „minden egyes szó meg van fontolva”, és húsz év politikai, jogi tapasztalata van mögötte.

„Egy jó értelemben vett pingpongmeccs zajlik”

Ablonczy Bálint kitért arra is, hogy a két interjúalannyal összességében két-három napon át beszélt, így egy meglehetősen hosszú folyamatról van szó. A szerző aláhúzta: újságírói szerepéből adódóan sem kerülhette el a problémás kérdéseket, és „voltak olyan feszült pillanatok, amelyek jót tettek a szövegnek”, ezért a könyvben számos olyan pont van, ahol egy „jó értelemben vett pingpongmeccs zajlik”. Gulyás Gergely erre reagálva elmondta, mindenképpen érdeme a könyvnek, hogy „nincs alákérdezés”, és szinte az alkotmányozás összes lényegi kérdését tárgyalja, fejezetszerűen is minden fontos témakört érint. Szájer József nagy derűltég közepette kijelentette azt is, „egy dolog

idegesítette a kérdezőben”, hogy „csak azért, hogy ne nézzék ki maguk közül az újságírók”, sokszor olyan kérdéseket is feltett, amelyeket mások is már számtalanszor megkérdeztek tőle. Erre reagálva Ablonczy Bálint elmondta, ezeket a kérdéseket neki is fel kellett tennie, pontosan azért, mert az a kifejtés, az a párbeszéd, amely ezeknek a kérdéseknek a tisztázásához szükséges, az esetek többségében idő és hely hiányában a magyar médiában nem állt rendelkezésre.

A beszélgetésen Gulyás Gergely leszögezte: azért volt szükséges egy új alkotmány elfogadása, mert a rendszerváltás előtti internacionalista pártállam, kommunizmus helyére ugyan jogállam lépett, de ez nem lett egy nemzeti kormányzás. Az új alkotmánynak az lesz a legnagyobb pozitívuma, hogy a szabadság mellett a nemzetet is meg tudja jeleníteni – fűzte hozzá. A képviselő a korábbi alaptörvény egyik hibájának a gazdasági alkotmányosság szabályozásának a hiányát tartja, melynek szomorú következményeivel legfőképpen éppen a mostani kormánynak kell szembesülnie.

Szájer József aláhúzta, magának a Fidesznek, és személy szerint neki is, az alkotmány, az alkotmányosság az egyes számú alapérték. A képviselő arról is beszélt, hogy ha 1990-ben „egy csoda folytán” a Fidesz kapott volna lehetőséget arra, hogy új alkotmányt készítsen, akkor az nagyon sokban – főleg alapfilozófiájában – hasonlított volna az idén elfogadotthoz.

FÉKEK ÉS ELLENSÚLYOK

Véleménycikk, Magyar Nemzet, 6. oldal, 2011. december 29.

Az elmúlt hetek vitái közepette a jogi fogalmakkal eddig nem élő egyszerű magyar polgár is többször hallhatta a magyarra oly pontatlanul és érthetetlenül lefordított amerikai alkotmányjogi kifejezést.

Az Egyesült Államok nagykövete után, legyen az újságíró, blogger vagy politikus, sokan szájukra vették az eddig a magyar közbeszédben nem használt fogalmat: igen, eddig nem tudták, de most már rájöttek, hogy Orbán alkotmánya felszámolja a fékek és ellensúlyok rendszerét, ez szerintük ma Magyarország legnagyobb problémája. Nos, ha optimisták vagyunk, azt is mondhatnánk, hogy micsoda minőségi ugrás, mennyivel jobban hangzik ez, mint a korábbi recsegő, de azért még mindig újra és újra feltett lemez, amely a diktatúra és a fasiszmus újbóli feléledéséről zenél. De sajnos – mégsem ez a helyzet. Mert akik használják, ugyanoda írják, ugyanazt értik alatta. És miután néhány filozófuson és jogászon kívül senki sem tudja, mi is a fogalom tényleges jelentése, a közbeszédben úgy lehet alakítani, ahogy a beszélők akarják.

Mindegy, hogy nem tudod, mi fán terem a fék meg az ellensúly, elég, ha érzed, hogy nagy a gáz a kormány háza táján.

Nos, hiába tűnik a vád a korábbiaknál minőségibbnek, sajnos nem állja ki az ellenpróbát. Az új magyar Alaptörvényt sok mindennel lehet vádolni, de azzal, hogy hiányoznának belőle a fékek és ellensúlyok, aligha.

A Montesquieu francia gondolkodó nevével fémjelzett liberális hatalmi elmélet lényege, hogy a hatalom nem egységes, hanem egymástól elkülönülő ágakból kell álljon. Maga Montesquieu három hatalmi ágat sorol fel: a végrehajtó, a törvényhozó és a bírói hatalmat. Az elmélet radikális szakítás volt azzal a korabeli feudális vagy inkább abszolutista felfogással, hogy „a törvény én vagyok”. Ha a király maga a törvény, akkor ő hozza, ő változtatja, ő alkalmazza, és végső soron ő bírálja el azt, ami nem más, mint maga az önkény. Ehelyett, ha a törvényt a parlament alkotja, a kormány hajtja végre és az alá eső eseteket pedig a bíró dönti el, az önkény kizárható. Az ágak egyike sem birtokolja kizárólagosan a hatalmat, hanem elválnak egymástól. De nem pusztán elválnak egymástól, hanem kölcsönös jogosítványaik vannak egymás irányában, amellyel féken tartják és ellenőrzik egymást. Ezeket a kölcsönös ellenőrzési jogokat nevezik „fékeknek és ellensúlyoknak”.

Ilyen Amerikában az, hogy az elnök (végrehajtó hatalom) megvétőzhatja a Kongresszus (törvényhozó hatalom) által elfogadott törvényeket. Ilyen az, amikor a törvényhozás nem fogad el költségvetést, és ezzel megbénítja a végrehajtó hatalmat, amely nem tudja fizetni a saját alkalmazottait. De ilyen az is, amikor értelmezési hatalmánál fogva egy-egy döntésével a bíróság megszabja, hogy a törvényhozó által elfogadott törvénynek mi a valós értelme. Ide tartozik a kölcsönös ellenőrzésnek talán legfontosabb eszköze, a kinevezések szabályozása. Fontos szabály, hogy egy hatalmi ág nem válhat belterjessé, az amerikai főbíróság tagjait ezért az elnök jelöli és a törvényhozás választja életfogytiglani időre. A megbízatás időtartama, az újráválasztás lehetősége vagy annak hiánya is fontos ellensúly lehet.

Az évszázadok során a fékek és ellensúlyok rendszerének széles tárháza alakult ki. A modern liberális demokráciák alkotmányos rendszere lényegesen tagoltabb, mint korábban. Olyannyira, hogy ma már nem csupán három hatalmi ág egymást kölcsönösen ellenőrző rendszeréről beszélhetünk. Mindezen túl a rendszer fontos részét képezik a polgárok elidegeníthetetlen jogai is, amelyek szintén a hatalom korlátait képezik.

Ha megnézzük Magyarország új Alaptörvényét, az mindenben megfelel az imént kifejtett elveknek. Alaptörvényünk rögtön az elején kimondja: „A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.” A korábbi alkotmányban ez nem szerepelt. Az új magyar alkotmány, szemben a korábbival, az elején szabályozza a polgárok jogait és csak azután az államot, ezzel is kifejezve, hogy az állami hatalom alapja a polgárok közössége, azok jogai. Az Alaptörvény részletesen szabályozza az egyes hatalmi ágakat, azok egymáshoz való viszonyát. Az új Alaptörvény a modern demokrácia, a fékek és ellensúlyok rendszerének szabályait az Európában megszokottnál szélesebb körben határozza meg, jelentősen bővíti azokat. Számos országban az ügyészség irányítása, a bíróságok igazgatása vagy számos médiahatósági jogosítvány a végrehajtó hatalom kezében van. Magyarország mind az ügyészség, mind a bíróság, mind a médiumok szabályozása tekintetében olyan modellt választott, amely jelentősen csökkenti a végrehajtó hatalom befolyásolási lehetőségét, mert mindegyik intézmény a mindenkori kormánytól független, parlament által minősített többséggel megválasztott vezetővel, önálló jogosítványokkal bír. A hatalmi ágak elválasztásának, illetve a fékek és ellensúlyok rendszerének biztosítása tekintetében az új Alaptörvény hoz egy vadonatúj intézményt is, a Költségvetési Tanácsot, illetve annak vétójogát. A Költségvetési Tanács mint alkotmányos intézmény, három tagból áll, az Állami Számvevőszék, a Magyar Nemzeti Bank elnökéből (ezek az Országgyűléstől nyerik függetlenségüket, törvényben garantált megbízatásukat), valamint a köztársasági elnök által kinevezett elnökből. Ez az intézmény az Országgyűlés szent és eddig osztatlan hatalmának, a költségvetésnek az elfogadása tekintetében kap az alkotmánytörténetben eddig példátlan beleszólást: vétójogot abban az esetben, ha az úgynevezett adóssághékre vonatkozó szabályokat (a költségvetési hiány mindaddig nem növekedhet, amíg az le nem csökken ötven százalék alá) a parlament nem tartaná be. Montesquieu boldog lenne, ha láthatná, hogy milyen találmányosan fejlesztették tovább elméletét! Új hatalmi ágak, új egymást ellenőrző jogosítványok! A legalapvetőbb parlamenti jogosítványok sem képeznek kivételt. Ismételjük, a gyengébbek kedvéért: „A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.” Nemcsak alapelv, hanem szó szerint aprópénzre váltott szabály.

Szintén új „ellensúly” a korábbi alkotmányhoz képest az Alkotmánybíróság új jogosítványa a rendes bíróságok irányában,

amely lehetővé teszi az alkotmányba ütköző ítéletek felülbírálatát. Így a bíróság fölött is keletkezik egy alkotmányossági kontroll.

Az egyes alkotmányos intézmények vezetőinek megbízását az új alkotmány hosszabb időben rögzíti, mint a korábbi. Emiatt is többen támadták az Alaptörvényt, pedig ez teljesen abszurd, hiszen a hosszabb megbízás a modern alkotmányos rendszerekben a végrehajtó hatalmat korlátozó intézmények esetén függetlenségüknek éppen hogy a garanciája. Amerikai példát hozva: hiába tudjuk a szövetségi Legfelső Bíróság szinte minden bírájáról, hogy melyik pártnak köszönheti megbízását, senki nem mondhatja meg nekik, miképp döntsenek, mert az a tény, hogy életfogytiglan betölthetik hivatalukat, eleve függetlenné teszi őket. Mi Magyarországon, a közeli és a távolabbi múlt rossz tapasztalataiból okulva, idegenkedünk az egész életre szóló hivataloktól, de értjük, hogy a hosszabb megbízási idő nagyobb függetlenséget és így erősebb fékeket és ellensúlyokat jelent!

A megbízási időtartam meghosszabbításának fő nyertese az Alkotmánybíróság, hiszen az eddig gyakran változó, rövid AB elnöki ciklus jelentősen meghosszabbodik, ami növeli az intézmény függetlenségét.

Az Alaptörvény állammal foglalkozó része, különösen az egyes, a végrehajtó hatalomtól független intézmények szabályozása köréből számos további példát lehet hozni a fékek és ellensúlyok érvényesülésére. Mindezek annak biztosítására jöttek létre, hogy az alkotmányos rendszer képes legyen megakadályozni az egyoldalú túlhatalmat. Aki tényleg elolvassa és megérti Magyarország új Alaptörvényét, annak nem maradhat szemernyi kétsége sem afelől, hogy a vád, amely a fékeket és ellensúlyokat hiányolja belőle, minden alapot nélkülöz.

ORBÁN VIKTOR NEM SUPERMAN

MTI, 2012. február 20.

A magyar jogalkotásról, az Alaptörvényről és annak nemzetközi visszhangjáról kérdezték újságírók a római magyar nagykövetség sajtóbeszélgetésén Szájer Józsefet, a Fidesz európai parlamenti képviselőjét, aki a római John Cabot amerikai egyetemen is előadást tart ebben a témában.

„Orbán Viktor nem Superman, követ el hibákat, de ezeket el is ismeri és ki is javítja, ami azért nem megszokott minden kormánytól. Nem sok országot láttam már, mely az Európai Bizottság kritikáira rövid időn belül hajlandó megvizsgálni törvényeit. El se tudom képzelni, hogy hasonló kritikára mit

lépne Franciaország vagy Olaszország. Az olasz, a szlovák, az osztrák egyházügyi törvény miatt Hillary Clinton nem írt levelet” – válaszolta Szájer József az olasz közszolgálati rádió hírműsorának kérdésére.

A római magyar nagykövetségen az Alaptörvényről rendezett több mint kétórás sajtóbeszélgetésen tucatnyi újságíró kérdezte Szájer Józsefet a magyar politikai, jogi és gazdasági helyzetről. A magyar alkotmányozás utóbbi húsz évét összefoglalva Szájer azt hangoztatta, hogy Orbán Viktor és a Fidesz nem „a lottón nyerte kétharmados parlamenti többségét, mely a korábbi nagyon mély társadalmi elégedetlenség következménye”.

A Fidesz politikusa hozzátette: „lehet, hogy európai szemszögből a kétharmad veszélyesnek tűnik, de magyar szemszögből azt jelenti, hogy végre sikerül az utóbbi évtizedek számos megoldatlan kérdésére választ adni.”

„A magyarországi változások oka pont az ellenkezője annak, melyről a külföldi sajtóban olvasunk. A motiváció minden esetben az, hogy működőképes országot teremtsünk. A bírósági rendszer sem azért változott meg, mert Orbán Viktor egy nagy diktátor, hanem mivel célunk egy funkcionális jogállam megteremtése” – hangsúlyozta az EP-képviselő.

Ami a nemzetközi sajtóban megjelent bíráló hangú cikkeket illeti, Szájer József úgy fogalmazott: „érdekes lenne, ha egy Berlinben született törvényről a brit Timesban csakis a német ellenzék szemszögeiből írnának.”

„Az európai baloldal veszélyes játékot játszik, szembeállítva egymással a nagy és kisebb tagállamokat. Az utóbbi héten az Európai Parlamentben megszavazott négypárti állásfoglalás tévedéseken és politikai motivációk ösztönözte félreértéseken alapult. Neelie Kroes uniós biztos és Navracsics Tibor találkozója is nonszensz volt: Kroes túllépte hatáskörét, nem volt pártatlan és gyarmatosító mentalitást követett” – fogalmazott.

Szájer József az MTI-nek hozzátette: „a rendkívüli negatív nemzetközi reakciót az magyarázta, hogy támadóink azt gondolták, elég gyengék vagyunk ahhoz, hogy megleckéztessenek bennünket, ahogy egy nagy országot nem mertek volna. Nem voltunk rá felkészülve, de a magyar pozíciók védhetők és a ránk irányuló figyelmet kihasználva előnyünkre fordíthatjuk a helyzetet.”

A Fidesz politikusa, az Európai Néppárt – Európai Demokraták frakció alelnöke a John Cabot amerikai egyetem meghívására érkezett Rómába, ahol szintén az új magyar Alaptörvényről tart előadást. A szervező az egyetem professzora, Federigo Argentieri történész, akit, mint az MTI-nek elmondta, „évtizedes személyes kapcsolat fűz az egykori magyar demokratikus ellenzékhez”.

MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYÉRŐL AZ ELTE ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KARÁN

Előadás az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán, 2012. május 24.

Tisztelt JÖSZ-ösök [*Joghallgatók Önképző Szervezete*!]! Tisztelt hallgatók!
Kedves közönség!

A retorikaórákon az én időmben is, amikor itt tanítottam az egyetemen, azt tanítottuk, hogy a beszéd elején meg kell nyerni a közönség érdeklődését, illetve jóindulatát egy *captatio benevolentiae*-vel. Hoztam mindjárt ötöt is, mert nem tudtam eldönteni, melyik a legjobb.

Az első az, hogy elég régen, húsz évvel ezelőtt, ebben a teremben tartottam az utolsó római jogi előadásomat. Akkoriban tömegével jöttek hozzám a hallgatók, mert úgy érezték, hogy nálam esetleg könnyebb levizsgázni római jogból, mint Földi tanár úrnál vagy esetleg Hamza professzor úrnál. Ez persze a valóságban nem így volt. Bár a volt hallgatók azóta is örömmel emlékeznek vissza arra, hogy átengedtem őket a római jogi vizsgán. Már régóta nem tanítok itt.

Ehhez a teremhez még egy emlékem fűződik. Orbán Viktorral, akivel a sors azóta hosszú távon összekötött, ebben a teremben találkoztam először. Egy hallgatói önkormányzati szervezetet hozott létre elsőéves joghallgatóként. Épp vége volt a szemináriumomnak, és oda az utolsó sorba, a kakasülőre felültem. Akkor hallottam őt először beszélni. Már akkor úgy nézett ki, hogy belőle komoly ember lehet. Emlékezetes alkalom volt.

A hármas számú *captatio benevolentiae*-t egy tegnap olvasott könyvből, Mészöly Miklós magyar írótól vett idézettel abszolválom. „Komolyan hiszem, hogy csak az tud igazán tárgyilagos lenni, akinek minden oka megvan rá, hogy elfogult is legyen.”

A negyedik egy alkotmányjoggal kapcsolatos megjegyzés, amely Thomas Jeffersonnak 1816-ban egy Samuel Kerchevalhoz írott leveléből származik. Hogy Samuel Kercheval kicsoda, nem tudom, de biztosan komoly ember volt, akivel alkotmányjogról levelezett a nagy politikus és tudós. Ez egy hosszabb idézet, amelyet azonban azért is érdemes végig felolvasni, mert a mai helyzetre vonatkozóan tartalmaz néhány tanulságot: „Egyesek vallásos imádattal tekintenek az alkotmányokra, és úgy kezelik őket, mint egy frigyládát, amely túl szent ahhoz, hogy megérintsék. Az előző korszak embereinek emberfeletti bölcsességet tulajdonítanak, és [úgy vélik] azt, amit azok tettek, nem módosítható... Ismertem azt a korszakot jól, benne voltam és küzdöttem. Méltó volt ehhez az országhoz. Épp olyan volt, mint a

jelenlegi, de a mainak a tapasztalata nélkül... Nem vagyok a sűrű és kipróbálatlan változtatások híve, ha törvényekről és alkotmányokról van szó... De azt is tudom, hogy a törvények és intézmények az emberi elme fejlődésével kéz a kézben kell haladjanak... Ezen az alapon akár azt is megkövetelhetnénk, hogy a férfi azt a ruhát viselje, ami fiúkorában még ráment... Ne kövessük az ilyen példákat, és ne legyünk kishitűek abban, hogy egyik nemzedék kevésbé lenne alkalmas saját magáról gondoskodni és saját ügyeit intézni, mint egy másik...”

És befejezésül – most már tényleg elvesztettem a fonalat –, ez talán már az ötödik – *captatio benevolentiae*, hogy köszönöm a meghívást, hiszen ugyan Washingtontól Rómáig nagyon sok helyen tartottam már előadást az új Alaptörvényről, de Budapest eddig nekem kimaradt. Itt még valamilyen ok miatt nem kértek föl, nem kerestek, nem hívtak, hogy előadást tartsak. Nyilván ennek objektív okai voltak. Hiszen, amikor az Alaptörvényt készítettük, akkor el voltunk foglalva a munkával, egyébként is nehéz hétköznapi időpontot találni, mert európai parlamenti munkám miatt hétfőigén vagyok itthon, akkor meg nincs oktatás.

Szeretném megörvendeztetni a jelen lévő közönséget azzal, hogy olyan dolgokról beszélek majd, amelyekről eddig nem lehetett túl sokat hallani, a magyar Alaptörvény megalkotásának olyan kérdéseiről, amelyek kevésbé ismertek. Azok a viták, amelyek az elfogadása körüli időszakban zajlottak Magyarország Alaptörvényéről, marginális kérdésekkel foglalkoztak. Ez részben következett a politikai helyzetből is, hiszen Magyarországon ma van egy nagy kormányzó erő teljes felhatalmazással, és van néhány – ahogy az angol mondaná: „one issue” – egy-egy témára leszűkülő ellenzéki párt, ezért hiányzik az általános politikai kritikája annak, ami a törvényhozásban zajlik. Ezt az utóbbi időben megpróbálták külföldről helyettesíteni, de a külföldiek nem képesek a mi csatáinkat megvívni, mert már a második mondat után kiderül, hogy nem ismerik a magyar valóságot és ennek következtében nem komoly vitapartnerek.

Olyan dolgokról szeretnék beszélni, amelyeket mi nagyon fontosnak gondoltunk, amikor az Alaptörvényt megalkottuk. Rajtunk kívül – azokon a politikuson és tudósokon kívül, akik ebben részt vettek – mások számára ezek kevésbé ismertek.

Hadd kezdjem azzal, és lehet, hogy szentségtörés ilyet itt mondani a jogtudomány szentélyében és annak is a legfelső emeletén, hogy igazából egy alkotmány – szemben az alkotmányjog professzorok tanításával – politikai dokumentum. Egy társadalom legfon-

tosabb közös elveit, értékeit, együttélési szabályait hozza létre, konstituálja vagy rögzíti. És ha ez a társadalom demokratikus, akkor ez a társadalmi szerződés politikai aktus. Magyarországon a politika és a politika szó értelmezése leszűkült a pártpolitikára. A pártpolitika vált szinonimájává a politikának, holott a politika jelentése: közös ügyeink intézése. Ha ebben az arisztotelészi értelemben nézzük egy társadalom alapvető kérdéseit, akkor politikai aktus minden olyan cselekedet, amely a közösség érdekében, a közösség részvételével, a közösség ügyeinek az intézése során történik. A politika fogalmát leszűkítő értelmezés – amely leegyszerűsítésben mind a politikusok, mind az újságírók bűnösök – félrevezető és káros.

Az Alaptörvény nem csupán egy jogi dokumentum. A társadalom közösségi életét, legfontosabb közös ügyeit konstituáló politikai dokumentum. Meghatározza annak a közösségnek a legfontosabb szabályait, de nemcsak a szabályokat, hanem az e szabályok mögött álló morális rendet is.

Mit is jelent Magyarország számára egy új alkotmány?

Erről már elfogadása után azonnal két ellentétes nézet fogalmazódott meg. Az egyik szerint az új Alaptörvény lehetőséget teremt a magyar társadalom számára, hogy újrafogalmazza önmagát, mind jogi értelemben, mind közjogi értelemben, mind morálisan, mind pedig politikai – ismét nem a pártpolitikára leszűkített értelemben használok ezt a szót – értelemben. Ezen az oldalon a túlzóbb vélemények szerint az Alaptörvény elfogadása egy abszolút nulla pont, eszerint a reset gombot megnyomtuk, és innentől minden újrakezdődött.

Egy másik nézet szerint mindegy, hogy mit csinál a jogalkotó. Az Alaptörvényt úgy kell értelmezni, mintha annak szövege a régi maradt volna. Hiszen úgysem a szöveg, a felszín a fontos, hanem annak értelme, azt meg úgyis a jogalkalmazó, a jogot értelmező állapítja meg. Végül is a régit is ugyanígy kezelték, ott sem nagyon számított a szöveg, csak a mögötte levő láthatatlan alkotmány számított. Ennek a – véleményem szerint antidemokratikus, a hatalmi ágak elválasztását lényegében tagadó – nézetnek egyik legfőbb képviselője Jakab András.

Valahol középen van az igazság. Az új Alaptörvény és az új alkotmányos rendszer ráépült a régre, anélkül nem jöhetett volna létre, ugyanakkor nem is lehet ugyanúgy értelmezni és úgy csinálni, mintha nem létezne, és nem lehet annak szövegét, új vagy megújult szabályait figyelmen kívül hagyni. A tételes joggal foglalkozó tudományok végső soron a tételes jog szolgálói, attól teljesen elszabadulni nem képesek.

Magyarországon a demokratikus fordulat után két évtizedig hiányzott egy konszolidált, demokratikus legitimációval, a törvényhozó-alkotmányozó hatalom által megalkotott legitim, egységes alkotmányszöveg. Ezzel mindenki tisztában volt, de egy idő után ezt sokan azért nem érzékelték már, mert az űrt kitöltötték az alkotmánybíróági döntések. Az Alkotmánybíróság megjelenése annak idején azt jelentette, hogy az alkotmányjog az elméleti stúdiumból az élő jog kategóriájába került át. A korábbi rendszerben az alkotmányjog rögzítette azokat a struktúrákat, szerkezeteket, amelyekben az akkori állam létezett. De a jogág sem konfliktusrendezésre, sem pedig a napi élet ügyeinek az intézésére nem volt alkalmas és nem is használták arra. Időközben viszont alkotmányjogunk életre kelt.

Magyarország a világon egészen kivételes alkotmányjogi hagyománnyal rendelkező ország. A mi Aranybullánk az angol Magna Charta párja. A Magna Charta mind az angol, mind pedig az amerikai alkotmányos rendszer kulcsdokumentuma, amely arról szól, hogy a az uralkodót, ha zsarnokká válik, ha megszegi kötelességét, akkor el lehet zavarni. Ez egy olyan alkotmányjogi erejű paktum, olyan közjogi szerződés, amely a királyt és a nemességet egyaránt kötelezi. A mi Bulla Aureánk ugyanezt a gondolatot rögzíti.

Mind az előző alkotmányban, mind pedig a mostani Alaptörvényben direkt visszhangja van ennek, hiszen megjelenik az Alaptörvénynek rögtön az elején ez a gondolat: a hatalmát nem szabályosan gyakorló, a hatalomgyakorlás szabályait átlépő zsarnok, tehát az, aki kilép az alkotmány sáncai közül, az elzavarható. „Elzavarás” persze viszonylag ritkán következik be, de az, hogy az uralkodót is köti a jog, az a modern jogállamiság alapgondolatának egyik fundamentuma.

A mai német alkotmány elején szintén szerepel ez a gondolat. És szinte szó szerint vette át 1989-ben az akkori magyar alkotmány is ezt a szabályt. Szívesebben tekintem persze a mi szabályunk előképének a magyar Aranybullát, még ha a másik párhuzam is eléggé hízeglő.

Az új alkotmány létrehozásakor utalni szerettünk volna az ezeréves magyar alkotmányos hagyományra. Magyarország a világon az egyik legősibb alkotmányos hagyománnyal rendelkező ország, amely hagyományt a XIX. században a Szent Korona-tan keretei között egységbe foglalták. Az Aranybulla, a trónöröklés szabályairól rendelkező Pragmatica Sanctio, vagy az 1848-as polgári jogegyenlőséget az elsők között kimondó szabályaink fontos részei, vívmányai a magyar történeti alkotmánynak. A tordai nyilatkozat pedig, amely

a világon az első olyan közjogi, alkotmányjogi dokumentum, amely a vallási tolerancia elvét meghirdeti, igazi innováció.

Mégis az a helyzet, hogy Magyarország 1949. augusztus 20-án elszakította magát saját alkotmányjogi múltjától. Ez olyan, mintha én, aki most ötvenéves vagyok, azt mondanám, hogy minden, ami negyvenkilencedik évem előtt történt, az nem érdekes, azt kitörölöm. Delete. Nyilván mindenki látja a hasonlatból is, hogy ez irreális, képtelen dolog, mert az egyén, egy közösség organikusan fejlődik, nem nyithat teljes tabula rasát.

Az új Alaptörvény a történeti alkotmányról azt mondja, hogy az új Alaptörvényt a történeti alkotmány vívmányainak tükrében kell értelmezni. Értelmezési instrumentumként hoztuk be a történeti alkotmányt a mai élő alkotmányjogba.

Vívmányok. Voltak gúnyolódók, akik a zsidótörvényeket is ide, a vívmányok közé sorolták, hogy ezzel tegyék nevetségessé a történelmi alkotmány visszahozatalára irányuló törekvéseket. Aki ezzel viccelődik – Halmai Gábor jogászprofesszor volt az – annak a gondolkodásával van súlyos probléma, mert vívmánynak tekinteni a polgári jogegyenlőséget nyíltan megtagadó zsidótörvényeket az minimum a vívmány szó szándékos félreértelmezése, és akkor még nagyon jóindulatú voltam. Aki ilyet mond, nézze meg az értelmező szótárban, hogy az mit ért a vívmány szó alatt.

Volt egy 1989-ben létrejött, egyébként töredékes, ideiglenesnek szánt és ennek következtében következetlen, szimbolikus erejét tekintve hiányos alkotmányszöveg, amely ugyanakkor felvette az akkori európai alkotmányos fejlődés fonalát, követte az európai fejlődést. Azonközben saját alkotmányos hagyományunkat, ami a miénk, amit a mi jogászaink Werbőczytól Deák Ferencig hosszú évszázadokon keresztül végiggondoltak, kidolgoztak, azt meg egyszerűen kidobtuk az ablakon. A rendszerváltozáskor elmulasztottuk a történelmi esélyt az alkotmányjogi kontinuitás helyreállítására.

A magyar állami szuverenitás megszakadt 1944-ben, és ezt mind konkrétan, mind szimbolikusán kell értelmezni. Lehet, hogy nem azért tagadom meg a negyvenkilenc életévem előtti korszakomat, mert saját elhatározásból új életet akarok kezdeni, hanem azért, mert amnéziás lettem, mert fejbe vertek, elvesztettem az emlékezőképességem. Egy ilyen rendszernek – a jogrendszer, az alkotmányos rendszer szintén élő rendszer – miképpen lehet visszaadni az emlékezetét? A múlt felhalmozott tudására mindenkinek szüksége van, hogy forrást, inspirációt, tapasztalatot és erőt adjon azokhoz a feladatokhoz, amelyeket a

jelenben kell elvégezni. A magyar jogrendszer egy amnéziás rendszer volt, amelynek az emlékezetéből kiesett kilencszáz év. 1949-ben a kommunisták tudták, hogyan kell a múltat eltörölni. A múlt eltörlésének jegyében Magyarországon először született kartális alkotmány augusztus 20-án – nem véletlenül – Szent István napján.

Mi is a helyzet a '49. évi alkotmánnyal? Míg ez az alkotmány az alkotmány formális kritériumainak megfelelt, annak tartalmi kritériumainak semmiképpen sem. Ezért én nem is tekintem azt valódi alkotmánynak. Csak azért hívjuk így – jobb híján –, mert az is így nevezte önmagát, ezzel is egy győzelmet aratva rajtunk. Ez a szöveg egyben leváltotta és eltörölte azt az organikus alkotmányt, amely előtte ezer éven át működött.

Amikor az Alaptörvényt létrehoztuk – sok más politikai és történeti tényezőtől –, az egyik legfontosabb feladatunk az volt, hogy újraépítsük a megszakadt folyamatosságot. A történelmi emlékezetet vissza kellett szerezni, újra kellett építeni a magyar társadalom számára, hogy ne vesszenek el örökre az évszázados tapasztalatok.

Amikor pedig vívmányokról beszélünk, akkor – szemben Halmai professzor véleményével – egy minőségi szelekciós szempontot alkalmazunk. Azok a régi szabályok, amelyek a mai kor értékrendjének már nem felelnek meg, nem részei ennek az élő alkotmányjognak, azok kiesnek a hagyományból, azok nem vívmányok. Ronald Dworkin, nemrég elhunyt amerikai professzorom írja *A jog birodalma* című könyvében, hogy egy jogi szöveg értelmezésekor arra kell törekedni, hogy az értelmezés eredménye a lehető legjobb színben mutassa meg az értelmező közösséget. Ezt a gondolatot ajánlom Halmai Gábor figyelmébe is.

Amikor a történeti alkotmányba szeretnénk újra lelket lehelni, akkor többek között azt szeretnénk, ha az Alkotmánybíróság, amikor határozatot hoz, nemcsak a német vagy amerikai ítéletekre hivatkozna, mint eddig, hanem inspirációt merítene mondjuk a Kúria egykori döntéseiből vagy a gazdag magyar történeti alkotmány más dokumentumaiból is.

Sajnálatos, hogy magukat komoly jogtudósnak tartó emberek is viccelődtek az elmúlt hetekben, hónapokban azon, hogy halvány fogalmuk sincs arról, hogy mi fán terem a történeti alkotmány.

Ha hatvan évvel ezelőtt egy pesti ügyvédet, aki valószínűleg ugyanezekben a padokban tanult, megkérdeztek volna, hogy mi az a történeti alkotmány, akkor tudott volna az akkori jogtudomány állásának megfelelően néhány ép és napi munkájában is használatos

mondatot mondani arról, hogy ez a fogalom mit fed. Egy akkori átlag-jogász azzal is tisztában volt, hogy miért kivételes a magyar közjogi rendszer, sőt azt is tudta volna, hogy ebből a kivételes rendszerből mindjárt kettő van, mert a brit is ilyen.

Az új Alaptörvény egyik szimbolikus feladata a hagyomány helyreállítása volt. Nagy vita volt, hogy mi legyen a formája az új alkotmánynak. Csináljunk-e harminc sarkalatos törvényt? Ez felelt volna meg a legjobban a magyar történeti hagyománynak. Hiszen a történeti alkotmány sarkalatos törvényekből állt. A jogászok, a politikusok ismerték az alapidokumentumokat. De miként lehet az elveszett magyar alkotmányos tudást helyreállítani? Az első és legfontosabb kísérlet az volt, hogy beleírtuk az Alaptörvény értelmezési elvei közé, hogy az Alaptörvény értelmezéséhez instrumentumként az ezeréves magyar jogtörténetet, konkrétan a történeti alkotmány vívmányait kell felhasználni.

Úgy döntöttünk, hogy nem harminc dokumentumot csinálunk, nem szedjük darabjaira az alkotmányt, megmarad az a jogrendszer élén álló egységes dokumentumnak. A kartális európai hagyományt folytatjuk, egységes dokumentumot hozunk létre. Ugyanakkor azt is világossá szerettük volna tenni, hogy az Alaptörvény a magyar alkotmányos rendszernek csak egy része.

Itt jutottunk el ahhoz, hogy miért hívjuk Alaptörvénynek a magyar alaptörvényt, a magyar új alkotmányt. Az alaptörvény elnevezéssel szerettük volna teljesen világossá tenni, hogy az Alaptörvény a magyar alkotmányos rendszernek csak egy része, *parsa*. Az alkotmány szót szerettük volna meghagyni vagy inkább visszaadni az ezeréves történettel rendelkező élő, most újra felélesztendő jogi testnek. Az alkotmány szó egy élő jogi organizmusra utal, amely sok dokumentumból, eljárásból, szokásból áll össze. Amikor azt mondjuk, hogy alkotmány, akkor az egész alkotmányos rendszerről, alkotmányos szabályok és hagyományok tömegéről beszélünk.

Ennek egyik mai eleme, bár kitüntetett eleme, ha a formális kelsen-i tiszta jogtan elveiből indulunk ki, akkor az annak csúcsán levő eleme a mai Alaptörvény. Amely azonban szintén része egy nagyobb egésznek, része egy újra létrehozott történelmi folyamatosságnak. A kelsen-i rendszer egy formális rendszer, amely az alkotmányvédelem egyik legfontosabb garanciáját, a jogszabályi hierarchiát biztosítja. Az alacsonyabb rendű jogszabályok nem mondhatnak ellent a feljebb levőknek. Demokratikus jogállami igény, hogy a magasabb rendű szabályokat valamilyen módon meg is kell védeni. Az Alaptörvény,

ha eljárásilag akarjuk megfogalmazni, az alkotmányos rendszernek egy olyan eleme, egy olyan törvénye, amelyet külön speciális jogvédelemmel látunk el, mert a kelsen-i értelemben vett joghierarchia élén áll. Ha az alacsonyabb rendű jogszabályok ellentmondanak neki, akkor azoknak a megsemmisítésére, azoknak diszkvalifikálására lehetőséget, eljárást teremtünk.

A történeti alkotmány helyreállítására formai jegyek is utalnak az új alkotmányban. Az egyik ilyen elem, hogy az Alaptörvény cikkekből áll. Néhányan ezt téves szóhasználatnak bélyegezték, mondván, hogy a cikkek, eredetileg törvénycikkek, a mai értelemben vett törvényeknek felelnek meg. Bingó! Ez nem tévedés volt, hanem tudatos szóhasználat! Pontosan ezt akartuk elérni. Pontosan azt akartuk mondani, hogy az Alaptörvény, amely amúgy egy egységes dokumentum, mégiscsak elemekre van bontva, cikkekből áll és minden egyes cikk egyben egy „törvény”. Ezért Alaptörvény!

Más formai jegyek is utalnak arra, hogy – a divatos Derrida-féle dekonstrukció fogalmát kölcsönvéve – le akartuk bontani az Alaptörvény merev kartális jellegét. Ezzel is a rugalmasabb történeti alkotmányhoz akartuk a magyar alkotmányos gyakorlatot közelíteni. Ezért van az, hogy az egyik része az Alaptörvénynek római számozást visel, a másik része arab számokat, illetve betűket használ a cikkek azonosításához, és hogy nincsenek benne paragrafusok. (Nem igaz az a városi legenda, hogy azért nincsenek paragrafusok az új magyar Alaptörvényben, mert az iPad-en nincsen paragrafusjel. Ez tévedés, nemcsak a jogi, de a számítástechnikai tudás elemi hiányára is utal, hiszen hogyha bárki előveszi az iPhone-ját vagy iPad-jét és benyomja rajta a & jelet és hosszabban rajta tartja az ujját, akkor előbukkan a paragrafusjel is. Nem kell hozzá nagy technikai tudás!)

Ez a formai fogás is egy a kartális egység, annak ma már hamis mítosza elleni tudatosan megtervezett merénylet, amely amellett, hogy formai választóvonalat húz a régi és az új alkotmányszöveg közé, kedvező mellékhatásként még az eligazodást is segítheti a hivatkozások között. Segítheti a megértést, hiszen innentől mindenki tudja, hogy ha római vagy arab számozású cikkhivatkozás van, akkor melyik fejezetből, illetőleg ha betűszámozás van, akkor melyik fejezetből ered az. Egy jogásznak minimum tudnia kell mostantól, hogy melyik fejezet a római, melyik fejezet az arab számozású, és melyik részben jelölik betűvel az egyes cikkeket.

Ennek is az volt a célja, hogy lebontsuk, dekonstruáljuk az alkotmány formális egységét. Ezt kevésbé tudtuk volna tartalmilag

elérni, mert a tartalmi elemek jelentős részben kötöttek, ezért legalább a formai elemeket megpróbáltuk közelíteni az organikus alkotmányos hagyományhoz. Ez nem pusztán nyelvi zsonglörködés, hanem végiggondolt koncepció és üzenet van mögötte, csak tudni kell olvasni.

Más szimbolikus elemek is belekerültek a szövegbe. Érdemes megnézni, hogy melyek az egyes részek kezdőszavai. A „Szabadság és felelősség” része az alkotmánynak az *ember* szóval kezdődik. Maga a Nemzeti hitvallás pedig azzal kezdődik, hogy „Mi, magyarok”. Ezeket össze lehet olvasni. Ha összeolvassuk, megértjük, hogy nem véletlenül szövegeztük így.

Nyilván vannak olyanok, akik a régi alkotmányszöveg lapidáris stílusához szokva mindezt játéknak, mesterkedésnek, elvontnak, szimbolikusnak tekintik. De a jogalkotó felkínálja mindezt értelmezésre. Ha a szöveget értelmezők – akik persze nem csupán a jogalkalmazók lehetnek – használják ezeket, gazdagabb, többértékűbb értelem lehet az eredmény, és akkor a restitúciós kísérletünk nem volt teljesen hiábavaló. Ennyit a történeti alkotmányról és arról, hogy hogyan próbáltuk dekonstruálni az egység mítoszát és visszaépíteni a múltat.

Valaki felugorhatna és megkérdezhetné, hogy mi következik ebből.

Csak annyi következik, hogy az értelmezési keretek átalakításával esélyt teremtünk az új értelmezéseknek. A jogalkotó alkotja a jogot. Arra korlátozott a lehetősége, hogy annak kötelező értelmét is előírja. Kifejtheti persze a szövegen túl is, amint én most teszem, hogy mik voltak a szándékai, ilyen módon még talán befolyásolni is tudja a jogalkalmazást, de a megalkotás pillanatától a jog szövege maga beszél, szabad prédájává válik az értelmezésnek. Persze az értelmezés is kötve van, szabadsága messze nem korlát nélküli!

Az Egyesült Államok alkotmányjoga különösen alapos elemzés alá veti a jogalkotó *original intent*jének, a jogalkotó eredeti szándékának a fogalmát, amikor annak értelmét keresi egyes egyedi alkalmazások során. Nem véletlen ezért, hogy több amerikai jogászprofesszor megkérdezte tőlem, hogy mi is volt az eredeti szándékunk. Ez valamiért őket jobban érdekelte, mint a hazaiakat.

Az elmúlt hetekben, hónapokban maga az alkotmányozás folyamata is vita tárgyává vált, és nemcsak Magyarországon, hanem egész Európában, többen en bloc megkérdőjelezték az eljárást. Hogy ne lenne ennek az alkotmánynak legitimitása, hogy ez az alkotmány ne létezne, hogy ez egy „alkotmányellenes” alkotmány lenne, ahogy ennek a háznak egyik egykori amerikai hallgatója előszeretettel állítja,

annak ellentmondanak a valóság tényei. Köztük olyan tények, mint hogy nemrég választottunk köztársasági elnököt ezen új alkotmány szövege alapján, akit mindenki köztársasági elnöknek tekint, hogy az Alkotmánybíróság sorra hozza erre az új Alaptörvényre alapított ítéleteit...

Tegyük egy gondolat kísérlet erejéig azt az amúgy is szegényes pártpolitikai vitát, amely az alkotmány készítése körül folyt, zárójelbe, olvassuk úgy a szöveget, ahogy van, és hagyjuk, hogy ez a szöveg hasson ránk, hogy az maga beszéljen, felejtsük el azt, amit sértődött alkotmányjogászaink mondtak vagy amit az alacsonyabb IQ-jú politikusoktól hallottunk, felejtsük el, mit mondott Barroso, mit Hillary Clinton (akikről persze mindannyian tudjuk, hogy nagyon alaposan ismerhették a magyar alkotmányt, hiszen minden nap ezzel keltek és feküdtek), és próbáljuk meg ezt a szöveget önmagában értelmezni, induljunk ki abból, hogy végül is a XXI. század elején a magyaroknak ez a legfontosabb közjogi dokumentumuk! Nos ha így, előítéletek nélkül próbáljuk meg befogadni ezt a szöveget, arra jutunk, hogy ez egy a mai jogelveknek és eszméknek megfelelő alkotmány. Ha pedig még a történeti-komparatív szempontot is elővesszük, és összehasonlítjuk a szövegét azzal a dokumentummal, amit felváltott, akkor bátran mondhatjuk, hogy végre, utolsóként a térségben született egy olyan magyar alkotmány, amely már nem az ideiglenesség levegőjét árasztja magából. Hogy is volt lehetséges az, hogy a térségünkben a hasonló sorsú országok már mind túl vannak ezen? Hihetetlen, hogy ennyit vergődtünk ezzel a régi kommunista alkotmánnyal!

Ennek a mulasztásnak van egy szimbolikus üzenete. Az egész alkotmányozás körüli magyar huzavona, az, hogy leragadtunk az 1949. évi XX. törvénynél, mint egy állatorvosi betegségeket egy lovon ábrázoló plakát, megmutatja az egész rendszerváltozás összes baját. Gondoljuk csak végig: az alapkérdéseket soha nem tisztáztuk magunk között. Nem akarom én itt menteni a politikai osztályt sem, mert folyamatos patthelyzet volt. A Fidesz mögött álló nagy felhatalmazás nélkül ma sem lett volna ez lehetséges.

Még óriási szerencse, hogy létezett egy olyan testület, amely hivatásánál fogva is fel volt hatalmazva arra, hogy értelmezze a magyar alkotmányt. Sólyom Lászlót és az ő láthatatlan alkotmány koncepcióját sokan és sokszor bírálták, de ő is kényszerhelyzetben volt. Egy megörökölt, ideiglenes, szedett-vedett alkotmányt, egy zűrzavaros szöveget kellett egy demokratizálódó ország új igényei szerint egységes dokumentumként értelmezniük. Ezt csak egy fikció segítsé-

gével lehetett elvégezni, ez a fikció volt a láthatatlan alkotmány. Ez a koncepció egyébként Sólyom Lászlónak a halálbüntetésről szóló 1990-es ítéletében jelent meg, ott jelent meg először leírva. Sólyom László azt írta: „Az Alkotmánybíróságnak folytatnia kell azt a munkáját, hogy értelmezéseiben megfogalmazza az Alkotmány és a benne foglalt jogok elvi alapjait, és ítéleteivel koherens rendszert alkot, amely a ma még gyakran napi politikai érdekből módosított Alkotmány fölött, mint »láthatatlan Alkotmány«, az alkotmányosság biztos mércéjéül szolgál; és ezért várhatóan a meghozandó új Alkotmánnyal, vagy jövőbeli alkotmányokkal sem kerül ellentétbe.” Az úgynevezett láthatatlan alkotmány koncepciója tehát azért született meg, hogy a hamarosan elfogadni remélt új alkotmányt előkészítse!

Az Alkotmánybíróság, az 1990-ben megfogalmazott idézett credóját követve, kitöltötte azt az értelmezési teret, amely a régi alkotmányból hiányzott. Koherens rendszert hozott létre. Ezért sokakat csapásként ért az, hogy ebbe a képbe alapos késéssel, de bejött egy új alkotmány. De ez nem ennyire tragikus.

Ha az ember együtt olvassa a régi és az új alkotmányt, netán még hozzáolvassa az Alkotmánybíróság elmúlt több mint húsz évben született fontosabb határozatait is, rá fog jönni, hogy az új alkotmány szövege igencsak hasznosította ezeket az ítéleteket.

Az AB által rögzített, az alapjogok egymással való ütközése esetén alkalmazandó elsőbbségi szabályok, a tulajdon kisajátítására vonatkozó szabályok és sorolhatnám még, szó szerint átkerültek. Számos formula egy az egyben az Alkotmánybíróság ítéleteiből találta meg az utat az új Alaptörvénybe. Nem volt benne a régi alkotmányban, az élő alkotmányjogban már benne volt, az új szövegben pedig már leírva, normaként benne van. Egy ilyen összehasonlítás megmutatja, hogy nincs is olyan radikális eltérés. Az élő magyar alkotmányjog megtalálta az utat a pozitív jogba. Lehet ennél nagyobb ambíciója egy jogértelmezésre korlátozott intézménynek? Ha érdemben összehasonlítjuk a régi alkotmányt az újjal, félretehetjük azokat az aggodalmakat, hogy most itt elveszett volna az elmúlt huszonkét év alkotmánybíróági jogfejlesztő tevékenysége. Pont az ellenkezője az igaz!

Az új szöveg egy másik inspirációs forrása, az EU Alapjogi Chartája. (Lábjegyzetben hadd jegyezzem meg, hogy számos jogász viccelődött azon, hogy milyen pongyola a charta nyelvezete. Én nem így látom. Inkább azt mondanám, hogy az a miénktől kicsit eltérő jogi kultúrában fogant. A magyar jog nyelvezete egy bürokratikus hagyományban fogant konzervatív nyelvezet. Ez nem egy friss nyelv. Az

Alapjogi Chartának a beépítése, a fogalmainak az alkalmazása nyelvi értelemben is felfrissítette, megtermékenyítette az új alkotmányszöveget, ezáltal a magyar jogi nyelvet is.) Annak szerkezete, katalógusa és szóhasználata világos nyomot hagyott a magyar szövegben.

Az alapvető jogok és felelősség témakörében is hadd fogalmazzak meg néhány dolgot. Az egyik gyakori politikai vád az új Alaptörvénnyel kapcsolatban az, hogy ideológiailag elfogult lenne. Olyan fogalomrendszert, olyan kifejezéseket, olyan nyelvezetet használ, amely egy politikai irányzatnak a nézeteit fejezi ki. Nos, vizsgáljuk meg ezt a tételt, hogy valóban így van-e. Egy alkotmány egyik mércéje az lehet, hogy diszkriminálja-e az alanyait, hogy van-e az Alaptörvény rendszerében olyasmi, ami bárkit kiszorít a jogok gyakorlásából vagy nem egyformán ítél meg, mai divatos kifejezéssel: amely kettős mércét alkalmaz.

Induljunk ki John Rawls ma már klasszikus liberális elméletéből, a „tudatlanság fátylának” a tanából. Ez abból a hipotetikus kérdésből indul ki, hogy hogyan döntenénk mi, emberek a világ dolgainak szabályozása tekintetében, amikor még nem tudjuk, hogy a világban, amikor megszületünk, milyen státuszban leszünk. Feketék leszünk, nők leszünk, szegények leszünk, gazdag családba születünk, Afrikába születünk, Ázsiába vagy Kamcsatkára. Ebben a politikai státusztudat előtti állapotban azt kérdezik tőlünk, hogy milyen társadalomban szeretnénk élni. Ebből a fikcióból indul ki John Rawls amerikai filozófus. Az a válasza, hogy nyilván olyan társadalmi szabályokat választana mindenki, hogy akármilyen helyzetbe kerülne, amikor már ténylegesen a világban él, az számára elfogadható legyen, hogy az a társadalom ne különböztesse meg őt öröklött státusza szerint. Nyilván mindenki olyan szabályokat választana, amelyek alkalmazása számára másokéval azonos esélyt ad.

Alkalmazzuk ezt a tesztet az új Alaptörvényre! Hogyha végigolvassuk, láthatjuk, hogy nincsen egyetlenegy olyan mondata ennek a szövegnek, amely ezt a fajta semlegességi tesztet ne állná ki. Ez a szöveg senkit, semmilyen formában nem diszkriminál, mindenki számára ugyanazokat a jogokat fogalmazza meg.

Mégis akkor miért az ideologikusság vádja? Azzal kezdtem, hogy az alkotmány politikai dokumentum, politikusok csinálják, politikai fogalmak jelennek meg a szövegben. Különösen az e tekintetben gazdag Nemzeti hitvallásban, de önmagában az Alaptörvénynek a tételes és közvetlenül alkalmazható szövegeiben is. Ezek szövege néhol ideologikus, de csak nyelvi értelemben véve hajlik el egyfajta irányba,

amely viszont a polgári jogegyenlőséget, a diszkriminációtábut nem érinti érdemben. Ha a tartalmukat nézzük, valamennyi kiállja a rawlsi tudatlanságpróbát, vagyis nincsen diszkriminatív hatásuk ezeknek a megfogalmazásoknak. Van hangulati és nyelvi hatásuk, amely a politikai jobboldal, a konzervatív értékrend megfogalmazásaira hajaz, és nyilván az is igaz, hogy egy baloldali vagy liberális alkotmányozó máshova helyezte volna a hangsúlyokat.

Az Isten megemlézése, az invocatio dei tanulságos példa. Ez az Alaptörvényben az „Isten, áldd meg a magyart!” idézetben jelenik meg. Isten megemlézése egy ilyen, minden magyar számára közös szöveg, a *Himnusz* formájában beleépítve legitim, nem pártos, nem ideologikus és semmilyen értelemben sem zár ki senkit, még a nem istenhívő embereket sem. Az viszont, hogy ezáltal új Alaptörvényünk első szava az Isten szó, az világos értékválasztást tükröz.

A szimbolikus erejű szövegek megfogalmazásakor azt kerestük, hogy melyek azok a fogalmak, amelyek legszélesebb körben elfogadottak. A „Legyen béke, szabadság és egyetértés!” fordulatnak – bár itt is voltak egyes történelmi tájékozottságot nélkülöző politikusok, akik ezt a mondatot a tizenkét pont helyett magának a Fidesznek tulajdonították – nehéz lenne diszkriminatív hatást tulajdonítani!

Ki kell térni az egyén és a közösség viszonyára is. Az egyik kritika az ideológiai vitában az volt, hogy az egyéni jogokkal szemben a közösségi jogokat érvényesíti erőteljesebben az új Alaptörvény. Egyesek szerint az új alkotmány egyenesen egy kollektivistá társadalmat (volt, aki lekommunistázta) vizionál. Az én véleményem az, hogy amikor egy alkotmányról beszélünk, amely egy közösség közös szabályait hozza létre, ott nem elegendő pusztán az alapvető jogok rögzítése, hanem a közös együttélési szabályokról is fontos beszélni. Ha egy alkotmány a mindenkit születésénél fogva megillető, elidegeníthetetlen jogokról beszél, akkor az a közösség, amely ezt az alkotmányt megalkotja, egyben limitálja is az általa felhatalmazott államot, korlátozza azt abban, hogy egyes negatív alapjogok gyakorlásába beleavatkozhasson. Az egyén és a közösség aligha elválasztható egymástól. A pusztán az emberi alapjogokra vonatkozó felfogás mellé oda kell tenni a közösségi szempontokat is. Jogaink gyakorlása összhangban kell legyen a közösség értékeivel.

Beletettük az Alaptörvénybe a svájci alkotmány felelősségklauzuláját, amely kimondja, hogy mindenki felelős önmagáért. Az egésszel azt próbáltuk megfogalmazni, hogy amikor egy közösség dokumentumáról van szó, akkor a közösség szempontjai is fontosak. Ezt egy

tudatlan amerikai, magát a magyar alkotmányjog legjobb ismerőjének valló jogtudós hölgy azzal bírálta, hogy ez a kommunista diktatúra maradványa. Nem tudom, Svájcban a kommunista diktatúra milyen mély gyökereket eresztett, de az biztos, hogy ez a svájci alkotmány egyik kulcsfogalma. Én például nagyon bízom abban, hogy nálunk is ez lesz majd az Alkotmánybíróság ítélkezésének az egyik új súlypontja a jövőben: mindenki felelős önmagáért, és felelősséget viselünk a többi emberért, a közösségért is. Ez kiindulópontja, arkhimédészi pontja lehet egy új alkotmányértelmezésnek.

Ha az alkotmány pusztán az egyén jogainak a felsorolásából állna, nem tudná betölteni alapfeladatát. Nem „kommunista” felfogás az, ha a közösség azt mondja, hogy a közösség tagjainak egymás iránt vannak kötelezettségei is. Hozzáteszem, a rawlsi teszt itt is érvényesül, mert a negatív alapjogok gyakorlása nincs kötve a kötelezettségteljesítéshez. Mert a negatív, az államot tűrésre kötelező, azt korlátozó alapjogok garantálását ez nem érinti. Az már más kérdés, hogy ha a polgár valamit vár a társadalomtól, mondjuk, hogy támogassa a gyereknevelést, akkor már jogos, hogy a közösség ennek fejében bizonyos feltételek teljesítését is elvárhatja tőle, mondjuk azt, hogy járassa a gyereket iskolába. De ezek már nem negatív jogok, ezek már a társadalmi szerződés részei, azaz par excellence közösségi ügyek. Ezt a jogi rendszer más részei megfelelően rendezik. De a szimbolikus üzenet a társadalom számára az, hogy a közösség részeként vannak egymás iránt kötelmeink is. Én azt gondolom, hogy ezt egy közösség legfontosabb dokumentumának meg kell világosan fogalmaznia.

Sok tudatlan kritika érte Európából is ezt az Alaptörvényt, de emlékeztetnék arra, hogy nincs még egy olyan alkotmány Európában, amelyben formálisan is ilyen sokszor, összesen tizenháromszor szerepel az Európa szó – kulturális, közösségi és intézményi (szuverenitásmegosztási) összefüggésben.

Befejezésképpen, mert már nagyon elszaladt az idő, néhány gondolat röviden arról, hogy miért XXI. századi ez az alkotmány, és milyen innovatív szabályokat tartalmaz.

Az Alaptörvény új alkotmányjogi intézményekkel is kísérletezik, amelyekkel az akadémiai jogtudomány még nem tud mit kezdeni, mert még nagyon újak a számára. Jogos is, hogy az újításokat alá vessék egy szigorú tesztnek. A miniszterelnök fogalmazott egy héttel ezelőtt úgy Brüsszelben, hogy Magyarország bizonyos tekintetben kísérleti laboratórium.

De mitől XXI. századi egy alkotmány? Attól, hogy reagál a kor problémáira. Mi ma Magyarország legsúlyosabb problémája? Az, hogy több mint harminc éve folyamatosan nyakig el van adósodva. A közelmúlt kormányai nem csináltak mást, mint hogy előre felélték a következő nemzedékek erőforrásait, megélhetését. Magyarországon a nyolcvanas évek eleje óta lényegében hozomra élünk. A fojtogató hitel nem más, mint a jövő elzalogosítása. A teljes évi személyijövedelemadó-bevétel a jelen pillanatban Magyarországon kamatfizetésre megy el. Abból nem iskolák, nem rendőrőrsök, nem kórházak épülnek. Gondoljunk bele, mennyivel egyszerűbb lenne az életünk az előző évtizedekben felhalmozott adósság nélkül.

Mi következik ebből az alkotmányra nézve? A nemzedékek közötti szolidaritás elvét alkotmányos szabályokkal kell megerősíteni! Meg kell próbálni alkotmányos eszközökkel megkötni a jövőbeni kormányok kezét, hogy azt a tevékenységet, hogy mindig eladják a jövő nemzedékek forrásait, hagyják abba.

Mit csinált Magyarország? Elsőként rögzítette az alkotmányában, hogy egyik évről a másikra ne emelkedhessen tovább a költségvetési hiány. Ennyit mondtuk. Nem azt mondtuk, hogy ezt most azonnal le kell vinni 50 százalékra. Azt mondtuk, hogy ne lehessen tovább folytatni az elkövetkezendő nemzedékek életét elnehezítő politikát. Az új alkotmány reagált a magyar társadalom harmincéves gondjára, arra, hogy az elmúlt évtizedekben, az első Orbán-kormány kivételével, amikor 67 százalékról 53 százalékra ment le a költségvetési hiány, mindig csak nőtt az ország eladósodása.

Szintén a jövő nemzedékek iránt gyakorolt felelősség megnyilvánulása, hogy az új magyar Alaptörvény a világ legzöldebb alkotmánya. A szennyező fizet elvétől kezdve a Magyarországon való hulladéklerakás tilalmán keresztül a biodiverzitásnak, a biológiai sokszínűségnek a védelmén át a legerősebb környezetvédelmi követelésekig szinte minden benne van. Az előkészítés során a környezetvédőkkel folytatott konzultációk eredményeképpen az ő tízpontos listájukból hét pont bekerült a szövegbe. Ez is egy kísérlet volt arra, hogy a jövő nemzedékeknek valamifajta előrehozott képviselőket biztosítsunk.

A sokak által viccesnek tartott, végül a nemzeti konzultáción tapasztalt ellenállás miatt elvetett, gyermekek után járó szavazati jog ugyanebbe a kategóriába tartozik. Mert miről szól ez a szabály? (Sokan viccelődtek a technikai kérdéseken: Hogy akkor a szavazatot az apuka adja le vagy az anyuka? Ha elválnak, akkor mi lesz velük? Az, hogy gyerekelhelyezési és egyéb családjogi területeken a jogrendszer sorra

szembesül hasonló problémákkal, és azokra megoldásokat is ad, az nem zavarta a gúnyolódókat. Ezek nem voltak igazi ellenérvek, ezek technikai kérdések voltak.)

A gyermekek után járó szavazati jog kísérlet lehetett volna arra, hogy valamilyen módon a jövő nemzedékeket (a szüleiken keresztül, akik felelősséget viselnek nemcsak az iskoláztatásukért meg azért, hogy milyen ruhában mennek ki a játszótérre, hanem azért is, hogy azokat a politikai erőket támogassák, amelyek az ő jövőjükre vonatkozó szempontjaikat érvényesítik) erőteljesebb beleszólással ruházzuk fel az ő jövőjüket leromboló rövid távú kényszerekkel szemben. Ha ezt az intézményt az alkotmányunk részévé tennénk, akkor a pártok nemcsak a nyugdíjasok szavazataiért küzdenének, versengének egymással, nemcsak a nekik fontos ügyek kerülnének fel a politika, a közösség napirendjére, hanem az adott esetben az óvoda és a bölcsőde kérdései is nagyobb súlyt nyernének. Hiszen akkor a jövő igényei e szavazatok révén súlyozottabban jelennének meg a rendszerben.

Tisztelt hallgatók!

Összességében olyan új Alaptörvényt született, amelyet minden magyar a magáénak mondhat. Önöknek, fiataloknak, jogászoknak nagy a felelősségük, mert ez az Alaptörvény a jövő, az elkövetkezendő húsz-harminc-negyven-ötven esztendő magyarjainak a szolgálatát tűzte ki célul, ezért az önök életének közjogi kereteiről szól, és hogy beteljesíti-e hivatását, az elsősorban önökön múlik majd. Ebbe azt is beleértem, hogy az én nemzedékem hibáit is majd az önök dolga lesz kijavítani.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

AZ ÖNKÉNTES VÁLASZTÁSI REGISZTRÁCIÓ A FELELŐS ÁLLAMPOLGÁRI MAGATARTÁST ERŐSÍTŐ INTÉZMÉNY

Véleménycikk, Magyar Nemzet, 6. oldal, 2012. október 4.

Az elmúlt hetekben a választási eljárási törvény beterjesztése kapcsán felforrósodtak a hazai politikai küzdelmek az előzetes választási regisztrációról. A vita az elmúlt években megszokott mederben folyik. Egyes politikai erők számára bármi, amit a kormány és a mögötte álló kétharmados többség csinál, csakis a demokrácia és az emberi jogok visszavételére való törekvés lehet. A tartalmát már vizsgálni sem kell. Ők ugranak mindenre, mint bika a vörös posztóra.

A legszélsőségesebbek egyenesen az önkéntes regisztráció alapján megtartandó választások bojkottjával fenyegettek, amiből a hazai sajtó

jó része sajnos nem azt a tényleg releváns ténytet emelte ki elsőként, hogy az érintett alakulat, Gyurcsány, Bauer és Debreczeni pártja létrejötté óta még egyszer sem lépte át a mérvadó közvélemény-kutatások szerint a parlamentbe való bejutás küszöbét. Ezért pártjuk biztos kudarcától menekülne meg egy kockázatmentes, de annál szenzációhajhásabb akcióval, ha nem vennének részt a választáson.

A „demokráciát leromboló” Orbán-kormány ellen hamarosan a nemzetközi közvélemény is fel fogja emelni a szavát. Már olvashatjuk lelki szemeinkkel Hillary Clinton levelét, amelyben újból kifejti, hogy egy országban addig nincs veszélyben a demokrácia, amíg szabadok a választások, de a regisztráció ezt a szabadságot fenyegeti, persze csak Magyarországon. Az Egyesült Államok valamennyi államában bevett önkéntes regisztrációra ez nem vonatkozik, hiszen náluk ez több mint kétszáz éve létezik, alkotmányos rendszerük része. Azt sem fogja megemlíteni, hogy az egyes államok kormányzói milyen manipulációkkal kívánják hazájában az ellenlábas pártra szavazni kívánók számát csökkenteni azzal, hogy fényképes igazolványt követelnek meg a feliratkozáshoz. Az európai liberálisok határozatot kezdeményeznek majd az Európai Parlamentben Guy Verhofstadt volt belga miniszterelnökkel az élükön, amelyben elmarasztalják Magyarországot, amiért korlátozza a választójogot, és ezt lelkesen aláírják majd brit szociálliberális kollégáik is, akik hazájában (Észak Írország kivételével) szintén csak az szavazhat, aki előzetesen feliratkozott a választási névjegyzékbe. A luxemburgi Vivienne Reding biztos pedig hosszan fogja fontolgatni, hogy nem jelent-e tiltott megkülönböztetést, hogy a határon túli és azon belüli állampolgárok nem azonos eljárás szerint iratkozhatnak fel választónak, illetve hogy nem diszkriminálja-e a magyar rendszer a börtönben levőket vagy a szellemi fogyatékosokat. De kötelezettségszegési eljárást csak akkor indít majd, mikor ténylegesen is beindul a kampány a 2014-ben felálló új Európai Bizottság elnöki posztjáért. Sajtóhírként erről majd annyi fog megjelenni, hogy Reding felemelte a szavát Orbán Viktor és a magyarok választójogának korlátozása ellen. Ekkorra az európai sajtó is kórusban fogja követelni, hogy most már aztán tényleg állítsák meg Orbán Viktor átokfutását. A Velencei Bizottság is meg fog szólalni. Bár alig száradt meg a tinta az új magyar választási törvényről szóló júniusi határozatukon, amelyben az előzetes önkéntes regisztrációval nem volt bajuk, csak annyit jegyeztek meg, hogy annak legkésőbb a választás előtti utolsó tizenöt napig be kell fejeződnie, mégis azt fogják mondani, hogy az önkéntes bejelentkezés visszalépés az eddigi automatikus állami

nyilvántartástól, ezért megfontolandónak tartják, hogy Magyarország állítsa azt vissza.

De térjünk vissza a jelenbe. Sajnos a vitában sokan helytelenül használják a választási regisztráció fogalmát. Még kormánypárti oldalon is többen beszélnek a nekik a sajtó vagy az ellenzéki erők által állított nyelvi csapdába. A téves szóhasználat félrevezeti a közvéleményt. Előzetes választási regisztráció Magyarországon eddig is volt. Hiszen az általános állampolgári nyilvántartások mellett az állam rendre előre összeállította a választási névjegyzéket is, és aki azon nem volt rajta, az nem is szavazhatott. A különbség a korábbi szabályozáshoz képest nem a regisztrációban, nem is annak előzetességében, hanem annak önkéntes vagy az állam által automatikusan biztosított voltában van. A vita tehát egy önkéntes és egy paternalista megoldás között folyik.

A sors ironiája, hogy Sólyom László volt alkotmánybíró és köztársasági elnök, nagy tudású, a szabadságjogok iránt elkötelezett kiváló jogászprofesszor, ebben a vitában a paternalista megoldást védelmezi. Ez annál is különösebb, mert ő volt az, aki annak idején alkotmánybíróági ítéletek sorával küzdött az ellen, hogy az állam mindenféle nyilvántartásokat vezessen a polgárokról. Korlátozta, még időben közbelépve megakadályozta az akkoriban sokak által a technika és a modern államigazgatás új vívmányának tartott személyi szám használatának a polgárok személyiségi jogai ellenében való túlzott elterjedését. Most mégis azt mondja, hogy jogkorlátozás az, ha a szavazásban részt venni kívánó polgárok listáját nem az állam állítja össze a lakcímnnyilvántartás és más állami adatbázisok alapján, hanem az az állampolgárok önkéntes bejelentkezése alapján áll össze.

A választási regisztráció történetileg azért alakult ki, mert az állam nem rendelkezett teljes nyilvántartással, és a feliratkozás garanciális intézményének épp azt kellett biztosítania, hogy minden olyan választásra jogosult szavazhasson, aki akar. Ma is óriási vita folyik arról, hogy az állam meddig nyúlhat bele a polgárok privát szférájába, illetve ez utóbbinak melyek a határai, milyen nyilvántartásokat vezethet az államigazgatás. Ma már minden működőképes állam képes volna maga is összegyűjteni a választók jegyzékét. Nem a technikai képesség hiánya az, ami miatt mégis önkéntes a regisztráció. Épp a szabadság nevében, az atyáskodó állam ellenében tartózkodnak attól, hogy kizárólag az államra bizzák a választói névjegyzék összeállítását. Ezért önkéntes a világ demokráciáinak jelentős részében ma is a választói feliratkozás.

Az új Alaptörvénnyel reményeim szerint Magyarország is elindult ezen a nem paternalista úton. Nem biztos, hogy a megszokott megoldások, még ha kényelmesebbnek tűnnek is, mindig jobbak lennének. A szocialista rendszer épp azzal nyerte el sokak támogatását, hogy levette a vállukról a szabad cselekvés felelősségét, gondoskodott maguk helyett is róluk. Néha, ha valóban fontos ügyekről van szó, vállalni kell az újban rejlő kihívást. S mi lehetne fontosabb annál, hogy a bennünket képviselők, az ország ügyeinek irányítására felhatalmazott személyek egy valóban felelős döntés eredményeképpen kerüljenek kiválasztásra. Az önkéntes választási regisztráció bevezetése fontos lépés a felelősséget vállaló autonóm polgári magatartás erősítésére. Alaptörvényünk O) cikke fogalmazza meg az állampolgári felelősség alapvetését, amely kimondja, hogy mindenki felelős mind saját magáért, mind a közösségéért. A svájci alkotmányból vettük át ezeket a gondolatokat, és biztos vagyok benne, hogy ez minél jobban alapjává válik a magyar jogrendnek, annál jobban kiteljesedhet a polgárok szabadsága.

Sólyom Lászlónak az az érve, hogy az önkéntes bejelentkezés azért lenne visszalépés, mert eddig ezt a funkciót az állam jól el tudta látni, levette e terhet a polgár válláról, és ha azért önként tenni is kellene valamit, akkor sok politikailag kevésbé aktív polgár kiszorulhatna a választásból, szerintem téves államfelfogás, s minden bizonnyal saját korábbi vélekedésével is ütközik. Az állam ne azért ne maga állítsa össze a választási jegyzéket, mert nem vagy csak rosszul lenne képes arra, hanem azért, hogy ne fossa meg az állampolgárt a választói közösségbe való belépés felelős aktusától! Az államnak persze feladata, hogy mindenben segítse a polgárok joggyakorlását, de anélkül, hogy atyáskodna felettük. Egy alulról épülő, autonóm polgárokból álló társadalomban az első lépést a polgárnak kell megtennie.

Alapvető jogaink között nincsen szinte egy sem, amelynek gyakorlásához ne kellene legalább valamilyen csekély eljárési feltételnek eleget tenni. Ha az emlegetett alkotmányos felelősségi klauzula szellemében gondolkodunk, egyetérthetünk abban, hogy a legminimálisabb feltétel, amit állampolgári jogunk gyakorlásához teljesíteni kell, az, hogy kinyilvánítjuk, hogy annak a közösségnek, amelyben jogunkat gyakorolni szeretnénk, a tagjai vagyunk (vagy tagjai kívánunk lenni). Ezt nehogy már az atyáskodó állam mondja ki miheyyettünk! A választásnál ennek kinyilvánítása az, hogy regisztrálunk a választási névjegyzékben. Ez a szabad polgár tette, amellyel világossá teszi politikai felelősségét közössége iránt, a legelemibb, egyben

legelementárisabb állampolgári aktus. Nem aláveti magát az állam nyomásának, hogy szavazzon, hanem maga dönti el, részt vesz-e az államépítő közös cselekvésben vagy inkább másokra bízza azt.

Vannak bizonyos természetből fakadó elidegeníthetetlen emberi jogaink, amelyek korlátozására az állam nem jogosult, vannak állampolgári jogaink, amelyek azáltal illetnek meg minket, hogy egy államhoz tartozó közösség tagjai vagyunk. De szinte minden fontos jogunkhoz van egy-egy ilyen „technikai” belépő, „regisztráció”, ami többnyire ahhoz kell, hogy az állam tudja garantálni nekünk jogunk gyakorlását: a gyülekezési jog gyakorlásához tüntetésünket előtte be kell jelenteni, ha a szólásszabadság gyakorlásaként sajtóterméket akarunk megjelentetni, azt szintén regisztráltatnunk kell, ha pártot, egyesületet vagy egyházat akarunk alapítani, szintén kell egy előzetes bejegyzés. Miért pont a választási jog gyakorlása esetén lenne ez másképp? Igaz, arra mindig ügyelni kell, hogy a teljesítendő feltételek valóban csak technikaiak legyenek, és ne akadályozzák, hanem segítsék jogaink gyakorlását. De a különböző elvi és gyakorlati szempontok a jogintézmény részletes szabályozásakor alaposan mérlegelhetők és mérlegelendők. A Lázár János által beterjesztett törvényjavaslat alapvetően eleget tesz ennek a követelménynek. De az önkéntes választási feliratkozás intézményét sommásan a demokráciát sértőnek, a választójog gyakorlását korlátozónak bélyegezni súlyos politikai és alkotmányjogi tévedés!

Aki magát a politikai közösség olyan felelős tagjának tekinti, hogy annak közös ügyei irányításába szavazata révén bele kíván szólni, vezetői megválasztásában részt akar venni, aligha hivatkozhat hitelesen arra, hogy annyira azért nem felelős, hogy elvárható lenne tőle, hogy előtte vegye a fáradságot és önként bejelentkezzen a választók közé.

Végül is magához a választás napján való szavazáshoz is kell teljesíteni egy abszolút minimumfeltételt: fel kell öltözni és el kell sétálni az urnához. Igaz, egyes paternalista felfogású véleményvezérek még ezt is az államra bíznák... Nos, még ha ehhez eggyel többször is kell felöltöznöm és néhány háztömböt sétálnom, én inkább szabadelvű maradok!

AZ ALAPTÖRVÉNY ÉS A TÖRTÉNETI ALKOTMÁNY

*Csevár Nóra interjúja, Jogelméleti Szemle 2012/4., 213–214. oldal,
2012. december*

– *Tesz ön különbséget alkotmány és alaptörvény fogalma közt? Ha igen, mi alapján lehet megkülönböztetni?*

– Az alkotmány az 1949 előtti magyar történeti hagyomány szerint több, különböző korokban megfogalmazott dokumentumból, a joggyakorlatból, szokásjogból, gyakran íratlan, de közösen vallott elvekből, a jogirodalom munkáiból álló gyűjtemény. Mivel Magyarországnak 1949-ig nem volt kartális alkotmánya, az alkotmány kifejezés a fent vázoltakat fedte le. Az 1949. évi XX. törvény kisajátította, eredeti történeti jelentésétől megfosztotta az alkotmány kifejezést. Megjegyzem, tartalmi értelemben sem volt modern alkotmánynak tekinthető, mert nem felelt meg sem az emberi jogok tiszteletben tartásának, sem a demokrácia, a hatalmak elválasztása elvének.

Az Alaptörvény, amint neve is mondja, egy egységes dokumentum, amely alapja, vagy más, kelsen-i nézőpontból, csúcsa formális jogrendszerünknek. Része egyben az alkotmánynak is, de kevesebb annál.

– *Mit ért ön a történeti alkotmány vívmányai és mit csak vívmány kifejezés alatt?*

– A vívmány szó a mai, a társadalom által közösen vallott alkotmányos felfogás szemszögéből szelektál a történelmi alkotmány szabályai között, azokra utal, amelyek kiállták az idő próbáját és ma is iránymutatóak. Technikai értelemben a vívmány kifejezést az európai jogból kölcsönöztük (*acquis communautaire*), de kicsit eltérő értelemben, mert az *acquis* minden uniós szabályt, döntést, gyakorlatot magában foglal, a magyar vívmány szó viszont tartalmi alapon különböztet, válogat, kiemel.

– *A vívmány fogalmának értelmezése elég szubjektív, nyelvtanilag sok mindent jelenthet. Hátrány következhet belőle a joggyakorlatban, mégpedig különböző bíróságok a jövőben más-más jelentést tulajdoníthatnak neki, így ez nem egységes bírói gyakorlathoz fog vezetni. Az Alkotmánybíróság hogyan tudja majd ezt kontrollálni, illetve esetleg megakadályozni?*

– A vívmány szó valóban nem bevett az eddigi magyar jogban, ezért értelme és tényleges tartalma a jogalkalmazók (és részben a jogirodalom) munkájának eredményeképpen fog kibontakozni. Ez a nyitottság persze éppen a rugalmasságot kívánja szolgálni. Egyben elvégzi azt a feladatot is, ami az új Alaptörvény egyik fő célja volt:

hogy mai alkotmányos rendszerünk történelmi alapjait újraépítsük, a gazdag, ezeréves magyar alkotmányos hagyományt felélesszük, kontinuitását helyreállítsuk. Ezt a munkát az értelmezők-alkalmazók végzik majd, kiemelten az Alkotmánybíróság (a bírói nyugdíjkorhátarral kapcsolatos ítéletében el is kezdte) és az Alaptörvényt közvetlenül alkalmazó bíróságok.

- *Az R. cikk (3) bekezdése legitimáló vagy kiegészítő érvként szerepelhet-e esetleg a későbbi jogalkalmazásban?*

- A történeti alkotmány vívmányaira való hivatkozás jogértelmezési segédelv, nem helyettesíti a tételes szabályokat, hanem azok értelmezését segíti a történeti alkotmány fényében. Több mint hatvanéves szünet után ennél erősebben nem tudtuk visszahozni az eredeti történelmi alkotmányt a jogbizonytalanság jelentős kockázata nélkül.

- *Önálló ítélkezésben vagy csak a jogértelmezési szinten lehet alkalmazni?*

- Az Alaptörvény minden alkalmazása során használható-használható kiemelt jogértelmezési elvként, de nem tételes jogként.

- *Miként vélekedik ön arról az esetleges felvetésről, hogy R. cikk (3) bekezdése által felvetődhet, hogy Magyarországnak nincs kartális írott alkotmánya? Vagy ez ettől függetlenül kartális alkotmány marad?*

- A magyar jogrendszer tetején egy egységes írott jogi dokumentum, az Alaptörvény áll. A jogszabályok a hierarchikus rendben alatta vannak, és azzal összhangban kell lenniük. A történeti alkotmányra hivatkozás az Alaptörvény által kiemelt jogértelmezési segédelv. Az Alaptörvény formális értelemben megfelel a modern demokratikus európai kartális alkotmányok kritériumainak, azonban a magyar jogirodalmi hagyományban az alkotmány szó foglalt, azt csak bitorolta az 1949. évi XX. törvény. Ennek az újraélesztett alkotmányfogalomnak szélesebb értelmében az alkotmány magában foglalja az Alaptörvényt, de egyben nem sajátítja ki az alkotmány szót. Az Alkotmánybíróság nevének megtartása nem tévedés, hanem tudatos alkotmányozói törekvés volt, mert az AB mostantól nemcsak az Alaptörvényt, hanem annak explicit felhatalmazása alapján az alkotmányt, pontosabban a történeti alkotmány vívmányait is értelmezi. (Ahogy egyébként ezt minden, az Alaptörvényt alkalmazó szerv is teszi.)

– Az Alaptörvény a magánjog „anyajoga” is egyben. Milyen jogterületen látja ön a vívmányok intézményesülését?

– Véleményem szerint nemcsak a magánjogban, hanem minden jogterületen átvezetendők az Alaptörvény szabályai, illetve azok közvetlenül is alkalmazhatók-alkalmazandók. Az Alaptörvény szabályai elsőbbséget élveznek a jogszabályokkal szemben, de ezzel kapcsolatban még van ellenállás. Ez egy hosszú folyamat lesz. Egy konkrét példa: a bírói nyugdíjkorhatárról szóló AB határozatban a testület tévesen állította, hogy a magyar jogrendszerben ne lenne „általános öregségi nyugdíjkorhatár”, hiszen a kifejezés éppen az Alaptörvényben szerepel. A jogalkotó feladata ilyenkor nem az Alaptörvény explicit szövegének a figyelmen kívül hagyása, hanem a jogszabályi kifejezések hozzáigazítása ahhoz. A jogalkalmazóé, a jogértelmezőé pedig az, hogy a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangzó értelmük szerint értelmezzék, ne azzal ellentétesen. Ebben a tekintetben bírálható az AB fenti értelmezése.

A TÖRTÉNETI ALKOTMÁNYRÓL

*Előadás a Szegedi Ítéltábla alkotmánykonferenciáján, Szeged,
2013. február 8.*

Köszönöm szépen, Elnök Urak!

Köszönöm Harangozó Tamás elnök úrnak a meghívást erre az alkalomra! Én itt ennyi professzor között kakukktojás vagyok. Azt mindenképpen tisztázni szeretném, hogy nem tudósként szólok hozzá. Az életemnek volt ugyan egy olyan szakasza, amely ilyen ígéreteket tartalmazott. Római jogászként kezdtem a pályafutásomat, de ez már elég régóta túlhaladott állapot. Tehát nem pályázom tudományos babérokra. Jogalkalmazó sem vagyok, de még nemzeti jogalkotó sem, hiszen a mostani beszélgetésünk tárgyát képező Alaptörvényről nem szavazhattam, mert az Európai Parlamentben vagyok képviselő. De a magyar alkotmányozásban, az új Alaptörvény szövegének megfogalmazásában fontos szerepem volt. De talán az amerikai jogirodalomban *original intent*nek, eredeti jogalkotói vagy alkotmányozói szándéknak nevezett háttérrel tanúként is nyilatkozhatom a történeti alkotmány témakörében.

Magyarországon – talán Paczolay Péter egy a ’90-es évek második felében írott tanulmányát leszámítva – nagyon hosszú ideje senki sem foglalkozott a történeti alkotmány kérdéseivel. Ez a fogalom beleszorult a magyar jogtörténet olyan fejezetei közé, amelyeknek a

jelentősége már elmúlt. Fontos a tanulóifjúságnak az okulására, de egyébként ez egy avíttas dolog, amellyel nekünk nincs már többé mit kezdenünk.

Mióta az új Alaptörvény több ponton, a Nemzeti hitvallásban, illetőleg a becikkelyezett szövegben is foglalkozik a történeti alkotmánnyal, elkezdte izgatni a szellemileg fogékony emberek fantáziáját, illetve azokat, akik napi jogalkotói, jogalkalmazói munkájuk során szembetalálkoznak ezzel a kérdéssel. Az ilyen események, mint ez, a megélenkült szakdolgozat-írói érdeklődés az elmúlt időszakban a történeti alkotmány kapcsán mind ennek a tanúi. Ha csak ez lett volna az egyetlen értelme annak, hogy az új Alaptörvény megfogalmazásakor beleírtuk az új Alaptörvénybe a történeti alkotmányra vonatkozó utalást, akkor ez már önmagában is megérte volna. De ennél lényegesen nagyobb szabású volt a jogalkotói szándék, amikor úgy döntöttünk, hogy a történeti alkotmányra való utalást beépítjük a szövegbe.

Az imént definiáltam magamat, hogy se tudós, se jogalkotó nem vagyok, viszont politikus vagyok. Ne ijedjen meg senki, nem pártpolitikai értelemben fogom itt önöket traktálni vagy doktrinálisan esetlegesen befolyásolni, viszont az gondolom, hogy amikor a politika azzal foglalkozik, hogy egy új alaptörvényt hoz létre, hogy egy évtizedes adósságot teljesít, akkor hosszú távon kell végiggondolnia annak a közösségnek a létét, a jogi kereteit, amely számára a dokumentum készül. Ez a keret Magyarország, a hazánk, amelyben élünk. Politika alatt a közös ügyek intézését értve, egy ilyen vállalkozásnál a politikának felelőssége van nemcsak a ma élő emberek irányában, hanem a múlt és a jövő magyarjai felé is. Az ősök által felhalmozott tudás, cselekvési tapasztalat a nemzeti identitás része.

Amikor a rendszerváltozáskor a megszakadt közjogi kontinuitás kérdésével először szembesültem, Václav Klaus – mai cseh elnök – szavai jutottak eszembe. Ő konzervatív gondolkodóként és politikusként azt elemezte a '90-es évek elején, hogy miként lehet egy kommunista rendszer, egy voluntarista, erőszakos, diktatórikus rendszer után újból egy organikus, szervesen építkező, a konzervatívizmus filozófiai eszmerendjének megfelelő rendszerhez visszatérni. Szerinte aki ebben a helyzetben konzervatív, az nem a szocialista rendszer által évtizedek alatt kialakított viszonyokat akarja megőrizni, hanem a hosszabb távú kontinuitás helyreállításához vállalnia kell a rövid távú diszkontinuitást.

Magyarországon a '80-as évek végén, a '90-es évek elején a hagyomány az akkori közelmúlt gyakorlatait, megszokásait jelentette. Ez a féldiktatúra hagyománya volt. Úgy is lehet fogalmazni, hogy aki a '90-es évek elején konzervatív volt, az a szó hagyományos értelmében az előző rendszer megőrzését és az ott kialakult, adott esetben nem feltétlenül makulátlanul megszületett gyakorlatoknak a megőrzését és annak az erősítését tartotta szem előtt. Miközben egyben a társadalmi szövet újrászövése, a diktatúra utáni állapot, az igazságosság és az igazság helyreállításának gondolata azt követelte volna meg mindannyiunktól, hogy helyre tegyünk az igazságtalanságot. A kizökkent időt, a kizökkent világot helyre kell állítani. Ez azt jelenti, hogy a kontinuitás megszakadása előtti állapothoz kell visszamenni.

Magyarország európai szinten is kiemelkedő jelentőségű alkotmánytörténettel büszkélkedhet. Ez az alkotmánytörténet nemcsak azért kiemelkedő, mert óriási szabálytömeget gyűjtött össze ezer év során, hanem azért is, mert nagyon gyakran keresett és talált új utakat, Európában avantgárd volt. Sok esetben elsőként fogalmazott meg bizonyos később nagy jelentőségre szert tevő dolgokat, fogalmakat, jogi megoldásokat. Ez nemcsak a magyar nép vagy a kiváló magyar jogászok, jogtudósok különleges képességeinek tudható be, hanem a különleges történelmi, közjogi helyzetnek is. Annak a speciális helyzetnek, hogy a Magyar Királyság a középkorban egy különlegesen erős alkotmányos entitás volt. Egy különlegesen erősen létező szervezet, miközben Európa más államai – a mából visszanezve – még darabokban voltak.

Van a Youtube-on egy videó, amely az elmúlt ezer év európai térképeit mutatja be folyamatos kontinuitásként tíz percben. Ennek a videónak van egy fontos vizuális-történelmi tanulsága: szinte csak egyetlen olyan ország van ezen az ezer éven belül, amelynek ugyan a mérete változott – a film utolsó néhány másodpercében például egészen radikálisan lecsökkent –, de folyamatosan létezett és folyamatosan ott volt ugyanazon a helyen a térképen. Ilyesmi egyetlenegy hozzánk hasonló súlyú másik ország esetében sem mondható el Európában. Ennyit rövidre fogva, annak indokolásaként, hogy miért voltunk mi évszázadokon át kivételes helyzetben, amikor az alkotmányozás tekintetében és a közjogi ügyeink, a politikai ügyeink rendezése tekintetében példát mutathattunk Európának.

Van még egy történelmi körülmény. Az pedig nyilván az, hogy a Habsburg időszakról fogva Magyarországnak a státusza és Magyarország jogai, illetve ennek az önálló entitásnak a létezése

belekerült egy folyamatos, állandó, modern értelemben vett közjogi küzdelem kereteibe is. Ennek az élvonalában a jogászok és az alkotmányjogászok álltak, hiszen a magyar függetlenség, a magyar szabadság, a Magyar Királyság és a kapcsolódó jogoknak a védelmezése az ő kezükbe is került a sajátos történelmi körülményektől fogva. Ebben a küzdelemben a múlt, a hagyomány is fegyverré vált. Ezek a viták hallatlanul gazdaggá és hagyományokban óriási erejűvé tették a magyar történelmi alkotmányt.

Maga a történelmi alkotmány fogalma vagy a XIX. században kidolgozott Szent Korona-tan modern kori, összefoglaló, leíró fogalmak. A középkor még egy széttöredezett rendszer jelentett, fogalmi egység nélkül.

Ezasajátos szerves jogfejlődés vezetett a magyar kartális alkotmány elmaradásához is. Magyarország elvégezte a polgári átalakulás során alkotmányának modernizálását, de azt nem önálló, egységes szövegű kartális alkotmánnyal érte el, hanem az addigi közjogi hagyományait egységesítő történelmi alkotmány és a Szent Korona-tan doktrinális eszközével. A kartális alkotmány divatjára a magyar válasz a kiegyezés után kialakult dualista rendszerben a történelmi alkotmány fogalmának a kidolgozása és részletes megalkotása volt.

A mostani alkotmányozás során, főként politikai alapon, gyakran elhangzott az a kritika, hogy a történelmi alkotmány fogalma nem is létezik. Arról azt sem tudjuk, hogy micsoda. De ez legfeljebb a mai amnéziába lökött nemzedékekre vonatkozóan igaz. Sokan hiányoztak a jogtörténet órákról annak idején, illetve a múltat végképp eltörölni akaró erőszakos ideológiai törekvések rabjaként sorolták be ezeket a fogalmakat a történelmi relikviák közé.

A kartális alkotmányok az emberiség politikai-közjogi gondolkodása átforgatólásának jelei. E kortól fogva – gyakran voluntarista módon – úgy gondoltuk, hogy a világot mi magunk alakítjuk szabad akarattunkkal. Eszerint a világ, az emberi viszonyok nem maguktól alakulnak, csiszolódnak, ahogy a konzervatív felfogásban áll, illetve nem a próba-ellenpróba rendszerében halad előre, hanem csakis mi magunk alakítjuk. Eszerint amikor egy alkotmányt hozunk létre, amikor egy közösség, egy nemzet végső kérdéseiről döntünk, akkor az kizárólag a mi akarattunkon múlik. A múlt hagyományai nem kötnek, azok éppen hogy meghaladandók.

A magyar – és hozzáteszem: az angol – jogi hagyomány más utat választott, egészen 1944-ig megmaradt a szerves jogfejlődés talaján, és gyanakvással viseltetett a voluntarista jogalkotás irányában.

Amikor a mai jogalkotó, ezt a durván megszakított organikus közjogi hagyományt – ahogy ők mondták: a történelem szemétdombjára kihajított fogalmat – egy eredetileg szovjet nyomásra elfogadott több mint fél évszázados új kartális hagyománnyal a háta mögött újra felveszi, letisztítja, nincsen könnyű helyzetben.

2010-ben miként lehet újra beépíteni ezer év gazdag közjogi hagyományát egy mai kartális alkotmányba? Ez volt az egyik legnehezebb kérdés, amivel a mai alkotmányozónak szembe kellett néznie. Ha már itt, Szegeden vagyunk, akkor ez a hasonlat talán nem teljesen helytelen, bár profánnak profán: hogyan lehet a halászléből újból akváriumot csinálni? Egy lerombolt – hatalmi aktussal szétrombolt – történelmi alkotmányt, amely egy szervesen fejlődő alkotmány volt, miképpen lehet új életre keltetni?

Hogyan lehet mindezt a mába átkötni? Nyilvánvalóan úgy nem lehet átkötni a modern korszakba, ahol már Nagy-Britanniát leszámítva kivéve mindenhol kartális alkotmányok vannak, hogy azt mondjuk: feladjuk a felvilágosodás merész (és néha túl ambiciózus), de mára a modern világban uralkodó igényét, hogy mi ne egy közös, általános és mindent magában rögzítő dokumentumot fogadjunk el, hanem egy az egyben visszamegyünk 1944-be, amikor ez az alkotmány felfüggesztetett.

Időközben persze az alkotmánybíráskodás megjelenésével a kartális alkotmányok körében is fontos változás történt. Mivel azok szövege évtizedek során élő joggá vált, a voluntarista-konstrukcionista hozzáállás visszaszorult azok megszületésének rövid idejére, az alkotmánybíráskodás pedig az egész közjogi rendszert eljuttatta a szerves hermeneutikai-értelmező minőségbe, közelítve azt a történeti alkotmány fogalmához.

Itt van legjobb példának a kartális alkotmányok etalonja, az amerikai alkotmány esete: azzal az történt, hogy az ugyan a világ megváltoztatásának igényével, egy konstrukcionista, voluntarista igénnyel jelent meg a történelem színpadán (persze ez jogos is, hiszen egy új államot hozott létre, mi mást tehetett volna egy ilyen alkotmány?), mivel azonban módosítani nagyon nehéz volt, annak átértelmezése így az ezen értelmezés révén szinte jogalkotóvá előlépő, eredetileg csak jogalkalmazó bíróságra hárult, mégis szerves jogfejlődést eredményezett. Részben visszahozta a szokásjog, az organikus fejlődés, az interpretáció rendszerét, amelyet eredetileg túl akart haladni. Az amerikai rendszerben ma a hatalmi ágak szétválasztása szempontjából a bírói hatalom túlsúlya inkább a probléma.

Angliában még bonyolultabb a helyzet ezzel kapcsolatban. Angliában is végbement a common law egyfajta *statutory* irányba való elmozdulása, ezt az európai jogfejlődés is erősítette. Miután a modern alkotmányok vagy a XIX. században, vagy a XX. század közepén, második felében jöttek létre, aztán egy óriási hullámban a XX. századnak a végén, ezek az alkotmányok szervesülni kezdtek, eredetileg ezek voluntarista aktusként jelentek meg, a változtatás, a diszkontinuitás aktusaként jelentek meg megszületésükkor, de onnantól fogva ezek már élő joggá váltak.

Ha Magyarország ügyét vesszük ide, akkor tulajdonképpen az Alkotmánybíróság elmúlt húszesztendő tevékenysége egy ilyen fajta szervesítés. Élő joggá vált maga az a jogrendszer vagy az a jog, amelyet a '90-es évek elején demokratikusan újrafogalmaztunk.

Ezek után az újrakötés hogyan lehetséges? Nyilván nem úgy, hogy azt mondjuk: innentől fogva nincsen egységes alkotmány-szöveg, hanem ehelyett van néhány kiemelkedő jogi dokumentum, amelyekhez igazodva majd kialakítjuk a rendszert. Ez a közelmúlt jogfejlődésének fényében nem vállalható kockázatokot tartalmazó, mára rendszeridegen megoldás, a közelmúlt teljes zárójelbe tétele lett volna. Ennek következtében egy kevésbé ambiciózus, de talán inspirálóbb megoldást választottunk, amely úgy szólt, hogy a történelmi alkotmány fogalmát egyfajta értelmezési keretként próbáljuk meg visszaemelni a jogértelmezésbe – elsősorban az alkotmánybírói jogértelmezésbe, de a bírósági jogértelmezésbe is – a történelmi alkotmány vívmányai megújított fogalmának segítségével.

Talán itt egy kis exkurzust a vívmány szóról... Ez ma még elnagyolt tartalmú kifejezés. Nem véletlenül. Valóban a joggyakorlatnak kell megtöltenie majd ezt igazi tartalommal. Azt is mondhatnám, hogy szándékos, hogy rábíztuk a joggyakorlatra, amelynek meg kell fogalmaznia majd ennek a pontos kereteit. A vívmány szónak van egy általános magyar nyelvi jelentése és van egy bevett jogi jelentése is, amely két fogalom nem mindig fedi le teljesen egymást.

A jogi terminus technicus az *acquis communautaire*, amely az Európai Unió jogi vívmányait jelenti. Gyakorlatokat, normatív jogszabályokat, az addig elért jogi vívmányokat jelenti. Ez a fogalom sem egzak, a luxembourgi bíróság többször kénytelen azt értelmezni.

De a vívmány egy szép magyar szó, amelynek tartalommal való megtöltése párhuzamosan adott esetben az Európai Unióban bevett kifejezés gyakorlatának valamilyen értelmezésével egy nemes jogalkalmazói feladat. A vívmány szó mindenképpen időben és telje-

sítményben is behatárolja, leszűkíti a történeti alkotmány alkalmazásának a terepét, hiszen kizárja az olyan elemeket, amelyek már túlhaladottnak minősülnek. Ilyen értelemben talán segítő szabályként ahhoz a dilemmához, amelyet az imént Darák elnök úr is fölvetett, mégiscsak értelmesen alkalmazható.

A vívmány ebben az értelemben, a francia szó is erre utal, valaminek a csúcsa. Ebbe nem értelmezhető bele az esetleges, a talmi, a kor által kirostált, vagy akár az, amit ma már szégyellnénk. A vívmányra büszkék vagyunk.

Ilyen vívmányok számtalanul vannak történelmi alkotmányunkban: például az Aranybulla ellenállási záradéka, amely belekerült hosszú szellemi vándorlás végén még a német alaptörvénybe is. Mi is már az 1989–90-es alkotmányunkba is beletettük, és a mostaniban is szöveg szerint benne van a zsarnokkal való szembenállásnak a záradéka. Hozzáteszem itt történelmi kitérőként, hogy ezt az ellenállási záradékot minden magyar király, aki azóta uralkodott, hatályon kívül helyezte. Ez egy a történelmi mítoszaink között.

Ennek ellenére, hogyha a vívmány szót vesszük, akkor adott esetben... Hadd játsszak a történelemmel... Milyen értelmezésben kerülhet ez elő? Nyilván nem napi jogértelmezésben, nem önök előtt, a bíróságon fog előkerülni. De ha, mondjuk, a spanyol történelem nem túl régi elemeit vesszük, mondjuk Tejero úrnak a puccsát. Adott esetben egy Tejero-puccshoz hasonló helyzetben, azaz hogy valaki bemegy a parlamentbe és fegyverrel akarja átvenni a hatalmat, ennek ellenében becítálható ez a passzusa az Alaptörvénynek. Ilyen értelemben tehát élő jogként is értelmezhető és ma is vívmányként hozható be. (Egy ilyen eset persze még számos más, például büntetőjogi szabályba is beleütközne.)

A vívmány szó a mai értékrendünk szempontjából szűri meg jogtörténetünket. A vívmány szónak ez a jelentése.

Össze akartuk kötni, be akartuk hozni a diskurzusba a történeti alkotmány témáját. Nyilvánvalóan ez jogértelmezésen, szervesítésen keresztül hozható be. De a történeti alkotmány nem csak a konkrét, explicit utalásokon keresztül jelenik meg az új Alaptörvényen belül. Konkrétan a Nemzeti hitvallásban jelenik meg és az értelmezési klauzulára vonatkozó főszövegbeli pontban. De sok minden más formainak nevezhető jegyben is megjelenik, amelyet nagyon sokan vagy félreértettek, vagy szándékosan nem akartak megérteni.

Kezdjük talán az „egységes” kifejezéssel (ez most egy alkotmánybíróági ítéletnek is a tárgya lett, hiszen az átmeneti rendelkezéseket erre

a posztambulumban szereplő szóra vonatkozóan semmisítette meg az Alkotmánybíróság). Az egységes szó azt mondja, hogy Isten és ember előtt mi, az Országgyűlés ezen képviselői ezt a fenti szöveget fogadjuk el Magyarország alkotmányaként. Ez az egységes szó a kartális alkotmányra való utalást foglalja magában, legalábbis a jogalkotó eredeti szándéka ez volt. Hiszen azon törtük a fejünket, hogy hogyan tudjuk a kartális szót úgy beletenni, hogy ezt az egyébként idegen szót, még a magyar jogi nyelvben sem széles körben alkalmazott szót, de egy egyszerű magyar állampolgár számára végképp nem érthető szót, hogyan tudjuk valami köznyelvibb fordulattal kiváltani.

Mit akartunk ezzel kifejezni? Azt, hogy ez az első alkotmánya, alaptörvénye Magyarországnak. Hiszen az előzőre, amely elsöpörte, megsemmisítette a történeti alkotmányt, az 1949. évi XX. törvényre, arra a hatalmi szerkezet tekintetében valamilyen módon ugyan rá lehet fogni, hogy alkotmány, de azt tartalmi értelemben is alkotmánynak nevezni nem lehet, az alkotmány modern tartalmi kritériumainak nem felelt meg. Ilyen értelemben dokumentumnak, írásműnek, irománynak tekinthető, de alkotmánynak ezen definíció szerint nem. Az első egységes kifejezéssel az új Alaptörvény definiálni akarta saját magát, hogy ez az alaptörvény az első írott egységes alaptörvény.

A történelmünk úgy alakult, hogy a demokratikus alkotmány ennek az 1949. évi XX. törvénynek a módosításaként jelent meg. Arra már nem terjeszteném ki, hogy ne lett volna alkotmány, mert az már tartalmilag is megfelelt az alkotmányosság kritériumainak, de ott meg annak egységes volta volt problematikus, ilyen értelemben újként és egységesként nem fogadta el azt egy demokratikus alkotmányozó sem. Az egységes szó és az egységesség erre vonatkozott. Én azt nagyra értékelem, hogy az Alkotmánybíróság ez utóbbi ítélete a posztambulumban megfogalmazott kifejezést ilyen magasra emelte, hogy az alkotmány normaszövegével szemben, a fölé értelmezte (hiszen az alkotmánynak a törzsszövegében pedig szerepel, hogy az Átmeneti rendelkezések részei az Alaptörvénynek, ami ellentétes ezzel az értelmezéssel), mert ez az értelmezés a Nemzeti hitvallást, a preambulumban státusát is jócskán megemeli (amit persze nem biztos, hogy az AB végiggondolt). Az egységes szó persze mind a köznyelvben, mind a jogi nyelvben szélesebb értelemmel bír, semhogy leszűkíthető lenne a jelentése a kartális szóra.

Az egységességgel szemben persze vannak ellenérvek is, és ezek éppen a történeti alkotmány eklektikus, sok dokumentumú jellegéből jönnek. Ezeket az igényeket elsősorban nem tartalmi, hanem formai

eszközökkel szerettük volna kielégíteni, vagy inkább szimbolikusan jelezni, hogy tisztában vagyunk azzal. Ha már tartalmilag nem volt lehetséges, legalább a külső jegyeken keresztül meg akartuk mutatni, hogy fel akarjuk bontani, darabjaira akarjuk venni ezt a kartális dokumentumot, hogy valamilyen módon azért hasonlítson is ez az új Alaptörvény a történeti alkotmányhoz. Ennek fényében döntöttünk az eltérő számozás mellett: római számok, arab számok, betűk változtatják egymást. Az egyes részeket formai eszközökkel hermetikusan választottuk el egymástól. Ennek nem volt más célja, mint formai üzenetet küldeni arra vonatkozóan, hogy ezek a részek önmagukban is megállnak, ezek stílusa részenként is más és más. Ezek részei, önálló testként részei a magyar alkotmányos rendszernek (nem csak úgy, mint a svéd vagy az osztrák alkotmány, amely szintúgy több önálló részből áll).

Ilyen értelemben a kartális alkotmány egyfajta szimbolikus dekonstrukcióját szerettünk volna végrehajtani. (Ezért problémás számomra ez a friss alkotmánybíróági ítélet, amely ezt az egységet túlhangsúlyozza és túldimenzionálja.)

Az új novella – hogy senkit ne fosszunk meg az élménytől, hiszen ez éppen ma, ezekben a percekben kerül beterjesztésre – kicsit visszamozdul az egységesség irányába, hiszen az Átmeneti rendelkezéseket is belefoglalja az Alaptörvény törzsszövegébe.

Van még egy nagyon fontos filozófiai vita, amelyet az Alaptörvény nem fejt ki, de az elfogadásakor egy komoly politikai és szellemi diskurzus tárgya volt. Ez maga az elnevezése. Miért Alaptörvény? Miért a német Grundgesetz szót vettük át és nem a nálunk bevett alkotmány szót? Lesznek majd tudósok, akik ezt részleteiben kifejtik. Amit én tudok ezzel kapcsolatban mondani, hogy ezzel szintén a tiszteletet akartuk kifejezni a történeti alkotmányunk felé. A szóhasználaton keresztül az az üzenet, hogy az alkotmány szót mint olyat nem kívánja ez a dokumentum kisajátítani magának. Hiszen ez is egyfajta tisztelet az ezeréves magyar történeti alkotmány iránt, az ezeréves fejlődés iránt. Az Alaptörvény magáról azt állítja, hogy egy törvény, ilyen értelemben – alázatos módon – a kereteit és az ambícióit is lecsökkenti, és teret ad a történelmi alkotmánynak, amely mögötte háttérként újra felsejlik. Az Alaptörvény ezzel a névválasztással beleilleszti magát az alkotmánytörténetbe, annak része, de nem a csúcsa akar lenni.

Az viszont kétségtelen, hogy a Grundgesetz, az alaptörvény – ha túllépünk a szimbólumokon – jogi értelemben a mai jogrendszer teteje,

és ilyen értelemben a teljességre törekszik, de az elnevezése által akarja azt mondani, hogy mégsem az infinitivum a teljes magyar jogtörténetben, nem az ezen a néven futó rendszert akarja magának kisajátítani, hanem egy konkrét, beazonosítható rendszerként fogalmazza meg magát; modern igényeknek megfelelően, a kelsen-i rendszer szerinti szillogikus és egymásból következő hierarchikus rendszernek az élén szereplő jogszabály.

Tisztelt Elnök Úr!

Ezek voltak a szándékaink. Hogy a jogalkotó által létrehozott szövegből mi lesz, innentől fogva viszont az értelmezőkön múlik. Az autoritatív értelme ennek a szövegnek az lesz, amit önök, amit a bíróság vagy más jogalkalmazó annak tekint majd. Persze kötve lesz a szöveghez, és kötelező lesz értelmezését a logika szabályaival indokolnia. De legalább már nem egy toldozott-foldozott, hanem egységes koncepció alapján megszületett szöveget értelmez. Szárnyaló szabadságát, amit a láthatatlan alkotmány értelmezésekor élvezett, leszűkíti a hatalmi ágak elválasztásának elvéből fakadó demokratikus elv.

A jogalkotó ezután már csak annyit tehet, hogy ha nem tetszik neki az értelmezés, akkor újraírja a normát. Erre is volt már néhány példa az elmúlt években. Erre a jogalkotónak alkotmányos joga van. Az amerikai Legfelső Bíróság elnökének a mondatai jutnak eszembe – és ez már egy par excellence politikusi mondat. Meghallgatásakor megválasztása előtt Roberts úr azt mondta – ott ültek a képviselők előtte –, hogy tisztában van azzal, hogy a képviselők mennyit küzdöttek azért, hogy megválasszák őket, azt is tudja, hogy hányan választották meg őket és hányan szavaznak majd őrá, a bíróra, hogy ezzel az óriási különbséggel tisztában van, és ennek a felelősségével, a jogszabályok, az alkotmány mások által megfogalmazott szövege iránti alázattal fogja meghozni a döntéseit. Ez egy olyan iránymutatás, amit érdemes megfontolni egy demokratikus társadalomban minden jogalkalmazónak.

Köszönöm a figyelmet!

„MODERN, NYUGATI DEMOKRÁCIA”

A JÚNIUSI MELEGTÜNTETÉS ÚTVONALÁNAK MEGHOSZSZABBÍTÁSÁRÓL

Szájer József blogja, Strasbourg, 2011. február 15.

A rendőrség nem engedélyezte, hogy egy hónapok múlva esedékes melegfelvonulás korábban már jóváhagyott útvonalát meghosszabbítsák a Parlamentig.

Bravó! Sikerült újabb öngólt lőni. Az indok még jobb, illetve álszentebb: zavarná a közlekedést Magyarország uniós elnöksége idején. Az európai sajtó – lassan már általunk, magyarok által is megszokott „pontosságával” és „korrektségével” – az eseményt már úgy tálalta, mint a tüntetés betiltását.

Ez most pont jókor jön ahhoz, hogy még lélegzetvételnyi szünetet se kapjunk arra, hogy csökkenjen a Magyarországgal szembeni balliberális támadás az ellenünk elfogult sajtóban. Pillanatokon belül lezárul a médiavita, kell valami új anyag, és mi tálcán kínáljuk fel a folytatást!

Ha pedig az érdemét nézzük, a lépés szintén tarthatatlan. Ha a rendőrség arra hivatkozott volna, hogy ilyen hosszú útvonalon az előző évek tapasztalata alapján nem tudja garantálni a menet biztonságát, az legalább közelített volna a valósághoz. Hiszen a gyülekezési jog feltételeit – mint minden alapjog gyakorlását – az államnak garantálnia kell, és ez valóban nem mindig sikerült az elmúlt években.

Arról nem beszélve, hogy a hazai, de leginkább a külföldi közvéleményben könnyen összezavarhatóvá teszi az egyneműek házasságának mindenütt nagyon vitatott ügyét az egyáltalán nem vitatott gyülekezési jog kérdésével. Az, hogy egy állam milyen definíciót alkalmazzon a házasság tekintetében, abban semmiféle európai szabály vagy iránymutatás nem létezik. Ezt a kérdést az emberi jogi egyezmények is az egyes országok szabad elhatározására bízzák. Az egyes országok pedig aszerint engedélyezik vagy nem az intézményt, hogy a helyi civil mozgalmak mennyire tudják ezt a szélesebb közvéleménnyel elfogadtatni. A gyülekezési jog viszont évszázadok óta az egyik legfontosabb alapjog, amelynek korlátozására csak valamely

más alapjog védelme adhat indokot. Ebben nem lehet vita. Törvényes célra irányuló gyülekezés esetén legfeljebb a felvonulás során jogsértést elkövetőkkel szemben lehet fellépni.

A kettő összemosása csak azoknak segít, akik át akarják terelni a vitát a nekik kényelmesebb terepre... Magas labda!

A GYÜLEKEZÉSI JOGRÓL PÁRTOS ELFOGULTSÁGOK NÉLKÜL

Szájer József blogja, Brüsszel, 2011. február 18.

Kisebb szenzációt váltott ki a hírvilágban minapi naplóbejegyzésem, amelyben bíraltam a rendőrséget, amiért nem engedélyezte egy júniusban esedékes (!) (vajon kinek is az érdeke, hogy egy négy hónap múlva esedékes ügyről vitatkozzon az európai és persze a magyar média?) melegfelvonulás útvonalának meghosszabbítását az Országgyűlésig.

Megjegyzem, igazam volt, azóta az európai lapok és hírportálok rendre arról számoltak be, hogy a jobboldali magyar kormány „betiltotta” a meleg felvonulását. (Ami így szimpla hazugság, de már ezen alig csodálkozhatunk.) Szerdán az Európai Parlament strasbourgi vitájában is felemlgették a baloldal képviselői az ügyet, és már készítik elő az újabb elítélő határozatot márciusra. (Ebben is, sajnos, igazam volt.)

A szenzációt nyilván a magyar politikában teljesen szokatlan dolog okozhatta. Mégpedig az, hogy még léteznek politikusok Magyarországon, akik véleményüket és megnyilvánulásait nem aszerint változtatgatják, hogy pártjuk ellenzékben vagy kormányon van-e. Az is ritka a magyar politikában, hogy egy ügyet, mint most a gyülekezési szabadság ügyét, valaki nem aszerint ítéli meg, hogy tetszenek-e neki a tüntetők vagy azok céljai, hanem azonos mércét alkalmaz különböző esetekre. A szabadságjogok szerintem már csak olyanok, hogy szabad őket gyakorolni, mindaddig, amíg törvényes célra irányulnak. (Persze ha a felvonulók bűncselekményt valósítanak meg, például közszeméremsértést, azzal szemben a rendőrségnek szintén fel kell lépni.)

Az elmúlt években már (többször, de mindig ugyanúgy) felemltem a szavam a gyülekezési jog védelmében. Tettem ezt 2006. október 23-a után, amikor a Gyurcsány-kormány brutálisan támadt saját állampolgáira, tettem ezt, amikor pár éve a rendőrség nem tudta garantálni az akkori melegfelvonulás biztonságát (lásd erről

az általam létrehozott Szabadság Kör nyilatkozatait). S talán még az sem merült teljesen feledésbe, hogy a Kossuth tér gyülekezéstől való kordonos elzárásának állampolgári engedetlenség keretében való felszámolását is én kezdeményeztem éppen négy esztendeje. De így fogok tenni a jövőben is, ezen senki ne csodálkozzon! És ebből a szinte doktrinér szabadságjogvédő álláspont(om)ból kiindulva, nem az számít, hogy milyen célból gyülekeznek a polgárok, joguk gyakorlását az államnak garantálnia kell.

Ugyanis úgy gondolom, hogy szavunk akkor lehet csak hiteles, ha következetes és nem a megszokott kettős mércét alkalmazza. Kár, hogy a törzsi magyar és európai viszonyok között az ilyesmit alig néhányan értik meg.

A baloldalon ma sem hajlandó senki elismerni, hogy a 2006-os rendőrterror jogsértő volt – lásd a parlamenti eseti bizottsággal kapcsolatban a szocialisták magatartását. De azt sem értem, hogy a jobboldalon oly sokan elítélik a gyurcsányi jogtiprást, de amikor nekik kevésbé szimpatikus cél érdekében tüntetőket látnak, rögvést levetik a jogvédő mezt... Pedig ekkor a jobboldal is az általunk sokat bírált kettős mércét alkalmazza. Orbán Viktor kormánya idején a rendőrségnek tiszteletben kell tartania a gyülekezés jogát, ebben (is) különbözik a mostani kormány a jogtipró, szabadságjogokat semmibe vevő 2006-os Gyurcsány-kormánytól. Ebben különbözik a jogállam a diktatórikus, polgároktól elszakadt kormányzástól.

A SZABADSÁG KÖR NYILATKOZATA A TIBETI HELYZETRŐL

2011. június 27.

A Szabadság Kör a gyülekezési jog jogszerű gyakorlásának biztosítását kiemelt fontosságú alkotmányos alapjognak tekinti, ezért elfogadhatatlannak tartjuk, hogy a kínai kormányfő budapesti látogatásával egyidejűleg több Magyarországon élő tibetit rendelték be a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalba.

A Szabadság Kör felhívja a figyelmet arra, hogy a magyar gyülekezési jog a tiltakozások értéktartalmára való tekintet nélkül védelemben részesíti a szabályszerűen bejelentett rendezvényeket mindaddig, amíg azok nem valósítanak meg jogsértést. A Szabadság Kör az elmúlt években több alkalommal határozottan kritizálta a rendőrséget a gyülekezési jog hatálya alá eső rendezvények helytelen kezelése miatt. Emellett több alkalommal felhívtuk a figyelmet a tibeti közösség önrendelkezésért folytatott szabadságküzdelmére. Most is

valamennyi hatóságtól azt várjuk, hogy tartsa tiszteletben a gyűlés – és ezen belül adott esetben a jogszerűen gyakorolt tiltakozás – alapvető szabadságjogát.

A Szabadság Kör helyteleníti és az alkotmányos renddel ellentétesnek tartja a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal intézkedését, amellyel a hazánkban élő tibeti közösség tagjait éppen a kínai miniszterelnök magyarországi látogatásának napján rendelték be a hivatalba.

A Szabadság Kör nevében:

Elek István közíró

Gál Kinga jogász, politikus

Gulyás Gergely jogász, politikus

Gyürk András politikus

Holbok Sándor jogász

Szájer József jogász, politikus

A MAGYAR ELNÖKSÉG ÁTTEKINTÉSE

Felszólalás az Európai Parlamentben „A magyar elnökség áttekintése” című vitában, Strasbourg, 2011. július 5.

SZÁJER JÓZSEF (EPP): Elnök Úr! Tisztelt Miniszterelnök Úr! Néhány nappal a magyar elnökség lezárása után az első érzés az a megkönnyebbülés, hiszen mi, magyarok, először láttuk el az unió elnökségét, és önök jól tudják, hogy mi, magyarok, büszke nép vagyunk és betartjuk azt, amit vállalunk. Ezt tettük most is. A klub szabályait, amelybe beléptünk, teljesítettük, és az itt korábban említett média-törvénnyel kapcsolatos kifogásoknak is úgy tettünk eleget, hogy az európai közös szabályoknak vetettük alá magunkat, mert nem kérünk külön elbánást.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Swoboda alelnök úrnak szeretném felhívni a figyelmét, és angolul olvasom a magyar alkotmány bevezetőjét:

‘We agree with the members of the first free Parliament, which proclaimed as its first decision that our current liberty was born of our 1956 Revolution.’

Vagyis a magyar alkotmány igenis megemlékezik 1956-ról, annak az alapjára helyezi magát.

És különösnek értékelem Cohn-Benditnek a világképét, aki valószínű csak a felszólalás idejére jelent meg itt a Parlamentben, aki szerint a köztisztviselők kiválóan dolgoznak. A magyar európai parlamenti képviselők között van az egyetlen roma képviselő, van

siket képviselő, vagyis minden rendben van, egyetlenegy probléma van Magyarországgal, ez pedig a miniszterelnök személye, aki ezt az egészet vezeti. Aki az egész pártot és egyébként az országot ezzel az erővel vezeti. Ez egy meglehetősen különös világkép, amiben talán van egy elrejtett ellentmondás. Mi, magyarok, aszerint cselekszünk, ahogy mondjuk, és az elmúlt időszak erre adott tanúbizonyságot. És valóban nem fogunk olyan feltételeket teljesíteni, amelyeket éppen az Európai Parlament akar szabni most néhány óra múlva határozatában, amelyben arra szólít fel bennünket, hogy a költségvetésre a magyar alkotmányban megszabott szigorú feltételeket az eladósodás ellenében, azokat mi lazítsuk. Az Európai Parlament erre hív fel bennünket. Ez, hogyha úgy tekintjük, hogy brüsszeli vagy strasbourgi diktátum, akkor ez egy olyan diktátum, amit mi, magyarok, nem fogunk teljesíteni. Egyébként pedig Swoboda úrnak a figyelmét szintén felhívnám, hogy Orbán Viktor elnök úr mindenkinek megköszönte, az egész Parlamentnek megköszönte azt a munkát, amit végeztünk, csak külön kiemelte az Európai Néppárt frakcióját.

SZAKMAI SIKER VOLT A MAGYAR ELNÖKSÉG

Lovas István interjúja, Magyar Nemzet online, 2011. július 5.

Szájer József néppárti képviselő a kettős mércéről, az övön aluli támadásokról és a mögöttünk hagyott fél év tapasztalatairól. Június 30-án éjjélkor véget ért az az izgalmban bővelkedő fél év, amely alatt az Európai Unió Tanácsát magyar elnökség irányította. E hat hónap tapasztalatait és tanulságait összegezve Szájer József néppárti európai parlamenti képviselő brüsszeli tudósítónknak a legnagyobb sikerként a napi ügyek kezelését említette. Mint kiemelte, pontosan olyan területen nyújtottunk fantasztikus teljesítményt és vittük előre az ügyeket, ahol a legkevesebbet várták tőlünk. A magyar elnökség, illetve adminisztráció ebben végzett irdatlan nagy munkát.

– „Míg a Fidesz a mandátumát a félelem mérgező kútjába mártja, addig az MSZP a tisztességre, a társadalmi integrációra és a reményre építi az üzeneteit.” Ezt Poul Nyrup Rasmussen, az Európai Szocialista Párt elnöke látja így. Ön hogyan látja?

– Ahhoz, hogy valaki ilyen diagnózist adjon, nyilván egy olyan dánnak kell lenni, aki életében legfeljebb egyszer látogat el Magyarországra, és (mint Nyugaton főleg a baloldali erők) ilyen vakságban szenvedjen. Éppen annak a szörnyű nyolc évnek a hagyatékát számoljuk fel, amelyet a katasztrofális kormányzás maga után hagyott, és tesszük mindezt egyébként a nyugat-európai baloldal folya-

matos lejárató akciói mellett. Eközben ők a kettős mércével és egyéb módszerekkel lerombolják az Európában való hitet Magyarországon. Ugyanis ha az ilyen baloldali véleményeket Magyarországon Európával azonosítják – mint amit az ilyeneket mondók szeretnek sejtetni –, vagyis azt hiszik, hogy ez Európa véleménye, nem pedig egy pártpolitikai vélemény, és a magyar polgárok ezzel szembesülnek, akkor mit szeressenek Európán? A mi dolgunk persze ennek a helyzetétele.

– *A választók által tavaly nem igazán kitüntetett SZDSZ nevű egykori neoliberális párt olyan prominens figurái, mint Demszky Gábor, Haraszti Miklós, Kenedi János és Tamás Gáspár Miklós arra hívták fel a Tom Lantos Intézet megnyitójára Budapestre érkezett Hillary Clinton amerikai külügy-miniszter figyelmét, hogy „hazánkban autokratikus rendszer épül”. Miért Washingtonhoz fordulnak ezek az emberek? Mert tudják, hogy például Pekinggel szemben az beleszól belügyeinkbe?*

– Kik ezek?

– *Míg Balázs Péter volt külügyminiszter az uniós elnökségről a Népszabadságban megvont mérlegében félsikerről beszél, a HVG inkább kudarcról, az unió három intézményének vezetője, Barroso bizottsági, Van Rompuy EU-tanácsi és Jerzy Buzek európai parlamenti elnök léptenyomon gratulálnak. Nem lehet, hogy az utóbbiak nem értenek ahhoz, amiről beszélnek?*

– Teljesen egyértelmű, hogy a magyar elnökség siker. Méghozzá mindazon előzmények alapján, amik itt történtek, a Magyarországot ért övön aluli támadásokat is beleszámítva, még meglepőbb, hogy ilyen nyilvános és nem nyilvános elismerésben részesülünk. A siker elismerése alól még a magyar szocialisták sem tudták kivonni magukat, hiszen az elnökük nyilatkozta több alkalommal itt, Brüsszelben és Budapesten is, hogy a magyar elnökség szakmai siker volt. Sőt, most már azokat a sikereket akarják behajítani, amelyek szerintük az ő idejükre estek a folyamat előkészítéséből. Mi ebből csak a késéseket kaptuk örökölni.

– *Beszélgetésünk napján a francia katolikus lap, a La Croix is értékelte a magyar uniós elnökséget, és azt írja, Magyarország inkább kielégítően végezte munkáját. Majd azt, hogy Orbán Viktor egy kijelentést tett, amely szerint „nem Európában, hanem Magyarországon hiszünk”. Ezt mikor mondta a miniszterelnök?*

– Én nem tudok ilyen nyilatkozatról. De Európa akkor sikeres, ha egyszerűen hiszünk Magyarországon és Európában.

– *Ha ez a francia lap – az én fogalmazásomban – lehazudja a csillagot az égről, mint ahogyan laptársai teszik velünk kapcsolatban Európa-szerte, és Európa közvéleményében e forrásokból származó hazugságok rögzültek, nem lehetett volna több cikkel és helyreigazító levelekkel felvenni a harcot a szándékosan félretájékoztatók ellen?*

– Európában és Magyarországon sem így működik a sajtó. A helyreigazítás mindig a gyengék menedéke. Ilyen médiatúlerővel szemben helyreigazításokkal, ilyen típusú hagyományos technikákkal nem lehet élni. Egyszerűen nem teszik közzé őket. Számos helyreigazítást, válaszlevelet küldtek az elmúlt időszakban nagyköveteken, politikusokon keresztül kollégáink és magam is. Tehát az újságírói etika a külföldiekkel szemben nem egészen úgy működik, mint nálunk. Olyat sem tesznek vagy mernek megtenni, mint ami velem történt nemrégiben. Egy európai internetes portálnak, a több nyelven, közöttük magyarul is megjelenő Euractive.com-nak adtam interjút, amelyben majdnem minden egyes mondatom után odaírta a riporter, hogy az, amit állítok, nem úgy van. Amikor reklamáltam, azt a visszajelzést kaptam, hogy miniszteri rangon alul másoknak sem teszik lehetővé a helyesbítést. Meglepő módon írásba kaptam, hogy az embereket bánásmód szerint minisztereken felül és azokon alul állókra osztják.

– *Göncz Kinga EP-képviselő, ex-külgyminiszter arra ösztökelte néhány hónapja az EU-t, hogy az sújtsa szankciókkal Magyarországot. Önök miért nem javasolták ugyanezt 2006 őszén, a Gyurcsány-kormány idején, amikor annak rögtönítélő bíróságai bizonyítékok nélkül, a sztálini időkre emlékeztető kirakatperekben ítélték el futószalagon a vadállati üzemmódba parancsolt rendőrség által félholtra verteket?*

– Mi az Európai Parlamentben is felhívtuk arra a figyelmet, ami Magyarországon történt. Arra viszont soha nem fogunk felszólítani senkit, hogy Magyarország ellen szankciókat léptessenek életbe, mert ezeket a kérdéseket nekünk kell rendezni. Ami 2006-ban történt, az durva sérelme volt a magyar demokráciának és alkotmányának, amit mi mindenhol szóvá tettünk. A nyugat-európaiak azonban nem sokat tettek. Nekik is szelektív az érzékenységük.

– *Az Európai Parlamentben a magyar Alaptörvénnyel kapcsolatos vitában azzal is támadták önöket a szocialisták, liberálisok és kommunisták, hogy nem rendeztek arról népszavazást, és hogy rövid volt erről a vita. Miért nem kérdezték meg tőlük, hogy az uniós életet irányító lisszaboni szerződésről miért nem írtak ki szocialista elvtársaik népszavazást Magyarországon sem?*

– Azok, akik ezt követelik, valószínűleg a saját országukban sem rendeztek népszavazást az alkotmányukról, tehát ismét kettős mércéről

van szó. Az elmúlt 20 évben 23 új alkotmány született Európában, főleg a volt kommunista országokban, és ezek közül mindössze tízben volt referendum. Vagyis nincs ilyen mérce. A magyar alkotmányból éppen a szocialisták törölték a népszavazásra való felhívást. A legabszurdabb az volt, amikor az Európai Parlament alkotmányügyi bizottságában az egyik német kommunista képviselő követelte, hogy legyen népszavazás a magyar alkotmányban, miközben tudjuk, hogy a német alaptörvényben szövetségi szinten népszavazás nem lehetséges.

– *Milyen választ ad arra az „örökzöld” kérdésre, hogy a magyar uniós elnökség munkájára mennyire ült rá az unióban folyó politikai támadás?*

– Nem vetett rá árnyékot. Itt, az Európai Parlamentben ez teljesen nyilvánvaló. Arról van szó, hogy ugyan a Néppárt a legnagyobb párt Európában, de a liberálisok, kommunisták, zöldek és szocialisták együtt lenyomnak bennünket. Franciaországot és Olaszországot is támadás érte az elmúlt időszakban. Mindkét országot néppárti kormány vezeti. Támadták a bolgárokat, Boriszov miniszterelnök reformjait, mert ott is néppárti kormány van. Tehát minden olyan ország ellen, ahol tisztán néppárti a kormány, rendszeresen fogadnak el különböző határozatokat, amelyekhez megvan a többségük. Nekik természetesen az volt a céljuk, hogy a magyar elnökséget politikailag lehetetlenítsék el. Kész csoda, hogy a fél év alatt eddig csak két határozatot fogadtattak el.

– *Megszavazzák a magyar kormányt folyamatosan támadó Martin Schulz szocialista frakcióvezetőt a néppárti Jerzy Buzek helyére, hogy ő vezesse az Európai Parlamentet?*

– Mi vagyunk a Néppárt, következésképpen a Néppárt által megkötött szövetségnek mi is részese vagyunk. Ebben a különleges és speciális helyzetben mérlegelnünk kell azt is, hogy ilyenkor mennyiben ragaszkodjunk speciális szempontjainkhoz. Hozzáteve, hogy nagyon komoly politikai erőként igenis befolyásolni tudjuk az eredményt.

– *A magyar elnökség óriási sikere a horvát csatlakozás lényegében ténnyé tétele. Mennyi jóindulatot generál a zágrábi kormánynak nyújtott nagy segítség abban a horvát népben, amely többségében már nem akar az unióhoz csatlakozni?*

– Horvátország benyújtotta az unióhoz csatlakozási kérelmét, tehát nekünk egyértelmű volt a dolgunk egy baráti országgal egy bővítésellenes EU-ban. Vagyis ez a horvát politikusok dolga. Egyébként Horvátországnak már régen tagjának kellene lennie az uniónak, hiszen érettsége, fejlettsége nagyobb, mint nemegy újonnan csatla-

kozott tagországnak. És ez kétségtelenül hozzájárult a horvát társadalomban a csatlakozási eufória lehűtéséhez.

– *Támogatja Törökország csatlakozását?*

– Nem. És ebben a magyar külügyminisztériummal is ellentétes az álláspontom. Ha a jelenlegi szabályokat alkalmazzuk a török belépés után, akkor Magyarországon nem maradna az EU által támogatott régió. Vagy talán egy maradna. Nem beszélve arról, hogy még igen sok nagyon súlyos problémát az uniónak nem sikerült rendeznie. Ilyen a romák, a vendégmunkások és a bevándorlók kérdése.

– *Ön szerint melyik volt a magyar elnökség három-négy leginkább említésre méltó teljesítménye?*

– Lehet, hogy meglepődik, de én a napi ügyek kezelését tekintem annak. Hány olyan országot láttunk már, amelynek miniszterelnöke nagy lendülettel jelentette ki Brüsszelben, hogy megváltoztatják a világot, majd féléves elnökségük után nem történik semmi, és még a napi ügyek sem mennek előre. Vagyis pontosan olyan területen nyújtottunk fantasztikus teljesítményt és vittük előre az ügyeket, ahol a legkevesebbet várták tőlünk. A magyar elnökség, illetve adminisztráció ebben végzett irdatlan nagy munkát. És ennek eredményeként a jövőben talán jobban odafigyelnek ránk, mint tették azt az elnökség előtt. Azután persze az egyes témák, mint a nekünk nagyon fontos Duna-stratégia, a szintén igen nagy ívű romastratégia, amelyben a nyugati országok részéről sokszor nem látom a megvalósítási szándékot. És persze a horvát csatlakozás, amely az egész térség stabilitása szempontjából igen fontos sikernek könyvelhető el. Mindezeket eget verő válságok közepette sikerült végrehajtani.

ÜNNEPI BESZÉD A KOSSUTH LAJOS TÉREN

Budapest, Kossuth tér, 2012. március 15.

Ünneplő magyarok, határokon innen és túl! Kedves velünk ünneplő lengyel barátaink! Magyarország a szabadság hazája. Kevés olyan nemzet van a világon, amely annyi áldozatot hozott a szabadságért, mint mi, magyarok. Nálunk százhatvannégy éve úgy szokás, hogy szabadságunkat és függetlenségünket nemzeti színeinkből összevarrt szívünk fölé kitűzött kokárdával ünnepeljük! Magyarország új Alaptörvényének I) cikke is kimondja, hogy „a piros szín az erő, a fehér szín a hűség, a zöld szín a remény jelképe”. Így tartja ezt számon a magyar nemzeti hagyomány. Ez a három szín kifejezi nemzetünk törekvéseit.

Ezernyolcszáznegyvennyolc márciusa nekünk, magyaroknak azt jelenti, hogy erőink egyesítésével, eszméink mellett való rendíthetetlen kiállással, emelt fejjel visszatérhetünk Európa főutcájára. Hogy nem kell meghunyászkodva Habsburgok és Metternichek engedélyére várnunk, ha saját sorsunkról van szó. Hogy a félgymarmati függőség, az idegen érdekek iránti szolgálalkúság helyett mi is reménykedhetünk a szabadságban, a függetlenségben. Hogy a mi szokásaink és törvényeink egyetlen más európai nemzetnél nem alábbvalóak. Hogy a mi saját erőből kiküzdött vívmányainkból mások is tanulhatnak. Mert ha nagyságban nem is, de méltóságban egyenrangúak vagyunk más szabad nemzetekkel.

Akkor, százhatvannégy éve hosszú évszázadok után újra ki mertünk lépni a saját sorsát intézni képtelen szolganemzetek sorából.

A márciusi ifjak a nemzettel együtt lélegző fiatalok voltak, gyarlósággal, emberi hibákkal, de mindenképpen azzal a meggyőződéssel, hogy a magyarságnak van feladata, történelmi küldetése és jussa is.

Micsoda élmény lehetett akkor egy bátor nemzet tagjának lenni, vagy magyar bátorsággal harcolni mindazoknak, akik a magyar ügy mellé álltak, lettek légyen akár más nemzetek fiai.

1848-ban forradalmáraink nem sodródtak, hanem maguk jelölték az irányt.

De ne feledjük, akkor is sokan próbáltak lebeszélni minket arról, hogy a saját utunkat járjuk, akkor is sokan mondták, hogy a harc a túlerővel szemben reménytelen. Mit akarnak ezek a tüzes magyarok? Miért nem fogadják el azt a sorsot, amit kiszabtunk nekik?

De márciusi elődeink bátrak voltak! Tisztelet a bátraknak!

Új Alaptörvényünk mondja: „Büszkéek vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre.”

Ünneplő magyarok!

Ilyenkor, március idusán rendre számot szoktunk vetni azzal, mennyivel jutottunk előrébb a nemzet ügyeiben. Magyarország ma is embert próbáló időket él. Ma sincs kevesebb szükségünk erőre, hűségre és reményre – piros, fehér, zöld – mint elődeinknek. Ma is hatalmas bátorság kell a változtatáshoz, a megújuláshoz.

Ma is sokan mondják, hogy minek a régi, kitaposott utat elhagyni? Pedig ők is tudják, régóta mindenki tudja ebben a hazában, hiszen újra és újra bebizonyosodott, hogy az a régi út nem vezet sehová! Járhatatlan.

Két esztendeje Magyarország elindult egy új úton, a maga útján, mert a magyar emberek belátták, hogy a bajból csak így juthatunk

ki. Évtizedek óta reménytelennek kikiáltott ügyekben láttunk neki a munkához.

Nem nyugodtunk bele, hogy nincs minden dolgozni akaró embernek munkája. Hogy hiába akarnak a magyar fiatalok több gyereket, de nem tudják vállalni. Hogy nem az boldogul, aki dolgozik, hanem az, aki ügyeskedik. Hogy az állam nem a polgárokat szolgálja, nem képes sem a szabadságot, sem a rendet biztosítani. Hogy az igazságszolgáltatás nem képes időben eldönteni fontos ügyeinket. Hogy az, aki otthont akar, az kénytelen a megalázó adósrabszolgaságot vállalni. Hogy az ország nem dönthet szabadon saját ügyeiben, mert a hitelezők mondják meg, mit csináljon. Hogy a válság terheit mindig a gyengéknek kell viselni.

Nem, ebbe mi nem nyugodhattunk bele.

Ezért véget vetettünk a tehetetlenség és a pangás korszakának. Megindultunk felfelé. Elkezdtük az ország gyökeres megújítását.

Az alapoknál kezdtük.

Egy éve az Országgyűlés húszéves adósságot törlesztett, és a volt kommunista országok közül utolsóként végre a nemzet legfontosabb jogi dokumentumához méltó új alkotmányt fogadott el.

Új Alaptörvényünk újraépíti a XX. század gonosz diktatúrái miatt megszakadt ezeresztendős magyar alkotmányos folytonosságot. Összekapcsolja a szabadság és függetlenség, az önálló államiság sok száz éves hagyományát mai törekvéseinkkel. Újra létrehozza a köteleket a magyar történelem más és más körülmények között élt, de ugyanazért harcoló nemzedékei között.

Vállalja, hogy megvédi a határokon átnyúló nemzeti összetartozásunkat, a hazát, annak szellemi és anyagi javait. Biztosítékot ad a jövő nemzedékek eladásítása ellen, kötelezettséget vállal a Kárpát-medence természeti és kulturális örökségének megőrzése mellett. Védi a szabadságot és az emberi méltóságot, biztosítja minden ember és polgár alapvető jogait, és elutasítja a jogsértő megkülönböztetést, a kettős mércét. Biztosítja nemzeti kisebbségeink parlamenti képviseletét és kiáll fogyatékkal élő embertársaink jogai mellett.

Egy igazi demokratikus, európai és magyar alkotmány.

Erőt, hitet és reményt kíván adni a ma élő, az országot fenntartó és gyarapító embereknek.

Most már biztos alapra épülhet a szabadság új rendje.

Új Alaptörvényünk régi mulasztást orvosol, amikor számot vet a közelmúlt szörnyűségeivel, büntethetővé nyilvánítja a kommunizmus bűneit, megállapítja a magyar kommunista és utódpartok felelősségét.

Fehéren-feketén kimondja a különbséget a szabadság és kommunista zsarnokság között. Persze vannak, akik azt kérdik, miért van erre szükség húsz évvel a diktatúra bukása után. De a kételkedőknek nincsen igazuk, mert a rendszerváltásban való csalódásunk épp abból ered, hogy az új rend az igazság kimondásának elmaradása miatt nem épülhetett szilárd erkölcsi alapra. Ezt most nekünk el kellett végezni, most, amikor erre először nyílt igazán lehetőség, mert a múlt erői többé ezt nem akadályozhatták meg.

Ünneplő közösség!

Az elmúlt két év gyökeres változásai azonban hallatlan ellenállást is kiváltottak. Az új út, az új irány azt is jelenti, hogy azok, akik a korábbi zavaros helyzet haszonélvezői voltak, minden megkülönböztetés nélkül elveszítik kivételes helyzetüket. Ők nem kívánják harc nélkül feladni kiváltságos helyzetüket, de azt is belátták, hogy a magyar emberektől nem kaphatnak elegendő támogatást, ezért méltatlan módon külföldön léptek fel saját hazájuk ellen.

Az elmúlt néhány hónapban példátlan támadás érte a határokon túlról a megújulást akaró, a válságból saját erejéből kitörni vágyó Magyarországot. A támadás nemcsak méretében volt nagy, hanem példa nélkül hazug és rosszindulatú is volt.

Még abba is belekötöttek, hogy hogyan hívhatjuk mi, magyarok a saját országunkat.

Ha csak egy szemernyi is igaz lenne abból, amit egyes külföldi médiumok és politikusok állítottak a magyar demokrácia állapotáról, mi, szabadságszerető magyarok lennénk azok, akik elsőként ez ellen felemelnénk a szavunkat és élnénk tiltakozási jogunkkal. De mi jól tudjuk, hogy a vádak nem igazak.

2012 megújuló Magyarországon mindenki gyakorolhatja a jogait. Ha tüntet, ha sztrájkol, ha a kormányt bírálja, mindezt szabadon teheti. 2012 megújuló Magyarországon nem lövik ki a rendőrök senkinek a szemét, ha polgári jogait gyakorolja! A szabad gyülekezés és szólás jogáért mi az első sorban harcoltunk két évtizede is. Tudjuk, hogy ezek a jogok mindennél fontosabbak a demokráciában. Éppen ezért ugyan különösnek találjuk, hogy ma Magyarországon egyes politikusok arról beszélnek a szabadon összegyűlt polgártársainknak az Opera előtt vagy egy hídon, hogy nincs gyülekezési szabadság, különösnek találjuk, hogy egyes lapok szalagcímben, címdalton (de szabadon, senki által nem cenzúrázva) leírják, hogy nincs sajtószabadság, különösnek találjuk, hogy egyes rádiók (szabadon) egyenes adásban közlik mindenkivel, aki bekapcsolja a készülékét, hogy be vannak tiltva, de

úgy gondoljuk, hogy nem a hatalom dolga, hogy ezeknek a cselekedeteknek az igazságát megítélje, hadd tegyék szabadon, gyakorolják továbbra is minden korlát nélkül alapvető polgári jogaikat, még ha azt, amit állítanak, épp ezzel önmaguk cáfolják.

Tisztelt ünneplők!

Ne felejtjük el, nem Európa támad bennünket. Ne adjuk fel sok százados hitünket egy közös, egyenlő méltóságú nemzetek összefogására épülő Európa eszményében csupán azért, mert egyes újságírók és politikusok kettős mércét alkalmaznak Magyarország megítélésekor. Ők épp azt a nemes európai eszmét árulják el ezzel, amely nevében minket elítélnek.

Brüsszel nem Moszkva! Még ha az unió egyes intézményei nem is tudják mindig függetleníteni magukat a pártpolitika vagy a sajtó nyomásától.

Tisztelt ünneplők!

Mindezek ellenére azt, hogy méltóságunkat megsértve beszéljenek velünk, nem kell eltűrjük. Szabadságunkra, alkotmányos hagyományunkra büszkék vagyunk. Ezeréves alkotmányunk, az Aranybulla, a vallási türelmet először kimondó tordai nyilatkozat, negyvennyolcas törvényeink, 1848 és 1956 forradalmi mind arról tanúskodnak, hogy a szabadság ügyében gyakran éppen mi mutattunk utat Európa más nemzeteinek. Nekünk nincs szükségünk arra, hogy olyanok oktasanak ki bennünket demokráciából, akiknek a saját országukban van töménytelen elvégzetlen feladatuk.

Nem volna helyes, ha Európa eszméjéhez való viszonyunkat, az határozná meg, hogy éppen milyen aktuális vitáink vannak a bírák nyugdíjkorhatára vagy a Nemzeti Bank ügyében. A vitakultúra, az érdekellentétek méltányos, nyílt eljárásban történő feloldása is Európa egyik vívmánya, ebben egyenlő félként mi mindig szívesen részt veszünk.

Magyarország kötelékei Európához erősek és régiek. Alaptörvényünk kimondja: Büszkék vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit. Nekünk nem Európával van vitánk, hiszen Európa mi vagyunk, mi is vagyunk. Nekünk a méltánytalansággal, a kettős mércével, mások lenézésével, a politikai címkézéssel, a korlátoltsággal, a tájékozatlansággal, a butasággal és a más nézetekkel szembeni türelmetlenséggel van vitánk.

Fontos, hogy mi, politikusok, akik az első vonalban küzdünk, tudjuk, hogy nem vagyunk egyedül, érezzük az emberek, az önök kitartó támogatását. Ez ad erőt nekünk a nehéz vitákban. Köszönjük.

És köszönjük azoknak a nemzeteknek, amelyek a közös történelem miatt megértenek és kiállnak mellettünk. A lengyeleknek, akik a magyarok testvérmemzete. Ezt a köteleket épp ezernyolcszáznegyvennyolc erősítette igazi szövetséggé.

Mindenkinek köszönjük, akik az elmúlt hónapok nehéz vitáiban nyilvánosan vagy zárt ajtók mögött megszólaltak mellettünk: a litvánoknak, az osztrákoknak, a cseheknek, a románoknak, a spanyoloknak és sok mindenki másnak.

Ünneplő magyar honfitársak!

A piros az erő színe.

Mert csak akkor lehetünk igazán szabadok, ha van erőnk ahhoz, hogy ki tudjunk törni a bénító, akaratumkat és cselekvésünket lebéklyózó megszokásból, pangásból.

A fehér a hűség színe.

Mert a valódi szabadság nem a felelőtlenséget és a minden kötöttség nélkülséget jelenti, hanem a jogot arra, hogy vállaljuk önmagunkat, közösségünket, meggyőződésünket, hogy hűek maradhatunk önmagunkhoz, hagyományainkhoz, járhatjuk a saját utunkat, és nem kell másokat majmolnunk.

A zöld szín a reménység színe.

Mert legyen bármilyen nehéz helyzetben, támadjanak bár akármilyen nagy erővel is bennünket, akarjanak bármilyen hatalmasok is lebeszélni bennünket arról, hogy a saját utunkat járjuk, a reményt arra, hogy összefogva képesek leszünk kivívni a szabadságot, mi, magyarok sohasem adhatjuk fel.

Sosem lett volna a világot ámulatba ejtő márciusi forradalom, majd a szabadságharc, ha úgy kezdtünk volna neki, ha úgy okoskodunk, hogy a kor egyik legnagyobb hatalmával szemben úgysem győzhetünk. De ebben a harcban és összefogásban mégiscsak megszületett a saját árnyékán túllépni képes, fejét felemelő, megújult magyar nemzet századokra szóló, sok-sok nemzedéknek erőt adó példája.

Ez a nagyszerű példa kell vezessen minket, és akkor nem tévesztjük el az irányt!

Legyen béke, szabadság és egyetértés!

TISZTELETADÁS BAUER SÁNDOR SZOBRÁNAK FELAVATÁSA ALKALMÁBÓL

*Avatóbeszéd Bauer Sándor szobránál, Budapest, VIII. kerület,
2012. március 18.*

Tisztelt ünneplők! Kedves megjelentek!

„Bauer Sándor 17 éves budapesti ipari tanuló, aki már 1967-ben, 15 éves korában sikertelen öngyilkosságot kísérelt meg, hétfőn a Nemzeti Múzeum kertjében ruháját leöntötte benzinnel, majd meggyújtotta, ily módon öngyilkosságot kísérelt meg. Súlyos égési sebekkel szállították kórházba, állapota válságos” – írta a Népszabadság 1969. január 21-én a napi hírek között eldugva, a lap 8. oldalán, eltorzítva a valóságot és a tényeket. Elhallgatva egy fiatalember önfeláldozó próbálkozását, hogy felkeltse a magyar nép, a szovjet elnyomás alatt élő más nemzetek állampolgárainak figyelmét az elnyomó rezsim embertelenségére, az egyéni szabadság és az emberi jogok hiányára.

Bauer Sándor a kommunista diktatúra felfogásában nem volt más, mint egy kiforratlan eszmékkal rendelkező, meggondolatlan fiatal, akinek tettét, motivációt, gondolatait titokban kell tartani az elnyomó rezsim védelme érdekében. Ma már megvetéssel tekintünk a korabeli napilapok említett, tényközlőnek szánt, ám hamis beszámolójára. Ismerjük Bauer Sándor rövid, ám annál kiemelkedőbb életpályáját. Ismerjük eszméit, kritikus rendszerszemléletét, a magyar nemzet iránti olthatatlan szeretetét és megbecsülését. Ismerjük és tisztelettel adózunk bátorsága és önfeláldozása előtt.

Bauer Sándor kisgyermekként élte át 1956 szörnyűségeit, amikor a szovjet csapatok szétlőtték Kacsóh Pongrác utcai lakásukat. Megszenvedte a kommunizmus korrupt világát, amikor a szegedi erdészeti szakközépiskolába felvételizett, de hiába teljesített jól, egy párttitkár fiát részesítették előnyben. Sándor kiemelten érdeklődött a történelem iránt, de ezen eset után kénytelen volt autószerelőnek tanulni. Társadalmi felelőssége már egészen korán megmutatkozott. A kommunizmussal való elégedetlenségét nem rejtette véka alá: ifjúsági klubot alakított, nyíltan hirdette rendszerellenes szemléletét és fegyveres felkelésre buzdított.

A kommunista rendszer elleni küzdelem során figyelemmel követte a más országokban lezajló ellenzéki akciókat, így találkozott Jan Palach cseh egyetemista esetével, aki 1969. január 16-án gyújtotta fel magát a prágai Vencel téren, tiltakozva a szovjet csapatok bevonulása ellen. Jan Palach tettehez hasonló tiltakozó akciót még közel tíz

fiatal hajtott végre az azt követő években. Bauer Sándor négy nappal Jan Palach tette után követte el akcióját, másodikként az önfeláldozó fiatalok közül.

Négy nap. Négy nappal a cseh egyetemista inspiráló akcióját követően Bauer Sándor a Nemzeti Múzeum kertjében felgyújtotta magát, tiltakozva a szovjet megszállás ellen. Négy nap alatt megérett benne az elhatározás. Elbúcsúzott szeretteitől, barátaitól, életétől Magyarorszáért.

Tettét figyelemfelkeltésnek szánta. A hazaszeretetet inspirálta. Sokszor elgondolkodtam már azon, hogy mi járhatott annak a 17 éves fiatalembernek a fejében, aki 1969. január 20-án délelőtt felszállt egy villamosra vászonba tekert testtel, benzinnel felszerelve, hogy előre eltervezett módon a Nemzeti Múzeum kertjében önmagát felgyújtva felhívja a figyelmet a szabadság eszményére, a zsarnoksággal szembeni ellenállás fontosságára. Mit érezhetett akkor, amikor megfogalmazta végrendeletét? Amikor tervét titokban tartva elköszönt a családjától, barátaitól? Tudta vajon, hogy tettét a kommunista rendőrség el fogja hallgatni? Gondolt vajon arra, hogy feláldozza életét, a jövőjét a hazaszeretetet oltárán?

Véleményem szerint tudta, hogy tettét a kommunista rendszer megpróbálja elhallgatni. Tudta, hogy feláldozza jövőjét. Valószínűleg végtelen szomorúságot érzett a búcsúzás perceiben, de a magasztos cél, a szabadság és a hazaszeretet erősebb volt. Bauer Sándor tettevel példát mutatott: 17 éves fiatalelként leckét adott mindannyiunk számára önfeláldozásból és hazaszeretetből.

Ma azért gyűltünk itt össze, hogy tisztelettel adózzunk e fiatalember emléke és eszméi előtt. Bauer Sándor megfogalmazta azt, hogy a magyar nemzetnek joga és kötelessége a szabadság kivívása. A kommunista időkben azonban nem volt lehetősége nyílt fórumon kiállni és hirdetni eszméit, nyíltan és hangosan szót emelni az elnyomó, az emberi jogokat, a szabad véleménynyilvánítást és a sajtószabadságot sárba tipró diktatúra ellen.

Tisztelt megemlékezők!

Soproniként büszke vagyok arra, hogy szülővárosom a hűség és a szabadság jelképe a magyar történelemben. Bauer Sándor személye ugyanilyen jelkép és iránymutatás a ma élő és a jövő nemzedékek magyarjai számára.

Hosszú időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a történelemben méltó helyére kerüljön az áldozat, amelyet egy 17 éves fiatalember hazaszeretéből a magyar nemzet érdekében hozott.

Fiatalsága, határozottsága, elhivatottsága példaértékű lehet mindannyiunk számára. Áldozata, amelyet a hazáért és a szabadságért hozott, nem volt hiábavaló. Megtanított minket arra, hogy minden ember fel tud és fel is kell hogy lépjen az elnyomás, az emberi jogok sárba tiprása ellen.

A 2001-ben a Nemzeti Múzeum oldalában általam felavatott emléktábla csak az első lépés volt afelé, hogy Bauer Sándor személye és tette a kommunista diktatúra hazug és elhallgató propagandáját leküzdve méltó helyet kapjon a magyar történelem hősei és hőstettei között.

Az, hogy ma itt állhatunk Bauer Sándor szobra előtt abban a körülményben, ahol ez a fiatal ember mindennapjait élte, ahol kifejlődött benne a hazaszeretet, az odaadás és az önfeláldozás érzése egy komoly lépés afelé, hogy büszkén elismerjük és tiszteljük a kommunista diktatúra mártírjainak áldozata előtt.

Büszke vagyok rá, hogy részt vehetek ezen az ünnepségen és önökkel együtt fejet hajthatok Bauer Sándor előtt.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.

BIBÓ ISTVÁN ÉS A JOGÁSZ SZAKKOLLÉGIUM

Tanulmány Cs. Kiss Lajossal folytatott interjú alapján

*Megjelent: Világosság. Bibó István élete és műve.
2013. tavasz-nyár, 33–45. oldal*

A jogászhallgatók által az Állam- és Jogtudományi Kar, az egyetem jóváhagyásával és támogatásával a nyolcvanas évek elején alapított Szakkollégium,¹ az utólagos visszavetítésekkel szemben, nem radikális diákpolitikai szervezatként, hanem kifejezetten szellemi műhelyként alakult meg, amely azonban társadalomkritikai beállítottságánál fogva eleve nyitott volt a politikai kérdések és ezek demokratikus, szabadelvű megoldása iránt. Egyébként egy ilyesfajta politikai kezdeményezés közvetlen megvalósítására még a kései Kádár-korszakban sem voltak meg a feltételek. Ugyanakkor az elnevezés egyértelmű politikai üzenetet hordozott, s a körülmények megváltozása oda vezetett, hogy a szakkollégium fejlődésének egy bizonyos pontján, a rendszerváltás sodrában szülőhelyévé vált egy politikai mozgalomnak, a később párttá alakult FIDESZ-nek, amely ma kétharmados parlamenti többség birtokában kormányozza Magyarországot.

A névadás. Az elitjellegű tudományos önképzés céljára szerveződött diákközösség Jogász Társadalomtudományi Szakkollégium-

ként alakult meg, de még a hivatalos névadást megelőzően lényegében már mindenki Bibó István Szakkollégiumnak nevezte. Úgy vélem, ez a körülmény egyértelműen jelzi, hogy a szakkollégiumban a szellemiséget, az értékelkötelezettségeket tekintve magától értetődő volt, hogy Bibó István személye, tudományos munkássága számít mintaadónak. Jóval a csatlakozásomat megelőzően lezajlott egy vita a szakkollégium jellegéről és az elnevezéséről: voltak, akik lehetséges modellként a NÉKOSZ-t vették volna alapul, illetve a közgazdaság-tudományi egyetemen akkor már létező és sikeresen működő Rajk Lászlóról elnevezett szakkollégiumot. A Bibó István névválasztás mind a szerveződés jellegét, értékvilágát, céljait, feladatvállalásait, mind a névadásban rejlő üzenetet tekintve alternatívát, és ennek mindenki tudatában volt, a fennálló társadalmi-politikai berendezkedés kritikáját jelentette. A névválasztás tehát szimbolikus jelentőséggel bírt, és elkerülhetetlenül politikai üzenetet hordozott, kettős értelemben is: az önképzés eszméjének szervezett megvalósítása nem egyszerűen az oktatás formális kiegészítését vagy a hiányok pótlását jelentette, hanem az akkori egyetemi képzéssel kapcsolatosan tartalmi és módszertani kritikát, és ez, függetlenül attól, hogy az akkori egyetemi vezetés, a fiatal oktatói generáció egyértelműen támogatta a kezdeményezést, nem feltétlenül nyerte el minden tanár, különösen nem a pártszervek tetszését.

Itt azonban differenciáltan kell látni a dolgot. A karon uralkodó nem hivatalos és hivatalos szemlélet fogadókész volt a kezdeményezésünkre, a kar és a szakkollégium között nem volt éles elválasztó vonal, különösen igaz ez a fiatal oktatókra, akiket csak néhány év korkülönbség választott el tőlünk. Az akkori dékán, Schmidt Péter is reformistának volt minősíthető, sőt az akkori rendszer irányában erősebben elkötelezett tanárok, mint például Gönczöl Katalin vagy Györgyi Kálmán esetében sem lehetett ellenséges szempontot érzékelni. Az erős ideológiai elkötelezettségű, különböző párttiszségekbe belegyöpösödött, megmerevedett, a konzervatív pártállami szocializmus vonalát képviselő idősebb tanárok nem képviselték a mainstreamet ebben a tekintetben.

A probléma a tanári kar ezen részével nem politikai-ideológiai jellegű volt, hanem tudományos: az oktatás minőségével, hasznosságával kapcsolatban fogalmaztunk meg kifogásokat, és a tudományos nyitottság, érdekesség hiánya miatt nem látogattuk az előadásait; sőt az egyik tantárgy (tankönyvi hülyeségek), illetve tanár irányában még a Ménesi útra való költözés előtt megfogalmazódott a bojkott

gondolata is: elterjedt a hír, hogy egyes kollégisták bojkottálni akarják az egyébként a munkásárság jeles tagjaként is működő professzor munkáját. Az ügyből nem lett semmi, ami azt jelezte, hogy a kar, bár mégiscsak egy hivatalos, pártirányításnak alárendelt szervezet volt, nem korlátozta a szakkollégiumot, de garantálta annak a szűk, belső nyilvánosságnak a szabadságát, amelynek demokratikus eljárási formáit, intézményeit következetesen kiépítettük és képviseltük.²

A névválasztás természetesen, mint ahogyan a Rajk László nevét választó közgazdász szakkollégium esetén is, az egyetem- és tudománypolitikai üzeneten túlmenően, közvetlen politikai jelentőséggel is bírt. Bibó István, a Nagy Imre-kormány egykori államminisztere, politikai elítélt és üldözött volt, aki köztudottan elutasította az aczéli kultúrpolitika értelmiséggel kötött kompromisszumát (értelmiségi zsákutca, hamis kompromisszum stb.), a maga ironikus-rezisztens módján következetesen szemben állt a kádárizmussal, s így magában a névben s az elnevezés égisze alatt kifejtett tudományos tevékenységben szimbolikusan eleve kódolva volt a kommunista rendszer kritikája, a szembenállás; egyértelmű volt számunkra, hogy már maga a névválasztás is a fennálló rendszer delegitimációját jelenti.

A névválasztás, s az, hogy a hivatalos elnevezést megelőzően is Bibó István Szakkollégiumnak neveztük magunkat – és mások is így tartottak bennünket számon, amikor még, és ez elég hosszú ideig tartott, Jogász Társadalomtudományi Szakkollégium volt a hivatalos nevünk – ez pontosan tükrözte a szakkollégium „filozófiáját” is. Ezt a „mintha” filozófiájának lehetne nevezni, amely sokáig jellemző volt ránk, és különösen hasznosnak bizonyult a szakkollégium politizálódásának későbbi korszakában. A „mintha” filozófiájának szellemében bizonyos mértékig úgy tettünk, nem veszünk tudomást a külvilágról, pontosabban, és ez a lényeges, úgy viselkedtünk, „mintha” a külvilág normális lenne, „mintha” nem lenne benne semmilyen fenyegetés, ezért nem is kell tudomást venni róla: a mintaként feltételezett demokratikus normalitáshoz igazodva tettük a dolgunkat.

A rendszerváltozást előkészítő időszakban, amikor már politikai szerveződéssé váltunk, akkor is a „mintha” filozófiája vezérelt bennünket, hasonlóan például a lengyel Szolidaritáshoz. Nem véletlen, hogy a magyar FIDESZ-nek, vagy a korabeli ellenzéki mozgalmaknak is, ez volt a stratégiája: a szabadság Akciójából indultunk ki egy olyan világban, amelyben a szellemi és politikai szabadság elvei még nem érvényesültek. A „mintha” filozófiájának kialakulásában, gyakorlatában egészen bizonyosan szerepet játszott az a fajta elméleti és poli-

tikai naivitás is, amelyet Bibónak hol erényéül, hol hibájául róttak fel. Mi ezt a mintha-naivitást tudatosan vállaltuk, és taktikailag következetesen alkalmaztuk is.

A történetben előrefutva ezt a következő példával lehet szemléltetni. A FIDESZ sajtóperét, amelynek a lebonyolítása az én feladatom volt 1988 áprilisában, nem lehetett volna elindítani sem, ha ez a fajta mintha-naivitás nincsen jelen: teljesen tisztában voltunk azzal, hogy a diktatúra erodálódó világában a magyar társadalom valójában hogyan néz ki, hogyan működik, milyen erők hatnak benne, és mégis saját magatartásunkat tekintve úgy viszonyultunk hozzá, mintha egy demokratikus társadalom normális jogállama lenne, amelyben érvényesülnek az alapvető emberi jogok.

Visszatérve a névadásra, ez a beállítódás már magának a szakkollégiumnak az elnevezésében, a hivatalos és informális elnevezés használatára körüli furcsaságban is megjelent: tisztában voltunk azzal, hogy a Bibó István nevet politikai, egyetempolitikai okok miatt nem lehetett hivatalosan hosszú ideig felvenni, mi mégis Bibó István névvel azonosítottuk magunkat és mindazt, ahogyan akkoriban gondolkodtunk és cselekedtünk.

A Bibó István névválasztás ezen túlmenően azért is volt alapvetően helyes – utólag visszatekintve: elkerülhetetlen – a számunkra, mert ő egyszerre volt jogász és politikus, mint ahogyan a kollégium, illetve a későbbi szakkollégium tagjai is mind jogászok (jogászhallgatók) voltak, és később sokan közülük politikusokká váltak. Bibó István személye, élettörténete mindkét vonatkozásban példaszerű jelenség volt a számunkra, hiszen a magyar hivatalos tudomány nem ismerte a kritikai gondolkodásnak azt a formáját, amely Bibó írásaiban megjelent, és a politikai életben akkoriban nem létező magatartást, olyan kiállást is kifejezett, amely pontosan az imént elemzett „mintha” filozófia szabadság Akciójának valóságos mintájául szolgált.

Tudtuk róla, hogy soha nem adta fel az alapelveit, a legvésebb és a legszörnyűbb viszonyok között is bátran kiállt választott értékei, elvei mellett, ugyanakkor tisztában volt azzal, hogy mi történik Magyarországon, Közép-Kelet-Európában. Ezért mi úgy gondoltuk, hogy tudományos, közjogi szakértelme politikai realizmussal is párosult: mindig tudta, mi vár rá, és képes volt előrejelezni (kivéve talán a koalíciós időket, ez vitatott), hogy mi vár az országra. Így visszatekintve azt mondhatom, hogy Bibó, mint a kritika és szembenállás valóságos szimbóluma, ebben az értelemben egyfajta értelmiségi politikai mítosznak számított, illetve fokozatosan azzá vált a

számunkra: a rendszerváltás előtti utókor fiatal, értelmiségivé válni akaró generációit arra emlékeztette, hogy az, amit életével és írásaival képviselt, nem pusztán lehetőség, hanem egy már megtörtént valóság volt, amiből erőt, ösztönzést, példát, nem utolsósorban látásmódot és tudást lehetett meríteni, ami inspirált a tudományos munkában, a politikai kiállásban. A szakkollégium esete Bibó Istvánnal egy teljesen különálló, önmagába zárt történet, aminek semmi köze nincs Bibó későbbi kisajátításához, és különösen nem ahhoz a „mitologizáláshoz”, amit a baloldali értelmiségiek (értsd: nagyjából egykori kommunisták, KISZ-esek vagy talajukat vesztett liberálisok stb.) művelnek az utóbbi időben. Sokkal több köze van ahhoz a szakmai munkához és az ehhez magától értetődően kapcsolódó tudományos recepcióhoz, amit a Bibó István Szakkollégium mind a mai napig következetesen, és tapasztalataim szerint sikeresen, igen magas szakmai színvonalon folytat. Ezt a tudományos recepciót annak idején mi kezdtük el, pontosabban az egyetemen folyó kezdeményezésekhez kapcsolódva a szervezett önképzés formájában rendszeressé tettük.

Tudomány és politika: csatlakozás. A tudomány és politika kettőssége folyamatosan jelen volt a szakkollégium életében, mert alapvető és nem eleve eldöntött kérdés volt számunkra, hogy mi az, amit valójában csinálni akarunk: tudományos önképzés, amely ugyanakkor a kutatott problémák következtében elkerülhetetlenül érint politikai kérdéseket is, vagy egyfajta pszeudopolitikai szervezetként működünk abban a védettségben, amelyet a kar, illetve az egyetem néhány reformista szellemű vezetője nyújtani tudott a számunkra. A Szakkollégiumi Értesítőben lefolytattunk egy nagy vitát arról, hogy milyen legyen a szakkollégium profilja. Fodor Gábor, Orbán Viktor, Kövér László inkább a politikai, Kis Zoltán MSZMP-tag kollégista, illetve – más motivációból – jómagam pedig inkább a szakmai vonalat képviseltük. Itt nem arról volt szó, hogy a „politikuskok” nem érdeklődtek a tudományos kérdések iránt, hanem inkább arról, hogy a rendelkezésre álló időt hogyan osztjuk be, mennyi időt szánunk a könyvtárban való elmélyülésre, és mennyit a politikusabb, politikaibb jellegű aktivitásokra. Ezt a vitát akkoriban éles válaszvonalként éltük meg, bár ma visszatekintve egyáltalán nem volt az, a szakkollégium tudományos profilja pedig, bármit és bárhogyan tettünk, a Kádár-korszakban politikai aktivitásként jelent meg, és kitüntetett ideológiai (titkosszolgálati) figyelem tárgya volt. Ebben a vonatkozásban egyébként érezhető volt a részünkről egyfajta természetes ellenkezés, hiszen tudtuk: a szakmai-tudományos vonal túlzott erőltetése mögött

az a politikai cél húzódott meg, hogy ezáltal visszafogják, kordában tartásák a radikálisabb politikai gondolkodási módok terjedését.

Én elsőéves joghallgatóként 1981-ben csatlakoztam, eleinte csak informálisan, az akkor még az ELTE Budaörsi úti kollégiumában különböző kurzusok formájában intenzíven működő szakkollégiumhoz, ahol Bibó István, egy átfogó önképzési terv egyik elemeként, már kutatási téma volt. Mindenki tisztában volt azzal, hogy a magyar szellemi hagyományban kevés a nagyhatású politikaelméleti életmű, ráadásul ami végül is létrejött, annak az elsajátítását, továbbhagyományozását, polgári (burzsoá) jellege miatt erősen korlátozta a kommunista kultúrpolitika, bár tapasztalataim szerint a jogi karon korlátozottabb volt az ideológiai ellenőrzés.

Kutatás és recepció. Bibó István munkásságával elsősorban Szűcs Jenő híres régiótanulmánya³ révén kerültem kapcsolatba, amelyet az egyetemi szemináriumokon és speciálkollégiumokon⁴ részletesen tárgyaltunk. Tulajdonképpen az Európában elfoglalt fejlődéstörténeti helyzetünk okaival, a magyar politikai osztály elhibázott helyzetértelmezéseivel kapcsolatos történelemfilozófiai érdeklődés vitt el minket a jogász és jogtudós Bibó Istvánhoz. A Bibó-kutatás visszaigazolta számunkra, hogy a tudományos teljesítmény majdnem ugyanolyan értékű volt, mint a történelemfilozófiai vagy politikai típusú teljesítmény. Azt lehet mondani, hogy a tudományos alapélményünk egyúttal politikai is volt, ami a Szűcs Jenő által közvetített, az ő történész munkásságán keresztül megismert bibói történelemértelmezés ránk gyakorolt hatásában tükröződött vissza. Alapvető volt számunkra az, ahogyan Bibó az európai társadalomfejlődés menetében elhelyezte Magyarországot Európa térképén (ezt Szűcs regionális modellek segítségével értelmezte). Nagyon fontosnak tartottuk a két világháború közötti politikai helyzettel kapcsolatos értelmezését, illetőleg a józan, higgadt, tárgyyszerű állásfoglalását a magyarság politikai történetével és politikai hisztériáival szemben, s azt, hogy mindezt az emberi szabadságnak és demokráciának való elkötelezettség szellemében tette.⁵

Ami pedig a jogtudományt illeti, lényegében rajta keresztül ismertük meg a magyar és európai jogtudomány nagy szerzőit, akikről korábban nemigen hallottunk, pontosabban rajta keresztül hallottunk először. Ezzel megismételném a korábbi állítást, miszerint a szakkollégium tudományos és politikai profilját döntően befolyásolta a Bibó István életműve iránti elméleti és politikai érdeklődés s az ennek hatására elindult kutatás és recepció. A Ménesi úti szak-

kollégiumban már kifejezetten koncentrált Bibó-kutatás folyt szemináriumok, referátumok, tanulmányírás formájában, a Nagy Endre és Varga Csaba által vezetett jogfilozófiai kurzuson, ahol a magyar és európai hagyomány átfogó feldolgozásával tisztázni akartuk azt az összefüggésrendszert, amelyben a helyes megértés érdekében el kellett tudni helyezni Bibó életművét. Nagy Endre és Varga Csaba meggyőzött bennünket arról, hogy nemcsak Bibó jogfilozófiájának a megértése függ ettől, hanem innen kiindulva közelíthető meg a jogpolitikai és politikai írások mondanivalója, amelyet a szabadság és az uralommentes hatalomgyakorlás eszméinek a megvalósítási kísérleteiként kell értelmezni. Itt elsősorban azt vizsgáltuk, hogy Hans Kelsen, Horváth Barna, Moór Gyula és más filozófusok, jogtörténészek, történészek hogyan inspirálták a sajátos bibói szabadságelmélet kialakulását, vagy azt, hogy mi volt Guglielmo Ferrero, az olasz filozófus és történész jelentősége Bibó történelemfilozófiájának és hatalomfelfogásának kialakulásában.

A jogtudós és politikus Bibó István életművének elsajátítása tehát szervezett kutatás keretében ment végbe, megtörve ezzel a Bibó személyét és műveit akkoriban övező hivatalos elhallgatást, s így válva a tudományos recepciónak is figyelmet érdemlő fontos szakaszává. A Bibó-kutatás révén egyrészt az Európára nyitott és Európa-szerte is elismertnek számító magyar jogfilozófiai hagyománnyal, másrészt ezen keresztül a nyugati gondolkodás más nagy tudományos teljesítményeivel kerültünk közvetlen érintkezésbe. Bibó szellemi fogékonyságának, műveltségének köszönhetjük, hogy szert tettünk egy ilyesfajta európeér nyitottságra.

Ekkor adtuk ki, Varga Csabának köszönhetően, Hans Kelsen *Tiszta jogtanának* magyar fordítását, a fordító Bibó Istvánhoz Kelsen által írt válaszlevéllel együtt.⁶ A szakkollégium által jegyzett jogfilozófiai sorozatnak Orbán Viktor és én voltam a védnöke, és Varga Csabával együtt szerkesztettük, mások közreműködésével. Erdélyi Leonóra szakkollégista volt a kontrollfordító, a kiegészítő szöveget is ő fordította. Az én esetemben például a normatív pozitivizmus eme alapművétől egyenesen vezetett az út az angolszász jogfilozófiához, ami a későbbi oxfordi ösztöndíjam, az angol és amerikai tartózkodásom szempontjából különösen fontos kapcsolódás volt. Az, hogy akkoriban Bibó optikáján keresztül láttuk a világot, lehetővé tette a tágabb európai jogfilozófiai hagyománnyal való megismerkedést is, egy olyasfajta tájékozódást, ami nélkülözhetetlen a jogász értelmiségi kiműveléséhez. Erről akkoriban meg voltunk győződve, és ma, poli-

tikusként sem gondolom másként. A Bibó-optika jogfilozófiai szempontból releváns műve a *Kényszer, jog, szabadság* volt, ez vezetett át bennünket a magyar és az európai jogfilozófiai hagyományba. Erről a munkáról *A kényszer fogalma Bibó István jogfilozófiájában* címmel tartottam előadást a visegrádi táborban 1984-ben, amelyet tanulmány formájában publikáltam.⁷

Ami Kelsen és Bibó kapcsolatát illeti, a jogot logikailag zárt normarendszerként ábrázoló, a szociológiai szemléletet kirekeszteni tűnő kelsen jogfilozófia számomra összességében egyfajta desztillált világképet közvetített, ez szemben állt az én addigi, a magyar jogfilozófia történetén iskolázódott gondolkodással, de ellentétes volt, legalábbis úgy hittük, a szakkollégium „filozófiájával” is, amely, a viták ellenére, soha nem választotta el a tudományt és politikát, a szakmai munkát és a politikai aktivitást. Bibó, szemben Kelsennel, nemcsak tudós volt, hanem ízig-vérig valóságközeli politikai gondolkodó is, aki a társadalmi valósághoz nem normatív szempontból közelített, azt nem elvont értékek, normatív elvek rendszereként fogta fel, hanem a maga tökéletlenségében megnyilvánuló történeti élet struktúraformáiban, vagyis szociológiailag. Ezért nem volt arra szükség, hogy átpolitizáljuk Bibót, de arra igen, hogy rajta keresztül megértsük a politika és a tudomány belső kapcsolódását és a közöttük lévő különbséget, ami gyakorlati problémaként a FIDESZ megalakulásakor már teljesen nyilvánvaló volt. De ez sem jelentette, hogy elvesztettük volna a Bibó gondolataihoz, eszméihez fűződő kapcsolatunkat, éppen ellenkezőleg: a FIDESZ megalakulása, hasonlóan az akkori ellenzéki mozgalmak szervezkedéseéhez, a szabadság aktusa volt, a koalíciós korszak és 1956 szellemének a feltámadása, amely a kommunista hatalmi monopólium megtörésének, a hatalom demokratizálásának, vagy ahogy Bibó kifejezte: a hatalom humanizálásának nemes törekvésében gyökerezett.

Az első kiállítás. Bibó István tudományos recepciója szempontjából, szerintem legalábbis, fordulópontot jelentett, hogy ifjabb Bibó István támogatásával a szakkollégium rendezte az első kiállítást Bibó István életéről és művéről, és az első és eddig egyetlen Moór Gyula-kiállítást is. Mindkettőnek én voltam a szervezője és felelőse; utóbbihoz Varga Csaba adta kölcsön archív anyagait és segített bennünket az oldalági leszármazott lelkészcsaláddal való kapcsolatfelvételen, ahonnan a kiállításához további anyagokat kaptunk.⁸ Ezen túlmenően kiállítást rendeztünk a Jászi családról, a Polányi családról és Marton Gézáról.

Ami a Bibó-kiállítást illeti, akkoriban szenvedélyes kutatás folyt, mindenki Bibót olvasott és gyűjtött, Bibó Istvánnak még jogi műveit is mindenki, még az általam politikai iránynak mondott társaság is olvasta. Én különlenyomatok után is „vadásztam”, elsősorban a Kálmán Imre utcában levő kis „baglyos” antikváriumban. Itt találtam meg Bibó István néprajztudós édesapjának a különlenyomatait, amelyeket az archívumomban őrzök.⁹ Összességében Bibó műveinek egy nagyon alapos, teljes értékűségre törekvő szenvedélyes feltérképezése folyt.

Ezt a Bibó-gyűjtési szenvedélyt egy 1984-ből származó történet jól szemlélteti: az egy olyan nyár volt, amikor szinte a teljes szakkollégium, illetve majdnem minden barátunk, ismerősünk – Orbán Viktortól Lévai Anikón keresztül Fodor Gáborig, feleségemet, Handó Tündét és engem is beleértve – Nyugat-Európában utazgatott Interrail-jeggyel (sőt, több helyen össze is futottunk). Mi akkor jártunk először Londonban, ahol több napot is eltöltöttünk, és ahol a Szent Pál-katedrális mellett lévő kis könyvesboltban a kelet-európaiak, akár saját nyelvükön is, egy általuk kiválasztott könyvet ingyen megkaphattak. Mi persze túlléptük a limitet, és majd minden nap, de legalább ötször-hatszor visszamentünk Londonba a könyvekért. Végül már mosolyogtak, de nem kellett szégyenkeznünk, mindig adtak valamit. Mivel ezek otthon tiltottnak számítottak, nem Hegyeshalomnál, hanem a kevésbé kockázatosnak tűnő Sopronnál jöttünk vissza a hátizsákom legaljára rejtett könyvekkel. Így rengeteget hoztunk el, és ezzel is gyarapítottuk a saját, illetve a kollégium könyvtárának Bibó István-állományát. De természetesen más úton is, elsősorban szamizdat formában hozzáférhetővé váltak Bibónak azok az írásai, amelyek egyébként nem voltak publikálhatók.

A hiány pótlásának, a gyűjtésnek természetes folyománya volt az első Bibó-kiállítás Magyarországon, amit, mint jeleztem, Varga Csaba közreműködésével én szerveztem meg.¹⁰ Mivel a kiállításon prezentált eredeti anyagok a Bibó család tulajdonában voltak, elmentünk Bibó István fiához, ifjabb Bibó Istvánhoz és feleségéhez, akikkel hosszú és tanulságos beszélgetéseket folytattunk, természetesen nemcsak a kiállítás kapcsán, hanem a közös Bibó-optikán keresztül a magyar és európai helyzetről, tulajdonképpen mindenről. Ifjabb Bibó István többször vendége és előadója volt a szakkollégiumnak. Mindez azt mutatja, hogy Bibó munkásságával kapcsolatos érdeklődésünk totális volt, kiterjedt a személyére, mindennapi életére is, így kiállítottuk például utoljára viselt nyakkendőjének a darabjait és egyéb családi

ereklyéit. A kiállításon, amelyet a Bibó István Szakkollégiumnak az aulájában, illetve társalgójában rendeztünk, s így a helyhiány miatt csak két-három napig tartott, teljes létszámban megjelent az akkori demokratikus ellenzék, illetőleg minden olyan társaság vagy személy, akik érzékenyek és nyitottak voltak ebben az irányban. A kiállítás, nem véletlenül, nagy siker volt; nyilvánosan először prezentálta Bibó István jelentőségét a magyar tudományos és politikai gondolkodásban; azt, hogy akkoriban megkerülhetetlen iránypontként szolgált a kommunista rendszerrel szembenállók számára.

Mindez azt mutatja, hogy egyfajta kultusz alakult ki Bibó körül, és ezért is teljesen evidens volt, hogy még véletlenül sem lehetett másról elnevezni a szakkollégium intézményét, csak Bibó Istvánról. Bibó István arcképe, az a klasszikus szemüveges kép, a szakkollégium születésének első pillanatától kezdve kint van a falon. Ettől a pillanattól kezdve, frakcióvezetőként vagy a parlament alelnökeként, európai parlamenti képviselőként, én is mindig magammal viszem ezt a képet. Bibó Istvánnak ez az arcképe jelenleg az Európai Parlament brüsszeli épületének a tizenkettedik emeletén található, ahol a parlament folyosóján hivatalosan is fölavattuk.

Mértékadó írások: politikai alkalmazás. Bibó jogfilozófiai szempontból fontos fiatalkori írása, amelynek elemzése az egyik első tudományos próbálkozásom volt, közvetlen és közvetett hatásait tekintve komoly impulzusokkal szolgált, elkísért egészen Oxfordig. A történelemfilozófiai, politikai tárgyú, különösen a koalíciós korszakban született írásait illetően annyiban volt más a helyzet, hogy nyilvánvaló volt a számunkra, Bibónak komoly illúziói voltak a kommunistákkal, harmadik utas hibrid elképzelésekkel kapcsolatban, amiknek 1956 után levonta a konzekvenciáit. Mi ezeken az illúziókon eleve túlléptünk, s a politikai tárgyú írásokból is kirajzolódó értékválasztásokat (szabadság), alapelveket, a demokrácia polgári felfogását tekintettük mértékadónak. Ugyancsak mértékadó volt a számunkra „a szabadság kis köreinek” történelemfilozófiája, amelyet Bibó *Az európai társadalomfejlődés értelme* című munkában fejtett ki. A szakkollégium „hivatalosan”, a „mintha” filozófia szellemében, önmagát a szabadság egy kis körének tekintette, és így következetesen Bibó szellemében járt el.

Ennek megfelelően a kollégium választmányi ülésein úgy viselkedtünk, mintha nem létezne körülöttünk az ún. létező szocializmus külvilága, gyakorlattá tettük és átéltük, hogy a saját közügyeinket illetően mi dönthetünk a WC-papír bevásárlásától kezdve a legfon-

tosabb politikai kérdésekig. Ezért néha nagyon furcsa volt, hogy a valóság olykor mégiscsak betüremkedett egy-egy ügynök vagy valamifajta egyetemi korlátozás képében. A mi belső demokráciánk bizonyos értelemben önfelépítő bázisdemokrácia volt, az általunk létrehozott szervezeti szabályzattal és választott vezetőinkkel: nem egyeztettünk senkivel, se a rektorral, se a dékánnal, a szakkollégium igazgatója is gyakran éppen hogy beleszólhatott ezekbe az ügyekbe, a marginális vonalak mentén, néhány támogató vagy éppen bennünket óvó szó erejéig.

A szakkollégium, szemben a budaörsi kollégium nagy „Bábelével”, ahol azok laknak, akik hazamennek már abban a pillanatban, mihelyt nincsen dolguk a fővárosban, olyan diákokat egyesített, akik eltökélten megkísérelték elsajátítani mindazt, amit Budapest kulturális szempontból nyújtani tudott. Ebből táplálkozott az elkülönülés intellektuális klímája, a szakkollégisták arisztokratikus fölénye, az a nem túl szerény magatartás, ami miatt nem mindig kedveltek bennünket. Mi magunk döntöttük el, hogy kiket veszünk fel a szakkollégiumba, kialakítottunk egy szigorú felvételi rendszert, aminek a kritériuma nem a tudományos ismeretek számonkérése volt, hanem Bibó István szellemében bizonyos társadalmi együttélési készségek meglétére voltunk kíváncsiak, arra, hogy a jelölt gondolkodásmódja, attitűdje, a dolgok iránti nyitottsága vajon egyezik-e ezzel a szabadság- és demokráciafelfogással. Ezzel, legalábbis én így gondolom, a szakkollégium Magyarországon egyedülálló iskolájává vált a demokratikus készségeknek, formai és tartalmi értelemben életre keltette azokat a demokratikus eljárásokat, amelyekről az ország 1946–47 után búcsút vett. A demokratikus vita eljárási szabályait már az első összejöveleken kénytelenek voltunk megtanulni, ami eleinte nekem nagyon nehezen ment: a vitát mindig valaki vezeti, aki megadja a szót, nem lehet összevissza és egymás szavába vágva beszélni; mindenkit meghallgatunk; ha válaszolni akarunk, akkor újra föl kell emelnünk a kezünket, és kérni kell a szót; ha adott esetben igazunk van, attól még nincs jogunk túllépni a beszédidőre vonatkozó szabályokat; a szavazás megegyezésen alapuló eljárás, amelynek eredményét, a többségi döntést annak is el kell fogadnia, aki alulmaradt; a jó döntés csak a különböző vélemények egyezéséből állhat össze és így tovább. Mindez olyan típusú tapasztalatot, beállítódást és összeszokottságot alakított ki, amely később, a politizálódás korszakában, komoly előnyt jelentett a versenytársakkal szemben.

A demokratikus közösségi döntéshozatal modellje alakult itt ki, ahol mindig mindenki elmondhatta a véleményét, és nem igaz az, amit a kritikusaink előszeretettel hangoztatnak, hogy a FIDESZ-ben Orbán Viktor dönt el mindent. A szakkollégium olyan készségeket adott, ami különösen a rendszerváltás idején, szemben a szétaprózódott, nem összerázódott többi politikai erővel, mérhetetlen előnyt jelentett. Talán az SZDSZ szerveződése volt bizonyos értelemben hasonló, de ők alapvetően nem jogászok voltak, és a sok belső vita és konfliktus miatt nem tudták optimálisan működtetni a szakkollégiumban magától értetődő eljárási demokráciát, mert nem tudták a vitát döntéssel lezárni. A FIDESZ esetében ez nem így történt: mi képesek voltunk minden lehetőséggel (véleménnyel) számot vetni, majd dönteni.

Például Orbán Viktornak a Nagy Imre-temetésen elmondott beszéde – bár a kívülállók ezt nem tudják – teljes mértékben kollektív gondolkodás eredménye volt. Kövér László és Orbán Viktor foglalta írásba a végső változatot, de ezt egy komoly vita előzte meg. Ami engem illet, a dolog érdekessége számomra abban állt, hogy én nem is voltam jelen, mivel több hónapon keresztül Amerikában, a Michigani Egyetemen kutattam, és így a kerekasztal-tárgyalások nyári szakaszán nem is vettem részt. De ekkorra már olyan mértékű empátia alakult ki közöttünk, hogy bár valóságosan nem vettem részt a vitákban, mégis minden döntést a magaménak éreztem: értesültem róla és tudtam, hogy melyik döntésnek mi az oka, miért történt így, és akkor is és ma is, huszonvalahány év távlatából visszatekintve, úgy éreztem és érzem, mintha azokban az eseményekben szintén tényleg részt vettem volna, amelyeknél fizikailag nem voltam jelen. Bár európai parlamenti képviselőként ma is gyakran távol vagyok, hasonlóképpen érzek most is. Ez pedig egy nagyon erős identitásból fakadó közös nevelkedés és gondolkodás eredménye.

A FIDESZ megalakítása. Az egész rendszerváltozás ideológiáját lényegében Bibónak köszönhetjük, két tekintetben. Az egyik ideológiai elem a szabadság kis köreinek, a társadalmi autonómiák önfejlődésének a gondolata, és a szabadság fikciójának korábban említett elve volt. Eszerint mind az egyén, mind pedig egy közösség viselkedhet úgy, hogy nem árulja el, nem adja fel a számára fontos alapelveket, és ezáltal még egy nagyon nehéz közegben is, még egy diktatúra közepette is tud szabad emberként és közösségként viselkedni, képes autonómiáját kivívni, s ezzel a diktatórikus rendszereket belülről fokozatosan felbomlasztani. A szabadságfikció egyik történelmi példáját

a lengyel Szolidaritás Szakszervezet vagy a magyar rendszerváltó demokratikus ellenzék szolgáltatta, a másikat a szakkollégium kötelékeiből megalakult FIDESZ. A FIDESZ megalakulása a civil kurázsinak, a közösség együttes fellépésének köszönhető, annak, hogy mertünk a papíron (ti. a Magyar Népköztársaság alkotmányában) leírt jogainkra hivatkozni.

A FIDESZ megalakításának a konkrét mintája a lengyel Szolidaritás, a szellemi forrása pedig Bibó István volt. A FIDESZ a bibói elveknek megfelelően alakult meg. Az volt az álláspontunk, hogy ha az alkotmány tartalmazza azt az elvet, miszerint mindenkinek joga van társadalmi szervezetek alapítására, akkor nekünk is jogunk van ehhez; ha pedig a KISZ kivételes jogintézmény, akkor annak ezt a kivételességét vagy nem fogadjuk el, vagy elfogadjuk, de ekkor ránk is vonatkozik, s így meg is szűnik ez a privilegizált státus. A FIDESZ megalapításával kapcsolatos sajtóperben, amelyben Dornbach Alajos ügyvéd háta mögött állva én képviseltem a FIDESZ-t, a jogok szabad gyakorlásával kapcsolatos bibói alapelvre hivatkozva szembesítettük az államhatalmat saját alkotmányával. Nyilvánvalóan a megalapítás sikere annak volt köszönhető, hogy a hatalom megosztott volt és legyengült, a szabadság kis körei megerősödtek, a légkör radikálisan megváltozott, a kommunista rendszernek csökkent az esélye az erőszak alkalmazására. (Bár nem felejthetjük el az ezzel párhuzamosan zajló kínai, a Tienanmen-forgatókönyvet sem!) A FIDESZ megalapításánál megfogalmazott három elvet egy az egyben a bibói elvek politikai konkretizálásának és alkalmazásának tekintettük.¹¹ Bibó István politikai magatartásának és filozófiájának óriási ideológiai hatása volt a rendszerváltozás folyamatára, az ellenzékiesség különböző formái számára biztosította az értelmezési keretet, a politikai mértéket és példát, kezdve a kommunista reformköröktől az MDF, az SZDSZ, a FIDESZ megalakulásáig. Ez az ideológiai hatás jelentős részben a szakkollégium és a FIDESZ közvetítésével vált a rendszerváltozás folyamatának integráns, kiiktathatatlan részévé.

A rendszerváltoztatással a bibói ideológia jelentősége, amely alapvető volt a szabadság kiharcolásában, a mozgalomból párttá váló, szigorú szervezeti hierarchiákat kiépítő új pártoknál, így a FIDESZ-nél is, fokozatosan lecsökkent, a demokratikus politikai folyamat logikája már új, kevésbé ideologikus orientációkat igényelt. A bibói politikai filozófia másik eleme, amely a kommunisták és a jobboldal közötti egyenlő távolságtartásnak a viszonylatát fogalmazta meg, teljesen értelmetlenné vált. Egy formálisan polgári demokrá-

ciává átalakuló rendszerben ez értelmét veszítette; hasonlóképpen értelmét veszítette az a fajta politikai engedékenységgel, amelyet Bibó harminc vagy negyven évvel korábban a kommunisták irányában tanúsított, s amely egyébként már akkor is, rövid távon, végzetes történelmi hibának minősült. (Bibó mai újdonsült, volt KISZ-es kisa-játítói – talán nem véletlenül – épp ezt szeretik benne a legjobban!) Ebben a vonatkozásban Bibó politikai gondolkodása már nem adott számunkra konkrét támpontokat. Ugyanakkor a rendszerváltás új polgári demokráciájában továbbra is „legitim” gondolkodó maradt, hiszen a politikai szabadság és demokrácia alapértékeit és elveit a magyar társadalomfejlődés összefüggésében ő fogalmazta meg érvényesen; a politikai alkalmazását illetően azonban a fordulat, amelyet nem neveznék sem törésnek, sem szakításnak, elkerülhetetlenül bekövetkezett; kétségtelen tény, hogy az egykori szakkollégiumi „mintha” filozófia naivitásának a korszaka véget ért. De szerencsére nem leverték, mint a Tienanmen téren, hanem kivívta a szabad, demokratikus rendszert, ahol a szabadság nem fikció többé. Egyszerűen fogalmazva: Bibó Istvánhoz újra és újra vissza kell térni, de annak tudatában, hogy a demokráciát már kivívtuk, és az új alkotmánnyal végleg biztos alapokra helyeztük.¹²

Mindent mérlegre téve, politikus és jogásznemzedékem történelmi kihatású teljesítményének tartom, hogy a Bibó Szakkollégiumból kinőtt Fidesz kormányzása alatt a teljes magyar jogrendszer megújult. Magyarország Alaptörvényének megszületésén túl új büntető és polgári törvénykönyv jött létre, elindult az eljárási törvények kodifikációja, és a teljes magyar közigazgatás átszervezésre került. Mi, bibósok, akik annak idején nagy tisztelettel tanultuk a magyar jogtörténetet, álmunkban sem gondoltuk, hogy valaha ilyen lehetőség adatik meg nekünk. Hogy miként éltünk ezzel az eséllyel, azt nyilván majd az utókor dönti el.

Máig legfontosabb politikai élményem az volt, amit a '80-as években társaimmal a Bibó István Szakkollégiumban élhettem át. Ez olyan szilárd alap, amelyre biztosan lehet egy politikus mai hitvallását is építeni: a szabadság, a demokrácia, a jogállam tiszteletét.

Irodalom

– Bibó István 1935. Kényszer, jog, szabadság. Szeged: Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt. Bibó István 1986. Az európai társadalomfejlődés értelme. In uő: Válogatott tanulmányok. 3. köt. 1971–1979. Vál.: Huszár Tibor, szerk.: Vida István, jegyz.: Vida István, Nagy J. Endre, közrem.: ifj. Bibó István. Budapest: Magvető Könyvkiadó. 5–123.

- Huszár Tibor (szerk.) 1989. Bibó István. Beszélgetések, politikai-életrajzi dokumentumok. Budapest: Magyar Krónika.
- Kelsen, Hans 1988. Tiszta jogtan. Ford.: Bibó István. Budapest: ELTE Bibó István Szakkollégium. Kis Zoltán 1984/4. A jogfilozófiai kurzusról. Szakkollégiumi értesítő, 1984/4. 5-7.
- Szájer József 1984. A kényszer fogalma Bibó István jogfilozófiájában. Szakkollégiumi értesítő, 1984/4. 7-13.
- Szájer József - Tóth Ádám 1988. Moór Gyula 1888-1988. Budapest: ELTE Bibó István Szakkollégium. Szájer József archívuma. Digitalizált magánarchívum. Részletei letétben az OSzK-ban és a Bibó Szakkollégiumban az Arcanum feldolgozásában.
- Szűcs Jenő 1983. Vázlat Európa három történeti régiójáról. Budapest: Magvető Kiadó.
- Varga Csaba 2012. „...csak múlásunk törvény...” Varga Csaba jogfilozófussal beszélget Mezei Károly. Budapest: Kairosz Kiadó.
- Varga Csaba 2013. Töredékek Kelsen és Bibó kapcsolatáról. Világosság, 2013/tavaszy-nyár. 355-361.

Jegyzetek

1 A tanulmány az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán 2011. november 25-26-án „Bibó István, az államtudós és államférfi” címmel rendezett konferencia második napjának pódiumbeszélgetésén elhangzott visszaemlékezések, állásfoglalások kifejtése egy rendszerességre törekvő gondolatmenet formájában.

2 A kar és a szakkollégium viszonyát jól szemlélteti a FIDESZ megalakulásának története. Amikor a FIDESZ-t megalapítottuk, Szilágyi Péter, az Állam- és Jogelmélet Tanszék docense volt. Én akkor fiatal oktató voltam a Római Jogi Tanszéken, a szakkollégiumban pedig Stumpf Istvánnak a helyetteseként, nevelőtanárként dolgoztam. A FIDESZ alapítása előtti napon, amikor kiderült, hogy Stumpf valamilyen okból nincs jelen, és én vagyok a hivatalos helyettes vezető, Szilágyi fölhívott magához, és arra kért, hogy menjek el a kar képviselőtében erre az eseményre, a FIDESZ alapítására, és számoljak be neki másnap arról, hogy mi történt. Mivel jómagam is benne voltam a szervezkedésben, ezért óvatosan azt mondtam neki, hogy én ebben nem tudok neki segíteni. A formális kifogásom az volt, hogy éppen akkor angol nyelvű esti jogfilozófiai kurzust tartok ugyanott, a szakkollégiumban egy másik teremben, és ezért nem tudok elmenni. (Emiatt egyébként csak este fél tíz körül tudtam lemenni, de akkor a vita még javában tartott, így nem maradtam le semmiről.) Tudomásom van róla, hogy Szilágyi másokkal is próbálkozott, de nem ért el sikert, végül személyesen jelentek meg a KISZ- és a pártvezetők. És csak akkor álltak fel, amikor eldöntötte a társaság, hogy megalapítjuk a FIDESZ-t, és kértük, hogy aki nem akar tag lenni, az hagyja el a termet.

3 Vö. SZŰCS 1983. (Első megjelenésében: Történelmi Szemle, 1981/3, 313–359.)

4 A Filozófia Tanszék, a Magyar Jogtörténet Tanszék oktatási tematikájában, a Cs. Kiss Lajos, Karácsony András, Mezey Barna által vezetett kurzusokon Szűcs Jenő hivatkozott munkája és Bibó társadalom- és államfejlődéssel foglalkozó írásai alapvető forrásnak számítottak. Szűcs Jenő egyébként tartott előadást a szakkollégiumban is, amelynek témája a régióelmélet és természetesen Bibó volt.

5 Ismertük és méltányoltuk a szabadságszerető ember tízparancsolatát (vö. Bibó István: 1938–1940 körül kelt politikai tízparancsolat-próbálkozás. In Huszár 1989, 257–258.).

6 Vö. Kelsen 1988. A jelen számban a kiadás indokainak, történetének részletes dokumentációjához lásd: Varga 2013, 355–361.

7 Vö. Bibó 1935; Szájer 1984, 7–13. A Varga Csaba és Nagy Endre által vezetett jogfilozófiai kurzus tematikáihoz, infrastruktúrájához és fogadtatásához lásd: Kis 1984.

8 A Moór Gyula-kiállításhoz lásd: Szájer–Tóth 1988.

9 Vö. Szájer József archívuma. (Digitalizált magánarchívum. Részletei letétben az OSzK-ban és a Bibó Szakkollégiumban az Arcanum feldolgozásában.)

10 A szervezésben elsősorban a feleségem segített, és közreműködtek más kollégák is. A kiállítás teljes dokumentációját lásd: Szájer József archívuma.

11 Három alapelvet fogalmaztunk meg akkor: szabadság, legalitás, tagság.

12 A szabadság technikáit, az emberi méltóság messzemenőig való tiszteletben tartását, a mások nézete iránt való tiszteletet, illetőleg toleranciát és a hisztériamentes politikát illetően kristálytiszta alapelveket fogalmazott meg, hasonlóképpen a demokratikus rendszer, a jogállam működésével, a kisebbségvédelemmel és nagyon sok mindennel kapcsolatban. Ezek máig élnek, még ha nem közvetlenül is Bibó István teljesítményeiként ismerik őket. Mert valójában Bibó István kikopásának, korszerűtlenné válásának a másik oka az előbb említett ideológiai okokon túlmenően az, hogy a magyar társadalom hajlamos a saját hagyományai helyett más, de nem feltétlenül értékesebb külföldi mintákat behozni és utánozni.

(Javított változat)

EGY TALÁLKOZÁS HERBERT L. A. HARTTAL

Tanulmány Cs. Kiss Lajossal folytatott interjú alapján.

Megjelent: Herbert L. A. Hart jogtudománya kritikai kontextusban.

*Szerkesztette: Cs. Kiss Lajos, Budapest, 2014, ELTE Eötvös Kiadó,
170–178. oldal*

Közismert, hogy Hartnak¹ nem volt sem tudományos, sem személyes kapcsolata Magyarországgal, és nem is alakult ki valamiféle teoretikus érintkezési felület a magyar jogtudománnyal, bár tudomásom szerint magyar filozófusok megfordultak Oxfordban.² Érdekes módon általam mégis létrejött egy vékony szál, amikor fiatal pályakezdő egyetemi oktatóként és kutatóként,³ egy Oxfordba szóló ösztöndíjnak köszönhetően, lehetőségem nyílt a Hart köré szerveződő tanítványi körrel való rendszeres érintkezésre és a Harttal való személyes találkozásra is. Így több mint húsz év távlatából, politikusként⁴ visszatekintve, azt lehet mondani, hogy az én személyes történetemnek a maga esetlegességeivel volt valami köze Herbert Hart magyar recepciójához. Ha pedig a rendszerváltozást megelőző, előkészítő nyolcvanas évek hazai jogfilozófiai, jogtudományi kutatásaira, az európai szellemi hagyomány recepciójának korabeli állására és az akkoriban folytatott tudományos kutatásaimra visszagondolok, akkor azt kell mondanom, hogy ez a szellemi kapcsolat nem csupán véletlen volt. Az én oxfordi tanulmányaim ugyanis egyfajta szükség-szerűséggel kapcsolódtak a Bibó István Szakkollégium⁵ tudományos profiljához, annak egyenes folytatásai voltak; és nem is lehetett más, mert a szakkollégisták önképzési programjának keretében folytatott művelődési-kutatói munka, amely a budapesti jogi kar oktatói, illetve más jogtudósok irányításával folyt, óhatatlanul ebbe az irányba hatott.

Tudományos profil

A szakkollégium tagjai a jogtudós és politikus Bibó István életművének elsajátítása során – ami a Bibó személyét és művét akkoriban övező hivatalos elhallgatást megtörve, úgy vélem, a tudományos recepciónak is figyelmet érdemlő, fontos szakasza volt – közvetlen érintkezésbe kerültek azzal a magyar jogfilozófiai hagyománnyal, amely Európára nyitott volt és Európa-szerte is elismertnek számított. Bibó szellemi fogékonysága rávezetett bennünket egy ilyesfajta européer nyitottságra, hiszen műveinek elemzése kapcsán mindenekelőtt meg kellett ismernünk Horváth Barna, Moór Gyula, Somló Bódog munkáit, s velük együtt a nyugati gondolkodás más nagy tudományos teljesítményeit.⁶ Ebben a megismerési, tanulási folyamatban Varga Csaba és

Nagy Endre játszottak főszerepet, akik a szakkollégium jogfilozófiai kurzusát vezették. Ekkor adtuk ki, Varga Csabának köszönhetően, Kelsen *Tiszta jogtanának* magyar fordítását, a Bibó István és Kelsen közötti levelezéssel együtt.⁷ A szakkollégium által jegyzett jogfilozófiai sorozatnak Orbán Viktor és én voltam a védnöke, és Varga Csabával együtt szerkesztettük, mások közreműködésével; Erdélyi Leonóra szakkollégista volt a kontrollfordító, a kiegészítő szövegeket is ő fordította. Nem tévedek nagyot, ha azt állítom, hogy a normatív pozitívizmus eme alapművétől egyenesen vezet az út Harthoz; vagy, mivel akkor Bibó optikáján keresztül láttuk a világot, az európai jogfilozófiai hagyományt,⁸ még pontosabban fogalmazva: Harthoz nyilvánvalóan Horváth Barnán és Hans Kelsen keresztül jutottunk el.

A jogot logikailag zárt normarendszerként ábrázoló, a szociológiai szemléletet kirekeszteni tűnő kelsen jogfilozófia számomra azonban összességében egyfajta desztillált világképet közvetített. Ez szemben állt az én addigi, a magyar jogfilozófia történetén iskolázódott gondolkodásommal, de ellentétes volt, legalábbis úgy hittük, a szakkollégium „filozófiájával” is. Bibó ugyanis nemcsak tudós volt, hanem ízig-vérig valóságközeli politikai gondolkodó is, aki a társadalmi valósághoz nem normatív szempontból közelített, azt nem elvont értékek, normatív elvek rendszereként fogta fel, hanem a maga tökéletlenségében megnyilvánuló történeti élet struktúraformáiban, vagyis szociológiailag.

Ugyanakkor az egész kelsen jogfilozófia, és az ebből kiinduló, ezt azonban alapvetően átalakító harti felfogás is – e kettő csak egymás viszonylatában értelmezhető, már amennyire így visszatekintve meg tudom ítélni – számomra mégis fontos volt abban az értelemben, hogy mégiscsak rendszert vitt a mi úgynevezett valóságközeli gondolkodásunkba. Ehhez azonban hozzá kell tennem, hogy Kelsen tiszta jogtana számomra már akkoriban sem pusztán szillogizmusokból álló konstrukció volt, hanem olyan elmélet, amely számot vetett a jog tényleges valóságával is, s ennyiben, szemben sok morálfilozófiai alapon gondolkodó angolszász analitikus jogfilozófussal, egyáltalán nem volt életidegen. Érdekes, hogy akkor őket ugyanabba az analitikus skatulyába soroltam, ezért kisebb hangsúlyt kapott az, hogy ő Kelsennel szemben a jog inkább szociológiai felfogását képviselte, és a *The Concept of Law*-ban egy nagy hatású leíró szociológiai jogelméletet dolgozott ki; de a morálfilozófiai-természetjogi alap mégis megmaradt.⁹

Oxford

1986-ban elnyertem egy kilenc hónapos oxfordi ösztöndíjat; a pályázatot a Soros Alapítvány hirdette meg a Magyar Nemzetben.¹⁰ Ez volt az egyik első független, olyan hosszabb ösztöndíj Magyarországon, amelyet nem idősebb, beérkezett professzorok, hanem az egyetemet frissen elvégzett fiatal kutatók számára írtak ki. Nagyszerű érzés volt, hogy 1986 márciusában végeztem és már szeptemberben az oxfordi egyetemen tanulhattam, tíz másik fiatal kollégával. Ebben az esetben is, hasonlóan az állam által közvetített ösztöndíjakhoz, át kellett esni a szokásos bonyolult hivatali, miniszteriális procedúrán. Ezt az ösztöndíjat Orbán Viktor, illetve Németh Zsolt később kapta meg,¹¹ amit azért fontos hangsúlyozni, hogy eloszlassuk az oxfordi tartózkodással kapcsolatos legendákat, félreértéseket. Itt nem arról volt szó, mint a legenda tartja, hogy Soros kiválasztotta és kiküldte Orbánt és Szájer Oxfordba, hogy kiképezzék és felkészítsék őket a politikai rendszerváltozásra. Ez egy nyugati értelemben teljesen átlagos pályázat volt, amelyet lényegében minden tudományterület képviselője elnyerhetett, a biokémikustól kezdve a vallástörténészig vagy régészig. Én voltam az egyetlen jogász ebben a társaságban, és a filozófus Geréby Györggyel egy időben voltam Oxfordban; egy évvel később Horkay Hörcher Ferenc, majd Németh Zsolt és Orbán Viktor következett, de mindenki más és más college-ban.

Kutatási témám a jogátültetések (legal transplants) társadalmi és szellemi alapjainak vizsgálata volt, különös tekintettel a római jog recepciójára Skóciában és ennek elmaradására Angliában. Az érdekelt, hogy az eltérő jogrendszerek és jogi kultúrák érintkezésében, kölcsönhatásában a konkrét jogintézmények és a kész modellek absztrakciós szintjén hogyan játszódnak le a jogátvételi, jogintegrációs folyamatok, a „jog mint eszköz” funkcionálásának milyen a hatása a jogfejlődésre, s mindez a konkrét, helyi jogátvételi mechanizmusokban a maga történelmi lefolyásában hogyan jelenik meg. A téma kidolgozását jogi interpretációelméleti kutatásaim szerves folytatásának tekintettem, mivel maga az értelmezés a jogátadás és jogátvétel fontos feltételét és kísérőelemét képezi; de a jogintézmények adaptálásánál döntő jelentőségű kérdés mindig maga az „életbe léptetés” és annak ontológiai vonatkozásai.¹² Persze a kivételes lehetőség, hogy a Hart-iskola kiemelkedő képviselői közé kerültem, jelentősen módosította eredeti elképzeléseimet. Így ottani kutatásaim során a hangsúly áthelyeződött a jogértelmezés morálfilozófiai és rendszertani alapjaira.

A Balliol College-ban kezdtem meg tanulmányaimat 1986 szeptemberében. Tutorom Hart egyik híres tanítványa, Joseph Raz volt, aki szintén a kelseni és harti pozitívizmus nyomvonalán mozgott, és akkoriban úgy értékeltem felfogását, hogy Hart szociológiai jogelméletének továbbfejlesztése, egy igazi pozitivista szintézis érdekében Kelsent is inkább morálfilozófiai irányba vitte el. Ezért úgy gondoltam, hogy Joseph Raz kevésbé jogfilozófus, inkább morálfilozófus.¹³

Persze jártam az ottani római jogi előadásokra, és az angolszász common law római jogi összefüggéseinek, valamint a római jogtudomány jogátvételi folyamatokban játszott jogfejlesztő szerepének kérdéseivel is foglalkoztam. Oxfordban ekkor a római jogot Tony Honoré professzor képviselte. Órái a szállásommal szemben voltak, nem kellett túl korán kelni hozzá, hogy elérjem a kezdést.

Összességében, kihatásait tekintve, kiváló ösztöndíj volt, a késő Kádár-kori hivatalos magyar tudományossághoz képest újszerű, szokatlan dolog, és természetesen rendkívül inspiratív. Nem abban a tudatban utaztam ki Angliába, hogy a kommunista rendszernek „már csak” egy éve van hátra; egyszerűen azt gondoltam, hogy az én életemben ez az egy év adatott meg, itt és most kell minden tudást magamba szívni, most kell feltöltődni intellektuális élményekkel, kulturális tapasztalatokkal. Ugyanakkor tisztában voltam azzal is, hogy a hazai politikai változások is elkezdődtek. Ekkorra már oldódott itthon a légkör, ezért Oxford szemüvegén keresztül már hazafelé is kellett figyelni. Mindezek ellenére azonban töretlenül folytattam tanulmányaimat, látogattam az órákat és a jogértelmezésről írtam több angol nyelvű dolgozatot, részben Raznak közvetlenül, részben az általa kijelölt tanársegédeknek, így a szintén izraeli Alon Harrelnak.

Bár akkor már jól beszéltem, írtam angolul, mégis kellett némi idő a nyelvi beilleszkedéshez, ami sokkal kevésbé volt sokkszerű, mint az analitikus filozófia világába történő „betörésem”. A sokkoló itt nem az volt, hogy az egyetemen, a szakkollégiumban rendszeresen végiggondolt, tapasztalatilag s politikailag visszaigazolt történeti-szociológiai megközelítésünk összeütközött az analitikus világképpel, hanem az, hogy én magam is, olykor egészen szélsőséges formában, szinte rabjává váltam ennek a gondolkodásmódnak; néha azon kaptam magam, hogy túlzott lelkesedéssel belemerülök az ilyen, mondjuk így: „szörszálhasogató”, szinte az értelmetlenségig analitikus elméleti vitákba.

A római jogi előadásokon túlmenően különféle jogszociológiai és filozófiai előadásokat is hallgattam. Raznak volt egy, a kelet-európai

jogtudomány helyzete szempontjából is nagyon érdekes és tanulságos, címében a kelsen-i problémafelvetésre¹⁴ utaló kurzusa, a Jurisprudence and Political Theory, amely a kontraktualista és a kommunitarista álláspont kritikai elemzéséből kiindulva átfogóan tárgyalta az állam semlegességének, az igazságosságnak és egyenlőségnek, a felhatalmazásnak, az autonómiának, a jogoknak, az autoritásnak, a politikai kötelezettségnek, a joguralomnak, majd a kurzus zárásaként az engem döntően foglalkoztató interpretációelméletnek a problémáját.

Emellett látogattam a már akkor igen népszerű Ronald Dworkin előadásait, akinek a Raz-féle kurzuson már több munkáját szintén elemeztük. Bár nem voltam Dworkin-tanítvány, de rendszeresen jártam a University College-ban tartott nagy sikerű előadásaira, amelyeken engem bombasztikus, néhol hatásvadász, de mindig figyelemfelkeltő előadói stílusával, hazai analógiával élve, leginkább Sárközy Tamásra emlékeztetett. Dworkin a saját, Hart mérsékelt jogpozitivist elméletének kritikájából kifejlesztett jogfilozófiáját megkísérelte a hallgatók és a gyakorlati jogászok számára is érdekesen tanítani, s eközben igen élvezetes stílusban morálfilozófiailag pozicionálta a jogelmélet alapproblémáit, és aktuális morálpolitikai kérdéseket tárgyalva, konkrét példákkal, esetekkel tette szemléletessé gondolatmeneteit. Nagy érdeklődés kísérte a Liberalism and its Critics című, Steven Lukesszal közösen tartott kurzusát, amely emlékezetem szerint nem csak és nem elsősorban elméleti vonatkozásai miatt volt fontos számomra, hanem a politikai szabadság itthoni állapotának megítélése, a saját akkori világnézeti-politikai pozícióm igazolásának szempontjából is.¹⁵ Dworkinnal külön kétszer is találkoztam, a magyarországi politikai helyzetről, a kommunista rendszer jogáról, a szakkollégiumi mozgalomról beszélgettünk, és dedikálta nekem a *Law's Empire* című művét.¹⁶ Egyébként John Finnis is tartott előadásokat, valamint Nicola Lacey is; s ez jelezte, hogy Oxfordot, a mester visszavonulása után, a Hart-tanítványok uralták.

Egyébként Oxford tele volt akkor híres előadókkal: Dworkin mellett Amartya Sen számított nagy sztárnak. Volt egy kisebb utazási keretünk is, amely lehetővé tette, hogy több angliai, illetőleg nagy-britanniai egyetemet meglátogassak. Voltam Aberdeenben, Edinburgh-ban Eric Steinnél, Glasgow-ban Robinson professzor aszszonynál, Londonban Schöpflin Györgynél és Péter Lászlónál. De találkoztam Peter Goodrichcsal, aki akkor a Foucault-ra és Derridára alapozott amerikai Critical Legal Studies mozgalom angliai képviselője volt. Szoros barátságba kerültem Frances Olsen kaliforniai

jogászprofesszor asszonnyal, a hatvanas évekbeli nagy beatgeneráció tagjával, aki feminista jogelméletet kutatott.

Eközben rengeteg könyvet vásároltam, illetve másoltam (akkoriban a fénymásolás még nagyon új dolog volt). A college mellett volt egy fantasztikus Blackwell's könyvesbolt, s mivel az ösztöndíjamból gyakorlatilag minden fillért ott költöttem el könyvekre, elképesztő mennyiségű irodalmat hoztam haza. Így ma is teljes jogfilozófiai könyvtáram abból az időből.

A találkozás

Hart 1986-ban már visszavonult, de tanítványain keresztül szelleme végül is aktívan uralta Oxford általam megismert részét. A találkozást a már visszavonult Harttal egyszerű kutató diákként magam nem mertem volna kezdeményezni, ezért Varga Csabával együtt mentünk el hozzá. Kedves, szerény, szellemileg tiszta idős professzor volt, s a vele való találkozást nagyon fontos eseményként éltem meg, hiszen személyesen ismerhettem meg azt az embert, akiről az oxfordi jogfilozófia akkor szólt! Az elsősorban jogfilozófiai témákat érintő beszélgetés leginkább a két tudós között zajlott, de ifjú „filozófuspalántaként” magam is bele-beleszóltam abba néha.

A Magyar Oxford Társaság

Oxford szellemi hatását, kulturális vonzerejét mutatja, hogy az ott oktató, kutató, tanuló magyarok intézményesítették az „oxfordi kapcsolatot”, amikor a Soros-ösztöndíjas csapat a King's Arms nevű sörözőben, amely a Bodleian Library és a Blackwell's könyvesbolt mellett található, megalapította a Magyar Oxford Társaságot (Collegium Hungaricum Oxoniense). A szervezet elnöke én lettem, és egyetlen jogászként én írtam a Constitution elnevezésű alapszabályát. A társaság befogadta Kati Evanst, aki a szó tiszteletbeli és szoros értelmében is a mi „oxfordi anyánk” volt. Evans asszony a Bodleian Library magyar könyvtárosaként ténykedett, angol férje a Brasenose College-ban tanított európai történelmet. Kati Evans volt ott az a magyar, aki barátságot sugárzó, befogadó személyiségével összetartotta a társaságot. A minket segítő oxfordi magyarok között meg kell említenem a már régóta kint élő Nicolas Kürthy professzort, aki a hazautazni nem tudó magyar diákoknak igazi angol karácsonyi partit rendezett. Mindez jelzi, hogy az Oxfordi Magyar Társaság, elnevezésével ellentétben, bensőséges, összetartó „közösség” volt, amely heti rendszerességgel alkalmat adott aktuális kultúrsokkéményeink kibeszélésére, feldolgozására, valamint tudományos előadásokra és eszmecserékre.¹⁷

Hazaérkezésünk után Magyarországon is megalapítottunk egy oxfordi társaságot. A társaságalapítást illetően a FIDESZ létrejötte előtt nekem a Magyar Oxford Társaság volt a jogi procedúra tekintetében az alapélményem: az elsők között hoztuk létre, és ezzel a nyolcvanas évek végén beinduló társaságalapítási mozgalom első vonalába tartoztunk.¹⁸ Jogi és politikai szempontból egyaránt igen fontos volt az a tapasztalat, amelyet az engedélyezési eljárás során szereztem, mert a FIDESZ megalapításánál is erre mint egyfajta modellre támaszkodtunk.¹⁹ A FIDESZ megalapítása során nem az egyesületi jogra hivatkoztunk, hanem az 1949-es alkotmányra, s így az országos ifjúsági szervezetekhez, a szakszervezetekhez hasonlóan, a mi jogértelmezésünk szerint, a FIDESZ jogilag az alapítók egyoldalú jognyilatkozatával jött létre. A kulturális szervezetként működő budapesti Magyar Oxford Társaságnak is – amelyet beléptettünk az oxfordi alumnus egyetemi társaságok világhálózatába úgyszintén – hosszú ideig az elnöke voltam. 2012 februárjában Oxfordban ünnepeltük az eredeti társaság huszonöt éves fennállását, ami jelzi, hogy történetünk folytatódik.

Irodalom

Bibó István: Kényszer, jog, szabadság. Szeged, 1935, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt.

Dworkin, Ronald: Law's Empire. London, 1986, Fontana Press.

Hankiss Elemér: Diagnózisok. 1–2. Budapest, 1982, Magvető Kiadó.

Hart, H. L. A.: The Concept of Law. Oxford, 1961, Clarendon Press.

Kelsen, Hans: Tiszta jogtan. Ford. Bibó István. Budapest, 1988, ELTE Bibó István Szakkollégium.

Kis Zoltán: A jogfilozófiai kurzusról. Szakkollégiumi értesítő, 1984/4. 5–7.

Kulcsár Kálmán: A mai magyar társadalom. Budapest, 1980, Kossuth Könyvkiadó.

Kulcsár Kálmán: Modernizáció – a fogalom és a valóság. Budapest, 1986, Kossuth Könyvkiadó.

Kulcsár Kálmán: A jogszociológia alapjai. Budapest, 1974, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó.

Pokol Béla: Modernizáció – a társadalmi szférák funkcionális elkülönülése. Társadalomtudományi Közlemények, 1983/3.

Pokol Béla: A modernizáció trendjei. Világosság, 1986/8–9.

Szájer József – Tóth Ádám: Moór Gyula 1888–1988. Budapest, 1988, ELTE Bibó István Szakkollégium.

Szájer József: A kényszer fogalma Bibó István jogfilozófiájában. Szakkollégiumi értesítő, 1984/4, 7–13.

Szájer József: Munkaterv. Budapest, 1986, Kézirat. Szájer József archívuma.

Szájer József: Bibó István és a Jogász Szakkollégium. Világosság, 2013 tavasz-nyár, 23–44.

Varga Csaba: Találkozások és emlékek. In Cs. Kiss Lajos – Fábri György: Hart jogelmélete. (Herbert L. A. Hart jogfilozófiája. III.) Világosság, 2010. tavasz. 3. 8–9.

Weiler, Joseph H. H.: Keresztény Európa. Budapest, 2006, Szent István Társulat.

Jegyzetek

1 Az írás személyes beszámoló formájában rögzíti az én oxfordi történetemet, amely a Hart-tanítványokkal való rendszeres érintkezés, kutatói munkakapcsolat és a „mesterrel” való személyes találkozás következtében, akaratlanul is, a magyar Hart-recepció egyik eseményévé vált a rendszer-változás előestéjén. Az írás elkészítésére elsősorban Varga Csaba Világosságban megjelent, a Harttal való közös találkozásunkat dokumentáló tanulmánya ösztönzött, valamint a kötet szerkesztőjének a felkérése, amely a recepció teoretikus térképe közös megrajzolásának érdekében az események pontos tudománytörténeti datálásának a fontosságára hívta fel a figyelmemet, s így voltaképpen a köteleességemmé tette e beszámoló megírását. (Vö. Varga Csaba: Találkozások és emlékek. Világosság, 2010 tavasz, 6–14.) A tanulmány eredetileg a Hart életét és munkásságát tárgyaló kötetben jelent meg. (Vö. Cs. Kiss Lajos: Herbert L. A. Hart jogtudománya kritikai kontextusban. Budapest, 2014, ELTE Eötvös Kiadó)

2 Nyíri János Kristófot, illetve közvetve Varga Csaba és Bolgár Vera kapcsolatát említeném.

3 Jogi tanulmányaim lezárása után 1986-tól az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar Római Jog Tanszékén dolgoztam tanársegédként, de az oxfordi Soros-ösztöndíj közvetlenül a jogi diplomám 1986. márciusi megszerzése után, szeptemberben kezdődött.

4 1988-ban a FIDESZ alapító tagja voltam, 1990-től pedig választott politikus, a magyar Országgyűlés, majd 2004-től az Európai Parlament tagja. Mindez jogtudósi munkámat egy jóval gyakorlatibbra cserélte, s azt idejekorán le is zárta.

5 A későbbi Bibó István Szakkollégium 1983 őszén alakult meg az ELTE Állam és Jogtudományi Karán. (Vö. Szájer József: Bibó István és a Jogász Szakkollégium. Világosság, 2013. tavasz-nyár, 23–44.)

6 Itt fontos megemlíteni a Bibó tudományos recepciója szempontjából említésre méltó tény, hogy ifj. Bibó István támogatásával a szakkollégium rendezte az első kiállítást Bibó István életéről és művéről, és az első és eddig egyetlen Moór Gyula-kiállítást is. Mindkettőnek én voltam a szervezője és felelőse; utóbbihoz Varga Csaba adta kölcsön archív anyagait és segített bennünket megismerni az oldalági leszármazott lelkészcsaláddal, ahonnan a kiállításához további anyagokat kaptunk. Ezen túlmenően kiállítást rendeztünk a Jászi családról, a Polányi családról és Marton Gézáról. A Moór

Gyula-kiállításához lásd Szájer József – Tóth Ádám: Moór Gyula 1888–1988. Budapest, 1988, ELTE Bibó István Szakkollégium.

7 Vö. Hans Kelsen: Tiszta jogtan. Ford. Bibó István. Budapest, 1988, ELTE Bibó István Szakkollégium.

8 A Bibó-optika jogfilozófiai szempontból releváns műve a *Kényszer, jog, szabadság* volt, amely átvezetett bennünket a magyar és az európai jogfilozófiai hagyományba (vö. Bibó István: *Kényszer, jog, szabadság*. Szeged, 1935, Szeged Városi Nyomda és Könyvkiadó Rt.). Erről a munkáról „A kényszer fogalma Bibó István jogfilozófiájában” címmel tartottam előadást a visegrádi táborban 1984-ben, amelyet tanulmány formájában publikáltam. (Vö. Szájer József: A kényszer fogalma Bibó István jogfilozófiájában. Szakkollégiumi értesítő, 1984/4, 7–13.) A Varga Csaba és Nagy Endre által vezetett jogfilozófiai kurzus tematikáihoz, infrastruktúrájához és fogadtatásához lásd Kis Zoltán: A jogfilozófiai kurzusról. In Szakkollégiumi értesítő, 1984/4, 5–7.

9 Vö. H. L. A. Hart: *The Concept of Law*. Oxford, 1961, Clarendon Press, 151–207.

10 A pályázati felhívás a New York-i Soros Alapítvány ösztöndíjára az 1986–1987. évre a Magyar Nemzet hasábjain jelent meg. Ez a Soros Alapítvány és a Magyar Tudományos Akadémia közös pályázata volt, amelyet ezt követően minden évben rendszeresen kiírtak. A Soros Alapítvány akkoriban elsősorban politikai okokból a Tudományos Akadémián keresztül volt jelen Magyarországon. Pályázatom szakértő bírálója a Soros Alapítvány részéről Varga Csaba volt, aki érdekemben mozgósította „oxfordi kapcsolatait”, s beajánlott Hart legközelebbi tanítványához, Joseph Razhoz, akihez baráti szálak fűzték.

11 A szakkollégiumban az én sikerem követhető példát mutatott a többiek számára; ha nekem lehetséges volt, akkor másnak is sikerülhet; de én voltam az első.

12 Vö. Szájer József: *Munkaterv*. Budapest, 1986, Kézirat. Szájer József archívuma.

13 A Joseph Razzal való kapcsolatom egyébként folytatódott az egy évvel későbbi amerikai, michigani ösztöndíjam időszakában is. Még Oxfordban vettem fel a kapcsolatot a Michigan egyetemén tanító Joseph Weilerrel, aki európai joggal foglalkozik, napjainkban nagyon tekintélyes jogásznak és jogfilozófusnak számít; az európai jogrendszereket nem pusztán szakjogi, hanem átfogó filozófiai szempontból vizsgálja, s például azt problematizálja, hogy az európai egyesülő államok vajon miért hagyják ki Istent az európai alkotmányból, ami Amerikában lehetetlen lenne; miért szégyellik hagyományos értékeiket és így tovább. Joseph Weiler könyvét egyébként Mádl Ferenc egyházi háttérrel utóbb kiadta. (Vö. Joseph H. H. Weiler: *Keresztény Európa*. Budapest, 2006, Szent István Társulat.) Michigan egyetemén 1988 szeptemberétől 1989 szeptemberéig tartózkodtam. Razzal újra Varga Csabánál találkoztam, New Haven-beli lakásán, mert éppen a

Yale Law Schoolon kutatott, ahol Raz egy fél évre érkezve vendégprofesszorként tanított. Egyébként ekkor kezdődött meg elsodródásom a jogfilozófiától, a tudományos kutatástól, mert Magyarországon felgyorsult a rendszerváltozás; és bár bejártam egész Amerikát (Los Angelesből s New Yorktól New Orleansig), de a Berkeley-n és a Columbián nem jogfilozófiai témákról, hanem arról tartottam előadást, mi történik Magyarországon.

14 Vö. Hans Kelsen: i. m.

15 Itt nem is a kommunitarizmus, hanem elsősorban a marxizmus és a szocializmus liberalizmuskritikájának a morálfilozófiai elemzése és az általuk képviselt liberális pozícióból adott válaszok voltak tanulságosak, s akkoriban még úgy gondoltam, hasznosíthatók. (Vö. Ronald Dworkin – Steven Lukes: *Liberalism and its Critics*. Oxford, 1987, Kézirat.)

16 Vö. Ronald Dworkin: *Law's Empire*. London, 1986, Fontana Press.

17 Az előadásokat ott tanító magyar tudósok vagy mi magunk tartottuk, adott esetben meghívtunk valakit a magyar nagykövetségről. Az egyik ilyen jelentősebb esemény Sárközy Mátyásnak a Vasárnapi Körrel tartott előadása volt. (Vö. Mátyás Sárközy: *The Sunday Circle. Georg Lukács and the Radical Intellectual Movement in the Early Twentieth Century in Hungary*. Oxford, 1986, Kézirat, Szájer József archívuma.)

18 A társaságalapítási mozgalomnak Hankiss Elemér közösségekről írott tanulmányai jelentették a teoretikus háttérrel és igazolást. (Vö. Hankiss Elemér: *Közösségek válsága és hiánya*. In Hankiss Elemér: *Diagnózisok*. 1–2. Budapest, 1982, Magvető Kiadó.)

19 Vö. A Magyar Oxford Társaság Alapszabálya. Budapest, 1987, Szájer József archívuma.

A FIDESZ XXV. KONGRESSZUSÁN

Ünnepi beszéd, Budapest, Millenáris Park, 2013. szeptember 28.

Tisztelt kongresszus!

Az előző századforduló elképesztően termékeny ismeretterjesztő írója, Gaál Mózes, ha ma élne, biztos minden tévéshow állandó vendége lenne. *Hun és magyar mondák* című művében ez a kiváló férfiú azt írja, hogy amikor a steppén eljött a döntés ideje, hogy az ősmagyarok elinduljanak Nyugatra, voltak, akik, vagy azért, mert betegek vagy mert öregek voltak, már eleve a maradásra voltak bénítva. De az épek és egészségesek közül is, írja Gaál Mózes, leginkább azok vállalkoztak erre a nagy történelmi honkereső útra, „akik – idézem – nem féltek a kalandos élet zavarától”. Ha igaz a történet – és miért is ne hinnénk el Gaál úrnak akár bemondásra is –, akkor mi, ma élő magyarok, génjeinkben is hordozzuk a kihívások iránti lelkesedést.

Derék őseink kaland és zavar alatt persze nyilván nem Cohn-Benditek, Tavaresek és Redingek vitézi mércével nyilván már általuk is puhánynak tarthatott verbális attackjaira gondoltak. Még akkor sem, ha a mai politikusok békésnek mondott európai szótárából sem hiányoznak a militáris hasonlatok, mint nukleáris opció, atombomba vagy netán a kissé kevésbé korszerűnek mondható lovasroham, „Kavaliere”.

Igaz, a mai világ békés hangulatú szakkifejezései is hordozhatnak veszélyt jelző baljós üzenetet. Vegyük csak sorra: túlzottdeficit-, kötelezettségszegési eljárás, adminisztratív levélváltás, támogatás-felfüggesztés, vagy éppen LIBE vagy Velencei Bizottság...

Akik velünk együtt éltek át az elmúlt több mint három évet itt, ebben az egykori vállalkozó szellemű őseink által végül sikeresen meglegt nagyszerű hazában, gyakran érezhették, hogy az ország mai vezetőiként a Fidesz, a kormány, a miniszterelnök, európai képviselőink nem riadtak vissza a „kalandos élet zavarától” sem, ha meg kellett védeni az ország érdekeit.

Tudtuk jól, nincs időnk arra, hogy a szeplőket számlálgassuk (Nemes-Nagy Ágnes). Nem saját lelkünk békére hajló igényeinek kielégítése, hanem az ország megvédése, szellemi, kulturális és anyagi erőforrásainak megmentése volt a cél.

Persze mindig vannak akadémuskodók, akik visszasírják a zaj nélküli csendet, amikor országunk vezetői nem kerültek semmilyen konfliktusba vagy vitába a világgal, hanem ellenállás nélkül, kicsiként, zokszó nélkül adták fel az ország érdekeit, túrték el, hogy nem tekintettek minket, magyarokat másokkal egyenrangúnak. De mi véget vetettünk ennek. Az önfeladás és az önkéntes harakiri időszakának vége. Magyarország az elmúlt években térdeplő helyzetből felállt, felegyenesedett.

Először: Visszafizettük a Valutaalap gazdasági önállóságunkat kiszolgáltató, az országot csődbe vivő szocialista kormány által felvett hitelét. E hitel nélkül akkor az ország nem élte volna túl a katasztrófát. Aki oda vezetett minket a szakadék szélére, most előszeretettel osztogat jó tanácsokat mint egy mindenttudó, nemrég frissített szoftverű GPS, hogy merre kanyarodjunk egy-egy veszélyesebb útszakaszon.

„Újratervezem az útvonalat!” – mondja ő. De ne hagyjuk neki, hogy valaha még egyszer odaülhessen a kormányhoz! Az meg, ha csak szövegel, az még néha szellemes és szórakoztató is lehet, főként, ha pont az ellenkezőjét tesszük annak, amit mond. Minket ez a duma

már nem zavar, és mivel demokraták vagyunk, mindennél többre tartjuk a szólás szabadságát.

Aki látta, hogy mondjuk a nagy és erős, élénk gyakran példaként állított Spanyolország mit meg nem tett azért, nehogy a Valutaalap, vagy az újabban rettegett, nekünk, magyaroknak különösen baljósan hangzó úgynevezett trojka (ami nem más, mint a Valutaalap, az Európai Központi Bank és az Európai Bizottság hármásának szakértőiből álló direktórium, azaz az a senki által nem választott testület, amely átveszi egy-egy csődközelí ország választott kormányától a gazdasági vezetésk), tehát a trojka „jó tanácsaira” legyen utalva, az megérti, hogy mit is jelent egy ilyen visszafizetés, és az, hogy nem kellett az általuk felírt recepteket követni. Azóta persze már maguk is jórészt beismerték, hogy az ezekre a receptekre írott orvosság alkalmazatlan a beteg gyógyítására, az általuk okozott mellékhatások, mint a munkanélküliség növekedése, a gazdasági növekedés lehetetlenné tétele, nagyobb károkat okoznak, mint az a betegség, aminek a gyógyítására belénk akarták tukmálni.

Másodszor: Magyarország kikerült a 2004-es belépésünk óta tartó úgynevezett túlzottdeficit-eljárásból. Magyarul, az ország megtette éves költségvetési tervezésében azt a lépést, amellyel az új Alaptörvényben Magyarország által elsőként rögzített elvnek a követésével átfállhat arra, hogy mai életünket, jólétünket ne a jövőndő nemzedékek vállára terheljük rá. Edmund Burke konzervatív angol filozófus a mindenkori politika legnagyobb felelősségét éppen ebben, a nemzedékek közötti szolidaritás mára igencsak megbomlott elvének fenntartásában látta. A jövő nemzedékekért való felelősséget, a környezeti (ökológiai), pénzügyi és népesedési fenntarthatóság elvét Alaptörvényünk minden korábbinál és a világ minden más alkotmányánál is világosabban fogalmazza meg. De hogy ez nem maradt papíron, azt éppen a túlzottdeficit-eljárás megszüntetése bizonyítja, amely a magyar emberek hatalmas sikere.

Ezt a gazdaságtörténeti eredményt úgy értük el, hogy sikerrel hagytuk figyelmen kívül mindazokat a jó tanácsokat, amelyeket a külföld – egyes hazai körök által lelkesen visszhangzottan – úgynevezett szakértőinek minden kreativitást nélkülöző, egy automata konokságával – persze jó pénzért – folyton ismételtgetett géphangjai mint egyetlen választható lehetőséget felénk közvetítettek. Kutyául zavarta is őket, hogy bebizonyítottuk, hogy az ő sehol és soha be nem vált ötleteikre nincsen szükségünk ahhoz, hogy talpra álljunk!

Most pedig már minket követnek a többiek is: a bankadó, a chipsadó, a magánnyugdíjrendszer átalakítása, a tranzakciós illeték, a rezsicsökkentés mind-mind magyar innovációként került bevezetésre nemrégiben Ausztriától Lengyelországig. Igaz, gyakran ezek az országok lespórolták, hogy az ötlet szerzőit feltüntessék. De mi szívesen osztjuk meg tudásunkat, szellemi kreativitásunkat a világgal, és egyáltalán nem tartunk igényt a copyright díjára.

Harmadszor: Megvédtük a hazug támadásoktól országunk legfontosabb közjogi dokumentumát, új Alaptörvényünket Brüsszelben és Strasbourgban. Ez ellen Bárczafalvi Szabó Gergely, nyelvújítás kori irodalmárunk szavával egyesek „olyan mocskolódásokat” vittek „végbe, hogy a földnek is nehéz”. Ha már ezt a kétszáz év előtti nem kevésbé viharos korszakot idéztem ide, nem hagyom félbe. Van a magyar nyelvújításnak egy sosem meghonosodott színes szava: álomhüvelyezés. Ma ezt a fogalmat a hazugság szóval szoktuk illetni. Ez is mutatja, hogy magyar elődeink milyen választékosak tudtak lenni.

Nos, mikor pár hete Vivien Reding – akinek mi, magyarok minden szavára árgus szemmel figyelünk, olyannyira, hogy azon kevés európai politikus közé tartozik, akinek tevékenységét országgyűlési határozatba is foglaltuk – beismerte, hogy gyakran kettős mércét alkalmaznak velünk szemben, a szemenszedett európai álomhüvelyezés Magyarországgal szembeni sűrű alkalmazásáról is lerántotta a leplet. Nemcsak azt ismerte el, amit mi az elmúlt három év tapasztalataira támaszkodva már régóta mondunk minden lehetséges alkalommal, hogy az Európai Unióban a szabadságjogokról vagy a jogállamiságról szóló vitákban gyakran kettős mércét alkalmaznak, hanem azt is, hogy ezt a kettős mércét rendre az „új” (ami az abszurd eurospeak nyelven: tízévesnél alig fiatalabb) tagországokkal szemben alkalmazzák.

Tisztelt kongresszus!

Az egyik zöld képviselő a strasbourgi vitában egyenesen úgy fogalmazott, hogy ők gyalázkodásukkal épp a magyar embereket akarják megvédeni saját kormányuktól. Elfelejtette megkérdezni, hogy a magyar polgárok igényt tartanak-e erre a védelemre. Nos, kedves képviselő asszony, ebből a külső baráti segítségnyújtásból ők sem kérnek! A magyarok, még ha imádnak is vitatkozni, veszekedni, de el tudják rendezni maguk között saját dolgaikat.

Megjegyzem, úgy tűnik, hogy az álomhüvelyezőkre, az elmúlt évek Magyarország elleni legdurvább támadásainak karmestereire a német polgároknak sincs többé szükségük, és ezt tudomásukra is

hozták, amikor a múlt héten kibuktatták őket a Bundestagból. Hogy ők ezt isteni igazságszolgáltatásnak vagy a demokrácia leckéjének tartják-e, nem tudjuk, de legalább helyettünk végre saját magukkal fognak foglalkozni egy darabig. Ha már korábban is ezt tették volna, talán nem ide jutnak.

Kedves küldöttársak!

Mi a magyar politika európai együttműködés iránt elkötelezett nemzedéke vagyunk, mi már akkor kiálltunk Európa mellett, amikor mások – sokan a még ma is aktív szocialista politikusok közül – Moszkva ukázait lesték. Mi megharcoltunk Európáért. Az igazi Európa számunkra azt a helyet, azt a kiegyensúlyozott intézményrendszert jelenti, ahol a nemzetek együttműködnek. Együttműködnek közös ügyeik sikerre vitelében, de nem szólnak bele olyasmibe, ami csak ránk, magyarokra tartozik. Különösen nem akkor, ha ők maguk is azt teszik, amiért minket bírálnak. Azok a közös Európa valódi ellenségei, akik alaptalan vádjaikkal, mindenre azonnal farkast kiáltó allergiás reakcióikkal, álomhüvelyezésükkel aláássák az együttes európai cselekvés hasznába vetett hitet, akik felesleges, értelmetlen viszályokat keltenek, akik nem képesek meghúzni az elválasztó vonalat a nemzeti és az európai feladatok között, akik fel akarják számolni a nemzeteket egy közös eurokormány érdekében, akik azt mondják, hogy vessük sutba közös szellemi, kulturális, vallási és nemzeti hagyományainkat. Akik ezt teszik, rosszat tesznek Európának és az európai embereknek. Az európai projekt fenntartása érdekében meg kell őrizni, vagy inkább újra vissza kell szerezni az emberek támogatását. Európa nem lehet néhány felvilágosult, elitista mindenttudó gyakorlóterepe, Európa csak akkor lehet sikeres, ha az európaiak támogatják azt.

Mi, magyarok, mi, fideszesek készen állunk az együttműködésre, tíz év európai parlamenti jelenlétünk elég bizonyíték kell hogy legyen erre. Fontos, befolyásos szerepet érdemeltünk ki.

De nem tudunk szóltanul elmenni az unió vezetési hibái, következetlenségei mellett sem. Mikor ezeket szóvá tesszük, bár sokan így próbálják beállítani, az nem unióellenesség. Mi nem azért léptünk be, hogy értelmetlen központi utasításokat hajtsunk végre, hanem egyenrangú félként bele akarunk szólni a közösség ügyeibe. Nem értjük, mi készteti az unió egyes vezetőit arra, hogy friss Alaptörvényünk, amelyen még meg sem száradt a tinta, azonnali módosítását követelik rajtunk, amint az 2012 januárjában történt, mert úgymond nem tetszik nekik benne az a szabály, hogy a nemzeti bankot össze lehet vonni a pénzügyi felügyelettel. Azt még kevésbé értjük, hogy miután, jobb

lelkiismeretünk ellenére, az ő követelésükre ezt módosítjuk, utána alig másfél év múlva üdvözlük az ötödik módosítást, amely lehetővé teszi (vajon mit is? bingó!) a nemzeti bank és a pénzügyi felügyelet összevonását! Mi egy közösség tagjaként hajlandók vagyunk betartani annak szabályait, még kisebb cikkcakkokat is tolerálunk, de ha legközelebb is ilyen szélkakas módjára közlik az elvárásaikat, elbizonytalanodunk, hogy azok eredetileg hiteles és bölcs megfontoltsággal kerültek-e megfogalmazásra, és hogy mennyire lelkesen kell követni azok minden kanyarulatát.

Kedves barátaim!

Sokat végeztünk az elmúlt években, de a küzdelmeknek koránt sincsen vége. A könnyen szerzett kilencedtől, tizedtől megfosztott erők tovább harcolnak érdekeik védelmében, és nem adják könnyen. Tovább folynak ellenünk Brüsszelben a rezsicsökkentés, a nemzeti étkezési utalványok, a közszolgáltatások saját kezünkbe vétele miatti eljárások. Mondvacsinált vagy gyakran még az előző szocialista kormányok által okozott ügyekre hivatkozva halljuk tovább a fenyegetőzést, hogy elvehetik tőlünk az uniós támogatásokat. Ezért továbbra is ott kell állnunk, ahol nemzeti érdekeinket kell megvédeni. Könnyebb volna ez a munka, ha Brüsszelben és Strasbourgban, de Budapesten is, minden magyar partnerünk lenne ebben, de sajnos vannak magyarok is, ott is, itthon is, akik nem a sikerben érdekeltek.

A jövő évi országgyűlési, majd európai parlamenti választás igazi tétje nem az, hogy együttműködés lesz-e Magyarország és az unió között, hiszen az elmúlt évek néha zajos szóváltásai közepette is mindig sikerült újra megtalálni a már a mi érdekeinknek is megfelelő módon a közös hangot. A tét az, hogy visszatérünk-e a hamis és Magyarországra nézve előnytelen engedmények ellenállás nélküli csendjéhez, vagy képesek leszünk megőrizni az elmúlt évek vívmányait és az önálló döntés képességét. A jövő évi választások tétje egy erős, saját lábán álló, cselekvőképes, egyenrangú Magyarország vagy az újbóli csőd és önfeladás. Az ország jövője a tét, és – kedves barátaim – mindannyiunkon múlik, hogy erre a kérdésre minél többen adják majd áprilisban és májusban a helyes választ: erős Magyarország!

Egykori, új hazát kereső őseink sem adnák ennél alább, és hogy ezt elérjék, nem ijednének meg egy kis kalandtól sem.

Köszönöm, hogy meghallgattatok.

EURÓPA PÉLDÁT VEHET MAGYARORSZÁGRÓL

*Az InfoRádió beszámolója a 23. Magyar–Német Fórumról, Berlin,
2013. november 29.*

Az Európai Unió válságának leküzdéséhez új eszközök kellenek, Magyarország pedig az utóbbi három évben számos „innovatív” eszközt alkalmazott a „görögországihoz hasonló” válság leküzdéséhez, ezért Európa példát vehetne Magyarországról – mondta csütörtökön Berlinben Szájer József.

Az Európai Néppárt európai parlamenti képviselőcsoportjának alelnöke a Magyar–Német Fórum 23. éves közgyűlésén hangsúlyozta: „tömeges érdeklődés” mutatkozik a magyar válságkezelés eredményei iránt, hiszen Magyarország az „ezerszer kipróbált”, de nem működő eszközök helyett újakat dolgozott ki, és erre van szükség máshol is Európában.

Szájer úgy vélte, a magyar gazdaság három év után már „jobban teljesít”, és Magyarország tartósan betartja a maastrichti követelményeket.

Európai szinten is „innoválni kell”, és nem szabad visszatérni a válság előtt alkalmazott eszközökhöz. „Kell egy kis kísérletezés, kell egy kis merészség” a gondok megoldásához – hangsúlyozta Szájer József.

Szerinte az EU megoldatlan ügyei közé tartozik például a közösségi és nemzetállami hatáskörök szétoválasztása. Súlyos gond, hogy nincsen pontos, egységes mérce a demokratikus működés megítélésére, ami a magyarországi folyamatokkal kapcsolatos bírálatok egyik fő oka. Egyebek mellett az sincs rendben, hogy csaknem tíz évvel a 2004-es bővítés óta még mindig régi és új tagállamokról beszélnek – mondta a politikus.

GRÓF BÁNFFY MIKLÓS SZOBRÁNAK AVATÁSA

Avatóbeszéd a Hűség Napján, Sopron , 2013. december 14.

Tisztelt Miniszter Úr!

Tisztelt Miniszterelnöki Megbízott Asszony!

Tisztelt Képviselő Úr!

Tisztelt polgármester asszonyok és urak!

Kedves soproniak!

Azt olvastam valahol, hogy nem a nagy események szülik a hőst vagy a gyávát. A nagy események csupán megmutatják az egyén valódi énjét. A válsághelyzetek, a sorsfordító történelmi pillanatok csak előhozzák az igazi egyéniségünket.

A majdnem száz éve kezdődött első világháború utáni évek viharai során Magyarország igencsak megmérte politikusait. Sokan,

az önfeladás hívei, az életidegen ideológiák rabjai elbuktak ezen a vizsgán, mert számukra nem a haza volt az első.

Ezért is fontos, hogy emlékezzünk azokra, akik ezekben a nehéz időkben is kitartottak a nemzet érdekének képviselője mellett.

Gróf Bánffy Miklós ebben az időszakban külügyminiszterként példamutató módon szolgálta nemzetét.

Bánffy Miklós személyiségében ötvözte a művelt értelmiségit és a politikus államférfit.

Politikai szerepét, szolgálatát felvállalta, és a politika szabályainak megfelelően cselekedett, és célját sosem tévesztette szem elől.

„A legnemesebb portrék egyike... a kormányban gróf Bánffy Miklósé, aki talán nem járta ki a diplomaták iskoláját, de mindenesetre megtanult minden lehetőt az élet iskolájában.

Nemes művészelke a politikából nem csinálhat alantas játékot és tökéletesen rendelkezik mindazokkal a tulajdonságokkal, amelyekre egy jó külügyminiszternek szüksége van... Megvan benne a nemzeti érzéstől minden, egészen a gazdasági tudásig és érzékig” – írta az egyik újság a kormány hivatalba lépésének idejéből.

Bánffy értelmetlen vérontásnak tartotta a háborút. IV. Károly koronázását háborúellenes tüntetéssé változtatta. Ő rendezte a magyar koronázási ünnepséget és a díszfelvonulást – és a díszmagyarba öltözött urak után a menetbe sorozta és felvonultatta a háború rokkant katonáit.

A disszonáns és tüntetésnek beillő szervezés miatt Bánffyt azonnali hatállyal felmentették. Bonchidai kastélyából a háború vége és a Monarchia összeomlása hívta elő. Egyaránt ellenszenvvel viseltetett a forradalmak, a vörös- és a fehérterror iránt.

Bánffy demokrata hitvallása tárgyalóképessé tette személyét a Nyugat politikusainak szemében. Az ország nemzetközi elszigeteltségében nem volt könnyű dolga a minisztérium élén. Jelentős és pozitív szerepet játszott Magyarországnak a Népszövetségbe való felvétele érdekében. Területi kérdésekben ügyes tárgyalónak bizonyult.

A nyugat-magyarországi kérdésben stratégiai megfontolást igényelt, hogy mekkora követelés számíthat valódi sikerre. Ennek felmérése volt Bánffy egyik legnagyobb reálpolitikai teljesítménye.

Bánffy tevékenysége azt bizonyítja, hogy az értékeket és az érdekeket érvényesítését össze lehet párosítani politikában.

Bánffy Burgenland visszaszerzéséért fáradozik, s el is éri a soproni népszavazást. Nem harsog, óvatos, megegyezésre törekszik,

de egyértelmű céljai vannak: megtenni, amit még meg lehet, menteni, ami menthető.

Bánffy Miklós zsenialitása a velencei konferencián mutatkozott meg igazán, ahol végül Ausztria beleegyezett, hogy népszavazás döntsön Sopron és környéke sorsáról.

Őt magát idézem: „téves az a vélemény, hogy a diplomáciában hazudni kell. Diplomáciában alapvető elv, hogy lehet olyan, amit el kell hallgatni, de amit az ember mond, az igaz kell hogy legyen. Mindig igazat kell mondani. A hazugság ostoba és káros, előbb-utóbb kiszül, és az ember örökre elveszti hitelét.”

Velence a megcsonkított Magyarország kevés diplomáciai sikerének egyike volt, amit a trianoni diktátummal szemben el tudott érni.

Bánffy miniszteri teljesítménye arra példa, hogy nem szabad hagyni magunkat. Az ellenérdekű felek mindig a saját érdeküket képviselik, annak érvényesítésére gyakorolnak nyomást ránk, amitől nem szabad megijedni. A békét és a nyugalmat nem az egyoldalú engedmények vívják ki. Céljainkat akkor tudjuk csak elérni, ha ügyességgel és furfanggal, jó szövetségek megkötésével küzdeni, harcolni vagyunk hajlandók értük. Az önfeladás hosszú ideje divatos politikájával szemben a magyar politikusoknak a magyar nemzet érdekeit kell képviselniük. Ez Bánffy üzenete a mai nemzedéknek.

„EGY ILLÚZIÓ RABJAI VOLTUNK”

*Ablonczy Bálint hármias interjúja, Heti Válasz, 20–24. oldal,
2014. január 9.*

A negyedszázada kezdődött 1989-es esztendőben omlott össze a kommunista rendszer. Ellenzékének három kulcsszereplője: Szájer József fideszes európai parlamenti képviselő, Kónya Imre, az első MDF-frakció vezetője és Pető Iván egykori SZDSZ-elnök ebből az alkalomból éles csatát vívott az igazságtételtől és arról, hogy a liberálisok elárulták-e a rendszervoáltást. Abban viszont megegyeztek, a sikeres átmenetet sok szempontból kudarcos 25 év követte.

– Huszonöt éve milyen lelkiállapotban voltak? Számítottak arra, hogy hamarosan megbukik a rendszer?

– Szájer József: Amikor 1988 karácsonyára látogatóba hazajöttem Amerikából, ahol posztgraduális jogi tanulmányokat folytattam, azt tapasztaltam, hogy több fideszes vezetőt – ezzel is akadályozva a márciusban megalapított szervezet működését – behívtak katonának. Akkor már látszott, hogy változnak a dolgok, de nem tudtuk, meddig lehet elmenni. A Fidesz egyik szerepe éppen az volt, hogy mi voltunk

a leginkább radikálisok, tapogattuk a határokat. Nem álltunk meg a látszólagos akadályoknál, elmentünk a falig.

– Pető Iván: Én nem láttam 1988 végén, hogy néhány hónapon belül szinte összezsugorodik a hatalom. De ezzel alighanem mindenki így volt a diktatúra által „alternatívának” hívott szervezetekben.

– Kónya Imre: Az összeomlás gyorsasága engem is meglepett, bár 1988-ban felgyorsultak az események. Nekem azért is emlékezetes 1988 vége, mert akkor hoztuk létre a Független Jogász Fórumot (FJF): a november 5-i alapítás után november 25-én a Jurta Színházban meg is tartottuk az első érdemi tanácskozást.

– Az FJF kezdeményezésére alapították meg 1989 tavaszán az Ellenzéki Kerekasztalt (EKA), mely aztán önálló erőként tárgyalt a hatalommal.

– Kónya: A kerekasztal létrejötte azért volt mérföldkő, mert a hatalom ezután már nem tudta leszállamizni az ellenzéki szervezeteket azzal, hogy külön hívja egyeztetni őket. A frissen megalakult pártok az egységfront létrehozásával saját érdekeik elé helyezték a közös célokat, így ellensúly jött létre a kizárólagos hatalom birtokosaival szemben, ami rákényszerítette őket, hogy egyenrangú félként üljenek le tárgyalni az ellenzékkel.

– Később ezt az alkufolyamatot sokan támadták, hiányolva a kompromisszumok miatt elmaradt „nagytakarítást”. Erre a konfliktusra az első ciklus alatt majdnem ráment az MDF.

– Pető: Az SZDSZ-ben ugyanígy jelen volt a radikális igény, amely 1990 után a kormánnyal szemben erőteljesebb fellépést és a kommunistákkal való leszámolást követelt. Erre azt válaszolta a pártvezetés, hogy a rendszer ellenségéből a kormány ellenzéke lettünk, azaz nem szabad egyenlőségjelet tenni a legitim Antall-kabinet és a diktatúra közé. Ettől még az MDF érezhette úgy, ellenségként kezeljük.

– Kónya: Mi úgy gondoltuk, nem az SZDSZ-szel, hanem a diktatúrát fenntartókkal kell leszámolni. Látod, ez volt a különbség az MDF és köztetek.

– Pető: Az akkori hangulat érzékeltetésére: az úgynevezett radikális legszínvonalasabb teoretikusa, a ma miniszterelnöki főtanácsadó Tellér Gyula 1991-ben „megalvadt struktúrákról” írt. De ugyanebben a szövegben azt is leszögezte: mivel a kormány nem lép fel a kommunista hálózatok ellen, ebben az ügyben az SZDSZ-nek kell valamit kitalálnia.

– Az MSZMP-vel való tárgyalások lezárása után az ellenzéki pártok már egymást, és nem az állampártot tekintették ellenfelüknek. Miért?

– Szájer: A kerekasztal-tárgyalások 1989. szeptemberi végéig az volt a kérdés, hogy egy szabad választáson az MSZMP vagy az ellenzék győz-e. Utána jött a berlini fal leomlása, a négyigenes népszavazás: kiderült, hogy a kommunizmus mögül itthon és külföldön is elfogyott a tartalék. Innentől csak az volt a kérdés, hogy melyik ellenzéki párt nyer; ezért kampányolt az MDF és az SZDSZ egymás ellen.

– Kónya: A baj a választások után történt. Az Ellenzéki Kerekasztalnál a múlttal való leszámolással kapcsolatban még egyértelmű volt a konszenzus. A választások után azonban ezt már felülírták az aktuálpolitikai szempontok. És nemcsak az ellenzék, hanem a sajtó és a véleményformáló értelmiség is akadályozta a radikális változásokat.

– Szájer: A Fidesznek 1993-ig az volt a célja, hogy a rendszerváltó erőket össze kell fogni. Azt mondtuk, hogy mi vagyunk az elvált szülők – értsd: az MDF és az SZDSZ – gyermekei. Ma már én is úgy látom: a rendszerváltás egyik hiányossága, hogy az egyetértés nem maradt fenn addig, amíg a múlttal kapcsolatos fontos kérdésekben nem állapodtunk meg. Önkritikusan azt kell mondanom, hogy egy illúzió rabjai voltunk. A szabad választásoktól kezdve a rendszerváltó erők egymás ellen küzdöttek; azt gondoltuk, így leszünk majd olyan demokrácia, mint Németország vagy Franciaország. Ehhez képest legkésőbb 1993-ra kiderült, hogy az utódpart gőzerővel készül vissza a hatalomba, hálózatai szinte érintetlenek, az SZDSZ pedig a rendszerváltók oldaláról átállt az MSZP-hez.

– Pető: Az ellenzéki szakadás nem ezért következett be, és nem is azért, mert az SZDSZ a Fidesszel együtt nem írta alá az MSZMP-vel folytatott tárgyalásokat lezáró megállapodást. Az már csak következmény volt. A hasadást először Antall József fogalmazta meg a kerekasztal-tárgyalásokon 1989 nyarán, csak erről a közvélemény nem tudott. Ő két táborba osztotta a résztvevőket: keresztény-nemzeti pártokra – MDF, FKGP, KDNP –, illetve a többiekre: az SZDSZ, a Fidesz és a Liga szakszervezet.

– Ön szerint a rendszerváltóknak nem kellett volna megegyezni a kommunista múlttól való világosabb elhatárolódásról?

– Pető: A szakítás egyértelmű volt. Tudomásul vettük, hogy adott egy hatalom, amely lövethetett volna, mégis leült tárgyalni az ellenzékkel. S bár ezt sehol nem rögzítettük, ebből az következett: egykori tárgyalópartnerek ellen nem indítunk eljárást. Sokan, akik utólag felelősségre vonást követeltek, mindenkit, akit az előző rendszerhez kötöttek, szerettek volna a vádlottak padján látni. Azaz az ő igényeiket

semmilyen igazságtételi törvénnyel nem lehetett volna kielégíteni. Az ügyben aztán Kónya Imrével sokat ütköztünk, még a tévé nyilvánossága előtt is 1991-ben. Szájer József az imént azt is az SZDSZ szemére hányta, hogy a párt az MSZP-vel kötött 1994-es koalícióval elárulta a rendszerváltozást.

- Szájer: A mi szemünkben egy dolog volt nagyon árulkodó: mivel az MSZP-nek egyedül is abszolút többsége volt a parlamentben, az SZDSZ-nek a pozíciók megszerzésén túl más oka nem lehetett a koalícióra.

- Pető: Dehogynem. Ez az öncélú pozíciószerzés rossz szöveg egy politikustól. Nem sorolom az érveket. A rendszerváltás elárulása, miben is? Üres vád. Az SZDSZ-hez hasonló lengyel liberális párt más utat követett, de az ottani szocialisták ettől függetlenül sokáig sikeresen szerepeltek. Pedig a múltjuk sötétebb volt, mint az MSZMP rendszerváltás előtti utolsó egy-két évtizede. És a lengyel Szabadság Unió még hamarabb esett ki a politikai életből, mint az SZDSZ. Közép-Európában másutt sem a pártok együttműködési hajlandóságán múlt az utódpartok sikere, hanem a társadalom elégedetlenségén és az átmenet nehézségein. Az MSZP ráadásul elfogadta az új rendszert. Persze ettől még a szocialisták szóhasználata vagy a társadalomról alkotott képe, kapcsolati tőkéje jórészt a múlt rendszerből fakadt. A különbségek nem tűntek el. Például a Horn-kormány alatti alkotmányozási kísérlet idején az SZDSZ-hez közjogi kérdésekben közelebb állt az ellenzéki Fidesz és MDF, mint a szocialisták.

- Kónya: Mi viszont már korán azt tapasztaltuk – és a Demokratikus Charta létrehozásánál ez be is bizonyosodott –, hogy sokkal kisebb a távolság az MSZP és az SZDSZ között, mint a liberálisok és a koalíciós pártok között.

- Pető: A parlamenti pártok között többféle törésvonal létezett. 1993-ra fontos kérdésekben nőtt az MDF-től elválasztó szakadék.

- Szájer: A rendszerváltó erők közti összhangot bizonyos alapkérdésekben – igazságtétel, múlthoz való viszony – meg kellett volna őrizni, pontosabban létre kellett volna hozni, és akkor a rendszerváltás is sikeresebb lett volna. Nem kormánykoalícióra gondolok: Antall József mondta volt, hogy ilyen esetben nem bírná garantálni a kormánytagok fizikai épségét. De a személyi és ideológiai kérdések elmérgesedtek, így lehetetlenné vált a múlt tisztázása. Elmaradt a rendszerváltás társadalmi katarzisa, annak a feladatnak az elvégzése, hogy az új rendszer igazságos alapokra építhessen. Maradtak a formális, alkotmányos szabályok, melyeket a Sólyom László professzor úr által

vezetett Alkotmánybíróság ki is kényszerített – a jogállamiság doktrínéséig is elmenő értelmezésével. Eszerint demokráciában nem lehet rendkívüli intézkedéseket tenni, visszamenőleges igazságtételt csinálni és így tovább.

– *De a Fidesz például az igazságtétel ügyében is az SZDSZ álláspontját osztotta. Ma már úgy látja, hibáztak?*

– Szájer: Ahogy sokan, mi is abban a tévedésben voltunk, hogy 1990. május másodika, az új parlament megalakulása után tiszta lap nyílt, s a jogállam nem kezelheti rendkívüli szabályokkal a nem jogállami rendszert. Jogászokdtunk a parlamentben, miközben a volt kommunisták privatizálták az országot, megőrizték és tovább építették sajtó- és gazdasági pozícióikat.

– Kónya: Ha szembenézünk a múlttal, az 1994-es választást akkor is a szocialisták nyerik meg. De az emberek legalább átértékelték volna, hogy új korszak kezdődött. Az Alkotmánybíróság tényleg megsemmisítette a távolról sem radikális igazságtételi törvényt, de ez nem pusztán az ő felelőssége. Velünk nagyjából egy időben fogadta el a német Bundestag a hasonló jogszabályt, és a karlsruhei alkotmánybíróság helybenhagyta. Miért? Mert ott a kommunista utódpart kivételével az összes párt megszavazta. Megnézem én azt az Alkotmánybíróságot, amelyik a politikai konszenzussal szembemenve megsemmisítette volna a Zétényi–Takács-törvényt! Pető Iván említette 1991-es vitánkat, mely után sokszor megkaptam, hogy a közönség lehurrogta a vitapartneremet. De Iván, nézd meg utána a sajtóvisszhangot, az én álláspontom szinte meg sem jelent! A csapból is az folyt, hogy micsoda leszámolásra készülünk, amely a kisembereket sem kíméli majd. Sokan gondolhatták úgy, hogy „én 15 évvel ezelőtt lopott téglából építkeztem, jönnek ezek a purifikátorok, eltörlik az elévülést, és még nekem lesz bajom belőle”. Nagyon átment az az üzenet, hogy most már a jövővel, ne a múlttal foglalkozzunk – mintha ez a kettő kizárná egymást.

– Pető: Nem változott meg a közhangulat attól, hogy a 2011-es Alaptörvény kiegészítésébe igazságtétel ügyében igen radikális szövegek kerültek.

– Szájer: Bocsánat, szinte szó szerint azt tettük bele, ami a húsz évvel korábbi német meg a cseh szabályozásban szerepel.

– Pető: De praktikus következménye annyi lett, hogy Biszku Béla sorsa, mondjuk így, függőben van. Én nem láttam, hogy ez izgalmakat váltott volna ki a társadalomból. Meg némi nyilvánosságot kapott, hogy Nyers Rezső nyugdíj-kiegészítését megvonták.

- Kónya: Azt a járulékfizetéssel nem fedezett nyugdíjpótlékot vonták el, amit az 1956-os forradalom leverését követő megtorlásban játszott szerepéért kapott. Egyébként ott, ahol a helyzet egyértelmű volt, már 1991-ben elvettük a járulékfizetéssel nem fedezett, illetve egyes esetekben egyenesen a Párt által megállapított nyugdíjtöbbletet.

- Pető: De Imre, a kérdésem az volt, hogy látod-e az úgynevezett igazságtételi ügyekben az áttörést vagy az érdeklődést? Mert én nem. A szó valódi értelmében szembenéz a társadalom a múlttal? Éppen ellenkezőleg. Az emberek az egészet a politikai elit játszadozásának látják, és hidegen hagyja őket.

- *A politikának csak azokkal az ügyekkel kell foglalkoznia, amelyek tömegérdeklődést váltanak ki? Erkölcsi kötelezettségek nem léteznek?*

- Pető: Természetesen jócskán léteznek morális követelmények. De én a mai napig úgy látom, hogy a Zétényi-Takács igazságtételi törvény elfogadása nem tett volna eleget ilyesminek, és nem hozta volna meg azt sem, amit sokan vártak tőle.

- Kónya: A kilencvenes évek elején még Péter Gábor ÁVH-vezértől kezdve az ávos verőlegényeken át a vérbírákig lett volna kiket felelősségre vonni!

- Pető: Több tény is ellentmond az urak érvelésének, egyik az úgynevezett ügynökügy. A nyilvános pozíciók elvben mindenki előtt ismertek lehetnek, betöltőikről nagyjából lehetett tudni, mit tettek. Vannak, voltak viszont, akik a rendszerváltásig nem nyilvános tevékenységet folytattak. Ők a besúgók és tartóik. Mi úgy gondoltuk 1990-ben, hogy azok ügyét nyilvánossá kell tenni, akik titokban árthattak környezetüknek. Jobboldali kormányok sem léptek az ügyben érdemben, ma is rosszul áll ebben Magyarország. A rendszerváltás óta eltelt időszak megítélésében az úgynevezett igazságtételnél fontosabb az, ami most karácsonykor is látszott: hogy milyen sor kígyózott az ingyenes ételosztáson a Blaha Lujza térnél. Ez az elmúlt 25 év látványos kudarca, és nem a kommunista múlt politikai kezelése.

- Szájer: Valóban azt gondoltuk 1989 körül, hogy a piacgazdaság majd mindent rendbe tesz. Fel sem merült, hogy külföldi cégek egyszerűen piacszerzésben gondolkodnak, és azért vesznek mondjuk cukorgyárat, hogy bezárják, eltüntetve ezzel termékeik konkurenciáját. Azt gondoltuk, ha az állam kivonul például a közszolgáltatások területéről, akkor csökkennek a rezsiköltségek. Az államot leépítettük, amely ezáltal képtelenné vált polgárainak megvédésére. 2010-ben ezen kellett változtatni.

– Mindennek fényében kudarc vagy siker a rendszerváltás és az azóta eltelt 25 év? A Fidesz részese volt a keretek létrehozásának, majd 2010 után az átmenet eredménytelenségére hivatkozva látott neki új alaptörvény kidolgozásának. Ellentmondásba kerültek korábbi önmagukkal?

– Szájer: Tény, a magyar társadalom többet remélt. Sikernek tartom, hogy létrejöttek a jogállami, piacgazdasági keretek, kivívtuk az ország függetlenségét. A rendszerváltoztatás legnagyobb mulasztása, hogy a polgárok számára nem volt képes meggyőzően bebizonyítani: a demokrácia, a piacgazdaság a paternalista, kommunista rendszernél jobb életet képes biztosítani. És itt lehet feloldani a kérdésben említett, szerintem csak látszólagos ellentmondást. Fontos kérdések eldöntését akkor – miután egy új alkotmány elfogadásához nem volt meg az egyetértés – ráhagytuk egy jogász arisztokrata testületre. A konszenzus és az egységes alkotmányszöveg hiánya miatt nőtt meg az Alkotmánybíróság értelmező hatalma a közvetlenül választott népképvisellel szemben. De a dolog természeténél fogva ez csak jogi síkon kezelte a kérdést. A politikai elit az alapok lerakása után magára hagyta a társadalmat. Nem foglalkozott azzal, hogy az átmenet minden értelemben rendkívüli helyzetet hozott létre, alapvető nemzetpolitikai és gazdasági kérdéseket sem tisztázott. Ez maradt ránk, megkésve, 2010-ben. Meggyőződésem, hogy egy demokratának, aki híve a piacgazdaságnak és a jogállamnak, kötelessége úgy végezni a dolgát, hogy ezen eszmék sikeréhez képes legyen legyen biztosítani az emberek támogatását.

– Pető: Igazán sikeresnek csak a rendszerváltást magát érzem. Az volt a magyar politika legsikeresebb pillanata, amikor békésen sikerült lebonyolítani az átmenet csöppet sem könnyű folyamatát. Utána viszont már alapvető problémákat nem sikerült megoldani. Kudarcként élem meg egyebek közt a mai szegénységet, és azt is, hogy a társadalom többsége ugyan szóban már 25 éve leszámolt a kommunizmussal, felfogásában máig sem. A mostani helyzet megítélésében alapvetően eltér a véleményem Szájer Józsefétől. Anélkül, hogy az Alkotmánybíróság minden döntésével egyetértettem volna, a pártokra adott szavazatokban megnyilvánuló vélemény, a parlamenti többség nem lehet abszolút mérce. Azaz az AB demokratikus deficitjére vonatkozó szavait nem tudom elfogadni. Ellensúlyokra ugyanis szükség van, és az Alkotmánybíróság fontos ellensúly volt, amíg a korábbi jogai léteztek. A rendszerváltás elárulásáról, mai értékeléséről elég annyi: az a Magyar Köztársaság, amelyet egykor közösen akartunk megteremteni, ma már nem létezik. Ez más beren-

dezkedés; minősítő jelzőket most nem akarok mondani. Lehet, hogy egyes problémák leírásában egyetértünk, de a mostani kormányzat válaszai számomra elfogadhatatlanok.

- Kónya: A demokratikus intézményrendszer kialakulásához és a szociális piacgazdasághoz én is hozzátenném a szuverenitás visszaszerzését. Ezek azért történelmi jelentőségű eredmények; miközben az emberek többsége elégedetlen a helyzetével. A politikusok pedig rájátszanak az emberek elégedetlenségére. Jobbról azt sulykolják, hogy '89 és '94 között nem történt meg a rendszerváltozás, balról pedig azt, hogy miatta csúsztuk le. De idővel minden a helyére kerül. Előbb-utóbb konszenzus lesz abban, hogy a rendszerváltozás a magyar történelem kiemelkedő eseménye.

2014. MÁRCIUS 15.

Ünnepi beszéd, Sopron, 2014. március 15.

Tisztelt Polgármester Úr!

Tisztelt Firtl képviselő úr!

Hölgyeim és uraim!

Kedves soproniak!

Három éve húsvétkor elfogadott új Alaptörvényünk – szemben a korábbi alkotmánnyal – számos nyílt és rejtett hivatkozást tartalmaz legnagyobb nemzeti ünnepünkre, március 15-re:

- Kimondja, hogy ez a nap a forradalom és a szabadságharc napja.

- Kimondja, hogy Magyarország zászlajának színei, követve a reformkor jelképrendjét, mit jelentenek nekünk, magyaroknak: a piros az erőt, a fehér a hűséget – nekünk, Soproniaknak, akik mi magunk vagyunk ennek nemzeti példái, ez különösen fontos –, a zöld a reményt.

- Az Alaptörvény „Szabadság és felelősség” fejezetében foglalt polgári és szabadságjogok megfogalmazása közvetlenül épít negyvennyolcas hagyományainkra, az áprilisi törvényekre, amelyek akkoriban egész Európának mutatták a példát, fogalmazták meg kristálytisztán és hallatlanul erős meggyőződéssel a magyarok szabadságszeretétét.

- Alaptörvényünk utolsó sora pedig azonos a magyar történelem szent szövegének, a márciusi ifjak által megfogalmazott tizenkét pontnak utolsó sorával: Legyen béke, szabadság és egyetértés!

Ha a nemzet legfontosabb dokumentuma, az Alaptörvény is ilyen bátran épít a negyvennyolcas hagyományra, akkor nem túlzás azt állítani, hogy a márciusi magyar forradalom nemzeti önazonosságunk legfontosabb történelmi pillanata.

Szerencsés nemzet vagyunk a nemzetek Európájában.

Ha azt mondjuk, forradalom, két jelentős évszámra gondolunk mindannyian mi, magyarok a világban. 1848, 1956: két sorsfordító forradalmunk.

1848–1849 egyszerre történelmi valóság és legendateremtő mítosz. Összefoglalta mindazt, amit a nemzet elvárt önmagától a korábbi századokban, és ami előkészítette a béke és a gazdagodás, a fejlődés századfordulós korszakát.

1848 márciusa és mindazok az események, amelyek ezt követték, aztán évszázadokon át reményt adtak minden történelmi helyzetben azóta is: tartást, viselkedési mintát, elszánást.

Mindaz, ami március 15-ével kezdődően a Nemzeti Múzeum lépcsőjétől a Pilvax kávéházon keresztül Segesvár csatamezején át Világosig történt, formálja jelenünket, beleíródott a magyar szívekbe.

Ennek az erőnek köszönhetően éppen 25 évvel ezelőtt volt kellő bátorsága és elszántsága az akkor formálódó ellenzéknek Sopronban is, hogy március 15-ét sok ezer szabad polgár jelenlétében a Hűségzászlónál szabadon megünnepelje. Bátorságnak és forradalmi tettek számított, hogy 1957-et követően köztéren először hangozhatott el Illyés Gyula *Egy mondat a zsarnokságról* című verse. Az akkori ünnepség nyílt és határozott tüntetés volt a szabadságot elnyomó, hazugságra épült hatalommal szemben

Tisztelt ünneplők!

A magyar 1848 szellemisége, fiatalsága, frissessége és bátorsága a mai napig éltető ereje nemzeti megújulásunknak. 1848 nemzetegyesítő ereje erősebb és hatalmasabb, mint a világ bármely forradalmáé. Bárhogyan is próbálták elvenni tőlünk, 1848 megmaradt nekünk annak, ami valóban volt. A szabadság szimbólumának.

Volt olyan kor, amikor 1848 azt jelentette, hogy a magyarság az idegen monarchia fojtogató nyomásától akart megszabadulni. Volt olyan kor, amikor a diktatúra testet, lelket, erkölcsöket, nemzettudatot összeroppantó szorításától való szabadulás erejét adta. És voltak olyan időszakok, amikor a reményteli nemzet jövőformálásához, felemelkedéséhez adott többleterőt. Ezért aztán az emberek, a nép ellenében kormányzó hatalom soha nem szerette március 15-ét.

Tisztelt ünneplők!

A magyar forradalmárok nem sodortatták magukat a népek tavaszának forradalmi hullámaival, hanem irányt szabtak nekik.

1848, 1956 vagy épp 1989 ifjai nem gyűlölködéssel harcolták ki a szabadságot, hanem szeretettel. Azt a szabadságot, amit ők harcoltak ki nekünk, a mi felelősségünk megvédeni. És úgy tudjuk legjobban védelmezni, ha folytatjuk a munkájukat. Szükségünk van ehhez az ő örökségükre: a reformkori, a megszokottat, az elavultat megváltoztatni képes gondolkodásra, a márciusi ifjak lendületére.

És persze szükségünk van még valamire: a hitünkre. Mert hit nélkül még nem győzött a történelemben semmilyen cél. A '48-as ifjakat is hitük hajtotta, pedig ki lehetett volna biztos abban, hogy győzni fog a forradalom? És a forradalom eszméje mégis győzött. Vagy ki ne gondolta volna esztelen vakmerőségnek 1989-ben a demokratikus átalakulásban hívó fiatalok felvetését, hogy a szovjet csapatoknak semmi keresnivalójuk Magyarországon?

Higgyünk hát mi is a sikerben! Higgyünk abban, hogy becsületes munkával, egymás meghallgatásával és megértésével fel lehet építeni az új, gyarapodó és tisztességes Magyarországot! Azért, hogy jusson munka mindazoknak, akik becsülettel dolgozni akarnak. Azért, hogy gyermekeink megtalálják idehaza a boldogulásukat, és az ország ne felélje, hanem megalapozza a jövőjét! Azért, hogy büszkék lehessünk Magyarországra és a magyarok világraszóló teljesítményére, arra, amire Alaptörvényünk is utal a Nemzeti hitvallásban.

Magyarország mostani kormánya és parlamentje bebizonyította, hogy a felemelkedésre csak akkor van igazán esélyünk, ha az eseményeknek, a saját jövőnknek mi szabjuk meg az irányát, és nem arra várunk, hogy a külső hatalmak milyen ukázokat adnak ki.

Nincs szükségünk sem Valutaalapra, sem trojkára ahhoz, hogy tudjuk, mi a teendő. Magyarország az ő „jó tanácsaik” nélkül, sokszor éppen azok ellenére állt újra biztosan saját lábára az elmúlt években.

Tisztelt soproniak!

Mi, magyarok, nem akarunk oda, 2010-be visszamenni, a reménytelen eladósodás és a kiszolgáltatottság, az önfeladó válság viszonyai közé. Újra megtalált szabadságunkat nem adjuk fel. Még akkor sem, ha vannak még Magyarországon ma is olyan politikusok, akik félnek az önállóságtól, olyanok, akik ha teheték a múltban is mindig valaki más, más országok – ott is többször kudarcot vallott – receptjeit követték, mit sem figyelve arra, hogy mit is kíván a magyar nemzet. Nem. Oda nem mehetünk vissza!

Erről három hét múlva mi dönthetünk, szabadon, huszonöt éve együtt kivívott szavazati jogunkat gyakorolva.

Magyarország ma azt a sikeres irányt követi, amelynek alapja a 2010-ben elkezdett nemzetépítés programja.

1848-ban egy kiáltvány így fogalmazta meg a teendőket: „Most a hazának nagy érdeke méltán elvárja, hogy benne egyesüljön minden erő, minden tehetség!”

Tisztelt soproniak!

2014-ben az örök 1848 mindig friss, fiatal és máig erős üzenete ugyanaz: „Most a hazának nagy érdeke méltán elvárja, hogy benne egyesüljön minden erő, minden tehetség!”

Köszönöm, hogy önökkel együtt ünnepelhetem ezt a minden magyarnak ilyenkor tavasszal, a természet megújulásakor minden esztendőben új erőt adó szent magyar napot!

NÉVMUTATÓ

A

Abdai Géza
586
Ablonczy Bálint
400, 767, 813, 814, 815, 902
Adenauer, Konrad
469
Ady Endre
111
Akar László
125
Almunia, Joaquín
402, 413, 485
Alvaro, Alexander
793, 794
Andrássy Miklós
583, 755
Antall József
116, 163, 422, 427, 469,
547, 756, 903, 904, 905
Argentieri, Federigo
819
Arnóth Sándor
34
Avarkeszi Dezső
38

Á

Áder János
142, 448, 477, 479, 482, 576,
577, 578, 637, 755, 756, 769
Ágota Gábor
168

B

Bajnai Gordon
404, 483, 487, 488, 496
Bakunyin, Mihail
Alekszandrovics
534
Balázs Péter
296, 324, 386, 461, 496, 858
Balog Zoltán
426, 559, 590, 591, 758
Balsai István
646
Balsay István
168
Bánffy Mikós, gróf
900, 901, 902
Bárczafalvi Szabó Gergely
896
Barroso, José Manuel
385, 399, 486, 487, 501, 504,
516, 517, 590, 591, 625,
648, 649, 651, 829, 858
Barrot, Jacques
590, 591
Barsiné Pataky Etelka
386, 480
Bársony András
31
Bartók Béla
159
Bănescu, Traian
610
Batthyány Lajos
594, 596, 690
Bauer Edit
380, 389, 597

Bauer Sándor
867, 868, 869

Bauer Tamás
50, 133, 138, 225, 228, 230, 836

Bayer Zsolt
755

Beatrix, holland királynő
645

Bebes István
168

Becsey Zsolt
389, 442, 445, 480

Berkecz Mária
524, 544

Berlusconi, Silvio
337, 342, 668

Bethlen István
602

Bibó István
413, 414, 528, 529, 532, 583,
585, 622, 755, 769, 869, 870,
871, 872, 873, 874, 875, 876,
877, 878, 879, 881, 882, 883,
884, 885, 886, 891, 892

Bielan, Adam
552

Bihari Mihály
646, 769

Biszkú Béla
906

Blair, Tony
398, 623

Bodoky Tamás
590

Bokros Lajos
56, 68, 70, 73, 106, 478, 479, 754

Boriszov, Bojko
860

Borókai Gábor
426, 559, 758

Borrell, Josep
397, 547

Bottlik József
146

Bödöcs Pál
600

Brandt, Willy
427, 469

Brok, Elmar
590, 648, 665

Brósz Róbert
391

Burke, Edmund
896

Bush, George H. W.
577, 585

Bush, George W.
537

Buzek, Jerzy
590, 858, 860

C

Cameron, David
610

Cardin, Benjamin
631

Chirac, Jacques
241, 364

Churchill, Winston
469

Clinton, Bill
623

Clinton, Hillary
819, 829, 836, 858

Cohn-Bendit, Daniel
441, 613, 617, 626, 644, 662,
663, 664, 673, 856, 894

Corbett, Richard
513

Cs

Csaba Iván
583, 755

Csák János
687, 713, 714

Csáky István
527

Csapody Miklós
168, 355
Csehák Judit
237
Csizmár Gábor
32
Cs. Kiss Lajos
869, 884, 891, 892
Csóka Pál
586
Csoóri Sándor
573
Csurka István
126, 150

D

Dahrendorf, Ralf
101
Dalai láma
562, 563
Darák Péter
848
Daul, Joseph
422, 427, 590
Dávid Ibolya
241, 352, 479
Deák Ferenc
534, 690, 824
De Blasio Antonio
480
Debreczeni József
836
De Gasperi, Alcide
259
Demszky Gábor
353, 489, 858
Derrida, Jacques
827, 889
d'Estaing, Valéry Giscard
309, 317, 342, 665
Deutsch Tamás
394, 477, 479, 482, 675, 755, 756
Domokos László
271

Dornbach Alajos
755, 881
Draskovics Tibor
275
Dukakis, Michael
577
Dworkin, Ronald
84, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94,
95, 96, 97, 98, 99, 100, 825,
888, 889, 891, 894, 917

E

Eco, Umberto
99
Elek István
426, 559, 758, 856
Eörsi István
575
Eörsi Mátyás
361, 392, 393, 394
Erdélyi Leonóra
875, 885
Erdő Péter
333, 566
Erzsébet, II., brit királynő
529
Evans, Kati
890

É

Ékes József
269

F

Fábry Sándor
153
Faludy György
150
Fazakas Szabolcs
427
Fellegi Tamás
755

Ferrero, Guglielmo
875
Ferrero-Waldner, Benita
501
Fico, Robert
369, 461, 487, 497
Filep Mária
586
Finnis, John
889
Firtl Mátyás
532, 909
Fischerová, Jana
652
Fischler, Franz
274, 386
Fitzpatrick, Peter
99
Floyd, Carlisle
118
Fodor Gábor
160, 600, 755, 756, 873, 877
Fodor Tamás
600
Font Sándor
269
Fortuyn, Pim
629
Földeák Iván
221, 307
Frattoni, Franco
362, 409, 410, 411, 508,
535, 537, 550, 591
Futó Dezső
537
Füle István
167

G

Galbraith, John Kenneth
122
Gál Kinga
387, 388, 389, 426, 442, 485, 556,
559, 561, 591, 592, 792, 856

Geréby György
887
Gicz György
164
Gimes Miklós
567
Glattfelder Béla
381
Goodrich, Peter
84, 85, 99, 100, 889
Gorbacsov, Mihail Szergejevics
103, 585
Göncz Árpád
547
Göncz Kinga
592, 859
Gönczöl Katalin
550, 870
Grósz Károly
551
Grybauskaitė, Dalia
501
Gulyás Gergely
426, 559, 714, 733, 758, 767,
802, 813, 814, 815, 856
Gurmai Zita
276

Gy

Györgyi Kálmán
870
Győri Enikő
426, 559, 758
Gyurcsány Ferenc
369, 370, 371, 391, 402, 404,
408, 413, 414, 415, 417, 423,
424, 435, 437, 445, 461, 483,
485, 488, 549, 550, 553, 612,
757, 836, 854, 855, 859
Gyürk András
381, 426, 559, 856

H

Haider, Jörg
220, 484
Halmai Gábor
824, 825
Hammerstein Judit
426, 559
Hamza Gábor
820
Handó Tüne
528, 601, 621, 622, 623, 755, 877
Hankiss Ágnes
19, 426, 559, 758, 891, 894
Hankiss Elemér
891, 894
Harangozó Tamás
842
Haraszti Miklós
575, 858
Harrel, Alon
888
Hart, Herbert L. A.
89, 91, 95, 97, 100, 884, 885,
887, 889, 891, 892, 893
Havas András
170, 571
Haynau, Julius
581, 594
Hébelt Ede
527
Hegedűs László
571
Hegedűs Zsuzsa
426, 559
Hegyi Gyula
353
Heller Ágnes
619
Herczeg Géza
590
Herczog Edit
295, 446

Hermann Miksa
527
Hidvéghi Balázs
426, 559
Hiller István
168
Holbok Sándor
426, 559, 856
Honoré, Tony
888
Horkay Hörcher Ferenc
887
Horn Gábor
66
Horn Gyula
31, 33, 51, 73, 116, 149,
585, 729, 775, 905
Horváth Barna
875, 885, 886
Horváth Zoltán
601
Hörcsik Richárd
355, 358
Huszár Tibor
882, 883, 884

I

Illyés Gyula
910
Isépy Tamás
530
Ivanics Ferenc
168, 586

J

Jakab András
822
János Pál, II., pápa
317
Járai Zsigmond
687, 713, 714
Járóka Livia
301, 378, 380, 389, 459,
579, 618, 629, 630

Jefferson, Thomas
771, 820, 919
Jobs, Steve
731
Jókai Mór
534
József Attila
378, 526
Juhász Endre
280, 285, 296
Jusczenko, Viktor Andrijovics
495

K

Kádár János
103, 546, 869, 871, 873, 888
Kállai Ernő
762
Kányai István
538
Karácsony András
884
Karas, Othmar
459
Kardos József
601
Katona Kálmán
105
Katona Tamás
402
Kelsen, Hans
86, 87, 88, 100, 826, 827, 840,
851, 875, 876, 883, 884, 885,
886, 887, 888, 891, 892, 893
Kenedi János
858
Kennedy, John F.
74, 128
Kercheval, Samuel
820
Kerezsdi Loránd
426
Kéri László
573
Kertész István
32
Kis János
573, 575, 754
Kis Zoltán
873, 883, 891, 893
Klaus, Václav
843
Klebensberg Kunó
527, 602
Kóczán Zoltán
586
Kohl, Helmut
144, 241
Kóka János
494
Kónya Imre
902, 903, 904, 905, 906, 907, 908
Kóródi Mária
67
Kósa Ádám
618
Kósa Lajos
407, 461
Kościuszko, Tadeusz
427
Kossuth Lajos
37, 49, 534, 551, 581, 582,
593, 594, 596, 690, 778
Kovács Ákos
153
Kovács László
30, 47, 130, 218, 238, 246, 254,
268, 270, 293, 296, 298, 299, 301,
370, 371, 384, 385, 386, 387, 389,
394, 460, 461, 487, 496, 501, 585
Kövér László
485, 574, 583, 622, 641, 755,
756, 769, 813, 814, 873, 880
Köves Slomó
636
Kránitz László
168

Kroes, Neelie
357, 501, 620, 627, 629, 819
Kulcsár Kálmán
891
Kuncze Gábor
31, 33, 67, 136, 149
Kürthy, Nicolas
890

L

Lambrinidis, Stavros
616, 617
Landsbergis, Vytautas
363, 536, 537, 590
Lantos, Tom
858
Lasota, Irena
17
Lázár János
622, 623, 688, 752, 757, 839
Lendvai Ildikó
33, 49
Lenin, Vlagyimir Iljics
473, 526
Lévai Anikó
622, 755, 877
Lezsák Sándor
654, 666
Lobenwein Tamás
586
Loppert Dániel
524, 544
Losonczy Géza
567
Lukes, Steven
889, 894
Lunacek, Ulrike
791, 792, 793

M

Mádl Ferenc
343, 566, 661, 893
Magas László
586

Maléter Pál
567
Malina Hedvig
370
Manchin Róbert
426, 559
Márai Sándor
567, 568
Martens, Wilfried
266, 409, 436, 549,
590, 598, 599, 645
Marton Géza
876, 892
Martonyi János
210, 216, 217, 300,
310, 343, 473, 637
Marx, Karl
526, 534
McCreevy, Charlie
501
Mečiar, Vladimír
181, 391
Mécs Imre
152
Medgyessy Péter
79, 80, 233, 235, 236, 237, 242,
251, 253, 269, 273, 274, 330, 344,
350, 384, 389, 394, 402, 435
Merkel, Angela
458, 586, 610
Mesterházy Attila
495
Mészáros Ferenc
586
Mészöly Miklós
820
Mezei Károly
883
Mezey Barna
884
Miszlivetz Ferenc
573
Molnár Ágnes
170, 601

Molnár Oszkár	408, 409, 413, 414, 461, 483, 485,
764	527, 531, 548, 564, 569, 575, 583,
Molotov, Vjacseszlav Mihajlovics	601, 603, 611, 618, 621, 622, 623,
536	626, 627, 636, 637, 642, 644, 648,
Monnet, Jean	650, 652, 662, 663, 664, 666, 669,
202, 660	672, 673, 674, 682, 686, 687, 715,
Montesquieu	718, 746, 755, 756, 757, 769, 815,
798, 816, 817	818, 819, 820, 834, 836, 855, 857,
Moór Gyula	858, 873, 875, 877, 880, 885, 887
528, 875, 876, 883,	
884, 885, 891, 892	Orwell, George
Morvai Krisztina	647, 753, 754
479, 589, 591, 610, 617	

N

Nagy Endre	
875, 884, 885, 893	
Nagy Imre	
103, 143, 545, 567, 871, 880	
Nagy Sándor	
32, 124, 125, 132, 139	
Navracsics Tibor	
819	
Németh Zsolt	
887	
Nógrádi Zoltán	
392	
Nyers Rezső	
906	
Nyíri János Kristóf	
892	

O

Olajos Péter	
422	
Olsen, Frances	
889	
Orbán Viktor	
35, 38, 39, 43, 45, 46, 48, 51, 63,	
65, 67, 68, 69, 70, 72, 73, 76,	
101, 141, 151, 223, 233, 234,	
235, 236, 237, 238, 239, 240, 241,	
242, 247, 248, 251, 252, 253, 254,	
288, 292, 379, 387, 402, 403, 407,	

Ö

Öry Csaba	
381, 426, 559	

P

Paczolay Péter	
842	
Palach, Jan	
867, 868	
Pálfi István	
381	
Pálinkás József	
687, 713, 714	
Peng, Li	
104	
Péter Gábor	
153, 907	
Péter László	
889	
Peterle, Lojze	
363	
Pető Iván	
902, 903, 904, 905, 906, 907, 908	
Petrétei József	
554	
Petschnig Mária Zita	
132	
Pindroch Tamás	
491	
Pittella, Gianni	
516	

Pleštinská, Zita
538
Pokol Béla
47, 891
Pokorni Zoltán
162, 407, 530
Pozsgay Imre
159, 160, 529, 573, 577, 756
Pósze Lajos
764
Pöttering, Hans-Gert
422, 562, 590, 644
Princz Gábor
125
Pröhle Gergely
426
Putyin, Vlagyimir Vlagyimirovics
253, 472

R

Rácz András
583, 755
Rajk László
870, 871
Rajoy, Mariano
664
Rákosi Mátyás
104, 680, 720, 728,
745, 762, 770, 772
Rasmussen, Poul Nystrup
408, 409, 487, 857
Rawls, John
831, 832, 833
Raz, Joseph
86, 100, 887, 888, 893
Reding, Viviane
641, 644, 645, 646, 647, 648, 649,
651, 659, 667, 836, 894, 897
Rehn, Olli
649, 668
Répássy Róbert
645
Révész Máriusz
590

Ribbentropp, Joachim von
536
Rockenbauer Zoltán
184
Rogán Antal
396
Rompuy, Herman Van
858
Royal, Segolène
417
Rumpf János
586

S

Salamon László
261, 688, 714, 719, 733, 758
Sarkady Sándor, ifj.
526, 528
Sárközy, Nicolas
439, 458, 488, 610, 648, 669
Sárközy Tamás
889
Scheppele, Kim Lane
640
Schmidt Mária
152
Schmidt Péter
870
Schmitt Pál
293, 381, 396, 400,
469, 592, 619, 757
Schöpflin György
387, 651, 889
Schröder, Gerhard
241
Schulz, Martin
403, 409, 619, 860
Schuman, Robert
101, 202, 227, 259, 265
Schüssel, Wolfgang
417, 664
Segesdi János
426

Sen, Amartya
 889
 Simicska Lajos
 46, 114, 115
 Simó Endre
 422, 424
 Simon Gábor
 168
 Simonyi-Semadam Sándor
 528
 Sinka László
 221, 307
 Slota, Jan
 370
 Smith, Adam
 181, 631
 Solana, Javier
 386
 Sólyom László
 105, 106, 404, 409, 486, 547,
 574, 580, 585, 641, 758,
 829, 830, 837, 838, 905
 Somló Bódog
 885
 Somogyi Ferenc
 400
 Sopronyi-Thurner Mihály
 602
 Spaak, Paul-Henri
 469
 Spinelli, Altiero
 469
 Stein, Eric
 889
 Stumpf István
 641, 755, 883, 924
 Surján László
 381, 422, 715
 Swoboda, Hannes
 417, 669, 672, 856, 857

Sz

Szabados Tamás
 66, 70

Szabó Iván
 530
 Szabó Máté
 561, 562
 Szabó Zoltán
 34, 38, 78
 Szájer József
 44, 58, 74, 75, 76, 112, 136, 150,
 159, 160, 167, 208, 232, 250, 255,
 300, 314, 321, 324, 326, 331, 342,
 368, 378, 379, 384, 391, 394, 396,
 397, 398, 399, 400, 403, 408, 413,
 422, 424, 425, 426, 427, 428, 438,
 443, 459, 460, 477, 481, 482, 486,
 492, 497, 498, 510, 517, 518, 527,
 528, 536, 544, 554, 559, 561, 563,
 564, 565, 566, 572, 575, 577, 579,
 592, 597, 611, 615, 616, 617, 619,
 620, 622, 631, 637, 642, 674, 675,
 676, 679, 682, 686, 687, 688, 689,
 703, 705, 707, 708, 709, 713, 714,
 715, 716, 717, 718, 723, 731, 732,
 733, 741, 742, 743, 751, 753, 755,
 756, 757, 758, 759, 761, 762, 763,
 764, 767, 793, 802, 804, 813, 814,
 815, 818, 819, 853, 854, 857, 883,
 884, 891, 892, 893, 894, 899, 900,
 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908,
 924
 Szalai Dénes
 600
 Szalay Gábor
 66
 Széchenyi Bertalan
 602
 Széchenyi István
 150, 230, 515, 528, 596, 690
 Szekeres Imre
 32, 125
 Szent-Iványi István
 137, 324
 Szilágyi Péter
 883

Szili Katalin
109, 170, 268, 301, 401, 687, 713,
714, 722, 752, 753, 764, 774
Szili Sándor
40
Sztálin, Joszif Visszarionovics
536, 539, 633, 674, 675, 676, 859
Szűcs Jenő
874, 883, 884
Szvorák Katalin
564, 565, 566

T

Tabajdi Csaba
359, 484
Tajani, Antonio
549, 590, 642
Takács Imre
124
Takács Péter
100, 906, 907
Tamás Gáspár Miklós
573, 858
Tamási Áron
601
Tellér Gyula
903
Thatcher, Margaret
577
T. Mészáros András
426
Tobin, Francis Ciarán
641
Tocsik Márta
56, 60
Toller László
30, 31, 32, 33, 35
Torgyán József
116, 161, 162, 164, 256, 756
Tóth Ádám
883, 891, 892
Tóth Béláné
600

Tóth Imre
526, 528
Tőkés László
592, 597, 794
Tölgyessy Péter
756
Trefort Ágoston
527
Tusk, Donald
610

U

Udre, Ingrida
501

V

Vajda Pál
142
Vancsik Zoltán
30, 33, 119, 120
Varga Csaba
875, 876, 877, 883, 884,
885, 891, 892, 893
Varga Mihály
461, 527
Várhegyi Attila
33, 121, 756
Vásárhelyi Mária
754
Vastagh Pál
47, 171, 174, 280, 281,
286, 294, 314, 357, 358
Veres János
32, 487
Verhofstadt, Guy
663, 664, 667, 673,
674, 675, 836, 925
Vida István
882
Vidoven Árpád
167
Vona Gábor
497

W

Wałęsa, Lech

755

Weber, Manfred

794

Weber, Max

86, 99, 100, 660

Weiler, Joseph H. H.

661, 891, 893

Werbőczy István

681, 824

Wuermeling, Joachim

314, 316, 344

Z

Zapatero, José Luis Rodríguez

487

Zétényi Zsolt

906, 907

SZÁJER JÓZSEF

JOGÁLLAM,
SZABADSÁG,
RENDSZERVÁLTOZTATÁS

BESZÉDEK, ÍRÁSOK, DOKUMENTUMOK
1987-1997

Jogállam – Könyvek
DAC Alapítvány • Budapest, 1998

Elérhető a Magyar Elektronikus Könyvtár állományában:

<http://www.mek.oszk.hu/01900/01987/01987.htm>